

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रस्तावना:

ज्ञाननी वृद्धि ज्ञानीओपर आधार राखेले अने ज्ञानीओनी वृद्धि ज्ञानउपर आधार राखे ले. ज्ञान अने ज्ञानीओनो परस्पर कारण कार्यजाव संबंध ले. हरेक गाममा, शेहे रमा, प्रांतमां अथवा देशमां एक ज्ञानी रहेतो होय, तेना उपदेशथी बीजा केटलाएकने ज्ञान थायले. अने जेटलाने ज्ञान थाय ले, तेओ बधा ज्ञानीओ कहेवाय ले, जेवारे ज्ञानीथी ज्ञाननो प्रसार थायले, तेवारे ज्ञानी ज्ञानतुं कारण ले; अने ज्ञान ज्ञानीनो कार्य ले. अने जेवारे ज्ञानना प्रसारथी ज्ञानीओनी वृद्धि थायले, तेवारे ज्ञान ज्ञानीओतुं कारण ले, अने ज्ञानी ज्ञाननो कार्य ले. यद्यपि ज्ञान अने ज्ञानीनो गुणगुणी जाव संबंध होवाथी परस्पर कार्यकारणजावमां शंका उत्पन्न थाय, केमके ज्ञान अने ज्ञानी अने दे ले, तेथी कार्य कारणता संजवे नही; तथापि कर्मसहित जीवने ज्ञानरूप गुण उत्पत्ति वान ले, तेथी कार्यता संजवे ले; अने ज्ञानीने कारणता संजवे ले, अने ज्ञानथी ज्ञानीपणुं थाय ले, तेथी ज्ञानी कार्य ले, अने ज्ञान कारण ले, एमज विद्या अने विद्वानो तथा धर्म अने धर्मी वगेरेना पण परस्पर कार्यकारणजाव संबंध जाणी लेवा.

हरेक वस्तु सिद्ध थवामां तेना साधनोनी अपेक्षाले. जेवारे ज्ञानरूप वस्तु सिद्ध करवी होय तेवारे तेना साधनो व्याकरण, कोश, काव्य, ज्योतिष, न्याय, धर्म, अने अन्य दर्शनविषयक नाना प्रकारना शास्त्रो, तेमज जे तेते शास्त्रोतुं अध्ययन करवानो विधि, तथा श्रवण मननादिकनी आवश्यकता ले.

प्राचीन कालमां विद्वानोनी स्मरणशक्ति अति उत्कृष्ट होवाथी, तेओ हरेक विषयनी प्रक्रिया शृंखलाबद्ध कंठाग्र राखता हता; अर्थात् मोटा सूत्रो प्रमुख द्वादशांगीलगण मुख पाठ करी राखता हता. ते समयने विषे जोपण देवनागरीआदिक लिपीओ विद्यमान हती, तो पण ग्रंथो लखी राखवानी घणी जरूर पडती नही; केमके ते कालमानज तेतुं हनु. पढी जेमजेम मनुष्योनी स्मरण शक्ति ओढी थती गइ, तेमतेम ज्ञाननी न्यूनता थवा लागी, तेथी कोइ एक समये केटलाएक विद्वानो एकठा थइने ग्रंथो लखवा अथवा लखाववानो प्रारंभ कखो. ते चाल चालु थया पढी तेसमयना श्रेष्ठ पुरुषोए लहीआओ पाइथी अनेक ग्रंथो लखावीने तेना मोटा मोटा ज्ञानचंदा राओ कराव्या ले; ते अद्यापि दीर्घमां आवे ले.

प्रथम जेवारे ग्रंथो लखवानी रीत चालु थइ, तेवारे कागद बनाववानी कला प्रसिद्ध थइ नहोती, तेथी तालपत्र प्रमुख उपर अक्षरो कोतरिने ग्रंथो लखी राखता ह

તા, તેવા તાલપત્ર ઉપર લખેલા ગ્રંથો જોડને આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન થયા વિના રહેતો નથી કેમકે તાલપત્ર ઉપર ગ્રંથ લખતાં મોટી મહેનત પડે છે. પઠી કેટલાક કાલે કા ગદની કલા પ્રસિદ્ધ થઈ ત્યારથી શ્યાંવને કાગદ ઉપર ગ્રંથો લખવા લાગ્યા.

યદ્યપિ કાગદ પ્રમુખ વસ્તુઓ અનાદિસિદ્ધ છે, તથાપિ કોઈ કાલે કોઈ ક્ષેત્રમાં વિદ્વેદ થતી જણાય છે, તે સૂક્ષ્મ વિષય પડતો મૂકીને એમે હાં બાહ્ય વિષયજ ગ્રહણ કરી લખું છે. ગ્રંથો લખતાં જહીંયાને મોટી મહેનત પડે છે. એક ગ્રંથ ઘણા કાલે લખાઈને તે યાર થાય તેવારે જો ઘણા ગ્રંથો લખાવવા હોય તો ઘણોજ પ્રયાસ પડે. જેવારે જે વારે કોઈ રાજા પ્રમુખને જ્ઞાનના ચંદારો કરાવવાની ઇચ્છા થતી, તેવારે રોકડો લઈ આ બેશાહીને કેટલાક વર્ષો શુધી લખવાનું કામ ચાલુ રાખતા, તેવારે તે ચંદારાઓ પૂરા થતા હતા. તે વચમાં કોઈ વિગ્ન આવીને પડે તો તે કામ અધુરું રહી જાય. મનુષ્યાયુ અલ્પ છે તેમાં કોઈ મોટા કામનો આરંભ કર્યો તો તે પૂર્ણ થયાથી મહાન પુણ્યરૂપ પ્રારબ્ધનું ફલ જાણવું. તેમ ઠતાં તેવાં કામો માથે ડપાડીને અનેક ગ્રંથો લખી રાખ્યાથી આજના કાલમાં જ્ઞાનનું કાયમપણું દેખાય છે. જો પણ વર્તમાન સમયમાં જ્ઞાનની ન્યૂનતા ડીગામાં આવે છે, તો પણ ગત સમયમાં શ્રેષ્ઠ પુરુષોએ જ્ઞાનની રક્ષાના સાધનો કરી રાખ્યા છે, તેથી જ્ઞાનનો નાશ ન થતાં કોઈક કાલે વૃદ્ધિ થવાનો પણ સંજવ છે. પણ કાલાંતરે હરેક વસ્તુની ન્યૂનતા તેનાં સાધનોની ન્યૂનતાને લીધે થાય છે, જે વસ્તુને સ્મરણશક્તિરૂપ મુખ્ય સાધનની પ્રૌઢતા હતી, તે વસ્તુને જ્ઞાનની અતિ વૃદ્ધિ થઈ હતી, અને જેવારે તે સાધનની ન્યૂનતા થવા લાગી તેવારે જ્ઞાન પણ ઘટવા લાગ્યું, એટલે તાલપત્ર ઉપર લખવાની ચાલ પડી તેવારે ગ્રંથો ઘણા લખાયાથી ફરી જ્ઞાનની વૃદ્ધિ થઈ, પણ તેમ કરતાં લખનારાને મહેનત ઘણી થવા લાગી તેથી તાલપત્ર ઉપર લખવાની ચાલ ઓઢી થવાથી કાંઈક ન્યૂનતા થઈ; તેવા સમયમાં કાગલો નીકળ્યાથી ફરી ગ્રંથો ઘણા લખાઈને તેઓના ચંદારા થયા, તેથી વલી જ્ઞાનની વૃદ્ધિ થઈ. તે પણ કાલાંતરે લખવાની મહેનતને લીધે તે વ્યાપાર ડંઢો થવા લાગ્યો, તે આ સમય જાણવો.

એવા વસ્તુમાં વર્તમાન કાલાંતરત યુક્તિપૂર્વક જ્ઞાનરક્ષા અથવા વૃદ્ધિનાં જે જે સાધનો હોય, તેઓનું ગ્રહણ કરીને તેના ઉપયોગવડે એ શુભ કલ્પ કર્યામાં કાંઈ પણ પ્રમાદ કરવો નહી. ચાલતા સમયમાં જ્ઞાનવૃદ્ધિનું સર્વોત્કૃષ્ટ સાધન મુદ્દાપંચકલા છે: એ કલાનો મૂલ પાયો જોપણ યુરોપ દેશમાં અન્ય ધર્મીઓના હાથથી પડ્યો છે, તો પણ તે સર્વ લોકોને અતિ ઉપયોગી હોવાથી તેનો તિરસ્કાર ન કરતાં, સર્વ જ્ઞાનની વૃદ્ધિની ઇચ્છા કરનારા મનુષ્યોએ અંગિકાર કરવો જોઈ. હરેક સર્વોપયોગી વસ્તુની ઉત્પત્તિ ગમે ત્યાં થઈ હોય, તોપણ તેને નિર્પરુપાતથી ગ્રહણ કરી લેવી એ નીતિ છે.

माटे पुस्तक मुद्रित करवानी अति उत्कृष्ट अने सदुत्थी सहेली रीतने न ग्रहण करवा ने लीधे ज्ञाननी न्यूनता रूप महा हानी करी लेवी नही. पण जेम बने तेम ज्ञाननी वृद्धिना साधनोने उपयोगमां आणीने ते उद्योगनो आरंज करवो, तेमां कांईदोष नथी पण महोदो पुण्यानुबंधी पुण्य ठे. केमके सूक्ष्म दृष्टियें विचार करीए तो एथी ज्ञाननो विनयं थाय ठे; कारण के महोदो अमेथी परोपकार बुद्धिथी पूर्वाचार्योथे जे ग्रंथो क रेला ठे; तेने अपमान आपी कोईने उपयोगमां पण न आवे, एवी रीतें ठाना राखी मू कवा करतां ते ग्रंथो प्रसिद्ध करी तेनो लाज हरेक प्राणीने आपवो ए करतां बीछुं व धारे रुहुं काम कोई पण जणांतुं नथी. मारा विचार प्रमाणे तो जे ते प्रकारे ग्रंथो ढपावी ने प्रसिद्ध करवा जोयें. जेथी अनेक जन्म जीवो ज्ञानने पामे. अने ज्ञाननी वृद्धि थाय केमके एक वखत ढपाइ गयेलो ग्रंथ हमेश कयम रहे ठे; तेनो घणा काल सुधी विवेक थतो नथी. कारणके जे ग्रंथनी घणी प्रतो प्रसिद्ध थईहोय, ते बधी घणा काल सुधी नाश थाय नही. तेम ठतां जे अल्प बुद्धिवाला, अविचारिआओ कृत्यनो धिक्कार करे ठे तेथो मूर्ख, ज्ञानना देखी, अने अज्ञानी जाणवा. एवा मनुष्योनी कांई पण परवान करतां में आ मोटुं पुस्तक ढापवानो आरंज करीने तेनो पहेलो जाग समाप्त कखो ठे, अ ने बाकीना त्रण जाग पण ज्ञानीनी रुपाथी कोई विघ्न न पडतां समाप्त थाओ. तथास्तु:

सूचना.

हरेक ग्रंथनी रचना करतां अथवा शोधन करतां दृष्टिदोष अने बुद्धि दोष रहे एवो नियम ठे. एविषे कोइ पण गर्व करी शके नही. माटे हुं सर्व सज्जनोने विनंती करुं हुं के आ जे पहेलो जाग ढपाइ तैयार थयो ठे, तेमां कांइ जूलचूक रही होय तो क्षमा करवी. ए पुस्तक उतावलेथी ढापीने प्रसिद्ध करवाना उद्योगने लीधे फुरसुत नही मब्याथी आ पहेलो जाग फरीथी वंचायो नही, माटे एतुं शुद्धिपत्र कखुं नथी पण आ पुस्तकना बधा जाग समाप्त थया पढी शुद्धिपत्र करीश.

आनंदधनजीनी चोवीसीना आठमां श्री चंडप्रज्जिनना स्तवननी पहेली गाथामां (सेवे सुरनरईइ) ए पद जूलथी नखायो नथी तेमज बीजा ग्रंथोमां कोइ ठेकापो कानो कोईठेकापो मात्रा कोइ ठेकापो अक्षर कोइ ठेकापो शून्य कोइ ठेकापो न्हव दीर्घनी चूको थइहसे अथवा आगल पाठल अक्षरो थइ गयाहसे ते कोइ महारी नजर चूकथी कांइ करेकशन करनारनी चूकथी कोइ उतावले वांचवाथी कोइ बुद्धि दोषथी चूको थइ गयली ठे तेमज हुं अल्प बुद्धि ठतां ग्रंथ शोधन करता कोइ ठेकापो आगलनी लखेली प्रंतो

ने अनुसारेँ जखत दोष थकी आग्रंथमाँ पण तेमजदोष रहीगयो हसे अथवा अनाजो गयी अज्ञानथी त्राँतिथी ओठो अधिको अयुक्त जखाणो हसे ते बहु भुत गीतार्थ वांचना रायें महारो अपराध कृमा करी उपकार बुद्धियें अगुहटाली सुधारीने वांचनुं केमके हुंअल्पबुधिवंत ठता कोइ गुरु गम्यनुं साह्य पण नहतु तेथी पूर्वोक्त प्रकारें जे कांइ अगुह दोष महाराथी थयो होथ तेहनुं मिह्नाडकडं.

आपुस्तकमाँ जे जे ग्रंथो नारख्याठे तेघणु करीने सुविहित गीतार्थ पूर्वाचार्योना करे लाठे तेथी हुं एवी आशाराखुंतुं जे संविज्ञपट्टी अगुह धर्मनारागी मार्गानुसारी सज्जनो आ सर्वोत्कृष्ट ग्रंथोने वांचवा जणवानो अन्यास करवाने चुकरो नही.

जेम धूलनी आकाश गमन करवानी शक्ति नथी तथापि पवन तेने खेंची उंचो लेइ जायठे तेम महारामाँ आ पुस्तकमाँ दाखल करेला सर्वोत्कृष्ट ग्रंथो ढापी प्रसिद्ध करवानी शक्ति नठता ए ग्रंथोनी महत्त्वतायेंज मने ढापी प्रसिद्ध करवानो उद्योग करवाने प्रवर्त्तव्योठे. आ पुस्तक प्रसिद्ध करवाविषे जे जे श्रेष्ठ पुरुषोए पोतानी उदारता युक्त आ श्रय आप्यो ठे तेओना नामनी टीप ठेलाजागमाँ उपकारपूर्वक प्रसिद्ध कखामाँआवरो.

आ ग्रंथो ढापी प्रसिद्ध करवावास्ते शेट केशवजी नायक तथा मुनि महिमा सागरजियें आपेली मदतविषे

प्रत्येक पुरुषनी परीह्ना तेना अंतःकरणना परिणामोथी तथा तज्जन्य क्रियाथी थायठे. मूर्ख पुरुषना अंतःकरणना परिणामो अने तज्जन्य कृत्यो एवा होयठे के जेथी पाप कर्मज बंधाय ठे, अने बुद्धिमान पुरुषना अंतःकरणना परिणामो तथा तज्जन्य कृत्यो एवाँ होयठे के जेथी पुण्य कर्मज बंधाय ठे. जेमके, जे पुरुष अज्ञकार्यनेविषे विघ्न करवानी इह्ना तथा उद्योग करेठे, ते मूर्ख जाणवो; अने जे पुरुष अज्ञकार्यनेविषे निर्विघ्नता तथा उचेजन आपे ठे, ते बुद्धिमान जाणवो. एवो सर्व शास्त्रोना सिद्धांत ठे, ते आ महान् पुस्तक ढपाववानी आरंजने पूर्वे श्रेष्ठ पुरुषोनी सहायता मेलववानी समये प्रत्यक्ष प्रमाण वहे में जाणी लीथो ठे.

जेवारे में आ पुस्तक ढपाववानी सहायता लेवानो आरंज कखो, तेवारे केटलाएक पुरुषोएतो पोतानुं आचरण उक्त मूर्ख पुरुषनी पठे कखुं. अने केटलाएक पुरुषोनुं आचरण उक्त बुद्धिमान पुरुषनी पठे थयुं ठे. तेथी मूर्ख अने बुद्धिमान पुरुषनी परीह्ना सारी रीते अनुजव सहित करी लीथी. तेओमाँना मूर्ख पुरुषोनुं नाम माराथी प्रसिद्ध करा

तुं नथी, केमके तेथी तेथोने मातुं लागे, अने वली डुष्टस्वजाववाचं वधारे विघ्न करवानो उद्योग करे, तेथी आ मारा श्रेष्ठ काममां कदाच हरकत पडे, एवा जयथी एविषे मौन्य धारण करीने जेथो पुण्यवान प्रजाविक पुरुषोए आ महाउत्कृष्ट ज्ञानवृद्धिरूप कार्यने उत्तेजन आप्युं ठे, तेथोमांना मुख्य आगेवान तो आपणा श्रावक जाईयोनी मंडली मां अंजन शिलाका जेवा महोटा कार्यो करी देशोदेशने विषे प्रख्याति पामेला शैव केशवजी नायक ठे. यद्यपि आ ज्ञानवृद्धिरूपकार्यमां इव्य खरचतुं तेनां आगल पर माथें विचरता अंजनशिलाकारूप कार्य यत्किंचित मात्र ठे. तथापि लोकोपचारे एम ल खवामां काई दूषण नथी. तथा जे संविज्ञापही श्रद्धाश्रदावंत मार्गानुसारी, गीतार्थना रागी हता, जेमणे आ पुस्तकमां दाखल करेला ग्रंथो वांचवा जणवानो महोटा उद्यम करे लो हंतो, अने गीतार्थोना करेला अपूर्व अपूर्व ग्रंथोनो शोध करवानीज रटना जेमना मनमां अर्हनिश लागी रही हती; एहवा वणारशी विनयसागरजीना शिष्य मुनी महि मासागरजी अने सुमतिसागरजी ए उत्तम पुरुषो ठे के जेथोए आ सर्वोत्कृष्ट ज्ञानवृद्धिरूप कार्यमां इव्यनी मोटी मदत करी ठे. एथोतुं नामस्मरण तो विद्वान पुरुषो घणे ठेकाणे करी राखणे, पण साहात् सुखाकृतिवर्षनस्मरण क्वचित् दीगमां आ वणे. ते घणा कालशुधी कायम रहे एवा हेतुथी ए बने श्रेष्ठ पुरुषोनां मुखनी प्रतिमां दरेक पुस्तकना ठेला जागमां दाखल करीस. केमके एमनी महोटी साह्यता मली तेवारेज आ ज्ञानवृद्धिरूप कामनो आरंज महाराथी थयो मोटे एहवा पुण्यवान पुरुषतुं दर्शन कखा थी पण पुण्यनो संजव ठे. एवा शास्त्रना वाक्य प्रमाणे एमनी सुखाकृति सर्वोपयोगी होवाथी बधा मान्य करणे एवी हुं आशाराखुं तुं. एज कारणने जीथे शैव केशवजी नायकना मुखनी आकृतिवालुं मुंबईना बाहेरकोटमांना जात बजारनी पासे मुखस्मरणस्थंज कछुं ठे. पण ते चिरकाल स्थायी कहेवाय नही. अने पुस्तकांतरगत मुखस्मरण चिरकाल स्थायी ठे. ते आ पुस्तकमां मोटा उपकारसाथें गुंथन करीस. आवा उत्तम कामोने उत्तेजन आपनारा उत्तम पुरुषोनी स्तुति करवी एम श्री विनयविजयजी उ पाथ्याये शांतसुधारस ग्रंथमां चउदमी प्रमोद जावना जाववाने अधिकारे कछुं ठे.

एवाज पुण्यप्रजाविक पुरुषोनी पंक्तिने विषे सुशोचित नष्टारक श्री विवेकसागरसूरि तथा श्री सूरतना मुनि डुकुमचंदजी महाराज एथोए आ ज्ञानवर्द्धक कृत्यमां मोटी उदारता करी घणो उत्कृष्ट आश्रय अपाव्योठे तेथी मोटो उपकार मानीने नामस्मरण गुंथन करुं तुं. तेमज मुनी मूलचंदजी महाराज श्री अमदावादवालायें पण आ सर्वोत्कृष्ट कामने मदत करवामां कसुर राखी नथी तथा मुनि नीतिविजयजीनो पण तेवीज रीतें आ काममां उद्देश ठे.

श्री मुंबईना श्रावक मंडलमाना शेट पेलाजाइ पदमशी, शेट वर्द्धमान पुनशी, शेट जोजरराज देशल, शेट परबत लधा, शाण जादवजी परबत, शा जोजरराज नरपाल, शा मुलजी देवजी, एथोए आ पुस्तकने पोतानी उदारतासहित मोटो आश्रय आपेआथी पुण्य प्रजावना दर्शनार्थ नामस्मरण गुंथन करुं तुं.

श्री अहमदाबादवाला शेट दलपतजाई जगुजाई, शेट मयाजाइ प्रेमाजाई एथोनी ज्ञानवृद्धिविषे उत्सुकता जोईने आ पुस्तकनी साथे नामस्मरण गुंथन करुं तुं.

श्री जरुचवाला शेट अनुपचंद मलुकचंद, तथा साणदवाला शेट शाकलचंद दुकुम चंद एथोए पण पोतानी पुण्य प्रजावना सूचक उदारतायुक्त ज्ञानवृद्धिनेविषे उत्कंठा बतावी ठे, ते जोईने मोटा उपकारसाथेनामस्मरण गुंथन करुं तुं.

बीजा पण जेथोए स्वशक्यनुसार उदारतायुक्त आपुस्तकने आश्रय आप्यो ठे, ते थोतुं नामस्मरणार्थ लिस्ट पुस्तकना अंतनेविषे गुंथन कखामां आवडो.

विज्ञापना.

—३०६१७—

सर्व जैनधर्माचार्य, उपाध्याय, साधु, अने समस्त श्रावकश्राविका मलि चतुर्विध संघ एथोने अनुक्रमे यथायोग्यरीते अति नम्रतापूर्वक हुं दास्तानुदास अने चरणकिंकर विनंति करुं तुं के जेम पंगु मेरुपर्वतनी शिखरपर गमन करवानी इत्हा करे, अथवा अंतरु पुरुष नौ कादिकनी सहायता विना समुद्रनो पार लेवा चाहे, जेम कंगाल पुरुष पृथ्वीनुं राज्य संपादान करवानी अजिलापा धरे, तेम में मारी अल्पमति ठतां आ महा इस्तर कृत्यनो आरंज कखोठे, ते आप सर्व जिनधर्मस्तंजना अनुग्रहथी संपूर्ण धाय तो हुं कृतकृत्य थावं मारी बुद्धिनी एवी शक्ति नथी के हुं स्वतंत्र पूर्वाचार्य रचित ग्रंथोतुं यथार्थ शोधन करी शकुं. तो पण स्वमति अनुसार जेटुं बन्धुं तेटुं लक्ष राखीने छुदतानो उद्योग कखोठे. तेम ठतां आ प्रथमावृत्ति होवाथी अने अति त्वराथी ठापवानुं काम चला व्याथी केटलाएक दृष्टिदोष अने बुद्धिदोष रद्दीगया हजे, तेतुं अवलोकन करीने सर्व श्रेष्ठ पुरुषो कृमापूर्वक सुधारीने वांचजे, एवी मारी पूर्ण आशा ठे. केमके, जेम बालक पोताना जननी तथा जनकनी आगल जो पण बोबरुं तोतरुं बोले, तोपण तेथो कृमा करी सुधारी लेईने आनंदयुक्त सुखमुद्रा वढे अधिक प्रेमदर्शावे ठे. तेमज मारा आक ल्यमां कोइ प्रकारनी न्यूनता जोईने पूर्वोक्त उचम पुरुषो मारीउपर कृमा करीने पुत्रवत् प्रेम दर्शावो एवी मारी विज्ञापना ठे.

श्री

प्रकरणरत्नाकर नामना पुस्तकना प्रथम जागमाहेला प्रकरणोनी

स्थूल विषयानुक्रमणिका प्रारंभः

॥ प्रथम श्रीमद्यशोविजयजी उपाध्यायकृत श्रीमंधरस्वामीनी वीनतिरूप साडात्र एसो गाथाना स्तवन माहेला स्थूल विषयोनी अनुक्रमणिका.

पहेलाढालमां छुट्मार्ग ओलखवारूप श्रीमंधरस्वामीनी वीनतिकरी, तेमां सूत्र थी विरुद्धाचारंचालनारा, विरुद्धपरुपणाकरनारा, अने पंचमकाले संघयण प्रमुखनादोषकाढनारा, तथा जेरीतें घणालोक चालता होय तेरीतें चाल नारा अने लोचादिक कष्टकरवेज जैनमार्ग ठे एवुं बोलनारा तथा इव्यलिग नेज प्रमाणकरनारा अने साधुनो वेषथापी असाधुने नमस्कारकरनारा इत्यादिकोने सिद्धांतानुसारें यथाविधियें प्रवर्तवाने उपदेशकस्योढे १

बीजाढालमां पोते निर्गुणीढतां गुर्वादिकथी तरवानो आसरो राखनारा तथा जे आचार्यना संयाढामां रद्याढे अने गड्ढथी बाहेर निकळ्यानथी ते साधु कद्दियें एम बोलनारा, तथा जगवति सूत्रमां कहेला बकुस कुशीलना उदा हरण आपी पोतानुं चारित्र सिद्धकरनारा, तथा जे पापकस्याहोय ते पडि कमणुं करता ढुटीयें एम बोलनारा, इत्यादिकोने शिखामणुआपीढे १०

त्रीजाढालमां नियतवासविहार करनारा, तथासाधुनेचैत्यपूजा करवी एवुं बोल नारा, अने आर्यानो आण्यो अहार करनारा, तथा विगयनो प्रतिबंधकरना राअ्योने सिद्धांतोनी सांखे प्रतिबोध कस्योढे १४

चोथाढालमां जेपोतानी सांखेज व्रतपालवानुं कहेढे, अने लोकजेलाकरी धर्मोपदेश आपवानी मनाइ करेढे, तथा आवकने गूढार्थ न समजाववा तथा नवा ग्रंथ पण न जोमवा एम कहेनारा, अथवा पूर्वाचार्यें ग्रंथ कीधा एटलाज बसढे, इत्यादिक वचनोना बोलनारा खल लोकोने निरुत्तर कस्योढे २३

पांचमांढालमां जे गुरुनो तथा गड्ढनो प्रतिबंध ढांमी उन्मार्गीपरुपेढे, तेने सिद्धांतनीसांखे गुरुकुलवासमां वसतुं एम उपदेशुंढे २९

ढहाढालमां गीतार्थ वरुण्योढे. जो प्रथम ज्ञान होय तो पढे दयापाली सकाथ ढे, नदीकां अगीतार्थ इव्यहेत्रकालादिक उत्सर्गअपवाद, कल्प अकल्प, सचित्त अचित्त, मिश्र योग्य अयोग्य, तथा नडक अनडकहेत्र देश तथा

- निरोगी रोगाक्रांत प्रायश्चित्त अप्रायश्चित्त इत्यादिक वाताने अणजाणता थको विचरे एहवा अगीतार्थने अनेक हेतुयुक्तियें सीखामण दीधी ठे .. ३९
- सातमां ढालमां गीतार्थे गुरुपासें वसवा आश्रीउपदेश्युंठे पण जे आगमना रहस्यने अणजाणता थका आगमनुंज शरणकरी बोलेठे के गुर्वादिक तथा गढ ते सुविहितना समुदाय वली गीतार्थनो समुदाय तेने मानियें तोखरा, पण एवा ह्यु-६ पवित्र माहा पंक्ति कोइ देखाता नथी. इत्यादिक वचनो बोलीने एकलाज विहार करेठे, तेमने ग्लानौषधादि दृष्टांतें करी गीतार्थनेज कोइ कारणे एकलो विहार करवो, अगीतार्थने तो सर्वथा प्रकारें एकलो विहार नज करवो. कदापिकरे तो अनेक दूषण जागे इत्यादिक ४९
- आठमां ढाल मध्येजे एकली अहिंसामांज धर्म मानेठे अने बीजी पूजा प्रजा वना प्रमुखनो त्याग करेठे; तेने अनेकरोतें हिंसानांस्वरूप तथा अहिंसा नांस्वरूप देखाडी, नन्हवादिकनी करणी बतावी, जैनशासननी स्याद्वाद शैली दृढावी, नयस्वरूप देखाडी प्रतिबोध कखोठे ५८
- नवमां ढालमध्ये जे एकला सूत्रनेज मानेठे पण सूत्रोनी टीका तथा चूर्णी निर्युक्ति जाण्यविगेरे नथीमानता, तथा योगउपधान नथी वहेता तेने सिंहांतोनी सांखे पंचांगी मानवातुं तथा योगउपधान वहेवातुं दर्शाव्युंठे .. ६९
- दसमां ढालमां ज्ञानविना केवल क्रियारुची जीव एटले जे लोकनी देखा देखि यें क्रिया करेठे, तेमां घणा दोषनी उत्पत्ति ठे; ते आश्री उपदेशकखोठे एमां प्रणिधिप्रमुख पांच गुण तथा ह्युडादिक आठ दोष वर्णव्यांठे ८१
- इग्यारमांढालना दोहामां इव्य श्रावकना एकवीस गुण वखाण्यांठे ८४
- बारमां ढालमां जावश्रावकना क्रियागत लिंग कृतव्रत कर्मादिक लक्षण कख्यांठे .. ९३
- तेरमां ढालमध्ये जावश्रावकना जावगतलिंगना सतर प्रकार कख्यांठे. .. १००
- चौदमांढालमां जे जावश्रावकहोय तेजावसाधुपणुंपामे माटे जावश्रावकनां सातलक्षण विस्तारसहित कख्यांठे, तेना अंतरगत चोथा आरानागीतार्थो नाजीतव्यवहारमां फेरफारकरीने पंचमकालनां गीतार्थोएजे आदर्युं तेप्रमाण करतुं एम दर्शाव्युंठे १०५
- पन्नरमांढालमां साधुनागुण वर्णवीसाधुनीस्तुतिकरींठे ११४
- सोलमां ढालमां स्याद्वाद शैलियें स्थितपहू ठेरावी निडादिक चार दिशांड वर्णवी अने तय गढनी नीति तथा किंचित पाट परंपरा देखाडींठे .. १११
- सत्तरमां ढालमांस्तवनकर्तानी स्याद्वाद दृष्टीथयी तेनो उत्कृष्टदर्थे वर्णव्यांठे .. १२३

॥ बीजोग्रंथदेवचंज्जकृत आगमसारतेनी अनुक्रमणिका ॥

यथाप्रवृत्त्यादिक त्रण करणतुं संक्षेपयकी स्वरूप; तथा षट्द्व्यनां नाम, अने ते नागुण तथा पर्याय, बली ते गुणपर्यायतुं साधर्मपणुं, तथा एकेका इव्यउपरे परिणामादिक इग्यार बोल, एकेका इव्यमानित्यानित्यादिक आठ पद्ध, तथा नित्यानित्य पद्धथी चौचंगी, तथा इव्यार्थिक अने पर्यायार्थिक नयनाजेद	१३९
सात नयना स्वरूपांतरगत वर्गणाओतुं स्वरूप, चारनिहेपातुं स्वरूप तथा चार निहेपा अने सात नयतुं पदार्थ उपर जगाडुं	१४८
प्रमाणातुं स्वरूप, तथा सत् असत् पद्धथी सप्तचंगीतुं स्वरूप, इत्यादिक सर्व वातो ते पूर्वोक्त आठपद्धना विचारमांज आवी ठे	१५३
इव्यना ठ सामान्यगुणतुं वर्णन, तेना अंतरजुत संक्षेपे निगोदतुं वर्णन जी वीनी व्यवहार अने अव्यवहाररासीतुं वर्णन, अने तेमां इःखनोविचार तथा षड्द्व्यनोविचार, उत्पाद व्यय ध्रुवतुं स्वरूप, अगुरुजघुपणुं गुणनीजावना इत्यादिक वातो जूदाजूदा पारीघ्राफमां जणावी ठे तिहांथी जोवी. . . .	१५८
निश्चयचारित्र तथा व्यवहारचारित्रांतरजुत श्रावकना प्रणतिपातादिक बार व्रततुं निश्चय व्यवहारपणुं दर्शाव्युं ठे	१६३
आर्त रौड्दिक चार ध्यान तथा पिंमस्थादिक चार ध्यानतुं स्वरूप	१६६
चार ध्यानना अंतरजुत मैत्र्यादि चार जावना तथा अनित्यादि बार जावना . .	१६८
समकेतनो मार्गवेखाडतां समकेतनी दशरुचि आठ गुण पांचनूपण इत्यादि....	१७०

॥ त्रीजोग्रंथदेवचंज्जकृत नयचक्रसार तेनी अनुक्रमणिका ॥

चार अनुयोग तथा गुणगणाआश्री जीवनाजेद अने साधारण वैराग्य उपदेश तथा नयनी सामान्य विवहा अने मीमांसादिक दर्शनो नो विचार.	१८१
इव्यनां गुणनां अने पर्यायनां लक्षण नयेनिहेपादिके सहित तेना अंतरजु त अन्यदर्शनीओनी उन्मार्गता इत्यादिक	१८५
पंचास्तिकायतुं स्वरूप तथा एकेक इव्यनां निन्न निन्न लक्षण इत्यादि	१८९
पंचास्तिकायनो सामान्य विशेषधर्म	१९४
अस्तिस्वभावतुं लक्षण अने नास्तिस्वभावतुं लक्षण	१९८

अर्पित अनर्पितपणे एक धर्म सप्तजंगी देखाडी ठे... ..	३००
अखंत विस्तारसहितस्वरूपपणे सप्तजंगी दर्शावी ठे... ..	३०३
गुणनी सप्तजंगीओ देखाडी ठे... ..	३०८
नित्यानित्यस्वभावमां अने अस्ति नास्ति स्वभावमां उत्पादव्ययनो एकजेद बीजो जेद त्रीजोजेद चोथोजेद पांचमोजेद षष्ठोजेद सातमोजेद इत्यादि०... ..	३०९
एक स्वभाव अनेक स्वभाव ३१५ जेद स्वभाव अजेद स्वभाव ३१६ जव्य स्वभाव अजव्यस्वभाव ३१८ वक्तव्य स्वभाव अवक्तव्य स्वभाव ३२०	
परम स्वभाव ३२५ इत्यादिकनां स्वरूप जुदा जुदा पारियाफथी जाणावां	३२५
नयज्ञान करवानो अधिकार	३२५
प्रमाणना स्वरूपसाथे ज्ञान स्वरूपनी ओलखाण आयुजीकरण इत्यादि ..	३२९

॥ चौथोग्रंथ आनंदघनजीकृत चौवीसी तेना बालबोधनी अनुक्रमणिका ॥

क्षुण्जिन स्तवनमां छुंइचेतना पोतानी श्रद्धा सखीने श्री क्षुण्जदेव परमा त्मासाथे प्रीतिनो विलास दर्शावे ठे एम सुचव्युं ठे	३५५
अजितजिनमी स्तुतिमां यूथत्रष्टमृगनी परे परमात्माना मार्गने जोवानी युक्ति ओ अनेक विचारे सहित कर्थाथे दर्शावी ठे	३५८
संजवजिनना स्तवनमां सेवनानां स्वरूपस्थान अनेक प्रकारनां बंताव्यां ठे ..	३६०
अजिनंदन जिननास्तवनमां प्रभुना दर्शननी अति दुर्लभता बतावी ठे	३६३
सुमतिनाथना पदपंकजमां आत्माने स्थापन करवानी रीत देखाडी ठे	३६५
पद्मप्रज परमेश्वर साथे आत्मानो अंतरायटालवानी कवीश्वरे पृष्ठा करीठे ..	३६७
श्रीसुपार्थ परमेश्वरने अनेक नामयुक्त जे जाणे तेने श्री सुपार्थनाथ परमेश्वर परमानंदतुं अवतरण करे इत्यादि उपमायें स्तुतिकरी ठे	३६९
चंडप्रजजिनना मुखरूप चंडमाने दीठाविना सूक्ष्म निगोदादिक अनेक स्थान को निरर्थक गया इत्यादिक रीतो दर्शावी स्तुति करी ठे	३७३
सुबुद्धि जिनेश्वरना स्तवनमां प्रभुनी पूजाकरवानी विधि अनेकरीते बतावी ठे ..	३७४
शीतलनाथना स्तवनमां विचित्र प्रकारनी त्रिजंगीओ देखाडी ठे	३७७
श्रीश्रेयांस जिनना स्तवनमां चार प्रकारना अध्यात्मतुं स्वरूप दर्शव्युं ठे ..	३८१
श्रीवासुपूज्य जिनना स्तवनमां आत्मानुं साकार निराकारपणुं वर्णव्युं ठे ..	३८३
श्रीविमल जिननी स्तुतिमां प्रभुने चक्षुये जोवाथी वांढितार्थे सिद्धि कही ठे ..	३८५

श्रीअनंत परमेश्वरनी स्तवनामां ए परमेश्वरना चारित्र सेवनानी हुष्करता	
अनेक हेतुयुक्तिये सापेह् निरपेह् वचनोनावर्णन सहित बतावी ठे	३८८
श्रीधर्मजिनेश्वरने हर्षसहित गावानारंगमां जंग न पडवा संबंधी स्तुति करीठे ..	३९१
श्रीशांति जिनेश्वरनी स्तुतिमां शांत रसना स्वरूपतुं घणुं रमणिक वर्णन कखुंठे	३९४
श्रीकुंधुनाथना स्तवनमां कोइप्रकारे मनबंधातुं नथी तेनीशुक्तिकहीठे	३९९
श्रीअरनाथ परमात्मानो उत्कृष्ट धर्म शरीते जाण्णोजाय तेतुं समाधान ठे ..	३०३
श्रीमछिनाथ प्रभु कर्मादिक शत्रुने निवारी श्रेष्ठ शोभाकारीधयातेनीपुष्टीकरीठे	३०६
श्रीमृनि सुव्रतस्वामिनास्तवनमां आत्मतत्व शी रीते जाण्णो जाय तेसंबंधीनी	
वीनतिठे जेमां संक्षेपे पद्ददर्शनतुं स्वरूप दर्शाव्युंठे	३१०
श्रीनमिनाथना स्तवनमां पद्ददर्शन जेठेते ए परमेश्वरनाज अंगठेएम बताव्युंठे	३१४
श्रीनेमनाथना स्तवनमां अनेक युक्तिये करी राजेमतीजीनी वीनति दर्शावीठे.	३२०
श्रीपार्श्वनाथजीनी स्तुति ज्ञानविमलसूरिकृतठे	३२६
श्रीमहावीर स्वामीनीस्तुति ज्ञानविमलसूरिकृतठे एमांहायकवीर्यतुं वर्णनठे ..	३२९
श्रीपार्श्वजिनस्तुति ज्ञानसारजीकृत एमां प्रभुनारूपतुं प्रतिजास्तदर्शाव्युंठे ..	३३१
श्रीमहावीर जिनस्तुति ज्ञानसारजीकृत स्वरूप चिंतवनकरवा आशीठे	३३३

॥ पांचमो ग्रंथ इव्यगुणपर्यायनोरासतेनी अनुक्रमणिका ॥

मंगलाचरण तथा इव्यानुयोगना महिमातुं वर्णन, इव्य गुणपर्यायनो जेद,	
स्वरूप तथा इव्यमां उर्ध्वता सामान्य शक्ति, अने तिर्यक सामान्य शक्ति,	
समुचित शक्ति अने उंग शक्त्यादिकनो खुलाशो	३४०
इव्यमां एकांते जेद माननाराने अजेद पद्द अनुसरी दूषण दीधुंठे	३४७
जेदाजेदनो विरोध आशांकीने टाळुंठे तथा सप्तचंगीनुं स्थापन दर्शाव्युंठे ..	३५१
इव्य गुणपर्यायनो नयप्रमाणे विचार एमांइव्यार्थिक नयनादशजेद देखाड्याठे	३५५
पर्यायार्थिकनयना ठ जेदनो खुलासो तथा नैगमादिसातेनयना जेद देखाड्याठे	३६०
नयनेसमीपे दिगम्बर प्रक्रियाये त्रणउपनयनुं स्वरूप देखाड्युंठे तेमां इव्ये	
इव्योपचारादिक नवविधोपचार कह्याठे	३६४
अव्यात्म जापाये निश्चय अने व्यवहारनयनुं स्वरूप शुद्धाष्टुद्ध प्रमुख अनेक	
जेदे दिगंबर प्रक्रियाये अर्पितानर्पितनयना खंमन सहित देखामुंठे ..	३६७
एकपदार्थ उत्पाद अव्य ध्रुवयुक्तठेते वादीप्रतिवादीना संवादरूपे अनेकदृष्टांते	

रुडी युक्तियेकरी बौद्धादिकोना खंमन सहित दृढाव्युंढे	३४४
समुच्चय इव्यना जेद संक्षेपथी देखाड्याढे एमां कांडक सम्यकत्वनुंस्वरूप वर्णव्युंढे	३८४
अग्यार प्रकारना सामान्य स्वजाव सहित गुणना जेद देखाड्याढे	३९१
दशप्रकारना विशेष स्वजावना जेदसहित गुणना प्रकार कखाढे	३९४
सामान्य विशेष मलि एकवीस स्वजावनुं अधिगम नयेकरीदर्शाव्युंढे	४००
पर्यायना अनेक रीते जेद देखाड्याढे तेमां दिग्म्बर प्रक्रियानुं खंमन अने श्वे तांबरनुं मंमन ढे	४०४
समाप्ति सहित उपोद्घात	४०८

॥ बडो ग्रंथ योगदृष्टिनो स्वाध्याय बालबोध सहित तेनीअनुक्रमणिका ॥

मित्रादिक आठ दृष्टीना लक्षण योगशास्त्रनाअनुसारें विस्तारसहित बताव्याढे ४१३

॥ सातमो ग्रंथ उपमितिचवप्रपंच तेनी स्थूलविषयानुक्रमणिका. ॥

मनुष्यगति नगरीमां कर्मपरिणाम राजा कालपरिणति नामनी राणीसहित राज्य करेढे, एहिज नगरमां एक अगृहीतसंकेता बीजी प्रज्ञाविशाला ना मनी स्त्रीत सरखीजावे रहेढे, तेओतुं राजा राणीबिषे नाषण थायढे, पढी ते सदागम नामे प्रधान पासे जायढे, जव्यपुरुष सदागमपासे जशेढे, एटलामां रासज उपर बेसीने एक माणस तिहां आवेढे, ते पोतानी हकीकत कहेढे.	४३९
असंव्यवहार नामा नगरनो अधिकार	४४१
शुटिकाना प्रयोगे नंदिवर्धननुं जन्म तथा चित्तसुंदर नामा नगरनो अ धिकार अने विडुरे कहेली कथामां कर्मविलास राजानी त्रण स्त्रीओनी कुह्नीये जन्मेला मनषी बाल अने मध्यम एवे नामे त्रण पुत्रोतुं चरित्र तेमां बालनुं स्पर्शनेंइयिनावशे दुःखीयतुं	४४३
नंदिवर्धने विश्वानरना वशयकी आहेमो प्रमुख तथा मातापिता मित्रादि कोना संहारनुं करतुं एम क्रोध अने हिंसाथी थयेला अकार्यो संबंधी कथा	४५६
संतारीजीवने रिपुदारणना जवमां जूतुंबोलवाथी थता दुःखना परिणामो तथा विचक्षणानामा आचार्ये कहेलो धर्मोपदेश अने जिव्हा इंडियनी शोध नेअर्थे विमर्श तथा प्रकर्षनु अंतरंग राजसचित्तादिक नगरामां जातुं	

तिहां चित्त व्यापाररूप अटवीतु देखवुं तथा चित्तव्याकृपनामना मंमप उपर बिराजेला महामोह नामे राजातुं देखवुं तथा तेराजाना मिथ्यात्वा दिक वजीर अने पुत्र पौत्रादिक अनेक परिवारतुं देखवुं इत्यादि	४६३
प्रकर्ष अने विमर्श कर्म परिणाम राजानी काल परिणति स्त्रीनां ठ क्रतुरूप ठ सेवक माहेला वसंत नामा सेवकना चरित्रतुं देखवुं जेना वशथकी लोला हाराजा मृत्यु पाव्यो तथा मिथ्याजिमान अने मतिमोह तथा शोकना संबंधथी रिपुकंपनने थयलुं डुःख इत्यादिक	४७७
एक धनेकरी गर्वित थयेला शाहुकारतुं संकटमां पडवुं	४७१
समुद्र इचनापुत्र रमणने वेश्याना व्यसनथी थयेलो मृत्यु तथा वेश्याना शरी रमां रहेली अंतरंग दुर्गंधतानी निघ्नना	४७१
धनेश्वर नामा पुरुषने जगटुं रमवाना व्यसनथी थयेली खराबी	४७२
मृगया रमनारनो मृगयाना व्यसनथकीथयलो मृत्यु	४७४
एक शाहुकारने घरे मोहराजाना हर्ष तथा शोकनामनावेसुजटोनो प्रवेश ..	४७६
मानवावास्त विबुधालय पशुसंस्थान अने पापीपिंजर ए चारे नगरने प्रकर्ष तथा विमर्शतुं जोतुं तथा जरा रोग पीमादिक सात स्त्रीथ्यो ने जोतुं इत्यादि ..	४७६
जैनपुर नगर तथा बीजा नैयाथिकादिक पांच नगरतुं संकृपेस्वरूप	४७७
जैनपुर नगरे चित्त समाधान मंमपे निस्पृहितानामे वेदिकाये जीव पराक्रम नामासिंहासने बेतेलो चारित्रधर्म नामे राजा तथा तेनो परिवार	४७४
श्रीजेजवे संसारीजीव वामदेवनाम धारणकरी मृषावाद अने तेनी महोटी बहेन माया तथा स्तेयनामे मृषांवादना न्हानाजाइ सार्थेथयली वामदेवनी मित्रता तथा बुद्धमुनीये करेलोविचित्र प्रकारनो धर्मोपदेश	५०३ ५१३
बुद्धमुनी अने तेना जाइ मंवनी उत्पत्ति तथा मंदकुमरने घ्राणेंडियना आधी न रहेतुं एना अंतरगत चारित्रधर्मराजा अने मोहराजानो माहोमांहेयुद्ध संसारी जीवना चोथा धनशेखरना जवमां मुख्यताये लोचनावज्ञे धन उपा र्जन करवाना कुविकल्पथकी थयेलुं अनेक प्रकारतुं डुःख... .. .	५१५ ५२२
आनंद पुर नगरना वनखंडमां उत्तम सूरिये आपेलो धर्मोपदेश जेमां कर्म परिणाम राजाना उपुत्रमाहेला अनुक्रमे एककाने राजतु सोपवुं इत्यादिक एमां लोच मैथुन अनेचक्रु इंडियना विपाकतुं वर्णनठे	५२७
पांचमां धन वाहनना जवमां छुदा छुदा ठ साधुये पोताने वैराग उपजवाने बतावेला ठ कारणोते आवीरीते ? संसाररूप नगर २ संसाररूप मदिराशाला	

जेमां तेरप्रकारना लोकवशेते ३ संसारने धरदृष्टनी उपमा ४ संसाररूप मगते अनंता ठोकराने वसवानु स्थानक ५ चार वणिकनो दृष्टांत ६ संसाररूप नगरमां जन्मनी परंपरारूप हाटनी श्रेणी जेमां लेश्या रूपदासीथे शिवालय नामा मठनास्वामीपणाने अर्थे नितरणी करीते इत्यादि	५३५
अकलंकना अनुरोध थकी घनवाहनने कांस्क नमस्कारादिक श्रुतनुं जणवुं फरि परिग्रहना वशथकी वारंवार जणोला श्रुतनुं विसर्जन थनुं इत्यादिक तथा बालीशिनो श्रोत्रेंद्रियना आशक्तपणाथकी थयलुंमृत्तु ए पांचमां धारनेविषे मोह परिग्रह अने श्रोत्रेंद्रियादिकना विपाकनुं वर्णनते	५४५
ठठा अधिकारमां संसारीजीव गुणधारण नामे राजकुमर थयोते एमां आह्ना विराधवानो अने श्रुतज्ञानना मदकरवानो विपाक देखाडयोते	५५३
निर्मलाचार्य केवली धर्मोपदेश आपेते	५५५
ह्मादिक दशकन्याओ परणावानो उपदेश	५५८
सातमां अधिकारमां संसारी जीवे कर्मपरिणामराजानीकरेली चोरीनुं स्वरूप ..	५६६
चोरने कर्मपरिणाम राजाना सेवकोये पेहरावेलो विचित्र प्रकारनो वेष	५७१
अनुसुंदरे सुललिताने करेलो विविधप्रकारनो प्रतिबोध	५७३
ठदशीनुं व्याख्यान वैद्यनादृष्टांते केवलीये पुंफरीक मुनिने कहुं	५७६

॥ आठमो ग्रंथ अध्यात्मसार तेनी संक्षेपथी अनुक्रमणिका. ॥

पहेलो मंगलाचरण तथा अध्यात्म शास्त्रना महात्म्यनो अधिकार.... .. .	५८३
बीजो अध्यात्मना स्वरूपनो अधिकार..... .. .	५८६
त्रीजो दंजत्याग नामा अधिकार	५९१
चोथो जवस्वरूप चिंतानो अधिकार	५९४
पांचमो वैराग संजवाधिकार	६०१
ठठो वैराग जेदाधिकार	६०७
सातमो वैराग विषयाधिकार	६१४
आठमो ममत्व त्यागाधिकार	६१९
नवमो समताधिकार	६२२
दसमो सदनुष्ठानाधिकार	६२६
अग्यारमो मन शुद्धि अधिकार	६३२

बारमो सम्यक्त्वअधिकार.... ..	६३६
तेरमो मिथ्यात्वत्यागाधिकार	६४४
चौदमो कदाग्रहत्यागाधिकार	६५६
पनरमो योगाधिकार	६६०
सोलमो ध्यानाधिकार.... ..	६७३
सत्तरमो ध्यानस्तुत्यधिकार	६८३
अठारमो आत्म निश्चयाधिकार	६८६
आगणीसमो जैन मतस्तुत्यधिकार	७१३
वीसमो अनुनवाधिकार	७१८
एकवीसमो सज्जन स्तुत्यधिकार	७३४

नवमो ग्रंथ तत्वानु बोधनी अनुक्रमणिका

नवतत्त्वतुंस्वरूप तेनाअंतरगतपुजलतुं तथाआठ वर्गणानुंस्वरूप तथानवत त्वनी छुटसद्वहणा इत्यादिक	७३३
निश्चयव्यवहारादिक पचीसबोलनांनाम	७३४
जीवादिक नवतत्वनेनिश्चय व्यवहारसहित ओलखवानी समजण	७३६
जीवादिक नवपदार्थनी इव्यजावथी ओलखाण	७३७
नवतत्वतुं सामान्यविशेषपणुं	७३८
नवपदार्थे उपर नामस्थापना इव्यअने जावए चारनिहेपा	७३९
नवपदार्थने इव्य क्षेत्रकाल जावे करी ओलखाण	७४१
नवतत्वनी प्रत्यक्षादिक चार प्रमाणे करी समजवानी रीत.... ..	७४३
नवतत्वने सातनये करी समजवानी रीत	७४८

दशमो ग्रंथ समाधिशातक तेनी अनुक्रमणिका.

एमां सर्वोत्कृष्ट रीतेअध्यात्म विषय दशांब्योडे. तेनाअंतरजुत आत्मसमाधिने विषे स्थित रदेवानो उपदेशकबोडे	७५७
--	-----

अग्यारमां ग्रंथ समताशातक तेनी अनुक्रमणिका.

एमां शांतसरसनी प्राधान्यता राखीने, समतानु अतिवत्कृष्ट वर्णन कखुंढे	७६१
---	-----

वारमो ग्रंथ दिग्पट चोराशी बोल तेनी अनुक्रमणिका.

एमां हिंदुस्थानी जापाना विविध ठंद रचनायुक्त युक्ति करी सिद्धांतोनी साखे
तथानयना बलथी नन्हव दिगंबरीओना चोरासी बोलोन खंडनकचुंढे ७६६
तेरमोग्रंथ श्रीचिंतामणि पार्श्वनाथ जिनस्तोत्र कोइ महापंक्ति रचित

एमां दश शार्दूल विक्रीडितठंद, तथा अंते एक मालिनी ठंद मली आग्यार
ठंदे करीचत्कष्ट पांमित्य युक्त शब्द लालित्यादि गर्जित तथा अजेकारादि
चूपित स्तुति करिडे ७७५
चौदमो ग्रंथ श्रीपार्श्वनाथाष्टक मजुकचंज रचित.

एमां आंत जुजंगप्रयात ठंद तथा अंते एक आर्या ठंद मली नव ठंदे करी उ
त्कष्ट पांमित्ययुक्त चतुर्थ पदावृत्ति करी अति सुशोभित स्तुति करी डे ७७६

श्री पंचपरमेष्ठिन्यो नमः

अथ

श्रीसिंधुशोविजयजी उपाध्यायकृत साडात्रणसोगाथानुं

स्तवन अर्थसहित प्रारंभः

प्रथम अर्थ कर्तानुं मंगलाचरण.

पार्श्वनाथपदबंधं, नत्वा सीमंधरप्रभुम्

स्तवस्य वार्त्तिकं कुर्वे, स्वपरानुग्रहाय वै. १

हवे अर्थकर्तानी सूचना.

एस्तवन माहेली गाथाओना अर्थ अन्वयकरी कहीछिं पण पाधरो नही कहेवाय माटे पद आगल पाठल जोडोने पोतानी बुद्धीये विचारी जोशो तो खरोअर्थवेशसे ढालपेहेली:-एठडिकिहाराखी; ए देशी

श्रीसीमंधरसाहिबआगे ॥ विनतडीएककीजे ॥

मारगशुद्धमयाकरीमुजने ॥ मोहनमूरतिदीजेरे ॥

जिनजी, वीनतडीअवधारो ॥ १ ॥ एआंकणी

अर्थ ॥ श्रीके० चोत्रीश्रुतिशय अने प्रातिहार्यादिक बाह्यलक्ष्मी तथाकेवलज्ञा नादिक अन्तरलक्ष्मी. तेणेकरीयुक्त एहवासीमंधरनामेसाहिब तेआगलएकज शुद्ध मार्ग उलखवारूप अद्वितीयवीजतिकरीये तेमाहराकपर मयाके० कृपाकरीने शुद्ध मार्गजे रत्नत्रयरूपमोक्षमार्ग अथवाअनेकदर्शनी वितत्थसंवादी; तथा विपरीतनाथ एकरनारा स्वदर्शनीने; साचूंमानहुं ते शुद्धमार्गकहीये तेसर्वउवेरवीने स्यादादसे लीये जैनमार्ग उलखवोते शुद्धमार्गकहीये तेशुद्धमार्गसेवी अनेकजव्यजीव स्वसंप दाजोगीथया एहवो शुद्धमार्गते हे मोहनमूरतिके० बल्लजमूरति मुजनेदीजेके० मुजनेयो आपो एवीनती करीयेतेये माटे हे रागदेषनाजीतणहार - जिनजी तेअमा रीवीनतीअवधारोके० केवलज्ञानेकरीजाणो ॥ १ ॥

चालेसूत्रविरुद्धाचारं ॥ जापेसूत्रविरुद्ध ॥ एककहंअमे
मारगराखूं ॥ तेकेममानूंशुद्धरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ केइकप्राणीसूत्रथी विरुद्धाचारंचालेते, तथा जापेके० परुपणाकरेते
तेपणसूत्रविरुद्ध; वलीलोकनेकदेशेजे अमेमार्गराखीयेतैये जोअमेतैयेतोमार्गचालेते
एहवुंबोलेते माटेहेप्रश्नु तेवातने अमेंशुद्धकेमकरीमानिये इहासूत्रतेथुं तेलिखेते ११
अंग १२ उपांग १० पयन्ना ६ हेद ४ मूलसूत्र १ नंदी १ अनुयोगदार एवं ४५
आगमजाणवा यतः 'एकारसतहवारस ॥ अंगूवंगांणिदसपयन्नाणी ॥ ठहेयाचउमू
ला ॥ नंदीअणुउंगपणयाला ॥ १ ॥ तथा तेनीनाथ चूर्णि निर्युक्ति वृत्ति अने मूल
सूत्र वलीए पंचांगीने सम्मतजे पूर्वाचार्यप्रणीत धर्मरत्नादिप्रकरण तथा जेनंदीसू
त्रगतपयन्ना अने हरीनदसूरि उमास्वातिवाचक प्रमुखकृतग्रंथादिक तेसर्वसूत्रमांहे
जथावे केमके इजिदपड्यातेकाले सूत्रविसखाहता तेमांहे जेटलासांजखा तेसूत्र
लिख्या अनेजे अर्थसांजखा तेहना प्रकरणप्रमुखबांध्या तेपणसूत्रानुजायी माटेसू
त्रजकहीये तोतेथीविरुद्धकरेते तथाबोलेते तेवुंबोलताने शुद्धकेममानुं ॥ २ ॥

आलंबनकूडादेखाडी ॥ मुगधलोकनेपाडे ॥ आणाजंग
तिलकतेकालुं ॥ थापेआपनिह्नाभरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेतेविपरीतचालतां कोइककदेशे जे आंमकांचालोगे तेहने पाबोजवा
बआपतां कुडाके० खोटाआलंबनदेखाडे जे आपंचमकाले संघयणघृतिप्रमुखपूर्व
पुरुषजेहवाकिहांते एमकहिने मुगधके० मुखलोकने पाडेके० अज्ञानमार्गपाडेते
एहवापुरुष ते आणाके० जिनाज्ञा तेहनोजेजंग तडूपजेकालुंतिलक तेपोतानेकपा
लेथापेते एटलेजिनाहालोपेते तिवारेकोइकबोळुं जे आजाजंगनुंदूषणदीधुंतेखरूं प
ए सर्वथा विधितोकोइकरीशकेनही ॥ ३ ॥ * * * * *

विधिजोतांकलियुगमांहोवे ॥ तिरघनोउहेद ॥ जिमचाले
तिमचलवेजइये ॥ एहधरेमतिजेदरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अनेविधिजोतांतो कलियुगके० अन्यतिथीएहनेकलियुगकहेते अनेजैन
पांचमोआरोकहेते तेकलियुगमांतीर्थनोउहेदथाय केमके तमेअवधिनीतोनाकहोगे
अने विधियेंतोथायनही तेथीतीर्थविहेदजाय माटेजेमचाले तेमचलाव्याजैये एटले

जनके ० महोटा लोकना समुदाय चालेते तेहनीचाल तेनेमार्गकहीयेँ इम जाण्योके ०
ग्रंथमांहेकह्योते यतः ॥ महाजनोयेनगतः संप्रथाइति तोतेमहाजननीचालेचालतां
घका लहीयेके ० पामीयेँ अर्चाके ० पुजा इति ॥ ४ ॥ * * * * *

एपणबोलमृषामनधरीयेँ ॥ बहुजनमतआदरतां ॥ बेहनआवे
बहुलअनारय ॥ मिथ्यामतमांफिरतरि ॥ जिन ० ॥ वी ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवेउत्तरआपेते के एबोलजेकह्यो तेपणमृषाके ० जूगे चित्तमांहेधारीयेँ
तेहनोहेतुकहेते एटले बहुजनमतआदरतांके ० घणालोकनोमतआदरतां तो बहुल
अनारयके ० घणाजनतोअनार्यते तेहनो बेहके ० पारपामीयेँनही मिथ्यामतमांहेफि
रतांके ० अनार्यते तेसर्वमिथ्यामिते माटे तेमांहेजनमतांपारनपामीयेँ इतिजावा ॥ ८ ॥

थोडाआर्यअनारयजनथी ॥ जैनआर्यमांथोडा ॥ तेमांपणपरि
एतजनथोडा ॥ श्रमणअलपबहुमोडारे ॥ जिन ० ॥ वी ० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ थोडाआरियअनारयजनथीके ० अनार्यलोकथी आर्यलोकथोडाते केम
के बत्रीसहजारदेशमांहे आर्यदेशतोलाडीपचवीसजेते वलीआर्यदेशमांपण जैनना
मधरावे एहवालोकथोडाते वलीजैननामधरावे तेमांहेपण परिणतके ० जैनवासना
येंपरणम्याहोय एहवाश्रद्धावंत स्यादादसैलीनाजाणथोडा वलीतेपरिणतजनमांहे
पण श्रमणके ० मुनीराज तेअलपके ० घणाथोडा अने बहुमोडाके ० मात्र मस्तक
मुंडनकराव्युं पणयुणविनाना एहवालोक बहुजाणवा ॥ ९ ॥ * * * * *

जइबाहुगुरुवदनवचनए ॥ आवश्यकमांलहियेँ ॥ आणाशु
इमहाजनजाणी ॥ तेहनीसंगेरहियेँरे ॥ जिन ० ॥ वी ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जइबाहुस्वामीनामुखनो एवहमाणवचनते ते आवश्यकसूत्रमांहेकह्युंते
तिहांथी लहियेँके ० पामीयेँ जे आझाछुइतेहिज महाजन एटले जिनाझापालेतेहि
जसंधएहहुंजाणीने तेवा महाजननीपासें वसीयेँ गाथा ॥ “एगोयसाहुणो; यसाहु
णीसावउवसहीवा; आणायुत्तोसंधो, सेसोपुणअछिसंधाउ” ॥ १ ॥ इतिआवश्यक
वचनात् ॥ १० ॥ * * * * *

अग्यानीनविहोवेमहाजन ॥ जोपणचलवेटोलुं ॥ धर्मदाशग
णिवचनविचारी ॥ मननविकीजेजोलुरे ॥ जिन ० ॥ वी ० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पणजेअज्ञानीनोसमुदायहोय अनेजो ते टोडुंके० गहनेचलावे तोहेपण तेहनेमहाजन न कहीये एहबुं धर्मदासगणीनो वचनविचारीने मनने जोखूनकरीये एटले अज्ञाने धमाधम नकरीये यतः “जजयईअगीयडो” इतिवचनात् ॥ ११ ॥

अज्ञानीनिजढंदेचाले ॥ तसनिश्रायेंविहारी ॥ अग्यानीजो
गहनेचलवे ॥ तेतोअनंतसंसारिरे ॥ जिन १ ॥ वी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेअज्ञानीपुरुष ते निजढंदेके० पोताना अजिप्रायेंचाले तथा ते अज्ञानीनीनिश्रायें जे विहारीके० विचरे तेपण अज्ञानीजहोय तो एहवो अज्ञानी अगीतार्थे थको जे गहनेचलावे तेतोअनंतसंसारी जाणवो यतःजंजयईअगीयडो॥जंच अगीयडनिस्सिनो जयई; वट्टावेइयगडं, अणंतसंसारउहोई॥इत्युपदेशमालायां ॥ ११ ॥

खंरखं र्पंफितजेहोवे ॥ तेनविकहीयेनाणी ॥ निश्चितसमय
लहेतेनाणी ॥ समतिनिसहिनाणीरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जे खंरखं र्पंफितके० ग्रंथग्रंथमाहेथी थोमीथोमी वातसीखीने र्पंफित पणो जेहनेहोय तेपुरुषनेज्ञानीनकहिये यतः “जोसुत्तमंभुजयं ॥ समहीजतेगुरुक म्मविहीणो; नोनन्नईसोनाणी; अछमयघाणमूढमणो” ॥ १ ॥ इतिआवश्यकमा ह्यानाथे माटे निश्चितसमयके० निश्चेसिंक्षांतनीवातने लहेके० जाणो ते नाणीके० ग्यानीकहीये एटले गुरुक्रमागत निश्चयव्यवहारसहीत स्या दादसैलीये ज्ञानथयुंहोय तें सिंक्षांतनिश्चित ज्ञानकहिये एवात समतिनीके० समतितर्कशाखनी सहिनाणीके० नीस्तानीडे गाथा ॥ “जोनिश्चयसमयसूं ॥ सबवहारसमयमासळं ॥ गुरुपारतंत लक्षर; नयनिउणोगाह्णाकुसलो” इति ॥ १३ ॥

जिमजिमबहुश्रुतबहुजनसंमत ॥ बहुशिष्येपरवरितं ॥ तिमतिम
जिनशासननोवयरी ॥ जोनविनिश्चयदरितीरे ॥ जिन० वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जिमजिम बहुश्रुतके० घणोजण्यो अने बहुजनसमतके० घणालोकने मानवायोग्यथयो वलीबहुशिष्येपरवंसोके० घणाचेलाचांठिकर्त्यां तिमतिम जिनशासननोवयरीके० सिंक्षांतनोशत्रुजाणवो जो निश्चयज्ञाननो दरिउंके० समुद्धनहोयतो. अनेजे निश्चेज्ञानीहोय तेहनेतोसर्वलेखेने थडुकं ॥ ऊहूहूहूबहुसुअसमउं ॥ सीसगुण

संपरिवुडोय ॥ अविणीडिउअसमए ॥ तहतहसिधंतपमिणीउ ॥ इत्युपवेशमालायां
तथा पंचवस्तुकेपिच ॥ १४ ॥

कोईकहेलोचादिककष्टे ॥ मारगंजिहावृत्ति ॥ तेमिथ्यानवि
मारगहोवे ॥ जनमननीअनुवृत्तिरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ केटलाएकतोएमजकहेवे जे लोचादिककष्टके ॥ लोचकराववा उघामे
पगे तथा उघामेमाथें हिंदुं इत्यादिककष्टकरवेकरीने मारगके ॥ मुनीमारगजाणवो
वलीजिहायें वृत्तिके ॥ आजीविकाकरवी ते मार्गवे एहवुंजेकहेवे तेमिथ्याके ॥ खो
हुंकहेवे एरीते मार्गनहोय केमके आत्मार्थविना जनमननीअनुवृत्तिके ॥ लोकनाम
ननीअनुजायीयें प्रवृत्तांमार्गनहोय इतिजाव गाथा ॥ कंठकरेइतिवं ॥ धम्मंधारेइ
ऊणाणुंविचीए ॥ तोपवयणमगसस; ॥ वेरीजूंउअहाडंडो ” ॥ १ ॥ १५ ॥

जोकष्टेमुनिमारगपावे ॥ बलदथाएतोसारो ॥ चारवहेजेता
वडेजमतो ॥ खमतोगाढप्रहारोरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जोएरीते प्रभुनीआज्ञाविना कष्टकरतां मुनीनोमारग पामे तो तीर्थंच बलद
तथा उपलक्षणी बीजा ढोर पण लइयें तेगोरज साराके ॥ जलाथाय केमके बलदक
पर जेटलोचार नरीयें तेटलो सुखेदुखेपणवहे निरवाहकरे वली तावडेके ॥ तडकेजम
तोथको गाढके ॥ आकरा कोरमा प्राणाप्रमुखनाप्रहारने खमतोके ॥ सहनकरेवे ॥ १६ ॥

लहेपापअनुबंधीपापें ॥ बलहरणीजनजिहा ॥ पूरवजवत्र
तखंमनफलए ॥ पंचवस्तुनीशिहारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ माटेतेप्राणी वर्त्तमानकालेपण असुज अनेअनागतकालेपणअसुज तेपा
पानुबंधीपापकहीयें तेपोकरीने लहेके ॥ पामे बलहरणीके ॥ वीर्थेनेहणे एहवी जि
नजिहाके ॥ लोकनीजिहापामे एटलेसंयमयोगसाथीनसके तेबलहरणीजिहाकहीयें
एपूरवजवके ॥ पाठलाजवें वृत्तखंमनकखाहोय तेहनाफलजे तेपापानुबंधीपापें बलह
रणीजिहापामें एमपंचवस्तुग्रंथ श्रीहरीनिसूरीकृतजे तेमांहेकहुंजे गाथा ॥ “चारि
त्तविहिणसस ॥ अजसंगयरसअकलुसजावसस ॥ आणाणिणोयजापुण ॥ सापदि
सिद्धाजिनवरेहिं ” ॥ १ ॥ “ निक्कंअमंतिआरं ॥ नंसंगयाअपरिसुद्धपरिणामा ॥
दीणासंसारफलं ॥ पावावजुत्तमेयंतु ” ॥ १ ॥ इतिकाउणसुहणी ॥ वानीयाजेहिंदुसक

गह्वरंमि ॥ मायाएकेइपाणी ॥ तेसीएयारिसंचहोई ॥ ३ ॥ चेइकणधरवासं ॥ त
स्सफलंचेवमहापरतता ॥ नगिहिनयपवइया ॥ संसारपवट्टगानणिया ॥ ४ ॥ ॥ १ ७ ॥

कोइकहेअमेंलिंगेतरसुं ॥ जैनलिंगेबेवारु ॥ तेमिथ्यानविगुं
एविणुंतरियें ॥ जुजविणनतरेतारुरे ॥ जिन ० ॥ वी ० ॥ १ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे कोइकहेजे इव्यलिंगतेहिजप्रमाणे एटले लिंगजेउंगोसुहपति
तेथी तरीसंसार पारपामीसुं केमकेजैननोलिंगते वारुके ० सुंदरतेनेशुरुउत्तरकहेजे
केतेमिथ्याके ० खोदुजे कारणके गुणविना एकलोमात्रलिंगधारणकरेथी तरायनही
तेहनोदृष्टांत जेम तारुपुरुषते जुजाविनानदिप्रमुखतरीशकेनही ॥ यदुक्तं ॥ वंदनाव
इयके ॥ शिष्यवचनं ॥ “सुविद्वियइविहीयवा; नाहंजाणामियंसुठउमठो; लिंगंतुपू
ययामि ॥ तिनरणसुधेनावेण” ॥ १ ॥ प्रत्युत्तर ॥ “माहफइतेलिंगपमाण ॥ वंदाहि
निन्हएतुमेसवे ॥ अयवंदमाणस्स ॥ लिंगमविअप्यमाणंते ॥ इत्यादि ॥ १ ८ ॥

कुटलिंगजिमप्रगटविमंबक ॥ जाणीनमतदोष ॥ निदंइसजा
एनिनमतां ॥ तिमजकह्योतसपोषरे ॥ जिन ० वी ० ॥ १ ९ ॥

अर्थ ॥ जेम विमंबकजे नाटकीआ प्रमुख तेहनो जे कुटलिंगके ० खोटोवेश
तेप्रगट पर्येजाणीने एटलेकोइकनाटकीयो साधुनोवेशलाथ्यो तेखोटोवेशजे एमजा
एताथकां जोतेहनेनमीयेतोदोषजागे तथालोकहासीप्रमुखपणकरे तेमाटे निदंइस
जेप्रवचनोपघातक निरपेक्षक केवललिंगधारी पासडादिकजाणीने तेहनेनमीये तो
तिमजके ० ते पूर्वोक्तनाटकीयासाधुनीपरे तसपोषके ० तेदोषनोपोषकह्योजे यदुक्तं ॥
“जह्वेलंबुगलिंग ॥ जाणंतस्सनमउहवइदोसो ॥ निदंइसुत्तिनांउणं ॥ वंदमाणोधुवो
दोसो ॥ १ ॥ इति वंदनावइयके ॥ एरीतेआचार्ये लिंगअप्रमाणकहुं ॥ १ ९ ॥

शिष्यकहेजिमजिनप्रतिमाने ॥ जिनवरथापीनमियें ॥ साधुवेसं
थापीअतिसुंदर ॥ तिमअसाधुनेनमियेरे ॥ जिन ० वी ० ॥ २ ० ॥

अर्थ ॥ तेवारें शिष्यबोळुं जे जिमजिनेश्वरनीप्रतिमामाहे ज्ञानादिकगुणनथी अ
नेतेहनेतीर्थकरनीबुद्धीये नमस्कारकरतां महोटोलानथायजे महोटीनिङ्काराथायजे
यथाआवइयके शिष्यवचनं:- ॥ तिङ्गयरगुणापदिमा ॥ सुनडिनिस्संसयंविद्याणंतो ॥
तिङ्गयरुत्तिनमंतो ॥ सोपावईनिङ्गरंवीउलं ॥ १ ॥ इति ॥ तेमअतिसुंदर एहवो सा

ध्रुवसथापी ध्रुवांध्रुनेपणनमियें एटजे गुणविनानीजिमजिनप्रतिमाडे तेहनेनमता
 निङ्कराथाय तेमपासढादिकमांजोसाधुनोगुणनथी तोपणसाधुनोवेपतोडे माटेजोपो
 तानुंमनसुढे तो तेह्वानेनमतांजानथाय कारणके जानअथवाखोट तेतो पोता
 नाअथवसायआश्रीडे उक्तं च ॥ लिंगजिणपन्नं ॥ एवममंतस्सनिङ्कराविवला; जं
 इविगुणविप्पहिणं, वंदइअप्रप्यसोहिण ॥ १ ॥ इतिशिष्यवचनं ॥ ३० ॥ * *

जइबाहुगुरुबोलेप्रतिमा ॥ गुणवंतिनहीदुष्ट ॥ लिंगमांहेवे
 वानादीसे ॥ तेतोमानिअदुष्टरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ३१ ॥

अर्थ ॥ हवेआचार्य उत्तरआपेडे जे श्रीनइबाहुगुरु आवश्यकमां एमकहेडे के
 प्रतिमा गुणवंतिनथी तेमइष्टपणनथी माटे तेहने गुणवंतिमानियें एटजे अइष्टप
 णानो आरोपकरियेंतोथाय अनेलिंगमांहेतो गुणतथादोष एवेवानादेखायडे तेतुंहे
 अइष्टके० गुणवंत शिष्यमान इतिगाथार्थ । हवेएनुनावार्थकहेडे जे जिनप्रतिमामां
 हेगुणनथी तेमदोषपणनथी माटेपोताना अथवसायनीशुद्धीयें नमतांजानथाय इ
 हाकोइकहेसेजे परिणामेजानथायडे तेवारें प्रतिमानुंसुकामडे तेहनेकहीयें जे शुद्ध
 परिणामनोहेतुते प्रतिमाजडे तेवारेतेकहेजे जे साधुनोवेपतेपण शुद्धपरिणामनोहे
 तुडे तेहनेकहेजुंजे साधुवेपपुरुषपणुं ते प्रतिमाने बराबरनथाय केमके प्रतिमा ह
 जारोगमेजोइयें पणसर्वएकाकारडे सावद्यक्रिया नथीकरती तेमनिरवद्यक्रियापण न
 थीकरती अनेसाधुलिंग तो कोइकस्थानके सावद्यकर्मकरतोदेखीयें तथाकोइकस्था
 नके निरवद्य शुद्ध चारित्रपालतोदेखीयें माटेबराबरनथाय अनेजिनप्रतिमामांहे जि
 नगुणनो आरोपकरिने परिणामकरतां निङ्कराथाय पण पासढादिकने वंदनाकरतां
 कौनागुणशंजारीश तेवारेतेबोड्यो जे बीजा रुमासाधुना गुण आरोपकरिने परणाम
 करिसुं तेहनेकहेडेजे निरगुणीनेविषे गुणनोआरोपथायनही अने जो गुणनुं आरोप
 करीयें तो विपर्याशथाय अनेजेविपर्याश तेतोकर्मबंधनुंहेतुडे तेमाटेजिहांगुण त
 था दोषनहोय तिहांआरोपथाय पणअन्यथाआरोपनथाय यदुक्तं वंदनावश्यके ॥
 संतातिह्वरगुणा ॥ तिह्वरतेसिमंतुअप्रप्यं ॥ नयसावध्याकिरियां ॥ इयरेसुधु
 वासंमणुमन्ना ॥ १ ॥ चो० ॥ “जइसावङ्गाकिरियां ॥ नञिउपदिमासुएवभियरा
 वि ॥ तयजावेनञीफलं ॥ अहहोईअह्वयहोई ॥ २ ॥ आचांकामंउजयाजावो ॥
 तद्विफलंअभिमणविसुद्धीए ॥ तिपुणमणविसुद्धीए ॥ कारणंहूंतपदिमाउ ॥ ३ ॥
 “जइवीपदिमाउंगुणा ॥ मुणीगुणसंकप्पकारणंलिंगं ॥ उजयमविअञ्जिलिंगे ॥ नयप

दिमासूजयंश्चि ॥ ४ ॥ नियमाजिणोसुअयुणा ॥ पदिमासुइस्तजेमणोकुणइ ॥ अ
गुणोउवियाणंतो ॥ कंनमउमणोयुणोकाउ ॥ ५ ॥ इत्यादिवलीएहनोविचार वृहत्त
तिथीविचारजो ॥ १? ॥ * * * * *

कोइकहेजिनआगेमांगी ॥ मुक्तिमारगअमेलेसुं ॥ निरगुणनेप
णसाहेबतारे ॥ तसजक्तिगह्गहिंसुरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवेकोइकएकहेहे जे जिनेश्वरआगलें मुक्तिमार्गअमेमांगीलेसुं केमके
निरगुणनेपण साहेबतारज्ञे तथातेहनीनकिर्मा गह्गहिंसुंके० हरषपामिसुं इतिगाथा
र्थेजावार्थतोएमठे जे केटलाकएकहेहे जे आजवमांतोशक्तिनथी पणजन्मांतरेबो
धबीजनी सामग्रीपामिसुं तिवारंकरिसुं एहवोप्रच्छुपासेमांगीलइयेंतैयें इतिजावः ॥११॥

पामीबोधनपालेमूरख ॥ मांगेबोधविचालें ॥ लहियेंतेहकहो
कुणमूलें ॥ बोल्युंनुपदेशमालें ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ तेहनेउत्तरकहेहे जे आजवमां बोधके० बोधबीजनी सामग्रीपामीने
पणजे मूरखके० अज्ञानी संयमअनुष्ठानतोपालतोनथी अने विचालेंके० विचमां
बोधमांगेजे आगलेपालिसुं तो तेहके० तेबोधबीज कहो कुणमूलके० सेमूले लहि
येंके० पामीयेंएटले एजावजे कोइकवस्तुलेवाजइयें तेवस्तुजोपाज्ञेइव्यहोयतोजने
अने इव्यनहोयतोस्थामूलेजने, तेमआजवमांहेजो संयमादिकपाव्याहोयतो आ
वतेनवैपणबोधबीजनीसामग्रीमिले पणनपाव्याहोयतो सेमूलेपामे अर्थात् बोध
सामग्रीनजपामे एमउपदेशमालामथ्येकहुंते यतः ॥ “लदिद्वियंचबोहिं ॥ अकरि
तोणागयंचपडितो ॥ अन्नंदाइबोहिं ॥ लप्रिदिकयरेणमुल्लेण ॥ ? ॥ इत्युपदेश
मालायां आवश्यकनिर्युक्तौ तथा चतुर्विंशतिस्तवाव्ययनेपिच ॥ १३ ॥

आणापालेसाहेबतूसे ॥ सकलआपदाकापे ॥ आणाकारी
जेजनमागे ॥ तसजसलीलाआपेरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे आज्ञापालताथका साहेबके० परमेश्वरतूष्मानथाय अनेसमस्त
आपदानेकापे माटेआज्ञाकारीजे जनके० लोक तेमांगे एटलेआजवमांहे प्रच्छुआज्ञापा
ले नेतेप्राणीजेमागे तसके० तेप्राणीने जशनीलीलाआपे एटलेप्रच्छुआज्ञाथी जशली
लापामें ॥१४ ॥ एप्रथमहालमांहे एमकहुंजे अमेनिर्गुणीथकां प्रच्छुपासेथीमांगीलेसुं
एवुंबोलनारनेसीखामणदिधी ॥ १४ ॥ * * * * *

(ढालबीजोआदरजीवकमागुणआदर एवेशी):

कोइकहेअमेगुरुथीतरसुं ॥ जिमनावाथीलोहारे ॥ तेमि
ध्यानलहेसहवासें ॥ काचपाचनीसोहारे ॥ १ ॥ श्रीसी
मंधरसाहेवसुणजो ॥ जरतखेत्रनीवातोरे ॥ लहुंदेवके
वलरतिइण्युगें ॥ हुंतोतुजगुणरातोरे ॥ श्रीसी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेबीजाढालमांजे एमकहेळेके अमेनिर्गुणीथकाज गुरुथीतरीसुं तेम
नेसीखामण देवासंबंधीआव्योबीजोढालतेकहेळे कोइकतोएमकहेळे जे अमारामां
तोयुणनथी पण अमारागुरुगुणवंतळे तोतेथीजसंसारसमुद्रतरी पारपामिसुं जेम ना
वाके० जिहाजतरेळे तेमांहे जोहूके० जोखंभनाखीलाजमघाहोय तेपणतरेळे एह
ष्टांते तरिसुं. यतः“संज्ञंजपेइजणो ॥ उचमसगेणउचमोहोइ ॥ जोहूके० विलगो ॥
संजोगेसायरंतरई ॥ १ ॥ इतिपावात् तेहनेउचर जेएरीतनाबोलनारा तेपण मिथ्या
के० खोटुंकहेळे केमकेसारागुरुने सहवासेके० मात्रजेलावसवाथीज नलहेके० नपा
मे, जेम काच ते पाचके० पानानीतोनापामेनही उक्तंच ॥ मणिलुं० तिपादाग्रे ॥
काचःशिरसिधार्यते ॥ परीकककरेप्राप्ते ॥ काचःकाचोमणिर्मणिः ॥ १ ॥ तथाउधनिर्धु
क्तावपि ॥ सुचिरंपिअढमाणो ॥ वेरुलिउकायमणीयउं ॥ मीसोनउवेइकायजावं ॥
पाहणुणोणनियेणं ॥ १ ॥ माटेहेश्रीसीमंधरसाहेबआनरतखेत्रनी वातोके० च
रित्र तेसुणजोके० सांजलजो हेदेव हेआत्मगुणरमणि इण्युगेंके० आविषमका
ज पंचमआरो हुंनावसर्पिणीनेविषे केवलके० निकेवल जेऊं रतिलडके० सातापा
सुबुं ते जुजगुणरातोके० तमारागुणनेविषे तत्परथको एटलेनुमारागुणनोरंगळे एट
लीजसाताळे बाकीमतचेदकदाग्रहदेखी तोकांइपणशातानोकारणनथी इतिजाव ॥ २ ॥

कोइकहेजेगढथीनटल्या ॥ तेनिरगुणपणसाधोरे ॥ नातिमांहे

निरगुणपणगणीयें ॥ जज्ञानहींनातिबाधोरे ॥ श्रीसी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेकेटलाएकएमकहेळेके जे गढथीबाहिरनिकव्यानथी अनेआचार्य
नासंघाढामांहे रह्याळे तेजोनिर्गुणळे तोपणते गढमांरह्यामाटे साधोके० साधुक
हियें तेहनोदृष्टांतकहेळे जेम न्यातिनासर्वलोक उचमहोय अनेतेमांहेकोइकनिर्गु
णहोय पणतेहनेजिहांगें न्यातिबाहरकखोनहोय तिहांगेतेन्यातिमांहेजगणाय

ठे जशके० जेगुणरहितपुरुषनो नातिबायोके० नातीनोबाधक नहीके० नथी एटले
तेपुरुषनोजिमनातिमाहेबाधकनथी तेमसाधुपणगहमाहेते माटेरुमोजाणवो ॥ ३ ॥

गुणअवगुणइमसरिषाकरतो ॥ तेजिनशासनवैरीरे ॥ निर
गुणजोनिजबंदेचाले ॥ तोगठ्याएस्वैरीरे ॥ श्रीसी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे पूर्वोक्तकहेनारने सीखामणआपेते के जोएरीते गुण अने अवगुण
नेसरिषाकरे तेजिनशासननोवैरीजाणवो तेहनोहेतुदेखाडेते के तेगहमाहेरहोजेनि
गुणपुरुष तेजो० निजके० पोतानेबंदेचाले तो गहमायस्वैरीके० तेसर्वगहमस्वह्याचा
रीथाय केमके एकनेहीणोदेखीने बीजापणहीणाचारीथाय ॥ इतिनावः ॥ ४ ॥

निरगुणनोगुरुपदकरेजे ॥ तसगहमत्यजवोदाख्योरे ॥ तेजि
नवरमारगनोघातक ॥ गह्याचारेंजाख्योरे ॥ श्रीसी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली जेनिगुणहोय तेनोपंरुपातजेगुरुकरे तो तेगुरुनोगहमबीजासाधुयें
त्यजवोके० ठामवो एमदाख्योके० कह्योले एटजेतेगहमारहेवुंनहीअनेतेगुरुजिनेश्व
रनामार्गनोघातकरनारजाणवो एरीतेगह्याचारपयनामध्यकह्योले यतःजहनह्यीशु
णाणपत्को ॥ गणीकुसीलोकुसीलपत्कधरो ॥ सोयअगहोगहो ॥ संजमकामीहि
मुत्तवो ॥ १ ॥ जहनह्यीसारणावारणाय ॥ चोयणायसगहमि ॥ सोयअगहोगहो ॥
संयमकामीहिमुत्तवो ॥ २ ॥ इतिगह्याचारे ॥ ५ ॥ * * * * *

विषमकालमानिरगुणगहें ॥ कारणथीजोवसीयिरे ॥ इव्य
थकीव्यवहारेंचलीयें ॥ जावेंनविउल्लसीयिरे ॥ श्रीसी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ यंचपि विषमकालमां एटले पांचमा आरामां पोतानी मनोबल श
क्तिनेअजावें निरगुणगहें एटले गुणरहित गहमनेविषे जो कोइकारणे वसवुंपडे तो
इव्यथकी एटले बाह्यथी तो ते गहमने व्यवहारें चलीयेंके० प्रवृत्तियें पण जावथकी
उल्लासपामियेंनही एटले अंतरथी दरषीयेंनही पण जो बुद्ध्याचारीनी संगतमिले
तो निरगुण गहमने तुरत बोनी आपियें यतः गीयहोगुणयुत्तो ॥ निरगुणगहमिसं
चसिचाय ॥ नोनिरगुणाणपत्कं ॥ कुशासोगुणहरसरिहो ॥ इत्युपदेशपदे ॥ ६ ॥

जिमकुवृष्टिथीनगरलोकने ॥ घहेलादेखीराजारे ॥ मंत्रिसहि
तघहेलाहोईवेठ ॥ पणमनमाहेताजारे ॥ श्रीसी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम घहेलापणांनीकरनारी कुवृष्टिथयी ते कुवृष्टीनुं पाणी ते नगरना
सर्वलोकपानकरिने घहेला थया मात्र एक राजा, अने प्रधान ए. बेजणे पाणी पी
धुंनही माटे माह्यारह्या पळे ते बेहुने विष सदृशाचारी घहेला लोकोए मारवानो
उपाय कस्यो तेवारें राजा पोताना जीववाना उपायने माटे प्रधान सहित पोते
घहेलाथयी बेवा पण मनमांतो ताजाके० माह्याळे एमजाणेळे जे सारीवृष्टीया
य तो सहु माह्याथयें एम एट्टातें इहांपणजाणवुं जे नीरगुणगहमावसे तथा ते
हनीपेठेंचाले तोपणमनमां तो एमजाणेजे सुविहित मजेतो तेहने संगेरहुं अनेशु
दाचारीथावं इतिजाव ॥ ४ ॥ • • • • •

इमउपदेशपदेएभाष्युं ॥ तिहांमारगअनुसारिरे ॥ जाणीने

जावेंआदरीयें ॥ कल्पनाष्यनिरधारिरे ॥ श्रीसी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एरीते श्रीहरीनिस्ररिक्त उपदेशपदनामाग्रंथमां नाष्युं गीयहोउ
एगुत्तो इत्यादि पूर्वोक्त गाथाजाणवी तथा एमकह्युंजे इध्यंकी व्यवहारेचालीयें
पण जावयी उल्लासपामीयेंनही तोपण तिहांके० तेगहमां जो कदाचित् सर्व कि
याव्यवहारमां सावधाननहोय पण जो मार्गानुसारी शुद्धपरुपकहोय अने गुणप
रूपातिहोय तेवा मार्गानुसारी जाणीने तेहने जावयी पण अंगीकारकरीयें एहहुं
वृहत्कल्पनाष्यमां कह्युं यतःसिद्धिलोअणायारकउ ॥ चोयणपमिचोयणाइगुणही
णो ॥ गुणपत्ककरोगहो ॥ सीलेयवोविनावेण ॥ १ ॥ इति ॥ ७ ॥ • •

ज्ञानादिकगुणवंतपरस्पर ॥ उपगारेंआदरवोरे ॥ पंचवस्तु

मांगहसुगुणने ॥ अवरकह्योबेत्यजवोरे श्री॥ सी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वली परस्परके० माहोमांहे ज्ञानादिकगुणवंतके० ज्ञानदर्शन चारित्रगुण
वंतहोय वली उपगारेके० उपकारीहोय एटले माहोमांहे कोइनो ज्ञानउपकार को
इनो दर्शनउपकार इत्यादिक उपकारवंतहोय तो आदरवो एम श्रीहरिनिस्ररिक्त
पंचवस्तुग्रंथमां कह्युं यतः मुत्तुणमिदुवयारं ॥ अन्नगुणादिजावसंबंधं ॥ त्तम
ढढत्तुलो ॥ वासोउणगहवासोति ॥ १ ॥ तेमाटे सुगुण जे गुणवंतहोय तेणे पू
र्वोक्त ज्ञानादिकना उपकारीगहवाविना अवरके० बीजो जेगह ते त्यजवोकह्योळे ॥९॥

जेनिरगुणगुणरत्नाकरने ॥ आपसरिषादाखेरें ॥ समकित
साररहिततेजाणो ॥ धर्मदाशगणीजाखेरें श्रीसी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली जे पोते निर्गुणवतां बीजा जे गुणना रत्नाकरके ० समुद्रहोय तेहने
 आपके ० पोतासरीषा दाखेके ० कहे एटले एमकहेजे अमारामां तथा एहुमां शो
 फेरणे एम गुणी अवगुणीने सरिषाकरे तो ते प्राणी सारके ० प्रधान एहवां जे स
 मकित तेथी रहितजाणवो एरीतें उपवेशमालामध्ये धर्मदाशगणियें कहुंजे यतः
 गुणहीणोगुणरयणा ॥ यरेसुजोकुणईतुन्नमप्पाणं ॥ सुनवस्तीणोर्यहीलई ॥ सम्मत्तं
 कोमजंतस्स ॥ १ ॥ १० ॥ ● ● ● ● ● ● ● ●

कोइकहेजेबकुसकुशीला ॥ मूलोत्तरपद्मिसेवीरे ॥ जगवई
 अंगेजाप्यातेथी ॥ अंतवातनविलेवीरे ॥ श्रीसी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ एरीतें ग्रंथकारना केवाप्रमाणे सर्वशागुणवंतहोय तोजआवरवो एमते
 खुं तेकपर शिष्यप्रश्नकरेणे के कोइक एमकहेजे जे बकुसकुशीलाके ० बकुसचारित्री
 या तथा कुशीलचारित्रीया ए मूलउत्तरगुणना प्रतिसेवीकह्याजे पद्मिसेवीके ० प्रतिकू
 लपयोसेवहुं दोषलागामवो एटले ए जावजे १ पुलाक २ बकुस ३ कुशील ४ निग्रंथ
 ५ सनातक ए पांच निग्रंथ कह्याजे तेमां बकुसचारित्रीया ते उत्तर गुणना एटलेमात्र
 दशविध पत्रखाणनाज प्रतिसेवीहोय तथा कुशीलचारित्रीया ते मूल गुणना तथा
 उत्तरगुणना प्रतिसेवि होय यद्यपि मूलउत्तरपद्मिसेवी इहां सामान्ये कह्या तो
 पण अर्थपूर्वोक्तीतेकरवो केमके पंचनिग्रंथीप्रकरण तथा जगवतीसूत्रमां एरीते
 जें तेरीते अर्थपण अर्थ लिख्योजे यदुक्तं पंचनिग्रंथीप्रकरणे ॥ यतःमूलउत्तरगुणविस
 या ॥ पद्मिसेवासेवएकुशीलोय ॥ उत्तरगुणोसुबजसो ॥ सेसापद्मिसेवणारहिया ॥ १ ॥
 वलीजगवतीअंगे जाप्याके ० कह्याजे तथाचतत्पाठः बउसेणंपुष्पा गोयमा पद्मिसेवए
 होश्वा यदि पद्मिसेवएहोश्वा किंमूलगुणपद्मिसेवएहोश्वा उत्तर ० ॥ गोयमानो मूलगुण
 पद्मिसेवएहोश्वा उत्तरगुण पद्मिसेवएहोश्वा इत्यादि तथा पद्मिसेवणाकुशीलजहापुलाए
 एटलेपुलाकनेमूलगुण पद्मिसेवएहोश्वा उत्तरगुणपद्मिसेवएहोश्वा एमकहुंजे माटे कुशी
 ल पण मूलोत्तरगुणना पद्मिसेवीथया इतिजगवतिसूत्रेसतक (३५) मेंउहेसे षष्ठे
 कहुंजे तेथी एम ठेखुं जे मूलगुणना प्रतिसेवीथाय तिहांजगे चारित्रीयाकह्यां तेथी
 अमने दोषलागतांढतां पण अमारुंचारित्रकाईजातुनर्थां माटे वातनो अंतजेवोनही
 जाणुंअमने बोलावी अंतसुंजिअोठो इतिशिष्यवचनं ॥ ११ ॥ ● ● ●

तेमिथ्यानिःकारणसेवा ॥ चरणघ्रातीनीजाषीरे ॥ मुनीनेते
 हनेसंजवमात्रें ॥ सत्तमंठाणुंसारवीरे ॥ श्रीसी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवेगुरुकहेले के एम नगवति सूत्रनी साखआपीने जेमतेम' प्रतिकुल सेवावालाने जे चारित्र ठरावेले ते मिथ्याके ० खोटुकहेले केमके निःकारणसेवाके ० कारणविनाजे प्रतिकुलपणेसेवा अपवादरूप तेहनेमुख्य करीने जे प्रतिसेवाकरे ते प्रतिसेवातो चरणघातीनीजाषीके ० चारित्रनेघातकरनारीकहीले यतः संघरणमि असु-ई ॥ दोएहविगिएहंतविंचगाएहियं ॥ आठरदिंछतेणं तंचेवहियंअसंघरणे ॥ १ ॥ इतिवृहत्कल्पजाय्ये तेप्रतिसेवामुनीने तेहनेके ० तेमुनीने संजवमात्रेके ० जागवारूप संजव पण उपयोगपूर्वक प्रतिसेवाकरेनही कदाचित् उपयोगपूर्वककरेतो तेअपवादें करे पण उत्सर्गेनहीकरे एणसंजवजकहीये तिहांसत्तमठाणु साखीके ० गणानामा प्रकरणमांसातमेवाणोकह्युंते ते गणाप्रकरण माराहाथमां प्राप्तथयुंनथी पणमारायु रुनेवचनेजाणुं के गणाप्रकरणे अन्यथा इहांकोइक गणांसूत्रकहेले पणतेगाणां गमथ्ये एपाठजमतोनथी ते माटेगुरुवचनसत्य इतिज्ञेयं ॥ १३ ॥

पनिसेवावचनेतेजाणो ॥ अतिचारबहुलाईरे ॥ जावबहु
जतायेतेटाले ॥ पंचवस्तुमुनिध्याईरे ॥ श्रीसी ० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे तिहां पंचवस्तुनी साखलखियेँठैयेँ गाथा ॥ तेउपडिसेवणाए ॥ अणु लोमाहोतिविअमणाए ॥ अणुडिसेवणाविअमणाए ॥ इञ्चउरोचवंजंगा ॥ १ ॥ व्याख्या तेतुदोषाः प्रतिसेवनया आसेवनारूपया अनुलोमा नवल्यनुकूलानवतिविकटनयालो चनयाच प्रतिसेवनायां आलोचनायांच पदद्वयेचत्वारोचंगानवति तक्षथा प्रतिसेवन या अनुलोमाविकटनयाच १ तथा प्रतिसेवनया नविकटनया २ तथा नप्रतिसेवनया विकटनया ३ तथा नप्रतिसेवनयानविकटनयेति ४ गाथार्थे तेचेवतत्थनवरं ॥ पाय ङितंतिआहसमयणू ॥ जम्हासइसुहजोगो ॥ कम्मरक्यकारणंजणीठं ॥ २ ॥ व्याख्या तेएवनवरंकेवलं समुदानिकाअतिचाराश्रित्यमानाः संतः तत्रकायिकादीर्घपथिकायां प्रायश्चित्तमित्येवमाहुःसमयज्ञाः सिद्धांतविधः किमित्तिअस्मात् सदासर्वकालमेवसुज योगः कुसलव्यापारः कर्मक्यकारणंजणीतस्तीर्थंकर गणधरैरितिगाथार्थः ॥ ततःकि मित्याहगाथा ॥ सुहजोगोयअयंजं ॥ चरणाराहणनिमित्तमणुअंपि ॥ माहोक्ताकिंचिखलि यं ॥ पेहेइतठवउत्तोवी ॥ ३ ॥ व्याख्या सुजयोगाश्रयंसासुदानिकातिचारचित्तनरूपःकथ मित्याह यश्चस्मात्त्रणाराधननिमित्तमखिलितचारित्रपालनार्थं मएवपिसुक्कापिमाजू तकिंचित्स्वलितंप्रेदयतेपर्यालोचनयत्तिततः उपयुक्तोपिनिदाग्रहणकाले ॥ इतिगाथा र्थे आतेकाणे एजअर्थनी सूचक गाथा ज्ञानविमलसूरियेँ टवामालखीले तेकहेले गा

शा ॥ सत्त्वावियपडिसेवा ॥ उक्कडजावेणहोइसासठिला ॥ अइयारबाहुलत्तं ॥ पडिसेवा
बियपयसेढी ॥ १ ॥ एगाथापयरुडीढे एतेकापो एहवीगाथाजोश्यें पणएगाथा पंचवस्तु
ग्रंथमां जडीनही माटेअभेलखीनही तथामूलगुण उचरगुणना प्रतिकूलप्रणोसेवीहो
य ते पडिसेवा वचनेके ० प्रतिसेवा शब्दकरी जाणोके ० जाणवी एटलेमूलगुणमां
तथा उचरगुणमां अतिचार घणालागे ते अतिचार जावनी तीव्रतायें करीनें टाळे एम
पंचवस्तुग्रंथमां मुनीध्यायीके ० मुनीराजे अतिचारनी बहुलताध्यायी जावीढे ॥ ३ ॥

सहसादोषलगतेबूटे ॥ संयतनेततकालेंरे ॥ पडितेंआ
कुट्टियेंकीधुं ॥ प्रथमअंगनीजालेंरे ॥ श्रीसी ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ सहसाके ० सहसात्कारें अनाजोगयकी जे दोषलागे ते बूटे एटलेतइजव
वेदवायोग्य कर्मबाध्युं होय ते बूटे संयतनेमुनिराजने तत्कालेंके ० तेजजवमांबूटे इ
तिजाव श्रीआचारंगे पंचमाध्ययने चतुर्थोद्देशके गाथा ॥ एगयागुणसमिच ॥ सरीयतो
कायसंफासमंणुचिन्नं ॥ एगतयापाणाउद्द्वारयति ॥ इहलोगवेदएवेक्कावडीअ ॥ अस्या
र्थलेशः कदाचित् गुणसमीक्षके ० गुणसहित अप्रमत्तमुनी चालताथकां कायसंफास
के ० कायस्पर्शयथायी कोइजीवहणाणो ॥ तेवारे इहलोके वेदनानोजे वेद्यके ० अनु
जव तेहने आवडिअंके ० पाम्बुं एटले आजवें जोगववायोग्य कर्मबंधाय तथा आकु
ट्टियेंके ० विनाप्रयोजने कारणविना पापकर्म कळुं तेकर्म पडितेके ० दशप्रकारनुं प्रा
यश्चित्ते तेमांहरकोय प्रायश्चित्त आवे एमप्रथमअंगनी जालीके ० आचारांगनी जला
मणढे पांचमाध्ययननाचोथाउद्देशामां अंआउट्टीकयंकम्मं ॥ तंपरिज्ञायविवेगमेति
इति एतल्यैकदेशः अंआउट्टिइत्यादियनुपुनः कर्माकुट्टाकृतमागमोक्तकारणमंतरेणो
पेत्यप्राप्सुपमर्दनेनविदिततत् परिज्ञायज्ञपरिज्ञयाविवेकमेतिविविच्यतेअनेनेतिविवेकः
प्रायश्चित्तदशविधंतस्यान्यतरं जेदमुपैतितद्विवेकं वाअजावारुष्यमुपैतिततत्करोतिथे
नकर्मणोअजावोचविति तेकारणमाटे पापजाणीने सेवबुंतेह्नोमहादोषढेइतिजावः

पायञ्चित्तादिकजावनराखे ॥ दोषकरीनिःसूकोरे ॥ निदं
धससेढीथीहेतो ॥ तेमारगथीचूकोरे ॥ श्रीसी ० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ माटेते अतिचारसेवीने पण पायञ्चित्तादिकके ० विद्युअथाय तेबुंगुरुआदिक
पासंथीप्रायश्चित्तप्रमुख लेवानो अजिप्राय राखेज नही तो तेप्राणीदोषकरीने पणनिः
सूकोके ० निर्दयीजाणवो यतः जोचयइउत्तरगुणो ॥ मूलगुणोविअचिरेणसोचयई ॥ जह

जहकुणइपमायं पीलीकइतहतहकसाएहिं ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां तथातेप्राणी
निदधसके०गतधर्मात्ते एटलेप्रवचनरूप धर्मनी हाणीथाय तेहनी अपेकाराखेनहीते
जीव सेढीथीहेगेके० गुणश्रेणीथकी अ-शोर्वर्ति अथवा संयमश्रेणीथकी हेगोजाणवो
वली तेप्राणी साधुनामार्गथी चूक्योएमजाणवो यतःअइयारजोनिसेवि ॥ तापा
यच्चिचनगिएहए ॥ अणु क्कुंउयतचावो ॥ निधम्मोसोगणीक्यासु ॥ १ ॥ इतिश्रीहरिज
सूरीकृतसंबोधप्रकरणे ॥ १५ ॥ * * * * *

कोईकहेजेपातिककीधां ॥ पढिकमतांबुटीजिरे ॥ तेमिथ्याफ
लपढिकमणानुं ॥ अपुणकरणथीलीजिरे ॥ श्रीसी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वलीकेटलाक एमकहेढेकेजे पाप कखाहोय तेसर्वपापथी पढिकमतांके०
पढिकमणुकरतांबुटीये यतःआणाणउकयंपावं ॥ पढिकमणाकविसुश्रइ ॥ इति
वचनात् ॥ पढिकमणंपापहरणंइतिलोकोक्ति एमकहेढेते मिथ्याके०खोटुंकहेढे केमके
फलपढिकमणानुंके० पढिकमणानुंजेफलतेतो अपुणकरणथी लीजेके० फरीअण
करवाथी पामीये एटलेपापनेपढिकमीने फरीपापनहीकरे तोजपढिकमणानुंफलपामे
इतिजावयतःपुणपावस्सअकरणे ॥ पढिकमणंहोइजावसारंच ॥ पुणपावाणंकरणं ॥
नहुबदवंपढिकमई ॥ १ ॥ इतिवचनात् ॥ १६ ॥ * * * * *

मिथ्यादुक्कडदेईपातिक ॥ तेजावेजेसेवेरे ॥ आवश्य
कसांखेतेपरगट ॥ मायामोसनेसेवेरे ॥ श्रीसी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ माटेजे मिथ्याडुक्कडके०मिहामीडुक्कडंइने वलीतेहिजपापजावेंकरीनेसेवे
ढे तेप्राणी प्रत्यक्षपरणं आवश्यकनीसाखे मायामृषानेसेवेढे स्यामाटेजेगुरुआदिकने
राजीकरवानेअर्थे मिहामीडुक्कडंदिण्ढे पणपरमार्थे सुन्यढे यतः जंडुक्कडंतिमिहामातं
चेवनिसेवईपुणोपावां॥पञ्चक्रमुस्तावाइं॥मायानियडीपसंगोय ॥१॥ इत्यावश्यके॥१॥ ७ ॥

मूलपदेपढिकमणुंजाणुं ॥ पापतणुंअणकरवुरे ॥ सक्ति
जावतणेअज्यासं ॥ तेजसंअर्थेवरवुरे ॥ श्रीसी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ मूलपदेके० उत्सर्गमार्गे अथवा प्रथमथी पढिकमणु जाणुंके० कहुंढे के
मकहुंढे तेकहेढे के जे पापतणुंअणकरवुंके० पापनुजेनकरवुं तेतु नामपढिकमणु
कहीये यतः जइयपढिकमियवं ॥ अवस्सकांउणपावयंकम्मं ॥ तंचेवनकायवं ॥ तो

होइपएपडिकंतो ॥ १ ॥ इतिआवश्यके पएके० उत्सर्गपदें अथवा पएके० प्रथमथी
पडिकन्थाइति तेमाटे शक्तिके० शक्तिमाफकजावेकरीने अन्यासकरे एटलेशक्तिजावथी
अन्यासकरे तेपण जशके० जेहनेअर्थे पापअणकरवाने अर्थे वरवुंके० आदरवुं ए
टले शक्तिअन्यासकरे तेपणपठेपापनकरे इतिजाव अथवा परमार्थे जशतेमोक्ष तेने
अर्थे वरवुंके० आदरवुं अनेकर्तानुं नामपणजशविजयबे तेपण सुचब्धुं ॥ १७ ॥

ढालत्रीजो, तुंगीयागिरिशिखरसोहेएदेशी

देवतुऊसिद्धांतमीठो ॥ एकमनेधरिएं ॥ दुष्टआलं
बननिहाली ॥ कहोकेमतारिएं ॥ देवतुऊ ॥ १ ॥

॥ अर्थ ॥ हवे त्रीजोढालकहेढे एने बीजाढालसाथेएसंबंधे जे बीजाढालमां एम
कहुंकेपापनकरवुं तेपडिकमणु माटे त्रीजाढालमांकहेढे के पाप सीरीते नथाय जो ही
एआलंबननहोय तोपापनथायतेकहेढेजे हेदेव हेपरमानंदविलासी तुऊसिद्धांतके०
ताहारोजे आगम स्या द्वादसैलीरूप ते मुजने अत्यंत मीठो लागेढे इतिजाव ते एक
मनेधरिएंके० एकाग्रचित्तकरी धरीराखीयें अने दुष्टजे हिणाआलंबन ते नेहालीके०
जोइने एटले कोइके कोइकारणे कांइविपरीत अंगीकार कहुंहोय ते पोतेधारीराखे तो
ते धारीने हेसङ्गनपुरषो तमेकहो जे केमके० केवीरीते संसारसमुद्धररीयें ॥ १ ॥

दुष्टआलंबनधरेजे ॥ जगपरिणामि ॥ तेहआव
श्यकेंजांष्या ॥ त्यजेमुनीनामि ॥ देवतुऊ ॥ २ ॥

॥ अर्थ ॥ माटे दुष्टके० दूषणसहित जे अपवादसाधनहोय ते जेकोइचित्तमांधरे
तेतो जगपरिणामिके० संयमक्रियाथी जागाढेपरिणाम जेहना एहवा जे लिंगीहोय
तेहने आवश्यकनेविषे जांष्याके० कह्याढे सुंकह्याढे के मुनीनामिके मुनीनामनाधणी
एटले जे मुनीश्वरहोय ते तेवालिंगीने त्यजे के० ढांढे ॥ २ ॥

नियतवासविहारचेईय ॥ जक्तिनोधंधो ॥ मूढअ
ज्ञालाजथापे ॥ विगयपडिबंधो ॥ देव ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे दुष्टआलंबन देखाहवामाटे दारबांधे ते एकनियतवासविहारके०
नित्यवासेविचरवुं एटलेनित्यवासकल्पइतिजाव एकस्थानकेंरहेवुं एमकेइकथापेढे बी
जो चेइयजक्तिनोधंधो एटले चैत्यजेदेहेरुं तथा जिनप्रतिमा तेहनोधंधो जे कार्य

व्यग्रता ते साधुनेकरवो एटलेजिनपूजादिक करवी इतिजाव वलीत्रीजो मूढके० मूर्ख ते अज्ञालानथापेके० आर्यानोलानथापेके० एटले साधवीवोहोरीजावे ते साधुने खपे एमथापेके० चोथो विगयजे दुधदहीप्रमुख अने कडाविगयनेविषे पडिबंधोके० प्रतिबंध आसंग एटलेविगयनालोलपि तेएमकहेके० विगयखाता दोषनथी यतः नीआवासविहारं॥चेश्यनत्तिचअज्ञीयालाजं॥विगईसुअपडिबद्धं॥ निदोसंचोश्याबिनि

कहेनुग्रविहारजागा ॥ संगमआयरिउं ॥ नियतवा
सजजेबहुश्रुत ॥ सुणिउंगुणदरिउं ॥ देव० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेउग्रविहाररूप द्वार दृष्टांतेकरी देखाहेके० जेकोईक एमकहेके० के उग्रविहारथी थाकाथकां संगमआयरिउंके० संगमाचार्य नियतवासजजेके० नित्यवासीपणोज जुंके० तेसंगमाचार्य बहुश्रुतके० ज्ञानी पुरुषहता एवुंअमे सुणिउंके० आगममाहेसां नल्युंके० एटले गुणसमुद् तथाबहुश्रुत एवासंगमाचार्य नित्यवासकबुलकथो तेथीअमे पणजाणीयें हैयें जे एकवामेरेहेतादोष देखातो नथी एमकहने नित्यवास थापेके० यतः संगमथेरायरिउं ॥ सुद्रुतवस्तीतहेवगीयढो ॥ पेहिचागुणदोसं ॥ नियावासंपवन्नो क ॥ १ ॥ इतिवंदनकनियुक्तौ ॥ ४ ॥

नजाणेतेखीणजंघ्रा ॥ बलधिविरतेहो ॥ गोचरी
नाजागकल्पी ॥ बहुरह्योजेहो ॥ देव० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एरीतेजेकहेके० तेनेउत्तर करेके० जे एमकहेके० तेपुरुषनजाणेके० नथीजाणता एटले नथी गणता जे खीणके० उंलुथयुंहुतुं जंघावजके० जंघानुबल एटले दिंनवानीशक्तिहतीनही वली धिविरके० घडपणहुतुंएवा तेहोके० तेसंगमाचार्यहता त थाउपलक्षणथी दुर्निहृहता शिष्यनेविहारकराव्युंहुतुं वलीतेअप्रतिबंधपणे रह्याहता तेपणगोचरीनाजाग गाममांकल्पीनेरह्याहता एटले एकधरआहारनजेता एवोथकोब हुरह्योके० घणुएकवामे रह्यो जेहोके० जेसंगमाचार्य यतःउमेसीसपवासं ॥ अप्पडिबंधंअजंगमत्तंच ॥ नगणंतिएगखित्ते ॥ गणंतिवासंनियथवासी ॥ १ ॥ एटले नित्यवास नकरवो इतिजाव तेसंगमाचार्यनुं कथानक आवश्यकसूत्रथी जाणतुं ॥ ५ ॥

चैत्यपूजामुक्तिमारग ॥ साधुनेकरवी ॥ जिणे
कीधीवयरमुनिवर ॥ चैत्यवासठवी ॥ देव० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे चैत्यपूजाके० प्रभुपूजाते मोक्षनुमार्गते तेमाटे साधुनेकरवी केमके
अमेनकरियें तो एदेरासरनी संजालकोणकरे जोमूकीआपीयें तोविज्ञेदजाय तेमाटे
अमे असंयमअंगीकारकसुंते तेउपरदृष्टांतदेखाहेते के जिणेके० जेकारणमाटे
श्रीवयरस्वामीआचार्यें पूजाजक्तिकरीते चैत्यवासके० देहरानेविषे पुष्पादिक उवीके०
थापीने प्रभुजक्तिकरीते माटे निर्दोषतेइतिजाव यतःचइयपूयाकिंचयर ॥ सामीणा
मुणियपुवसारेणं ॥ नकयापुरियाइतया ॥ तउमुक्कंगसाहुणं ॥ १ ॥ इत्यावश्यके एक
पुष्पादिकलाव्या एटजूजदेखेते पण आवाकारणहता ते देखतानथी ॥ ६ ॥

तीर्थउन्नतिअन्यशासन ॥ मलिनताटाणे ॥ पूर्वअ
विचितपुष्पमहिमा ॥ तेहनविजाणे ॥ देव ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे तिहांतो तीर्थके० जिनशासननी उन्नतिथतिहतीवली अन्यशासनके०
अन्यतीर्थिनी मलिनताके० मेलाशकरवाने टाणेके० अवशरे तेपण पूर्वअविचित
के० पूर्वेपुष्पकतारीजेलाकखाहतां एवा फूलहता तेहनो महिमाके० महात्म्यहतु
ते नवीजाणेके० एहवीवातनी जेने खबरनथी तेजुलेते एवयरस्वामीनुचरित्रआव
श्यकथीजाएवुं यतः ॥ उद्वावणापरेसिं ॥ सतिहकक्षावणंचवहजं ॥ नगणंतिगणे
माणा ॥ पुवञ्चियपुष्पमहिमंच ॥ ५ ॥ इत्यावश्यके ॥ ७ ॥

चैत्यपूजाकरतंसंयत ॥ देवजोईकह्यो ॥ शुजमनेप
एमार्गनाशि ॥ महानिशीथेंलह्यो ॥ देव ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ चैत्यके० जिनप्रतिमातेनीपूजाकरतांथका संयतके० इव्यांलगीसाधुते
देवजोईके० देवनाइव्यनोजोगवनारो कह्योते एटलेसंयतनेपूजाकरतां देवइव्यनीसं
कारहेनही माटेदेवइव्यनोजोगीकहीयें जिनपूजाकरुं एवापरिणामते शुजमनकहीयें
पण एवीकरणीकरतांथको मार्ग जे जैनमार्गतेनोनाशकरेते एटलेउन्मार्गे प्रवर्तेते
एरीतेमाहानिशीथसूत्रमां कह्युंते तथाचतत्सूत्रं एवंचणे गोयमा केइअमूणियस समय
सप्रावे उंसन्नविहारीणीयवासीणो अदिछपरजोगपत्रवायंसंयमती इहीरससायगारवा
इसुडिएरागदोसमोहाहंकारसमीकाराइसुपडीब-ओकसिणी संयमसधर्मपरम्मुहेनिहय
त्तिसनिगियणअकजुणनिकिवे पावयरणेकनिविच्छु-ई एगंतेणंअइचंदरोदकूराजिगाहि
उमिहविठीणो कथसवसावक्षजोगपञ्चखाण विप्यमुक्तासेसंसारंज परिगाहे तिविहे
णंपडिवन्न सामाइएयदवृताए नजावचाएनाम मेतमुंने अणगारे महव्यधारी समये

ज्वित्ताणं एवमन्नमाणोसवहाओमगं पवत्तितहाकिल अम्हे अरहंताणं जगवंताणं
 गंधमल्लयं दीवसमक्षणोवलेवणे विचित्तवत्थवल्लीधुवाइ एहिंप्रयासकारेहिं अणुदीय
 अमकवणं पकुवाणा तित्थूत्थपणंकरेमो तंचणोणं तहति गोयम्मासमणुजाणोक्षा
 सेजयवंकेणंअष्टेणं एवंबुच्चईजहाणं तंचणोणं तहत्तिसमणुजाणोक्षा गोयमातिय
 ङाणुसारेणंअसंयमबाहुलेणंचमूलकंमासयं थूलकंमासवाओय अक्षवसायं पडुञ्जा
 थूलोथरसूहासूह कम्मपयडिंबंधोसवसावक्षविरयाणांचवयजंगो वएजंगेणंच आ
 एाईकम्मो आणोईकम्मेणंतु उमग्घागामित्तं उमग्घागामितेणंच समग्घपद्धोयणं उम
 ग्घपवत्तणं समग्घविप्पलोयणेणंच जईणंमहत्तिआसायणा तउअणंत संसारोहिंन
 णंएएणं अष्टेयंगोयम्माणोणंतं तहत्तिसमणुजाणोक्षा ॥ इत्यादिकमहानिशीथेतृती
 याध्ययने अथवा महानिशीथेपंचमाध्ययनेपणपाठे यथा सेजयवंजेणंकेई साहु
 वा साहूणीवा निग्घांथे अणगारे दव्वडयंकुक्षासेणंकिमाजाविक्षा गोयम्मा जैणं
 केईसाहूवासाहूणीवा निग्घांथे अणगारे दव्वत्थयंकुक्षासेणं अजएवा देवजोएइवादेव
 च्चगेईवाजावणं उमग्घपयईएवाडुरुक्कयसीजेईवाकुसीईवाआलवेक्षा ॥इत्यादि ॥ ७ ॥

पुष्टकारणविनामुनिनवि ॥ इव्यअधिकारी ॥ चैत्य

पूजायेंनपामे ॥ फलअनधिकारी ॥ देवण ॥ ए ॥

अर्थ ॥ माटे कोइशासननोउद्योतप्रमुख मोहोटापुष्टकारणविना मुनीश्वरते इव्यअ
 धिकारीके ० इव्यस्तवनाअधिकारी नविके ० नहोय जेकारणमाटे चैत्यपूजाकरतासर्वफ
 लनपामे केमके अनधिकारीके ० जेहनोजेहनेअधिकारनही अनेते करतो तेहनो फ
 लनपामे अन्यथा अधिकारीतोफलपामे यतः अकसिणपवत्तगाणं ॥ विरयाविरया
 एएसखलुञ्जुत्तो संसारपयणुकरणो ॥ दव्वत्थएकूवदिंत्तो ॥ १ ॥ इतिवचनात् ॥ ते
 माटेमुनीनेनकरवी कसीणसंयमविउंपुफ्फाइयंनइहंति ॥ इतिवचनात् ॥ अनेवयरस्वामी
 तो कारणे प्रवर्त्या माटेतेने तोफलवंतजळे ॥ ए ॥

मार्गअन्नियपुत्तअळा ॥ लाजथीलागा ॥ कहे

निजलानेंअतृप्ता ॥ गोचरीजागा ॥ देवण ॥ १० ॥

अर्थ ॥ कोइकप्राणी निजलानेंअतृप्ताके ० पोतानेलाजे अतृप्तयका तथा अळा
 लाजथीलागाके ० आर्याने लानें लग्नगृह्णते वली गोचरीजागाके ० गोचरीनाआल
 सुळे तेहने कोइकप्रेरणकरजे आर्यानोआएयो अहारकिमकरोढो तिवारें इमकहेजे

मार्गान्नियपुत्रके ० अर्णिकापुत्रनेमार्गे एटले ए जावजे अर्णिकापुत्रेताधवीनोआण्यो
 आहारलीधोळे तेमार्गे अमेपणलज्येभैये जोदोषहोयतो तेअरणीकापुत्रकेमलीये
 माटे आर्यानी आण्योआहारनिर्दोषे परवचनंआवश्यके ॥ यतः अक्लियलाजेगि-इ ॥
 सएणलाजेअसंतुष्टः ॥ निस्कायरियाजग्गा ॥ अन्नियपुत्रचवइसंति ॥ १ ॥ १ ॥ ० ॥

नजाणेगतशिष्यअवमे ॥ थिविरबलहीणो ॥ सुगुण
 परिचितसंयतिकृत ॥ पिंमविधिलीणो ॥ देव ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवेजेएमकहेळे तेहनेउपकोदेतासद्दुनेऊपदेशदीएळे के जे अरणीका
 पुत्रनो दृष्टांत आपेळेते नजाणेके ० नधीजाणता जें तेअरणीकापुत्र आर्यानीआण्यो
 आहारजेता पण कहेवाहता जें गत शिष्यके ० शिष्यनोसमुदायपाशेनहतो वली अवमे
 के ० डुकालहतो एटजे एजावजे डुकाल जाणी शिष्यनेविहार कराव्यो हतो वली पोता
 नीपण थिविरके ० वृ-दावस्थाहति तथा बलहीणोके ० शक्तिहीणहता गोचरीयेफर
 वाने असमर्थहता तथाआर्याजेपुष्पचेलानामेसाधवी तेपण जलायुंएनीपरिचयवान
 हती तेसंयतिके ० साधवी तेणुकृतके ० कखां एटजे आण्यो एवोजे पिंडके ० आहार
 तेवली विधिके ० विधिसहित लीणोके ० लीधोळे तेकारणतोकोइगणतानधी अने
 केवल आर्याजान गवेपेळे यतः ॥ अन्नियपुत्रारिउं ॥ नत्तंपाणंचपुष्पचूलाए ॥
 उंवशियंजुजतो तेणोवजवेणअंतघडो ॥ १ ॥ गयसीसगणउंमे निस्कायरियाअपञ्जले
 धेरं नगणंतिसहाविसडा अक्लियलानंगवेसंतो ॥ १ ॥ तो सहाविके ० सखाइशि
 ष्यादिकठतांपण सतसुरव एमकहेळे इतिजाव ॥ ११ ॥

विगयलेवीनित्यसूजे ॥ लष्टपुष्टणणे ॥ अन्यथा
 किमदोषएहनां ॥ उदायननगणे ॥ देव ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे केइक एमकहेळे जे विगयवावरवी निरंतरकल्पे एमपोते लष्टपुष्ट
 का नणेके ० कहेळे एटले निरंतरविगय वावरतांदोषनधी एवंबोलनार ने कोइक
 रुडासाधु उपको आपे के जाई विगयतो साधुने निरंतरलेवीकल्पेनही यतः विगई
 विगईनीयो ॥ विगईगंजोउच्छंजईसाहु ॥ विगतीविगतीसहावा ॥ विगतीवीगतीब
 लानेई ॥ ॥ इतिवचनात् एमकहे तेहनेपाठो आवीरितेउत्तरआपे जे अन्यथाके ०
 जोविगयवावरतां दोषहोयतो तेउदायनराजकृषीये केमगण्योनही एटलेएजाव जे

विगयलेतांदोपहोयतो उदायनरूपिये केमवावरीदती यतः जचंवापाषंवा सुतूषंला
वलवियमविसुं॥तोअव ऊपडिठन्नं॥उदायनरिसिववर्संति॥१॥इत्यावश्यके॥१॥ १॥

उदायनराजर्षितनुनवि ॥ सीतलुक्कसहे ॥ तेह
ब्रजमांविगयसेवे ॥ सूतेनलहे ॥ देव० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे उत्तरकहेडे जे उदायनराजरूपीना तनुके० शरीरनेविषे शीतके०
टाहुं अने लुक्के० लुखुं तेनविके०नथी सहेवातु एटले राजवीथकां दिक्कालीधीडे
अनेरोगीष्टशरीरडे तेमाटे सहननथीथातुं इतिजाव माटेउदायनरूपिये ब्रजमाके०
श्रीगोकुलमां विगयवावरीडे एहवूं विगयवावरवानुंकारणते मुढ नलहेके० सुंनथी
जाणता एके कोइकारणेविगयवावरी एटले ते ओतुंलेइने पोते वावरनार उजमाल
थयाडे यतः सीयललुक्काणुचीयं ॥ वएसुविगईगणजावित्तं ॥ हन्नविजणंतिसढा॥
किमासिऊहायणोनमुणी॥ एकथाउसर्व आवश्यकवृहत्त्वृत्तिये वंदनावश्यकेडे॥१॥ ३॥

लोकआलंबनेजरिउ ॥ जनअसंयतने ॥ तेह
जगमांकांइदेखे ॥ धरैतेहमने ॥ देव० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एम लोकके० मनुष्यलोकतो आलंबनेजखोडे बाल वृध सूत्र अर्थ इ
व्यादिक आपद प्रमुख आलंबनकरे जेमहुंबालकहुं अथवावृद्धहुं तेमज सूत्रजणुं
हुं अर्थजणुहुं आइव्यदोहिलुंडे अथवाआहेत्रनानुंडे हमणाडिजिक्कादिकडे तथाहुं
आजारीतुं इत्यादिकनिश्रापदकरीने पडेआलंबनखोले यतः सुत्तबालतुडे असहुंद
वाइआवइओय ॥ निस्ताणपयंकाठं ॥ संथरमाणाविसीयंति ॥ १ ॥ इत्यावश्यकेए
मअसंयतनेआलंबनेजेजखोडे तेहवाअथत्तार्येचालवानीइठाकरनारजननेआलंबनघ
णाडे तेप्राणीजगतमां जेकाइ नियतवासादिकदेखैते मनके० मनमांहे धरके० धारी
राखे पडेकोइपुडेतिवारें तेहप्रांतदेखाडे इतिजावः यतः आलंबणाणलोगो ॥ जरिओ
जीवस्सअऊउकामे जंजपिहईलोए ॥ तंतंआलंबणंकुणइ ॥ १ ॥ इत्यादि ॥॥१॥ ४॥

शिथिलआलंबनगहेमुनी ॥ मंदसंवेगी ॥ संयता
लंबनसुजसगुण ॥ तीव्रसंवेगी ॥ देव० ॥ १५ ॥

अर्थ तेमाटेजे मंदसंवेगीके० अल्पसंवेगवंतसुनीहोय तेशिथिलविहारीना ओठा
लीएडे जेममथुरामां मंगुआचार्य सुगालमां पण एकवामेरहा प्रतिबंधतज्योनहीपा

सत्साधया तेमाटे एमकरतांपण प्रभुयैधर्मदीगो एमजणायढे ॥ गाथा ॥ जेजळ
जाजइया बहुसुआचरणमंदसंघणं ॥ इत्यावश्यके तथा तीव्रसंवेगीके० आकरावै
राग्यवंततेतो संयतालंबनके० संयतमुनीराज तेदुनो आलंबनकरें जे अमुक मुनी
राजें जिहुकप्रतिमावही तथाअमुकमुनीराजेंउपसर्गपरिसहसहनकखा तोदुंपणतेचा
सहनकरुं अथवातपकरुं एवीरीतेंकरतां मुजसगुणके० जलाजसनोशुणवधारे॥ गाथा
जेजळजयाजइया ॥ बहुसुआचरणकरणमाउत्ता ॥ जंतेसमाचरंती ॥ आलंबण
तीव्रसद्धाणं ॥ १ ॥ इत्यावश्यके एढालमांधणुवंदनकरिर्मुक्तिनोअधिकारढे एत्री
जाढालमांएमकहुंजे हीणाआलंबनलेइने पोतेहीणाचारीथाय पढेजेपोतेंहीणाचारी
होय तेइहाचारीना भिडकाढे तेवातचोथाढालमांकहेढे ॥ १५ ॥

ढालचोथोप्रभुपार्श्वनुं मुखहुंजोतांजवनवनापातिकखोतां एदेशी

सुणजोसीमंधरस्वामी ॥ वलीएककहुंसिरनामी॥

मारगकरतानेप्रेरे ॥ दूर्जनजेदूषणहेरे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवे हेअमीमंधरसाहेबतुमे सुणजोके० अवधारजो वलीके० पूर्वकही ते
थीबीजिवात एकहुंहुं सिरनामीके० मस्तकवडेतुमने नमस्कारकरीने जेशुद्धमार्गना
करताके० पालता एवाने प्रेरेके० उदीरे एवाजे दुर्जनके० खलपुरुषबिडान्वेपीढे ते
दूषणहेरेके० पारका अढता दूषणजूए ॥ १ ॥

कहेनिजसांखेत्रतपालो ॥ पणधर्मदेशनाटालो ॥

जनमेल्यानुंसुकाम ॥ बहुबोल्यानिदाठाम ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे तेएमकहेढे जेपोतानीसांखेत्रतपालो अनेधर्मकरो पण लोकजेलाक
रीने धर्मदेशना आपवानुंसुकामढे माटे एवातनेटालो एमउपदेशकरी लोकजेलाक
खानुसुकामढे केमकेघणुंबोलतां कोइअवशरें निदानुंसंखानकपणथाय ॥ २ ॥

एमकहेतांमारगगोपे ॥ खोटुंदूषणआरोपे ॥

जेनिर्जयमारगबोले ॥ तेकह्योघीपनेतोलो॥३॥

अर्थ ॥ एवीरीतना बोलनाराते मार्गगोपेके० शुद्धमार्गने उलवेढे खोटुंदूषणके०
खोटादूषणनोआरोपकरेढे केमके जेप्राणी निर्जयके० कोइनोजनराखे अनेशुद्धमा

गीतापे ते द्वीपनेतोले शास्त्रमां कद्योते उक्तंच ॥ जोसम्मंजिएमगं ॥ पयासएनि
प्रएणिरासेतो ॥ सोजवाणजणाणं ॥ दीवसमोजवरसमुद्धंमि ॥ १ ॥ इति ॥ ३ ॥

अज्ञानीगारवरसिया ॥ जेजनभेकुमतेग्रसीया ॥

तेहनोकुणटालणहार ॥ वणधर्मदेशनासार ॥४॥

अर्थ ॥ जे अज्ञानिके ० मिथ्याज्ञानीहोय अथवा गारवरसियाके ० रुद्रिगारवरस
गारव सातागारव माहेमग्रययाहोय बली जेप्राणी कुमतिग्रसियाके ० कदाग्रहेकुअ
द्वयें ग्रसायीरहांते एटलेअन्यदर्शनना ग्रहणकरनाराहे इत्यादिकनी कुमतिते सार
के ० प्रधानएहवीजे धर्मदेशना तेदीधाविनातेओनी कुमतीने बीजो कुणटालणहार
ते अने सारधर्मदेशनाविना कुमार्गसुमार्गनी शीखबरपडे ॥ ४ ॥

गीतारथजयणावंत ॥ जवजीरुजेहमहंत ॥ तस

वयणेलोकेतररीयें ॥ जेमप्रवहणथीजरदररीयें ॥५॥

अर्थ ॥ हवे ते देशनाकेवापुरुषआपे तेकहेते जे गीतार्थहोय गाथा ॥ गीयंनए
इसुत्तं ॥ अढोतस्सेवहोइवरकाणं ॥ उजएणयसंजुत्तो ॥ सोगीयढोमुणेयवो ॥ १ ॥ त
थाजयणावंत एटले उकायनारककहोय बली जवजीरुके ० संसारनीबीकराखनारहो
य केरखेखोटुंबोलीयेंतो संसारवधे अने महंतके ० महोटाहोय एटलेगुणेगिरुआहो
य तेवाउत्तमपुरुषोनावचनयकी लोकमांथीतररीयें जेमजरसमुद्धंमां प्रवहणके ० जहा
जथी पारपामीयें तेमगीतार्थनी देशनायें संसारसमुद्धंथीतररीयें ॥ ५ ॥

बीजातोबोलीबोले ॥ सुंकीजेनिर्गुणटोले ॥ जा

पाकुशीलनोलेखो ॥ जनमहानसीथेंदेखो ॥६॥

अर्थ ॥ हवे जे गीतार्थविनामाहीमाहीवातोकरेते तेने सीखामण आपेढेके गीता
र्थविना जेबीजा तेतोबोलीनेके ० देशनाप्रमुखआपीने श्रोतानेसंसारसमुद्धंमां बोळ
के ० बुभाडेते माटेएवा निर्गुणटोलानेसुंकररीयें गीतार्थविनाघणुंटोलुंमळ्युंहोय पणते
शाकामनु केमके जेअगीतार्थते तेघणुबोले उन्मार्गपरुपेतोतेहने जापा कुशीलने ले
खेजाएवा ते जनके ० हेजन हेलोकएमलौकीकजापाएकवचनमाटेएमकहेवुंजे हेजो
को एवातमहानिशीथसूत्रमां देखोके ० जुउ यथा कुसीलोसन्नपासडे ॥ सन्नदेसवले
तहादिष्टी ॥ एवइमेपंच ॥ गोयमाननिरिक्कए ॥ १ ॥ पंचेएसुमहापावे ॥ जोनवजीरु

गोयमा ॥ सलावाइकुसीलेहिं ॥ जमीहिसोसुमईजहा ॥ इतिमहानिशीथे ॥ एमां एम
कहुंजे पास्त्यादिकपांचनेजेनवरजे तेमां संलापकुशीलादिकदोषआवे अनेतेदोषथीसु
मतिनीपरेंसंसारजमें तथा ॥ तहाजिप्राकुसीले सेंणं अणोगहा तिच कहुअ कसाय
महुराई लवणाई रसाई असायंते अदिनासुयाई इयपरलोगोजयविरुद्धाई सदोसाई
मयारजयारुच्चारणाई अबसंप्रस्काणं संतानिउगाई वाजणंते असमयन्नधम्मदेस
एावत्तएाणय जिप्रा कुसीलेणे एसेजयवं किंजासाए विजासाए कुसीलत्तजवइ गोयमा
जवइसेजयवं जइएवं ताधम्मदेसणंकायवं गोयमा सावङ्काणं च्छाणं वयणाणंजो
नजाणइ विसेसं वुत्तपितस्सनखमंकिं मंगपुणदेशणंकाउ इतिमहानिशीथे ॥ ६ ॥

जनमेलननीनहीईहा ॥ मुनीजाषेमारागनीरीहा ॥

जोबहुजनसुणवाआवे ॥ तोलाजधर्मनोपावे ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जनमेलनके० लोकजेलाकरवानी नहीईहाके० इह्वातोनथी पणधर्मनी
प्राप्तिजाणीने लोकआवीबेसेढे तेनेमुनीश्वर जैनमार्गजाषे पण निरीहके० निरीह
थकाकहे पणकोहीमात्रनीआशानराखे अनेयशतथा माननी इह्वानराखे एरीतेंधर्म
देशनावेता कदाचित् घणालोक सांचलवाआवे तोधर्मनोलाजघणोथाय घणालोक
धर्मपामे संसारतरे ॥ ७ ॥ ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

तेहनेजोमारगनजाषे ॥ तोअंतरायफलचाखे ॥

मुनिशक्तिबतीनविगोपे ॥ वारेतेहनेश्रुतकोपे ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तथाजेलोकधर्मसांचलवाआव्या तेहनेधर्ममारग नजाषेके० नसंचलावे तो
ते मुनीयें ज्ञाननोअंतरायकखो तथा विघ्न कखो तेहनाफल चाखेके० जोगवे एटले
ज्ञानावरणीकर्मबांधे गाथा ॥ अज्ञाणीवस्काणंकरेइ ॥ जोतस्सहोइपावफलं ॥
नाणीविज्जोनजासइ ॥ सोलहएनाणविग्घखु ॥ १ ॥ इतिहितोपदेशमालायां तेमाटे
मुनीमां जोदेशनाआपवानी बतिसक्तिहोय तोगोपवेनही अथवा देशनाआपतोथ
को आकेनही तथा धर्मदेशनावेताथकाने जे वारेढे नाकहेढे तेप्राणीने श्रुतकोपेके०
नवांतरेज्ञानावरणीबांधुंहोय ते उदयथाय अज्ञानपणुआवे एटले श्रुतकोखुं ॥ ८ ॥

नविनिंदामारगकहेतां ॥ समपरिणामेंगहगहतां ॥

मुनीअहचरितमनरंगे ॥ जोईलीजिंबीजेअंगे ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एटलेद्युद्धमार्गकहेतानिदानथी केमके देशनातेज्ञाननोहेतुबे समपरिणा
 मेंके० रागक्षेपरहितपणो एटलेकोइकपररागक्षेपनकरे अनेकोइतु नामलेइ तेनाअवर
 एवाद नबोले एरीते गद्गहताके० हरपामीनापें एमआइकुमारनुंचरित्र बीजुंथं
 गश्रीसुयगडांगसूत्रना बीजाश्रुतस्कंदे बघअथ्ययने जोइलेजो ॥ यथा ॥ इमंवर्यंततुमं
 पाउकुवंपावाईणो गरिहसिसवमेवपावाईणो ॥ पुढोपुढोकिद्वयता ॥ सयंसयंदिही
 करेतिपाउं ॥ १ ॥ तेअन्नमन्नस्सरहमाणा ॥ अकंतिउसमणामाहणाय ॥ सतोय
 अहीअसतो ॥ अनहीगरहामोदिहीनगरहामो ॥ किंचिकिंचिनकिंचि ॥ ह्रुवेणमनि
 धारयामोसदिहिमगंतुकरेमिपाउं इत्यादिकअधिकार मननरेगेकरीनेजो ॥ ९ ॥

कोईजापेंनवीसमजावो ॥ श्रावकनेगूढाजावो ॥

तेजुठकह्यालक्ष ॥ श्रावकसूत्रेंगहियछा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वलीकोइकएमकहेबे जे श्रावकने गूढाजावोके० सुद्धमअर्थसुंसमजावो
 ढो एनहीसमजावो जोतमेसमजावशोतो सर्वनेपुढताफिरशे सामाआपणाडिडजो
 शे एवीरीते जेकहेबे तेजुठकहेबे केमके श्रावकनेतो अजिगवतिसूत्रमध्येलक्ष ग
 हियछ पुढीयछ अजिगयछ विणिडियछ इत्यादिकपाठकह्योबे माटेजोश्रावकनेगू
 ढअर्थनसमजाव्याहोय तोएपाठकेमकह्योबे इतिजाव ॥ १० ॥ • • •

कहेकोईनवीसिजोमी ॥ श्रुतमानहीकांईखोमी ॥ तेमि

थ्यानुद्धतजावा ॥ श्रुतजलधिप्रवेशनावा ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वलीकेटलाक असमंजस एमबोलेबे के नवीसीजोडीके० नवाग्रंथ अथ
 वा स्तवन सज्ञाय जोडवानुं सुंकामबे केमके श्रुतके० सिद्धांतमांतोकांईखोडनथी
 एटले सिद्धांतमांबे तेकरतांतमे अधिकशुंकहेतो एवुकहेबे तेपण मिथ्याके० खोटुक
 हेबे कारणके सिद्धांतमांथी ऊदरीनेजेग्रंथकखाबे तेजावबे ते श्रुतजलधिके० श्रुतरू
 पसमुद्धमां प्रवेशकरवाने नावाअरिखाबे एटलेसमुद्धमां जोनावाहोय तोप्रवेशथाय ते
 मज सिद्धांतरूपसमुद्धमांपण जो अग्रंथप्रकरणरूपीनावडाहोय तोजप्रवेशथाय ११

पुरवसूरीयेकीधी ॥ तेणेजोनविकरवीसिद्धी ॥

तौसर्वेकीधोधर्म ॥ नवीकरवोजोयोमर्म ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एहुंसांजली वली प्रतिवादीबोल्याके तो पूर्वाचार्येजे जोडीकीधीबे तेहज
 नणो तेणेके० तेमाटे जोनवीकरवीसिद्धिके० नवीजोडीनकरवी एमवातसद्धथयी

एटलेनवाप्रकरणप्रमुखजोडवानही एमसिद्धयुं एवंबोलनारने उत्तरकहेके तो पू
र्वेसर्वउत्तमजीवोथया तेपोसर्वधर्मकखांते तेमाटे तमवलीधर्म सुंकरवाकरोतो तमने
पणनकरवो केमके पूर्वाचार्येंजोडीकरिजे माटेआपणनेनकरवी तोपूर्वधर्मपणघणाजो
वेंकखांते माटेआपणनेनकरवो ए मर्मके० एजाव ॥ १२ ॥ • • •

पूरवबुधनेबहुमाने ॥ निजशक्तिमारगग्याने ॥ गुरु
कुलवासीनेजोमी ॥ युगतिएहमांनहीखोमी ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ माटे जोग्रंथनोजोडनार आबोधयनेनवाग्रंथजोडे तोतेमांकांइदोषनथी
पूरवबुधनेबहुमानेके० पूर्वपंडितगीतार्थथया तेहनुबहुमानकरेजेपूर्वाचार्यआगलेंहुंते
शाहीसांबमांनुं पणतेनुवचनखंडेनहीतथापोतानी शक्तिप्रमाणेयोजनाकरे पण अ
धिकयोजनानकरे जोअधिकयोजनाकरे तोकोइकठेकाणेशोदुंआवीजाय माटे शक्तिप्र
माणेजोडे वलीमार्गग्यानेके० जैनमार्गनुंज्ञानचोरुंनिर्मलहोयतोजोडे वली गुरुकुल
वासीहोय तेसंप्रदायद्युद्धजाणे तेवारेंयथार्थजोडाय एवापुरुषेंजोडवुं युक्त घटमा
नडे एहमांकांइखोडीके० हाणीनथी ॥ १३ ॥ • • • • •

एमश्रुतनोनहीउहेद ॥ एतोएकदेशनोचेद ॥

एअर्थसुणितुल्लासें ॥ नविवरतेश्रुतअन्यासें ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एरिते नवीजोडीकरतां श्रुतज्ञाननो उहेदनथीथातो पणश्रुतवृद्धियायते
एतोएकदेशेंचेदते एटले ग्रंथनामेचेदते पण आखंतिकचेदनथी वली एग्रंथनोजे
अर्थके० जावते उल्लासेंके० हरषे सांजलीने जव्यप्राणीते श्रुतज्ञानजणवाना अन्या
समावर्ते केमके तेहनामनमाहे एमउपजेके आग्रंथमां आटलीवातकहीजे तोसि
द्धांतमांतोषणालूझजावकह्यादशे तेसांरुंवधारेजणवानो अन्यासकरे माटेनवीजो
डीकरवी ते सिद्धांतनीवृद्धिकरेजे पण उहेदकरतीनथी इतिजावः ॥ १४ ॥

इहांदूषणएककहाय ॥ जेखलनेपीमायाय ॥ तोपण

एनवीजोमीजे ॥ जोसज्जननेसुखदीजे ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ इहांएकदूषणकहेवायते तेआवीरितेके पंडितलोकजेग्रंथकरेजे तेथीपंडित
नोचशवादबोलायते तेजेखललोकहोयतेथीखमातुंनथी माटे ते खललोकोने पीडा
थायते तोपणएनवीजोडीकरवी ते नवीजोडीजेके० नमूकीये जोसज्जनपुरुषने सुखआ
पीये तोनवाग्रंथजोडताजजस्यें पणथाकियेंनहीइत्यादिजावः ॥ १५ ॥

तेपुएयेहोसेतोष ॥ तेहनेपणइमनहीदोष ॥ उज
मतांहीयमेहीसी ॥ जोइलीजिंपेहेलीवीसी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते नवाग्रंथजोडतां पुस्यथाज्ञे तेपुस्येकरिने सज्जनलोकोने संतोषउपज
शे इहां सज्जनपदबाहीरथीलीजीये तथा तेहनेपणके० तेखललोकोनेपण एमदोष
नथी एटलेतेनेपणपीडानथाय केवीरीतेनथायके जो उजमताके० उद्यमकरिने हीय
हेहीसीके० हीयामांहरषपामीने एअर्थ प्रथमवीसीमां हरिजइसुरियेकहुंठे तेजोइ
लेजो यतः इकोपुणहोइदोसो ॥ जंजायइखलजणसपिडति ॥ तहविपयटोइहं ॥ विहु
सुयणाणअइतोसं ॥ १ ॥ तचोचियजंकुसलं ॥ तचोतिसिंपिहोइनहुपीडा ॥ सुदास
यापविति ॥ सठेनिहोसियाजणिया ॥ २ ॥ १६ ॥ • • • • •

कहेकोईकजूदीरितें ॥ मुनिजिह्वाजांजेजीतें ॥ तेजू
वुंशुजमतिइहे ॥ मुनिअंतरायथीबीहे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वलीकोईकतो जूदीजरीतेंकहेठे जें देशनादेवानीनाकहीयेठेयें तेहनोआ
शय एठेजें मुनीदेशनादेतां अमारीजीह्वाजांगोठो कारणकेतमे एवोमार्गपरुपोजेथकी
अमनेजिह्वाकोइआपेनही ते जीतीके० बीकनेमाटे देशनादेवानी नाकहीयेठेयें तेछतुं
के० एमबोलनारापण खोटुकहेठे केमके जेयथार्थदेशनाआपनारमुनिठे तेगुजमति
ने इहेके० वांठेठे एटले उचरोत्तर गुज अथ्यवसायराखनाराठे तो ते एहवा मुनि
राज तो अंतरायथीबीहेठे के जोकोईने अंतरायपाहीसुं तोपोतानेअंतरायकर्मबंधासे
तो एवामुनीबीजानी जिह्वाकेमजांजे इतिजावः ॥ १७ ॥ • • • • •

जेजनठेअतिपरणामी ॥ वलीजेहनहीपरणामी ॥
तेहनेनितेसमजावे ॥ गुरुकल्पवचनमनजावे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ माटे जे लोक अतिपरणामीठे एटले एकनिश्चैमार्गज आदखोठे तेपोतें
जआतवनमां आगलकेहेठे जे नेदलवजाणतांकेइमारगतजे ॥ होयअतिपरणतिप
रसमयथितिजजे ॥ वली केटलाकलोकते नहीपरणामीके० केवल व्यवहारनेज आ
दरेठे तेक्रियाव्यवहारमांराता पणनिश्चैमार्गजाणताजनथी तेपण पोतेजआतवन
मांआगलकेहेठे केइनवीनेदजाणेअपरिणतमती ॥ गुहनयअतिहिंजीरठेतेवती ॥
एवचनथीतो एमजाणीयेठेयेंजे अतिपरणतिते निश्चयवादी अने अपरणतिते व्यव
हारवादी तथा विशेषावश्यकमध्ये तो वृत्तिकारेंएमलखुंठे जे इहशिष्यास्त्रिविधास्त

द्यथा अपरिणामा अतिपरिणामाः परिणामाश्चेति तत्राऽविपुलमतयोऽगीतार्था अपरि
 णतजनमतरहस्या अपरिणामाः अतिपरिणामा अतिव्याप्तापवाददृष्टयोऽतिपरिणा
 माःसम्यक्परिणतजिनवचनास्तुमथस्थवृत्तयःपरिणामाः तत्रयेअपरिणामास्तेनया
 नायः स्वस्वआत्मीयआत्मीयविषयो ज्ञानमेवश्रेयः क्रियावाश्रेय इत्यादिकं स्तमश्रद्धा
 नाः येत्वतिपरिणामाः तेषियदेवैकेननये क्रियादिकं वस्तुप्रोक्तं तदेतन्मात्रं प्रमाणत
 या गृह्यंत इत्यादिकलिख्युंते इहांतो पूर्वोक्तअर्थपणलागेते तथा महानाथोक्तअर्थ
 पणलागेते वलीविशेषे बहुश्रुतकहेतेखरू इतिनावः एहवाअतिपरिणामी तथा नही
 परिणामी जे लोकते तेहने नितेके० न्यायमार्गं स्याद्वादमार्गदेखाडी गुरूसमजावेते
 अथवा नितेके० निरंतरदेशनायेंकरीसमजावेते तेकोणसमजावेते गुरूके० गुरूसमजा
 वेते एमवृहत्कल्पनाप्यमावचनते ते मनमांजावीनेकहेते यतः अइपरिणइअपरिणइ॥
 इएहंविमगंजणोपणासंति ॥ तंहादेसणमाइकई॥ सुहगुरूमगस्कछा ॥ १ ॥ १० ॥

खलवयणगणोकृपासुरा ॥ जेकाढेपयमांपुरा ॥ तुज
 सेवामांजोरहीयें ॥ तोप्रचुजशलीलाजहीयें ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे खललोकनावचनजेसुरवीरनी देशनाप्रमुखनेविषेते तेहनेकुणग
 णोके० कोणखात्रमांआपो एतजेसुरवीरतेनेगणतीमांआणताजनधीजे खलपुरुषते
 ते पयके० दूधमांशीपण पूराकाढेते माटेजेदेशनातेगुणकारीते तेहनेअहितकारी
 कहेते तो हे प्रचुजी तेहनावचन जेखामांगणीयेंनही अने तुजसेवामांरहीयेंके० त
 मारीआज्ञापालीयें एतजेतमारीआज्ञाएवीरितेंते जे देशनाआपतां लाजजथायते
 माटेदेशनाआपवी एतमारीसेवाते तेसेवामांजोरहीयें तो जशलीलापामीयें प्रचुपद
 संबोधनकारी आगलसंबंधकखोते अथवा प्रचुतानोयंशतेहनीलीलापामीयें इतिनावः
 ॥ १९ ॥ एचोथाढालनेविषेखललोकें गुणवंतनेदूषणदीधा तेहनासमाधानकखा ह
 वे पांचमांढालमां खललोकनिर्गुणीढतां पोताना आत्माने गुणीकरीमानेते तेनेदोष
 दीयेते तेसंबंधेपांचमांढालकहेते ॥ १९ ॥ ● ● ● ● ● ● ● ●

ढालपांचमो रागरामघी मंत्रीकहेएकराजसजामां एदेशी
 विषमकालनेजोरेंकेई ॥ उठ्याजममलधाररि ॥ गुरुगुणबोधी
 मारगलोपी ॥ कहेअमेंनुग्रविहाररि ॥ १ ॥ श्रीजिनतुंआलं
 बनजगने ॥ तुजविणकवणआधारोरें ॥ जगतलोकनेकुम
 तिजलधिथी ॥ बाहियहिनेतारोरें ॥ श्रीजिन० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ विपमकालनेजोरेंके० पांचमोआरो हुंदाअवसर्पिणीनेजोरें केटलाएक
उठ्याके० प्रगटथया जडके० मूर्ख वली मलधारीके० बाह्यशरीरेपणमेला अनेअंत
रंगपापमेलेकरी मलीनथयेला माटेमेलनाधरनाराकह्या एटलेएजावजे एढालप्राएं
हुंढीआ लुंकाआश्रीढे पठेंबीजाजीवोनेपणशीखामणदाखलढेहवेते हुंढीआओने
माथेगुरुनथी माटे एमकहुंजेउठ्याजडमलधारी उकचवंगचूलिकायां श्रुतहीजनाअ
ध्ययने विक्कमकांलाउपन्नरसय ॥ पणहत्तरीवासेंसुगएसुकोहंडी ॥ अपरिगाहिवंतरी
पहावाउंजारहेवासे ॥ १ ॥ सूयहीलणाजिणपडिमाजतिनि ॥ सेहकारयासहंदा
चारादुमेहा ॥ मलिणाडुगाइगमिणबहवे ॥ निरकायरासमुप्पजिहातिनिः एटले
गुरुने तथागह्नेढांडी मारगलोपीके० उन्मार्गपरूपीने तथा तेमने कोइपुढे तेनेएमउ
त्तरआपे जे अमे उग्रविहारना करनारुं तथा अमेअश्रुतमार्गपान्याढेयें माटे श्री
जिनके० बाह्यअन्यतरलक्ष्मीयुक्त एहवाहेजिनराजतुंज जगत्रने आलंबनके०
आधारढे पण हे प्रभुतमाराविना बीजोकोणआधारढे तमेतमाराजकिनाकरनारा
जे नक्तलोकढे तेहने कुमतिरूप जलधिके० समुद्र तेषकी बाहियहीने तारोके०
पारकतारो एटले नवनवाकदाग्रहउपजतावारो ॥ २ ॥ • • • • •

गीतारथविणजूलाजमतां ॥ कष्टकरेअजिमानेरे ॥ प्रायें
गंठीलगेंवीआव्या ॥ तेखूताअज्ञानेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेते मूर्खलोक गीतार्थविनाजूलाजमतेढे अहंकारेंकरीजेपोतानोएकम
तपकडयो तेहनाअजिमानेकरी कष्टकरता लोचनिक्का उघारुंमाशु उघाडापग इत्या
दिककष्टकरता फरेढे पणप्रायें एमजाणीयेंढेयेंजे तेलोक गंठीलगेंपणआव्यानथी ए
टलेगंठीचेदपणनथीकखो तोसमकेतनीवाततोवेगलीढे तेप्राणीअज्ञानने विपेजखूता
ढे केमके गुरुआणाविनाढेमाटेइतिजावः ॥ ३ ॥ • • • • •

तेहकहेगुरुगह्णगीतारथ ॥ प्रतिबंधेसुंकीजिरे ॥ दर्शन
ज्ञानचरितआदरियें ॥ आपेंआपतरीजिरे ॥ श्री० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीते पोतानुंएकाकीपणुं आपवामाटे एमकहेढे जे गुरुनोप्रतिबंध गी
तार्थनोप्रतिबंध तथागह्णनोप्रतिबंध तेप्रतिबंधेसुंकरियें केमके प्रतिबंधतेतो डुःखनोहे
तुढे माटेप्रतिबंधकोइसाथेनकरवो मात्र दर्शन ज्ञान चारित्र ए रत्नत्रयी आदरीयें
बीजोकोइकोइने तारणहारनथी आपेआपतरीजेके० पोतेपोतानीमेलेतरियें यतः
अप्यानईवैयरणी ॥ अप्यामेकुमसामलि इतिवचनात् ॥ ४ ॥ • • • • •

नवीजाणेतप्रथमअंगमां ॥ आदिगुरुकुलवासारे ॥ कहां
नतेविणचरणविचारो ॥ पंचाशकनयखासारे ॥ श्री० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेएनेउत्तरआपेढे के ते एमनथी जाणताजे प्रथमअंगमां श्रीआचारां
गसूत्रनी आदिके० धुरें गुरुकुलवासोके० गुरुकुलवासकहोळे यतः सूर्यमेआजसंते
एं ॥ जगवयाएवमारकाय एमएसूत्रमाहेकहुंजे सूर्यके० सांजव्युं मेके० मंएमसुध
मांस्वामी जंबूप्रतेंकहेळे के मे सांजव्युंढे साकात् पणकरणघाटेंनही आजसंतेएं
के० आमुशता जगवानवीरना चरणउल्लसताथकां सांजव्युं एवचनेकरीने सुधमां
स्वामीयें एमबताथ्युं जे गुरुकुलवासेंवसवुं इतिजाव नके० नही तेविणके० तेगुरुकु
लवासविना चरणके० चारित्र एम विचारोके० चिंतनकरो एटजेएजावजे-गुरुकुलवा
सविनाचारित्रनहोय एमपंचाशकमांहे श्रीहरिजइसूरियें खासोके० उत्तम नयके०
न्यायकहोळे यतः दंसणनाणचरिचं ॥ गुरुकुलवासंसंगयंनणियं ॥ अगुरुकुलवा
सियाणं ॥ दुष्पडिलंजंखुत्तिवमवि ॥ १ ॥ तथा सिद्धांतमांणपिमविद्युं चारित्रनी
शुद्धीकेवायळे तेपिमविद्युंकीतो जो गुरुकुलवासहोयतोआय तेमाटे गुरुवासविना
चारित्रनहीं यतः पिमंअसोहयंतो ॥ अचरिचीइडसंसंउनही ॥ चारित्तमिअसंते ॥
सदादिस्कानिरिजिया ॥ १ ॥ इति ॥ ५ ॥

नित्येंगुरुकुलवासेंवसवुं ॥ उत्तराध्ययनेजाण्युरे ॥ तेहनेअप
मानेवलीतेहमां ॥ पापश्रमणपणुंदाख्युरे ॥ श्रीजिन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली निरंतरगुरुकुलवासें वसवुं एम श्रीउत्तराध्ययनसूत्रनाइयारमांअध्य
यनेकहुळे यतःवसेगुरुकुलेनिचं ॥ जोगवउवहाणवं ॥ पियंकरेपियंवाई ॥ तेसिस्कंलहु
मरीहई ॥ १ ॥ इति वली तेहनेके० तेगुरुनेअपमानेके० अवज्ञाकरेतोतेहनेवलीतेहमांके०
तेउत्तराध्ययनना सत्तरमांपापश्रमणियअध्ययनमथ्येज पापश्रमणपणुंदेवाड्युंढे एट
जेगुरुआदिकनी निंदाकरतोहोयतो तेहनेपापश्रमणकहीयें यतः आयरियजवझाया
एं ॥ समर्मनपडित्तप्यई ॥ अप्पडिपूयएयंघे ॥ पावश्रमणित्तुडुच्चई ॥ १ ॥ तेमाटेगुरुकुलेरहेवुं

दसवैकालिकगुरुशुश्रूषा ॥ तसनिंदाफलदाख्यारे ॥ आवंतिमां

इहसमसदगुरु ॥ मुनीकुलमहसमजाण्यारे ॥ श्रीजिन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वलीदशवैकालिकसूत्रनेविषे नवमाध्ययने गुरुनी शुश्रूषाके०सेवाकरवी
तेसेवाना फल घणाकहोळे काव्य आयरियगिमिवाहियगी ॥ मुस्तसमाणोपडिं

जागरेद्वा ॥ आलोड्यंगीयमेव नञ्चा ॥ जोढं दमाराह्यइसपुको ? इत्यादिक आखो
 त्रीजोउदेशोजाणवो वली तसनिंदाके० तेगुरुनी निंदाना फलपण तेदसवैकालिक
 मांहेज नवमाध्ययनना पेहेलाउदेशामां कह्याढे काथं आसीविसोआविपरंसुरु
 हो॥ किंजीवनासाउपरंतुकुळा ॥ आयरियपायापुएअप्पसन्ना॥अबोहिआसायएनडि
 मोको ॥ १ ॥ इत्यादिकसंपूर्ण प्रथमउदेशोइहांजाणवो वली आवंतिमांके० आचा
 रांगमां पांचमांअध्ययनना पांचमाउदेशामथ्ये सदगुरुनेइहसमानकह्याढे तथा मुनी
 नाकुलके० समूह तेमहसमानकह्याढे तथाचतत्सूत्रं सेबेमि तंजहा अविहरएण
 डीपुत्रेचिंति समंसिजोमे उवसंतरएसारस्कमाणे सेचिंति इत्यादिक एनी वृत्तिनो
 विचेथीएकदेशलखीयेथैये इहपुनः प्रथमजंगपतितेनोजयसद्भाविनाधिकार स्तथानू
 तस्यैवायं-हृददृष्टांतः सच-हृदोनिर्मलजलस्यप्रतिपूर्योजलजैः सर्वर्तुजैरुपशानितःस
 मे चूनागे विद्यमानोदकनिर्गमप्रवेशो नित्यमेवतिष्ठति नकदाचिह्नोपमुपयातिसुखोत्ता
 रावतारः समन्वितउपशांतमपगतरजःकालुष्यापादकं यत्स तथानानाविधांसुयाव
 सान् गणान्सहवायादोगैरात्मानमारक्षयन्प्रतिपालयन्सारक्षन् तिष्ठत्येषांक्रियाप्र
 कृतैव्यथावासो -हृदस्तथाचार्योपीति दर्शयतिसेचिह्न इत्यादिसआचार्यः प्रथमजंग
 पतितःपंचविधाचारसमन्वितो अष्टविधाचार्यसंपदुपेतःषट्त्रिंशजुणगणाधारो -हृदक
 ल्पोनिर्मलज्ञानप्रतिपूरणः समेचूनागइतिसंस्कादिदोषरहिते सुखविहारक्षेत्रेसमोवा
 ज्ञानदर्शनचारित्रास्योमोहमार्गे उपशमवतांतत्रतिष्ठतिसमभ्यास्तोकिंचनूत उपशांतमो
 हनीयइतिकिंकुर्वन् जीवनिकायान् रक्षन् स्वतः परतश्चसदुपदेशदानतोनरकादिपाता
 देतिस्रोतोमध्यग इत्यनेन प्रथमजंगपतितं स्थविराचार्यमाहृतस्यहिश्रुतार्थदानग्रहण
 सद्भावात्स्रोतोमध्यगतत्वं सचकिंचनूतःस्यादित्याहइत्यादिक ॥७॥

गुरुदृष्टिअनुसारैरहेता ॥ लहेप्रवादप्रवादैरे ॥ एपणअर्थ
 तिहांमनधरिये ॥ बहुगुणसुगुरुप्रसादैरे ॥ श्रीजिन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वलीगुरुदृष्टिके० गुरुनामुखआगल रहेतां तथा अनुसारैके० गुरुनेअनु
 जायीरहेतां लहेप्रवादप्रवादके० प्रकृष्टजेवाद तेनेप्रवादकहिये तेप्रवादकरीने प्रवाद
 जाणे एटलेप्रवादतेआचार्यपरंपरानोउपदेश तडूपप्रवादकरीने सर्वज्ञउपदेशरूपप्रवा
 दनेजाणे अथवा प्रवादजे सर्वज्ञवाक्य तेणेकरीने अथवा प्रवादजे अन्यतीर्थिउंना
 वाक्य तेप्रतेपरिष्कारकीनेजाणे एरीतगुरुपासेरहेतांज्ञान अंगीकारकरे इत्यादिक एअर्थ
 पणतिहके० तेआचारांगना पांचमांअध्ययनना ब्रह्मउदेशामां कह्युंढे तेमनमां धरि

यें तत्सूत्रं आयाणाए एगे सोतछापो अयाणाए एगे ॥ निरूवछापो एयं ॥ तेमाहो
 उपयंकुसलस्सदंसणं ॥ तद्विच्छिण्णं तमोत्तीए तप्पुरकारें तत्सन्नितवेसणो अजिनु
 य अदकं अणजिनुए पडू निरालंबणयाए जे महंअबहिमणे पवायेणपवायंजाणे
 ज्ञा सहसंमुइयाए परवागरणेणं अन्नेसिं वाअंतिएसोच्चा निद्वेसं नातिवत्तेज्जा मेहा
 वी सुपमीजेहिय सवतोसवअएसममेव समजिजाणीज्जाइत्यादिक एहनोअर्थटीका
 मांतोबहुते पणआइ शब्दार्थमात्रलिखीयें ठैयें अयाणाएके ० प्रभुआज्ञारहित एगेके ०
 केटलाक सोतछाएके ० धर्ममांसदाउद्यमवंतथया तथा केटलाक अयाणाएके ० अ
 नाज्ञायेंनिरूवछापोके ० सदअनुष्ठाननाउद्यमरहीत एयंके ० एवेकुमार्गने सदमार्गनाउ
 द्यमनुअलसजाणुं ह्वेफरिगुरुशिष्यनेकहेते तुंजने ए बे मांहेजो एवंकुसलस्सदं
 सणंके ० एतीर्थकरनोदर्शनअजिप्रायते तद्विच्छिण्णं विनितशिष्यं तेआचार्यनीदृष्टी
 येंवत्तं तमोत्तिएके ० तेआचार्यनीमुक्तियेंवत्तं तप्पुरकारेके ० तेआचार्यनी आज्ञा
 आगलकरीनेवत्तं तत्सन्निके ० तेओनीसंज्ञाजाणे चित्तनोअजिप्रायजाणे तन्निवेसणे
 के ० सदागुरुकुलवासैवसे एहवोशिष्यकेवागुणनेपामे तेकहेते अजिनुयके ० परिस
 हउपसर्गनेजीतीने अदकंके ० घातिकर्मनेउत्तेवे हेशिष्यवली अणजिनुएके ० परिस
 होपसर्गनेअणजित्योथको पडुके ० समर्थहोय निरालंबणयाएके ० मातापितासज्ज
 नादिकना आलंबनरहितपणे विचरवानेकोणसमर्थहोय तेकहेते जेके ० जेकोइपु
 रुष महंके ० माहाराअजिप्रायथकी अबहिमणेके ० मनबाहेरनथीनिकल्पुंजेहनुं एटले
 सर्वज्ञउपदेशेंवत्तं इतिजावः तेसर्वज्ञउपदेशकेमजाणीयेंतेउपरेंकहेते पवाएणपवायं
 जाणेज्जा अर्थलहेप्रवादप्रवादेंएमकहुंतिहांकखोते तेजाणुं ह्वेपूर्वोक्तजेप्रवादते
 त्रल्पप्रकारेजाणे तेकहेते सहसंमुइयाएके ० पोतानीमतिअवध्यादिकमते अथवा प
 रवागरणेणंके ० सिद्धांतकरीने वाके ० अथवा अनेसिके ० अन्यआचार्यादिकतेहने
 वाअंतिएसोच्चाके ० समीपेंसांजलीने थथार्थजाणीने निद्वेसंनातिवत्तेज्जाके ० तीर्थकरना
 उपदेशनेउलगेनही केमकेजे मेहावीके ० पंडित सुपडिजेहियके ० जलेप्रकारेंजोईने
 सवतोसवअएके ० सर्वप्रकारें इअहेत्रैकालनावें सर्वपणे स्वदर्शन परदर्शनप्रतें सम
 मेवके ० सम्यकरीते समजिजाणीज्जाके ० जाणीनेनिराकरणकरे इत्यादिकबहुअधिका
 रते तेमाटे बहुगुणसुगुरुप्रसादेके ० गुरुआदिकनापसायथी घंणागुणथाय ॥ पुञ्जाजस्त
 पसियंति ॥ संबुद्धापुवसंवथा ॥ पसन्नालाजइस्संति ॥ विउलंअच्चियंसुयं ॥ १ ॥ इत्युत्त
 राथयनेप्रथमाध्ययने इहांसूत्रआलावोविषमहतोमाटेअर्थकह्योते ॥ ७ ॥

विनयवधेगुरुपासेवसतां ॥ जेजिनशासनमूलोरे ॥ दर्शन
निर्मलचितप्रवृत्ति ॥ सुनरागेंअनुकूलोरे ॥ श्रीजिन० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली गुरुपासेवसतां विनयवधे अने जेविनयते जिनशासननुं मूल ठे य
तः एवंधम्मस्स विनउमूलंपरमोसेमोस्कोइति दसवैकालिक नवमाध्ययनना बीजा
उद्देशकेंकह्यो तथा विनयफलंशुश्रूषा गुरुशुश्रूषाफलंश्रुतज्ञानं ॥ ज्ञानस्यफलंवि
ति विरतिफलंचाश्रवनरोधः ॥ १ ॥ आश्रवनरोधाद्भवसंततिक्रयः ॥ संतति
क्यान्मोक्षः ॥ तस्मात्कल्याणानां सर्वेषांजाजनंविनयः ॥ १ ॥ इतिप्रश्नरतौ वली गुरुकु
लवासेंदर्शनश्रद्धानिर्मलथाय उक्तंच सद्गुणमूलनूतं ॥ जणीउआचारपढमसूजेजं ॥
गुरुकुलवासोवस्तं ॥ वसिद्धउत्तचरणथी ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्नवचनात् तथा उचित
के० योग्यप्रवृत्तिथाय तेपणसुनरागेंके० जलारागसहितप्रवृत्तिकरे तेपण अनुकूल
के० सन्मुखजावपणेकरे पणवेठनीपेठेनकरे ॥ १० ॥

वैयावञ्चेंपातिकत्रूटे ॥ खंतादिकगुणसक्किरे ॥ हितोपदेशं
सुविहितसंगे ॥ ब्रह्मचर्यनीगुप्तिरे ॥ श्रीजिन० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ गुरुनोवैयावञ्चकरतांथकां पातिकके० पापकर्मत्रूटे यतः वैयावञ्चेंपानंते जीवे
किंजणइवेयावञ्चेंपान्तिअयननाम गोयं कम्मनिबंधइ इतिउत्तराध्ययन उंगणत्रीसमाध्य
यनेकह्यो वलीगुरुआदिकपासेरहेतां खंतादिकके० क्कमाप्रमुखगुणनीशक्तिवधे तथा
गुरुपासेरहेतोथको हितोपदेशसांजले तैणेकरी तथासुविहितनासंगेकरीने ब्रह्म
चर्यनीगुप्तिके० नववाडोजलीरीतेंपाजे तेगुप्तिपणवाधे ॥ १० ॥ • •

मनवाधेमृदुबुद्धीकेरा ॥ मारगजेदनहोवेरे ॥ बहुगुणजाणे
एअधिकारें ॥ धर्मरयणजेजोवेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ११ ॥

अर्थ तथा मृदुबुद्धीकेराके० जे क्कज्जमतिनाथणीहोयतेहना मनवाधेके० चित्त
मांहे उल्लासवधे कारणके० जेजोलाजोकहोयतेगुरुसाधेदेखीने हूरषपामे अने गुरु
थीजूदादेखीने नडकीजाय तथा मारगनोजेदनथाय अनेजे एकाकीमार्गपरुपे तेघणो
अपवादपरुपे अनेगीतार्थघणोउठरंगपरुपे एवीरीते जूदीजूदी परुपणा सांजलीने जो
कपणजिन्नमार्गसमजे तेथीधर्ममार्गनोजेदथाय अनेगुरुसाथें जेलारहेताथकांनथाय
इत्यादिक गुरुकुलवासमाहेबहुके० घणागुणजाणे एअधिकारेंके० एगुरुकुलवासना

अधिकारनेविषेधर्मरत्नग्रंथजेप्राणीञ्च एतेजाणो एतल्ले एयंथमांशुरुकुलवासैरहेतां
घणाशुषाढेतेविस्तरैकद्वन्द्वे इतिजावः ॥ ११ ॥

नाणतणोसंजागीहोवे ॥ थिरमनदर्शनचरित्तरे ॥ नत्यजे
गुरुकहियेएबुधजाप्युं॥आवश्यकनिर्युक्तेरो॥श्रीजिन०॥११॥

अर्थ ॥ बली तेजीव गुरुपासेथीज्ञानजणोमाटे नाणके० ज्ञाननोसंविजागीथाय
तेमज दर्शननेविषे तथाचरित्तके० चारित्रनेविषेपण तेहनोमनथिररहे तेप्राणीगुरु
के० गुरुआदिकने कहियेके० कोइकासे नत्यजेके० नढांडे एरीते बुधजाप्युंके० पं
डितलोकेंकह्यो एतले नइबाहुस्वामी चउदपूर्वधर तेरोआवश्यकनिर्युक्तिनेविषे एमक
ह्योवे यतः नाणस्सहोइजागी ॥ थिरथरउदंसणोचरित्तैय ॥ धन्नाआवकहाएगुरु ॥
कुलवासंनसुंवंति ॥ १ ॥ इति ॥ १३ ॥

जौतप्रतेजेमबाणेहणता ॥ पगअणफरसीसबरारे ॥ गुरुबांदि
आहारतणोरवप ॥ करतातेममुनिनिवरारे ॥ श्रीजिन० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ तथा जौतके० बौधप्रतेजेम बाणेकरीनेहणता पिढुंजेवानेमाटे पणपरा
अणफरसीने एतले पणफरसतांपापजागे तेमाटेसबरारेके० सबरानामेराजानीपेतेजे
गुरुकुलवासढांडीने आहारनोखपकरतां एतले शुद्धमानआहारखोलताजेमुनी तेहने
निवराजाणवा एतले नकामाजाणवा इतिगाथार्थ जावार्थतोकथाथीजाणीये तद्यथा
कोइकसन्निवेशनेविषे सबरनामेराजा तेबौधनोजकिवंतहतो तेनाधरेंबौधनोगुरुआ
व्यो तेरोपोतानामाथाकपर अति अद्भुत शोचावंत मोरनापीठनुंठत्रधारणकथुंहुतुं रा
जायेणोआदरसत्कारआपी आसनेबेसाढ्यो पढेतेनुंठत्र मोरनाचंडेकरीजगजगाट
करतुंराजानीराणीयेदीतुं पढेकुंतूहलपामतीथकी राणीयेतेठत्रमांगुं केमके तेदेशमां
मोरनहता तेथीअचरजनेमाटे तेठत्रबौधनागुरुयेआप्युनही अने ठठीनेपोतानेतेका
एजतोरह्यो पढेराणीयेजोजनकीधुनही तेवारेराजायेपुठथुंके शावास्तेजोजनकरतीन
थी राणीबोलीके एठत्रआवेतोजोजनकरुं पढेराजाये तेठत्रगुरुपासेथीमांगुं गुरुये
आप्युनही फरीवारंवारमांगुं पणगुरुआपेनही पढेस्नेहरागअतिदुर्धरढे माटेराणीना
स्नेहें राजायेपोताना सुजटोनेहुकमकह्यो जे बलात्कारेंपण एपीठनुंठत्र सेइआवो ते
वारें सुजटोबोव्याजे एपोतेजीवतांतोठत्रआपणेनही माटेतमारोहुकमहोयतो कोइक
प्रहारकरी बलात्कारेंजाविये तेवारेंराजाबोव्याजे गुरुनीआशातनानथाय माटे गु

रुनांपादस्पर्शकरसोनही पणदूरचजारहिबाणनाखीने चेषारहितकरीबत्रजेइआवो प
 णपादस्पर्शकरसोतो गुरुनीअवज्ञाआसे तेनुमोहोदुंपापलागसे एष्टांते जेमशबर
 राजागुरुनोनासकरतां तथा पादस्पर्शकरतांवारतोहतो एहवोजविवेकगुरुकुलवासत
 जीने जेद्युद्धआहारगवेपेठे तेहनेपणजाणवो यतः सु-दंर्गसुञ्चतो ॥ गुरुकुलवागा
 इणोहविनेत्रे ॥ सबरससररूपिष्ठ ॥ ज्ञायपयायाबिबणतुलो ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्न ॥ १ ॥ ३॥

गुरुकुलवासैज्ञानादिकगुण ॥ वाचंयमनवाधेरे ॥ तोआहार
 तणोपणदूषण ॥ स्वपकरतांनविबाधेरे ॥ श्रीजिन० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वली गुरुकुलवासैवसतांथकां ज्ञानदर्शनचारित्रना गुणते दिनदिनप्रतेंवधे
 वाचना पृष्ठनादिकेकरी वाचंयमनेके० मुनिराजने वाधे हवेपाठलाबेपदनोअर्थअन्व
 यकरीकहीर्येठैर्ये तेज्ञानादिकगुणानी वृ-दीयायतो आहारनोस्वपकरतांपण दूषण
 बाधे इत्यन्वयः एटले ग्यानथ्याननी जेहेरमांबेगाथकां कोइकइव्यानुयोगमां अ
 ल्यंतमग्रथयाठे एवामां गोचरीर्येनिकव्याथकां कोइकस्थानकें सूक्ष्मदोषदेखीने चित्त
 वनकरे जेथ्याननीजेहेर हजीचिचमां अंतरवासनायेंठे अनेयणाथेरफरवाजइसतो तेजे
 हेरकरीआवरोनही एहजुंविचारी कांइकदूषणसहित आहारलीये तोपणतेहनेबाधन
 करे एटलेकर्मबंधननोहेतुनथाय यतः अहागडाइच्छंजता ॥ अन्नमन्नेणकमुणो ॥ उव
 लितेविआणिजा ॥ अणुवलितेतिवापुणो ॥ १ ॥ इत्यादिकसुयगंढांगसूत्रेअथ्ययन ११ मां
 मथ्ये कह्योठे तथा गुरुकुलवासवसतां मुणीणोवदंतीनाणपमुहेहिं ॥ जइएसणा
 इदोसस्त ॥ जवमविमन्निजएसुगुणं ॥ १ ॥ इतिजावः तथाअपवादें गाढग्लानादि
 कनाकार्यें अणसरते गहमारहा गुरुआणावार्चिने असरुजावेंवर्चतानेआतुरदृष्टांते
 आथाकर्मादिक आहारतेपण निर्दोषजाणवो तथाचागमः संशरणंमिअसु-दं ॥ इ
 न्हविग्निहृतदितयाणहियं ॥ आजरदिदंतेणं ॥ तंचेवहीयंअसंधरणे ॥ १ ॥ तद्यथा ॥
 जाजयमाणस्सजवे ॥ विराहणासुत्तविहिसमग्गस्सः साहोइनिऊरफला ॥ अज्जवि
 सोहिजुत्तस्सन्ति ॥ १ ॥ उचराथ्ययने एरीतेदूषणसहितआहारतेपणबाधनकरे ॥ १ ॥ ४॥

धर्मरतनउपदेशपदादिक ॥ जाणीगुरुआदरवोरें ॥ गहक

ह्योतेह्नोपरिवारो ॥ तेषणनितअनुंसरवोरें ॥ श्रीजिन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ तथाधर्मरत्न अनेउपदेशपद प्रमुखग्रंथजोइने एग्रंथोमांगुरुकुलवासनां
 अधिकारघणाठे माटेतेमांधीजाणीने गुरुआदरवो वलीगहते कोनेकहीर्येतेकहे

तेह्नोपरिवारोके० एहवासुविहितसाधुनो परिवारतेहनेगञ्जकहीयेँ यतः गुरुपरिवा
रोगञ्जो इत्यादिकपंचवस्तुवचनात् माटेतेगञ्जपण निरंतरअंगीकारकरवो अनुसरवो
इति यतः गुरुगुणञ्जुचोगञ्जो ॥ संविगासाद्गुसमवाठ ॥ मुक्तमग्निसोय ॥ अणु
सरियवोपयत्तेण ॥ इत्यादि ॥ १५ ॥

सारणवारणप्रमुखलहीने ॥ मुक्तिमारगआराधेरे ॥ सुजवीरय
तिहांसुविहितकिरिया ॥ देखादेखेवाधेरे ॥ श्रीजिन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वलीसारणके० विसखुंहोयते संजारीआपे अनेवारणके० पापकरणीक
रतानेवारे तथाप्रमुखशब्देकरीचोयणा प्रतिचोयणापणजेवी तेपणजेगञ्जमारहे तेह
नेथाय पढेतेसारणादिक लहीनेके० पामीने मुक्तिमारगआराधेके० मोक्षमार्गसाधे
यतः गुरुपरिवारोगञ्जो ॥ तञ्जवसंताणनिळाराविठला ॥ विणयाउतहासारण ॥ माइहिं
नवोसपडिपत्ति ॥ १ ॥ इतिपंचवस्तुके तथाश्रीधर्मरत्नप्रकरणनीवृत्तिमध्येकह्युंठेके सुज
वीरयके० जलोवीर्योह्लासबांधे वलीसुविहितकिरियाके० आत्माअर्थिगीतार्थनी क्रि
याव्यवहार तेदेखावेखीयेँ वधे एटले साधुठनासमूहने क्रियातपजपादिक करतां
देखीने पोतानेपण करवानुंमनथाय तेहथीवधारोथाय ॥ १६ ॥

जलधीतपोसंखोजअसहता ॥ जेमनीकलतामीनोरे ॥ गञ्जसार

रणादिकअणसहता ॥ तिममुनीदुखियादीनोरे ॥ श्रीजिन० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जेमजलधीके० समुद्रनो संखोजके० कल्लोलप्रमुखनीजे कोचना तेहने
असहताके० जेवारेंसहीसकेनही तेवारें जेम मीनके० मञ्जहोयतेसमुद्रमांथीबाहा
रनीकले तोडुःखीथाय तेमगञ्जमारहेताथका गुरुआदिकजेसारणादिककरे तेसह
नकरवीपडे अनेजेवारें नसहवाय तेवारेंगञ्जथीबाहारनिकले तोतेसमुद्रमांथीनिकले
जा मञ्जनीपठेडुःखीथाय दीनथाय केमके गत्यंतरेडुर्गतियेंजाय माटेडुःखीदीनजथा
य इतिजावः यतः जहजलनिहिकल्लोल ॥ स्कोजमसहंताथबाहिरंपत्ता ॥ मीणाअमु
णियमूणीणो ॥ सारणपमुद्रांअसहंता ॥ १ ॥ इतिआचारांगपंचमाध्ययनेचतुर्थो
देशकवृत्तौ यथा ॥ जहसायरंमिमीणा ॥ संस्कोहंसायरस्सअसहंता ॥ णितितउंमु
हंकारी ॥ णिणायमिन्नाविणस्संति ॥ १ ॥ एवंगञ्जसमुदे ॥ सारणवीइहाचोइयासंता ॥
णितितउंमुहका ॥ मीणावजहाविणस्संति ॥ १ ॥ इत्यादिकउधनियुक्तिवचनात् ॥ १७ ॥

काकनर्मदातटजेममूर्की ॥ मृगतृष्णाजलेजातारे ॥ दुखपा
म्यातेमगञ्जतर्जिने ॥ आपमतिमुनीयातारे ॥ श्रीजिन० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ बलीदृष्टांतकेहेठे जेमनर्मदानहीना किनाराऊपररहेनारा काकपक्षीजेका गडा ते तटके० नदीनोकांतोमूकीने तेनदीनाकांठाथीदूरपाणीजेवीजाकडदेखाय पण पाणीहोयनही तेत्रांतरूपपाणी तेनेमृगतृभाजलकहीथें तेजलनीत्रांतियेंदोडता एवाजे कागडा तेजेमडःखपामे तेवीरिते सुविहितना समुदायनोगहृतजीने जे आपमतिके० खेजाचारीमुनी थवाजाय तेकागडानीपेठेडःखपामे ॥ १८ ॥

पालविनाजेमपाणीनरहे ॥ जीवविनाजेमकायारे ॥ गीता
रथविणतेममुनीनरहे ॥ जूठकष्टनीमायारे ॥ श्रीजिन० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ माटे जेम सरोवरादिकनुंपाणी ते पाल बांध्याविना रहेनही तथा जेम जीवविना काया नरहे तेम जेमुनिराजठे तेगीतार्थविना रहेनही गीयडस्सविहारो॥ बीडगीयडमीसिडनणीड॥इत्यादिवचनातु माटेजे गीतार्थविना जेटला कष्टकरे ते सर्व अज्ञानमां जले अने जेअज्ञान तेमिथ्यात्वठे ते मायाके० कपटविना होयनही ॥ १९ ॥

अंधप्रतेंजेमनिर्मललोचन ॥ मारगमांलेईजायरे ॥ तेमगीता
रथमूरखमुनिने ॥ दृढआलंबनथायरे ॥ श्रीजिन० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ बलीदृष्टांत कहेठे जेम आंधलाने निर्मलआंखनो धणी ते कांटा प्रमु खेंरहित एहवा उत्तममांगें लेइज्जने स्थानकें पोहोचाडे तेम गीतार्थ जेठे ते जो कदाचित् मूर्खमुनि होयतो तेने पण दृढके० जवरदस्तआधारचूतथायठे ॥ २० ॥

समजाषीगीतारथनाणी ॥ आगममांहेलहियेरे ॥ आतमअरथी
शुचमतिसज्जन ॥ कहोतेविणकेमरहियेरे ॥ श्रीजिन० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ बली समजाषीके० स्या दादवचनना जाषीहोय अथवा समजाषीके० ग रीचने तथा मातवरने रागद्वेषरहितपणे देशना आपे तथा गीतार्थ होय नाणीके० सम्यग्ज्ञानीहोय आगममांहेथी एहवा गीतार्थ लहियेके० पामीयेंठेथे बली आतम अरथीके० पोतानुं आत्मस्वरूप साधवाने उजमालथया तथा शुचमतिके० जलीम तिना धणी एटले जेमांकुमति कदाग्रहहोयनही बली सज्जनके० उत्तमगुणवंत जलीसीखामणना आपनारा एहवा गीतार्थविना इहां सर्वपदसंबोधने बोलावीयें हेआत्मार्थि हेशुचमति हेसज्जन तमेकहोके ते एहवा गुरुगीतार्थ पुरुषविनाकहो केमरहीयेंके० सीरीतेरहीशकीयें ॥ २१ ॥

लोचनआलंबनजिनशासन ॥ गीतारथभेमेढरि ॥ तेविणमु
नीचढतीसंयमनी ॥ आरोहेकेमसेढरि ॥ श्रीजिन० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वली गीतार्थ तेग्यानरूप लोचनना आपनारा माटेगीतार्थने जिनशा
सननेविषे लोचन कहियें तथा डुर्गतिनेविषे पढताप्राणीने आधारधाय माटेगीता
र्थने जिनशासननेविषे आलंबनकहीयें वली गीतार्थते मेढीबराबरठे एटले जे खेत
रखलाना विचमां स्तंजरोपीनेअन्नउपरें फेरवेठे तेने मेढीकहीयें उपलक्षणथी स्तंज
जूत कहीयें जेहने आधारें घरमालप्रमुख रहेठे तथा यानकहीये जेहने आधारे म
हाअटवीनो बिहामणोमार्ग होय तोपणपारपामीयें यतः मेढीआलंबणंखनं॥ दिदि
जाणंसुउत्तमं ॥ गीयडुंयुरुगुणाणं ॥ सम्मंजाणसुगोयमा ॥ १ ॥ माटेते गीतार्थवि
ना मुनिराजते संयमनी सेढीके० श्रेणी केम आरोहे एटलेकेमचढे अने उत्तरो
त्तर गुजाय्वसायें केमवधे एसंयमश्रेणीनो अधिकारते संयमश्रेणीनुंस्तवन अमा
रायुरुश्रीउत्तमविजयजीरुतठे तेथी विस्तारेंजाणुं तथापंचसंग्रहथीजाणुं ॥ ११ ॥

गीतारथनेमारगपूढी ॥ गंधीजेनुन्मादारे ॥ पालेकिरिया
तेतुजजकि ॥ पामेजगजशवादेरे ॥ श्रीजिन० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तेगीतार्थनें मार्ग पूढीने उन्माद जेखेह्याचारीनुं मदोन्मत्तपणुं तेगंमडुं
एरीतेतमारीआयासहितचाले तेजतमारीजकिजाणवी तेतमारीजकिकरीने जे क्रिया
पाले एटले एजावके तमारीएआज्ञाठे जेज्ञानसहित क्रियापाले तेप्राणीजगतनेविषे
जशवादपामे ॥ १२ ॥

ढालढघोरासुडानीदेशीअथवाहितसिक्काठत्रीशीनीएदेशी

प्रथमज्ञाननेपठेंअहिंसा ॥ दसवैकालिकसांखिरे ॥ ज्ञानवंतते
कारणजजियें ॥ तुजआणामनराखिरे ॥ साहेबसुणयोरे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवे आगला ढालमां ज्ञानसहितक्रियाकरता संयमश्रेणीआरोहे एमक
हुं तेमांज्ञानपूर्वकक्रियाकरे तोलेखेठे माटे आढालमांज्ञानवर्णवेठे जेप्रथमज्ञान हो
यतो पठे अहिंसाके० दयापलीशकेठे एमश्रीदशवैकालिकसूत्रमां कह्युंठे यतः पढ
मंनाणंतठदया एवंचिचइसइसंजए तेकारणोज्ञानवंतने जजीयेंके० सेवीयें पणहेपर
मेश्वर तमारीआज्ञा ते मनराखिके० चिचमांराखीने एटलेएजावजे ज्ञानवंतने जजी
यें पण साय्यमां एमराखीयेंजे ज्ञानक्रियान्यांमोहः नाणक्रियाहिमुकोइतिनाय्ववच

नात् माटे स्याद्वाददृष्टीयै ज्ञाननीसेवाकरीयै हेसाहेबसुणयोके० सांजव्यानी परेसां
जलजो अन्यथा परमेश्वर केवलज्ञानी तेतो सर्वना जाव देखीरह्याळे तेहनेशुंसांज
लवुंढे पणनकिवंत प्राणीउपचारेकहेळे के हेसाहेब सांजलजो ॥ १ ॥

इव्यखेत्रनेकालनजाणे ॥ जावपुरुषपद्मिसेवरे ॥ नविउ

त्सर्गलहेअपवादह ॥ अगीतारथनितमेवरे ॥ सा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वलीजे अगीतार्थे ते १ इव्यनजाणे २ क्षेत्र नजाणे ३ कालनजाणे
अने ४ जावपण नजाणे तथा ५ योग्यतेके अयोग्यते एहवा पुरुषने पण नजाणे तथा
पडिसेवके० ६ पापनीसेवाने नजाणे जे एणोस्ववर्श पापकखुं के अथवा एणो प
रवर्श पापकखुं तेअगीतार्थ नजाणे वली ७ उतिशक्तिये जेमसिद्धांतमां मार्गकह्यो
तेमज करवुं तेहनेउत्सर्गमार्गकहीयै तेपण नजाणे ८ तथारोगादिक कारणे अल्प
सेवे ते अपवादमार्गनेपण नजाणे एवातो नितमेवके० निरंतरपणो जेअगीतार्थेते
तेनजाणे यतः उपदेशमालायां ॥ दवंखिचंकालं ॥ जावंपुरीसपडिसेवणाउय ॥ नवि
जाणईअगीतं ॥ उस्सगयवाइयंचेव ॥ १ ॥ २ ॥ * * * * *

सचित्तअचित्तमिश्रनवीजाणे ॥ कल्पअकल्पविचाररे ॥ योग्य

नजाणेनिजनिजगमं ॥ इव्ययथास्थितसाररे ॥ सा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेप्रथमगाथाविस्तारतां एहिज द्वारमांप्रथमइव्य द्वारकहेळे तेमांइव्यथी
अगीतार्थसुं नजाणे तेकहेळे सचित्तवस्तु तथा अचित्तवस्तु तथामिश्रवस्तुने जाणे
नही वलीकल्पनीखबरनपडे जे आवस्तुकल्पेळे वानथीकल्पति अकल्पेळे तेविचार अ
गीतार्थ नजाणे वलीयोग्यतानी खबरनपडे निजनिजगमके० पोतपोताने स्थान
के योग्यता नजाणे जे आबालने योग्य के ग्लाननेयोग्य इत्यादिक नजाणे एरीते
यथास्थितके० जेइव्य जेमहोयतेवीजरीते तेहनी अगीतार्थनेखबरपडेनही यथा
स्थितइव्य केवुंढे सारके० प्रधानते यडुक्तं ॥ जहृष्टियदधनयाणइ ॥ सचित्ताचित्त
मीसर्गंचेव ॥ कण्याकण्पंचतदा ॥ जोगंवाजस्सजंहोई ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां ३

खेत्रनजाणेतेहयथास्थित ॥ जनपदअध्वविशेषरे ॥ सुनि

हृदुर्निहृदकल्पनजाणे ॥ कालविचारअशेषरे ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेक्षेत्र द्वार कहेळेअगीतार्थ यथास्थितके० जेवुंक्षेत्रहोय तेहवुंक्षेत्रनस
मजे के आजडकक्षेत्रते के अनडकते इति तथा जनपदके० लोकेव्यास देशनेविषे

विहारकरतां आवीविधियें करवुं अथवा मगधादिकदेशें आवीविधियेंकरवुं इत्यादिक नजाणो वलीअध्वविशेषके० दूरदेशेंअटवीप्रमुखें आवीरीते विहारकरवुं इत्यादिक वा तो अगीतार्थ नजाणो हवेकालदारकहेजे मुनिदमां कल्पनजाणो जे मुनिदमां आरीतेविचरवुं वलीइर्निदमां पणकल्पके० योग्यनजाणो जेइर्निदमांआवीवस्तु होय तोज लीजीयें इत्यादिक वातो कालना विचारनीते अशेषके० समस्तप्रकारेंअगी तार्थनजाणोइतिजावः यतः जहदियेंखिचनजाणई ॥अ-दाणोजणवएयजंजणीयं॥ का लंपियनविजाणइ ॥ मुनिरुइनिरुजंकर्ण ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ४ ॥

नावहि छगिलाणनजाणो ॥ गाढअगाढहकल्परे ॥ खमतो
अखमतोजननलहे ॥ वस्तुअवस्तुअनल्परे ॥ सा० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेजावदारकहेजे जावके० जावना विचारनेविषे हिष्के० निरोगीने तथा गिलाणके० रोगाक्रांतने नजाणो एटले निरोगीने आदेवुं तथा रोगीने आवं स्तुदेवी तेवांतो अगीतार्थनजाणो अने गाढकल्पके० आकरेकारणेंआरीतें करवुं तथा अगाढकल्पके० स्वजावसेहेजरीतेंतो आप्रमाणो वर्चवुं एअगीतार्थनजाणो हवेपु रुषदार केहेजे खमतोके० आपुरुषसामर्थ्यवानशरीरें कगोरढेमाटेखमीसकरो तथा अखमतोके० आपुरुषनुं सुकुमारशरीरजे ते नहीखमीशके एहवा जनके० प्राणीने ते अगीतार्थ अजोखेनही वली वस्तुके० आचार्यादिक अवस्तुके० सामान्यसाधुने ते अगीतार्थ नअजोखे जेपदस्थनेआमघटे तथा सामान्यनेआमघटे माटे अनल्पके० इत्यादिकबहुप्रकार तेनजाणो यतः नावेहिछगिलाणं ॥ नविजाणइगाढगाढकल्पं च ॥ सद्बुअसद्बुपुरिसवहु ॥ वहुभवहुचनविजाणइ ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ५ ॥

जेआकुट्टीप्रमादेंदपें ॥ पडिसेवावलिकल्परे ॥ नविजाणो
तेतासयथास्थित ॥ पायेञ्चित्तविकल्परे ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे प्रतिसेवानामेंदार कहेजे निषेधाचरण तेहने प्रतिसेवा कही यें तेहना चारप्रकारजे तेमां प्रथम आकुट्टीके० जाणीने पापसेववुं तेपण कारण विना सेववुं बीजो कंदर्पादिकने वशथका जेपापसेवेतेप्रमाद कहियें त्रीजो धावनव जानादिके करीजे पापलागुं तेदुर्पकहीयें चोथो आगमोक्तकारणोकरीनिषेधाचरण कखुं तेकल्पकहीयें एचारेजेद पडिसेवाना जाणवा ॥ यतः पडिसेवणाचउछा ॥ आ उट्टिपमायदपकप्पेसु ॥ नविजाणइअग्गिलं ॥ पडिचंचेवजंतड ॥ १ ॥ इत्युपदेशमा

जायांतद्वक्षणायाथा आउट्टिआउविच्चा ॥ दप्पोपुणहोइवग्गणाईउं ॥ कंदप्पाइयप
माउं ॥ कप्पोपुणकारणोउणितं ॥ ? इत्याचारंगवृत्तौ एणाथानोअर्थकहेहे आउट्टि
तेजाणीनेपापकरुं दुर्प्यतेधावनवलानादिक सोत्कर्षणैनिपजे कंदर्प्यते प्रमादवर्षो
जाणवुं अने जे ज्ञानादिकने अवलंबनेहेतेआचरवुंतेकारणे जाणवुं एचारप्रकारनुं
जेपाप तेपापनुं यथास्थितके० जेहने जेवुंघटे तेवुं प्रायश्चित्तनुं विकल्प जे आप्रा
यश्चित्तवालाने आवुं तपदेवुं इत्यादिक वातोते अगीतार्थ नजाणे ॥ ६ ॥

नयणरहितजेमअनिपुणदेशें ॥ पंधनछजेमसत्थरे ॥ जा
णेहुंठामेपोचावुं ॥ पणनहीतिहसमत्थरे ॥ सा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम कोइकनयणरहितके० अंधपुरुषहोय अनेवली अनिपुणदेशेंके०
मार्गानोअजाणवे ते अंधपुरुष एवामार्गनेविषे पंधनछजेमसत्थके० जेममार्गमां
कोइकसाथनट्टएटलेजूलोपड्योहोय ते साथने आंधलोजाणे जेहुं ठेकाणे पोचाहुं
पणपोचाडवाने समर्थनथाय यतः जहनामकोपुरिसो ॥ नयणविदुणोअदेसक्कुलोया ॥
कंतरामविज्जिमे ॥ नग्गपणछसत्थस्त ॥ १ ॥ इड्डइयदेसियत्तं ॥ किंसोउसम्महुदेसि
यतस्त ॥ डुग्गईययाणंतो ॥ नयणविदुणोकहंदेसे ॥ १ ॥ ॥ ७ ॥

अगीतार्थतेमजाणेगरवें ॥ हुंचलवुंसविगठरे ॥ पणतस
पासेगुणगणत्रासे ॥ होईगलागलमठरे ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेपूर्वोक्तअंधपुरुषनीरीतें अगीतार्थ पण तेमगवें अहंकारेकरी एम जा
णेजे हुं बधोगहचलावुंहुं पण तेनीपासे रेहेताथकां गुणगणके० गुणनाजेसमूहते
प्रासेके० घसाइजाय एटलें अगीतार्थने संगें गुणनो नाशथाय यतः एवमगीयडोवि
हु ॥ जिणवयपईवचकुपरिहीणो ॥ दवाइअयाणंतो ॥ उस्सग्गववाइयंचेव ॥ १ ॥ कह
सोजयउअगीउं ॥ कहवाकुपजअगीयनिस्साए ॥ कहवाकरेउगहं ॥ सबालवुड्डाउ
लंसोउ ॥ १ ॥ इल्लुपदेशमालायां अगीतार्थने पासे वसतां मग्गलागलथायके० मो
होटासह नानामहनेगलीजाय एम धींगामस्तिनी वातथाय पणमार्गनीरीतनरहे ॥ ८ ॥

पठित्तेअतिमात्रदिऐजे ॥ अपठित्तेपठित्तरे ॥ आसाय
णतससूत्रेवोली ॥ आसायणमिठत्तरे ॥ सा० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ वली अगीतार्थहोयतेवरसमजणे पठित्तके० प्रायश्चित्त जेटळुं आवेते
करतां उलटो अतिमात्रके० अधिकुं दिके० आपे अने जेहने अपठित्तके० प्राय

श्रित्त नआवतुंहोय तेहने पञ्चितके० प्रायश्रित्तआपे एटजेथोडाप्रायश्रित्तवालाने घ
 णुंआपे अने मूलगुजेने प्रायश्रित्तलागतुंजनहोय तेने केहेजे जे तमने प्रायश्रित्त
 लागुं इत्यादिक असमंजसकरे एमकरनारने सूत्रनेविषे आसायणबोलीके० जिनाज्ञा
 नीविराधनाकरी माटे विराधक कद्योढे अनेआसायणके० जिनाज्ञानीनीविराधना
 तेहिज मिह्णत्तके० मिष्यात्व जाणवुं तथा तेमिष्यात्वनिमित्त संसार वधारे यतः
 सुतेयइमंनणियं ॥ अपञ्चितेयदेइपञ्चितं ॥ पञ्चितेअइमत्तं ॥ आसायणतस्समहइउ
 ॥ १ ॥ आसाणमिह्णत्तं ॥ आसायणवळ्ळणायसम्मत्तं ॥ आसायणानिमित्तं ॥ कुव
 ईदीहंचसंसारं ॥ २ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ९ ॥

तवसीअबहुश्रुतविचरतो ॥ करीदोषनीश्रेणिरे ॥ नवि
 जाणेतैकारणतेहने ॥ केमवाधेगुणश्रेणिरे ॥ सा० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तवसीके० तपश्चर्याकरतो तथा अबहुश्रुतके० अगीतार्थको विचरतो
 के० विहारकरतोथको करीदोषनीश्रेणिके० अनेकदोषनी श्रेणीनेकरतो एटजे अनेक
 अपराधपद करतोथको पण नविजाणोके० नजाणो एटजे पोताना दोषनी पोताने
 खबर नपडे तैकारणके० ते हेतुये तेअगीतार्थ कष्ट करताने गुण श्रेणीनीवृद्धि केमवधे
 अर्थातनवधे तेटलीज रहे यडक्त अबहुस्सुउतवस्सी॥विहरिउकामोअ जाणिवणप
 हं॥अवराहपयसयाइ॥काळणविळ्ळोनयाणोइ॥१॥ देसअराइयसो॥हिवयाइयारेउजोन
 याणोइ ॥ अविस्सुइस्सनवडई ॥ गुणसेढीतत्तिआठाइ ॥१॥ इत्युपदेशमालायां ॥ १० ॥

मार्गमात्रजाणेजेमपंथी ॥ अलहीतासविसेसरे ॥ लिंगा
 चारमात्रतेजाणे ॥ पामेमूढकलेशरे ॥ सा० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ जेम कोइक पंथीहोय तेहने कोइमाह्योपुरुष मार्ग बतावे तोपण विशे
 ष मार्गनी तेने खबरनपडे केमके पोतेमाह्योनथी माटे माबोजमणो मार्गजेमन
 जाणो एकसामान्यप्रकारें मार्गमात्रजाणे तासके० तेमार्गनीमाबीजमणी बाळुं ते
 अलहीके० अजाणतो क्लेशपामे तेमज लिंगके० साधुवेष ने आचारके० साधुनी
 क्रिया ते लिंगाचारमात्र जाणो एटजेमात्र एकसूत्रनाज अहरमान्यकरी क्रियादिक क
 रतो पण मार्गनेअजाणतो एहवोजे मूढके० मूर्ख अगीतार्थ तेक्लेशनेपामे संसार
 वधारे यतः जह्ददार्थमिषिपहें ॥ तस्सविसेसेपहस्सयाणंतो ॥ पहिउकिलिस्सइच्चि
 यतह ॥ लिंगाचारसुअभित्तो ॥ १-॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ११ ॥

चेदलह्याविणनानापरिणति ॥ मुनीमननीगतबोधरे ॥ खिण
राताखिणताताघाता ॥ अंतैउपाईविरोधरे ॥ सा० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ गतबोधके० गयुंठे बोधज्ञान जेयकी एटले मूर्ख जेहोयते मुनीश्वरोना
मननी नानापरिणतिके० विचित्रप्रकारनी परिणतीउना जे चेदके० प्रकार ते लह्या
विणके० जात्याविना एटलेजेमूर्खमुनीउहोयते बीजामुनीउनी विचित्रपरिणति अ
जाणताथका क्लृण्णकमां राताथाय एटले अंतःकरणमां क्रोधदीप्तथाय तथा क्लृण्णकमां
ताता थाय एटले बाह्यपणे क्रोधदीप्त थाय एवा मूर्खोंने एमथातांथकां अथवाराता
के० रागीथाय परस्परें क्रीडाकरे तथा ताताके० तपीजाय कषायमयीथईजाय अने
अंतैके० जेवट विरोधने उपाईके० उपजावे एटले तेमूर्ख माहोमांहे वढीमरे॥ १३ ॥

पथ्यरसमपामरआदरतां ॥ मणिसमबुधजिनठोडिरे ॥ चेद
लह्याविणआगमथितिनो ॥ तेपामेंबहुखोडिरे ॥ सा० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ मणिरत्नसमान जेबुधजनके० पंडितलोक तेहने गंडीने पत्तरसमके०
पथरासमानजे पामरके० मूर्खजन तेहनेज आदरतांके० अंगीकारकरे तेप्राणी ते
मूर्खपासेरहेताथकां आगमनीजे उत्सर्ग अपवादादिरूप थितिके० मर्यादा तेनो
चेदके० प्रकार तेअणजेहताथका तेआदरनारापुरुष घणी खोडीपामे एटलेसंयमरू
पशरीर आंखुं नरहे जूरखंमितथाय इतिजावः ॥ १३ ॥

ज्ञानजक्तिजांजीअणलहेतां ॥ ज्ञानतणोउपचाररे ॥ आरा
सारेंमारगलोपे ॥ चरणकरणोसाररे ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एवा जे मूर्खहोयते ज्ञाननी जक्तिनेतो जांजे एटलेखंमितकरे तथा अ
णलहेताके० अणआराधता ज्ञानतणोके० ज्ञाननोजे उपचारके० विनय तेनेअण
जाणता तेप्राणी आरासारेके० जेपांचमांआरो तेनेअनुसारें मारगलोपेके० जलामार्गने
लोपेठे एटले मूर्खनेआदरतां ज्ञानजक्तिने जांजता ज्ञाननो उपचार अणलहेता जे
पुरुष होय तेपांचमां आराप्रमाणे चारित्रने पाळे कांतो एकलाजउत्सर्ग मार्गें चाले
अथवाकालदोषकाढी उत्सर्गमार्गेंबीलकुल मूकीज आपे पण सारके० प्रधान एवोजे
चरणसिचरि तथा करणसिचरिनोमार्गेंतेनेपांचमांआराने अनुसारें तेमूर्ख लोपेठे ए
रीतेअमनेजास्यो तेरीते लख्योठे वलीएगाथानो अर्थ पंडितलोकाने सुजेतेखरो॥ १४ ॥

उत्कर्षितेहनेद्येशिक्षा ॥ उदासीनजिसाररे ॥ पुरुषवचन
तेहनेतेबोले ॥ अंगकहेआचाररे ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ वली उत्कर्षिके० उत्कृष्टाचारित्रियाहोय तथा उदासीनके० बेपरवाइ
होय सारके० उत्तमहोय तेवा साधुजो तेउने प्रमादसंकलितादिकदेखी शिक्षाआपे
तेवारेंते जे एकाकीगह्वथी निकल्या होय तेपाठो शिक्षा आपनारसाधुने पुरुष वचन
के० कठोरवचनकहे जेमुजने सर्व लोकमां केम तिरस्कार कथां मेंछुंमातुंकहुं
ठे बीजातो एरीते करेजठे तोधिकारपढो माराजीवितने इत्यादिकबोले एमश्रीआ
चारंगमध्ये कहुंठे तथाचतत्याठः वयसावएगेचु ॥ श्याकुर्पतिमाएवाठ ॥ एयमा
पोयनवरेमह ॥ यामोहेणमुजइ ॥ १ ॥ इति एमवचनमात्रेंज गह्वनेठांदि एकला
रही अकार्य सेवे इतिनावः ॥ १५ ॥

अमसरिखाहोजोतुमेजाणो ॥ नहीतोस्यातुमबोलरे ॥
एमजापीजाल्यादिकदूषण ॥ काढेतेहनिटोलरे ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पढे ते सूर्खमुनी शिक्षा आपनारने पाठा एवाजवाब आपे के जो अम
सरिखा तमेहता तोजाणत एटलेएनावजे अमारें गोचरीपाणीप्रमुख जाववा पढे
तेतमनेकरवुं पढतुहोय तो तमेजाणो नहीतो बेग मोटाई करो एटलुज. तमा
रामांठे पणकांइ जलिवारनही जोअमारी परेंचालो तोतमेजे अमने शिक्षाआपोते
खरी नहीतो तमारा बोलशा एटले तमारुं बोलवुं सर्व फोकटठे एमजापीके० एम
कहीने जाल्यादिकना दूषणकाढे एटलेएम कहेजे तमे हीणजातिना उपज्याठो त
मारुं कुलकेवुंठे इत्यादिक बोले तेहनिटोलके० तेपुरुषने निटोलजाणवा पण ते
सज्जनउत्तमपुरुषमां नगणाय ॥ १६ ॥

पासत्यादिकदूषणकाढी ॥ हिलेज्ञानीतेहरे ॥ यथांठं
दताविणगुरुआणा ॥ नविजाणोनिजरेहरो ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ वली ते सूर्खप्राणी शिवामणना आपनारने उलटा पासत्यादिक दूषण
काढीने हिलेके० हिलनाकरे एटलेएम कहेजे तममांशा गुणठे तमे पासत्याउशना
ठो एम कहीने ज्ञानोके० पंडितगीतार्थनी हिलनाकरे हबेपदनोएकठोअर्थठे एमवि
णगुरुआणाके० गुरुआज्ञा पाड्याविना यथांठंदताके० आपठंदे आचरणकरवानी
एवी जे निजके० पोतानी रेहाके० रेखाठे एटले हीयाआचरणनी मर्यादापोतानी

ढे तेनी पोतानेज नजाएके० खबरनपडे एटले ज्ञानीना अढता दूषण काढे अने पोताना ढतादूषणहोय ते ऊवेखे इतिजावः ॥ १७ ॥

ज्ञानीर्थितिमअलगारहेता ॥ हंसयकीजेमकाकरे ॥ जेदविन यनाबावनजाण्या ॥ नलहेतसपरिपाकरे ॥ सा० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे ज्ञानीके० जे गीतार्थ गुरुआदिक तेथकीअलगा रेहेताथका के वा देखाय जेमराजहंसयकी कागढो जूदो देखाइरहे तेवोतेसाधु देखाय तथा विनयना बावनजेद शास्त्रमां कहाढे तथाहि १ अरिहंत २ सिद्ध ३ नागेंडचंडादिक तेकुल ४ कोटिकादिक ते गण ५ चतुर्विधसंघ ६ क्रियातेअस्तिवादरूप ७ खल्यादि कथर्म ८ मत्यादिकज्ञान ९ मत्यादिकज्ञानवंत ते ज्ञानी १० आचार्य ११ स्थिविर ते सिदातासाधुनेथिरकरे १२ उपाध्याय १३ केटलाकसाधुना समुदायनाअधिप तितेगणी एतेरनोचारचारजेदेविनयकरवो १ अनासतना तेजाल्यादिक दूषणकाढी ने हीलनानकरे २ ज्जितेउचितउपचाररूप ३ बहुमानते अंतरप्रीतिप्रतिबंधरूप ४ वर्ष संजवलनाते यशबोलवा एरीतेतेरनेचारेगुणता बावनजेदथाय इतिप्रवचन सारोदारे पांसठमेदारे एअधिकारजोजो उपलक्षणथी बावनकह्या तेमज ए१ जेद समवायांगे तथा पिस्तालीसजेद तथा दशजेद इत्यादिक अनेकजेद ग्रंथांतरथीजा एवा तेसर्वजेदनुं शीखवुं तथातेरीतेप्रवर्त्तवुं तेने परिपाक कहीयें तेपरिपाकने नल हेके० एकाकी साधुनपामे केमके एकाकीविहारकरनार कोनापासेथीशीखे तथा के नोविनयकरे ॥ इतिजावः ॥ १८ ॥

सर्वउद्यमेंपणतसबदुफल ॥ पनेकष्टअन्नाणरे ॥ सूत्रअ जिन्नतणेअनुसारें ॥ उपदेशमालावाणरे ॥ सा० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ सर्वक्रियाअनुष्ठाननोउद्यम तेनोजे बहुफलके० घणुंफल स्वर्गादिक ते पडेकष्टअन्नाणरेके० अज्ञानकष्टमांपडे एटलेनिर्झरानथाय संसारपरिचनथाय कोनेनथायतेकेहेढे जे अविद्युतार्थ विशिष्टव्याख्यानरहित एहवुंजेसूत्र तेहनेअजिन्न सूत्रकहीयें तेअजिन्नसूत्रनेअनुसारें क्रियाप्रमुख अनुष्ठानकरे तेअज्ञानकष्टमांपडे इति योगः जेटीकाप्रमुखविनाविशेषप्रतिपत्तिकेम थाय अन्यथाअनुयोगनुंकथन निरर्थकथा य एउपदेशमालानीवाणीढे यइकंतत्सूत्रे अपरिच्छिद्यसुयणिहसस्स ॥ केवलमजिन्नसु त्चचारित्स्स ॥ सबुद्धमेणविकर्यं ॥ अन्नाणतवेबहुपडइ ॥ १ ॥ अर्थ ॥ अपरिच्छिद्यके० नथीजाएयो सुयणिहसस्सके० भुतरहस्यजेणे श्रेपंसुगमं ॥ १९ ॥

तेतोऽजुजावेरकाकी ॥ चालेतेहनेजुत्तरे ॥ वाम्यकुवा
सनजेअकुवासन ॥ देशाराधकजुत्तरे ॥ सा० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हवे ज्ञानीथी अजगा किवारे थवुं तथा शा कारणे एकाकी रेहेदुंपडे ते असेवादिकारण घणाढे यतः असिचेउमोथरिए ॥ रागजएकजियउत्तमतेथ ॥ फि डियगिलाणेअइसेस ॥ देवथाचेवआयरिए ॥ ? ॥ एमकारणोनाअर्थेविस्तारेंलख्याढे पणअहीलखताग्रंथवधे माटेलखतानथी पणएक अशिवकारणलखीयेढैये जे साधु बारवर्ष आगलथी ज्ञानादिक अतिशयेंकरी खबरराखे जेअमुकवर्षेअशिवथासे अने कदाचित बारवर्ष अगाउ उपयोगनरह्यो होयतो इग्यारे तेनही तो दशवर्ष अगाउ एमयावत् एकवर्षअगाउपण उपयोगराखे तेपणउपयोगनरह्योहोयतो ज्यारें अशि वजाणेतेवारे साधुधीविहारकरे तेमांकोइक ग्लानसाधु होय तेविहारकरीशकेनही तेवारे एवाकारणोएकला ज्ञानीविना पणहोय तेमांपण ? साधुजइक अनेगृहस्थ प्रांत १ तथा साधुप्रांतअनेगृहस्थजइक २ तथासाधुजइकअनेगृहस्थपणजइक ४ त थासाधुप्रांतअनेगृहस्थपणप्रांत एमचौजंगीथाय इत्यादिकसर्वउघनिर्गुक्तिमांविस्तारढे तेजोजो हवेअह्वाराधीलिखेढे जेसाधुकुञ्जनावेके० जइकथकां पूर्वोक्तीते एकाकीचाजे के० रह्याहोय तेहने जुत्तके० कोइकपूर्वोक्तीते एकाकीपणोयुक्तढे पणअन्यथानही इतिजावः बलीबेप्रकारनाघटचाख्याढे एकजावित बीजोअजावित तेमांअजावितते न वाघट अनेजावितनाबेजेद एकजुजइव्येंजावित बीजाअजुजइव्येंजावित तेवलीएकेक नाबेजेद एकवाम्य बीजो अवाम्य जेवाम्यतेवासनाटालीशकीये अने जे अवाम्यते वासनाटालीनशकीये तेहमांकुवासनावमवायोग्यहोयतेरुडाजाणवा एवाम्यकुवासन एटलापदनोअर्थथयो अनेजेअकुवासनाके० कुवासनायेवास्याजनथी एवानवा घट के० घडाढे तेपणरुडा एमविशेषावश्यकमांढे अथवा वाम्य अवाम्य घटनीजाविना नं दिसुत्रनी वृत्तिथी जाणवी उक्तंच पयइछिनट्टजावा ॥ कुवासन्यावासियाविनोडछा ॥ उहुजइणोसुकंषा ॥ तेदेशाराहगाउत्ता ॥ ? ॥ एवादेशाराधकयुक्तहोयते पूर्वोक्तका रणोएकाकीपणे गीतार्थविनारहे इतिजावः ॥ २० ॥

अज्ञानीगुरुतपोनियोगें ॥ अथवाशुजपरिणामरे ॥ कम्म
पयनीसांखेसुदृष्टि ॥ कहियेंएहनोठामरे ॥ सा० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ बली अज्ञानी अगीतार्थने गुरुतपोनियोगें आज्ञा परवडों थकां पण कुं जुमार्गेवर्ते ढे अथवा शुजपरिणामवंतढे गुणनो रुचीवंतढे तो कम्मपयडीनीसांखे

तेने सुदृष्टीवंत कहियें एनो स्थानक सम्यक् दृष्टीगुणतापो जाणवो ॥ २१ ॥ एगा
थानुं अर्थ ज्ञानविमलसूरिना करेलाटबा कपरथीलिरव्युंढे ॥ २१ ॥

जेतोहठथीगुरुनेगांदि ॥ जग्नचरणपरिणामरे सर्वनुद्य
मैपिणतसनिश्रय ॥ कांइनआवेतामरे ॥ सा० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ जेतोके० जेवली जग्नचरणपरिणामके० जेहना चारित्रना परिणाम जां
गाढे एहवोयको हठकदाग्रहयकी गुरुने गांदिने सर्वप्रकारें निन्हावादिनीपरें उद्यमें
के० कष्टउद्यमकरेढे पण तसके० तेना कष्टप्रमुखसर्वनिश्रयकरीने कोइनआवेतामके०
कांइलेखे नलागे यतः आणाएतवो आणाइ ॥ संजमोतहयघणमाणाए ॥ आणार
दिकथम्मो ॥ पलालपुलुञ्चपडिहाइ ॥ १ ॥ इतिसंबोधसित्तरीमध्येकह्योढे ॥ २२ ॥

आणारुचीविणचरणनिषेधे ॥ पंचाशकेंहरिजहरे ॥ व्यव
हारेंतोथोडुंलेखे ॥ जेहसकारेंसहरे ॥ सा० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ जेने परमेश्वरनी आझानीज रुचीढे तेतोचारित्रनेयोग्यढे पण एवीआझा
रुचीविना चरणनिषेधेके० चारित्रनीनाकहीढे शामाटे जे आझारुचीनथी तोबीजोक
ष्टअनुष्ठानकोनी आझायेंकरेढे यतः आणारुइस्सचरणं॥ तक्षंगेजाणकिंनजगंति॥ आ
णंचअइकंतो ॥ कस्ताएसाकुणइसेसं ॥ १ ॥ इतिते जेआझासहितकरेढे तेचारित्र अने
आझाविना पंचाशकनेविषे हरिजइसूरिचारित्रने निषेधेढे व्यवहारेंतोके० शुद्धसमाचा
रीसहीत व्यवहारपालेतो पोतानी शक्तिप्रमाणें थोरुंकरे तोपण जेस्वामांढे एटजे
आझासहित थोरुंकरे तेलेखेढेशामाटे जेथोरुंपणअनुष्ठानते सकारेंके० सत्यकरे अ
नेसदके० शब्दते आगमकहियें केमके चारप्रमाण कह्यांढे तेमां आगमप्रमाणने
शब्दप्रमाणकरी बोलाव्युंढे माटे आगम सत्कारेतोथोडो व्यवहार पण प्रमाणढे अ
नेबीछुंघणुकष्ट तेनिष्फलढे ॥ २३ ॥

शिष्यकेहेजोगुरुअझानी ॥ जजतांगुणनिधिजाणरि ॥ जोसु
वासनातोकिमत्यजतां ॥ तेनेअवगुणजाणरि ॥ सा० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ हवेइहाशिष्यकहेढे के जोगुरुअझानीढे तोपणतेहने जजतांके० सेव
तांथकागुणनिधिजाणवो जोसुवासनाढे तोकेवाप्रकारे तेहने अवगुणीजाणीनेव्य
जीयें ॥ २४ ॥ एगाथानोअर्थ ज्ञानविमलसूरिना टवामांथीलिरव्योढे

गुरुबोलेशुचवासनकहिये ॥ पन्नवणिङ्गसुजावरे ॥ तेआ
यत्तपणेठेआर्थे ॥ जशमनेजडकजावरे ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ गुरु कहे हे शिष्य जे शुचवासना ते पन्नवणिङ्ग स्वजावळे एटले जे त
मजाव्योसमजे एवो जेनो स्वजावळे तो एवोजेहोय तेतो आर्थेके० प्रथम गुरुने आयत्त
पणेके० वशवर्तिये होय वली जशमनेके० जेहना मननेविषे जडकजावळे ते शिष्य
आज्ञारुची जाणीये ॥ १५ ॥ एगाथानोअर्थे ज्ञानविमलसूरिनाटबाऊपरथी लख्युंढे

सूधुंमानीसूधुंथातां ॥ चउजंगीआचाररे ॥ गुरुकहणेंते
हमांफलजाणी ॥ लहीयेसुजशअपाररे ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एक सूधुंमाने अने सूधुंकरे बीजो सूधुंमाने अने असूधुंकरे त्रीजो अ
सूधुंमाने अने असूधुंकरे चौथो असूधुंमाने अने सूधुंकरे इत्यादिक शब्दे चउजंगी
आचारांगादिक सूत्रमां कहुंढे तेमाअशुद्धनावेजांगा त्याजळे अने शुद्धनावेजांगा
ते ग्राह्यळे ते जांगामा फलहोय एम जाणीने गुरुसेवामां रहीये तो अपारके० घणो
सुजश लहीये ॥ १५ ॥ एगाथानो अर्थे ज्ञानविमलसूरिनाटबाऊपरथीलख्युंढे ॥

ढालसातमोराजगीतानीदेशीअथवासुरतिमहिनानी

कोइकहेगुरुगङ्गगीतारथसारथशुद्ध ॥ मानुपणनविदि
सेजोतांकोईविबुद्ध ॥ निपुणसहायविनाकह्योसूत्रेंएक
विहार ॥ तेहथीएकाकीरहेतांनहीदोषलगार ॥ १ ॥

अर्थ ॥ पूर्वलाढालमां गीतार्थे वर्णव्या हवे एवा गीतार्थे गुरुपाज्ञो वसतुं तेआढा
लमांकहेळे कोइक आगमना रहस्यने अजाणतोथको आगमनोशरएकरी बोलेळे
जे गुरुके० गुरुआदिक गङ्गके० सुविहितनोसमुदाय वली गीतार्थेनो सारथके० स
मुदाय संघसाथींतुदेहिनां इतिसामान्यकांडवचनात् एवा शुद्धके० पवित्र ते गुरुगङ्ग
गीतार्थे सर्वने मानुके० अंगीकारकरुंढु पण ते जोतांथका कोइविबुद्धके० कोइमा
ह्यार्पडित नविदितेके० देखतानथी अमारी नजरमां कोइ आवतानथी निपुणसहाय
के० माह्यानीसखाइनमले तोतेविना सूत्रेके० उचराथयनसूत्रनेविषे कहुंढे जे ए
कविहारके० एकलाविहारकरीये उक्तचकाव्ये ॥ नवालजिज्ञानिउणंसहाय ॥ गुणा
हियंवागुणउंसमंवा ॥ इकोविपावाइविवङ्गयंतो ॥ विहरिङ्गकामेसुअंसङ्गमाणो ॥ १
एम तेसूत्रमां एकाकीविहारनी आहाळे माटे एकाकीरेहेताथकालगारदोषनथी ॥ १ ॥

अणदेखंताआपमतेसविगुणनोयोग ॥ किमजाणेपरमां
 व्रतगुणनोमूलवियोग ॥ बेददोषताईनवीकह्याप्रवचनेमु
 निदुःशील ॥ दोषलवेंपणधिरपरिणामीबकुसकुशील ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हवे तेने उत्तर आपेढे जे एकहेढे तेप्राणी आपमांके० पोतामांसवें
 गुणानो योगके० संयोगने अणदेखतोथको एटले एजावजे पोते सर्वगुणीतो थयो
 नथी तोपोतेदोषवंतथको केवीरिते परमांके० बीजामां व्रतगुणनोमूलवियोगके०
 व्रतना गुणमूलथी नथी एमशीरितेंजाणुं केमके गुरुआदिकमांता कांश्क गुण ह्म
 ज तोदोषनोलेस देखीने गुरुने मूकाय नही गाथा ॥ इयजावियपरिमह्ता ॥ मस
 हानियगुरुनमुंचंति ॥ सव्वगुणसंपलंगं ॥ अप्पाणंमिविअपिहंता ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्न
 प्रकरणे तथा बेददोषतांइके० दसप्रकारना प्रायश्चित्तां सातमो बेददोषलागे तिहां
 लगे प्रवचनेके० सिद्धांतनेविषे मुनीने दुःशीलके० कुशीलिया हीणानथीकह्या यतः
 बेयस्सजावदाणं ॥ तायंमैंगंपिनोअइक्कमइ ॥ एगंअइक्कमंतो ॥ अइक्कमेपंचमूलेणं ॥ १ ॥
 इतिवचनात् अने थोडो दोष देखीने गुरुने नही आदरेतो सर्वनो त्यागकरवो, पड
 शे तेकहेढे जे पांचप्रकारना नियंथ अने चउदप्रकारनी अन्यंतरगंठी तथा नवप्र
 कारनी बाह्यगंठी तेथी मूकाणा ते नियंथ कहीयें यतः गंडोमिह्मचाई ॥ घणाईउअं
 तरोयववक्षोय ॥ डुविहाउतउंजे ॥ निगंठंतितेहुंतिनिगंथा ॥ १ ॥ मिह्मचंवेयतियं हा
 साइठकयंचनायवं ॥ कोहोईणचउकं ॥ चउदसअप्रितरागंथी ॥ १ ॥ धणधन्नखित्तकुवयं ॥
 वहु डुपय कणय रूप चउचरणा ॥ नवबाहिरयागंथी एवंतेहुंतिपुणपंच ॥ ३ ॥ सुगमं
 नवरं चउचरणाके० चौपदइति १ पुलाग २ बकुसं ३ कुशील ४ नियंथ ५ सनात
 क एनालक्षण जगवतिसूत्रना शतक १५ में उद्देशेउठेजो जो एपांच कह्या तेमां
 १ पुलाग २ नियंथ ३ सनातक एत्रणतो प्रतिसेवारहित जाणवा अने बकुस तथा
 कुशील ए बेहुने प्रतिसेवाढे गाथा ॥ मूलुत्तरगुणविषया ॥ पडिसेवासेवएकुशिलोय ॥
 उचरगुणेषुबहुतो ॥ सेसापमिसेवणारहिया ॥ ४ तेमांपणनियंथ तथा, सनातकतो
 श्रेणीविह्वेदगइ तेमांगया- तथा पुलागपणलब्धिविह्वेदगइ तेमाटे एत्रण जंबुस्वामी
 साथे विह्वेदगयां तेहेतुयें बकुस तथा कुशील एवेहुथी तीर्थ चालेढे यतः निगंथ
 सिणायाणं ॥ पुलागसहियाणतिएहुवुहेउं ॥ समणीबहुसकुशीला जातिहंतावहो
 हिति ॥ ५ जेमाटेते ठगासातमां गुणंगणावंतहोय ते अंतरमुहूचें अवश्यपरांव
 चथाय तेवारे ठेगुणगणेआवे तिहांअवश्य प्रमत्तदोषनो लवमात्र देखीने गुरुनो

स्यात् केमथाय अनेते त्यागकरिशतो जगतमां आजनाकाजेंनिर्दोष कोइ नहीलाजे तेमाटे लवमात्र दोषलागते पण बकुल तथाकुशील एवेहु जातिनामुनी तेथिरपरिणामी एदजेतेहना परिणाम अतिउन्मार्गे नथीचालता अथवा थिरपरिणामीके० एवेमुनी थिरपरिणामेजे एदजे पंचमआरानाढेमाजगे एद्विजेते माटे नढंमाए इतिजावः एहनोविस्तार धर्मरत्नग्रंथनीवृत्तिथीजाणवो ॥ २ ॥

ज्ञानादिकगुणपणगुरुवादिकमाहेजोय ॥ सर्वप्रकारें
निर्गुणनविआदरवोहोय ॥ तेढंभेगीतारथजेजाणेवि
धिसर्व ॥ ग्लानौषधदृष्टांतेमूढधरेमनगर्व ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे ज्ञानादिकके० ज्ञानदर्शनचारित्रमाहेजोहरकोइ उत्कृष्टगुण पणगुरु आदिकमा जोइयें पण सर्वप्रकारेंके० सर्वथानिर्गुणहोयतो न आदरीयें माटेजेगीतार्थहोय तथा जे प्राणी उत्सर्गअपवादप्रमुखनी सर्वविधि जाणता होयते ढांमेके० गहनेपण निर्गुण जाणीने ढांमे तेउपरदृष्टांत केहेजे ग्लानौषधके० जेमरोगीनेऔषध तेजिहांजगें रोग तिहांजगें औषध तेमजिहांजगे अगीतार्थ तिहांजगें औषधसदृशगह अनेज्यारेनिरोगीसदृशगीतार्थ थयो तेवारें औषधरूपगहनुं कामनही तेमाटे मूढके० जेमूर्खजे तेअहंकारमनमांधरीने गहबाहिरनिकजेजे इहांकोइबीजीरिते एदृष्टांत जोडे जेमग्लाननेऔषधआपे अनेअहारनआपे माटेरोगीनेढांमद्योनकेवाय पणसामो रोगीनेउपकारकखो कहेवाय तेमजगीतार्थगहनुंढांमे तेढांमद्योनकहीयें पणउलटोगहने उपकारकखो एमकहीयें यतः नाणाइगुणविउत्तं ॥ जोचयइगुरुगणंचगीथडो ॥ अणु कंपेइतमेवय ॥ आठरजेसज्जमिवचीए ॥ १ ॥ इतिवचनात् एवेव्याख्याजे माटेजेगी तार्थनी दृष्टीमांतेरे तेखरो इतिजावः ॥ ३ ॥

तेकारणगीतारथनेजेएकविहार ॥ अगीतारथनेसर्व
प्रकारेंतेनहीसार ॥ पापवरजतोकामअसजतोर्चा
प्योजेह ॥ उत्तराध्ययनेगीतारथएकाकीतिह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेकारणके० पूर्वेकहुंतेकारणे मीतार्थनेज एकाकी विहारनी आझाजे यतः गीयडोयविहारो ॥ बीउगीयडुनिस्सिउजणिउ ॥ इतोतइयविहारो ॥ नाणुन्नाउजिणं वेहिं ॥ १ ॥ इतिआवश्यकनिर्णुक्तौ अने अगीतारथके० मूर्खने सर्वथा जेएकजो वि

हारकरवोते सारके० प्रधान नथी रुडोनथी इतिभावः तथा पापनेवर्जतो कामनेअस
जतोएटले कामक्रीडामां जे तत्परनही जांथोजेहके० जेजांथोतेउत्तराध्ययननामंसि
दांतमां गीतार्थहोय गुणीहोय तेएकाकीरहे तेकाव्यपूर्वेलख्युंठे नवालजिज्ञानिउणं
सहायंइत्यादि विचारीजोजो ॥ ४ ॥

पापतणोपरिवर्जननेवलीकामअसंग ॥ अज्ञानीनिने
वीहुएतेनविजाणेअंग ॥ अज्ञानीशुंकरशेशुंलेशेशुं
पाप ॥ दशवैकालिकवयणेपंचाशकआलाप ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेएकाकी होयते पापनुवर्जन केमकरे वलीकामके० कंदर्पनासंगनो जे
व्यागकरवो ते एकाकी मूर्खने केमहोय माटे एविचार अज्ञानीने नहोय तेअज्ञानी
ने तेनाजांगानी खबरनपडे के आ अवसरे शुद्धजलेबुं केआअवसरे अशुद्धआहार
होय तोपणलीजीयें इत्यादि जांगानी खबरनपडे वली अज्ञानीपुरुषहसे तेजीवअ
जीवाविक जाएयाविनाशुंकरशे एटलेसंयमानुष्ठानशुंकरशे तथा शुनके० पुण्यअने
पाप ते प्रते अज्ञानीशुंजाणशे ते दशवैकालिकवयणेके० दशवैकालकिसूत्रनावचन
थकी यदुक्तं तत्र अन्नापीकिंकादि किंवानाहीलेयपावगं इत्यादिचतुर्थाध्ययने तथा
पंचाशकग्रंथमांपण एवोज आलापके० आलावोठे एटलेवचनठे ॥ ५ ॥

एकविहारेदेखोआचारेंसंवाद ॥ बहुक्रोधादिकदूषण
वलीअज्ञानप्रमाद ॥ वलियविशेषेवारयोठेअव्यक्त
विहार ॥ पंखीपोतदृष्टांतेजाणोप्रवचनसार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वलीएकाकीविहारकरे तेहनो आचारेंके० आचारांगनेविषे संवादके०
वचनठे तेकहेठे जे तेआचारांगनापांचमांअध्ययनना प्रथम उदेशानेविषे देखोके०
छुठ एकविहारीने बहुक्रोधआदिशब्देमान प्रमुखपणजेवा यथा इममेगोसिंएगचरिया
जवति बहुकोहे बहुमाणे बहुमाए बहुलोजे बहुरते बहुनरे बहुसते बहुसंकपे
आसवसक्कीपलितठने एमांविषमपदनोअर्थलखियेंतैयें बहुरतेके० बहुपाप बहु
नरेके० बहुवेषनाकरनारा नाटक्रियानीपेरें जोगनेअर्थें तथा बहुसतेके० अनेक
प्रकारेंशत तथा बहुसंकल्पवपजे आसवके० आश्रवजेहिंसाप्रमुख तेहनो स
क्किके० सक्त एटलेसंगी अने पलितठनेके० पलितएटलेकमेंकरीअविह्वन एटले

ढाक्योऽति वलीबीजादोषकेहेडे अज्ञानप्रमादथाय एटजेएजावजे एजआलावेप
 दणे उच्चियवादंपवयमाणे मामेकेऽश्वदकु अन्नाए पमायदोसेणं इति उच्चियवा
 दंपवयमाणेके० अमें संयमचारित्रमां उजमालथथावैयं एमबोलता मामेकेऽश्वदकु
 के० आश्रवमांप्रवर्चतांथकाजाणेमुजनेकोऽदेखतोनी एम अन्नाएपमायदोसेणंके०
 अज्ञानप्रमाददोषे सहितप्रवर्चे तेनेवलीविशेषेकरिने. आचारांगमां अव्यक्तविहारवा
 खोले अव्यक्तके० वयपणपूरीनहीअनेश्रुतपणपुरोनही तेहनेअव्यक्तकहीयें आचा
 रांगपंचमाध्ययननेउद्देशेचोथेकहुंते यथा॥गामाणुगामंडइक्ष्माणस्त उक्तांत इपरक
 तंनवति अवियत्तस्तनिकुणो एहनोअर्थ ॥ गामाणुगामं इक्ष्माणस्तके० एकाकी
 विचरताने उक्तांतके० इष्टगमनते अर्दनकमुनीनीपरे इपरकतके० इष्टपरआक्रांतते
 शुजिनइनीर्षीवंतसिंहंफावासिमुनीने जेमकोस्थायेंआक्रम्या तेम सर्वमुनीने नहोय
 तेमाटेविशेषणकरेते अवियत्तस्तनिकुणोके०अव्यक्तनिहुने एटजेअव्यक्तनिहु वेप्र
 कारनाते एकश्रुतअव्यक्त बीजोवयअव्यक्त जेआचारप्रकल्पननएयाहोय अनेगड्डमार
 ह्याहोय तेश्रुतअव्यक्तकहीयें तथागड्डथीनिकव्या ते नवमांपूर्वनी त्रीजीवस्तुननएयाहो
 यतेगड्डनिरगतअव्यक्तकहीयें गड्डमां रह्याथका सोलवर्षनाथाय तिहांलगे वयअव्यक्त
 कहीयें अनेजे गड्डनिरगतते त्रीतवर्षनाथाय त्यांलगे वयअव्यक्तकहीयेंइतिइदांचोअंगी
 ठे! श्रुतअव्यक्त अने वयअव्यक्तहोय तेतोएकाकीविहारकरेज नही केमके संयमात्म
 विराधनाथाय माटे नकरे श्रुतअव्यक्त अनेवयव्यक्त तेपणअगीतार्थ माटे संयमा
 त्मविराधनाथाय माटेएकाकीविहार नकल्पे श्रुतअव्यक्त अनेवयथीअव्यक्त तेहनेपण
 नकल्पे बालपणाथकीकुलिगी तथागृहस्थने पराजवनुस्थानकहोयतेमाटे श्रुतअव्य
 क्ततथावयव्यक्त तेहनेपणएकमल्लप्रतिमाप्रमुखकारणें एकाकीपणेंविचरवानी आज्ञा
 ठे पणकारणविना नही इत्यादिक बहुवातते तेआचारांगवृत्तिथीजाणवी एटलाजमाटे
 आस्तवननी मूलगाथामां विशेषपदसूक्त्युंते माटे अव्यक्तने तोविशेषेकरि सर्वथावाखो
 तथाव्यक्तनेपणकारणविनावाखोते तोअव्यक्तनेवाखोतेतुंछुंकेहेहुं तेपंखीपोतदृष्टांतेंक
 रीजाणवुं जेमपंखीनो पोतके० बालक तेने पांखआवीनहोय अने उडवाजाय तो
 बीजा ठंकप्रमुख जनावर तेने उपडवकरे तेम अव्यक्तअगीतार्थ बालक होय तेहने
 परदर्शनी उपडवकरे जाणोप्रवचनसारके०एजैनागमनो सार जाणवो यतःकाव्यं ज
 हादियापोथमपरकजायं ॥ सवासयापंविठमणं मणागं ॥ तमचाइयातरुणपमचजाइं ॥
 ठंकाइअवचगमंहरेजा ॥ १ ॥ माटे जेमपंखीपोताना बालकने सुंनामूकतानथी तेम
 मूर्खनेगीतार्थ एकलानमूके इतिनावः॥ ६ ॥

एकाकिनैस्त्रीरिपुश्वानतपोनपघात ॥ जिह्वानिनविशु
 द्विमहाव्रतनोपणघात ॥ एकाकिसहृदपणोनविपामे
 धर्म ॥ नविपामेपृष्ठादिकविणतेप्रवचनमर्म ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे एकाकोविहारकरे तेने स्त्रीनो तथा रिपुके० शत्रूनों अने श्वानके० कु
 तरानो उपयातथाय तथा जिह्वा पण दोषसहित लीयेतो तेनेकोणनिषेधकरे माटे
 जिह्वानी शुद्धी पण नरहे तथा महाव्रतनो पण अनुक्रमे घातथाय गाथा ॥ इह
 पसुसाणसावय ॥ इडिजिक्काइदोसइल्लजिउ ॥ वयगाइधम्ममाइ ॥ तम्हारम्मोनए
 गागी ॥ १ ॥ इतिपिंडनिर्युक्तौ तथा एगाणियस्तदोसा ॥ इडिसाणेतहेवपडिणीएय
 निरकविसोहिमह्वय ॥ तम्हासबिइल्लएगमणं ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्नवृत्तौ जेएकाकी
 विहारकरे तेस्वहृदपणोविचरे पोतानेमते ऊपज्युं ते खरुं पण गुरुआज्ञानीअपेक्षा
 नरहे तेमाटेजे स्वमति कल्पनावंत तेधर्म नपामे यतः इक्कस्तकउधम्मो ॥ सहृदम
 इगईपयारस्त ॥ इत्युपदेशमालायां तथा जे एकाकीहोयते पृष्ठाके० वांचनापृष्ठना
 दिकतेपण गुरुविनानपामे अने तेविना प्रवचनके० सिद्धांत तेनो मर्म जे रहस्यते
 केमपामे ॥ यतः कत्तोत्तुत्तवागम ॥ पडिंपुष्ठाणमोयणावइक्कस्त ॥ विणउवेयावच्चं
 आराहणावमरपांते ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ७ ॥

सुमतिगुपतिपणनधरेएकाकीनिःशंक ॥ जावपराव
 तैआलंबनधरेसपंक ॥ जुदाजुदाथातांथविरकल्प
 नोचेद ॥ मोलाएमनलोकनाथाएधर्मनुचेद ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ सुमतिके० इयांसुमतिप्रमुखपांचसुमति तथामनादित्रणगुप्ति तेपण न
 धरेके०नपामीशके केमके जेएकाकीविहार करनारहोयतेनिःशंकहोय कोइनीशंका
 राखे एटलेअकार्य करवानुंचित्तथायतो कोइनीशंका नधरे सुखेअकार्यकरे गाथा ॥
 पिडिक्केसणमिक्को ॥ पइत्तपमयाजणाउनिच्चनयं ॥ काउंमाणोविअकळं ॥ नतरइ
 काऊणबहुमक्षे ॥ इत्युपदेशमालायां तथा चित्तनाअजिप्रायतेजावकहीये तेजावनुंजे
 परावर्तके० पलटावतुं तेणेकरी जेवापोतानाअजिप्रायथाय तेहुंकांइक आलंबनपा
 मीने तत्काल तेआलंबन धरेके० अंगीकारकरे तेआलंबन केहेहुंहोयतेकहेहे सपं
 कके० मेलुहोय एटलेएजावजे चित्तनाअथ्यवसायतो क्षणेक्षणेपलटावते तेचित्तना

अनिप्राय कोइक अवसरें हीणायथ्य अने निमित्तपणतेवुंज मजे तेवारें पोतेपणतेवो
 जथाय यतः एगधिवसेणबहुआ ॥ सुहायअसुहायजीवपरिणामा ॥ इकोयसुहपरि
 एउ चइक्षत्रालंबणलहुं ॥ १ ॥ आलंबनहिणुपामीने चइक्षके० संयमनेठांडे इत्यु
 पदेशमालायां वली एकजणेएकलो विहारकीधो एटले बीजाने पणएकला विच
 रवानुंमनथाय तेमज त्रीजो तथा चौथो इत्यादिक जूदाजूदाथातां एटलेअवस्था
 तरहे तथा थिवरकल्पनोचेदथाय एटले आपमतें कोइक क्रिया एकरितेकरे कोइकवी
 जीरीतेकरे एमजिन्नजिन्नथाय तेथीलोकनामन मोलाय जे अमुकसाधुकरेतेखरंढे
 केअमुकसाधुकरेतेखरंढे इत्यादिकविकल्प लोकने उंपजे तेथी धर्मनो उहेदथाय
 कोइकपरप्रतित रेहेनही तेवारें लोकमूलगोधर्मजमूकीआपे गाथा ॥ सवजिणपदि
 कुंठं ॥ अणवडाथेरकप्पचेउंथ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ७ ॥

टोलेपणजोचोलेअंधप्रवाहनिपातं ॥ आणाविणनविसं
 धरेअस्थितणोसंघात ॥ तोगीतारथउदरेजेमहरीजल
 थिवेद ॥ अगीतारथनविजाणेंतेसविविधिनोचेद ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ वली टोले पण जोचोलेके० कदाचित् टोलुंहोय नेजोचोचुंहोय तेमां
 कोइगीतार्थहोय तो तेटोलायां वसुंतपण अंधप्रवाहनिपातके० आंधलानीज
 श्रेणीमांपरुंधुंथुं एमजाणुं कारणके आणाविनासंधनकहीयें नहितो अस्थितणो
 संघातके० हामकानो समूहजाणवो यतः एगोसाहुएगोय ॥ साहुणीसावउंवसही
 वा ॥ आणाछुचोसंघो ॥ तेसोपुणअधिसंघातं ॥ १ ॥ एमसंबोधसिचरीमांकहुंढे ते
 माटेजेगीतार्थहोय तेजसंसारसमुडमांथी जव्यजीवने उदरेके० उदरकरे जेम
 हरीजलथीवेदके० जेरीते श्रीकृष्णसमुडमांथी वेदउदर्या एट्टांते तेनी कथाकहेते
 शंखनामे दैत्यउपज्यो ते ब्रह्मापासे वेदजणवावेगो एवामां ब्रह्माने बगासुंआयुं ते
 बगासुं ठमहीनेपुरुंथाय थारेंब्रह्मानुं मुखमोकलुदेखी शंखदैत्यें विचाखुं जे वेदजण
 तां किवारे पारपारपामीशुं माटे ब्रह्मानापेटमांप्रवेशकरी वेदलेइजाउं एमविचारी पे
 टमांपेसिने वेद लेइगयो नेसमुडमां पातालमां जइपेगो पढे श्रीकृष्णप्रमुखें विचाखुं
 जे ब्रह्मा तो चूतसरिखा केम देखायढे एम विचार करतां श्रीकृष्णजाणुं जे शंखदै
 त्य चारेवेद लइगयोढे हवेहुं लेइआवुं एम विचारकरी मत्स्यावतारधरी शंखामुरना
 नवनभांगयो थ्यांबालकनुंरूपधरी तेनीस्त्रीपासेवेगो तेस्त्रीयेंजाणुंजे आपणे मनोहर
 बालक पाथ्या पढेतेनेरमाडवावेवी एटलामां शंखामुरनापेटमां चारेवेद वातोकरवा

लागाजे आपणीवाह्यकरवा गळुरजीआख्यांते तेवात सांजली शंखासुरे जाणुंजे अनर्थथयो पळेखीने कहुंजे बालकमूकीयो पणखीयेनमूक्युं तारेंबालकने मारवादो डयो तेथीखीयेंबालकनेमूकीदीधुं पळेतेबालकें तेंदैत्यसार्थेंयुद्धकरिमळरूपेंअइ दैत्यने मारी तेनापेटमांथी चारैवेद लइ श्रीकृष्णपाणीमांथीबह्यारआख्या तेमाटे प्रथम म हावतारलीथो एअधिकार शिवमार्गनाशासने दशावतारअंथमध्येकहुंजे इहांदृष्टांते लखुंजे वलीजे अगीतार्थहोयते उत्सर्ग अपवादादिक सर्वविधिउना जेदनजाणे माटे अगीतार्थनेएकजो विहारनहोय ॥ इतिनावः ॥ ९ ॥

कारणथीएकाकीपणुंपणजाण्युंतासा ॥ विषमकालमांतो
पणरुडोजेलोवास ॥ पंचकल्पजाण्येजण्युंआतमरक्त
णएम ॥ शालिएरंमत्तणेएमजांगेलहिएखेम ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली कोइ केहेरोजे श्रीउत्तराध्ययनमध्ये एकाकीपणानी हांकेम कही यथा इक्तोविपावाइविवळ्यंतो ॥ विहरिक्तकामेमुअसक्तमाणो ॥ इतिवचनात् ॥ तेने उत्तर जेगीतार्थहोय तासके० तेने कोइकारणथीएकाकीपणुं पण जाणुंके० कहुंजे यथातिहांज काव्य नवालजिज्ञानिउणंसहायं ॥ गुणाहियंवागुणउत्संवा ॥ इतिवचनात् तो पणविषमकालमांके० आपांचमांआरामां हुंमाअवसर्पिणीकालमां रुडोजेलोवासके० जेलावसवुंतेजरुहुं पणएकाकी वसवुं रुहुंनही एमपंचकल्पजा ण्यनेविषेकहुंजे आतमरक्तणएमके० जेसंयमरूपआत्मा तेनी रक्तातेएमज थाय अ थवा आत्मानेशरीर अजेदुंतेमाटे आतमके० शरीरनी रक्तापण एमके० एमजजे लावशताथकांहोय इहां शालितथाएरंमनीचोचंगीते १ शालिनोवृक्षअनेशालिनीवाडी २ शालिनोवृक्षअनेएरंमनीवाडी ३ एरंमनोवृक्षअनेशालिनीवाडी ४ एरंमवृक्षअने एरं मनीवाडी एचोचंगीमांथी शालितथाएरंमना त्रणजांगे वसतांतो खेमके० कव्याणजे इतिअह्वरार्थः ॥ नावार्थतोएजे शालि सरिखागीतार्थ एटले आचार्य अने एरंमसरि खा मूर्ख तेनीचोचंगीदेवाडेते १ गीतार्थआचार्य अने जे गीतार्थनो परिवारते वामी पणगीतार्थनी २ गीतार्थआचार्य अने मूर्खपरिवारनीवामी ३ मूर्खआचार्यअने गीता र्थनापरिवारनीवामी एत्रणजांगालगेकोइरीते आझाजे पणमूर्खआचार्य अनेमूर्खपरि वारएजांगोतो सर्वथाजनिषेधते यतःजडयपंचकुशीला ॥ गणीवायगयविरपवचनि गंथा ॥ तेणएरंमसमाणं ॥ चउहचंगीएनायवो ॥ १ ॥ इति ॥ १० ॥

एकाकीपासत्थोसह्बंदोगतयोग ॥ ठाणवासीउसन्नो
बहुदूषणसंयोग ॥ गह्ववासीअणुउगीगुरुसेवीवलि
होय ॥ अनियतवासीआजुतोबहुगुणएमजोय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ १ एकाकी केवलधर्मबंधुरहित ते पासन्नो ३ ज्ञानादिकपार्श्ववर्तिस्व
हंदो ३ गुरुआज्ञाविकल एटलामाटे गतयोगकहिये ४ ठाणवासीके ० स्थानकवासी
तदैकत्रविहार नित्यवासीत्यर्थः ५ अवसन्न तेआवश्यकदिकें शिथिलमनपरिणामी
तेउसन्नो एपांचपद ते बहुदूषणसंयोगीहोय तेकिवारेंकोइकने एकपद किवारें बेपद
किवारें त्रणपद किवारें चारपद अथवा पांचपदना संयोगीथाय जेमएकपदस्थानक
वधे तेमदोषवृद्धिपण जाणवी एवं ३६ जेदथाय इत्यादिकअनेकप्रकारेंदोषवृद्धिथा
य यतः एगागीपासन्नो ॥ सह्बंदो ४ ठाणवासीयउसन्नो ॥ डुगमाइसंयोगा ॥ जह
बहुआतहगुरुद्धंति ॥ १ ॥ इत्युपेदशमालायां एनादिकादिसंयोगकरतां ३६ जेदथाय
तेमादिकसंयोगी १० तथात्रिकसंयोगी १० चतुःसंयोगी ५ पंचसंयोगी १ एवं ३६
जांगादोषवृद्धिनाजाणवा तेमज ३६ गुणवृद्धिना जाणवा ते देवाडेढे १ गह्वगत ३ अ
णुयोगी ३ गुरुसेवी ४ अनियतवासी ५ आयुक्त एहनापणएमज ठवीसजेद गुणवृ
द्धिनाथाय जेमजेमगुणवधे तेमतेमविज्ञेय आराधकथाय अनेदोषवृद्धियें विराधकप
णुवधे तथागुणवृद्धियें आराधकपणुवधे तेमां दोषवृद्धिना ३६ जांगालिखियेढेयें

दिकसंयोगी १० जांगा १ एकाकी-पासत्थो ३ एकाकी-सह्बंदो ३ एकाकी-
ठाणवासी ४ एकाकी-उसन्नो ५ पासत्थो-सह्बंदो ६ पासत्थो-ठाणवासी ७ पा
सत्थो-उसन्नो ८ सह्बंदो-ठाणवासी ९ सह्बंदो-उसन्नो १० ठाणवासी-उसन्नो
त्रिकसंयोगीजांगा १० लिखेढे १ एकाकी-पासत्थो-सह्बंदो ३ एकाकी-पासत्थो-
ठाणवासी ३ एकाकी-पासत्थो-उसन्नो ४ एकाकी-सह्बंदो-ठाणवासी ५ एकाकी-
सह्बंदो-उसन्नो ६ एकाकी-ठाणवासी-उसन्नो ७ पासत्थो-सह्बंदो-ठाणवासी ८ पास
त्थो-सह्बंदो-उसन्नो ९ पासत्थो-ठाणवासी-उसन्नो १० सह्बंदो-ठाणवासी-उसन्नो
चतुसंयोगीजांगा ५ लिखेढे १ एकाकी-पासत्थो-सह्बंदो-ठाणवासी ३ एका
की-पासत्थो-सह्बंदो-उसन्नो ३ एकाकी-पासत्थो-ठाणवासी-उसन्नो ४ एका
की-सह्बंदो-ठाणवासी-उसन्नो ५ पासत्थो-सह्बंदो-ठाणवासी-उसन्नो

तथापंचसंयोगी १ जांगोथयो एवं ३६ थाय तेदिकसंयोगीथी त्रिकसंयोगीदूषणे
जारी तेधीचतुःसंयोगीदूषणेजारी चतुःसंयोगीथीपंचसंयोगीदूषणेजारी ह्वेदोषनेव्यति

रेके गुणवृद्धिपणोदेखाहेते ? गह्ववासीके० गह्वमांवासे ३ अणुतंगीके० अर्थधारे
 ३ गुरुसेवीके० गुरुवादिकनीसेवाकरे ४ अनियतवासीके० उग्रविहारी ५ आयुक्तते
 आउत्तोके० उपयोगीहोय एपांचपदमां जेमजेमएकेकापदनीवृद्धिथाय तेमतेम विज्ञे
 पत्राराधकथाय यतः ? गह्वगड ३ अणुतंगी ॥ ३ गुरुसेवी ४ अनियतवासी ५ आ
 उत्तो ॥ संज्ञोएणपयाणं ॥ संयमआराहगाजणिया ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ११ ॥

दोषहाणीगुणवृद्धिजयणाज्ञापेंसूरि ॥ तेद्युजपरिवारेंदुये
 विघ्नतलेसविदूरि ॥ देवफलेजोअंगणेतुजकरुणासुरवे
 लि ॥ शुजपरिवारेंलहियेंतोसुखजसरंगरेलि ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एम दोषनी हाणीथाय तथागुणनीवृद्धिथाय अनेजयणाके० जतनाथाय
 एटले बहुलान अल्पदोषेंप्रवृत्तिथाय तेएह्वागुण किवारेआवे तेहनोउत्तर जापेंसूरि
 के० आचार्यजापेठे के जे द्युजपरिवारेंदोयके० एवागुणतोपरिवारद्युजहोय तिवारे
 आवे तथाविघ्नसर्वदूरटले तेमाटेहेदेव तुजके० तमारीकरुणारूपजे सुरवेलीके०
 कल्पवृक्षनीवेलडी ते मारोआत्मरूपजेआंगुं तिहांजोसफलीथाय तोतेद्युजपरिवा
 रपामियें एटलाजमाटे उपदेशमालाना करतायेंकह्युंते यतः सीह्युरुस्तुसिस्ताणं ॥
 नंदगुरुवयणसद्वहंताणं ॥ वयरोकिरदाहीवा ॥ यणत्तिनविकोवियं वयणं ॥ १ ॥ ते
 माटेद्युजपरिवारपामवोडुष्करते तेद्युजपरिवारेंकरी सुखयशनी रंगरेलपामियें एट
 ले सेहेजानंदस्वरूपनारंगनीरेल तेहनोप्रवाहपामियें एसातमांढालमां कहुंजेहेदेव
 तमारीकरुणारूप सुरवेलीजोफलेतो सुखयशपामियें तेमाटे ह्वे आतमांढालमां क
 रुणा विशेषजे दया तेहनुं स्वरूप केहेजे ॥ १३ ॥

ढालआतमो प्रचुचित्तधरीनेअवधारोमुजवातएदेशी

कोइकहेसिद्धांतमांजी ॥ धर्मअहिंसासार ॥ आदरियेंतेएकलीजी ॥
 त्यजीयेंवहुनुपचार ॥ मनमोहनजिनजी ॥ तुजवयणोमुजरंग ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वलीकोइकएमकहेते के सिद्धांतसूत्रनेविषेएमकह्युंते जे धर्मअहिंसाके० दया
 तेजसारके० प्रधानते नडिअहिंसासमोधम्मोइतिवचनात् माटेएकलीअहिंसाजआ
 दरीयें बीजा बहुके० अनेक उपचारके० उपायने त्यजीयेंके० सूकीइइयें एमकहेते
 माटे हेमनमोहनजिनजी अथवामननेमोहनाउपजावणहार एवाजेजिनेश्वरतेनोसं
 बोधनकरियें जेहेमनमोहनजिनजी तुजवयणोके० तमारावचननेविषेमुजनेरंगठेरीजे

नविजाणेंतेसर्वत्यजिने ॥ एकअहिंसारंग ॥ केवल
लौकिकनीतिहोवे ॥ लोकोत्तरपंचजंग ॥ मन० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तेहनेउत्तरआपेढे के तेअज्ञानीनथीजाणता नथीसमजता जे सर्वपूजा
प्रजावना सामिवत्सलप्रमुखकरणीत्यजिने मात्रएकअहिंसानेविषेज रंगके० रीजक
रेढे तेथी केवल लौकिकके० व्यवहारनितीकरीने एटलेलौकिकव्यवहारमां एकद
यादयापोकारे तेसारीलागे पण लोकोत्तरमार्गजे जिनमार्गतेहनोजंगथायढे एटले
एकलीदयामांजिनशासननथी पणजिनआज्ञामांशासनप्रवर्तेढे एकलीदयार्येतो पडि
कमणापोसहप्रमुखपणनकरीशके तोपूजाप्रजावनानीवातो वेगलीरही इतिजावः॥१॥

वनमां वसतांबालतपस्वी ॥ गुरुनिश्राविणसाध ॥ एक
अहिंसार्येतेराचे ॥ नलहेमर्मअगाध ॥ मन० ॥ ३ ॥

अर्थ॥ एकतोबालतपस्वी जे अज्ञानतपस्वीतेपणवनमां वसतो एटले थोरकष्टनोकर
एवहार तथा बीजो गुरुनिश्राविके० गुरुआणाविना एवेहु एकअहिंसार्येतेराचेके०
एकअहिंसासुखेकहे एटलेबाह्यजीवनरिक्काकरवी एटलामांजरीजढे पणतेअहिंसा
नो अगाधके० कंडोमर्मढे तेमूढ नजाणे एटलेस्वआत्माहणायतेहिंसा अनेस्वआ
त्मानहणायतेअहिंसा एहवामर्मनीतेनेखबरनथी ॥ ३ ॥

जीवादिकजेमबालतपस्वी ॥ अणजाणंतोमूढ ॥ गुरुलघुजा
वतथाअणलहेतो ॥ गुरुवर्जितमुनिगूढ ॥ मन० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेकोइकहेजे बालतपस्वी तथासाधुएबराबरकेमथाय तेनेकहेढे के
जेमबालतपस्वी तेजीवअजीवपुन्यपापप्रमुखनुंयथार्थस्वरूप तेमूढ अणजाणंतोके०
अणसमजतोथको जेमतेहोय तथाके० तेमज गुरुलघुजावअणलहेतोके० हलकाजा
रे लाजखोदने अणजाणतोजे आनुंप्रायश्चित्तकसुं तेकरतांबीजीकरणीमांयद्यपिप्रा
यश्चित्तढे तोपणलानघणोढे इत्यादिकवातोथीअणसमजुढे जेमाटेगुरुवर्जितमुनिके०
गुरुयंकररीरहितएहवाजेमुनिते गूढके० गुप्तरहस्यजेहोय तेवागुरुअनेलघुजावनेनल
हेइतिजावः एरीतेगूढशब्दगुरुलघुजावनेजोडीये ॥ ४ ॥

जावमोचकपरिणामसरिखो ॥ तेहनोशुचनुदेश ॥ आ
णारहितपणेजाणीजे ॥ जोइपदनुपदेस ॥ मन० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ नावमोचकपरिणामके ० बौद्धादिकनापरिणामसरिखोढे एटलेबौद्धादिक
 एममानेढे के जेडुःखीहोयतेनेमारीये तोदोषनलागे कारणके तेनेमारतानथी पण उ
 लटोडुःखथीमूकावियेढेये एरीतेमातुंकृतकरीने तेनेरुहुमानेढे तेसरिखो तेहोके ० ते
 हुंढकादिकअज्ञानीनो गुणउद्देशके ० गुणप्रवर्तनजाणवो एटलेचपितेओनीअहिं
 साद्व्यथीढे पणपरिणामे हिंसाजजाणवी तिहां हेतुकहेढे जे आणारहितपणेजाणी
 जेएटले आकारहितमाटे यतः आणाएतवोआणाए ॥ संयमोतहयदाणमाणाए ॥
 आणारहितधम्मो ॥ पजालपुलुवपडिहाइ ॥ १ ॥ इतिवचनात् ए अर्थउपदेशपदग्रं
 थमांजोइने जाणीजेके ० जाणीये यतः अन्नानीमूढो ॥ जंचअगीयत्तनिस्सिउवि
 हरे ॥ सोसुगायकम्मसरिसो ॥ पावयबंधेविलिपंति ॥ १ ॥ ५ ॥

एकवचनजालीनेगंडे ॥ बीजालौकिकनीति ॥ सकल

वचननिजठामेजोडे ॥ एलोकोत्तरनीति ॥ मन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एणाथानोअन्वयकरीअर्थ करेढे जेएकलौकिकवचनजालीने बीजासर्व
 नीतिनावचनगंडेढे इत्यन्वयः तेलौकिकवचनएजेकोइनेनहणवो तेऊपरआगमनापा
 उदेखाडेढेजे सवेपाणा सवेजुआ सवेजीवा सवेसत्ता नहंतवा इत्यादिकआगमनुंएहुं
 वचनढे अनेयचपिलोकपणप्रौढमार्गैएम केहेढे जेकोइनेनमारवो तेमाटे एवचननेलौ
 किकवचन कहीये तेलौकिकवचनपकडीने बीजासर्व नीतिवचनके ० लौकिकथीबीजा
 जेलोकोत्तरवचन दानदेवपूजासामीवात्सलप्रमुख ते नीतिवचन कहीये तेसर्वगंनिदि
 येढे पणतेसर्वखोटुंकरेढे केमके जे सकलवचननिजठामेजोडेके ० समस्तसिद्धांतनाव
 चनजेढे तेने ठेकाएजोडे तेलोकोत्तरनीतिजाणवी सकलवचनएपदबीजीवारजोडवुं
 एटलेएनावजे गुणगणामाफक सहुसहुनीहदप्रमाणे समस्तसिद्धांतनावचनजोडे जे
 आवचनतेमुनिराजनेजआश्रीढे अनेआवचनतेगृहस्थनेआश्रीढे तेअपेक्षाउजैनशास
 नमांघणीढे तेपोतपोतानीअपेक्षाप्रमाणेजोडे एलोकोत्तरनीति तेजिनशासननीतिढे

जिनशासनढेएकक्रियामां ॥ अन्यक्रियासंबंध ॥ जेमजा

षीजेत्रिविधअहिंसा ॥ हेतुस्वरूपअनुबंध ॥ मन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तथाजिनशासनते एकक्रियामां अन्यक्रियासंबंधढे जेमाटे जेहिंसातेज
 अहिंसा अने जेअहिंसातेजहिंसा अनेजेतपस्या तेज जो निस्पृहपणुनथी तोअतप
 स्याढे जोगीढे अनेजोगीढतांनिस्पृहपणुढे तो तेतपसीढे इत्यादिकजिनशासन

मां एकांतनथी स्यादादहे यतः अविद्यायापिहियाहिंसा हिंसाफलजाजनंजवत्ये
कः कृत्वाप्यपरोहिंसां हिंसाफलजाजनं नस्यात् ॥ १ ॥ इतिअहिंसाष्टकवचनात् ॥ ते
वलीहिंसातथाअहिंसा अनेकजैहें आगलीगाथामादेखाडेहे जेमजापीजेके० जिन
शासनमांकहीयेथें त्रिविधअहिंसाके० त्रणप्रकारनीअहिंसा तेदेखाडेहे ? हेतुअ
हिंसा २ स्वरूपअहिंसा ३ अनुबंधअहिंसा एविवरीदेखाडेहे ॥ ४ ॥

हेतुअहिंसाजयणारूपें ॥ जंतुअघातस्वरूप ॥ फलरूप
पेजेतेहपरिणमे ॥ तेअनुबंधस्वरूप ॥ मन० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेमांपेलीहेतुअहिंसाते यतनाकरवी केमके जे जीवयतनाकरवीतेअहिं
सानोहेतुहे माटेहेतुअहिंसाकहीयें बीजी जे जंतुअघातके० जीवनेमारवोनही प्रा
एवियोगनकरवो तेहनुं नाम स्वरूपअहिंसाकहीयें त्रीजी स्वर्गापवर्गादिकफलरूपेंजे
अहिंसापरिणमे तेअनुबंधअहिंसानुस्वरूपजाणवुं ॥ ५ ॥

हेतुस्वरूपअहिंसाआपे ॥ शुजफलविणअनुबंधाहृढ
अज्ञानथकीतेआपे ॥ हिंसानोअनुबंध ॥ मन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेत्रणोअहिंसानाफलकहेहे जेहेतुअहिंसातथास्वरूपअहिंसा एवेअहिं
साते शुजफलके० पुण्यफलआपे विणअनुबंधके०अनुबंधविना एटजेहेतुतथास्वरूप
अहिंसाथीपुण्यबंधाय ते देवताप्रमुखनोजवपामे पण आगलेंसंलग्न पुण्यपरंपरानचाले
माटेपापानुबंधीपुण्यबंधाय जेम अहिंसानात्रणचेद्द तेम हिंसानपणत्रणचेदहे ते
कहेहे ? हेतुहिंसा २ स्वरूपहिंसा ३ अनुबंधहिंसा एत्रणमांहिंसानुं अनुबंधके०
फलतेपणजेहिंसानुंजआपे तेनोहेतुकहेहेके हृढअज्ञानथकीके० आकरेअज्ञानेकरी
ने एटजेएजावजेहेतुथीजोइयेंतोअहिंसा तथास्वरूपथीजोइयेंतोपणअहिंसा अने अ
नुबंधेजोइयेंतो हिंसाहे तोतेहिंसाथीपण संसारवधे अने अज्ञानअहिंसाथीपणसंसार
वधे तेमाटेजेमां अनुबंधअहिंसाहोयते आदरवी इतिजावः ॥ ६ ॥

निन्हवप्रमुखतणीजेमकिरिया ॥ जेहअहिंसारूप ॥ सुर
दुरगतिदेइतेपाडे ॥ दुत्तरभवजलकूप ॥ मन० ॥ ७ ॥

अर्थ जेम जमालीप्रमुखनिन्हव सर्वजैनलिंगेहता तथाक्रियापणजैननीकरताह
ता तेथीजगवतिमांजमालीनुंमहासंयमवखाणुं पणजे अहिंसारूपके० तेक्रियासर्व

हेतुअहिंसा तथास्वरूपअहिंसारूपहती पणते सुरङ्गरगतिदेइके० देवतानीङ्गरगति
एटले किविपियाप्रमुखदेवतानीङ्गीतिआपीने पठे पाडेके० नाखे डुत्तरजवजलकू
पके० दुःखंतरायएवोसंसाररूपजलनोकुवो तेमांनाखे इति ॥ १० ॥

दुर्वलनभ्रमासउपवासी ॥ जोबेमायारंग ॥ तोपण
गरजअनंतालेशे ॥ बोलेबीजुअंग ॥ मन० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तेऊपर सांख देवामेढे जेम कोइक शरीरेंडुर्बल थयोहोय तथानग्रके०
नागोरहेतोहोय अनेमासखमएणनोपारणुंकरतोहोय एवोहोय अनेमायारंगके० मां
थावंतहोय एटलेअज्ञानकष्टकरेढे एवोढे तोपण अनंतिवारगर्नमांउपजसे एटलेअ
नंताजवकरसे एमबीजुअंगजेसुयगडांगसूत्रतेबोलेढे यत. जइवियणिगिणोकिसे ॥ चरे
जइविहुंजियमासमंतसो ॥ जेइहमायातिमङ्कति ॥ आगंतागप्रायपांतसो १ ॥ इति
द्वितीयाध्ययने एटले एनीदया कोइलेखामां नावे ॥ ११ ॥

निंदितआचारेंजिनशासन॥ जेहनेहीलेलोक ॥ मायापे
हेलीतसअज्ञाने ॥ सर्वअहिंसाफोक मन० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते निंदितआचारें लोक जिनशासन हीले एटलेजे फुःजीदयामानेढे अ
नेअज्ञानकष्टकरेढे तेप्राणीनेपूर्वाचार्यना जीतनीखबरनथी केजितव्यवहारें लोकनिं
दानकरें अनेपोतानीमतियेंप्रवचें तेनाआचरणनीलोकनिंदाकरे तेवारेजिनशासननी
पणनिंदाथाय के छुडआवालोक् जिनशासनमांढे माटे जिनशासनपण दुगंढाकर
वायोग्यढे तेवारेजिनशासननी हिनतानुं कारणथाय माटे तसके० तेप्राणीने अज्ञा
नथयुं तेअज्ञानेकरीने मायापेहेलीके० प्रथममायाथयीज अनेज्यांमायातेरी त्यांस
र्वअहिंसाते फोकके० खोटीनिःफलजाणवी जेमाटे अज्ञानीनीदयाते हिंसाजजाण
वी यतः मासेमासेयजोबालो ॥ कुसगोणंतुहुंजएनसो ॥ सुअस्कायस्सधमस्स ॥ क
लिअग्घइसोलसिं ॥ १ ॥ इत्युत्तराध्ययनवचनात् ॥ १२ ॥

स्वरूपथीनिरवद्यतथाजे ॥ बेकिरियासावद्य ॥ ज्ञानश
क्तिथितिहअहिंसा ॥ दिएअनुबंधेसद्य ॥ मन० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ आगलीगाथामां दयापालने फलहिंसानुं व्यापे एम कहुं हवे जेकयंचित
हिंसाथाय तेपण अहिंसानुंफलव्यापे तेकहेढे जे स्वरूपथीके० परमाथेंतोनिरवद्येढे

निःपापते अनेक्रियासावद्यके० देखीतियद्यपिसावद्यते तोपण तेजेस्वरूपथी हिंसाते तेहानशक्तियेकरि दिएअनुबंधके० अनुबंधआपे अहिंसाके० दया सद्यके० तत्काल एटलेएनावजेस्वरूपहिंसाजे दानविहारप्रमुख तेमुनिप्रमुखनीते तेअनुबंधअहिंसानुज फलआपे यत्तःनगवल्यागे अणगारस्सणंजंतेजावि अप्याणोपुरउडुहउडुगमायाएपेहा एरीयरीयमाणस्स पायस्सअ हेकुकुफपोएवावट्टपोतेवाकुलिंगहाएवा पारियावक्केक्का॥ तस्सणंजंतेकिंइरियावहियाकिरियाकक्कइसंपराइयाजावकक्कत्ति गोयमाणोसंपराइया जावकक्कत्ति इरियावहिया जावकक्कइ सेकेकेणं जाववुइइ जहासत्तमसएसंबुइइसए जावअत्तेनिसिक्तो ॥ इतिअठारमांशतकनाआठमांउदेशमांभे ॥ १३ ॥

जिनपूजाअपवादपदादिका॥शीलव्रतादिकजेमा॥पुण्यअनु
त्तरमुनीनेआपी ॥ दिएशिवपदबहुखेम ॥ मन० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वलीजेमपूर्वेमुनीनेहिंसा स्वरूपथी हती तेअनुबंधअहिंसाकही तेमजजिन पूजा तथाअपवादपदादिकें वर्चतामुनी वलीशीलव्रतादिक जेममुनीनेअनुत्तरके० उ स्फुष्टपुण्यआपीने एटलेएजिनपूजादिकरणी यद्यपिकेचितमात्र स्वरूपथीसावद्यते अ नेशीलव्रतादिकते स्वरूपथीनिरवद्यते पणएबेहुजेदवालाने अनुबंधअहिंसानुज फल आपे तेमाटे एकहज्जे अनुत्तरपुण्यआपीने दिके० आपे शिवपदके० मोक्षपद जे बहुखेमके० घणुक्केमतेजिहां एटलेपरंपरायें सर्वसिद्धनु देनारते ॥ १४ ॥

एहजेदविणएकअहिंसा ॥ नविहोवे थिरथंन ॥ यावत
योगक्रियातेतावत ॥ बोल्योतेआरंन ॥ मन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एप्रकारे १ हेतु १ स्वरूप ३ अनुबंध एत्रणजेदेहिंसा तथाएत्रणजेदे अहिंसाते जाण्णाविना एकलीजअहिंसासामान्यप्रकारें माने तेनविहोवेके० नहोय थिरथंनके० थिरजावे एटलेएकअहिंसातेरेनही शामाटेके यावतयोगक्रियातेके० ज्यालगे मन वचन कायानायोगनीक्रियातेचलनक्रियाते तावतके० तिहां लगे बोल्योते के० कह्योते आरंनके० कर्मबंध एटलेपोतापोताना गुणताणानीमर्यादा माफक ते रमां गुणताणालगें कर्मबंधते अन्यथाइरियापथिकबंध वेसमयनी स्थितिनो केसक ह्योते तेमाटे एकली अहिंसाकेवीतेकामनावे पणतेनाजेदसमजे तो सर्वतेकाणोजोडे

लागेपणलगवेनहिंसा ॥ मुनीएमायावाणि ॥ शुचकि
रियालागीजेआवे ॥ तेमांतोनहीहाणि ॥ मन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ इहां कोइक एम कहेते जे मुनिके० मुनिराजने विहारादिकं करतां हिंसा लागेते पण लगावेनहीएटलेहाथेकरी जाणीने हिंसाकरेनही एमजेकहेते ते माया वाणिके० कपटनुं वचनते एटलेमारीमातावंध्या तेनीपरे मायागालीवातबोलेते पण शुचक्रिया जे विहारपडिलेहण नदीउतरवी इत्यादिक करतां जे हिंसा लागी आवे ते तेपोतानीमेलेज लागेते एमकेम कहेवाय केमके जे नदीउतरवी विहारकरवो ते अजाणोथतो नथी तेतो पोतेजाणेजते जे नदीप्रमुख उतरतां हिंसाथज्ञे तोपण उतरेते प्रचुनी आझाते तेमाटे जेहिंसा शुचक्रियाकरतां लागीआवेते तेमां हाणीके० दोष लागतो नथी ॥ १५ ॥

हिंसामात्रविनाजोमुनीने ॥ होयअहिंसकजाव ॥ सू
दमएकेंडिनेहोवे ॥ तोतेशुद्धस्वजाव ॥ मन० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हिंसामात्रविनाके० एक हिंसाज देखीति नकरी एटले देखातो कोइ जीव नमाखो एटला मात्रथीज जो मुनीनेके० साधुने होयअहिंसकजावके० अहिंसकपणुं थायतो सूक्ष्मएकेंडिनेके० लोकव्यापी पांचधावरनासूक्ष्मएकेंडिजीवोनेपण शुद्धस्वजाव होवो जोइयें केमके सूक्ष्मएकेंडिय जीवतेहिंसानामेज नथीकरता माटे तेतमारे जेखे अहिंसक थया अने जे अहिंसकजावंपरिणम्यो तेतो शुद्धस्वजावि निरावणीथाय पण तेएकेंडितो कोए निरावरणथता देखातानथी तेमाटे मात्रहिंसाने अणकरवेज अहिंसकनथाय जमालीनीपरें अविद्यापिहियाहिंसा ॥ हिंसाफलजाज नंचवत्येकइतिअहिंसाष्टकवचनात् ॥ १७ ॥

जावेंजेहअहिंसामाने ॥ तेसविजोडेवाम ॥ उत्सर्गैअ
पवादेंवाणी ॥ जिननीजाणेजाम ॥ मन० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे जेप्राणी इव्यजावप्रमुख जेदेकरी अनेक प्रकारनी अहिंसाते ते मांपण जावेंके० परिणामें जेप्राणी अहिंसामाने तेके० तेप्राणी सविजोडेवामके० सर्व जिनवाणी पोतपोताने ठेकाणेजोडे तेप्राणीथी आगमवचन एकपण डुषायनही ते जावथी अहिंसामानीने सर्वआजावातेकाणे केवारे जोडे जेवारे उत्सर्गैअपवादेंवाणीके० उत्सर्गवचन तथा अपवादवचन एवेहुयेंकरीने जिनेश्वरनी वाणीजाणे एटले एजावजे उत्सर्गमार्गें अहिंसा मुनिराजनें कही आचारांगप्रमुखनेविषे तथासा धवीप्रमुख पाणीमां वेहेती जाणेतो काहे तथा एकमहिना मध्ये वेनदीउतरवी इत्या

दिक अपवाद आज्ञा पण प्रचुर्येकरिजे तोए सर्वउत्सर्ग अपवाद जावजाणे तेसर्व व
चन ठामेजोमे पण मूर्ख गुंजाणे ॥ १८ ॥

कोइकहेजुत्सर्गेंआणा ॥ बांदोबेअपवाद ॥ तेमिथ्या

अणपामेंअर्थें ॥ साधारणविधिवाद ॥ मन० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ इहां कोइक एककहेजे उत्सर्गमार्गेचालवुं तेज आज्ञाबे पण अपवाद
ते बांदोबे एटलेपोतानीमितिकल्पनाबे पणजिनाज्ञा नथी एककहेजे ते मिथ्याके०
खोटुजे अणपामेंअर्थेंके० अर्थजाण्याविना एककहेजे तेनुं कारण के जे विधिवाद
होयतेसाधारणजहाय एटले एमजाणवुंजे उत्सर्ग ने अपवाद एवेदु विधिवादबे ते
सर्वजीवने साधारणबे पण एकजीवआश्रयीनथीकहुंतेमाटे अपवाद पण आज्ञाबे
पणबांदो एटले स्वमितिकल्पनानथी ॥ १९ ॥

मुख्यपणेजेमजावेआणा ॥ तेमतसकारणतेह ॥ कार्यइ

ह्तोकारणइहे ॥ एबेशुचमतिरेह ॥ मन० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ बली एककहेजेके जंबू द्वीपपन्नतिनीवृत्तिमध्ये एककहुंजे के जेअपवाद
तेकारण अने उत्सर्ग तेकार्य तेमाटे कहेजे मुख्यपणे जेमजावेआणाके० उत्सर्गें
आज्ञानाबे एटले जावते कार्यकहीयें अने जे कार्य तेउत्सर्गकहीयें तेमाटे जेम
उत्सर्गें आज्ञाबे तेमतसकारणतेहके० तेमजते उत्सर्गनुंजेकारण तेअपवादबे
तेनीपणआज्ञाबे केमके जेकार्यने इह्तोथको कारणपण इहे अनेजो कारणतेरेतो
कार्यपणतेरे जोकारणनहीतो कार्यकिहांथीआवे एरीतेमाने तेनेजुचमतिनी रेखा
जाएवी ॥ अथवाएगाथानोअर्थबीजिरीतेकरीयेंतैयें जे इहांहुंढकलोकएककहेजे जेअ
मारेतोजावनिहेपतेवंदनाकरवायोग्यबे पण नामतथास्थापनाअनेइव्य ए त्रणनिहे
पावंदनायोग्यनथी एककहेजे तेनेशीस्वामण दीएजे जेमुख्यपणे जेमजावेआणाके० जा
वनिहेपेआज्ञाबे एटलेजावनिहेपोवांदवायोग्यबे तेमतसकारणके० तेमजतेजावना
कारणजेनामादित्रणनिहेपातेपण वांदवायोग्यबे केमके जेकार्यनेइह्तो तेकारणने
इह्तो अनेकारण मान्याविना कार्यनेपामशेज नही एजुचमतिनी रेखाबे एटले जे
जावनिहेपोमानशेतेने नामस्थापनादिकपण मानवाजोइयें जोनामादिकनहीमाने
तोजावनिहेपोपण नहीमनायो एमथयुं ॥ २० ॥

कल्पेवचनकहुंअपवादें ॥ तेआणानुमूल ॥ मिश्रप

ह्वातेमुनीनिघटे ॥ तेहनहीअनुकूल ॥ मन० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ पंचकल्पमांहे एहदुंवचनकह्युंठे के अपवादमार्गते जिनाज्ञातुंमूलने
यतः अववाउववहारो॥ आणांमूलंजउनवेतिहं॥ इतिवचनात् माटे मुनीनेतो ते मिश्र
पक्षघटेनही रुडोनथी तेअनुकूलनथी केमके गुणस्थानादिक क्रियार्येमिश्रपक्षतान
थी तेहिजआगलीगाथामदिखाडे ॥ २१ ॥

अपुनबंधकथीमांफिने ॥ जावचरमगुणगण ॥ जावअ
पेह्यार्येजिनआणा ॥ मारगजाषेजाण ॥ मन० ॥ २२ ॥

अर्थ॥ फरीबंधनथी करवो तेने अपुनबंधककहीयेते अपुनबंधकजेचोथोगुणगणो
तिहांथी मांफिने जावचरमके०ठेलाअयोगी केवली चउदमां गुणगणालगें इहांअपु
नबंधकशब्दे चोथोगुणगणो जाणीयेंठैयें जेकारणे अंतःकोडाकोडी स्थितिकरीने कदा
पिफरी मिष्यात्वगुणगणोअवेतोपण सिंतेरकोडाकोडीनीस्थितिफरी नबांधे तेमाटे
अपुनबंधककहीयें तथा उपाध्यायजीयेपण सवासोगाथाना तवनमध्ये एवीगाथाक
हीडेके जेजेअंगरेनिरूपाधिकपणुं ॥ तेतेजाणारेधर्म ॥ सम्यक्दृष्टीरेगुणगणायकी ॥
जावजहेशिवशर्म ॥ १ ॥ एगाथाने अनुमानेपण एमजणायठे पठेतो अपुनबंधकनो
अर्थ बहुश्रुतकहे तेप्रमाण तथाउपाध्यायजीयेंस्वरुतअध्यात्मसारग्रंथमांपण कहुंठे
जे अपुनबंधकायावत् गुणस्थानंचतुर्दशं ॥ इत्यादिथी स्पष्टजणायठे केचोथागुण
गणायी चउदमांलगें जिनआणाके० जिनेश्वरनी आज्ञाठे अने जाणपुरुषते एनेज
मार्ग कहेठे तेसर्वजाव जावनीअपेह्यार्ये जाणवा अन्यथाचोथागुणगणप्रमुखने
विषे तोमहाविजावमांभेठेठे पण जावनीअपेह्यार्ये जिनआणाठे इतिजावः ॥ २२ ॥

एकअहिंसामांजेआणा ॥ जाषेपूरवसूरि ॥ तेएकांतम
तिनविग्रहियें ॥ तिहांनयविधिठेचूरि ॥ मन० ॥ २३ ॥

अर्थ॥ तथाशास्त्रमां एकली अहिंसानी आज्ञानाठे जेम सबेजीवानहंतवाइतिआ
चारांगादिकवचनथी एमपूर्वाचार्य यद्यपिकहेठे तथापि एपाठ एकांतमतिके० एकां
तपक्षे नविग्रहियेंके० अंगीकारनकरीयें तेमजतेअहिंसापण स्यादादमतें अंगीकार क
रीयें जेम मुनिराज नवकोटीपञ्चस्काण करीने नदीउतरेठे अनेपञ्चस्काण करती
वखते नदीमोकलीतो राखीनथी तोते पञ्चस्काण स्यादादीठेपणएकांतेनथी एम
जाणवुं तेमाटे इहां नयविधिठेचूरिके० तेअहिंसानेविषे नयनोविधिघणोठे तेतो
जेनयनीवात समजे तेजाणो एदखअहिंसाते अनेकप्रकारनीठे ॥ २३ ॥

आतमजावहिंसनथीहिंसा ॥ सघलाएपापस्थान ॥ तेहथ
कीविपरीतअहिंसा ॥ तासविरहनुंध्यान ॥ मन० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ बलीतेजवात देवाडेते आतमजावहिंसनथीके० जेकरणीकरतां पोता
नोआत्मजाव ह्णाणो तो तेमां हिंसाके० हिंसालागे तथाआत्मजावह्णाताथकाअ
दारे पापस्थानकलागे अने तेहथकीके०ते आत्मजावह्णायाथकी विपरीतके० आ
त्मजावजिहां नह्णाय ते अहिंसाके० दयाकहीयें तासके० तेपापस्थानकना विरह
नुंध्यानएवीएजावअहिंसाते एपदअहिंसानुंविशेषणते ॥ १४ ॥

तसनुपायजेजेआगममां ॥ बहुविधेव्यवहार ॥ तेनिःशे
षअहिंसाकहियें ॥ कारणफलनुपचार ॥ मन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ तसके० तेआत्मजाव नह्णवाना उपायके० प्रकार जेजे आगममां
के० सिद्धांतमां क्हाते एवाव्यवहारते बहुविधतेके० अनेकप्रकारनाते दान देवपू
जा परिकमणा पोसह्इत्यादिकअनेकते अने जोऊपरनी मूलगाधानोपाव बिहुंवि
धहोयतो एमअर्थकरीयें जे उत्सर्ग तथा अपवाद एबेप्रकाररूप व्यवहारते तेनिःशेष
के० समस्त जेटला आत्मानह्णाववाना प्रकारतेतेअहिंसाकहियें एटलेएजावजे अप
वादपणआत्मा नह्णाववानोकारणते तथादानदेवपूजाप्रमुखपण आत्मानह्णाववा
नाकारणते तेने अहिंसाकहीयें एमस्ववनकरनारे तेराबुधुं तेवारे अपवादने ठांदाते
अनेउत्सर्ग तेआज्ञाते एरीतेपूर्वे प्रतिवाकियें कहुंहुतुं तेदूरकबुंइतिजावः॥इहांकोइकहे
शेजे एअपवादप्रमुख अनेकआत्माने नह्णवानाकारणने अहिंसा केवीरीते कहीयें ते
ने कहेते के कारणनेविषे फलउपचारके० कार्यनोउपचार करीयें ठैयें यथातंडुलान्
वर्षतिपर्जन्यइतिन्यायात् ॥ १५ ॥

जीवअजीवविषयतेहिंसा ॥ नैगमनयमत्तजुत्त ॥ संग्रह
व्यवहारेंषटकार्यें ॥ प्रतिजीर्विंजुसूत्त ॥ मन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे पूर्वे कहुंहुतुंजे अहिंसामां नयनाप्रकार घणाते तेदेखाडेते तेमां प्रथ
मनैगमनयअश्रीजीवनेविषे तथा अजीवनेविषे हिंसाकहेते तेनैगमनय एमकहेतेजे
जेमलोकमां अमुके जीव ह्णो तेमज अमुके अजीवघटनेह्णो घटनोविनाशकयो
इत्यादिकहिंसाशब्द सघले प्रवर्त्ते तथा संग्रहनय अनेव्यवहारनयएबेदुनयनेमते

ढकायनेविषे हिंसामाने पणजे अजीवनीहिंसा तेने हिंसामानतानथी इहांसंग्रहनय नावेनेदढे एकदेशग्राहीसंग्रह बीजोसर्वग्राहीसंग्रह तेमांसर्वग्राहीसंग्रहतो नैगमन यमां जळ्यो माटे देशग्राहीसंग्रह इहांलीधोढे हिंसाशब्द अजीवमां प्रवर्ततो लीधोन थी तेमाटे देशग्राहीसंग्रह तथा व्यवहारनय तोजेरीतें लोकमाने तेरीतें एबेनयपण माने माटे लोकपण ढकायने हिंसामानेढे तेमएबेनयवादी पणकहेढे तथा ऋजुसूत्र नयवालो प्रतिजीवेंके० जीवजीवप्रतें निन्ननिन्न हिंसामानेढे एमउधनिर्युक्तिनीवृत्ति मथ्येकह्युंढे तेआगलएज गाथामां कहेढे तथाचतदेशःतत्रनैगमस्य जीवेष्वजीवेषुहिंसा तथावक्तारोलोकेदृष्ट्याः यदुतजीवोनेनहिंसितोविनाशितस्तथा घटोनेनहिंसितो विनाशितः ततश्चसर्वत्रहिंसाशब्दानुवर्तनात् जीवेष्वजीवेषुचहिंसानैगमस्यअहिंसा प्येवमेवेति संग्रहव्यवहारयोःपदसुजीवनिकायेषु हिंसासंग्रहश्चात्रदेशग्राहीइष्टव्यःसा मान्यरूपश्चनैगमातर्जावि व्यवहारश्चस्थूलविशेषग्राही लोकव्यवहारएशीलश्चायंतथा चलोकोबाहुल्येनषट्स्वेवजीवनिकायेषुहिंसासंग्रहश्चात्र देशग्राहीमिह्वति तिरुजुसूत्रश्च प्रत्येकंप्रत्येकं जीवेजीवेहिंसां व्यतिरिक्तामिह्वतीति हवेशब्दार्थलखीयेंबैयेंजीवअजीवने विषे नैगमनयने मतेहिंसाकेहेवो एजुक्तके०युक्तढे अनेसंग्रहतथा व्यवहारनयनेमते ढकायनेविषेज हिंसामानेढे तथाऋजुसूत्रनेमते जीवजीवप्रतेहिंसाबुद्धीबुद्धीमानवी

आत्मरूपशब्दनयतिने ॥ मानेएमअहिंस ॥ उंघवृत्ति

जोइनेलहियें ॥ सुखजशलीलप्रसंस ॥ मन० ॥ ९४ ॥

अर्थ ॥ आत्मरूपके० आत्मातेजस्वरूपढे माटे हिंसाअथवाअहिंसाते आत्मारूप मानेढे शब्दनयतिनेके० सढढेप्रधान जेने एवात्रणनय? शब्दशसमनिरूढ इएवंचूत एत्रणनयमानेढे जेपोतानो आत्मा प्रमादीथयो तिवारे आत्मातेहिंसा अने तेजआत्मा जेवारे अप्रमादीथयो तेवारें आत्मा तेज अहिंसा यतःआयाचेवअहिंसा ॥ आआहिंसतिनिह्वउंसो ॥ जोहोइअप्यमचो ॥ हिंसउंअहिंसउंइयरो ॥ ? ॥ इति उंघनिर्युक्तिवचनात् पाढलात्रणनयनिश्चयना घरनाढे माटे उंघनिर्युक्तिनिवृत्तिनोपाढ पणएमढे यथा॥शब्दसमनिरूढैवंचूताअनयाआत्मैवहिंसामिह्वतीति ए जेमहिंसा सा तनये फलावी तेमजअहिंसाके० अहिंसापण फलावियें अहिंसाप्येवमेवेतिउंघनिर्युक्तिवृत्तिवचनात् ए हिंसानातथाअहिंसानासर्वप्रकार ते उंघनिर्युक्तिनीवृत्ति जोइने सुख जशनीलीलातथा रुडीप्रशांसाते लहियेंके० पामिये एटलेयथार्थ जाणवाथीएट लावाना पामियें ॥ १४ ॥

हालनवमोचैत्रिपुनमअनुक्रमेणदेशी

कोइकसूत्रजआदरे ॥ अर्थनमानेसार ॥ जिनजी ॥ आपमतिअ
वलुंकरे ॥ जूलातेहगमार॥जिनजी ॥ तुऊवयणेंमनराखीयें ॥ १ ॥

अर्थ ॥ आठमांडालने अंतैसातनयेंकरी हिंसाफलावी तेनयेंकरी हिंसातो तेवारे
समजाय जेवारे सूत्रोनी टीका चूर्णितथाजाय्य अनेनिर्धुक्ति मानीये तो समजाय
पणकेवलसूत्रनो मूलपाठ वांचवाथी नसमजाय केमके जेसूत्रहोय तेसूचनामात्र
होय माटेजे अर्थनेनथीमानता तेने शिक्कादेवा सारुं नवमांडालनेआठमांडालसा
थेंसंबंधीकरी कहेते जे कोइकके० जेतुंडक लुंपाक नामनदेवायोग्य माटेकोइक एवुं
नामकहुं ते सूत्रजआदरेके० केवलसूत्रजमानेते इहां एवकारते वृत्त्यादिकनिषे
धवाचकते तथाअर्थके० टीकाप्रमुखतेनथीमानता जिनजीके० हेरागदेषनाजीतण
दारहेवीतराग तेकेवाते आपमतिके० स्वहंदेचालणहारते पणआगमानुयायी चाल
तानथी अवलुंकरेके० जेटलुंकार्यकरेतेटलुं अवलुंकरेते माटे तेसूर्खगमार जूलान
मेते कारणके सूत्रतोगणधरनारच्या अने अर्थतो तीर्थिकरनोकह्यो यतः अहंजासइ
अरहा ॥ सुचंगहंतिगणहरानिउणं ॥ इतिवचनात् तेमाटे अर्थनी नाकेतां तीर्थिकर
नीआशातनाकरेते माटे अवलुंकरेते माटे हेप्रच्यतभारेवचने मनराखीयें ॥ १ ॥

प्रतिमालोपेपापीआ ॥ योगअनेउपधान ॥ जि० ॥ गुरुनो
वासनसिरधरे ॥ मायाविअज्ञान ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वली तेलोक प्रतिमाने लोपेते एटले प्रतिमाउथापेते पणकेवाते जेपा
पीआके० पापीते शामाटे जेअसिमवायांग तथाजगवति तथाज्ञाता अनेउपासक
रायपश्रेणी जीवाजिगम जबूद्धीपपन्नति प्रमुखनेविषेसाक्षात्प्रतिमाकहीते तेनेलोपी
उत्सूत्रबोलेते अनेजे उत्सूत्रबोलवुं तेअजिगवतिसूत्रमां पापकही बोलाव्युंते तेमाटे
पापीयाकह्या तेप्रतिमानोअधिकारतो उपाध्यायजीयें हुंढीना स्तवनमध्ये कह्योते मा
टे इहांनथीकह्यो वली योगवहेवा तेने लोपेते कारणके श्रीनिदिसूत्र तथाअनुयोग
दारसूत्र अनेउचराय्यन गणांगप्रमुखसूत्रनेविषे योगपणकह्याते तेपणउत्सूत्रबोली
लोपेते उपलक्षणथी श्रावकने सूत्रजणावे तेपण निशीथ तथा गणांग सुयगढांग
व्यवहार उपासकप्रमुखमां नाकहीते तेवातोपण हुंढीनास्तवनमां आणीते तेथीअर्ही
नथीकहेता माटे पापीते वली उपधानलोपेते केमके श्रीमहानिशीथप्रमुखसूत्रमां

उपधानकह्याढे तेलोप्यामाटे पापीकह्या वली गुरुनोवास मस्तकनेविषे नधरे एट
 लेएजावजे समवायांगसूत्र तथाश्री अनुयोग षारसूत्रप्रमुखनेलेखे तथा आवश्यकनि
 र्थुक्तिप्रमाणे तेमां गुरुनोवास कह्योढे तेलोप्यो माटेपापीकहिये वलीमायावीढे क
 पटेकरी लोकने जरममांनाखेढे अक्षरार्थ मरडवो तेवक्रता अनेजे वक्रताते माया व
 ली अज्ञाने जह्याढे केमके व्याकरणादिकजण्याविना सूत्रवांचेढे तेनघटे यतः
 अहकेरिसकंपुणाऽ॥सञ्चंतुजासियवंचंतद्वेहिं पङ्कवेहियगुणेहिं॥कम्मोहिंबहुविहेहिं ॥
 सिपेहिं आगमहियनामस्कायनिवागवसगतद्वियसमाससंधिपद हेउ जोगीय उणा
 दिकिरिया विहाण धातु सरविजत्ति वन्नञ्चत्तं तेकल्लंदशविहंपिसञ्चं जहजणियं तहयं
 कमुणाहोऽइवल्लसविहायहोऽज्ञासावयणंपियहोऽसोलसविहं इत्यादि प्रश्नव्याकरण
 सूत्रमध्येपावढे माटेजेजापोतेज्ञानीअन्यथा अज्ञानीकहियें ॥ ३ ॥

आचरणातेहनीनवी ॥ केतिकहीयेंदेव ॥ जि० ॥ नित
 त्रुटेढेसांधता ॥ गुरुविणतेहनटिवे ॥ जि० तुज० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेहुंढीअानी आचरणाजे बाह्यक्रिया तेसर्व नवीजढे मुखबांधीबाहेरनि
 कलवुं मांनो राखवोजनही विपाकसूत्रने विरोधी तथा जगवति दशवैकालिक प्रश्न
 व्याकरणादिकसूत्रथकी विरोधी आचारणा तेहनीकेतिके ० केटलीकहीयें एटले घणीढे
 माटेहेदेव हेआत्माराम हेपरमानंदविलासी वलीतेने निरंतर सांधताथकात्रुटेढे ए
 टले लोक उखाणोढे जे नवसांधे ने तेरत्रुटे तेउखाणो एनेघरेंढे वलीपूजामां हिंसाब
 तावे अने पोतेंमरे तेवारेछुंकरियें तथा पोतानेवांदवा आवे तथादीक्षामहोत्सवकरे
 तेंमां हिंसाथायके नथाय इत्यादिक बहुअधिकारढे पणकेटलोलखाय एमएकवात
 सांधवागयो एटले ठामठामथी त्रुटीगयुं जेमाटे गुरुविना तेनीखराबटेवपढीगथीढे
 जोगुरुपरंपरागत होयतो कांइअटकेनही किवारें खलायनही संप्रदायविना ठामठा
 मअटकेढे एटले एजावजे नगुराढे माथेकोऽनिकळ्यो तेवारेपणगुरुनहतो ॥ ३ ॥

वृत्तिप्रमुखजोऽकरी ॥ जाषेआगमआप ॥ जि० ॥ तेहज
 मूढानुंलवे ॥ जेमकुपुत्रनिजवाप ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वृत्तिके ० टीका अने प्रमुखशब्दें चूर्णनिर्युक्ति आदिजेवा तेजोऽकरीने आ
 पके ० पोतेआगमने जाषे एटले वृत्तिप्रमुखवानीराखी तेना जावजोऽआगमनोअर्थ
 टीकेशाडे पढेलोकआगले एकलुं सूत्रवांचे एमतेअज्ञानी टीकाप्रमुखनेउलवे कोऽपु

ढेजेटीकानिर्धुक्तिमानोढो तेवारें कहेजेनेधी मानता जेम कुंपुत्रहोयते पोताना बाप
ने उलवे एटले बापहोएसाढो अनेपोतेहोए ढेल पढेकोइपुढेजे आतमारा शासगा
ढे तेवारें आढोअवलोजवाबआपे तेमटीकाप्रमुखनो उपकार अनेतेनेज नमाने॥४॥

वृत्त्यादिकअणमानता ॥ सूत्रविराधेदीन ॥ जि० ॥ सूत्रअरथ
तदुचयथकी ॥ प्रत्यनीककह्यातीन ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली वृत्त्यादिकके० वृत्तिचूर्णिजाष्यने अनुसारें प्रकरणचरित्रादिकनेअण
मानताथका तेदीनके० जावदयाकरवायोग्य सूत्रनेज विराधेढे सूत्रनीज आशातनाक
रेढे श्रीसमवायांगसूत्रें तथा नंदिसूत्रेंकह्युढे आथरेणंपरित्तावायणासंस्किकाअणुउंगा
थारासंखेळावेढासंखेळासिलोगा संखेळाउं निळुत्तीउंसंखेळाउं पडिवत्तिउंसंखेळा
उं संयेयणीउं इत्यादिककह्याढे तेमानेनही तेवारें सूत्रनेविराधेजढे वली १ सूत्रप्रत्यनी
क २ अर्थप्रत्यनीक ३ तदुचयप्रत्यनीक एथ्रीगणांगसूत्रेंकह्याढे यतः सुयंपहुच्चतउं
पडिणीयायंतसुनपडिणीए अह्नपणिए तदुचयपडिणीए एथ्रीजागणाना चोथाउढे
शंकह्युढे एमज जगवतिसूत्रना आठमांशतकना आठमांशदेशामांकह्युढे तो अर्थप्र
त्यनीकतेनिर्धुक्त्यादिकजेनेधीमानता तेनेकहीयें तेशिवायअर्थप्रत्यनीक तथातदुचय
प्रत्यनीक तेबीजाकानेकहीयें तेबतावो ॥ ५ ॥

अह्नारअर्थज एकलो ॥ जोआदरताखेम ॥ जि० ॥ जगव
इअंगेजाषित ॥ त्रिविधअर्थतोकेम ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जोकेवल एकलो अह्नारार्थ मानीयें एटले जेटलुं सूत्र तेटलुंज शब्दार्थ
आदरीयें मानीयें अनेतेम मानता तमने खेमके० कुशलढे तोजगवतिसूत्रमांत्रिविध
के० त्रणप्रकारें व्याख्यान अर्थ कहेवो कह्युढे तेकेमघटे तथा अनुयोगदरें बे प्र
कारें अनुगमकह्योढे सुत्ताणुगमेय निञ्जुत्तिअणुगमेय तथा निञ्जुत्तिअणुगमेतविहेप
न्नतेउवगाय निञ्जुत्ति अणुगमेइत्यादिक तथाउढेसे निहेसे निगमे खेचकालपुरिसेय
एगाथाअनुयोग दारमांढे तेनाअर्थकेमकरशोइतिजावः ॥ ६ ॥

सूत्रअरथपेहेलोबीजो ॥ निञ्जुत्तियेमीस ॥ जि० ॥ निरवि
शेषत्रीजोवली ॥ इमजाषेजगदीश ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेजत्रणप्रकारनुं व्याख्यानदेखाढेढे प्रथम सूत्रनो शब्दार्थ शिष्यनेदेवो
जेम नमोके० नमस्कारथाउं अरिहंतताणके० अरिहंत रागदेषरूपशत्रुहत्या माटे ते

शब्दार्थव्यवहिरिते आवड्यो तेवारें बीजोके० बीजीवार अर्थकहे ते निष्कृत्तियेमीस
के० निर्युक्तिसहित अर्थ कहे हे शिष्य ते अरिहंतचारप्रकारनाळे नाम स्थापना इव्य
अनेजाव जेदें यतः नामजिणाजिणनामा "उवणजिणापुणजिणंदपडिमाउं ॥ द्वजि
णाजिणजीवा ॥ जावजिणासमवसरणत्ता ॥ ? ॥ इत्यादिक एम बीजीवार अर्थआ
वड्यो पळे त्रीजीवार फरी एजपदनो अर्थ निरविशेषके० समस्तरीतें कहे एटलेसं
गेप्रसंगे सर्वकहे नैगमादिकनयण शक्तिहोय तोफलावे तेना साधनकहे उदा
हरण जे अरिहंतने नमस्कारतुं फलकहे इत्यादिक एटले एजावजे प्रथम अर्थमां टी
काचूर्णि अनेबीजाअर्थमां निर्युक्ति तथात्रीजाअर्थमां जाव्यआव्युं एम हेजगदीशतुं
जाषेके० जगवतिनाशतक ३५ मांता त्रीजा उदेशामां कहेले सुत्तथोखलुपढमो बी
उनिष्कृत्तिमीसउजणीउं ॥ तइउंथनिरविसेसोए ॥ सविहिहोइअणुउंगो ॥ ? ॥ एणाथा
नंदिसूत्रमध्येपणळें तेमाटेअर्थप्रमाणकरेतो खेमथाय ॥ ४ ॥

गायानरचालेंचले ॥ रद्देथितितसजेम ॥ जि० ॥ सूत्रअ

रथचालेचले ॥ रद्देथितितसतेम ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेमनरके० पुरुषनीगाया तेजेवारें पुरुष चाले तेवारें गयेडी पण चाले
अने रद्देके० पुरुषउजोरहे तेवारें तसके० तेगायानोपण स्थितिके० रद्देवुं थाय जे
म ए तेम सूत्रअने अर्थमांपण एमज जावतुं सूत्रनीचाले अर्थ चलेके० चाले रद्दे
के० सूत्ररहे तेवारें तसके० ते अर्थतुंपण थतिके० रद्देवुंथाय ॥ ८ ॥

अर्थकहेविधिवारणा ॥ उजयसूत्रजेमठाण ॥ जि० ॥ तेम

प्रमाणसामान्यथी ॥ नविप्रमाणअप्रमाण ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ वली अर्थके० टीकाप्रमुखहोय तेजसमजावे अनेविधिके० विधिवाद
तथा वारणाके० निषेधसूत्र तथा उजयसूत्रके० विधिसूत्र तथानिषेधसूत्र एवेहु सू
त्रजेमठाणके० गाणांगसूत्रमध्येकह्याळे यथा ॥ नोकप्पइनिगंगाएवानिगंगाथिणवाइ
माउं ॥ उद्धिघाउंणियाउंउचितजिताउंपंचमहणवाउंमहानदिउं अंतोमासस्त डखु
चोवा तिसुतोवाउचरिएसं तरित्तएवा तंगंगाजकणासरसइ एरावतिमही इति एरीते
निषेधकरीने वली लगताज सूत्रमांआज्ञाकरी यथा पंचहिंणोकेप्यतितंतनयंसिगाड
निरकंशिवापव्हे जंचशांकोइतेद उग्धंसिवाएकूमाणं सिमहतावायणारितेहिइति एवे सू
त्रकह्यां एकविधितुं एकनिषेधतुं एवेमाकेहुंसूत्रप्रमाणकरिये अनेकेहुंसूत्र अप्रमा

एकरिये इहां एके अप्रमाण नथायइतिनावः हवे पठवाडाना वेपदनो अर्थकहेते
 तेमके० तेरीतेजेम गणांगमध्ये बेदुसूत्र देखाढ्या तेम सामान्यप्रमाण जेसूत्रते ते
 सूत्रथी नविप्रमाणअप्रमाणके० इहांसामान्यपदते तेमाटेजाणियेंतैयें जेविशेषपद
 बाह्यरथीजावीयें तेवारेएम अर्थथाय जेविशेषप्रमाण तेटीकाप्रमुख तेनविअप्रमा
 एके० अप्रमाणनथी एटलेएजावजे प्रमाण बेप्रकारना एकसामान्यप्रमाण वीछुं
 विशेषप्रमाण तेमां सामान्यप्रमाण तेसूत्रकहीयें जेमां सामान्यपणे सूचनामात्रें
 कह्युं होय अने विशेषप्रमाणते अर्थटीकाप्रमुखनेकहीयें जेमां विस्तारिनेकह्युं
 एबेप्रमाणते तेमां सामान्यप्रमाणखरुं अने विशेषप्रमाणखोटुं एम नकेहेवाय सा
 मान्यप्रमाणथी विशेषप्रमाण तेअप्रमाण केमथाय इतिनावः ॥ ९ ॥

अंधपंगुजेमबेमले ॥ चालेइहितगण ॥ जि० ॥ सूत्रअरथ
 तेमजाणीयें ॥ कल्पजाण्यनिवाण ॥ जि० ॥ तुज० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम अंध लोचनहीन अनेपंगुके० चरणहीन एबेमलीने चालेइहितग
 एके० वांछितस्थानकनेविषे चाले तेमसूत्र तथाअर्थजे टीकाप्रमुख मलीने यथार्थ
 स्थानकेअर्थ जोडीशकियें एमकल्पजाण्यनीवाणीबे ॥ १० ॥

विधितद्यमजयवर्णना ॥ उत्सर्गहअपवाद ॥ जि० ॥ तदुचय
 अर्थजाणीयें ॥ सूत्रचेदअविवाद ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वली १ विधिसूत्र २ उद्यमसूत्र ३ जयसूत्र ४ वर्णवसूत्र ५ उत्सर्गसू
 त्र ६ अपवादसूत्र ७ तदुचयसूत्र एसर्वसूत्रनाचेदनीखबर अर्थथीजणार्थे नहीतो
 शीखबरपडेजे आसूत्रते शीअपेक्षातुंजे यथा ॥ संपत्तेनिरुक्कालंमि ॥ असंजंतोअ
 मुञ्जित इम्मेएकम्मजोगेणां जत्तंपाणंगवेसए ॥१॥ एदशवैकालिकनापांचमांअध्ययने
 कह्युं इत्यादिकविधिसूत्रकहीयें तथा इमपत्तयपंगुयए ॥ जहानिवडइरायगणाएअञ्च
 ए एवंमणुआणजीवियंसमया। गोयमामायमायए ॥ इत्युत्तराध्ययननेदशमाध्ययनेकह्युं
 इत्यादिकउद्यमसूत्रकहीयें अने नरकनेविषे मांसरुधिरादिकवर्णवीकहेवा यथा ॥ उच
 राध्ययनेमृगापुत्रअध्ययनमां तथा सुयगडांगना नरकविजित्तिअध्ययनमां तेपरमाथें
 मांसादिक नथी पणजयसूत्रते यतः नरएसुमंसरुधिराइ ॥ वजंपसिद्धिमित्तेणं ॥ जय
 हेउइहरतेसिं ॥ विउद्वियपावखनतयं ॥ १ ॥ इत्यादिक जयसूत्र यथा इद्विद्विमि
 समिदाइत्यादिकउद्यवाइ ज्ञाताथर्मकथाप्रमुखनेविषे प्रार्थेसूत्रते तेवर्णवसूत्रते वली

इचेसिंढहजीवनिकायाणं मेवसयंदंडसमारंजेका इत्यादिक ढजीवनिकायना रक्तं प्रमुखआचारंगादिकसूत्रनेविषे तेउत्सर्गसूत्रजाणवा तथातेदग्रंथतेप्रार्ये अपवादसूत्रे अथवा नयालजिज्ञानिउणंसहायंगुणाहियं वागुणउसंमवा ॥ इकोविपावाइ विवङ्कयंते विहरिङ्ककम्मसुसङ्कमाणो इत्यादिक अपवादसूत्रजाणवा तथा जे मां उत्सर्ग अने अपवादसाथेकहेवाय तेतडुनयसूत्रकहीये जेम अडङ्गाणाजावे समंअहिआसियवउवाहि ॥ तप्रावंमिउविहिणा ॥ पडियारपवत्तणंनेयं ॥ १ ॥ इत्यादिकअनेकप्रकारना स्वसमय परसमय निअय व्यवहार ज्ञानक्रियादिक नानाप्रकारे नयमतनाप्रकाशक सूत्रनाजेजेद तेअविवादपणोके० जेमांजगडोनऊते एरिते स्वस्थानके अर्थथीजोडाय ॥ ११ ॥

एहजेदजाएयाविना ॥ कंखामोहलहंत ॥ जि० ॥ जंगंतरं
प्रमुखेकरी ॥ ज्ञाप्युंजगवइतंत ॥ जि० ॥ तुज० ॥ १२ ॥

अर्थ॥तोएपूर्वोक्तजेद जाएयाविना जंगंतरप्रमुखेकरीने कंखामोहके० मिथ्यात्वमोहनीने लहंतके० वेदे एमजगवतिसूत्रमां तंतके० निश्चैज्ञाप्युंटे एटले एजावजेसूत्रतो विविध आशयनाहोय तेआशयनीजेवारेंमालमपडे तेवारें मनमां शंकाउपजेकेआखं रुं के आखरुंएवीशंकाथाय अनेजेशंका तेमिथ्यामोहनीथाय तथाचोक्तंजगवत्यागे प्रथमशतके तृतीयउद्देशके अडिणंजंतेसमणाविनिगंगांकांखामोहएिङ्ककम्मंवेदेति हंता अडिकहणंजंतेसमणाविणिगंगांकांखामोहएिङ्ककम्मंवेदेतिगोयमा तेहिंतेहिंनानंत रेहिंदंसणंतरेहिं चरिचंतरेहिं जिंगंतरेहिं पवयणंतरेहिं पावयणंतरेहिं कप्यंतरेहिंमर्थ तरेहिं मर्तंतरेहिं जंगंतरेहिं एयंतरेहिं एियमंतरेहिं पमाहिंणंतरेहिं संकिचा कंखिचा वितिगिञ्चिता जेयसमावन्ना कलुसमावणा एवंचलुसमणा निगंगांकांखामोहएिङ्ककम्मंवेदेतिइति एनासमाधान जगवतिनीवृत्तिथी जोइजेजो तेमाटेटीकाप्रमुख अर्थ जा एयाथीज सर्वसमाधानथाय आसायपामियें पण केवल सूत्रेंज नपामियें इहां जंगंतरप्रमुखेकह्युं तेमथ्यग्रहणेआद्यंतयोर्ग्रहणमितिन्यायात् एाणंतरेहिं पदपणजेवा॥ १३

परिवासितवारीकरी ॥ लेपनअशनअशेष ॥ जि० ॥ कारण
थीअतिआदरया ॥ पंचकल्पजपदेश ॥ जि० ॥ तुज० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ परिवासितके० रात्रें वासीराखवुं तेवारीकरीके० वारीने एटले मुनीने संनिधिमात्र पणराखवुं ते रात्रें नघटे एहवुं श्रुंतेकहेते लेपनके० विज्ञेपन अथवा कु

सुमवासिततेलप्रमुखं अने अशनके ० आहारतथाश्लेषशब्दं प्रमुखं जेवा तेवारीने वली
कारणथी अतिके ० अत्यंतकारणे आदखाके ० तेमुनीयें अंगीकारकक्षां एटले वासीराख
वानी मुनीने आझाकरी तेपंचकल्पग्रंथनो उपदेशे उपलक्षणथी निशीथनेविषे पण
कह्युं यतः ननु उषधादिसंनिधिः क्रियतेनवा उच्यते उत्सर्गेणकल्पते कारणेतुनवत्य
पि तथाहिवोह्निमंडबनांमयबहुज्योयण्यंतरं गामघोसाइनडित्तुतिरिएककेनेल
प्रुअउतं बह्निमंडबेउसह्गणोपरिवासिक्कइइतिनिशीथे तेमाटे एकारणादिक प्रका
रतेटीकाप्रमुखविना जणायनही ॥ १३ ॥

वर्षागमननिवारिउं ॥ कारणेजाप्युतेह ॥ जि० ॥ ठाणगे
श्रमणीतणुं ॥ अवलंबादिकजेह ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वर्षागमनके ० चोमासानेकाले विहारकरवानुं निवाखुं श्रीगणांगना
बीजाउदेशामध्ये यतः लोकप्यतिनिगंभाणंवा निगंभीणंवा पंडमपाठसंमिगामाणुगा
मंडुत्ति जिचएइति तथा कारणेजाप्युतेहके ० तेजवर्षाकालमां कारणथी विहारकर
वानी आझाकरी तेपणठाणंसुत्रना पांचमा गणाना बीजा उदेशामांकह्युं यतः
पंचदिवापोहिकर्षितितंनयंतिवा डुनिरकंवा जावमहतावाआणारिएहिं इतितथात
त्रैववासावासंपक्कोसवियाणं नोकप्यति निगंथाणवा निगंथीणवागामाणुगामेड
इक्कितंएवंपंचदिवापोहिं कप्यतितं णाणतयाए दंसणतयाए चरित्ततयाए आयरिय
उवक्षाएवा संविसुजेक्काआयरियउवक्षायाणंवा वहिता वैयावञ्चकरणयाएइति व
लीएजश्रीगणांगनेविषे श्रमणीके ० साधवीने अवलंबनके ० आलंबेतो प्रचुनी आ
झा अतिक्रमेनही यतः पंचदिवापोहिंसमणेनिगंगंथे निगंगंथि गेन्हमाणेवा अवलंब
माणेवा णातिक्रमतिनिगंगंथिचणं अन्नथरे पसुजातितेवा परिक्रजातिएवा उदातेक्का
तत्यनिगंगंथे निगंगंथि गेन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णातिक्रमतिनिगंगंथे निगंगंथि
डुगंसिवा विसमंसिवा परिक्रममाणंवा पवडमाणंवा गेन्हमाणेवा अवलंबमाणे
वा णातिक्रमतिनिगंगंथे निगंगंथि सेयंसिवा पंकंसिवा पणगंसिवा उदगंसिवा उकु
माणिवा उदुक्कमाणिवा गेन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णातिक्रमति निगंगंथे नि
गंगंथि णावंआरुहमाणेवा उरुंजमाणेवा जावणातिक्रम निरकचइं जरकतिठंजा
वज्जपाणपडियाइस्किंतं निगंगंथे निगंगंथि गेन्हमाणेवा अवलंबमाणेवाणातिक्रमति
इत्यादि एउपलक्षणथी साधुसाधवी एकस्थानके जेलावसे एवापणआलावा
श्रीगणांगमध्ये तेकेटलाक लखाय अने वलीनवमेणो ब्रह्मचैराकहा तेमांखी

नाश्रंगोपांग जोवानही तथा नीतने आंतरे वसतुंनही एमकहुं तैवाततो प्रसिद्ध
ढे माटे प्रतिपक्षीआलावो उपाध्यायजीयें संजाखोनही तेथी अमे लख्यो पण नही
तो वृत्यादिकविना केम बंधबेरोइतिजावः ॥ १४ ॥

आधाकर्मादिकनही ॥ बंधतणोएकंत ॥ जिन० ॥ सुंयग
भेतेकेमघटे ॥ विणवृत्यादिकतंत ॥ जिन० ॥ तुऊण ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ आधाकर्मी आहारकरवो ते नहीके० नथीकह्यो बंधतणो एकंतके० क
र्मबंधनो एकांतनथी एटले एनावजे आधाकर्मी आहारकरतां कर्मबंधाय पणखरुं
अनेवली नबंधाय एम पण कहुं श्रीसुंयगहांगसूत्रमध्ये तेकेमघटे यतः आहागहा
इचुंजंति अणमणोसकम्मुणा उवलितेवियाणिका अणुवजितेतिवापुणो ॥ १ ॥ एते
हिंदोहिगणोहिं ववहारोणविक्रंश ॥ एतेहिंदेहिंगणोहिं आणायारं तुजाणए ॥ २ ॥
एसुंयगहांगना ३१ मांअथ्यनेढे माटेएवीवातोते टीकाप्रमुखविनाकेम सूत्रस्पृथाय

विहरमानगणधरपिता ॥ जिनजनकादिकजेह ॥ जिन० ॥ क्रम
वलीआवश्यकतणो ॥ सूत्रमात्रनहीतिह ॥ जिन० ॥ तुऊण ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वली विहरमातके० विचरता बीसतीर्थंकर तथा तेओनागणधर अने
तेओना पिता उपलक्षणथी माता लंढन नगरी विजय परिवार केवलीप्रमुख तेसू
त्रमां जडेनही अथवा जेम वीस वेहरमानना गणधर तेमज उपलक्षणथी कृषजादि
कना गणधरपण सर्वसूत्रमांनथी तथागणधरोना पिताप्रमुख सूत्रमात्रेनथी तथा
जिनके० चोवीसतीर्थंकरना मातापिता उपलक्षणथी बीजोपणपरिवार तेसर्व
सूत्रमां नथी ते आवश्यकादिक माने तोज जडे वलीआवश्यकजे उजयटंक पडिक
मणुंकरतुं तेहनोजे क्रमके० अनुक्रम ते जे अमुंक पढे अमुक कहेतुं इत्यादिक सू
त्रमात्रनहीके० मात्रएकलासूत्रमां नलाजे एवी घणीवातोढे तेकेटलीलखाय पण
प्रकरण निर्युक्त्यादिकमाने तोपारपडे नहीतो गोथांज खाय ॥ १६ ॥

अर्थविनाकेमपामियें ॥ जावसकलअनिबद्ध ॥ जि० ॥ गुरु
मुखवाणीधारतां ॥ होवेसर्वसुबद्ध ॥ जि० ॥ तुऊण ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वली अर्थके० टीकाप्रमुखविना केमपामियें सकलके० समस्त अनिबद्ध
के० अणीबद्ध तेदूरथी ते डेडालगें सर्ववात केमजडे सूत्रमांतोलगारेक नाम मात्र

कहे संपूर्णतो टीकाप्रमुखमां जाने अथवा अनिबद्धके० सूत्रमांथी बंधाणा एवा
जावतो घणा रहाणे अत्यंत थावरमांथी आवीजेम मरुदेवाजी मोहिंगया इत्यादि
क वगरबांध्या पांचसो आदेशणे तेसर्व केवल सूत्रेज केवीरीते गम्यमान थाय तेमा
टे गुरुआदिकना मुखनी वाणी सांजलीये जे संप्रदायिक होय तेधारताथकां होवेस
र्वसुबद्धके० सर्वसुबद्धथाय सुयुक्तिवंतथाय ॥ १७ ॥

पुस्तकअर्थपरंपरा ॥ सधलीजिहनेहाथ ॥ जि० ॥ तेसुवि
हितअणमानतां ॥ केमरहेसेनिजआथ ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पुस्तक जेअंगोपांगादिक अक्षरन्यासरूप अर्थटीकाप्रमुख जेगुरुसंप्रदाय
नी परंपरा तेसर्वजेने हाथेणे एवाजे सुविहित शुद्धमार्गना परुपनार तेहने अण
मानतां एटजे अंगीकार कखाविना केम रद्देशे निजआथके० पोतानी समकितरू
प जे लक्ष्मी तेशीरीते रद्देशे ॥ १८ ॥

सद्गुरुपासेशिखतां ॥ अर्थमांहेनविरोध ॥ जि० ॥ हेतुवाद
आगमप्रते ॥ जाणेजेहसुबोध ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे स्वबंदापणुं टालीने सन्नुरुपासे विनयादिकेंकरीने सूत्रना अर्थजे
टीकाप्रमुख तेधारताथकां तेमां कांइविरोधनथी एटजे तेमुखलोक एमजाणेजे
सूत्रमां विरोधनथी अने अर्थमां विरोधणे पण गुरुमुखे शिखताथकां कांइ विरोध
बेजनही तथा एरीते गुरुपासे धारतां हेतुवाद कहेतां कारणनिमित्तवाद एहवो
आगमजे सिद्धांत तेनेजाणे जेथकीसुबोधके० जलोबोधथाय ॥ १९ ॥

अर्थमत्तजेदादिकें ॥ जेहविरोधगणंत ॥ जि० ॥ तेसूत्रे
पणदेखशे ॥ जोजोशेएकंत ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ वली अर्थके० टीकाप्रमुखनेविषे मत्तजेदादिकेंके० कोइमत्तजेदे कोइ वा
चनांतरजेदे जेदपणुं देखीने जे विरोध गणोणे अने कहेणेजे टीकाप्रमुख विरोधीणे
मजतानथी तोकेम मानथीं तेहने कहेणेके जेप्राणी टीकाप्रमुखमां विरोधपणुं जोशे
तेसूत्रमांपण विरोधपणुं देखशे जोएकांते निश्चकरी जोशे तो सूत्रमां पणपणो वि
रोधणे तैकेम नथीजोता इतिभावः ॥ २० ॥

संहरताजाणेनही ॥ वीरकहेएमकल्प ॥ जि० ॥ संहरतां
पणानाणनो ॥ प्रथमअंगजेजल्प ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ हवे तेज सूत्रना विरोधिपणाने देखाडेजे देवानंदानी कुखथी जेइने त्रिसलादेवीने कुखे संहरताके० संहत्या तेसंहरता वीरस्वामीये जाणुंनही एमश्री कल्पसूत्रमां कहुंढे यथा ॥ साह्रिक्लिस्सामितिजाणइ ॥ साह्रिक्लिमाणेनजाणइ साह्रीएमतिजाणइ इतिपाठत् तथा वीरस्वामीने हरणगमेषीये संहत्या तेअवसरे प्रथमअंगजे श्रीआचारांगतेमां ज्ञाननो जल्पके० शब्दे एटले एजावजे संहरतायं का प्रचुर्येजाणुं एमकहुंढे तथाचतत्सूत्रंसाह्रिक्लिस्सामितिजाणइ साह्रिमितिजाणइ साह्रिक्लिमाणेविजाणइ सेसमणाउसोइतिपंचदशेजावनाथ्येयने इतिविरोधः११॥

ऋषजकूटअडजोयणो ॥ जंबूपन्नतिसार ॥ जि० ॥ बारव
लीपाठांतरे ॥ मूलकहेविस्तार ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वली ऋषजकूटनुं आठयोजन मूलविस्तारढे एमजंबू दीपपन्नतिसूत्रमां कहुंढे यतः एडणंउसनकूडेनामकूडेपन्नते अऊजोयणाइउडं उड्ढेणं दोजोयणाइ उवेहेणंमूलेअऊजोयणाइविरकंजेणंमश्लेडजोयणाइविरकंजेणं उवरिचत्तारिजोयणाइ विरकंजेणंइत्यादिक जंबू दीपपन्नतिनेपाठढे सारके० प्रधान एहवी जंबू दीपपन्नतिकहे ढे गाथानोअर्थअन्वयकरी करियें एटले एकपाठतो ए कहुंढे वली एज जंबू दीप पन्नतिमां पाठांतरे बीजोपाठढे तेमां बारजोजन मूलवेविस्तार कहुंढे तेकेम मजे एकज सूत्रमां बेपाठशा सर्वज्ञाना ज्ञानमांफेरनथी तोसंदिग्धवचन केमहेय इति जावः तथाचतत्पाठः मूलेबारजोयणाइविरकंजेणं मश्लेअऊजोयणाइविरकंजेणं उधि चत्तारिजोयणाइविरकंजेणंइत्यादिकपाठजो जो केवलसूत्र मेलवी आपजो ॥ ११ ॥

सत्तावनसयमद्विने ॥ मणनाणीसमवाय ॥ जि० ॥ आठस
याज्ञाताकहे ॥ एतोअवरउपाय ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ श्रीमद्विनाथस्वामीने सत्तावनसो मनपर्यवज्ञानी श्रीसमवायांगसूत्रमध्ये कहुंढे यतः मद्विस्सणंअरहंतोसत्तावनमणपङ्केवनाणीसयाहोडाइति ॥ तथा श्री ज्ञातासूत्रमध्ये मद्विनाथस्वामीनेज आठसो मनपर्यवज्ञानी कहुंढे यथा अऊत यामणपङ्कवनाणीं एम श्रीसमवायांगसूत्र तथाज्ञातासूत्र मळुंनहीइविरोध एतो अवरउपायके० एमेलववानो उपायतो अन्यजढे तेतो गीतार्थज्ञानीजाणो ॥ १३ ॥

उत्तराध्ययनेस्थितिकही ॥ अंतरमुहूर्त्तजघन्य ॥ जि० ॥ वेदनी
यनीवारते ॥ पन्नवणामांअन्य ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तथा श्रीउत्तराध्ययनसूत्रमध्ये वेदनी कर्मनी स्थिति जघन्य अंतरमुहूर्त्त कहीले यतः उदहिसरिनामाणं तीसकोडिकोडिठ उक्कोसियाछिइहोइ॥ अंतोमुहुत्तं जहन्निया ॥१॥ आवरणिक्काण्डुएहिं॥ पिवेयणिक्लेतहेवय॥ अंतराएयकम्मंमिठिइएसा वियाहिया ॥२॥ इत्युत्तराध्ययनअध्ययन ३३ मांमध्ये कहुंढे वली तेजवेदनी कर्मनीवारमुहूर्त्तजघन्यस्थिति श्रीपन्नवणासूत्रमध्येकहीले यथा ॥ सायावेयणिक्लस्स ॥ इरिया वहियबंधगंपहुत्त॥ जहणंमणुकोसेणं॥ दोसमयासंपराइया॥ बंधगंपहुत्तजहणेणं ॥ वार समुहुत्ताउक्कोसेणं॥ पणरससागरो॥ वमकोडाकोडिठ॥ इत्यादिपन्नवणामध्येकहुं तोतेउत्तराध्ययननीसाथेमळुंनही माटे विरोध तेतोअन्यके० छुदीजवातले ॥ ३४ ॥

अनुजोगघारेकह्या ॥ जघननिखेपाचार ॥ जि० ॥ जीवा
दिकतोनविघटे ॥ इव्यजेदआधार ॥ जि० तुज० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ वली श्रीअनुयोगदारसूत्रनेविषे एम कहुंढे के जेवस्तुना जेटला निखेपा करवाना तारीबुद्धीथाय तेवस्तुना तेटला निखेपातुं तिहांकरजे पण कदाचित घणा निखेपा तुं नजाणे तिहांपण चारनिखेपातो अवश्यकरजे एटले एमआव्युंजे जघन्य थीचारनिखेपातो सर्वत्रकरवा पणचारथीउगातोहोयजनही ? नाम १ स्थापना ३ इव्य ४ जाव एचार अवश्यकरवा यतः जन्मयजंजाणिक्ला निखेवंनिखेवेनिरवसेसं ॥ जडवियनजाणिक्ला ॥ चउक्कयंनिखेवेतड ॥ ? ॥ इत्यनुयोगदारसूत्रे तेवारे जीवादि कशब्दाननिखेपा नविघटेके० घटेनही सामाटे जे इव्यनिखेपो जेदआधारके० निन्न आधारेंथाय केमके जेजावनुंकारण तेइव्य तेवारे जीवनो इव्यनिखेपो केमथाय जेजावजीवथावानुं कारणहोय तेइव्यजीव कहेवाय तेतोज्ञानादिक गुणेहीणतो जी वहोयनही दवंपक्कवविज्जुयं ॥ दव्विज्जुयायपक्कवानडि॥ इतिवचनात् तेमाटे मंख नी जटाना नारनीपरें समस्तधर्मरहित कोइपदार्थजनथी तोएइव्यनिखेप जीवादिक मांअन्येआदिशब्दथी बीजापणजीवादिकलीजीयें जेमइव्यदेवसुनिराजनैकहियेंतेमइव्यजीवकोनेकहेसोतेनासमाधानतोपंचांगीप्रमुखथीनीकजे अत्रार्थतत्त्वार्थवृत्तिजो

एमबहुवचननयंतरें ॥ कोइवाचनाजेद ॥ जि० ॥ एमअर्थें
पणजाणीयें ॥ नविधरीयेंमनखेद ॥ जि० ॥ तुज० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एरीते बहुके० घणा सइकडोगमेवचनविरोधलागे अल्पबुद्धीवालाने ए वापात सूत्रमध्येठे तेकोइ स्थानकें नयजेदजेदेव्याख्याहोय अने कोइस्थानकें वा

चनाचेदके० वल्लभी तथा मधुरी एवे वाचना थइ तेथीचेदययो एमउपलक्षणथीमतां
तर प्रमुख लिपिदोष पणलक्ष्ये एवीरिते जेमसूत्रमांजेदळे तेमज अर्थके० टीकाप्र
मुखनेविषेपण नयांतरेकरी वाचनांतरेकरी कोइस्थानके जेदयावे तेमाटे टीकाप्रसू
ख देखीने मनमांखेदनथरीयें सूत्रतथाअर्थबराबरळे ॥ १६ ॥

अर्थकारथीआजना ॥ अधिकाशुजमतिकोण ॥ जि० ॥ तोले
अमितणेनहि ॥ आवेकहियेलूण ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अर्थकारके० जेनिर्युक्तिकार टीकाकार तेथकी आजनाजेआधुनिकमां
अधिकाशुजमतिनाथणी कोणथया एटले एजावजे समुज्जेवीबुद्धीनाथणी टीकाका
रतथाचौदपूर्वनाथणीनिर्युक्तिकार तेथी शुजमतिकोणथया एटले शुजमतिनहीज थ
याइतिजावः लोकमांउखाणोळे जेखांडना खानार तेरीतना एशुजमतिजाणवा पण
कोइकाले लूणजेनीमक तेअमृतने तोले आवेनही ॥ १७ ॥

राजासरिखुंसूत्रळे ॥ मंत्रीसरिखोअर्थ ॥ जि० ॥ एमांके
हेलीति ॥ दियेसंसारअनर्थ ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे राजासरिखुंके० चक्रवर्ति बराबरसूत्रळे अने मंत्रीसरिखो अर्थळे
एटले राजानोआशय मंत्री जाणे तेम सूत्रनोआशय अर्थकारकहे बीजो कोइसूत्र
नोआशय जाणेनही एमांके० एवेहुमांथी एकेहेलीउंके० एकने निंदताथकां दिये
संसारअनर्थके० संसारनोअनर्थआपे नवपरंपरावधारे ॥ १८ ॥

जेसमतोलेंआचरे ॥ सूत्रअर्थसंप्रीति ॥ जि० ॥ तेतुऊक
रुणार्थेवरे ॥ सुखजशनिर्मलनीति ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ माटेजे आत्मार्थिप्राणीते सूत्र तथाअर्थ बेहुने समतोलें सरिखीरीतें
अंगीकारकरे प्रीतिराखे अवज्ञानकरे तन्मयकरीजाणेतेप्राणीहेप्रसुतमारीकरुणाके०
दयार्थेकरीने सुखंतैनिराबाधपणुं अनेजशकीर्ति तथानिर्मलजे नीतिके० न्याय
ते वरेके० पामे ॥ १९ ॥ हवे दशमो ढालकहेळे तेने नवमां ढालसाथेए संबंधळे
जेपूर्वढालमां सूत्र तथाअर्थमां एकनी हीजनाकरेतो तेनेसंसार वधेएम कहुं तेसू
त्रतथाअर्थ तो ज्ञानस्वरूपळे वास्तेएदशमांढालमांज्ञाननुंवरणनकरेळे ॥

हालदशमोऽपबंदेऽबिलाबलवरेऽवेशीढे

ज्ञानविनाजेजीवनेरे ॥ क्रियामांढेदोषरे ॥ कर्मबंधढेतेहृथी
रे ॥ नहिसमसुखसंतोषरे ॥ १ ॥ प्रचतुज्जवाणीमीठडरि ॥
मुज्जमनसेहेजसुहायरे ॥ अमीधसमीमनधारतारे ॥ पाप
तापसविजायरे ॥ प्रचतुज्जवाणीमीठडरि ॥ २ ॥ एअकणी

अर्थ ॥ ज्ञानविना जेजीव केवलक्रियारुचिढे तेमां घणादोषनी उत्पत्तिढे तेअ
ज्ञानक्रियाथी कर्मबंधजथायढे पणसमसुखसंतोषके ० समतानामुख जेमां परचाव
नीईहानही एहवो जेसंतोषते अज्ञानी क्रियाकरतोहोय तेहने थातो नथी यतः ना
णयुपेहिंविहिणा ॥ किरियासंसारवट्टणीजिणिया धम्मरुइएहवमिन्ना नाणसमेयास
याद्दुक्का ॥ १ ॥ एयोगनी वीसीमथ्ये कहुंमाटे हेस्वामी तमारीवाणी घणीज मीठीलागेढे
मारामनमांसेहेज सोहायढे पणकोइनाबलात्कारथीनही तेअमृतसरिखीत्तमारीवाणी
नेमनमांधारताथका पापरूप तापके ० उल्लता तेसर्वमटीजायनेशीतलताथाय ॥ १॥

लोकपंतिकिरियाकरेरे ॥ मनमेलेअन्नाणरे ॥ नवइहानाजो
रथीरे ॥ विणशिवसुखविन्नाणरे ॥ प्रचुण ॥ मुजुण ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ लोकपंतिके ० लोकनी हारमां लोकानुजायी क्रियाकरे मनमेलेके ०
शु-६ अथ्ववसायविना अन्नाणके ० अज्ञानीजीवते नवजे संसार तेनीइहाना जोर
थकी एटले बद्दलसंसारीजीवढे शिवसुखना विज्ञानविना एटले जेक्रियाकरे तेपण
ज्ञानविना जसमानप्रतिष्ठानेअर्थकरे ॥ ३ ॥

कामकुंजसमधर्मनुरे ॥ मूलकरीणमतुहरे ॥ जनरंजनकेवल
लहेरे ॥ नलहेशिवतरुगुहरे ॥ प्रचुण ॥ मुजुण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कामकुंज सरिखो मोहसुखनोआपनार एवोजेधर्म तेनुंयशमानादिक तुह
मूलकरीने तेप्राणीकेवल जनरंजनके ० लोक रीजे एटलुंज फलपामे पणअज्ञानक्रि
याथी मोहरूपजेवट्ट तेनो गुहके ० गुहो उपलक्षणथी फलजीजीये तेनपामे ॥ ४ ॥

करुणानकरेहीनरि ॥ विणपणिहाणसनेहरे ॥ षेषधर
तातेहसुरे ॥ देवाआवेतेहरे ॥ प्रचुण ॥ मुजुण ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवे षोडशकमां पांचगुण आशयविशेष देखाड्याळे यथातृतीयपोमश के १ प्रणिधि २ प्रवृत्ति ३ विघ्नजय ४ सिद्धि ५ विनियोग नेदतः प्रायधर्मज्ञैराख्यातः शुनाशयः पंचधा त्रिविधौ एपांचनेद अन्वयरीतं श्रीहरिजज्ञसूरियं देखाड्याळे ते श्रीजशोविजयवपाध्यायजी व्यतिरेकं देखाडेते तेमां प्रथमप्रणिधाननामा आशयकहेळे जेहीनके० पोतायकी हीणगुणीळे एटले हीणगुणगणोवर्ते तेहनी करुणानकरे विणपणिहाणसनेहके० प्रणिधाननामा आशयविशेषना सनेहविना हीननीकरुणानकरे वलीहीनगुणी ऊपरवेषकरतायकां जे एमांशागुणळे इत्यादिक वेषधरतां तेपोतेज हेगआवे ॥ ५ ॥

एककाजमांनविधरेरे ॥ विणप्रवृत्तिधिरजावरे ॥ जिहांतिहांमो
होडुंघालतारे ॥ धारेढोरस्वजावरे ॥ प्रजु० ॥ मुज० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे प्रवृत्तिनामा आशय वखाणेळे विणप्रवृत्तिके० प्रवृत्तिनामागुणविना एककाजमांके० एकजधर्मकार्यमांमथुं तेमां नविधरेके० नराखे धिरजावके० धिरताजाव एटले एककाजमां धिरनही अने प्रारंजितकार्यमां तेवोप्रयत्ननही एमपण समजतुं जिहांतिहां मुखघालतो एटले जेधर्मस्थानक मांमथुंळे तेमूकीने अकालें फलवांळे अने अकालें फल वांढवुंते तत्वथी आर्त्तस्थानळे तेवारे जिहांतिहां मोहोडुं घालतां ढोरनोस्वजावधरेळे जे खावा मूक्युंहोय तेमूकीने बीजामां मुखघाले ॥ ६ ॥

विनाविघनजयसाधुनेरे ॥ नविअविघ्नप्रयाणरे ॥ किरियाथी
शिवपुरीहोयरे ॥ केमजाणेअन्नाणरे ॥ प्रजु० ॥ मुज० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेत्रीजो विघ्नजय बतावेळे विघनके० अंतराय तेनो जयके० जीतुं तेविघ्नजयनामागुणविना साधुने मात्रक्रियायेंकरी अविघ्नप्रयाणकेमथाय एटले मोहमार्ग अविघ्ननपणे केमसथाये माटेविघ्नजयविना साधुनेक्रियाथी अविघ्नप्रयाणे शिवपुरनहोय एवातो अज्ञानी केमजाणे हवेविघ्न तथाविघ्ननोजयदेखाडेते ॥७॥

शीततापमुखविघनढेरे ॥ बाहेरअंतरव्याधिरे ॥ मिथ्यादर्श
नएहनीरे ॥ मात्रामृदुमध्याधिरे ॥ प्रजु० ॥ मुज० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेविघ्नना नेदत्रणळे १ हीनविघ्न २ मध्यमविघ्न ३ उत्कृष्टविघ्न एमां ही नविघ्नते जेधर्मकरतां शीतके० टाढवाए तथातापके० तडकोलागे तैधर्ममां विघ्नळे

तथा बाह्यव्याधिके० रोगज्वरकासश्वासप्रमुख जे शरीरना रोगते मध्यमविघ्नक
 हिये जेमाटे टाहाड तथातडका करता शरीरना रोगतेविशेषविघ्नकरे तथात्रीजोउ
 ल्कष्टोविघ्नतेअंतरव्याधि मिथ्यादर्शनके० मिथ्यात्वमोहनीय ए उल्कष्टो धर्ममां विघ्नते
 जेमाटे धर्मकरता जो मिथ्यादर्शननो उदयथयी जायतो धर्ममां महोदुंविघ्नथाय ए
 विघ्नपूर्वे जेवेविघ्नकह्यां तेकरताएआकरुं विघ्नते माटे उल्कष्टोविघ्नकह्यो जेममार्गमां
 चालतां जघन्यमध्यम अनेउल्कष्टो एत्रएविघ्नते मार्गमांकांटाजागेते जघन्यविघ्न मार्ग
 मां ज्वरप्रमुखतेमध्यमविघ्न मार्गमां दिगमूढथायतेउल्कष्टोविघ्न तेमधर्ममांपण पूर्वो
 कत्रएविघ्नजाणवा तेनोमात्रके० प्रमाणकहेते मृडुके० हीन मध्यके० मध्यम अनेअ
 धिके० उल्कष्टोएमअनुक्रमे जोडवा॥ एतोविघ्नदेस्वामयो हवेविघ्नजय अनुक्रमेदेखाडेते

आसनअशनजयादिकेरे ॥ गुरुयोगेजयतासरे ॥ विघनजो
 रएनविटलेरे ॥ वगरज्ञानअच्युतासरे ॥ प्रजु० ॥ मुजु० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ आसनके० वीरासनादिकेकरी पूर्वोक्त शीततापादिक विघ्ननो जयकरे त
 थाअशनएटले आहारकेरी पूर्वोक्त ज्वरप्रमुखविघ्ननोजयकरे तथा गुरुयोगेकरी पू
 र्वोक्त मिथ्यादर्शनरूपविघ्ननो जयकरे केमके गुरुयोगे समकितपामेज एविघ्ननुजोरे
 तेज्ञानाच्यासविना टलेनही माटेज्ञानाच्यासें परिणाम दृढराखे शीतताप्रमुखमां
 चलेनही अनेज्वरप्रमुखमां कृतकर्मअहियासे एटले एमजाणो जेमाराउदयव्याव्या
 कर्मजोगवुंहुं तथा मिथ्यात्वनेजोरे ज्ञानेसम्यक्जिनवचनजावे ॥ ९ ॥

विनयअधिकगुणसाधुनोरे ॥ मध्यमनोउपगाररे ॥ सिद्धिवि
 नाहोवेनहीरे ॥ कृपाहीननीसाररे ॥ प्रजु० ॥ मुजु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवे सिद्धिनामाआशय वखाणेते जेपोताथकी अधिकगुणवंतासाधुनो
 विनय तेसिद्धिनामाआशयविशेष आख्याविना होयनही तथा मध्यमके० मध्यमगु
 णवंताहोय तेन उपगारकरे तेपण सिद्धियोगविना होयनही अने हीननीके० पोता
 थी हीनगुणी तेनी सारके० प्रधानरूपाके० दयातेपण सिद्धियोगविनाहोय॥ १० ॥

विणविनियोगनसंजवेरे ॥ परनेधर्मयोगरे ॥ तेहविनाज
 नमांतरेरे ॥ नहिसंततिसंयोगरे ॥ प्रजु० ॥ मुजु० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवे विनियोगनामाप्रांचमोआशयवखाणेते विनियोगनामागुणविना पर
 जीवने जेधर्मजोडवुं तेयोग नसंजवेके० नहोय तेविनाके० तेहविनियोगविना जनमां

तरंके० परजवनेविषे संततिके० परंपरानो संयोगते नहीके० नहोय एटले सिद्धनुं
कार्यतेविनियोगळे तेयावत् सर्वसंवरथाय तिहांलगे धर्मपरंपरात्रूटेनही अनेजोविनि
योगनामागुण नथयोहोय तोत्रूटीजाय एसर्वगुणतेज्ञानविनानहोय ॥ ११ ॥

किरयामांखेदेकररि ॥ दृढतामननीनाहिरि ॥ मुख्यहेतुतेधर्म
नोरे ॥ जेमपाणीकृषिमांहिरि ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे परमेश्वरनी वाणीमीठीळे तेवाणी स्तवनाद्वारें प्रचुनी स्तवनाकरे
तेप्रचुनी स्तवनातो प्रचुजीनुं ध्यानकरियें एटलेते वीतरागनी स्तवनाजथयी तेप्र
चुनुंध्यान बेजेदेळे एकसालंबन बीजुनिरालंबन तेमां सालंबनते चक्रुप्रमुखेंकरी
जिनप्रतिमादिकनुंआलंबकरीने समवसरणस्थजिनस्वरूपनुं ध्यानकरवुं ते तथा
वीतरागना शुद्धनिरावर्ण आत्मप्रवेश समुदायने केवलज्ञानादिकस्वभावनुं ध्यान
करवुं तेनिरालंबनध्यानकहियें शुद्धपरमात्मगुणध्याननिरालंबन इतिवचनात् हवे
इहांतो सालंबनध्याननी वातळे सालंबन केम थायतेकहेळे जेजूदाजूदा जीवनी
अपेकार्यें आठचित्तनो त्यागकरेथके ध्यानथाय तेआठचित्तनानामकहेळे यडुक्तं
चतुर्दशोषोडशके १ खेदो २ द्वेग ३ द्वेषो ४ ज्ञान ५ त्रास्य ६ न्यसु ७ दुगा
८ संगैः॥युक्तानिह्चिच्चानिप्रबंधतोवर्जयेन्मतिमान् ॥ १ ॥ ए आठचित्तने दोषेकरीने
ध्यानकरीशकेनही तेमां प्रथम खेदनामा दोषकहेळे खेदके० थाक जेम पंथेहिंद
तांथाके तेनीपेरे खेददोषेकरी क्रियामां मननी दृढताके० एकाग्रपणुं तेनहोय
एटलेक्रियामां प्रणिधाननरहे अनेजे प्रणिधान ते धर्मनोमुख्यहेतुळे जेम करशणमां
पाणीते मुख्यहेतुळे तेमक्रियामां प्रणिधानते मुख्यहेतुळे ॥ १२ ॥

बेठापणजेऊपजेरे ॥ किरियामांउद्वेगरे ॥ योगद्वेषथीते
क्रियारे ॥ राजवेठसमवेगरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे उद्वेगनामा बीजो दोषवरखाणेळे खेदविनापण बेठाथकां उद्वेगथा
य तेनीपेरे उद्वेगदोषमां पणजाएवुं बेठाथका पणजेक्रिया करे तेमां उद्वेगकपजे
तोतेक्रियाकरतां तेप्राणीने सुखजेचित्तनीप्रसन्नता तेकेमउपजे जेवारे क्रियामां उ
द्वेगथयो तेवारे द्वेषउपनो तेद्वेषथी राजानी वेठनीपेरे कथंचित्क्रियाकरे वेगके०
उतावलोकरे एवीरीते राजवेठनी पेरेकरे तेने जन्मांतरे योगीनाकुलने विषेजन्मपण
नहोय एअर्थोषोडशकमांजोइलेजो ॥ १३ ॥

त्रमयीजेहनसांजररे ॥ कांइअकृतकृतकाजरे ॥ तेह्यीगुज
किरियाथकीरे ॥ अर्थविरोधिअकाजरे ॥ प्रजुण ॥ मुजुण ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे यद्यपि षोडशकर्मां त्रान्तिनामा पांचमो दोषकह्योळे तथापि उपा
ध्यायजीयेंइहांत्रीजोत्रान्तिनामा दोषवरणव्योळे एमअनानुपूर्वीपण व्याख्यानुअंगळे ह
वे त्रान्तीनो अर्थकहेळे त्रान्तिके ० वस्तु अन्यहोय तिहांअन्यजाणे जेम शुक्तिकानेवि
षे रजतनी त्रान्तिथाय तद्वत् त्रमेकरी जेवस्तु सांजरेनही जेमैकशुं अथवाधर्मकृत
नर्थकशुं उपलक्षणथी मेवञ्चखो के पातनथीउच्चखो इत्यादि तेगुजक्रियाथकी पण
अर्थविरोधि एवुंजे अकाजके ० इष्टफलरूपजेकार्य ते नथाय तेनेअकाजकहिये ॥ १४ ॥

शांतवाहिताविणहोवैरे ॥ जेयोगेनुत्थानरे ॥ त्यागयोगळे
तेह्यथरे ॥ अणठंमातुंध्यानरे ॥ प्रजुण ॥ मुजुण ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे उद्धाननामाचोथो दोषवरणवेळे उद्धानके ० चित्तनी अग्रशांतता
तथा मनप्रमुखनी उद्भुकताथकी जेम कोइक पुरुष मदिराप्रमुखेकरी मदावष्टव्यथयो
होय तेनीपेरे जेयोगने उद्धानदोषेकरीने शांतवाहिताविणहोयके ० शांतवाहिता न
होय एटले जेक्रियाकरे तेमांउद्देगरहे पण उरणनहोय तेक्रियाकेवीळे के त्यागयोग
के ० त्यागवायोग्यळे पणतेह्यथके ० तेत्यागयोगक्रियाथी अणठंमातुं ध्यानके ० ठंमातुं
तजातुंनथी एवुंध्यानळे जेम कोइक प्राणीयें दीक्षालीधीहोय अने सर्वधामूलोत्तर
गुण निर्वाहकरवा असमर्थळे तेप्राणीनेविधिपूर्वक जेमश्रावकाचार ग्रहवानोउपवे
शआपीयें ते लिंग व्यजवायोग्यळे पणलोकनी निंदाप्रमुखेअणठंमातुंळे उक्तंचउप
देशमालायां ॥ जइनतरसिद्धारेउत्तं ॥ मूलगुणजरंसउत्तरगुणंच ॥ मोचूणंतोतिचू
भिं ॥ सुसावगचंवरतरांगं ॥ १ ॥ १५ ॥

विचेविचेबीजाकाजमारिं ॥ जाएमनतेखेपरे ॥ ऊखणताजि
मशालिनुरे फलनहीतिहांनिर्लेपरे ॥ प्रजुण ॥ मुजुण ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे पांचमो क्लेपनामादोषकहेळे जेक्रियामांमीहोय तेक्रियामां विचेंविचें
बीजाकार्यमां मनजाय तेखेपकहियें ऊखणताके ० उपाडीऊपाडीने वारंवार एवीजे
शालितेनुं निर्लेपके ० चोखुंफल नहीके ० नथाय एटले एजावजे एकवार शालि उखे
डीने वावेतो फलथाय पणवारंवारउखेडीने वावेतो फलनथाय तेमइहांवारंवार प्रा
रंजित क्रियामूकीने अन्यक्रियामांमनजाय तेफलनपामे ॥ १६ ॥

एकजठामेंरंगथीरे ॥ किरियामांआसंगरे ॥ तेहजगुणवा
पोथितिरे ॥ तेहथीफलनहीचंगरे ॥ प्रचुण ॥ मुऊण ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे आसंगनामाढगो दोषकहेढे आसंगके० जेक्रियाकरतोहोय तेमां
इदमेवसुंदर एहवो जेरंग तेआसंगनामादोषकहीये जोपणतेअनुष्ठानशास्त्रोक्तढे तो
पण तेमां रंगनुजे घरढे तेदोषरूपढे तेहजगुणवापोथितिके० तेवेनेतेवेजगुणवापोरहे
पण आगल गुणवाणो वधेनही जेमश्रीमहावीरकपरें गौतमस्वामीने नक्तिरागहतो
तेथीतेजगुणवाणो स्थितिरही पणमोहनी कर्मतुंउन्मूलकरीने केवल ज्ञानरूपजेफलते
चंगके० मनोहर नययुं माटे आसंगते दोषता जाणवी एअर्थषोडशकवृत्तिमांजो १ ४

मांमीकिरियाअवगणीरे ॥ बीजेठामेहर्षरे ॥ इष्टअर्थमां
जाणीयेरे ॥ अंगारानोवर्षरे ॥ प्रचुण ॥ मुऊण ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे अन्यमुदनामा सातमो दोषकहेढे जेप्रारंजितकार्यथकी अन्यस्थानकें
हर्ष तेअन्यमुददोष जेमांमीकिरियाके० जेक्रियाकरेढे ते अवगणीके० तेनो आदरसू
कीने बीजेठामेहर्षके० बीजीक्रियामां हर्षराखे एटले चैत्यवंदनकरतोहोयने सामाय
कमां हर्षकरे तेप्राणीने इष्टअर्थके० त्रिभित्तिअर्थमां अंगारानोवर्षके० अंगारानो वर
शादवरसेढे एटलेमांमेलीक्रियामांजे अनादरढे तेसर्वदोषतुंमूलढे ॥ १८ ॥

रोगहोएसमजणविनारे ॥ पीडाजंगसुरूपरे ॥ शुद्धक्रिया
उहेदथीरे ॥ तेहवंध्यफलरूपरे ॥ प्रचुण ॥ मुऊण ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हवे आठमो रोगनामादोष कहेढे तेपीडाजंगसुरूपके० पीडासुरूप अथ
वा जंगसुरूप एसमजणविनाजेपदढे तेशुद्धक्रियाने जोडीये तेवारेएवो अर्थथायजे
समजणविनाशुद्धक्रियानो उहेदकरे पण अशुद्धक्रियाकरेखरो तेवारे शुद्धक्रियाने
पीडाथयी अथवा शुद्धक्रियानोजंगथयो एवे अर्थरोगनाथया एटले रोग दोषथके
शुद्धक्रियानो उहेदते विनाशकरे तेवंध्यफलके० तेअशुद्धक्रिया वांक्रियाफलरूपथाया ॥

मानहानीथीदुःखदिऐरे ॥ अंगविनाजेमजोगरे ॥ शांतोदात्त
पणाविनारे ॥ तेमकिरियानोयोगरे ॥ प्रचुण ॥ मुऊण ॥ २० ॥

अर्थ ॥ एकपर कथाअतदोष रहित जेहोय तेने शांतादिक्रियुणआवे माटे एक
शांतबीजोउदात्त एवेशुणवखाणोढे तेमानीपुरुषने जेममाननी हाणीथाय एटले दुःख

उपर्जे तथाअंगविनाके० अंगोपगिहीन होय अनेजोगनी सामग्रीस्त्रीप्रमुख मली होय तेजेम चित्तने दुःखआपे अथवाजेम जोगनी सामग्री मलीहोय तोपण मान दानीथीके० प्रमाणहीन अधिका उंग जोगवे तो दुःखआपे तथाअंगविना पणदुःख थाय तेम शांतअनेउदात्त एवेगुण आव्याविना क्रियानो योगपणएवो जाणवो॥२०॥

शांततेकषायअज्ञावथरि॥ जेनुदात्ततेगंजीररे॥ किरियादोष
त्यजीलहेरे ॥ तेसुखजशजरधीररे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥२१॥

अर्थ ॥ शांततेकहियेजे कषायनोअज्ञाव अनेउदात्ततेगंजीरहोय एवाप्राणी जेहो यते क्रियामां लागता दोषत्यजीने लहेके० पामे ते धीरके० धीरपुरुष सुखनोअने यशनो जरके० समूहपामे ॥२१॥ हवेएढालमांशांत तथा उदात्तगुणवखाएथा तेशांत उदात्तगुणतो धर्मरूपते तेधर्मरूपरत्ननी योग्यताकोनेहोय तेडुहामांकहेते ॥

दोहा ॥ एकवीसगुणपरिणमे ॥ जासचित्तनितमेव ॥

धरमरतननीयोग्यता ॥ तासकहेतूदेव ॥ १ ॥

अर्थ ॥ जेनाचित्तमां नितमेवके० निरंतर एकवीसगुणपरिणम्याहोय तेजीवने धर्मजे देशविरति सर्वविरतिरूपरत्न तेनी योग्यताहोय एम हेदेव तमेकहोतो ए एक वीसगुण इअश्रावकनाडे तेसंक्षेपेकहेते ॥ विस्तारेंआगलकेजे

१ खुद्वनही २ वलीरूपनिधि ॥ ३ सोम्म ४ जनप्रियधन्या॥

५ क्रूरनही ६ जीरुवली ॥ ७ असत ८ सारदखिन्न ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ १ हुड्मतिनहोय एटले गंजीरहोय २ रूपनोनिधानहोय एटले पंचें दिय स्पष्टहोय ३ सोम्य होय तेस्वजावेंअपापकर्मिहोय ४ जनप्रियके० लोकने वल्लनहोय तेसदासर्वदासदाचारीहोय धन्यके० एप्रशांसाकरवायोग्यते ५ क्रूरनही के० अक्लिष्टचित्तहोय एटलेसंक्षेपपरिणामीनहोय ६ आलोकपरलोकनाअपायथी नीरुके० बीहीतोरहे ७ असत एटलेपरनेतगेनही ८ सारके० प्रधान इखिन्नके० दाक्षिण्यगुणवंतहोय एटले परनीप्रार्थनानोचंगनकरे ॥ ३ ॥

ए लज्जालुज १० दयालुज ॥ ११ सोमदिठिमश्रथ्य ॥ १२ गुण

रागी १३ सतकथ १४ सुपस्व १५ दीरघदरशिअथ्य ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ए लज्जालुजके० स्वकुजादिकनी लज्जावंत एटलेअकार्यवर्जक १० दया लुजके० प्राणीमात्रनी अनुकंपावंत ११ सोम्यदृष्टीते यथावस्थितविचारनी दृष्टीते

दूरदोषत्यागीते सोम्यदृष्टिकद्वियैतेज मन्त्रके० मध्यस्थ राग द्वेष रहित एटले सो
म्यदृष्टि अने मध्यस्थ एपदे एकज गुण कहिये १३ गुणरागी तेगुणीजीवनो पक्ष
पाती होय १३ सतकथ ते नली कथानो कहेनार एटले धर्मकथावाहालीजे जेने
१४ सुपरकके० सुशील अनुकूल परिवारयुक्त होय १५ दीरघदरसीके० अनागतका
ल विचारिने परिणाम सुंदरकार्यकारी होय अन्त्रके०ए अर्थके ॥ ३ ॥

१६ विशेषज्ञ १७ वृद्धानुगत ॥ १८ विनयवंत १९ कृतजाण ॥

२० परहितकारी २१ लब्धलस्ववागुणएकवीसप्रमाण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ १६ विशेषज्ञके० पक्षपातरहितपणे गुणदोष विशेषनो जाण १७ वृद्धा
नुगतके० परिणतमतिपुरुषने सेवनारोहोय १८ विनयवंतके० गुणाधिक पुरुषनेवि
षे गौरवकर्ता १९ कृतजाणके० कखागुणनोजाण २० परहितकारीके० निर्लोनी
थको परोपकारकरे एटले जेदाक्षिणगुण तेपरनो प्रार्थ्यो उपकारकरे अने परहित
कारी तेपोताथी उपकारकरे एटलो आठमां गुणथी वीसमां गुणमां विशेषजा
णवो २१ लब्धलक्षगुणते धर्माधिकारी तेह्नोचावार्थ लब्धइवप्राप्तइवलह्यो ल
क्षणीयोधर्मानुष्ठानव्यवहारोयेनसलब्धलक्ष्यःसुशिक्षणीयइति एकवीसगुणसंपन्न
जेजीव तेधर्मरत्नने योग्यहोय ॥ ४ ॥

खुहनहीतेजेहमने ॥ अतिगंजीरउदार ॥ न

करेजनउतावलो ॥ निजपरनोउपगार ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेए एकवीसगुण अर्थ विस्तारें कहेजे खुहनहीतेके० अद्भुततेनेकहिये
जेनुं मन अतिगंजीरहोय उदारहोय तुह्न होय केमकेजे उतावलो मनुष्यहोय
ते पोताने तथा परने उपकार करीशकेनही एटले गंजीर होयते पोताने तथा
परने उपकार करे पण उतावलो होयते नकरीशके एप्रथमअद्भुतगुण ॥५॥

शुनसंघयणीरूपनिधि ॥ पुरणअंगउपंग ॥

तेसमरथसेजेधरे ॥ धर्मप्रज्ञावनचंग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ शुनके० उत्तम संघयणवंतहोय रूपनुं निधानहोय संपूर्ण अंगोपांगहोय पं
चैडिय परवडाहोय ते धर्मकरणी करवाने सेहेजे समर्थहोय ते धर्मनी प्रज्ञावनाकरे
इहां नदिखेण तथा हरीकेशीप्रमुख साथेविरोध न गणवो केमकेतेपणसंपूर्ण अवय
ववंतहता तथा आवचनते प्रायिकजे जोशेषबीजागुणयुक्तहोयतोरूपनुंप्रयोजन नथी

पापकर्मवरतेनही ॥ प्रकृतिसौच्यजगमित्त ॥

सेवनीकहोवेसुखे ॥ परनेप्रसमनिमित्त ॥७॥

अर्थ ॥ पापकर्म तेआक्रोश वध हिंसा चोरीप्रमुखनेविषेनप्रवर्ते आजीविका प्रमुख कारण टालीने सेहेजे सौम्यस्वभाव अवीहामणो सर्वजगतनेविषे मित्रताहोय एवापुरुषने सुखेलोक सेवीशके परने प्रसमके समतानुं कारणहोय एत्रीजो गुणधयो ॥७॥

जनविरुद्धसेवेनही ॥ जनप्रियधर्मसूर ॥ मलि

नजावमनथीतजी ॥ करीशकेअक्रूर ॥ ८ ॥

अर्थ जनशब्देलोककहियें तेलोकमांइहलोक तथा परलोक अने उन्नयलोक पण आवे एटले एनावजे इहलोक विरुद्ध नसेवे यदुक्तं सबस्सचैवनिंदा ॥ विसेसउतहय गुणसमिद्धाणं ॥ उद्धधम्मकरणहसणं ॥ रीढाजणपूयणिकाणं ॥ ? ॥ बहुजणविरुद्धसंगो ॥ वेसाचारजंघणंतहय ॥ उवणजोगोयतहा ॥ दाणाइविपयडमनेउ ॥ १ ॥ सादुवसणंमिच्छो ॥ सोसइसामडंमिअपडिआरोअ ॥ एमाइयाइइडं ॥ लोगविरुद्धांनि याणंति ॥ ३ ॥ तथा परलोकविरुद्धजेखरकर्मादि तेपन्नरकर्मादिकतथा उन्नयलोकविरुद्ध प्रते द्यूतादिक सात व्यसन नसेवे तोज जनप्रियके लोकने प्रिय तथा धर्म सूरके धर्मनोअधिकारीहोय ए चौथो गुणकह्यो मलिनजाव मनथी तजीने धर्मकरीशके एटलुं धर्मपद बाहारथी जेवुं तेअक्रूर कहियें केमके लोकप्रिय तथा अक्रूरगुणतुं लक्षण धर्मरत्नप्रकरणमध्ये एमज वखाएणुंये यथा ॥ इहपरलोयविरुद्ध ॥ नसेवए दाणविणयशीलद्धो ॥ लोयपिउजणाणं ॥ जणेइधम्मंमिबहुमाणं ॥ ? ॥ कूरोकिलि छनावो ॥ सम्मंधम्मंनसाहिउत्तरइ ॥ इयसोनइडजोगो ॥ जोगोपुणहोइअक्रूरो ॥ १ ॥ ए गाथानेअनुसारें अर्थकखोबे बली बुद्धिअविरुद्धपणे मुजेतोविशेषकरजोएपांचमोगुण

इहपरलोकअपायथी ॥ बीहेनीरुकजेह ॥ अप

यशथीवलीधर्मनो ॥ अधिकारीभितेह ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ इहलोक तथा परलोकना अपायथीके कष्टथी बीहे तथा अपयशथी बीहे तेनीरुकहियें तेपुरुष धर्मनो अधिकारीजाणवो एतवो गुणकह्यो ॥९॥

असठनवचेपरप्रते ॥ लहेकिर्तिविश्वास ॥ जा

वसारजुधमकरे ॥ धर्मठमतेखास ॥ १० ॥

अर्थ ॥ असतके० मायावी नही एवो गुणवंत तेपरने वंचके० उगेनही तिवारे लोकमां कीर्त्तियामे प्रशंसवायोग्यहोय अने लोकपण तेनो विश्वासकरे वली नाव सारके० पोतानुचित रीजवे पण परनुं चित्तरिजववामाटे नकरे तथाचोक्तं नूपांतो नूरिलोकःस्यात् चमत्कारकरानराः ॥ रंजयंतिस्वचित्तये नूतलेतेतुपंचषाः ॥ १ ॥ इत्यादिक तथा धर्मगामनेविषे खासके० रुढो उद्यमकरे ॥ एसातमोगुण ॥ १० ॥

निजकारयबांभीकरी ॥ करेअन्यउपकार ॥ सुद
खिन्नजनसर्वने ॥ उपादेयव्यवहार ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वली जेपोतानुं कार्य बांभी एटले पडतुंमूकीने पण परउपकारकरे जेजे इहलोक परलोकनेविषे हितकारीढे तेवाउपकारकरे पण पापहेतुयें नप्रवर्ते ते सुदाकिननामाआत्मोगुण कहियें तेजन सर्वलोकने उपादेयव्यवहारके० आदेयवाक्यव्यवहारहोय व्यवहारते वाक्यव्यवहार ॥ ११ ॥

अंगीकृतनत्यजेत्यजे ॥ लज्जालुनुअकाज ॥

धरेदयालुधर्मनी ॥ दयामूलनीलाज ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ धर्मकार्य जेअंगीकारकछुं होय तेनत्यजे अने अकाजके० जेअकार्यहोय ते त्यजे तेने लज्जालु नामेंनवसुगुण कहियेंतथा दसमुंदयालु तेने कहियेंजे दयामूल धर्मढे तेनी लाज धरे एटले दयामूलधर्मनलोपे ॥ १२ ॥

धर्ममर्मअवितत्यलहे ॥ सोमदिष्टिमक्षत्य ॥ गु

णसंयोगकरेसदा ॥ वरजेदोषअणत्य ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे मध्यस्थ सोमदृष्टीनामा इग्यारमो गुणवखाणेंढे मध्यस्थते को इ दर्शनउपरें पक्षपातनथी तथा सोमदिष्टीके० षेषरहित दृष्टिदर्शन ठेजेने तेमध्यस्थ सोमदृष्टिकहियें तथा धर्मनो जेमर्म तेअवित्तल्लके० यथार्थ लहे जाणे एटले सज्जुण निर्गुण अल्पगुण बहुगुण तथासर्वे पारखंदीनिरुपित जेधर्म ते कनक परिष्क पुरुषनीपेरें जाणे अनेजेज्ञानादिकगुण तेनो सदासंबंधकरतोरहे तथाअनर्थनाकरनारादोष तेसर्ववर्जे तेइग्यारमोगुण ॥ १३ ॥

गुणरागीगुणसंग्रहे ॥ दूसेनगुणअनंत ॥ उ

वेखेनिर्गुणसदा ॥ बहुमानेगुणवंत ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ गुणनो रागीहोय धर्मजपरें रागधरें तथा गुणनो संग्रहकरे नवागुण अंगेआपो गुणअनंतके ० घणागुणवंतने दूसेनके ० दुःखवेनही एटले एजावजे गुणघणाहोय अने कदाचित् कोइक दोषहोय तोपण तेने दुःखवेनही यतः नूरिगुणाविरलक्षिय ॥ इकगुणेविदुजणोनसवळ ॥ निदोसाएविजई ॥ परसंसिमोथेवदोसेवि ॥ १ ॥ इत्यादि तथाः निर्गुणने उवखेके ० दुःखवेनही तेमजस्ववे पणनही अनेगुणवंत जे देशविरतिसर्वविरतिवंत तेनो बहुमानकरे जे धन्यए धन्यएनो अवतार इत्यादिकगुणरागीनामा बारमोगुणथयो ॥ १४ ॥

अशुभकथाकलुषितमति ॥ नासेरतनविवेक ॥

धर्मार्थिसतकथाहुए ॥ धर्मनिदानविवेक ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ अशुभकथाजे स्त्रियादिकनीकथा तेषेकरीने कलुषितमति अर्थीजे जेहनीतेप्राणीने विवेकरूपरत्न सदसद्वस्तुं जेपरिज्ञान तडूपरत्न नासे तेमाटे धर्मार्थिथको सत्कथकहोय तीर्थकर गणधर महर्षिप्रमुखनाचरित्रकहे जेधर्मार्थि तेधर्मनो अर्थिथको ए सत्कथाजधर्मनुनिदानजे विवेकके ० विज्ञानजे जेअशुभकथानो त्याग अने शुभकथाकरवी एतेरमोगुण ॥ १५ ॥

धर्मशीलअनुकूलयश ॥ सदाचारपरिवार ॥

धर्मसुपस्वविधनेरहित ॥ करीशकेतेसार ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे सुपक्षयुक्तनामा चवदमोगुणकहेजे ते जेनोपरिवारने धर्मकरवानो आचारजे अनुकूलके ० धर्ममाविघ्ननकरे तथा यशवंत अने सदाचारीपरिवारहोय एवो सुपक्षगुणवंत विघ्नेरहितहोय तेपुरुष सारके ० प्रधानएवोजे धर्मते प्रतेकरीशके ॥ १६ ॥

मानेसविपरिणामहित ॥ दीरघदर्शिकाम ॥

लहेदोषगुणवस्तुना ॥ विशेषज्ञगुणधामा ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे दीर्घदर्शिनामा पन्नरमो गुणकहेजे तेजे कामके ० कार्यमाने तेपरिणामे हितकारीजहोय उपलक्षणथी तेमां लाजयणोहोय अनेक्षेत्र अल्पहोय बहु लोकने प्रशंसनीकहोय यतः आढवईहीदंसी ॥ सयलंपरिणामसुंदरकळं ॥ बहुलाजमप्यकेसां ॥ सजाहणिल्लंबहुजयाणं ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्नप्रकरणे हवेविशेषज्ञानामा सोलमोगुणवखाणेजे जे लहेके ० जाणेवस्तुना गुणदोष एटले एअर्थजेपक्षपातविना व

स्तुना गुणदोष सर्वने जापो ज्ञोपकृपातहोय तोर्युणमां दोषकाहे अनेदोषमां गुण
काहे पण मध्यस्थबुद्धिने यथास्थितज्ञासे एवोविशेषज्ञ तेगुणतुं धामके० धरहोय
वृद्धानुगतसुसंगते ॥ हवेपरिणतबुद्धि ॥ विनयवं
तनियमांकरे ॥ ज्ञानादिकनीशुद्धि ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे वृद्धानुगतनामा सत्तरमो गुणकहेते तेजे परिणतबुद्धिवान परिपा
कबुद्धिनो धणीहोय तेपापना आचारनेविषे नजप्रवृत्ते अनेगुणवंतजे वृद्ध होयतेने
अनुगतके० अनुजायीये प्रवर्ते एटले वृद्धनी संगतकरवी तेसुसंगतकहिये तेसुसंगते
करी पोते पण परिणतबुद्धीवालो थाय परीपकबुद्धिवानथाय यतः बुद्धोपरिणयबु
द्धी॥ पावायारेपवृत्तइनेवं॥बुद्धापुणोविएवं॥संसिगिकयागुणाजेणं इति हवेविनयनामा
अठारमो गुणकहेते तेविनयवंतप्राणी नियमाके० निश्चैज्ञानादिकनीशुद्धिकरे एटले
एजावजे सर्वज्ञानादिकगुणतुं तथा मोक्षनुंमूलतेविनयते माटे विनयगुणजोइये यतः
विणउंसवगुणाणां॥मूलसन्नाणदंसणाईणां॥सुक्कस्सयतेमूलं तेणविणीउंसहंपसडो ॥

गुणजोमेगुरुआदरे ॥ तत्वबुद्धिकृतजाण ॥ पर
हितकारीपरप्रते ॥ थापेमार्गसुजाण ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हवेकृतज्ञानामाद्योगणीसिमोगुणकहेते तेजोगुणनेविषे तथा धर्मेनेविषे
बीजानेजोडे तथा धर्मेगुरुकरे घणोआदरकरे तथा जेने तत्व ग्रहवानी बुद्धिहो
य तेने कृतजाणके० कृतज्ञ कहिये हवे वीसमो परहितकारीनामा गुणकहेते जे
परप्रते धर्ममार्गथापे अने सुजाणके० माह्योहोय वलीजेपोधर्ममार्गजाणोते एटले
गीतार्थते केमके जोअगीतार्थहोयअनेतेपरनेहितकरवा चाहे तोपण अहितथाय य
तः किंएचोकरयं ॥ जंसंममनायसमयसप्रावो ॥ अन्नंतुदेसणाए ॥ कठयरांगमिपाडेइ

शीखेलखेसुखेंसकल ॥ लब्धलक्ष्मणकाज ॥ ए
मएकवीसगुणोवरयो ॥ लहेधर्मनुराज ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हवे लब्धलक्ष्मणनामा एकवीसमो गुणकहेते तेजे शीखेके० थोडाकालमां
आगमादिक जपो तथा लखेके० जापो सुखेके० अनायासे वगरप्रयासे सकलके०
समस्त शुभकाजजे धर्मनाकार्य तेने लब्धलक्ष्मणकहिये यतः लक्ष्मेइलक्ष्मणको ॥ मुहे
णसयलंपिधम्मकरणिळं ॥ दरकोसुसासणिळो ॥ तुरियंचसुसिरिकउहोइ ॥ इतिधर्म
रत्नप्रकरणे एरीते एकवीसगुणे करीविराजित होयते धर्मनुराज्य लहेके० प्राप्तेइति

पूरणगुणउत्तमकह्यो॥ मध्यमपादेहीन ॥ अ
 हेहीनजघन्यजना॥ अपरदरिडीदीना॥ ११ ॥

अर्थ ॥ एपूर्णेकवीसगुणे सहितहोय तेउत्तमकहियें अने पादेके० चोथेजागेही
 नहोय तेमध्यम कहियें तथा अ-दशगुणेहीनहोय तेजघन्यकहियें अपरके० अथ-
 यकी हीनगुणी होयते दरिदि दीनजाणवा केमके दरिडी होयते पोतानाउदरजर
 वानी चिंतायें व्याकुलपणेकरी रत्नना क्रयविक्रयनी चिंतानकरीशके तेम हीनगुणीते
 धर्मरत्ननोमनोरथ पणनकरीशके यतःपाय-दशगुणविहिणा ॥ एसिमक्षिमावरानेया॥
 इचोपरेणहीणा ॥ दरिहपायामुणोयवा ॥ १ ॥ ११ ॥

अरजेवरजीपापने ॥ एदधर्मसामान्य ॥ प्रचुत
 ऊजक्तिजशालहे ॥ तेदहोएजनमान्य ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जे पापने बर्जिने एसामान्यधर्म जेश्रावकधर्म तेने अरजेके० उपाजे ते
 प्राणी हेप्रचु तारी नक्तिकरिने जशालहेके० जशप्रतिष्ठापामे एटले एवागुणवंतहोय
 तेतारी नक्तिकरेज तथा तेप्राणी सर्वलोकने मान्यहोय ॥ ११ ॥ ए एकवीस गुणस
 हितहोयते जावश्रावकपणुपामे माटे जावश्रावकना गुणवर्णवानेवारमोढालकहेजे
 ढालवारमोचोपाइनीदेशीजे

एकवीसगुणजेणेलह्या ॥ जेनिजमर्यादामारह्या ॥ तेद
 जावश्रावकनालहे ॥ तसलक्षणएतुंप्रचुकहे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ए एकवीसगुणने जेपाभ्याहोय वलीजे पोतानी मर्यादामारह्याहोय आ
 चारशीलमारह्याहोय तेजप्राणीजाव श्रावकप णुपामे एटले एजावजे पूर्वे इव्यश्रा
 वक थयिनेउत्तरकालें जावश्रावकथाय ते जावश्रावकना लक्षण एप्रमाणेहेप्रचुवीत
 रागपरमेश्वर तमेकह्याठे तेपरमाणे आगल कहियेठैयें ॥ १ ॥

कृतव्रतकर्माशिलाधार ॥ गुणवंतोंनेऊजुव्यवहार ॥ गु
 रुसेवीनिप्रवचनदत्त ॥ श्रावकजावेएप्रत्यक्त ॥ १ ॥

अर्थ ॥ इहां मार्गानुसारीना पांचीस गुणज्ञानविमलसुरीयें लख्याठे पण विशेष
 शब्दार्थीदिकर्मा प्रयोजननथी तथाएनुमूल धर्मरत्नप्रकरणकछुंजे तेमांपणनथीकह्या
 माटे अमेलेख्यानथी ? कछुंजे व्रतरूपकार्यजेणे तेकृतव्रतकर्माकहियें १ शीलवं

तहोय ३ विचहितगुणवंतहोय ४ ऋजुव्यवहार एटले सरलमनहोय ५ गुरुनीशुश्रू
षा करे सेवाकरे ५ प्रवचनके ० आगममांकुशलहोय माह्योहोय एबलक्षण जेमा
होय तेप्रत्यक्षपणे जावश्रावक कहियें यतः कयवयकम्मोतह्य ॥ शीलवंचगुणवंच
ऋजुववहारी ॥ गुरुसुस्तूपवयण ॥ कुसलोखलुसावगोनावे ॥ १ ॥ १॥

श्रवणजाणणाग्रहणनुदार ॥ पढिसेवाएचारप्रकार ॥ प्रथ
मचेदनामनधारीयें ॥ अर्थतासइमअवतारीयें ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे उपरना ठ लक्षणमांथी प्रथमकृतव्रतकर्मानामें लक्षणना चारचेद
ढे १ श्रवणके ० सांजलजुं २ जाणणाके ० जाणवुं ३ ग्रहणके ० अंगीकारकरवुं उदा
रके ० विस्तारपणे ४ पढिसेवाके ० सम्यक्यालजुं एचारचेदकह्या एप्रथमचेदजेकृतव्र
तकर्मानामे तेनाअवधारीयें तासके ० तेनाअर्थ एम अवतारीयेंके ० उतारीयें ॥ ३ ॥

बहुमानेनिसुणोगियथ्या ॥ पासेंजंगादिकबहुअर्थ ॥

जाणेगुरुपासेंव्रतग्रहे ॥ पालेनुपसर्गादिकसहे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ इहां बहुमान कह्युपण विनयतथाबहुमान बने लेवा यतः विययबहु
माणसार ॥ गीयडाउकरेइवयसवणं इतिवचनात् गीयडापासेके ० गीतार्थपासेथीजे
निसुणोके ० सांजले तेविनय तथा बहुमानसहित सांजले इहांचोचंगीकहेढे १ कोइ
कधूर्तमां वंदनादिक बाह्य विनयतोहोय पणजारीकर्मिमाटेबहुमान अंतरप्रीति न
होय २ कोइकमां बहुमानहोय पण विनयकरवानी शक्तिनहोयतेग्लानादिक जाण
वा ३ कोइक आसन्नसिद्धियाजीवमां विनय तथा बहुमान बेहुहोय ४ कोइकआ
करापापकर्मांमां विनय तथा बहुमान एके नहोय इहां व्रतसांजलवाने कहुं पण
उपलक्षणथी सर्वशास्त्र सांजले सूत्रतेगीत अने तेतुं व्याख्यानतेअर्थ अने जेअर्थस
हित तेगीतार्थ यतः गीयंनन्नइसुत्तं ॥ अज्ञोतस्सेवहोइवरकाणं ॥ गीएणयअज्ञेय
संचुतोहोइगीयडो ॥ १ ॥ एटले गीतार्थपासे सांजलीने एपहेलोचेद जंगादिक बहु
अर्थ जाणेके ० व्रतनाजांगाप्रमुखबहुअर्थसमजे जेम पञ्चकाणना ४ए जंगाने त्रका
लनागणियें तेवारे १४४ जंगाथाय वली व्रतआश्रीगणियें तेवारे एकव्रते ६ बेव्रते
४० त्रएव्रते ३४२ इत्यादिक यावत्वारव्रते ३८४ १ २८४ ३०० जंगाथाय अत्रगा
था ॥ तेरसकोडीसयाइ ॥ चुलसीकोडीउबारसयलका ॥ सगसीइसहसदोसय ॥ स
वगंडकजंगीए ॥ १ ॥ नवजंगीयेंएकव्रते एं बेव्रते एण यावत्वारव्रते एणएणएणएणएणएणएण

वेसोनसुंदरेतस्सइतिवचनात् ॥ सहइके० शोनेप्रशांतधर्मिइति तथा वचनना वि
कारेकरीने रागजागे माटे विकारना वचन कहेनही यतः सवियारजंपियाइ ॥ मूण
मूडरंतिरागगिइतिवाक्यात्तेमाटेकहे यतः जंसुणमाणस्तकहंसुधुयरंजलइमाणसे
मयणो॥समणणसावयेणविनसाकहाहोइकहियवा ॥ इतिवचनात् ॥ ६ ॥

मोहतणोशिशुलीलालिंग ॥ अनर्थदंमअभेएचंग ॥ क

ठिणवचननुंजल्पनजेह ॥ धर्मिनेनहिसम्मततेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे शिच्छुलीलके० बालक्रीडा ते मोहतणोके० मोहनुंलिंगे वली के
वीले अनर्थदंडे तेजीवने चंगके० मनोहर जागेते यतः बालिसजएकिलाविहु ॥
मूलंमोसस्सणडंडाउ ॥ इतिवचनात् हवे उघोनेद कहेते ते कठिणवचननुं जेबो
लवुं ते धर्मिजीवने सम्मतके० मान्यनही यतः फरुसनवणानियोगो ॥ नसम्म
उंसुधुधम्मिणंइतिवचनात् एउनेदेकरी बीजो शीलवंतनामाचेद संपूर्णथयो ॥ ८ ॥

उद्यमकरेसदासंज्ञाय ॥ करणविनयमांसर्वतुपाय ॥ अन

जिनिवेशीरुचिजिनआण ॥ धरेपंचगुणएहप्रमाण ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे गुणवंतनामाजावभावकनुं त्रीजुं लकएकहेते तेमां यद्यपि औदा
र्थ धैर्य गांजीर्य प्रियबोलवुं इत्यादिक अनेक गुणते तोपण पांचगुणेकरी गुणवंत
गीतार्थकह्याते १ संज्ञायके० जणवा वाचवा पठनादिकनो उद्यमकरे २ करणके०
अनुष्ठानक्रियाकरे ३ विनयमांके० गुरुआदिक आवे अन्युञ्जानादिककरे सदाउजमा
लथको जेजेविनयनाप्रकारते तेते सर्वकरे ४ अनजिनिवेशीके० कदाग्रहीनहोय इह
लोक साधवामां कदाग्रहनकरे ५ रुचिके० आकरी श्रद्धा जिनआणके० जैनागम
नेविषे होय एपांचगुणधरे तेगुणवंतकहिये ते प्रमाणके० मान्यते ॥ ८ ॥

संज्ञायेंधारेवैराग ॥ तपनियमादिककरणेराग ॥ विनयप्र

युंजेगुणनिधितणो ॥ जेममनवाधेआदरघणो ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हवे एपांचेना फलकहेते प्रथम संज्ञायकरता जीवने वैरागवधे तथा
अनुष्ठानमां सावधानथको जीव तप तथा नियममां उद्यमवंतहोय जेतपंते बारजे
दे प्रसिद्धे अने नियमते साधुने विश्रामण उचरपारणालोचकराव्योहोय तेने धृ
तप्रमुखनुं दानदेवुं यतः पहसंनगिलाणोसुंय ॥ आगमगाहिसुतह्यकयलोए ॥ उच

रपारणगंभिय ॥ दासोसुबद्धफलंहोइ ॥ १ ॥ इति तथा गुरुवंदना चैत्यवंदना पूजा प्रमुखपण्ये गुणमां लेवा ३ तथा गुणनुं निधानपुरुपतेनोविनय प्रयुंजेके० करे गुणवंत आवे तेवारे उजोथाय सामोजाय मस्तके अंजलीकरे आसनआपे गुरुबे तापठी बेसे सेवाकरे जायतेवारे वोलावाजाय इत्यादिक विनयकरे तेविनयवंत देखीने तेनाऊपर गुरुनो घणो आदरवधे आम्नायादिकगुरुतेनेआपे ॥ ९ ॥

अनजिनिवेशीअवितथ्यगणे ॥ गीतारथज्ञाषीतजेसुणे ॥

सहृणायेंसुणवाचाह ॥ समकितनोमोहोउज्जाह ॥ १० ॥

अर्थ ॥ अनजिनिवेशीजेहोय तेने अवितळके० यथार्थ माने अनेगीतार्थ जेबोले गीतार्थकहेतेथथार्थजाणे तथा गीतार्थपासें सांजले श्रद्धापूर्वक सांजलवाने वांढे उपलक्षणथी श्रद्धायेंज्ञापूर्वकअनुष्ठानकरे एवी श्रद्धाविनासमकितनी छुद्विक्यांथी थाय यतः सवणकरणेसुज्ञा ॥ होइरुसहृणायेंसंज्ञता एइएविणाकतो ॥ सुदिसम्मत्तरपणस्त ॥ १ ॥ इतिएसमकेतनो मोहोहो उज्जाहके० हर्षले ॥ १० ॥

अवितथकथनअवंचक्रियां ॥ पातिकप्रकटनमैत्रीप्रिया ॥

बोधबीजसन्नावेंसार ॥ चारजेदएऊजुविवहार ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवे जावश्रावकनुं चोछुंऊजुविवहारनामा लक्षण चारजेदेकरी कहेढे १ अवितथकथनते यथार्थबोले धर्म व्यवहारमां परने उगवाने माटे धर्मेने अधर्मनकहे अधर्मेने धर्मनकहे ऋयविक्रयव्यवहारमां लेवेदेवे जूतुं नबोले तथा साह्नीव्यवहारमां राजदरबारें पण खोटीसाहेदी नपूरे तथा धर्मेनी हांसीथाय एतुं पणनबोले ए प्रथमजेद ३ अवंचक्रियाके० बीजाने कष्टउपजे एवीक्रिया नकरे सारीवस्तुमांस्वराबध सुजेलीनआपे अथवा ताकहीप्रमुखतोलमां अधिकुंओतुं आपीलेइने परने उगेनही तथा आजवमां पणवचनक्रियाते केवलपापजळेएमदेखतो परने उगवाथी निवृत्ते यद्यपिअवंचक्रियाते पोतानो आत्माउगायनही ईहां योगअवंचक क्रियाअवंचक फल अवंचक इत्यादिकपूर्वना टबामां अर्थलख्योले पण धर्मरत्नग्रंथमां एरीतेंनथी माटे अमे नथीलख्यो ३ कोइक पापकरतोहोय तेने प्रकटनके०अपाय कही देखाडे जेहे नडे पापकरतां अनर्थथाय इत्यादिक कहे पणतेने उवपेनही ४ मैत्रीप्रियाके० निष्कपटपणे मित्राइकरे ते साचेजावेकरे पण खोटेजावे नकरे माटे एकछुंजे सारबोधबीजपामे एचारजेदेकरी ऊजुके० सरलतानो व्यवहारकहियें अने एचारेबोलथी विपरीतकरे तोबोधबीजजाय एम धर्मरत्न प्रकरणमांकछुंढे ॥ ११ ॥

गुरुसेवीचतुर्विहसेवना ॥ कारणसंपादनजावना ॥ से
वेअवसरगुरुनेतेह ॥ ध्यानयोगनोनकरेढेह ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे जावश्रावकनुं पांचसुं लक्षण गुरुशुश्रुषानामेकहेढे ते गुरुसेवा चतुर्वि
हके ० चारप्रकारेढे १ गुरुनीसेवनाकरे २ कारणके ० बीजापासे गुरुनी सेवाकरावे ३
संपादनके ० गुर्वादिकने औषधादिकनुं देवुंकरे ४ जावनाके ० गुर्वादिकनो बहुमानकरे
तथा गुरुना परिवारनो बहुमानकरे इहां गुरुतेधर्मगुरुलेवा पणमातापितादिकगुरुनले
वा यतः धर्मज्ञोधर्मकर्त्ताच सदाधर्मप्रवर्त्तकः ॥ सलेन्योधर्मशास्त्राणां देशिकोगुरुभ्य
ते ॥ हवे एचारेनेदना अर्थकहेढे १ अवसरपामीने गुरुनीसेवाकरे पणवगरअवसरं न
करे तेकहेढे जे ध्यानके ० धर्मध्यानादिकयोग तेप्रत्युपेक्षणा आवश्यकदिक तेनो न
करेढेहके ० ढेद नकरे एटले व्याघातनकरे जीर्णोत्तनीपेरें ॥ १५ ॥

तिहांप्रवर्त्तविपरप्रतें ॥ गुरुगुणजाषेनिजपरबतें ॥ संपादे
औषधमुखवली ॥ गुरुजावेंचालेअविचली ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ३ वली ते परप्रतेंके ० बीजाने गुरुसेवानेविषें प्रवर्त्तवि तेनाआगल गुरु
गुण जाषीके ० वर्णनकरिने एटले एजावजे पोते गुर्वादिकना गुण वर्णनकरे तेथी
प्रमादीहोय तेपणगुरुसेवामां प्रवर्त्तइतिजावः ३ तथा निजके ० पोताथी अने परबतें
के ० परथकीसंपादेके ० आपेअपावे औषधमुखवलीके ० औषधप्रमुख तेमां एकइअते
औषध अथवा बाह्यउपयोगी तेऔषध अने अनेक इअसंयोग अथवा शरीरमां
जोगववा थोग्य तेनैषज वली प्रमुखशब्दें जेसंयमोपकारिवस्तु जोइयें ते आपे अथ
वां अपावे ४ गुरुजावेंचालेके ० गुरुने अनिप्रार्थें चाले गुरुनो बहुमानकरे तथा गुरु
ने अनुजायीचाले अविचलीके ० अविचलथको ॥ १६ ॥

सूत्रअर्थनुस्सग्गववाय ॥ जावेंव्यवहारेंसोपाय ॥ निपु
एपणुंपाम्योढेजेह ॥ प्रवचनदह्कहिजेतेह ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे जावश्रावकनो प्रवचनदह्कनामा उद्गुलक्षण वखाणेढे ते ढनेढेढे ते
माटे श्रावकपण ढनेढें जाणवो तेकहेढे १ सूत्रनेविषेकुशल २ अर्थनेविषे कुशल
३ उत्सर्गनेविषे तेसामान्यसूत्रनेविषे कुशल ४ वचायके ० अपवाद एटले विशेषसू
त्रनेविषे कुशल ५ जावेंके ० विधिपूर्वक धर्मानुष्ठाननेविषे कुशल ६ व्यवहारेंके ०

गीतार्थनीत्याचरणारूपजेजितव्यवहार तेनेविषे कुशल सोपायके० उद्यमसहित
निपूणके० कुशलपणुंपाम्योळे एवो जें पुरुष तेनेप्रवचनदृक्कहियें ॥ १४ ॥

उचितसूत्रगुरुपासेंजणे ॥ अर्थसुतीर्थेतेहनोसुणे ॥ विषय
विजागलहेअविवाद ॥ वलीकत्सर्गतथाअपवाद ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे एबजेद विस्तारीकहेळे १ उचितसूत्रके० श्रावकनेयोग्यसूत्र चौसर
णादिक प्रवचनमाताथी मांडीने ऋजीवणीयाअथयनपर्यंतजणे उक्तच ॥ पवयणमा
इबजीवणियंताउजयवियरस्त ॥ अस्यार्थः ग्रहण शिहा तत्रप्रकृता उजयतःसूत्रतो
अर्थतश्चेतरस्यश्रावकस्येति एरीतें सूत्रजणोउपलक्षणथी पंचसंग्रह कम्मपयडीप्रमुख
ग्रंथनासमूह तेपोतानीबुद्धिनेअनुसारेजणे ३ अर्थके० तेसूत्रनोअर्थ ते सुतीर्थे
के० संविज्ञ गुरुपासेथी सांजले ३-४ हवेउत्सर्गतथाअपवाद एबजेदसाथेक
हेळे अविवादके० विवादरहितपणे विषयविजागलहेके० पोतपोतानेतेकापोजा
णे उत्सर्गनेउत्सर्गठामेजाणे अपवादने अपवादठामे जाणे पण एकलो उत्सर्गज
नअलंबे अथवां एकलो अपवादज नअलंबे जेअवसरें जेकरवुंधटे तेअवसरें ते
करे एटले जाजाज जोइ कार्यकरे एसर्वचारजेद कया ॥ १५ ॥

पद्मजावविधिमांहेधरे ॥ देशकालमुखजेमअनुसरे ॥ जाणे

गीतारथव्यवहार ॥ तेमसविप्रवचनकुशलनुदार ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ५ देववंदनादिक विधिनेविषे पद्मजावके० बहुमानहोय तथा बीजो कोइ
विधिकरतोहोय तेहनोपण बहुमानकरे विधिसामग्रीना अजावें पण विधिअाराधवा
नो मनोरथ मूकेनही इत्यादिक उपलक्षणथी जाणवुं ६ हवे व्यवहारकुशलनामा
बघोजेदवरवापोळे तेजेम देशकालप्रमुखहोय तेने अनुसरे एटले एजाव जे देशतेसु
स्थित इस्थितादि तथाकालते सुकाल इष्कालादिक प्रमुखशब्द इयसुलज डुर्लजादि
जावथी इष्ट ग्लानादिक तेसर्वने पोतपोतानीहहेजाणे गीतार्थनो व्यवहार सर्वपो
तेजाणे एटले एजावजे उत्सर्गअपवादना जाणजेगीतार्थ तेणे आचर्योजे व्यवहार
र तेपोतानी मते इषवेनही पण तेसर्वव्यवहार तेमज अंगीकारकरे एबप्रकारनो
प्रवचनकुशल ते उदारके० प्रधानकहियें ए बलक्षण जावश्रावकना जाणवा ॥ १६ ॥

किरियागतएषटविधलिंग ॥ जाषेतुंजिनराजअभंग ॥

एविधिश्रावकजेआचरे ॥ सुखजशालीजातेआदरे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पटविधलिंगके ० एतप्रकारना लिंग ते किरियागतके ० क्रियाथी उलखा
य जेम धूम्रथी अग्निउलखाय तेनीपेरें एम हेजिनराज सामान्यकेवलीमां राजास
रिखातुं जाषेके ० कहेते अचंगके ० समस्तपणे एविधिजे आवक आचरेते सुख त
आयश तेनी जेलीजा तेने आदरेके ० पामे ॥ १७ ॥ इहांशिष्यप्रश्न पूढेजे हेस्वामी
बीजा बली कांइलिंगते केतुमेएतलिंगक्रियागत कहा तेटलाजते तेने गुरुउत्तरआपेते
जेजावगतलिंग जूढाते ते तेरमां ढालमां कहेते एसंबंधेआव्यो ढालतेकहेते ॥

ढालतेरमो ठठीजावनामनधरो एवेशी

जावश्रावकनाजाषियें ॥ ह्वेसत्तरजावगततेहोरे ॥

नेहोरे ॥ प्रचतुऊवचनेअविचलहोजोए ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ह्वे जावश्रावकनालिंग गणतियें सत्तरते तेजावगतते तेकहियेंतेथें माटे
हेप्रस्तु हेस्वयंबुद्ध तारा वचननेविषे चलेनही एवो मुज्जेने भेहहोजो ॥ १ ॥

इन्डीचंचलचित्तथी ॥ जेवाटनरकनीमोटी

रे ॥ खोटीरे ॥ भंभेएगुणधुरेंगुणोए ॥ २ ॥

अर्थ ॥ यतः १ इन्डि २ दिथ ३ ॥ ४ संसारत ५ विषय ६ आरंज ७ गेह ८ दंत
एत ॥ ए गहुरिगाइपवाहे ॥ १ ० पुरस्तरंआगमपवित्ति ॥ १ ॥ १ १ दाणाईजहासत्ति ॥ पव
त्तणा १ श्विहर १ ३ रत्नडुष्टेय ॥ १ ४ मश्रुत १ ५ संबंद्धे ॥ १ ६ परत्यकामोवजोगीव ॥ १ ७
१ ७ विसाइवगिहवासं पालइसत्तरसपर्यनिबद्धंतु ॥ जावगयजावसावग लखएमेयंसमा
सेषां ॥ ३ ॥ एसत्तरगुणकहा तेमां पेहेलो लहणकहेते इहां इन्हाचंचल चित्तथी एतुं
लिपिदोषे घणीपरतोमां लखायुंते तेथी पूर्वटबाकारें इन्हा एवो अर्थकखोते पण
तेनिर्मूलते माटेउवेथोते अत्रार्थे धर्मरत्नग्रंथजोइनेनिश्चयकरवो इन्डी के ० स्त्री केहे
वीते जेचित्तथी चंचलके ० चपलते एटले अन्यअन्य पुरुषनी इन्हाकरनारीते बलीवाट
नरकनी मोटेके ० मोटीनरकनी वाटते एटले नरकेंजवानोमार्गते तेखोटीरेके ० हीणी
वाटते माटेस्त्रीने एवीजाणीने मूके एगुणधुरेंगुणोके ० पहेलोसंख्यामांगणो ॥ १ ॥

इंद्रियचपलतुरंगने ॥ जेरुंधेज्ञाननीराशिरे ॥

पाशेंरे ॥ तैबीजोगुणश्रावकधरेए ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ह्वे इंद्रिय जेपांचशास्त्रोक्तस्वरूप तद्रूपजे चपलके ० शीघ्रंगामीपणामाटे
डुर्गतीने सन्मुखचालता एहवाजे तुरंगके ० थोडा तेने जे ज्ञानरूप राशिके ० राशडीयें

करिने रुंधेके० रोंकीराखे एबीजोगुणते श्रावकपोतापात्रोंधरो॥यतः इंदियचवजतुरंगे॥
डुगाइमगाणुं०दाविरेनिञ्चं ॥ जाविथजवस्सरूवो ॥ रुजइसन्नाएरस्तीहिं ॥ १ ॥ ३ ॥

क्लेशतणुंकारणघणुं ॥ जेअर्थअसारजजाणे
रे ॥ आणरे ॥ तेत्रीजोगुणनिजसंनिधिए ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे घणुंके० अत्यंत क्लेशनुंकारण एवोजे अर्थके० इव्य तेने असारज
जाणे एत्रीजोगुण निजसंनिधिके० पोतानीपासे आणके० जावे ॥ ४ ॥

जवविडंबनामयअठे ॥ वलीदुःखरूपीदुःखहेतो
रे ॥ चेतोरे ॥ एमचोयोगणअंगीकरए ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जवके० जेसंसार तेकहेवोठे जेविडंबनामयीठे वली जन्म जरा मरण
रोगशोकादिक दुःखरूपीठे वली जन्मांतरे नरकादिक दुःखनोहेतुठे एम दुःखनीज
परंपराआपे तेचैतोके० जाणो एचोथोगुणश्रावकअंगीकारकरे ॥ ५ ॥

खणिसुखविषयविषोपमा ॥ एमजाणीनवीबहुइ
हेरे ॥ बीहेरे ॥ तेथीपंचमगुणवरचोए ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे विषयकहेवाठे जे क्लृप्तिकमात्र सुखठे तेपण विषोपमाके० काल
कूटसरिखाठे परिणामें वारुणठे एवाविषयजाणीने तेने बहुके० अत्यंतपणो नवी
इहेके० नवाठे अनेतेविषयने असारजाणेठे माटे तेथी बीहेके० बीतोरहे एपंचम
गुणनेवस्योथको शोणे ॥ ६ ॥

तीव्रारंजतजेसदा ॥ गुणबध्दानोसंज्ञागरि ॥
रागरि ॥ निरारंजजननोघणुंए ॥ ७ ॥

अर्थ हवे तीव्रारंजके० घणाप्राणीने पीडाकारीजे स्वरकर्मादिक व्यापार तेने स
दातजे कदाचितकरे तोसशोकथकोकरे पण निःशोकथको नकरे तेठछगुणनो संज्ञा
गीके० जजनारोथाय यद्यपिअणचालतेकांइकअरंज पोतेंसशोक थकोकरेठे पणरा
गीतोनिरारंजके० आरंजरहितजे जनके० लोकतेमुनिराजनोहोयघणोके० अत्यंतहोय
मानेसत्तमगुणवरचो ॥ जनपाससदृशगृह्वासो
रे ॥ अच्युतासोरे ॥ मोहजितवानोकरेए ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे सातमो गेहनामा गुणवखाणेठेते सातमो गुणवस्योथको मानेके० जा

एते ते जनके० प्राणी पाससद्वसके० बंधनस्त्रिखो घरवाशने माने जेम पक्षी पाससा
पडयो उडीनशके अने पोताना आत्माने दुःखीमाने एम गृहमातापितादिकसंबंधेही
हा लेइनशके पण दुःखमाने अनेतेप्राणी अन्यासतो मोहने जीतवानोज करे ॥७॥

अधमदंसणगुणजरथो ॥ बहुजातेंकरेगुरुजक्ति
रे ॥ शक्तिरे ॥ निजसद्वहणानीफोरवेए ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ आठमो दर्शननामा गुणेश्वरको गुरुजेधर्माचार्य जेनाथी समकित पा
म्योतेगुरुनी जक्ति बहुजातेंकरे अने पोतानी श्रद्धानी शक्तिफोरवे एटले एजावजे अ-
स्तिक्यजावसहितअने अतिचाररहित दर्शननेधरतो शक्तिथेप्रजावना तथा वर्षावाद
बुद्धिवंतकरे यतः अतिथकजावकलित पनावणावन्नवायमाइहिं ॥ गुरुजत्तिजुउधीमं ॥
धरेइइयदंसणंविमलं ॥ १ ॥ ९ ॥

लोकसन्नाहविपरिहरे ॥ जाणेगामरितुपरिवाहो
रे ॥ लाहारे ॥ एमनवमांगुणनोसंपजेए ॥ १० ॥

अर्थ हवे गामरीकप्रवाहनामानवमोजेदवखाणेठे लोकसन्नाहके० लोकअविचा-
रित रमणीकतेने परिहरेके० लजे अने लोकनीचाल तेगामरीयाप्रवाहजेवीठे जेम
एकगामरनेपठवाडे बीजुंगामर चाले उपलक्षणथकी कीडीनो मंकोडानो प्रवाहपण
केहेवुंतेजेम अविचारितेठे तेम लोकनोप्रवाहपण तेवोठे तेमाटे वजे एम नवमागुण
नोलाहोनीपजे ॥ १० ॥

आगमनेंआगलकरे ॥ तेविणकुणमारगसाखीरे ॥
जाषीरे ॥ एमकिरियादशमागुणथकीए ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवेदशमो आगमनामाजेद वखाणेठे जेकार्यकरते आगमने आगलक-
रीनेकरे एम विचारेजे आगमविना जेपरलोकसाधवानोमार्ग तेनो कोणसाखी
एटले वीतरागनाआगममांज एवामार्ग होय जाषीके० एवुं कहीने एरीतनी क्रिया
करे एटले एजावजे देववंदन गुरुवंदन प्रत्याख्यान प्रतिक्रमणादिरूपक्रिया जिनाग
मतथ्य जाणीने आगमोक्तक्रियाकरे एदेववंदनादिक क्रियानोविस्तारधर्मरत्नमां जोइ
लेजो एदशमागुणथकी क्रियापामे ॥ ११ ॥

आपअवाधार्येकरे ॥ दानादिकचारशक्तिरे ॥
व्यक्तिरे ॥ एमआवेगुणइग्यारमोए ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे दानादिक यथाशक्तियेकरे एङ्गारमोजेदकहेले आपत्रवाधार्येके०
पोताने पीडा नउपजेतेम दानादिकचारेकरे जोडव्यपात्रहोय तो देतोथको थाकेज
नही अने जोअल्पडव्यवानहोय तो अतिउदार नथाय उक्तं ॥ जानोवियदार्ये
जानोवियचोयर्णे ॥ जानोवियपरिजावे जानोवियनिधिकरेसिया इत्यादि एमथोडे
कालेघणुआपीशके तेमज शीलं तप जावनानेविषेपण यथाशक्तिप्रवर्ते एमव्यक्तिके०
प्रगटपणोङ्गारमोगुण श्रावकनेआवे ॥ १२ ॥

चिंतामणिसरिखोलही ॥ नविमुग्धदस्योपणलाजे
रे ॥ गाजेरे ॥ निजधर्मेण्गुणबारमोए ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे विहिकनामाबारमोगुणकहेले चिंतामणिरत्न सरिखो पोतानोधर्मल
हीके० पामीने जोमुग्धके० मूर्खलोक तेणे हंस्योथको पण नविलाजेके० नलाजे
एटले धर्मकरणी करतो लाजेनही गाजेरेके० उत्सुकहोय हर्षवंतहोय निजधर्मेके०
पोतानाधर्मेनेविषे एबारमो गुणजाणवो यद्यपि धर्मरत्नग्रंथमांचिंतामणिरत्नसरिखी
क्रियाकरतो नलाजे एमकधुंढे तोइहांचिंतामणिरत्नसरिखोधर्मकह्यो तेमांकांइविरुद्धन
थीकेमकेक्रियाने धर्मकांइचुदोनथी ॥ १३ ॥

धनजवनादिकजावमां ॥ जेनविरागीनविधेधी
रे ॥ समपेषीरे ॥ तेविलसेगुणतेरमेंए ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे तेरमोअरक्तद्विष्टनामाजेद वखाणोडे शरीरनीस्थिति हेतुडे धनजव
नआदिशब्धी स्वजन आहार घर क्षेत्र कलत्र वस्त्र शस्त्र यान वाहन इत्यादिक
लेवातेपदार्थमां रहेतोथको पण नविरागी नविदेखीके० रागदेषरहितनीपेरे होय
एटले मंदआदरहोय अन्यथारागदेषरहिततो उपलेगुणगणो होय ते इहांकेमघटे
अने समपेषीके० मथ्यजावनो जोनारो होय जेमाटे जावश्रावक एमजावे यतः नेयइ
डकोइस्यणो नसरीरनेयजोगउवजोगा ॥ जीवोअन्नजवगइ गह्वइसंघंपिसोचूपांइत्या
दिअविनितलोक कपरदेषपण नकरे तेश्रावक तेरमागुणने विलसे ॥ १४ ॥

रागदेषमध्यस्थनो ॥ समगुणचनुदमेनवाधिरे ॥
साधेरे ॥ तेदठगंडीभारगजलोए ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे चउदमो मध्यस्थनामागुण वखाणोडे रागदेषमध्यस्थनोके० राग
देषमां तणायनही तेमां मध्यस्थपणुंराखे एरागदेषमध्यस्थनो समगुणकहिये एट
ले एजावजे परमार्थविचारकरे जे ममंतलीधोतेकेम मूळुं अथवा अमुक मारु मत

खंमेळे तेने खंडुएवो रागधेधनकरे तेप्राणी चौदमांगुणनेविषे बाधानपामे एटले स
मगुणपीडायेनही तेप्राणीपोतानो हउके० कदाग्रहढांमिने जलोमार्गसाधे एटले परने
तथापोताने हितवांडकथको कदाग्रहमूकी मध्यस्थगीतार्थगुरुने वचने प्रवचै प्रदेशी
राजानीपेरें एटले तेरमांगुणमां धनजवनादिकमां मंदआदरहोय अनेचौदमांगुणमां
धर्ममां कदाग्रहमूके सम्यक्अंगीकार करे ॥ १५ ॥

दृणजंगुरताजावतो ॥ गुणपन्नरमेंसेवंतारे ॥

संतोरे ॥ नधनादिसंगतिकरेए ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे असंबंधनामापन्नरमो जेदवखाणेळे दृणजंगुरताजावतोके० सर्वप
दार्थे दृणजंगुरले अनित्यळे तन धन स्वजन जीवित इव्यप्रमुख एसर्वअनित्यळे एम
विचारतो पन्नरमां गुणने सेवतोके० सेवे अने संतोके० सक्कनपुरुषोने नधनादिसं
गतिकरेके० धनप्रमुखनी संगतनकरे एमविचारे यतः विज्ञाडुपयंचउप्ययंच ॥ खित्तं
गीहंधणथन्नंचसंवंस ॥ कम्मप्यबीउअवसोपयाइं ॥ परंजवंसुदरपावगंवा ॥ १ ॥ १६ ॥

जावविरतिसेवेमने ॥ जोगादिकपरअनुरोधेरे ॥

बोधेरे ॥ एमजुल्लसेगुणसोलमेंए ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे सोलमो परार्थकामोपजोगीनामा जेदकहेळे जव जेसंसारनेविषे विर
क्तमनथको जोगादिकने सेवे तेपण परअनुरोधेके० परनादादिणादिकेंसेवे बोधेरेके०
एवाउदाशीनज्ञानेकरी सोलमोगुणउल्लासपामे ॥ १७ ॥

आजकालएगांमिसु ॥ एमवेइयापरेंनिसनेहोरे ॥

गेहोरे ॥ परमानेगुणसत्तरमेंए ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे सत्तरमो वेइयानीपेरें घरवासपाले एजेदवखाणेळे जेए घरवासलेते
आज गांमिसु अथवा काले गांमिसुं एम वेइयानीपेरें निस्लेहीरहे जेमवेइयानिरधन
देखी विचारे जे हवे आज अथवा काले गांमिसुं एमविचारे तेम गृहस्थपण आ
स्थाप्रमुखविना घरमांवसे पणघरने परकरीमाने एसत्तरमेगुणो देशविरतिना अनेक
जेदळे माटे नानानिप्रायेवंतहोय तेमाटे पुनरुक्तदोषकोई जेदमानजाणतुं ॥ १८ ॥

एगुणतुंदेजेजरथा ॥ तेश्रावककहियेचौवैरे ॥

पावैरे ॥ सुजशपूरतुऊजक्तिथीए ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ एगुणना वृंदके० समूह तेणेकरी जेजरथाळे ते जावैके० जावथी

श्रावककहिये यतः इयसत्तरसगुणजुतो ॥ जिषागमेजावसावगोजणीयो ॥ इति वचनात् ते पावेके० पामे सुजसपूरके० जलाजसनी पुरपामे तुज्जकथिके० हे वीतरंग हेचिदानंदस्वरूपी तारी जक्तिथकी पामे एटले तारीआझायें जावश्रावकप गुंपालखुं तेतारी जक्तिजळे ॥१॥ एतेरमांडालमध्ये जावश्रावकनुं लक्षणकथुं ते जावश्रावकजे होय ते इव्यसाधु कहिये अनेजेइव्यसाधु होयते जाव साधुपगुंपामे तेमाटे हवे जावसाधुनालक्षण चउदमां ढालमां कहेळे ॥

ढाल चौदमो

नीवेशी

तेजावसाधुपगुंलहो ॥ जेजावश्रावकसार ॥ तेहनालक्षणसातळे ॥

सविजाणेहोतुंगुणजंडार ॥ साहेबजीसाचीताहरीवाणी ॥ १ ॥

अर्थ जे सारके० प्रधानजावश्रावकपूर्वैकह्या तेजावसाधुपगुंपामे तेजावली सा तलक्षणले ते हेज्ञानदर्शनचारित्रवीर्य सुखदान लाजजोग उपनोगादिक गुणनानं मार एवाहेपरमेश्वर तमेसर्व जाणोळे केवलज्ञान केवलदर्शनेकरी बटइव्यनुं जास नथापळे तेमाटे हेसाहेबजी तमारी वाणीते साचीळे सत्यळे एटले एजावजे आचार्यपरंपरा तथा जितआचार तथाप्रकरणादिकमां जेजावकह्यांते तेतमारीज वाणीळे पणकोइनी कल्पित नथी ॥ १ ॥

किरियामारगअनुसारणी ॥ श्रद्धाप्रवरअविवाद ॥ रुजुजावे

पन्नवणिजता ॥ किरियामांहोनिर्त्येअप्रमाद ॥ सा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे सातलक्षणकहेळे सर्वक्रिया प्रत्युपेक्षणादि तेमार्गानुसारणी जे मो क्तमार्गने अनुजायीचेष्टाहोय तेप्रथमलक्षण तथाधर्मेनेविषे श्रद्धाके० करवानीइडा प्रवरके० प्रधान अविवादके० विवादरहित तेबीजुंजक्षण अनेपन्नवणिजताके० प्रज्ञापनीयपगुं एटले परुपणाकरवी ते रुजुजावेंके० सरलजावें एटले तेनी परुपणा तेअसदनिनिवेश कदाग्रहेंनहोय एत्रीजुंजक्षण वली क्रियाजे शुजदितअनुष्ठान तेनेविषे निरंतर अप्रमादीहोय पणशिथिलनहोये एचोशुंजक्षण ॥ २ ॥

निजशक्तिसारुंकाजनो ॥ आरंजगुणअनुराग ॥ आराध

नागुरुआणनी ॥ जेहथीलहियेहोचवजलताग ॥ सा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तथा पोतानी शक्तिप्रमाणें तपसंयमादिक कार्यनो प्रारंजकरे पणशक्ति ने उलंघी तपस्याप्रमुख नकरे एपांचमुं लक्षण अने गुणअनुरागके० गुंणीनो पक्ष

पातहोय एतद्गुणकृण तथा गुरुआज्ञानुं आराधयुं तथा गुरुना आदेशेन वर्तयुं गुरु
नीश्राणाथी संसारसमुद्रनो पारलहियेके० पामिये एसातमुं लक्षण॥ ३ ॥

मार्गसमयनीस्थितितथा ॥ संविज्ञबुधनीनीति ॥ एदोई

अनुसारेक्रिया ॥ जेपालेहोतेनलेहनीति ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे ऊपरकहेला सातचेदमांथी मार्गानुसारणीक्रिया नामे प्रथमचेदव
खाणेने मार्गके० समयनीस्थिति एटले आगमनी मर्यादा तेआगम केने कहिये
उक्तच आगमोह्यासवचन मासंदोषक्यादिडुः ॥ वीतरागोनृतवाक्यं नब्रूयादेतसंनवा
त् तेआगमनी स्थिति उत्सर्गअपवादरूप बुद्ध संयमनो उपाय तेमार्ग कहिये अ
थवाजे संविज्ञबुधनीनीतिके० संविज्ञ जेमोकाजिलाषी अनेबुध तेगीतार्थ इहां ब
हुपदअधिकुंकहिये तेवारे एमकहेवुंजे संविज्ञ बहुगीतार्थनी नीतिके० जेआचरण
क्रियारूप तेनेपण मार्गकहिये एदोईके० बेअर्थ मार्गनाकह्या तेवामार्गने अनुसा
णीजेक्रिया आगमनी अबाधायें संविज्ञ व्यवहाररूप तेमार्गानुसारणीक्रिया कहिये
एवी क्रियाजेपालेते नीतिके० संसारनीबीक नलहेके० कदापि नपामे इतिगांभार्थ ह
वे संविज्ञ गीतार्थनीनीति एनापददेकरियेठैयें संविज्ञपदकहुं तेअसंविज्ञपणुं टाल
वामाटेकहुं तोतेघणां असंविज्ञमलीने जेआचखोहोय तोपण प्रमाण नथाय य
द्वयवहारः जंजीयमसोहिकरं पालनपमचसंजयाईहिं ॥ बहुएहिंविआयरियं ॥
नपमाणसुदचरणणं ॥ १ ॥ इहां बहुगीतार्थपदमूक्युं तेनुं कारण एजे एकगीता
थें आचखुंहोय तेकदाचित् अनाजोगे अनवबोधादिककारणे विपरीतपणे आचखुं
होय तेपण प्रमाण नथाय तेमाटे बहुगीतार्थपद मूक्युं तोते बहुगीतार्थ जेआच
रेते अवितथहोय इहांकोइ प्रश्नकरे जेआगम मार्ग कहेवो तेतोयुक्तने पण बहुज
नाचरणकेहेवुं युक्तनथी केमके घणालोकोयें तोलौकिकमार्ग आचखोहोय माटे
आगमतेतोप्रमाण पण घणालोकोनुं आचरण प्रमाण नही वली आगमते ज्येष्ठने
अने बहुजनआचरणते अनुज्येष्ठने अने लौकिकमां पण ज्येष्ठनेमूकी अनुज्येष्ठनुं
पूजन युक्तनथी तेमज आगमतो केवलीपण अप्रमाण नकरे यतः अदोसुठंच
तो ॥ सुअनाणीजइविगिएहइअसुदं ॥ तंकेवलिविचंजईअ ॥ पमाणसुअंनवेइहर॥ १ ॥
तथा आगमठतां जोआचरणं प्रमाणकरियेंतो आगमनीलघुता थाय हवे गुरु
त्तर कहेने जे संविज्ञगीतार्थने तेआगमनी अपेक्षाविना आचरेजनही तेखुंआचरे
नही तथाखुंआचरे तेकहेने यतः दोसाजेणनिरुक्षंति जेणखिळंतिपुवंकम्माइ ॥ सो

सोम्युक्तोवाच ॥ रोगावन्नासुसमपंच ॥ १ ॥ इत्यादिक आगमवचनसंजारी इव्य खे
त्र काल जाव पुरुषादिकउचितजोइ संयमने वृद्धीकारीज आचरे तेबीजासंविज्ञगी
तार्थ पणअंगीकारकरें तेमार्गीकद्विये अने बीजा बहुलोकें आचरुं तेतो असंविज्ञ
अगीतार्थमाटे अप्रमाणे वलीआचरणा प्रमाणकरतां आगमतो अत्यंत प्रतिष्ठा
पामेते श्रीवृष्णांगसूत्रमां पांचप्रकारना व्यवहार प्ररूप्याते उक्तंच पंचविहे व्यवहारे
पन्नते संजहा आगमविवहारे सुयववहारे आणाववहारे धारणाववहारे जियवव
हारे इहां जितअने आचरणा तेएकजअर्थेते तेमाटेआचरणा मानता अत्यंतपणे
आगममान्युं तो आगमअविरोध जेआचरणा तेप्रमाणजे ॥ ४ ॥

सूत्रेजल्पुंपणअन्यथा ॥ जुदुंजबहुगुणजाण ॥ संविज्ञवि
बुधेआचरचुं ॥ कांइदिसेहोकालादिप्रमाण ॥ सा० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली एज वातकहेते सूत्रेजल्पुंके० आगमनेविषे कथुंते तोपण अन्यथा
के० हेरफेरकरिने बहुगुणजाणके० तेमां घणोगुणजाणीने संविज्ञगीतार्थलोकें जे
आचरणकथुं तेवी केटलीकवातो दीसेते पणतेचुंजाणी आचरुं तेकहेतेजे कालादि
प्रमाणके० इःखमादिकालप्रमुखतुं प्रमाण विचारिने आचरुं ॥ ५ ॥

कल्पनुंधरवुंजोलिका ॥ ज्ञानेदवरकदान ॥ तिथिप
जूसणनीपालटी ॥ ज्ञानविधिहोइत्यादिप्रमाण सा० ॥ ६

अर्थ ॥ वली तेज देखाडेते कल्पनुंधरवुंके० पूर्वेकल्पजेकपडोतेकारणे उढता त
था गोचरीप्रमुखनेविषे वालीने खंदेमूकी चालतां एआगमनो आचारहतो अने ह
वेतो गोचरीप्रमुखनेविषे पांगरिनेजावुं तथा चोलपटप्रमुख पणसमजवा पूर्वे कुणी
येराखवा हमणाकंदोरे राखियेठैये तथापूर्वेजोलिकाके० जोली मुठीयेजाली अथी
कुणीये हुंकडीबांधता अने हमणा हाथमां जालियेठैये उपलक्षणथी उपग्रहिक
कटासणु संधारीठ दंडासणादिकजेवा तथा तरपणीप्रमुखनेविषे दोरादेवा एम सी
कीदोरानीं जोलीना आधारविशेष इत्यादिक वली पात्रेलेपदेवा तथा पञ्चसणनी
तिथीजे पांचम तेनीचोयकरी उपलक्षणथी चोमासापुनमनाटाली चउदशनाकशा
तथा ज्ञानविधिप्रमुख शाब्दोक्तविनापण आचरितप्रमाणे ज्ञानविधिते मांड
लीयेवेसतुं वेचीदेवुंइत्यादिक तथाचव्यवहारजाथे ॥ सज्ञपरिणाडकाय ॥ संयमोपि
इउचरकाए ॥ रुक्तेवसहेगोवे जोहेसाहीयपुरकरिणी ॥ १ ॥ एनोलेशथी अर्थकरे
तेजेपूर्वे शास्त्रपरिज्ञाअध्ययन सूत्रार्थनणेके साधुने उगमणकरताहता अने ह

मणा दशवैकालिकुं चोद्युंअध्ययन नणोयके उतावणाथायले तथा पूर्वे पिंहेष
 णाअध्ययनजण्णापठी उतराअध्ययन जणावता हमणा वगरजणोपण . जणावियेठैयें ति
 हांष्टांतकहेले पूर्वेकल्पवृहता हमणा आंबाप्रमुखें कामचालेले पूर्वे अतुव्यबल
 धवल वृषजहता हमणा धुसरेंज कामचालेले पूर्वे गोपजे करषणी तेचक्रवर्तिने
 तेजदिवसें धान्य नीपजावीदेताहता आजतेविनापणकामचालेले तथापूर्वे सह
 स्रयोधीहता हमणा अल्पपराक्रमीसुजठोथी पणशत्रूनोपराजयकरी राज्यपालेले ते
 मं साधुहमणा जितव्यवहारेंपण संयमंपालेले तथा षटमासतुं प्रायश्चित्तहोय तेने
 हमणा पांच उपवासकह्याले तथापूर्वेमहोटी पुष्करणीउंहती हमणा नानीले तेथी
 कामचालेले इत्यादिकदृष्टांते जितव्यवहारपण जाणवो अथवा किंबहुना जंसवहाना।
 सुते पडिसिईतेयजीयववहे ॥ उक्तंसर्वपिपमाणं चारित्तधणाणजणियंच ॥ १ ॥ अचलं
 बिकणकळं जंकिंचिसमायरंतिगीयन्ता ॥ थोवावराहबहुगुणं सवेसितंपमाणुं ॥ १ ॥
 इत्यादिक जेम आर्यरंजितजीयें आचखुं तेडुर्बलिकापुष्पमित्रजीयें अंगीकारकखुं ते
 मज सुविहीते जेआचखुं ते सर्वकबूलकरे ॥ ६ ॥

व्यवहारपांचेजाषीया ॥ अनुक्रमेंजेहप्रधान ॥ आजतो

तेमांजीते ॥ तेतजियेंदोकेमविगरनिदान ॥ सा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेज कहेले जे पांचव्यवहार कह्याले तथा अनुक्रमें जे प्रधानहोय ते
 आदरवो यडुक्तं किंतिविहेणंजंतेववहारेपणते गोयमा पंचविहेचवहारेपन्नते तंज
 हा आगमे सुए आणाधारणाजीए जहासेतबआगमेसिया आगमेणववहारंपठवेळा
 णोयसेतबआगमेसिया जहासेतबसुएसिया सुएणववहारंपठवेळा २ णोयसेतबसु
 एसिया जहासेतबआणासिया आणाएववहारंपठवेळा ३ णोयसेतबआणासियाज
 हासेतबधारणासिया धारणाएववहारंपठवेळा ४ णोयसेतबधारणासिया जहासेत
 बजीएसिया जीएणववहारंपठवेळा ५ इचेतेहिंपंचहिंववहारंपठवेळा तं आगमेणसु
 एणं आणाए धारणाए जीएणं जहाजहासेआगमेसुएआणाधारणाजीएतहातहावव
 हारंपठवेळा सेकिंमाहुजंतेआगमबलियासमणानिगंठा इचेयंपंचविहंववहारंजदाज
 दाजहिंजहिंतहांतहा तंहितहिं अणस्सितोवस्सयंसमंववहारमाणे णिगंथे आणाए
 आराहएजवइइतिजगवतिसुत्रेशतकआठमें उद्वेज्ञेआठमेंकखुंले आजतो तेपांचव्यव
 हारमां जितव्यवहारमुख्येले जितव्यवहारेंज कामचालेले तेजातव्यवहार विगरनिदान
 के०कोइपणकारणविनाकेमव्यजियें एटले जितव्यवहार जेआचार्येवांथो तेप्रमाणे॥

श्रावकममत्वश्शुद्धवली ॥ उपकरणवसतिआहार ॥ सुखशी
लजेजनआचरे ॥ नविधरियेहोतेचित्तलगर ॥ सा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेएवीआचरणातेअप्रमाणे केमके० सिद्धांतमां नाकहीढे जेश्रावक
तुंममत्वनकरवुं यतः गामेवा कुलेवा नगरेवा देशेवा ममत्वजावंनकरेंचिकुळा इत्या
दि श्रावकतुं ममत्वकरे तेअप्रमाणे तथा अशुद्धमान उपकरण वसति आहारप्र
मुख लेवानी आगममां नाकहीढे अने जो लीयेतो तेआचार अप्रमाणे यतः आग
मे पिंडसिद्धचवत्तंच चउत्तंपायमेवय ॥ अकपियंनशुद्धिळा पहिगाहेऊकपियं ॥ ? ॥
इतिउपलक्षणथी वस्त्रपात्रादिकपण एमजाणवामाटे सुखशील लोकें जेआचखुं एटले
पोताना शरीरनी शोजानेअर्थे जेआचखा तेअप्रमाण बाकी दुर्निहादिक कारणे
तोकांशु अशुद्ध लीयें तोपण निर्दोषते यतः पिंडनिर्युक्तौ ॥ एतोआहारविहि ॥ जहजणी
उत्सवजावदंसीही ॥ धम्मावस्सगजोगा जेणनहायंतितंऊळा ॥ ? ॥ तथा कारणपडिते
वापुण नावेअणासेवणत्तिदिठवा ॥ आणाइतिइनावे सोसुद्धोसुरकहेउत्ति ॥ १ ॥ इत्यादिव
लीउववाइसूत्रें शुद्धेसणीए एवा अजिग्रह मुनियेंकखा तेथी जाणियेंठैयेजे पूर्वे अशु
द्धपणकोइक कारणे जेतादीसेढे एअपवादतो प्रमाणे पणसुखशीललोकेंजे आचखुं
ते चित्तमां लगर पणनधरियें एटलेए नावजे इःप्रसहआचार्यलगें तो चारित्रसिद्धां
तमां सांजलियेंठैये अनेजो मार्गानुसारीक्रिया कहि तेरीतेंयत्नकरताहोयतेनेचारित्री
या नमानियें तो एथी बीजा चारित्रीया तोदेखातानथी तेवारे चारित्रविहेदगयो एम
ठेखुं तोतेचारित्रविना तीर्थपण विहेदगयुं एमठेखुं एम करतातो आगम विरुद्ध
थायते यतः व्यवहारजाप्ये जोजणइतिधम्मो तयसामाइयं नचेवयवयाइ ॥ तो
समणसंघबन्धो कायवोसमणसंघेण ॥ ? ॥ इत्यादिवचने तोमार्गानुसारीक्रियानो
करनार तेजावसाधुते एम ठेखुं एप्रथमक्रियानामाजेदथयो ॥ ७ ॥

विधिसेवनाअवित्तिशुच ॥ देशनाखलितविशुद्धि ॥ श्रद्धा
धर्मइहाघणी ॥ चनुजेदेहोएमजाणेसुबुद्धि ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे बीछुंलिंग श्रद्धाप्रवरनामाकहेढे तेना जेदचारढे तेकहेढे ? विधिसे
वना १ अवित्तिके ० अत्ति ३ शुचदेशनाके ० शुद्धदेशना ४ खलित परिशुद्धिनामा
चोशुंलिंग ते श्रद्धाप्रवरनोअर्थकहेढे श्रद्धाके ० धर्मनीइहा घणिके ० अत्यंतहोय पण
बालकने रत्नग्रहवानी अजिजापानी पेरें सामान्यपणे विषयप्रतिज्ञास मात्रनहोयते
एम कपरकहेजा चारजेदेणलिंगहोय तेजाणे सुबुद्धिके ० बुद्धिवंतहोय तेजाणे ॥ ८ ॥

दृढरागभेद्युज्जोष्यमां ॥ जेमसेवतायैविरुद्धि ॥ आपदा
मारसजाणने ॥ तेममुनीनेहोचरणेतेशुद्धि ॥ सा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवे एश्रद्धाप्रवरनाचारजेदमां प्रथम विधिसेवनामंजेदञ्जोलखावेढे जे शक्तिवंतहोयते श्रद्धावंतथको विधिप्रधानशक्तिवंतप्रत्युपेक्षणादिक क्रियाकरे अने जे शक्तिरहित होयते इव्य क्षेत्र काल तथा जावेंकरी जोतादृशक्रियाकरी नशके तो पणप्रतिबंधते विधिअनुष्ठाननेविषेज होय यतः विद्विसारंचियसेवइ स-क्षाजूसत्तिमं अणुष्ठाणं ॥ द्वाइदोसनिहउवि ॥ परकवायंवदइतमि ॥ १ ॥ इहां कोइपुढेजे शक्तिरहितजे होय तेअनुष्ठान नकरे अनेविधिअनुष्ठानमां परुपातिकेमहोय तेनेअन्वय सहित गाथानाअर्थथीकहेढे जेमकोइक पुरुषहोय तेइकाल अथवादरिइपणुंपाम्यो तोतेपुरुष गोआर अरणीपत्र तथावृक्षनीढालप्रमुखखाइने दिवसव्यतिक्रमे पणतेवा जोजनमां लंपटायनही केमके पोते उच्चम आहारनो स्वादजापोढे तेथी तेनोराग तो उच्चमजोजनमांज होयढे जे उच्चमजोजन केवारंमजशे तेमजेतो वावरियें एवो अत्यंतरागहोय हवे अकरार्थ करेढे जे युज्जोष्यमां दृढरागढे तथा रत्ननो जाणते केमजे पूर्वषटरस वावखाढे तेस्वादनो जाणढे तेआपदामांके० इकालादिक आपदामां विरुद्धसेवतो एटले कुधान्य खातोथको पण तेनोराग सुधान्यमां होय एदृष्टांतें मुनीनेपण चारित्रनी शुद्धि जाणवी एटले यद्यपिइव्यखेत्रादिक कारणपामी ने विरुद्ध सेवे तोपण शुद्धचारित्रनो रसीउढे तेथी जावचारित्रने उलंगेनहीतेनेजावथी चारित्रि याज कदियें संगमाचार्यनी परें इत्यादिक बहुवक्तव्यताढे इतिप्रथमजेदः ॥ १० ॥

जेमतृप्तिजगपामेनही ॥ धनहीनलेतोरत्न ॥ तपविनय
वेयावचप्रमुख ॥ तेमकरतोहोमुनिवरबहुयत्न ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवे अतृप्तिनामा बीछुं लक्षणकहेढे जेम धनहीनके० दरिडीहोय तेने रत्ननो ढगलोमद्यो तेवारें तेरत्नलेतां जगतमां तृप्तिके० संतोषपामेज नही तेम मुनीपण तप विनय वेयावच्च तथा प्रमुखशब्दें ज्ञानचारित्र तेहनेविषे घणोयत्नकरे यत्नकरतो थाकेजनही तृष्टिपामेजनही तेमां तपकरतांथकांतो निर्झाराथाय तथाशासनदीपे तेप्रसिद्धे तथा विनयनो अधिकार उत्तराध्ययनना पेहेलाअध्ययनथी जा एवो अने वैयावच्चपण निर्झराने अर्थ अनेकप्रकारतुंकरे तेप्रश्रव्याकरणासूत्रथी जोजो तथा ज्ञानजणतांपण नवनवोवैरागउपजे यतः जहजहसुयमवगाहइं अइ

सयरसपसरसंक्षुयमउर्वं ॥ तहतहपव्वाइमुणी नवनवसंवेगसधाइ ॥ १ ॥ इत्यादि त
था चारित्रमापण विद्युद्ध विद्युद्धंतर संयमस्थानक पामवानेसर्वअनुष्ठानकरे उचरो
तरसंयमकंककआरोहतां अप्रमादपणे केवल ज्ञाननालाज नणीथायज यतः जोगे
जिए सासंणमिड्ढककयापउक्कंति ॥ इक्किंमिअणंता वटंताकेवलीजाया ॥ ३ ॥
इत्यादिबीजोच्चेदकह्यो ॥ ११ ॥

गुरुनीअनुज्ञालेइने ॥ जाणतोपात्रकुपात्र ॥ तेमदेश
नाशुद्धिदिए ॥ जेमदीपिहोनिजसंयमगात्र ॥ साण ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे शुद्धदेशनानामा त्रीञ्जलरूप कहेणे गुरुनी अनुज्ञाके ० आज्ञालेइ
तेमज शुद्धिदेशनाआपे तेपण पात्रकुपात्रने जाणतोथको जेमसंयमरूप गात्रके ०
शरीर ते दीपेके ० शोचे निजके ० पोतानुं संयमरूपगात्र शोचेइत्यद्वारार्थ एटले एजा
वजे सङ्गरुपाइंथी सिद्धांतनो सारजाणी गीतार्थथयोहोय तोपण गुरुनी आज्ञाले
इने पण पोतानीमेलेनही पोतेधन्यथको मध्यस्थपणे सन्नूतदेशनाआपे पणपात्रकु
पात्रजलखीने देशनाआपे तैपात्रना त्रणचेदढे १ बाल २ मध्यम ३ बुद्ध यतः बा
लःपश्यंतिजिगं मध्यमबुद्धिर्विचारयेतृत्तांआगमतत्त्वंतुबुद्धः परीहतेसर्वयत्नेन ॥ १ ॥
इत्यादिक तेनीदेशनानीविधि बीजाषोडशकथकी जाणवी इहां विस्तारथाय माटे न
थीलखता तेमाटे जेपात्रने जेमउपगारथाय तेमतेपात्रने देशनाआपे अन्यथा संसा
रवधारे इत्यादिक त्रीञ्जलरूप एत्रीजालरूपमां पात्रापात्रविचार प्रमुखनी चर्चाथ
णीणे तेधर्मरत्नग्रंथथी जोजो जेम पोतानुसंयमगात्रशोचे ॥ १२ ॥

जेकदाचितलागेव्रते ॥ अतिचारपंककलंक ॥ आलोयणें
तेशोधतां ॥ मुनिधरेहोश्रद्धानिःशंक ॥ साण ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे खलितपरिच्छुद्धीनामा चोथुंलक्षणकहेणे तेजे कदाचित व्रतपालतां
थकां कोइअतिचाररूप पंकके ० कचरो तडूपकलंक जोव्रतने विषेलागे तेपण अना
जोगेकरी अतिचारलागे १ प्रमाद २ दूर्य ३ कल्प एत्रएरीतेलागे अने चोथो आकु
ट्टियेंतोप्रायेंचारित्र्तीयाने संजवेजनही तेआकुट्टिप्रमुखतुं स्वरूपएणे यतः आउट्टिया
उविष्ठा दध्योपुणहोइवग्गणाइं ॥ विगहाइंउपमाउं कप्योपुणकारणोकरणं ॥ १ ॥
उपलक्षणथी अनेकप्रकारनी प्रतिसेवाणे तेसर्वेमांसमाय तेप्रायश्चित्तादिकलेइने शु
द्धथाय एरीते करतोमुनिराज निःशंकपणेअध्याधारे एचोथोच्चेदथयो ॥ १३ ॥

श्रद्धाथकीजेसर्वलहे ॥ गंजीरआगमजाव ॥ गुरुवचनेपत्र
वणिकते ॥ आराधकहोहोवैसरलस्वजाव ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे बीजालक्षणो उपसंहारकरतां त्रींजुलक्षण कहेले आखीगाथानोअ
र्थ नेलोलिखियेंतैयें ? विधि १ उद्यम ३ जय ४ वर्षव ५ उत्सर्ग ६ अपवाद ७ तड
जय इत्यादिक आगमना जेगंजीरजावळे ते श्रद्धाथकी सर्व जाणे जोएसर्वजाव नजा
एतो जमालीनीपेरेंमिथ्याली अज्ञाय एबीजालक्षणो उपसंहारथयो हवे त्रींजुल
क्षणकहेले जेएवा जावनाजाणहोय तेगुरुनेवचने पत्रवणिकके० प्रज्ञापनीय एटले
परुपवायोग्य पदार्थनो सरलस्वजावें उपदेश करतोथको आराधकहोय एत्रींजुलक्षण

षटकायघातप्रमत्तने ॥ पडिलेहणादिकयोग ॥ जाणीप्रमादी
नविहोए ॥ किरियामांहोमुनिशुजसंयोग ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवेक्रियानेविषेअप्रमादनामा चोशुंलक्षणकहेले प्रमत्तके० प्रमादीने प
डिलेहणादिकयोगवंतनेपृथिव्यादिक उकायनो घातथायळे एटलेएजावजे उपयोगवि
ना प्रमादीथको पडिलेहणादिककरतो उकायनो विराधकथाय अनेउपयोगेकरतो
आराधकथाय यतः पडिलेहणंकुणंतोमिहो कहेकुणइजणवयकहेवा ॥ वैश्यपञ्च
रूपाणं वाएइसथपढीइवा ॥ १ ॥ पुढवीआउक्काए तेऊवाऊवणस्सइतसाणं ॥
पडिलेहणापमत्तो बन्हंपिविराहउहोइ ॥ २ ॥ पुढवीआउक्काए ॥ तेऊवाऊव
णस्सइतसाणं ॥ पडिलेहणाआउत्तो बन्हंपिआराहउहोइ ॥ ३ ॥ इत्युत्तराथ्यन
बुवीसमेंअथ्यने माटे एवुंजाणीपडिलेहणादिकयोगमांप्रमादी नहोय प्रमादकरतां
जैनदिहावंत पणसंसारजमे आर्थमंगुनीपेरें माटे क्रियामां मुनिराजतेशुजसंयोग
के० जलायोगवंत होय जलीक्रियानो संयोगकरे आगममां अनेकप्रकारनी क्रियाक
हीळे तेसर्वजलीरीतेकरे एचोशुंलिंग ॥ १५ ॥

जेमगुरुआर्थमहागिरी ॥ तेमजुमेवलवंत ॥ बलअविषय
नवीजुमें ॥ शिवचूतिहोजेमगुरुहीलंत ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे शक्तिअनुष्ठाननामा पांचशुंलक्षणकहेले तेजेम गुरुश्रीआर्थमहागिरी
जीयें उद्यमकखो तेमबलवंतथको उजमेके० उजमालथाय एटले एजावजे संघयणी
धृतिप्रमाणे निरवाहीशिके तेक्रियानेजसुसाधुप्रारंजे पणप्रतिज्ञाजंगथाय तेंउप्रारंजेन

ही बलअविषयके ० जे क्रियामा पोतानुं बलनचाजे तेमां गद्यमनकरे अने करेतो गलटी खोट आवे यतः सोढुतवोकायद्वो जे एमणोमंगुलंनचिंतेइ ॥ जे एनइं वियहाणी जे ए यजोगानहार्यति ॥ १ ॥ इति जेमशिवचूतिये शक्तिवर्द्धनकरी गुरुवचन लोपीने गुरुनी निंदाकरवालागो तेरीते उच्चमसाधुनकरे इहां आर्यमहागिरी तथा शिवचूतीनो अधिकार धर्मरत्नग्रंथमालख्योढे तेथीजाणवो ॥ १६ ॥

गुणवंतनीसंगतिकरे ॥ चित्तधरतगुणअनुराग ॥ गुणलेश
पणपरनुद्युणे ॥ निजदेखेदोअवगुणवडजाग ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे उगो गुणानुरागनामा जावसाधुनुं लिंग कहेढे जे एवा चारित्रीयाहो य तेगुणवंतनीज संगतकरे अने पोताना चित्तनेविषे गुणनोज अनुरागके ० रागधरे यतः वयसंमणधम्मसंयम वेयावच्चंबंनशुचीठ ॥ नाणाइतिर्यतव कोदाइति गहाचरणमेयं ॥ १ ॥ एचरणसित्तरीकही तथा पिंडविसोदिसमइ जावणपडि माठइं वियनिरोदो ॥ पडिलेह्यागुत्तिअनिग्गहाचेवकरणंतु ॥ १ ॥ एकरणसित्तरी इत्यादिक गुणनोरागधरे अनेबीजामां गुणनो जेशहोय तेपण स्तवे श्रीकृष्णे जेम कालाकुतराना दांतवखाएथा तेनीपेरें तथा निजके ० पोतानाअवगुण देखे वडजागके ० मोहोदा जागनोधणी जेमबेआवककालादेहरामां पेवा तेम पोताना अवगुणदेखे ॥ १ ७

गुरुचरणसेवारत्तदोइ ॥ आराधतोगुरुआण ॥ आचार
सर्वनोमूलगुरु ॥ तेजाणेदोचतुरसुजाण ॥ सा० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवेशुरुआणाआराधननामा सातमुंलक्षणकहेढे इहांकोइपुढेजे जावसा धुनालिंग शास्त्रांतरमातोबकहावे यतः मग्गाणुसारीसदो पन्नवणिकोकिरियावरो चेवा ॥ गुणरागी सक्करंन संगउतह्यचारिती ॥ १ ॥ एरीते उगुणकहावे तोतमे सात मोगुणकहांथकी कदोढो तेनेउत्तरकहेढेजे चौदसेंचुमालीस प्रकरणरूप प्रसादनेविषे सूत्रधारसरिखा श्रीहरिजडसूरि तेणेउपदेशपदनामा ग्रंथनेविषे सातमुंलिंगपणकहुं ढे तथाचतत्सूत्रं एयंचअब्जिलक्षणमि ॥ मस्तनिसेसमेवधन्नस्त ॥ गुरुतह्यगुरुआणा संपा ॥ इणंचगमामेहलिंगा ॥ इत्यलंविस्तरेण माटे सातकहियेढेयें हवेसातमालक्षणनुं स्वरूपकहेढे गुरुजेबत्रीसंबत्रीसीगुणे विराजमान तेनाचरणनी सेवानेविषे रक्तहोय तथा गुरुआदिकनी आज्ञाआराधतोथको वलीते साधुएम जाणेजे सर्वआचारनुं मूलतेगुरुढे गुरुथीसर्व प्रगटथाय तेचतुरसुजाण एमजाणे एसातमोगुणकह्यो ॥ १८ ॥

एसातगुणलक्षणवरचो ॥ जेजावसाधुनदार ॥ तेवरेसुख
जशसंपदा ॥ तुजचरणेहोजशक्तिअपार ॥ सा० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ एसातलक्षणनेगुणोकरिवखोथको एवोजेजावसाधु उदारके० प्रधान ते
सुखजशनी संपदा नेवरेके० पामे एटले उत्कृष्टजे मोहसुखतेनेतो तेवरेजेहेसर्वज्ञ
केवलज्ञानजास्कर तमारा चरणेविषे जशके०जेने अपारजक्तिहोय तेवरे ॥ १९ ॥
एढालमां प्रथमथीमांमीने जेटली वात टबामां लखीढे तेसर्वधर्मरत्नसूत्रवृत्तीथील
खीढे पण तेयथमां विस्तारघणोढे तेजोश्लेजो एचउदमां ढालमां साधुना लक्षण
कह्या तेलक्षण कहता मुनिराजऊपर बहुमानउपनुं तेबहुमानना हर्षकरी पन्नर
मां ढालमध्ये साधुना गुण वर्णन करेढे एसंबंधेपन्नरमोढालकहेढे ॥

ढालपन्नरमोअ्याजमारेएकादशीरेनिणदलमौनकरीमुखरहीयेंएवेशीढे

धन्यतेमुनिवरारे ॥ जेचालेसमजावें ॥ जवसायर

लीलानुतरे ॥ संयमकिरियानावें ॥ धन्य० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जे मुनीमांप्रधानसरिखा समजावे चालनारा रागद्वेषरहितपणेविचरे ते
मुनिराजनेधन्यढे तेमुनिसंयम जेचारित्र तेनी जेक्रियातद्रूप नावेंके० नावायेंकरिने
जवसायरके० संसारसमुद्रनो लीलायेंके० सेहेजमां पारउतरेढे ॥ २ ॥

जोगपंकतजीऊपरवेठा ॥ पंकजपरेंजेन्यारा ॥ सिंहपरें

निजविक्रमशूरा ॥ त्रिचुवनजनआधारा ॥ धन्य० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जोग जेपंचेंडीना विषय तद्रूपजे पंकके० कचरो तेतजीने ऊपरवेठाके०
अलगारह्या अने पंकजके० कमलनीपेरें जेन्याराढे एटलेकमल तेकचराथी उपनो
अने कचराथी न्यारोरहे तेम मुनिराजपण जोगरूप कचरामांउपना अने तेजोगठां
मीने अलगा रह्या इतिजावः वली सिंहनीपेरें पोतानो विक्रमके० पराक्रम फोरववा
ने शूरवीरढे वलीस्वर्ग मृत्युने पातालरूप जेत्रणचुवननालोकने आधाररूपढे ॥ ३ ॥

ज्ञानवंतज्ञानीसुंमलता ॥ तनमनवचनेसाचा ॥ उव्यजा

वसुधाजेजाषे ॥ साचीजिननीवाचा ॥ धन्य० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे त्यादादशैली देखाडताथकां मुनिराजनुं वर्णनकरेढे पोतेज्ञानवं
तढे तथा ज्ञानीपुरुषसाथें मलीरहेढे पणखेदधरतानथी वली तनके० काया अनेम

न तथावचनेकरीसाचाढे पण जूवीप्रवृत्तिनथी बली जेमुनिइव्यथी तथा जावाथी सू
धाजापेके० सखबोले एटले इव्यते षट्इव्यादिक अने जावते तेनापर्याय अथवा
इव्यथी बाह्यवस्तु अने जावथी अन्यंतरवस्तु तेसत्यकहे इत्यादिक अनेकप्रकार
ते जिनेश्वरनी वाणीकहिये तेनेसाचीकहे एटले शुद्ध परुपकहोय इतिजावः ॥ ३ ॥

मूलउत्तरगुणसंग्रहकरता ॥ त्यजताजिह्वादोषो ॥ पग

पगव्रतदूषणपरिहरता ॥ करतासंयमपोषो ॥ धन्य० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मूलगुणजे पंचमहाव्रतादिक अने उत्तरगुणपिंडविद्युध्यादिक तेनो संग्र
ह करताके० राखता बली जिह्वा जेगोचरी तेना बेतालीसदोष तेने त्यजताके० डां
डता पगपगके० कपोकपो व्रतना दूषणजे अतिचार तेने परिहरतायका एरीते सं
यमने पोषेके० पुष्टकरतारहेते ॥ ४ ॥

मोहप्रतेहणतानितआगम ॥ जणतासदगुरुपासें ॥ दूषम

कालेंपणगुणवंता ॥ वरतेशुभअन्यासें ॥ धन्य० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तथा शुभअथ्यवस्तार्येकरी मोहरूप शत्रूने हणता तथा नितके० निरंतर
आगमके० सिद्धांतने सदगुरु पाज्ञेधीजणता एवाविषमकालें पंचमआरेंपण गुणवं
ता पुरुषते ते रुडेअन्यासेवर्चेते एटले पूर्वाईमांज्ञानकहुं अनेपश्चिमाईमांक्रियाकही

बहुगुणगणुंनवअडवी ॥ उलंघणजेणेकहितं ॥ तससो

जागसकलमुखएके ॥ केमकरिजाएकहितं ॥ धन्य० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रमचनानामा बहुगुणगणुं तेकहेवुंजे जे नवअडवी उलंघणके० संसार
रूपअडवीनो पारपमाडनारुंजे ते जेणे कहितंके० जेपुरुषेपान्युं यतः नवाटवीलंघन
तुल्यमेतत् प्रमचनानामक्रियासमेतं ॥ गुण्यगुणस्थानमसंख्यवृथ्या प्रमादहानैःप्रव
रंप्रजाह्या ॥ १ ॥ तेमुनिराजतुं समस्तसौजाग्य तेएकेमुखे शरीते कहुंजाय ॥ ६ ॥

गुणगणानीपरिणतिजेदनी ॥ नबीपेनवजंजाले ॥ रहे

शौलडीढांकीराखी ॥ केतोकालपराळें ॥ धन्य० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेपुरुषने गुणगणानी परिणतिथयीहोय एटलेगुणगणोपरणान्युंहोय तेनी
परिणति नवजंजालेके० संसारविटंबनामां गीपेनहीके० गानीरहेनही तेपुरुष संसारमां

रहोयको पण उदासीनज देखाय केनीपेरें जेमजोलडीने पराले करीढाकीराखीहोय तेकेटलोकालरहे आगलजाता अंकुराफूटे तेवारें प्रगटथाय पण ढानीरहे ॥ ७ ॥

तेहवागुणधरवाअणधीरा ॥ जोपणसूधुंजापी ॥ जिनशा
सनशोजावेतेपण ॥ सुधासंवेगपापी ॥ धन्य० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेमुनिराजना पूर्वोक्तगुण धरवाने जेअणधीराके० असमर्थहोयएटले एहवा गुणजेसाधुधरीशकेनही तोपणजे सूधुंजापीके० शुद्धपरुपकहोय अनेदेशना प्रमुखगुणोकरिने जिनशासनने शोजावे तेपण सुधाके० शुद्धसंवेग पक्कीकहियें यतः संविग्नपस्त्रियाणं लक्षणेमेयंसमासठंनणियं ॥ उंसन्नचरणकरणा विजेणकम्मं विसोहंति ॥ १ ॥ सुद्धसुसाद्बुधम्मं कहेइनिंदइयनिययमाचारं ॥ सुतवस्त्रियाण पुरठ होइउसवोमराइणित् ॥ २ ॥ इत्याद्युपदेशमालायां ॥ ८ ॥

सद्वहणाअनुमोदनकारण ॥ गुणथीसंयमकिरिया ॥ व्यव
हारेंरहियातेफरशे ॥ जेनिश्चयनयदरिया ॥ धन्य० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ सद्वहणाके० तत्त्वश्रद्धा अनुमोदनके० गुणवंतनी प्रशंसाकरवी तथा कारणके० मोहसाध्यानासाधन इत्यादिक गुणथीके० पूर्वोक्त गुणोकरिने जे व्यवहार मार्गेंरह्या एवाजेपुरुष तेणे फरशेके० संयमक्रिया फरसीज एमजाणवुं केमकेजे निश्चय नयरूपमतना समुद्धते यतः सद्वहणाजाणणाणु मोयणकारणगुणापरेशिंजे णिञ्चयववहारवित्त तेसिंकिरियाजवेजावा ॥ १ ॥ इतिसंमतिवृत्तौ ॥ ९ ॥

दुःकरकारथकीपणअधिका ॥ ज्ञानगुणेईमतेहो ॥ धर्मदा
सगणीवचनेलहियें ॥ जेहनेप्रवचननेहो ॥ धन्य० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ दुःकरकारथकीके० दुःखेथाय एवा कष्टना करनाराहोय अने अल्पआगमना धणीहोय तो शोकामआवे तथा कष्टादिक थोहुंउतुंहोय अने ज्ञानीपुरुषहोय तोतेज्ञानगुणोकरि कष्टनाकरनारथी अधिकाकष्टाळे एम धर्मदास गणीयें उपदेश मालामध्ये कष्टुंते यतः नाणादिउंवरतरं हीणोविदुपव्यणंपजावंतो ॥ नयडुक्करंरं तो सुद्धविअप्यागमोपुरितो इतिवचनात् तेधर्मदासगणी केहेवाळे जेने प्रवचनके० आगमनेविषे घणोस्नेहहतो ॥ १० ॥

सुविहितगञ्जकिरियानोघोरी ॥ श्रीहरिञ्जकहाय ॥ एह
जावधरतोतेकारण ॥ मुऊमनतेहसुहाय ॥ धन्य० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ सुविहितके० जलाद्याचारवंत गङ्गजेहनो तथा वली क्रियावंतमां धो
रीसमान एवा श्रीहरिजडसूरि १४४४ ग्रंथनाकर्ता शास्त्रकारैकह्याते एहजावके०
एसंवेगपद्मीना जावने धरनारहता तेकारणे माराचित्तमांषण तेसुहायते गमेते एटले
तेसंवेगपद्मी शुद्धपरुपक यथाशक्तिये क्रियावंतहतामाटेमारा मनमांते घषागमेते १ १

संयमठाणविचारीजोता ॥ जोनजहेनिजसाखें ॥ तोजू
तुंबोलीनेदुरमती ॥ शुंसाधेगुणपाखे ॥ धन्य० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वली संयमठाणके० संयमनास्थानक असंख्याताते तेविचारीजोताके०
विचारतां जोपोतानी साखें नजहेके० नवेखे संयमनीवाततो मोहोटीते तेआगमने
मेले छुएतो पोतामां कहांधीदेखे तो जुतुंबोलीने संयमविना संयमीनाम धरावीने
दुरमतिके० हेडुष्टमतीनाधणी गुणपाखेके० गुणविना शुंसाधेते गालीमेनतकारेते
यतः असंजएसंजमणमाणे पावसमणेत्तिबुद्धइत्युत्तराध्ययनवचनात् ॥ १२ ॥

नविमायाधर्मेनविकेहेवुं॥परजननीअनुवृत्ति॥धर्मवचनआ
गममांकहियें ॥ कपटरहितमनवृत्ति ॥ धन्य० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ नविमायाधर्मके० धर्मेनेविषे मायानधी एटले मायाकरतां धर्मनहोय
वली परजननी अनुवृत्तिके० परनाअनुजायीपणे अथवा परने अवर्जननेअर्थें न
विकेहेवुंके० धर्मदेशनाप्रमुख धर्मवचन नकेहेवुं एम आगमजेठपदेशमाला तेमांक
हियेंके० वक्रोक्तियेकहियेंठैयें एटले कसुंते यतः धम्ममिनडिमाया नयकवमंअ
णुअतियंचेव ॥ कुडपागडमकडिल्ल धम्मवयणमुद्धयंजाण ॥ १ ॥ इत्युपदेशमा
जायां तेधर्मवचनकेवुंते जे कपटरहित सरलमननीवृत्तिहोय एरीते धर्मवचनकहे १३

संयमविणसंयतताथापे ॥ पापश्रमणतेजाष्यो ॥ उत्तराध्य
यनेसरलस्वजावे ॥ शुद्धपरुपकदारव्यो ॥ धन्य० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वली पोतामांसंयम नहोय अने संयतताथापे एटले साधुपणुं ठेरावे
जेअमे साधुठैयें तेसुनीने पापसाधु कह्योते तेमाटे सरलके० रूजुस्वजावनोधणी ते
रूजुस्वजावेंकरिने शुद्धपरुपक कह्योते एटलेसरलस्वजावीहोय तेशुद्धकहे मांटे होय
तेवुंज केहेवुं यतः समंइमाषिपाणाणि बीयाणीहरियाणिय ॥ असंजएसंजयम
नमाणे पावसमणत्तिबुद्धइ ॥ १ ॥ इत्युत्तराध्ययनेसतरमंअध्ययने ॥ १४ ॥

एकबालपणकिरियानयेते ॥ ज्ञाननयेनविबाला ॥ सेवायो
ग्यसुसंयतनेते ॥ बोलेऊपदेसमाला ॥ धन्यः ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एकबालके ० कोइक बालके पणकिरियानये के ० क्रियामां शिथिलके
एटलेक्रियानयेबालके पणज्ञाननयेनी अपेक्षार्येते बालनथीके ० गीतार्थशुद्धजापीके
तेगीतार्थ सुसंयतके ० ज्ञानक्रियावंतसाधुनेपण सेववायोग्यके एटलेक्रियावंतमुनि ते
क्रियारहितगीतार्थनो वैवावञ्चकरे एमउपदेशमालामध्येबोव्युंके यतः हीणस्सविसुद्ध
परुवयस्सनाणाहियस्सकायवं ॥ जणचिचगाहणं करितिनिंगावसेसेवि ॥ १ ॥ १५ ॥

किरियानयेपणएकबालते ॥ जेलिंगीमुनिरागी ॥ ज्ञानयो
गमांजशमनवरते ॥ तेकिरियासोजागी ॥ धन्यः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेक्रियानयनीअपेक्षार्ये बालके एटले क्रियावंतनथी शिथिलक्रियावंत
के एवाजे लिंगीके ० केवलसाधुतुंलिंगमात्र राखेके पणजो मुनिरागीके ० गुणवंतमुनी
नारागीके एटले पोते गुणवंतनथी पण गुणीनारागीके तेकेवारेपोतेपणज्ञानीथाय
तेमाटे केहेके जे ज्ञानयोगमां जशमनवरतेके ० एरीते जेनुंमन ज्ञानयोगमां वर्त्तेके
तेनी अल्पक्रियापण सोजागीके ० सोजाग्यवंतजाणवी इहां अल्पक्रिया एवो अर्थ
करियें तोपूर्वापरसंबंधमले एटले एजावजे पोते अल्पक्रियावंत होय पणमुनिनो
रागीके तोएरीते ज्ञानयोगमां वर्त्ततां अल्पक्रियापणसोजाग्यवंती जाणवी ॥ १६ ॥

बालादिकअनुकूलक्रियार्थी ॥ आपेंइहायोगी ॥ अथ्यात्म
मुखयोगअच्यारसे ॥ केमनवकहियेंयोगी ॥ धन्यः ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आपेंके ० पोते इहायोगीथकोरहे एटले योगत्रणप्रकारना कहाके १ इहा
योग १ शास्त्रयोग २ सामर्थ्ययोग तथापुनः श्रद्धानो विकलो १ वाक्याविकलं ३ श
क्यतिक्रम इतियोगनिर्णये एत्रण योगमां प्रथम इहायोगते श्रद्धाअविकलथकां
आपेंके ० पोते श्रद्धावंत अने क्रियावंतहोय तो तेक्रियार्थी बालादिकअनुकूलके ०
बालजीवमार्गना रागीथाय एटलामांएवडोगुणके तो अथ्यात्ममुखके ० अथ्यात्मप्रमु
ख योगसाधननाग्रथोनो अच्यारसकरे एटले अहोरात्री अथ्यात्ममां मग्ररेहे तेपुरुषने
योगीश्वर केम नकहियें एटले श्रद्धावंतथकोक्रियाकरतो बालजीवने उपकारीथायके
अनेसाधु केहेवाथके तोअथ्यात्ममां मग्ररेहेतां साधुमुनीनेयोगी केम नकहियें ॥ १७ ॥

उचितक्रियानिजशक्तिर्गामि ॥ जेअतिवेगेचढतो ॥ तेचवधि
तिपरिपाकयथाविण ॥ जगमांदिसेपढतो ॥ धन्य० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ वली अथात्ममार्ग पणपोतानी उचितशक्तियें क्रियाकरतो साधे अने
यथाशक्ति क्रियामूकीने शक्तिउल्लंघनकरे तोतेने गुण नथाय माटे जेटली पोतानी
शक्तिहोय तेदलीज क्रियाकरवी एतुनाम उचितक्रियाकहियें तेरीतेनकरे अनेजे अ
तिवेगेचढतोके ० शक्तिथी अधिककरे एटले एनावजे शक्तिने अजावें उपवास ठरप्र
मुखकरे अथवा आतापना जेवाजाय इत्यादिक कामकरतो तेप्राणीपण जवस्थिति
परिपाक यथाविना जगतमां पढतादेखियेंठैयें एटले एनावजे शक्तिउल्लंघनकरिने अ
धिककरवाजाय अने जवस्थिति पाकीनथी तेथीपरिणामे टकेजनही परिणाम पढ
ताजहोय शुक्रमालिकाप्रमुखनीपेरें इतिजावः ॥ १८ ॥

माचेमोटाईमांजेमुनी ॥ चलवेमाकममाला ॥ शुद्धपरुपणगु
णविणनघटे ॥ तसजवअरहटमाला ॥ धन्य० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ वलीजे मुनी पोतानी मोटाईमां माचेके ० रीजपामें एटले थोडीक्रियाप्रसु
ख आवडीहोय तेमां मगनरहे जेअमे समजुठैयें तथा माकममालचलावे एटलेजो
कमां आंमंवरयणोवेखाडे पणशुद्ध परुपकगुणविना तेनी जवके ० संसाररूपअरहटनी
माला ते घटेनही उंठीथायनही एटलेशुद्ध परुपकगुणविनासंसार उंठोनथाया ॥ १९ ॥

निजगणसंचेमननविरवंचे ॥ ग्रंथजणीजनवंचे ॥ लुंचेके
शनमुंचेमाया ॥ तोत्रतनरहेपंचे ॥ धन्य० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ निजगणके ० पोतानोजे गह्वसमुदाय तेने संचेके ० जलाकरे जेअमारा
श्रावकश्राविका साधुसाधवी इत्यादिक ऊपर ममत्वकरे मन नवीखंचेके ० पोतानुं
मन हीणीप्रवृत्तिथी खंचीराखेज नही ग्रंथजणीके ० इथ्यनेअर्थे जनवंचेके ० लोक
नेतगे अथवा ग्रंथके ० सिंहांतशास्त्र जणीके ० अथ्यनकरिने लोकनेतगे उत्सूत्रपरु
पणाकरी लोकने डुर्गतियेंलेइजाय एरीतेंजे लुंचेकेशके ० मस्तकेंकेशतुं लोचकरे अने
नमुंचेमायाके ० मायाकपट मूकेनही तोतेप्राणीना पांचमहाव्रतमां एके नरहे ॥ २० ॥

योगग्रंथनाजावनजाणे ॥ जाणेतोनप्रकाशे ॥ फोकट
मोटाईमनराखे ॥ तसगुणदूरेंनासे ॥ धन्य० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ जेथकी आत्मस्वरूपसधाय एवाजे योगग्रंथके० परमार्थनाशास्त्र तेना जावके० रहस्थने नजाणके० उजखेनही समजेनही अनेकदाचितजाणे तोप्रकाशेन ही जव्यजीवने तेग्रंथोनीवातो कहेनही कारणकेजो तेवीवातोकहे तोपोताने तैम ज करवुंभडे वली फोकट मोटाइके० मिथ्याअनिमानराखे जेअमेमोटाठैयें अमा रा जेवोकोइनथी एवो अहंकारराखे तसगुणके० तेप्राणीमांजोकोइगुणहोयतो तेप एदूरनासीजाय एमबता गुणपणजायतो अणबतानुंकेहेवुंजछं ॥ ११ ॥

मेलेवेशेंमहियलम्हाले ॥ बकपरेंनीचोचाले ॥ ज्ञानविना
जगधंधेघाले ॥ तेकममारगचाले ॥ धन्य० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ मेलेवेशेंके० ब्रह्मादिकमलीनराखे अने महियलके० पृथ्वीनेविषे म्हाजे के० मजपतांफरे वली बगलानीपेरें नीचुंजोइनेचाले जेथी लोकजाणे ईयांजुयेबे एवाहोय अनेजो ज्ञानीहोयतो सर्वजेखेबे पणज्ञानविना एटजे अज्ञानीथका जगत ने धंधेके० क्लेशमांघालताफरे एटजे एवीकष्टक्रियाकारनारनावचन लोकमाने अनेते पोतेंतो ज्ञानविनानोबे माटेअच्छुद्धपरुपे तेवारे लोकनेपण अज्ञानउपदेशलागेमाटे जगतने कदाग्रहूरूपक्लेशमां नाख्युंज इतिजाव तो एवा अज्ञानीथकी जैनमार्गी केम चाले यतः मातेमासेयजोवालो कुसंगेणतुंजए ॥ नसोसुअक्रायस्तधम्मस्तकलि अग्धइसोलसिं ॥ १ ॥ तथाअन्नाणीकिंकाहिइत्यादिवचनात् ॥ ११ ॥

परपरिणतिपोतानीमाने ॥ वरतेआरतध्याने ॥ बंधमोक्ष
कारणनपीठाने ॥ तेपहिलेगुणठाणे ॥ धन्य० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ परपरिणतिके० पारकी समजाणते पोतानीकरी माने एटजे परअज्ञानी नी मतेचाले अथवा परपरिणतिके० पुज्जलशरीर ब्रह्मपात्रादिकनाजे परिणमन ते अज्ञानेकरीने तन्मयपणेपरिणमतो सर्वपोतानीज परिणतिमाने अथवा परजे स्व व्यतिरिक्त लोकनाधर तेनाजे परिणमनके० घरव्यापारनुं चिंतवुं तेपोतानु करी माने अनेतेथी आर्तध्याननोविकल्पकरे यतः सयंगेहंपरिवंक्त परगेहंसिवावडे इत्यु च्चराध्ययनवचनात् माटेपोतानुंघर सुकी परधरनी चिंताकरेतो पापभ्रमणकहोबे इतिजावः अने बंधमोक्षकारणके० बंधनाकारणजे मिथ्यात्व अविरतिकषाययोगप्र मादप्रमुखजेबंधना हेतु ते नपीठानेके० नजाणे मोक्षनाकारण जे कथायादिकनो अजाव अथवा ज्ञानक्रियाप्रमुख एटजे नाणकिरियाहिमुखोइतिवचनात् ॥ इत्यादि

कर्मोद्गन्नां हेतुं तेपण नपीगानेके० नजाणं एवाअज्ञानीप्राणी तेगमेतेदजा कष्टा
दिककरों तोपणं अज्ञानीतेमाटे पेहेलेगुणगणोजाणवा यद्धुं ॥ नाणोणविणाचर
णं पढमगुणगणपुवीकरं इत्युपदेशमालावृत्तौ ॥ ३३ ॥ ॥

किरियालवपणजेज्ञानिनो ॥ दृष्टिधिरादिकलागे ॥ तेथी
सुजशालहिजेंसाहिव ॥ सीमंधरतुजरागे ॥ धन्य० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे ज्ञानिनोके० ज्ञानवंतनो क्रियानोलवके० एकअंशमात्र पण जे
पांचमी धिरानामादृष्टि तिहांलागतोहोय एटले संयुक्तसहितहोय आदिशब्दथी कांता
प्रजा परा एत्रणदृष्टिलइयें तेथीके० तेज्ञानसहित क्रियानाअंशथी हेसाहेब सुजश
लहिजेके० नलोजशपामियें मोहूरूपउत्कृष्टोजशपामियें पणते हेश्रीमंधरपरमात्मा
तुजरागेके० तारे स्नेहेकरिने पामियें ॥ २४ ॥ एपन्नरमांडालनी कोइकगाथामां ज्ञान
नीमुख्यताकरी कोइकगाथामां चारित्रनी मुख्यताकरी तथा कोइक गाथामां बेहुनो
स्यादादकह्यो तेसांजली कोइकशिष्यने व्यामोहउपजे जेतेवारेस्थित पकते शोहो
तेसांका टालवाने सोलमां ढालमां स्यादांमार्गानो स्थितपक्क देखाडेते

ढालसोलमोसफलसंसारअवतारएहुंगुणुं एदेशी

स्वामीसीमंधरातुंजलेंध्याइयें ॥ आपणोअतमाजे
मप्रकटपाईयें ॥ इव्यगुणपक्कवातुजयथानिर्मला॥
तेममुजशक्तिथीजईविजवसामला ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेसीमंधरसाहेब तुजने मनमांथ्यायियें एज जलेंके० जलुंजे जेम तमारा
ध्यानथी आपणोके० पोतानो आत्मातेप्रगटपामियें तमारा ध्यानथी ज्ञानीथयियें
तेज्ञाने पोतानो आत्मा आवरणरहित थयो तेवारे आत्मजाव पाम्याज इतिजावः
तेवारेथयाके० जेम १ इव्य ३ गुण ३ पर्याय ते तुजके० तमारानिर्मलते एत्रणना
लक्षणकहेते थथा गुणाणामासउद्वं एगदवसियागुणा ॥ लक्षणपक्कवाणंतु उ
जर्तनिस्सियाजवे ॥ १ ॥ इत्युत्तराध्ययन मोहूरुमार्गाध्ययन ३८में अथवा गुणपर्याय
तुं नाजनतेइव्य सहजाविधर्म तेगुण क्रमजावी तेपर्याय इत्यादिक व्याख्यान ग्रंथां
तरथी जाणवुं एरीतें जेमतमारुंआत्मइव्य असंख्यातप्रदेशरूप तथा तमारा ज्ञान
दर्शनचारित्रादिक अनंतगुण तथा तेमांसमयसमय उत्पादव्ययपणानु परणामुं
तथा अनंतअग्रुरुजधुप्रमुख जेपर्याय तेसर्वनिर्मल थया निरावरणथया तेरीतें मारे

पण शक्तिथीके० यद्यपि व्यक्तिथीनथी तोपणशक्तिथेते जइविके० यद्यपि नवके० संसारनेविषे सामजाके० मेलावे एटले आवरणसहितवे एटलोफेरवे ॥ १ ॥

चारवेचेतनानीदिशाअवितथा ॥ बहुशयनशय
नजागरणचोथीतथा ॥ मिहअविरत्तसुयततेरमें
तेहनी ॥ आदिगुणगणोनयचक्रमांहेमुणी ॥ २ ॥

अर्थ तेमाटे चेतनानीअवस्था वर्णवेवे चेतनानी अवितथाके० साचीदिशा चार
वे तेदेखाडेवे १ बहुशयनके० घोरनिडारूपतेपहेली २ शयनके० चक्रुमिचवारूपबी
जी ३ जागरणके० कांडक जागवारूपत्रीजी ४ चोथीतथाके० पूर्वेकही तेमज एटले
बहुजागरणरूप इतिनावः हवेएचारअवस्थानेगुणगणो फलावेवे आदिगुणगणोएप
द सर्वत्रजोडिये एटले बहुशयननी आदि मिहके० मिथ्यात्वगुणगणो अनेबीजीश
यनअवस्थानीआदि तेअविरतिसम्यक्दृष्टीगुणगणो तथात्रीजी जागरणअवस्थानी
आदि तेसुयतके० अप्रमत्तसातमो गुणगणो ४ बहुजागरणअवस्थानीआदि तेसं
योगीकेवलीनामातेरमोगुणगणोवे तेहनीके० तेअवस्थानी आदिगुणगणते प्रथम
धुरगुणगणा एरीतेजोडजो एटले एअर्थ जेबहुशयनदिशाते १-२-३ गुणगणोके
हेवी अने शयनदिशाते ४-५-६ एत्रण गुणगणोकेहेवी अने जागरणदिशाते
७-८-९-१०-११-१२ एब गुणगणोकेहेवी अने बहुजागरणते १३-१४ एबे
गुणगणो केहेवी एरीते अमने सुज्यो तेवोअर्थलख्यो वलीजे बहुश्रुतहोय तेपो नय
चक्रग्रंथजोयी यथार्थकरवुं स्तवनकरतार्येतो नयचक्रमांसुणीके० नयचक्रमांसुणगणा
नीआदिजाणीएमकहुं तेनयचक्रग्रंथहमणाअमारीपासेनथी माटे विचारजो ॥ २ ॥

जावसंयोगजाकर्मनुदयागता ॥ करमनविजिवन
विमूलतेनविबता ॥ खनीयथीचितिमांजेमहोएश्वे
तता॥जीतिनवीखनीयनवीतेहचमसंगता ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जावपदार्थजे संयोगसंबंधथीउपना कर्मनेउदर्येआव्यातेजाव कर्मनथी
जीवनथी मूलथी तेबतापणेनथी जेम नीतिके० नीतमांहे खडीयके० ते खटीकाय
की श्वेतताके० धवलताथायवे तो तेधवलतामां नीतिनथी अनेखडीपणनथी अ
न्योन्येचिन्नवे पण च्रमेंकरी संगति ऐक्यतामिलतिथायवे ॥३॥ आगाथालुंअर्थ ज्ञान
विमलसूरिनाटबाकपरथी लिख्युंवे ॥

देहनविवचननविजीवनविचित्ते ॥ कर्मनविरा
गनविदेषनविचित्ते ॥ पुञ्जलिजावपुञ्जलपणेप
रिणमें ॥ इव्यनविजुनुजुनुएकहोवेकिमे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ देहके ० शरीरनथी ऐक्यतापणे वचनकाधिकवाचिकयोगनथी जीवनथी
चित्तनथी कर्मनथी रागनथी द्वेषनथी विचित्तेके ० विचित्रताअनेकजातिडे एसर्व
पुञ्जलिकाजावडे तेपुञ्जलपणेपरिणमे केमके पुञ्जलनुं अनेकप्रकारें परिणमनधर्मडे
पूरणगलणधर्माणः पुञ्जलनुंएलक्षणे तेमाटे जीवादिकजेइव्यडे तेसर्वथकीचूदोचूदो
डे तेएककेमहोयनही उपचारेंएककहियें॥४॥ आगाथानुंअर्थ ज्ञानवि ० टबा ० लि ०

पंथीजननुंटांचोरनेजेमजणे ॥ वाटेंकोलुंटी
येंतेमजमूढोगिणे ॥ एकद्वेत्रेमल्याअणुतणी
देखतो॥विकृतिएजीवनीप्रकृतिउषेतो ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेम पंथीलोकने लुंटांथका चोरने कोके ० कोइक पुरुषएमकहे जे वा
टेनुंटेडे पणतेचोर वाटनेलुंटातनथीपण वाटजे मार्गतेने विषेरह्याजेलोक तेनुंटाथडे
पण लक्षणे एमकहेडेजे वाटनुंटी तेमज मूढाके ० मूर्खतेशरीर आत्माप्रमुखने एककरी
गणेडे शामाटेजे एकद्वेत्रेमल्याके ० जेद्वेत्रे आत्मा तेजआकाशप्रदेशेमल्या परस्परसं
बंधथयो एवाजे अणुतणीके ० परमाणुनी विकृतिके ० विकारने देखतोके ० देखीने
मूर्ख एमगणेडे अने जीवनीप्रकृतिजेस्वजाव तेने उषेतोके ० जेखामां अणगणतो
थको जीवते शरीरादिकने एकपणेगणेडे पणएम जाणतोनथीजे पुञ्जलतेजडडे अ
चेतनडे अनेआत्मातो ज्ञानस्वरूपीडे तेएक केमथाय इतिजावः ॥ ५ ॥

देहकर्मादिसविकाजपुञ्जलतणा ॥ जीवनातेइव्यव
हारमानेघणा ॥ सयलगुणठाणजीअघाणसंयोग
थी ॥ शुद्धपरिणामविणजीविकार्यनथी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे देहके ० शरीर तथा ज्ञानावरणादिकर्म अने आदिशब्दथी घरबार
प्रमुख एसर्व पुञ्जलनाकार्यडे पुञ्जलथी नीपनाडे तेपुञ्जलनाकार्यने जीवनाकार्यकहीबो
लावेडे तेव्यवहारमानेघणाके ० तेव्यवहारनथी जीवनाकार्यकहियें पणनिश्चयनय
तोसर्व पुञ्जलस्वरूपडे सयलगुणठाणके ० समस्तमिथ्यात्वादिकगुणस्थानक तथा जी
अघाणके ० समस्तएकेंदियादिकजीवस्थानक इत्यादिक सर्वप्रकारते संयोगथीके ० पु

ज्ञानकर्मादिकना संयोगशीलाएवा पणएआत्मस्वरूपनही केमके शुद्धपरिणामके०
समस्तउपाधिरहित जेनाप्रदेशनेविषे एक अणुमात्रपण जेतथी एवुंजे शुद्धस्वरूप
तेविना जीवकार्यनथीके० जीवरूपकार्यनथी ॥ ६ ॥

नाएदंसएचरणशुद्धपरिणामजे ॥ तंतजोताने
जीवथीचिन्नते ॥ रत्नजेमज्योतिथीकाजकारण
पणे ॥ रहितएमएकतासहजनाणीमुणे ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ज्ञानदर्शन तथा चारित्र इत्यादिक अनंतजे शुद्धआत्मानापरिणाम ते
ते तंतके० नियतपणाथीजोयियेंतो कांइजीवथकी चिन्ननथी केमके ज्ञानादिक गुण
जोचिन्नहोय तो आत्मानिर्गुणजडपणे मानवोजोयियें तेतो नथी माटेजीवथीज्ञाना
दिक गुणचिन्ननथी जेम स्फाटिकरत्नप्रमुख पोतानी ज्योतीथी चिन्ननथी शामाटे
जे काजकारणपणे कहेतां कांइपूरवतुंनथी केमके जो रत्नथीज्योतिथयी एमकहियें
तो जोतिविना रत्नहतुजनही माटेरत्नथी ज्योतिथयी एम कहेवायनही तथा ज्यो
तिथी रत्नथयुंएमपण नकहेवाय केमके रत्नविनाज्योतिपण किहांहतीं तेमाटे कार्य
कारणपणोरहितते एमके० एरीते आत्मा तथाआत्मगुण ते चिन्ननथी सहजस्वभावें
जअथजेदढे ऐक्यताते एवात नाणीमुणके०जेज्ञानीहोयतेजाणे पणमूर्ख समजेनही०

अंशपणनविघटेपूरणइव्यना ॥ इव्यपणकेमकहुं
इव्यनागुणविना ॥ अकलनेअलखएमजीवअति
तंतथी ॥ प्रथमअंगेवदिनुअपदनेपदनथी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ संपूर्णइव्यना जेअंश केहेवा तेपणयुक्तनथी केमके जेवारेंअंशकहीयेतेवारें
इव्यपणशानुं एगंनिच्चनिरवयवं अक्रियंसवगंचसामन्नं इतिमहाजाप्यवचनात् जेइव्य
ते सामान्यते अने जेसामान्यते निरवयवते तथा इव्यपणकेम कहुंइव्यनागुणविना
के०इव्यसंबंधी जेगुणतेविना इव्यपण केमकेवाय कारणके गुणाणमासउद्वंइत्युत्तरा
ध्ययने ३८ में अथ्ययने इव्यलक्षणंतथागुणपर्यायवत्इव्यं इतितत्वार्थवचनात् तथा
पर्यायनयवालानीयुक्तियेंतो इव्यतेजनही परमार्थें पर्यायजस्वतंत्रते यथाऊत्फल
विफल कुंडलितादि अवस्थाथी चिन्न सर्षइव्यते शीवस्तुते तो ऊत्फलविफलादिक
इव्यनातोकेहेवायजोइव्य ठरेतो तेमाटे इव्यनथीतो इव्यना गुणकहांथकीहोय जेम
गाम नहोय तोतेगामनी सीमकहांथकी इत्यादिवत् महान्जाप्यमांजो जो एटले एना
वजे अंशपण नकहुं अनेइव्यपण नकेहेवाय युक्तियेंतोएम आव्युं अने आग

ममांतो अंशसहित पण्डव्यकहियें एमठे गुणप्रयायवत्तुड्यं एजवचन सुचवेठे ते
माटे अकलके ० कव्योनजाय अनेअलखके ० जख्योनजाय एरीतनो जीवके ० आत्मा
ते अतितंतथीके ० अत्यंतपणे निश्रेथकीजाणवो एटले कांइकेदेवायनही यतः वस्का
तरएसवो ॥ सराणीयट्टंतितक्काजबनविक्कति ॥ मतितडगाहेयाउएअपइछाणस्सखेयन्ने
सेएदीहेणहस्तेनवट्टेनतंसेनचउरंसेनपरिमंडलेनकिन्हेननीलेनलोहिणनहालिधेनसु
किन्नेनसुरनिगंधे नडुरनिगंधे नतिचे नकडुवे नकसाथे नआंविजे नमडुरे नकरुडे
नमउए नयुरुए नलडुए नसीए नउन्हे नतिन्हे नलुखे नकाउ नरूहे नसंगे नइंठी
नपुरिसे नअन्नहा परिन्ने सन्नेउवमानिविक्कये अरूवीसत्ताअपयस्सपयंनडि ॥ इत्या
विक्कआचारांगपंचमाध्ययने उदेशेठठेकडुंठे तेमाहेलाविषमपदोनो अर्थकरियेंठैयें
वस्कातके ० मोक्षतेनेविषे एके ० राता सवेसराके ० तेमोक्षस्वरूपकेहेतुंठे तेकहेठे सर्व
स्वर निवृत्त्याठे एटले कोइशब्दवाच्यनथी तक्काके ० विचारजे आमहशे केआमहशे ते
केदेवाय नही मतिजे उत्पातकीप्रमुख तेनो ग्राहजेनेविषेनथी तेपण उएके ० एकलुं
ठे पणकर्मकलंकसहित नथी अपइछाणस्सके ० उदारिकादिकशरिरुं प्रतिष्ठाननथी
तथाखेअन्नेके ० लोकोलोकलुंझायकठे तथा नकाउके ० कायनथी नरूहेके ० सं
सारमांगवुंनथी अन्नहाके ० नपुंसकनथी परिन्नेके ० समस्तप्रकारेजाणठे सन्नेके ०
सम्यक्जाणोठे तथा अपयस्सपयंनडिके ० अवस्थाविशेषजे पदतेनथी जेने तेअपद
कहियें एटले अपदते सिद्ध नेपदके ० जेअनिव्यानतेनथी एटले सिद्धनेकोइनामंक
हीबोलावीयें तेनथीइतिजावः ॥ ७ ॥

शुद्धताध्यानएमनिश्चयेंआपनुं ॥ तुळसमापति
उषधसकलपापनुं ॥ अव्यअनुयोगसंमतिप्रमु
खधीलही ॥ ज्ञानेवैराग्यनेज्ञानधरियेंसही ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ शुद्धताके ० शुद्धस्वरूपतुंजे ध्यानतेहिजपोतातुंनिश्चयरूपेंजाणतुं माटेहे
प्रभु सर्वपापनुंसमाप्तिअौषध सर्वदोषनाशनरसायन ते एहिजठे जे शुद्धउपयो
गलक्षणते अने षट्द्वयनीविचारणारूप अनुयोग संमतिमहातर्कादिग्रंथयथकीजाणी
ने साहिबनीविधिसेवापूर्वक निराशंसतारूपजकि वैरागके ० विषयविसुखता ज्ञानते
शुद्धउपयोग निश्रेथकीएहीजचित्तमांधरियें कार्यसाधकताएहिजठे एटले नक्तिदशा
वैराग्यदशा ज्ञानदशा एत्रणकार्यसाधकताठे तिहांचोथोगुणगणुंजकिमुख्ये पांचमो
ठोगुणगणो वैराग्यदशामुख्ये द्वीणमोहादिकगुणगणुं ज्ञानदशामुख्ये इत्यादि

ध्याने सर्वजाणवी मुख्यता गुणताये एकेत्रणे एकइत्यादिव्यक्तता ग्रंथांतरथीजाणवी
॥ ९ ॥ आगाथानोअर्थ ज्ञानविमलसूरिनाटबाउपरथीलिल्ल्योळे

जेहअहंकारममकारनुबंधनां ॥ शुद्धनयतेदहेदहनजेमइंधनां ॥ शुद्धन
यदीपिकामुक्तिमारगजणी ॥ शुद्धनयआथेसाधुनेआपणी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेअहंकारके ० मान ममकारके ० ममत्व तेनुं बंधनके ० कारण एटलेअहं
कारतथा ममकारनुंमूलरागदेषठे तेरागदेषथीअहंकार तथा ममकारहोय तेरागदेष
षने दहनजेमइंधनके ० जेमअग्नि लाकडाने बाजोनाखे तेनीपेरें शुद्धनयके ० आत्मत
त्वचिंतनरूपध्यानते दहेके ० बाले एटले शुद्धध्यानथी रागदेषबली नस्मथाथ शुद्धन
यके ० निश्चैनयतेमोक्षमार्गानोदीवोळे केमके मोक्षमार्गेगमनकरतां अजवाळुंकरे माटेजे
शुद्धनयतेज साधुने आपणीके ० पोतानी आथके ० संपत्तिहे यतः दीपिकाखलुनिर्वाणे
निर्वाणपथदर्शिनि ॥ शुद्धात्मचेतनायाच साधूनामक्षयोनिधिः १ ॥ इतियोगनिर्णये १ ॥

सकलगणिपिटकनुंसारजेणेलह्युं ॥ तेहनेपणपर
मसारएहजकह्युं ॥ उंधनिर्युक्तिमांएहविणनवि
मिटे ॥ दुःखसविवचनएप्रथमअंगेघटे ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ गणिके ० आचार्य तेनासकलके ० समग्रगुणरूपरत्ननी पिटकके ० पेटीएटले
द्वादशांगीरूपजेगणिनीपेटी तेनो सारके ० प्राधान्यपणुं तेजेणे लक्ष्यके ० जाणुळे एहवा
समस्त द्वादशांगीनाजाणने पण परमसारके ० प्रधानरहस्यपरमसारतेएजशुद्धनयप
रिणमनरूपकक्षुंटे एद्वादशांगीना जाणनेपण निश्चैनयज सारकक्षुंटे तोबीजानीशी
वात एमश्रीउंधनिर्युक्तिमध्येकक्षुंटे यतः परमरहस्तमिसीणंसम्मत्तगणिषिडगक्षरिय
साराणां ॥ परिणामियंपमाणंनिष्ठयमवलंबमाणं ॥ १ ॥ इति तोएहविणके ० एनिश्चय
नयसमज्याविना दुःखके ० पापते नविमिटेके ० नटले तथा कोइकरतमां एहविण
नघटे एमलख्युंटे तेनविघटेके ० दुःखओतुं नथाय माटे बेहुनो जावार्थेएकजठे एसर्व
वचन प्रथमअंगेघटेके ० श्रीआचारांगसूत्रमांधटमानने युक्तजे एगंजाणइते सर्वजा
णइ जेसर्वजाणइ सेएगं जाणइ इत्यादिपाठात् ॥ ११ ॥

शुद्धनयध्यानतेहनेसदापरिणमे ॥ जेहनेशुद्धव्यव
हारहीयडेरमे ॥ मलिनवस्त्रेयथारागकुंकुमतणो ॥
हीनव्यवहारचित्तएहथीनविगुणो ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एटलीवार शुद्धनयनीमुख्यतार्येवातकही ह्वेकोइक एमसांजलीनेएकांतनि
 श्रयनयजअंगीकारकरे अनेव्यवहारनय लेखामांगणेजनही तेने शिक्षाकरेठे जेपूर्वीं
 कप्रकारें शुद्धनयनुंजे ध्यान तेतो तेप्राणीनेसदानिरंतरपरिणमे जेप्राणीनेशुद्धव्यवहा
 रसंयमातुष्ठानप्रवृत्तिरूप हीयद्वेरेमेके० हृदयनेविषेरेमे तेनाऊपरदृष्टांत कहेठे जेम
 मेजावस्त्रनेविषे कंकुनोअथवा केसरनोरंग नलागे तेमज हीणाव्यवहारवंतनाचिन्तने
 नविशुणोके० गुणनहोय एटले व्यवहारविनानिश्चंपरिणमेनही ॥ १२ ॥

जेहव्यवहारसेदीप्रथमभांमता ॥ एकएआदरे
 आपमतमांमतां ॥ तासऊतावलेनविटलेआ
 पदा ॥ क्लृधितइच्छार्येउंबरनपाकेकदा ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जेप्राणी व्यवहारश्रेणीरूपंजेअनुक्रम तेतोप्रथमभांमेठे तथा एकएआदरे
 के० एकलोएनिश्चय नयज आदरेठे आपमतमांमताके० पोतातुं मतदृढकरतां एक
 नवस्थितिकपर दृढथयाठे पणउद्यम करतानथी तोतेनीउतावले आपदाटलेनही
 एटले एकजोनिश्चय पोकारवाथी संसारपरिभ्रमणरूप आपदा टलेनही जेमक्लृधित
 के० नूख्यानीइच्छार्ये उंबरनाफलकदापि नपाके एटले उंबरफल तेजलसेकादिककि
 यायेपाके पणइच्छामात्रेनपाकेइतिजावः ॥ १३ ॥

जावलवजेहव्यवहारगुणथीजले ॥ शुद्धनयजा
 वनातेहथीनविचले ॥ शुद्धव्यवहारगुरुयोगपरिण
 तपणुं ॥ तेहविणशुद्धनयमांनहितेघणुं ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जावके० रुडाअव्यवसायनो लवके० अंशतेपण व्यवहारपडिनालिकारूप
 गुणथी जलतोहोय एटले व्यवहारसहितहोय तो शुद्धनयजावनाके० शुजअव्यव
 सायनीजेजावना धोलना तेतेप्राणीथी नविचलेके० खसेनही एटले शुद्धनयनीजाव
 ना तेतो तेवारे स्थिरथायके जो व्यवहारयुक्तहोयतो अन्यथा कणतोलो कणमा
 सौथाय तेशुद्धव्यवहारतो गुरुयोगके० गुरुनासंयोगें एटले गुरुकुलवासें निर्मलव्य
 वहारथाय तेशुद्धव्यवहारथी परिणतपणुंके० परिपक्वपणुंहोय एटले शुद्धनयमां
 परिपक्व तोजेशुद्धव्यवहारवंतहोय तेहजाय अन्यथाशुद्धव्यवहारविना शुद्धनयते
 रीशकेनही अने तेहविणके० तेगुरुयोगशुद्धव्यवहारविना शुद्धनयमांके० अथात्ममां
 नहीगणुं एटले गुरुकुलवासें शुद्धव्यवहार अनेशुद्धव्यवहारेपरिपक्वपणुं निश्चयमांनि
 श्लपणुंहोयइति एटले शुद्धनयमांपरिपक्वतातोहोय जोगुरुयोगव्यवहारशुद्धहोयतो॥

केइनविचेदजाणेअपरिणतमती ॥ शुद्धनयअति
 दिगंजीरठेवती ॥ चेदलवजाणतकेइमारगतजे ॥
 होयअतिपरिणतीपरसमयस्थितिजजे ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एरीते केटलाकप्राणी अपरिणतमतीके० अपरिणामीतेने नवचेदजाणे
 के० अनेकप्रकारनी खबरनपडे इहां चेदते अपवाद उत्सर्ग निश्चयव्यवहारप्रमुख
 जाणवा तेनजाणे अपरिणतमतीशब्दें व्यवहारनयवालालीजियें तेकेमनजाणे जे
 शुद्धनयअतिदिगंजीरठेके० उपलानयतेअत्यंतगंजीरठे एटले एजावजे आगला १
 नैगम २ संग्रह ३ व्यवहार एत्रणनय यद्यपि अपरिणतमतीजाणे पणनिश्चय
 तो अतीगंजीर तेउपयोगरूपनयमांखबरनपडे इतिएटलेजे व्यवहारनय एकलोमा
 ने तेनेठबकोदीधो हवे एकलानिश्चयनय मानेतेने ठबकोदीयेठे केटलाकेप्राणीचेदल
 वजाणताके० चेदनो अंशमात्रजाणतामार्गने तजेके० ठांमीदीये एटले अंशमात्र
 कांइकशिख्युंसांजळुंठे तेवचनजाणे तेथी महा अहंकारधरता एमजाणेजे निश्चेस्वरू
 पनी वातो आपणे जाणियेंठेये एवी बीजोकोणजाणेठे अने आपणे आत्मस्वरू
 पजाणुं एटले क्रियातुं शुंकामठे क्रियातो ज्ञाननीदासीठे इत्यादिकवचन बोलीकि
 यानकरे अनेमार्ग ठांमे एवीरीतें जे अतिपरिणामिथाय तेचुंकरे तेकहेठे जे समय
 जेसिद्धांत तेनी परके० उत्कृष्टीस्थिति तेमर्यादा तेनेजजे एटले सिद्धांतमां उत्कृष्टी
 स्थिति जेनिश्चयनीवातोकरवी तेजजेके० करे अथवा परसमयस्थितिजजेके० अ
 न्यदर्शनीस्थितिजजे एटले एकांतनिश्चयनयवादी दिगंबरदिक. तेपरदर्शनीकहि
 यें तेवारेणोपरदर्शनीस्थितिजजी इतिजावः ॥ १५ ॥

तेहकारणयकीसर्वनयनविकह्या॥ कालिकश्रुतमां
 हेंतीनप्रायेंलह्या ॥ देखीआवश्यकेंशुद्धनयधुरें
 जणी॥जाणियेंऊलटीरीतिबोटिकतणी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेकारणयकी निश्चेपरिणामी तेएकली परिणामनी वातोकरिने. मार्ग
 उपांढीनांखबो एवुंजाणीने १ नैगम २ संग्रह ३ व्यवहार ४ रूचुसूत्र ५ शब्द ६
 सूत्रमनिरूढ ७ एवंनूत ए सर्वनयनथीकह्या किहां नथीकह्यातेकहेठे कालिकश्रुत
 मांहेके० आचारांगादिक कालिकश्रुतनेविषे तीनप्रायेंलह्याके० बहुलतायें १ नैग
 म २ संग्रह ३ व्यवहार एत्रणनयलख्याठे एवात अंथकार शिष्यनेकहेठे जेदेखी

आवश्यकके० आवश्यकनिर्युक्तिमां देखजो एटजेकालिकभ्रुतमां प्रायेत्रणनयक
 ह्याडे एम आवश्यकनिर्युक्तिमांकद्युंते यतः एएहिदिचिवाए परुवणासुत्तअन्नकहणाय
 इहपुण्यअण्जुवगमौ अहिगारोतीहिउसन्नं ॥ १ ॥ पायसंववहारं तेहितेहिउजलोएते
 णं परिकम्मणहंकालिय सुचेतइहिगारो ॥ १॥ इत्यावश्यके एरीततोश्वेतांबरपद्मेजे
 पूर्वव्यवहार समजावीनें पडे निश्चयनीवात समजावेइति तथाहवेदिगंबरनीप्रक्रिया
 दूखवेडे जेद्युदनयधूरेके० निश्चयनयधूरेडे तेमाटे बोटिकके० दिगंबरनीरीती
 तेउलटीके० विपरीत जाणीयें जेमाटे पेहेलाथी निश्चयनय समजावे एटजे व्य
 हारमां दृष्टितरेजनही माटे विपरीतकहिइतिजावः ॥ १६ ॥

शुध्व्यवहारगेगह्नकिरियाधिति ॥ दुप्पसहजाव
 तीरथकहुंठेनीति ॥ तेहसंविज्ञगीतार्थथीसंज
 वे ॥ अवरएरंमसमकोणजगलेखवे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे व्यवहार तेप्रधानडे तेद्युद्विविहारतो सुविहितगह्नजे साधुसमु
 दाय तेनी क्रियानी जेस्थिति तेमांडे एटजे द्युद्व्यवहारते सुविहितगह्नमां होय
 दुःप्रसहनामा आचार्यजेपांचमांआराने ठेडेयज्ञे यावत्तहिंजालेगी नीतिके० निरंतर
 तीर्थकद्युंते यतः इयसद्वादययुगपवर सूरिणोचरणसंछुएवंडे ॥ चउरुत्तरदुसहस्त
 दुप्पसहतेसुहम्माइ ॥ इतिदुसमसंघस्तोत्रे तथा वासाएवीससहसा नवसयतिमा
 संपंचविणपहरा ॥ इकाघडियादोपलअरकरइगुआलजिणधम्मो ॥ इतिदीपालीकवपे ॥
 तेतीर्थतो गीतारथसंविज्ञहोयतेथीज संजवे एटजे नाणक्रियाहिंसुरकोइतिजाव्यवच
 नात् एटजेज्ञानक्रियाथी मोक्ष तेज्ञानक्रिया तोगुणडे अने जेगुणडे तेगुणीथी अजे
 दरूपडे तेमाटेसंविज्ञशब्दं क्रियावंतआव्या अने गीतार्थशब्दं ज्ञानवंतआव्या तेसंविज्ञ
 गीतार्थथी जेबीजा तेएरंमासरिखाजाणवा तेने जगतनेविषे कोणजेखामांगणोडे ॥ १७

शास्त्रअनुसारजेनविह्वेताणियें ॥ नीतितपगह्न
 नीतेजलीजाणियें ॥ जीतदाखेजिहांसमयसारू
 बुधा ॥ नामनेठामकुमतेनहीजसमुधा ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेसंविज्ञगीतार्थ परमार्थतोतेने कहियेंजे शास्त्रने अनुसारें ह्वेंताएोनही
 शास्त्रना अद्वैतदेखे एटजे पोतानोकदाग्रहपूकीआपे एवीरीती तोतपगह्ननी जलीके०
 यणीउत्तमडे एटजे तपगह्नमां पंचांगीप्रकरणादिकजे सुविहितना कखाग्रंथ तेसर्वप्र

माण्डे एमजाणिये इतिजावः जिहांके० जेतपगठनेविषे बुधाके० पंमितलोकं तेस
मयसारूके० सि-दांतप्रमाणे जीतदाखेके० वर्त्तमानकालनोजीतवेखाडेले जेतपगठनो
नामअने ठामके० स्थानक तेकुमतके० कदाग्रहे सुधाके० फोक्ट जसके० जेना नदी
के० नथी एटले एतपगठनोजेनामठामतेसर्वगुणनिष्पन्नले ॥ १८ ॥

नामनिर्ग्रथलेप्रथमएहनुकहुं ॥ प्रथमअडपाट
लगेगुरुगुणेसंग्रह्युं ॥ मंत्रकोटीजपीनवमपाटये
दा ॥ तेहकारणयुंनामकोटिकतदा ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हवे तपगठना नामधुरथकी अनुक्रमे निष्पन्नले तेकेहेले प्रथमश्रीसुधमा
स्वामीथी निर्ग्रथएहनुं नामप्रथमकहुं तेप्रथमना आठपाटलगे गुरुगुणेके० मोहोटे
गुणे निस्पृहतारूपगुणेकरी संग्रह्युंके० ग्रह्युंले पले नवमेंपाटे सुस्थित सुप्रतिबद्धआ
चार्ये कोटीवार सूरिमंत्रजपीनेरहाबीजाआचार्येते चारजाख तथा सवाजाखमंत्रजपे
एटलेसूरिमंत्रपुरोधयो अने एबेआचार्ये कोटीवारजप्यो तेकारणके० तेहेतुयें तेवारे
कोटीकनाम केहेवाणुं एटलेएनामपणगुणनिष्पन्नलेपणकोइमतकदाग्रहेनथी ॥ १९ ॥

पंनरमेंपाटे श्रीचंद्रसूरेंकरयुं ॥ चंद्रगठनामनिर्म
लपणेविस्तरयुं ॥ सोलमेंपाटवनवासनिर्मम
मति ॥ नामवनवासीसामंतजजोयति ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तेकोटिकगठ चउदपाटलगेचायुं तेवारपठि पंनरमेंपाटे श्रीवज्रसेनाचार्य
ना शिष्य चारथया तेलहूमूलनी हांमी व्यवहारीथाने घरेचडी तेवारेबीजे दीनेसुका
लथंजे एमकही जीवाड्या तेव्यवहारीयें तथा तेना चारपुत्रें उपकारजाणी चारित्र
लीधुं तेचार शिष्यनानाम ? नागेइ १ चंद्र ३ विद्याधर ४ निवृत्ति एचार थया ते
चारे आचार्यपदपाम्या तेमां चंद्रनामाआचार्यपन्नरमें पाटेंथया तेउथी त्रीजोचंद्रगठ
एतुंनामनिर्मलपणे विस्तार पाम्युं तेपण गुणनिष्पन्नयुं पण मतकदाग्रहे थयुंन
थी पठेंसोलमेंपाटे वनमां वस्या ममत्वरहित जेनीमतिहति एवाआचार्यथया
माटे वनवासीनामचोथुंकेवाणुं तेआचार्यनुंनामसामंतजइ यतिके० जितेंडियहता ॥

पाटठत्रीशामेंसर्वदेवाजिधा ॥ सूरिवडगठतिहां
नामश्रवणोसुधा ॥ वडतलेंसूरिपदआपीकंतेव
ती ॥ वलीयतसबहुगुणेजेहवांथ्यायती ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ तथा ऋत्रीशमें पाटेसर्वदेवान्निधनामेक्षुरिषकी वडनाजाडतले सूरि पद था
प्यो माटे वडगह्व बिरुदययुं ते श्रवणनेविषे सुधाके ० अमृतसमान जाणवुं एटले वड
नाजाडहेतें आचार्यपदथाप्युं माटे अने वलीते आचार्यने गुणवंतयतिनो समुदाय
बहुवृद्धिपान्यो. एटले साधुनोसमुदाय तेवडनीपेरेंविस्तारपान्युं तेथीवडगह्व केवाणा
एनाम पणगुणनिष्पन्नते तेमाटेवडगह्वनामथयुं ॥ ११ ॥

सूरिजगचंद्रजगसमरसचंद्रमा ॥ जेह्गुरुपाटेचनुअ
धिकचालीसमां ॥ तेहपाम्युंतपानामबहुतपक
री ॥ प्रगटआघाटपुरीविजयकमलावरी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पळे जगतचंद्रसूरिजे जगतनेविषे उपशमरसेकरी चंद्रमासरिखाथया एट
ले चंद्रमाअमृतरसेजखो तेमआचार्य ते समतारसेचरेला मोटापाटनाधणी चठ
अधिक चालीसमांके ० चुम्मालीसमेंपाटेथया तेणे श्रीआबिलवर्द्धमानादिकबहु
तप करीने प्रगटपणें आघाटके ० उद्यापुरनेविषे राणोजी हस्तीउपरें चडीआव
ताहता तेवारें श्रीजगचंद्रसूरी वर्द्धमानतपलागटकरता दुर्बल शरीरनाधणी सन्धु
खआवताहता तेवारें राणें प्रधानने पूढ्युंजे एकोण आवेळे प्रधानेंकह्युं हेमहाराज
घणामोहोटा तपनांकरनारआचार्यआवेळे तेवारें राणोजी हस्तिऊपरथी हेगयत
री नमस्कारकरीने महातपा एवुंबिरुद्वीधुं तेवारें प्रधानेंकह्युं महाराज महापद
काडीनाखो नहीतरलोक महातपाने ठेकाणेंमहात्माकहेडो तेमाटे महापद मकहो
तेसांजली राणाजीयें तपानामवीधुं एण गुणनिष्पन्न ठरुंनामथयुं पणतपाएवुंना
मकदाग्रहथीययुंनथी तथा विजयकमलावरीके ० राणाजीनी सजामां चौखासी
वादीयोने जीतीने जयलक्ष्मीवखा तेवारें राणे हीरलाजगचंद्रसूरिकहीबोलाव्या
एहषटनामगुणठामतपगणतणा ॥ शुद्धसहहणगु
णरयणएहमांघणा ॥ एहअनुगतपरंपरर्णसेव
ता ॥ ज्ञानयोगिविबुधप्रगटजगदेवता ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ एषटनामके ० एपूर्वोक्तनाम तेकेवाळे जे गुणना स्थानकळे ते तप
गणतणाके ० तपगह्वना जाणवा शुद्धसहहणाके ० शुद्धश्रद्धावंत गुणरयणके ० शुण
रूपरत्न तेए तपगह्वमां घणाळे एटले श्रद्धावंत गुणवंतघणाळे एअनुगतपरंपरके ०
स्वतंत्रपरंपरा आवी. एटले जेनीपरंपरामां त्रुटपडीनथी तेनुंनाम अनुगतपरंपराक
हियें तेजणीके ० तेमाटे सेवताके ० सेवाकरतां एवाकोणळे जे ज्ञानयोगिविबुधके ०

ज्ञानसंयोगवन्तापंफित अनुगतपरंपरानीसेवाकरे इतियोगः प्रगटजगदेवताके ० ए जगतनेविषे प्रगटपणो देवताजणे एटलेपंफितलोकेशुद्धपरंपरानीजसेवाकरे ॥ ३३ ॥

कोइकहेमुक्तिबेविणतांचीथरां ॥ कोइकहेसहजजमतांघरदहियरां ॥

मूढएदोयतसन्नेदजाणेनही ॥ ज्ञानयोगेक्रियासाधतातेसही ॥२४॥

अर्थ ॥ हवे सर्वअधिकारकहीने ठेडे निश्चयतथा व्यवहारनयफलाववातेफलावे ठे कोइकव्यवहारनयवादिकहेठे जेविणतांचीथरांके ० पंफिलेहणा पडिकमणादिक तथा फाटात्रुटावस्त्रादिकपेहेरतां इत्यादिक कष्टकरतां मुक्तिबेके ० मुक्तिपामियें तथा कोइकनिश्चयवादीएमकहेठे जे सेहेजरीतेघरनेविषे दहियरांजमतां उपलक्षणथी प वरमोदकप्रमुखलेवा एटले निश्चयनयवालाकहेठे जेकष्टकरेंशुंथाय खुबखातुंपीवुं घे ए तत्वज्ञानथयुं एटलेसिद्धिजाणवी एवीजुदीजूदीरीतना बोजनाराते बेदु मूढके ० मूर्खबे एटले तेमोक्तसाधवानो नेदके ० प्रकारजाणतानथी केमके ज्ञानने संयोगेक्रियासाधतां सहीके ० तेमुक्तिसत्यबे यतः नाणकिरियाहिंसुस्कोइतिजाण्यवचनात् तथा हर्यनाणंक्रियाहिणं हयाअन्नाणउक्रिया ॥ पासंतोपंगुलोदष्टो धावमाणोअअंध ॥ १ ॥ एवंसेवेविनया मिह्वदिदित्तपरकपडिब-६ ॥ अन्नोन्ननिस्सियाऊण हवंतिते चेवसम्मत्तं ॥ २ ॥ इत्यादिक आवश्यकनिर्युक्तिवचनात् ॥ २४ ॥

सरलजावेप्रज्ञोशुद्धएमजाणतां ॥ दुंलदुंसुजशतुज

वचनमनआणतां ॥ पूर्वसुविहिततणाग्रंथजाणीकरी ॥

मुऊहोजोतुऊकृपाजवपयोनिधितरी ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ माटेहे प्रज्ञो एमके ० एरीते सरलस्वजावे करीबेदुनयसिद्धिबे एरीतेजाणतां पणकपटेनही जेकहे एक अने चित्तमां बीछुंहोय एम कपटसहित नही तथा तुजवचन मनआणतांके ० पूर्वे ज्ञानक्रियान्यांमोहू एमजाणतां तथा मनआणताके ० प्रतितरतां थका सुजशके ० जलोजे जशतेदुंपामुं एटले मुनिराजप्रमुख सुविहितलोक जलोजशबोले एवीस्यादाददृष्टि केमथयीतेकहेठे जे पूर्वसुविहिततणाके ० पूर्वाचार्य श्रीहरिचडसूरि तथाधर्मदासगणी जाण्यकारजी उमास्वातिवाचकप्रमुखना जेग्रंथते जाणीकरीने सम्यक्ज्ञानेकरी त्यादाददृष्टिययी तेएवीदृष्टितां प्रकृपायी थाय तेमाटेप्रकृपासे प्रार्थनाकरेठे जेजवपयोनिधिके ० जेसंसारसमुद्ध तेनेविषे तुऊकृपाके ० तमारीदया तडूप तरीके ० जहाज तेमुऊहोजोके ० मारेथाजो एटलेसं

सारसंमुद्धमा तमारी कृपारूपजहाज मारेयाजो एसोलमांडालनेअंतस्थादादृष्टिनी
सिद्धिकही एवीदृष्टि पोतानीथयी तेथीउपनोजेहर्ष तेहर्षेकरीसतरमांडालमा वोलेडे
हालसतरमोकडखानीदेशीडे

आजजिनराजमुजकाजसिद्धासवे ॥ वीनतीमाह
रीचित्तधारी ॥ मार्गजोमेंलह्योतुऊकृपारसथकी
तोहुइसंपदाप्रगटसारी ॥ आज० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेजिनराज आजके०जेदिवसें स्यादादृष्टियें उलखाणथयुं तेदिवस क
वीश्वरनुं वर्त्तमानडे तेमाटेआजकहियें तेआजे मारा जेकार्यतेसर्वसिद्धयथा शामाटे
जेमारीवीनती चित्तमांपरमेश्वरेंधारी यद्यपि परमेश्वरतो वीतरागडे कोइनी वीनती
चित्तमांधरतानथी तोपण परमेश्वरनीनक्तिनितकार्य नक्तलोकने थयुं माटेकारणे
कार्योपचारकरिनेकहेडेके जोतुऊकृपारूपरसथकी मेंमार्गलह्योके०हुंमार्गपांथ्यो अने
तेमार्गरूप सारीके० मनोहर संपदा माहरेप्रगटथयी ॥१॥

वेगलोमतहुजेदेवमुजमनथकी ॥ कमलनावन
थकीजेमपरागो ॥ चमकपाषाणजेमलोहनेखेंच
से ॥ मुक्तिनेसेहेजतुऊनक्तिरागो ॥ आज० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ माटे मारामनथकी वेगला मतथाजो एटले घटमारेंहेजो जेम कमलना
वनथकी परागोके० वासना दूररेहेतीनथी एटले जेमकमलनीवासना तेकमलना
वनमारहे तेम तमेमाराचित्तमां रेहेजो चमकजातीनो कोइपडर विशेष ते जेम लो
हने खेंचतेके० जेम लोहानेखेंचे एटले एपडरनो एवो सेहेजस्वजाचडे जे लोहुं वे
गजुंहाय तोपण तिहांथीपोतानी मेले आवीने पडरनेवलगे तेरीते तमाराऊपरें
माहरोजेनक्तिरागडे तेस्वजावेंजमुक्तिनेखेंचजे ॥ २ ॥

तुंवसेजोप्रजोहर्षजरहीथमले ॥ तोसकलपापनाबंधत्रूटे ॥ उगते
गगनसूरयतणेमंमले ॥ दहदिशिजेमतिमिरपमलफूटे ॥ आज० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हेप्रजो हर्षेजुं जेमरुंहीयुं तेनेविषे जोतुंवसे तोसमस्तजेनवांतरे पाप
नाबंधकखाडे तेत्रुटीजाय तिहांदृष्टांत केहेडे जे गगनके० आकाशनेविषे सूर्यनावि
माननुं मंमले तेउगेथके दहदिशिके० दशदिशोनेविषे जेम तिमिरके० अंधकारना
पमलजे समूहते फूटेके० नाशपामे तद्वत् पापपमल त्रूटे ॥ ३ ॥

सींचजेतुंसदाविपुलकरुणारसें॥ मुऊमनेशुद्धमतिकल्पवेली॥ नाण
दंसणकुसुमचरणवरमंजरी॥ मुक्तिफलआपशेतेएकेली॥ आण॥४॥

अर्थ ॥ विपुलकरुणारसेंके० विस्तारवान करुणारूपरसेंकरिने माहारामननेवि
षे शुद्धमतिरूप कल्पवृद्धनीवेलीते हेस्वामीतुंसिंचजे इतिजावः तेसिंचायको ज्ञानद
रीनरूपतो फूलआवशे तथा प्रधानचारित्ररूप मंजरीके० मांजरलागशे तेवारपणे
मुक्तिरूपफलने आपशे तेएकेलीके० तेशुद्धमतिरूपकल्पवेली एकलीआपशे ॥४॥

लोकसन्नाथकीलोकबहुवानुलो॥ रानुलोदासतेसविनुवेषे॥ एकतु
ऊआणसुंजेहरातारहे ॥ तेहनेएहनिजमित्रदेखे॥ आज०॥ ५ ॥

अर्थ ॥ लोकसंज्ञा जेगामरियोप्रवाह तेथकी लोकबहुवाउलोके० घणोलोक
येलो थयोढे पणराउलोदासके० राजानोदास एटले तमारोदास एवोजेहुं ते
सर्वगामरियाप्रवाहनेउवेखुंहुं एटले खात्रमां आणतोनेथी मात्र एक अद्वितीय
तुऊआणसुंजेरातारहेके० तमारी आज्ञाथी जेरंगाणाढे तेने एमारो आत्मा ते
पोतानोमित्र करीजायोढे एटले तमारीआणाथीजे बाह्यढे तेने उवेखुंहुं पण तमा
री आज्ञावंतने मित्रकरीजाणुंहुं साधर्मिकसंबंधपणामाटे इतिजावः ॥ ५ ॥

आणजिनजाणतुऊएकहुंशिरधरुं॥ अवरनीवाणीनविकानेसुणियें॥
सर्वदर्शनतणुंमूलतुऊशासनं॥ तेणते एकसुविवेकधुणियें॥ आज०॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हेजिनके० सामान्यकेवलीमां जाणके० सूर्यसरिखातारी एक अद्वितीय
य आज्ञाते हुं मस्तकेंधरुं अने अवरके० बीजानीवाणीते कानेसांजलियेंनही ए
टले वीतरागनी आज्ञा आदरियें पणअवरजे रागीदेषी तेना वचनकाने नधरियें
इतिजावः सर्वदर्शनके० सम्यक्त केमके सकलनयश्रद्धायें सम्यक्त यदुक्तं महानाथे
थावइयावयणपहा तावइयानयाविष ॥ चेवहुंतिनयवाया कमयासम्मतंसमुदियास
वे ॥ इतिवचनात् तेमाटे समकिततुंमूलते तुऊशासनके० तमारी आज्ञाढे अथवा
षटदर्शनतुंमूलते तुऊशासनढे एटले सर्वदर्शन तेतमाराजदर्शननाअंशढे तेमाटे त
मारी आज्ञातेज एक अद्वितीय नजाविवेकेकरी स्तवियेंढेयें एटले सर्वदर्शनतुं मूल
ढांढी अवरनीस्तवना कोणकरे इतिजावः ॥ ६ ॥

तुऊवचनरागसुखसागरेहुंगणुं ॥ सकलसुरमनुजसुखएकबिंदू॥ सा
रकरजोसदादेवसेवकतणी॥ तुंसुमतिकमलिनीवनदिणंदू॥ आज०॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तमारा वचनकपर जेराग एटले जैनागमनोजेराग तदूपजे सुखसमुद्घना समूह तेआगलें समस्तदेवता तथासमस्तमनुष्य चक्रवर्त्यादिकनासुख तेएकबिंदुस मान हुंगणुंके० हुंमातुंहुं तेमाटे हेवेव सदासर्वदा तमारो हुंसेवकहुं तेनी सारके० संजाजकरजो एटले तमारासरिखो करजो तमे सुमतिरूपजे कमलिनी तेतुं जेवन तेनेविषे दिपंदूके० सूर्यसरिखाढो एटले सूर्यजेम कमलिनीने विकस्वरकरे तमे सुम तिरूपकमलिनीने तमे विकस्वरकरो एटले तमथी सुमतिआवे इतिजावः॥ ७ ॥

ज्ञानयोगेंधरीतृप्तिनविलाजियें॥गाजियेंएकतुजवचनरागें॥शक्ति

ज्ञासअधिकोदुसेतुजथकी॥ तुंसदासकलंसुखहेतजागें॥आज०॥१॥

अर्थ ॥ ज्ञानयोगमां तृप्तिधरीने एटले ज्ञानमां मग्रहीने क्रियानुष्ठान करतां जाजियेंनही पण सावधानथयीने एकतमारा वचननेरागेंकरीगाजियें एटले कोइक ज्ञानवादिक्रियानुष्ठान उथापतोद्दोय तेने आगमवचनेकरी गाजीनेजवाबआपियें ए रीतें प्रवर्त्ततां तुजथकीके० तमारा वचनथकी एटले तमारीआज्ञाथकी शक्तिनोठ ज्ञास पणअधिकोथरो पणगलियाथयीने बेशीरहेतां वीर्येज्ञासनहिवाधे जलदुंआ जशेवधते इतिजावः एवीरीतें प्रवर्त्तनकरतां कारणद्वारे कर्त्ताने फलदेखामेहे तुंसदा सकलके० तमे तवानिरंतर समस्तसुख जेसिद्धनासुख तेनो हेतुके० कारणते जागे के० जागतुंढो एटले ज्ञानक्रियान्यातें मोह एप्रचुतुं वचनढे तेवचनथकी नव्यप्रा णीअजरामरसुखतुं जाजनथाय तेमाटे तेलिंदिनोहेतु पणतुंदिजथयो इतिजावः॥ ७

वमतपागडनंदनवनेसुरतरु ॥ हीरविजयोजयोसूरिराया ॥तास

पाटेविजयसेनसूरिसरू ॥ नितनमेनरपतिजासपाया॥आज०॥१॥

अर्थ ॥ श्रीजगद्धंसूरिरियें तपाबिरुद्धराव्युं एमोहोटातपगडतदूप नंदनवननेवि षे सुरतरुके०कल्पवृक्षसमान श्रीहीरविजयसूरि जयोके०जयवंतोवर्तो सूरिरायाके० बीजाआचार्यमां राजासरिखाथया तेदुनेपाटे श्रीविजयसेनसूरि सर्वआचार्यामां ई श्वरतुल्यथया जेमनाचरणकमलने नरपतिके० पादशाह तेनिरंतर नमस्कारकरताह ता एटले एजावजेपादशाहजाहांगीरें षटदर्शनपरिद्वानेअर्थें सर्वदर्शनीनेतेडाव्या तेमां जैनदर्शनमाहेजा श्रीविजयसेनसूरिगयाहता तेमणेसर्वदर्शननुंपराजयकसो तेवारें पादशाहेंकसुंजे श्रीहीरविजयतेशुरु अने तमेसवाइ गुरुथया इतिजावः॥ १ ॥

तासपाटेंविजयदेवसूरिसरू ॥ पाटतसगुरुविज
यसिंहधोरी ॥ जासहितसीखयीमार्गएअनुस
र्यो ॥ जेहथीसविटलीकुमतिचोरी ॥ आज ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वलीतेनेपाटें श्रीविजयदेवसूरिथया तथा तेमनापाटें श्रीविजयसिंहसूरि
तेगङ्गनो नारवेहेवाने वृषजसमानधोरीथया जेमनी हितसीखके० आझापामिने में
एसवेगमार्ग आदखो एटजेएनावजे श्रीजशोविजयजीउपाध्यायें पण एउनी आझा
पामिने क्रियाउदारकखो तथाश्रीविजयसिंहसूरिना शिष्यअनेक हता तेमां सचर
शिष्य सरस्वतिबिरुद्धारीहता तेसर्वमां मोहोटा शिष्य पंडितश्रीसत्यविजयगणीहता
तेमणे श्रीपूज्यनी आझापामि क्रियाउदारकीधो तेमाटे एमकहुंजे मार्ग एअनुस
खोके० एसवेगमार्गआदखो जेआदरवाथकी तीर्थकरअदत्त गुरुअदत्त इत्यादिक
कुमतिकदाग्रहरूप चोरीटलीगयी एश्रीआचार्योनी परंपराकही ॥ १० ॥

हीरगुरुशीसअवतंसमोटोदुठ ॥ वाचकाराजकल्या
णविजयो ॥ हेमगुरुसमवडेशब्दअनुशासने ॥
शीसतसविबुधवरलाजविजयो ॥ आज ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवे उपाध्यायजी पोतानीपरंपराकहेढे तेपूर्वकह्यांश्रीविजयसिंहसूरि
तेना शीष्यसमुदायमां अवतंसके० मुकुटसमान महोटाथया वाचकाराजके० उपा
ध्यायोमां राजसरिवा एवा श्रीकल्याणविजय उपाध्यायथया ते शब्दअनुशासनेके०
व्याकरण शास्त्रमांतो हेमगुरुसमवडेके० श्रीहेमाचार्य सरिखाथया वली तेमनाशिष्य
विबुधवरके० सर्वपंडितमां शिरोमणी एवा श्रीलाजविजयगणीथया ॥ ११ ॥

शीसतसजितविजयोजयोविबुधवर ॥ नयविजयविबु
धतससुगुरुनाया ॥ रहिअकाशीमठेंजेहथमिंचले ॥
न्यायदर्शनविपुलजावपाया ॥ आज ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वली तेमना शिष्य एकश्रीजितविजयजीजयवंता पंडितोमां प्राधान्यस
रिवा तथा बीजाश्रीनयविजयजी पंडितप्राधान्यथया तेश्रीजितविजयजीनारुडागुरु
जाइजथया जेहथीके० तेबेद्दुगुरुनापसायथी हुं रहिअकाशीमठेंके० काशीना मठने
विषे रहिने नलीरीतें न्यायदर्शनके० न्यायशास्त्रना जावते विपुलके० विस्तारपयोपास्यो

जेहथीशुद्धलहियेंसकलनयनिपुण ॥ सिद्धसेनादि
कृतशास्त्रजावा ॥ तेहएसुगुरुकरुणाप्रज्ञोतुजसुगुणा ॥
वयणरयणायरीमुजनावा ॥ आज ० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जेयुरुनाप्रसादथकी श्रीसिद्धसेनदिवाकर तथा आदिशब्धी हरिजिह्वरि
यमास्वातिवाचकप्रमुख पंढितोनाकरेलाजेशास्त्रतेमांकह्याजेनाव तेनाशुद्धलहियेंके ०
शुद्धरहस्यपामियें तेजावकेवाढे जे सकलनयनिपुणके ० समस्तजे न्याय तेमांनिपुण
अथवा समस्तजेनैगमादिकनयतेमां निपुण एवाजे समति तत्वार्थे षडदर्शनसमुच्च
य नयचक्रसार धर्मसंग्रहणी अनेकांतजयपताका प्रमुखग्रंथोनाजाव तेना शुद्धरह
स्यने हुं पाम्यो माटे एगुवांदिक्नीजे करुणाके ० कृपा तेकेवीढे जेहे प्रज्ञो तुजके ०
तमारुं जे सुगुणवयणके ० गुणवंतजेवचन तद्रूप रयणायरीके ० समुद्धनेविषे नावा
के ० जहाजसरिखीढे एटले एजावजे तमारा वचनरूपसमुद्धनोपार तोपामियेंजोशुवां
दिक्नी करुणारूपनावा होयतो तेमारायुरुनी कृपारूपनावा थयी ॥१३॥

॥ कलस ॥

इमसकलसुखकरदुरितजयहरस्वामीश्रीमंधरतणी ॥ एवीन
तिजेसुणेजावेंतेलहेलीलाघणी ॥ श्रीनयविजयबुधचरणसे
वकजशविजयबुधआपणी ॥ रुचिशक्तिसारुंग्रगटकीधीशा
स्त्रमर्यादाजणी ॥ १ ॥ इतिश्रीसीमंधरजिनविज्ञप्तिःसंपूर्णा ॥

अर्थ ॥ हवे जेमनवोप्रासादकरावे तेनेमाथे कलशचढावे तेवारें संपूर्णथाय ते
म आतवनरूपप्रासादनीपनुंतेसंपूर्णकरवामाटे कलशकहेढे एरीते सकलसुखना क
रनारा तथादुरितके ० पापनुं जेजयतेना हरवावाला एवा स्वामीके ० नायक श्री
सीमंधरप्रभुनी एमेंविनतीकही तेजेप्राणीजकिजावेंकरी सांजजे तेप्राणी घणीसुखली
जापामें एरीते श्रीनयविजयजीपंढितना चरणकमलनी सेवानाकरनार श्रीयशोविज
यजीपंढित तेमणे पोतानी शक्तिप्रमाणे श्रद्धाजावनीजे रुचिहती एटले स्यादादमा
गनी रुचिजेपोताना चिचमांढतीते शास्त्रनीमर्यादायेंग्रगटकरी कहि देखाडी इति ॥१॥

इतिश्रीसीमंधरजिनस्तवनटवार्थःसमाप्तः

केदं कर्तुर्वचः शस्तं नानाशास्त्रार्थगर्हितं ॥ क्रमेण विषया प्रज्ञासु तलाग्रोपमाखलु ॥ १ ॥
 यदत्र वितर्कप्रोक्तं मद्बुद्ध्यादिहेतुना ॥ तद्धीधनैः रूपां कृत्वा मधिशोध्य ममत्सरैः ॥ २ ॥
 श्रीमद्विजयसिंहाब्दः सूरिराड्विजितेन्द्रियः ॥ तस्यांते वासीसत्यादिविजयः सान्वयः सु
 धीः ॥ ३ ॥ कर्पूरविजयस्तस्य शिष्यो गुणगणैर्युतः ॥ तस्यापि कर्मया युक्तः कृमाविजय इ
 त्यनूत् ॥ ४ ॥ जिनादिविजयस्तस्य शिष्यो नूत्रिशिष्यकः ॥ शास्त्रज्ञः सङ्गनोधीमान्
 कर्मतो धर्मकर्मणि ॥ ५ ॥ उत्तमादिविजयस्तस्य शिष्यः शिष्यौघसत्तमः ॥ सर्वोत्तमगुणै
 र्व्याप्तः कर्मशास्त्रकुशाग्रधीः ॥ ६ ॥ तस्यां हि पंकजे पद्मविजयो भ्रमरोपमः ॥ ननाग्नि
 वसुचंद्रे १७३० तेनेदं वार्तिकं कृतं ॥ ७ ॥

इति श्रीसीमंघरजिनस्तवनकवियशोविजयरुतसा
 र्धत्रिशतगाथाप्रबंधेतस्य कविपद्मविज
 यरुतबालाबोध. तमासः

ॐश्रीसर्वज्ञायनमः

अथ

श्रीपंक्तिदेवचंज्जीकृतआगमसारलिख्यते

नव्यजीवनेप्रतिबोधवानिमित्तमोक्षमार्गनीवचनिकाकहेले तिहाप्रथम जीवअना
विकालनो मिथ्यात्वीदितो तेकाललब्धिपामीने त्रणकरणकरेले तेहनानाम पेहेलुं
यथाप्रवृत्तिकरण बीजुंअपूर्वकरण त्रीजुंअनिवृत्तिकरण

तेमांपेहेलुं यथाप्रवृत्तिकरणकहेले ? ज्ञानावरणी ३ दर्शनावरणी ३ वेदनी
४ अंतराय एचारकर्मनी त्रीसकोडाकोडीसागरोपमनीस्थितिळे तेमांथी उंगणतीस
कोडाकोडीखपावे अनेएककोडाकोडीबाकीराखे तथा १ नामकर्म ३ गोत्रकर्म एबे
कर्मनी बीसकोडाकोडीसागरोपमनीस्थितिळे तेमांथी उंगणीसखपावे अनेएककोडाको
डीराखे अने मोहनीयकर्मनीसितेरकोडाकोडीसागरोपमनीस्थितिळे तेमांथी उंगुणो
त्तरखपावे बाकीएककोडाकोडीराखे एवीरितें एकआयुर्कर्मवर्जाने बाकीसातेकर्मनी
एकपद्योपमना असंख्यातमानागेंन्यून एककोडाकोडीसागरोपमनीस्थितिराखे एहदुं
जेवैरागरूप उदासिपरिणामते यथाप्रवृत्तिकरणकहियें एपेहेलुंकरण सर्वसंज्ञीपंचें
इजीव अनंतिवारकरेले.

हवे बीजुंअपूर्वकरणकहेले तेएककोडाकोडीसागरोपमनी स्थितिमांथी एकमू
हूर्त्त अनेअनाविमिथ्यात्वे जे अनंतानुबंधीआनीचोकडी ते खपाववाने अज्ञानहेय
तेगंमदु अने ज्ञानउपादेय एटजे आदरदुं एवांगरूप अपूर्वकहेतां पहिलाकिवारेंना
व्यो एहवोजे परिणाम ते अपूर्वकरणकहियें एबीजुंकरणते समकितयोग्यजीवनेथाय

हवेत्रीजुंअनिवृत्तिकरणकहेले तेसुहूर्त्तरूपस्थितिखपावीने निर्मलशुद्धसमकेतपा
में मिथ्यालनोउदयमिते तेवारेंजीव उपशमसमकेतपामें एहवोजेपरिणामते अनि
वृत्तिकरणकहियें एकरसकीधाथी गंठीजेदथयोकहियें उक्तंच आवश्यकनिर्युक्तौ “जा
गंठीतापढमं गंठीसमयळेउजवेबीठ ॥ अनिअष्टिकरणंपुण समचपुरस्कहेजीवे” ॥१॥
ऊसरदेसंददुद्धिअंच विज्ञाश्चणदवोयप्यइय ॥ मिह्नस्तस्यपुदए ऊवसमसम्मंलहइ
जीवो ॥ ३ ॥ एममिथ्यालनोउदयमित्याथी जीवसमकितपामतेसमकितनी सदहणा
नाबेजेदले एक व्यवहारसमकेतसदहणा बीजी निश्चयसमकितसदहणा.

देवश्रीअरिहंत देवाधिदेव अने गुरुसुसाधु जे सूधोअर्थकहेते तथा धर्मकेवली नोपरुप्यो जे आगममां सातनय तथा एकप्रत्यक्ष बीजुंपरोक्ष एवेप्रमाण अने चारनिक्षेपेंकरीसद्वहे एहवी सद्वहणा ते व्यवहारसमकितकहियें एगुएखनुं कारण तथा धर्मप्रगटकरवानुंकारणते एहवीरुचि ज्ञानविनापण घणाजीवोने उपजे.

बीजोनिश्चैसमकित तेआवीरीतेजे निश्चैदेवत आपणोजआत्मा जीवनिष्पन्न स्वरूपी सिद्ध ते संग्रहनयनीसत्तागवेषतां तथा निश्चैगुरुतेपण आपणोजआत्माज तत्त्व रमणी अने निश्चैधर्मते आपणोजीवनोस्वजावजते एहवीसद्वहणा ते मोक्षनुंकारण ते केमकेजीवस्वरूपउलख्याविनाकर्मस्वपेनही एहवी शुद्धसद्वहणा तेनिश्चैसमकेते हवेज्ञाननुंस्वरूपकहेते तेज्ञाननाबेजेदते एकव्यवहारज्ञान बीजुंनिश्चैज्ञान तेमांजे अन्यमतिनासर्वशास्त्रजाणवा अथवा जैनागममध्ये कदाजे एकगणितानुयोग तेहे त्रमान बीजो चरणकरणांनुयोग तेक्रियाविधि त्रीजोधर्मकथानुयोग एत्रणअनु योगनोजाणवापणुं तेसर्वव्यवहारज्ञानते अथवा अंतरउपयोगविनाजेसूत्रना अर्थ करवा ते पण व्यवहारज्ञानकहियें.

हवेनिश्चैज्ञान ते इडव्य तथा तेनागुण अनेपर्याय सर्वनेजाणे तेमां पांचअ जीवइव्यते तेहेयके० गंमवायोग्यजाणीगंमवा अने एकजीवइव्यतेनिश्चयनयकरी सिद्धसमान मोक्षमयी मोक्षनोजाणनार मोक्षनुंकारण मोक्षनोजावावालो मोक्ष मांजरहेते एहवोआपणोजीव अनंतगुणीअरूपीते तेहनेजध्यावे तेनिश्चैज्ञानकहियें

हवे एकधर्मास्तिकाय बीजोअधर्मास्तिकाय त्रीजोआकाशास्तिकाय चोथोपुज्जला स्तिकाय पांचमोजीवास्तिकाय अनेठोकोकाल एडइव्यशाश्वताते तेनुंज्ञानकहेते एड इव्यमध्ये पांचअजीवइव्यते अनेएकजीवइव्य ते चेतनालक्षणवंतते उपादेयते.

हवेएडइव्यनागुणकहेते पेहेलोधर्मास्तिकायनाचारगुण एकअरूपी बीजोअचेतन त्रीजोअक्रिय चोथोगतिसहायगुण अनेबीजोअधर्मास्तिकायनापण चारगुणते एक अरूपी बीजोअचेतन त्रीजोअक्रिय चोथोस्थितिसहायगुण अने त्रीजो आकाशा स्तिकायइव्यनाचारगुणते एकअरूपी बीजोअचेतन त्रीजोअक्रिय चोथोअवगाहना दानगुण हवेकालइव्यनाचारगुणकहेते एकअरूपी बीजोअचेतन त्रीजोअक्रिय चो थोनवापुराण वर्चनालक्षण हवेपुज्जलइव्यनाचारगुणकहेते एकरूपी बीजोअचेतन त्रीजोसक्रिय चोथोमिलणविवरणरूपपूरणगलनगुण हवेजीवइव्यनाचारगुणकहेते एकअनंतज्ञान बीजोअनंतदर्शन त्रीजो अनंतचारित्र चोथोअनंतवीर्य एडइव्यना गुणकह्यां तेनिश्चैध्रुवते ॥

हवेढड्व्यनापर्यायकहेढे धर्मास्तिकायनाचारपर्यायढे ँकखंध बीजोदेश त्रीजोप्रदेश चोथो अगुरुलघु अथर्मास्तिकायनाचारपर्याय ँकखंध बीजोदेश त्रीजोप्रदेश चोथोअगुरुलघु पुज्जलड्व्यनाचारपर्याय ँकवरण बीजोगंध त्रीजोरस चोथोस्पर्श अगुरुलघुसहित तथाआकाशास्तिकायनाचारपर्याय ँकखंध बीजोदेश त्रीजोप्रदेश चोथोअगुरुलघु कालड्व्यनाचारपर्याय ँकअतीतकाल बीजोअनागतकाल त्रीजो वर्तमानकाल चोथोअगुरुलघु अनेजीवड्व्यनाचारपर्याय ँकअव्याबाध बीजोअ नवगाह त्रीजोअमूर्तिक चोथोअगुरुलघु ँढड्व्यनापर्यायकह्यां.

हवेढड्व्यनागुणपर्यायनुंसाधर्मपणुकहेढे अगुरुलघुपर्यायसर्वड्व्यमांसरिखाढेअ नेअरूपीगुणपांचड्व्यमांढे ँकपुज्जलड्व्यमांढी तथाअचेतनगुणपांचड्व्यमांढे ँक जीवड्व्यमांढी अनेसक्रियगुणजीव तथापुज्जलएवेड्व्यमांढे बाकीचारड्व्यमांढी तथाचलणसहायगुणएकधर्मास्तिकायमांढे बीजापांचड्व्यमांढी वलीस्थिरसहाय गुण ँकअधर्मास्तिकायमांढे बीजापांचड्व्यमांढी तथाअवगाहनागुणतेएकआका शड्व्यमांढे बीजापांचड्व्यमांढी अने वर्तनागुणतेएककालड्व्यमांढे बीजापांच ड्व्यमांढी तेमजमिलणविखरणगुणतेपुज्जलमांढे बीजाड्व्यमांढी तथाज्ञानचेत नागुण ते ँकजीवड्व्यमांढे पणबीजाड्व्यमांढी ँमूलगुण कोड्व्यनाकोड्व्यमां मिलेनही ँकधर्म बीजोअधर्म त्रीजोआकाश एत्रणड्व्यना त्रणगुण तथा चारप र्यायंसरिखाढे अनेत्रणगुणेकरितो कालड्व्यपणएसमानढे.

हवेवलीइग्यारबोलेंकरीढड्व्यनागुणजाणवानेगाथाकहेढे “परिणामजीवमुत्ता ॥ सपएसएगखिचक्रिआय ॥ त्रिञ्जंकारणकृत्ता सद्गदइयरअप्पवेत्ता ॥ १ ॥ अर्थ ॥ निश्चैनयथीआपआपणा स्वजावेंढेड्व्यपरिणामिढे अनेव्यवहारनय जीव तथापुज्ज ल एवेड्व्यपरिणामीढे तथाएकधर्म बीजो अधर्म त्रीजोआकाश अनेचोथोकाल ए चारड्व्यअपरिणामीढे तथाढड्व्यमां ँकजीवड्व्यतेजीवढे बीजापांचड्व्यअजीवढे तथाढड्व्यमांएकपुज्जलमूर्तिवंतरूपीढे अनेपांचड्व्यअमूर्तिवंतरूपीढे ढड्व्यमां पां चड्व्यसप्रदेशीढे अने ँककालड्व्यअप्रदेशीढे तेमां ँकधर्मास्तिकाय बीजोअधर्मास्ति काय एवेड्व्य असंख्यातप्रदेशीढे अने ँकआकाशड्व्यअनंतप्रदेशीढे जीवड्व्यअ संख्यातप्रदेशीढे पुज्जलपरमाणुअनंतप्रदेशीढे परमाणुआअनंताढे ँमपांचड्व्यसप्र देशीढे अनेढोकोकालअप्रदेशीढे.

ढड्व्यमां ँकधर्मास्तिकाय बीजोअधर्मास्तिकाय त्रीजोआकाशास्तिकाय एत्रणते ँकेकड्व्यढे तथाएकजीवड्व्य बीजोपुज्जलड्व्य त्रीजोकालड्व्य एत्रणड्व्यअनेकअ

नेकतेः षड्व्यमां एकआकाशद्वयक्षेत्रे अनेबीजापांचद्वयक्षेत्रीते निश्चैनयथीषड्व्यपोतपोतानाकार्यैसदाप्रवचैते माटेसक्रियते अनेव्यवहारनयथी जीवतथापुञ्ज एवेद्व्यसक्रियते तेमांपणपुञ्जसदासक्रियते अनेजीवद्व्यतो संसारीयकोसक्रियते पण सिद्धअवस्थार्यैयकोसंसारीक्रियाकरवाने अक्रियते तथाबाकीनाचारद्व्यतोअक्रियते निश्चैनयथी षड्व्यनित्यते ध्रुवते अनेउत्पादव्ययैकरी अनित्यपणैपणते तथाव्यवहारनयै जीवअनेपुञ्जएवेद्व्यअनित्यते बाकीनाचारद्व्यनित्यतेयद्यपिउत्पादव्यय ध्रुवपयोसर्वपदार्थपरिणामेते तोपण एकधर्म बीजोअधर्म त्रीजोआकाश चोथोकाल एचारद्व्य सदाअवस्थितते तेमाटेनित्यकह्यां ॥

षड्व्यमां एकजीवद्व्यअकारणते अनेपांचद्व्यकारणते केमके पांचेद्व्यजीवने जोगमांआवेते माटेकारणकहिये केमके धर्मास्तिकाय चालवानोसाह्यआपेते अधर्मास्तिकायधिररहेवानोसाह्यआपेते आकाशास्तिकायअवकाशआपेते पुञ्जलास्तिकाय जीवनेमधुरादि सुरनिगंधादिक तथासकोमलस्पर्शादिक जोगपणैथायते तथाकालद्व्यते जीवने जरा बाल तारुण्यअवस्थादीएते तथाअनादिसंसारीजीव नवस्थिति परिपाकठतां एकअंतरमुहूर्त्तकालमां सकलकर्मनिर्जरीमोक्षपहोचेतिहांसिद्धअवस्थार्यै अनंतोकालपर्यंतजीवअनंतसुखनेविलसे माटेकालद्व्यपण जीवनेजोगथायते पणएकजीवद्व्यकोइनेजोगआवतोनथी माटे अकारणकह्युं अनेपांचद्व्यजोगआवे माटेकारणकह्यां तथाघणीप्रतोमांतोसंक्षेपे एटलुंजे षड्व्यमां एकजीवद्व्यकारणते पांचद्व्यअकारणते एणवातघणिरितेमलतीते माटेजेबहुभुतकहेतेखरुं मारी धारणाप्रमाणे जीवद्व्यकारण अने पांचद्व्यअकारणएमसंजवेते निश्चैनयथी षड्व्यकर्त्ताते अनेव्यवहारनय एकजीवद्व्यकर्त्ताते बाकीपांचद्व्यअकर्त्ताते षड्व्यमां एकआकाशद्व्यसर्वव्यापीते अनेपांचद्व्यलोकव्यापीते षड्व्यएकखेत्रमांएकठारहांते पणएकबीजासाथेमिलीजायनही एषड्व्यनोविचारकह्यो.

ह्वेएकेकाद्व्यमां एकनित्य बीजोअनित्य त्रीजोएक चोथोअनेक पांचमोसत् षष्ठोअसत् सातमोवक्तव्य आठमोअवक्तव्य एआठआठपक्षकहेते.

धर्मास्तिकायनाचारगुणनित्यते तथापर्यायमांधर्मास्तिकायनोएकखंधनित्यते बाकीनादेशप्रदेश तथा अगुरुलघुपर्यायअनित्यते अधर्मास्तिकायनाचारगुण तथाएकलोकप्रमाणखंधनित्यते अने एकदेश बीजोप्रदेश त्रीजोअगुरुलघु एत्रणपर्यायअनित्यते तथा आकाशास्तिकायनाचारगुण तथालोकालोकप्रमाणखंधनित्यते अनेएकदेश बीजोप्रदेशत्रीजोअगुरुलघु एत्रणपर्यायअनित्यते तथाकालद्व्यनाचारगुण नित्यते

अनेचारपर्यायअनित्यते पुंजलइव्यनाचारगुणनित्यते अनेचारपर्यायअनित्यते जीव इव्यनाचारगुण तथा त्रणपर्यायनित्यते अनेकअगुरुजघुपर्यायअनित्यते एरीतेनि खानित्यपदकह्यो.

ह्वेएकअनेकपदकहेते एकधर्मास्तिकाय बीजोअधर्मास्तिकाय एवेइव्यनोखंधलो काकाशप्रमाणएकते अनेगुणअनंताते पर्यायअनंताते प्रदेशअसंख्याताते तेषोकरी अनेकते आकाशइव्यनोलोकालोकप्रमाणखंधएकतेअनेगुणअनंताते पर्यायअनंताते प्रदेशअनंताते माटेअनेकते कालइव्यनोवर्तनारूपगुणएकतेअनेगुणअनंताते पर्याय अनंताते समयअनंताते केमकेअतीतकालेअनंतासमयगया अने अनागतकाले अनं तासमयआवसे तथावर्तमानकालेसमयएकते माटेअनेकपदके पुंजलइव्यनापरमा गुणअनंताते ते एकेकपरमाणुमां अनंतागुणपर्यायते तेअनेकपणुंते अनेसर्वपरमाणु मां पुंजलपणुंतेएकजते माटेएकते.

जीवइव्यअनंतातेएकेकाजीवमां प्रदेशअसंख्याताते तथागुणअनंताते पर्यायअ नंताते तेअनेकपणुंते पणजीवितव्यपणोसर्वजीवोनो एकसरिखोते माटे एकपणुंते इ हांशिष्यपूढेते जेसर्वजीवएकसरिखाते तोमोहनाजीव सिद्धपरमानंदमयीदेखायते अ नेसंसारीजीवकर्मवशपडयाडुःखीदेखायते अनेतेसर्वजूडाजूदादेखायते तेकेमतेहनेगु रुचरकहेते के निश्चयनयतोसर्वजीविसिद्धसमानते माटेजसर्वजीवकर्मखपावीनेसि द्धयायते तेथीसर्वजीवनीसत्ताएकते.

फरिशिष्यपूढेतेके जोसर्वजीविसिद्धसमानकहोते तोअनव्यजीवपणसिद्धसमानते एमतेसुं अनेतेतोमोहेजतानथी तेहनेउचर जेअजव्यनेकर्मचीकणाते अनेअजव्य मांपरावर्चधर्मनथी तेथीसिद्धतानथी माटेतेनोएहवोज स्वजावते जेमोहेजबुंज नथी अनेजव्यजीवमांपरावर्चधर्मते माटेकारणसामग्रीमिले पलटणपामे गुंणश्रे णीचढी मोहकरीसिद्धयाय पणजीवनामुख्यआवरुचकप्रदेशजेते तेनिश्चयनयथी जव्य तथाअजव्य सर्वनासिद्धसमानते माटे सर्वजीवनीसत्ताएकसरिखीते केमकेएआवप्रदे शने बिलकुलकर्मलागता नथी तेथीआचारांगसूत्रनी श्रीसिलंगाचार्यकृतटीकानालो कविजयाध्ययने प्रथमोदेशकेसारखते तिहांथीसविस्तरपणेजोडुं

ह्वेसततथाअसत्पदकहेते एइव्य तेस्वइव्य स्वहेत्र स्वकोल अने स्वजाव प्रणे सत्एटलेबताते अने परइव्य परहेत्र परकाल तथा परजाव पणे असंत एटले अ ढताते तेनीरीतबताववानेअथै ढएइव्यनो इव्य हेत्र काल जाव कदियेथैयें धर्मास्तिकायनोमूलगुण चलणसहायपणो ते स्वइव्य अधर्मास्तिकायनोमूलगुण

स्थितिसहायपणो ते स्वड्व्य आकाशास्तिकायनोमूलगुण अवगाहपणो तेस्वड्व्य कालड्व्यनोमूलगुण वर्त्तनालक्षणपणो ते स्वड्व्य तथा पुञ्जजनोमूलगुण पुरणजनपणो तेस्वड्व्य अने जीवड्व्यनोमूलगुणज्ञानादिकचेतनालक्षणपणो ते स्वड्व्य एतड्व्यनो स्वड्व्यपणोकह्यो.

हवे स्वक्षेत्र ते ड्व्यनोप्रदेशपणोते ते देवाडेते तिहां एकधर्मास्तिकाय बीजोअ धर्मास्तिकाय एबेड्व्यनो स्वक्षेत्र असंख्यातप्रदेशते अने आकाशड्व्यनो स्वक्षेत्र अनंतप्रदेशते कालड्व्यनो स्वक्षेत्रसमयते पुञ्जलड्व्यनो स्वक्षेत्रएकपरमाणुते तेपरमाणुअनंताते जीवड्व्यनो स्वक्षेत्र एकजीवनाअसंख्याताप्रदेशते.

हवे स्वकालते ढण्डड्व्यमां अगुरुलघुनोजते अने एतड्व्यनापोतपोताना गुणपर्यायते सर्वड्व्यनो स्वजावजाणवो एटले धर्मास्तिकायमां पोतानाज ड्व्यक्षेत्र कालजावते पणबीजा पांचड्व्यनानथी तथा अधर्मास्तिकायड्व्यमध्ये पण स्वड्व्यादिकचारते पणबीजा पांचड्व्यनानथी एमजआकाशास्तिकायनेविषे आकाशनाज स्वड्व्यादिकचारते पणबीजापांचड्व्यनानथी कालड्व्यमां कालनाड्व्यादिकचारते बीजापांचड्व्यनानथी अने पुञ्जलनाड्व्यादिकचार ते पुञ्जलमांजते पणबीजापांचड्व्यनानथी तथा जीवड्व्यना स्वड्व्यादिकचार ते जीवमांते पणबीजा पांचड्व्यनानथी जेड्व्यतेगुणपर्यायवंत ड्व्यथीअचेदपर्यायहोयतेड्व्यकहियें तथास्वधर्मनोआधारवंतपणो ते क्षेत्रकहियें अने उत्पादव्ययनीवर्त्तना तेकालकहियें तथाविशेषगुणपरिणति स्वजावपरिणति पर्यायप्रमुख ते स्वजावकहियें.

इहां १ जेदस्वजाव २ अचेदस्वजाव ३ जव्यस्वजाव ४ अजव्यस्वजाव ५ परमस्वजाव एपांचस्वजावकहेवा तेमांड्व्यनासर्वधर्मने पोतपोतानास्वस्वकार्यने करवेकरी जेदस्वजावते अने अवस्थानपणेअचेदस्वजावते अणपलटणस्वजावें अजव्यस्वजावते तथा पलटणस्वजावें जव्यस्वजावते अने ड्व्यनासर्वधर्म तेविशेषधर्मनेअनुजायीजपरिणमे तेमाटे ते परमस्वजावकहियें एसामान्यस्वजावजाणवा एरीतेंढण्डव्यस्वगुणोसतते अनेपरगुणो असतते.

हवे वक्तव्य तथा अवक्तव्यपक्षकहेते एतड्व्यमां अनंतागुणपर्यायते वक्तव्यएटलेवचनेकेहेवायोग्यते अने अनंतागुणपर्यायतेअवक्तव्य एटले वचनेकह्याजायनही एवाते तिहांकेवलीजगतें समस्तजावदीग तेनेअनंतमेजागें जे वक्तव्य एटलेकेवायोग्यहता ते कह्या वलीतेनोपणअनंतमोजाग श्रीगणधरदेवें सूत्रमां गुण्यो तेसूत्रमांगुण्यतेनेअसंख्यातमेजागें हमणाआगमरहाते ए ढड्व्यमांआठपक्षकह्या

हवेनित्यतथाअनित्यपह्यथीचौचंगीउपनीतिकहेते एक जेनीआदिनथी अने अंत पणनथी तेअनादिअनंत पेहेलोजांगो अनेजेनी आदिनथी पणअंतते तेअनादि सांतबीजांगो तथाजेनीआदिपणते अनेअंतएटले ठेहेडोपणते तेसादिसांतत्रीजांगो वलीजेहनीआदिते पणअंतनथी तेसादिअनंतनामेचोथांगोजाणवो.

हवेएचारजांगोडव्यमांफलावीदेखाहेते जीवडव्यमां ज्ञानादिकगुणतेअनादिअनंत तडे नित्यते अनेअव्यजीवनेकर्मसाथेसंबंध तथा संसारीपणानीआदिनथी पणसिद्ध थायतेवारे अंतआव्यो तेथीएअनादिसांतजांगोते अनेदेवता तथा नारकीप्रमुखना जवकरवाते सादिसांतजांगोते अने जेजीवकर्मस्वपावी मोहगया तेनी सिद्धपणेआ दिते अने पाठोसंसारमां कोडकालेआवतुंनथी माटेअंतनथी तेथीएसादिअनंत जांगोते एजीवडव्यमांचोचंगीकही जीवडव्यनाचारगुणअनादिअनंतते जीवनेकर्मसा थेंसंयोगतेअनादिसांतते केमकेकेवारेपणकर्मठूटेते.

हवेधर्मास्तिकायमांचारगुण तथाखंधपणो ते अनादिअनंतते अने अनादिसांत जांगोनथी तथा १ देश २ प्रदेश ३ अंगुरुलघु एसादिसांतजांगोते तथासिद्धनाजीवमां धर्मास्तिकायनाजेप्रदेशरह्याते तेप्रदेशथाअर्थीने सादिअनंतजांगोते एवीजरीतें अथ र्मास्तिकायमांपण चौचंगीजाणवी अनेआकाशडव्यमां गुणतथाखंधअनादिअनंतते बीजांगोनथी अने १ देश २ प्रदेश तथा ३ अंगुरुलघुसादिसांतते तथासिद्धना जीवनीसाथे संबंधतेसादिअनंतते.

पुजलडव्यमांगुणअनादिअनंतते जीवपुजलनोसंबंध अजव्यने अनादिअनंतते जव्यजीवनेअनादिसांतते पुजलनाखंधसर्वसादिसांतते जेखंधबांध्यातेस्थितिप्रमाणे रहीखिरेते वलीनवाबंधायते माटेसादिअनंतजांगोपुजलमानथी.

कालडव्यमां गुणचारअनादिअनंतते पर्यायमां अतीतकालअनादिसांतते अनेव र्तमानकालसादिसांतते अनागतकालसादिअनंतते एकालतुंसंरूपते सर्वउपचारथी ते एरीतेंकालडव्यमां चोचंगीकही.

हवे डव्यक्षेत्रकालतथा जावमांचौचंगीकहेते जीवडव्यमां स्वडव्यथीज्ञानादिकगु णते अनादिअनंतते स्वखेत्रेंजीवनाप्रवेशअसंख्याताते तेसादिसांतते ततोदर्वनाप णे-फिरेते तेमाटे. अथवा अवगाहनामाटेसादिसांतते पणठतिपणेतो अनादिअनंत ते स्वकालअंगुरुलघुनेगुणे अनादिअनंतते अनेअंगुरुलघुगुणनो उपजवो तथाविण शवोतेसादिसांतते तथा स्वजावगुणपर्याय तेअनादिअनंतते अनेजेदांतरेअंगुरुलघु तेसादिसांतते.

धर्मास्तिकायमां स्वड्यजेचलणसहायगुण तेअनादिअनंतं अनेस्वखेत्रअसंख्या त प्रदेशलोकप्रमाणे ते अवगाहनापणे सादिसांतं स्वकालतेअगुरुलघुगुणोकरि अनादिअनंतं अने उत्पादव्ययतेसादिसांतं स्वजावते चारगुणअगुरुलघुअनादि अनंतं १ खंध २ देश ३ प्रदेशतेअवगाहनानेप्रमाणे सादिसांतं एमअधर्मास्ति कायनापणड्व्यादिचारजांजाणवा तथाआकाशस्तिकायमां स्वड्यअवगाहनादा नगुणतेअनादिअनंतं अनेस्वखेत्रलोकालोकप्रमाणअनंतप्रदेशते अनादिअनंतं स्वकालते अगुरुलघुगुणसर्वथापणेअनादिअनंतं अनेउपजवे तथाविणसवेसादि सांतं स्वजाव ते चारगुण तथा खंधअने अगुरुलघुते अनादिअनंतं तथादेशप्रदेशते सादिसांतं तेआकाशड्व्यना बनेदं एकचौदराजलोकनो खंध लोकाकाश ते सादिसांतं बीजोअलोकाकाशनो खंध तेसादिअनंतं.

कालड्व्यमां स्वड्यजे नवपुराणवर्चनागुण तेअनादिअनंतं स्वखेत्रसमयकालते सादिसांतं केमके वर्चमानसमयएकतेमाटे. तथा स्वकालतेअनादिअनंतं स्वजावतेगुणचार अनेअगुरुलघु अनादिअनंतं अतीतकालअनादिसांतं अनेवर्चमानकालसादिसांतं अनागतकाल सादिअनंतं.

पुञ्जलड्व्यमां स्वड्यते ड्व्यपणे जेपूर्णगलनधर्मतेअनादिअनंतं अनेस्वखेत्र परमाणुते सादिसांतं स्वकालस्थिति अगुरुलघुगुणते अनादिअनंतं अगुरुलघुनोउपजवोविणशवोते सादिसांतं स्वजावतेगुणचार अनादिअनंतं वर्णादिपर्यायचार एट छे वर्ण गंध रस स्पर्श तेसादिसांतं एड्व्यादिचारमां चौजंगीकही.

हंवे ढड्व्यनासंबंधआश्रीचौजंगीकहेते तिहांप्रथमआकाशड्व्यते तेमांअलोकाकाशमांकोड्व्यनथी अनेलोकाकाशमां ढड्व्यते तिहांलोकाकाशड्व्य तथाबीजुंधर्मास्तिकायड्व्य अनेत्रीजुंधर्मास्तिकायड्व्य ते अनादिअनंतसंबंधीते जेलोकाकाशनाएकेकप्रदेशमांधर्मड्व्यतथाअधर्मड्व्यनोएकेकप्रदेशरहोते तेपण किवारे विढडसेनही माटेअनादिअनंतसंबंधीते आकाशखेत्रलोकसर्व अनेजीवड्व्यनोअनादिअनंतसंबंधते अनेसंसारीजीवकर्मसहित तथा लोकनाप्रदेशनोसादिसांतसंबंधते लोकांतसिद्धखेत्रनासिद्धजीवोना आकाशप्रदेशसार्थेसादिअनंतसंबंधते लोकाकाशअनेपुञ्जलड्व्यनोअनादिअनंतसंबंधते आकाशप्रदेशनीसार्थे पुञ्जलपरमाणुनो सादिसांतसंबंधतेएमआकाशड्व्यनीपरेधर्मास्तिकाय तथाअधर्मास्तिकायनोपण सर्वसंबंधजाणवो जीव अनेपुञ्जलनासंबंधमां अजव्यजीवनेपुञ्जलनोअनादिअनंतसंबंधते केमके अजव्यजीवनाकर्मकिवारें स्वपशेनहीमाटे अने जव्यजीवनेकर्मतुंलागुंअनादिकालनोते पणते

किंवारेकबुट्टो माटेजव्यजीवनेपुजलसंबंधअनादिसांतले . तथानिश्चैनयकरीडव्यस्व
जावपरिणामपरिणाम्याळे तेपरिणामीपणोसदाशाश्वतोळे तेमाटेअनादिअनंतले अने
जीवतथापुजलबेदुडव्यमिलिसंबंधजावपामेळे तेपरपरिणामीपणोळे तेपरपरिणामि
पणोअजव्यजीवनेअनादिअनंतले अनेजव्यजीवनेअनादिसांतले अनेपुजलनोपरिणा
मीपणो तेसत्तायेअनादिअनंतले अनेपुजलनोमिलवो विडडवोतेसादिसांतले एटले
जीवडव्यपुजलसाथेमिल्योसक्रियळे अनेपुजलकर्मशीरहित थाय तेवारेजीवडव्यअ
क्रियळे अनेपुजलडव्यसदासक्रियळे.

हवेएकअनेकपक्षधी निश्चैज्ञानकहेवाने नयकेहेळे सर्वडव्यमांअनेकस्वजावळे तेए
कवचनथीकह्याजायनही माटेमाहोमाहैनयकरीसंक्षेपपणोकेहेळे तिहांमूलनयनाबेजे
दळे एकडव्यार्थिक बीजोपर्यायाथिक तेमांउत्पादव्ययपर्यायगौणपणो अनेप्रधानपणो
डव्यनोगुणसत्तानेग्रहेतेडव्यार्थिकनयकहियें तेहनादशजेदळे ! सर्वडव्यनित्यळे तेनित्य
डव्यार्थिक ३ अगुरुलघु अनेखेत्रनीअपेक्षानकरे मूलगुणने पिंरुपणोग्रहे तेएकडव्या
र्थिक ३ ज्ञानादिकगुणोसर्वजीव एकसरिखाळे माटेसर्वनेएकजीवकहे स्वडव्यादिकनेग्र
हे तेसत् डव्यार्थिक जेमसत्तलक्षणडव्यं ४ डव्यमांकेहेवायोग्यगुण अंगीकारकरे ते
वक्तव्यडव्यार्थिक ५ आत्मानेअज्ञानीकहेवुं तेअशु-डडव्यार्थिक ६ सर्वडव्यगुणपर्याय
सहितळे एमकेहेवुं तेअन्वयडव्यार्थिक ७ सर्वजीवडव्यनीमूलसत्ताएकळेतेपरमडव्या
र्थिकनय ८ सर्वजीवना आठप्रदेशनिर्मलळे तेअ-डडव्यार्थिकनय ९ सर्व जीवनाअसं
ख्यातप्रदेश एकसरिखाळे तेसत्ताडव्यार्थिकनय १० गुणगुणीडव्यतेएकळे तेपरम
जावग्राहकडव्यार्थिकजेमआत्माज्ञानरूपळेइत्यादिकएडव्यार्थिकनयनादशजेदकह्या.

हवे पर्यायार्थिकनयनाबजेदकहेळे जेपर्यायनेग्रहेतेपर्यायार्थिकनयकहियें तेनाबजे
दळे ! डव्यपर्यायतेजीवनेजव्यपणुं तथासि-डपणुंकेहेवुं ३ डव्यव्यंजनपर्याय तेड
व्यनुंप्रदेशमान ३ गुणपर्यायजेएकगुणथीअनेकताथाय जेमधर्माधर्मादिडव्य पोताना
चलणसहकारादिगुणथी अनेकजीवतथापुजलने सहायकरे ४ गुणव्यंजनपर्यायजे
एकगुणनाघणाजेदळे ५ स्वजावपर्यायतेअगुरुलघुपर्यायथीजाणवुं एपांचपर्यायसर्व
डव्यमांळे अनेढोविजावपर्यायतेजीवपुजलएबेडव्यमांळे तिहांजीवजेचारगतिना न
वानवानवकरे तेजीवमांविजावपर्याय तथापुजलमां खंधपणुंतेविजावपर्यायजाणवो.

हवेपर्यायनाबीजाबजेदकेहेळे ? अनादिनित्यपर्याय तेजेमपुजलडव्यनोमेरुप्रमुख
३ सादिनित्यपर्यायतेजीवडव्यनोसि-डपणुं ३ अनित्यपर्यायतेसमयसमयमांडव्य उपजे

विएशेतेऽश्च्युदश्चिनियपर्यायते जन्ममरणथायते तेषोकरिकेतुं पत्रपाधिपर्यायतेक
र्मसंबंधदद्युदपर्यायजेमूलपर्यायसर्वद्व्यनाएकसरिवाते एपर्यायार्थिकेतुंस्वरूपकद्यु.

ह्वेसातनयकहेते ? नैगम १ संग्रह ३ व्यवहार ४ ऋजुसूत्र ५ शब्द ६ सम
जिरूढ ७ एवंजुत एसातनयनानामजाणवा तेमां पहेलोनैगमनयकहेते नथीएकग
मोतेनैगमकहिये गुणनोएकअंशउपनोहोयतो नैगमनयकहिये दृष्टांत जेमकोइकमनु
प्यने पायलीलाववानोमनथयो तेवारैजंगलमां लाकडुंलेवाचाव्यो रस्तामांकोइकम
नुष्यमब्यो तेषोंपुठधुंतुंभ्यांजायते तेवारें तेषोंकद्युं जे पायलीलेवाजाउंतुं तेपायली
तोहजीवडीनथी पणमनमांचिंतवी तेथइएमगण्युं तेमनैगमनय सर्वजीवनेसिद्धस
मानकहे केमके सर्वजीवनाआवरुचकप्रदेशनिर्मलसिद्धरूपते तेषीएकअंशोंसिद्धते ते
माटे सिद्धसमानसर्वजीवकह्या तेनैगमनयनात्रणजेदते ? अतीतनैगम १ अनाग
तनैगम ३ वर्तमाननैगम एनैगमनयकह्या.

ह्वेसंग्रहनयकहेते सत्ताग्रहेतेसंग्रह जेएकनामलीधायी सर्वगुणपर्यायपरिवारस
हितआवे तेसंग्रहनयजाणवो तेनोदृष्टांत जेमकोइकमनुष्य प्रजातें दातएकरवानेअर्थ
पोतानाघरनाबारणवेशीने चाकरपुरुषनेकद्युंजेदातणलइआवो तेवारेंतेचाकरमनुष्य
पाणीजुंलोटो तथारुमालअनेदातण एमसर्वचीजलइआव्यो ह्वेशेतेतोएकदातण ना
मलइनेमंगाव्युंहंतुं पणसर्वनोसंग्रहकरीचाकरलेइआव्यो तेमज इव्यएवुंनामकद्युं तो
इव्यनागुणपर्यायसर्वआव्या एसंग्रहनयनाबेजेदते एकजेइव्यपणोसामान्यपणोबोल
ताजीव तथाअजीवइव्यनोजेदपड्योनही तेपहेलोसामान्यसंग्रह तथाबीजोविशेषता
नेअंगीकरकरेते जेजीवइव्य एमकद्युंतो अजीवसर्वटव्या तेविशेषसंग्रह.

हवे व्यवहारनयकहेते जेजाह्यस्वरूपदेखीनेजेदनीवेहेचणकरे अनेजेबाहेरदेखाता
गुणनेज माने पण अंतरंगसत्तानमाने एटलेणयमां आचारक्रियामुख्यते अंतरंगप
रिणामनोउपयोगनथी केमके नैगमतथासंग्रहनयतेज्ञानरूपध्याननापरिणामविना
अंशतथासत्ताग्राहीते तेमइहांकरणीमुख्यते तेव्यवहारनयपणे जीवनी व्यवस्थाअ
नेकप्रकारेंते तिहां नैगम तथासंग्रहनयकरी सर्वजीवसत्तायें एकरूपते पणव्यव
हारनयथीजीवना बेजेदते एकसिद्ध बीजासंसारी तेवलीसंसारी जीवनाबेजेदते
एकअयोगीचौदमां गुणगणावाला तथाबीजासयोगी तेसयोगीनाबेजेद एककेव
ली बीजोबद्धस्थ बद्धस्थनाबेजेद एक क्षीणमोही बारमांगुणगणोवर्तता मोहनी
यकर्मवपाव्युंते बीजाउपशांतमोह तेउपशांतमोहनावली बेजेद एकअकषायी इ
ग्यारमांगुणगणानाजीव बीजासकषाइ तेसकषायीनाबेजेदते एकसूक्ष्मकषायीदशमां

गुणगणानाजीव बीजाबादरकषायी तेबादरकषायीनावलीबेजेदढे एकश्रेणीप्रतिपन्न बीजाश्रेणीरहित तेश्रेणीरहितनाबेजेद एकअप्रमादी बीजाप्रमादी तेप्रमादीनाबेजेद एकसर्वविरति बीजादेशविरति देशविरतिनाबेजेद एकव्रतिपरिणामि बीजाअव्रतिपरिणामि अव्रतिनाबेजेद एकअव्रतिसमकेति बीजाअव्रतिमिष्यात्वी तेमिष्यात्वी नाबेजेद एकजव्य बीजाअजव्य तेजव्यनाबेजेद एकग्रंथीजेदी बीजाग्रंथीअजेदी एवीरितेजेजीव जेवोदेखाय तेनेतेवोमाने एव्यवहारनयते एमजपुजलनाजेदकरवा तेकहेते पुजलज्व्यनाबेजेदढे एकपरमाणु बीजाखंध खंधनाबेजेद एकजीवनेजागा तेजीवसहित बीजाजीवरहित ते षडोप्रमुखअजीवनोखंध हवेजीवसहितखंधना बेजेदढे एकसूक्ष्मखंध बीजाबादरखंध.

इहां वर्गणानोविचारलखीथेठैयें तिहां पुजलनीवर्गणाआठठे १ उदारिकवर्गणा २ वैक्रियवर्गणा ३ आहारकवर्गणा ४ तेजसवर्गणा ५ जाषावर्गणा ६ उसासवर्गणा ७ मनोवर्गणा ८ कार्मणवर्गणा एआठवर्गणानानामकह्या बेपरमाणुजेलाथाय द्वयणुकखंधकहेवाय त्रयपरमाणुजेलाथाय तेवारे त्रयणुकखंधथाय एमसंख्याता परमाणुमिले संख्याताणुकखंधथाय तेमजअसंख्यातें असंख्याताणुकखंधथाय त आअनंतापरमाणुमिले अनंतताणुकखंधथाय एखंधतेसर्वजीवने अग्रहणयोग्यते अने जेवारे अजव्यथी अनंतशुणअधिकपरमाणुजेलाथाय तेवारे उदारिकशरीरनेसेवा योग्यवर्गणाथाय.

एमजउदारिकथी अनंतशुणा अधिकवर्गणामां दलजेलाथाय तेवारेवैक्रियवर्गणा थाय वली वैक्रियथकीअनंतशुणापरमाणुमिले तेवारेआहारकवर्गणाथाय एमसर्ववर्गणानाएकेकथी अनंतशुणाअधिकपरमाणुमिले तेवारेतेवर्गणाथाय एटलेपेहेलीथी बीजीवर्गणा बीजीथीत्रीजी एमसातमीमनोवर्गणाथी आठमीकार्मणवर्गणामांअनंतशुणपरमाणुअधिकठे इहां १ उदारिक २ वैक्रिय ३ आहारक ४ तेजस एचारवर्गणाबादरठे तेमांपांचवर्षे बेगंध पांचरस आठस्पर्श एवीसणुणठे तथा १ जाषा २ उसास ३ मन ४ कार्मण एचारवर्गणासूक्ष्मठे एमांपांचवर्षे बेगंध पांचरस ४ स्पर्श एसोलशुणठे अनेएकपरमाणुमां एकवर्षे एकगंध एकरस बेस्पर्श एपांचशुणठे एमपुजलखंधनाअनेकजेदढे.

एव्यवहारनयनाबेजेदढे १ शुद्धव्यवहार तेआगलाशुणगणानो ढोढवो अनेऊपर नाशुणगणानो ग्रहणकरवुं अथवाज्ञानदर्शनचारित्रशुणते निश्चैनयएकरूपठे पणते शिष्यनेसमजाववाने जुदाजुदाजेदकहेवा तेजुद्धव्यवहारठे २ जीवमां अज्ञानरागदेष

लागाळे तेअच्युद्धपणोळे माटेअच्युद्धव्यवहार ३ जे पुण्यनीक्रियाकरवी तेअच्युद्धव्यवहार ४ जेअकीजीवपापरूपअच्युद्धनकर्मकरेतेअच्युद्धव्यवहार ५ धन घर कुटुंब प्रत्यक्ष सर्व आपणार्थी जूदाजूदाळे पणजीवेंअज्ञानपणे आपणाकरीजाण्याळे तेउपचरितव्यवहार ६ शरीरादिकपरवस्तुयद्यपिजीवथीजूदीळे तोपणपरिणामिकनाव लोलीपणेएकग मिलीरह्याळे तेनेजीवआपणाकरीजाणोळेते अनुपचरित व्यवहारजाणवो एव्यवहारनयकह्यो.

ह्वेरुजुसूत्रनयनो विचारकहेळे जेअतीतकालअनेअनागतकालनीअपेहानकरे पण वर्त्तमानकालें जेवस्तुजेवागुणेंपरिणामे वर्त्तेवस्तुने तेवेजपरिणामेमाने माटे एनय परिणामग्राहीळे जेमकोइकजीवगृहस्थळे पण अंतरंग साधुसमानपरिणामळे तोते जीवनेसाधुकहे अनेकोइकजीव साधुनेवेषेंळे पणमननापरिणाम विषयानिलाषसाहितळे तोतेजीव अग्रतीजळे एमरुजुसूत्रनोमानवोळे तेरुजुसूत्रनाबेजेदळे एकसूक्ष्मरुजुसूत्रते एमकहेजे सदाकालसर्ववस्तुमां एकवर्त्तमानसमयवर्त्ते एटले जे जीवगया कालें अज्ञानीहतो अनेअनागतकालें अज्ञानीजावेंअज्ञानीथशे एमबेदुहकालनीअपेहानकरे पणएकवर्त्तमानसमये जेजेवोतेनेतेवोकहे तेसूक्ष्मरुजुसूत्रकहियें अनेमहोटा बाह्यपरिणामग्रहे तेस्थूलरुजुसूत्र नयजाणवो एटलेरुजुसूत्रनयकह्यो.

ह्वेशब्दनयकहेळे जेवस्तुगुणवंत अथवानिर्गुण तेवस्तुनेनामकहीबोलावियें जे जाषावर्गणाथी शब्दपणेंवचनगोचरथाय तेशब्दनयजेकारणेंअरूपीइव्यवचनथीग्रह्या जायनही पणवचनथीकहेवातेशब्दनयकहियें इहांजेशब्दनोअर्थहोय तेपणोजे वस्तुमां वस्तुपणोपामियें तेवारेंतेवस्तुशब्दनयकहियें जेमघटनीचेष्टानेकरतोहोयतेघट एशब्दनयमां व्याकरणाथीनीपना अनेबीजापणसर्वशब्दलोधा तेशब्दनयनाचारजेदळे १ नाम २ स्थापना ३ इव्य ४ जाव अने चारनिहेपानापणएहिजनामळे.

१ पहेलोनामनिहेपो ते आकार तथा गुणरहितवस्तुने नामकरीबोलाववो जेम एकलाकडीनो कटकोलेइने कोइकें तेहनेजीवएवुंनामकह्यो तेनामजीवजाणवुं जेम कालीदोरीने सापनीबुद्धियेंकरीघावहणे तेहनेसापनीहिंसालागे एनामसर्पथयो एवी जरीतें नाम तप अथवानामसिद्ध जेमवडप्रमुखने सिद्धवड एमकहीबोलावेळे तेनामनिहेपोकहियें एसूत्रसारखेंळे.

२ स्थापनानिहेपोकहेळे जेकोइकवस्तुमां कोइकवस्तुनोआकारदेखीने तेहनेतेवस्तुकहे जेमचित्राम अथवाकाष्ठपाषाणनीमूर्ति तेनेघोडाहाथीनोआकारळे तोतेघोडा हाथीकहेवाय तेस्थापनाजाणवी एस्थापनानिहेपो नामनिहेपेंसहितहोय जेमस्था

पनासिद्धजिनप्रतिमाप्रमुख तेसद्भावस्थापनापणहोय अनेअसद्भावस्थापनापण होय अक्रत्रिमजिनप्रतिमाते नंदीश्वर दीपप्रमुखनेविषे अनेजेइहानीजिनप्रतिमाते कृत्रिम तेसर्वस्थापनाजाणवी जेम चित्रामनीस्त्रीजिहांमांमीहोय तिहांसाधुरहेनही कारणके स्थापनास्त्रीठें तेस्त्रीतुल्यजाणवी तेमजजिनप्रतिमा जिनसमानजाणवी इहां कोइक अज्ञानीजीवकहेळे जे स्थापनामांज्ञानादिगुणनथी तेथी स्थापनानेमानवी पूजवीनही तेनेउत्तरकेहेळे केस्थापनारूपस्त्रीमां स्त्रीपणानागुणनथी तोपणतेविकार नुंकारणथायळे तेमज जिनप्रतिमापणध्याननुंकारणळे अनेजेएमपुढेके हिंसाथायळे अनेजगवंततोदयाने धर्मकह्योळे तेहनेएमकहेवुंजे परदेशीराजाकेसीगुरुने वांढवानेअर्थेंबीजेदीवसें महोटाआरुंवरथीआव्यो तेवंदनामांहिंसाथयी पणलाजकारण गणतात्रोटोनथयो बीजोमस्त्रिनाथजीयेंठमित्रप्रतिबोधवाने पुतलीनोदृष्टांतकह्यो ते हिंसातोषणीथयी पणतेलाजनाकारणमांगणीळे एमजावद्युद्धहोय तिहांहिंसाजागती नथी अथवा कोइकएमकहेळे जे अमेआपणेस्थानकेबेठानमोड्डुणंकहिसुं अमनेजा जथासेतेखरो पणजगवतीसूत्रमां जगवाननेवंदनानेअधिकारें तोतिहांजइवंदनाकरवातुंफलमहोदुंकह्युंळे तथानिहेपानेअधिकारें एमकद्युंजे जावनिहेपोएकलोथाय नही पण नामस्थापना तथाइव्य एत्रणमित्याजावनिहेपोथाय माटेस्थापनाअवश्य मानवी हवेजेस्थापनानमाने तेनेकहियें जे चित्रामनीसूर्तिनेहिंसानापारिणामथीफाडे तेहनेहिंसाजागेळे तेमज जिनवरनाथ्याने जिनप्रतिमा पूजतांलाजथायळे एमयुक्ति कर्त्ता तथाआगमनीसांखेपणजिनप्रतिमानेजिनसमानमानेतेआराधक अनेजेजिनप्रतिमानेनमाने तेपोस्थापनानिहेपोउथाप्यो अनेस्थापनाउथापीतो इव्यतथाजावनिहेपो थापनाविनाथायनही माटेइव्यतथाजावपणउथाप्यो एमत्रणनिहेपाउथाप्या तेवारेंसिद्धांतउथाप्याज माटेजेजिनप्रतिमानेनहीमाने तेविराधकजाणवोतेस्थापना इतर अनेयावत्कथिक एबेजेदेंते.

३. इव्यनिहेपोकहेळे जेनोनामपणहोय तथा आकारथापनागुणपणहोय अने लक्षणहोय पणआत्मोपयोगनमिले तेइव्यनिहेपोजाणवो एटलेअज्ञानीजीव तेजी वस्वरूपनाउपयोगविनाइव्यजीवळे अणुवउगोदवं इतिअनुयोगद्वारवचनात् वलीक ह्युंळे जेसिद्धांतवाचतापुठतां पदअक्षरमात्राद्युद्धअर्थकरेळे अनेशुरुमुखेसद्देहेळे ते पणद्युद्धनिश्चें पोतानीसचाउलख्याविना सर्वइव्यनिहेपोमांठे जेजावविनाइव्यपणोळे ते पुण्यबंधनुंकारणळे पणमोहनुंकारणनथी एटलेजेकरणीरूप कष्टतपस्याकरेळे अनेजीवअजीवपदार्थनी सचाउलखीनथी तेने जगवतीसूत्रमां अत्रती तथाअपञ्च

खाणीकह्याढे तथाजेएकलीबाह्यकरणीकरेढे अनेपोतेसाधुकहेवायढे ते मृषावादी
 ढे एमउत्तराध्ययनसूत्रमांकद्युढे नमुणीरत्नवासेणं एवचनें नाणोणयमुणीहोइ ॥ ए
 वचनथी जेज्ञानवानतेमुनीढे अनेजेअज्ञानीतेमिष्यालीढे तथाकोइक गणितानुयोग
 ना नरकवेवतानाबोल अथवा यतिश्रावकनो आचारजाणनिकहेजे अमेज्ञानीढियें ते
 पणज्ञानीनथी पणजेइव्यगुणपर्यायजाणे तेने ज्ञानीकहियें श्रीउत्तराध्ययने मोक्ष
 मार्गकह्योढे गाथा एयंपंचविहणानां द्वाणयगुणाणय ॥ पङ्कवाणयसवेसिं ना
 णंनाणीहिदंसियं ॥ १ ॥ माटे वस्तुसत्ताजाण्णाविना ज्ञानीसमजतुंनही अनेनवतलउ
 लखेतेसमकेति अनेएह्वाज्ञानदर्शनविना जेकहेकेअमेचारित्रिआढियें तेपणमृषावा
 दीढे कारणके श्रीउत्तराध्ययनसूत्रमध्येकह्योढे जे नाणंदंसणनाणं नाणोणविना
 हुंतिचरणगुणा ॥ एवचनढे तेमाटे आज केटलाक ज्ञानहीन क्रियानोआमंवरदेखा
 डेढे तेतगढे तेहनोसंगकरवोनही एबाह्यकरणीअज्ञव्यजीवनेपणआवे माटेएबाह्य
 करणीऊपर राचवोनही अनेआत्मानुंस्वरूपउलख्याविना सामायक पडिकमणा पञ्च
 खाणकरवाते सर्वइव्यनिहेपामां पुण्याश्रयढे पणसंवरनथी श्रीजगवतीसूत्रमध्येकद्यु
 ढे आयाखलुसामाइयं ॥ एआलावाथीजाणजो तथाजीवस्वरूपजाण्णाविना तपसं
 यमपुण्यप्रकृति तेदेवतानाचवतुंकारणढे पुव्रतवेणंपुव्रसंसयमेणंदेवलोएवववर्द्धतितो
 चेवणंआयत्ताजावचत्तव्याए एआलावोजगवतीमांकह्योढे तथाजेक्रियालोपी आ
 चारहीनढे अनेज्ञानहीनढे मात्रगणनीलाजे सिद्धांतजणेवांचेढे व्रतपञ्चखाणकरेढे
 तेपणइव्यनिहेपोजाणवो एम श्रीअनुयोगदारमांकह्योढे इमेसमणगुणमुक्क यो
 गीठकायनिरणुकंपा ॥ ह्याइवडुहामा ॥ गयाइवनिरंकुसा ॥ घनामज्ञानुप्योछा ॥ पंहुं
 रयाउरणाजिणाणं ॥ आणाएसढंदा ॥ विहरिकणउचउंकालंआवस्सगस्सउवधंति
 तं ॥ लोउत्तरियंदवावस्सयं ॥ अर्थ ॥ जेनेठकायनीदियानथी घोडानीपेरेंउन्मदढे हा
 थनीपेरेंनिरंकुशढे पोतानाशरीररनेधोवता मसलता उजलेकपडेशिणगारकरी गड
 नाममूलजावेमाचतां स्वेडाचारी वीतरागनीआज्ञानांजता जेतपक्रियाकरेढे तेपण
 इव्यनिहेपामांढे अथवाज्योतिषवैद्यककरेढे अनेपोताने आचार्य उपाध्यायकेवरा
 वीने लोकपात्रोमहिमाकरेढे तेपत्रीबंधखोटारूपैयाजेवाढे घणानचनमसे माटेअवदं
 निकढे एसांखउत्तराध्ययनमध्ये अनाथीमुनीना अध्ययनशकीजाणवी अनेसूत्रनाअ
 थैगुरुमुखेसिख्याविना तथानयप्रमाणजाण्णाविना निश्चैआत्मानुंस्वरूप उलख्याविना
 निर्युक्तिविनाउपदेशआपेढे तेपोतेतोसंसारमांबुमाढे पणजे तेमनीपासेवेसेढे तेमनेप
 ण संसारमांबुमावेढे एमप्रश्नव्याकरणसूत्र तथा अनुयोगदारसूत्रमांकद्युढे अङ्कडचे

वसोलसमंइत्यादि अनेजगवतीसूत्रमांपणकद्युंते सुतबोखलुपढमो बीउनिर्घुचिमिस
 उंजणित ॥ इत्तोतइयणुउंगो नाणुन्नाउजिणवरेहिं ॥ अनेकेटलाकएमकहेजे अमे
 सूत्रऊपरअर्थकरियेथैये तोनिर्घुकि तथाटीकाप्रमुखनो त्योकामठे तेपणमूषावादठे
 केमकेश्रीप्रश्नव्याकरणमां वयणतियंलिंगतियं इत्यादिकजाण्णाविना अनेनयनिहेप
 जाण्णाविना जेउपदेशआपे तेमूषावादठे एमअनेकसूत्रमां कद्युंते माटेबहुश्रुतपारो
 उपदेशसांजलवो श्रीउत्तराध्ययनमध्ये बहुश्रुतने मेरुनीतथासमुद्नी अने कल्पवृद्धा
 विसोलउपमादीधीठे एडव्यनिहेपोकह्यो.

४ जावनिहेपोकहेजे जेनामस्थापना अने इव्यएरणनिहेपाते एकजावनिहेपा
 विनाअद्युंढजे जे नामतथाआकार लक्षण गुणसहित वस्तुते जावनिहेपोजाणवो
 उवउंगोचावइतिवचनात् एटले पूजादान शील तप क्रिया ज्ञान एसर्व जावनिहेपेसहि
 तलाजनुंकारणठे इहांकोइकहेजे मननापरिणामदृढकरीनेजेकरिये तेनेजावकहिये
 एमकहेजे तेजुवाठे एतोसुखनीवांवाये मिय्यात्वीपणघणाकरेजे तेगणउंनही इहांसू
 त्रनीसांखे वीतरागनी आज्ञाहेयउपादेयनीपरीक्षाकरी अजीवतत्व तथा आश्रवतत्व
 अनेबंधतत्व ऊपर हेयके० त्यागजाव अने जीवनास्वगुणजे संवरनिष्कारा तथामो
 कृतत्वऊपरउपादेय परिणामतेजावकहिये एटले रूपीगुणतेडव्यनिहेपठे अनेअरू
 पीगुणते जावनिहेपठे एटले मनवचनकाया ज्ञेय्यादिकसर्वडव्यनिहेपामांठे अनेज्ञा
 नदशीनचारित्रवीथे ध्यानप्रमुखसर्वगुण जावनिहेपामांठे एजावनिहेपोते नामस्था
 पनातथाइव्य सहितदोष एटलेचारनिहेपाकह्या.

ह्वेचारनिहेपापदार्थऊपरलगाडीदेखाडेजे नामजीवतेचेतना अथवा मांचाने ए
 कवाएने जीवकहीबोलावेजे तेनामनिहेपेजीवमूर्तिप्रमुखथापिये तेस्थापनाजीव एकें
 झीपीपत्रेंडीपर्यंत सर्वजीवठे पणउपयोगमिलेनहीतेडव्यजीव अनेमूर्तिमांजीवस्वरू
 पउलखीसमकितनाउपयोगमांठे तेजावजीवएमधर्मास्तिकायादिकडव्यमांपण जाण
 वो नामधर्मास्तिकायकहीबोलाववो तेनामधर्मास्तिकाय धर्मास्तिकायएहवाअद्वर
 लिखवा अथवादृष्टांतकारणो कांइकवस्तुथापवी ते स्थापनाधर्मास्तिकाय तथा धर्मा
 स्तिकाय जे अंतंख्यांतप्रदेशी धर्मडव्यठे तेडव्यधर्मास्तिकाय एधर्मास्तिकायनेजेवारें
 चलणसहायगुणनी अपेक्षासहितउंजखिये तेजावधर्मास्तिकाय.

ह्वे कोइकनोसाधुएहवोनामठे तेनामसाधु अनेस्थापनाकरियेतेस्थापनासाधु तं
 थाजे पंचमहाव्रतपाले क्रियाअनुष्ठानकरे मुजतोआहारजीये पणज्ञानध्याननोजेवो

उपयोगजोइये तेवोउपयोगनहोय तेइव्यसाधु जेजावसंवरमोक्षनोसाधकथइ जाव साधुनीकरणीकरे तेजावनिक्षेपसाधुकहिये:

कोइकनोअरिहंतनामठे तेनामअरिहंत अनेअरिहंतनीप्रतिमाते थापनाअरिहंत जेटलासुधीठस्यअवस्थाते इव्यअरिहंत अनेकेवलज्ञानपाभ्यापठे लोकालोकनो जावजाणदेखे तेजावअरिहंत एमसिद्धमांपणकहेवो.

कोइजीवनोज्ञानएहवोनाम अथवाजावेअजीवनोनाम तेनामज्ञान तथाजेज्ञानपुस्तमांलख्युंठे तेस्थापनाज्ञान जेउपयोगविनासिद्धांतनोणवो अथवाअन्यमतिना सर्वशास्त्रजणावा तथाइशरीरादिकतेसर्वइव्यज्ञान जेनवतखनोजाणवो तेजावज्ञान:

तथाकोइकनोतपएहवोनाम ते नामतप तथापुस्तकमां तपनीविधीतुंलखन ते थापनातप अने पुण्यरूपमासखमणादिककरवोतेइव्यतप जेपरवस्तुऊपरत्यागनोपरि एामते जावतप एमसंवरादिकसर्वमांचारचारनिक्षेपाजाणवा तथाश्रीअनुयोग द्वारमथ्येकह्योठे यतः जडयजंजाणिङ्गा निस्केवंनिस्किवेनिरवसेसं ॥ जडवियनजाणिङ्गा चोकर्यनिस्केवेतड ॥१॥ एचारनिक्षेपाकह्या एटजेशब्दनयकह्यो.

हेवे ब्रह्मोसमनिरूढनयकहेठे जेवस्तुनाकेटलाकगुणप्रगट्याठे अनेकेटलाकगुण प्रगट्यानथी पणअवश्यप्रगट्यो एहवीवस्तुनेवस्तुकहे तेवस्तुनानामांतरएकंकरीजाणे जेम जीव चेतन तथाआत्मा एहनोएकअर्थकहे ते समनिरूढनयकहिये एनथे एकअंशउठोवस्तुनेपूरेपूरीवस्तुकहे जेमतेरमांगुणगणेकेवलीहोय तेहनेसिद्धकहे ए नयनाचेदबिलकुलनथी एसमनिरूढनयकह्यो.

हेवेएवंजूननयकहेठे जेवस्तुपोतानेगुणसंपूर्णठे अनेपोतानीक्रियाकरेठे तेने ते वस्तुकहीबोलावे जेममोक्षस्थानके जेजीवपहोतो तेने सिद्धकहे जेमपाणीथीनरेलो स्त्रीनामाथाकपरआवतो जलधरणक्रियाकरतो तेने घडोकहेएवंजूननयकह्यो.

हेवेसातनयनादृष्टांत श्रीअनुयोग द्वारसूत्रथी लखियेंतैयें जेमकोइकपुरुषकोइकबी जाउरुषनेपुठयुं जेतमेकिहांवसोठो तेवारेंतेपुरुषकहुं हुंलोकमांवसुंठुं तेवारेंअशुद्ध नैगमवालेपुठयुं जेलोकनात्रणजेदठे १ अधोलोक २ त्रिभोलोक ३ उर्ध्वलोक तेमांतुं किहांरहेठे तेवारेंशुद्धनैगमकहुंजे त्रिभोलोकमांरहुंठुं वलीपुठयुंजे त्रिभोलोकमांअसंख्याताहीपसमुडठे तेमांतुंकेहाहीपमांरहेठे तेवारें विशुद्धनैगमकहुंजे जंबुद्वीपमां रहुंठुं तेजंबुद्वीपमांखेत्रघणाठे तेमांतुंख्याखेत्रमांरहेठे तेवारेंअतिशुद्धनैगमबोव्यो जेजरतक्षेत्रमांरहुंठुं तेजरतखेत्रनाठखंडठे तेमांहेलाकिहांखंडमांरहेठे तेवारेंकंधुं

जेमध्यखंडमारहुं एमक्रमेपूठता ठेलेकहुंजेआपणादेशमारहुं तेवारेंफरीपुंठहुंजे
देशमांतोनगरग्रामघणां तेतुंकिहारहेते तेवारेंकहुंजे हुंअमुकगाममारहुं तेगा
ममांवलीअमुकपाडो तथाअमुकधरवताव्यो तिहांसुधीनैगमनयजाणवो.

अनेसंग्रहनयवालोबोव्योजे मारापोतानाशरीरमां वसुं तयाव्यवहारनयवालो
बोव्योजे संथारेवेगोतुंतेटलाजबिबानामारहुं अनेरुजुसूत्रनयवालेकहुंजे माराआ
त्माना असंख्याताप्रदेशमारहुं वलीशब्दनयकहेजे मारासजावमारहुं तेमजसम
निरूढनयकहेजे हुंमारागुणमारहुं अने एवंचूतनयवादीकहेजे ज्ञानदर्शनगुणमां
वसुं एदृष्टांतकह्यो तेमसर्ववस्तुमांकहेतुं

तयाकोइके प्रदेशमात्रखेत्रअंगीकारकरी पुठहुंजे एप्रदेशकिहाइव्यनोते तेवारेंनै
गमनयबोव्योजेएइव्यनोप्रदेशते केमके एकआकाशप्रदेशमध्येइव्यजेलाते तेवारें
संग्रहनयबोव्यो जे कालइव्यतोअप्रदेशते तेमाटे सर्वलोकमां एकसमयसरिखोते
पण ते एक आकाशइव्यनाप्रदेशमां जूदोनथी माटे कालविनापांचइव्यनो प्रदेश
ते तेवारेंव्यवहारनयबोव्योके जेइव्यमुख्यदेखायते तेहनोप्रदेशते तेवारेंरुजुसूत्रनय
बोव्योके जेइव्यनोउपयोगदेइपुठियें तेइव्यनोप्रदेशते जोधर्मास्तिकायनोउपयोगदेइ
पुठियें तोधर्मास्तिकायनोप्रदेशते जोअधर्मास्तिकायनोउपयोगदेइपुठियें तोअधर्मास्ति
कायनोप्रदेशते तेवारेंशब्दनयबोव्योके जे इव्यनोनामलइपुठियें तेइव्यनोप्रदेशते हवे
समनिरूढनयबोव्योजे एकआकाशप्रदेशमध्येधर्मास्तिकायनोएकप्रदेशते अधर्मास्तिका
यनोएकप्रदेशते अनेजीवनाअनंताप्रदेशते पुज्जलनापणअनंताप्रदेशते तेवारेंएवंचू
तनयबोव्यो के प्रदेशनेजेइव्यनी क्रियागुणपर्यायअंगीकारकरी देखियें तेसमयते प्रदेश
तेइव्यनोगणियें एप्रदेशमांसातनयकह्या.

हवेजीवमां सातनयकहेते प्रथमनैगमनय निमतते जेगुणपर्यायवंत शरीरसहित
तेजीव एटलेशरीरमांजेबीजा पुज्जल तथाधर्मास्तिकायादिकइव्यते तेसर्वजीवमांजग
एथा तेवारेंसंग्रहनयबोव्यो जेअसंख्यातप्रदेशी तेजीव एटलेएकआकाशना प्रदेशटल्या
बीजासर्वइव्यएमांगणाणा तेवारेंव्यवहारनयबोव्यो जेविषयलेथी कामवातसंचारे ते
जीव इहांधर्मास्ति अधर्मास्तिकाय आकाश तथाबीजापुंजलसर्वटल्या पणपांचेंडी त
था मन अनेलेइया एपुंजलते तेजीवमांगणाणा कारणके विषयादिकतोइंइयोलेते ते
जीवधीन्यारतेपणइहांव्यवहारनयमते जीवजेलालीथारते तेवारें रुजुसूत्रनयबोव्यो
जेउपयोगवंततेजीव इहांइंइयादिकसर्वटल्या पणअज्ञान तथा ज्ञाननाजेइटल्या

नही हवेशब्दनयबोव्यो जे नामजीव स्थापनाजीव इव्यजीव जावजीव इहांजीवमां गुणानिगुणनोचेदपड्योनही तेवारें समजिरूढनयबोव्यो जे ज्ञानादिगुणवंततेजीव तेवारें मतिज्ञान श्रुतज्ञान इत्यादिकसाधकअवस्थानागुण तेसर्वजीवस्वरूपमां आब्या हवेएवंजूनतनयबोव्यो जे अनंतज्ञान अनंतदर्शन अनंतचारित्र गुंइसत्तावंत तेजीव एनयेजेसिइअवस्थांमां गुणहता तेजग्रह्या एसातनयेंजीवइव्यकह्यो.

हवेसातनयेंधर्मकहेळे नैगमनयबोव्योजे सर्वधर्मळे केमके सर्वप्राणीधर्मनेचा हेळे एनयअंशरूपधर्मने धर्मएहवुंनामकहे हवेसंग्रहनयबोव्यो जे वडेरायेंआइसो तेधर्म एणेअनाचारढोडयो पणकुलाचारनेधर्मकह्युं व्यवहारनयबोव्योजे सुखतुंकारणतेधर्म एणे पुण्यकरणेधर्मकरीमान्यो कृच्छ्रसूत्रनयमते जेउपयोगसहित वैसगरूपपरिणामते धर्मकहियें एनयमां यथाप्रवृत्तिकरणनापरिणामप्रमुखसर्वधर्ममांगल्या तेमिथ्यात्वीनेपणहोय हवेशब्दनयबोव्यो जे धर्मतुंमूलसमकितळे माटेसमकिततेजधर्म तेवारेंसमजिरूढनयबोव्यो जे जीव अजीव नवतत्व तथाउइव्यनेउजखीने जीवसत्ताध्यावे अजीवनोत्यागकरे एहबोज्ञानदर्शन चारित्रनोइइनिश्चय परिणामतेधर्म एनये साधकसिइनापरिणामतेधर्मपणोलीधा एवंजूनतनयबोव्यो जे शुकृत्थ्यान रूपातीतनापरिणाम रूपकभ्रेणीकर्मकृत्यनाकारणतेधर्म जेजीवनोमूलस्वजावतेवस्तुधर्म जेमोह्दरूपकार्यनेकरे तेधर्म एसातेनयें धर्मकह्यो.

हवे सातनयें सिइपणोकहेळे नैगमनयनीमतेसर्वजीवसिइळे केमके सर्वजीवना आठरुचकप्रवेश सिइसमाननिर्मलळे माटे संग्रहनयकहेजे सर्वजीवनीसत्ता सिइसमानळें एणोपर्यायार्थिकनयेंकरी कर्मसहितअवस्थातेटालीने इव्यार्थिकनयेंकरी अवस्थाअंगीकारकरी तेवारेंव्यवहारनयबोव्यो जे विद्या लब्धिप्रमुखगुणोकरी सिइथयोतेसिइ एनयेबाह्यतपप्रमुख अंगीकारकखा हवेकृच्छ्रसूत्रनयबोव्यो के जेणे पोतानाआत्मानीसिइपणानी सत्ताउलखी अने ध्याननोउपयोगपणतेजवचेंतें तेसमयें तेजीवसिइजाणवो एनयेसमकेतिजीवसिइसमानळे एमकह्युं हवेशब्दनयबोव्यो जेशुइशुकृत्थ्यान परिणाम नामादिकनिहेपेंतेसिइ तेवारेंसमजिरूढनयबोव्यो जे केवलज्ञान केवलदर्शन यथाख्यातचारित्र एगुणोसहित तेसिइजाणवा एनयें तेसमांच उदमांगुणगणानां केवलीनेसिइकह्याअनेएवंजूनतनयकहेळेकेजेना सकलकर्मकृत्यया लोकनेअंतैविराजमान अष्टगुणसंपन्नतेसिइजाणवा एरीतेसिइपदेंसातनयकह्या एमसातनयमिथ्यासप्रकेतिते अनेजेएकनयनेगृहणकरेतेमिथ्यात्वीळे एसातेनयसिइतेवचनप्रमाणळे अने एसातनयमां कोइपणनयने तथापेतेतुंवचनअप्रमाणळे.

हवेप्रमाणनोविचारकहेते प्रमाणनाबेनेदते. एकप्रत्यक्षप्रमाण - बीजुंपरोक्षप्रमाण - तेमां जेजीवपोतानाउपयोगथीइव्यनेजाणे तेप्रत्यक्षप्रमाणकहियें जेमेकेवली. उ इव्यप्रत्यक्षप्रमाणेजाणे तथादेखे तेमाटेकेवलज्ञानतेसर्वथीप्रत्यक्षज्ञानते अनेमनपर्यवज्ञानतेमनोवर्गणाप्रत्यक्षजाणे तथाअवधिज्ञानतेपुत्रजइव्यनेप्रत्यक्षजाणे माटे एवेज्ञानदेशप्रत्यक्षते बीजुंढस्यज्ञानतेसर्वपरोक्षप्रमाणते.

हवेपरोक्षप्रमाणकहेते मतिज्ञान अनेश्रुतज्ञाननो उपयोगपरोक्षप्रमाणते केमके जेशाखनाबजथीजाणे तेपरोक्षप्रमाणकहियें तेपरोक्षप्रमाणनात्रणजेदते ? अनुमानप्रमाण १ आगमप्रमाण ३ उपमानप्रमाण तेमां अनुमान एटले कोइक सहिना एदेखीने जेज्ञानथाय जेम धुमाडोदेखीने अग्निनुंअनुमानथाय अनेआगमएटले शास्त्रीसांख्यथीजेवातजाणियें जेम देवलोकतथानरक निगोदविगेरेनोविचारआगमश्री जाणियेंतैयें तेआगमप्रमाण अने कोइकवस्तुनोदृष्टांतआपीने वस्तुनेउजखाववी. तेउपमानप्रमाणजाणवो एप्रमाणकह्या हवेसतुअसत्पक्षथीसप्तजंगीकहेते.

१ स्यात्के० अनेकांतपणे सर्वअपेक्षालेइ जीवइव्यमां आपणोइव्य आपणोखेत्र आपणोकाल आपणोनाव एमआपणोगुणपर्यायेंजीवते तेमसर्वइव्यआपणोगुणपर्यायेंते तेस्यातुअस्तिनामापहेजोनांगो थयो.

२ जेजीवमां बीजापांचइव्यना ? इव्य १ खेत्र ३ काल ४ नाव तेपरइव्यनागुणपर्यायज्जीवमानथी एटलेपरइव्यनागुणनोनास्तिपणोसर्वइव्यमांते एस्यातुनास्तिबीजोनांगोथयो.

३ इव्यस्वगुणोअस्ति अनेपरगुणोनास्ति एवेजांगाएकसमयेइव्यमांते जेम जेसमय शुद्धस्वगुणनीअस्तिते तेजसमयें परगुणनीनास्तिपणते माटेअस्तिनास्ति एवेदुजांगाने जाते तेस्यातुअस्तिनास्तित्रीजोनांगोथयो.

४ अस्ति अनेनास्ति एवेदुजांगा एकसमयमांते तो वचनेकरीअस्तिएटलोबोलतां अंसंख्यातासमयलागे तेथीनास्तिजांगो तेजवखतेकहेवापोनही अने जोनास्तिजांगोकोइहो तोअस्तिपणोनाव्यो माटेएकजअस्तिकहेतांथका नास्तिपणोतेजसमयेइव्यमांते तेनहीकेवाणो माटेमृषावादलागे तेमजनास्तिकहेता अस्तिनोमृषावादलागे माटेवचनेअगोचरते एकसमयमांवेदुवचनबोव्याजायनही केमकेएकअक्षरबोलतां अंसंख्यातासमयलागेते माटे वचनथीअगोचरते तेस्यातुअवक्तव्यएचोथोनांगोकोइहो.

५ तेअवक्तव्यपणो वस्तुमांअस्तिथर्मनोपणते माटेस्यातुअस्तिअवक्तव्यपांचमोर्ज

गोकह्यो ६ तेमजनास्तिधर्मनोपण्यवक्तव्यपणोवस्तुमध्येते माटेस्यात्नास्तिअव
क्तव्यठठोचंगोजाणवो तेअस्तिपणोतथानास्तिपणोवेदुधर्मैकसमयेवस्तुमध्येते पण
वचनथीअवक्तव्यते माटेस्यात्अस्तिनास्तिपणोपत्तवक्तव्यएसातमोचंगोकह्यो..

हवे एसाताचंगानित्य तथाअनित्यपणामाजगाडेते ? स्यात्नित्यं ३ स्यात्अनि
त्यं ३ स्यात्नित्यानित्यं ४ स्यात्अवक्तव्यं ५ स्यात्नित्यअवक्तव्यं ६ स्यात्अनित्य
अवक्तव्यं ७ स्यात्नित्यानित्ययुगपत्तवक्तव्यं एमज एकअनेकनासातचंगोकहेवा तथा
गुणपर्यायमांपणकहेवा केमकेसि-६मध्येनयनथी तोपणससचंगीतोसि-६मांते..

हवेसचाउजखाववानेत्रिचंगीयोकहेते ? मिथ्यात्व दशातेबाधकदशा ३ समकेत
गुणगणाथीमांमीने अयोगीकेवली गुणगणासुधीसाधक दशाजाणवी ३ सर्वकर्मथी
रहिततेसि-६दशा ? ज्ञाननोजाणपणोतेजीवनोगुण ३ तेनोज्ञातातेजीव ३ ज्ञेयतेसर्व
इव्य ? ध्यानतेजीवनास्वरूपनो ३ तेध्यानोध्याताजीव ३ ध्येयआत्मानोस्वरूप ? क
र्मातेजीव ३ कर्मतेएकमोह्वीजोबंध ३ क्रियातेएकसंवरवीजीआश्रव ? कर्मतेचेत
नानेकर्मबंधनापरिणाम ३ कर्मतुंफलतेचेतनानेजे कर्मउदयनापरिणाम ३ ज्ञानचे
तनातेजीवनोस्वगुण तेआत्मानात्रणजेदते ? अज्ञानीजीव शरीरादिकपरवस्तुनेआ
त्मबुद्धीयेकरीमाने तेपेहेलोबहिरात्मा ३ जेदेहसहितजीवते तेपणनिश्चंसांगुणंति
६समानते एटलेपोतानाजीवने सि-६समानकरीथ्यावे तेबीजोअंतरआत्माजाणवो
३ कर्मखपावीकेवलज्ञानपाम्याते अरिहंत तथासि-६ सर्वपरमात्माजाणवा एत्रिचं
गीनोविचारकह्यो एटलेआतपदनोविचारकह्यो.

हवेएकइव्यमध्ये ठसामान्यगुणतेकहेते पेहेलोअस्तित्वते जेठइव्यआपणागुण
पर्यायप्रदेशेकरीअस्तिते तेमां धर्मअधर्म आकाश अने जीव एचारइव्यनोअसंख्या
ता प्रदेशमित्या खंधथायते अनेपुजलमांखंधथवानीशक्तिने माटेएपांचइव्यअस्ति
कायते अनेठठोकालइव्यनोसमय कोइकोइथीमिलतोनथी केमके एकसमयविणस्या
पते बीजोसमयआवेते माटेकालअस्तिकायनथी एइव्यमांअस्तित्वपणोकह्यो..

३ वस्तुत्वके० वस्तुपणो कहेते तेइव्यठएकठाएकखेत्रमध्येरह्याते एकआकाशप्र
देशमांधर्मास्तिकायनोएकप्रदेशरह्याते तथाअधर्मास्तिकायनोपण एकप्रदेशरह्यातेअ
नेजीवअनंताना अनंतप्रदेशरह्याते पुजलपरमाणुअनंतररह्याते तेसर्वपोतानीसत्ता
जीवाधकाररह्याते पणकोइइव्यकोइइव्यसायेमिलीजातोनथी तेवस्तुपणो.

३ इव्यत्वके० इव्यपणोते सर्वइव्यपोतपोतानीक्रियाकरे एटलेधर्मास्तिकायमां

चलणशुणते सर्वप्रदेशमध्ये सदाकारेण पुञ्ज तथा जीवने चलाववारूपक्रियाकरेते इहाकोइपुजेजे लोकांतसिद्धत्वेत्रमांधर्मास्तिकायते तेसिद्धनाजीवने चलाववापणोकरतीनथी तेकेम तेनेउचरकहेजेसिद्धनाजीवथक्रियते माटेचालतानथी पणतेखे त्रमांजेसूक्ष्मनिगोदनाजीव तथापुञ्जते तेहनेधर्मास्तिकायचलावेते माटेपोतानीक्रियाकरेते तेमजअधर्मास्तिकायजीवतथापुञ्जने स्थिरराखवानीक्रियाकरेते तथाआकाशइव्य ते सर्वइव्यनेअवगाहनारूपकार्यकरेते इहाकोइपुजेजे अलोकाकाशमांतो बीजुंकोइइव्यनथी तो अलोकाकाश किहाइव्यनेअवगाहदानआपेते तेनेउचरकहेजे अलोकाकाशमां अवगाहकरवानीशक्तितो लोकाकाशजेवीजतेपरंतुतिहाअवगाहनो दानजेनारइव्यकोइनथी माटेअवगाहदानकरतोनथी अनेपुञ्जइव्यमिलवाविसरवारूपक्रियाकरेते तथाकालइव्यवर्तनारूपक्रियाकरेते अनेजीवइव्यज्ञानलक्षणउपयोगरूपक्रियाकरेते एमसर्वइव्यपोतानेपरिणामीस्वसत्तानीक्रियाकरेतेएइव्यत्वपणोकरहो

४ प्रमेयत्वके० प्रमेयपणो जे इइव्यमांप्रमेयपणोते तेनोप्रमाण केवलीपोतानाज्ञानधीकरेते जेधर्मास्तिकायतथाअधर्मास्तिकायअने आकाशास्तिकाय एकेकइव्यते अनेजीवइव्यअनंताते तेहनीगणतिकहेते संज्ञीमनुष्यसंख्याताते असंज्ञीमनुष्यअसंख्याताते नारकीअसंख्याताते देवताअसंख्याताते तिर्थचपंचेंडीअसंख्याताते वेंडीअसंख्याताते तेंडीअसंख्याताते चौरेंडीअसंख्याताते तेथकीपृथ्वीकायअसंख्याताअपकायअसंख्याता तेउकायअसंख्याता वायुकायअसंख्याता प्रत्येकवनस्पतिजीवअसंख्याता तेथकीसिद्धना जीवअनंता तेथकीबादरनिगोदनाजीवअनंतगुणा एटजेबादरनिगोदतेकंदमूल आड सूरण प्रमुख एहनेसुइने अग्रजागें अनंताजीवते तेसिद्धना जीवथी अनंतगुणाते अनेसूक्ष्मनिगोद सर्वथीअनंतगुणाते तेसूक्ष्मनिगोदनोविचार कहेते जेटला लोकाकाशना प्रदेशते तेटला गोलाते तेंएकेकगोलामां असंख्यातानिगोदते निगोदशब्दतो अर्थएते जे अनंताजीवतो पिंफुनूतएकशरीर तेहने निगोदकहियें तेएकेकीनिगोदमध्ये अनंताजीवते तेअतीतकालना सर्वसमय तथाअनागतकालनासर्वसमय अनेवर्चमानकालनोएकसमयतेनेजेलाकरी अनंतगुणाकरियें एटला एकनिगोदमांजीवते एटले अनंताजीवते एसंसारीजीवएकेकानाअसंख्याताप्रदेशते अने एकेकाप्रदेशे अनंतिकर्मवर्गणालागीते ते एकेकवर्गणामध्येअनंतापुञ्जपरमाणुते एमअनंतापरमाणुजीवसायेलागाते तेथकीअनंतशुंषापुञ्जपरमाणुजीवथीरहितबुटाते गाथा .॥ गोलायअसंखिक्काअसंखनिगोयउ

ह्रस्वगोलो ॥ इक्किक्किमिनिगोए अनंतजीवासुण्येयवा ॥ १ ॥ अर्थ ॥ लोकमाहेअ
 संख्यातागोलाते एकेकागोलामध्येअसंख्यातिनिगोदते एकेकनिगोदमांअनंताजीवते
 गाथा ॥ सत्तरससमहिआ । किरइगाणुपाणमिदूंतिसुडुनवा ॥ सगतिससयतिहुत्त
 र । पाणुपुणइगुमुहुत्तमि ॥ १ ॥ अर्थ ॥ निगोदियाजीवतेमनुष्यनाएकउसासमां
 सत्तरनवजाजेराकरेते अनेसइत्रीससोतिहुंतेर श्वासोद्व्वासएकमुहुत्तमांथाय गाथा
 प्रणसदिसहस्तपणसय ॥ उत्तिसाइगमुहुत्तसुडुनवा ॥ आवलियाणंदोसय ॥ ढप
 न्नाएगसुडुनवे ॥ १ ॥ अर्थ निगोदनाजीवएकमुहुत्तमां ५५५३६ नवकरे अनेनि
 गोदनोएकनव ३५६ आवलीनोते हुळकनवनोएप्रमाणते ॥ गाथा ॥ अतिअनंता
 जीवा जेहिंनपत्तोतसाइपरिणामो ॥ उवळ्ळतिचयंतिय पुणोवितडेवतडेव ॥ १ ॥
 अर्थ ॥ निगोदमांअनंताजीवएहवाते जेजीवत्रसपणोपहेलाकिवारोपाभ्यानधीअ
 नंतोकालपूर्वेगयो अनेअनंतोकालजाशे पणतेजीववारवारनिहांजशपजेते अने ति
 हांजचवेते एमएकनिगोदमांअनंताजीवते तेनिगोदनाबेजेदते एकव्यवहारराशीनि
 गोद अनेबीजो अव्यवहारराशीनिगोद तेमांजेबादरएकेंडीपर्या जावेंत्रसपणोपा
 मिनेपाठानिगोदमांजाइपड्याते तेनिगोदियाजीवने व्यवहारराशीयाकहिये अनेजेजी
 वकोइपणकालेनिगोदमांथीनिकळ्यानधी तेजीवअव्यवहारराशीयाकहिये अनेइहां
 मनुष्यपणथीजेटलाजीवकर्मखपावीने एकसमयमांमोक्षजायते तेटलाजीवतेजस
 मये अव्यवहारराशी सूक्ष्मनिगोदमांथीनिकलीनेअथावेते जोदशजीवमोक्षजाय
 तो दशजीवनिकले कोइकवेलाएजव्यजीव उंठानिकलेतो तेवेकाणोएकबेअजव्यनिकले
 पणव्यवहारराशीमांजीवकोइवधेघटेनही एवा निगोदनाअसंख्यातालोकमांहेलागोला
 ते उद्विशिनाआव्यापुजलने आहारादिपणोलेते तेसकलगोलाकेवाय अने लोकअंतनी
 प्रवेशेजे निगोदनागोलाप्रह्याते तेनेत्रणदिसिनाआहारनीफरशनाते माटेविकलगांजा
 कहिये एसूक्ष्मनिगोदमां पांच थावरनासूक्ष्म जीवतेसर्वलोकमांकाजलनीकुंपलीनीपरे
 नखाथकाव्यापीरह्याते अनेसाधारणपणोते मात्रएकवनस्पतिमांजते पणचारथावर
 मांनधी एसूक्ष्मनिगोदमांअनंतोडुखते तेनुंउदाहरणकहेते सातमीनरकनोआउषो
 तेत्रीससागरोपमनुंते तेत्रीससागरोपमनाजेटलासमयथाय तेटलावखतसातमीनी
 रकमां उच्छ्रोतेत्रीससागरोपमनेआयुषेकोइकजीवउपजे तेटलाअव्यमांजेटलोतेदने
 जेदनेनुंडुखयाय तेसर्वएकगोरिये तेथीअनंतगुणोडुखनिगोदनाजीव एकसमयमां
 जोगवेते दृष्टांत जेमकोइकमनुष्यनेसाडात्रणकोडलोढानीसुइनेअधिथीतपावीने कोइक

देवतासमकालेचोने तेनेजेवेदनाथाय तेथीअनंतगुणीवेदनानिगोदमध्येअनेजअजी वनेनिगोदनुंकारण तेअज्ञानदिशाढे माटेतेहेनोत्यागकरो एनिगोदनोविचारकह्यो एस वप्रमेयनोप्रमाताआत्मा पोतानाज्ञानगुणेकरीप्रमेयनोप्रमाणकरोएप्रमेयत्वपणोकह्यो.

५ सत्वपणो तेढड्व्यएकसमयमांउपजे विणशेढे अनेस्थिरपणढे उत्पादव्यंय ध्रुवपणोतेहिजसत्वपणो उत्पादव्ययध्रुवयुक्तसत् इतितत्वार्थवचनात् तेविस्तारथी कहिदेवाढेढे जे धर्मास्तिकायनाअसंख्याताप्रदेशढे तिहाएकप्रदेशमां अगुरुलघुअसंख्यातोढे अनेबीजाप्रदेशमांअनंतो अगुरुलघुढे त्रीजाप्रदेशमां संख्यातोअगुरुलघुढे एमअसंख्याताप्रदेशमां अगुरुलघुपर्यायषटतो वधतोरहेढे तेअगुरुलघुपर्यायचलढे तेजेप्रदेशमां असंख्यातोढे तेप्रदेशमां अनंतोथायढे अने अनंताने ठेकाणो असंख्यातोथायढे एमलोकप्रमाणअसंख्यातप्रदेशमां सरिखोसमकालें अगुरुलघुपर्यायफिरेढे तेजेप्रदेशमांअसंख्यातोफिटीने अनंतोथायढे तेप्रदेशमांअसंख्यातपणानोविनाशढे अनेअनंतपणानोउपजवोढे अनेअगुरुलघुपणो गुणध्रुवढे एमठपजवो विणसवो अनेध्रुव एत्रणोपरिणामढे.

अधर्मास्तिकायमां पणएत्रणोपरिणाम असंख्यातप्रदेशेंसदासमयसमयमां परिणामीसदाढे तेमांपण उपजे विणशे अनेथिररहेढे एमआकाशनाअनंतप्रदेशमां पण एकसमयेंत्रणपरिणामपरिणामेढे अनेजीविनाअसंख्याताप्रदेशढे तेमध्येपणउपजे विणशे थिररहे तथापुज्जलपरमाणुमांपणसमयसमयथायढे अने कालनोवर्त्तमानसमयफिटीनेअतीतकालथायढे तो तेसमयमां वर्त्तमानपणानोविनाशढे अनेअतीतपणानोउपजवोढे कालपणोध्रुवढे एथूलथकीउत्पादव्ययध्रुवपणोकह्यो अने वस्तुगते मूलपणे हेयनेपलटवे ज्ञाननोपणतेजासनपणोपरिणामवोथाय तेपूर्वपर्यायनाजासननोव्यय अनेअजिनवज्ञेयनापर्यायजासननोउत्पाद तथाज्ञानपणानोध्रुव एरीतेसर्वगुणना धर्मनीप्रवृत्तिरूप पर्यायनोउत्पादव्यय श्रीसिद्धजगवंतमांपणअइरह्योढे एमजधर्मास्तिकायनाप्रदेशें जेखेत्रगतअसंख्यातापुज्जलतथाजीवने पहेजेसमय चलणसहायीपणोपरिणमतोहतो अनेबीजेसमय अनंतपरमाणु तथाअनंतजाजीवप्रदेशने चलणसहायीथयो तेवारें असंख्याताचलणसहायनोव्यय अनेअनंतचलणसहायनोउपजवो अनेगुणपणोध्रुव एमधर्मड्व्यमध्ये उत्पादव्ययथीरह्योढे तेमजअधर्मादिकड्व्यनेविषेपणजावुं तथावलीकार्यकारणपणो उत्पादव्यय तथाअगुरुलघुनाचलणनोउत्पादव्यय पंचास्तिकार्थनेविषे कहेढुं तथाकालड्व्यतेउपचारढे तेनुंसवरूपसर्वउपचारथीजकहेढुं एरीते सर्वड्व्यमांसत्वपणोढे जो अगुरुलघुनोचेदन

थाय तोपढेप्रदेशनोमाहोमांहेजेदकहेवोथाय तेमाटेअगुरुलघुनोजेदसर्वमांढे अने जेनोउत्पादव्ययरूपसत्पणोएकढे तेडव्यएकढे तथा जेनोउत्पादव्यरूपसत्पणो जू दोतेडव्यपणजूदोढे एटजेसत्के० सत्पणो कह्यो.

६ अगुरुलघुत्वपणोकहेढे जेडव्यनोअगुरुलघुपर्यायढे तेढप्रकारनीहानिवृद्धिकरे तेमांढप्रकारनीवृद्धिढे ? अनंतजागवृद्धि १ असंख्यातजागवृद्धि ३ संख्यातजागवृद्धि ४ संख्यातगुणवृद्धि ५ असंख्यातगुणवृद्धि ६ अनंतगुणवृद्धि हवेढप्रकारनीहानि कहेढे ? अनंतजागहानि १ असंख्यातजागहानि ३ संख्यातजागहानि ४ संख्या तगुणहानि ५ असंख्यातगुणहानि ६ अनंतगुणहानि एरीतेढप्रकारनीवृद्धि तथा ङ प्रकारनीहानि तेसर्वडव्यमांसदासमयसमयथयीरहीढे वृद्धितेउपजवोअनेहानितेव्य थकहियें एअगुरुलघुपणोकह्यो नहीगुरुतथानहीलघु ते अगुरुलघुस्वजावकहियें एसर्वडव्यमध्येढे तेश्रीजगवतीसूत्रें सबदवा सबगुणा सबपणता सबपङ्कवा सबदा अगुरुलघुआए अगुरुलघुस्वजावनेआवरणनथी तथाआत्मानमध्येजेअगुरुलघुगुण तेआत्मानासर्वप्रदेशेंह्यायकजावथये सर्वगुणसामान्यपणोपरिणामे पणअधिकारंढा परिणामेनही तेअगुरुलघुगुणनुंप्रवर्तनजाणवुं तेअगुरुलघुगुणने गोत्रकर्म रंकेढे एअगुरुलघुस्वजावतेसर्वडव्यमांढे.

हवेगुणनीजावनाकहेढे तिहांजेटलाढएडव्यमां सरिखागुणढे तेसामान्यगुणकहि यें अनेजेगुणएकडव्यमांढे अनेबीजाडव्यमांनथी तेविशेषगुणकहियें जेगुणकोइक डव्यमांढे अनेकोइकडव्यमांनथी तेसाधारणअसाधारणगुणकहियें एमएढडव्यमां अनंतगुण अनंतपर्याय अनंतस्वजावसदाशाश्वताढे जेमश्रीकेवलीजगवंतेंपरूप्या ते सर्वजेरीतेंढे तेंरीतेंसहहणापूर्वकथथार्थउपयोगथी श्रुतज्ञानादिकथीथथार्थपणोजाण वासहहवा एनिश्चैज्ञानतेमोहनुंकारणढे जेजीव ज्ञानपान्यो तेजीवविरतिकरेढे तेचा रित्रकहियें ज्ञाननुंफल विरतिपणोढे तेमोहनुंतत्कालकारणढे.

हवेनिश्चैचारित्र अनेव्यवहारचारित्रनोविचारकहेढे तेमांप्रथमव्यवहारचारित्रते जेप्राणातिपातविरमण प्रमुख पंचमहाव्रतरूप तेसर्वविरतिकहियेंअने स्थूलप्राणाति पात विरमणव्रतादिकश्रावकना बारव्रत तेदेशविरतिचारित्रजाणवुं एव्यवहारचारित्र सुखनुंकारणढे एवीकरणीरूपश्रावकनाबारव्रत अनेयतिनापांचमहाव्रत तेअनव्यनेप णआवेतेथी देवतानीगतिपामे पणसकामनिर्झारुं कारणनथाय इहांकोइ पुढेके मो हनुंकारणनथीतो एटलुंकष्ट शावास्तेकरियें तेने उत्तर जे त्यागबुद्धी.निश्चैज्ञानसहि

तचारित्र तेमोकनुंकारणते माटेनिश्चैचारित्रसहितं व्यवहारचारित्रपालतुं तेनिश्चै
 चारित्रकहेते शरीर इन्द्रिय विषयकषाय योग एतर्वपरवस्तुजाणीतांमवा तथाआहार
 तेपुज्जलवस्तुजाणीतांमवो आत्माआणाहारीते तेमाटेमुज्जने आहारकरवोधेनही
 आहारतेपुज्जलते आत्माअपुज्जलीते तेमाटेव्यागकरवो तद्रूपजेतप तेतप निश्चैचारित्र
 मांजाणतुं चारित्रकहेताचंचलतारहति थिरतानापरिणाम अनेआत्मस्वरूपनेविषे
 एकत्वपणोरमण तन्मयतास्वरूपविश्रंति तत्वानुभवतेचारित्रकहिये तेचारित्रनाबेजे
 दूढे एकदेशविरति बीजीसर्वविरति तिहादेशविरतिके० श्रावकनाबारव्रत ते बारव्रतनि
 श्रंतथा व्यवहारथीकहेते.

१ प्राणातिपातविरमणव्रत ते परजीवने आपणाजीवसरिखोजाणी सर्वजीवनी
 रक्षाकरे तेव्यवहारदयाथयी माटे व्यवहारप्राणातिपात विरमणव्रतजाणतुं अनेजे
 आपणोजीव कर्मवशपडघोडुःखीथायते तेआपणाजीवनेकर्मबंधनथीमूकावतुं अने
 आत्मगुणरक्षाकरीगुणवृद्धिकरवी तेस्वदया बंधहेतुपरिणतिनिवारी स्वरूपगुणनेप्र
 गटपयोकरवा जेगुणप्रगटथयोतेराखवो एटलेज्ञानेकरी मिथ्यात्वटाली आपणाजी
 वनेनिर्मूलकरेतेनिश्चैथी प्राणातिपात विरमणव्रतकहिये.

२ मृषावादविरमणव्रतकहेते जूतुंवचनबिलकुलबोलतुंनही ते व्यवहारमृषावा
 दविरमणव्रत अने जे परपुज्जलादिकवस्तुनेआपणीकहेवी तेमृषावादवचनते अनेजीव
 नेअजीवकहे तथाअजीवनेजीवकहे इत्यादिकअज्ञाननाव ते सर्वनिश्चैमृषावादते
 अथवासिदांतनाअर्थ खोटाकहे एमृषावादजेणैतांमवो तेनिश्चैमृषावादविरमणव्रत
 कहिये एटलेबीजाअदत्तादानादिक व्रतजोजांजे तोतेनोमात्रचारित्रजंगथाय पणज्ञान
 दर्शननोजंगनथाय अनेजेणैनिश्चैमृषावादनो जंगकखो तेणे समकेततथाज्ञानअने
 चारित्रएत्रणैनोजंगकखो तथाआगममां एमकहुंतेजे एकसाधुयेचोथोव्रतजंगकखो अ
 नेएकसाधुये बीजोमृषावादव्रतजंगकखो तोजेणैचोथोव्रतजंगकखो तेआलोवणलेइष्ट
 दथायपणजेसिदांतनाअर्थनोमृषाउपदेशआपे तेआलोवणलीधे पणइष्टधायनही.

३ अदत्तादानविरमणव्रतकहेते जेपारकुं धन वस्तु बुपावे चोरीकरे उगबाजीक
 रीलीये तेचोरीते एटलेपारकविस्तुधणीनादिधाविनालेवीनही एव्यवहारथी अदत्ता
 दानविरमणव्रतजाणतुं अने जेपांचइन्द्रियना त्रेवीसविषय आठकर्मवर्गणाइत्यादिक
 परवस्तु लेवीनही तथा तेनीवांढानकरवी तेआत्मानेअग्राहते माटे तेनिश्चैथीअदत्ता
 दानविरमणव्रतकहिये इहांकोइपुढेजे विषयनी अनेकर्मनीवांढाकोणकरेते तेनेउ
 त्तरेजे पुण्यनेजेलोजेवायोग्यते ते जीवकर्मनीवांढाकरेते जेपुण्यना ४५ जेदते तेचार

કર્મનીશુન્યપ્રકૃતિએ એટલેજેવ્યવહાર અદત્તાદાનતોનથીજેતા પણઅતરંગપુણ્યાદિકની ઘાંઠાએ તેનેનિશ્ચેઅદત્તાદાનલાગે.

૪. મૈથુનવ્રતકહેલે જેપુરુષપરસ્ત્રીનોપરિહારકરે તથા જેસ્ત્રીપુરુષનોપરિહારકરે હાંસાધુનેસ્ત્રીનોસર્વથાલ્યાગલે અનેગૃહસ્થનેપરણોસ્ત્રીમોકલીલે પરસ્ત્રીનોપચ્ચલાલે તેવ્યવહારથીમૈથુનતુંવિરમણકહિયે અને જેવિષયનાઅજિલાષતું તથામમતાતુષ્ઠાનોલ્યાગ પરજાવવર્ણાદિક પરિવ્યનાસ્વામિત્વાદિક તેનોઅજોગીપણો આત્માસયુદ્ધાનાદિકનોજોગીલે અનેએપુજ્જલસંઘ તે અનંતાજીવનીએવલેતેનેકેમજોગવે એરીતેલ્યાગતેનિશ્ચેથી મૈથુન વિરમણકહિયે જેણેબાહ્યવિષયઠાંડયોલે અનેઅંતરંગલાલચબુટીનથીતોતેહનેતેમૈથુનનાકર્મલાગે.

૫ પરિગ્રહપરિમાણવ્રતકહેલે પરિગ્રહ ધન ધાન્ય દાસ દાસી ચૌપદ જમીન વસ્ત્ર આજરણનોલ્યાગ તેમાંસાધુનેતોસર્વથાપરિગ્રહનોલ્યાગલે તથાશ્રાવકનેજ્ઞાપરિમાણલે જેટલીજ્ઞાહોય તેટલો પરિગ્રહમોકલોરાલે બીજાનીવ્રતિકરે એવ્યવહારથીકહ્યો અને જેકર્મ્મરાગદેષ અજ્ઞાનહ્યજ્ઞાનાવરણીપ્રસુરવઆતકર્મ્મ અનેશરીર ઇંદ્રિયનો પરિહાર એટલેકર્મને પરજાણીઠાંડવો તેનિશ્ચેથીપરિગ્રહનોલ્યાગ એટલેપરવસ્તુનીમૂઠાંડાંડવી જેણેમૂઠાંડોડી તેણેપરિગ્રહઠોડયોજલે એમજાણવું.

૬ દિશિપરિમાણવ્રતકહેલે તિહાંતિરહ્નિચારદિશી પાંચમીઅથો ઠઠીઠધર્મ એલદિશી નાલેત્રનો માનકરીમોકલોરાલે તેવ્યવહારથીદિશિપરિમાણકહિયે અનેચારગતિમાં જટકવુંતેકર્મ્મનુંફલલે એમજાણી તેથીઠદાસીપણો અનેસિદ્ધઅવસ્થાશુંપાદેયપણો તે નિશ્ચેદિશિપરિમાણવ્રતકહિયે.

૭ જોગોપજોગ પરિમાણવ્રતકહેલે જેએકવારજોગવહુંતેજોગ અનેજેવારવાર જોગ વહું તેજોગ તેનોપરિમાણકરે તે વ્યવહારજોગોપજોગવ્રતકહિયે અને જેવ્યવહારનયે કર્મ્મનોકર્તાજોક્તાજીવલે અને નિશ્ચેનયતોકર્મ્મનોકર્તા કર્મ્મલે આત્માઅનાદિનોપરજાવજોગીથયોલે તેથીપરજાવગ્રાહક અનેપરજાવરક્કથયો એટલે આત્માની જ્ઞાયકતા ગ્રાહકતા જોગ્યતા રક્કતા બીગડે કર્તાપણોબીગડયો તેવારેપરજાવ કર્તાથયો તેણપરજાવરંગીપણે આત્મકર્મ્મનોકર્તાથયોલે પણસચાયેતોસ્વજાવનોકર્તાલે પણજપગરણ અવરાણા તેથીસ્વકાર્યકરીશકતોનથી વિજાવનેકરેલે અજ્ઞાનપણે જીવનોજપયોગનિવ્યોલે પણન્યારોલે પોતાના જ્ઞાનાદિકયુણનોકર્તાજોક્તાલે એહવોસ્વરૂપાનુયાયીપરિણામતે નિશ્ચે જોગોપજોગવ્રત લ્યાગજાણવો.

૮ અનર્થદંડવિરમણવ્રતકહેલે જેકામવિનાજીવનોવિથકરવો પારકાવાસ્તે આરંજ પ્રમુખકરવાની આજ્ઞાપ્રમુખઆપવી તેવ્યવહારઅનર્થદંડઅનેજેશુજાશુજનકર્મતેમિથ્યા ત્વ અવિરતિ કષાય યોગથી બંધાયલે તેનેજીવઆપણાકરીજાણે એનિશ્ચેથી અનર્થદંડ.

૯ સામાયકવ્રતકહેલે જે મનવચનકાયાના આરંજટાલીને તેનેનિરાંજપણેવર્ચા વે તેવ્યવહાર સામાયકજાણવો અનેજેજીવના જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રગુણવિચારે સર્વ જીવનાગુણનીસત્તા એકસમાનજાણી સર્વજીવસાથે સમતાપરિણામેવર્તે તે નિશ્ચેથી સમતારૂપસામાયક કહિયેં.

૧૦ દેશવગાશીકવ્રતકહેલે જેમનવચનકાયાનાયોગ એકઠોરકરી એકસ્થાનકેવે સીધર્મધ્યાનકરવો તેવ્યવહારદેશવગાશીકકહિયેં અનેજેશ્રુતજ્ઞાનેકરીલડવ્ય ઝંલચી નેપાંચડવ્યનોત્યાગકરે અનેજ્ઞાનવંતજીવનેથ્યાવે તેનિશ્ચે દેશવગાશીકવ્રતકહિયેં.

૧૧ પોશહવ્રતકહેલે જેચારપહોર અથવાઆઠપહોરસુધીસમતાપરિણામે સાવથ ભોમી નિરાંજપણે સિજ્ઞાયધ્યાનમાંપ્રવર્તે તેવ્યવહારપોશહકહિયેં અનેપોતાનાજીવ નેજ્ઞાનધ્યાનથીપોષીનેપુટુકરે તેનિશ્ચેથીપોશહવ્રતકહિયેં જીવનેપોતાનાસ્વગુણોકરી પો ષીજેતેને પોશહકહિયેં.

૧૨ અતિથિસંવિજાગવ્રતકહેલે જેપોશહનેપારણે અથવા સદાસર્વદાસાધુને ત યાજૈનધર્મિશ્રાવકને પોતાનીશક્તિપ્રમાણે દાનદેવો તેવ્યવહારઅતિથિસંવિજાગકહિ યેં અને પોતાના જીવને અથવા શિષ્યનેજ્ઞાનનુંદાનતે જણવો જણાવવો સુણવો સુ ણાવવો તેનિશ્ચેથી અતિથિસંવિજાગવ્રતકહિયેં એટલે શ્રાવકનાવારવ્રતકહ્યા તે સમકિતસહિત જેનિશ્ચેતથાવ્યવહારથીબારવ્રતધારે તેજીવનેપાંચમેગુણતાણે વેશવિરતિ શ્રાવકકહિયેં વેશકે ૦ વેશથકી થોડીશી વ્રતિપણોલેમાટે અનેયતિનેસર્વથીવ્રતિપણો ળે તેથીપાંચમહાવ્રતજલે સાધુનેપાંચમહાવ્રતમાંસર્વવ્રતઆવ્યા એનિશ્ચેત્યાગરૂપજ્ઞાન ધ્યાન સંવરનિક્કારામાં થિરતાનાપરિણામ તેનિશ્ચેચારિત્રના એકવ્રત્સર્ગે બીજોઅપવાદ એભેમાર્ગે તેમાંજેવલ્કષ્ટ તીક્ષ્ણપરિણામ તેવ્રત્સર્ગે અનેજેવ્રત્સર્ગરાસવાને કારણરૂપ તેઅપવાદ ઠકેચ સંવરણમિઅસુઠં કુન્નવિગિન્હતદેતયાણહિયં ॥ આઠરદિઠંતેણંતે ચેવહીયંઅસંવરણો ॥ ૧ ॥ એટલે જિહાંસુધીસાધકજાવને બાધકનપડે તેહાંસીમ જેહ નીનાકહી તેઆદરવોનહી અનેજોસાધકપરિણામ રહેતાનદીઠા તેવારેજેહનીનાતે આચરે તેનેઅપવાદમાર્ગકહિયેં જેઆત્મગુણરાસવાને કરવો તેઅપવાદ અનેશુણીને રાગે ઝકિયેંકરવો તેપ્રજ્ઞાસ્ત એવેતોસાધનલે અનેજેઠદૈકનેઅસમવાથીકરવું તેઅતિ

चारणे तथासबलो अने उवैकमाटे अशक्तपयोकरतुं तेपडिवाडणे तेमध्ये अपवाद मार्गते परिणामदृढरहे तेमआज्ञायेंकरवो.

हवेचारध्यानकहेळे ? आर्त्तध्यान शरौडध्यान ३ धर्मध्यान ४ शुद्धध्यान तिहां पेहेलाबेध्यानतेअच्छुनकहियें अनेपाठलाबेध्यानतेशुद्धे तिहांमनमां आदटदोहट ना परिणामते आर्त्तध्यानकहियें तेनाचारपायाळे ? जाइ मित्र सज्जन माता पिता स्त्री पुत्र धन प्रमुखइष्टवस्तुनोवियोगथयाथी विलापकरे तेपेला इष्टवियोगनामा आर्त्त ध्यान तथा श्रद्धनिष्ठजेसुंमाडुःखनाकारण दुसमन दरिडीपणो तथा कुपुत्रादिमलवाथी मनमां दुःखचिंताउपजे तेअनिष्ठसंयोग नामाआर्त्तध्यान ३ शरीरमारोगउपनाथका दुःखकरे चिंताघणीकरे तेरोगचिंतानामाआर्त्तध्यान ४ मनमांआगलनावखतनोसो चकरे जेआवर्षमां आकामकरसुं आवतावर्षमांअसुककामकरसुंतोअसुकलाजथशे अथवा दान शील तपतुंफलमांगे जे आजवमांतपकीथोळे माटे आवतेजवे इंच क्वर्त्तिनी पदवीमले एहवी आगलाजवनी वांढाळे तेअग्रशोच आर्त्तध्याननो चोथो पायोजाणवो एआर्त्तध्याननाचारजेदकह्या एतिर्थचगतिनाकारणळे एध्याननापरिणामतेपांचमांअथवाढेगुणताणामुधीहोय.

१ जेकठोरपरिणामतुंचिंतवनतेरौडध्यान तेनाचारजेदळे ? जीवहिंसाकरीने हर षपामे अथवा बीजोकोइहिंसाकरतोहोय तेनेदेखी खुशीथाय अथवा सुदनी अनु मोदनाकरे तेहिंसानुबंधी रौडध्यान १ सुतुं बोलीनेमनमां हरषपामे केसुओमे के वोकपटकेलव्यो माराजूठापणानी खबरकोइनेपडीनही एवोमूषावादरूप परिणाम तेमूषानु बंधीरौडध्यान ३ चोरिकरी अथवातगाइकरी मनमां खुशीथाय केमारा जेवो जोरावरकोणळे दुंपारकोमालखाउनुं एवोपरिणामते चोरानुबंधी रौडध्यान ४ परिग्रह धनधान्य परिवार घणोवधवानी लालचहोय तेधनअथवा कुटुंबनेमाटे गमेतेतुंपापकरे अथवा घणोपरिग्रहमित्याथीअहंकारकरे तेपरिग्रह रक्षणातुंबंधी रौडध्यान एरौडध्याननाचारजेदकह्या एध्यान नरकगतिपमाडवानो कारणळे महा अच्छुनकर्मतुं कारणळे एपांचमां गुणताणामुधीअने ठेठेगुणताणेपण एकहिंसानु बंधी रौडध्याननापरिणाम कोइकजीवनेहोय.

हवेधर्मध्यानकहेळे जेव्यवहारक्रियारूप कारणतेधर्म तथाश्रुतज्ञान अनेचारित्र एउपादानपयोसाधनधर्म तथारत्नत्रयी जेदपणे तेउपादानशुद्धव्यवहार उत्सर्गा नुयायी ते अपवादधर्मजाणवो अने अजेदरत्नत्रयी तेसाधनशुद्ध निश्चैनयें उत्सर्गा धर्म अने धम्मोवत्थुसहावो जेवस्तुनोसत्तागत शुद्धपरिणामिक स्वगुणप्रवृत्ति कर्ता

दिक अनंतानंदरूप सिद्धावस्थार्यैरह्यो ते एवं जूत उत्सर्गउपादान शुद्धधर्म ते धर्मतुं जासन रमण एकाग्रतापणे चिंतन तन्मयतानो उपयोग एकत्वनोचितववो ते धर्मध्यानकहियें तेनापायाचारते तेकहेते.

१ आज्ञाविचयधर्मध्यानते जे वीतरागदेवनी आज्ञा साचीकरीसद्दे एटलेजगवंते बडव्यनुंस्वरूप नयप्रमाणे निरूपेपासहीत सिद्धस्वरूप निगोदस्वरूप जेमकह्या तेम सद्दे वीतरागनी आज्ञा नित्यअनित्य स्याद्वादपणे निश्चैव्यवहारपणे माने सद्दे ते आज्ञाप्रमाणे यथार्थउपयोग जासनथयो तेनेदुर्षेकरी तेउपयोगमध्ये निरधार जासन रमण अनुभवता एकता तन्मयपणे ते आज्ञाविचयधर्मध्यानकहियें.

२ अपायविचय धर्मध्यान तेजीवमां अशुद्धपणे कर्मनायोगधी संसारीअवस्था मां अनेक अपायके ० दूषणते तेअज्ञान राग द्वेष कषाय आश्रव एमारानधी हुं एथकीन्यारोनुं हुंअनंतज्ञान दर्शन चारित्र वीर्य मयी शुद्ध बुद्ध अविनाशीनुं अज अनादि अनंत अक्षय अक्षर अनक्षर अचल अकल अमल अगम्य अममी अरूपी अकर्मा अवंधक अनुवय अनुदीरक अयोगी अजोगी अरोगी अजेदी अवेदी अवेदी अवेदी अकपायी असस्वाइ अलेशी अशरीरी अणाहारी अव्याबाध अनवगा ही अयुरुलघुपरिणामी अतेंडी अप्राणी अयोनी असंसारी अमर अपर अपरंपर अव्यापी अनाश्रित अकंप अविरुद्ध अनाश्रव अलस अशोकी असंगी अनारक लोकालोकज्ञायक एवो शुद्धचिदानंद मारोजीवते एहवो एकाग्रतारूप ध्यानते अपायविचयधर्मध्यानजाणवो.

३ विपाकविचयधर्मध्यानकहेते जे एहवोजीवते तोपण कर्मवजेंडुःखीते तेकर्म नोविपाकचितवे जे जीवनाज्ञानगुण तेज्ञानावरणीकर्मदाव्योते अनेदर्शनावरणीकर्मदर्शनगुणदाव्योते एमआतकर्म जीवना आतगुणदाव्योते एटलेआसंसारमांजम ताथका जीवने जेसुखडुःखते तेसर्वकर्मनाकीधाते माटेसुखउपनेराचवुंनही अने डुःखउपने दिलगीरथुंनही कर्मस्वरूपनीप्रकृति स्थिति रस अनेप्रदेशनो बंध उदय उदीरणा तथासत्ता चिंतववानुं एकाग्रतापरिणाम तेविपाकविचय धर्मध्यान.

४ संस्थानविचयधर्मध्यानकहेते ते चउदराजमानलोकतुं स्वरूपविचारे जेएलो कतेचउदराजकंचोते तेमध्ये सातराजअधोलोकते विचमां अह्वारसोयोजन मनुष्य खेत्र त्रिबोलोकते तेकपर कांडकउणो सातराज ऊर्ध्वलोकते तेमांसर्व वैमानिक देवता वसेते अनेऊपरें सिद्धशिलासिद्धखेत्रते एरीतेंलोकतुंप्रमाणते एलोकतुंसंस्थान वैशाखते अनंतोकाल आपणाजीवें संसारमां जमता सर्वलोकने जन्ममरणकरी फरस्यो

ठे एवुंजेलोकस्वरूप तथालोकनेविषे पंचास्तिकायतुं अवस्थान तथापरिणामन इ व्यमथ्ये गुणपर्यायतुं अवस्थान तेनो जे एकाग्रतायें तन्मयचित्तवणपरिणाम एह वुंजेध्यान तेसंस्थानविचयधर्मध्यानकहियें एधर्मध्यानना चारपायाकह्या एधर्मध्या न चोथागुणगणाथी मांमीने सातमां गुणगणासुधीठे.

हवेद्युक्कध्यानकहेठे द्युक्के० निर्मलद्यु६ परआलंबनविना आत्मानास्वरूपने तन्मयपणोध्यावे एहवुंध्यान तेनेद्युक्कध्यानकहियें तेहनापायाचारठे तेकहेठे.

१ पृथक्त्ववितर्कसप्रविचार ते पृथक्त्वके० जीवथी अजीवजूदाकरवा स्वचा व विजाव तेनेजूदापृथक्पणे विहचणकरवी स्वरूपनेविषेपण इव्य तथापर्यायनो पृथक्पणोध्यानकरी पर्यायतेगुणमां सक्रमावे अनेगुणते पर्यायमांसक्रमणकरे एरी तेस्वधर्मनेविषे धर्मांतरजेद तेपृथक्त्वकहियें अनेतेनो वितर्क ते जेश्रुतज्ञाने स्थितउ पयोग अनेसप्रविचार ते सविकल्पोपयोग एटलेएकचित्तव्यापडि बीजोचित्तववो तेने विचारकहियें एटलेनिर्मलविकल्पसहित पोतानीसत्तानेध्यावे तेपृथक्त्ववितर्क सप्रवि चार पेहेलो पायो एआठमांगुणगणाथीमांमी इग्यारमां गुणगणासुधीठे.

२ एकत्ववितर्क अप्रविचारनामा बीजोपायोकहेठे जेजीव आपणागुणपर्याय नीएकताकरी ध्यावे तेआवीरितेके जीवनागुणपर्याय अने जीवते एकजठे अ ने माहारोजीव सिद्धस्वरूपएकजठे एवोएकत्वस्वरूप तन्मयपणोअनंता आत्म धर्मनोएकत्वपणोध्यान वितर्कके० श्रुतज्ञानावलंबीपणे अनेअप्रविचारके० विक लपरहित दर्शनज्ञाननो समयांतरें कारणताविना रत्नत्रयीनो एकसमयी कारणकार्य तापणोजेध्यान वीर्यउपयोगनीएकाग्रता तेएकत्ववितर्क अप्रविचारजाणवो एपायो बारमांगुणगणोध्यावे एवेहुपायामां श्रुतज्ञानावलंबनीपणोठे पण अवंधि मनपर्यव द्धानोपयोगेंवर्त्ततोजीव कोइध्यानकरीसकेनही एवेज्ञान परानुयायीठे माटे. एध्यान थी धनघातीया चारकर्मस्वपावे निर्मलकेवलज्ञानपामे पठेतेरमेंगुणगणो ध्यानंतरी का पणोठे तेरमानाअंतें अनेचउदमे गुणगणो एवेपायाध्यावे.

३ सूक्ष्मक्रियाअप्रतिपातिपायोकहेठे तेसूक्ष्म मत्त वचन कायानायोगरुंधे शैलेशी करणकरी अयोगीधाय तेजेअप्रतिपातिनिर्मलवीर्य अचलतारूपपरिणाम तेसूक्ष्मक्रि या अप्रतिपातिध्यानजाणवुं इहांसत्ताये ८५ प्रकृतिरहीहती तेमध्ये ७४ स्वपावे.

४ उच्चिन्नक्रियानुवृत्तिपायोकहेठे जेयोगनिरुंधकीधापठे तेरप्रकृतिस्वपावे अकर्मा धाय सर्वक्रियांधीरहितथाय तेसमुच्चिन्नक्रियानिवृत्ति द्युक्कध्यानकहियें एध्यानध्याव तां शोषदलखरण रूपक्रियाउड्डे अवगाहनादेहमानमांथी त्रीजोनागघटाठे शरीरसू

की इहांथी सातराजकपर लोकनेअंतैजाय सिद्धथाय इहांशिष्यपूढेजे चौदमेशुएवा
 पोतो अक्रियठे तोसातराजउंचोगथो एक्रियाकेमकरेठे तेनेउचर जे सिद्धतोअक्रि
 यठे परंतु पूर्वप्रेरणायें तुंबिनेदृष्टांते जीवमांचालवानोशुणठे धर्मास्तिकायमध्ये प्रेर
 णाशुणठे तेथीकर्मरहितजीव मोहेजता लोकनेअंतैजायीरहे इहांकोइपुढेजे आगल
 उंचोअलोकठे तिहांकिमजातोअथी तेनेउचर जेआगलधर्मास्तिकायअथी माटेन
 जाय वलीकोइपुढेजे तोअधोगतिथें अथवातिरच्छीगतिथें केमअथीजातो तेनेउचर
 जे कर्मनाजारथीरहितथयो हलुवोथयो माटेनिचो तथामाबो जिमणोनजाय कार
 णके प्रेरककोइनथी तथाकंपेनही केमकेअक्रियठेमाटे तथाकोइपुढेजे सिद्धनेकर्मके
 मलागतानथी तेनेकेहेठे जे कर्मतोजीवनेअज्ञानथी तथायोगथीलागेठे तेसिद्धना
 जीवने अज्ञान तथायोगनथी माटेकर्मलागेनही एचारथ्याननोअधिकारकह्यो.

ह्वेवलीबीजाचारथ्यानकहेठे ? पदस्थ १ पिंमस्थ ३ रूपस्थ ४ रूपातीत तेमां
 पहेजुं पदस्थथ्यानकहेठे जेअरिहंतादिक पांचपरमेष्ठीना गुणसंज्ञारे तेनोचितमां
 ध्यानकरे तेपदस्थथ्यान. १ पिंढके० शरीरमारह्योजे आपणोजीव तेमां अरिहंत सि
 ष् आचार्य उपाध्याय अनेसाधुपणानाशुण सर्वठे एह्वोजेथ्यानतेपिंढस्थथ्यान अथ
 वा शुषीनाशुणमध्ये एकत्वताउपयोगकरवोतेपिंढस्थथ्यान. ३ रूपमारह्योथकोपण
 एमारोजीव अरूपीअनंतशुणीठे जेवस्तुनोस्वरूप अतिशयावलंबीथयापठे आत्मानुं
 रूपएकतापणो एह्वोजेथ्यान तेरूपस्थथ्यान एत्रणथ्यानधर्मथ्यानमांगणवा. ४ निरं
 जन निर्मज संकल्पविकल्परहित अजेव एकशुद्धसत्तारूप चिदानंद तत्त्वामृत असंग
 अखंड अनंतशुणपर्यायरूप आत्मस्वरूपुंथ्यानते रूपातीतथ्यानजाणुं इहांमार्गी
 णाशुणवाणा नयप्रमाण मतिआदिकज्ञान क्योपशमजाव सर्वठामवायोग्यथया एक
 सिद्धनामूलशुणनेथ्यावे ते रूपातीतथ्यानजाणवो एटलेमोहनुंकारणजेथ्यान तेकथुं.

ह्वेजावनाकहेठे तेमांधर्मथ्याननी चारजावनाकहेठे ? मैत्रीजावनाते सर्वजीव
 साथें मित्रतानोजावचितववो सर्वनोजलोचाहनुं पणकोइनो मागोचितववोनही स
 र्वजीवकपरहितबुद्धिराखवीते मैत्रीजावना ३ गुणवंतअने ज्ञानादिकगुणकपरं रागते
 बीजीप्रमोदजावना ३ जेधर्मवंतकपर राग अनेमिथ्यालीकपर रागनही तेमदेषपण
 नही कारणके हिंसकउपरेंपण उच्चमजीवने करुणाकपजे जोउपदेशकी सारामा
 गेंआवेतो तेने शुद्धमार्गेंआणवो कदाचितमार्गेंनआवे. तोपणदेषनराखवो केम
 के ते अजाणठे एमसमजनुं एह्ववाजेपरिणाम तेमथस्थजावना ४ सर्वजीवने पोता
 नेतुअजाणी वयापाले कोइनेहणोनही तथाजेडुःखी अथवाधर्महीन तेहनाकपरकर

एषा तेनाडुःखटालवानोपरिणाम तथाधर्महीन जीवदेखीने एवोचिंतवेजे एजोवकिवारें धर्मपामज्ञे यथार्थआत्मसाधन पामीस्वरूपधर्मने किवारेंअवलंबज्ञे एवो परिणामते चोथी करुणाके० दयाजावना एचारजावनाकही.

१ ह्वेशरजावनाकहेजे शरीर कुटुंब धन परिवार सर्वविनाशीजे जीवनोमूलधर्म अविनाशीजे एम चिंतववुंतेपहेलीअनित्यजावना २ संसारमां मरणसमये जीवनेशरणराखनारकोइनथी एकधर्मनोशरणजे एवुंचिंतववुंते बीजीअशरणाजावना ३ माराजीवेसंसारमां जमतां सर्वजवकीधाजे एसंसारथी हुंकेवारेंबुटीश एसंसारमारोनथी हुंमोक्षमयीहुं एमविचारुं तेत्रीजीसंसारजावना ४ एमाहरोजीवएकलोजे एकलोआव्योएकलोजज्ञे पोतानाकरेलुंकर्म एकलोजोगवज्ञे एमचिंतववुंते चोथी एकत्वजावना ५ आसंसारमां कोइकोइनोनथी एमचिंतववुंतेपांचमीअन्यत्वजावना ६ आशरीर अपवित्र मलमूत्रनीखाणजे रोगजरार्थीनखोजे एशरीरथीहुं न्यारोहुं एमचिंतववो ते बघीअष्टुचिजावना ७ रागद्वेषअज्ञान मिथ्यात्वप्रमुख सर्वआश्रवजे एमचिंतववुं तेसातमी आश्रवजावना ८ ज्ञानध्यानमां वर्त्ततोजीव नवाकर्मबांधेनही ते आतमी संवरजावना ९ ज्ञानसहित क्रियातेनिर्झारातुंकारणजे तेनवमीनिर्झाराजावना १० चयदराजलोकतुं स्वरूपविचारवुंते दशमी लोकस्वरूप जावना? संसारमांजमता जीवने समकितज्ञाननीप्राप्तिपामवीडुर्लजजे अथवा समकेतपान्योपण चारित्र सर्व विरतिपरिणामरूपधर्म पामवोडुर्लजजे तेइग्यारमी बोधडुर्लजजावना.

११ धर्मनाकहेणदारगुरु तथाष्टुअगमनु सांजलतुं एहवीजोगवाइ मलविदो हेलीजेतेबारमीधर्मडुर्लजजावना एटलेबारजावनाकही एचारित्रतुंस्वरूप संपूर्णकथुं.

एवोसमकितसहित ज्ञानचारित्र तेमोक्षतुंकारणजे तेनाऊपर जव्यप्राणीथें विज्ञेथें वद्यमकरवो अनेजोतेतुं ज्ञानचारित्रनहीपले तोपण श्रेणीकराजानीपेरें सहहृणा ष्टुदराखजो जोसमकेतष्टुदजे तोमोक्षनजीकजे समकेतविना ज्ञानध्यान क्रियासर्व निःफलजे एमआगममांकह्योजे ॥ गाथा ॥ जंसकेतकिरइ अहवानसकेइतहयस हहइ ॥ सहहृमाणोजीवो पावइअयरामरंगणं ॥ १ ॥ अर्थ ॥ रेजीवतुंकरीशके तोकर अनेजोनकरीशके तोपण जेवोवीतरागेंधर्मकह्यो तेरीतेसहहजे सहहृणाष्टुदराखनारजीव अजरामर स्थानक तेमोक्षपदवीपामे.

ह्वेसमकितनो मार्गकहेजे १ जीव २ अजीव ३ पुण्य ४ पाप ५ आश्रव ६ संवर ७ निर्झरा ८ बंध ९ मोक्ष एनवतखजे तेमांमोक्षतुंकारणजीवजे अनेसंवर तथानिर्झरा एबेगुणजे एटले जीव संवर निर्झरा मोक्ष एचारउपादेयजे अनेबीजा

पांचहोयठे एहवो परिणामतेने समकेतज्ञानकहिथें तेसमकेतज्ञानजलोजथाय तिहां
अनुयोगदारमांकह्योठे ॥ गाथा ॥ नायम्मिगिन्हियहयवे अगिन्हियवेअइळअ
ळमि ॥ जइवमेवइयजो सोउवएसोनउताम ॥ १ ॥ अर्थ ॥ ज्ञानधीळइळयजा
णीने लेवायोग्यहोयतेजे अनेठांमवायोग्यठांमे एवोजेउपदेश तेनयउपदेशजाणवो
हवेसमकेतनी दशरुचिकहेले.

१ निसुर्गरुचि तेनिश्चयनयकरी जीवादिनवतत्वजाणे आश्रवत्यागे संवरआदरे
वीतरागनाकह्याजाव जेठइळ्य तेइळ्य खेत्र काल जावसहितजाणे नामादिचारनि
हेपा पोतानी बुद्धीधीजाणे सदहे वीतरागनाजाण्याजाव तेसळ्ये एवीसदहृणाहोय
२ उपदेशरुचि नवतत्व तथाठइळ्यने गुरुउपदेशधीजाणीसदहेते उपदेशरुचि
३ आज्ञारुचि ते रागदेषमोहेजेमनागयाठे अज्ञानमित्थुंठे एहवाअरिहंतदेव
तेणेजे आज्ञाकही तेनेमानेसदहे तेआज्ञारुचि.

४ सूत्ररुचि ते १ आचारांग २ सुयगडांग ३ ठाणांग ४ समवायांग ५ जगवती
६ ज्ञाताधर्मकथा ७ उपासकदशांग ८ अंतगडदशांग ९ अनुत्तरोववाइदशांग १०
प्रश्नव्याकरण ११ विपाक एङ्ग्यारअंग तथा बारसुंअंगदृष्टोवाद जेमांचउदपूर्वह
ता तेहमणाविबेदगयाठे तथा १ उववाइ २ रायपश्रेणी ३ जीवाणिगम ४ पन्नव
या ५ जंबु द्वीपपन्नति ६ चंदपन्नति ७ सुरपन्नति ८ कप्पीया ९ कप्पविडंसिया १० पु
फिआ ११ पुफ्फचुलीआ १२ वन्हिदिशा एवारउपांगजाणवा अने १ अवहारसूत्र
२ वृहत्कल्प ३ दशाश्रुतस्कंध ४ निशीथ ५ महानिशीथ ६ जितकल्प एठेद
ग्रंथ तथा १ चौसरण २ संथारापयन्नो ३ तंडुलवेयालीया ४ चंदाविजय ५ गणि
विजय ६ देविंदधुओ ७ वीरधुओ ८ गङ्गाचार ९ जोतिकरंड १० आयुःपञ्चखाण
एदशपचन्नानानाम तथा १ आवश्यक २ दशवैकालिक ३ उत्तराध्ययन ४ उधनिर्यु
क्ति एचारमूलसूत्र तथा १ नदि २ अनुयोगदार एपस्तालीसव्यागम तेमूलसूत्र त
था २ निर्युक्ति ३ ज्ञाप्य ४ चूर्ण ५ टीका एपंचांगीनावचन जेजीवमाने तथाआ
गमसांजलवानी तथा नणवानीजेनेघणीचाहानाहोय तेसूत्ररुचिजाणवी.

५ जेजीवगुरुमुखधी एकपदनोअर्थसांजलीने अनेकपदसदहे ते बीजरुची.

६ अनिगमरुचि ते जेसूत्रसिद्धांत अर्थसहितजाणे अनेअर्थविचार सांजलवानी
घणीचाहनाहोय तेअनिगमरुचि.

७ जे ठइळ्यनागुणपर्यायने चारप्रमाण तथासातत्रये करीजाणे ते त्रिस्ताररुचि.

८ क्रियारुचि ते दर्शनं ज्ञानं चरित्रं तप विनयं सुमतिं गुप्तिबाह्यक्रियां संहितं
आत्मधर्मसाथे जेनेरुचिषणीहोय तेक्रियारुचि.

९ संक्षेपरुचि ते जे अर्थनेज्ञानमां थोडोकहेयके घणो जाणीने कुमतिमां
पडेनही जिनमतमांप्रतितमाने तेसंक्षेपरुचि.

१० जेपांचअस्तिकायनुंस्वरूपजाणो श्रुतज्ञाननोस्वभाव अतरंगसत्तासद्देतेधर्मरुचि.

ह्वेसमकेतनाआठगुणकहेते ? निसंकाते जिनागममध्येसूक्ष्मअर्थकह्या तेसाचा
सद्दे तेमांसंवेदह्याणेनही तथासातजयथोपणदरेनही १ निकंषागुण ते पुण्यरूप
पफलनीचाहनानराखे केमके जिहांइह्या तिहांकर्मनोबंधते माटे २ निवृत्तिगह्यागुण
ते शुच्यशुच्यजपुज्ज एकसरिखाते तेमां पुण्यनाउदयथी शुच्ययोग मिव्याखुशीथइय
हंकारनकरवो तथापापनाउदयथी दुःस्वसंयोगमिव्यादिलगीरखातुंनही ४ अमूढह
ष्टीगुण ते जे आगममां सूक्ष्मनिगोदना तथाउड्यना सूक्ष्मविचारकह्याते तेसांज
जतोथकोसुजायनही जेपोतानी धारणामांआवेतेधारीराखे अनेजेधारणामां नआवे
तेनेसद्दे ५ अशुभगुण जे आपणाजीवमां अनंतज्ञानादिकगुणते तेबुपा
ववानही शुद्धसत्ताजेवीठे तेवीकहेवी रांगदेष अज्ञानतेकर्मनीउपाधिठे जीवउपा
धीधीन्यारोठे ६ स्थिरिकरणगुण ते आपणापरिणाम ज्ञानमांस्थिरकरवा मगाव
वानही अथवाकरोइजव्यप्राणीधर्मथीपडतोहोय तेने साह्यदेइउपदेशआपीस्थिरकर
वो ७ वात्सल्यतागुण ते जेनीसाथे ज्ञान ध्यान तप परिक्रमणो जेजोकरता होये
अनेसद्देहापणएकजहोय तेआपणोसार्धर्मिनाइते तेनीजक्तिकरवी अथवा सर्वजी
वनाज्ञानादिगुण आपणासमानते माटे सर्वजीवऊपरदयाकरवी अथवाबीजाजीव
नापण आपणातुल्यज्ञानादिगुणते तेजीवने पोषवायोग्यज्ञानध्याननोषणोअन्यास
करावेउप्रजावकगुण ते जगवंतनाधर्मनीप्रजावनामहिमाकरवी अथवा पोतानेज्ञाना
दिगुणवधारवादानशील तप जावपूजा करीघणीमहिमाकरवी एसमकितनाआठगुण
ह्वेसमकेतनापांचनूषणकहेते ? उपशमजावनूषण ते विवेकीप्राणीप्रायेंक
षायनकरे अनेजोकदाचित्कषायकरेतोपण तरतमननेपाठोवाजे ३ आस्तानूषण ते
जंगवंतना वचनऊपरशुद्धप्रतितराखें जगवंतेंजेमआगममां आज्ञाकरीतेमसद्दे ३
दयानावनूषण ते सर्वजीव पोतानासरिखाजाणीदयापालवी ४ संवेगनूषण जे सं
सारथी तथाधनथी शरीरथी उदासीपणोराखवो ५ निरवेद्यनूषण ते इंद्रियना
सुखजीवेंअनंतितवारजोगव्या पणतेदुःखनाकारणते एकचिदानंदमोहमथी अतींदि
यसुखनेआपणाकरीजाणे एसमकेतनापांचनूषणकह्या.

हवेण आयतनकहेणे ? निश्चैकुरुते जगवंतनावचननाखोटा अर्थकरे खोटीपरुप
 णाकरे १ व्यवहारकुरुते योगी सन्यासी ब्राह्मण अने आचारहीन वेपथारी य
 ति तेपणोडवा ३ निश्चैकुरुते जेणे श्रीवीतरागदेवतुंस्वरूपनधीजाणुं ४ व्यवहार
 कुरुते जे सरागीदेवकृष्णमाहादेव खेत्रपाल देवी पितरप्रमुख तेपणोडवा ५ निश्चै
 थीकुरुते जे एकांतमार्गी बाह्यकरणीकराच्याळे अंतरंगज्ञाननधीउलख्योते ६ व्य
 वहारकुरुते पारकाअन्यदर्शनीनामतसर्वठोडवा एटलेकुरुते कुरुतु तथाकुरुतेनेढो
 ढीळु-इदेव गुरुतथाधर्मसहदे तेसमकेतनी सहहणाजाणवी समकेतनालक्षण पन्नव
 णासूत्रथीकहेणे गाथा ॥ परमहंसंथवावा सुदिष्ठपरतसेवणावावि ॥ वावन्नकुदं
 सणा वक्तृणायसमत्तसहहणा ॥ १ ॥ अर्थ ॥ परमार्थे ढड्य नवतत्वनागु
 णपर्याय मोक्षरूप एटले जे परमार्थसूक्तार्थे तेजाणवानोघणोपरचोकरे
 अथवाजाणवानीधणीचाहनाराखे अनेसुदिष्ठके० नलीरीतेदीगजाण्याळे परमार्थे
 ड्यमोक्षमार्गीजेणे एहवागुरुनीसेवाकरे एटलेज्ञानीगुरुधारवा अने वावन्नके० जि
 नमतियतिनामधरावी नेजेखेत्रपालप्रमुखने समकितविनामाने एवागुरुनोसंगवजे
 अनेकुदर्शनी जेअन्यमतितेनोसंगनकरे एवाजेपरिणामतेसमकितनीसहहणाजाण
 वी विरयासासक्ताउ कषायहीणामहद्वयधरावि॥ सम्मदिष्ठिविदुणा कयाविमुक्तं पा
 वंति॥ ३ ॥ अर्थ॥ जेसावद्यआरंभधीविरम्याळेक्रोधादिआचारकषायजीत्याळेअनेछु-इपां
 चमहाव्रतपाजेळे पणसमकेतविनाळे तेजीवमोक्षपामेनही.

हवेसमकिततेसीवस्तुळे तेविषेगाथाकहेणे गाथा ॥ नयजंगपमापोहिं जो अप्पासा
 यवायजावेणं॥ जाणइमोक्तसखं सम्मादिष्ठितोनेक ॥ ३ ॥ अर्थ ॥ नय तथा
 जंगेकरी तथाप्रमायेकरी जेपोतानाआत्मानेजाणे उलखेस्यादादआतपहेजाणे अ
 ने एमस्यादादपणेमोक्षनिकर्मावस्थानेपणजाणे परवस्तुने हेयजाणे जीवगुणउपा
 देयजाणे तेने समकेतिजाणवो.

हवेजीवस्वरूपध्यानकरवाने गाथाकहेणे ॥ अहंमिक्कोखलुसुद्धो निम्ममउनाणदं
 सणसमग्गो ॥ तम्मिदिष्ठितञ्चित्तो सधेएएखयंनेमि ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ ज्ञानीजीव एह
 तुंध्यानकरे के हुंएकतुं परपुजलधीन्यारोतुं निश्चैनयकरीछु-इतुं अज्ञानमलधीन्यारोतुं
 निर्मलतुं ममताधीरहिततुं ज्ञानदर्शनधीनखोतुं हुंमाराज्ञानस्वजावसहिततुं हुंमारा
 गुणमारह्योतुं चेतनागुणतेमाहरीसचाळे हुंमाराआत्मस्वरूपनेध्यावतो सर्वकर्मक्यक
 रंतुं॥ गाथा॥ निरंजणंनिकलअयल देवअणाइअणइअणानं ॥ चयणलक्षणसि-इसम
 परमप्यासिवसंतं ॥ ५ ॥ अर्थ ॥ कर्मअंजनधीरहित निरंजनतुं कलंकरहिततुं अथ

लके० पोतानास्वरूपार्थीकिवारेचलायमानथावर्तनही परमदेवतुं जेनीआदिनथी तथा जेनोअंतनथी चेतनालक्षणतुं सिद्धसमानतुं संतसत्तामयीतुं गाथा ॥ जीवादिसद्वह सं सम्मत्तंसअधिगमोनाणं ॥ तथेवसयारमणं चरणंसोडमुक्कपहो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जीवादिकठडव्यजेवाळे तेवासद्वहवा तेसमकेत अनेठडव्यजेवाळे तेह्वा गुणपर्याय सहितजाणे तेज्ञानजाणतुं तेठडव्यजाणीने अजीवनेठांमे अने जीवना स्वगुणमां स्थिरथयीनेरमे तेचारित्रकदिये एज्ञानदर्शनचारित्र शुद्धरत्नत्रयी तेमोहनो मार्गळे माटेएज्ञानदर्शनचारित्रनोघणोयत्नकरवो एरत्नत्रयीपामीनेप्रमादकरवोनही तिहांनिश्चयवद्बहारनीगाथा ॥ नड्वियमग्गोसुरको वद्बहारोपुन्नकारणोबुचो ॥ पढमा संवररूवां आसवहेउतउबीउ ॥ ७ ॥

अर्थ निश्चैनयनोमार्ग ज्ञानसत्तारूप ते मोहनुंकारणळे एटलेमोहनळे अनेव्यवहारक्रियानयते पुण्यनुंकारणकहो पहेलो निश्चैनयसंवरळे अनेनिश्चंसंवरनिश्चैनय तेएकजळे जूदानथी बीजोव्यवहारनय तेआश्रव नवाकर्मलेवानोहेतुळे एटलेशु नपुण्यकर्मनो आश्रवथायळे अनेअशुचनव्यवहारें अशुचनकर्मनोआश्रवथायळे कोइ पुढेजे व्यवहारनय आश्रवनुंकारणळे तो अमेव्यवहारनहीआदरसुं एकनिश्चैमार्ग आदरसुं तेनेउत्तरकहेळे ॥ गाथा ॥ जइजिणमपंपवळ्ह तासाववहारनधियएसु यहाएकेणविणातिथ्यं विडिईअन्नेणउतच्च ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोचयप्राणी जोतमनेजिनमतनी चाहनाळे अनेजो तुमेजिनमतने इठोठो मोहनचेचाहोठो तोनिश्चैनय अनेव्यवहारनय ठांफशोनही एटलेबेहुनयमान जो व्यवहारनयचालजो अनेनिश्चैनयसद्वहजो जोतुमेव्यवहारनयउथापशो तोजिन शासनना तीर्थनोउठेदथाडो जेणेव्यवहारनय नमान्यो तेणे गुरुवंदना जिनन क्ति तप पञ्चखाण सर्वनमान्या एम जेणेआचारउथाप्यो तेणे निमित्तकारणउथा प्यो अनेनिमित्तकारणविना एकलोउपादानकारण तेसिद्धनथाय माटे निमित्तकार णरूप व्यवहारनय जरुरमानतुं अनेजो एकलोव्यवहारनय मानियें तोनिश्चैनय उ लख्याविना तत्वतुंस्वरूप जाणुंजायनही माटेतत्वमार्ग अनेमोहनमार्ग तेनिश्चैनय विना पामियेंनही अनेतत्वज्ञानविना मोहनथी एटलेनिश्चैविना व्यवहारनिःफलळे अनेनिश्चैसहित व्यवहारतेप्रमाणळे तेनोदृष्टांत जेमसोनानाआचूषणमां उपधातु अथवाकिएजोमिळ्योहोय तेपणउंचासोनानेजावेलेइ राखियेंठेयें अनेजोतेकिएजो तथासोनुंचूडंकरियें तो सदुकोइसोनानेजे पण कोइकिएजोजेकृधातु तेजीयेनही

तेम निश्चैनय सोनासमानते माटेनिश्चैनयसहित सर्वजलाते अनेनिश्चैनयविना स
र्वेअलेखेते माटेआगममां निश्चैव्यवहाररूप मोक्षमार्गते तेकह्यो.

वलीशरीरकपर मोहकरेनही तेविषे ॥ गाथा ॥ ङिज्ञोचिज्ञोजायखउ जोई
हमेदुशरीर ॥ अय्याजावेनिम्मलो जंपावंचवतीरं ॥ ए ॥ अर्थ ॥ नव्यंप्राणीएमचित
वेजे एशरीर ङीजजाउ जिजजाउ क्यथइजाउ विणशीजाउ एमाहं शरीरपुज्जी
कते परवस्तुते तेएकदीवसेंमूकवुंते माटेरेप्राणी तुंआपणीआत्मानेनिर्मलपणेध्यावतो
संसारथी तरीनेकांगोपामीश॥गाथा॥एहिजअप्यासोपरमप्या कम्मविसेसोईजायोज
प्या॥इयमेदेवक्लाजुसोपरमप्यावदुतुद्वेअप्योअप्या ॥ १० ॥ अर्थ ॥ अहोचव्यजीव
एहीजआपणोआत्माते तेदुःखद्वंद्वते पणकर्मनेवशपढयो जन्ममरणकरेते पणएशरी
रमां जेजीवते तेदेवते परमात्माते माटेतुमे आपणोआत्माध्यावो तरएतारएजिहा
ज एआपणोआत्माजते एमश्रीहेमाचार्ये वीतरागस्तोत्रमांकह्योते यःपरात्मापरंज्यो
तिः परमःपरमेष्ठिनां ॥ आदित्यवर्णोत्तमसःपरस्नाहामनंतिर्यं ॥ १ ॥ सर्वेयेनोदमूखं
त समूलाःक्लेशपादपाइत्यादि ॥ अर्थ ॥ परमात्माते परमज्योतिते पंचपरमेष्ठीथी
पणअधिकपूज्यते केमकेपंचपरमेष्ठीतो मोक्षमार्गनादेखाडनाराते पणमोक्षमांजवांवा
लोतो आपणोजीवते अज्ञाननो मिटावनारते सर्वकर्मक्लेशनो खपावनारते एवो
आत्माध्यावो एहिजपरम श्रेयनुंकारणते द्युःखेपरमनिर्मलते एहवोआत्माउपादेय
जाणीसदहे अनेजेवोपोताथी निरवाह्याय तेवोत्यागवैरागमांप्रवर्ते एटले धन तेपर
वस्तुजाणी सुपात्रनेदानआपे अनेइंइयनाविकारते कर्मबंधनाकारणजाणीपरिहरे शी
लपाजे जेआहारते तेपुज्जीकपरवस्तुते शरीरपुष्टीनुंकारणते अनेशरीरपुष्टकीधाथी इं
इयोनाविषयनोपोषथाय माटेतेपरस्वजावते अज्ञान संसारनुंकारणते माटेआहा
रनोत्यागकरवो तेनेतपकहिये तथापूजाते जेश्रीअरिहंतदेवे मोक्षमार्गउपदेश्यो
तेआपणोजाण्यो माटेआपणाउपकारीते तेउपकारीनी बहुमानसहित जकिकरिये
माटेश्रीअरिहंत देवाधिदेवनी पूजाकरवी एम दान शील तप पूजा सर्व जीव अजी
वंतुंस्वरूप उल्लंघ्याविनाजेकरवुं तेपुण्यरूप इंइयसुखनुंकारणते अनेजे जीवनेउपादेय
करी वांढाविनाकरणीकरेते तेनिष्कारांनुंकारणते एमदयापण श्रीजगवतीसूत्रमां साता
वेदनीकर्मनुं कारणते एटले सभ्यक्ज्ञानिने सर्वकरणीतेनिष्काररूपते अनेज्ञानविना
सर्वकरणी बंधनुंकारणते माटेज्ञाननो धणोअन्यासकरजो एजगवंतंसीखामणदीधीते.

तथाज्ञाननुंकारण श्रुतज्ञानते तेनोधणोजावरखजो श्रीगणेशमां तथा उत्तरा
ध्ययनमां तथाजगवतीमां ? वाचना ३ एठना ३ परावर्तना ४ अनुप्रेक्षा ५ धर्मक

था एसिंशाय जणवा गुणवानुंफल मोहकहोते सिंशायकरवाथी ज्ञानावरणी कर्मखपावे केमके वाचनाथी तीर्थधर्मप्रवर्त्ते महानिर्द्धाराथाय पुठवाथी सूत्रतथा अर्थशुद्धथाय मिथ्यात्वमोहनीयखपावे तेजेमजेम अर्थविचारपूठे तेमसमकितनिर्मलथायअने अनुप्रेक्षाते अर्थविचारतां सातकर्मनीस्थितिना रसपातलाकरे अनंतो संसारखपावीने पातलोकरेतथाश्रुतज्ञाननीआराधनाथी अज्ञानमिटे एवाफलकहावे. माटे वाचवा तथा जणवानो घणोउद्यमकरवो केमके आजपांचमांआरामां को इ केवलीनथी तथा मनपर्यवज्ञानो अनेअवधिज्ञानीपणनथी एकमात्रश्रुतज्ञान ते द्विजआगमनो आराधकवे यतः कन्नअम्हारिसापाणी इसमादोसद्वृत्तिया ॥ हाय एणाहाकहंदुंता नदुंतोजइजिणागमो ॥ १ ॥ अर्थ ॥ हेजगवंत अमसरिखाप्राणी नी शीगतिथात जेअर्मेआइसमर्पचमकालमां अवतारलीधो हाइतिखेदे अमेअनाथ तुं जो जिनराजनाकहेला आगमनहता तोआजसुंथात एटले आजआगमनोजआ धारवे माटेआगम अने आगमधर जे बहुश्रुत तेनोघणोविनयकरवो आगममांवि नयतुंफल तेसांजलतुं अनेसांजलवानुं फलज्ञानवे ज्ञानतुंफलमोहवे एमआगम सांजलीजेवायोग्यलेजो अयोग्यतांमजो सहहणाशुद्धराखजो सहहणाते मोहनुंमू लवे एइंइयसुखतोआजीवे अनंतिवारपाम्यावे एहवी जाति जन्म योनी कोइरही नथी जेआपणाजीवेनहीकरीहोय एजीवने संसारमांजमतां अनंतापुजल परावर्त्तमा नथया पणधर्मनी जोगवायीमिलीनही तोहवेमनुष्यजव श्रावककुल निरोगशरीर पं चेंडीप्रगट बुद्धिनिर्मल एटलासंयोगमल्या वलीश्रीवीतरागनीवाणीनाकेहेनारा शुद्ध गुरुनी जोगवाइपामीने अहोजव्यलोको तुमेधर्मनेविषे विशेषउद्यमकरजो फिरिथीए वीजोगवाइ मिलवीडुर्लजवे माटेप्रमादकरशोनही एशरीर धन कुटुंब आयुषो सर्व चंचलवे हणहणबीजेवे माटे पांचसमवायकारणमल्या मोहूरूपकार्य सिद्धकरतुं तेपंचसमवायनानांमकहेवे १ काल २ स्वभाव ३ नियत ४ पूर्वकृत ५ पुरुषाकार. एपांचसमवायमाने तेसमकेतिवे एमांएकसमवाय उभापे तेहनेमिथ्यात्वीकहियें एम सम्मत्तिसूत्रमां कह्योवे गाथा ॥ कालोसहानियइ पुंवकयंपुरिषकारणोपंच ॥ सम वाएसमत्तं एगंतेहोयमिबुत्त ॥ १ ॥

अर्थ ॥ काललब्धिविना मोहूरूपकार्य सिद्धथायनही एटजेकालसर्वतुंकारणवे जेकालें जेकार्यथवानोहोय तेकार्यतेकालेंथाय एकालसमवाय अंगीकारकरीकह्यो इहांकोइपुठेजे अजव्यजीव मोहूकेमजतानथो तेनेउत्तरजे अजव्यनेकालमले पण अजव्यमांस्वभावनथी तेथीमोहूजायनही केमके कालस्वभाव एवेकारणजोइये ते

वारंफरिपुठ्युंजे जव्यजीवर्मातो मौहेज्जवानोस्वजावळे तोसर्वजव्य केममोहजतान थी तेनेउत्तर जे नियतके० निर्धेसमकित्तुण्णजागे तेवारंमोहूपामे एटलेकाल स्वजाव नियतएत्रणकारणमान्या तेवारंफरिपुठ्युं जे समकित्तुआदिकारणतो श्रेणी कराजानेहता तोमोहूकेमनथयो तेनेउत्तर जे पूर्वकृतकर्मघणाहता अथवापुरुषाकार ते उद्यमकखोनही फरीपुठ्युंजे शालीजडप्रमुखें तो उद्यमघणोकीधो तेनुंउत्तरजे तेमनापूर्वकृत अजकर्मखव्यानहता माटेपांचसमवाय मिव्याकार्यनीसिद्धिथाय ते वारंफरिपुठ्युंजे मरुदेवामाताने तोचारकारणमिव्या पणपांचमो पुरुषाकारउद्यम काइकीधोनही तेनेउत्तर जे रूपकश्रेणीचढवानो अज्जव्यानरूप उद्यमकीधोटे माटे पांचसमवायमिव्या मोहूरूपकार्य सिद्धथाय.

जेवारं केवलज्ञानेकरिसर्वडव्य जेमरह्याळे तेमदेखे एटले आकाशडव्य जोका जोकप्रमाणळे तेमांअजोकां बीछुंडव्यकोइनथी जोकाकाशनाएकेकप्रदेशें धर्मास्ति काय अधर्मास्तिकायनो एकेकप्रदेशरह्योळे तथाअनंताजीवना अनंताप्रदेशरह्याळे अनंतापुजलपरमाणुरह्याळे कालनोसमय सर्वत्रवर्तेळे.

हवे उडव्यनीफरशनाकहेळे धर्मास्तिकायना एक प्रदेशें धर्मास्तिकायना उप्रदेश फरस्याळे तेआवीरीते के चारदिशिनाचार अनेपांचमोनीचे उठोऊपर एउप्रदेशफर स्याळे तथा एकमूलपोतेंप्रदेश एमसातप्रदेशनो संबंधे अनेधर्मास्तिकायना एकप्रदेशने आकाशडव्य तथा अधर्मास्तिकायना सातसातप्रदेश फरसेळे तेएकमूलनाप्रदेशने बीजाडव्यनो मूलनोप्रदेशफरसे माटे सातप्रदेशनीफरशनाळे अनेधर्मास्तिकायना एकप्रदेशें जीवपुजलना अनंताप्रदेशनी फरसनाळे अनेजोकेअंतेजे धर्मास्तिकायना प्रदेशळे तेने आकाशनीफरसनातो उदिसिनीळे अनेएकमूलप्रदेशसुद्धा सातप्रदेश नीफरसनाळे अनेबीजाडव्यनी त्रणदिशिनीफरसनाळे एमसर्वडव्यनीफरशनाळे अने आकाशथी धर्म अधर्मनीअवगाहना सूक्ष्मळे धर्मअधर्मडव्यधीजीवनीअवगाहना सूक्ष्मळे जीवथी पुजलनी अवगाहना सूक्ष्मळे.

एमउडव्यना गुणपर्याय सामान्यस्वजाव १ ७ अनेविशेषस्वजावदशळे तेअ्रीकेवली जगवंत ज्ञानथीजाणे दर्शनथीदेखे तेइग्यारसामान्यस्वजावकहेळे १ अस्तिस्वजाव २ नास्तिस्वजाव ३ नित्यस्वजाव ४ अनित्यस्वजाव ५ एकस्वजाव ६ अनेकस्वजाव ७ जेदस्वजाव ८ अजेदस्वजाव ९ जव्यस्वजाव १० अजव्यस्वजाव ११ परमस्वजाव १२ इग्यारसामान्यजाव सर्वडव्यमांटे एसामानउपयोग दर्शनगुणथीदेखे हवेद

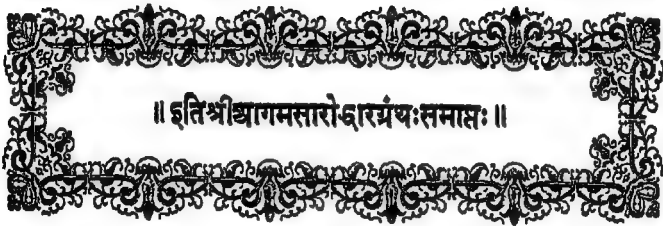
शविशेषस्वजावकहेले १ चेतनस्वजाव २ अचेतनस्वजाव ३ मूर्तिस्वजाव ४ अमूर्ति
स्वजाव ५ एकप्रदेशस्वजाव ६ अनेकप्रदेशस्वजाव ७ शुद्धस्वजाव ८ अशुद्धस्वजाव
ए विजावस्वजाव १० उपचरितस्वजाव एदशविशेषस्वजाव तेकोइकइव्यमांकोइकस
जावढे कोइकइव्यमांकोइकस्वजावनथी एज्ञानथीजाणो एटलेसिद्धजगवानलोकालोक
सर्व ज्ञानोपयोगथीजाणीरह्याढे दर्शनोपयोगथीदेखीरह्याढे एह्वाअनंतगुणीअरूपी
सिद्धजगवानढे तेसमान पोतानीआत्मानेजाणो उपादेयकरीथ्यावे तेसमकेतजाणवो.

॥ दोहा ॥

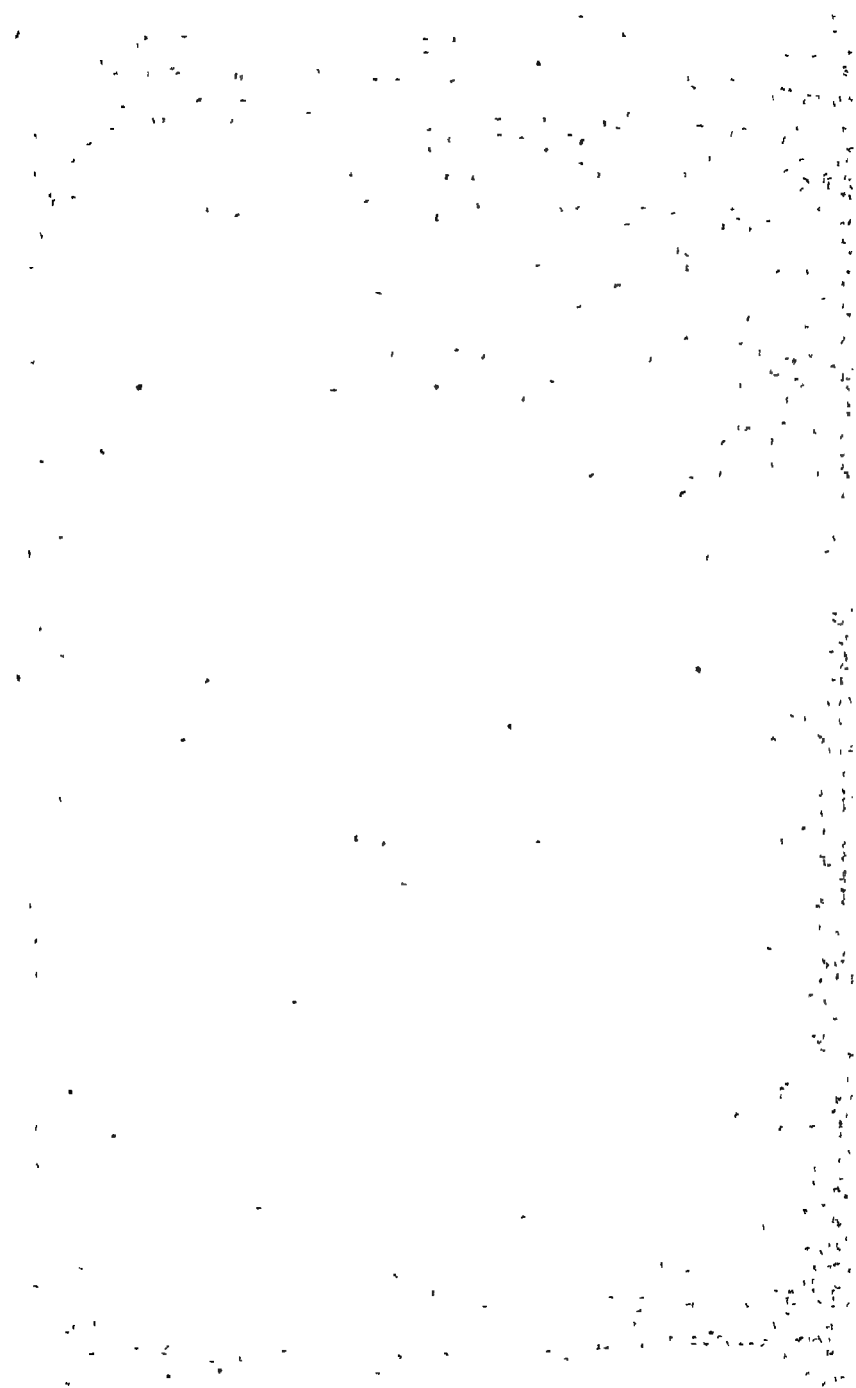
अष्टकर्मवनदाहके ॥ जएसिद्धजिनचंद ॥ तासमजोअप्यागणो॥वदेताकोइंद ॥ १ ॥
कर्मरोगउपधसमी ॥ ग्यानसुधारसवृष्टी ॥ शिवसुखामृतसरोवरी ॥ जयजयसम्यक्
दृष्टी ॥ २ ॥ एहिजसदगुरुशरिखे ॥ एहिजशिवपुरमाग ॥ जेजोनिजग्यानाविगुण ॥
करजोपरगुणत्याग ॥ ३ ॥ ग्यानवृद्धसेवोनविक ॥ चारित्रसमकेतमूल ॥ अमरअग
मपदफललहो ॥ जिनवरपदवीफूल ॥ ४ ॥ संवतसचरबिदुत्तरे ॥ मनसुद्धफाणुणमा
स ॥ मोटेकोटमरोटमे ॥ वसतांसुखचोमास ॥ ५ ॥ सुविहितखरतरगहसुथिर ॥ यु
गवरजिनचंदसूर ॥ पुण्यप्रधानप्रधानगुण ॥ पाठकगुणोपमूर ॥ ६ ॥ तासशिष्यपाठक
प्रवर ॥ सुमतिसारगुणवंत ॥ सकलशास्त्रज्ञायकगुणी ॥ साधुरंगजसवंत ॥ ७ ॥ ता
सशिष्यपाठकविबुध ॥ जिनमतपरमतजाण ॥ नविककमलप्रतिबोधवा ॥ राजसाग
रगुरुजाण ॥ ८ ॥ ग्यानधर्मपाठकप्रवर ॥ शमदमगुणोअगाह ॥ राजहंसगुरुगुरुसक्ति ॥
सद्गुजगकरेसरह ॥ ९ ॥ तासशिष्यआगमरुचि ॥ जैनधर्मकोदास ॥ देवचंदआनंदमे ॥
कीनोग्रंथप्रकाश ॥ १० ॥ आगमसारोद्धारएह ॥ प्राकृतसंस्कृतरूप ॥ ग्रंथकीयोदेवचं
दमुनी ॥ ग्यानामृतरसकूप ॥ ११ ॥ कखोइहांसदायअति ॥ दुर्गदासशुनचित्त ॥ समजा
वननिजमित्रकुं ॥ कीनोग्रंथपविच ॥ १२ ॥ धर्ममित्रजिनधर्मरतन ॥ नविजनसमकितवं
त ॥ शुद्धअमरपदउलखण ॥ ग्रंथकियोगुणवंत ॥ १३ ॥ तत्वग्यानमयग्रंथयह ॥ जो
वेबालाबोध ॥ निजपरसत्तासबलिखे ॥ श्रोतालहेप्रबोध ॥ १४ ॥ ताकारणदेवचंद
मुनी ॥ कीनोआगमग्रंथ ॥ जणसेगुणसेजेनविक ॥ लहेजेतेशिवपंथ ॥ १५ ॥ कथ
कशुद्धश्रोतारुची ॥ मिलजोएहसंयोग ॥ तत्वग्यानश्रद्धासहित ॥ वलीकार्यनिरोग ॥
॥ १६ ॥ परमागमसुराचजो ॥ लहेसोपरमानंद ॥ धर्मरागगुरुधर्मलौ ॥ धरजोएसु
खकंद ॥ १७ ॥ ग्रंथकीउमनरंगसौ ॥ सितपखफाणुणमास ॥ जोमवारअरुतिजति
थि ॥ सफलफलीमनआस ॥ १८ ॥

आध्यागमसारमां पेच १४६ नी जेन ए मीमथ्ये चउदराजलोकनोखंधलोकाकाश
सादितांतळे तेआवीरीतेजे लोकनामथ्यजागेआठरुचकप्रदेशथी मांमीनेसादिळेजिहां
चउदराजलोकनोअंतआवे तिहांसांत तथा चउदराजलोकनोलेलोप्रदेशमूकीनेपळेअ
लोकनीआदिजेवी पणअलोकनोअंतनथी माटेसादिअनंतकद्युते.

तथापेच १५३ नी पेजीजेनमां श्रीजगवतीसूत्रमांसुतढोखलुपढमो बीउनिङ्कृत्ति
मिसउंनणित्॥इत्तोतईयणुउंगो नाणुनाउजिणवरोहिं ॥ एवीरीतेआगमसारनी जूदी
जूदीत्रणप्रतोमां लख्युंहतुंमाटेमैपण तेमजलख्युंते पणबीजाघणातेकाणे एजगव
तीनीसाखदीधीतेतिहांतो सुतढोखलुपढमो बीउनिङ्कृत्तिमिसउंनणित् तइंथनिर
विसेसो एसविहिदोइअणुउंगो॥एवोपाठळे तेखरोजणायळे पळेबहुश्रुतकहेतेखरुं.

॥ इति श्रीआगमसारोद्धारग्रंथः समाप्तः ॥

॥ श्रीपरमशुक्लानमः ॥

अथश्रीदिवचंजकीकृतनयचक्रसारनुंबालाबोधलिख्यते

मंगलाचरण

प्रणम्यपरमब्रह्मशुद्धानंदरसास्पदं ॥ वोरंसिद्धार्थराजेंद्रनंदनंलो
कनंदनं ॥ १ ॥ नत्वासुधर्मस्वाम्यादिसंघंसद्वाचकान्वयं ॥ स्वगुरून्
दीपचंज्वाख्यपाठकान्श्रुतपाठकान् ॥ नयचक्रस्यशब्दार्थकथनंलो
कचापया ॥ क्रियतेबालबोधार्थं सम्यङ्मार्गविशुद्धये ॥ ३ ॥

प्रशस्ति

श्रीजिनागमनेविषे १ इव्यानुयोग २ चरणकरणानुयोग ३ गणितानुयोग ४
धर्मकथानुयोग एचारअनुयोगकद्याते तेमां बड्य्य अने नवतत्व तेनाशुणपर्याय स्व
जावपरिणमनेजाणुं तेइव्यानुयोग एवं पंचास्तिकायतुं स्वरूपकथनरूपते तेपंचा
स्तिकायमध्ये एकआत्मानामेअस्तिकायइव्यते तेआत्माअनंताते तेनामूलबेजेद
ते तेमां एकसिद्धनिष्पन्न सर्वकर्मावरणदोषरहित संपूर्णकेवलज्ञान केवलदर्शनादि
गुणप्रगटरूप अखंड अमल अव्याबाधानंदमयी लोकनेअंतेविराजमान स्वरूपजो
गी तेसिद्धजीवकहियें तेसिद्धतासर्वआत्मानो मूलधर्मते तेसिद्धतानीईहाकरवाने सि
द्धजगवंतनो यथार्थसिद्धपणो उलखीने निष्पन्नसिद्धनोबहुमानकरवो अनेपोते
पोतानीजूले अष्टुद्धचेतनपणे परिणमतां बांध्याजे ज्ञानावरणादिकर्म तेटालीने पो
तानीसंपूर्णसिद्धतानी रुचिकरवी एहीजदितसिद्धाते.

वलीबीजोनेद संसारीजीवोनोते तेजेणे आत्मप्रदेशें स्वकर्मापणे कर्मपुजलनेय
ह्या जेनेकर्मपुजलनोलोलीजावते तेमिथ्यात्व गुणगणार्थीमांभीने अयोगीकेवली गु
णगणाना चरमसमयपर्यंत सर्वसंसारीजीवकहियें तेनावलीबेजेदते एकअयोगी बी
जासयोगी तेसयोगीनावेजेद एकसयोगीकेवली बीजासयोगीबद्धस्थ तद्धस्थनावेजेद
एकअमोही बीजासमोही समोहीनावेजेद एकअनुदितमोही बीजाउदितमोही उ
दितमोहीनावेजेद एकसद्धममोही बीजाबादरमोही बादरमोहीनावेजेद एकश्रेणीवं

त बीजाश्रेणीरहित श्रेणीरहितनाबेजेद एक संयमीविरति बीजाश्रयविरति अ
विरतीनावलीबेजेद एकसमकेति बीजामिथ्यात्वी मिथ्यात्वीनाबेजेद एकग्रंथिजेदी
बीजाग्रंथिअजेदी ग्रंथिअजेदिनाबेजेद एकजव्य बीजाअजव्य तेमां अजव्यजीवोनु
तो दलजएवोहोय जेश्रुतअन्यासपणकरे तथा इव्यथीपंचमहाव्रतआदरे पणआ
त्मधर्मनायथार्थ श्रद्धाविनापेहेलोयुणताणो किवारेभूकेनही माटेएजीवो तेसिइप
दपामवानेयोग्यनही तेअजव्यचोयेअनंतते.

बीजाजव्य तेजेसिइपणानेयोग्यते जेनेकारणयोगमिजे पलटणपामे तेजव्य
जीवो अजव्यथीअनंतगुणाते तेमथ्येकेइकजव्यसामग्रीयोगपामी ग्रंथिजेदकरीने स
मकितपामे अनेकेटलाएकजव्यतो सामग्रीनेअजावें समकितपामेजनही उक्तचविशे
षणवत्यां सामग्रीअजावाउ बवहारराशिअण्यवेशाउ ॥ जवावितेअणता जेसिइसु
हंनपावति ॥ १ ॥

पणतेजव्यजीवोमां योग्यताधर्म उतोळे तेमाटेजव्यकहियें जेजीवमिथ्यात्वतजी
ने शुद्धयथार्थ आत्मपणोव्यापकरह्यो तेजमारोधर्म अनेजेथीते आत्मसत्तागतध
र्मप्रगटे तेसाधनधर्मबेजेदेंबे एकवायणापुंठणादि वंदननमनादि पडिलेहणप्रमाझी
दि जेटलीयोगप्रवृत्तिते सर्वइव्यथी साधनधर्मकहियें तेजावधर्म प्रगटकरवाने जेकरे
तेनेकारणरूपते इव्यतेजेजावतुंकारण कारयासेदवें इतिआगमवचनात् ॥

अनेजेउपयोगादि पोतानाह्योपशमजावें प्रगट्याजे ज्ञानवीर्यादिगुण तेपुजला
नुयाथीपणाथीटालीने शुद्धगुणीजेश्रीअरिहंत सिद्धादिक तेनाशुद्धगुणने अनुयायी
करवा अथवाआत्मस्वरूप अनंतगुणपर्यायरूपतेने अनुयायीकरवा तेजावथीसाध
नधर्मजाणवो एआत्मानीपजाववानो उपायते.

जिहांजगेंआत्मालुंशुद्धस्वरूप चिदानंदधन तेसाध्यमानथी अनेपुजलसुखनीश्या
शायें विष गरल अन्योन्य अनुष्ठान जेकरवुं ते संसारहेतुते माटे साध्यसापेक्षपणे
स्यादादश्रद्धायें साधनकरवुं एहिजमार्गीते अने एमार्गनीजे प्रतितरुचि ते सम्यक्त
कहियें तेसम्यक्तग्रंथिजेदकखोपामयें तेग्रंथिजेदतो प्रणकरणकरेतोजडे तेप्रणकरण
जीवकरे तेवारेंसम्यक्दर्शनपामे तेप्रणकरणमां पेहेलुंयथाप्रवृत्तिकरण बीजुंअपूर्वकर
ण त्रीजुंअनिवृत्तिकरण एकरणसर्व सद्गीपचेंडीकरे तेमांप्रथमयथाप्रवृत्तिकरणतेजव्य
तथाअजव्यपणकरे कोईकजीवअनंतिवारकरे तेयथाप्रवृत्तिकरणतुं स्वरूपलखियेंबैपे
सर्वकर्मनी उक्तकृष्टस्थितिना बांधनारजीवने संक्षेपघणोळेमाटे यथाप्रवृत्तिकरणक
रेनही उक्तचविशेषावश्यके उक्तोसत्तिलप्रइ नयणाएंसुपुबलंदाए॥सहजहन्निवृ

विनं लप्सङ्गेषु पुत्रपदिवन्नो ॥ १ ॥ माटेकर्मनी उत्कृष्टस्थितिनो बांधनारजीव ते चारसा
 मायकनोलाजनपामेअनेजेजीवसातकर्मनी जघन्यस्थिति बांधे तेजीवतोयुणवंतजठे
 एरीतठेमाटेजेवारेएककोडाकोडीसागरोपम पद्योपमने असंख्यातमंजागेठणी स्थिति
 बांधतोहोय तेयथाप्रवृत्तिकरणकरे जेजीवकर्मरूपणारूपशक्तिपाम्योनहतां तेशक्तिपा
 म्योतेनेयथाप्रवृत्तिकरणकहियें उक्तंचनाथ्ये येनअनाविसंति-इप्रकारेण प्रवृत्तकर्मरूप
 णंक्रियते अनेनेतिकरणं जीवपरिणामएवउच्यते अनादिकालात्कर्मरूपणप्रवृत्तावध्य
 वसायविशेषो यथाप्रवृत्तिकरणमित्यर्थः

कृत्योपशमीचेतनावीर्यं जेसंसारनी असारताजाणे संसार दुःखरूपकरीजाणे ते
 श्रीपरिग्रहशरीरश्रीखरे उदेंगेंउदासीनता परिणामेकरीसातकर्मनीस्थिति अनेककोडा
 कोडीनाथोकडा असंख्याताजे सत्तामांहुता तेखपावेनेकांइकठणी एककोडाकोडीरा
 खे एयथाप्रवृत्तिकरण आत्माअनंतिवारकरे पणग्रंथिजेदकरीशकेनही एकरण तेगि
 रिनदीनेविचें आव्युं पाषाणते घंचनाघोलनारूप चालवेकरीने जेमसहेजे सुंहालो
 थाय अने कोइकआकारपकडे तेमजन्ममरणादिदुःखनेउदेंगें अनाजोगधीज नववै
 रागें जीव यथाप्रवृत्तिकरणकरे एहिजजीवकोइकरीतें वैराग्येंविचारेजे नवत्रमणते
 दुःखठे एसंयोगवियोगादि असारठे पणकांइक ज्ञानानंदादितेसारठे एहवीगवेषणाक
 रनारोजीव तेयथाप्रवृत्तिकरणकरीने अपूर्वकरणकरे इहांकोइपुठे जेजन्मनेतो पलटण
 योग्यताठे पण अजन्मजीवकेमकरे तेनुंउचर जेतीर्थंकरजक्तिमांजे देवतानीमहि
 मां तथालोकसन्मानादिकदेखीने पुंल्यनीवांठायें देवत्वराज्यादिकलानइह्यायें इग्यार
 अंग तथाबाह्यपंचमहाव्रतादिपामे पणतेनेसम्यक्तनहोय जेपुज्जलानिलाधीठे तेनेयु
 णस्पर्शनथाय उक्तंचमहाजाथ्ये ॥ अर्हदादिविभूतिमतिशयचतांइद्राधर्मादिवंधिस
 त्कारोदेवत्वराज्यादयःप्राप्यंते इत्येवंसमुत्पन्नबुद्धेरजन्मव्यस्थापिदेवनरेंद्रादिपदेहया नि
 र्वाणश्रद्धारहित कष्टानुष्ठानं किंचिदंगीकुर्वतोज्ञानरूपस्यश्रुतसामायकमात्रलाजेपि
 सम्यक्त्वादिलाजःश्रुतस्यनजवत्येवेति ॥ एरीतेंधारवुं-

तथाअपूर्वकरण अनेअनिवृत्तिकरणनो अधिकार जेमआगमसारमां लख्योडे
 तेजपरमाणे इहांपणजाणवो इमत्रणकरणकरीने उपशम अथवा कृत्योपशम
 अथवाहायक सम्यक्जेपाम्यो अने आत्मप्रदेशें वर्त्तमाने सम्यक्दर्शनगुणानो रो
 धक एहवोमिथ्यात्वमोह प्रकृतिनाविपाकोदयने टलवेकरीने जेसम्यक्दर्शनगुणानी
 प्रवृत्तिथाय तेषीयथार्थपणे निर्द्धारसहितजाणपणोप्रवर्त्तेजीवनेइयानुयोगें तत्व
 ज्ञानप्रगटे तेषीजेआत्मगुणप्रगटे तेआत्मगुणरूपणार्थेजप्रवर्त्ते एहवीस्वरूपानुयायी

आत्मगुणनीप्रवृत्ति तेहनेधर्मकरीसिद्धे तेमाटेस्यादादपरिणामी पंचास्तिकायते ते स्यादादरूपज्ञान तेनयज्ञानेथाय माटेनयसहितज्ञानकरतुं तेनयज्ञानअतिदुर्लभते अनेनयनीअनंतताते उक्तंच जावइयावयणपहा तावइयाचेवहुंतिनयवाया ॥ तेजे पूर्वापरसापेक्षनही ते कुनयकहियें अने सर्वसापेक्षपणेवर्चे तेसुनयकहियें तेमूलसात नयतेतेतुंस्वरूपअल्पमात्रलखियेंतैयें.

नयतेज्ञानगुणतुं प्रवर्तनते जेकारणेएकइव्यमध्येअनंतार्थमते तेएकसमयें श्रुतो पयोगमां आवेनही स्यामाटेजेश्रुतज्ञाननो उपयोग असंख्यातसमयेंथाय अनेव स्तुमध्येतोअनंतार्थम एकसमये परिणमतापामियें तेवारेश्रुतज्ञान सत्यथायनही ते माटेनयेंकरीजाणे तथायद्यपिकेवलीनोउपयोग एकसमयीते तेमाटेजाणवामां नय तुंकार्यकेवलीने पडेनही पणवचनेकहेतां केवलीनेपणनयेंकरीकहेतुंपडेकारणकेवचन तोक्रमेबोलायते अनेवस्तुधर्मअनंतार्थमयकार्जेते तेमाटेनयेंकरीकहे वलीजिनज इगणीह्माश्रमणपूज्यकहेते.

जीवादिइव्यमांजेगुणते तेअनंतस्वजावीते गुणनीति तेतुंपरिणमन तेनीप्रवृत्ति तेमांजेसमयेकारणता तेसमयेजकार्यता इत्यादि अनेकपरिणतिसहितते तथीको इकरीतें सर्वतुं निम्नानिम्नपणे ज्ञानथाय तेनयथीथाय माटेसमकितरुचिजीवने नय सहितज्ञानकरतुं जे एटलाधर्म सर्वइव्यमध्ये रहाते माटे प्रथमतो श्रीगुरुरूपाथी इव्य गुण पर्याय उलखावेते एपीठिकाकही हवेमूलसूत्रनाअर्थतुं व्याख्यानकरेते.

श्रीवर्द्धमानमानम्य स्वपरानुग्रहायच ॥ क्रि
यतेतत्त्वबोधार्थं पदार्थानुगमोमया ॥ १ ॥

अर्थ ॥ श्रीके० गुणनीशोना अतिशयशोनायेंविराजमान एह्वाश्रीवर्द्धमान अ रिहंत शासननानायक तेप्रतेंअत्यंतपणे नमीने नमस्कारकरीने पोतानोमानमूकीत्र एयोगसमावी गुणीनेअनुजायीचेतनानुंकरतुं तेनेनमनुंकहियें तेपण स्वके० पोता ने अने परजेशिष्यअथवाश्रोतादिकने अनुग्रहके० उपकारने सारुं तत्वके०यथार्थव स्तुधर्मतेने बोधके०जाणवानेअर्थे पदार्थके० धर्मास्तिकायादिक ठमूलइव्य तेनो अ नुगमके० साचोपरुपवो ते क्रियतेके० करियेंतैयें.

जगतमांमतांतरां इव्यनेअनेकपणेकहेते तिहांनैयायिक सोलपदार्थकहेते वे शोधिक सातपदार्थकहेते वेदांतिसांख्य एकपदार्थकहेते मीमांसक पांचपदार्थकहेते पणतेसर्वमिथ्याते तेपेपदार्थतुं स्वरूपजाणुंनथी अनेश्रीअरिहंत सर्वज्ञप्रत्यक्षज्ञा

नी ते एकजीवअनेपांचअजीव एरीतेंढपदार्थकहेढे इहांकोइपुढे जेनवतलरूप नवप
दार्थकह्याढे तेकेम तेनेउत्तर जे एकजीव बीजोअजीव एबेपदार्थतोमूलढे अने शेष
साततत्वतो जीवअजीवनो साधकबाधक शुद्धअशुद्ध परिणतिनीअवस्था निम्नउल
खाववानेकखाढे.

श्लोक इव्याणांचगुणानांचपर्यायाणांचलक्षणं ॥

निक्षेपनयसंयुक्ततलजेदरलंकृतम् ॥ तत्रतलजेदप

र्यायैव्याख्यातस्यजीवादेर्वस्तुनोचावःस्वरूपतल

अर्थ ॥ इव्यना गुणना तथा पर्यायना लक्षणजेउलखाण तेनिक्षेपेंकरी तथा
नयेंकरीयुक्ततलनाजेदंसहितकद्रुंढुं तत्रके० तिहांजिनागमनेविषे तलजेवस्तुस्वरूप
जेद तेनाजुदाजुदाजेदपर्याय तेमांरह्याजेधर्म एटलाप्रकारें व्याख्याके० अर्थनुंकहेढुं
तेपोकरीने यथार्थ व्याख्यानथाय तिहांतलनुंलक्षणकेहेढे व्याख्यानकरवायोग्य जे
जीवादिकवस्तु तेनोमूलधर्म तेवस्तुनुंस्वरूपतलकहियें जेमकंचननुंस्वरूप पीत गुरुस्त्रि
ग्धतादि तथाएनुंकार्यआचरणादिक अने एहनुंफलते एहथीअनेकजोग्यवस्तुआवे
एमजीवनुंस्वरूप ज्ञानदर्शनचारित्रादिअनंतगुण तथाजीवनुंकार्यसर्वचावनुंजाणुं
प्रमुखएरीतें अजेदपर्योरह्याजेधर्म तेसर्ववस्तुनुंतलकहियें.

येनसर्वत्राविरोधेनयथार्थतयाव्याप्यव्यापकचावेनलह्यतेव

स्तुस्वरूपतल्लक्षणं तत्रइव्यजेदायथाजीवाअनंता.कार्यजेदे

नचावजेदाचवंति द्वैत्रकालचावजेदानामेकसमुदायित्वंइव्यत्वं

अर्थ ॥ हवेलक्षणकहेढे जेगुणोकरीतर्वइव्य स्वजातिमां अविरोधिपणो यथार्थ
पणो ? अतिव्याप्ति इ अव्याप्ति असंजवादिदोषरहित वस्तुजेव्याप्य तेहनेविषे व्या
पकपणोलेखियें जाणियें तेनेवस्तुनुंलक्षणकहियें तेलक्षणबेप्रकारनुंढे एकलिंगबाह्य
आकाररूप अने बीजुं वस्तुमांरह्याजे स्वरूपते एबेजेदढे तेमांलिंगशीतो गायनुंलक्षण
जेशास्त्रसहितपणो तेबाह्यआकाररूपलक्षणढे एबाह्यलक्षणजेउलखाणकरे तेबाल
चालढे अनेजेवस्तुनेधर्मेंउलखाय तेस्वरूपलक्षणकहियें जेमचेतनालक्षणतेजीव त
थाचेतनारहिततेअजीव इत्यादिकलक्षणें लक्षणस्वरूपजाणवो एमअनेकरीतेंजाणी
जेवो जेदाअ हवेजेदनुंस्वरूपकहेढे वक्तव्यवस्त्वंशाःके० जेवस्तुकथनकरताहोय तेहना
चारजेदढे तत्रइव्यजेदाके० तिहांइव्यनाजेदमूललक्षणो सरिखापणपिंमणोजुदाढे ते

इव्यथीचेदकहियें यथाके० जेम सर्वजीवजीवत्वसामान्ये सरिखाळे पणजीवजी वप्रते पोतानागुणपर्यायनो पिंपरपणोजूदोळे कोइनुंकोइमांजिजिजातोनथी तेमाटे जीवअनंताइव्यजिन्नपणे तेमजअजीवअनंताइव्य जिन्नपणे एमपुञ्जलपरमाणुप ए जडतारूपपणेसरिखा पणसर्वपरमाणुआजूदाइव्यळे जेकालेंपूढियें तेकालें एटला नाएटलाळे कोइकालेंघटेनही तेमनवोवघेनहीए सर्वइव्यथी जेदजाणवो.

हवे क्षेत्रांशाः क्षेत्रथीचेदते जेविस्तरेतोजूदोक्षेत्रअवगाहीनेरहे जेमजीवादि इव्यनाप्रवेश अवगाहनाधर्मेंजूदाळे पणइव्यथीजूदापडेनही संलग्नपणोरहे गुणपर्या यसर्वप्रवेशे अनंताळे तेगुणपर्याय एकप्रदेशमूकीबीजाप्रदेशमांजायनही पर्यायवि नागएकनो अनेप्रदेशनो अवगाहसरिखाळे पणतेपर्यायअनंतानिन्नळे अनेजेअनंताप र्यायमलीने एककार्यकरतेकार्यनेगुणकहेळे श्रीवीतरागसर्वज्ञएमकहेळे एक्षेत्रथीचेदते

एकवस्तुमां उत्पादव्ययरूप पर्यायपलटवानुंमान तेसमयकहियें जेटलोउत्पादव्य यतथाअगुरुलघुनीहानिवृद्धिने परिणमतानुंमान तेसमयकहियें अनेतेथीबीजीपरिण मनथइ तेबीजोसमय एमजेअनंतिअतीतप्रवृत्तिथइ तेवर्तमानप्रवृत्तिनीपरंपरारूप जाणवी अनेआगामिकथासते कार्यरूपेयोग्यतारूपजाणवी अतीतकालनो तथाअ नागतकालनो कोइडिगंलोनथीअनेपिंमरूप पंचास्तिकायनुं वर्ततोजेपरणमनतेनुंमान तेकालकहियें तेनेसमयजेदते त्रीजोकालरूपजेदकहियें ते जेपर्यायजिन्नजिन्नकार्यकरे तेकार्यजेदेंजिन्नपणोळे तेमाटेचोथोजावथीजेदकहियें हवेइव्यनुंलक्षणकहेळे तेक्षेत्र काल अनेजावनाजेजेद तेसर्वनुंएकवामिलिनेपिंपरपणे एकाधारपणे समुदायीपणोर हेवुं तेइव्यकहियें.

तत्रैकस्मिन्इव्येप्रतिप्रदेशे स्वस्वएककार्यकरणसामर्थ्यरू पाअनंताअविजागरूपपर्याया स्तेषांसमुदायोगुणः॥जिन्न कार्यकरणेसामर्थ्यरूपाजिन्नगुणस्यपर्यायाः एवंगुणाअप्य नंताः प्रतिगुणंप्रतिदेशंपर्यायाअविजागरूपाः अनंतास्तु ल्याः प्रायीइतितेचास्तिरूपाः प्रतिवस्तुनिअनंतास्ततो नंतगुणाः सामर्थ्यपर्यायाः

अर्थ ॥ हवेगुणनुंलक्षणकहेळे तिहां गुणानामासउदवं इतिवचनात् एकइव्यने विषे स्वस्वके० पोतापोतानो एकजाणवाप्रमुख कार्यकरवानुं जेनेसामर्थ्यळे एवा अनं

तासूक्त्य जेनो अविनागके० बीजोत्पेदनथाय एवाविनागनो जेसमुदाय तेनेगुणक
 हिये जेमएकदोरडो सोतांतणानोकखो तेसोतांतणा तोअविनागपणे ठतापर्यायने
 तेदोरडाथीअनेककार्यथाय अनेकवस्तुबंधाय अने अनेकनेआधारथाय अनेकवेटण
 थाय तेनेसामर्थ्यपर्यायकहिये इतिरूपजेपर्याय तेतोवस्तुरूपने अने सामर्थ्यपर्याय
 तो प्रवर्त्तनरूप कार्यरूपने तेइतिपर्यायनो समुदाय तेनेगुणकहिये इतिपर्यायनाअ
 विनाग तेयोगस्थान समयस्थानमां कह्योजते अने निन्नके० जुदोकार्य करवानुं जे
 मांसामर्थ्यहोय एवाअविनागरूप आत्मप्रदेशं वर्तता पर्याय तेनिन्नके० जुदागुणना
 पर्यायजाणवा जेम जेअविनाग परिणामालंबनरूपकार्य सामर्थ्यरूप तेनोसमुदाय ते
 वीर्यगुण एमज जाणवारूपसामर्थ्यने जेमां एहवाजे अविनागपर्यायने तेनो समुदा
 य ते ज्ञानगुण तेवागुण एकइव्यनेविपेअनंतातेतेएकगुणना प्रदेशं प्रदेशं पर्यायअ
 विनागरूप अनंताते अनेसर्वप्रदेशं सरिखाते तथापंचास्तिकायमध्ये एकअगुरुलघु
 पर्यायनोचेद तरतमने तथापुत्रपरमाणुमध्ये कालचेदं अथवाइव्यचेदं वर्णादिक
 नापर्यायनो तरतमयोग ते थोडाघणापणोते तेपर्यायअस्तिरूपने सदाठताते कोइ
 पर्यायइव्यांतरमां जातोन्थी प्रदेशांतरमांण जातोन्थी तेइतिपर्यायथी सामर्थ्य
 पर्याय अनंतगुणाजाणवा तेकार्यरूपने तथाचमहानाथे यावंतोज्ञेयास्तावंतएय
 ज्ञानपर्यायाः तेचअस्तिरूपाः प्रतिवस्तुनिअनंताततोप्यनंतगुणाःसामर्थ्यपर्यायाः

तत्रइव्यलक्षणं उत्पादव्ययध्रुवयुक्तं सत्त्वक्षणंइव्यं ए
 तत्त्व्यास्तिक पर्यायास्तिक उन्नयनयापेक्षयालक्षणं ॥
 गुणपर्यायवत्त्व्यं एतत्पर्यायनयापेक्षया अर्थक्रियाका
 रिइव्यं एतत्त्वक्षणंस्वस्वशक्तिधर्मापेक्षया धर्मास्तिका
 य अधर्मास्तिकाय आकाशास्तिकाय पुत्रलास्तिकाय
 जीवास्तिकाय कालश्चेति

अर्थ ॥ हवेवलीइव्यनुंसुरव्यलक्षणकहेने उत्पादके० नवापर्यायनुंउपजवुं व्य
 यके० पूर्वपर्यायनुंविणसवुं अनेध्रुवके० नित्यपणो एतीनपरिणमनपणो सर्वज्ञेप
 रिणमे तेनेइव्यकहिये एटलेतेहिजगुणकारणकार्य वेधमंसमकालेपरिणमेने कारण
 विना कार्यथायजनही अनेकार्यकरेनही तेकारणपणसमजवुंनही जेउपादानकार
 ण तेहिजकार्यथायने तेकारणतानोव्यय अनेकार्यतानुंउपजवुं समकालेथायने वती

कारणपणोपण समर्थसमर्थेनवोनवोळे अनेकार्यपणोपण समर्थसमर्थेनवोनवोळे ते माटेकारणपणानोपणउत्पादव्ययळे अनेकार्यपणानोपण उत्पादव्ययळे अनेगुणपि मपणें इव्याधारपणेध्रुवळे एवीपरिणतियेपरिणमे ते सत्के० इतिवतंडव्यजाण वो एटले एलहणते इव्यास्तिकनय तथापर्यायास्तिकनय एबेजेलालेइनेकखोळे जे ध्रुवपणो ते इव्यास्तिकधर्मग्रह्योळे अनेउत्पादव्यय तेपर्यायास्तिकधर्मग्रह्योळे ते माटेएलहणसंपूर्णळे एतत्वार्थकारकनुंवाक्यळे.

तथावलीबीजुंलहण तत्वार्थमांजकद्युंळे एकइव्यमां ब-दामां स्वकार्यगुणोवर्तमानतेगुण अने पर्यायते गुणनुंकारणचूत इव्यनुंनिन्ननिन्नकार्यपणो परिणमे इव्यगुण एबेहुने स्वाश्रयीपणोपरिणमन तेबेजेमां तेइव्यकहियें एटलेगुण तथापर्यायवतं तेइ व्यकहियें तेइव्यएकनाबेखंडथायजनही एमूलइव्यनुंलहणळे अनेजेघणापरमाणुना खंधनेइव्यमात्पोळे तैवपचारेंजाणवो जेनीपरिणतित्रणकालमथ्येतेरूपनेत्यजेनही ते इव्यपोतानीमूलजातत्यजेनही जेनेअगुरुलघुनुं षड्गुण हानिवृद्धिरूपलहण चक्रं कवोफिरे तेएकइव्य अनेजेने जूदोफिरे ते निन्नइव्यकहियें एटले धर्म अथर्मआकाश एं एक एक इव्यळे अनेजीव असंख्यातप्रदेशरूप एकअखंडइव्यळे एवा जीवसर्वलो कमथ्येअनंताळे तेजीवसिद्धमां वधेळे अनेसंसारिपणामांडंठाथायळे पण सर्वसंख्यामां घटता वधतानथी तथापुज्जलपरमाणु एकआकाशप्रदेशप्रमाण एकइव्यळे तेवापरमाणु सर्वजीवथी तथा सर्वजीवनाप्रदेशथी पण अनंतगुणाइव्यळे स्कंधपणो अथवा बुदा परमाणुपणो वधेतथा घटीजाय पण परमाणुपुज्जलपणो जेसंख्याळे तेमांवधताघटता नथी एनिश्चयनयथी लहण कहुं.

हवेव्यवहारनयथीलहणकहेळे अर्थजे इव्यतेनीजे क्रियाके० प्रवृत्तितेनेकरे तेइ व्यकहियें तेमांजीवनीशुद्धक्रिया ते ज्ञानादिकगुणनीप्रवृत्ति जेमसकलज्ञेयजाणवा माटे ज्ञानविनागनीप्रवृत्ति एमसर्वगुणनुंजेकार्य जेमज्ञानगुणनुंकार्यविज्ञेयधर्मनुंजा णनुं तथादर्शनगुणनुंकार्य सकलसामान्यस्वभावबोध अने चरित्रगुणनुंकार्य तस्वरूपनुंरमडुंइत्यादि अनेधर्मास्तिकायनुंकार्य गतिगुणोपरिणम्याजे जीवतथापुज्जल तेने चालवानेसहकारीथाय एमसर्वइव्यनीसमजणजोइलेवी एलहण सर्वइव्यनाजेगुण ठे तेसर्वनास्कार्यानुयायीप्रवृत्ति तेनेअर्थक्रियाकेहेवी हवेतेइव्यळे ? धर्मास्तिकाय १ अधर्मास्तिकाय २ आकाशास्तिकाय ३ पुज्जलास्तिकाय ४ जीवास्तिकाय ५ काल एतइव्यजाणवा एथीवधारेपदार्थ कोइनथी जे नैयायिकादिक सोलपदार्थकहेळे तेमृ षाळे कारणके तेप्रमाणेने निन्नपदार्थकहेळे तेतोज्ञानळे तेआत्मानामा प्रमेयनोणुण

ढे तेगुणीजेआत्मा तेमथेरह्योढे तेने निन्नपदार्थ केमकहिये बीजाप्रयोजन सिद्धां तादिक तेसर्वजीवइव्यनी प्रवृत्तिढे ते माटे निन्नपदार्थकेवायनही.

तथावैशेषिक १ इव्य २ गुण ३ कर्म ४ सामान्य ५ विशेष ६ समवाय ७ अजाव एसातपदार्थकहेढे पणतेनेकहिये जेगुणतेतो इव्यमांजरह्याढे तो तेनेनिन्न पदार्थकरीकहेढुं तेकेमघटे अने कर्मतेइव्यनुंकार्यढे तथा सामान्य अने विशेष एवे तोइव्यमध्ये परिणमनढे वली समवायते कारणतारूपइव्यनुं प्रवर्चनढे अने अजा वतो अढताने केवाय ते अढताने पदार्थकेडुंघटतुंनथी तेमाटेवैशेषिकमतपणमृ षाढे तेमथेइव्यनवकहेढे १ पृथ्वी २ आप ३ तेज ४ वायु ५ आकाश ६ काल ७ दिशि ८ आत्मा ९ मन एनवपदार्थकहेढे तेनेवचर जे पृथ्वी आप तेज वायुएतोआ त्माढे पणकर्मयोगे शरीरजेदे नामपड्याढे अनेदिशितोआकाशमांज मिलागथीढे तथामन तेआत्मानेसंसारिपणाना उपयोगप्रवर्तनानो ढारढे तेनेनिन्नइव्यकेमकहिये.

वलीवेदांतिसारव्य तेएकआत्माअद्वैतपणे एकजइव्यमानेढे तेनीपणजूलढे केम के जेशरीरढे तेतोरूपीढे अने पुज्जलइव्यनाखंधढे तेकेमएकथाय तथाआत्मा अने शरीरनोआधारते आकाशढे तेसर्वप्रसिद्धढे तेज्जुदोमान्याविना केमचाले तेमाटेअ द्वैतपणोरह्योनही.

अनेबौद्धदर्शन तेसमयसमय नदानवापणे १ आकाश २ काल ३ जीव ४ पु ज्जल एचारइव्यमानेढे तेनेपुढीये जेजीवपुज्जलएकजहेत्रे केमरेहेतानथी तेतोचला दिजावपामेढे माटेतेना अपेक्षाकारणरूप १ धर्मास्तिकाय २ अधर्मास्तिकाय एबेइ व्यपण मानवाजोइये तथाकेटलाक संसारस्थितिनोकर्ता एकपरमेश्वरनेमानेढे तेपण मृषाढे जेनिर्मलरागदेषरहित एवो परमेश्वर तेपरनासुखडुःखनो कर्ताकेमथाय वली कोइक इहा वजगाढेढे तेइहातो अधूरानेढे पुरानेकेमहोय तथा केटलाक परमेश्व रनी लीलाकहेढे तेलीलातो अजाण अधूरो तथा जेनेपोतानो आनंद पोतापासेनहो थ तेकरे पणजे संपूर्ण चिदानंदघन तेने लीला होयजनही धर्माधर्मोविनानांगविना गेनसुखंकृतः॥सुखंविनानकचूर्वंतच्छास्तारःपरकथं ॥ अनेमीमांसादिक पांचजूतकहेढे तेमापण चारजूततोजीवपुज्जलना संबंधेउपनाढेअनेआकाशतेजोकाजोकनिन्नइव्यढे.

तत्रपंचानांप्रदेशपिंढत्वात् अस्तिकायत्वं कालस्थप्रदेशाच्चा

वात् अस्तिकायतानास्ति तत्रकालउपचारतैवइव्यंनवस्तुवृत्त्या॥

एरीतेअसत्यपरुपणानुंनिराकरणकरी आगमनीसांखे कार्यादिकनेअनुमाने इव्य

ठ वरेढे माटेतेहिजमानवा तेमां पांचडव्य सप्रदेशीढे तेप्रदेशनापिंमपणामाटे अस्ति कायपणो पांचडव्यनेढे अने ठठोकालडव्य तेनेप्रदेशनथी तेमाटे अस्तिकायतानथी तिहांकालते मुख्यवृत्तियेंडव्यनथी उपचारथी डव्यकेवायढे जेमवस्तुगते धर्मास्तिका यादिक डव्यढे तेमकालडव्यनथी जोएकालने पिंढरूपडव्यमानियेंतो एनो मानकि हांढे जोमनुष्यक्षेत्रमांकालडव्यमानियेंतो बाहिरनाक्षेत्रमां नवपूर्णादिक तथाउत्पा डव्यय कोणकरेढे अनेजोचौदराजलोकमां व्यापीमानियेंतो असंख्यातप्रदेश मानवा जोड्यें अनेप्रदेशमानवेकरी अस्तिकायथाय अनेजोरेणुक असंख्यातामानियें तोलो कप्रदेशप्रमाण रेणुकथाय तेवारें असंख्याताकालडव्यथाय तेतोअनंतडव्यमान्योढे माटेएकालने पंचास्तिकायना वर्चनारूपपर्यायने आरोपेंडव्यमानियें केमके अस्ति कायतानथी अनेसर्वमांवर्चनाकरे एपहसत्यढे जे आगमनेविषे गाणांगसूत्रनाथा लावामांढे किंजदंते अद्वासमयतिवुञ्चि गोयमा जीवाचेव अजीवाचेव एटलेकाल ते जीवतथाअजीवो वर्चमानपर्यायढे तेनाउत्पाडव्ययरूप वर्चनानेकालकहोढे ते कालने अजीवडव्यमांगण्यो तेनोआशयएढे जेजीववर्चनाथी अजीववर्चनाअनंतगु णीढे तेबहुलतामाटे कालने अजीवगवेष्योढे केमके कालनीवर्चना अजीवकपर अ नंतिढे अने जीवकपरतेथीथोडीढे माटे.

तथा विशेषावश्यकज्ञाप्यमध्ये नपश्यतिक्षेत्रकालावसौतयोरमूर्त्तत्वात् अवधेभ्र मूर्त्तिविषयत्वात् वर्चनारूपंतुकालंपश्यति डव्यपर्यायत्वात्तस्येति तथा बावीसहजारीमध्ये तथा कालस्यवर्चनादिरूपत्वात् पर्यायत्वात् डव्योपक्रमःउपचारात् तथाजग वत्यांगे १३ तेरमांशतकमध्ये इहांपुञ्जलवर्चनानीअपेक्षायें कालनेरूपीगवेष्योढे.

तत्रगतिपरिणतानां जीवपुञ्जलानां गत्युपष्टंजहेतुधर्मा

स्तिकायः सचासंख्येयप्रदेशलोकप्रदेशपरिमाणः

अर्थ ॥ ह्वेपंचास्तिकायनुं निन्ननिन्नलक्षणकहेढे जेगतिपरिणामीपणपरिणम्याजी वतथापुञ्जलतेनेगतिनाओवनानोहेतु तेधर्मास्तिकायडव्यकहियें तेधर्मास्तिकायअसं ख्याता प्रदेशपरिमाणढे लोकमांब्यापिढे लोकमानढे लोकनाएकएकप्रदेशोंधर्मास्तिका यनोएकएकप्रदेश तेअनंतसंबंधीपणोढे एधर्मादित्रणडव्य अचल अवस्थितअक्रियढे.

स्थितिपरिणतानां जीवपुञ्जलानां स्थित्युपष्टंजहेतुः

अधर्मास्तिकायः सचासंख्येयप्रदेशलोकपरिमाणः

अर्थ ॥ स्थितिपणोपरिणम्या जेजीव तथापुञ्जल तेने स्थितिना उर्वंजानोहेतु ते अधर्मास्तिकाय इव्यकहियें तेपणलोकपरिमाणअसंख्यप्रदेशीबे

सर्वइव्याणांआधारजूतः अवगाहकस्वजावानां जीवपुञ्जलानां अवगाहोपष्टंजकः आकाशास्तिकायः सचानंतप्रदेशः लोकालोकपरिमाणः यत्रजीवादयोवर्ततेसलोकः असंख्यप्रदेशप्रमाणः ततःपरमलोकः केवलाकाशप्रदेशव्यूहरूपःसचानंतप्रदेशप्रमाणः

अर्थ ॥ सर्वइव्यने आधारजूत अवगाहस्वजावी जे जीवतथापुञ्जलने अवगाहनानोउर्वंजानोहेतु तेआकाशास्तिकाय इव्यकहियें तेनाप्रदेश अनंताबे लोक तथा अलोकरूपबे तेमांजेहेत्रेंजीव तथा पुञ्जल तथा धर्मास्तिकायअधर्मास्तिकायबे ते हेत्रनेलोककहियेंअने केवल एकलोकमात्र आकाशजजिहांबे तेनेअलोककहियें एटले जेलोक तेजीवादिइव्यसहित अने जीवादिकइव्य जिहांनथी तेने अलोककहियें ते अलोकना प्रदेशअनंताबे अवगाहकधमें सर्वइव्य एमांसमायबे.

कारणमेवतदन्यं सूक्ष्मोनित्यश्चनवतिपरमाणुः॥एकरसवर्णगंधोद्विस्पर्शः कार्यलिङ्गीच॥पूरणगलनस्वजावः पुञ्जलास्तिकायःसचपरमाणुरूपः तेचलोके अनंताः एकरूपाः परमाणवःअनंताः द्यणुकाअप्यनंताः त्र्यणुकाअप्यनंताः एवंसंख्याताणुकास्कंधाअप्यनंताः असंख्याताणुकास्कंधाअप्यनंताः एकैकस्मिन्आकाशप्रदेशे एवंसर्वलोकेपि ज्ञेयं एवंचत्वारोस्ति ियाः अचेतनाः

अर्थ ॥ हवेपुञ्जलइव्यतुं स्वरूपलखियेंतैयें जेपूरणके० पूरायें वरणादिगुणोवधे गलीजाय खरिजाय वरणादिगुणघटिजाय एवोजेमांस्वजावबे तेपुञ्जलास्तिकायकहियें तेमूलइव्यपरमाणुरूपबे तेपरमाणुतुंजरूपकहेबे द्यणुकादिक जेटलास्कंधबे तेसर्वतुं अत्यंतके० मूलकारणपरमाणुबे एटलेसर्वस्कंधतुं परमाणुकारणबे पणएपरमाणुतुं कारणकोइनथी कोइतुंनिपजाव्योथयोनथी अनेकोइनेमिलवेपणथयोनथी सूक्ष्मबे एकआकाशप्रदेशनी अवगाहनातुब्य एकपरमाणुबे तोपणते एकआकाशप्रदेशमां

अनंतपरमाणुसमायत्ते पणपरमाणुमध्ये बीजुंइव्यकोइसमायनही माटे परमाणु-
इव्य सूक्ष्मते अनेनित्यते जेटलुं परमाणुइव्यते तेखंधादिक अनेकपणपरिणामे
पणपरमाणुइव्यकोइ विणसीजायनही एतुंपरमाणुइव्यते तेएकपरमाणुमां एकरस
होय एकवर्णहोय एकगंधहोय अनेलुखोचिकणोटाढोवन्हो एचारफरसमाहेला गमे
तेवेफरसहोय एतुंएकपरमाणुइव्यते इहां कोइपुढेजे तेपरमाणुदेखातोनथी तोकें
वीरीतेमनाय तेनेउत्तर जेघटपटशरीरादिककार्यदेखायते ग्रहवायते तेरूपीढेतो एह
नासंबंधतुंकारण परमाणुसूक्ष्मते माटे इंडियज्ञाने ग्रहवातोनथी परंतुरूपीढे केमके
अरूपीथीरूपीकार्यथायनही तेमाटेज परमाणुरूपीढे तेथीएस्कंधपणरूपीथयाते अ
नेआकाशप्रवेश अरूपीढे तोतेनो अनंतप्रवेशेस्कंधपणअरूपीढे एमधारतुं तेपरमा
णुना द्रवणुकादिकस्कंध अनंताते तथाबुटापरमाणु तेपणअनंताते तेवलीखंधमां
मिलेते तोबीजाखंधमांहेथी बुटाथायते एमखंधविखरीजायने परमाणुथाय तेनी
वर्गणा अठ्यावीसप्रकारनीढे तेअठ्यावीसजेदकम्मपयडीथीजाणवा एमएकजाप
रमाणु तेपणअनंता तथाबेमिलीनेखंधपान्थातेवाखंधपण अनंता एमजसंख्याता
णुकनाखंध पणअनंता तेमजअसंख्यात परमाणुमिलिखंधथाय तेपणअनंता तथा
अनंतपरमाणु मल्याखंधथाय तेवाखंधपणअनंता तेजातीनाखंध तेएकआकाश
प्रवेश अवगाहे आकाशांशअवगाहे एमअसंख्याताप्रदेशअवगाहेते पणएकवर्गणा
नी अवगाहना अंगुलनेअसंख्यातमें जागेअवगाहे वधतिअवगाहेनही अनेअनंतिव
र्गणामिले अंगुलहाथ गांठ योजनादिकने मानेअवगाहनाथाय एमए१ धर्मास्तिकाय
२ अधर्मास्तिकाय ३ आकाशास्तिकाय ४ पुज्जलास्तिकाय एचारेइव्यअचेतनते
अजीवते जाणपणारहितते.

चेतनालक्षणोजीवः चेतनाचज्ञानदर्शनोपयोगी अनंतप

र्थाय परिणामिक कर्तृत्वत्रोक्तत्वादिलक्षणोजीवास्तिकायः

अर्थ ॥ हवेजीवइव्यनुंस्वरूपकहेते चेतनार्जे बोधशक्तिते लक्षणाजेतु तेजीवक
हियें जेपोतानीपरिणमन तथा परनीपरिणमन सर्वनेजाणे तेजीव तथासर्वइव्य
तेअनंतासामान्यस्वजाव अनेअनंताविशेषस्वजावतंते तेमांसर्वइव्यनाअनंताविशे
षधर्मेतुं अवबोधक तेज्ञानगुणकहियें तथासामान्यविशेष स्वजावतंवस्तुनेवियें जे
सामान्यस्वजावतुं अवबोधक तेदर्शनगुणकहियें तेज्ञानदर्शनोपयोगी जेअनंतपर्याय

तेनोपरिणामी कर्त्ता जोक्तादिक अनन्तिशक्तिनुंपात्र तेजीवजाणवो उक्तंच नाणंच
दंसणंचेव, चरिचंचतवोतहा ॥ वीरीयंउवउगोय एवंजीवस्सलकणं ॥ १ ॥

चेतनालक्षण ज्ञानदर्शनचारित्रसुखवीर्यादिक अनन्तशुणुंपात्र स्वस्वरूपजोगी
तथाअनवच्छिन्नजे स्वावस्थाप्रगटी तेनोचोक्ता अनन्तास्वशुणनीजे स्वस्वकार्यशक्ति ते
नोकर्त्ता जोक्ता परजावनोअकर्त्ताअजोक्ता स्वहेत्रव्यापी अनन्तिआत्मसत्तानो ग्राहक
व्यापक रमणकरनारो तेनेजीवजाणवो.

पंचास्तिकायानांपरत्वापरत्वेनवपुराणादिर्लिंगव्यक्तवृत्तिव.
र्त्तनारूपपर्यायःकालः अस्यचाप्रदेशिकलेनअस्तिकायत्वा
त्वावःपंचास्तिकायांतर्भूतपर्यायरूपतैवास्य एतेपंचास्तिका
याः तत्रधर्माधर्मौलोकप्रमाणासंख्येयप्रदेशिकौ लोकप्रमा
णप्रदेशएवएकजीवः एतेजीवाअप्यनन्ताः आकाशोहि
अनन्तप्रदेशप्रमाणः पुञ्जलपरमाणुः स्वयंएकोप्यनेकप्र
देशबंधहेतुभूताइव्ययुक्तत्वात् अस्तिकायः कालस्य
नुपचारेणान्नइव्यताउक्ता साचव्यवहारनयापेक्षयाआ
दित्यमतिपरिच्छेदपरिमाणःकालः समयहेत्रेएवएप्यव
हारकालः समयावलिकादिरूपइति ॥

अर्थ ॥ हवेकालइव्यनुंजलक्षणकहेळे जेपंचास्तिकायनेपरत्वे अपरत्वे एलिंगे त
थापुञ्जलखंधने नवपुराणपणे व्यक्तके० प्रगटळे वृत्तिके० प्रवृत्तितेनेवर्त्तनाकहियें ते
वर्त्तनारूपपर्यायितेनेकालकहियें एनेप्रदेशनथीतेमाटे अस्तिकायपणोनथी एकालते
पंचास्तिकायनेविषेअंतर्भूतपर्यायपरिणमनळे जातेंधर्मास्तिकायादिकनोपर्यायते एम
तत्वार्थवृत्तिनेविषेकह्योळे तिहाधर्मास्तिकाय एकइव्यते असंख्यातप्रदेशीते लोकाका
शनाप्रदेशप्रमाणे एमअधर्मास्तिकायपण एकइव्यते लोकप्रमाण असंख्यातप्रदेशी
ते अनैएकजीवइव्यतेपण लोकप्रमाण असंख्यातप्रदेशीते पण स्वअवगाहना प्रमा
णव्यापकते तेजीवइव्यअनन्ताते अकृतसदाढता अखंडइव्यते सत्त्विदानंदमर्चीते प
णपरपरिणामीथवे पुञ्जलग्राहक पुञ्जलजोगीथवे प्रतिसमये नवाकर्मजांधवे संसारीथ
याळे तेहिज जेवारेंस्वरूपग्राहक स्वरूपजोगीथाय तेवारेंसर्वकर्मरहितथयी परमज्ञा

नमयी परमदर्शनमयी परमानंदमयी सिद्धबुद्ध अनाहारी अशरीरी अयोगी अक्षे
शी अनाकारी एकांतिक आत्यंतिक निःप्रयासी अविनाशी स्वरूपसुखनोजोगी शुद्ध
सिद्धथाय तेमाटेअहोचेतन एपरजावअजोग्य सर्वजगतनाजीवनीएव तेनोचोगव
वापणोतज्जी स्वजावजोगीपणनो रसीयोथयी स्वस्वरूपनिरधार स्वरूपजासन स्वरू
परमणीथयी पोतानाअनंदनेप्रगटकरिनें निर्मलथावुं.

तथाआकाशइव्य तेलोकालोकमिलि एकइव्यठे अनंतप्रदेशीठे अनेपुजलइव्यते
परमाणुरूपते केमकेपरमाणुअनंताठेमाटे अनंताइव्यठेइहांकोइपूठेजे प्रदेशनासंबंध
विनापरमाणुइव्यने अस्तिकायकिमकह्योठे तेनेउत्तर जेपरमाणुतो एकप्रदेशीठेपणअ
नंता परमाणुथीमिलवानाजेकारण तेआइव्यतेणोयुक्तठे तेयोग्यतामाटे अस्तिकाय
कह्योठे तथाकालइव्यने उपचारें निन्नइव्यपणोकह्योठे तेव्यवहारनयनीअपेदायें
जेमनुष्यक्षेत्रनेविषे सूर्यनीगतितनेपरिज्ञानेएटलेसमयावलिकाविरूप धरिमाणे जेमान
तेने व्यवहारथीकालकहियें इति एकालमुख्यवृत्तियें तोसमयक्षेत्रमथ्येठे अने मनुष्य
क्षेत्रथीबाहेर जेजीवोठे तेनाआयुषापणएजक्षेत्रप्रमाणे सर्वज्ञदेवेंकह्याठे तथासूर्य
नोचारतेपण जीवपुजलतुंजप्रवर्तनठे कारणके सूर्यतेपणजीवतथापुजलजठे एटले ए
कालइव्यतेकालपणे निन्नपिंरुपणे ठेखोनही उपचारेंजठेखो एममानवो.

इहांकोइकहेजे एकएकइव्यनेविषे अनेकअनेकपर्यायठे ते कोइपर्यायने इव्यपणो
नकह्यो अने एकवत्तेनापर्यायनेविषे इव्यनोआरोप शामाटेकखो तेनेउत्तर एवर्त्तना
परिणतितेसर्व पर्यायने सहकारीठे अनेसर्वइव्यनेठे तेथीमुख्यपर्यायठे माटेएने
इव्यनोआरोपठे तेपणअनादिचालठे.

एतेपंचास्तिकायाःसामान्यविशेषधर्ममयाएवतत्रसामा
न्यतःस्वजावलक्षणं इव्यव्याप्यगुणपर्यायव्यापकत्वेन
परिणामिलक्षणंस्वजावः तत्रएकंनित्यंनिरवयवं अक्रियं
सर्वगतंचसामान्यंनित्यानित्यंनिरवयवसावयवःसक्रियं
ताहेतुःदेशगतःसर्वगतंचविशेषपदार्थगुणप्रवृत्तिकारणं
विशेषः नसामान्यविशेषरहितं नविशेषःसामान्यरहितः

अर्थ ॥ हवेएपंचास्तिकायते सामान्यविशेषधर्ममयीठे ते सामान्यतुंलक्षणं वि

शेषावश्यकैकह्योते तिहांप्रथमथी स्वजावतुंजहणकहेडे- जेड्व्यनेविपेव्यापतोहोय तथागुणपर्यायमांण व्यापकपणोसदापरिणमतोथकोपामिये तेनेसामान्यस्वजावक हिये ते सामान्यस्वजावजेहोय तेएकहोय तथानित्यअविनाशीहोय तथानिरवयव के० जेहने अविनागरूप अवयवनहोय अने सर्वगतके० सर्वमांव्यापकपणेहोय ते सामान्यस्वजावकहिये जीवादिड्व्यनेविषे एकपणोतेपिंमपणेडे तेसर्वड्व्यनेविषेडे सर्वगुणपर्याय पोतानेरूपेअनेकडे पणतेसमुदायपिंमपणुंमूकीने जूदाथायजनही ते माटेएरीतेजे परिणमनहोय तेसामान्यस्वजावकहिये तेसामान्यनावेजेदडे अस्तिता दिक्जेसर्वपदार्थनेविषेडे तेमहासामान्यकहिये एनीश्रुतज्ञानेकरी प्रतीतथाय पणप्र त्यहृतो अविधिदर्शन केवलदर्शनेजजाणाय परोहेनग्रहवाय तथा वृह अंब निंब जंबु प्रमुख व्यक्तिअनेकडे पणवृहत्वपणो सर्वमांते एअवांतरसामान्य तेचहुदशी ने तथा अचहुदशीनेग्रहवाय अने अस्तित्व वस्तुत्वादिसामान्य ते अविधिदर्शन तथाकेवलदर्शने ग्रहवाय अने विशेषधर्मेते ज्ञानगुणेजग्रहवाय हवे विशेषतुंजह कहियेठैये कोइकधर्मेनित्य कोइकधर्मेअनित्य कोइकरीतेअवयवसहित कोइकरीते अवयवरहित अविनागपर्याये सावयव सामर्थ्यपर्याये निरवयव पणसक्रियताहेतु वेचागतजेगुणते गुणांतरमांव्यापतानथी तेमाटेवेज्ञगतजेगुणहोय तेआस्वाड्व्यमां व्यापकजहोय तेनेसर्वगतकहिये तोएवाजेधर्मे तेसर्वविशेषजाणवा पदार्थनागुणनीप्र वृत्ति तेनाजेकारणतेविशेषस्वजाव जेकार्यकरेतेगुणनेपण विशेषधर्मेजगणवो जेसा मान्यते विशेषरहितनथी अनेजेविशेषते सामान्यरहितनथी.

तेमूलसामान्यस्वजावाःषट् तेचामी १ अस्तित्वं २ वस्तुत्वं
३ ड्व्यत्वं ४ प्रमेयत्वं ५ सत्त्वं ६ अगुरुलघुत्वं तत्र
१ नित्यत्वादीनां उत्तरसामान्यानां परिणामिकत्वादीनां
विशेषस्वजावानामाधारचूतधर्मत्वं अस्तित्वं २ गुणपर्या
याधारत्वंवस्तुत्वं ३ अर्थक्रियाकारित्वंड्व्यत्वं अथवाउ
त्पादव्यययोर्भेदेनुत्पादपर्यायाणांजनकत्वप्रसवस्वाविर्भाव
लक्षणव्ययीचूतपर्यायाणांतिरोजाव्यजावरूपायाःशक्तेरा
धारत्वं ड्व्यत्वं ४ स्वपरव्यवसायिज्ञानंप्रमाणं प्रमीयते
अनेनेतिप्रमाणं तेनप्रमाणेनप्रमातुंयोग्यंप्रमेयं ज्ञानेनज्ञा

यतेतद्योग्यतात्वं प्रमेयत्वं ५ उत्पादव्ययध्रुवयुक्तं सत्त्वं षडंगुणा
हानिदृष्टिस्वभावा अगुरुलघुपर्यायास्तदाधारत्वं अगुरुलघु
त्वं एतेषु स्वभावाः सर्वे इव्येषु परिणमन्ति तेन सामान्यस्वभावाः

अर्थे ॥ ते मूलसामान्यना बनेदते ते सर्वे इव्यमां व्यापकपणोऽः अस्तित्व १-३
सुत्व ३ इव्यत्व ४ प्रमेयत्व ५ सत्त्व ६ अगुरुलघुत्व एवमूलस्वभावते ते सर्वे इव्य
मध्ये परिणामिकपणो परिणमेते एधर्मनेकोऽनोसहायनधी तत्रके ० तिहां १ सर्वे इव्य
नेविषे उत्तरसामान्यस्वभाव नित्यत्व अनित्यत्वादिक तथा विशेषस्वभाव ते परिणामि
कत्वादिक तेनो आधारनूतधर्म ते धर्मने तीर्थकरदेवसामान्यस्वभाव अस्तित्वरूपकहेते
तथा २ गुणपर्यायनो आधारवंतपदार्थ तेनेवस्तुत्वकहिये अने ३ अर्थजे इव्य
तेनीजे क्रिया जेमधर्मास्तिकायनी चलणसहायक्रिया अधर्मास्तिकायनी धिरसहायक्रि
या आकाशइव्यनी अवागहरूपक्रिया जीवनी उपयोगलक्षणक्रिया तथा पुजलनी
मिलवाविरवरवारूपक्रियानो करवापणो एटलेजे पर्यायनी प्रवृत्ति ते अर्थक्रिया अनेते
अर्थक्रियानो आधारीधर्म तेने श्रीसर्वज्ञदेवे इव्यत्वपणोकह्योते.

वली इव्यत्वपणानुलक्षणंतरकहेते उत्पादपर्यायनी जे प्रसवशक्ति एटले आवि
र्जावलक्षण जेशक्ति तेनाव्ययनूतपर्यायनो तिरोभावथयो अथवा अज्ञावधवारूप
शक्तिनो जे आधारनूतधर्म तेने इव्यत्वकहिये.

४ स्वके ० पोते आत्मा अने परके ० पुजलादिकधर्मास्तिकायादिक अन्ये इव्यतेने
यथार्थपणोजाणे तेज्ञानकहिये तेज्ञानपांचजेदते तेज्ञानना उपयोगमांआवे ए
वीजेशक्ति तेने प्रमेयत्वपणोकहिये ते प्रमेयपणो सर्वे इव्यनुं मूलधर्मते प्रमाणमां वसा
व्योजे वस्तु तेने प्रमेयपणोकहिये ते सर्वे इव्य सर्वे गुणपर्याय प्रमेयते अने आत्मानो
ज्ञानगुण तेमां प्रमाणपणो तथा प्रमेयपणो एवे धर्मते पोतानो प्रमाणपणोते पोते
जकरते दर्शनगुणनो प्रमाण ज्ञानगुणकरते केमके दर्शनगुणते विशेषते सावयव
ते जे सावयवहोय ते विशेषजहोय अने जे विशेषहोयते ज्ञानधीजजणाय दर्शनगु
णते सामान्यधर्मनो ग्राहकते तेपण प्रमाणकेवाय पणप्रमाणना जेदकह्याते तिहां
ज्ञानजग्रह्यते तेनुं कारणजे दर्शनोपयोग तेव्यक्तपडतोनधी तेमाटे प्रमाणमध्ये गवेथो
नधी तेप्रमाणना मूलबेजेदते एकप्रत्यक्ष अने बीजोपरोक्ष स्पष्टप्रत्यक्ष परोक्षमन्य
त इतिस्था दादरत्नाकरवाक्यात्.

५ उत्पादके ० उपजवो व्ययके ० विणसवो ध्रुवके ० नित्यपणो वस्तुना एकगुणमां

एकसमये एत्रोपरिणमने संदापरिणमेते एवोजेपरिणामते सत्पणोक्तद्विये अनेते सत्पणानोचावते सत्पणोक्तद्विये.

६ तथाततो १ अनंतजागहानि २ असंख्यातजागहानि ३ संख्यातजागहानि ४ संख्यातगुणहानि ५ असंख्यातगुणहानि ६ अनंतगुणहानि एतप्रकारनीहानि तथा १ अनंतजागवृद्धि २ असंख्यातजागवृद्धि ३ संख्यातजागवृद्धि ४ संख्यातगुणवृद्धि ५ असंख्यातगुणवृद्धि ६ अनंतगुणवृद्धि एतवृद्धि एतप्रकारनीहानि तथातप्रकारनीवृद्धि तेअगुरुलघुपर्यायनी सर्वइव्यने सर्वप्रदेशों परिणमेते तेकोइकप्रदेशोंकोइसमये अनंतजागहानिपरिणमे अनेकोइकसमये कोइकप्रदेशों अनंतजागवृद्धिपरिणमेते एवंबारप्रकारें परिणमेते ते अगुरुलघुपर्यायनी परिणमनशक्ति तेअगुरुलघुत्वं अगुरुलघुनोचावजाणवो तत्वार्थटीकानेविषेपांचमांअध्यायें अलोकाकाशनेअधिकारें कइयोते एमएतस्वजाव सर्वइव्यनेविषे परिणमेते एतएइव्यनोमूलस्वजावते इव्यनोजिन्नपणो प्रदेशनोजिन्नपणो तेअगुरुलघुनेचेदपणो आयते तेमाटे एतमूलसामान्यस्वजावते एइव्यास्तिकधर्मते अने एतुपरिणमनते पर्यायास्तिकधर्मते कटलाकवादीएमकहेतेजे पर्यायनोपिमतेइव्यते पणइव्यपणोजिन्ननथी जेमधूरी पइहा कागमो १ मागली जूहरी प्रसुख समुदायने गामोक्तद्विये पण सर्वअवयवधीजिन्न गामापणोकोइदेखातोनी तेमज ज्ञानादिकगुणधी जिन्नपणोकोइआत्मादेखातोनी तेने कद्विये जे ज्ञानादिकगुणनेविषे ठतिएकपिमसमुदायता सदाअवस्थितपणो अनेइव्यधीमिलीनजाय तथास्वक्रियावंतपणो इत्यादिकसामान्यधर्मते ठतिअस्तित्व अर्थक्रियावंततेइव्यपणो एकपिमपणोतेवस्तुत्व इत्यादिकते सर्वइव्यपणोते एतजे इव्यास्तिक पर्यायास्तिक ए बेदुमलीनेइव्यपणोते उक्तचसंमतौदवापक्कवरद्विआ नपक्कवादवउविउप्यति एमूलसामान्यस्वजावनाठचेदकह्या.

तत्रअस्तित्वं उत्तरसामान्यस्वजावगम्यं तेचोत्तरसामान्यस्वजावाअनंताअपिवक्तव्येनत्रयोदश १ अस्तिस्वजावः २ नास्तिस्वजावः ३ नित्यस्वजावः ४ अनित्यस्वजावः ५ एकस्वजावः ६ अनेकस्वजावः ७ जेदस्वजावः ८ अजेदस्वजावः ९ जव्यस्वजावः १० अजव्यस्वजावः ११ वक्तव्यस्वजावः १२ अवक्तव्यस्वजावः १३ परमस्वजावः इत्येवरूपवस्तुसामान्यानंतमयं

अर्थ ॥ तथावली अस्तित्व उचरसामान्यस्वभावकहेते ते उचरसामान्यस्वभाव
सुमथे अनंततुडे पणतेरसामान्यस्वभाव अनेकांतजयपताकादिग्रंथे वखाण्याते ते
मांथीलेशमात्र लखियेवैये तेनानामकपरनामूलपाठमां सुजनते माटे लिख्यानथी
तथाएनाव्याख्यानथीपणजणासे एतेर सामान्यस्वभाव परिणमतिवस्तुद्वयः

स्वइव्यादित्तुष्टयेनव्याप्यव्यापकादिसंबंधि
स्थितानांस्वपरिणामात् परिणामांतरागमनहे
तुः वस्तुनःसद्रूपतापरिणतिः अस्तिस्वभावः

अर्थ॥तेमां प्रथम अस्तिस्वभावनुं लक्षणकहेते स्वेकपोतानाइव्यादिकचारधर्म
तेनोजेमां व्यापकपणोडे इव्यतेगुणपर्यायना समुदायनो आधारपणो श्क्षेत्रतेप्रदेश
रूप सर्वगुणपर्यायनी अवस्थानेराखवापणो जेजेनेराखे तेतेतुंक्षेत्रजाणवुं ३ कालते
उत्पादव्यय ध्रुवपणोवर्तनाधभावते सर्वगुणपर्यायनो कार्यधर्म तिहांजीवइव्यतुं १ स्व
इव्यप्रदेशगुणनोसमुदायइव्यते तेगुणपर्यायनो जनकपणो तेस्वइव्यअनेंजीवनाअ
संख्याताप्रदेशते स्वपर्यायनोस्वक्षेत्रपर्यायतेजाणवा एटले देववादिजगुणनोपर्याय
तेतुंजेक्षेत्र तेस्वक्षेत्र इपर्यायमध्ये कारणकार्यादिकनो जेउत्पादव्यय तेस्वकाल तथा
ध अतीतअनागत वर्तमानतुंपरिणमनतेस्वभाव तेकार्यादिकधर्म जेमज्ञानगुणनोप
र्यायजाणंगपणो वेचापणो परिच्छेदकपणो विवेचनपणोइत्यादिक स्वभाव एमस्वइव्य
स्वक्षेत्र स्वकाल स्वभाव जेपरिणामिकपणोपरिणमता तेनीअस्तित्ताकेवी एतवैनीति
तेअस्तिस्वभावते एअस्तिस्वभावइव्यतेतेपोतानोमूलधर्ममूकीअन्यधर्मपणो परिणम
तोअथी परिणामांतरे आगमनते एअस्तिस्वभावते सर्वइव्यमां पोतानागुणपर्यायनो
जाणवो जेअस्तितेसद्रूपता ढतारूपपणानी परिणतिलेवी सर्वइव्य पोतानेधर्मजप
रणमे पणजेजीवइव्यते अजीवइव्यपणोनपरिणमे तथा एकजीव ते अन्यजीवपणो
नपरिणमे वलीएकगुणते अन्यगुणपणोनपरिणमे ज्ञानगुणनेविषे दर्शनादिकगुण
नीनास्तित्ताते अनेज्ञाननाधर्मनीअस्तित्ताते तथा एकगुणनापर्यायअनंतताते तेसर्वपर्या
यधर्मसंखित्ताते पण एकपर्यायनाधर्म बीजापर्यायमानही अने बीजापर्यायनाधर्म पे
लापर्यायमानही माटेसर्व पोतानेधर्मजअस्तिते एरीतेअस्ति नास्तितुं ज्ञानसर्वत्रकरतुं
एइव्यनेविषे प्रथमअस्तिस्वभावकह्यो-

अन्यजातीयद्रव्यादीनां स्वीयद्रव्यादिचतुष्टयतयाव्यवस्थि-
तानां विवक्षिते परद्रव्यादिके सर्वदैवाभावाविच्छिन्नानां अन्य
धर्माणां व्यावृत्तिरूपो जावः नास्ति स्वजावः यथाजविस्वीयाः
ज्ञानदर्शनादयो जावाः अस्तित्वे परद्रव्यस्थिताः अचेतना
दयो जावानास्तित्वे साचनास्तित्वाद्द्रव्ये अस्तित्वेन वर्तते घटेषु
दधर्माणां अस्तित्वं पटादिसर्वपरद्रव्याणां नास्तित्वं एवं सर्वत्र

अर्थ ॥ हवे बीजा नास्ति स्वजावतुं स्वरूपलखियैवैयं अन्यके ० बीजाजेद्रव्यादिक
जेद्रव्यगुणपर्याय तेनापोताना जेद्रव्यहेत्रकालजाव तेते हिजद्रव्यमां सदा अवधंन
पपोपरिणमेते एतले विवक्षित द्रव्यादिकथी परजे बीजाद्रव्यादिकना जेधर्मते ते
मांसदाअजावपणे निरंतरअविच्छेदने तेमाटेपरद्रव्यादिकना धर्मनीव्यावृत्तितापणा
नोजेपरधर्म ते विवक्षितद्रव्यमानथी एवाद्रव्यमांजेजावने तेनास्तिस्वजावजाणवो जे
मजीवनेविषे ज्ञानदर्शनादिक पोतानाजेजाव तेतोअस्तिपणेने अनेपरद्रव्यमां र
ह्याजेअचेतनादिकजाव तेनीनास्तित्वाते एतलेतेधर्मजीवद्रव्यमानथी माटे परधर्मनी
नास्तित्वाते पणतेनास्तित्वाते द्रव्यमध्ये अस्तिपणेरहीने जेमघटनाधर्मघटमांने ते
धीघटमां घटधर्मनोअस्तित्वपणोने पणपटादिसर्वपरद्रव्योनो नास्तित्वपणो ते घट
नेविषेरह्योने तथाजीवमध्ये जीवज्ञानादिकगुण तेअस्तित्वपणोने पणपुङ्गलनावर्णादि
क जीवमध्येनथी माटेवर्णादिकनीनास्ति ते जीवमध्येरहिने श्रीजगतीसूत्रेकछुंने
हेगौतम अत्रित्वं अत्रित्वेपरिणमयी नत्रित्वं नत्रित्वेपरिणमयी तथागाणांगसूत्रे ?
सियअत्थि २ सियनत्थि ३ सियअत्थिनत्थी -४ सियअवत्तवं एचोचंगीकहीने अ
नेश्रीविशेषावश्यकमध्येकछुंनेके जे वस्तुनो अस्तित्वास्तित्वपणोजाणो तेसम्यग्ज्ञानी अ
नेजेनजाणो अथवा अयथार्थपणोजाणो ते मिथ्यात्वी उक्तंच सदसद्विशेषणार्थ
जवहेउजहृष्टीउवलंजाउ॥ नाणफलाजावाउ मित्रादिदिसअन्नाणां॥ १॥ एणाथानीटीका
मध्ये स्याद्वादोपलक्षितवस्तुस्या द्वादशसप्तचंगीपरिणामः एकैकस्मिन्द्रव्येगुणोपर्या
येचसप्तसप्तचंगानवत्येव अतः अनंतपर्यायपरिणतेवस्तुनिअनंताः सप्तचंग्योचन्ति
इतिरत्नाकरावतारिकायां तेद्रव्यनेविषे गुणनेविषे पर्यायनेविषे स्वरूपेसांतचंगाहोच
जेएसातचंगानो परिणामते स्याद्वादपणोकहिये.

तथाहि स्वपर्यायैः परपर्यायैरुचयपर्यायैः सजावेनासजा
वेनोचयेनवार्पितो विशेषतः कुञ्जः अकुञ्जः कुञ्जाकुञ्जोवा
अवक्तव्योचयरूपादिनेदोचवति सप्तजंगीप्रतिपाद्यते इत्य
र्थः उष्ट्रग्रीवाकपोलकुक्षिबुध्नादिभिः स्वपर्यायैः सद्जावेना
र्पितः विशेषतः कुञ्जकुञ्जोचयते सन्घटइतिप्रथमजंगोच
वति एवंजीवः स्वपर्यायैः ज्ञानादिभिः अर्पितः सन्जीवः

अर्थ ॥ एतसप्तजंगी परनीअपेह्येनथी तेइव्यादिकमध्येजळे यथास्वधर्मपरिणम
वुं अस्तिधर्मते अनेपरइव्यनाधर्मनपरिणमवुं एनास्तिनुफलते तेमाटेएसप्तजंगी
तेवस्तुधर्मते तेविशेषावश्यकथी सप्तजंगीलखियेठैयै एकविवहितवस्तु स्वके० पोता
नेपर्यायै सजावके० उतापणोते अनेपरपर्यायैजे अन्यइव्यनेपरिणमे तेनो असद्
जावके० अउतापणो परिणमेते तथाजेउता अथवाअउतापर्याय तेनोउतापणोते
कोइकपणो अउतापणोते माटे उताअउतापणोपण तेजकालेते केमके वस्तुमध्ये अ
नेकधर्मते तेसर्वकेवलीने एकसमये समकालेनासेते तेषणवचनेजंगांतरेजकहीशके
अनेउअस्थने अ-धामांतोसर्वधर्म समकालेसहहेते पण उअस्थनोउपयोग अस्तंवा
तसमयीते अनुक्रमेते पूर्वापरसापेह्येते तेथीसप्तजंगेजासनते जेवस्तुमांसमकालेते स
मकेतिनी अ-धामां समकालेते अने केवलीनाजासनमां समकालेते तेथ्रुतज्ञानीनाजा
सनमां क्रमपूर्वकते केमके जाषासर्वक्रमेकेवायते तेथीअसत्यथाय तेनेजोस्यात्पूर्व
पियेजाणिये तोसत्यथाय माटेस्यात्पूर्वक सप्तजंगीकहिये इव्यगुणपर्याय स्वजावस
र्वमध्येते तेरीतेसहहवी तेदृष्टांतेकरीकहेते उष्ट्रके० होठ गाबड कांठो कपाल तलो
कुक्षिपेटो बुध्न पोहोलो इत्यादिस्वपर्यायैकरी घटउताते तेघटनेस्वपर्यायै उतापणो
अर्पितकरिये तेवारेंते कुञ्जकुञ्जधर्म सन्के० उताते पणअउतादिकधर्मनी उतिसापे
हराखवाने स्यात्पूर्वककहेवो एटले स्यात्अस्तिघटः एप्रथमजंगोजाणवो तथाजीवा
दिइव्यनेविषे जीविनाज्ञानादिगुण तेनेपर्यायै जीवइव्यनेनित्यादि स्वजावैकरीने स्या
त्अस्तिजीवः एमसर्वइव्यनेकहेवो यद्यपि जीवतथाअजीवनो नित्यपणो सरिखोना
से पणते एनोतेमानही अनेतेनो एमानही ज्ञोपणजीवसर्व एकजातीइव्यते पणएकजी
वमांजे ज्ञानादिगुणते तेबीजाजीविमानथी माटेसर्वइव्य स्वधर्मैजअस्तिते अने परध
मैनास्तिते एमस्यात्अस्तिजीव एप्रथमजंगजाणवो.

तथापटादिगतैस्त्वक्त्राणादिभिः परपर्यायैरसञ्जावेनार्पितः
अविशेषितः अकुञ्चोच्चवति सर्वस्यापिघटस्यपरपर्यायैर
सत्वविवक्षायामसन्घटः एवंजीवोपि मूर्त्तत्वादिपर्यायैः अ
सत्जीव इति द्वितीयोचंगः

अर्थ ॥ पटनेविषेरह्यात्वक्जे शरीरनीचामन्नेढाके लांबोपधराय इत्यादिपर्याय
क्षेपटनापर्यायनथी परपर्यायते पटनेविषेरह्याते घटनेविषेएपर्यायनी नास्तिते तेषी
एपर्यायनो असञ्जावते तेमाटे एघटनापर्यायनथी एमसर्वपर्यायै घटनथी तेवारैप
रपर्यायना अठतापणानीविवक्षायै अठतोघटते एमजीवपण मूर्त्तिपणादिक अचेत
नादिपर्यायनो जीवमध्येअसत् अठतापणो तेषीजीवपरपर्यायैनास्तिते माटे स्यात्
नास्ति एबीजोनांगोजाणवा केमके परपर्यायनी नास्तितातुं परिणमन इव्यनेविषेते.

तथासर्वोघटः स्वपरोच्चयपर्यायैः सञ्जावासञ्जाव्यासत्वास
त्वाभ्यामर्पितोयुगपद्वक्तुमिष्टोऽवक्तव्योच्चवति स्वपरपर्या
यसत्वासत्वाभ्यां एकैकेनाप्यसांकेतिकेनशब्देन सर्वस्यापि
तस्यवक्तुमशक्यत्वादिति एवंजीवस्यापि सत्वासत्वाभ्यामे
कसमयेनवक्तुमशक्यत्वात् स्यादवक्तव्योजीव इति तृतीयो
चंगः एतेत्रयः सकलादेशाः सकलंजीवादिकं वस्तुग्रहणपरत्वात्

अर्थ ॥ सर्वघटादिवस्तुते तैस्वपर्यायजे पोतानासञ्जावपर्याय तेषीकरी उतापणो
केवाय तथा परनेपर्यायै अठतापणकहेवाय तेवारै स्वपर्यायिनोठतापणो परपर्याय
नोअठतापणो एबेधर्मसमकालेते पणएकसमर्थकेवायनही तेमाटेएघटादिइव्यतेस्व
इव्यमां स्वपर्यायिनोसत्वपणो परपर्यायिनोअसत्वंपणो तेकोइपणएक सांकेतिकशब्द
करी केवानेसमर्थनही माटे सत्व अस्तिपणो असत्व नास्तिपणो ते एकसमर्थके
वामां असमर्थते तेषीवस्तुस्वजावनानेधर्म तेएकसमर्थेठताते तेनोज्ञानकरवामाटे
स्यात्अवक्तव्य एवचनबोव्या केमके कोइकनेएवोबोधथाय जेसर्वथीवचने अंगोचरज
ते तेमाटेस्यात्पददीधोः स्यात्के० कथंचितपणो कोइकरीते एकसमर्थेनकेवाय माटे
स्यात्अवक्तव्यएजीवते एमसर्वइव्यजाणवा एत्रीजोनांगोथयो एत्रणजंगासकलादेशी
ते सर्ववस्तुने संपूर्णपणोग्रहेवारूपते जीवादिकजेवस्तु तेनेसंपूर्णग्रहेवावंतते.

अथचत्वारोविकलादेशाः तत्र एकस्मिन्देशे स्वपर्यायसत्त्वेन
अन्यत्रतुपरपर्यायसत्त्वेन संश्रयसंश्रयवति घटोऽघटश्च एवं
जीवोपि स्वपर्यायैः सन् परपर्यायैः असन् इति चतुर्थोऽङ्गः

अर्थ ॥ ह्रस्वचारजांगाविकलादेशी कहेते जेवस्तुंस्वरूपकेवो तेनाएकदेशनेजय
हे एस्वरूपते तिहाएकदेशनेविषे स्वपर्यायनोसत्त्वपणो अस्तिपणोगवेषेते तेवारैवस्तु
सद्व्यसत्त्वपणोते एटलेएघटते अनेएघटनथी एमजीवपणस्वपर्यायैसत् परपर्यायैअ
सत् तेमाटेएकसमयैअस्तिनास्तिरूपते पणकेवामाअसंख्यातसमयैते तेमाटेस्यात्
पूर्वकते एम स्यात् अस्तिनास्ति एचोचोऽङ्गोजाणवो.

तथा एकस्मिन्देशे स्वपर्यायैः सद्भावेन विवक्षितः अन्यत्र
तुदेशे स्वपरोक्षपर्यायैः सत्त्वासत्त्वाभ्यां युगपदसंकेतिकेन श
ब्देन वक्तुं विवक्षितः सन् अवक्तव्यरूपः पंचमोऽङ्गोऽभवति
एवं जीवोपि चेतनत्वादिपर्यायैः सन् शेषैः अवक्तव्य इति

अर्थ ॥ तथा एकदेशेपोतानेपर्यायै स्वद्व्यादिके ढतापणोगवेषीयै अने अन्यके
बीजादेशेनेविषे स्वपरएबेपर्यायै सत्त्वढतापणै तथा असत्त्व अढतापणै समकाले असं
केतपणो नामनेअणकेवेगवेषीयै तेवारैसत्के अस्तिअवक्तव्यरूप जांगोउपजे अने
एजांगाढताबीजाढजांगाते तेनीगवेषणामाटे स्यात्पदजोडीयै एटलेस्यात्अस्ति अव
क्तव्य एपांचमोऽङ्गोजाणवो जेमजीवनेविषे चेतनपणोसुखवीर्यशुणै अस्तिते अनेना
स्तिपणो अस्तिनास्ति समकालपणो वचनगोचरनावे ते स्यात्अस्तिअवक्तव्य.

तथा एकदेशे परपर्यायै रसद्भावेनार्पितो विशेषतः अन्यै
स्तु स्वपरपर्यायैः सद्भावासद्भावाभ्यां सत्त्वासत्त्वाभ्यां युगप
दसंकेतिकेन शब्देन वक्तुं विवक्षितकुंजोऽसन् वक्तव्यश्च
वति अकुंजो वक्तव्यश्च वतीत्यर्थः देशे तस्याकुंजत्वात्
देशे अवक्तव्यत्वादिति षष्ठोऽङ्गः

अर्थ ॥ तथा एकदेशे परपर्यायै जेनास्तिपर्याय तेने असद्भावके अढतापणो अर्पि
तकरिने मुख्यपणोगवेषीयै तेवारपडिअन्यके बीजास्वपर्यायै अस्तिपणो तथा परपर्या
यजेनास्तिपर्याय एबे सत्त्वके ढतापणो असत्त्वके अढतापणो युगपत्समकालेक

हियेँ एसकेतिक शब्दने अजावें केवामानावे अनेतेकह्याविनाश्रोतानेज्ञानकेमथाय तेमाटेस्यात्पदते अन्यजांगानी सापेकृतामाटे तथा सर्वधर्मनीसमकालता जणाववा माटे स्यात्नास्तिअवक्तव्य एबछोनांगोजाणवो एटलेजीवपोताने स्वगुणेतोठतापणो सर्वपर्याय समकालनाअवक्तव्यपणो एस्यात्नास्तिअवक्तव्य ठछोनांगोथयो.

तथाएकदेशेस्वपर्यायैःसद्भावेनार्पितः एकस्मिन्देशे परपर्यायै रसद्भावेनार्पितः अन्यस्मिन्स्तुदेशेस्वपरोक्षपर्यायैः सद्भावासद्भावान्यां युगपदेकेनशब्देनवक्तुं विवक्ति तःसन्असन्अवक्तव्यश्चभवतिइतिसप्तमोऽङ्गः एतेनएकस्मिन्वस्तुन्यार्पितानर्पितेनसप्तमंगीकृता ॥

अर्थ ॥ तथाएकदेशेँ स्वपर्यायनेठतापणे अर्पितकरियेँ अनेएकदेशेँ परपर्यायने अठतापयोगवेबियेँ अनेतेसर्वपर्याय समकालेँजेजारह्याबे पणवचनेकेवाचनही ए टलेअस्तिपणोपणबे अनेनास्तिपणोपणबे एसर्वधर्म समकालेँबे पणवचनेगोचरथाचनही एअपेह्यायेँ स्यात्अस्ति स्यात्नास्ति स्यात्अवक्तव्य एरीतेँवस्तुनोपरिणमनबे एसातमोनांगोजाणवो एसप्तमंगी अर्पितअनर्पितपणेकही तेअर्पितएकधर्मजहोय एमएकधर्मनेविषेसप्तमंगीकहीः

तत्रजीवःस्वधर्मैर्ज्ञानादिभिःअस्तित्वेनवर्तमानः तेनस्यात् अस्तिरूपःप्रथममंजः अत्रस्वधर्माअस्तिपदगृहीताः शेषा नास्तित्वादयोधर्माः अवक्तव्यधर्माश्चस्यात्पदेनसंगृहीताः

अर्थ ॥ हवेस्वरूपपणेसप्तमंगीकहेबे जेएकइव्यनेविषे अथवाएकगुणनेविषे एक पर्यायनेविषे एकस्वजावनेविषे सातसातजांगा सदापरिणमेबे तेरीतेँसप्तमंगीकहेबे स्यादादरत्नाकरावतारिकामथेकह्योबे एकस्मिन्जीवावो अनंतधर्मापेह्यासप्तमंगीना मानंत्य एवचनधीजाणीलेजो अडिजीवे इत्यादिमाथाधीजाणजो एसुयगडांगसूत्रेँबे हवे पेलाजांगोलखियेँबैयेँ तिहाजीवइव्यपोताने स्वइव्यपिंरगुणपर्यायसमुदाय था धारपणो स्वहेत्रअसंख्यप्रदेशेँ ज्ञानादिगुणानुंअवस्थान अयुरुलघुताहानिवृदिनोमान अनेस्वकाल तेगुणनीवचना उत्यादव्ययनीपरिणमननोजिन्नस्वजावतथाअनंतज्ञानअनंतदर्शन अनंतचारित्र अनंतदान अनंतलान अनंतजोग अनंतउपजोग अनंतवीर्य अनंतअव्याबाध अरूपी अशरीरी परमहूमा परममाईव परमअजव स्वरूपजो

गीप्रमुखं स्वस्वजाव एअनंतज्ञेयज्ञायकपणे जीवद्व्यततोते एमजीवनोद्धानगुण सध
 र्म सकलज्ञेयज्ञायकपणो स्वशक्तिधर्मे अनंतअविनागे एकएकपर्यायअविनागमां स
 र्वअजिज्ञाप्य अनजिज्ञाप्य स्वजावनोजाणगपणोते इहांविस्तारंजसिखेंठैयें तिहांमति
 ज्ञानना पर्यायचूदाते श्रुतज्ञानना अविनागचूदाते मनपर्यायज्ञानना अविनागचू
 दाते केवलज्ञानना पर्यायचूदाते श्रीविशेषावश्यकं गणधरवादननेडेकह्योते जोअव
 रवायोग्यवस्तुनिन्नते तोअवरणचूदाते तिहांह्योपशमनेजेदंजाणोते तेपरोहू अथ
 वादेशीजाणोते सर्वथाअवरणग्येथकेप्रत्यक्षजाणो पणकेवलज्ञानसर्वजावनोसंपू
 र्ण प्रत्यक्षज्ञायक तेसंपूर्णप्रगट्यो तेवारंबीजाज्ञाननीप्रवृत्तिते पणजिन्नपडतिनथी
 माटेतेकेवलज्ञानना जाणपणोज केवायते तथाकोइक ज्ञानगुणना अविनागसर्व
 एकजातीनाकहेते तेअविनागमध्ये वरणादिकजाणवानीशक्ति अनेकप्रकारनीते ते
 मांजेअवरणटले-जे शक्तिप्रगटे तेशक्तिनुं मतिज्ञानादिजिन्ननामते अनेसर्वअवर
 णगयाथी एककेवलज्ञानरद्युंते न्यस्यज्ञाननोजासते एणव्याख्यानते एवोद्धान
 गुणपोतानास्वपर्याय ज्ञायक परिहेदक वेतुत्वादिकेअस्तिते एमसर्वगुणमां स्वधर्मेनी
 अस्तिताकेवी तेमजजेअविनागरूपपर्यायते जेनासमूहनी एकप्रवृत्तिनेगुणकदियेंठैयें
 तेपणस्वकार्यकारणधर्मे अस्तिते एमठडव्यनुंस्वरूप स्वस्वरूपेअस्तिते अने अन्यठ
 जांगापणतेएवोसापेक्षतामाटे स्यात्पदेइनेबोलवो तेस्यात्अस्तिएप्रथमजांगापणो
 थयो एटले गवेथो जेअस्तिधर्म तेपणनास्तिपणासहितते एटलेअस्तिकहेताथकां
 नास्तिप्रमुखठजांगानीठतिते तिहांशब्दसहित उपयोगथयो तेथीसत्यपणोथयो.

तद्वर्माणांच विजातिपरिद्वयाणां

तद्वर्माणांच जीविसर्वथैवअजावातनास्तिवंतेनस्यात् ना
 स्तिरूपोदितियोजंगः अत्रपरधर्माणां नास्तिवं नास्तिपदे
 नगृहीतं शेषाअस्तितादयः स्यात्पदेगृहीताइति

अर्थ॥ हवेबीजोर्जांगोकहेते जेएकजीवतुं स्वरूप उपयोगमां आणोते तेजीवनेविये
 अन्यजे सिद्धसंतारी जीवतेते सर्वना गुणपर्याय अस्तित्वादिप्रमुख सर्वधर्मेनीनास्तिते
 अने अजीवद्व्यतथातेना जडतादिकसर्वधर्मेनीनास्तिते जेम अग्निमांदाहकपणोते
 तेनीपासेबीजोअग्निनोकणियुंण्ड्योते तेपणदाहकते पणतेदाहकपणोनिन्नते एटले
 तेकणीयांनोदाहकपणो तेअग्निमांनथी अने तेअग्निनोदाहकपणो तेकणीयांमानथी
 तेमज एकजीवमांज्ञानादिकगुणते तेबीजांमानथी अनेबीजाजीवमां जेज्ञानादिकगु

एते तेमानथी बाकीसरिखाते तेमाटेजाणवादिककार्यसरिखाकरे तोपणसर्वमांपोत पोतानागुणते पणकोइइव्यनागुण कोइइव्यमांथावतानथी तेमाटे स्वजाति अन्यइ व्यपणो अन्यगुणपणो तथाअन्यधर्मपणो ते सर्वनीनास्तिडे एमजगुणमांपणसर्व अन्यइव्यादिकनीनास्तिडे तथापर्यायनाअविजागमां पण स्वजातिअविजागकार्यता कारणतानीनास्तिडे तेमाटेपरइव्यपणो परहेत्रपणो परकालपणो परजावपणोएनी नास्तिडे एवोनास्तिपणोपण तेमांजरह्योडे तेमाटेस्यात्नास्तिपणो एजांगोपणतेमांज डे एमएकजमात्रनास्तिपणोकोदोथके अस्तिपणो तथाएककालपणोपणते तथाजीव मांजडतागुणनीनास्तिडे एटलेजडतानीनास्तिडे जीवमांजरहीडे इत्यादिकअनंतधर्म नीसापेहतामाटे स्यात्पदंबोलतां सर्वधर्मनोचासनथयो एटलेसखताथाय तेमाटे स्यात्नास्ति एबीजांगोकह्यो.

केषांचिद्धर्माणां वचनगोचरत्वेन तेनस्यात्प्रवक्तव्य इ
तितृतीयोऽङ्गः प्रवक्तव्यधर्मसापेक्षार्थस्यात्पदग्रहणं

अर्थ ॥ हवेत्रीजांगोकहेडे जेवस्तुहोय तेमां केटलाकधर्मएवाडे जेवचनेकरी केवातानथी तेअवक्तव्यडे तेकेवजीनेज्ञानमांजणायडे पणवचनेकरीतेपणकहीश केनही तेमाटेतेवधर्मनीअपेक्षार्थे वस्तुअवक्तव्यडे एटलेकहेताथकां वक्तव्यनीनाथ यीपणकेटलाकधर्मवस्तुमध्येवक्तव्यडे तेजणाववामाटे स्यात्पदग्रहणकरीने स्यात् अवक्तव्य एत्रीजांगोकह्यो.

अत्र अस्तिकथने असंख्येयाः नास्तिकथनेप्यसंख्येयाः
समयावस्तुनि एकसमये अस्तिनास्तिस्वभावौ समकवर्त
मानौ तेन स्यात् अस्तिनास्तिरूपश्चतुर्थोऽङ्गः

अर्थ ॥ हवेचोथोजांगोकहेडे जेअस्तिएवोशब्द उच्चारकरतांपणअसंख्यातसमयथा य तथानास्तिएशब्द उच्चारकरतांपण असंख्यातसमयथाय अनेवस्तुमांतो अस्तिधर्म नास्तिधर्मएवेदुसमयमांते तेवेदुसमकालेजणाववामाटे अनेजेअस्तिते नास्तिनथा यतथाजेनास्ति तेअस्ति नथाय तेसापेहतामाटेस्यात्अस्तिनास्ति एचोथोजांगोजाणवो

तत्र अस्तिनास्तिज्ञावाः सर्वैवक्तव्या एव न अवक्त
व्या इति शंका निवारणाय स्यात् अस्ति अवक्तव्य
इति पंचमोऽङ्गः स्यान्नास्ति अवक्तव्य इति षष्ठः

अर्थ ॥ हवेपांचमोतथा षोडशोर्जांगो कहेते तिहास्यात्प्रवक्तव्य एमकेवाधी इव्य तेमूजधर्मे एकलो अवक्तव्यथयो तेसंदेहनिवारवाने कद्योजे स्यात्प्रवक्तिप्रवक्तव्य व स्तुमांअनंताअस्तिधर्मते पणवचनेअगोचरते अनेअनंताधर्मवचनगोचरपणते तेना सापेक्षतामाटे स्यात्पदयुक्तकरिने एटजेस्यात्प्रवक्तिप्रवक्तव्यः एपांचमोर्जांगो जाणवो एमजपांचमानीरितें स्यात्नास्तिप्रवक्तव्यः एषोडशोर्जांगो जाणवो.

अत्रवक्तव्याजावाः स्यात्पदेगृहीताः अत्रअस्तिजावावक्तव्यास्तथाअवक्तव्याः तथानास्तिजावावक्तव्याअवक्तव्याः एकस्मिन्वस्तुनिगुणेपर्याये एकसमयेपरिणममाना इतिज्ञापनार्थं स्यात्अस्तिनास्तिअवक्तव्यइतिसप्तमोर्जांगः अत्रवक्तव्याजावास्तेस्यात्पदेसंगृहीताइतिअस्तिनेनअस्तिधर्मानास्तिनेननास्तिधर्मायुगपदुजयस्वजावलेनवक्तुमशक्यत्वात्अवक्तव्यः स्यात्पदेचअस्यादीनामैव नित्या नित्याद्यने कांतसंग्राहकं

अर्थ ॥ हवे सातमोर्जांगो कहेते इहांअस्तिजावपणोवक्तव्यते तेमजनास्तिजावपणवक्तव्यते अने अवक्तव्यपणते एसर्वधर्म एकसमयमां एकवस्तुमथ्ये तथा एकगुणमथ्ये तथा एकपर्यायमथ्ये समकालेपरिणमेते तेजणाववामाटे अस्तिनास्तिअवक्तव्यः एसातमोर्जांगो इहांअस्तिनेनास्तिनथाय अने नास्तिनेअस्तिनथाय तथावक्तव्यते अवक्तव्यनथाय अनेअवक्तव्यते वक्तव्यनथाय तेजणाववानेअर्थे स्यात्पदग्रहणेते इहांअस्तिपणोजेजावते तेअस्तिधर्म अनेनास्तिपणोजेजावते तेनास्तिपणोयद्याते बहुसमकालेतेमाटे एकसमय वक्तव्यके० कहेवामांअशक्यते असमर्थते तेथीअवक्तव्यके० अगोचरपणते अनेजेस्यात्पदते तेअस्तिधर्म नास्तिधर्म अवक्तव्यधर्मनोनित्यपणो अनित्यपणोप्रमुख अनेकांतनोसंग्रहकरते जेअस्तिधर्मते तेनित्यपणोपणते तथाअनित्यपणोपणते एकपणोते अनेकपणोते जेदपणोते अनेदपणोते इत्यादिक तेअस्तिधर्ममांअनेकांतताते तेनेग्रहेते केमके वस्तुनो एकगुण तेमांअस्तिपणोते नास्तिपणोते नित्यपणोते अनित्यपणोते जेदपणोते अनेदपणोते वक्तव्यपणोते अवक्तव्यपणोते नव्यपणोते अनव्यपणोते एअनेकांतपणो एहजसांदादते तेतुंसंकेतिकवाक्य तेस्यात्पदते एरीतेजाणवो.

आत्मइव्यनेविषे स्वधर्मनीअस्तिताडे परधर्मनीनास्तिताडे स्वगुणनोपरिणमवो अनित्यते अनेतेजगुणपणोनित्यते तथाइव्यपिंपणपणेएकते अनेगुणपर्यायपणेअनेक ते तथाआत्माकारणपणे कार्यपर्ये समयसमयमानवानवापणोजेपामेते तेजवनधर्मते तोपणआत्मानोमूलधर्मजेपलटतोनथी तेअजवनधर्मते इत्यादिकअनेकधर्म परिणतियुक्तते एरीतेषद्इव्यनेजाणी निरधारिने हेयोपादेयपणे श्रदान नासनथाय तेसम्यक्ज्ञान सङ्गदृशीने एजीवनीअद्युद्धता तेपरकर्ता परजोक्ता परग्राहकता टा लवानावपायतुंसाधन तेसाधनकरवे आत्माआत्मापर्ये मूलधर्मैरहे तेतिदपणो तेनीरुचिउद्यमपणोकरवो एहिजश्रेयते.

स्यात्अस्ति स्यान्नास्ति स्यात्अवक्तव्यरूपास्त्रयः सकला देशाः संपूणवस्तुधर्मग्राहकत्वात् मूलतः अस्तिजावाअस्तित्वेनसंति नास्तित्वेनसंति एवंसप्तजंगाः एवंनित्यत्वसप्तजंगी अनित्यत्वसप्तजंगी एवंसामान्यधर्माणां विशेषधर्माणां गुणानांपर्यायाणां प्रत्येकंसप्तजंगी तद्यथा

अर्थ ॥ स्यात्अस्ति स्यात्नास्ति स्यात्अवक्तव्य एत्रणजंगा वस्तुनासंपूर्णरूपनेग्रहे माटेसकलादेशीते अने शेषरह्याजेचारजंगा तेविकलादेशीते तेवस्तुनाएकदेशनेग्रहेमाटे. तथावलीअस्तिपणानेविषेजेअस्तिपणो तेनास्तिपणेनथी अनेनास्तिपणोनास्तिपणोते तेमांअस्तिपणोनथी इहाकोइणुठेके वस्तुमांजेनास्तिपणोते अस्तिपणोकहोठो तोनास्तिपणामां अस्तिपणानीनाकिमकहोठो तिनेउत्तर जेनास्तिपणोतेअस्तिते बतापणोते अने अस्तिधर्मकांइनास्तिपणामांनथी माटेनाकहीते उतिनीनाकहीनथी तथाएमज नित्यपणानीसप्तजंगी तथा अनित्यपणानीसप्तजंगीतेमज सामान्यधर्मसर्वनी जिनजिनसप्तजंगी तथासर्वविशेषधर्मनीसप्तजंगी तेमजगुणपर्यायसर्वनी जूदीजूदी सप्तजंगी केदेवी तद्यथाके० तेकहीदेखाडेते.

ज्ञानंज्ञानत्वेनअस्तिदर्शनादिभिः स्वजातिधर्मैः अचेतनादिभिः विजातिधर्मैः नास्ति एवंपंचास्तिकायेप्रत्यस्ति कायमनंतासप्तजंग्योजवति अस्तित्वाजावेगुणाजावात् पदार्थेशून्यतापत्तिः नास्तित्वाजावेकदाचित् परजावत्वेन परिणमनात् सर्वसंकरतापत्तिः व्यंजकयोगेसत्तास्फु

रति तथाअसत्तायाअपिस्फुरणात्पदार्थानामनियताप्र
तिपत्तिः तत्पार्थैतन्नावाव्ययंनित्यं ॥

अर्थ ॥ ह्वेगुणनीसप्तचंगीकहीदेखाडेजे मज्ञानगुण ज्ञायकादिकगुणोअस्तिहे
अनेदरीनादिकस्वजातिएकइव्यव्यापिगुण तथास्वजातिनिन्नजीवव्यापि ज्ञानादिकस
र्वगुण अनेअचेतनादिक परइव्यव्यापि सर्वधर्मनीनास्तिहे एमपंचास्तिकायनेविषे अ
स्तिकायें अनंतिसप्तचंगीउपामे एसप्तचंगी स्यादादपरिणामेहे तेसर्वइव्यादिकमांहे
ह्वे वस्तुमध्येअस्तिपणोनमानियें तोस्योदोषउपजेतेकहेहे जोवस्तुमांअस्तिपणो
नमानियें तोगुणपर्यायनोअज्ञावथाय अनेगुणनाअज्ञावें पदार्थेअन्यतापणो पामे
तथाजोवस्तुमध्ये नास्तिपणोनमानियेंतो तेवस्तुकदाकालें परवस्तुपरें अथवा
परगुणपरें परिणमिजाय तेथीकोइवारे जीवतेअजीवपणोपामे अनेअजीवतेजीवप
णोपामे तोसर्वसंकरतादोषउपजे तथा व्यंजनके० प्रकटतानोहेतु तेनेयोगेंठतोधर्म
तेपुरे पणजेधर्मनीसत्ताढतिनहोय तेपुरेनही जोनास्तिपणोनमानियें तोअसत्ताप
णोपुरे अनेजेवारेअसत्तास्फुरे तेवारेइव्यनो अनियामकके० अनिश्रयपणोअज्ञा
य तेमाटेसर्वज्ञाव अस्तिनास्तिमयीहे व्यंजकतानोदृष्टांतकहेहे जेमकोराकुंमामांसुगं
धतानीसत्ताहे तोजपाणीनेयोगेवासनाप्रगटेहे जोवस्त्रादिकमांतेधर्मनथी तोतेमांप्रग
टतोपणनथी एमसर्वत्रजाणवो ह्वेत्रीजोनित्यस्वजावकहेहे तेजेवस्तुनाजावतेनो अ
व्ययके० नहीटलवो एटलेतेमनोतेमजरहेवो तेनित्यपणोकहियें तेनाबेजेदढतेकहेहे
एकाअप्रच्युतिनित्यता द्वितीयापारंपर्यनित्यता ॥ तथा
इव्याणांऊर्ध्वप्रचयतिर्यग्प्रचयत्वेनतदेवइव्यमितिध्रुवत्वे
ननित्यस्वज्ञावःनवनवपर्यायपरिणमनादिभिःउत्पत्तिव्य
यरूपोनित्यस्वज्ञावः उत्पत्तिव्ययस्वरूपमनित्यं ॥

अर्थ ॥ एकअप्रच्युतिनित्यता बीजीपारंपर्यनित्यता तिहां अप्रच्युतिनित्यतातेनेक
हियें जेइव्यतेऊर्ध्वप्रचय तिर्यक्प्रचयनेपरिणमवे एइव्यतेहिज एध्रुवतारूपज्ञानथा
यहे एटलेसदासर्वदा त्रयोकाळेतेहिज एवुंजेज्ञानथायहे जेमूलस्वजावपलटेनही ते
अप्रच्युतिनित्यताकहियें अनेएनित्यतामांजे ऊर्ध्वप्रचयकह्यो तेउलखावेहे जेपहेजे
समयें इव्यनीपरिणतिहति तेबीजेसमयेंनवापर्यायनेउपजवे अनेपूर्वपर्यायनेव्ययें स
र्वपर्यायनीपरारुत्तिथइ तोपणएइव्यतेनुंतेज एवुंजे ज्ञानथायते इव्यमांऊर्ध्वप्रचय
कहियें उपरलेसमयेतेमाटेऊर्ध्वप्रचयकहियें.

तथाअनन्ताजीवसरिखाते पणसर्वनिन्ननिन्नते पणसर्वजीवजाणताए पणजीवए
वोजीवत्वसत्तायेंतुय्य निन्नजीवसत्तरूपज्ञान थाय तेतिर्यक्प्रचयकहियें.

ऊर्ध्वप्रचय ते समयांतरे अनेकउत्पादव्ययनेपलटवे पणएजीवते तेजळे एवुंज्ञा
नथाय एनित्यस्वजावनोधर्मजाणवो एकारणधीकार्यउपनो तेंतुंज्ञानथाय तेनित्यस्व
जावनोधर्मजाणवो तथाएकारणधीजेकार्यउपनो वलीज्ञानथयुं तेकारणधीबीजेका
रणोबीजुंकार्यथाय एमनवेनवेकार्यउपने पणजीवतेजळे एवुंजेज्ञानथाय परंपरारूपसं
ततिचालीजाय तेपारंपर्यनित्यताकहियें जेमप्रथम शरीरनेकारणोरागहृतो तेहिज
वस्त्रधननेकारणप्रतैरागथयो तेकारणनवारागनो नवापणोपणारागरहितआत्माकेवारे
नही एपारंपर्य एटले परंपरानित्यताकहियें बीजुं नामसंततिनित्यताजाणवी तेका
रणयोगेनिमित्तेनीपजे नवानवापर्यायनेपरिणमवे एटले पूर्वपर्यायनेव्ययथवे तथा
अजिनवपर्यायनेउपजवे अनित्यस्वजावजाणवो एटलेउत्पत्तिके० उपजवो व्ययके०
विएसवो एवोजेस्वजाव ते अनित्यस्वजावजाणवो.

तत्रनित्यत्वंद्विविधं कूटस्थंप्रदेशादीनां परिणामित्वं ज्ञाना
दिगुणानां तत्रोत्पादव्ययावनेकप्रकारौ तथापि किंचिद्वि
रथ्यते विस्त्रसाप्रयोगजनेदात्द्विनेदोसर्वेऽव्याणांचलनसह
कारादिपदार्थक्रियाकारणंभवत्येव ॥

अर्थ ॥ तिहां वलीग्रंथांतरे नित्यपणोबेप्रकारेकहोले एककूटस्थनित्यता बीजीपरि
णामिनित्यताले जीवनाअसंख्यातप्रदेश तेसंख्यायें तथाहेत्रावगाह पलटतोनथीते
तथागुणनोअविनाग तेसर्वकूटस्थनित्यताले.

ज्ञानादिकगुणएसर्व परिणामिकनित्यतायेंले केमकेगुणनोधर्मजएले जेसमयेंसम
यें स्वकार्यपणोपरिणमे अनेजेकार्यहोय. तेपरिणामिकपणोजहोय एनीतिजळे अने
जोज्ञानगुणने कूटस्थनित्यतापणोमानियें तोपेहेलेसमयेंजे ज्ञानेकरीजाण्यो तेहिज
जाणपणो सदासर्वदारहे पणतेमतोनथी ज्ञेयतोनवनवीरीतें परिणमतावेखायले तो
तेज्ञेयनीनवनवीअवस्थाज्ञानजाणोनही एटलेपहेलेसमयजेरीतें ज्ञानपरिणमेले तेरी
तें परिणमजोतुंजोईयें अनेपरीतें ज्ञानयथार्थथयुं एमघटेनही तेमाटेज्ञेयजेघटपटा
दिक तेजेमपलटले तेमज्ञानपणजाणो तोहिजज्ञानयथार्थथाय तेमाटेज्ञानगुण ते
नवानवाज्ञेयनेजाणवामाटे परिणामीजाणवो अनित्यज्ञायकताशक्ति माटेनित्य ए
रीतें नित्यानित्यस्वजावी सर्वगुणले सर्वेऽव्यनेविषेपोतानीक्रियातुंकारणथायजळे.

तत्र चलनसहकारित्वं कार्यधर्मास्तिकायं इव्यस्य प्रतिप्रदे
 शस्थं चलनसहकारिगुणाविजागाः उपादानकारणकारण
 स्यैव कार्यपरिणमनात् तेन कारणत्वपर्यायव्ययः कार्यत्वप
 रिणामस्योत्पादः गुणत्वेन ध्रुवत्वं प्रतिसमयं कारणस्यापि न
 त्यादव्ययौ कार्यस्याप्युत्पादव्ययावित्यनेकांतजयपता
 काग्रंथे एवं सर्वे इव्येषु सर्वेषां गुणानां स्वस्वकार्यकारणताज्ञे
 या इति प्रथमव्याख्यानं ॥

अथै॥ तिहाजे मधर्मास्तिकाय इव्यनो चलणसहकारीपणो ते मुख्यकार्ये अने अथ
 र्मास्तिकाय इव्यनो स्थिरसहायी ते मुख्यकार्ये वली आकाश इव्यनुं अवगाहनादानते
 मुख्यकार्ये जीवो जाणवा देखवारूप उपयोगते मुख्यकार्ये पुज्जलनो वर्णगंधरसस्पर्शी
 पणो ते मुख्यकार्ये इत्यादि स्वकार्यनो थावुं ते जिहां थावुं तिहां जवनधर्मथयो अने
 जिहां जवनधर्म ते उत्पादथयो अने उत्पादहोयते व्यसहितजहोय ते जवनधर्म त
 त्वार्थग्रंथमथ्ये कहोते हवेते उत्पादव्ययवे प्रकारनाते एकप्रयोगथीथाय अने बीजो वि
 श्रसाके० सहजे परिणामीधर्मथाय हवे इहां सहजनो उत्पादव्ययकहेते तिहां धर्मा
 स्तिकायादि उव्यने पोतापोताना चलणसहकारादिगुणानि प्रवृत्तिरूप अर्थक्रिया
 नोकरवोथायज अने चलणसहकारपणोते कार्य धर्मास्तिकाय इव्यने प्रतिप्रदेशं रह्यो
 जे चलणसहकारीगुणाविजाग ते उपादानकारणते ते हिजकार्यपणे परिणमेते एते
 कारणपणानो व्यय अने कार्यपणानो उत्पाद तथा चलणसहकारीपणो ध्रुवते एमज
 अधर्मास्तिकायने विषे स्थिरसहायगुणनुं प्रवर्त्तने तथा आकाशास्तिकायने विषेपण
 अवगाहनागुणनुं प्रवर्त्तन एमजते वली पुज्जलमां पूरणगलनादिकगुणनुं प्रवर्त्तने ते
 मजजीव इव्यमां ज्ञानादिकगुणनुं प्रवर्त्तने अथवा वली अनेकांतजयपताकाग्रंथने
 विषे एमपणकहुंते जे प्रतिसमयं गुणने विषे कारणपणो नवोनवो उपजेते एते कार
 णपणानोपण उत्पादव्ययते ते मजप्रतिसमयं कार्यपणोपण नवोनवो उपजेते ए
 टले कार्यपणानोपण उत्पादव्ययते एमसर्वे इव्यने विषे सर्वगुणनो कार्यपणो कार
 णो उपजे विणसेते एमउत्पादव्ययनो एकस्वरूपप्रथमचेदकह्यो.

तथा च सर्वेषां इव्याणां पारिणामिकत्वं पूर्वपर्यायव्ययः नवप
 र्यायोत्पादः एवमप्युत्पादव्ययौ इव्यत्वेन ध्रुवत्वं इति द्वितीयः ॥

अर्थ ॥ सर्वधर्मतेपरिणामिकजावेंते तिहापूर्वपर्यायिनो व्यय अनेनवापर्यायिनो उत्पाद एउत्पादव्यय समयसमयेंते अनेइव्यपणोध्रुवते एबीजोचेद.

प्रतिइव्यंस्वकार्यकारणपरिणमनपरावृत्तिगुणप्रवृत्तिरूपापरिणतिः अनंताअतीता एकावर्त्तमाना अन्याअनागतायोग्यतारूपाः तावर्त्तमानाअतीताज्वंति अनागतावर्त्तमानाज्वंति शेषाअनागताकार्ययोग्यतासन्नतांलभंते इत्येवंरूपावुत्पादव्ययौ गुणत्वेनध्रुवत्वं इतितृतीयः अत्रकेचित्कालापेक्षया परप्रत्ययसंबद्धंति तदसत् कालस्थपंचास्तिकायपर्यायत्वेनैवागमेनुकत्वात् इयंपरिणतिः स्वकालत्वेनवर्तनात्सप्रत्यक्षं एवंतथाकालस्यचिन्नइव्यत्वेपिकांलस्थकारणताअतीतानागतवर्त्तमानज्वनंतुजीवादिइव्यस्यैवपरिणतिरिति ॥

अर्थ ॥ सर्वइव्यनेविषे स्वके ० पोतानुंकारण परिणमन परावृत्तिके ० पलटणपणे गुणनीप्रवृत्तिरूप परिणमनते ते परिणतिअनंति अनंतजातिनी अतीतकालेयइते अनेअनंतिजातिनी एकवर्त्तमानकालेंते अनेबीजीअनागतयोग्यतारूपपणे अनंतिते ते वर्त्तमानपरिणतिते अतीतथायते एटले. तेपरिणतिमध्ये वर्त्तमानपणानोव्यय अने अतीतपणानोउत्पाद तथा परिणतिपणेध्रुवते अनेअनागतपरिणति तेवर्त्तमानथायते तिहाअनागतपणानोव्यय वर्त्तमानपणानोउत्पाद अनेठतिपणेध्रुव अने अनागतकार्ययोग्यता तेदूरदृताते आसन्नके ० नजीकपणोपामे एटलेदूरतानोव्यय अनेन जीकतानोउत्पाद तथाअतीतमध्ये दूरतानोउत्पाद अनेनजीकतानोव्यय एरीतेंसर्व इव्यनेविषे अतीतवर्त्तमान तथाअनागतपणे परिणतिते तेपरिणमेजते एइव्यनेविषे स्वकालरूप परिणमनते एउत्पादव्ययनोत्रीजोचेदजाणवो.

इहाकैटलाककालनीअपेक्षालेइने परप्रत्ययपणोकहेते तेखोटोळे कारणके काल इव्यजेतेपंचास्तिकायनोपर्यायते अने परिणतितोइव्यनोस्वधर्मते माटेकालतेस्वकालरूपवस्तुनोपरिणाम तेनोचेदते अथवाकालनेचिन्नइव्यमानियें तोपणकालतेकारणपणेते अनेअतीतअनागतवर्त्तमानरूपपरिणति तेतो जीवादिकइव्यनोधर्मते ते माटेएउत्पादव्ययपणस्वरूपजते एत्रीजोचेदथयो.

तथाचसिद्धात्मनिकेवलज्ञानस्ययथार्थज्ञेयज्ञायकत्वात् यथाज्ञेयाधर्मादिपदार्थाः तथाघटपटादिरूपावापरिणामतितथैवज्ञाने चासनात् यस्मिन्समयेघटस्यप्रतिज्ञासः समयांतरेघटध्वंसकपालादिप्रतिज्ञासः तदाज्ञानैघटाप्रतिज्ञासध्वंसः कपालप्रतिज्ञासस्योत्पादः ज्ञानरूपत्वेनध्रुवत्वमितितथाधर्मास्तिकायेयस्मिन्समयेसंख्येयपरमाणुनांचलनसहकारिता अन्यसमयेअसंख्येयानां एवंसंख्येयत्वसहकारिताव्ययः असंख्येयानंत सहकारिताउत्पादः चलनसहकारित्वेन ध्रुवत्वं एवमधर्मादिष्वपिज्ञेयं एवंसर्वगुणप्रवृत्तिषु इतिचतुर्थः ॥

अर्थ ॥ तथाके० तेमजवलीसिद्धात्मानेविषे केवलज्ञानगुणनीसंपूर्णप्रगटतांते तेयथार्थजेकार्जे जेज्ञेयजेमपरिणमे तेकार्जेतेमजजाणे एहवोज्ञेयनोज्ञायक तेकेवलज्ञानजेमधर्मादिष्व तथाघटपटादिज्ञेयपदार्थे जेरीतेपरिणमे तेरीतेज केवलज्ञानजाणे तेजेसमयेघटज्ञानहंतुं तेसमयांतरे घटध्वंसतथये कपालजुज्ञानथाय तेवारेंघटप्रतिज्ञासनोध्वंस कपालप्रतिज्ञासनोउत्पाद अनेज्ञाननोध्रुवपणो एमदशीनादि सर्वगुणनोप्रवर्त्तनजाणवो.

तथाधर्मास्तिकायनेविषे जेसमयेसंख्यात परमाणुनो चलनसहकारिपणो हतो फरीसमयांतरे असंख्यात परमाणुने चलनसहकारी पणोकरे तेवारें संख्याता परमाणुचलनसहकारतानोव्यय अनेअसंख्येयपरमाणुने चलनसहकारतानो उत्पाद अनेचलनसहकारी पणोध्रुवजे एमजअधर्मास्तिकायादिकनेविषे पण सर्व गुणनीप्रवृत्तिथायजे एरीतेएकद्व्यनेविषेअनंतागुणनीप्रवृत्तिजे इहाकोइपुठजे जेधर्मास्तिकायमध्ये अनंताजीवतथाअनंता परमाणु ते चलणसहकारीथाय एटलोचलनसहकारीजे तोथोडाजीव अनेथोडा परमाणुने चलणसहकारकरतां बीजोगुणक्योअणप्रवृत्त्यो रह्यो एमकहे तेनेउत्तर के निरावरणजेद्व्यजे तेनोगुणअणप्रवृत्त्यो रहेजनही अनेजीवपुजलजे आवी पद्दोता तेनेसहकारेंसर्व चलनसहकारीगुणना पर्यायते प्रवृत्तंजे केमकेअलोकाकाश्मध्ये जोअवगाहकजीवपुजलनथी तोपण अवगाहकदान

शुणतोप्रवर्त्तजे तेमधर्मास्तिकायादिकमां जीवपुञ्जथोदाने पोचवे पणशुणतोबधो
प्रवर्त्तजे एमधारवो एरीतेगुण पर्यायनो उत्पादव्यय ध्रुवरूपधर्मकेवो एचोशुंरूपकहुं.

तथासर्वेपदार्थाः अस्तित्वास्तित्वेनपरिणामिनः तत्रास्ति
जावानांस्वधर्माणां परिणामिकत्वेनउत्पादव्ययौस्तः नास्ति
जावानांपरिख्यादीनांपरावृत्तौ नास्तिजावानांपरावृत्तित्वेना
प्युत्पादव्ययौ ध्रुवत्वंच अस्तित्वास्तित्वयौ इतिपंचमः

अर्थ ॥ तथासर्वेव्ययमांअस्तित्वास्तित्वास्तित्वा ए बे स्वजावपरिणामिरह्याडे तिहांजेअ
स्तिस्वजावडे तेस्वख्यादिकनोडे ते जेवारेंद्वानशुण घटजाणतोहतो तेवारें घटज्ञा
ननीअस्तिताहती अनेतेजघटध्वंस थये कपालज्ञानथयुं तेवारें घटज्ञाननीअस्तिता
नो व्ययथयो अनेकपालज्ञाननी अस्तितानोउत्पादव्ययो एरीतेअस्तितानोउत्पादव्य
थडे तेजरीतेनास्तितानोपणउत्पादव्ययजाणवो जेपहेलीघटनास्तिताहती तेपडेघट
ध्वंसकपालनास्तिताथयी एमपरिख्यानेपलटवे नास्तितापलटडे तेस्वगुणनेपरिणामिक
कार्यनेपलटवेकरिनेअस्तितापलटडे अनेजिहांपलटवापणो तिहांउत्पादव्ययथायेज
एमव्ययमांसामान्यस्वजाव सर्वधर्मडे तेमां जेमसंजवेतेम श्रीप्रचुनीआज्ञाचें उपयोगडे
इने उत्पादव्ययपणोकरवो अने अस्तित्वास्तित्वा ध्रुवडे एपांचमोअधिकारकह्यो.

तथापुनःअगुरुलघुपर्यायाणां षड्गुणहानिवृद्धिरूपाणां
तिज्यपरिणमनात् नानाहानिव्ययेवृध्युत्पादः वृद्धिव्यये
हान्युत्पादः ध्रुवत्वांगुरुलघुपर्यायाणां एवंसर्वेव्येषुहेयं
तत्त्वार्थवृत्तौ आकाशाधिकारेयत्राप्यवगाहकजीवपुञ्जलादि
नास्ति तत्राप्यगुरुलघुपर्यायवर्त्तनयावश्यत्वेचानित्यतान्यु
पेया तेचअन्येअन्येचजवंति अन्यथातत्रनवोत्पादव्य
यौनापेक्षिकावितिन्यूनं एवंसंख्येक्षणस्यात् इतिषष्ठः ॥

अर्थ ॥ तथाके० तेमज वलीसर्वेव्यतथापर्याय ते अगुरुलघुधर्म संयुक्तहोय
व्यनेप्रदेशे अगुरुलघुअनंतोडे तेअगुरुलघुसमर्थसमर्थे प्रवेशे तथापर्याये कोइ
कवारेंवृद्धिपामे कोइकवारेंघटीजाय तेवधुघटुथवोठठप्रकारेंडे ? अनंतजागहानि १
असंख्यातजागहानि २ संख्यातजागहानि ४ संख्यातशुणहानि ५ असंख्यातशुण
हानि ६ अनंतशुणहानि एठप्रकारेंहानि तथा १ अनंतजागहृद्धि २ असंख्यातजा

गवृद्धि ३ संख्यातजागवृद्धि ४ संख्यातगुणवृद्धि ५ असंख्यातगुणवृद्धि ६ अनंत गुणवृद्धि एतप्रकारनीवृद्धि तेसर्वद्व्यनासर्वप्रदेशों सर्वपर्यायमांथाय एकप्रदेशमां को इकसमयैवधेते कोइकसमयैघटेते जेम परमाणुमावर्णादिक वधेघटेते तेमअगुरुलघु पणोपण वधेघटेते हानिनोव्ययते तोवृद्धिनोउत्पादते अथवावृद्धिनोव्ययते तोहानि नोउत्पादते पणअगुरुलघुध्रुवनोध्रुवते एमसर्वद्व्यनेविषेजाणवो तिहांतत्वारथीटीका मां आकाशद्व्यने अधिकारेकहुंते तेजस्वियेतेयें जिहांअलोकाकाशमध्ये अवगाहक जीवपुञ्जलादिकद्व्यनथीतिहांपण अगुरुलघुपर्यायवंतपणो अवश्यते तेअगुरुलघु नीअनित्यता अवश्यअंगीकारेते अनेतेअगुरुलघु तेपर्यायें तथाप्रदेशों अन्यअन्यके ० बीजोबीजोथायते एटलेपूर्वसमयें अगुरुलघुनोव्यय अनेबीजेसमयें नवाअगुरुलघुनो उत्पादते जोएरीतेनवोउत्पादव्यय गवेषियेनही तोअलोकाकाशनेविषे सतलक्षण नू नके ० उठोपने जेउत्पादव्ययध्रुवतासंयुक्ततेसतकहियें अनेजेद्व्यहोयतेसतपणासंयु क्तजहोय माटेअगुरुलघुनापरिणामन सर्वद्व्यमांसर्वपर्यायमां सर्वप्रदेशमांते एअगुरु लघुनो उत्पादव्ययकह्या एतद्योअधिकारथयो.

तथाजगवतीटीकायां तथाच अस्तिपर्यायतःसामर्थ्यरूपा विशेषपर्यायास्तेचानंतगुणास्तेप्रतिसमयंनिमित्तजेदेनपरावृ त्तिरूपाः तत्रपूर्वविशेषपर्यायाणांनाशः अजिनवविशेषपर्या याणामुत्पादपर्यायवत्वेध्रुवत्वं इत्यादिसर्वत्रज्ञेयं इतिसप्तमः

अर्थ ॥ तेमजवली अस्तिपर्यायथी विशेषपर्यायजे सामर्थ्यरूप तेअनंतगुणाते एजगवतीसूत्रनीटीकामथ्येकह्योते जेअस्तिपर्याय तेज्ञानादिकगुणनाअविजागरूपपर्या यते जेपर्यायपर्यायमांसर्वज्ञेयजाणवानुं सामर्थ्यते तेविशेषपर्यायते तथामहानाथ्ये यावंतोज्ञेयास्तावंतोज्ञानपर्यायाः एसामर्थ्य पर्यायगवेष्याते एसामर्थ्यपर्याय तेज्ञेयने निमित्तेते तेज्ञेयतोअनेकउपजेते नेअनेकविणशेते तेवारेंविशेषपर्यायपणपलटते तेप्र तिसमयें निमित्तजेदनी परावृत्तिपलटवेषी पूर्वविशेषपर्यायनाशथाय तथाअजिनववि शेषपर्यायिनोउपजवोते अनेपर्यायनीअस्तिताध्रुवते एमगुणपर्यायिनोउत्पादव्ययध्रुव पणो ते सातमोते ए अस्तिनास्तिस्वभाव वखाणा.

नित्यताऽज्ञावेनिरन्वयताकार्यस्यजवति कारणाज्ञावताच जवति अनित्यतायाअज्ञावेज्ञायकतादिशक्तेरज्ञावः अर्थ

क्रियासंज्ञवः तथासमस्तस्वजावपर्यायाधारचूतत्रयदेशा
नांस्वस्वक्षेत्रनेदरूपाणामेकत्वपिंभीरूपापरत्यागः एकस्व
जावः क्षेत्रकालजावानांनिन्नकार्यपरिणामानांनिन्नप्रजाव
रूपोनकस्वजावः एकत्वाजावेसामान्याजावः अनेकत्वाजा
वेविशेषधर्माजावः स्वस्वामित्वव्याप्यव्यापकताप्यजावः

अर्थ ॥ एमज सर्वइव्यमानित्यता तथाअनित्यताळे एनित्य अनित्यपणाविना इ
व्यकोइनथी जोइव्यमानित्यतानहोयनो कार्यनोअन्वयकोनेहोय एटलेअमुककार्यते
अमुकइव्यं कखो एमकह्योजायनही माटेइव्यमानित्यतामानवाथीज अमुकइव्येअ
मुककार्यकखो एमकेवायळे माटे जोइव्यनेनित्यपणेजमानियें तोगुणतुंकार्य तेइ
व्यनोकेवाय अनेगुणतेइव्यनकेवाय अनेजोइव्यनित्यनहोय तोकारणपणानो अजा
वथाय माटेइव्यमां नित्यतामानवी अनेजोइव्यमां अनित्यपणोनमानियेंतो जापांग
आदेवेइनें सर्वइव्यना गुणरूपकार्यनो अजावथइजाय अर्थेक्रियासंज्ञवेनही एटलेको
इकअनित्यपणोहोय तोअर्थक्रियानेकरे केमकेकरवापणोकोइकबीजापणो एटलेनवा
पणो निपजाववो तेपूर्वपर्यायनो ध्वंसथयेथीथाय अनेतेएकनोध्वंस अनेकोइकबीजा
नवानोनीपजवो तेइव्यमांअनित्यपणोळे एटलेनित्यस्वजाव तथा अनित्यस्वजाव उ
लखाव्या ह्वेएकस्वजाव तथाअनेकस्वजाव उलखावेळे.

तथाके० तेमज समस्तके० सर्वजेस्वजाव अस्तित्व प्रमेयत्व अगुरुलघुआदिक
समस्तपर्याय गुणाविजागादिक तेसर्वजुंआधारचूतक्षेत्र तेप्रदेशळे ते स्वे०पोता
नाजेक्षेत्र तेसर्वनेदरूप जूदाजूदाळे एटलेसंख्याताप्रदेश निन्नळे पणतेएकपिंमपणो
किवारेंतेजतानथी सर्वप्रदेशमां अंतरालक्षेत्रपणो कोइवारेंपामतोनथी जेअनंतास्वजा
व अनंतपर्याय तेअसंख्यातप्रदेशरूप तेजुंप्रमाणफिरतुंनथी एवोजेइव्यनेविषे स
मुदायपिंमपणोरहेळे तेएकस्वजावकहियें तेपंचास्तिकायमध्ये १ धर्म २ अधर्म ३आ
काश एत्रणइव्यएकेकळे अनेजीवइव्यअनंताळे तेथीपुजलपरमाणु अनंतगुणाळे ते
कजीव अनेकरूपनवनवाकरे पण अंतरपडेनही तेमाटे इव्यमध्येएकस्वजावळे.

क्षेत्रेअसंख्यातप्रदेश कालवत्पादव्ययरूप जावपर्याय गुणनाअविजागते पोताना
निन्नकार्य परिणामीळे तेसर्वनोजिन्नप्रवाहळे एटलेसर्वनो कार्यपणोजिन्नळे तेमाटेइ
व्यने सर्वस्वजावपर्यायनेवें विचारताइव्यमां अनेकस्वजावपणळे. जोवस्तुमां एकप
णानो अजावमानियें तोसामान्यपणोरहेनही अनेगुणनो पर्यायनो स्वामीआधारते

कोणथाय अनेआधारविनागुणादिआधेयते क्यारहे तेमाटेड्व्यनो एकपणोढे. जो वस्तुमां अनेकपणोनमानियें तो ड्व्यतेविशेषरहितथईजाय तेथीगुणनोअनेकपणो शीरीतेड्व्यनेविषे पामियें माटे ड्व्यमां गुणकार्यनो अनेकपणोपणढे तथास्वस्वामि व्याप्य व्यापकजाव केमठेरे जेगुणपर्याय तेस्के० धनअनेड्व्यतेतेनोस्वामीढे अथवा ड्व्यतेव्याप्य अने गुणपर्यायते व्यापकढे एरीते ड्व्यमां एकस्वजाव तथाअनेकस्व जाव जाणवा.

स्वस्वकार्यजेदेन स्वजावजेदेन अगुरुलघुपर्यायजेदेन
जेदस्वजावः अवस्थानाधारताद्यजेदेन अजेदस्वजावः जे
दाजावेसर्वगुणपर्यायाणां संकरदोषः गुणगुणीलक्षलक्षणः
कार्यकारणतानाशः अजेदाजावेस्थानध्वंसः कस्यैतेगु
णाःकोवागुणीइत्याद्यजावः

अथ ॥ स्वस्के० पोतपोताना कार्यनेनेदेंकरी एटलेजीवड्व्यमां हानगुण तेजा एवानुंकार्यकरे अनेदर्शनगुण देखवानुंकार्यकरे तथाचारित्रगुण धिरतारमणतारूप कार्यकरे तथापुञ्जलड्व्य ते रूपपणोनिन्नकार्यकरे तथावर्णपणो गंधपणो रसपणो अनेस्पर्शपणो सर्वकार्यनिन्नढे तथास्वजावजेदते अस्तिस्वजावढतरूपढे नित्यस्वजा व अविनाशीपणोढे अनित्यपणोते पलटणरूपढे एकपणोतेपिंरूपढे अनेकपणोते प्रदेशादिकढे इत्यादि स्वजावजेद तथाअगुरुलघुपर्याय प्रदेशेंगुणाविजागें जूदोजूदोढे कोईकोईनोतुड्व्यनथी हानिवृद्धिरूपपरिणमनढे इत्यादि प्रकारे ड्व्यमांजेदस्वजावढे.

तथासर्वधर्मनो अवस्थानके० रेहेवो तेनेआधारपणो कार्यनी तुलनाके० सरि खापणोकेवारेंनिन्नपडतोनथी तेमाटेड्व्यमां अजेदस्वजावढे.

जोड्व्यगुणपर्यायमांजेदस्वजावनहोयतो सर्वसंकरएकपणोथाय तेवारें कार्यनो जेदकेमपढे तेमाटे सर्वड्व्यगुणपर्यायमां जेदसर्वजावढे. जीवतेचेतनालक्षणवंत अजीवतेचेतनारहित एजेदढे अजीवमध्ये जेधर्मास्तिकायड्व्यते चलणसहकार नेंकरेढे पणबीजाअजीवड्व्यतेएकार्यकरतानथी एमअधर्मास्तिकाय धिरसहायगु एनेंकरेढे आकाशअवगाहदाननेंकरेढे पुञ्जरूपी आवरणस्कंधादिकपरिणमनकरेढे एमसर्वड्व्यनेंजेदढे तोजनिन्ननिन्नड्व्यकेहवायढे इहांकोइकहेरो जीवअनंततातेतोस रिखाढे तोसर्वजीवनें एकड्व्यशावास्तेनकह्यो तेनेंउत्तरजेरूपैथा सोनारूपापणे अथ वा धवलापणे तोलपणेसरिखाढे पणवस्तुनापिंरूपणे निन्नढे तेमाटे सोनेपण नि

न्नजिन्नकहियैँठैयें तेमजीवनेपण जिन्नजिन्नकहियें बलीवत्पादव्ययनोफिरवो सर्वमां ते जरीतनोढे पणपलटण तेएकरीतनोनथी तथाअगुरुलघुनी हानिवृद्धिनो फिरवोपण सर्वइव्यमां पोतपोतानेढे-तेथीसर्वजीव तथासर्वपरमाणुजिन्नढे एजेदस्वजावजाणवो.

तन्मयतावस्थानाधारताद्यजेदेन अजेदस्वजावः तथातन्मयता अवस्थानतानो अजेदढे अनेआधारतानोपण अजेदपणोढे तेअजेदस्वजावढे.

तथाजेदनोजो अजावपणोमानियें एटलेवस्तुमांजेदपणो नमानियेंतो सर्वगुण तथापर्यायनो संकरके० एकमेकपणो एदोषलागे तोगुणीकोण तथागुणकोण इव्यको ए एमगुणपर्यायने केइइव्यनो क्योपर्याय एमवेहेचणथायनही गुण तथागुणी तथा जेउलखवायोग्यलक्षण तेतुंविन्ह तथाकारणधर्म तथाकार्यधर्मता एबेजूदापडेनही कार्यधर्म तथाकारणधर्मनो नाशथाय माटेवस्तुमां जेदस्वजावमानवो.

तथाजोवस्तुमांअजेदपणोनमानियें तोस्थानध्वंसथायढेजेस्थान कोण अनेतेस्था नकमां रहेतेकोणढे इत्यादिकनोअजावथायढे एमविचारतां सर्वथाएकपणोमानतां कोणगुणीअनेकोणगुण एमउलखाणनथाय. एरीतेंजेदाजेदस्वजाववस्तुमां मानवा.

परिणामिकत्वेउत्तरोत्तरपर्यायपरिणामनरूपोजव्यस्वजावः
 तथातत्कार्यवृत्तौ इहतुजावेइव्यंअव्यंअवनमितिगुणपर्या
 याश्चअवनसमवस्थानमात्रकाएवउत्थितासीनोत्कुटकजा
 गृतशयितपुरुषवत्तदेवच वृत्त्यंतरव्यक्तिरूपेणोपदिश्यते जा
 यतेअस्तिविपरिणामतेवर्द्धते; अपह्नीयते विनश्यतीति पिं
 ङ्गतिरिक्तवृत्त्यंतरावस्थाप्रकाशतायांतुजायतेइत्युच्यते स
 व्यापारैश्चअवनवृत्तिः अस्तिइत्यनेननिर्व्यापारात्मसत्ता
 रथायते अवनवृत्तिरुदासीनाअस्तिशब्दस्यनिपातत्वात्
 विपरिणामतेइत्यनेनतिरोजूतात्मरूपस्यानुभिन्नतथावृत्तिक
 स्वरूपांतरेणअवनं यथाह्नीरंदधिजावेनपरिणामते विकारां
 तरवृत्त्याअवनवृत्तिष्ठते वृत्त्यंतरव्यक्तिहंतुजाववृत्तिर्वाविपरि
 णामः वर्द्धतेइत्यनेनतुपचयरूपःप्रवर्तते यथांकुरोवर्द्धतेउ
 पचयवत्परिणामरूपेणअवनवृत्तिर्व्यज्यते अपह्नीयते इत्य

नेनतुतस्यैवपरिणामस्यापचयवृत्तिराख्यायते दुर्बलीभवत्
 पुरुषवत्पुरुषवदपचयरूपचवनवृत्त्यंतरव्यक्तिरुच्यते विन
 श्यति इत्यनेनाविर्भूतचवनवृत्तिस्तिरोचवनमुच्यते यथा
 विनष्टो घटः प्रतिविशिष्टसमवस्थानात्मिकाचवनवृत्तिस्ति
 रोचूतानत्वज्ञावस्यैवजाता कपालाद्युत्तरचवनवृत्त्यंतरक्र
 माविच्छिन्नरूपत्वादित्येवमादिजिराकारैर्द्व्यव्याख्येवचवनल
 क्षणान्यपदिश्यन्ते त्रिकालमूलावस्थायामपरित्यागरूपो
 ऽनव्यस्वजावः जव्यत्वाचावविशेषगुणानामप्रवृत्तिः अज
 व्यत्वाचावेद्व्यांतरापत्तिः

अर्थ ॥ हवे जव्यस्वजाव तथाअजव्यस्वजावकहेते जीवअजीवादिक इव्ये तेप
 रिणामिडे समयेसमये नवानवापरिणामे परिणमेडे तिहांपूर्वपर्यायनेविनाशे अने
 उत्तरोत्तर नवानवापर्यायनेप्रगटवे एवीजे इव्यनीपरिणति तेनुमूलकारणतेजव्य
 स्वजावकहिये तिहांतत्वार्यटीकामथ्येकह्योडे इहांइव्यानुयोगनेत्रिषे जावधर्मनेविषे
 एटलेगुणपर्यायनेविषे इव्यते जव्यके० जवनथयो एटलेनवोनीपजवो तेजवनइ
 तिके० एमवस्तुना गुणपर्यायजेते तेजवनके० नवोधवारूप समवस्थानमात्रे एटले
 नवानवा थावारूपते तिहांदृष्टांतकहेते जेपुरुष उत्थितके० ऊठयो आसीनके० फ
 रीतेदिजबेगे बेसवुंतेपद्यासनकहिये अथवाउकडवुंतेआसनसहितसूवुं जेमइत्यादिक
 पर्यायतेपुरुषथायते तेम तेहजवृत्त्यंतरके० पूर्वपर्यायनोविनाश अनेउत्तरपर्यायनो उ
 पजवोते वृत्त्यंतरकहिये वृत्त्यंतरव्यक्तिरूपणोउपदेशेते तेजवनधर्मनीप्रवृत्तिकहेते जा
 यतेके० नवोक्तपजे अस्तिके० उतिपणोरहे विपरिणमतेके० बीजापणोपरिणामे वली
 सामर्थ्यधर्मवधे अने अपह्नीयतेके० घटे विनश्यतिके० विनाशपामे पिंमके० समुदा
 यणो तेथो अतिरिक्तके० बीजीवृत्तिजे गुणनी प्रवृत्त्यंतरनीअवस्थाने प्रकाशयवे
 करीने जे जवनपणोथाय एटलेतेरीजेजवनवृत्ति तेसव्यापारते पणनिर्व्यापारनथी.

अस्तिएवचने निर्व्यापार आत्मशक्तिडे तेकहियेतेये तेपण जवनवृत्तिथी उदासी
 नडे एटलेजवनवृत्तिने ग्रहणकरतीनथी अस्तिशब्दने निपातपणोडे विपरिणमतेएव
 चने तिरोचूतके० अणप्रगटोजेवस्तु तेमांतडूपणो अतुच्छिन्नके० विच्छेदगई तथावृत्ति
 कस्यके० तेरीते वरततिआत्मशक्ति तेनोरूपांतरेथवो तेजवनकहिये तिहांदृष्टांत जेम

ह्योते दूध दधिनावपरिणामे विकारांतरेथवो तेरीतैरहे एजवनधर्मकहियें जेज्ञानादिप
र्यायमां अनंतज्ञेय जाणवानीशक्तिडे पणजेज्ञेय जेरीतैपरिणामे तेरीतैज्ञानगुणप्रवर्ते
एज्ञानगुणनुंप्रवर्तने तेप्रतिसमयें विपरिणामपणो परिणामनठे एणजवनधर्मठे व
लीवृत्त्यंतरवर्तने अन्यपणो व्यक्तिनेहेतुकरणे जेजवांतरें वर्तवो तेविपरिणामकहियें त
थावली वदतेके० वधेएवचने उपचयरूपपणोप्रवर्ते जेमअंकुरवधेठे तेमवर्णादिक पु
कलना गुणउपचयपणोवधे एकपचयरूपजवनतावृत्ति व्यज्यतेके० प्रगटकशियेंठैयें.

एमगुणने कार्यांतरपणो परिणामवे इव्यमां जवनधर्मठे अपह्यीयते एवचनेकरीने
तुके० वलीतेहिजपरिणामनो कणोथवो अथवाटलवोकहियें डुबेलथतापुरुषनीपरें
जेमपुरुषडुबेलथाय तेमपर्यायनेघटवे इव्यप्रमाणादिक तथातेसमयें अगुरुलघुपर्या
यघटवे तेडुबेलथयुं तेरूपजेजवनवृत्तिनेअंतरे व्यक्तिके० प्रगटताकहिठे तथाविनश्य
ति एमकेवाथी आविर्भूतके० प्रगटथयोजेजवनधर्मनुंवर्तवो तेनो तिरोजावथयोक्
हियें जेमविणस्योघट जेमूर्तिपदनेविषे तेचक्रादिकारणो प्रगटथयोजेघट तेनेप्रध्वंसें
विनाशकहियें एमइव्यनेविषे कार्यकरवारूपजेपर्याय तेने तिरोजावें अन्यपणो कार्य
करणीरते समवस्थानजेरहेडुं तेसमयेंतेजवनवृत्तिकहियें तथा तिरोजावपणानेअजा
वें थाडुंजेकपालादिक उत्तरजवन तेपणोवर्तवुं एणजवनधर्मठे एमअनुक्रमेअविच्छिन्न
निरंतररूपें इत्यादिकअनेकआकारें इव्यतेजजवनलक्षणकहियें एजव्यस्वजाव जाणवो
इव्यनेविषे जे अस्तित्व वस्तुत्व प्रमेयत्व अगुरुलघुत्वादिक धर्मतेत्रणोकालमां मूलअ
वस्थाने अपरिखागेके० तजतानथी तेहिजरूपपणोरहे एहवाजेटलाधर्मते अजव्य
स्वजावजाणवो जेअनेक उत्पादव्ययने परिणामने फिरवैफिरे पणजीवनोजीवपणोप
लटायनही तेमज अजीवनो अजीवपणो पलटायनही एसर्वअजव्यस्वजावजाणवो.

हवे एवेस्वजाव जोइव्यमानमानियें तोस्योदोषथाय तेकहेठे जोइव्यनेविषे जव्य
पणोनमानियें तोइव्यनाजेविशेषगुण गतिसहकार स्थितिसहकार अवगाहदान झा
थकता वर्णादिजेपंचास्तिकायना विशेषगुण तेनीप्रवृत्तिनथाय अनेप्रवृत्तिविना कार्य
नोकरवोनथाय अनेकार्यनेअणकरवे इव्यनोव्यर्थपणोथाय तेमाटेजव्यस्वजावठे.

जोइव्यनेविषे अजवनरूप अजव्यस्वजावनहोय अनेएकलो जवनस्वजावजहोय
तोनवानवापणोथवे तेइव्यपलटीने अन्यइव्यथयीजाय तेमाटे इव्यत्व सत्व प्रमेयत्वा
दि धर्मैअजव्यपणोठे तेथीज इव्यपलटतोनथी तेमनोतेमजरहेठे एअजव्यस्वजावठे.

वचनगोचरायेधर्मास्तेवक्तव्या इतरेअवक्तव्याः तत्राह्वराः
 संख्येयाः तस्सनिपाताअसंख्येयाः तद्गोचराजावाः जाव
 श्रुतगम्याः अनंतगुणःवक्तव्याजावेश्रुताग्रहणत्वापत्तिः अ
 वक्तव्यजावे अतीतानागतपर्यायाणां कारणतायोग्यता
 रूपाणामजावः सर्वकार्याणां निराधारतापत्तिश्च सर्वेषांपदा
 र्थानांये विशेषगुणाश्चलन स्थित्यवगाहसहकारपूर्णगल
 नचेतनादयस्तेपरमगुणाः शेषाःसाधारणाः साधारणासा
 धारणगुणास्तेषां तदनुयायिप्रवृत्तिहेतुःपरमस्वजावः इ
 त्यादयःसामान्यस्वजावाः

अर्थे ॥ आत्मानो वीर्यनामागुण तेनाअविजाग जेवीर्यांतराय कर्मैआवस्त्राढे ते
 जवीर्यांतरायनेह्योपशर्मं तथाह्यथवाथी प्रगट्योजेवीर्यधर्म तेनेजापापर्याप्ति नाम
 कर्मनेउदयें लीथराणाजे जाषावरगणानापुञ्जल तेशब्दपणेपरिणमे तेशब्दपुञ्जलखंधे
 पणश्रोताजनने ज्ञाननाहेतुढे एटलेजेमांजेगुणनहोय तेगुणनुंकारणपण थायनही
 एमजेकहेढे तेमृषाढे केमकेजेनिमित्तकारणहोय तेमांगुणहोयकिंवानपणहोय अने
 उपादानकारणमां तेगुणनाकारणतापणे तथा योग्यतापणेनियामकढे तेवचनयोगे
 जग्रहवाय एवाजेवस्तुमांधर्मढे तेनेवक्तव्यधर्मकहियें अनेतेथीइतरके० जूदाजेधर्मा
 स्तिकायइव्यमां अनेकधर्मढे तेवचनमांग्रहवातानथी तेवासर्वधर्म अवक्तव्यकहियें ते
 वक्तव्यधर्मथी अवक्तव्यधर्म अनंतगुणाढे वचनतोसंख्याताढे पणतेवचनोमां एवो
 सामर्थ्यढे जेअवक्तव्यधर्मसर्वनो ज्ञायपणोथाय उक्कंच अनिलप्याजेजावा अणंत
 जागोयअणजिलप्याणं अनिलप्यसाणंतो जागसुएनिबधोअ ॥ १ ॥ तत्रके० तिहां
 अह्वरसंख्याताढे तेअह्वरना सन्निपात संयोगीजाव असंख्याताढे तेअह्वरसन्निपात
 नेग्रहवाय एवाजे पदार्थादिकनाजाव तेअनंतगुणाढे तेथीअवक्तव्यजाव अनंतगुणा
 ढे जेमतिज्ञान श्रुतज्ञान अनिलप्यजावनो परोह्वप्रमाणेग्राहकढे अवधिज्ञान तेपुञ्ज
 लनो प्रत्यह्वप्रमाणेजाणगढे पणएकपरमाणुना सर्वपर्यायने जाणेनही केटलाकपर्या
 यंनेजाणे तेपण असंख्यातसमर्थेजाणे अनेकेवलज्ञान एढइव्यनासर्वपर्यायने एकस
 मर्थमां प्रत्यह्वजाणे माटेजोइव्यमां वक्तव्यपणोनहोय तोश्रुतज्ञानेग्रहणथायनही अ
 ने जेयंथाच्यासउपदेशादिक सर्वकामथायढे तेतोएमनथीमाटेइव्यमांवक्तव्यपणोढे-

अवक्तव्याजावेके० अवक्तव्यपणाने नमानिर्येतो अतीतपर्याय तेवस्तुमांकारण तानी परंपरामारंहाळे तथा अनगतापर्याय सर्वयोग्यतामारंहाळे तेसर्वेनोअजाव थाय तेवारे वस्तुमां वर्त्तमानपर्यायनी ढतिपामियें तेथी अतीतअनगतनो ज्ञानथा युनही माटे अवक्तव्यस्वजाव अवश्यमानवो अनेवर्त्तमान सर्वकार्य ते निराधारथइ जाय अनेइव्यमां एकसमयमां अनंताकारणुळे तेअनंताकारणना अनंताकार्यधर्म ठे अनेअनंताकार्यना अनंताकारणपरंपरानुं ज्ञानतेकेवलीनेळे अनेवर्त्तमानकालें कार णधर्मतथाकार्यधर्मथी अनंतशुणा कारणकार्यनी योग्यरूपसत्ताळे तेकोइना अवि जागनथी पणअविजागी जेज्ञानादिकशुण तेमांअनंता कारणधर्म अनंताकार्यधर्म ऊ पजवानी योग्यतारूपसत्ताळे तेसर्वअवक्तव्यरूपठे.

हवेपरमस्वजावतुं स्वरूपकहेळे सर्वजे धर्मास्तिकायादिकपदार्थ तेनाविशेषशुण जे धर्मास्तिकायनो चलनसहकारीपणो तथाअधर्मास्तिकायनो स्थितिसहाय आकाशा स्तिकायनो अवगाहक तथापुञ्जलइव्यनो पूरणगजन जीवइव्यनो चेतनालक्षण ए सर्वइव्यना विशेषशुणकह्या एमलक्षणरूप तथाइव्यांतरथी निन्नपाडवानुं मूलकार ण तेपरमप्रकृष्टशुणकहियें एप्रधानशुणने अनुयायी बीजाजे साधारणशुण ते शुण पंचास्तिकायमां पामियें तेनानाम अविनाशीपणो अखंडपणो नित्यत्वादिकधर्म एपंचास्तिकायने सरिवाळे तेमाटेसाधारणशुण तथापंचास्तिकायमां कोइक अस्ति कायमांपामियें कोइकमानपामियें तेशुणने साधारणअसाधारणकहियें तेसर्वशुणनेवि षे विशेषशुणने अनुयायिप्रवर्त्तनेळे तेप्रवर्त्तननाकारण इव्यमां एकपरमस्वजावपणोळे तेपरमस्वजावने परिणमने इव्यनासर्वशुणमुख्यशुणने अनुगमेजप्रवर्ते तेपरमस्वजाव सर्वइव्यनेविषेळे एटले तेरेसामान्यस्वजाव कह्यावली अनेकांतजयपताकामांकह्याळे.

तथास्तित्व नास्तित्व कर्तृत्व जोगृत्व असवंगतत्व प्रदेशव लादिजावाः पुनः तत्कार्यटीकायांपुनरप्यादिग्रहणं कुर्वन् ज्ञा पयत्यत्रानंतधर्मवत्वं तत्राशक्ताः प्रस्तारयंतुसर्वेधर्माः प्र तिपदंप्रवचनत्वेनपुंसायथासंभवमायोजनीयाः क्रियावत्वं पर्यायोपयोगिताप्रदेशाष्टकनिश्चलता एवंप्रकाराः संतिचू यांसः अनादिपरिणामिकाचर्वंतिजीवस्वजावाः धर्मादिञ्चि स्तुसमानाइतिविशेषः

अर्थ ॥ तेमजअस्तिपणो नास्तिपणो कर्त्तापणो ज्ञोक्तापणो शुणवंतपणो असर्व

व्यापिणो प्रदेशवन्तपणो इत्यादिअनंतस्वभाववन्तइव्ये तेमज तत्वार्थटीकामध्ये प
 रिणांमिकभावनाजेद वखाणातांकह्योळे पुनरपिआदिशब्दना ग्रहणकरतां एमजणावेळे
 जेवस्तुअनंतधर्मवन्तळे तेसर्वविस्तारीशकेनही तोपणइव्यइव्यनेविषे प्रवचननाजाण
 पुरुषे जेमसंजवेतेमधर्मजोडवा तथाक्रियावन्तपणो जेज्ञानादिकगुण तेलोकालोकजा
 णवाने प्रतिसमयेप्रवर्तेळे श्रीनाथकारे ज्ञानादिगुण तेकरण अने तेजगुणनीप्रवृत्ति
 तेक्रियाजाणवी तथादेखवोतेकार्य एमधर्मास्तिकायादिकना सर्वेगुण तेत्रणपरिणतिये
 परिणामीळे तेमाटेपंचास्तिकाय तेअर्थक्रियाकरेळे तेक्रियावन्तपणोजाणवो सर्वपर्या
 यनो उपयोगीपणो एपणजीवस्वभावळे तथाप्रदेशाष्टकनी निश्चलता एपणजीवनोस्व
 भावळे तिहांधर्माधर्म अनेआकाश एत्रण अस्तिकायनाप्रदेश अनादिअनंतकाल अथ
 स्थितपणोळे पुज्जलनेचलणपणो सदासर्वदाळे पुज्जलपरमाणु तथापुज्जलस्कंध तेसंब्या
 तोकाल अथवाअसंब्यातोकाल एकद्वेत्रेरेहपणपळे अवश्यचलयाय तथाजीवइव्यने
 सकर्मा संसारीपणो द्वेत्रथी द्वेत्रांतरगमन नवथी नवांतरगमनरूप चलताळे तेजी
 वने सम्यक्दर्शन सम्यक्ज्ञान अनेसम्यक्चारित्रने प्रगटवे सर्वपरभावजोगीपणो नि
 वारवे आत्मस्वरूप निराधारण स्वरूपनासन स्वरूपपरिणमने करवे स्वरूपएकत्वे स्व
 धर्मकर्ता स्वधर्मज्ञोक्तापणो सकलपरभावतजवे निरावरण निःसंग निरामय निर्दंड
 निष्कलंक निर्मलस्वीय अनंतज्ञान अनंतदर्शन अनंतचारित्र अरूपी अव्याबाध पर
 मानंदमयी सिद्धात्मा सिद्धद्वेत्रेरेद्या तेसादिअनंतकाल स्थिरळे सकलप्रदेशस्थिरळे
 अनेसंसारीजीव तेनाआठप्रदेश सदासर्वदास्थिरळे तेआठप्रदेश निरावरणे तथा आ
 चारांगनीटीका शैलंगाचार्यकृतना लोकविजयाध्ययने प्रथमोदेशके तदनेन पंचद
 शविधेना पियोगेनात्मा अष्टौप्रदेशान्विहाय तप्तजाजनोदक वडुईर्त्तमानैः सर्वैरेवा
 त्मप्रदेशैरात्मप्रदेशावष्टुव्याकाशस्थं कर्मणशरीरियोग्यं कर्मदलीकं यत्बध्नाति त
 त्प्रयोगकर्मेत्युच्यते.

एटले आठप्रदेशों कर्मलागतानथी इहांकोइपुजेआठप्रदेशनिरावरणळे तो लोका
 लोककेमजाणतानथी तिहांउत्तरजे आत्मइव्यनी जेगुणप्रवृत्ति तेसर्वप्रदेशमिले प्रव
 र्ते तोतेमां एआठप्रदेश अल्पळे तेथीआठप्रदेशमां सर्वेगुणनिरावरणळे पणकार्य क
 रीशकतानथी जेमअग्निंअत्यंतसूक्ष्मकणीयुंद्दोय तेमां दाहक पाचक प्रकाशक गु
 णळे पणअल्पतामाटे दाहकादिकार्य करीशकतुंनथी.

वलीकोइपुजे एआठप्रदेश ते निरावरण केमरहीशक्या तेनुंउत्तर जेचलप्रदेश
 होय तेनेकर्मलागे पणअचलप्रदेशने कर्मलागेनही एमजगवतीक्षेत्रेकहुंजे जेअइ वे

अइ चलइ फंदइ घट्टइ सेबंधइ एपाठडे तेमाटे जेचलहोयतेबंधाय अनेआठप्रदेश तो अचलडे तेथीएआठप्रदेशने बंधनथी तथाकार्यान्वयते प्रदेशजेलाआय तेथी प्रदेशनागुणपण तिहांतेकार्यकरवाने प्रवर्तते तथाजेइव्यनो जेगुणजेप्रदेशहोय तेगु एतेप्रदेशमूकी अन्यक्षेत्रेजायनही तथाजीवना आठप्रदेश सर्वथानिरावरणडे बीजा प्रदेशे अक्षरनोअनंतमोचाग चेतनासर्वदाउघाडीडे एरीते संतिके० वेघणाअनादि परिणामिकनावते जवंतिके० होय अनादिपरिणामिकनावतेते जीवनानावडे अने सप्रदेशादिक धर्मास्तिकायप्रमुखनेविषे समानडे एमजाणवो इत्यादिकशेषस्वजावडे.

निन्ननिन्नपर्यायप्रवर्तनस्वकार्यकरणसहकारजूताः पर्यायानुगतपरिणामविशेषस्वजावाः तेचके १ परिणामिकता २ कर्तृता ३ ज्ञायकता ४ ग्राहकता ५ जोकृता ६ रक्षणता ७ व्याप्याव्यापकता ८आधाराधेयता ९ जन्यजनकता १० अगुरुलघुता ११ विन्नूतकारणता १२ कारकता १३ प्रच्युता १४ जावुकता १५ अजावुकता १६ स्वकार्यता १७ सप्रदेशता १८ गतिस्वजावता १९ स्थितिस्वजावता २० अवगाहकस्वजावता २१ अस्वमता २२ अचलता २३ असंगता २४अक्रियता २५ सक्रियता इत्यादिस्वीयोपकरणप्रवृत्तिनैमित्तिकाः उक्तंचसंमतौ आरोपोपचारेण यद्यदपेक्षते तन्नवस्तुधर्मः उपाधिताचवनात् नचोपाधिवस्तुसत्ताइति

अर्थ ॥ हवेविशेषस्वजावकहेडे निन्ननिन्नजेपर्यायडे तेनुंकार्यकरणपणे जेप्रवर्तनतेना सहकारजूत जेपर्यायानुगतपरिणामि एवाजेस्वजाव तेविशेषस्वजावकहिये ते नाअनेकजेडे ते श्रीहरिजसूरिकृत वार्तिकसमुच्चयग्रंथमांकह्याडे तेकहेडे.

१ सर्वइव्यने पोतानागुण समयसमयमां कार्यकरवेप्रवर्ते ते निन्ननिन्न परिणामेपरिणामे तेसर्वपोतानागुणतेने कारणीकडे तेपरिणामिकपणोकहिये २ तत्रकर्तृत्वं जीवस्थनान्येषां तिहांआत्माकर्ताडे एटलेकर्तापणो जीवइव्यनेविषेडेअप्याकत्तादिकजायइति उत्तराथ्यनवचनात् ३ ज्ञायकता जाणपणानीशक्ति जीवनेविषेडे ज्ञानलक्षणजीवडे तेमाटेगिन्हर्षकाईएणांइतिआवश्यनिर्युक्तिवचनात् ४ ग्राहकशक्ति

उत्प्रेरक नो योगतथी वस्तुनेमूलधर्मेनोहेतुते एनोस्वरूपपूर्व वचनगोचरनथी अनुभवगम्यनथी केमके श्रीताणोसूत्रनी टीकामध्ये श्रुतज्ञानवृदिना सातअंगते तिहाप्रथमसूत्र अंग बीजं निर्युक्तिअंग ३ जाप्यअंग ४ चूर्णवालोसूत्रादि सर्वनाअर्थकहेते ५ टीका व्याख्यानिरंतर एपांचअंगतो ग्रंथरूपते तथाउद्योगपरंपरारूपते तथासातमुंअंगअनुभव एसातेकारणे विनयसहितजणतां सुणतांथकासाचाअर्थ पामिने आत्मानुंज्ञान निर्मलथाय श्रीजगवतिसूत्र गाथा सुचहोरखलुपढमो बीजनिष्ठुत्तिसिउंजणीउ त इयोअनिरवसेतो एसविहिहोइअणुउगे एपांच पर्यायकह्या तेसर्वेइव्यमध्येते

६ विजागपर्याय तेजीव तथापुञ्जलमध्येजते तेविजावपर्यायजीवने नरनारकीपणुं पामवुंते तथा पुञ्जलनोइचणुकअणुकदिकखंधनोमिलवुंअनंताणुकपर्यंत अनंतपुञ्जलस्कंधरूप ते विजागपर्याय कहिये.

मेवाद्यनादिनित्यपर्यायाः चरमशरीरत्रिजागन्यूनावगा
हनादयःसादिनित्यपर्यायाः सादिसांतपर्यायाञ्चवशरीरा
ध्ववसायादयः अनादिसांतपर्यायाञ्चव्यत्वादयः तथाचनि
क्षेपाःसहजरूपावस्तुनःपर्यायाः एवंचत्वारोवथ्युपजाया
इतिजाप्यवचनात्नामयुक्तेप्रतिवस्तुनिनिक्षेपचतुष्टययुक्तम्
उक्तंचानुयोगधारे जथ्ययजंजाणिजा निक्खेवंनिक्खेनिर
वसेसं जथ्ययनोजाणिजा चऊक्कयंनिक्खेवैतथ्य तत्रनाम
निक्षेपः स्थापनानिक्षेपः इव्यनिक्षेपः जावनिक्षेपः तत्र
नामनिक्षेपोद्विविधः सहजःसाकेतिकश्च स्थापनाऽपिद्वि
विधा सहजाआरोपजाच इव्यनिक्षेपोद्विविधः आगमतो
नोअगमतश्च तत्रआगमतः तदर्थज्ञानानुपयुक्तः नोआग
मतोइशरीरञ्चव्यशरीर तद्यतिरिक्तजेदात्रिधाजावनिक्षेपो
द्विविधः आगमतोनोआगमतश्चतदज्ञानोपयुक्तः तद्गुणम
यश्च वस्तुस्वधर्मयुक्तं तत्रनिक्षेपावस्तुनः स्वपर्यायाधर्मजेदा
अथीपुञ्जलनुंमेरुप्रमुख तेअनादिनित्यपर्यायतेजीवनीसिद्धावस्था सिद्धावगाहना
दिकतेसादिनित्यपर्यायते तथाजावअनेशरीर तथाअव्यवसाय एत्रणप्रकारनायोगस्था

अव्याबाधे ६ अरूपी ७ अगुरुलघु ८ अनवगाहादिकअनंतशुण्ठे एरीतें इव्यनेवि
षे अनंताशुण्ठाणावा.

पर्यायाः षोढा इव्यपर्यायाअसंख्येयप्रदेशसिद्धत्वादयः
१ इव्यव्यंजनपर्यायाः इव्याणांविशेषगुणाश्वेतनादयश्च
लनसहायादयश्च २ गुणपर्यायाः गुणा विजागादयः ३
गुणव्यंजनपर्यायाज्ञायकादयः कार्यरूपाः मतिज्ञानादयः
ज्ञानस्यचक्षुर्दर्शनादयो दर्शनस्यक्लमामार्हवादयः चारि
त्रस्यावर्णागंधारसास्पर्शादयोमूर्त्तस्यइत्यादि ४ स्वजावप
र्यायाअगुरुलघुविकाराः तेचघादशप्रकाराः षट्गुणहानिवृ
द्धिरूपाः अवागगोचराः एतेपंचपर्यायासर्वइव्येषु विजाव
पर्यायाः ज्विनरनारकादयः पुञ्जलेद्व्युक्ततोन्ताणुकपर्यैतास्कंधाः

अर्थ ॥ हवेनयज्ञानकरवानो अधिकारकहेणे तिहांइव्यास्तिकनयनामूलवेजेदणे ?
शुद्धइव्यास्तिक १ अशुद्धइव्यास्तिकअनेदेवसेनरुतपदतीमांडइव्यास्तिकनादशजेदकव्या
णे तेसर्वएवेजेदमध्येसमायतेतथातेसामान्यस्वजावमांसमाणाणेतेमाटेइहांनवस्वाप्सा.

हवेपर्यायना ठजेदकहेणे तिहांप्रथम ? जेइव्यनेविषे एकत्वपणेरहा जेजीवादिकना
असंख्याताप्रदेश तथाआकाशना अनंताप्रदेश एइव्यपर्यायकहियें १ सिद्धत्वादिक
अखंडत्वादिक तथाइव्यनोव्यंजकके ७ प्रगटपणोजेमानेणे तेइव्यव्यंजनपर्यायकहियें

इव्यनोविशेषगुण जेअन्यइव्यमांनथी तेनेविशेषगुणकहियें तेजीवनेचेतनतादि
क अने धर्मास्तिकायमांचलणसहकार तथा अथर्मास्तिकायमांथिरसहकार आका
शमां अवगाहदान पुञ्जलमां पूरणगलणरूप एसर्वस्वइव्यनीजिन्नताने प्रगटकरेणे ते
माटे एधर्मेनेइव्यव्यंजन पर्यायकहियें.

३ एकशुण्ठना अविजाग अनंताणे तेनोपिंरुपणो तेशुणपर्यायकहिये ४ शुण
व्यंजनपर्यायतेज्ञाननो जाणंगणणो तथाचारित्रनो थिरतापणो इत्यादिक अथवा ज्ञा
नशुण्ठनाजेदांतर ज्ञाननाजेद जे मतिज्ञानादिक पांच तथादर्शनशुण्ठना चक्षुदर्शना
दिकजेद तथाचारित्रशुण्ठना हमादिकजेद पुञ्जलनोरूपीशुण्ठ तेनाजेदवर्णगंध रसस्पर्
शी संस्थानादिक अरूपीशुण्ठना अक्ने अगंधे अरसे अफासे इत्यादिकचारजाणवा
तेशुण व्यंजनपर्याय ५ स्वजावपर्याय ते वस्तुनोकोइकस्वजावज एवोणे तेअगुरुलघुपयो

रूपनयते तेमाटे: तेमनैगमनात्रणजेदते ? आरोप १ अंश ३ संकल्प तथाविशे
 पावश्यकमां चोद्योजेदपणउपचारपणेकहेते नथीएकगमो अजिप्रायजेनो तेनैगमन
 यकहिये एटलेअनेकआशयीते तेनैगमनयना चारजेदते तेमध्ये आरोपना चारप्र
 कारते ? इव्यारोप १ गुणारोप ३ कालारोप ४ कारणाचारोप

१. तिहांगुणादिकनेविषे इव्यपणोमानवो तेइव्यारोपजेमवर्तनापरिणाम तेपंचा
 स्तिकायनो परिणमनधर्मते तेने कालइव्यकहिवोलाव्यो एकालतेनिर्नापिमरूपइव्यन
 थो पणआरोपेइव्यकह्योते माटेइव्यारोप अनेइव्यनेविषे, गुणनोआरोपकरवो
 जेमज्ञानशुणते पणज्ञानीतेजआत्मा, एमज्ञानने आत्माकह्यो तेगुणनोआरोपकखो
 माटेगुणारोप तथा जेमश्रीवीरनिर्वाणथयातेने तोघणोकालगयोते पणआजदीवा
 लीनादीवसेवीरनोनिर्वाणते एमकेबुं एवर्तमानमां अतीतनो आरोपकखो अथवा
 आजश्रीपद्मनाचप्रभुनो निर्वाणते एमकेबुं तेमवर्तमाननेविषे अनागतकालनोआ
 रोपते एवीरीते वलीअतीतनाबेजेदते तथाएवीजरितेअनागतनाबेजेदते अनेवर्तमा
 नना बेजेदऊपरकह्या तेसर्वमली कालारोपना ठजेदजाणवा.

वलीकारणविषे कार्यनोआरोपकरवो तेकारणचारते ? उपादानकारण १ नि
 मिक्तकारण ३ असाधारणकारण ४ अपेक्षाकारण तेमाबाह्यइव्यक्रिया ते साध्यसा
 पेह्वावाने धर्मेतुंनिमित्तकारणते तोपणएनेधर्मकारणकहिये तेमजश्रीतीर्थकर मो
 ह्नुंकारणते तेथीतेने तारयाणंकह्यो तेकारणनेविषे कर्त्तापणानोआरोपकखो एम
 आरोपता अनेकप्रकारेते तेकारणाचारोप वलीसंकल्प नैगमनाबेजेदते ? स्वपरिणा
 मरूपजेदीय चेतनानो जेनवोनवो ह्योपशमतेजेवो बीजोकार्यतिरे नवेनवेकार्ये नवो
 नवोउपयोगथाय ते एबेजेदथया तथाअंशनैगमनापणबेजेदते ? जिन्नांशतेजुदोअंश
 स्कंधादिकनो बीजो अजिन्नांश ते जे आत्मानाप्रदेस तथागुणनाअविनाग इत्यादिक
 एसर्वनैगमनयनाजेदजाणवाएटलेनैगमनयकह्यो.

सामान्यवस्तुसत्तासंग्राहकसंग्रहः सधिविधसामान्यसंग्रहो
 विशेषसंग्रहश्च सामान्यसंग्रहोद्विविधः मूलतउत्तरतश्चामूल
 तोस्तितादिजेदतः षड्विधः उत्तरतोजातिसमुदायजेदरूपः
 जातितः गविगोलं घटेद्वटलं वनस्पतौ वनस्पतिलं समुदय
 तोसहकारात्मकेवनेसहकारवनं मनुष्यसमूहेमनुष्यवृंदइ
 त्यादिसमुदायरूपः अथवाइव्यमितिसामान्यसंग्रहः जी

नजे. वीर्यनाह्वयोपशमथीकपना तेमांकषायस्थान जेचेतनानोह्वयोपशम कषायनाय
दयथीमित्या अनेसंयमस्थानजे. चारित्रनो ह्वयोपशमपरिणामी जेचेतनादिकगुण ए
सर्वअध्यवसायस्थानक तेसादिसांतपर्यायते तथासिद्धिगमनयोग्यताधर्म तेजव्यपणो
एपर्याय तेअनादिसांतते जेसिद्धत्वपणोप्रगटे जव्यत्वपर्यायनोविनाशते तेमाटे अना
दिकालनोते पणअंतथवासहितते माटेअनादिसांतपर्यायते एमपर्यायअनेकजाणवा.

तथावस्तुमां सहजना जेचारनिहेपातेपणवस्तुनास्वपर्यायते तेश्रीविशेषावश्य
कनी जाष्यमध्येकह्योते चत्वारोवबुपजाया एवचनते तेमाटेस्वपर्यायकद्विये वलीश्री
अनुयोगधारसूत्रमांकह्योते जिहांजेवस्तुना जेटलानिहेपाजाणिये तिहां तेवस्तुना ते
टलानिहेपाकरिये कदाचित्त्वथतानिहेपा जासनमांनआवे तोपण ? नाम ३ स्था
पना ३ इव्य ४ जावएचारनिहेपातो अवश्यकरवा तेमांनामनिहेपानाबेजेदते.

? सहजनाम ३ साकेतिकतेकोइकनोकखानाम तथास्थापनानाबेजेदते ? सहज
स्थापना तेवस्तुनीअवगाह्नारूप ३आरोपस्थापनाते आरोपथीथयी माटेकत्रिमकहि
ये आरोपजाकद्विये हवेइव्यनिहेपानाबेजेदते तेकहेते ? आगमथीइव्यनिहेपो ते
जे जेपुरुषना स्वरूपनाजाणपणे हमणातेकपयोगेनथी तेआत्मइव्यनिहेपजेवस्तुतेगु
णसहितते पणहमणातेपणोवरततानथी तेहनात्रणजेदते ? इशरीरजेहनाहता प
णमरणपास्या तेथीतेनुशरीर जेरुषजदेवना शरीरनीनक्ति श्रीजंबू दीपन्नतीमांते ३ न
व्यशरीरते हमणातो गुणमयनथी पणगुणमयथशे जेम अयमतामुनी एनव्यशरी
रजाणवो ३ तद्व्यातिरिक्त जेतेगुणोवतेते पणतेकपयोगे हमणावरततानथी.

जावनिहेपानाबेजेद ? आगमथी जावनिहेपो तेआगमना अर्थनोजाण वलीतेक
प्रयोगेवतेते शनोआगमथी जावनिहेपो तेजेपणोइवचते तेजरूपते एरीतेनिहेपाकेवा.

एचारनिहेपामां पेहेलात्रणनिहेपा तेकारणरूपते अनेचोथोजावनिहेपो तेकार्य
रूपते तेजावनिहेपाने निपजावतां पेहेलात्रणनिहेपा प्रमाणते नहीकांअप्रमाणते
पहेलात्रणनिहेपा इव्यनयते एकजावनिहेपो तेजावनयते जावनिहेपाने अणनिप
जावतां एकलीइव्यनीप्रवृत्तिते निष्फलते एमश्री आचारांगनीटीकामां लोकविजया
अध्ययने कहुतेतेजखीधेवैये फलमेवगुणः फलगुणः फलंचक्रियाचवतितत्स्याश्च
क्रियायाः सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र रहितायाऐहिकामुष्मिकार्थप्रवृत्तायाः अनात्यंति
कोनैकांतिकोजवेत् फलंगुणोप्यगुणोजवति सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रक्रिया यास्त्वेकां
तिकानाबाधसुखाख्यसिद्धिगुणोवाप्यते एतदुक्तंजवति सम्यग्दर्शनादिकैवक्रियासि
द्धिफलगुणेनफलवत्परानुसांसारिकसुखफलान्यासएवफलाध्यारोपासिष्फलेत्यर्थः.

तिसामान्यकह्यो अने आंबानासमूहनेंविषे अंबवनकहे तथा मनुष्यना समूहमां मनुष्यग्रहणथाय तेसमुदायसामान्य एउचरसामान्य तेचहुदरीन तथाअचकुदरी नने ग्राहीकडे अनेमूलसामान्य तेअवधिदरीन तथाकेवलदरीनथी ग्रहवायडे अथवा ? सामान्यसंग्रह १ विशेषसंग्रह तिहां बड्यनासमुदायने ड्यकहुंएसामान्यसंग्रह इहांसर्वनोग्रहणथयोडे अनेजीवने जीवड्यकही अजीवड्यथी जूवोचे दपाड्यो एविशेषसंग्रह एविशेषसंग्रहनो विस्तारघणोडे तथाविशेषावश्यकथी संग्रहनयना चारजेद तेलखियेठैयें मूलपाठमां कहेलीगाथानोअर्थे.

संग्रहणके० एकठो एकवचनमध्ये एकअथ्यवसाय उपयोगमां समकालेंग्रहेहुं सामान्यरूपपणो सर्ववस्तुनो आक्रमण ग्रहणकरवो तेसंग्रहकहियें अथवासामान्य रूपपणोसर्व संग्रहकरे तेसंग्रहकहियें अथवाजेयकीसर्वजेद सामान्यपणो ग्रहियें तेने संग्रहकहियें अथवासंग्रहीतं पिंमितके० जेवचनथी समुदायअर्थग्रहवाय तेसंग्रहवचनकहियें तेनाचारजेदडे ? संग्रहीतसंग्रह १ पिंमितसंग्रह २ अलुगमसंग्रह ३ व्यतिरेकसंग्रह.

? सामान्यपणो वेचणविना ग्रहणथाय एवोजेकपयोग अथवा एवुवचन अथवाएवोधर्म कोइपणवस्तुनेविषेहोय तेनेसंग्रहित संग्रहकहियें.

१ अनेएकजातिमाटे एकपणोमानिने तेएकमध्ये सर्वनोग्रहणथायजेमएगेआयाएगेपुंगले इत्यादिवस्तुअनंतिडे पणजातिएकमाटेग्रहवायडे तेबीजोपिंमितसंग्रहकहियें ३ जेअनेकजीवरूप अनेकव्यक्तिडे तेसर्वमांपामियें जेम सत्चित्तमयोआत्मा एटलेसर्वजीव तथासर्वप्रदेश सर्वगुण तेजीवनालरुणडे एनेअनुगमसंग्रहकहियें.

४ तथाजेनेनाकहेवे तेथीइतरनो सर्वसंग्रहपणोज्ञानथायतेजेमअजीवडेतेवारें जेजीवनहीतेअजीवकहिये एटलेकोइकजीवडे एमव्यतिरेक वचनेठेखो तथाकपयोगें जीवो ग्रहणथायडे तेव्यतिरेकसंग्रहकहियें

अथवासंग्रहनयबेजेदेंकेवायडे ? महासत्कारूप १ अंवांतरसत्कारूप एरीतेंपणसंग्रहनोस्वरूपकह्योडे सवतिजणिएणज म्हासवज्ञाप्यवत्तएबुद्धि तोसवसत्तमचं नडीतदंतरकिंचि ॥ १ ॥ यद्यस्मान्सदित्येवंचणिते सर्वत्रिभुवनत्रयांतर्गतवस्तुनिबुद्धिरनुप्रवर्तते प्रभावतिनहितत् किमपिवस्तुअस्तियत् सदित्युक्तेजगतिबुद्धौनप्रतिनासते तस्मात्सर्वसत्तामात्रं नपुनःअर्थीतरं तत्श्रुतसामर्थ्यात् यत्संग्रहेन संग्रह्यते तेनपरिणमनरूपत्वादेवसंग्रहस्येतिएटलेत्रणोभुवनमां एहवीवस्तुकोइनथीजे संग्रहनयनेग्रहणमांआवतीनथी जेजेवस्तुडेतेसर्व संग्रहनयमां ग्रहवाणीजडे एसंग्रहनयकह्यो.

जेगुणतेपर्यायनेविषे अंतर्भूतते तेपर्यायार्थिकमथ्येजसंग्रहोते तेपर्याय बेजेदेते एक सहजावि बीजोक्रमजावि तेमांसहजावितेगुणते तेपर्यायनेविषे अंतर्भूतते ति हांड्व्यपर्यायथी व्यतिरिक्तसामान्यविशेष एबेधर्मते माटेसामान्यविशेष बेनयवत्ताके मकेहेतानथी एमकोइपुढेतेनेउत्तर.

जे इव्यपर्यायान्यां व्यतिरिक्तयोः सामान्यविशेषयोरप्रसिद्धेः तथाहि द्विप्रकारं सामान्यमुक्तमूर्ध्वतासामान्यं तिर्यक्सामान्यं च तत्रोर्ध्वसामान्यं इव्यमेव तिर्यक्सामान्यं तु प्रतिव्यक्तिसदृशपरिणामलक्षणं व्यंजनपर्याय एव एपाठथी ऊर्ध्वसामान्यते इव्य नोधर्मते अनेतिर्यक्सामान्यते पर्यायधर्मते विशेषोपिवैसादृश्यविवर्तलक्षणं पर्याय एवांतर्भवति नैतान्यामधिकनयावकाशः

विशेषपणेअनेकरितें वर्तवानोलक्षणते तेपर्यायनेविषे अंतर्भावते तेमाटे जिन्न नयनो अवकाशनथी एबेनयमथ्येज अंतर्भावते तेमावली इव्यार्थिकना चारजेद ते ? नैगम ३संग्रह ३ व्यवहार ४ ऋजूसूत्र तथापर्यायार्थिकना त्रणजेदते ? शब्द ३ समनिरूढ ३ एवंभूत.

विकल्पांतरेऋजुसूत्रस्यपर्यायार्थिकताप्पस्ति सनैगमस्त्रिप्रकारः आरोपांशसंकल्पजेदात् विशेषावश्यकेतूपचारस्य जिन्नग्रहणात्चतुर्विधः नएकेगमाआशयविशेषायस्यसनैगमः तत्रचतुःप्रकारआरोपः इव्यारोपगुणारोप कालारोप कारणाधारोपजेदात् तत्रगुणेइव्यारोपः पंचास्तिकायवर्तनागुणस्यकालस्यइव्यकथनं एतद्गुणेइव्यारोपः १ ज्ञानमेवात्मा अत्रइव्येगुणारोपः २ वर्तमानकालेअतीतकालारोपः अद्यदीपोत्सवेवीरनिर्वाणं वर्तमानेअनागतकालारोपः अद्यैवपद्मनाजे निर्वाणं एवंषट्जेदाः कारणकार्यारोपः बाह्यक्रियायाधर्मत्वं धर्मकारणस्यधर्मत्वेनकथनं संकल्पोद्विविधः स्वपरिणामरूपः कार्यांतरपरिणामश्च अंशोपिद्विविधः जिन्नोजिन्नश्चेत्यादिशतजेदोनैगमः

अर्थ ॥ चलीविकल्पांतरे ऋजुसूत्रते पर्यायार्थिकमां पणकहोते केमके एविकल्प

अथवा व्यवहारके प्रवर्तन तेव्यवहारनय तेनाबेजेदढे ? अथ व्यवहार १ अथ व्यवहार वली व्यवहारनाबेजेदढे ? सर्वइव्यनी स्वरूपरूपपञ्चप्रवृत्ति जेमधर्मास्तिकायनी चलणसहायता तथा अधर्मास्तिकायनी धिरसहायता तथा जीवनी ज्ञायकता इत्यादिकने वस्तुगत व्यवहारकहिये १ इव्यनोत्सर्ग निपजवामाटै रत्नत्रयी व्यवहार गुणस्थाने श्रेणीयारोहणरूप तेसाधन व्यवहारकहिये

वली व्यवहारनाबेजेदढे ? सञ्जत १ असञ्जत तेमांजेखेत्रे अस्थाने अजे देहराजे ज्ञानादिगुण तेनेपरस्परजेदकेवा ते सञ्जत व्यवहार

तथा जेमक्रोधीहुं मानीहुं अथवा देवताहुं मनुष्यहुं इत्यादि देवतापणो ते हेतुपणेरिणमतां ग्रहाजे देवगतिविपाकी कर्म तेने उदयरूपपरजावढे तेपणयथार्थज्ञानविना जे दज्ञानन्यूनजीवने एककरीमानेढे ते व्यवहारकहिये तेनाबेजेदढे ? संश्लेषित व्यवहार ते जे शरीरमारुं हुंशरीरी इत्यादिक संश्लेषित असञ्जत व्यवहार १ अ संश्लेषित व्यवहार ते आपुत्रमारो धनादिकमारा एमकेवुं ते असंश्लेषित असञ्जत व्यवहार तेच उपचरित अनुपचरित एबेजेदजाणवा.

तथा विशेषावश्यकमाहाजाण्यमांकचुंढे जे व्यवहारनयना मूलबेजेदढे एकव हेचणरूप व्यवहार बीजोप्रवृत्ति व्यवहार तेवली प्रवृत्तिनात्रणजेदढे ? वस्तुप्रवृत्ति १ साधनप्रवृत्ति ३ लौकिकप्रवृत्ति तेमां वली साधनप्रवृत्तिनात्रणजेदढे ? जे अरिहंत नीआज्ञायें व्यवसाधनमार्गे इहलोकसंसारपुंजलजोगआशांसादिदोषरहित जेरत्नत्रयी नीपरिणति परजावल्यागसहित ते लोकोत्तरसाधनप्रवृत्ति १ जेस्यादादविना मिथ्या जिनिवेशसहित साधनप्रवृत्ति ते कुप्रावचनिकसाधनप्रवृत्ति ३ अने जेलोकनास्वस्व देश कुलनीचालेप्रवृत्ति ते लोकव्यवहारप्रवृत्ति एत्रणप्रवृत्तिकहिये एव्यवहारनयना जे दजाणवा तिहांदादशसारनयचक्रमां एकेकनयना सोसोनेदकहाढे ते जैनशासनरहस्यनाजाणजीवे तेग्रंथमांशीधारवा एव्यवहारनयकह्यो.

उक्तं कजुसुअनाणे मुक्तसुयमत्ससोयमुक्तसु ॥ सुतयइवा जमुवत्थु तेणउजुसुताति ॥ १ ॥ उक्तं कजुश्रुतसुज्ञानं बोधरूपततश्च कजुअवक्रमश्रुतमस्यसोयमजुश्रुतवा अथ वा कजुअवक्रं वस्तुसूत्रयतीति कजुसूत्रइति कथं पुनरेतदप्युपगतस्य वस्तुनावक्रत्वमित्याह पञ्चपन्नसंपयमुपपन्नं जंचजस्सपत्तेयं तं कजुतदेवतस्सत्थि उवकम्मन्नंतिजमसंतं

वदति विशेषसंग्रहः तथा विशेषावश्यके संग्रहणसंगिन्हः
 इसंगिन्हतेवतेणजेया तोसंगहोसंगिहियपिभियत्यवजुक्त
 स्स संग्रहणसामान्यरूपतयासर्ववस्तुनामाक्रोदनसंग्रहः
 अथवासामान्यरूपतयासर्वगृह्णातीतिसंग्रहः अथवासर्व
 पिजेदाः सामान्यरूपतयासंग्रह्यतेअनेनेतिसंग्रहः अथवा
 संग्रहीतपिभित्तदेवार्योभिधेयस्यतत्संग्रहीतपिभित्तार्थ
 एवंचूतवचोयस्यसंग्रहस्येतिसंग्रहीतपिभित्त तत्किमुच्यतेइ
 त्याह संग्रहीयमागहीयं संपिभियमेगजाइमाणीयं ॥ संग्रही
 यमणुगमोवा वइरेगोपिभियंनणियं ॥१॥ सामान्याजिमुख्ये
 नग्रहणसंग्रहीतसंग्रहजुच्यते पिभित्तैकजातिमानित मजि
 धीयतेपिभित्तसंग्रहः अथसर्वव्यक्तिष्वनुगतस्यसामान्यस्य
 प्रतिपादनमनुगमसंग्रहोजिधीयते व्यतिरेकस्तुतदितरधर्म
 निषेधात्प्राह्यधर्मसंग्रहकारकं व्यतिरेकसंग्रहोजल्पतेय
 थाजीवोजीवइतिनिषेधे जीवसंग्रह एवजाताः अतः १ संग्र
 ह २ पिभित्तार्थ ३ अनुगम ४ व्यतिरेकजेदाच्चतुर्विधः अ
 थवास्वसत्ताख्यमहासामान्यसंग्रह्णाति इतरस्तुगोलादिक
 मवांतरसामान्यपिभित्तार्थमजिधीयते महासत्तारूपं अवां
 तरसत्तारूपं एगंनिच्चनिरवयवमक्रियं सद्यगंचसामन्नं एतत्
 माहासामान्यं गविगोलादिकमवांतरसामान्यमितिसंग्रहः

अर्थ ॥ ह्वेसंग्रहनयकहेते सामान्ये मूलसर्वइव्यव्यापक नित्यत्वादिक सत्ताप
 षो रद्याजेधर्म तेनोजेसंग्रहकरे तेसंग्रहकहिये तेनावेजेदते १ सामान्यसंग्रह २
 विशेषसंग्रह वलीसामान्यसंग्रहना बेजेदते १ मूलसामान्यसंग्रह २ उत्तरसामान्य
 संग्रह वलीमूलसामान्यसंग्रहना अस्तित्वादिकबेजेदते तेपूर्वैकह्याते तथाउत्तरसामा
 न्यना बेजेदते १ जातिसामान्य २ समुदायसामान्य तिहांगायनासमुदायमां गोल
 रूपजातिते तथाघटसमुदायमांघटत्वपणो अनेवनस्पतिनेविषे वनस्पतिपणो तेजा

स्थूलरुक्षसूत्र एषणकालापेहीनावळे तथाएजावनयळे अनेयोगावलंबीपणो तेबाह्य
 ठे तेपणइव्यमाटे एकइव्यमध्येगणोठेरुक्षसूत्रनयकह्यो.

शपआक्रोशेशपनमाव्हानमितिशब्दः शपतीतिवाआ
 व्हानयतीशब्दःशप्यतेआहूयते वस्तुअनेनेतिशब्दः तस्य
 शब्दस्य योवाच्योर्थस्तत्परिग्रहात्तत्प्रधानत्वात्नयशब्दः
 यथाकृतकत्वादिइत्यादिकपंचम्यंतःशब्दोपिहेतुः अर्थरूपं
 कृतकत्वमनित्यत्वगमकत्वान्मुख्यतयाहेतुरुच्यते उपचारव
 स्तुतघाचककृतकत्वशब्दोहेतुरनिधीयते एवमिहापिशब्दवा
 च्यार्थपरिग्रहादुपचारेणनयोपिशब्दोव्यपदिश्यतेइतिभावः
 यथाऋजुसूत्रनयस्याजीष्टं प्रत्युत्पन्नं वर्तमानं तथैवइच्छत्य
 सौशब्दनयः यद्यस्मात्पृथुबुध्नोदरकलितमृन्मयं जलाह
 रणादिक्रियाक्षमं प्रसिद्धघटरूपं जावघटमेवेह्यत्यसौनतु
 शेषान्नामस्थापनाइव्यरूपान्त्रीन्घटानितिशब्दार्थप्रधा
 नोद्घोषनयः चेष्टालक्षणश्चघटः शब्दार्थोघटचेष्टायां घटते
 इतिघटः अतो जलाहरणादिचेष्टां कुर्वन्घटः अतश्चतुरो
 पिनामादिघटानिष्ठःऋजुसूत्रादिशेषिततरं वस्तुइच्छति अ
 सौशब्दार्थोपपत्तेर्जावघटस्यैवानेनाच्युपगमादिति अथ
 वाऋजुसूत्रात् शब्दनयःविशेषिततरःऋजुसूत्रेसामान्येनघ
 टोचिप्रेतः शब्देनतुसजावादिचिरनेकधर्मैरचिप्रेतइति ते
 चसप्तजंगाःपूर्वज्जाइति ॥

अर्थ हवेशब्दनयनुं स्वरूपकद्वियेठैयें शपतिके० बोलावे तेनेशब्दकद्वियें अथवा
 शपियेंबोलावियें वस्तुपणेतेशब्दकद्वियें तेशब्देजेवाच्यअर्थ तेनेग्रहे एहवोठेप्रधानप
 णो जेनयमां तेपणशब्दनयकद्वियें जेमकृतकतेजेकखो तेनो हेतुजेधर्मते जेवस्तुमांहाय
 तेबोलाय एटलेशब्दनुंकारणतो वस्तुनोधर्मथयो जेमजलाहरणधर्मजेमांठे तेनेघटक
 द्वियेठैयें एमइहांपण शब्देवाच्यअर्थग्रहेतेमाटेतेनयनोनामपण शब्दकेवायजेमऋक्ष
 त्रनयने वर्तमानकालनाधर्मइष्टे तेमशब्दादिकनयने पणवर्तमानतानाधर्मजइष्टे.

संग्रहग्रहीतवस्तुचेदांतरेणविजजनंव्यवहरणंप्रवर्तनंवाव्य
 वहारःसधिविधःशुद्धोशुद्धश्च शुद्धोदिविधः वस्तुगतव्यवहा
 रः धर्मास्तिकायादिद्व्याणां स्वस्वचलनसहकारादिजीव
 स्यलोकालोकादिज्ञानादिरूपः स्वसंपूर्णपरमालम्बावसाध
 नरूपो गुणसाधकावस्थारूपः गुणश्रेण्यारोहादिसाधनशु
 द्धव्यवहारः अशुद्धोपिधिविधः सद्भूतासद्भूतचेदात् सद्भू
 तव्यवहारो ज्ञानादिगुणः परस्परंजिन्नः असद्भूतव्यव
 हारः कषायात्मादि मनुष्योहं देवोहं सोपिधिविधः संश्ले
 षिताशुद्धव्यवहारःशरीरंममअहंशरीरी असंश्लेषितासद्भू
 तव्यवहारः पुत्रकलत्रादि तौचनुपचरितानुपचरितव्यवहार
 चेदात्धिविधौ तथाचविशेषावश्यके व्यवहरणंव्यवहारःए
 सतेणव्यवहार एवसामान्नंव्यवहारपरोघ्नजनुविसेसतेण
 व्यवहारःव्यवहरणंव्यवहारः व्यवहरतिसङ्घतिवाव्यवहारः
 विशेषतोव्यवह्रीयते निराक्रियते सामान्यतेनेतिव्यवहारः
 लोकव्यवहारपरोवाविशेषतोयस्मात्तेनव्यवहारः नव्यवहा
 रास्वस्वधर्मप्रवर्तितेनकृतेसामान्यमितिस्वगुणप्रवृत्तिरूप
 व्यवहारस्यैववस्तुत्वं तमंतरेणतज्जावात् सधिविधः विजज
 न१ प्रवृत्तिश्चेदात्प्रवृत्तिव्यवहारस्त्रिविधःवस्तुप्रवृत्तिः१सा
 धनप्रवृत्तिः २ लौकिकप्रवृत्तिश्च३ साधनप्रवृत्तिस्त्रेधा लो
 कोत्तर१ लौकिका २ कुप्रावचनिक३ चेदात् इतिव्यवहारन
 यश्रीविशेषावश्यके ॥

अर्थ ॥ हवेव्यवहारनयनी व्याख्याकरेढे संग्रहनयें ग्रहितजेवस्तु तेनेचेदांतरे विज
 जनके० वेचडुं तेव्यवहारनय जेमद्व्यएवुंसामान्यनामकडुं तेमा वलीवेचणकरि
 येंजे इव्यनावेजेदढे १ जीवद्व्य २ अजीवद्व्य वलीतेमांणवेचणकरियें जेजीवना
 वेचेद १ सिद्ध बीजासंतारी एमवेचणकरवी तेसर्वव्यवहारनयनो स्वजावजाणवो

विमुखत्वे तेनेसमजिरूढनयकहिये जो एकसंज्ञामध्ये सर्वनामांतरमानिये तो सर्वनोसं करथाय तेवारंपर्यायिनो जेदपणोरहेनही अनेजेपर्यायांतरहोय तेतोजेदपणेजहोय ते श्रीपर्यायांतरनो जेदपणोंजरह्यो तेमाटेलिगादिचेदने सापेक्षपणे वस्तुनोनेदपणोजमा नवो एसमजिरूढनयवखाण्यो एनयमांपण जेदज्ञाननी मुख्यताढे.

एवंजहसदर्थ्यो संतोचूतदन्नहाचूतु॥ तेणेवंचूअनउ सद
 थ्यपरोविशेशेणं ॥ १॥ एवंयथाघटचेष्टायामित्यादिरूपेण
 शब्दार्थोव्यवस्थितः तद्वत्तितथैवयोवर्तते घटादिकोर्थः स
 एवंसन्चूतोविद्यमानः तदन्नहाचूतुत्तिवस्तुतदन्यथाशब्दा
 र्थोल्लंघनेनवर्ततेसतत्त्वतोघटाद्यर्थोपिनभवति किंचूतोविद्य
 मानः येनैवमन्यते तेनकारणेनशब्दनयसमजिरूढनया
 न्यांसकाशादेवंचूतनयो विशेषेणशब्दार्थनयत्परः अयं
 द्वियोषिन्मस्तकारूढं जलाहरणादिक्रियानिमित्तंघटमानमे
 व चेष्टमानमेव घटंमन्यते नतुगृहकोणादिव्यवस्थितंविशे
 षतःशब्दार्थतत्परोयमिति वैजणमथ्येणथ्यंच वंजणेणो
 जयंविशेशे इजह्यडसहंचेष्टा वयातहातंपितेणेवा॥१॥ व्यं
 ज्यतेअर्थानेनेतिव्यंजनवाचकशब्दोघटादिस्तंचेष्टावताएत
 दाच्येनार्थेनविशिनष्टिसएवघटःशब्दोयश्चेष्टावंतमर्थंप्रति
 पादयति नान्यइत्येवंशब्दमर्थेननैयत्येव्यवस्थापयतीत्य
 र्थः तथार्थमप्युक्तलक्षणमजिहितरूपेणव्यंजनेनविशेषय
 तिचेष्टापिसैवया घटशब्देनवाच्यत्वेनप्रसिद्धायोषिन्मस्तका
 रूढस्यजलाहरणादिक्रियारूपानतुस्थानतरणक्रियात्सि
 का इत्येवमर्थं शब्देननैयत्येस्थापयतीत्यर्थः इत्येवमुजयं
 विशेषयतिशब्दार्थानार्थः शब्देननैयत्येस्थापयतीत्यर्थः
 एतदेवाह्यदायोषिन्मस्तकारूढचेष्टावानर्थो घटशब्देनो
 च्यतेसघटलक्षणोर्थः सचतदाचकोघटशब्दः अन्यदातुव

॥१॥ यत्सांप्रतमुत्पन्नं वर्तमानकालीनं वस्तुपञ्चयस्य प्रत्ये
 कमात्मायत्तदेवतदुच्यस्वरूपं वस्तुप्रत्युत्पन्नमुच्यते तदे
 वासौनयः ऋजुप्रतिपाद्यते तदेवच वर्तमानकालीनं वस्तु
 तस्यार्जसूत्रस्यास्ति अन्यत्र शेषातीतानागतं परकार्यं च य
 द्यस्मात् असद्विद्यमानं ततो अस्मादेवतदक्रमिच्छत्यसा
 विति अतएव नक्तं निर्युक्तिकृता पञ्चपन्नगाही जजुसुनयवि
 हीमणोयद्योति यत्कालत्रये वर्तमानमंतरेण वस्तुत्वं उक्तं च
 यतः अतीतं अनागतं च विष्यति नसांप्रतंतद्वर्तते इति वर्त
 मानस्यैव वस्तुत्वमिति अतीतस्य कारणात् अनागतस्य का
 र्यता जन्यजनकजावेन प्रवर्तते अतः ऋजुसूत्रं वर्तमानग्रा
 हकंतद्वर्तमानं नामादिचतुःप्रकारं ग्राह्यं ॥

अर्थ ॥ हवे ऋजुसूत्रनयकहेले ऋजुके० सरलते श्रुतके० बोधते ऋजुसूत्रकहिये
 ऋजुसूत्रं अवक्रएतलेसमाते श्रुतजेने ते ऋजुसूत्रकहिये अथवा ऋजु अवक्रपयो वस्तु
 नेजायो कहे ते ऋजुसूत्रकहिये ते वस्तुनोवक्रपयोकेमजाणिये तेकहेले सांप्रतके०
 वर्तमानपयो उपनोजेवर्तमानकालेवस्तुते ऋजुसूत्रकहिये अन्यजे अतीतअनागत
 ते ऋजुसूत्रनी अपेक्षायें अबतोकेकेमके अतीततोविणसीगयोले अनेअनागतआव्यो
 थी तेवारें अतीतअनागत एवेअवस्तुले अनेजेवर्तमानपर्यायेंवचें तेवस्तुपयोले जेपूर्वका
 लपश्चात्काल लेयीवस्तुकेवीते नैगमनयले आरूपरूपले तिहांकोइपुले जेसंसारीसकमा
 जीवने सिद्धसमानकहेले तेतोअनागतकाले सिद्धयते तोतमेअनागतने अवस्तुकेम
 कदोबो तेनोउत्तर जेहेजव्यएअनागतजावि माटेकेतानथी एतोवर्तमान सर्वगुणनी
 ठति आत्मप्रवेशेले तेआवरणदोपे प्रवर्ततिनथी तेथीतिरोजावीपणामाटे संग्रहनयें
 कहिये पणवस्तुमां सर्वकेवलज्ञानादिगुण उतावचेंले तेमाटेसिद्धकहियेंठयें.

अनेजेवस्तु तेनामादिकपर्यायसहितवचेंले माटेनामादिकनिहेपा तेसर्वं ऋजुसूत्र
 नयनाजेदले तथानामादिक त्रणनिहेपातोइव्यले अनेजावतेजावले एव्यारव्याकारण
 कार्यजावनी वेचणकरियें तेमाटेले पणवस्तुमां सहज चारनिहेपाते जावधर्मजले
 तथा एवस्वकार्यनाकर्त्ताजले एरुजुसूत्रनावेजेद दिगंबरकहेले १ सूक्ष्मऋजुसूत्र ३ स्थू
 लंऋजुसूत्र जेवर्तमानकालनो एकसमयतेने सूक्ष्मऋजुसूत्रकहियें अनेजेवस्तुकाजिते

र्यायास्तिकश्च आद्योनैगम संग्रह व्यवहारऋजुसूत्रजेदा
 चतुर्धा केचित्ऋजुसूत्रपर्याधिकं वदन्ति तेचचेतनाश्लेन
 विकल्पस्यऋजुसूत्रग्रहणात्श्रीवीरशासनेमुख्यतःपरिणति
 चक्रस्यैवजावधमत्वेनांगीकारात् तेषांऋजुसूत्रः इव्यनयेएव
 धर्मयोर्धर्मिणोर्धर्मधर्मिणोश्च प्रधानोपसर्जनआरोपसंक
 ल्पांशादिजावेनानेकगमग्रहणात्मकोनैगमः सत्चैतन्यमा
 त्मनीतिधर्मयोः गुणपर्यायवत्इव्यमितिधर्मधर्मिणोः ह्यण
 मेकोसुखीविषयासक्तोजीवइतिधर्मधर्मिणोःसूक्ष्मनिगोदीर्जी
 वसिद्धसमानसत्ताकः अयोगी नोसंसारितिअशाग्राहीनैग
 मःधर्मधर्मादीनामेकांतिकपार्थक्याजिसंधिनैगमाभ्यासः

अर्थ ॥ ह्वेस्याद्वादरत्नाकरथी नयस्वरूपलखियेठैये नयतेके० पमाडीये जेथ
 कीश्रुतज्ञान स्वरूपप्रमाणे विषयेकीथो जेपदार्थनोअंश तेअंशथी इतरके० बीजोजे
 अंश तेथकीउदासीपणोतेनेपडिबर्जवाचालानोजेअनिप्रायविशेष तेनेनयकहियेएटले
 वस्तुनाअंशनेग्रहे अनेअन्यथीउदासीनपणो तेनयकहिये एकअंशनेमुख्यकरीने बीजा
 अंशनेउहापे तेनयाभ्यासकहिये तेनयनावेजेदढे एकइव्यार्थिक बीजोपर्याथार्थिक ते
 मांडव्यार्थिकना ? नैगम १ संग्रह ३ व्यवहार ४ ऋजुसूत्र एचारजेदढे केटलाक
 आचार्यते ऋजुसूत्रने विकल्परूपमाटे जावनयगवेषेते तेरीते इव्यार्थिकना त्रणजेदढे.

ह्वेनैगमनयतुं स्वरूपकहेते जेधर्मनेप्रधानपणो अथवागौणपणो अथवा धर्मीने
 प्रधानपणो अथवा गौणपणो तथाधर्मधर्मीएबेउने प्रधानपणो तथागौणपणो जेगवे
 षवो एटलेधर्मोनी प्राधान्यता तेवारेपर्यायोनी प्रधानताथथी अनेजिहांधर्मीनोप्रधा
 नपणो तिहांडव्यनोप्रधानपणो तेमजगौणपणो तथाधर्मधर्मीनो प्रधानगौणपणो
 एरीतेजेइव्यपर्यायनो गौणप्रधानपणानी गवेषणारूप ज्ञानोपयोग तेनैगमनयजाण
 वो तेनाबोधने नैगमबोधकहिये तेनाउदाहरण कहेते:

सत्के० ठतापणो चैतन्यके० जाणपणो एबेधर्ममध्ये एकधर्मपहमुख्यपणो
 एो अनेबीजानेगौणपणो नगवेषे एरीते नैगमनयजाणवो इहांचैतन्यनामेजे व्यंजन
 पर्यायतेने प्रधानपणोणो केमकेचैतन्यपणो तेविशेषगुणते अने सत्त्वनामाव्यंजनप
 र्यायते तेसकलइव्यसाधारणते तेमाटेतेने गौणपणोलेखवे एनैगमनोप्रथमजेदकह्यो:

केमकेपेटेष्टुके० पहोलो बुधके० घोल संकोचित उदरकलितयुक्त जलाहरणक्रि
यानेसमर्थ प्रसिद्धघटरूप जावघट तेनेजघटइहेते पणशेष नाम स्थापना अनेइव्य
रूप त्रणघटने एशब्दनयघटमानेनही घटशब्दनाअर्थने तेसंकेतनेजघटकहे घटधातु
तेचेघावाचीठे अतःकारणात्के० एकारणपणामाटे एशब्दनयते चेष्टाकर्तानेजघटक
हेएटलेरुसूत्रनय चारनिहेपासंयुक्तने पणघटमाने अनेशब्दनयते जावघटनेजघट
माने एटलोविशेषपणोठे शब्दनाअर्थनी जिहांवपपत्तिहोय तेनेजतेवस्तुपणोकहे ए
टलेरुसूत्रनयें सामान्यघटगवेष्यो अनेशब्दनयें सजावजे अस्तिधर्म तथाअसजाव
जेनास्तिधर्म तेसर्वसंयुक्तवस्तुने वस्तुपणोकहे.

एटले वस्तुने शब्दबोलावतां सातजांगेबोलववो माटेएससचंगीजेटलाज शब्दनय
नाजेदजाणवा तेसप्तचंगीनी स्वरूपपूर्वकधुंठे एशब्दादिकनय वस्तुनापर्यायने अर्वा
लीने वस्तुनाजावधर्मनाग्राहकठे तेमाटेवस्तुना जावनिहेपा एनयेंमुख्यठे धुरनाचा
रनयमां नामादिक त्रणनिहेपामुख्यठे एशब्दनयनुंस्वरूपकधुं:

गाथा॥जंजंसणंजास॥तंतंचियसमजिरोहृज्जम्हा सणं
तरथ्यविमुहो तनुननुंसमजिरूढोत्ति ॥ १ ॥ यांयांसंज्ञांघ
टादिलक्षणांजाषते वदतितांतामेवयस्मात्संज्ञांतरार्थविमु
खः समजिरूढोनयःनानार्थनामाएवजाषते यदिएकपर्याय
मपेह्यसर्वपर्यायवाचकत्वं तथाएकपर्यायाणांसंकरःपर्या
यसंकरेचवस्तुसंकरोचवत्येवेतिमाञ्जूस्संकरदोषःअतःपर्या
यांतरानपेक्षएवसमजिरूढनयइति ॥

अर्थ ॥ ह्वेसमजिरूढनयनी व्याख्याकहियेंठेयें जेशब्दनयतेइंइ शक्र पुरंदर इत्या
दिकसर्वइंइनामजेदठे पणएकइंइपर्यायवंत इंइदेवी तेनासर्वनामकहे उक्तंचविशे
षावश्यके एकस्मिन्नपिंइइादिकेवस्तुनियावत् इंइनराक्रनपुरंदारणादयोर्थायदंते त इंइ
नेंइशक्रादिबहुपर्यायमपित वस्तुशब्दनयोमन्यतेसमजिरूढवस्तुनेवमंस्थतेइत्यनयोर्जेदः
जेएकपर्यायप्रगटपणे अने शेषपर्यायने अणप्रगटवे शब्दनय तेटलासर्वनामबोला
वे पणसमजिरूढनयतेनबोलावे एटलोशब्दनय तथासमजिरूढनयमां जेदठे माटेह
वे समजिरूढनयकहेठे.

घटकुंजादिकमां जेसंज्ञानो वाच्यअर्थदेखाय तेजसंज्ञाकहे जेमांसंज्ञांतर अर्थने

नादीगजे इष्टार्थतेने अविरोधेकरिने विशेषधर्मेने एकरूपपणेजेग्रहणकरवो तेसंग्रह नयकहिये एजावनाळे तेनाबेजेदळे ? परसंग्रह ३ अग्रसंग्रह तेमां अशेषविशेषो दासीनंजजमानंशुद्धव्यं सन्मात्रमजिमन्यमानःपरसंग्रहइति जेसमस्तविशेषधर्मस्था पनानीजजनाकरतो एटलेविशेषपणाने अणग्रहतोथको शुद्धव्य सत्तामात्रप्रतेमाने जेमडव्यएपरसंग्रह विश्वएकसत्पणामाटे एककह्याथी उतापणाना एकपणानुं ज्ञानथायळे एटलेसर्वपदार्थनोएकपणेग्रहणळे तेपरसंग्रहकहिये.

तथाजेसत्तानो अद्वैतस्वीकारे अने डव्यांतरजेदनमाने समस्तविशेषपणाने नाक हेतोथको जेग्रहणकरे तेअद्वैतवादीवेदांत तथासांख्यदर्शन एपरसंग्रहाजासळे केम के जेजेदधर्म उतादेखायळे तथाडव्यांतरपणो तेनेनमाने माटे परसंग्रहाजासकहिये अनेजैनतो विशेषसहित सामान्यनेग्रहेळे माटेसंग्रहनयकहिये.

डव्यत्वादिनयांतरसामान्यानिमत्वातः तद्भेदेषुगजनिमीलिकावलंबमानः अग्रसंग्रहः डव्यजे जीवअजीवादिक जेअवांतरसामान्यनेमानतो अनेजीवनेविषे प्रतिजीव नोविशेषजेद नव्य अजव्यसम्यक्तमिथ्यात्वी नरनारकादिजेजेद तेनेगजनिमीलिकाके ७ मास्ताइयेनगवेषवो तेअग्रसंग्रहकहिये अनेडव्यने सामान्यपणेमाने पणसडव्यनी परिणामिकतादिक धर्मनेनमाने तेअग्रसंग्रहाजासकहिये एसंग्रहनयनुंस्वरूपकह्यो.

संग्रहणेचगोचरीकृतानामर्थानांविधिपूर्वकमवहरणं येना
जिसंधिनाक्रियतेसव्यवहारःयथयत्सततत्डव्यपर्यायश्चै
त्यादियः पुनरपरमार्थिकंडव्यपर्यायप्रविजागमानिप्रैतिस
व्यवहाराजासः चार्वाकदर्शनमितिव्यवहारदुर्नयः

अर्थ ॥ हवेव्यवहारनयकहेळे संग्रहनयेग्रहाजे वस्तुनासत्वादिकधर्म तेनेजगुण जेदेवेचे निन्ननिन्नगवेषे तथापदार्थनीगुणप्रवृत्ति तेनेजगुणव्यपणेगवेषे तेव्यवहारनय कहिये जेमडव्यळेतेनाजीवपुजलादिकपर्यायिना क्रमजावी तथासहजावी एरीतेबेजेदळे तेमांवलीजीवबेप्रकारे ? सिद्धना ३ संसारी तेमजपुजलनाबेजेद परमाणुतथाखंभ इ त्यादिककार्यजेदे निन्नमाने तथाक्रमजावीपर्यायिनाबेजेद एकक्रियारूप बीजोअक्रियारूप इमवेचणजे सामर्थ्यादिकगुणजेदेपडे तेसर्व व्यवहारनयजाणवो अनेजेपरमार्थविना डव्यपर्यायनोविजागकरे ते व्यवहाराजासजाणवो.

जेकल्पनाकरीजेदेवेचे तेचार्वाकमतप्रमुख एव्यवहारनोडुर्नयळे जेम चार्वाकप्रमा एपणें उतोजीवपणो लोकप्रत्यक्षमां दृष्टिगोचरनथी आवातो तेमाटेजीवनथी एक

स्वंतरस्यैवतच्चेष्टाजावादघटलं घटध्वनेश्वावाचकत्वमित्ये
वमुच्यविशेषकः एवंचूतनयइति ॥

अर्थ ॥ हवेएवंचूतनयनोस्वरूपकहिठैयें एवंके० जेमघटचेष्टावाची इत्यादिकरूपें
शब्दनयनोअर्थकह्योळे एरीतेजेघटादिकअर्थवर्ते ते एवंके० एमज जेविद्यमानपणे
शब्दनाअर्थने उजंघीनेवचें तेतेशब्दनोवाच्यनथी अने शब्दार्थपणोजेमानंपामियें ते
वस्तुतेरूपेनही माटेजोशब्दार्थमाथी एकपर्यायपण उठोहोयतो एवंचूतनयतेने तेप
णोकहेनही तेमाटेशब्दनयथी तथासमनिरूढनयथी एवंचूतनयतेविशेषांतरळे.

एएवंचूतनयते स्त्रीनेमस्तकेचढ्यो पाणीआणवानी क्रियानोनिमित्त मा
गेंआवतापणानी चेष्टाकरतोहोय तेनेघटमाने पणघरनेखूंणे रह्योजेघट तेनेघटक
रीमानेनही केमकेते चेष्टाने अणकरतोळेतेमाटे. जेथकीअर्थने व्यंजियेके० प्रगटक
रियें तेनेव्यंजनकहिये व्यंजनतेवाचकशब्दळे तेअर्थनेकहेतेक्रियावंतथको तेनेजतेवस्तु
कहे बीजानेनकहे अनेतेहिजअर्थकथुं जेजहण तेकह्यानेरूपेंविशेषथाय जेमचे
ष्टाघटशब्दवाचेप्रसिद्धळे घोषितके० स्त्रीनेमाथेपाणीजावतो तेघट तथास्थानकेंरह्यो
अथवातरणक्रियाकरताने एवंचूतनयघटकहेनही एशब्दअर्थ तथाअर्थेशब्दनेथापळे
एतुंएरहस्यळे जेस्त्रीनेमस्तकेचढ्यो चेष्टावंतअर्थ तेघटशब्दंबोलावे तेथीअन्यथा तेने
तेपणेबोलावेनही जेम सामान्यकेवली जे ज्ञानादिकगुणोसमानळे तेने समनिरूढ
नय अरिदंतकहे पण एवंचूतनयतो समोसरणादि अतिशयसंपदासहित तथाकेव
लीते इडादिकेंपूजतां युक्तहोयतेनेज अरिदंतकहे तेविनानकहे बाच्यवाचकनी पूरण
तानेकहे एस्वरूपे एवंचूतनयजाणवो.

एसातेनयनाचेद ते विशेषावश्यकने अनुसारेकह्या तेमानैगमनादसचेद संग्रह
नाठचेद अथवाबाारकह्या व्यवहारनाचेदआठ अथवाचउदकह्या कृजूसूत्रनाचार
अथवा ६ कह्या शब्दनासातचेदकह्या समनिरूढनावेचेद अनेएवंचूतनो एकचेदक
ह्यो एरीतेसर्वनाचेदकह्या वलीनयचक्रमां नयनाचेद सातसोकह्याळे तेपणजाणवा.

एवमेवस्याधादरत्नाकरात्पुनर्लक्षणात्प्रच्यते नीयतेयेनश्रु
तारव्यप्रामाण्यविषयीकृतस्यार्थस्यशस्तादितरांशौदासीन्य
तः संप्रतिपत्तुरजिप्रायविशेषोनयःस्वाजिप्रेतादेशादपरां
शापलापीपुनर्नयाजासःससमासतःदिचेदः ज्व्यार्थिकःप

ए तेनेजेवें शब्दनो जेदपडे तेनेवें जअर्थनेकहे अथवा जलाहरणादि समर्थनेघटकहे तथाकुंजादिक चिन्हपर्यायजेटलावे तेटलानो अर्थवर्ततो नदेखाय तोपण तेनेनाम कहीबोलावे एमजेमां कार्यनोसामर्थ्यवंतपणोवे तेनेग्रहे पणमाटीनापिंनते घटक हेनही तेशब्दनयकहियें अनेजे संग्रह तथानैगमनयवालो कहेते सचायोग्यता अंश नाग्राहकवे तथातत्त्वार्थटीकामध्ये शब्दवशथीअर्थपडिवजवो तेशब्दबोलावतोहोय जे अर्थतेवस्तुमां धर्मपणोप्रगटदेखाय तेनेज तेवस्तुमाने एनयने शब्दानुजायी अर्थपरिणामतिजेवस्तु तेनेवस्तुकहेवे कालां गदिजेवें अर्थनो जेदवे तेनेद तेमते धर्मवस्तु माने तेशब्दनयकहियें अनेतेअर्थविना तेवस्तुमध्ये तेपणोवर्ततो देखातोनथी तेनेते वस्तुपणोसमर्थनकरे तेशब्दानासकहिये एटलेशब्दनयकह्यो.

एकार्यावलांबिपर्यायशब्देषु निरुक्तिजेदेनजिन्नमर्थ समजि
शोढन्समजिरूढः इंदनार्दिङः शकनाञ्जक्रः पुरदारणात्
पुरंदरः इत्यादिषु यथापर्यायध्वनिनामाजिधेयनानालमेवक
हीकुर्वाणस्तदाज्ञासः यथाइङःशक्रःपुरंदर इत्यादिजिन्नाजिधेये

अर्थ ॥ हवेसमजिरूढनयकहेवे जे एकपदार्थनेअविलंबी जेटलातरिखानाम तेट
लापर्यायनामथया तेपर्यायनामजेटलाहोय तेटलानिरुक्तिव्युत्पत्तिजिन्नहोय तेअर्थनो
पणजेदहोय तेअर्थने शंके० तन्म्यक्प्रकारें आरोहतो एटलेएटलासर्वअर्थसंयुक्तजेहो
य तेसमजिरूढनयकहियें जेमइंजादिधातु परमेश्वर्थनेअर्थंवे तेपरमेश्वर्थवंतनेंइंजक
हियें तथाशकनकहेतांनविनविशक्तियुक्तने शक्रकहियें पुरके० दैत्यने दरेके० विदारे
तेपुरंदर अनेशचिजेइंजाणी तेनोपतिस्वामी तेशचीपतिकहियें एटलासर्वधर्मतेइंजमांवे
तेमाटेजेदेवलोकोधणीवे तेनेइंजएवेनामैं बोलावेवे बीजानामादिकइंजने एनामेन
बोलावे जेटलापर्यायनामवे तेनाजेअर्थथाय तेसर्वनेजिन्नजिन्नअर्थकहेवे पणएकार्य
नजाणोते समजिरूढानासकहियें एटलेंसमजिरूढनयकह्यो.

एवंजिन्नशब्दवाच्यतत्त्वानांस्वप्रवृत्तिनिमित्तभूतक्रिया
विशिष्टमर्थवाच्यत्वेनाज्युपगच्छन्नेवंभूतः यथाइंदनमनुभव
त्रिंङःशकनाञ्जक्रः शब्दवाच्यतयाप्रत्यक्षस्तदाज्ञासः यथा
विशिष्टचेष्टाशून्यं घटाख्यवस्तुनः घटशब्दवाच्यं घटश
ब्दइव्यवृत्तिभूतार्थशून्यत्वात् पटवदित्यादि.

तथावलीवस्तुपर्यायवत्त्वं एमबोलदुंते धर्मिनो नैगमठे इहांपर्यायवत्त्वं ए मवस्तुठे इहांद्वयनोमुख्यपणो वलीवस्तुनेपर्यायवतकेतुं ते वस्तुनोगौणपणो अनेप र्यायनोमुख्यपणो इहांउचयगोचरपणामाटे एनैगमनोबीजो जेदकह्यो

ह्यएमेकःसुखीविषयासक्तोजीवइतिधर्मधर्मिणोरिति इहांविषयासक्तजीवारव्य जे धर्मिना मुख्यताना विशेषणार्थी सुखलक्षणधर्मनीप्रधानता तेविशेषणपणोकरिने ध र्मधर्मिने आलंबने एत्रीजनैगम जेवारेधर्म तथाधर्मिणो एवने अवलंबे ग्रहणकरे ते वारेसंपूर्णवस्तुनोग्रहणार्थो तेवारेएज्ञाननेप्रमाणकह्यो तिहांउचरद्वयपर्यायतेवेदु नेप्रधानपणे अनुभवतो जेज्ञानप्रमाणार्थो इहांवेपकूनेविषे एकनीगौणता बी जानीमुख्यताजेइने ज्ञानार्थोतेमाटे नयकहिये तथावलीसुखनिगोदिजीव तेस मानसचावंतठे अथवा अयोगीकेवलीजिनतेने संसारीकेतुं तेअशनैगम.

हवेनैगमान्यासकहेठे वस्तुमाधर्मअनेकठे तेएकांतेमाने पणएकबीजाने सापेह् पणोनमाने एटजेएकधर्मनेमाने अनेबीजाधर्मनेमाने तेनैगमान्यासकहिये एडुर्नय जाणवो केमके अन्यनयनेगवेषेनही माटेजेमआत्मानेविषे सत्वतथाचैतन्य एधर्मिनि ज्ञनिन्नठे तेमांचैतन्यपणोनमाने ते नैगमान्यासकहिये एटजेनैगमनयकह्यो.

यथात्मनिसत्वचैतन्येपरस्परंजिन्ने सामान्यमात्रग्राहीसत्ता परामर्शरूपसंग्रहः सपरापरजेदात्तद्विविधः तत्रशुद्धद्वय सन्मात्रग्राहकःपरसंग्रहः चेतनालक्षणोजीवइत्यपरसंग्र हः सत्ताघैतंस्वीकुर्वाणः सकलविशेषान्निराचक्ष्णः संग्र हाजासः संग्रहस्थैकत्वेन एगेआयाइत्यनजिज्ञानात् सत्ता घैतएवआत्माततः सर्वविशेषाणांतदितराणांजीवाजीवादि ङव्याणामदर्शनात् ङव्यत्वादिनावांतरसामान्यानिमन्वान स्तदजेदेषुगजनिमीलिकामवलंबमानःपरापरसंग्रहः धर्मा धर्माकाशपुञ्जलजीवङव्याणामैक्यं ङव्यत्वादिजेदादित्या दिङव्यत्वादिकंप्रतिजानानस्तद्विशेषान्निन्दुवानस्तदाज्ञा सः यथाङव्यमेवतत्वं तत्पर्यायाणा मग्रहणादिपर्यायसइतिसंग्रहः

अर्थ ॥ हवेसंग्रहनयकहेठे सामान्यमात्र समस्तविशेषरहित सत्यङव्यत्वादिकने ग्रहेवानोठेस्वभावजेनोते संके ०पिरूपणेविशेषराशीनेग्रहे पणव्यक्तपणोनग्रहे स्वजाति

पुनैगमः सामान्यविशेषोच्चयग्राहकः व्यवहारविशेषग्राहकः
 इव्यार्थावलंबिक्रजुसूत्रविशेषग्राहकएव एतेचत्वारः इ
 व्यनयाः शब्दादयःपर्यायार्थिकविशेषावलंबीजावनयाश्चे
 ति शब्दादयोनामस्थापनाइव्यनिक्षेपादवस्तुतयाजाना
 ति परस्परसापेक्षाःसम्यक्दर्शनिप्रतिनयंजेदानांशतं तेन
 सप्तशतंनयाना मितिअनुयोगधारोक्तत्वात्ज्ञेयं

अर्थ ॥ एसातनयमां आद्यनाचारनयजेते तेअविद्युद्धे शमाटे के जे पदार्थ
 के० इव्य तेनेसामान्यपणेकेवाना अधिकारीते एनयनुंकिहाएकअर्थनय एपणनाम
 ते तेअर्थशब्देइव्यजेतुं तथाशब्दादिकत्रणनयते इव्यनयते केमके शब्दनाअर्थनी
 एनेसुख्यतातेपेहेलानयतेजेदपणे वचननेवातेते अनेशब्दादिकनयते जिगादिके अ
 जेदवचने अजेदकहे तथाजिन्नवचनने जिन्नार्थकहीमाने अनेसमजिरूढते जिन्नशब्द
 तेनेवस्तुपर्यायनमाने तथाएवंजुतते जिन्नगोचरपर्यायने जिन्नमाने जेचेष्टाकरतोहोय
 तेनेघटकहे पणखूंणेपडयोघटकहेनही चित्रामकरतोहोय तथातेजउपयोगेवर्ततो
 होय तेनेचित्रकारकहे पणतेजचित्रकारसुतोहोय अथवाखावावेगोहोय तेनेचित्रका
 रनकहे केमकेतेउपयोगेरहितते माटेएनयतेशब्द तथाअर्थनेअजेदपणांमानेते अने
 अर्थथीशून्यशब्दते प्रमाणनथी अनेशब्दप्रधान अर्थतेइव्यने गौणपयोवर्तता शब्दा
 दिकत्रणनयते एमतत्वार्थटीकामध्येकह्योते.

एसातनयनेविषे पेहेलोनैगमनयते सामान्यविशेषवेदुनेमानेते संग्रहनयते सा
 मान्यनेमानेते व्यवहारनयविशेषनेमानेतेअने इव्यार्थावलंबीते तथाऋजुसूत्रतोविशे
 षग्राहकते एचारतेइव्यनयते अनेपाठला शब्दादिकत्रणनयते पर्यायार्थिक विशेषाव
 लंबी जावनयते तथाशब्दादिकनयते नामस्थापनाइव्य एपेहेलात्रणनिक्षेपाने अ
 वस्तुमानेते तिन्हसहनयाणंअवबू एअनुयोगधारसूत्रतुंवचनते एसातेनयपरस्परसा
 पेहपणे ग्रहेते समकेतिजाणवा अनेजो एनय परस्परविरोधीहोय तोमिथ्यात्वीजा
 णवा तथाएकेकानयना सोसोजेदथायते एमसातेनयनामली सातसोजेदथायते ए
 अधिकार श्रीअनुयोगधारसूत्रथीकह्योते.

पूर्वपूर्वनयःप्रचुरगोचरःपरास्तुपरिमितविषयाः सन्मात्रगो
 चरात्संघाहातुनैगमोजावाजावजूमिलाद्जूरिविषयः वर्त

हे अनेजगत्मांपंचजूतादिकवस्तुनथी एमकवपनाकरी शुल्लोकनेकुमागेंप्रवर्चावे ते
व्यवहारडनेयकहियें एव्यवहारनयतुंस्वरूपकधुं.

ऋजुवर्तमानक्षणास्थायिपर्यायमात्रप्राधान्यतःसूत्रयतुअत्रि
प्रायः ऋजुसूत्रः ज्ञानोपयुक्तःज्ञानीदर्शनोपयुक्तः दर्शनी
कषायोपयुक्तः कषायीसमतोपयुक्तः सामायकीवर्तमाना
पलापीतदाज्ञासः यथातथागतमतइति ॥

अर्थ ॥ हवेऋजुसूत्रनयकहेठे ऋजुके० सरलपणोअतीतअनागतने अणगवेय
तो अनेवर्तमानसमयवर्चता जेपदार्थनापर्यायमात्र तेने प्रधानपणो सूत्रके० गवेपे
तेऋजुसूत्रनयकहियें तेज्ञाननेउपयोगें वर्तताने ज्ञानीकहे दर्शनीउपयोगें वर्तताने द
र्शनीकहे कषायपणोवर्तताजीवने कषायीकहे समतानेउपयोगेंवर्तताजीवने सामाय
कवंतकहे इहांकोइपुठेजे उपरकह्यासुजवतो ऋजुसूत्र तथाशब्दनय एवेएकजयायठे ते
नेउत्तरकहेठे जेविशेषावश्यकमांकधुंठे कारणयावत् ऋजुसूत्रः एटजेज्ञाननेकारणपणो
वर्ततो तेऋजुसूत्रग्रहेठे अनेजेजाणपणारूप कार्यपणोथाय तेशब्दनयकहियेंएफेरठे.

वर्तमानकालनेपण ग्रहणनकरे तेऋजुसूत्राज्ञासकहियें जेवताजावनेअठताकहे
अथवाविपरीतकहे जेमजीवनेअजीवकहे अजीवनेजीवकहे इत्यादिक ते गतके०
बौद्धनोमतठे जेठतोसदासर्वदावर्ततो जीवादिइव्य तेनापर्यायने पलटवे सर्वथाइ
अने विनासिकमाने तेनेऋजुसूत्रनयाज्ञासाज्ञिप्रायजाणवो एऋजुसूत्रनयकह्यो.

एकपर्यायप्राग्जावेनतिरोजाविपर्यायग्राहकशब्दनयःका
लादिभेदेनध्वनेरर्थभेदंप्रतिपाद्यमानःशब्दः जलाहर
णादिक्रियासमर्थएवघटः नमृत्पिंमादौ तत्तार्थवृत्तौशब्द
वशादर्थंप्रतिपत्तिः तत्कार्यधर्मवर्तमानवस्तुतथामन्वानः
शब्दनयः शब्दानुरूपअथपरिणतंअव्यभिच्यतित्रिकाल
त्रिलिंगत्रिवचनप्रत्ययप्रकृतिभिः समन्वितमर्थमिच्छति तत्रे
देतस्यतमेवसमर्थंप्रमाणस्तदाज्ञासः

अर्थ ॥ हवेशब्दनयकहेठे जेवस्तुनाएकपर्यायने प्रगटदेखवे वीजाशब्दाचकप
र्यायने तिरोजावें अणप्रगटवेंपणतेपर्यायनेग्रहे अथवाकालत्रण वचनत्रण लिंगत्र

एमसर्वनयनी विधिप्रतिषेधं करीने सप्तजंगीकपजे पणनयनीजेसप्तजंगी ते विकलादेशी
जहोय अनेजेसकलादेशीसप्तजंगी तेप्रमाणढेपणनयनीसप्तजंगीनकपजे.

कर्कच रत्नाकरावतारिकायां विकलादेशस्वजावाहिनयसप्तजंगीवस्त्वंशमात्रप्ररूप
कत्वात् सकलादेशस्वजावनुप्रमाणसप्तजंगी संपूर्णवस्तुस्वरूपप्ररूपकत्वात्एवचनढे ए
टलेयथायोग्यपणेनयनोअधिकारकह्यो.

सकलनयग्राहकंप्रमाणं प्रमाताआत्म/प्रत्यक्षादिप्रमाणसि
द्धः चैतन्यस्वरूपः परणामीकर्त्तासाक्षात्ज्ञोक्तास्वदेहपरिमा
णः प्रतिद्वेत्रजिन्नत्वेनैवपंचकारणसामग्रीतः सम्यग्दर्शनज्ञा
नचारित्रसाधनात्साधयतेसिद्धिः स्वपरव्यवसायिज्ञानंप्रमा
णं तद्विधिसप्रत्यक्षपरोक्षज्ञेदात्स्पष्टंप्रत्यक्षापरोक्षमन्यत्
अथवाआत्मोपयोगताईजियघाराप्रवर्तनेनयत्ज्ञानंतत्प्र
त्यक्षं अविधिमनपर्यायोदेशप्रत्यक्षो केवलज्ञानंतुसकलप्र
त्यक्षमतिश्रुतेपरोक्षे तच्चतुर्विधं अनुमानोपमानागमार्थाप
त्तिज्ञेदात् लिंगपरामर्शानुमानं लिंगंचाविनाचूतवस्तुकनि
यतंज्ञेयंयथागिरिगुहिरादौव्योमावलंबिधूमलेखांष्ट्रानु
मानं करोति पर्वतोवन्दिमान्धूमवत्वात् यत्रधूमस्तत्राग्निः य
थामहानसं एवंपंचावयवशुद्धं अनुमानं यथार्थज्ञानकार
णं सदृश्यावलंबनेनाज्ञातवस्तुनांयत्ज्ञानंतुपमानज्ञानं य
थागोस्तथागवयः गोसादृश्येनअदृष्टगवयाकारज्ञानं उप
मानज्ञानं यथार्थोपदेष्टापुरुषआप्तः सहजत्कृष्टतोवीतरागः
सर्वज्ञएव आप्तोक्तवाक्यंआगमः रागद्वेषाज्ञानत्रयादि
दोषरहितत्वात् अर्हतः वाक्यआगमः तदनुयायिपूर्वापर
विरुद्धमित्यात्वासंयमकषायत्रांतिरहितं स्यादादोषैतवाक्यं
अन्येषांशिष्टानामपिवाक्यंआगमः लिंगग्रहणात्ज्ञेयज्ञा
नोपकारकंअर्थापत्तिप्रमाणं यथापीनोदैवदत्तोदिवाननुक्ते

अर्थ ॥ हवे एवं जूतनयकहेते शब्दनीप्रवृत्तिनो निमित्तजुतजेक्रिया तेविशिष्टसंयुक्त
 जेअर्थ तेनेवाच्यजेधर्म तेनेजेपोचतोदोष एटजेतेकारणकार्यधर्मसहिततेनेएवंजुतनय
 कहियें तथा ऐश्वर्यसहित तेइंशक्ररूप सिंहासनवेशेतेशक्र शचिके० इंशापीनेसा
 थेवेढो तेवारेंशचीपतिकहे एटजेजेशब्दना जेटलापर्याय तेसर्वतेमांपोचताजावने ते
 नामकहिबोलावे अनेजेपर्यायपोचतोदेखेनहीतेपर्यायनीनाकहे जिहांसुधीएकपर्याय
 कणोढेतिहांसुधी समनिरूढनयकहियें अने सर्ववचनपर्यायनेपोचे तेवारेंएवंजुतनयक
 हियें जेपदार्थनोनामजेवनो जेददेखीनेपदार्थनीजिन्नताकहे तेएवंजुतनयाजासकहिजे
 नामजेदेंतेवस्तुजिन्न जेम हाथी घोडा हिरण्यजिन्नते तेमजिन्नपणोमाने जेमअर्थेनि
 न्नपणामाटे घटथी पटजिन्नते तेमइंइपणायी पुरंदरपणोजिन्नमाने तेएवंजुतनयनोइ
 नथजाणवो एटजेएवंजुतनयकह्यो एरीतेसातनयनी व्याख्याकही.

अत्र आद्यनयचतुष्टयमविशुद्धपदार्थप्ररूपणाप्रवणत्वा
 त् अर्थनयानामद्वयत्वसामान्यरूपानयाः शब्दादयो वि
 शुद्धनयाः शब्दावलंबार्थमुख्यत्वादाद्यास्तेतत्त्वभेदघारेणव
 चनमिच्छंतिशब्दनयास्तावत्समानलिङ्गानां समानवचना
 नांशब्दानां ईंशक्रपुरंदरादीनांवाच्यं जावार्थमेवाजिन्न
 मभ्युपैति नजातुचित्जिन्नवचनंवाशब्दंस्त्रीदाराः तथाआ
 पोजलमितिसमनिरूढवस्तुप्रत्यर्थशब्दनिवेशादिंशक्रा
 दीनांपर्यायशब्दत्वंनप्रतिजानीति अत्यंतजिन्नप्रवृत्तिनिमि
 त्त्वादिजिन्नार्थत्वमेवानुमन्यंते घटशक्रादिशब्दा नामिवेति
 एवंजुतः पुनर्यथासंभाववस्तुवचनगोचरं आपृच्छतीतिचेष्टा
 विशिष्टेवार्थोघटशब्दवाच्यः चित्रालेरख्यतोपयोगपरिण
 तश्चचित्रकारः चेष्टारहितस्तिष्ठन्घटोनघटःतच्चब्दार्थरहि
 तंत्वात् कूटशब्दवाच्यार्थवन्नापिजुजानः सयानोवाचित्रका
 राभिधानाभिधेयश्चित्रज्ञानोपयोग परिणतिशून्यत्वाज्ञोपा
 खवदेवमभेदभेदार्थवाचिनो नेकैकशब्दवाच्यार्थावलंबिन
 श्वशब्दप्रधानार्थोपसर्जनाच्चब्दनयाइतितत्त्वार्थवृत्तौ एते

प्रसहिते ए पदतथासाध्यकह्यो जेपदतेपर्वत अनेसाध्यते अश्रिवंतपणो साध्यो तेहेतु जेधूम्रवंतपणामाटे एटलेजिहाधूम्रहोय तिहाअश्रिववश्यहोयेज आकाशने प्रोहोचती जेधूम्ररेषाते अश्रिविनाहोयनही तिहाहृष्टांतकहेते.

जेममाहानसके० रसोडो तेरसोडानेविषे धूम्रतथाअग्नीनेजेलादीता तेमाटेइहां आअमुकपर्वतनेविषेधूम्रते तोतिहांनिश्रेथीअग्नीजे एहवीव्याप्ति निर्धारिनेज्ञानकरवो तेपंचावयवे शुद्धअनुमानप्रमाणकहिये तेअनुमानप्रमाण भक्तिज्ञान तथाश्रुतज्ञाननुकारणते तेअनुमानेजे यथार्थज्ञानथाय तेनेमानके० प्रमाणकहिये अनेजे अयथार्थज्ञानथाय तेप्रमाणनही

तथासरिखावलंबीपणो अजाणीवस्तुनो जेजाणपणोथाय जेम गोके० बलद तेम गवयके० गवो ए गो सरिखो गवयनुज्ञानथयुं तेउपमानप्रमाणकहिये

यथार्थजावनो उपदेशकजेपुरुष तेआप्तकहिये तेउत्कृष्टआप्त वीतरागरागदेषरहितसर्वज्ञकेवलज्ञानीते आप्तनोकह्योजेवचन तेनेआगमकहिये जेरागदेषतथाअज्ञानएदोपेआगोपाठो अधिकोउठो बोलायते तेआगमनही अने राग देष नय अज्ञानरहितजे अरिहंत तेनुंवचनते आगमप्रमाणजाणवो

तथावलीते अरिहंतनावचनने अनुजायी पूर्वापरअविरोधि मिष्यात् अतंयम कषायधीरहित तेप्रातिविनास्यादार्द्रेयुक तथाजे साधकते साधक बाधकते बाधक हेयते हेय उपादेयते उपादेय इत्यादिकवेचणसहित जेहोय तेनोकह्योते आगमप्रमाणजाणवो उक्तंच सुतंगणहररइयं तदेवपत्तयबुधरइयंच ॥ सुअकेवलीनारहियं अन्नदशपुत्रिणारइयं ॥१॥ इत्यादिकसङ्गपयोगी जवनीरु जगतजीवोनो उपकारी एवाश्रुतआज्ञायधर जेश्रुतनेअनुसारेकहे तेनोवचनपण प्रमाणमाननुं

तथाकोइक फलरूपलिंगेकरीने जेअजाण्णपदार्थनो निर्धारकरिये तेअप्रापत्तिप्रमाणकहिये जेमवेवदत्तनो पीनके० पुष्टशरीरते पण तेवेवदत्त दिवसनोजमतोनथीते वारेंअर्थापत्तिथीजाणीये, जेरात्रैजमतोहृदो माटेपुष्टशरीरते एमअर्थापत्तिप्रमाणजाणवो एप्रमाणतेजाते अनुमाननोअंशते तेमाटे श्रीअनुयोग द्वारमां प्रथमकहोनथी.

इहांदर्शनांतरीजे प्रमाणमानेते पणतेसत्यनथी जेमउपकारनाइंघिय सन्निकर्षथी कपनो जेज्ञान तेनेनैयाधिक प्रत्यक्षप्रमाणकहेते अने परब्रह्मनेइंघियरहितमानेतेज्ञानानंदमयीमानेते तेवारें इंघियरहितज्ञानते अप्रमाणथायते इत्यादिकअनेकयुक्तिते तेमाटेतेप्रमाणनही तथाचार्वाकमतवाला मात्र एकइंघियप्रत्यक्षनेज प्रमाणमानेते

मानविषया ऋजुसूत्राद्यवहार स्त्रिकालविषयत्वात्बहुविषय
 कालादिचेदेनचिन्नार्थोपदर्शनात् चिन्नादृजुसूत्रविपरीतत्वा
 न्महार्थःप्रतिपर्यायमशब्दमर्थचेदमचीप्सितःसमचिरूढा
 ङ्बदप्रचूतविषयःप्रतिक्रियांचिन्नमर्थप्रतिजानात्एवंचूता
 त्समचिरूढःमहान्गोचरः नयवाक्यमपिस्वविषयेप्रवर्त्त
 मानंविधिप्रतिषेधाज्यांसप्तजंगीमनुव्रजति असंग्राहीनैगमः
 सत्ताग्राहीसंग्रहः गुणप्रवृत्तिलोकप्रवृत्तिग्राहीव्यवहारःका
 रणपरिणामग्राहीऋजुसूत्रः व्यक्तकार्यग्राहीशब्दःपर्यायां
 तरचिन्नकार्यग्राही समचिरूढः तत्परिणमनमुख्यकार्य
 ग्राहीएवंचूतः इत्याद्यनेकरूपोनयप्रचारः जावंतियावयण
 प्पहातावतियाचेवहूंतिनयवाया॥इतिवचनात् उक्तोनयाधिकारः

अर्थ ॥ एप्रकारे पूर्वेके० पूर्वलोजेनैगम नय तेनो विस्तारघणोजाणवो अनेतेथी
 कपरजोनयतेनो परिमितविषयते एटले थोडोविषयते केमकेलत्तामात्रनुग्राहकसंग्रह
 नयते ठतिसत्ताने संग्रहनयग्रहे अनेनैगमते ठताजाव अथवा संकल्पपणे अठता
 जाव सर्वनेग्रहे अथवासामान्यविशेष बेधर्मनेग्रहे तेमाटेनैगमनोविषयघणोडे. तथा
 संग्रहनयते सत्तागत सामान्यविशेष बेदुनेग्रहेडे अनेव्यवहारते सत्एकविशेषनेज
 ग्रहेडे माटेसंग्रहनयथी व्यवहारनयनो विषयथोडोडे. अने व्यवहारनयथी संग्रह
 नयते बहुविषयीडे तथाऋजुसूत्रनयते वर्त्तमानविशेषधर्मनो ग्राहकडे अनेव्यवहार
 थी ऋजुसूत्रनयते कालविषयनोग्राहकडे तेमाटेव्यवहार बहुविषयीडे अने व्यवहार
 थी ऋजुसूत्रअल्पविषयीडे ऋजुसूत्रनयते वर्त्तमानकालग्रहे अनेशब्दनयकालादि वच
 नलिङ्गथी वेहेचत्ताअर्थनेग्रहे अने ऋजुसूत्रनयतेवचनलिङ्गने चिन्नपाडतोनथी तेमाटे
 ऋजुसूत्रथी शब्दनयअल्पविषयीडे ऋजुसूत्रबहुविषयीडे अनेशब्दनय सर्वपर्यायनो
 एकपर्यायनेग्रहताग्रहे अनेसमचिरूढतेजेधर्मव्यक्त तेवाचकपर्यायनेग्रहे तेमाटे शब्दन
 यथी समचिरूढनयते अल्पविषयीडे केमके समचिरूढते पर्यायनोसर्वकालगवेष्योडे.
 अने एवंचूतनयते प्रतिसमर्थे क्रियाचेदे चिन्नार्थपणो मानतोअल्पविषयीडे तेमाटे
 एवंचूतथी समचिरूढबहुविषयीजाणवो अनेएवंचूत अल्पविषयीजाणवो.

जेनयवचनते तेपोतानानयने स्वरूपेअस्तिडे अनेपरनयनास्वरूपनी तेमानास्तिडे

ने प्रथमज्ञानोपयोग पठेदशीनोपयोगे जेसर्वे जीवनवोगुणपामेतेनो केवलीनेज्ञानो
पयोग तेकालेथाय तेमाटे प्रथमज्ञानोपयोगवते

अनेसहकारीजेकर्तृताशक्ति तेजेमहतोतेमज्जे एकशुणनेसाह्यकरेअनेबीजाशुणनो
उपयोगसहकारेवतेसहकारतेज्ञानोपयोग विशेषधर्मेनेजाणे तेजाणताविशेषते
सामान्यनेआधारेवतेते तेसहितजाणोएटले विशेषतेजेला सामान्यग्रहवाणा अनेसा
मान्यग्रहता सामान्यतेविशेषता जनकहेता सहितजाणोतेमाटेसर्वज्ञसर्वदर्शीपणोजा
एवोएरीतेस्वतलवुंज्ञानकरवुं तेथीस्वधर्मेनो उपादानके० जेवापणुंथाय पठेस्वरूप
नेपामवे स्वरूपमारमणुंथाय तेरमणुंथकीध्याननी एकलताथाय एटलेनिश्चिज्ञान नि
श्चिचारित्र तथा निश्चिंतपणुंथाय जेषकी सिद्धिके० मोहनिपजे एसिदांतजाणवो

तत्रप्रथमतःग्रंथिजेदं कृत्वाशुद्धश्रद्धानज्ञानीघादशकषायो
पशमः स्वरूपैकत्वध्यानपरिणतेनक्षपकश्रेणीपरिपाटीक
तघातिकर्मद्वयः अवाप्तकेवलज्ञानदर्शनः योगनिरोधात्
अयोगीजावमापन्नः अघातिकर्मद्वयानंतरंसमयएवास्पर्श
वज्रत्याएकांतिकात्यंतकानांवाधनिरूपाधिनिरूपं चरित्रान
याशाविनाशिसंपूर्णात्मशक्तिप्राग्जावलक्षणं सुखमनुभव
न सिध्यति साद्यन्तंकालंतिष्ठतेपरमात्माइति एतत्कार्यं
सर्वज्ञव्यानां.

अर्थ ॥ तेप्रथमग्रंथिजेदकरीने शुद्धश्रद्धावान तथाशुद्धज्ञानीजेजीव ते प्रथमत्र
णचोकडीनो कृत्योपशमकरीने पाम्योजेचारित्र तेध्यानैकत्वथयीने क्षपकश्रेणीमांदी
अनुक्रमेघातिकर्म द्वयकरीने केवलज्ञान केवलदर्शनपामे पठेएसयोगीगुणें जघन्य
थी अंतर्मुहूर्ते अनेउत्कृष्टो आठवरशउणापुर्वकोडीरहीने कोइकेवलीसमुदघात
करे कोइकेवलीसमुदघातनकरे पणआर्वाङ्गिकरण सर्वकेवलीकरे ते आर्वाङ्गिकर
णसुखरूपकहेते इहांआत्मप्रवेशे रक्षाजेकर्मदल तेपेहेलाचलेते पठेउदीरणाथायते
पठेजोगवीनिर्झरेते तिहांकेवलीने जिवारेतेरमंशुणणो अल्पायुरहे तिवारेआर्वाङ्गि
करणकरेते तेआत्मप्रवेशगतकर्मदलने प्रतिसमये असंख्यातशुणनिर्झराकरवीने
तेटलादलने आत्मवीर्येकरीने सर्वचलायमानकरोसूके एवुंजेवीर्यनुंभवतेन तेआव
ङ्गिकरणकहिये एमकरता त्रणकर्मदलघतारह्यातो समुदघातकरे नहीका नकरे

तदाअर्थाजत्रौजुंके एवइत्यादिप्रमाणपरिपाटीगृहीतजीवा
जिविस्वरूपःसम्यक्ज्ञानिउच्यते.

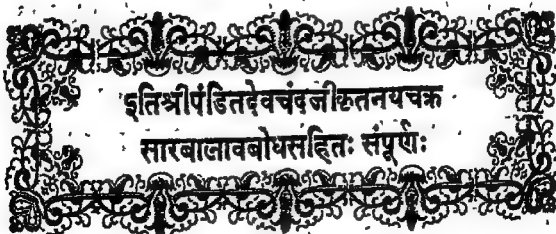
अर्थ॥हवेप्रमाणनुं स्वरूपकहेले सर्वनयना स्वरूपने ग्रहणकरनारो तथासर्वधर्मनो
जाणंगपणोबेजेमा एहबुजेज्ञानतेने प्रमाणकहिये जेप्रमाणतेमापवातुंनामठे त्रणज
गतनासर्वप्रमेयने मापवातुंप्रमाण तेज्ञानठे अनेतेप्रमाणनो कर्त्ताआत्मातेप्रमाता
ठे तेप्रत्यक्षादिप्रमाणे सिद्धके० गृहेखोले चैतन्यस्वरूपरिणामीठे वलीनवनधर्मधी
रुत्पादव्ययपणे परिणमेठे तेमाटेपरिणामिकठेतथाकर्त्ताठे तथाजोकाठे जेकर्त्ताहोय
तेजजोकाहोय जोक्ताप्रणाविना सुखमयीकेवायनही तेचैतन्यसंसारिपणेस्वदेहपरिमा
एठे प्रतिक्लेत्रके० प्रत्येके शरीरनिन्नपणामाटे निन्नजीवठे तेजीवपांचकारणनी सा
मग्रीपामीने सम्यक्दर्शन सम्यक्ज्ञान सम्यक्चारित्रनेसाधवाधी संपूर्णअविनाशी
निर्मल निःकलंक असहाय अप्रयास स्वगुणनिरावरण स्वकार्यप्रवृत्ति अक्षर अव्या
बाधसुखमयी एवीसिद्धता निःस्पन्नतानीपजे एजसाधनमार्गठे.

स्वशब्देकरिआत्मा परशब्देपरइव्य संआत्माधीनिन्न अनंतापरजीवधर्मादिक
तेनाव्यवसायीव्यवहेदकजेज्ञान तेनेप्रमाणकहिये तेनामूलनेदवेठे एकप्रत्यक्ष बीजो
परोक्ष तिहांस्पष्टज्ञानते प्रत्यक्षकहिये तेथीइतरके० बीजो जे अस्पष्टज्ञानते परोक्षकहि
ये अथवा आत्माना उपयोगधी इंडियनीप्रवृत्तिविनाजे ज्ञानते प्रत्यक्षकहिये तेना
बेनेदठे एकदेशप्रत्यक्ष बीजोसर्वप्रत्यक्ष तेमांअवधिज्ञान तथामनपर्यवज्ञान ते देश
प्रत्यक्षठे कैमके अवधिज्ञान एकपुञ्जलपरमाणुने इव्येतथाक्लेत्रे अने कालें तथाजावे
केटलाकपर्यायनेदेखे तथामनपर्यवज्ञानी मननापर्यायने प्रत्यक्षजाणे पणबीजाइ
व्यनेनजाणे माटेबेदुज्ञानने देशप्रत्यक्षकहिये कारणके देशथीवस्तुनेजाणे पणसर्व
धीनजाणेमाटे अनेकेवलज्ञान ते जीवतथाअजीव रूपीतथाअरूपीसर्वलोकालोकना
त्रणकालना सर्वजावने प्रत्यक्षपणेजाणे माटे सर्वप्रत्यक्षकहिये.

तथामतिज्ञान अनेश्रुतज्ञान एवेअस्पष्टज्ञानठे माटेपरोक्षठे तेपरोक्षप्रमाणना चा
रजेदठे ? अनुमानप्रमाण १ उपमानप्रमाण ३ आगमप्रमाण ४ अर्थापत्तिप्रमा
णतिहांचिन्हकरिने जेपदार्थनेउलखतुं तेनेलिंगकहिये तेपरामर्शके० संजालवाधी
जेज्ञानथाय तेनेअनुमानज्ञानकहिये लिंगते जेविना तेवस्तुहोयजनही ते तेवस्तुनुंलिं
गजाणतुं तेलिंगनेदेखवाधी वस्तुनोनिर्धारकरवो तेअनुमानप्रमाणजाणवो.

जेमगिरिगुहिरनेविषे आकाशावलंबी धूमनीरेषादेखीने अनुमानकरेजेएपर्वत अ

र्भगेद्वेषेह ॥ ३ ॥ तज्जीपरपरिणतिरमणता ॥ जंजनिजंजावविद्युद् ॥ आत्मजाव
 थीएकता परमानंदप्रसिद्ध ॥ ३ ॥ स्याद्वादगुणपरिणमन ॥ रमतासमतासंग ॥
 साधेशुद्धानंदता ॥ निर्विकल्पसरसंग ॥ ४ ॥ मोक्षसाधनतण्डुलते ॥ सम्यक्वशीनज्ञा
 न ॥ वस्तुधर्मव्यवबोधविणु ॥ तुलस्वंगुणसमान ॥ ५ ॥ आत्मबोधविणुजेक्रिया ॥ तेतो
 बालकचाल ॥ तत्त्वार्थनीवृत्तिर्मे ॥ जेजोवचनसंज्ञाल ॥ ६ ॥ रत्नत्रयीविणुसाधना ॥
 निःफलकहीसदीव ॥ लोकविजयअध्ययनमें ॥ धरोउत्तमजीव ॥ ७ ॥ इंदिविषयव्या
 संसना ॥ करताजेमुनिर्निग ॥ सुतातेजवपंकमें ॥ जाखेव्याचारंग ॥ ८ ॥ इमजा
 णीनाणीगुणी ॥ नकरेपुञ्जनव्यास ॥ शुद्धात्मगुणमैरमे ॥ तेषामेतिद्विविलास ॥ ९ ॥
 सत्यारथनयज्ञानविनुं ॥ नहोयेसम्यक्ज्ञान ॥ सत्यज्ञानविणुदेशना ॥ नकहेश्रीजित
 ज्ञाण ॥ १० ॥ स्यादवादवादीशुरु ॥ तमुरसरसियाशीस ॥ योगभिज्ञेतोनीपजे ॥ पू
 रणसिद्धजगीस ॥ ११ ॥ वक्ताश्रोतायोगथी ॥ श्रुतअनुनवरसपीन ॥ ध्यानध्येयती
 एकता ॥ करताशिवसुखलीन ॥ १२ ॥ इमजाणीशासनरुची ॥ करजोश्रुतअन्यास
 ॥ पामीचारित्रसंपदा ॥ जेहेसोलीलविलास ॥ १३ ॥ दीपचंड्युरुराजने ॥ सुपसा
 येंउज्जास ॥ देवचंडनवीदितनणी ॥ कीधोग्रंथप्रकाश ॥ १४ ॥ सुणसेजणसेजेज
 विक ॥ एदग्रंथमनरंग ॥ ज्ञानक्रियाअन्यासतां जेहेजेतत्वतरंग ॥ १५ ॥ द्वादशतां
 रनयचक्रहे ॥ मंजवादिठुतवृद्ध ॥ सप्तशतिनयवाचना ॥ कीधीतिहांप्रसिद्ध ॥ १६ ॥
 अल्पमतिनाचित्तमें ॥ नावेतेविस्तार ॥ मुख्यथूलनयजेदनो ॥ जाण्योअल्पविचार ॥
 ॥ १७ ॥ खरतरमुनिपतिगह्वपति ॥ श्रीजिनचंडसूरिस ॥ तासशीसपाठकप्रवर ॥ पुन्य
 प्रधानमुनीस ॥ १८ ॥ तमुंविनयीपाठकप्रवर ॥ सुमतिसागरसुसहाय ॥ साधुरंगु
 णरत्ननिधि ॥ राजसारउवज्ञाय ॥ १९ ॥ पाठकज्ञानधर्मगुणी ॥ पाठकश्रीदीपचंद ॥
 ताससीसदेवचंदकृत ॥ जणतांपरमानंद ॥ २० ॥ इतिश्रीनयचक्रविवरणसमाप्तं ॥

इतिश्रीपंडितदेवचंदजीकृतनयचक्र
 सारबालावबोधसहितः संपूर्णः

एतददर्शनांतरिना अनेकविकल्पटालीने सर्वनयनिक्षेप संसर्जंगी स्याद्वादयुक्त जेवस्तु जीव तथाअजीवनोजे सम्यक्ज्ञानतेने सम्यक्ज्ञानिकदियें एज्ञानतुंस्वरूपकसुं:

तत्त्वार्थश्रद्धानसम्यग्दर्शनं यथार्थहेयोपादेयपरिहायुक्त
ज्ञानेनसम्यग्ज्ञानस्वरूपरमणपरपरित्यागरूपचारित्र्यएत
त्त्वत्रयीरूपमोक्षमार्गसाधनात्साध्यसिद्धिः इत्यनेनात्मनः
स्वीयंस्वरूपसम्यक्ज्ञानज्ञानप्रकर्षेवात्मलानः ज्ञानद
र्शनोपयोगलक्षणएवात्मा उद्भस्थानांचप्रथमदर्शनोपयो
गः केवलीनांप्रथमज्ञानोपयोगः पश्चाद्दर्शनोपयोगसह
कारीकर्तृत्वप्रयोगात् उपयोगसहकारेणैवशेषगुणानां प्रवृ
त्त्यन्युपगमात् इत्येवंस्वतलज्ञानकरणे स्वरूपोपादनं त
थास्वरूपरमणध्यानैकत्वेनैवसिद्धिः

अर्थ ॥ ह्वेश्रीवीतरागना आगमंथीजाण्यो जे वस्तुस्वरूप तेनेहेयोपादेयपयो नि
र्धारकरवो तेसम्यक्दर्शनकदियें तिहांतत्त्वार्थनेविषेकह्योठे के जे तत्त्वार्थश्रद्धान स
म्यक्दर्शन कर्तक उत्तराध्ययने जीवाजीवायबंधो ॥ अपुत्रं पावसवोतहा ॥ संवरो
निङ्गरामुक्तो ॥ संति एतिदियानव ॥ १ ॥ तिहियाणंतुजावाणं सदजावेकवएसण ॥
जावेणसदहंतस्त ॥ समचंतिवियादियं ॥ २ ॥ इत्यादिकदशरुचीथी सर्वजाणतुं जे
तत्त्वार्थ जीवादिपदार्थनो श्रद्धाननिर्धार ते सम्यक्दर्शनकदियें अनेजेसम्यक्दर्शनते
धर्मतुंमूलते तथाजेहेयतेतजवायोग्य अने उपदेयते ग्रहणकरवायोग्य एहवी परि
हासहितजेजाणपणो तेसम्यक्ज्ञानते जेमाहेयोपयोग संकोच अकरणजुडीनथी
पणउपादेयनेउपयोगे एहवीचिंतवणाथायजेहवे किवारेकरुं एविनाकेमचाजे एहवी
जोडुडीनथी तो तेसंवेदनज्ञानते तेथीसंवरकार्यथाय एवोनिर्धारनथी.

तथास्वरूपरमण परजावरगदेष विजावादिकनोत्याग तेचारित्रिकदियें परमत्रयी
रूप परिणामते मोक्षमार्गते एमार्गनेसाधवार्थी साध्यजे परमअव्याबाधपद तेनी
सिद्धिनिष्पत्तिथाय. जेआत्मानोपोतातुंरूप तेयथार्थज्ञानते तथा चेतनालक्षणतेज
जीवपणोते अने ज्ञाननोप्रकर्ष बहुलपणोते आत्मानेलाजते ज्ञानतथादर्शननो उप
योगलक्षणआत्माते तिहांतअस्थने प्रथमदर्शनोपयोग पठेज्ञानोपयोगते अनेकेवली

पणनही अजेदरूपेमिळोकेवारें निन्नथायनही तेथीजमारासाहेबनोरीऊवानो सादि
अनंतजांगो प्रवचनमांकह्योळे शुद्धस्वजावप्रगटघोतेसादि अनेतेस्वजावत्रिकाजेअह्वय
माटेअनंत अथवा बीतरागपणे प्रतीतकखोतेसादि अनेततस्वजाव स्वरूपताजावि
तन्मयिजाव आचरणहेतुयें करीययोतेअनंत तेथीमारोसाहेब रीत्यापढे विठ्ठ
वामां समजेज नही ॥ १ ॥

प्रीतसगाईरेजगमांसढुकरेरे ॥ प्रीतसगाईनकोय ॥ प्रीतस
गाईरेनिरूपाधिककहीरोसोपाधिकघनस्वोय ॥ ऋषज० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवे लोकोत्तरप्रीति तेने लौकिकप्रीतपदें दृढकरतो कर्ताकेहेवे जगतमां
अन्योन्य प्रीतवधारवामाटे समस्तजगतवासी जीव पुत्रपुत्रीनीसगाइसंबंधकरेवे परं
तु तेप्रीतीनामिलापने विचारीजोउढुंतो हेअश्रुमाराजचारीना प्रीतनीजेरीत तेमातो
एवीसगाइसंबंधमात्र कोयनथी केमकेमाराजचारीनी प्रीततेस्वजावतुंमिलापढे माटे
निरूपाधिकप्रीतिवे अनेसिद्धतांपण प्रीतीनीरीत उपाधिरहितकहीवे तोहेअश्रुवि
जाविठतो स्वजाविक्रुषजपरमात्मासाथें सोपाधिकप्रीतकरवावांढतो स्वजावनीप्राप्तिसं
बंधी ऋषजजितनीप्रीतिरूप परमधनने खोवे एटजे आत्मगुणनोनशकरे ॥ १ ॥

कोइकतकारणकाष्टजक्षणकरेरे ॥ मलसुकंतनेधाय ॥ एमे
लोनाविकहियेंसंजवेरे ॥ मेलोठामनठाग्र ॥ ऋषज० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ फरिसोपाधिकप्रीतपहनादृष्टांतथी निरूपाधिकप्रीतप्रदृढकरेवे जे हेअ
श्रु कोइकस्त्रीजचारीनेमिलवावास्ते काठचढे एटलेसतिथाय अथवा पक्षांतरें कोइकम
तवादि निरंजनचारीनेमलवासारूं पंचाग्निजपापातसमाधिकरे शामाटे जेधायके ० दो
डीनेतुरतकंतनेमलसुं तथा धरतिमांपेसवुं इत्यादिक महाकष्टोनेकरवे निरंजनथीतुरत
मलिसुं परंतुएरीतेंतो नचारीनोमलवो त्रणोकालमांसंजवतोनथी केमके अमुकगति
मांतुंपणजाजे अनेदुंपणतेजगतिमातेजस्थानकेंआवीस एवाविचारथी अग्निमांजस्म
थयी बलीमरुं एमेजानोठामस्थाननही एमजनिश्चयायनही तथापंचाग्निजपापाता
दिकें मरणपामे तेषणबालमरणमाटे सिद्धस्थानकने निश्चयीनहीजमिले ॥ ३ ॥

कोइपतिरंजनअतिघणोतपकरेरे ॥ पतिरंजनतनताप ॥ एप
तिरंजनमेंनविचितधरथुरे ॥ रंजनधातुमिलाप ॥ ऋषज० ॥ ४ ॥

अर्थ वली हेअश्रु माराऋषजचारीथी मिलवामाटे कोइकक्रियारुचीजीव तेमा

तेमाटे आर्वाङ्गिकरणं सर्वकेवलीकरे पठे तेरमांगुणगणानेद्यते योगनोरोधकरिने
 अयोगी अशरीरी अणाहारीअप्रकंप घनीकृतंआत्मप्रवेशीयको पांचलघुअहुरजेट
 लोकाल अयोगीगुणगणोरहिने शेषसत्तागतं प्रकृतिविद्यमान तथाअविद्यमानं स्ति
 बुकसंक्रमं संचाधीखपावी सकलपुत्रलसंगपणाधीरहितथयी तेहिजसमयं आकाश
 प्रदेशनी बीजीश्रेणीने अणफरसतोथको लोकांतेसिद्धकृतकृत्य संपूर्णगुणप्राग्जावी
 पूर्णपरमात्मा परमानंदी अनंतकेवलज्ञानमयी अनंतदर्शनमयी अरूपीसिद्धथाय उ
 क्तंच उचराथयने कहिपडिह्यासिद्धा॥कहिसिद्धापयठिया॥कहिबोहचइत्ताणं॥ कथं
 गंतुणसिद्धं अलोएपडिह्यसिद्धा लोयग्गन्मिपयठिया॥इहबोइचइत्ताणं तत्पगंतुण
 सिद्धं॥ इत्यादि तेसिद्ध एकांतिक आत्यंतिक अनाबाध निरुपाधि निरुपचरित अना
 थास अविनाशी संपूर्ण आत्मशक्तिप्रगटरूपसुखप्रते अनुजवे अविनाबाधसुखते प्रदे
 शंप्रवेशं अनंतोठे उक्तंच उक्त्वाइसूत्रे सिद्धस्समुहोराशि ॥ सत्त्वक्षपंमियंजहवज्जा
 ॥ सोप्रांतवगोजइयो ॥ सद्वाणासेनमाइज्जा ॥ ? ॥ इतिवचनात् एरीतेपरमानंदसुख
 जोगवतारहेठे सादिअनंतकालपर्यंत परमात्मापयोरेहेठे तोएहिजकार्यं सर्वजन्मने
 करवो तेकार्यनोपुष्टकारण श्रुतान्यासंठे तेश्रुतअन्यासकरवामाटे एडव्यानुयोग
 नयस्वरूप लेशधीकह्यो तेजाणपणो जेगुरुनीपरंपराधी हुंपाय्थो तेगुवादिक्कनी परंप
 रानेसंजारुर्बु.

काव्य

गच्छे श्रीकोटिकाख्ये विशेषखरतरे ज्ञानपात्रामहांतः सुरि श्री
 जैनचंदा गुरुतरगणचूत्शिष्यमुख्याविनीताः ॥ श्रीम
 त्युष्यात्प्रधानाः सुमतिजलनिधिपाठकाः साधुरंगाः ॥ न
 चिष्ण्याः पाठकैश्चाः श्रुतरसरसिकाराजसारामुनींश्चाः ॥ १ ॥

तच्चरणांबुजसेवालीनाः श्रीज्ञानधर्मधराः ॥ तत्शिष्यपाठकोत्तम दीपचंदाः श्रुतरस
 झाः ॥ २ ॥ नयचक्रलेशमेतत्तेषांशिष्येणदेवचंदेश ॥ स्वपरावबोधनार्थं कृतंसद्व्या
 सवृथ्यर्थं ॥ ३ ॥ शोषयंतुसुधियः कृपापराः शुद्धतत्परसिकाश्चपतंतु ॥ साधनेनकृतसि
 द्धिसत्सुखाः परममंगलजावमश्नुते ॥ ४ ॥ इतिश्रीनयचक्रविवरणं समाप्तम् ॥

दोहा

सूक्ष्मबोधविपुजविकने ॥ नहोयेतत्प्रतीता ॥ तत्वालंबनज्ञानविण ॥ नटलेनवत्र
 मजीत ॥ १ ॥ तत्ततेआत्मस्वरूपठे ॥ शुद्धधर्मपणतेह ॥ परजावानुगचेतना ॥ क

॥ अथश्रीअजितजिनस्तवनं ॥

रागाआसाकरीमारुमनमोहुरेश्रीविमलाचर्चरेएवेशी

पंथडोनिहालुरेबीजाजिनतणोरे ॥ अजितअजितगुणधाम ॥

जेतेजित्यारेतेणहुंजितिओरे॥पुरुषकिस्युमुजनामा ॥ पंथ० ॥१॥

अर्थ ॥ आनंदधन सुमतिप्रतेकहेढे जे बीजाअजितजिनहुं पंथके० मार्गप्रवर्तनाते यूथन्नष्टमृगनीपरं निहालूके० जोकहुं एटलेजेमार्गप्रवर्तने अजितप्रभु निर्वाण पदपान्या तेमार्गनेगवेष्टुं तेअजितनाथकेवाढे के जयरासीविना प्राणीमात्रंजित्या नजाय तेवाअनंतज्ञानदर्शनादिक जेगुणतेनाधामढे एवापरमेश्वरथी सुमतिवंतढतो आनंदधनकहेढे जेहेअजितजिन जेरागदेषमोहादिकवैरीउने तमेएकजेजीत्या तेरे रागदेषादिके मुजनेजीतिलोथो एटले ते रागादिकेमुजनेहराव्यो तोहेपरमेश्वरमारुं पुरुषनामसुं. एटलेधर्मविना धर्मनीउलखाणशानी जिमतमेएकजे पुरुषत्वधर्मे रागादिकनेजीत्या तेमहुंजीत्योहत तोहुंपणपुरुषकेवात तेतोनजीत्यो माटेमारोपुरुषनामनदी

चर्मनयणकरीमारगजोवतारे ॥ जूलोसयलसंसार ॥ जेणे

नयणेकरीमारगजोइयेरे॥ नयणतेदीव्यविचार॥ पंथ०॥१॥

अर्थ ॥ हेपरमेश्वर चर्मचक्रुयेकरी अथवा बाह्यदृष्टीयेकरी तमारोमार्गजे आत्मिकस्वरूपरूप वीतरागपरिणतिये परिणाम्यो परमात्माधर्मे धर्मितमार्गे जोवतोथ को समस्तसंसारमात्र जूलोजरह्याढे एटले बोध नैयायक सांख जैमनीय वैशेषका दिक मतममली एकांतवादी सर्वतमारामार्गने जूलोरह्याढे माटेहेपरमेश्वर जेनेत्रेकरी तमारोमार्ग जेष्टुधस्यादाद परमांमृतमयी जैनदर्शन आत्मिकस्वरूप साक्षात्कार करवामाटे असाधारणकारण एवोमार्ग देखीशकिये तेतो दीव्यके० ज्ञानरूपनेत्रज विचारके० जाण एटले अजितपरमेश्वरनोमार्ग तेज्ञानरूपचक्रुथीजजोवाय ॥ १ ॥

पुरुषपरंपरअनुजवजोवतारे ॥ अंधोअंधपुलाय ॥ वस्तु

विचारैरेजोआगमेंकररि॥ चरणघरणनदीठाय॥ पंथ०॥३॥

अर्थ ॥ वजीहेसुमति पुरुषोनीपरंपराजेश्रेणी एटलेमालानामणियांनेअनुक्रमेइ हांसुधर्मास्वामी प्रंजवास्वामि सञ्जवादिकनीअपेहाये एकथननथी पणगहोनावि नेदकारक मतममली परजवनीबीकथी अणमरता गह्वस्थापते परंपराथापी एवापु रुषोने अनुजवके० विचारीजोइये तोऊत्तरपदनोदृष्टांत साक्षात्संजवेढे एटले अंधो

श्रीगीतमगुरुच्योतनमः

अथ

श्रीआनंदधनकृत ऋषभप्रमुखचोवीसजिनस्तुति
बालाबोधसहितप्रारंभकरियेठैयें ॥

दोहाः

चिदानंदध्यानंदमय चिद्रूपविश्वविकार ॥ त्रि-द्वि-सुविशुद्धतुं जगपरमाधार ॥ १ ॥
गुरुकृपालताथीकरुं जाषाजाषारूप ॥ तवनाजिनबावीसनी आनंदधनरसकूप ॥ २ ॥
राजकृद्विजेमदेखीने डमककरेमनध्यास ॥ बुद्धिकृद्विविण्डुं डमक अरथराजकृद्विरा
स ॥ ३ ॥ आशयध्यानंदधनतणो अतिगंजिरऊदार ॥ बालकबाह्यपत्तारिजिम कहे
कदं धिविस्तार ॥ ४ ॥ तेममनोरथमुजमने बुद्धिविणकिमथाय ॥ गुरुकृपाथीगहनन
ग-पंगुपारलंघाय ॥ ५ ॥ सीजाषाजाषातणी कोएहेवुंकहिदेय ॥ पीत्यानुंसुपीसवूं पी
सेठाएनजेय ॥ ६ ॥

॥ अथश्रीऋषभजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागमारूकरमपरिहाकरणकुमरचब्योरेएदेशी ॥

ऋषभजिनेश्वरप्रितममांहरारे ॥ ओरनचादुरेकंत ॥ रीतियो
साहेबसंगनपरिहरेरे ॥ जांगेंसादिअनंत ॥ ऋषभ ॥ १ ॥

अर्थ ॥ इहांकोइपूढेजे एतवनोकेटजानामजवाथीथयी तेनेकहेढे जे शुद्धचेतना
श्रद्धासखीने पोतानाधरनीवातोदेखाडतकहेढे के हेसखिमाराजचारिनो वृत्तांतसांज
जवाथी माराधरनोसर्ववृत्तांत तुंपोतानीमेलेसमजीजइस केमके पोतानोजचारि खी
नाकथनमांहोय तोबीजातोहोयज माटेबीजासर्वमाराकथनमां एकजचारिनेपठवाडे
ढे तेमारोजचारि ऋषभदेव रागादिकेंशून्य एवोजचारि पामिने हुंअोरशब्दें रागादिक
परिणतियें परिणम्या एवादेवोने जचारिपणेवांनुनही तेमाराजचारिनो एवोस्वजावजढे
जेमाराविना बीजाकोइथी एतुरंजनथायजनही एटलेजेद्विचसथी मारासाथैरीण्योढे
तेद्विससथीआजपर्यंत मारासाहेबेंमारासंघकेदारेंसूक्योनथी तेमआवतेकालेंमूकसे

विनतीकरेडे जेहेप्रभु परिपाककालपामिने एटले चरमावर्तन नवस्थितिनुं परिपाक ए
 वाकालरूपलब्धिपामिने पंथके ० तारोजेमार्गते निहालसुंके ० जोसुं आकाजंतोतारोमा
 र्गदार्थेआववातुं कोइकपायनथी तोहेपरश्वर काललब्धिरूप आस्याएटले मननेधि
 ता एआस्याने अविर्लंबनके ० ग्रहणकरीने एजनके ० आजपंचमकालनापुरुषते जी
 वेके ० जीवतारेहेडे कालरूपनाकरिरह्याडे एटलेनिराधारबतां कालनेपूरोकरेडे एवी
 पंचमकालवासीजीवोनी विवस्थातेहे जिनजीके ० अजितजिनेश्वरतुमे जाणलोके ०
 जाण्यारहेजो हेप्रभुतमेकेवाडो आनंदशब्दं ज्ञानानंदतेनो धनके ० अतिंइयसुखनो
 समूह एटले केवलज्ञाननीकारक जेष्टुइस्यादादमत तेनाअंबडो सदाफलडो शुद्ध
 स्यादादपरिणतिना परिपाकपणाथी ॥ ६ ॥ इतिअजितजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीसंभवजिनस्तवनप्रारंभः ॥

रागरामगिरिरातडीरमिनेकिहांथीआवियारे एवेशी
 संभवदेवतेधुरसेवोसवैरे ॥ लहिप्रभुसेवनजेद ॥ सेवनकार
 णपेहलीजूमिकारे ॥ अजयअधेषअखेद ॥ संभव ० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेसुमतिवंतडतो निजआत्मस्वरूपानुजायी घुष्टालंबन परमकारणनूत
 त्रीजा संभवपरमेश्वरतुं सेवन तेजपरमेश्वरपासेथी मोंगचावांडतोडतो पोतेतेमजस
 वेने उपवेशरूप वीनतिकरतोकहेडे जोजव्यप्राणीयो संभवदेवतेने धुरके ० प्रथमसेवो
 केमकेआत्मापोतानो अनंतकालतुंनूब्योजे आत्मिकस्वरूप तेस्वरूपनीथोलखाए प्र
 थमएपरमेश्वरने सेव्याविना थायजनही तथाथसेपणनही एटलेजेजव्यप्राणीये पो
 तानाआत्मस्वरूपने अतितकालेंउलख्योडे तथावर्तमानेंउलखेडे अनेअनागतेंउ
 लखजे तेसर्वप्रथमथी प्रभुनास्वरूपतुंसेवनकरीने उलखाणयथीडे इहांसिंह तथाभाग
 नाहृष्टते जिमसोनानीखाणमां सोनुमाटीसाथेजलीरह्योडे तेमआत्माअनादिकालतुं
 कर्मोथीजिलीरह्योडे तेप्रथमसंभवदेवथी पोतानीएकताजाणी जडस्वजावथीजिन्नस्व
 जाविपणुजाणीनेजडथी आत्मानिन्नथाय तेमाटेअनादिकालनो नूब्योडतांआत्माने
 स्वजावनीप्राप्तितुं असाधारण कारणनूतपणुं तेधुरथीसंभवतुंनथी तोहेसुमति शुद्ध
 त्मप्रवांचैये परमेश्वरनेस्वरूपें सेवनतुंरहस्यपामिने संभवपरमेश्वरतुं सेवन तेनीएतो
 पेलीजूमिकाके ० पेनुंपायुंते परंतुएपायुंकेतुंजेसेवनानुपूर्वें लक्षणकथुं तेसेवनारूप
 कार्यतुंकारकपणुंते तेत्रणप्रकारेंडे १ अजयपणुं २ अधेषपणुं ३ अखेदपणुं एसेव
 नानाकारणनी पेलीजूमिका एटलेस्थानकथुं ॥ १ ॥

रापतिने रंजनके० राजीकरवामाटे अत्यंतघणोतपकरे तेथीपण मारोजत्तारि राजी थायनही केमके जेएकांततपस्या तेतो तनतापके० मात्रशरीरनेतपावबुंढे माटेएरी तेंतपस्यादिक बाह्यकरणियें मारापतिनेराजीकरवुं तेहेअ-क्षासखी मेंचिचमानंधा खुं एटलेनतेराखुं केमके माराजचारने राजीकरवानीरीततो धातुमिजापजेवी एटले तेनीधातुप्रकृतिबे तोतेवीप्रकृतिवंतबतोमिजे तेथीराजीथाय ॥ ४ ॥

कोइकहेली.जारेअलखअलखतणीरि॥ लखपूरेमनआसा॥ दोष
रहितनेलीजानविघटेरे ॥ ली.लादोषविलास ॥ ऋषज० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ बलिकेइकेश्वरवादी एमकहेबे के अलखजेपरमेश्वरतेनीलीजा ते अलख के० लखिजायनही जाणीजायनही तेमाटेअलखनामकहेबे तेनेपोतानीशक्तिफोरवीने लीजानीपरमकारणीजत मायारची तेसर्वजगतनुं चटनविचटनरूपलीजानुं लखनुं जाणनुं तेज जननामननी लाखोगमेआशापूरेबे पणहेअ-क्षासखीजे एवुकहेबे एपण बाधकवचनबे केमके जेरागादिदोषैरहितनहोय तेनेअलखकेवायनहो अनेअलखक ही फरितेनेलीलाकेवी एषटमाननथी केमकेजे लीजातेतो दोषनुंविजासजेहेरबे मा टेरागादिदोषविना लीजानोविलासनजहोय तो अलखकहि फरीपरमेश्वरनेलीजाते राववी एतोघहेलीनुंपहिरणोसाचो एमथयुं ॥ ५ ॥

चित्तप्रसन्नरेपूजनफलकह्युरे ॥ पूजअखंमिताह ॥ कपटर
हितयथीआतमअरपणारे ॥ आनंदघनपदरेह ॥ ऋषज० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेथीहेअ-क्षा.तपसंयमनियम व्रतपालन एतारीलीजाबे अथवातुं तपसं यमादिककीधाविनाज लाखोगमेना मननीआशानो पूरणहारबो एवीआधीनतानुंजाष तुं तेपूजननही पणजे चित्तनीप्रसन्नता अब्हादपणुं तेजपूजननीसफलताबे जोअखं मतंडल वस्त्र धूप दीप नैवेद्य फल जल फूल केशर चंदनादि सर्वसामग्रीअखंमळते चित्तनीप्रसन्नताजे शुजनाव तेनेअजावें तेअखंमपूजानही जेशुजनावतेज अखंमितपू जाजाणवी माटेहेसखी जेप्राणीआनंदघनपद पामवानीचिचमां अजिलाषाकरे तेप्रा णीमारा ऋषजनत्तारथी कपटरहित निष्कपटीथयी बहिरात्मापणोमूकी अंतरआ त्मावंतबतो थिरस्वजावें परमात्मस्वरूपने पोतानाआत्मांमंचितवे एरीतें ऋषजपर मेश्वरथी आत्मानुंअर्पणकरे तेप्राणी आनंदशब्दें ज्ञानानंदनुंपद जे मुक्तिपद तेनी रेहके० रेखा एटलमिजापठतेसि-इबे ॥ ६ ॥ इतिऋषजजिनस्तवनंसमाप्तं॥

अर्थ ॥ जेवारें प्रवचनामृतनीप्राप्तिययी तेवारेंमिष्यादर्शनीओधी पेलापरिचयह तो तेटलीने आश्रवरोधि संवरसोधि प्राणातिपातादिकनाघातक मोहमार्गनासाथ क एवासाधुओधी तेजीवने परिचयके० आसेवनथाय तेवारे आत्मस्वरूपपामवा ने अकल्याणकारी एवोजेअसुद्धश्रद्धा तद्रूपअकुशलपणानो अपचयके० नाशकर नार एवो चेतके० चित्तथाय एटलेस्वरूपानुयायी चित्तथाय तेवोचित्तथायाधी संम ति तत्वार्थ अथात्मशार अथात्मकल्पद्रुमादिक अथात्मिग्रंथोनुं श्रवणके० सां जवुंथाय मननके० परिचितवन युक्तिसहितविचारणा तेणेकरी नैगमादिक सातेन यनो निन्न निन्नहेतुयें निन्ननिन्नकथन केमके हेतुनिन्ननेअजावें कथननिन्ननोअजा वळे तोइहांनयोनाहेतके० हेतुयेंकरीने संजवनायनास्वरूपधी पोतानाआत्मस्वरूप तुं परिके० समस्तपणे शीलनके० स्वजावधीमिलाववुंथाय ॥ ४ ॥

कारणजोगेंहोकारजनीपजरै ॥ एमांकोइनवाद ॥ पणकारण
विणकारजसाधियेरै ॥ एनिजमतउनमाद ॥ संजवण ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेपरमेश्वरना स्वरूपधी निजस्वजाववुंमलाववुं तद्रूपकारणनेसंयोगें पो तानोस्वरूपरूपकार्य सिद्धथाय एमांकाइवादनधी केमके कारणेकार्यनिपजे एमांतो सुंकेवुं पणश्रीसंजवदेवना स्वरूपतुंसेवनरूपजेकारण तेकारणविना निजस्वरूपरूप कार्य तेप्रत्यह करवाने साथवावांढियें एटलेकारणविना कार्यनीसिद्धता वांढवी ते तोपोतानीमतिनीउन्मत्तता इतथादीपणुंळे अथवापोतानी बहिरात्मापणारूपकुम तिनो उन्मादके० चिचिचित्रमताळे ॥ ५ ॥

मुगधसुगमकरीसेवनआदरेरै॥सेवनअगमअनूप ॥ देजोक
दाचितसेवकयाचनारे ॥ आनंदघनरसरूप ॥ संजवण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटेसंजवदेवना सेवनरूपकारणने सझावें पोतानास्वरूपरूपकार्यतुं नि संदेहसझावीपणुंजळे पणतेसेवनघणोडुष्करळे परंतुमुगधजे सेवननाअसमंजस जइ कजोकते सुगमजाणीने संजवदेवतुंसेवनआदरें परंतुअंतरात्माविना संजवदेवना सेवननीकोइने गम्यनधी एसेवनतोपरमोत्कृष्ट निरुपमकहुंळे तेसेवनआजवेंतो पा मतुं हलजळे माटे संजवपरमेश्वरधी विनतिकहुंजुं जे चरमावर्तनादि कारणमिलापें पाम्युंजे कदाचितके०कोइजवें तेजवमां दुंतमारोसेवकजे पामरतेनी याचनाएटले सेव नरूपप्रार्थना तेमुजनेदेजो सफलकरजो हेपरमेश्वरतमेकेवाढो आनंदशब्दें ज्ञानानं द तेतुं घनके० समूह एटलेकेवलज्ञान केवलदर्शनेकरी इव्यनाअनंततागुणादिकने

अंधपहंनिता पूरमदानगह्वर एवमुयगडांगना पहलाभ्रुतस्कंधने बीजेअध्ययनेकधुं
 ठे माटे जेमअंधजोअंधलाने गामांतरें पोचडवावांठे पणपोचीशकेनही तेथी ग्या
 ननेत्र तथापुरुषपरंपरा एबेकारणमार्गपामवानातो निर्धकथया अने आगमजेसिद्धां
 त तेथीजो वस्तुके० तत्वविचारणाकरियें तोजेरीतें अजितपरमेश्वरप्रवर्त्थां तेवोतेथें
 मार्गजाथो तेमांसंपूर्णप्रवर्त्तुंतो वेगळुंरह्युं पणतेमां चरणके० पगमूकडुं तेपणठाम
 ठेकापोपडडुंजकठणठे एटलेतेप्रमाणे पगमात्रप्रवर्त्तुंणकठणठे ॥ ३ ॥

तर्कविचारेंरेवादपरंपरारे ॥ पारनपहोचेकोया ॥ अजिमतेव
 स्तुवस्तुगतेंकढेरे ॥ तेविरलाजगजोय ॥ पंथ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बलोहेसुमति तर्कविचारेंजो मार्गनेविचारुं तो एककथन तेऊपरबीजुं ते
 ऊपरत्रीजुं एककथननीपरंपरा एटलेकथनऊपर कथनचाळुंजाय एवीवादनीपरंपरा
 जोतांतो मारोजन्मवितिलाय तोपणपारनपासुं तेहुंतोशीगणतिमां पणकोइधीपारन
 पोचाय तोहेसुमति अजिमतेके० पामवायोग्य जे वस्तुके० पदार्थतेजिनमार्गिं सि
 द्धांतनेविषे गतशब्दें जिमरह्युंठे तिमनुंतिमकहे पणएकअह्वर दिनाधिकनकहे तेवा
 प्राणीजगतनेविषे केशकविरलाज तुं जोयके० देख एटलेयशोविजयकपाध्यायजीपण
 एमजकहेठे जे शुद्धज्ञाषकनीबलिहारी ॥ ४ ॥

वस्तुविचारेंरेदीव्यनयणतणारे ॥ विरहपडघोनिरधार ॥ तरत
 मजोगेरंतरतमवासनारे ॥ वासितबोधआधार ॥ पंथ० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ माटे जेपोकरीवस्तुनो यथार्थस्वरूपविचारुं एवाजेज्ञानरूपनेत्र तेनुंतोरा
 गादिकेंकरी विरहके० अंतर निरधारके० निश्चैधीपडघुं एटले मारोआत्मज्ञानरूप ने
 त्रफुटिगुं अथवाबीजेपहं वस्तुके० तत्वविचारें विचारियेंतो दीव्यनयणते केवलज्ञां
 नीविना शुद्धमार्गनपामियें ते केवलज्ञानीनो निश्चैधीविरहपडघो माटेहेसुमति चर्म
 नेत्र पुरुषपरंपरा आगमशीरहस्यनुंविचार शुद्धकथक केवलज्ञानी इत्यादिकमार्गपाम
 वाना कारणनुंतो अज्ञावधयो एमनिसंदेहयोग तोएकालेंकोइनेहार्थेचढेनही तोमार्ग
 किद्वांधीपामियें एटलेतरतमयोगेकरी वासनाने अज्ञातेपण तरतमजथयि पणसंदेह
 हित अज्ञातेरीनहीतोएवीअज्ञायेंप्रतिवासित मुगंधितबोधग्यानतेनुंआधारमारेठे ॥ ५ ॥

काललबधिलहपिंथनिहालसुरे ॥ एआस्याअविलंवा ॥ एज
 नर्जविरेजिनजीजाणजोरे ॥ आनंदघनमतअंबा ॥ पंथ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एपूर्वोक्तसर्ववातोविचारी सुमतितहित आनंदघन खाखोविलखोथयिने

थीतज्ञानदृष्टीयें विचारीजोयुंतो तमारादर्शनमां नयोतुं वादके० कथनं एवोले जेए कवस्तुने एकनयेंथापियें तोअन्यनयें उच्चापिजायळे माटेनयवादनीपण दूर्गमताळे ए टलेगम्यनपडे बलीतमारा आगमके० सिद्धांतोनो वादके० कथन तेथीतोसहज तमारादर्शनपामिशकियें पणतमारा सिद्धांतोनाकथनतुं गुरुगमकोइनथी एटले जेगुरुथ की सिद्धांतोनी गम्यथाय समजपडे एवोगुरुकोइनथी अथवा गुरुपारतंत्रेकरिसम ज्युंहाय एवोपरंपरागमि कोइगुरुआकालमां देखातोनथी माटे मतमतांतरोनाजेदधी हेतुविवादोथी तेमजनयवादोथी तथा आगमवादधी तमारादर्शननी प्राप्तिनथी एज सबलोके० बलवान मनमां विषवादके० उदगेलेअसमाधिळे ॥ ३ ॥

घातिदुंगरआमाअतिघणा ॥ तुजदरिशाणजगनाथ ॥ धीठा
इकरिमारगसंचरूं ॥ सैंगूकोइनसाथ ॥ अजि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ माटेहेजगनाथके० त्रिजगतनास्वामि तारोदर्शन पामवाने अंतरायनाकर नार घातकारक एवापूर्वक जेकारणकह्या तद्रूपपर्वतोपम एवा अत्यंत घणामांधणा पूर्वकह्या तेथी हजीघणारहिंगयाळे माटेकेटलाककडुं तो पणहुं धीठाइकरि एटले त मारोदर्शनपामवानी घातनाकरनाराळे तेनेनहीगणता हठातुंयोगें जैनदर्शननामार्ग मां संचरुंके० प्रवृत्तनकरुं पण शुद्धस्या द्वादमार्गनो प्रवृत्ताववावाजो तेने सैंगूकहि यें तेवोकोइज्ञातापुरुष रस्तोदेखामनारसार्थेनथी जेनासहायथीमार्गे प्रवृत्तियें ॥ ४ ॥

दरशाणदरशाणरटतोजोफरूं ॥ तोरणरोजसमान ॥ जेहनेपी
पासाहोअमृतपाननी ॥ किमजाजेविषपान ॥ अजि० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हेअजिनदन परमेश्वर तारादर्शननी पूर्वोक्तकारणे अप्राप्तिजाणीने मा त्रदर्शनीओथो दर्शनदर्शन अहोउपगारिओ शुद्धआत्मिक स्वरूपातुंयाथी परमपद प्रापक एवोदर्शनजेममारेहाथेचडे तेरीतबतावो एमरटतोके० केहेतोथको जोके० कोइरीते फिरुंके० परित्रमणकरुं एटलेजैनीओसहीत सर्वमतोनावाचकधर्मिओथी वारंवारपूढतोचटकुं तोहेप्रभुतारोदर्शन एरीतेंतोहाथेचढेनही पणउलटो जैनदर्शननी सोधकरतोदेखीने सर्वदर्शनीएमकहेजे आतोमनुष्यकारें जंगलनारोजशरखो मूर्खेशे खरळे माटेएरीतेंसर्वदर्शनीओथी जैननीसोधकरतेढते कोइमहावंचकी नयनापह्यथी एवीवातसंजलाविआपे के जेथकी जैनदर्शननी प्राप्तिदूररहीपणजोकोइनयरूपनी वात पेटमांफालियाना फालियाचरीआपे तेथीचष्टश्रद्धाबतो अन्यमत प्रवर्तनआद रीने जैनमतनी हेलनाकरवा जागीजावूं माटेजेनीचाहना तेतोमलेनही पणजेडुंन

जयचंचलताहोजेपरणामनीरे ॥ द्वेषअरोचकजाव ॥ खेदप्रव
 तिहोकरतांथाकीयेरे ॥ दोषअबोधलखाव ॥ संजवण ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एत्रणमांधी पेंजुंअजयनुंलक्षणकेहेळे संजवजिननुंचिंतवनकरतां तेचिंतव
 नाथी परिणाम चलायमानथयीने अत्यचिंतवनामां मननुंप्रवर्तवुं इत्यादिकपरिणा
 मनुं चंचलतापणुं अथिरपणुंतेनेजयकहिये अनेतेसर्वपलटावोने एकाग्रस्वरूपनुं चिंत
 वनतेअजय हवे अद्वेषनुंलक्षणकेहेळे संजवजिननुंसेवन जजन स्वरूपचिंतवन तेचि
 त्तमारुचेनही सुहायनही इत्यादिक अरोचकजावतेद्वेष अनेप्रचुनो स्वरूपचिंतवन
 रुडोलोगेतेअद्वेष हवेअखेदनुंलक्षणकेहेळे संजवप्रचुना स्वरूपचिंतवणानी प्रवृत्तिमां
 मनप्रवर्त्योथको थोडाकालमां थाकीजाय पढेतेप्रवृत्तिमां प्रवृत्तिशकेनहीतेखेद अने
 जे संजवदेवना स्वरूपचिंतवनथकी निवृत्तेनहीतेअखेद माटेहेसुमति जेनेसंजवदेव
 नीसेवनामां अजय अद्वेष अने अखेदीपणुंते तेनेतोस्वरूपानुयायी बोधनुंलखावळे
 अने जेनीसेवामां जय द्वेष अनेखेदपणुंते तेने अबोधके० स्वरूपनुंअजाणपणु ने
 दोषनुं लखावके० लखवुंते ॥ १ ॥

चरमावर्त्तहोचरमकरणतथारे ॥ जवपरिणतिपरिपाक॥ दोषट
 खेवलीदृष्टीखुलेजलीरे ॥ प्रापतिप्रवचनवाक ॥ संजवण ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेदोषटालवानाजेकारण श्रीसंजवनाथें पोतानामुखथी सिद्धांतोमांकह्या
 ठे तेकहुंनुं तेमापेंजुकारणतो जीवनेसंसारमां परित्रमणकरतां अनंतितत्सर्पिणी
 अवसर्पिणीथयी तेमांतेलीउत्सर्पिणी अथवाअवसर्पिणी संसारत्रमणकरवानीहो
 य तेचरमावर्त्तन अनेबीजोकारण अपूर्वकरणादिमानुंतेलोकरण तेचरमकरणकहि
 ये तथाके० तेमजत्रीजुंकारण जवजेसंसारनीगत्यागति तेजुंजेपरिणमनुं तेनोपरि
 पाक एटले गत्यागतिनोअजावते जवपरिणतिपरिपाकनामाकारण माटेहेसुमतिए
 त्रणोकारण मिलताज जीवने जय द्वेष अनेखेदरूप दोषटलीजाय तिवारें अजयथी
 अद्वेषी अखेदी आत्माथताज नलीआत्मस्वरूपानुयायी एवीज्ञानरूप दृष्टीके० च
 हुते खुलेके० वधे तेज्ञानदृष्टीखुलवाथी प्रवचनवाक जेसिद्धांतोना सप्तनयाश्रित
 वाक्य तेनीज्ञाकारहित प्राप्तिथाय ॥ ३ ॥

परिचयपातिकघातिकसाधुसूरो॥ अकुशलअपचयचेता॥ ग्रंथ
 अथातमश्रवणमननकरिरे ॥ परिशीलननयहेता॥संजवण॥४॥

त्मअरपण योग्यकथंते तेषीआत्मनाचेदकहेडे समस्त शरीरधारिओना, शरीरनेवि
 षेरह्योजे आत्माते त्रिविधके० त्रणप्रकारेंते तेमांपजोबहिरात्मा बीजोअंतरात्मा त्री
 जोअविभेदपरमात्मा इहांकोइपुठेजे सिद्धअनंताडे माटेअनंताचेद केमनकह्या तेने
 कचर जेअनंतसिद्धनोरूपएकडे माटेअविभेद अचेदकह्यो इहांपेहेलोबीजो त्रीजो
 आत्माकह्यो एजेखेतो जघन्य मध्यम ऊत्कृष्टआत्मात्रणप्रकारनाथया परंतुसत्तानि
 त्तधीकोइपुठे तोतेना चेदअनंताथाय ॥ ३ ॥

आतमबुद्धेकायादिकेंग्रह्यो॥बहिरातमअधरूप ॥सुग्यानी ॥ काया
 दिकनोहोसाखीधररह्यो॥अंतरआतमरूपा॥सुग्यानी॥सुमति०॥३॥

अर्थ ॥ तैपूर्वोक्त त्रणेआत्मानोस्वरूपकहेडे बहिरात्माते कुत्सितबुद्धियेंकरीने का
 यादिकशरीरादिकेंग्रह्यो एटजेअहंबुद्धियें शरीरादिकधीबंधाणो एकायानेसुखेदुंसुखी
 एकायानेडुखेदुंडुखी आदिशब्दें मायाममता मिथ्यात्वादिकेंग्रह्यो तेपरिणतियें परण
 म्यो इत्यादिकलक्षणे लक्षितजेआत्मा तेनेबहिरात्माकहियें तेआत्माने अघके० पा
 परूपव्यापारवंतजाणवो अने जे कायाके० शरीर आदिशब्दें अंगोपागादिक नूमिथ
 रादिकनो शाखनोचरवावालो एटजेअंतरात्मावंत दसमेंद्वारआत्मास्थापे अनेजाति
 पामि ए सजीवठेकिंवा निर्जीवठे तेनोस्वासरुधिरादिकें सांखनोदातार तथा कायादि
 कनो निरममत्वीआत्मस्वरूपनोज्ञातातेनेअंतरआत्मानो रूपएटजेलक्षणेजाणवुं॥३॥

ज्ञानानंदेहोपूरणपावनो॥ वरजितसकउपाधि सुग्यानी॥अतिंदि
 यगुणगणमणिआगरू॥इमपरमातमसाध॥सुग्यानी॥सुमति०॥४॥

अर्थ ॥ स्वरूपज्ञानधी प्रगट्योजेअनंद तेहर्षेकरीने संपूर्ण पावनोके० पवित्र
 वलीकर्मजनित एवीसमस्त उपाधिओधीरहित केमके उपाधिरहितविना ज्ञानादिगु
 णो सहितनथाय माटेउपाधिर्वजितकह्यो तथाशब्द रूप रस गंध स्पर्श इत्यादिक ई
 डीयजनितगुणांना अजावधी प्रगट्योजे अतिंदिद्यगुण ज्ञानदर्शनादिकना अनंता
 समूह तडूपमहामणिओनो आगर जेमांथी मणिनासमूह पामियेंतेस्थानक एरीतें
 परमात्मापणाने हेसुमितुं सिद्धकर ताराविना एपरत्मातुं लक्षणसिद्धनजथाय॥४॥

बहिरातमतजअंतरआतमा ॥ रूपयईथिरजावा ॥ सु० ॥ परमा
 तमनुंहोआतमजाववूं ॥ आतमअरपणदाव ॥ सु० ॥ सुम०५ ॥

अर्थ ॥ इहांकोइपुठेजे अनंदघने प्रथमधी सुमतिपरमेश्वरने चरणों आत्म

जाणवेथी उपनोजे आनंदं तदुपरस तेने रूपके० स्वरूपकथनजेनी एवातमेणे
॥ ५ ॥ इतिश्रीसंजवजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीअजिनंदनजिनस्तवनलिख्यते ॥

रागधन्यासिरिसिंधुओआजनिहेजोरेदीसेनाहजोएदेशी

अजिनंदनजिनदरशाणतरसिये ॥ दरशाणदूर्लजदेवा ॥ मत
मतजेदेंरेजोईपूबीये ॥ सहुयापेअहमेव ॥ अजि० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ अजिनंदनपरमेश्वरना दर्शनप्रते एटजेजैनदर्शनप्रते तरसियेके० कोइरी
तेमिले तेवाडियेठैये पणहेप्रभु तारो जैनदर्शनतेदूर्लजने डखेनलन्यतेतितदूर्लज एटजे
गतकालेनपान्यो आजन्ममांपामवानी विवस्था आगलकहीस माटेदूर्लज कथुं इहां
कोइपोते अजाणबतो बीजानेमार्गीपूठे तेन्याये जेचूदीजूदीमतवालाठे तेमनेजइपुठि
ये जे शुद्धस्वरूपाजुंजायी आत्मिकस्वरूताविहेदकावडनदर्शनतेस्यो तेवारें सहुमतांत
रनाधारकते अहमेवके० अहमेव एटलेनिश्च्यमेज प्रवृत्तियेठैये तेजशुद्धदर्शनने प
ण अमारादर्शनथी स्वरूपनीप्राप्तिनथी एवुंकोइकहेनही ॥ १ ॥

सामान्येकरीदरिशाणदोहेलुं ॥ निरणयसकलविशेष ॥ मद
मेंधेर्योरेआंधोकेमकरोरविशसिरूपविलेषा ॥ अजि० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ माटेहेपरमेश्वरसामान्यप्रकारेंमतमतांतरना जेदेंकरी एटलेएकांतवाडिउनेपू
बतांतमारोजैनदर्शन पामवांदूर्लजने वली निरणयके० निश्चेंसंघातें स्वरूपाजुंयायी प
रमतात्विकपणे अनंतकेवलज्ञानीयेजायुं तदाकारचूतें समस्तनयाजुंयायी विशेषपणे
तमारुंदर्शन प्रत्यरूपणेकेवुं तेपणकठणने हवेतेमतमतजेदिउंधीपूठतां तमारोदर्श
ननजपामिये तेउपरइष्टांतकहेने जेमकोइकजन्मांधप्रणीठे तेणे फिरिमद्यपान क
थुंहोय तेप्राणी सूर्य तथाचंडमानास्वरूपनो विशेषपणे लखवुंके० जाणवुं तेशीरी
तेकरीशके तेमज जेमिथ्यादर्शनेकरी अंधताठे वलीमतममत्वरूप मदिरामांधेराणा
तेसूर्य चंडरूपजैनदर्शननुं विशेषपणे लखवुं केमकरीशके अर्थात नजकरीशके ॥ १ ॥

हेतुविवादेहोचितधरिजोइये ॥ अतिदुरगमनयवाद ॥ आग
मवादेहोगुरुगमकोनही ॥ एशबलोविषवाद ॥ अजि० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वलीहेपरमेश्वर जे साधवायोग्य कार्यनीप्राप्तिकरे एवा हेतुके० कारणो
नो विवादके० विशेषपणेकथन तेने चिचमांधारीने एटजेमनमां विचारीनेजोइये अ

नारचारकर्म तथाबीजोच्चेद आत्मगुणना अघातिआचारकर्म वलीबीजाच्चेद बंध
 ऊदय ऊदिरणा सत्ता इत्यादिक एकर्मना विद्देदके० विद्देदच्चेदजाणवा वलीआदि
 शब्दथी ध्रुवबंधी अध्रुवबंधी ध्रुवोदयी अध्रुवोदयी ध्रुवसत्ता अध्रुवसत्ता तेमज नव
 विपाकि क्षेत्रविपाकी जीवविपाकी पुञ्जविपाकी तेमजसर्वघाति देशघाति परावर्त
 मान पुण्यप्रकृति पापप्रकृति इत्यादिकसर्व कर्मनाविद्देदके ॥ २ ॥

कनकोपलवत्पयडिपुरसतएरि ॥ जोडीअनादिस्वभाव ॥ अ
 न्यसंजोगीजिहांलगेआतमारे ॥ संसारीकहेवाय ॥ पद्म ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एरीतें कर्मनी पयडिके० प्रकृति तेपुरुसशब्दें जीवनीसायें अनादिकाल
 नी जोडीके० मिलापठे एटलेसंयोगसंबंधठे जेमखाणमां सुवर्ण तथापाखाणने अना
 दि संयोगसंबंध स्वनावेंजठे तेमप्रकृतिपुरुषनीजोडीठे तेअनादिनीस्वनावेंजठे माटे
 जिहांलगे आत्मा पुञ्जादिकअन्यसंयोगीठे तिहांलगे एआत्मासंसारीकेवायठे ॥ ३ ॥

कारणजोगेहोबंधेबंधनेरे ॥ कारणमुगतिमूकाय ॥ आश्रवसं
 वरनामअनुक्रमेरे ॥ हेयऊपादेयसुणाय ॥ पद्म ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आत्माभिष्यात्वाविरति कषाययोगादिक कारणनेयोगें कर्मप्रकृतिरूप बंध
 नेबांधे तेमजकर्मबंधथी मुक्तथवानाकारण सम्यक्त विरति अकषायी सुजमनोयोगा
 दिकथी बूटे एमअनुक्रमें कर्मबंधना कारणनेमिलापेंआश्रव अनेकर्मबूटवाना का
 रणनेमिलापेंसंवर यथा आसमंतात्श्रवति कर्मजलंप्रतिआश्रव माटेआश्रवते हेय
 के० ठामवायोग्य अनेसंवृथते आढायते आश्रव द्वारंप्रतिरितिसंवर तेमाटेसंवरते क
 पादेयके० आदरवायोग्य एरीतें सिद्धांतोनेंविषे सुणायके० संजलायठे ॥ ४ ॥

यूंजनकरणेहोअंतरतुऊपड्योरे ॥ गुणकरणेकरीजंग ॥ ग्रंथ
 उक्तेंकरीपंमितजनकह्योरे ॥ अंतरजंगसुअंग ॥ पद्म ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेथीपंमितजने आनंदघनप्रतेकह्यो के सिद्धांतोनीऊकें त्रणकारणकहा
 तेमाजे कारणेकरी आत्मानेकर्मसंघातेजोडतुं मिलावतुं तेने यूंजनकरणकहियें ते
 यूंजनकरणेकरीने हेअनंदघनतारे परमेश्वरसाथें अंतरके० जिनजाविपणुं पडिगडुं
 ठे ते ज्ञानकरणे आत्मस्वरूपजाणीने गुणपणेआचरणा एटले कार्यकारणजावतुं अ
 नेदोपचारठे तेथी ज्ञानदर्शनतेआत्मा अनेआत्मातेज्ञानदर्शन एवाअजिज्ञानवेंकरी
 ने हेअनंदघन तारेपद्मप्रच्छुसाथें अंतरतुंजाजतुं बूटतुंठे तेवारेंफरि तेपंमितोने आ

बाहुं तेजेहेररूपमारीश्रद्धामां प्रवेशकरीजाय तोएअन्यमतिओनीं पृष्ठाथीसखुं केमके
जेनेअमृतपीवानी पीपासाहोय तेनेजेरआपेठते अमृतनी तृषाकेमजाजे ॥ ५ ॥

तरसनआवेहोमरणजीवनतणो ॥ सीजेजोदरिशाणकाजा ॥ दरि
शाणदूर्लजसुलजकृपाथकी ॥ आनंदघनमहाराजा ॥ अजिण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटेहेपरमेश्वर एजैनदर्शन रूपकार्य जोकोइरीतेंसिद्धथाय तोमरणजी
वननो तरसके ० त्रासएटलेजयनआवे तेप्राणी जन्मजरामरणादिकना दुःखरहितथ
यी मोकूपामें परंतुतारोदर्शन दुःखेःपामवामांआवे पणतमारीकृपाथी स्वरूपज्ञानथा
य अने जेस्वरूपग्यान तेजैनदर्शनमां अचेदपणेंते माटेतमारीकृपाथकी सुलजके ० सु
खेंपामियें तोहे आनंदघनशब्दें ज्ञानानंदना सघनपणासहित एटलेज्ञानतुं अत्यंतप
णेंजराव तेनामहाराज तेआनंदघनमहाराज तमारीकृपाथी शुद्धस्वरूपात्मजैनदर्शन
पामियें ॥ ६ ॥ इतिअजिनंदनजिनस्तवनसमाप्तः ॥

॥ अथश्रीसुमतिजिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागवसंततथाकेदारो ॥

सुमतिचरणकजआतमअरपणा ॥ दरपणजिमअविकार ॥
सुग्यानी ॥ मतितरपणबहुसम्मतजाणियें ॥ परिसरपणसु
विचार ॥ सुग्यानी ॥ सुमति ॥ १ ॥

अर्थ ॥ सुमतिनाथ परमेश्वरना पदपंकजमां माराआत्मानो अरपणके ० स्था
पन जेनिचमपणे परमात्मातुं स्वरूपचितवन तेआत्मअरपणकहियें तेपरमेश्वर क
पाधिजनितजे विकारतेथीरहित जेमआरीतामां जेवीअवस्थाहोय तेवीजासे तेथी
निम्रपणेनजासे तेनीपरिनिर्विकारीते यथातथ्य कांतिवंतते जलाकेवलग्यानीते मांटे
हेसुमतिवंतप्राणी तेजे बहुके ० घणामततेमने सम्मतचालतां तो आत्मअरपणातुं
स्वरूपते मतितरपणथयीजाय एटलेबुद्धिनी तृप्तिथयीजाय तेटलासुद्धिजाणियें सम
जीजहियें पडे परिके ० समस्तपणे जेअन्यमतिओमां आत्मानोअरपण तेथी सरप
णके ० ओसरतुं कपरांगोप्रवर्ततुं तेज सुविचारके ० जलोयोग्यविचारते ॥ १ ॥

त्रिविधशकलतनुंधरगतआतमा ॥ बहिरातमधुरिचेदा ॥ सुण ॥ बी

जोअंतरआतमतिसेरो ॥ परमातमअविज्ञे ॥ सुण ॥ सुमति ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तेषुवैक एकआत्मअरपणथी ओसरतुंयोग्यकह्यो अनेबीजेआत्मचेदें आ

वंतळे एटले स्वस्वरूपकांतिवंतळे एवापरमेश्वरने अहोवहिरात्माओ तमेसावधान
एकाग्रतदाकार मनप्रवृत्तियेकरी एटलेबहिरात्मापणोमूकीने अंतरआत्मावंतळता
जिनेश्वरना चरणकमलनीसेवनात्रणोकाळें तज्जतथ्यानेधारो ॥ ३ ॥

शिवशंकरजगदीश्वरू॥ चिदानंदजगवान ॥ ल० ॥ जिनअ
रिहातीर्थेकरू॥ ज्योतिसरूपअसमान ॥ ल०॥ श्रीसु०॥३॥

अर्थ ॥ एतुंअनंदधनेकहेढते शीवनासेवकअलखनाउपाशनी योगी तथानिरंज
नोपाशनी विरंचोपासनी ऋषीकेशोपाशनी इत्यादिक सर्वमतनाधारको अ्यानंदध
नने पूढवालागा जेहेअनंदधन तेंसर्वनुंसेवन उपाडीने एकसुपार्श्वपरमेश्वरनुं सेवन
थाप्यो तोतेसर्वअनिधाननी सचाएमांढे तेवारेंअनंदधनकहेढे के शिवतेकर्मोपडव
निवारक संकरतेसुरवनोकर्त्ता जगदिश्वर एटलेजगतर्श्वरपणएहिजळे तथाचिदानंद
तेज्ञानानंदिडे वलीजगवानते ज्ञानमहातमारूप वीर्थे वैरागवंतळे तथारागादिकनो
जीपक माटेजिनपणएहिजळे तथासर्वनीइव्यचावपूजानेयोग्य अथवा कर्मरूपशत्रु
नेहणनार एवोअरिहंतपणएहिजळे तथा गणधर षादशागिप्रवचनकारक साधु साध
वीश्रावक श्राविकारूप तीर्थनोकरनारपणएजळे वलीअखंममहाउज्वलज्योतिसरू
पीतेपणएहिजळेअसमानएटले जगतमां एनीतुलनाकरनार बीजीकोइज्योतिनथी॥३॥

अलखनिरंजनवडलू॥ सकलजंतुविसराम ॥ ल०॥ अजय
दानदातासदा ॥ पूरणआतमराम ॥ ल०॥ श्रीसु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बहिरात्मा संसारीजीवोथी लख्योजाप्योनजाय माटेअलख तथा कर्म
रूप अंजनके णलेपनथीजेने माटेनिरंजनसर्वप्राणीओने हितकारीमाटेवडलू त्रसथाव
रसर्वजीव नवअटवीमांजमता कर्मतापे अखंततप्या जन्मजरामरण आधिब्याधिर्वे
डुःखीथयेलाओने सातानोस्थानक माटेविश्रामनोधामढे तथाजेमरणथीबचाववुं ते
अजयकहियें तेनादाननोसदादातार एटलेप्रचुनोदंमकरणनपामे तोजिहांमरणही
तिहांजन्मपणनही तथा ज्ञानादिकगुणोचखो माटे आत्मरामपणतुंजळे अथवा
संपूर्ण आत्मस्वरूपमां तुंरमीरद्योतो प्रवृत्तिरद्योतो ॥ ४ ॥

वीतरागमदकल्पना ॥ रतिअरतिजयसोग ॥ लजना ॥ नि
जातंघातुरंदसा ॥ रहितअबाधितयोग ॥ ल०॥ श्रीसु०॥५॥

अर्थ ॥ वली रागदेषरहितते माटेवीतराग तथा मदतेउत्कर्षउच्चाहनारहितथी
तथाकल्पनाते संकल्परहितपण्याथी रतितेरागरहितपणामाटे तथाअरतिते देषथी

अरपणाएवुंकथं पवित्रात्माना त्रयलक्षणकेहेवालागा तेसुं तेनेउचरजे आत्माना
एत्रयलक्षणकद्याविना आत्मअरपणानो स्वरूपजणायनही माटे बहिरात्मपणुं
मूकीने अंतरात्मानुंजेस्वरूप तेमांथिरजावैथयी एकाग्रस्वजावैथयीने परमात्मानुंस्व
रूप पोतानाआत्मानां जाववुं चिंतववुं एआत्मअरपणानुं दावके० उपायणे॥ ५ ॥

आतमअरपणवस्तुविचारतां॥जरमटलेमतिदोषा॥सु०॥पर
मपदारथसंपतिसंपजे ॥ आनंदधनरसपोष ॥सु०॥सु०॥६॥

अर्थ ॥ माटेआत्मअरपणानो वस्तुविचारतां एटलेतलविचारणा करतां जेपर
स्वरूपने त्रमथीमानांरह्योदतो तद्रूप मतिके० बुद्धिनोदूषणमटीजाय तेत्रमतामटी
जताज केवलज्ञान केवलदर्शनथी पामिजेमुक्ति तेथीउपनोजे आनंदनो धनके०नराव
तेणैकरीउपनोजेअनिर्वचनीयरस तेरसनीपुष्टताजेनेविषेएवो परमपदार्थजे उत्कृष्ट
मोहूरूप संपतिके०सपदाते संपजेके०प्राप्तथाय॥६॥इतिश्रीसुमतिजिनस्तवनसंपूर्ण॥

॥ अथश्रीपद्मप्रज्जिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागमाहृतयासिंधुउंचांदलीयासंदेसोकेहेजेमाराकंतनेरेएवेशी ॥

पद्मप्रज्जिनतुऊमुऊआंतरूंरे ॥ किंमजाजेजगवंत ॥ करम

विपाकेंकारणजोइनेरे ॥ कोइकहेमतिमंत ॥ पद्म० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ अहोश्रीपद्मप्रजपरमेश्वर सिद्धांतवचनपहें तमारीसाथेंमारे अंतरकांडन
थी तोतमारेमारेअंतरशानो पणअन्वय व्यतिरेकलक्षणें तमारेमारेअंतरघणुपड्युं
माटे हेजगवंतके० ज्ञानवंत तेअंतरशीरीतेंजाजसे ते तमेग्यानेकरीनेकहो हेपरमेश्व
र तमारामाराअंतरनो ग्यानावर्णादिक कर्मना विपाकके० परणमवुं तेनाकारण
मिथ्यात्वाविरति कषाययोगना बंधनेजोयीने कोइकमहाबुद्धिमंतग्यानी मतिमंतपुरु
ष तेणे तुजथीअंतरपड्युं तेकथुं केजेठतेतेठतुंतेअन्वय अनेजेअठते तेअठतुंतेव्यतिरे
क एटलेकर्मबंधकारणनेअजावें अंतरनोपणअजाव थाय ॥ १ ॥

पयइतिईअणुजागप्रदेशार्थरि॥मूलऊत्तरबहुचेद ॥ घातीअ

घातीहोबंधधूदयऊदिरणारे ॥ सत्ताकरमविहेद ॥ पद्म०॥१॥

अर्थ ॥ हवेअंतरपडवाना कारणमतिमंत पुरुषकहेबे ? प्रकृतिबंध २ स्थितिबंध
३ अनुजागतेरसबंध ४ प्रवेशतेदलनुंसंचय एचारप्रकारेंबांधे, तेकर्मतेनीमूलप्रकृति
आठवे अनेऊत्तरप्रकृति एकसोअघावनवे तेमांवालीएकचेद आत्मगुणोना घातकर

ज्ञो धारकते तेषी एनेसेवो एनेसेव्याथिसर्वतुं सेवनएमांअंतर्नूतते एमअनेकनामो
 नोअर्थ तेनोविचाररहस्यसिंतवन एटलेएकेकनामनो व्युत्पतिसहित अर्थतुंविवेच
 नकरतुं तेनेअनुजवगम्यकहिये एरीतेंजेनामनो विचार हेतुसहितचिंतवन तेनी
 रीतजे जाणे तेंप्राणीने श्रीसुपार्श्वपरमेश्वर आनंदधनअवतारकरे एटलेपरमानंदपणे
 अवतरणकरे ॥७॥ इतिश्रीसुपार्श्वजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीचंद्रप्रज्जिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागकेदारोतथागोडीकुमरीरोवेआक्रंदकरेमुनेकोऽमूकावेएदेशी ॥

॥ देखणएदरेसखीमुनेदेखणदे ॥ चंद्रप्रज्जमुखचंद्र स० ॥ उपश

मरसनोकंद ॥ स० ॥ गतकलिमलदुखदंद्र ॥ सखी० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ शुद्धचेतनत्वधर्मैर्धर्मित एवीशुद्धचेतना परमेश्वरना मुखप्रमुख आंगोपा
 गमां आपीरहिजे तेपरमेश्वरनामुखादिक देखवा आपेनहि हवेअनादिकालनो कर्म
 उपाधियेंउपाधित एवोआनंदधननोआत्मा सुमतिवंतबतो परमेश्वरना मुखतुंदरीन
 करवा वांढतो शुद्धचेतनानेकहेजे के देशखीआठमांचंद्रप्रज्जतुं मुखरूपचंद्रमा ते
 मुज्जनेदेखवाआप केमके एप्रज्जनोमुखतुंतोअर्जिसज्जएजे अने दुंतोआगलकहित तेते
 स्थानके मुखदीतुंनथी माटेवीनतिकरुतुं हवेतेचंद्रप्रज्जस्वामीनो मुखरूपचंद्रमाकेतुं
 तेकहेजे रागदेशरहितपणाथी उपशमरसथीउपनुंजेप्रशमरस तेतुं कंदके० उगतोन
 धोकिशलयजे वलीजेनेचारनिकायना सुरके० देवता तथा मनुष्य इंसर्वसेवीरहाजे
 तेसेवनारनाकलिमलजेपाप तथाऽऽखोनादंज्जे समुदायते गतके० नासिगथाजे मा
 टेदेशखी मनेपणजोवाआप जेषीमारापणकलीमलऽऽखदंज्जतारहे ॥ १ ॥

सुहमनिगोदनेखिओ ॥ स० ॥ बादरअतिद्विविशेसा ॥ स०

पुढवीआनुनलेखिओ ॥ स० ॥ तेउवाउनलेस ॥ स० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वलीदेशखी अव्यवहाररासी सुहमनिगोदमां एचंद्रप्रज्जनोमुखनदीगेदरी
 नथयानही केमके सुहमनिगोदं रूपनुंअसंनव रूपनाअसंनवें चहुनोअसंनव तेषी
 देखवानुंसंनव क्याथीहोय माटेदेशखीमुज्जनेजोवादे वलीदेशखी बादरनिगोदमांतो
 अखंतविशेषपणे दीगोनही केमके सुहमनिगोदमानदीगे तोपणसिद्धनाजीबोथीनजी
 कते एटलेसिद्धत्रेमांपण सुहमनिगोदने पणबादरनोदूकडारेवास्तनथी तेमाटेबाद
 दरमां अखंतविशेषपणोनदीतुं वलीपृथ्वीकाय अथकायमांपण नलख्यो एटले चहु
 दर्शननाअनावें जाणवामानआव्यो तथा एकेंडीनिश्वेअज्ञानीजे माटेजाणवामानज

नंदघनेपुठधुजे एकथनतमें तमारीबुद्धियेकहोठो तेवारैपैडितोयें प्रत्युत्तरकथुं जे हेंथ्यां
नंदघन जैननायंथजेसिद्धांतो तेनान्यायथी अथवा ऊर्त्तेके० तेसिद्धांतोना वचनथीक
हियेठैयें पण स्वेहायेंकेतानथी माटेहेथ्यानंदघन तमारेपरमेश्वरनेथ्यांतरोजांगवानो
रहस्यार्थें स्वरूपें एकथवानो एहिज सुअंगके० जलोकपायठे ॥ ५ ॥

तुळमुळअंतर अंतरजाजसेरै ॥ वाजसेमंगलतूर ॥ जीवसरो

वरअतिशयवाधसेरै ॥ आनंदघनरसपूर ॥ पद्म ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेथीहेपद्मप्रभु जेवारें दुंगुणकरयोप्रवर्त्तिस तेवारेंतारेमारे ध्याताथ्येथरू
पजे अंतरठे तेजाजसे एटलेजेदअजाविपणुंथासे तेथीस्वरूपप्राप्तिना हर्षोत्कृष्टनू षो
सरूपअनादिद्वनीरूपमांगलिकना वांजीत्रवाजसे एरीतेआत्मा परमात्मस्वरूप पा
मंथकेज आनंदघनशब्दें केवलज्ञान केवलदर्शनथी अनंताज्ञेयनो चटनविचटनना अ
वलोकनथी ऊपजशेजेअल्हादरूपरस तेनापूरजरावथी अत्यंतसुष्क एवोजीवरूपजे
सरोवर तेअनंतज्ञानेकरी अत्यंततृद्विपामज्ञे ॥ ६ ॥ इतिपद्मप्रजजिनस्तवनसमाप्तं ॥

॥ अथश्रीसुपार्श्वजिनस्तवनप्रारंभः ॥

॥ रागसारंगमल्हारजलनानीदेशी ॥

श्रीसुपासजिनवंदियें ॥ सुखसंपत्तिनेहेतु॥ लजना ॥ शांत

सुधारसजलनिधि॥ जवसागरमसितू॥ लजना॥ श्रीसु० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेसुमतिवंतठतो आनंदघन कुमतिसहचारी प्राणीओप्रतें आत्मसाध
नलुंउपाय कथनपूर्वक श्रीसुपार्श्वपरमेश्वरनी स्तवनाकरतोकहेठे जेहेजव्यो श्रीसुपार्श्व
परमेश्वरने द्वादशावर्चवावर्णायेंवांदियें तेमोक्षरूपसुख स्वजावप्राप्तिरूपसंपत्तिनाहेतुयें
एवंदने लजनाइतिवाक्यालंकारे परंतुते सुपार्श्वजिनकेवाठे आत्मस्वरूपानुजवें राग
देषादिकनेअजावें प्रगटथोजे नवसुंशांतरस तेनासमुद्रवेवलीजवजेशंसारसमुद्रनिवा
सीजीवोने सेतूके० पांऊसमानठे ॥ १ ॥

सातमहाजयटालतो॥ सप्तमजिनवरदेव ॥ लजना॥ साव

धानमनसाकरी॥ धारोजिनपदसेवा॥ लण॥ श्रीसु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वलीसुपार्श्वनाथकेवाठे वज्रोपम एवामोटा इहलोकपरलोकादि सातज
य अथवा काम क्रोध मद हर्ष राग देष मिथ्यांत एसातजयनाटालणहारठे एवोगण
नायेंसातमो श्रीसुपार्श्वते जिनके० सामान्यकेवलीमां वरप्रधानअग्रमामी देवद्युति

ति चोराशीलहृजीवायोनीफरसते इत्यादिकबीजापण अनेकस्थलजाणियें तेस्थलो
नेविषे सामान्यकेवलीमां राजासरिखा एवाजिनदेवना दर्शनदीगविना तेसर्वस्थल
निर्धकगया माटेहेसखीमनेवेस्ववाथाप हवेसुमतितंतआनंदधन शुद्धचेतनानेकहेते
के गयाजवतेतोरह्यापण हमणामनुष्यजवमां शीरीतेंसेवाकरुं तिवारेशुद्धचेतना प्र
त्युतरकहेते हेअनंदधन आगमसिद्धांतोना कथनथी पूजानो मतके ७ कथनजाणि
यें एटलेसिद्धांतोमां हिआए सुहाए निस्तेसाए मुक्तिप्रापकसेवाजाणीने अजय अ
देष अखेदपणे निर्मलजावांकित पूजाकरियें ॥ ५ ॥

निरमलसाधुजगतिलही ॥ स० ॥ योगअवंचकहोय ॥ स० ॥

किरियाअवंचकतिमसही ॥ स० ॥ फलअवंचकजोया ॥ स० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेमजनिर्मल शुद्धमुक्तिमारगसाधक साधुओनी जक्तिजावांकित वाढव्यप
णुं लहिके ७ पामि एबीजोकारणमखुं तेनासजावें ज्ञानादिक आत्मशुणनेरगेनही
एवा मनवचनकायाना त्रयोयोगनीप्रवृत्ति अवंचकथाय तेवारेंक्रियाकरवातुं सर्वप्रव
र्तनतेपण अवंचकके ७ अगगाश्रूपथाय तेवारेंमनोयोग अवंचकपणेप्रवर्तें तेथी स
हिके ७ निश्चैथी आत्मस्वरूप अवहेदफलपणअवंचक जोयके ७ हेसखीतुंदेख ॥ ६ ॥

प्रेरकअवसरजिनवरू ॥ स० ॥ मोहनीयहृयजाय स० ॥ ॥ ॥

कामितपूरणसुरतरू ॥ स० ॥ आनंदधनप्रचुपाय ॥ स० ॥ ॥ ॥

अर्थ ॥ जेअवशरेंअवंचकफल स्वरूपप्राप्तिथाय तेटाणें प्रेरकके ७ प्रेरणातुंकारकपोता
नास्वरूपथी अन्यनास्वरूपतुं ओजखावनार तेचंइप्रजपरमेश्वर प्रावर्तकळे अनेआत्मा
प्रवर्तकळे एमहेसखी स्वरूपतदाकारपणे आत्माप्रवर्त्यो तेवारें अचितनीयआत्मश
क्तियें मोहनीयकर्मनोहृयथाय तेथी केवलज्ञान केवलदर्शनतुंजेपरमानंद तेतुंघ
नके ७ जराव तेजळेस्वरूपजेतुं एवोजेचंइप्रजप्रचु तेनाचरणकेवाळे कामितके ७ नि
जस्वरूपानिलाषीप्राणीउंनो मनोवांछितपूरवाने शाहात् सुरतरूके ७ कल्पवृक्षे ॥ ७ ॥

॥ अथश्रीसुबुधिजिनस्तवनप्रारंभः ॥

॥ रागकेदारोएमथन्नोधणनेपरचावेएवेशी ॥

सुबुधिजिणेसरपायनमिने ॥ शुभकरणीएमकीर्जिरे ॥ अति

घणानुलटअंगधरिनि ॥ प्रहजुगीपूजीर्जिरे ॥ सुबु ० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेअनंदधन सुबुधिजिनतो पूजननाजेदपूर्वक स्तवनकरतो जन्मप्राणीओ

रहितपणामाटे अनेसातजरहित तथा शोगतेसोचनारहित अनेनिडारहित तथात
इति आजगरहित वली दूरके० इष्टदशरहिते इहां सरागता मद कल्पना रति
अरति जय-शोक निडा तंडा तथा एकमनोयोग बीजोवयनयोग त्रीजोकाययोगना
जेबाधकपणा अविरोधकपणा तेसर्वथी श्रीसुपार्श्वप्रचुररहिते तेमाटे अबाधित एट
जेएसर्वनी पंडारहितथयीगयो तेथीअबाधितयोगीते ॥ ५ ॥

परमपुरषपरमातमा ॥ परमेश्वरपरधान ॥ ललनां ॥ परम
पदारथपरमिष्टी ॥ परमदेवपरमान ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जगतनेविषे यावत्मात्र जेटलापुरषते तेमांउल्कष्ट पुरसंत्वधमेंसहित पु
रुषएते तथापरमोल्कष्ट आत्मपाणएते सर्वमनुष्यशिरोमणी परमेश्वरत्रणजगतनोना
थकते वलीत्रणजगतमा परमोल्कष्ट पदार्थके० वस्तुतेएते अथवा परमपदजेमुक्तिपद ते
नोरहस्यते तथापरमइष्टते परमोल्कष्ट इष्टवांनितपदार्थते एटजेज्यने परमवांनिकए
ते वली परमदेवते माटेहेअन्यदेवसेवीप्राणिआं तमे सर्वदेवोमां परमदेवपणे एसु
पार्श्वप्रचुरने परमानके० प्रमाणकरो अवधारो ॥ ६ ॥

विधिविरंचिविश्वंजरू ॥ ऋषिकिंशजगनाथ ॥ ल० ॥ अघह
रअघमोचनधणी ॥ मुक्तिपरमपदसाथ ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वली एप्रचुरनेसेवेते सुजबांधे अनेजेनसेवेते असुजबांधे अनेबांधेतेवोजोगवे
तेथीविधाताजेखनुंजेखकएते तथासंसारीजीवअने एप्रचुरतेसत्तायेकते माटेअष्टनोक
जां विरंचिजेब्रह्मातेएजते तथा संसारीजीव एनेआधारेंते माटे विश्वंजरतेसंसारनोधा
रकएजते वलीजे ऋषीराजतेते एनेजथ्यावेते माटेऋषीउनोइशके० स्वामितेएजते तथा
जगतवासीजीवोने शुद्धस्वरूपनोपोषक माटेयगतनोनाथते एजते वली अघजेपोता
नापाप तेनोहरनारो दूरकरनारो तथा अघमोचनते अनेककालना पापीप्राणीओना
पापनोहरनार माटेघणीयापनोकर्ताते वली मोहुरूपपरमपदनो साथते अथवा क
र्मनेमूकवाथी मुक्तथयो माटे परमपदतेनिरवाणपद तेमां सहचारीपणोतेजेतुं॥७॥

एमअनेकअज्ञिज्ञाधरे ॥ अनुभवगम्यविचार ॥ ल० ॥
जेजाणैतेहनेकरे ॥ आनंदघनअवतार ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एमके० एपूर्वेजेअनेकरीतोकही तेथीपण बीजीघणी अज्ञिज्ञाके० श
क्तिअनेधारेते एटजे अजर अमर अहर अकल अनादिसवरूपि विजयी अतिइय
प्रभ्रात्मा संख स्वयंख सार्व अज अच्युत अवरुद्ध इत्यादिक अन्यपण अनेकनाम

एहनंफलदोयचेदसुणीजे ॥ अनंतरनेपरंपरे ॥ आणापा
लणचित्तप्रसन्नी ॥ मुगतिमुगतिसुरमंदिररे ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेपूर्वोक्तजे अंगपूजानीविधिकही तेनोफलकहेते एनुकार्यसिद्धरूपफल
एकअनंतर बीजोपरंपरारूप एबेचेदे सिद्धांतोमांधी सांजळुंते तेरीतेकदुहुं जेपूजा
मांतदाकारवृत्तिये स्वामिसेवकसंबंधेप्रवर्ते तेपरमेश्वरनीआज्ञानजलोपे चित्तप्रसन्निते
मननीहर्षवृत्तिये आज्ञापालनरूपफलनीप्राप्तिथाय तेपूजानुं अनंतरके० आंतरेरहि
तफलजाणवुं केमकेजेने प्रष्टुआज्ञानीप्राप्तिययी तेनेजैनदर्शननुं सर्वसहाय्येचढुं
तथाएरीतेआज्ञासहित पूजनकरनारने परंपरफलतो मुक्तिसिद्धप्राप्ति तथा मुगति
के० सोनिकमनुष्यपणानीगति अथवा सुरमंदिरतेदेवखुवनपामे तेमांपणजावाधि
कपणोमुक्तिजकहि तेजावाधिकपणुंपण तथाविधते परंतुजवस्थितितुं परिपाककारण
नमले तोपण मनुष्यअथवा देवतानीउत्तमगतिपामे ॥ ४ ॥

फूलअहृतवरधूपपइवो ॥ गंधनैवेद्यफलजलजरिरे ॥ अंग
अग्रपूजामलिअडविध ॥ जावेन्नविकसुजगतिवरिरे ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेअग्रपूजानामे बीजुंपूजानोचेदकहेते तेमांपांचेदतोतेअंगपूजानाज
ते फरित्रणबीजामलाव्या परंतुआगल सतरचेवादिक अन्वयेवकेते तेसर्वअग्रपूजा
नाजेदमलवाथीयते हालअग्रपूजाआठजेदेतेनानामकहेते १ फूल २ अहृत ३ प्र
धानधुप ४ पइवोके० प्रकृष्टदीप ५ सुगंधवासहेप ६ नैवेद्य ७ फल ८ गंगाप्रमुख
नाजल एरीते अंगपूजानापांचतेमज अग्रपूजानात्रणमलिने अडविधके० आठजेद
दथया तेअंगअग्रपूजाजे जव्यजीव जावसहितकरे तेप्राणीसुजगतिशब्द पंचमगतिने
वरे ॥ माटेपूजातेमोहपदनीप्राप्तिकरनारीते ॥ ५ ॥

सतरजेद एकवीसप्रकारें ॥ अष्टोत्तरसतजेदेरे ॥ जावपूजा
बहुविधिनिरधारी ॥ दोहगदुरगतिजेदेरे ॥ सु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेअंगअग्रपूजानाचेदफिरिसचरजेदमौलिलेते १ न्हवण २ विलेपन ३
वस्त्रयुग ४ गंधारोहण ५ पुष्पारोहण ६ मालारोहण ७ पंचवर्षपुष्पारोहण ८ चुए
हं ९ पताका १० आचरण ११ पुष्पघर १२ पुष्पपगर १३ अष्टमंगल १४ धू
प १५ गीत १६ नृत्य १७ वाजीत्र एंसतरजेद तथावलीएकवीसप्रकारें तेमजवली
अष्टोत्तरसतके० एकसोआठजेदे तथाएकहजारआठजेदे एसर्वअंगअग्रपूजानाचेद
तेजावेआचरतासुगतिवरे हवेत्रीजोपूजानोचेद जावपूजाते तैकहेते जावशब्द परमे

आव्यो बलीतेयकाय तथावाचकायमांपण जेसमात्रनदीतो केमके मनुष्यजवंप्रच्युतुं
दर्शनकरी मरणपामिने जोआवेतोअपर्याप्ताअवस्थार्ये पूर्वजवत्तुंजेसपामे पणमनुष्य
एवेनिकायमां आवेजनही माटेनदीतुं ॥ ३ ॥

वनसपतिअतिघणदिहा ॥ स० ॥ दीठोनहीदीदार ॥ स० ॥

बितिचनुरिंदीजललिहा ॥ स० ॥ गतिसत्रीपणधार ॥ स० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ बलीहेशखी मारोजीव वनस्पतिकायमांपण अत्यंतघणादिवश एटलेष
एकालरह्यो तिहांपणअनंतोकालशुधी जोवानोविरहपड्यो तेथीप्रच्युतो दीदार
के० मुखकमलनदीतुं एरीतेंएकेंडीमांचहुनोअजावमाटे नदीतुंफरीहेशखीतुंएमकहि
स के एतोतेंसर्वएकेंडीनाज स्थानकंत्रताव्या पणएकेंडीमांथीटुंने वेंडी तेंडीनेचहु
नथी पणचौरेंडीनेतोचहुणे तेपण चहुकेवीठे केजललिहाके० पाणीनीलीकजेम
निष्फल तेमतेआंखपण दर्शनकार्यनीअसिइता माटेनिष्फलजे जेमपाणीमां लीक
पामियें पणथायनही तेमआंखबतेदर्शननथाय तेथीचहुपामि पणनिर्धक माटेसुज
नेजोवादे बली संझीपणानी पणके० पांचेगतिमांपणनदरेव्यो एमहेसुंइचेतनाशखी
तुं धारके० अवधार ॥ ३ ॥

सुरतिरिनिरयनिवासमां ॥ स० ॥ मनुज अनारजसाथा ॥ स० ॥

अपक्रताप्रतिजासमां ॥ स० ॥ चतुरनचढीआहाथा ॥ स० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बलीविषयाशकबते देवतानीगतिमां तथा विवेकनाविकलपणामाटे ती
र्थचनीगतिमांपणनदीतो बली नरकगतिनानिवासमांपण नित्यदुःखमांमग्रबते संजा
रतुंपणनथयुं तोदेखतुंकिहाथीथाय तेमज जिहांधर्माधर्मतुंज्ञातापणुनथी एवाअनार्थ
मनुष्यना साथके० संगते एटलेअनार्थमनुष्यमांउपनेथके तेमज अपर्याप्तमनुष्यनी
प्रतिजा एटलेप्रतिबिंबतेजलक तेपणधर्माधर्म विवेकविकलपणामाटे अपर्याप्तानेस
हसजासेठे जातेंतेमनुष्यठे इत्यादिकपूर्वोक्त स्थलमात्रमां चतुरके० महानिपुण एवो
परमेश्वर मारेहाथेंनआव्यो एटलेदर्शननी योगकाइनमिलि पणहमणादर्शननी योग
वाइमलीठे माटेतुंकेमजोवादेतिनथी तोहेशखीहमणातुंमनेजोवाआप ॥ ४ ॥

एमअनेकथलजाणियें ॥ स० ॥ दरिशणविणुजिणदेव ॥ स० ॥

आगमथीमतजाणियें ॥ स० ॥ कीजेनिरमलसेवा ॥ स० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंपूर्वकहा तेमज कामि कोधी लोनी मोहि रागी अश्र-वा अन्यम

चेदं जगांतरनीरचना विविधके ० नानाप्रकारनीर्ते तेजव्यजीवोने मनोहरचमत्काररूप
पढे परंतुमनमांजयानकपणोद्धर्षनथी तेत्रिजंगीनीचंगरचनाकहेढे ? करुणातेमं
ननी कोमलतादयानापारिणामतेशीतलपरमेश्वरना स्वजावें अहिंसकरुजावेंज परिण
म्याढे तेनेकरुणाकहियें इहां करुणानोकोमलताअर्थ योजनामांजकथुं तेनुंहेतुजे
नाथ्यनिर्युक्तिमां पोतानापदनोअर्थ पोतेंजयोजनामांकरिजाय माटेदोषनथी वलीती
द्वेषतातेतीद्वेषवृत्ति एटलेकूरताद्धर्षपणुं एबीजोजांगोअनेउदाशीनवृत्तिएत्रीजोजां
गो एटले जव्यजीवनेकालपरिपाककारणमिलें सहजेंसिद्धथाय माटेदयाचिंतवेसुं बी
जुंकर्मपणसहजखप्रीजाशेमाटेकोमलता तथातीद्वेषतामां मथ्यस्थजावेंप्रवृत्तिजाण
वी तेउदासीनता एवीसीतलपरमेश्वरनीमनोहरत्रिजंगीकही ॥ १ ॥

सर्वजंतुहितकरणीकरुणा ॥ कर्मविदारणतीद्वेषरे ॥ हाना
दानरहितपरणामि ॥ उदाशीनताविद्वेषरे ॥ शी० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेएजत्रिजंगीनुंसंजवबतावेढे समस्त सुंक्ष्माबादर त्रसथावरसंसारजीव
मात्रनेहितकारीचिंतवणा तेकरुणानामेंपेलोजांगो बीजोज्ञानावरणादिकर्मनुंविदारनुं
अजावकरनुं एतीद्वेषताढे इहांनिर्दयीपणुंढे एटलेबापडाजडोनेकृणहणे एमकर्मनो
नासकरवामांदयाआवतिनथी तेबीजुंजंगो हवेत्रीजाउदासीनचंगनू उचयविलद्वेषी
माटेअसंजवजढे तेनुंसंजवकहेढे हानके ० गेडवायोग्य आदानके ० ग्रहणकरवायो
ग्य तेथीरहितपरिणामिढे एटले गेडवायोग्यवस्तुनेगेडवानीइह्वानथी तथाग्रहणक
रवायोग्यवस्तुनेग्रहवानीइह्वानथी एरीतेंइह्वानोनिरोधकथुंढे तेपणजाणीने रोक्रीन
थी पणस्वजावेंज इष्टअनिष्टवस्तुउपरथीहानादानपणुंउगीगथुं तेउदाशीनतावृत्तिप
णुं विद्वेषके ० विचद्वेष तेपदपूरोकरवामाटेविद्वेषपदमूक्यु एउदाशीनतातुंजद्वेष
कहेढे जेअनादिनिजस्वरूपनुंग्रहणतेआदान अनेपरपरिणतितुंल्याग तेहान एवेथी
रहितपरिणामिपणुंढे केमके एमारोअनादिस्वजावढे तेहुंपाम्योमाटेतेनोशोहर्षजे
मग्यानदर्शनतेआत्मा अनेआत्मातेग्यानदर्शन तेमजनिश्चैनर्थेत्रणोकालें आत्मामां
कर्मनोअसंजवजढे तेनोपणशोकहर्षनथी एरीतेंउदाशीनतातुंसंजवकथुं ॥ १ ॥

परदुःखढेदनइह्वाकरुणा ॥ तीद्वेषपरदुःखरीजिरे ॥ उदाशी
नताऊजयविलद्वेष ॥ एकठामेंकेमसीजिरे ॥ शी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेएत्रिजंगीनेविषें अर्थचेदेंत्रिजंगीदेखाढेढे संसारजीवोने अनादिकालतुं
परपुजलादिजडनेसंबधे अयोजेइःख तेनेढेदवानीइह्वातेकरुणा एपेलोचंगो तथाजेम

ने यथातथ्यपूजनं फलवपदेशे के अहो जव्योतमे प्रथमतो सुबुधिपरमेश्वरना चरणकमलनेनमिने एमके० आगलजेदेखाडीत तेरीतें सुजकरणीकरियें स्वरूपावुजा शीकर्षव्य आचरियें अथवा आत्मानेदेवतानीगति संबंधी सुखदायक करणी ते सुजकरणी आचरियें ते सुजकरणी कहेते जेमसंसारजीवोने विवाहप्रमुख ते अतिहर्षनुंस्था नकळे अथवा अपुत्रियानेघरें पुत्रोत्पत्तिथाय तेथी अत्यंतपणोजलटथाय एवीरीतें अत्यंत वस्त्रास अंगमांधारण करीने रोमांचितदेह करी जन्ममांते दीवशने धन्यमानतां अहो जव्योतमे एवेहर्षोत्कर्षसहित प्रजातनेविषे उठीने बीजोसंसारसंबंधिको इपणकार्यकसाविना सुबुधिपरमेश्वरनापदकमलनेनमिने पढे पूजनरूप अष्टजकरणिकरो ॥ १ ॥

इव्यजावसुचिजावधरीने ॥ हरखेंदेहरेजइयेंरे ॥ दहतिग
पणअदिगमसाचवतां ॥ एकमनाधुरिथइयेंरे ॥ सु० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एतसे जेजेवखतें पूजाकरवी तेते वखतें शरीरधोयी तथाधोतिप्रमुखधोयी धोयीसुकावीसुकावीने पेरवातेथीजमात्र सुचिके० पवित्रताकरवी तेतोकर्यायेंमानीनही पणजावनेधारवे इव्यतथानावएबेनीसुचिताकहिडे एवोढतांसाडाप्रणकोडरोमवस्त्रासितथका निस्तद्विप्रमुखदसत्रिक तथा पांचअनिगमन जेरीतें प्रवचनसारोदार तथा चैत्यवंदनजाप्यप्रमुखग्रंथोमांकह्याते तेसर्वरीतसांचवतांथकां हर्षनरहियें जिनमंदिरे जइयें तिहांजइने धुरिके० प्रथमतो एकमात्रपूजाकरवानेविषेज मननीएकाग्रता तदाकारवृत्तिराखवी पणअन्यस्थानकोथीसर्वथाप्रकारें मननीनित्तिकरवी एमतन्मयी पूजामयीजथइयें एरीतेंसुजकरणीकरिये ॥ २ ॥

कुसुमअहृतवरदाससुगंधो धुपदीपमनसारखरि ॥ अंगपूजा
पणजेदसुणीएम ॥ गुरुमुखआगमजाखरि ॥ सु० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेपूजानाचारजेदळे १ अंगपूजा २ अग्रपूजा ३ जावपूजा ४ प्रतिपत्तिपूजा एचारजेदोमां प्रथमअंगपूजाकहिते १ कुसुमतेफूलचंबेलीप्रमुख अहृततेअखंडित तंदूल २ वरके० प्रधान चंदनकपूरकस्तुरिकादिकसुगंधी इव्यंथयोजेचास ४ चंदनश्वेत अगर वालढढ कपूरकाचरी कस्तुरी नीमसेनीबरास सेलारस एअष्टग्रंधपूजाणवो ५ घृतमौलीसुतरनीबतिनोदीप एसर्वैकाग्रतायें मननीसाखें सार्थकळे तेविना निर्थकजाणवो एअंगपूजाते पूर्वोक्त पणके० पांचजेदें तेजेरीतें आगममांजाषी तेरीतें गुरुमुखेथी सांजलीकर्णगोचरकरी ॥ ३ ॥

तेशक्तिं तेजशक्तिथी स्वस्वज्ञावतुं प्रत्यह्करवुंतेव्यक्ति अन्येस्वयुंणग्रहणकरतां शक्तिफो
 रववानुंस्योकार्य एतोआत्मानागुणहता तेजआत्मांमांप्रगट्या माटेनशक्ति अन्येआ
 त्मापोतानास्वजावमारम्योतेमांसुंप्रत्यह्करवुं तेनव्यक्ति एपेहेलीत्रिजंगी वली त्रणजग
 तनापूज्यमाटेत्रिचुवनप्रच्युता बाह्यान्तरग्रंथीयेरहितमाटेनियंथता स्वह्ययेत्रिजगत
 पूज्यनाथवांलकपणामाटे नत्रिचुवनप्रच्युता पाशेंठधोमुहपतिनराखे नियंथीथयने
 फिरेनही माटेनियंथता एबीजीत्रिजंगीकही ? योगी २ जोगी ३ नयोगीनजोगी
 मनवचनकायातुंयोगीठे पोतानागुणने जोगववामाटेजोगीठे सिद्धावस्थाचितवतां न
 योगीठेयोगरहितते निजगुणनेजोगववतोठेपरंतुस्वजावैसिद्ध गुणतोअंतर्जावीपणामाटे
 नजोगी एत्रीजीत्रिजंगीकहि ? वकाठे २ मौनीठे ३ नवक्ता नमौनी ६ादशांगीनो
 वक्ता आश्रवसंबंधीवचनतुंकथननकरेमाटेमौनी अनंतातीर्थकरें ६ादशांगीजाषीतेथी
 कांस्पणहिनाधिकनकह्युं तेथीनवक्ता तीर्थप्रवृत्तनसमयें तें ६ादशांगीवचनवर्गीणार्येंजा
 षी माटे नमौनी एचोथीत्रिजंगीथयी हवेअनुपयोग ऊपयोगनेसंयोगें पांचमीत्रिजंगी
 वतावेठे ? अनुपयोगी २ ऊपयोगी ३ नअनुपयोगी नऊपयोगी उपयोगप्रयुंज्याविना
 अनंतापदार्थ केवलज्ञानथीप्रत्यह्ठे माटेअनुपयोगी केवलज्ञानोपयोगी केवलदर्शनो
 पयोगी पणामाटे उपयोगी सिद्धावस्थामां केवलज्ञान केवलदर्शन एबेउपयोगोनोंसं
 जव तेमाटेनअनुपयोगी पणऊपयोगप्रयुंजवानो कारणकोइवारें पडतुनथी तेमाटेन
 उपयोगी एमपणकसुंजाय एपांचमीत्रिजंगीकही ॥ ५ ॥

इत्यादिकबहुजंगत्रिजंगी॥चमतकारचित्तदेतीरे॥ अचरिज
 कारीचित्रविचित्रा ॥ आनदघनपदलेतीरे ॥ सी०॥ ६ ॥

अर्थ ॥ इत्यादिपूर्वकही तेआवेदेशनेबहुदिकसंयोगी त्रिजंगीओनाजागाठे जेम ।
 कामक्रमें २ क्रोधक्रमें ३ नकामक्रमे नक्रोधक्रमे स्वरूपग्रहवानो कामके० अजिला
 षते क्रमके० व्यापिरह्योठे मोहादिकशत्रुहणता क्रोधव्यापिरह्योठे जिवारेसंज्वलननो
 लोखपावी बारमेंगुणतापोचढयो तिवारेंनकांमीनक्रोधी इहांकामक्रोधादिकसद्गुनो
 व्यागीठे एत्रिजंगीथयी तेमज ? सकामी २ निष्कामि ३ नसकामिननिष्कामी स्वस्व
 रूपग्रहवाने अजिलापेंसकामी परपरिणतिने अणग्रहवेनिष्कामी कामकरमनेत्यागें
 नसकामी अने ताराअनंतागुणोमांथी तेंएकगुणहीनग्रहणनकरयो माटेतुंननिष्का
 मि इत्यादिक अनेक त्रिजंगीओठे असंजवपणाने प्राप्तकरतिथकी चित्तनेचम
 स्कार ऊपजावनारीठे केमके चित्रके० नानाप्रकारना विचित्राके० अनेकजंगतर

श्वरनास्वरूपनेज्ञानादिक बहुविधिके० घणाप्रकारे निरधारिके० तेतेलहृषोअवधारी
ने चिंतववुं एत्रीजीपूजाढे तेतुंफल हुर्नाग्यजेस्वरूपनीअप्राप्तिरूप एवीकर्मसंबधनीचा
रेडुर्गति तेनो ढेदके० नासकरे नेपंचमगतिनीप्राप्तिकरे ॥ ६ ॥

तुरियजेदपन्वित्तीपूजा ॥ उपशमखीणसयोगीरि ॥ चनुहा
पूजाइमनुत्तरक्षयणे ॥ जाषीकेवलजोगीरि ॥ सु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेपूजानो तुरियके० चोथोजेदजे प्रतिपतिपूजातेतुंस्वरूपलिखेढे प्रति
पतिके० पडिवजवुं अंगिकारकरवुं एटलेपोतानास्वरूपने अविडनपणेजेआदरवुं
तेप्रतिपतिपूजा ते इग्यारमांउपशम तथा बारमांह्णिमोह अने तेरमां सयोगीशुण
वाणोपामे एरीतेचारप्रकारनीपूजा तेवक्तव्यतायें उतराध्ययनसूत्रना सम्यक्तपराक्रम
नामा अध्ययने जेकेवलज्ञानना जोगीपुरषो तेणेजाषीके० उपदेशीढे तोअहोनव्यो
कोइमतममत्वमांप्रस्थाढतां परजवनाबीकनेअवगणी उत्सूत्रजाषणकरता परमेश्व
रनीफूलधुपादिक पूजामांआरंजबतावेढेतेजो केवलज्ञानीपूजामां आरंज जाणतातो
पोतेजसिद्धांतामां पूजानेनिषिधकरता परंतुइहांतोलाजजाणीउपदेशीढे ॥ ७ ॥

एमपूजाबहुजेदसुणीने ॥ सुखदायकसुजकरणीरि ॥ जा
विकजीवकरसेतेलेसे ॥ आनंदघनपदधरणीरि ॥ सु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माटेहेनव्यो एरीतेइव्यजावपूजानाघणाजेद ते सुखशब्दसुक्तिनासुखदेवा
नेअर्थ पूजातेसुजकरणी एटलेआत्मानेस्वरूपकरणीनाकर्त्तव्य सांजलीने श्रोत
गोचरें मनमांअवधारणकरिने इव्यपूजा जावपूजा जेजाविकजीवकरज्ञो आदरज्ञो ते
प्राणी आनंदशब्द अनिर्वाच्य अतिसयानंदनो घनके० अत्यंततरावरूपपद तेसुक्ति
पदनी धरणीनामस्थानते जेसेके० पामसे ॥ ८ ॥ इतिसुबुधिजिनस्तवनसंपूर्ण॥

॥ अथश्रीशीतलजिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागधन्यास्तरिगोमीमंगलिकमालागुणहविस्त्रालाएवेशी ॥

शीतलजिनपतिललितत्रिजंगी ॥ विविधजंगीमनमोहेरे ॥

करूणाकोमलतातीक्ष्णता ॥ उदाशीनतासोहेरे ॥ शी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ देशीतलजिन सामान्यकेवलीनास्वामि तमारास्वरूपमां रमणथयीरहि वि
रोधानासप्रत्यह तेतमारेविषे अविरोधपणेप्रवृत्ति माटे ललितके० मनोहरकहीए
वी त्रिजंगीके० त्रणणेप्रकारजेना तेएकत्रिजंगीनेविषे फरिमूलजंगीनानामोनाअर्थवि

यें देवता तथा मनुष्यनी गतिने सिद्ध करे अथवा असुज क्रियाजे प्राणातिपातादिक ते कि
या करीने नरकतीर्थचादिक गतिने सिद्ध करे एटजे साधुपणामां देवता मनुष्यनी गति सिद्ध
करे अने ते जसा धुबते वंचक पणानी करणी करे अथवा प्राणातिपातादिकें नरकतीर्थचो
गतिसिद्ध करे तो ते क्रियाने अथ्यात्मस्वरूपानुं जायी न कहियें ॥ ३ ॥

नाम अध्यातम ठवण अध्यातम ॥ ज्व्य अध्यातम ठंभोरो ॥ जा
व अध्यातम निज गुणसाधे ॥ तो ते हसुर ठंभोरो ॥ श्रीश्रेण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे अध्यात्म क्रिया ना चार प्रकारचे तेक हेचे एकतो जे अध्यात्म शब्दनुं मा
त्र अर्थ पणन जाणे अने जे पूढे तेने कहेजे अमें अध्यात्मी ठियें तेनाम अध्यात्म तथा बीछुं
अध्यात्म शब्दनुं अक्षर विन्याशीपणुं ते स्थापना अध्यात्म त्रीछुं रेचक पूरक कुंजकादि
केंकरी बाह्यवृत्तियें एवुंध्यान बतावे जेथकी लोक एमजाणेजे एणे अंतरवृत्तियें आत्मा
नुं स्वरूप प्रत्यक्ष बुद्धे स्वायते पणपोते कोराना कोरा एड्य अध्यात्म एत्रो अध्यात्म ठं
भवा योग्यते ते ठांनो अने जे निज स्वरूपसहित क्रियानुं प्रवृत्तियें एवो जे जाव अध्यात्म ते अ
त्माना गुणज्ञानदर्शनादिकेने साधे जाव अध्यात्मि पणुं सिद्ध करे माटे अहो ज्यो जो तम
ने निज गुणनी सिद्धतां करवीते तो जाव अध्यात्मथी ज रठंभोके ० रटनाको ॥ ४ ॥

शब्द अध्यातम अरथ सुणीने ॥ निरविकल्प आदरजोरो ॥ शब्द
अध्यातम जनना जाणी ॥ हान ग्रहण मति धरजोरो ॥ श्रीश्रेण ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हे ज्यो आत्माने अंतर्वर्ति आत्मरूपमां तदाकारी पणोरमवुं एवु अध्या
त्म शब्दनुं अर्थे ते गुरुमुखशी सांजलीने निश्चैनय आत्माने विषे स्वरूपनुं निरविकल्प
पणुं अजे विपणुं ते आदरजो अवधारजो तथा अध्यात्म शब्दमां वली बेजे देवे एट
जे एकमां स्वरूप अध्यात्मि पणुं अने बीजामां स्वरूप अध्यात्मि पणुं नथी माटे जनना
एटजेजे निःकेवलनाम अर्थे विना एकलो अध्यात्म शब्द तेमां स्वरूप अध्यात्मि पणुं
थी तेथी शब्द अध्यात्ममां स्वरूपनी असिद्धतामाटे हानके ० ठांनवानी मतिके ० बुद्धी
धारजो अने अर्थ अध्यात्ममां स्वरूपनी सिद्धतामाटे ग्रहण करवानी बुद्धि धारजो ॥ ५ ॥

अध्यातम जे वस्तु विचारी ॥ बीजा जाणल बासीरि ॥ वस्तुग
ते जे वस्तु प्रकाशे ॥ आनद घनमत वासीरि ॥ श्रीश्रेण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटे वस्तु शब्द अध्यात्मतलने तदैक पणे विचारवावाला लक्षण लक्षणान्य नि
वृत्ति विचारी ते तो अध्यात्मने ग्रहण करे अने जे वस्तु विचारी अध्यात्मथी निज हठग्राही प
णे शुन्यरुदय ठां अध्यात्ममतम मत्वी एकनिश्चैनयवादी ते तो लबांडे अने जे सुनी

महावीरस्वामिने संगमानाकपसर्गोथी परजेपुत्रजोतेनेहुःखपामतादेखीने रीजेके० ह
 र्षपामे एटलेहानीपुरुषएमविचारेजे अनादिकालना ए मनेहुखआपताहता आजए
 हुःखपामेते एवीविचारणातेरीजकहिये एतीकृणताबीजोजांगो अनेजे कजयविलंक
 एके० एबनेलकृणोथीरहितजूहुजठे तेकदाशीनतात्रीजोजांगो तेआवीरीते जेमपुत्रज
 संगीजीवोने हुःखीजोयीने विचारेजे एनीजवस्थितिपरिपाकविना मारीकरुणाथीसुंथा
 य तथाएपुत्रजादिकजडवस्तुने बीजानाकरेलाउपशर्गादिकना हुःखदेखीनेहुंराजीथयो
 परंतुमारोखरूप निश्चंथीएकानंदोपेतजठे माटेएजडरोकीशकेनही तेकदाशीनता एत्र
 षोलकृणकह्या ते एकपरमेश्वररूप ठामके० स्थानकमा शीरीतेसिद्धथाय केमकेएना
 लकृणनिजनिजठे तेथीएकस्थानकमाकेमपामिये तेनोआगलीगाथामांजवाबआपेते

अजयदानतेमलक्षयकरुणा ॥ तीकृणतागुणजावेरे ॥ प्रेरण
 विष्णुकृतकदाशीनता ॥ इमविरोधमतिनावेरे ॥ शी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ह्वेतेत्रिजंगीनु शीतलपरमेश्वरमां अविरोधिपणे अवतरणकरीदेखाडेते
 कोझेनजनकपजावतुं एवोअजयदान सर्वजीवने परमेश्वरआपेते तेनेजकरुणाक
 हिये तेरागदेषरूप मलनाहयथीठे अथवा मलकृणतुंअर्थ अलकृणकरिये तोएजक
 रुणानथी ह्वेइहांसुमतिपूठेठेके तीकृणता तथाकरुणानेतो परस्परविरोधिजावठे मा
 टेतीकृणता केमसंजवे तेनेकहेठे जेएपरमेश्वरमां पोतानागुणानो स्वजाव एवोज
 ठे जे कर्म्मोकरअतितीकृणताकपजे एरीते मतिके० बुद्धिविरोधआवतीनथी अथ
 वा मतितेहेसुमति एमविरोधिपणुंनथीआवतुं एबीजोजांगो ह्वेत्रीजाजंगानुस्वरूपबता
 वेठे प्रेरणकखाविना कदाशीनताठे एटलेजिहां इष्टयोगे अनिष्टशंयोगे कदाशीनता
 थाय तेहुःखनीप्रेरणाथीथयीकेवाय पणपरमेश्वरनेविषे जेकदाशीनताठे तेप्रेरणावि
 नाठे केमके आत्मधर्मथी वीतरागपरिणतिपरिणमि परमात्मवृत्तिये स्वजावप्राप्तिथ
 यी तेनोशोहर्ष तेथीप्रेरणाविना कदाशीनताठे माटे मतिके० हेसुमति शीतलपरमे
 श्वरमां पूर्वोक्तविधे त्रिजंगीनी परस्परविरोधता आवतिनथी ॥ ४ ॥

शक्तिव्यक्तित्रिचुवनप्रच्युता ॥ निग्रंथतासंयोगेरे ॥ योगी
 जोगीवक्तामौनी ॥ अनुपयोगिऊपयोगेरे ॥ शी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वलीत्रिजांगानेप्रयोगेत्रीजोजांगोथाय एवीपांचत्रिजंगीकहेठे ? शक्ति ३ व्य
 क्ति वलीएबेनेसंयोगे त्रीजंनशक्ति नव्यक्ति वली ? त्रिचुवनप्रच्युता ३ निग्रंथता एबे
 नेसंयोगे त्रीजं नत्रिचुवनप्रच्युता ननिग्रंथता एटले स्वगुणपर्यायनेग्रह्वेसामर्थ्यपणुं

र्मनुं कर्त्तापणुंतेपरिणामेव्यापिरह्युंते पणजीवमानथी इहांकोइपुंजे जेवमांकर्त्तापणुं
केमनथी तेनेउत्तरजे करियेंके० जेपरिणामेप्रवृत्तियें तेकर्मजीवेंकरियें जेममिथ्या
लपरिणामेपरिणामतोजीव मिथ्यात्वकर्मप्रकृतिनेकरियें पणअविरतप्रतेंनकरियें ते
थीकर्त्तापणुंपरिणाममांजे पणजीवमांकर्त्तापणुंनथी जेकरियेंतेकर्म तेथीकरवामात्र
कर्मतोएकजठे परंतुनयवादेंके० नयवचनमार्गे तेनाअनेकरूपठे एटले वस्तुतले
एकनयवचनमार्गे ज्ञानावर्णादिकर्मआठठे तेहे नरके० नव्यमनुष्यो नियतेंके० निश्च
संधातें अनुत्तरियेंके० अवधारणकरियें एटलेकर्त्तापणानापरिणामे जेजीवेंकरियें ते
वाकर्मनयवादेआठथाय तेनिश्चथीअवधारियें ॥ ३ ॥

दुखसुखरूपकरमफलजाणो॥निश्चयएकआनंदारे ॥ चेतन
तापरिणामनचूके ॥ चेतनकहेजिनचंदारे ॥ वासु० ॥ ४ ॥

अर्थ॥तोहेज्यो दुःखस्वरूप अनेसुखस्वरूप एबेकर्मनाफलजाणो तेव्यवहारन
यनीअपे ज्ञायें अनेनिश्चनय विचारिने अनादिसिद्धअपेहायेंजोइयेंतो त्रणोकाजें नि
जस्वभावनोजकर्त्ताजे निश्चथीएकअद्वितीयआनंदमयीजे अनेचेतनानेविषे चेतनाध
र्मतेचेतनतापणुंजे तेचेतनतानोपरिणामके० परिणामनने नचूके एटलेचेतनाचेतनता
रूपधर्मनेमूकेनही तेचेतनजाणवी केमके चेतनतातेचेतननाधर्मठे तेषधर्मधर्मिनी
ओलखायथाय बोहा ॥ धर्मिअपनेधर्मकूं ॥ नतजेतिनूकाल ॥ आत्मज्ञानगुणनातजे
जडकिरियाकीचाल ॥ १ ॥ माटेधर्मनेअजावें धर्मिनोअजाव जेमजलावधारणधर्मने
अजावें घटधर्मिनोअजाव तेथीचेतनताधर्मवंतने श्रीजिनचंइ चेतनकह्यो ॥ ४ ॥

परिणामिचेतनपरिणामो ॥ ज्ञानकरमफलजावरी ॥ ज्ञान
करमफलचेतनकहिये ॥ लेजोतेहमनावरी ॥ वासु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एटलेचेतनताधर्म परिणामिके० व्यापिरह्यो एवोजेचेतन जीव तेनो प
रिणामोके० परिणामनसुंजे एटलेधर्मसुंजे तेकहेजे ज्ञानशब्दें निजस्वरूपज्ञान एट
लेहुंचेतनहुं अनेजेपुजजादिकमां रमिरह्योहुंतेजडठेहुंअविनासी एजडतेविनासी हुंचे
तनाधर्मि एसडणपडण विध्वंसणधर्मि तोएआत्मानुं करमके० करवुं तेनुंफल शुद्ध
त्मस्वरूप प्राप्तिरूप तेनुंजाविके० चित्तक विचारकरनारो तेथी ज्ञानके० आत्मज्ञानहुं
करमके० करवुं प्रयुंजहुं तेनुंफलतेस्वरूपप्राप्तिरूप तेनेचेतनतावंतचेतनकहियें एटलेज
कृणसहितचेतनकहियें केमकेसिद्धातोमां स्वरूपप्राप्तिथयी तेनेलक्षणसहितचेतनक
हुंजे अनेबीजातोकथनमात्रचेतनजाणवा माटेअहो ज्यो तेहके० तेसुद्धात्मरूपने

गनी त्रिजंगी तेअसंजवसंजवरूप माटेअचरिजकारीढे जेमकरुणातिहांज तीहणता वलीतिहांज कदाशीनता एकेमसंजवे माटे आश्चर्यकारीकही एत्रिजंगीओनीफलप्राप्तिते ज्ञानानंदतुं जरावरूपजेमोक्षपदतेने छेतीके० ग्रहणकरतीढे एटलेत्रिजंगीओ ना जंगतरंगते केवलज्ञान केवलदर्शनात्मकढे अथवाएकेकजंगते आनंदधनपदथी आपिने रहंढे माटे आनंदधन पदछेतीथकीकही ॥६॥इतिशीतलजिनस्तवनसंपूर्ण॥

॥ अथश्रीश्रेयांसजिनस्तवनप्रारंभः ॥

॥ रागगोडीअहोमतवाजेसाजनाएदेशी ॥

श्रीश्रेयांसजिनअंतरजामी ॥ आतमरामीनामरि ॥ अथ्या
तममतपूरणपामी ॥ सहजमुगतिगतिगामरि ॥ श्रीश्रे० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ श्रीश्रेयांसजिने साक्षीनूतकरनिकहेढे हेसुमति केवलज्ञानदर्शनसंबंधी लक्ष्मीसहित श्रेयांसपरमेश्वर तेआपणा अंतरके० युह्यनसर्ववातना जामीके० जाणनारढे एसर्वनोअंतरजामीमाटेज एनोआत्मारामएवोनामढे जेणे स्वरूपसंबंधी मतिके० बुद्धिते पूरणके० अखंमित जेपरमेश्वरेंपामि तेमाटे अथ्यात्ममतिनेपूरणपामी तेथीसहजनिप्रयासेंमुक्तिगतिनागामीके० जवावालाढे ॥ १ ॥

सयलसंसारिइंडियरामी ॥ मुनीगुणआतमरामरि ॥ मुख्य
पणेजेआतमरामी ॥ तेकेवलनिःकारमरि ॥ श्रीश्रे० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सर्वसंसारिजीवमात्र तेतोइंडियोनामुखजे शब्दरूपरसगंधस्पर्शतेमां तदाका रीपणोप्रवृत्तिरह्याढे माटेइंडीयअरामीढे अनेएजसंसारमां सिद्धांतोक्तिं जेमुनीराजढे तेआत्मगुणज्ञानादिकमां रमिरह्याढे स्वरूपनेजजीरह्याढे तोमुख्यपणोतेनिश्चैनयजे गुणगुणीनेअजेवें आत्मस्वरूपमांतदाकार तद्रूपपणोप्रवृत्तिरह्या एवाजेमुनीराजंतेनेतो निःकेवल एकआत्मस्वरूपविना अन्यअजिलापमात्रनधीरह्यं एवानिष्कामीढे ॥ २ ॥

निजस्वरूपजेकिरियासाधे ॥ तेहअध्यातमलहियेंरे ॥ जेकिरि
याकरिचनुगतिसाधे ॥ तेनअध्यातमकहियेंरे ॥ श्रीश्रे० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हेसुमतिजेप्राणी पोताना आत्मस्वरूपें रमतां प्रतिक्रमणादिक पापनिवर्तनक्रियामात्रनेसाधे तेप्राणी अध्यात्मशब्द आत्माने अधिअंतर्वर्त्तिरह्यं एवो स्वरूपअविद्येदकारूप आत्मस्वरूप ते लहियेंके० पामियें एटलेतेनेतो अध्यात्मकहियें पणजेप्राणी निजस्वरूपाजावें क्रियाकरीचारगतिनेसिद्धकरे एटलेसुजकरणि

रानेत्रोपीआजदीठा एटलेदर्शनकथुं माटेआजनोदीवश वेलापडीधन्यते तेविमलजि
ननावेखवारूप कारणथी मारामनोवाङ्कितकार्यसिद्धयथा ॥ १ ॥

चरणकमलकमलावसेरे ॥ निरमलधिरपददेख ॥ समल
अधिरपदपरिहरिरे ॥ पंकजपामरपेख ॥ वि०॥दी०॥३॥

अर्थ ॥ एगाथानुंअर्थअन्वयकरिलखियेठैये हेसुमति केमलाजेलक्ष्मीतेपोताने
वसवानुं पदके० स्थानकजेकमल तेकादवमांउपजवाथी समलके० मलसहितजाणुं
फरिफकबेदीवशमां फूलानेपांखडीपांखडीखरिजाय तेवारें तेस्थानकमूकीने फरिद्वी
जाकमलनुं स्थानकग्रहणकरनुंपडे तेथीतेकमलरूपस्थानकने फरिअधिरपपोपणजा
णुं तेअधिरजाणीने लक्ष्मीजीये पोतानेवसवानुंकमल तेने पामरपेखके० रांकसमान
गणीने परिहरिके० तेकमलमूकीने निरमलके० कर्मरूपमेजरहित एवोविमलनाथ
परमेश्वरना चरणकमलके० पगरूपकमल तद्रूप धिरपददेखके० स्थिरस्थानकदेखी
ने तेमांवासकथुं एटलेत्रिजगलक्ष्मीते परमेश्वरनाचरणकमलोमांवसेते सुग्धप्राणीलि
क्ष्मीनुंवास अन्यस्थानकोमांधारिरिद्याते तेजुवातेमाटेविमलजिनना चरणकमलोनेसे
वोजेथीसमस्तलक्ष्मीसंपजे केसकेनिर्वाणपदादिक संपदानोवासो एनाचरणमाते॥३॥

मुजमनतुजपदपंकजेरे ॥ लीणोगुणमकरंद ॥ रंक
गणेमंदिरधरारे ॥ इंदचंदनागिंद ॥ वि०॥ दी०॥३॥

अर्थ ॥ हेपरमेश्वर मकरंदनीपरें एटले कमलनापानउपर जेम चमराकमल
मांतदाकारथाय तेममारोमनरूपचमरते अनंताज्ञानादिकगुणतेजेमां एवातमारापद
पंकजमां लीणोके० तदाकारथयीगयुंते वसीनूतथयीगयुंते तेहर्षेकरिनेएवोउन्मत्तथ
योते के मंदिरके० मरुपर्वतनीष्टुध्वीसुवर्षमयी अथवानंदनवननादिकनी धराके० ए
ध्वीतेने रंकसमानगणोते दरिडीनीगणतिमांगणोते एटलेतमाराचरणकमलनीचकि
आंगल एशीवस्तुते एमजमारोमनजाणोते तेमजदेवतानापतिइंइने चंडमाने तथाना
गिंइते नागकुमारवासीइंइ इत्यादिकसर्वनेरांकतुल्यगणोते एवोमारोमनमोटुंथयीगयुंते

साहिवसमरथतुंधपरि ॥ पाम्योपरमजुदार ॥ मनवि
सरामीवालहारे ॥ आतमचोआधार ॥ वि०॥ दी०॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अहोसमर्थसाहिव हेपरमेश्वर ताराजेवोधणीहुंपाम्यो तोहवेमाराआतेक
र्मरूपशत्रुतेपरिवारसहित मुजनेगंजीशकसेनही तेमजतुंतुष्टमानथाय तोपोतानुं

राज जेवस्तुनामसिंघांतोनेविषे गतके० प्राप्तययो जेतत्वशब्दंअध्यात्मतत्व तेने प्रकाशके० प्रगटकरे एटजेजेरीतेंसिंघांतोमा अध्यात्मतत्वनाथुंढे तेमप्रकाशे एवाको एहोय जेअनंदशब्दंअनंतकेवलज्ञानी तेअनोजेसप्तनयाश्रितमत तेनेजिनमतकहियें तेजमतनेप्रकाशे ॥ ६ ॥ इतिश्रीश्रेयांसजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथवासुपुज्यजिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागगोडीतथापरजीउंतुंगीयागिरिसिखरसोहेएदेशी ॥

वासुपूज्यजिनत्रिजुवनस्वामी॥घननामीपरनामरी॥निराकारसाकारसचेतन ॥ करमकरमफलकामीरे ॥ वासु० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ अहोज्यो वासुप्रज्यजिन तत्रणजुवनना पूज्यपणामाटेस्वामिडे वलीघननामीके० घणाढेनामजेना एटजेजे परमात्मानानाम तेपरिणामेजपरिणामिरह्याडे हवे एकबहिरात्मा बीजाअंतरआत्मा एरीतें संसारीजीवोनावेजेदढे तेमा अंतरात्मानुं एकनिराकार तेसामानोपयोग बीजोसाकारतें विशेषोपयोगएवाउपयोगलरूपेसके० सहितते चेतनकहियें तेकरमकरमफलकामीके० सामान्यविशेषसुजासुजोपयोगें प्रवृत्ततो चेतन कर्मजेज्ञानावरणादिक तेतुं कामीके०अजिलाषी तेमांसुजोपयोगेंप्रवृत्ततोचेतन सुजपुण्यप्रकृतिनो कामीके० अजिलाषी असुजोपयोगेंप्रवृत्ततोचेतन अजुजपापप्रकृतिनोकामी एम सुजासुजोपयोगेंकीधाजे सुजासुजकर्म तेनासुजासुजफलनो कामीके० अजिलाषी तेचेतनजाणवो ? ॥

निराकारअचेदसंग्राहक ॥ चेदग्राहकसाकारोरे ॥ दर्शन

ज्ञानदुचेदचेतना ॥ वस्तुग्रहणव्यापारोरे ॥ वासु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवेनिराकारनोलक्षण उलखावेढे जेजेदरदितनोसंग्रहीक तेनिराकार दर्शनोपयोगीपणुं अनेजे चेदके० निन्ननिन्नस्वरूपनुंग्राहक तेसाकारज्ञानोपयोगीपणुं एनिराकारसाकारवेउपयोगनेजेदें चेतनापणवेजेदेंथयी एरीतें सामान्यविशेषवेउपयोगें जडथीआत्मतत्वनेस्वरूपेंग्रहवुं निन्नके० जूदोकरीजेवुं तेढे व्यापारके० प्रवृत्तनजेवुं एचेतनावंतअंतरात्मानोलक्षणकहुं ॥ १२ ॥

कर्तापरिणामिपरिणामो ॥ कर्मजोवीकरीयेंरे ॥ एकअने

करूपनयवादे ॥ नियतेंनरअनुसरियेंरे ॥ वासु० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ कर्मनुंकर्तापणुंतेपरिणामिके० व्यापीने परिणामोके० परिणामेढे एटजेक

अर्थ ॥ ह्वेसुमतिवंतअनंदधन विमलपरमेश्वरशी आधीनवृत्तियें वीनतिकरोळे केहेजिनदेव अहोसामान्यकेवलीओनापुजनीक हुंलाजानंदनामा तमारोअनुचरसे वक तेनीएकअरजते अवधारोके० मानोतो माराउपरसंपूर्णरूपानजरकरीने सुज्जे देवावांगोतो अन्यजेपांचअनुतर वासीप्रमुख देवतानासुखतुं हुंअजिलाषीनथी प एनिजस्वरूपशीउपतुंजेअनंदनोचराव तेपदनीकरनारी एवीसेवा दीजीयेंके० आपो अथवाहेजिनदेव बीजातोषणानी वीनतिअवधारोळो परंतुएकअरजमारीपण अवधारोजेमाराउपररुपाकरीने अनंदधनपदनीसेवाआपो अथवाहेजिनदेव सुजअनंदधन उपररुपाकरीनेतमारापदकमजनीसेवाआपो ॥ ७ ॥ इतिविमलजिनस्तवत्रसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीअनंतजिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागरामगिरिकडखानादेशीनीढाल प्रसिद्धते ॥

धारतरवारनीसोहेलीदोहेली ॥ चउदमांजिनतणी
चरणसेवा ॥ धारपरनाचतादेखबाजीगरा ॥ सेव
नाधारपररहेनदेवा ॥ धा० ॥ १ ॥ एअ्यांकणीते

अर्थ ॥ अनंदधन आपंचकमालामां जैनदर्शनीओनी जैनदर्शनीविरुद्ध आ चरणादेखीने दुःखी तेमजअनंतपरमेश्वरसेवितचारित्रनीडकरता इतमकालेंदेखीने महादुःखीठतो सुमतिनेकहेळे के अत्यंततीक्ष्णदेवधारजेनी एवीतरवारतेनीधारउपर उगाडेपगेंचालतुं तेदोहेलुंते परंतुविचारीजोतांते सोहेलीते पण चउदमांपरमेश्वरनी चरणकें० चारित्र तेनुंसेववुंनामप्रवर्तना तेदोहेलीते एटजेतरवारनीधारशी ए चारित्रनीधारकठणजे केमके बाजोनोकरवावालो तेचोगतामांचारेदिशायें चारतरवारबांधीने तेतरवारोनीधारोविचें गुलाटाखातोखातो निकलीजाय एवाबाजीगरणनाचतादीगळे माटेतरवारनीधाराउपरनाचवुंसुगमळे परंतु चारित्रनाप्रवर्तननीजे आसेवनारूपधारा तेउपरें तोमहाशक्तिनाधारक एवादेवतापणनरद्विशके केमकेदेवतानाचवमांत्रतउदयतुंजअसंजवळे तोचारित्रप्रवर्तनकिहांशीहोय तेथीतरवारनीधारतेसुगमळे अनेचारित्रनासेवननीधाराविषमजाणवी ॥ १ ॥

एककहेसेवियेंविविधकिरियाकरी ॥ फलअने
कांतलोचनदेखे ॥ फलअनेकांतकिरियाकरीवा
पडा ॥ रडवडेचारगतिमांहेलेखे ॥ धा० ॥ २ ॥

मनावीलेजो अहोरात्रतेहथीज हेतराखजो स्वरूपमांजप्रवर्चजो एटजेस्वरूपचिंतवन
विना अन्यचिंतवन कोइमात्रकरसोमां असिदळेमाटे ॥ ५ ॥

आतमज्ञानीश्रमणकहावे ॥ बीजातोडव्यालिंगरि ॥ वस्तुग
तेजेवस्तुप्रकासे ॥ आनंदघनमतिसंगरि ॥ वासु ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटेजेअंतरआत्मावंतते साधुनेकद्विये केमके ते शुद्ध आत्मस्वरूपनाग्या
ताळे तोजेनेआत्मस्वरूप प्रत्यक्षथीरहुंजे तेथीजते श्रमणके० साधुकेवाथळे नाणे
एयमुणीहोइइतिवचनात् अनेबीजाजेस्वरूपज्ञानथीरहितजेतेतो मात्रउधामुहपतिना
धारकडव्यालिंगीजे पणजावलिंगीपणुंतो स्वरूपग्यानमांवापीरहुंजे अनेउधामुहपति
मांडव्यालिंगीपणुंवापिरहुंजे माटेजे वस्तुगतशब्द आत्मवस्तुजेवोळे तेरीतेंज आत्मव
स्तुतत्वनप्रकासे प्रगटकरे. एटजेआत्माथीबाहिरस्वरूपग्याननथी पणआत्मांमांहेज
आत्मस्वरूपज्ञानकहे ते आनंदघनमतिसंगीके० चित्तआनंदनुंसमूह तेनीमित्तेजेसुम
ति तेनासंगीएटजेसहचारीहोय ॥ ६ ॥ इतिश्रीवासुपुण्यजिनस्तवनसमाप्तः॥

॥ अथश्रीविमलजिनस्तवनप्रारज्यते ॥

॥ रागमद्वारइमरआंबाआंबलीरे ॥ इमरदाडिमडाखएदेशी ॥
दुखदोहगदूरेंटल्यारे ॥ सुखसंपदसुंजे ॥ धोंगधणीमाथे
कियारे ॥ कुणगंजेनरखेट ॥ विमलजिन ॥ दीठलोयणआ
ज ॥ मारासिद्धावंबितकाज ॥ विमलजिन ॥ दीठण ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेसुमति विमलपरमेश्वरनादेखवाथी चारगतिसंबंधी दुःख अनेअनादि
कालनाअग्यानसंबंधी दौर्जाग्य तेदूरेंटल्या वेगलाथया अनेनेत्रोनाजोवाथी हर्षनिर्ज
रगात्रें जेआत्मानेउल्लासथयुंतद्रूपसुखउपनुं तेसुखथीप्रगटी जेसमदमखम विचक्षण
रुची एकतमारीस्वरूपानुंजायी अनुभव संबंधीनीप्रीत तेथी निजस्वरूपसंपदाजे रत्न
त्रयरूपतेथी जेटके० मिजापथयुं तोहेसुमति जेपरमेश्वरना देखवाथी दुःखदौर्जा
ग्यदूरगया अनेसुखसंपदाथीमिजापथयुं एटलाकार्यतो मात्रएकदेखवाथीजथया तो
एवा धोंगके० समर्थवानने मार्थंधणीकखाठता एटजे बलवानधणीनासेवकने खे
टनरके० खेटानाकरनार जेखेटोखायनेमारवावाला एटजे रात्रदिवशकांइणो नही
पण तेनाइलाजमांजप्रवृत्तिरहाळे एवानरशब्दपुरुषत्वधर्मवंतजे मोहादिक कषाय
तेमांथीमुजनेकोणगंजीशके एटजेकोइंगंजवानेसमर्थनथी एवाविमलपरमेश्वरने मंमा

अर्थ ॥ जेमतवादिहोय तेअपेक्षासहितवचनीथायजनही एकांतवादी निरपे
 ढ्हीएटले अपेक्षारहितवचनीजथाय तोअपेक्षारहितवचने जोअत्यंतकठणचारित्र
 मां प्रवर्तनहोय तोपणतेव्यवहार जूठोके० आझाथीविरुद्धजाणवो तोहेजव्यो वांज
 येसहित तेसापेक्षकहिंये तेसापेक्षवचने जेमनिश्चेसंबंधीवचन व्यवहारनीवांठाराखे
 तेमज्ञानक्रियासहित उत्सर्गअपवाद सापेक्षवचने जे व्यवहारके० चारित्रनुं प्रव
 र्त्तन तेसिद्धांतानुंजायीव्यवहारखे तेचारित्रआझाथी अविरोध माटेसाचोकह्यो तो
 गयीजेवांठाजेवचनथी तेनेनिरपेक्षवचनकहिंये तेवाएकांतवादिआनुंचारित्रते संसार
 फलनुं देवावालोठे माटेते एकांतवादीआनावचन स्वरूपानिजापीआने सांजलवायोग्य
 नथी कदाचित्सांजव्यो तो तेवचनआदरवायोग्यनथी अनेजोआदखोतो तेनाउपरा
 चनुंनही एमनिरपेक्षकवचन जैनमतथीविरुद्धजठे तेसांजलीआदरीने कांराचोठो ए
 टलेतेमनाथी रागराखोठो तेनह्जराखो ॥ दोहा ॥ जाणेनिरपेक्षकवचन ॥ क्रिया
 वेखावेकूर ॥ वाकोतपसंयमसरव ॥ कखोकरायोधूर ॥१॥ माटे जेएकांतक्रियापद्धी
 एकांतदयापद्धी एकांतपूजापद्धी एकांतनक्तिपद्धी एकांतगुरुपद्धी जेमगुरुगुरुजपना
 आोरसबसुपना इत्यादिकोनेवचनेजेप्रवर्त्तसे तेचारगतिमांनटकते ॥ ४ ॥

देवगुरुधर्मनीशुद्धकहोकेमरहे ॥ केमरहेशुद्ध
 श्रद्धानआणो ॥ शुद्धश्रद्धानविणसर्वकिरिया
 करी ॥ ठारपरलीपणोतेहजाणो ॥ धा०॥५॥

अर्थ ॥ अहोजव्योते एकांतवादिआनावचनथी शुद्धदेव शुद्धगुरु शुद्धधर्म एत्रण
 नीपरिह्वाकेमरहिशके अर्थात्नजरहिशके तोशुद्धदेवगुरुधर्मनोउलस्वाणनेअनावें
 साचादेवगुरुउपरश्रद्धाजेप्रतित तेपणकेमरहे केमकेसाचीवस्तुनीउलखाणविना सा
 चीप्रतितनउपजे एरीतें आणोके० अवधारणकरो अनेशुद्धप्रतितविना सर्वक्रियातुं
 करतुं तेकेतुंजे जेम ठारके० राख अथवाठारतेखात्रनीष्ट्थवी तेनाउपरठाणप्रमुखतुं
 लीपणुंकरवो तेनीपेरेनिर्धकजाणतुं ॥ ५ ॥

पापनहीकोइतसूत्रनाषणजिशो ॥ धर्मनहीकोइ
 जगसूत्रसरिषो ॥ सूत्रअनुसारजेनविकिरिया
 करे ॥ तेहनोशुद्धचारित्रपरिखो ॥ धा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटेजेनिरपेक्षकवचनते उत्सूत्रनापीपणोठे तोतेउत्सूत्रथीविरुद्धजाणण
 करतुं तेसरखुंजगतमांबीजोकोइपापनथी उत्सूत्रनापीमहापापीकह्योठे एपापसर्वोप

पवञ्चापे माटेपरमउदार एवोधणीतुंगो ते हुंपाम्यो फरितुमनेमाथेधारतांज मुण्जेधिर
ताआविगयी माटेमननोविश्रामि एवोतुंधणीहुंपाम्यो वलीमिष्यात्वमतेमलिन एवोमा
रोआत्मा तेनेस्वरूपप्राप्तिहुंपाधार आश्रयतेतुंगो केमकेजिवारेहुंमाराआत्मानुंरूपपा
मिस ते तारेजआसरेपामिस माटेमारीआत्मानुंरूपपाधारणे ॥ ४ ॥

दरिशाणदीविजिनतणारे ॥ संशयनरहेवेध ॥ दिनकरकर
जरपसरंतारे ॥ अंधकारप्रतिखेध ॥ वि० ॥ दी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेथीहेसुमति एवाविमलपरमेश्वरनेमें लोचनेकरीआजदीता ते परमेश्वरतुं
एवोप्रजावळे जेएतुंदर्शनदेखवाथी जेफलथायतेसांजल एनोजावच्छ्रुतायें दर्शन
थतांज जेनीमति एकाग्रैएनादर्शनमाठेरी तेनेस्वरूपनी मननेविषे संसयजेत्रांतिते
नरहे तेमज एप्रचुनोनेमारीस्वरूपएकमाटे तेमाविरोधनथी एवुंमनतुंनिरदोषपणुंथयी
जाय माटे वेधनरहे तेनोहृष्टांतकहेळे जे दिनकरके० सूर्यतेना करके० किरणनो न
रके० समूह तेजगतमांपसाराकरताढतां अंधकारतुंप्रतिषेधके० निषेधथयीजाय एट
जेसूर्योदयें अंधकारजाय तेमजतारोदर्शनथतांज संसय तथावेधमात्ररहेजनही ॥ ५ ॥

अमीयजरीमूरतिरचीरे ॥ उपमनघटेकोय ॥ शांतसुधार
सजीलतीरे ॥ निरषिततृपतिनहोय ॥ वि० ॥ दी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ परमेश्वरनीमूर्ति रचनानी अधिक्यतानोवर्णन एकसुखेंकेटजोकरीशकुं परं
तु थोढामांघणुंकहिबतातुंजगतमांअमृतसमान प्रसंसाकरवायोग्य बीजोकोइपदाथी
नथी तेनिःकेवलअमृतथीजरीने जेमकांइरचे तेवीजतारीमूर्तिसहजे रचाणीळे एमू
र्तिनेजगतमां प्रत्यहप्रमाणेएटलीउपमांआमांथी कोइअव्याप्ति अतिव्याप्ति दूषणस
हित प्रत्यहप्रमाणे अथवा उपमानप्रमाणे पणकोइउपमातुंसंजवजनथी इहांजेमूर्ति
ने अमीयजरीकहि तेतोवचनगोचरकरवामाटेकही पणएमूर्ति रागदेषनीपरिणतिना
क्यथकी सहजआत्मस्वजावें प्रगटघोजे शांतरूपअमृतरसतेमांज जीलीरहिळे जा
णियेंमूर्तिउपरशांतरसवरसीरधुंळे तेथीउपमानोअसंजवळे केमके अमृतकीएकहुंदसें
अजरहातसबअंग तोएमूर्तितेसंपूर्णशांतरसस्वरूपथीजरी जन्ममरणरहितमाटे शी
उपमासंजवे तेमाटेनिरषीनिरषीने मारीचहु तथामारोदर्शननीइहा तेमजमाराकृद
यनेत्रथीस्मरण एमांथीएकनेपणतृप्तिनहोय एटजेअनइकहृत्तृप्तिनथाय ॥ ५ ॥

एकअरजसेवकतणीरे ॥ अवधारोजिनदेव ॥ कृपा
करीमुऊदीजीथेरे ॥ आनंदघनपदसेवा ॥ वि० ॥ दी० ॥ ७ ॥

धरमधरमकरतोजगसद्गुफिरो॥धरमनजाणेहोमर्मा॥जि० ॥ धर
मजिनेसरचरणग्रह्यापिआकोइनबांधेहोकर्मा॥जि०॥धर्म०॥१॥

अर्थ ॥ हेद्यु-इचेतनाए अमारुंविष्णुधर्म अमारुंशिवधर्म अमारुंशून्यासधर्म अमा
रुंब्रह्मचर्यधर्म अमारुंग्रहस्थाश्रमधर्म अथमारुं तापसधर्म कुलधर्मादिधर्मइत्यादिक
धर्मधर्मकरता एजगतमात्रना सर्वप्राणीते निर्धकत्रमणकरिह्याडे परंतुतेसर्वप्राणी
धर्मशब्दनुंजे मर्मके० रहस्यतेनेजाणतानथी एटलेआत्मस्वभावरूपधर्म जेप्राणीवि
जाव परिणतिथीबूटुं अनेस्वभावपरिणतिथी परिणमबुं तद्रूपधर्मतुं रहस्यजाणवि
ना धर्मधर्मपोकारेते तेवाप्राणीधर्मतुं जह्णजाणतानथी तोहेद्यु-इचेतना धर्मपरमेश्व
रना चरणकमलोमां धर्मतुंमर्म समाहीरबुंके केमके जेप्राणीयेबहिरात्मापणुंमूकी अं
तरआत्मावंतबता धर्मपरमेश्वरना चरणकमलमां पोतानास्वरूपप्रवर्तिये मननेथा
प्युं तोतेप्राणीआश्रव इरें कोइपणनवोकर्म बंधमानपाडे ॥ १ ॥

प्रवचनअंजनजोसदगुरुकरे ॥ देखेपरमनिधाना॥ जि०॥ऊढ
यनयणनिहालेजगघणी॥महिमामेरुसमाना॥जि०॥धर्म०॥३॥

अर्थ ॥ तेधर्मनाथनुंस्वरूप श्रीरीतेंउलाखाय तेकहेडे हेसुमति शुद्धउपदेशकगुरु
जोरुपाकरीने रुदयरूपचक्रुनेविषे सि-इतरूपअंजनकरे तोतेथीअनादिकाल मिथ्या
स्वरूपी रुदयनेत्रुंरोग दूरजाय तिवारेंपोतानास्वरूपरूप निधानके० धनजेअनादि
नुंअजाणयोगयो तेनेप्रत्यक्षकरे पढेतेरुदयरूपनेत्रेंकरीने त्रिजगतनास्वामिने निहाले
के० देखे स्वस्वभावें पोतानास्वरूपने प्रगटजाणे जेप्राणीयेपोताना स्वरूपनेउलख्यो
तेजप्राणी रुदयनेत्रेंकरी परमेश्वरनुंस्वरूप उलखीशके तेप्राणीनो महिमाके० प्रभुता
तेमेरुसमानमहोदोडे एटलेजगतमां मोटाइनीअवधिहती तेकहीबतावी पणतेडुं
महिमातो निरुपमडे उपमाकोइनथी ॥ ३ ॥

दोडतदोडतदोडतदोडीत॥जेतीमननीरेदोड ॥ जि० ॥ प्रेमप्रती
तविचारोढूकडी ॥ गुरुगमलेजोरेजोड ॥ जि० ॥ ध० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेद्यु-इचेतना आनंदधनप्रतेकहेडेके प्रवचनकारणविना परमनिधानवे
खवानो बीजामतममखिअोनो कहेलुंजेसि-इतर तेंकारणनथीहुं तिवारेआनंदधन शु
द्धचेतनानेकहेडेके हुंतोनिजस्वरूपउलखवामाटे दोडीदोडीने आक्योमतमात्र हेरी
हेरीनेहेखा तेबाह्यइष्टीयेनही पण तेअोनोसंकल्पित वेदांतन्यायादिक सि-इतोमां जे

अर्थ ॥ एककोइकगणजेदीसमुदायनाधारक कहेजे विविधप्रकारेंतपस्यादिक
नी किरियाके ० आचरणआचरीने परमेश्वरनाचारित्रनीसेवनाकरियें केमकेचारित्रतुंमू
लक्रियाळे जेमहुंढकादिककरेळे तेनीपरें परंतुतेप्रवचनरहस्यनाअजाणळे केमके न
थीजेमांएकांतफल तेनेअनेकांतफलकहियें एटलेअनेकक्रियाअ्योनाअनेकफलळे जेजे
क्रियाजिन्नजिन्न तेतुंफलपणजिन्नजिन्नळे उदयपणजिन्नजिन्न जोगपणजिन्नजिन्न जे
मशालिजड्मुखजोगव्याते संगमानेजवेंदानतुंफलते लोचनके ० आखेनथीजोतासुं तो
अनेकांतफलळेजेतां एवीअनेकक्रियाकरीने परमार्थेंसुन्य तेबापडा निर्यकढतांअ्यांधी
नासैंटनीपरें चारेगतिमां रडवडेके ० परित्रमणकरे तेलेखेके ० न्यायेंरडवडे केमके
अनेकांतफलें गतिनीसमृधियाय अनेगतिसमृधीपणेजवत्रमणटलेनही तेथीआत्मा
नीशीसिंधीयाय एवीएकांतक्रियाजकरवी तेतां आश्रवमांगणीळे ॥ १ ॥

गह्वनाजेदबहुनयणनिहालतां ॥ तलनीवातक
रतांनलाजे ॥ उदरजरणादिनिजकाजकरताथ
का ॥ मोहनभियाकलिकालराजे ॥ धा० ॥३॥

अर्थ ॥ इहांगह्वशब्देंसमुदायविशेष अथवा स्वरतर तपालोकादिगह्वो तेगह्वोनीमतो
नाजेदग्रहणे प्रतिजेदनुंपणग्रहण तेथीमतमतांतरना बहुके ० गणाजेदप्रतिजेद ते
नयणनिहालताके ० तात्विकदृष्टीयें रुदयरूपनेत्रैविचारीजोतां तेनिर्लङ्काआत्मतलनी
वातोकरताढतां लाजतानथीसुं केमकेममत्व अनेतलनीवातने महोमांहेविसंवाढळे
जेमकोटरमांअग्नीढतां वृद्धनेनवपल्लवथवातुंविसंवाढ तेमममत्वीनेस्वरूपउंलखाणनी
वातकरतोदेखीने तत्वज्ञानीतेनेनिर्लङ्काजाणे केमके गह्वजेदीअनेतो जेटलीधर्मकर
णीप्रमुखतुंकरतुंतेपोतानापेटजरवानेअर्थे तथाआदिशब्दै क्रोधमानमाथालोच राग
देषकलह उन्नतादिककारणे सर्वकार्यतुंकरतुंळे तेमांसतपुरुषतो जाखमांएकहसे ते
नीनानथीबाकोबीजातोसर्ववेशनाकरनारा जाणवा केमके आकलिकालजेडुसमकाल
तेतुंअधुधराज्यते बीजासंसारीअ्योधीपण गह्वधारिअ्योउपरें विशेषएपणेप्रवृत्तिरह्यो
ळे माटेमोहनेनडयाकह्या तेतुंरहस्यार्थेणळे जेसंसारीजीवोमां मोहने कोइगळे कोइ
जातियें कोइकेडे कोइर्नधाप्रमुखेंनडयाळे अनेगह्वजेदीतोमाथासुंधीनहीपोच्याढो॥३॥

वचननिरपेक्षव्यवहारजूठोकह्यो ॥ वचनसापे
क्षव्यवहारसाचो ॥ वचननिरपेक्षव्यवहारसं
सारफल ॥ सांजलीआदरीकांइराचो॥धा०॥४॥

जिहांधीनपामियें तेनेजहेरीरह्याबे, केमके जगतनास्वामीनी, ज्ञानप्रकाशकज्योति
अनेएआत्मानी स्वरूपप्राप्तिनीज्योति एबेनेअजेदंपणुंते पणज्योके, विनाके० तेस
रूपज्योतिनेअजावें आंधलापूतेंआंधला दोड्याजाय तेमज्ञानस्वरूपदृष्टीनेफूटवे अज्ञा
नतिमिरनेपसरवे अज्ञानेअज्ञानीतेलायबे एटलेकेवावाला पणआंधलाने श्रोतापण
आंधला एमजनिजेठे॥ ६ ॥

निरमलगुणमणिरौहणजूधरा ॥ मुनीजनमानसहंश ॥ जि०॥ध
न्यतेनगरीधनवेलाघडी ॥ मातापिताकुलवंशा॥जि०॥धर्म०॥१॥

अर्थ ॥ जेजगदीश्वरनीज्योतिविनाजगतमां अंधकारप्रवृत्तिरहुंते तेजगदीश्वरके
वाबे महाउज्वल ज्ञानादिक अनंतगुणनो आरौहणके० स्थापननो उपमानकरते
ठते जूधराके० पर्वतोपमठे बलीमुनीराजोनो मानसके० मनतेनेविषे हंसतुल्य उज्व
लजागळे अथवामुनीराजोनामनज मानशरोवरनेविषे हंसठे एटलेमुनीनामनमां वशी
रह्याबे एवापरमेश्वरें जेनगरीमांजन्मलीधुं तेनगरीसर्वनगरीओमां उल्लूखमाटेधन्य त
थाजेवेलाजेबेघडी तेपणधन्य बलीजेमातांनीकुह्नीनेविषे जन्मधयो तेकुह्नीनीधारक
माता तेसर्वस्त्रीयोमांधन्य तथातेमजजेपीताने परमेश्वरजेवा पुत्रकेवाणा तेपीताने
धन्य तथाजेकुलमांपरमेश्वरें जन्मलीधुंतेकुल तथावंशसर्वनेधन्यठे ॥ ७ ॥

मनमधुकरवरकरजोमीकहे ॥ पदकजनिकटनिवासा॥जि०॥धन
नामीआनंदघनसांजलो ॥ एसेवकअरदाशा॥जि०॥धर्म०॥१॥

अर्थ ॥ तेमाटे वरके० प्रधानएवोमारोमनरूपत्रमर तेपरमोह्लासवंतठतो हाष
जोडीनेवीनतिकरेठेके हेप्रभुमाराउपररूपाकरीने तमाराचरणकमलोमां निकटके० न
जीकढुकडोवासदीजीयें अहोघननामी एटलेषणाबेनामजेना एवाधर्मपरमेश्वर हेचिदां
नंदनासपूढ पदकजनिकटनिवास संबंधी सेवकनीअरदास आधीनवृत्तियें तेरूपाकरी
नेसांजलो ॥ ८ ॥ इतिश्रीधर्मजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीशांतिजिनस्तवनप्रारंभ ॥

॥ रागमहद्वारचतुरचोमासोपडिकमीएदेशी ॥

शांतिजिनएकमुज्वीनती ॥ सुणोत्रिजुवनरायरे ॥ शांतिसरूप
केमजाणियें ॥ कहोमनकिमपरस्वायरे॥शांति०॥१॥एआंकणी॥

अर्थ ॥ हवेआनंदघन शांतिपरमेश्वरशी, शांतिस्वरूप स्वपह परपहें निश्चंकरवा

रते तेमजजगतमां सूत्रमावचनहोयतेप्रमाणेज चाषणकरतुं तेसरिखो बीजोतपसं
यमादिकमांपण धर्मकोइनथी माटे सूत्रअनुसारके० सूत्रनीमर्यादायें जेजव्यजीव त
पसंयमादिकक्रियाकरे तेचारित्रिआनुं शुद्धचारित्र एटलेजेवोचउदमांपरमेश्वरेंचारि
त्रसेव्यो तेवोजतेतुंपणचारित्र परिखोके० परिष्कारो जाणो ॥ ६ ॥

एहउपदेशनुंसारसंक्षेपथी ॥ जेनराचित्तमेंनित्य
ध्यावे ॥ तेनरादीव्यबहुकालसुखअनुजवी ॥ नि
यतआनंदधनराजपावे ॥ धा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एपूर्वोक्तउपदेशनुं सारके० रहस्यजेसूत्रानुंजायीचारित्रनुंप्रवर्तवुं तेसंक्षेप
थकीकह्यो तेनेजेनव्यप्राणी पोतानाचिचिर्मानिरंतरथावे एटलेआजनागङ्गधारिओ
थीशुद्धधर्मतत्वपुढथायकां हतग्राहीपणुंसीखावे एवामतवादीओनुंउपदेश नआदर
तुं एवीवांढानाधारी सूत्रानुंसारेंप्रवर्तकमनुष्यते दीव्यके० निरुपमिअथवादेवतासं
बंधी अथवादीव्यके० मनोहरमनुष्यसंबंधी घणापढ्योपमसागरोपमकालजुधी सासावे
दनीना विपाकोदयने अनुजवीके० जोगवीने नियतके० निक्षेसंदेहरहितपणे आनं
दशब्दें परमानंद ते अतेंडीथिआनंदनुंतमूढ एटलेमोक्षस्थानकतुंराजपावे ॥ ४ ॥
इतिअनंतजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीधर्मजिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागगोडीसारंगरसीयानीदेसीमां ॥

धरमजिनेसरगांतरंगसुं॥ जंगमपडसोहोप्रीता॥ जिनेसर॥ बीजो
मनमंदिरआणुनही॥ एअमकुलवटरीता॥ जिनेसर ॥ धर्म० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ आनंदधन शुद्धचेतनावंतढतो जावोझासैं हर्षोत्कर्षी परंतुप्रीतजंगनाजयें
ससोकीथको शुद्धचेतनानेवतजावतोदी नवचने धर्मपरमेश्वरनी स्तवनाकरेते धर्मपर
मेश्वरने निजस्वरूपप्रारिखरूप रंगके० रागथी वचनगोचरस्तवनार्येंस्तवुंनुं पणदृष्टीरागा
दिकेंनही पणहेशुद्धचेतना धर्मपरमेश्वरनीस्तवनारूप कार्यप्रारंभ्यो तेअविह्विन्नधारार्यें
पारपामजो पणकोइविघ्नपडसोमां एधर्मजिनेश्वरविनाबीजा रागदेषें परिणम्यादेवो
ने मारामनरूपमेहेजमां लावुंनही अर्थात्मारामनमां बीजारगादिदोषेसहित देवो
नुंथ्यानकरुंनही एटलेजेशुजआत्मित्वधर्मैधर्मित जेआत्मातेवाआत्माआत्रनाकुजनी
वटके० मर्यादाएजठे एजधर्मठे एजलक्षणठे जेबीतरागविना बीजानेनथावे ॥ १ ॥

रक एवोअनुजवसमृतैनिन्नताल्काजिकस्वरूप. ज्ञानरूप अनुजवनाआधारते एटले
जेरात्रदीवश स्वरूपचिंतवनमाज प्रवर्त्तिरह्याते तेवागुरुविना शांतिस्वरूपनपामो॥३॥

शुद्धआलंबनआदरे ॥ तजीअवरजंजालरे ॥ तामसीवृ
त्तिसविपरिहरी ॥ नजेसात्विकीसालरे ॥ शांति० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वलीगुरुकेहेवाले आत्मानुजवैकरी प्रगट्यो जेआगमानुंजायी वृद्धस्
रूपसंबंधी निर्मलज्ञानथी सिद्धस्वरूपतुं अवलंबके० आधारतेने आदरे एटले
स्वरूपमांततो सिद्धादिकतुंध्यान अविलंबीरह्याते ते अवरके० बीजाजेरागादि क्रो
धादिमोहआर्त्तरीड इत्यादिक. ध्यानसंबंधी विघ्नकारकजंजालोने तजीके० दूरकरीने स्
रूपतुंआलंबन करीरह्याते तथातामसीके० क्रोधसंबंधनी वृत्तिआजीविकाते, मकार
चकारादिककहीने आहारप्रमुखलावतुं तेनेपरिहृखोले अथवाक्रोधसंबंधी हवग्राही
पणो प्राणायामादिकतुं प्रवर्त्तनतजे एवी शालके० प्रधान ज्ञानादिकगुणधीउपनीजे
सात्विकवृत्तितैथी शत्रुमित्रनीसाथेंसमपरिणामेंवर्त्ते सर्वजीवउपर माहणबुद्धीधारे॥५

फलविसंवादजेमांनही ॥ शब्दतेअर्थसंबंधिरे ॥ शकल
नयवादव्यापिरह्यो ॥ तेशिवसाधनसंधिरे ॥ शांति० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एवागुरुतेउत्सूत्रजाषिनजहोय जेवचनजापे तेमां विसंवादके० विरुद्धपणुं
तोहोयजनही जेवचननोफलविरुद्धनजहोय वली विसंवादफलेरहितजेवचनतुं अर्थ
के० रहस्यार्थते तेवेज रहस्यार्थे तेवचनसंबंधितते मिव्योते फरीतेवचनमां नैगमावि
सातेनयतुं वादके० कथनेकरी तेशब्दतुंअर्थ व्यापिरह्योले अहोजव्यो एवोशांतरसे
नखुंजेसजरु तेशिवसाधननाहेतुनी सिंधिमिलापकारकते ॥ ६ ॥

विधिप्रतिषेधकरीआतमा ॥ पदारथअविरोधरे ॥ ग्रहणवि
धिमहाजनेपरिग्रह्यो ॥ इसोआगमेंबोधरे ॥ शांति० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एवागुरुनेमिलापें स्वरूपानिलापीप्राणी स्वकार्यसाधे तेविधिकहेते जेथकी
आत्मस्वरूपतुं ग्रहणसुखेथाय एवोजे विधिके० आचरवायोग्यआचरण-तेमजआ
त्मइव्यने सुखेग्रहणकरवाने अविरोधिके० विरुधनकरे एवोजे प्रतिषेधविधिके० ५
रजडादिस्वरूपतुं निषेधविधि एटलेअनाचरणीयविधि तेविधिनेप्रतिखेधेंकरी आत्मासु
क्षिपदनाअर्थकार्यनोकारकथाय तेमाटेग्रहणकरवायोग्य विधिकर्त्तव्यकह्यो तेग्रहण
करवायोग्यकार्य तोमहाजनशब्दें महासुनीराजें समस्तपणोग्रहणकसो. एवोपरमे

टलीमारामननीदोडहति तिहांसुधीदोडयो परंतुस्वरूपप्राप्तिनथयी माटे विचारकरियें प्रयूजनकरियें तो प्रेमनामस्वरूपाजिलाप्र तेनीप्रतितनिश्चें तेसर्वथीधर्मजिनेश्वरनीप्री त दुकडीके० अत्यंतनजीकळे वेगलीनथी एटजेआत्मांमंहेजळे परंतुनजीकडतां दूर केमथयीरहीळे एटजेपामियें नही तोनजीककेमजाणियें तैतो गुरुगमके० गुरुयेंबता व्योजेमार्ग तेजोडके० सहचारीकरीजेजो एटजेसूत्रमर्यादाथी गुरुजेमार्गबतावे तेमार्गें तोनिश्चैथीनिजस्वरूपनी धर्मजिनेश्वरथीप्रीतदुकडीळे ॥ ४ ॥

एकपखीकेमप्रीतिवरेंपमे ॥ उजयमिल्यादुएसंधि ॥ जि० ॥

डुंरागीडुंमोहेंफंदिओ ॥ तुंनिरागीनिरबंध ॥ जि० ॥ध० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेधर्मजिनेश्वरनीसाथें एकतोप्रीतनोअजिलाषीळे अनेवीजोप्रीततुं अजिलाषीनथी एटजेदुंतोप्रीततुं अजिलाषीतुं अनेप्रचुतोप्रीतना अजिलाषीनथी एरीतें तोप्रथमप्रीतथायजनही कदाचित एकपखीप्रीतथयीतो वरेंपडेनही निजेनही एटजे विरुद्धस्वजावें प्रीतनथाय नेथायतोनिजेनही तेथीडुंस्वरूहित अनेप्रचुस्वरूपसहित तेनीशीरितेंप्रीतबने अनेकदाचितबनीतो वरेंकिमपडे माटे उजयके० वेदुसमानधर्मम व्यां संधिके० मिलापहोय माटेहेजिनेश्वर डुंतुजथी सिंधिमिलापकरवावांतुं परंतु मारामनथी मारापरिणामनो परिणमनविचारीजोळं तोविषयमृतजेटलोफेरळे केम के डुंरागी तुंनिरागी डुंमोहफंदे फंदाणुके० बंधाणुतुं अनेतुंतोबंधनमात्ररहित मा टेतारैमारै प्रकृतिर्येंमिलापनहि तोप्रीतकेमथाय दोहो ॥ प्रकृतिमिलेतेंमनमिले अ नमिलतेनमिलात दूधदहिंतेजमतहे कांजीतेंफटजात तेमडुंतथातुंसचायेंतोएकठैयें जेमकांजीतथावही बेखटाशपणेएक परंतुदहीनाखटास तथाकांजीनाखटाशनी प्रकृतिनिन्न तेथीदहीनाखटासेदूधजमे पणकांजीनाखटासें दूधफाटीजाय तेममारीसरा गप्रकृति तारीनिरागप्रकृति तेथीप्रीतरूपदूधजमेनही एटजेदुंतोप्रीतनेजमातुं पणता रोवीतरागपणाथी प्रीतफाटवातुंधर्म तेथीएकपखीप्रीत वरेंपमेजनही ॥ ५ ॥

परमनिधानप्रगटमुखआगलें ॥ जगतनुलंधीहोजाय ॥ जि० ॥

ज्योतिविनाजुजगदीसनी ॥ अंधोअंधपुलाय जि० ॥ध० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वलीहेछुद्धचेतना जगतनीविपरीत रीतबतातुं तेतोसांजल के पूर्वैजा प्योजे महानिधान तेजपरमनिधान तेबतोहीयामांज गडयोपडयोतें परंतुढीप्यानथी प्रत्यहमुखआगलें रुदयकमलमांजळे पणवेगलुंनथी तोपण जगतनाप्राणीमात्र ते नेउलंधीजायळे केमकेजिहांथीपामियें तेस्थानक नथीजजोता अनेकष्टक्रियादिक

सारथी उदाशीनवृत्तिजातिरही अने मोहपांमवानीहर्षवृत्तितेपणजातिरही इहांमा
 रापदने हुंपामुं तेनोशोहर्ष तेजव्य जवके० संसाररूपसमुद्गमां शांतरसने नावसमा
 न मुणोके० जाणे अथवा जवजलनिधिनो शांतरशरूपनावार्येकरी मुणोके० पारपा
 मे एवोतुंजाणथाय. आगलीतथाआगाथाबेहुनुंअर्थसंबंधीतळे ॥ १० ॥

आपणो आत्मजावजे ॥ एकचेतनाधाररे ॥ अवरसविसा
 यसंयोगथी ॥ एहनजपरिकरसाररे ॥ शांति० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हेजव्यवली एवोजाणजे मारोआत्मा ज्ञानदर्शन स्वजाववंतळे तेएकअधि
 तीय स्वरूपमयीचेतनानेआधारें आश्रयकरी आत्मारहोळे एटलेचेतनानेआधारेंआ
 त्माआधेयळे अनेएचेतनाविनां अवरके० बीजो सर्वसाथजे पुज्जलसंबंधी शरीरपुण्य
 पापसुखदुःखादितेसंयोगजव्यळे अनेज्ञानादिकगुण समवायसंबंधे अनेरागध्वक्रोधा
 दिक बुद्धीइडादिक सर्वआरोपितधर्मळे पणतेआत्मस्वजावनथी एरीतेंपूर्वोक्तथापु
 नःखंल्यादि शांतांल्यादि समिल्यादितेपोतानुंसारके० प्रधान परिवार जाण ॥ ११ ॥

प्रज्जुमुखयीएमसांजली ॥ कहेआत्मरामरे ॥ ताहरेदरिशा
 णेनिस्तारयो ॥ मुजसिद्धासवीकामरे ॥ शांति० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अहोजव्यो एपूर्वैकदुंते जेरीतेंपरमेश्वरें पोतानामुखशीकडुं तेजरीतें
 सिद्धांतोकिथीसांजली तेएवोवाणीसांजलतांज मारोआत्माराम अत्यंतउल्लासपांम्यो
 थकोकहेळे के अहोपरमेश्वर तुमारादर्शनथी एटलेतमारजैनदर्शनथी निस्तारपांम्यो
 एटलेशांतरसनास्वरूपतुंपारपांम्यो माटेकारणेकार्योपचारात् तेथीशांतरसतुं स्वरूप
 जाणवारूप कारणथीमारास्वरूपादिकसर्वकार्यनी सिद्धताथथी ॥ १२ ॥

अहोअहोहुंमुजनेकहुं ॥ नमोमुज्जनमोमुजरे ॥ अमितफ
 लदानदातारनी ॥ जेहनीजेटथयीतुजरे ॥ शांति० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ आनंदघनकहेळेके अहोजव्यो मॅपरमेश्वरथी शांतरसनोप्रभपुढुं अनेप
 रमेश्वरेंमुजनेउत्तरआप्या तेथीहुंउत्कर्षहर्षवंतथयोथको माराआत्मानेकहुंउं उपर
 हुंउंजे अहोइतिआश्रय एमआश्रय वंताथयोथकोकहुंउं जेमुजनेनमस्कारकरो नम
 स्कारहोजो माराआत्माने हुंमाराआत्माने नमस्कारकरुं इहांकोइपुढजे पोतानी
 आत्मानेज पोतेनमस्कारशावास्तेकहुं तेनेउत्तरजे माराआत्माने अमितके० प्रमा
 णरहित दानदेहुं एटलेजेदाननोपारनपामियें एवादाननोदातारजे देवावालो एवोभी

कारणे वीनतिरूपप्रभकरेजे जेहेत्रणखुवननाराजा ते मारीविनतीकृपाकरीनेसांजलोअ
होशांतिपरमेश्वरतुमें शांतरसेंपरिपूरितमाटे तमारोनामशांतिजे परंतुतेशांतरसतुं स्व
रूप यथातथ्यपणे शीरीतेंजाणिसकियें तेथीकृपाकरीने मुज्जनेउपदेशो जेथकी मारा
मनने शांतरसनी परखायके० परिह्वाथयीजाय तेरीतेंकहो ॥ १ ॥

धन्यतुंआतमजेहने ॥ एहवोप्रभ्रअवकाशरे॥ धीरजमन
धरीसांजलो ॥ कहुंशांतिप्रतीजासरे ॥ शांति० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेआनंदधन पोतानामनथी हर्षवंतथकोकहेजे जेहेमाराआत्मा तुंसर्व
आत्मासांत्रमांडळष्ट माटेतुंजनेधन्यजे केमकेमाराआत्माने शांतरसनास्वरूपतुंप्रभ्र
पुढवानो अवकासके० अवशर तेजधन्यतुंकारण एमशांतिप्रज्जनेपुढवाथी जिमप्र
ज्जुयें पाठोउत्तरदीर्घो तेरीतेंजव्यजीवोने आनंदधनकहेजे केअहोजव्यो दुशांतिस्वरूप
पकहुंते तमेमनमांधीरजथरी एटलेएकाग्रमननेराखी सांजलो जेरीतें शांतिजिनेश्वरें
जाथोतेनी प्रतिजासनामतजेरहस्यार्थेकहुंनुं पणस्वमतकल्पनार्थे कहेतोनी ॥ ३ ॥

जावअविशुद्धसुविशुद्धजे ॥ कह्याजिनवरदेवरे ॥ तेतेमअ
तथ्यसहजे ॥ प्रथमएशांतिपदसेवरे ॥ शांति० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ षट्शब्दनाष्टुष्टाष्टुष्टजाव जेरीतेंजिनवरदेवेंकह्याजे तेमांष्टुष्टजावनेष्टुष्टप
पो तथाष्टुष्टुष्टनेष्टुष्टपणे अविशुद्धके० नित्रांतपणेशहजे ए प्रथमके० पेहेलोशां
तिरसनापदनामस्थानक तेअहोजव्यतुं सेवके० आचर एटलेष्टुष्टश्रदान आव्या
विना आंगलसंपूर्ण शांतिपदतुंकथनकहुं तेसंजवेजनही माटेप्रथमष्टुष्टश्रधानरूप शां
तरसतुंस्थानकते हेआत्मातुं सेवके०आदरा ॥ ३ ॥

आगमधरगुरुसमकेति ॥ किरियासंवरसाररे ॥ संप्रदायी
अवचंकसदा ॥ सुचीअनुजवाधारे ॥ शांति० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीपरमेश्वरजाणीतसिद्धांतोना धारकगुरु इहाकोइकहेजे नवपूरवष्टु
दीतो अजव्यपणजणे तोआगमधारीगुरुनी सीअधिक्यता तेनेउचरजे शुद्धदेवगुरु
धर्मेनी प्रतितवंत एवासमकेतिगुरुथी शांतस्वरूपपामे तेगुरुकेवाहोय सारके० प्रधा
न आश्रवनिरोधीने संवरसंबंधनीक्रिया साधवामां प्रवर्तिरह्याजे वली मुग्धप्राणीओ
ने उगवानी संप्रदायीके० परंपराजेनेनथी एटलेगुरुक्रमगतेंजेमां अन्योनेउगवानो
आचरणप्रवर्तननथी माटेष्टुष्टसंप्रदायीजे वली सुचीके० पवित्रआत्मस्वरूपग्यानका

अर्थ ॥ इहांकोइएमकहेसेजे मननोएवोस्वजावजहसे जे कोइस्थानकेंनजाय माटेप
 रमेश्वरकने पण नथीजातो एटले एनोफिरवानोस्वजाव नथी एवुंबोजनारने आनं
 दधनउत्तरआपेढे केहेजाइतेतोमारोजीवजाएढे एतोजेमरात्रें तेमदीवसें जेमवस्ती
 मां तेमउजाडमां जेमआकाशमां तेमयातालमांजाय एरीतेमनफरीरह्योढे पणएनीग
 तिकोइस्थानकें रोकेते रोकातिनथी तेथीएमननी अप्रतिहतगतिढे फरीत्रमणशीलीढे
 एनीचंचलतानी उपमानकरियें तेवोकोइजगतमां चंचलपदार्थनथी इहांकोइकेडेके
 जेफिरेतेवरेपणखरो माटे शब्दरूप रस गंध स्पर्श एउनोस्वादमनमां मिलतुंहसे ते
 नो दृष्टांत जेमकोइपुरुषनेसर्पेखायो एवुंकोइयेंकद्युं तेनेकोइयेंपूढयुंजे सापनामुखमां
 कांइयासआय्युं तिवारेतेणेकद्युं सापनामुखमांसुंथावे सापनुंमुखतो थोथुके० खाली
 जरद्युं मात्रसापेखायो एवुंनामथयुं पणसापनामुखमां यासतोएककवलमात्र नथी
 आय्युं एथोखायो न्याथके० साचुंढे तेमज शब्दरूपादिकनुंस्वादमात्रतो पांचेडीलइ
 गया अनेमननामुखमांतो काइपडयुंनहीतेथी थोथुके० जरापुंनही ॥ ३ ॥

मुगतितणाअजिलाषीतपीया ॥ ज्ञाननेध्यानअन्यासें ॥

वयरीडुंकांइएह्युंचिंते ॥ नाखेअलवेपासेंढो ॥ कुं० ॥३॥

अर्थ ॥ माटेएमनते महाडुष्टनिर्वयीढे केमकेजेएकमोहनाजअजिलाषी तपस्या
 नाकरनार तेमननेसाधवामाटे ग्यानध्याननेअन्यासें एटलेआत्मस्वरूपजाणवामाटे
 ग्याननोअन्यासकरिरह्याढे तथापोतानुंस्वरूपप्रगटकरवामाटेध्यानते तदाकारवृत्तिं
 स्वरूपचिंतवनातुं अन्यासकरिरह्याढे एवामहामुनीओनेपण एमनरूपमहाडुष्टअनु
 तेकोइएवीरीतनुंचिंते एटलेएवोकोइघाटनुं विचारविचारे जे अलवेके० सहजेनिप्रया
 सें एटलेकोइविशेषविचारणारूप उद्यमकखाविनाज कर्मरूप पासके० जालमांना
 खीआपे जेमप्रअचंद्रराजरूपीने सातमीनरकना इलियाबंधावीदीया तेमजएकआख
 नाउलालामां केवलज्ञानपणउपजावीदीधुं ॥ माटेजिहांसुधीमनगामनआवे तिहांसु
 धी कष्टक्रियासर्वनिःफलजाणवी ॥ ३ ॥

आगमआगमधरनेहाथें ॥ नावेकिणविधिआंकुं ॥ किहां

कणेजोहठकरीहठकुं ॥ तोव्यालतणीपरेंवांकुंढो ॥ कुं० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ इहांकोइकसेजे जिहांसुधीआगमनीप्रवृत्ति जाणीनहोय तिहांसुधीमनड
 साथ्ये तेनुंउत्तर जे आगमजो मननी स्थिरतानुंकारणहोय तोआगमनाधरनार
 आगमहायमांजढे वलीतेमांमनदमनकरनुं तेनुंज अधिकार बांचीरह्याढे तेटापोपण

श्वरनाशित सिद्धांतनेविषे बोधके० जाणपणोढे अथवा आगमके० सिद्धांतोधीबोध
जाणजो एटले पूर्वोक्तगुरुनीसंगते स्वरूपप्राप्तिरूपफलथाय ॥ ४ ॥

दुष्टजनसंगतिपरिहरी ॥ जजेसुगुरुसंतानरे ॥ जोगसाम
र्थ्यचित्तचावजे ॥ धरेमुगतिनिदानरे ॥ शांति० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वलीशांतरसान्जिलाषिपुरुषते दुष्टके० दुष्टपुरुषजे मतममत्वनाग्राहक ह
उग्राहि तेनाकेवाचीद्वष्टश्रद्धावानथाय माटेतेनीसंगतनकरे अनेरुढागुणनाधारकजेगु
रु तेना संतानीआ एटलेपरंपरागते शीष्यशीष्यादिकोने जजेके०सेवे पढेजोगसामर्थ्य
जे मनादिक त्रणयोग्यते स्ववसीनूतढते चित्तनेविषे नावके० आत्मस्वजाव अढेद
अज्ञेदादिकने जेप्राणी धरेके०धारीराखेतेप्राणीमुक्ति तेकर्ममुक्तीजवातुं निदानके०
सूजकारणढे केमकेचित्तवृत्तिरुंधन तेजकर्ममोहंतुंमूलकारणढे ॥ ५ ॥

मानअपमानचित्तसमगणे ॥ समगणैकनकपाखाणरे ॥
वंदकनिंदकसमगणे ॥ इशोहोयतुंजाणरे ॥ शांति० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एवानिजात्मस्वजावमांप्रवृत्त्यां तेपुरुषोनाचित्तकेवाहोय तेनेकोइसत्का
रशन्मानादिककरे तेमांर्हषउह्वाहनधरे कोइअनादरें अस्तकारकरे अतन्मानादिकें
अपमानकरे तोपणमनमांविषवादनधारे एरीतेंचित्तनी समवृत्तिहोवाची लोचदशामं
दपडिगयी तेथीतेना मुखआगलकोइसूवर्णमूके तेमजकोइपडरनीजोढी आगलआवी
मूकेतोपणतेबेनेतुल्य सरिखामाने पणसुवर्णने अधिकनमाने अनेजोढानेहिननमाने
वलीकोइके प्रसंसाकरीवंदनाकरी तेथीमनमांप्रश्नथाय तेमजकोइके निदाअढताढ
ताअवगुणकह्यातोतेनाउपर रोसआणोनही मनमांउत्सुक अनुत्सुक स्वजावनहोय
हेनव्य एवोजाणके० प्रवीणतुंहोय ॥ ६ ॥

सर्वजगजंतुनेसमगणे ॥ गणैतृणमणिचावरे ॥ मुक्तिसंसा
रबेदुसमगणे ॥ मुणैचवजलनिधिनावरे ॥ शांति० ॥ ७ ॥

अर्थ॥वलीत्रसथावरमात्रसमस्तजगतना जंतुके० जीवोने एकराजा एकरांक एकश
त्रु एकमित्र एकस्वजन एकपरजन इत्यादिकने समतुल्यमाने तेमजतृण तथा मणीशब्दें
सूर्यकांति चंद्रकांत्यादिकमणीने नावके० समजावणै पणहिनाधिकपणैनेगणै वली
मुक्ति तथाचारगतिरूप संसारएबेदुने समतुल्यमाने एटलेअप्रमादिशातमां गुणगणै
प्रवर्त्तनेएकथनढे तेथीतिहांमनस्वस्थित वृत्तिथेढे हिनाधिकथीमनउगीगुं माटेसं

शास्त्रवादेसमजावे तोपणसमजेनही तोएमारी कुमतिस्त्रीनो प्राता माटेसालोने अ
ने आत्मा शुद्धोपयोगें प्रवृत्ते तेव्हा रें सुमतिस्त्रीतुंप्रातापण एहिजळे ॥ ६ ॥

मेंजाखुंएलिंगनपुंसक ॥ सकलमरदनेठेले ॥ बीजीवाते
समरथठेनर ॥ एहनेकोइनजेलेहो ॥ कुं० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वलीअहोस्वामि मेशास्त्र द्वारार्थें एमननेनपुंसकलिंगीने एमनिअंकखुं प
रंतुप्रत्यक्षप्रमाणे विचारीजोयुंतो एमनसमस्तमरदोने ठेजे हटावीनाखे एटलेजोपुरुष
त्वधर्में सहीतहोयपण जो तेनोमनअन्यठेकारणें प्रवृत्तिरखुंहोय तोठतोपुरुषस्त्रीनेसंयो
गें नपुंसकसमानथयीजाय केमकेएमहामरदरूपमनजो पुरुषनेसहायी नेलोन
व्योतो ठतोमरदते नपुंसकप्रायेंथयीजाय तोएमन सर्वमरदोमांअग्रगामीने माटेतप
करवामां कष्टक्रियासाधवामां सिंढनागादिकनेदमनकरवामां समुद्रादिकजलतरण
क्रियामां आकाशगमनमां जूतपीशाचादिक वसीकरणक्रियामां मनुष्यसमर्थे परंतु
हेकुंशुप्रमेश्वर एमनने एक नवपरिणतिपरिपाकी मुनिराजविना बीजोकोइपण जेजे
के० जीलीशकेनही एटले एनीगतनेरोकीशकेनही एकाग्रतायेंराखीशकेनही माटे
मारुंमन कोइरीतेंतमारीसाथें तदाकारथातुंनयी ॥ ७ ॥

मनसाध्युंतेणेंसघलुंसाध्युं ॥ एहवातनहीखोटी ॥ एमकहे
साध्युंतेनवीमानुं ॥ एकद्विवातठेमोटीहो ॥ कुं० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माटेहेप्रश्न चंचलतामिटावीने एकाग्रतायें जेपुरुषेंमनने साध्युंके० वसीजुं
खुं तेपुरुषें सर्वतपसंयमादिकार्य साध्या एटलेएकसाधे सर्वसाध्युं केमकेसाधनतुं
अत मननुंसाधवुंठे तेथीजेप्राणीयें मनवसकखुं तेणेंआत्मवक्राइतुं मूलसिद्धकखुं
एवातके० एकहाणीखोटीनथी निसंदेहसाचीने पणकोइमारजेवो महासूर्ख माया
वीळतो पोतांनासुखथी एमकहेके मंमारुंमनसाध्युं तेनाकह्यावचनप्रतें मातुंनही प्र
माणनकरुंकेमके मंमनवशकखुं एवातमोटीने घणीलांबीने पणठोटीनथी ॥ ८ ॥

मनडुंदुराराध्यतेवसआण्युं ॥ तेआगमथीमतिआणुं ॥ आतं
दघ्नतप्रचुमाहरुंआणो ॥ तोसाचुंकरिजाणुंहो ॥ कुं० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ माटेहेप्रश्न इःशाराध्य जेडुःखेकरिसाधवामांआवे एवुंमनते तुंमेवशकखुं
तेमनवशकरवानीवात आगमके० सिद्धांतोथी मारीबुद्धीनेविषेआणुं एटलेतमेजेप्र
मनवशकखुं तेबुद्धीमारेसिद्धांतोथीने पणप्रत्यक्षनथी तोहेपरमानंदनासमूहएवा प्रश्न

शांतिपरमेश्वरनी मुजनेचेटके० प्राप्तिथयी तेथी अहोअहो नमोनमोमुजने एमकहुं
परंतुएगाथातुंरहस्यार्थतो आनंदघने श्रीशांतिपरमेश्वरने शांतरसतुंप्रभकसुं तेना
हर्षथी एवचनढे ॥ १३ ॥

शांतिसरूपसंक्षेपथी ॥ कह्योनिजपररूपरे ॥ आगममां
हेंविस्तरघणो ॥ कह्योशांतिजिनचूपरे ॥ शांति० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ आनंदघनकहेढे अहोजव्यो एस्तवनमां शांतरसतुंस्वरूपते निजरूपेएटले
पोतानोस्वरूप तथापरजव्यजीवोनोस्वरूपप्राप्तिकारणे थयातथ्यकथने संक्षेपथीसूत्रें
करिकह्यो पणअहोजव्यो जोतमेविस्ताररुचीगो तो शांतिजिनराजें शांतरसतुंस्वरूप स्व
जाषितसिद्धांतोनेविषे अत्यंतविस्तारपणे जाष्योढे तिहाथीअवधारणकरजो ॥ १४ ॥

शांतिसरूपएमजावसे ॥ धरीशुद्धप्रणिधानरे ॥ आनंदघन
पदपामसे ॥ तेलेहेसेबहुमानरे ॥ शांति० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ माटेअहोजव्यो एमपूर्वोक्तरीतें रागदेषविषय कषायादिकेंरहित तेष्टुद्ध
निर्मल अने प्रणिधानते मननीनिश्चलतावृत्ति एकाग्रताधारिने जेप्राणीशांतरसतुंस्वरूप
पजावते विचारते तेप्राणी आनंदशब्देंपरमानंदनो समूह तेसंबंधी निर्वाणपदपामसे
त्रयंजगत्पूज्यपणानो बहुमानपामसे ॥ १५ ॥ इतिश्रीशांतिजिनस्तवनसमाप्तः ॥

॥ अथश्रीकुंतुजिनस्तवनप्रारंभः ॥

॥ रागगुर्जरीतथारामकजीअंबरदेहोसुरारीहमारोएवेशी ॥

कुंतुजिनमनहुंकिमहीनबाजेहो ॥ कुं० ॥ जिमजिमजत
नकरिनेराखूं ॥ तिमनिमअलगुंजाजेहो ॥ कुं० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेकुंतुपरमेश्वर मारुंमनमहोटेकष्टकरी तुजथीबजाववावांहुं जोडवाचा
हुं तोपण जावस्तवसंबंधी ध्यानादिकमां कोइप्रकारेंनबाजे नमिले एटलेअन्यस्था
नकें मलिरह्युंढे पणतुजथीजाजतुंनथी हेपरमेश्वर जेमजेमहुंमारामनने प्रयत्नकरीथ
णोजाबतोकरी राखवावांहुं एटलेप्राणायामादिकें रेचकपूरककुंनकें इत्यादिकवद्यमैक
रीराखूं एटलेहुंतोएमजाणजे एनेएकाग्रराखवानुंठ पायजेध्यानहतो तेजमैकसो मा
टे एकाग्रते परंतु एमन तेमतेमतुजथीवेगहुं नासीजाय पणताराथीबाजेनही ॥ १ ॥

रजनीवासरवसतीजजु ॥ गयणपायालेंजाय ॥ साप

स्वाएनेमुखहुंथीथु ॥ एहओस्वाणोन्यायहो ॥ कुं० ॥ २ ॥

धनधीकह्युं रहस्यायेंतेविरुध समयके० सिधांतनो निवासके० स्थानकडे एटले शु
ःधात्मनाअनुभवथी। कोरखांडीतेज परसमयजाणवुं ॥ ३ ॥

तारानक्षत्रग्रहचंदनी॥ ज्योतिदिनेसमकाररे ॥ दर्शनज्ञा
नचरणथकी ॥ शकतिनिजातमधाररे ॥ ध० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ फरिआनंदधनकहेते अहोस्वामि शुधात्मानुभवमां अनेज्ञानदर्शनचारि
त्रमां जेदळेकिंवाअजेदळे हवेपरमेश्वर दृष्टांतसहितउत्तरकहेते जेम तारा नक्षत्र ग्र
ह चंद्रमांनीज्योति ते दिनेसके० सूर्यनेविषे अंतर्भूतते तेमज दर्शनशब्द केवलदर्श
ननीज्योति तथाकेवलज्ञाननीज्योति अने ह्यायकचारित्रनीज्योति एत्रणेज्योति तेस
र्वपोतानाआत्मानी अनंतवीर्यरूपजेशक्ति सामर्थ्यता तेथकी धारके०अवधार एटले
आत्मशक्तिनीज्योतिमां ज्ञानदर्शनचारित्रनीज्योति अंतर्भूतते ॥ ३ ॥

जारीपीलोचीकणो ॥ कनकअनेकतरंगरे ॥ पर्याय
दृष्टीनदीजीयें ॥ एकजकनकअन्नंगरे ॥ ध० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ फरीएजकथनउपर दृष्टांतकहेते सूवर्णधातुने कोइअजाणथकोपूढे जेसा
तधातुथी एकसूवर्णधातुने निजलक्षणे शरीरतेउलखाय तेवारेंकोइकबोव्योजे पारादि
कसर्वधातुथी वजनमांजारीहोयते सूवर्णधातुकहियें कोइबोव्योसर्वधातुमां पीलासैंव
ल्लुष्ट कोइबोव्योसर्वधातुमां अत्यंतसचिकण एमशोनानाअनेक तरंगके० पर्यायते प
रंतुपर्यायांतरें दृष्टीनआपियें अपेहानराखियेंतो पर्यायांतरसंबंधी जेजंगतेशीरहित
एवोअजंग सूवर्णइव्यतेएकजते ॥ ४ ॥

दरशाणज्ञानचरणथकी ॥ अलखसरूपअनेकरे ॥ निरवि
कलपरसपीजियें ॥ शुद्धनिरंजनएकरे ॥ ध० ॥ ५ ॥ ॥

अर्थ ॥ तेमजकेवलदर्शनरूपपर्यायें पणएकअलखनोजस्वरूपते अनेकेवलज्ञान
रूप पर्यायेंजोइयें तोपणएकअलखनोज लक्षणते वलीह्यायकचारित्ररूप पर्यायेंजो
इयें तोपणएकअलखनोज लक्षणते एमबीजापण अजर अमर अचल अकल अरु
ज इत्यादिक अलखजेपरमेश्वर तेनाअनेकसरूपते पण पर्यायांतरसंबंधी जेदकल्प
नायेंकरीरहित इव्यार्थिकपणे अजेदवृत्तिचिंतवनरूप निरविकल्प रूप अमृतोपश
मरसनुंपानकरियें तोद्युद्धनिर्मल कर्मअंजनरहित जेपरमेश्वर तेएकजते जेमरूपना
दिकथी महावीरपर्यंत सर्वतीर्थकर सचायेजिन्न पणरूपेंअजिन्न ॥ ५ ॥

स्थिरताथी हेप्रभुताराचरणकमलोमां क्णिविधिके० कोइरीतेनावे एटलेतमारा चर
एकमलमां लाववाना जेटला यल्लकरुं तेटलासर्वप्रयास निःफलकरीआपे केमकेए
आंकुंके० वांकुंके शरलनथी वक्रुंके विना रोक्क्योतोकदासारहिपणजाय परंतु रोक्क्योतो
रहेजनही एमकोइप्रकारें तमाराचरणोथीनबाजे एवुंजोथीनेहुं किदांकणोके० कोइस्था
नकें एमननेहृत्करिनेजो हृटकुंके० हृटकुंहुं तोजेमसर्पनुंगमन तेडेडकीधाविनाजवक्रुंके
तोडेडकखापठिव्रकताथीनुंसुंकेवुं तेमएमननेपण हृटक्कुंनही तिहांसुधीतोचलुं अने
जोहृटक्क्यो खीजव्योतोतेवारे सर्पनीवक्रतानीपरेंवांकुंथयीने हेहुंघुपरमेश्वर मारुं
मनतुऊथीबाजतुंनथी एटलेमारामननी प्रकृतिवुऊथीमलतिनथी ॥ ४ ॥

जोठगकहुंतोठगतोनदेखुं ॥ साहुकारपणनाही ॥ सर्वमांहेने
सदुथीअलगुं ॥ एअचरिजमनमांहीहो ॥ कुं० ॥ ५ ॥

अथी ॥ अहोपरमेश्वरजो एमननेठगाइकरतोदेखुंतोठगकहुं पणएतोपाचेंडीनेप्रेरकडे
माटेठगाइनाकारकतोइंइडे पणएनेठगाइकरतांदेख्याविना ठगकेमकहुं तेमजएनी प्रेर
कशक्तिनेअजावें इंइठगीशक्तानथी पांचेंडीएनाप्रवृत्ताव्याविना प्रवर्चनकरीशक्तानथी
एटलेइंइथीने शब्दरूपाविकमां प्रवर्त्ताववानुं मूलकारणमनडे माटेसाहुकारपणनथी
तेथीएमनते नारदजेवुंमहाठग जणायडे केमके सर्वशब्देपांचेंडीयोमां एनोइंइमलि
होडे एकीनूतथयीरहोडे एनामिलापविना पांचेंडीव्योथीठगाइथायजनही वलीइंइ
योशब्दरूपरसादि पोतपोतानाविषयग्रहणकरे तेवखतें एपोतानीपातीवेचीजेतोनथी
माटेसदुथीवेगलुंपणडे तेथीहेपरमेश्वर एमारामनमां महोदुंआश्वर्यलागेडे केमकेजे
सर्वथीजेनुं तेवेगलुंकेमकेवाय अनेजेसर्वथीवेगलुं तेजेनुंकेमकेवाय एमअन्योन्यविरो
धिडे परंतु एनेविषेबेहुविरोधते अविरोधपणेजेजारह्याडे एआश्वर्यडे ॥ ५ ॥

जेजेकहुंतुकाननधारे ॥ आपमतेरहेकालो ॥ सुरनरपंदि
तजनसमजावे ॥ समजेनमाहरोसालोहो ॥ कुं० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वलीमाहुरामनने जेजेहुंहीतशीह्णुं उपदेशकरुं तेमारोवचनमात्रकाने
जनधारे एटलेपोतानी इहायें जेजेसुजासुनतरंगउपजे तेप्रमाणेरहे तेथीएमारोमनते
कालोके० महामेलोडे आर्त्तरीइंचितवनायें उपगतमाटेस्थामडे तोहुंसुंसमजावीशकु
पण सुरके० देवतामहाशक्तिवंत तेपणमनने समजावेडे तेमजप्रवलमनुष्य जेथकी
सिंह अष्टापदपह्नीजेवापण जयपामे एवापुरुषोमांपणवली पंमितके० महाकोविदते

टाथीप्रीतशी महोदानीतो रुपाजजोइयें दयावंतपणानुं तमारुंबिरूढते माटेमाराठ पर रुपाकरीने तमारा चरणके० पगनेनीचें मारोहाथग्रहीनेराखजो इहां परमेश्वर तो सिद्धगतिपाण्यामाटे तेमनेचरणनुं असंजव तथासेवकनुंहाथग्रहनुं तेनुंपणअसं वजठे परंतुएवचन नक्तिपद्मनुंठे तेथीदूषणनथी नक्तलोकाओलंबा देताजआव्याढे॥१॥

चक्रीधरमतीरथतणो ॥ तीरथफलततसाररे ॥ ती
रथसेवेतेलहे ॥ आनंदघननिरधाररे ॥ घ० ॥ ए ॥

अर्थ॥ अहोपरमेश्वर एपूर्वोक्त तमारासमयधर्मनुं शुद्धात्मस्वरूप प्राप्तिरूपफलकं अनेतमाराधर्म समयसंबंधीतीर्थनुं आनंदघनप्राप्तिरूपफल आगलवर्णव्युं तेधर्मतीर्थ शब्दं चतुर्विधसंघनातमे चक्रवर्तिढो तेमाटेज धम्मवरचाउरंतचक्रवट्टीणंकंघुं तेथीतमा रीआण चतुर्विधश्रीसंघमां अखंरूपपोप्रवर्तें तेमज तीरथफलके० चतुर्विधसंघनातु मेंफलढो तेमज तीरथशब्दसाथें ततशब्दमिलावडुं तेवारेतीर्थनातत्वढो रहस्यढो तेमजतीर्थमां सारके० प्रधानवस्तुतमेढो एटजेजेतीर्थनुं ताराजेवो चक्रवर्तिप्रवर्तक त थाजेमांताराजेवो फलजुतपदार्थ वलीजेमांताराजेवोतत्व वलीजेमां ताराजेवोसार प दार्थ एवोजेतमारोतीर्थ जेनेतमाराजेवा नमोतीढस्स एवीवाणियें नमस्कारकरेढे एवो जेचतुर्विधसंघरूपतीर्थ तेनेजेप्राणीसेवे आदरे तेप्राणी निरधारके० निश्चैथी निसंदेह पणे आनंदघननुंसमूहपामे ॥ ए ॥ इतिश्रीअरजिनस्तवनसमाप्तः ॥

॥ अथश्रीमद्विजिनस्तवनप्रारंभ ॥

॥ रागकाफिसेवककिमंअवगणियेंहोएदेशी ॥

सेवककिमंअवगणियेंहो॥मद्विजिन॥एहअबसोजासारी॥अव
रजेहनेआदरअतिदीए ॥ तेहनेमूलनिवारीहो॥मद्वि० ॥१॥

अर्थ ॥ अहोमद्विपरमेश्वर अबके० हवेकर्मनेहूयकरवाथी पाण्याजे केवलज्ञान केवलदर्शन तेनीसोजा सारीके० रुडीप्रधानपामिने पोतानीसाचीसेवानुंकरनार चाक रतेनी एवेटाणेकेमअवज्ञाकरोढो एटजेमारीअवज्ञाकरवी योग्यनथी अवरके० ताराथी बीजाजे माराजेवा संसारीजीव रागादिपरिणतियें अस्याढे जेनेआस्यादासी अर्थात् आदर सत्कारअपेढे तेआस्यादासीने हेप्रच्युतमें मूलथीके० जडथी निवारणकरीढे रहस्यार्थें जडथी निर्जोनिताकिलियेंकरी उखेडीनाखीढे दिहाजेताज अस्यानुंस्याग कंघुं अनेजेवारें बारमेंगुणतापोचढया तेवारेंमुक्तिप्राप्तिरूप आस्यानेपणनिवारी ॥१॥

के० सामर्थ्यवान् कुंभुपरमेश्वर मारोमनतुम्बोबाजतुंनथी तेने एकतमारे विषे थिरतायें
 एकाग्रतायें प्रवृत्ताविद्योतो साचोके० प्रत्यक्षप्रमाणे करीजाणुं प्रमाणकरुं एटलेशब्दप्र
 मापोतो एवातप्रमाणजळे परंतुपरमेश्वरेंमनवसआणुंते प्रत्यक्षप्रमाणे प्रमाणकरुं
 ॥ ए ॥ इति कुंभुजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथ श्रीअरजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रांगपरजतथामारुं ॥ ऋषजनोवंसरयणायरूपदेशी ॥

धरंमपरमअरनाथनो ॥ किमंजाणुजगवंतरे ॥ स्वपरसम
 यंसमंजावियें ॥ महिमावंतमहंतरे ॥ ध० ॥ १ ॥ एंआकणी

अर्थ ॥ एगाथानुं अर्थ अन्वयकरीलखियेंतैयें अहो महंतके० महोटा महिमावंत
 एटलेशोसवई५ असंख्यातादेवता चक्रवर्ति वासुदेव राजाज्ञोसेनापति तथाअन्यपुरुं
 षोनाकोडीतेयोकरुं जयजयशब्द तेनाकञ्चारपूर्वक समवसरणनी महोटी महिमा
 तइत् एवाअरनाथपरमेश्वर तमारोकेवलज्ञानसंबंधीजे परमोत्कृष्टधर्म तेदुंकेमजा
 णुं शीरितेंओलखुं हेजगवंत स्वसमयते स्वरूपप्राप्तिसमय एटलेशेसिद्धांतप्रमाणेप्रवर्त
 तां स्वरूपपामियेंते समजावियेंके० मुज्जेनेसमजावो तेम एथीअन्यजे समयप्रमाणे
 प्रवृत्तां स्वरूपसिद्धिपामियें तेपरसमयकहियें तेपणमुज्जेनेसमजावो ॥ १ ॥

शुद्धातमअनुजवसदा ॥ स्वसमयएहविलासरे ॥ परबडी
 गहडीजेहपडे ॥ तेपरसमयनिवासरे ॥ ध० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेपरमेश्वरउत्तरकहेते हेअनंदधन शुद्धनिर्मल स्वरूपवंत निरुपाधिक
 एवाआत्मतत्वतुं सदाके० निरंतर स्वरूपतावंत स्वरूपतुंप्रत्यक्षकरवुं तेअनुजवकहिये ए
 टलेशेथकीशुद्धात्मतुं तांतकालिकज्ञानथायते स्वसमयके० मारोस्या दादिसिद्धांतनो वि
 लासके० विलसनते उतरखाणजाणवी अनेए शुद्धात्मअनुजवथी निन्नयावत्मात्रक
 थन तेमारोसमयनही तेजकहेतेजे परके० जेकथनमां शुद्धात्मअनुजवीपणुंनथी ए
 वुंजे बडेके० वट एटलेशेतेवाकथनतुं जेटलुंविस्तारते अथवाजेकथनमां शुद्धात्मअनुं
 नवजेटलो विस्तारपयौकथननथी पण गहडीजेहपडे एटलेशेजेकथनमां आत्मअनुजव
 थी विरुधकथननी गायपडेते एटलेशेकोइकजैनमतनुंज कथनकहिरयुंते तेमांसर्वथा
 तोपरसमयनथी पणगायामात्रते एटलेशेकोइकनयें आत्मअनुजवथी परकथनते तो
 कर्त्ताअनंदधनना आसयप्रमाणे तोतिहांपणपरमेश्वरें परसमयकहुं पणनिजसमं

अर्थ ॥ तेमजहेप्रभु नवनोकषायमां १ हास्यमोहनी २ अरतिमोहनी ३ रति
मोहनी ४ शोकमोहनी ५ डगड्यामोहनी ६ जयमोहनी तेनोकषायमाटे क्रोधादिकक
षायनीअपेक्षाये पांमरके० रांक तथासंसाररूपखेतिनी वृथीकारकमाटे करसाके० खे
तीखेडानी आलीके० पंक्तिरेक्रोधादिककषायथी सहस्रमाटेनोकषाय तेजिवारें तमेक
पंकश्रेणीरूप गजके० हाथीनीस्वारीकरीतेवारें तेषे श्वानके० कुतरानीरीतग्रहणकरीजे
मराजमार्गेंहाथीचालतां हाथीउपरचडनारने कुतरापांचीशकेनही परंतुहूहूतोकरेज ते
मपरमेश्वर श्रेणीगजेंआरूढथया तिवारेंगरजतोसरेनही पणहाकधीतो हास्यादिक
ढणयानही माटेकुतरानीपरें हाकहाककरतारह्या ॥ ५ ॥

सगधेषअविरतिनीपरिणति ॥ एचरणमोहनायोधा॥ वीतरा
गपरिणतिपरणमता ॥ उठीनाठाबोधाहो ॥ मल्लि० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वलीरागदशा द्वेषदशा एबेनवबीजनाअंकूरनाउत्पादक तेमज अविरति
प्रणानेविषे तदाकारीपणोप्रवर्चुं एत्रणोनुंपरिणमन ते चारित्रमोहनीयना योधाके०
सुनटढे एटजेचारित्रमां प्रवर्चतामुनीराजोने चारित्रश्रीपाडवाना योधाढे परंतुहेपर
मेश्वर तमेजिवारें वीतरागपरणतिनेविषे परिणमनके० तदाकारपणोथाताढतां एटजे
तमोनेवीतरागपणामां एकाग्रवृत्तिचेंप्रवृत्तानीदशाजोइने तेषोविचांखुंजे अमारीविरो
धी वीतरागता एघरमांआवी माटेआंइअमोतेरियेनही एमविचारीबोधाबुध अचगम
ने जाणताढतां पोतानीमेजेज उठीने नासीगयाएकार्यतमारो सहजेथयो ॥ ६ ॥

वेदोदयकामापरिणामा ॥ काम्यकरसहुत्यागी ॥ निःकामीकरु
णारससागर ॥ अनंतचतुष्कपदपागीहो ॥ मल्लि० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वलीअहोपरमेश्वर वेदनोउदयतेथी कामना परिणामके० अनिलाप ए
टजे पुरुषस्त्री स्त्रीपुरुष एबेनोअनिलाप वेदोनाउदयथीथाय तेवेदनाउदयथी काम
नुंपरिणामपणुंतो वेगलुंरखुं पणतमेतो कामके० वांढितकर्ममात्र सर्वनात्यागीहो
तोवेदोसर्वथाअज्ञाव तेनीशीअधिक्यता केमके वांढितकर्ममात्रना त्यागीथयातेथी
शब्दरूपसगंधादिकना अनिलापनुंपण सर्वथाअज्ञावथयीचूळूं माटेनिरअनिला
पीपणाथीज करूणारूपरसना समुड्ढो निष्कामीविना दयानापरिणामनुं अज्ञाव
जहोय तेथीतमे अनंतज्ञान अनंतदर्शन अनंतचारित्र अनंतवीर्य एअनंतचतुष्क
पद तेनिवीणपदनातमे पागीके० पदनारंगाणा एटजेमोहपदमांलीनंगो ॥ ७ ॥

परमारथपंथजेकहे ॥ तेरंजे एकतंतरे ॥ व्यव
हारें लखजेरहे ॥ तेहनाजेदअनंतरे ॥ ध० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे परमके० उल्लेख अर्थके० कार्यनोकरनारएवोजे पंथके० मार्गते जे
कहेके० जेठपदज्ञे तेएकांतनिश्चैनयनाज रंजेके० रागीठे एटलेजेसमात्र व्यवहारन
यना अपेहीकनथी एकांतनिश्चैनयनाज अपेहीकने अथवा एबेपदोनाअर्थनो अन्व
यएवीरीतेंकरियें तोविशेषतीखोजासे एटलेजेएकांतरागी तेपरमार्थपंथकहे एटलेउल्ले
खमार्गकहे पणबीजाधीनकेवाय एवुंनिश्चैनयनुं कथनकहीने वजीजेप्राणी व्यवहार
नयनेज लखके० जाणीनेरह्याठे एटलेनिश्चें तथाव्यवहार एबेनयमां एकव्यवहारने
जमुख्यजाणीरह्याठे तेव्यवहारनयवादीअोना जेदके० विकल्प अनंतके० घणाठे ॥ ६ ॥

व्यवहारें लखेदोहिला ॥ कांइनआवेहाथरे ॥ शुद्धनयथा
पनासेवतां ॥ नवीरहेदुविधासाथरे ॥ धर्म० ॥ ७ ॥ ॥

अर्थ ॥ जेप्राणीव्यवहारना रसियाहोय तेस्थिविरगुणेप्रवृत्तकादिकोनी घणीसेव
नादिक कष्टक्रियाथी तपसंयमादिक व्यवहारने लखेके० शिखीने दोहिलाके० महा
कष्टेप्रवर्ते परंतु तेवाव्यवहारनेसेवतां जन्मारोवहीजाय पणएकलाव्यवहारनी कडा
कुटकरणीकरतां कांइ लिगारमात्र स्वरूपप्राप्तिरूपवस्तु हाथेंआवेनही तेथीजोशुद्धन
यने आपनाके० प्रमाणकरिने एटले आत्माशुद्धनिर्मल कर्मोपाधियेंरहित एवीकरि
येंते शुद्धनयनीस्थापना सेवियेंके० विचारियेंतो आत्माशुद्धस्वरूपैरहितठे अथवा
आत्माआत्मस्वरूपपामसे एवो दुविधाके० दिधानावीपणानो शायके० कल्पना वि
चारणातेनरहे एटलेआत्मा त्रणोकाजेंशुद्धात्मस्वरूपीजठे एअरनाथनोधर्मएवोठे तेध
र्मनेप्रसादेंदुविधानी विचारणानरहे ॥ ७ ॥

एकपखीलखिप्रीतनी ॥ तुमसाथेंजगनाथरे ॥ कृपा
करिनेराखजो ॥ चरणतलेग्रहीहाथरे ॥ ध० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माटेजोशुद्धात्मस्वरूपीहुंहुंतो तमेशुद्धात्मस्वरूपीजठो परंतु हुंरागी हुंनि
रागी माटेतमारेमारे असमानधर्मिपणुंठे तेथीमेंतमारीसाथें एकपखीप्रीत लखिके०
जाणी एटलेतमोनेतो मारीसाथें प्रीतकरवानीइच्छाजनथी तोप्राणो प्रीतशीरीतेंथाय
तेथीअहो त्रिजगतनाथ तमारासाथेंप्रीतनीरीत नजथाय तमेत्रणजगतपूज्य हुंजग
तुनिखारी लोकोक्तिपणएमठे के वैर विवाह अनेप्रीतते शरिषासाथेंकरियें तोमहो

इणविधपरखीमनविसरामी ॥ जिनवरगुणजेगावे ॥ दीनबंधु
नीमहिरनजरथी ॥ आनंदघनपदपावेहो ॥ मल्लिण ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेसुमति जेस्वरूपज्ञाताप्राणीते एपूर्वैअठारदोष वर्जवानी विधिके०
रीतकही तेरीतें मनविसरामीके० मननेथिरताजावैप्रवर्त्तावी नेजेअठारदूषणैरहित
तेजअरिहंत देवाधिदेव एवीपरिहाकरिने सामान्यकेवलीओमांप्रधान एवाजेमल्लिप
रमेश्वर तेनागुणग्राम एटलेस्तवनाकरे अथवामनने विसरामनाधाम एवामल्लिजिन
ना गुणवर्णवीनेजे प्राणीगावेते मोहमल्लेहएषा एवानिजस्वरूपैरहित संसारमांज
न्मजरदिकें खिन्नअथला एवादीनप्राणीयोने बंधुके० ज्ञातानीपरें सहायनाकारक
एवामल्लिपरमेश्वरनी महिरके० कृपासंबंधी सीतलदृष्टीथी तेगुणगातापुरुष अति
डीयानंदनोसमूह एवोजेसुक्तिपद तेनेनिःसंदेहपयोपामें ॥ इतिमल्लिजिनस्तवनसंपूर्ण

॥ अथश्रीमुनीसुव्रतजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागकाफीआघाआमपधारोपूज्य ॥ एदेशी ॥

मुनीसुव्रतजिनरायएकमुऊवीनतिनिसुणो ॥ आतमतलक्युंजा
एयुंजगतगुरु ॥ एहविचारमुऊकहियो ॥ आतमतलजाएषाविण
निरमल चित्तसमाधिनविलहियो ॥ मुनीण ॥ १ ॥ एआकणी

अर्थ ॥ अहोसुनीसुव्रतजिनराज मुऊआनंदघननी एकआत्मतलसंबंधनी वीन
तिके० प्रार्थनाते अतिशयपपोसांजलो हेत्रिजगजुरु आत्मानेविसखो जे आत्मधर्मरूप
तल तेतमेकेमजाएषो एटलेशीरीतेनिश्चैकखो एहके० एआत्मतलतमे जेरीतेंजाएषो
तेतुंविचार अनुक्रमविधते मुऊनेकृपाकरिनेकहेजो केमके आत्मतलजाएषाविना पु
ज्जादिकजडथी आत्मानेजिन्नअवधारणकखाविना काम क्रोध लोच मोहादिकनेवसं
तो मननीसमाधिके० स्थिरतासहजेंपामियें परंतुअकामि अक्रोधि अमानि अमार्ग
अजोनि अमोही इत्यादिकनेविषे निर्मलढंतो चिचनितृत्तिनिरोध तदाकारें स्वस्वरूप
नेविषेजप्रवर्त्तनते नविलहियोके० नपाम्यो माटे आत्मतलजेमजाणुतेउपदेशो ॥ १ ॥

कोइअबंधआतमततमाने ॥ किरियाकरतोदीसे ॥ क्रियात
पुंफलकहोकेणजोगवे ॥ इमपूबधुंचितरीसैं ॥ मुनीण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ इहांकोइकेजो जे सर्वमतोमां आत्मतलतुंकथनढेतो परमेश्वरथीज पुढवातुंसं
कार्य तेनोउत्तरजे एमुनीसुव्रतप्रब्रुविनाजो बीजाने आत्मतलतुंनिरणयहोयतो कोइ

ज्ञानसुरूपअनादितुमारुं ॥ तेखीधुंतुमेंताणी ॥ जुठअज्ञान
दशारीसावी ॥ जातांकाणनआणीहो ॥ मल्लि० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेप्रभुतमारुं अनादिकालतुं ज्ञानस्वरूप तेमोहधीप्रगटीजे अज्ञानदशाते
धी आह्लादितहत्तुं तेतुंमेंताणीलीधूं अनेहेसुमतिमुमे छुठके० देखो अनादिकालनी
खीरनीरवत् जेअज्ञानदशानामे खी तेमल्लिनाथपरमेश्वरने आत्मस्वरूपातुंजवने असु
हामणीलागी तेधीअप्रितकारणीजाणीने तेनेआत्मरूपघरधी जाताजाणी पणकाण
नआणी एटलेएथी अनादिकालतुंघरवासहत्तुं तेघरबांढीने जेमठठनेसींघगया तेम
जायठेतोजेजाओपरंतुएथीजाषणकरखुं एटलीपण काणके० मर्यादनआणी॥१॥

निडासुपनजागरतुंजागरता॥तुरियअवस्थाआवी॥निडा
सुपनदशारीसाणी॥जाणीननाथमनावीहो ॥ मल्लि०॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेमजहेपरमेश्वर जब्यअजब्य शंसारीजीवोनेविषे निडातथा सुपनएबे अ
वस्थापामियें तेमजजब्यने जब्यत्वपणानो परिपाककाल तेरमेंगुणगणोथाय तिवारें
एबेअवस्थानो नास्तथाय अनेजागृतअवस्थापामे तथाचठदमांगुणगणाना अंतधी
सिद्धनेविषे उजागरअवस्थाहोय एचारअवस्थामां हेप्रभुतमारुं तुरियके० चोधीठ
जागर अवस्था प्राप्तअथी तेजोयीने निडादशामां गर्जितसुपन अवस्था तेजोजाखुं
जे अमोनेप्रभुयें दूरवचनकह्याविनाज अमारीप्रतिपक्षणीओने मनावी माटेअमारो
तीरस्कारअयो एमजाणीने रीसाणीधकी आत्मघरधीजातीदेखीने स्वरूपमांअंतराय
कारकजाणीने हेनाथतमेतेनेमनावीनही ॥ ३ ॥

समकेतसाथेंसगाइकीधी ॥ सपरिवारसुंगाढी ॥ मिथ्याम
तिअपराधणजाणी ॥ घरधीबाहिरकाढीहो ॥ मल्लि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीहेपरमेश्वरतमे मिथ्यात्वधी उपरांठाथयीने उपशम विवेक संवरादि
कपरिवारसहित समकेतसाथें सगाइते गाढीके० अत्यंतनिवडकरी तिवारेतमे आ
त्मस्वरूपधी विरुथप्रवर्तिका एवीमोहनीयनीपुत्रीजे मिथ्यामति तेआत्मधी मिलवा
नीवांगाने नांजीनाखनारी माटेअपराधीजाणीने हेप्रभुतमेतमारुं आत्मघरधी बाहेर
काढीमूकी पणसर्वथाप्रकारें एतुंघरमांप्रवेसज नथीराखुं ॥ ४ ॥

हास्यअरतिरतिशोकदुगह्णा॥जयपांमरकरसाखी॥नोकषा
यश्रेणीगजचढतां ॥ श्वानतपीगतिजाखीहो ॥ मल्लि०॥ ५ ॥

सुखनो कर्त्तापणथावरजंगममयी जडचेतन अने दुःखनो कर्त्तापण थावरजंगममयी
जडचेतन तेथी थावरनो करेलो सुखदुःखजंगममां प्रवेशयतुं जो इयें तेमजजंगमतुं करेलो
सुखदुःख थावरमां प्रवेशयतुं जो इयें तो एमके वाथी शंकरदुषण थावरजंगमथाव ॥३॥

एककहे नित्यज आतमतत ॥ आतमदरशाणलीनो ॥ कृतवि
नाश अकृतागमदूषण ॥ नवीदेखे मतहीणो ॥ मु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीकोइक अद्वैतवादी तेरापंथी समेसारीया वासिष्ठसारग्रंथी एमकहे
जे नित्यके० निश्चैथी आत्माचारगतिसंबंधी हरेकजनवनेपाय्यो पण आत्मापोताना
स्वरूपदर्शनमां लीनोके० व्यापकठे एटजे त्रयोकाळें आत्मास्वरूपदर्शनेरहितनथी तेने
सैं एमपुढेंचुंजे आत्मा आत्मस्वरूपें लीन होयतो कृतविनाशके० साधवादिककरणीतुं क
त्करवो तेनो विनासजावदुषणते तुं नवीदेखेके० नथी देखतोसुं अने बीजोदुषण अक
तायम एटजे अणकीधातुं आवतुं नकखानुं प्राप्तथातुं एटजे जो आत्मा स्वरूपदर्शनमां
नित्यलीनमानोतो स्वरूपें लीनबतो आत्मा दुःकृतनेतोनजबांधे अने प्राणी आने दुःकृत
आगमथयो एटजे पापतुं उदयआव्यो ते अकृत दुःकृतनो आगमरूपदुषण तेने हेमतही
णातमे नथी जोतासुं एटजे तमाराज शास्त्रोमां एतुं वाक्यठेजे कृतविनाशनोक्तव्यं तेमा
टेकी धाविनाजोगवतुंसुं ॥ ४ ॥

सुगतितिरागीकहेवादी ॥ द्विएक ए आतमजाणो ॥ बंधमो
खसुखदुःखनघटे ॥ एहविचारमनआणो ॥ मुनी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वलीहेद्युदचेतना सुगतके० बौधमतनारागीप्राणी वादीके० बोधमत
नाशास्त्रनो पदककर्त्ता एमकहेते थावनमात्र आत्माते हणहणदीठ निन्ननिन्न जाणो
के० अंधारो एटजे जगतमां आत्मा मात्र तेमज अन्यपदार्थमात्र सर्वद्वणिकठे जे प्र
थमरूपें अविहितेनें तेथी बीजे हणोतेनथी एवो तेतुं सिद्धांतठे तेबौधवादीने सैंकयुंजे
आत्माने हणहणदीठजोतमे निन्ननिन्नठे रावशोतो बंधके० छुजायुंजकर्मबंधने ते
मज मोहके० कृतकर्म्मनां खपाववाने तथासुकृतकरे सुखनाजोगववाने फरिडकृत
करे दुःखनाजोगववाने एकपदग्रहणकरवाथीतो पूर्वकहाचारप्रकारोने एआत्मा
नघटेके० नसंज्ञे केमकेजे बंधनो कर्त्ता आत्मा रूपें बंधकरे अने ते हणथी बीजे ह
णोतो आत्मानिन्नठे तेवारे बंधनो कर्त्ता आत्मापणनिन्न जोका आत्मापणनिन्न एम
कर्त्ताकोइक अने जोकाकोइक एरीतें असंजनो विचार मनमां आणोके० लावो माटे
हेद्युदचेतना जेपोतेज आत्मतल पाय्यानथीने नूलाजफरेते तेथीपुढताडुं आ

दानविघनवारीसद्गुणने ॥ अन्नयदानपददाता ॥ लाजविघन
जगविघननिवारक ॥ परमलाजरसमाताहो ॥ मङ्गि ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बलीहेश्वरमेश्वरतमेकेवाथया दानसंबंधीविघन एटलेदानांतरायतुं निवार
णकरिने जव्यरासीजीवमात्रने अन्नयपदजेमुक्तिपदतेना दानना दाताके० देवावा
जाथया बलीतमेपोतातुं लाजाअंतराय निवारीने जगतवासी सर्वजीवोने लाजाअं
तरायना निवारकके० दूरकरनारथयीने पोते परमके० उत्कृष्टआत्मरूथि तेसंबंधी
रस अन्नयपदप्राप्तें उपनोजे अतिंडीयरस तेरसमां माताके० मन्त्रो ॥ ८ ॥

वीर्यविघनपंथितवीर्यैहणी ॥ पूरणपदवीयोगी ॥ जोगोपजोग
दोयविघननिवारी ॥ पूरणजोगसुजोगीहो ॥ मङ्गि ० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ बलीतमारे परमआत्मस्वभावनेपामवें उपनुंजेपरमोक्षास तेवळासैं उल्लासी
त परमआत्मवीर्य तडूपदरसपंडितवीर्यें एटलेपराक्रमेकरिने वीर्यांतरायनेहण्युं तेथी
संपूर्णतीर्थेकरपदवीपाम्याहो एटलेआत्मवीर्यफोरवतां आत्मपदवीनोरोधक विघनक
रताजेमोह तेनेतमें पंथितवीर्यैहण्यो तेथीपूर्यपदवीपाम्या एयोग्यते इहांसुत्रकारेंयो
गीपदगुंथ्योते तेपदनुंप्राप्त मेलववामाटे गुंथ्योते नेथोगीपदनुंअर्थकरियें तोतेपदवीथी
संयोग्यथो तेआत्मानेस्वरूपपदवीतुं समवायसंबंधसंजवे पणसंयोगसंबंधनसंजवे
तेथीयोगशब्दनाअर्थ एपदवीनेयोग्यते एमलित्व्युं कर्त्तातुंआशयकर्त्ताजाणे बलीतमें जो
गांतराय उपनोगांतराय एबेअंतरायने आत्मवीर्यथी निवारणकरिने संपूर्णसिद्धा
त्मसंबंधी आतगुणरूपजोगना सुजोगीके० जलाजोगवनाराहो एटलेसुजोगने अंतराय
करनारा जोगोपजोगांतराय एबेरोधकोनो नाशथयो ॥ ९ ॥

एअडारदूषणवरजिततनुं ॥ मुनिजनवृंदेगाया ॥ अविर
तिरूपकदोषनिरूपण॥निरदूषणमनजायाहो॥मङ्गि०॥१०॥

अर्थ ॥ माटेहेश्वरमेश्वर एमअडारेदोषतुंपूर्वे वर्षनकळुं एअडारेदोषनाकर्त्ता दूष
णतेथी तमारे तनुंके० असंख्यातप्रवेशरूप आत्मपिंजरहितथयो तेथीतमे मुनी
जनोना वृंदके० समूहनेगावायोग्यथया मुंनीनावृंदोयें तमानेस्तथ्या परंतुहेसुमति
अविरतीथी एटलेविरतिपणारहितथी नथीनिवर्त्तवुंजेने तेतोदोषनोनिरूपणकथनते
एटलेअडारेदूषणमां प्रवर्त्तवुं तेदोषतो सर्वजीवमात्रनेकेवाथ पणप्रभुतो तेअविरतादि
कदूषणथी रहितथयामाटेनिरदूषणपयो मनजायाके० मारामनमांसुहाया ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हेद्युद्धचेतना मंत्रश्रुतुं तेनोवलतुं त्रिजगतगुरुमुनीसुव्रतस्वामीयें आरी
 तेंजायुं तेकडुंतुं जेप्राणीआत्मतत्वजाणवानीचाहनाकरे तेप्राणी एकांतपह्नीवाद त
 र्वगामी सर्वधामूकीने रागद्वेषमोह अज्ञाननोपह्वजे तेप्राणीअवश्य आत्मस्वरूप
 प्राप्तिथी रात्रदीवस सुतांजागतां उवतांबेसतां खातांपीतां कार्यादिकमांप्रवर्त्ततो
 परंतुअंतरवृत्तियें मननीप्रवर्त्ति आत्मस्वरूपमां प्रवर्त्तिरहिजे ॥ ७ ॥

आतमध्यानकरेजोकोतु ॥ सोफिरइणमेंनावे ॥ वागजाल
 बीजुंसहुजाणे ॥ एहतत्वचित्तचावे ॥ मुनी० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंजेप्राणी ब्रह्मरंभमध्यआशनपूरीने आत्मानांलयलीनथयी तदा
 कारवृत्तियें शुद्धात्मस्वरूपतुंअ्यानकरे तेप्राणी अनेकमतवादीओना विभ्रमममत्व
 पजालिमांफसेनही तेप्राणी एकआत्मस्वरूपकथनविना अन्यजेजप तप पूजा नियमा
 दिक कथनमात्रने वागजालके० वचनतुंजाल आत्मानेफसवातुं फंदजाणे एनिमें
 आत्मस्वरूपतुं तत्वते पोतानाचित्तनेविषे चावेके० चिंतवे ॥ ९ ॥

जेणेविवेकधरीएपखग्रहियें ॥ तेततज्ञानीकहियें ॥ श्रीमुनी
 सुव्रतकृपाकरोतो ॥ आनंदघनपदलहियें ॥ मुनी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ माटेजेविवेकनो धारवावालो विवेकवंतप्राणी तेआत्मध्यानसंबंधीत ए
 क्कनेग्रहणकरियें ते प्राणीने तत्वज्ञानी आत्मतत्वनो वेत्ताकहियें माटे श्रीके० सिद्ध
 संपदानाधारक एवाअहो मुनीसुव्रतजिन कृपाकरो एटजे आत्मतत्वनी उजखाण
 करावो तो अनादिकालतुं एलेगमांयुं चिंतामणिसरिखो एवोपरमानंदं सधनपद
 अर्थात्सुक्तिपद ते लहियेंके० पामियें ॥ १० ॥ इतिश्रीमुनीसुव्रतजिनस्तवनसमाप्तः

॥ अथश्रीनमिजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागअस्थाउरी धनघनसंप्रतिसाचोराजाएदेशी ॥

षटदरसणजिनअंगजणीजे ॥ न्यासषडंगजोसाधेरे ॥ नमिजिनव
 रनाचरणउपासक ॥ षटदरशनआराधेरे ॥ षट ॥ ११ ॥ एआकणी

अर्थ ॥ हेद्युद्धचेतना पूर्वस्तवनार्थें परुपितठएदरीन ते जिनके० परमेश्वरना अ
 गजणजे एटलेपरमेश्वरपोतें एणएअंगोनाधारकठे केमकेएकजैनदर्शनविना बीजापा
 चेदरीन एकेकनयनाअपेह्नीजे माटेअन्यअंगकहा अनेजैनसप्तनयाश्रीत माटेउत्तमां
 गकडुं परंतुकर्त्तानोआशयएजे एअंगोनेहेदेते जिनेश्वरतुंउहेदकजाणवो केमकेजि

शब्दं शारदादिकमतवालाते अबंधपण्ये आत्मतत्त्वमानेते विद्युणोनबध्यते नमुञ्चते एट
 लेआत्मा त्रणोकार्लेकर्मनबांधे तोनिश्चैनयतोएमजठे परंतुव्यवहारनयनीअपेहायें व
 दांति आत्मानेअबंधमानेते अनेपोतेंज कामक्रोधादिकउपयोगें प्रवर्त्तते तेनेकद्वियेंजे
 तुंडःकर्मबंधाणुंठोतिवारेएम उत्तरआपेजे मान्योतोकर्मबंधाणो अनेआत्मस्वजावेंनिर्म
 लते एवोविचारियेंतो आत्मानबंधाणुं एवीरीतेवंदातिप्रमुख मुखथीकहे अनेफरितेज
 प्राणी क्रियाकरतो दीसेके० देखायठे माटेहेद्यु-इचेतनामेंतेनेक्रियायां प्रवर्त्तंतुजोयीने
 चित्तरीसेके० मननीरीसेथी एटलेरीसिनापरिणामें एमपुढ्युं प्रभकखुं जेतमेआत्मानेतो
 अबंधमानोठो एटलेद्युजाद्युनकरणियें द्युजाद्युनकर्म आत्मानथीबांधतो आत्माआत्म
 स्वजावें निर्मलते अबंधकठे तो महाकष्टकरीने द्युनकरणीकरी तेक्रियातुंफल जोक्ता
 पण्येमानसोतो आत्माअबंधकमानोठोते तमारोपह्णेद्योकेवासे अनेजो क्रियातुंफ
 ल आत्मानजोगवे एमकेहेसोतो क्रियाकरोठो तेतुंफलकोणजोगवज्ञे अनोजो करे
 लीक्रियातुंफल जोगववामानआवेतो क्रियातुंकरतुं अस्ति-इअयुं तोहेद्यु-इचेतना एवा
 नेपुढवाथी दुंआत्मतत्त्वकेमपासुं माटेजप्रचुनेवीनतिकरीपुढ्युं ॥ १ ॥

जडचेतनएआतमएकज ॥ थावरजंगमसरिखो ॥ दुखसु
 खसंकरदूषणआवे ॥ चित्तविचारीजोपरिखो ॥मुनी॥३॥

अर्थ ॥ वलीअद्वैतवादीना त्रणपह्णे ? अद्वैत १ द्वैताद्वैत ३ विशिष्टाद्वैत
 एविशेषाद्वैतपह्णी तेविष्णुस्वामिनाउपाशनी तो जडचेतनके० जडसंबंधितचेतन ए
 आत्माएकजठे एटले थावतुमात्रसर्वशरीरधारियोमां एकासेंपरमात्मा व्यापिरह्योठे
 एकसर्वगतोनित्य एतेमनोभूलसिं हांत तेथीएकांश माटेजीवात्मा कोइकाळें परमात्मा
 पण्येनजथाय त्रणोकार्लें एजीवात्मा सेवक परमात्मास्वामिइत्यादिक केटलोलिखुं वली
 द्वैताद्वैतपह्णीते कथंचित् थावरजंगममां जेदमानेते तेवली विशेषाद्वैतनेपुढेके छ
 ध्वी अण्य तेज वायु वनस्पति पृथ्वीनेअंतर्जावीमानोठो तेथीथावरजंगममां जडसं
 बंधीत चेतनाएकठे अथवा कथंचित्पण्येजेदठे किंवावनी तेवारेतेकहेजे थावरजं
 गमसरिखोएटले थावरमाने जंगममांअजेदठे तोहेद्यु-इचेतना मेंतेओनेपुढ्युं जेत
 मेंतमारोमतजेथायुंतेने चित्तविचारीजोपरिखोके० तमेजतमारामनथीविचारीने परि
 ह्यकरो एटलेतमारामतमां तमारजकेवाथी सुखदुःखसंबंधी संकरदूषण आवेके०
 प्रवेशकरेते एटलेसुखदुःखने परस्परमाहोमांहे अत्यंतसर्वथा अजाविपणुंठे जेसुख
 तेडुःखनथाय अनेडुःखतेसुखनथाय तेसुखदुःखने समान एकअधिकरणहोय एटले

कृण्वस्तुने चेदके० निन्नमाने अने मीमांसकते नित्यआत्मायकत्वात् तेथीत्रणोकात्ते
स्वरूपेअचेदके उक्तंच एकएवहीनूतात्मा नूतेनूतेव्यवस्थितः एकधाबहुधाचैव दृश्यते
जलचंद्रवत् ॥ १ ॥ पुनः एकःसर्वगतो नित्य पुनः वेदेविशुणोनबध्यते नमुच्यते माटे
एबेदर्शनते जिनवरके० परमेश्वरना दोयकरके० बेहाथते जारीके० गंजीराशयपणे
समजवाकठिणमाटे गुरुगमके० गुरुयेंबताव्योजे रेचक कुंजक पूरकसंबंधी प्रवर्तन
तेथीप्रथमतो लोकशब्दं ब्रह्मरंध्रथकी अवशेषहेतुजरह्युंजे शरीर तेनेचूगोलसंज्ञाते
माटेलोककह्युं तेने अवलंबनके० आत्मानेआश्रयणकरीने एबेदर्शनरूपजे परमेश्व
रनाबेहाथ तेने अवधारिके० निर्णयकरीने जजियेंके० ध्याश्यें तेमज अलोकके० शु
न्यमाटेखगोलसंज्ञा तेब्रह्मरंध्रनेते तेथीअलोकशब्दं ब्रह्मरंध्रनेविषे आत्मानेआशयक
रीने एबेदर्शनरूपबेहाथने निर्णयकरीनेजजीयें ध्यानकरियें.

एटलेएबेदर्शनमां बौद्धदर्शनतेजेविद्यमान तेकृण्वस्तुनिन्ननिन्नते एतेमनोसिद्धी
तते तोजोआत्माप्रमुखने व्यवहारनयथी पर्यायांतरेकालथी अवधारियेंतो कृण्व
णदीत निन्ननिन्नते अनेमीमांसकते वस्तुनेअचेदमानेते तेजेमआपणे निश्चैनयनीअ
पेहायें आत्माप्रमुख सर्ववस्तु पोतपोतानाथर्म लक्षणथी त्रणोकात्तेअचेदमानीयेंते
यें तेथीआत्मापण स्वस्वरूपलक्षणधर्म त्रणोकात्तेअचेदसहीतते एरीतेंएबेदर्शनते अ
वहार तथानिश्चैनयना अपेक्षीकते अनेपरमेश्वरतुं प्रवर्तनपणनिश्चैतथाव्यवहारथीते
माटे बौद्धदर्शनतुंव्यवहारें प्रवर्तनते परमेश्वरतुं वामकरते अनेमीमांसकतुं निश्चै
प्रवर्तनते परमेश्वरतुंदृक्षणकरकह्युं एआशयसमजवामां कठीनतेमाटे गंजीरकह्युं ए
रीतेंपरमेश्वरना चारअंगवर्णव्या ॥ ३ ॥

लोकायतिककूपजिनवरनी ॥ अंशविचारीजोकीजिरे ॥ त
त्वविचारसुधारसधारा ॥ गुरुगमविणकेमपीजिरे ॥ षट० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली नमिपरमेश्वरनी कूपिके० पेटते नास्तिकवादी लोकायतिकके०
चारवाकदर्शनते एटले जीव पुण्य पाप गत्यागति कांश्नथी एनास्तिकशून्यवादीतुं
मतते तेसर्वासेतो परमेश्वरना पेटनथी पण अंशविचारीजोकीजेके० एकअंसेविचा
रीजोश्येंतो परमेश्वरनीकूखते केमकेतेनास्तिक शून्यवादीते तेमपरमेश्वरनी कूखप
णशून्यमाटे एकअंसेनास्तिक परमेश्वरनीकूखकही परंतुतत्वविचारें विचारीजोश्येंतो
एसर्वदर्शन वाणीथीवर्णव्या तेवाणीकूखथीउपनी माटेएकूखते पांचेअंगतुं खजातुं
एकूखथीपांचेदर्शननी उत्पत्तिते माटे सुधारसधाराके० अमृतरूपपरसतुंप्रवाहते तेथी

त्मतत्वसुजाणुं माटेपरमेश्वरथीपुंढुं बुं जेमारीवीनतिअवधारो अनेसुजनैआत्मतत्वनी
अोलखाणथाय तेरीतैरुपाकरीनेखावो ॥ ५ ॥

नूतचतुष्कवरजितआतमतत ॥ सत्ताअलग्नीघटे ॥ अं
धशकटजोनजरनदेखे ॥ तोसुंकीजेशकटें ॥ मुनी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हेद्युःचेतना वलीनास्तिकवादी एमकहेढे १ पृथ्वी २ आप ३ तेज ४
वायु एनूतचतुष्कवरजीने आत्मतत्वना सत्ताके० ठतापणुंते नघटे एटलेएचारजू
तोथी अलग्नीके० वेगली निन्न आत्मतत्वनीसत्ता नघटेके० नसंचवे अनेजिहांएचा
रनूतहरो तिहांशून्यआकाशपणहरोज तेथीएचारनुं ग्रहणकरी एनूतचतुष्कमयी
आत्मसत्ता मदिरादृष्टांतेमानेढे जेममदिरानाएकेकाअंगमां ठाकशक्तितीनथी सर्वांगने
मिलापें ठाकशक्तिढे बेमजचारेनूतनेमिलापें चैतन्यशक्तिढे परंतुहेनास्तिकवादीअंध
के० जन्मांधप्राणीते शकटके० गामानो महोटापणुं पहोलापणुं ते जोकोइवारेंपण नज
रके० आंखेनदेखे प्रत्यक्षनकरे तोमहोटापण शकटके० गामानेसुंकीजें केमके गामानो
मोटापणुं आंधजानेदेखवारूपकार्यनो तो साधकनही तेवारेंमहोटागामानेपणसुं
रियें तेमतमनेपण गामाजेटलोमोटादृष्टांत रुदयरूपनजरेनदेखाय तेवारेंमहोटादृ
ष्टांतपणशाकामनुं जेमकोइकप्राणीमरणपाम्यो तेनाशरीरमां चारेंनूतोमां प्रथमआत्म
सत्ताप्रगटथयीदती अनेचारेनूतथी आत्मसत्ताअलग्नीनथीघटति तोआत्मसत्ता ते
अोनेकेममूकीगयी माटेहेद्युःचेतना एवाथीआत्मतत्व केमअोलखाय ॥ ६ ॥

एमअनेकवादीमतविभ्रम ॥ संकटपदियोनलहे ॥ चित्तस
माधतेमाटेपुंढुं ॥ तुमविणततकोइनकहे ॥ मुनी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एमजैनविना एकांतपद्दीआ यावन्मात्र मतवादीना सिधांतोथी जिन्ननि
न्नकथनना सांजलवाथीपाम्यो आत्मतत्वसंबंधीजे विभ्रमके० विशेषपणेंजरम तेज
थयो संकटके० महाकरूपसमुद्रमां पडयोढतो जरममांहुब्योढतो आत्मतत्वने न
लहेके० नपामे परंतुहेद्युःचेतना अनेकमतवादीअोनाकथन तेनाविभ्रमरूप संक
टमांहुंनथीपडयो तेथीजमारेचिचने समाधिढे एटले तेअोनाकद्यामुजबतो मारुंम
नप्रवर्त्तुंनथी तेमाटेजरमेश्वरथी पुंढुंके० प्रश्नकरुंढुं जेहेप्रश्नु तुमविना अन्यकोइ
नाममात्र मतानाधारको जेथकीद्युःआत्मतत्वपामियें एवुंकथनकोइकहेनही ॥७॥

वलतुंजगगुरुशिपिरेंजाथें ॥ पद्दपातसवबंधी ॥ रागद्वेषमो
हपखवर्जित ॥ आतमसुंरढमंदि ॥ मु० ॥ ८ ॥

रें पोतेंथयीने तदाकारवृत्तिचें परमेश्वरुं आराधनकरे ध्यानधरे तेप्राणी सहीके० नि
 श्चेंथीजिनवरशब्दें केवलनाणदंसणीथाय जेम जंगीके० जमरीते उभकालमां मवेआ
 वे तेमदनीउन्मत्तताथी एकतोचंचलतावधे बीजोपोताना कांटांमांपणविषवधे पढे
 काली अथवापीली नीजेलीमाटीमां पोतेंजवमूकी गोलीवालीने एकेकगोलीलावी
 घरबांधी तेमांपोतें ईलीकाजे लटतेने कांटाथीचटकुदेइ तेलटने घरमांसूकी फरीएक
 गोलीयेंते घर तुंमुढोढांकीने सत्तरमेंदीवस चटकाथीते घरतुंमुखखोजतांजलटतेजमरी
 थयीउडीजाय तेलटथीजमरीथयीने जगतदेखे तेमजिनस्वरूपेंथयीनेजिननेअराधतुं ते
 जथयुंपोते लटरूपआत्मानेचटकुं पढेनिजस्वरूपमां परिणमवुंतेधरमां रहेवुं अनेते
 धरमांज लटतुंजमरीथयीजातुं तेमजनिजस्वरूपरूपधरमां जिनस्वरूपनी प्राप्तिथाय
 पढेत्रणोजगतजोतेढते सिद्धमांगमन तेउडीजातुंथाय ॥ ४ ॥

चूरणज्ञाप्यसूत्रनिर्युक्ति ॥ वृत्तिपरंपरअनुभवरे ॥ समय
 पुरुषनाअंगकह्याए ॥ जेढेदेतेदुरभवरे ॥ षट० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोमारीष्टश्रद्धा परमेश्वरुंउत्तमांगरूप जैनतुंसंबंधित समयपुरुषतेना
 ढअंगढे १ पूर्वधरकृत बुटकपदनी व्याख्या तेचूर्ण २ जाण्यतेसूत्रोक्तार्थ ३ सू
 त्रते गणधरादिकृत सूत्रवचनमात्र ४ पूर्वधारीकृतनिर्युक्तिवचन ५ वृत्तितेटीका नि
 रंतरव्याख्या ६ परंपरअनुभवते गुरुसंप्रदायथी अनुभवके० अर्थस्मृतिथी नि
 ज्ञतात्कालिकज्ञान एरीतें समयके० सिद्धांतरूप पुरुषत्वधर्मवंतना एपूर्वोक्त चूर्ण
 जाण्यादि ढअंगढे तेनेजेप्राणी परजवनाबीकने अवगणी निर्जयथको उडेदीने ममत्व
 रूपरसें हीनाधिकजाणे तेप्राणीदूरबुद्धी अथवा डरजवके० छुडजवगामिजाणवो ॥८॥

मुझाबीजधारणाअह्वर ॥ न्यासअरथविनयोगेरे ॥ जेध्या
 वैतनविवंचिजे ॥ क्रियाअवंचकजोगेरे ॥ षट० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुझाबीजधारणा अह्वरन्यास एबधाध्याननाअंगढे अने अर्थके० एमु
 झाबीजधारणादिकतुं तात्पर्यार्थरहस्य तेनो विके० विशेषणो नियोगीके० विधित्त
 पेथी विधिनोज्ञाता एध्याननाअंगोनो रहस्य तेमुजनेतोआंज्ञासतुंतथी अनेकर्ता
 येंतो आगलजेथ्यावे एतुंपदशुर्थुं तेथीदेखातो ध्यानतुंजकथनढे परंतुमुजनेननासो
 कर्तानुंआशयकर्ताजाणे माटेजेप्राणीसमउपशमी निरममत्वीढतो एपूर्वोक्तमुझाबी
 जधारणादिकें एस्तवनानी उक्तिविधेंथ्यावे एटलेएकाग्रचित्तें तदाकार तद्रूप तन्नम
 यी तलेसी तदानिलाणीढतो ध्यानकरे विषयविषयी अजिन्नपणोजासे एवोथयो तो

नेश्वरनाश्रंगे माटे. इहाकोइपुजे एगतेहोयमिहचं एकेमकहुं परंतु जेजेमतोनाथा रकोथी जैनीस्थलकरतो जेजेमतोने एस्तवनामां जेजेअंगठेराव्या तेतेजिनश्वरना अं गवतावे परंतु तेउनेसर्वथा असत्यकहेनही केमके कर्त्तार्थेष्टदशीनजिन अंगजणिजे एउंपाठकहुं पणदशीनएवुंनकहुंमाटे. परंतुदएदशीनते हेइश्रुचेतना तुजने समाराध नकरी निरममत्वी समपरिणामिठतो षडंगके० एस्तवनमांजेम ढएमतोनेढएअंगो नो न्यासके०स्थापनकहुंते तेरीतेंजोकोइप्राणांसाधे तोसिद्धकरे तेकोणसिद्धकरेजे नमिप रमेश्वरनाचरणोपासकी एटलेचारित्रनी सेवानाकरनार निरममत्वी निरअहंकारी पु रुषोतेजेरीतेंएस्तवनमां परमेश्वरना अंगउपर ढएदशीनथाप्यातेवीज रचनार्थे आराधे के० साधनाकरीशके कर्त्तानोआशयतो एमजणायते जेमात्रदशीनीते तेसर्वेकेकन याश्रीतते तेमनेतेतेनयेंसत्यकहे परंतुजेनयनावचनथी तेमनोपकूउठपे तेवोवचन जेहांश्रुधी अय्यदशीनीजैनदशीनउहापक वचननकहेतिहांश्रुधी जैनीपणतेनेदूषव तोवचननकहे केमकेएपणपरमेश्वरनाअंगठेतेमाटे॥१॥

जिनसुरपादपपायवखाणुं ॥ सांख्यजोगदोयजेदरे ॥ आ
तमसत्ताविवरणकरता ॥ लहोदुगअंगअखेदरे ॥ षट० ॥२॥

अर्थ ॥ हवेढएमतोमां जेजेमत परमेश्वरनुंजेजेअंगठे तेतेकहिबतावेते एकसांख्य अनेबीजो जोगके० नैयायिक एबेदशीन ते नमिपरमेश्वरना सुरपादपके० कल्पवृक्ष समानउपमांतेजेने एवा पायके० चरण वखाणुंके० व्याख्यानकरुं केमकेजेम शरी रतुंमंणाणपगोथी तेमजीवमात्रतुंमंणाणसत्ताथकीते तेमएबेदशीनपण आत्मसत्तातुं विवेचनकरवावालाते जेमसांख्यदशीनकहेते आत्ममात्र पुष्करपत्रवन्निरूप लेपप्रकृ तिः कर्त्री तेहनेमुखअंगलविकृति इत्यादिककथनघणुंते परंतुआत्मसत्तातुं विवेचन ते तेमज नैयायिकपण आत्मामात्रमां सत्तातोएकजमाने परंतु एकजीवात्मा बीजो परमात्मा एमआत्मानिबेजातमाने तेमांजीवात्माते मात्रकार्यतुं कारणजुतमाने अने कर्त्तापरमात्मानेमाने एरीतेंहेइश्रुचेतना जेमसत्तासर्वतुंमूल तेमअंगोतुंमूलपाद माटे एबेदशीनते परमेश्वरना ह्रगअंगके० बेचरण ते अखेदके० प्रश्नचित्तता लहोके० जा णो एदशीनोतुं विशेषस्वरूप षडदशीनसमुच्चय प्रमुख अंथोथीजाणतुं ॥ ३ ॥

जेदअजेदसुगतमीमांसक ॥ जिनवरदोयकरजारिरे ॥ लो
कालोकअवलंबनजिरी॥गुरुगमथीअवधारीरे॥षट०॥३॥

अर्थ ॥ वलीसुगतके० बौद्धदशीन अने मीमांसकदशीन तेमां बौद्धदशीनतो ह्णो

॥ अथश्रीनेमनाथजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागमारूपीधणराढोलाएदेशी ॥

अष्टजवंतरवालहीरे ॥ तुंमुऊआतमराम ॥ मनरावाला ॥

मुगतिस्त्रीसुंआपणेरै ॥ सगपणकोइनकाम ॥ म० ॥ १ ॥

घरआवोहोवालिमघरआवो ॥ मारीआस्थानाविसरामाम० ॥

रथफेरोहोसाजनरथफेरो ॥ साजनमारामनोरथसाथा ॥ म० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ नेमपरमेश्वर राजेमतिनुं पाणिग्रहणकरवामाटे तौरणेआव्या तिहामृगती
त्तरादिकपद्युने सजयदेखी अजयबुद्धीयें सारथीनेकही रथपातुंफेराव्युं तेसमयतुं रा
जेमतिजीनुंवचन नेमपरमेश्वरथीढे अहोपरमेश्वर आतजवमां एकेजवनेविषे अवल
जनही पणजवजवनेविषे प्रीतपात्रतुं तेमाटेतुं माराआत्मानेविषे रमोरह्योढो एदजे
मारा दीजकमलनी पांखडीपांखडीदीत तुरमिरह्योढो वसीरह्योढो तेमाटे मननावल
जढो प्याराढो माटेहेस्वामि मुक्तिस्त्रीसारथे आपणोस्त्रीजत्तारनो सगपण संबंधकरवा
तुं कोइकामनथी केमके मुक्तिस्त्रीतो रूपरहितढे अनेहुंराजकुमरी शोजनरूपा एवी
स्त्रीरल्लढतां रूपरहितमुक्तिस्त्रीथी संबंधकरवानुंस्योकाम अथवामाराउपर मुक्तिस्त्रीने
जावशो तेवारेंतेस्त्री मारीशोकथसे अनेस्त्रीनेतो शोकनाडःखजेतुं मरणपणनथी तेथी
तमारैमारै परमप्रीतीढे तेनुंनासकरतुंहोय तोतमेंबीजीस्त्रीलावो ॥ १ ॥ माटेअहो
वालेसर उग्रसेनजीना घरनेविषेआवो इहांअत्यंतरागे रंजीतचिन्थी विकलचिन्त घु
त्यरुदयथइगइथकी राजेमतीकहेढेके मारीआस्थाना विशरामके० धामतमेढो केम
केमारैआधारें मारीआस्था आघेयपणोरहीढे तेथीहेमनवाजेसरी विलंबमकरो मारी
आस्थारूपवेलचुटीतो फरीसंधासेनही तेथीहेसाजनरथने पाढोवालोअने मारामनना
मनोरथ पुराकरो केमकेतमारारथने मारामनोरथजेतुं साथफरिमजसेनही ॥ १ ॥

नारीपखोस्थोनेहलोरै ॥ साचकहेजगनाथ ॥ म० ॥ ५

श्वरअरधगेंधरिरे ॥ तुंमुऊजालेनहाथ ॥ म० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ नारीविनास्यो स्नेह यद्यपिस्नेहनुवासे रुदयांतरवर्निढे परंतुनारीस्नेहल
ताढे स्नेहरूपफजनीप्रापकाढे माटेनारीते शाहातमूर्खवंतस्नेहजढे तेथीअहोनाथ
जगतवासीजीवते नारीविनानेहनकहे तेसाचुकहेढे जोकदाचित् नारीविनाज स्नेहथ
तुंहोय तो महादेव सृष्टीसंहारकर्ताकहेवाय तेषोपोताना अर्धांगमां पार्वतीनारी

एसर्वांगोनी धाराके० प्रवाहनुं मिलापकरिने पीजेके० रसव्यास्वादनकरियें तेनिरम
मत्वीगुरुनोबताव्योजेमार्ग तेविना सर्वांगदर्शननुं मिलापरूप तत्वनुंविचार तद्रूपसु
धारसनीधारा शीरीतेंपानकरीशकियें ममत्वरूपडुर्जनते पानकरतांढोलीआपे एरीतें
पांचअंगवर्षव्या ॥ ४ ॥

जैनजिनेश्वरवरज्जतमअंग॥ अंतरंबगहिरंगेरे ॥ अक्षरन्या
सधराआधारक ॥ आराधेधरीसंगेरे ॥ पट० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वलीजैनदर्शनते नमिपरमेश्वरनुं वरके० प्रधान सर्वअंगोमां शिरोमणी
उचमंगते मस्तकठे केमके अंतरंगें जैनदर्शननाअचार्वावें स्वस्वरूपप्राप्तिनथाय नथासे
अने बाह्यांगेंजोइयेंतोपण एजैनदर्शनसर्वांसीठे केमकेएदर्शननुंकथन सर्वनयापेही
कठे तेमाटेअंतरंगें बाह्यांगेंपण उचमअंगजठे परंतुजेप्राणी, निरममत्वीढतो अक्षर
न्यासके० एकेकअक्षरनुंस्थापन एटजेएअक्षरपहेनुं एबीछुं तेनीधराके० जूमिका
स्थानक एटजेएपेहेला अक्षरने रहेवानुंस्थानक एबीजाअक्षरने रहेवानुंस्थानक तेए
केकाअक्षरनो आधारकके० आधारजुत एटजेआश्रयकरीनेरहुं जेअर्थ तेअर्थने सं
गेधरीके० सायेंकरीने जेसर्वांसीजैनदर्शनने आराधेके० आराधनकरें एटजेएकअक्षर
रमात्रनुं उडेदनकरनुं तेतोवेगलुंरहुंपण अक्षरअगलपाठलपण नकहेनुं एवोजैनद
र्शननुं आराधनकरे एददर्शन परमेश्वरनाठअंगठे तेवर्षव्या ॥ ५ ॥

जिनवरमांसघलादरिशाणठे ॥ दर्शनेजिनवरज्जनारे ॥ सा

गरमांसघलीतटनीसही ॥ तटनीमांसागरज्जनारे ॥ पट० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एरीतें नमिपरमेश्वरमां सर्वदर्शनठे तेमाटे एददर्शन परमेश्वरना अंग
ठे पणएकेकादर्शननेविषे सर्वांगसत्तानपामियें एटजेसर्वदर्शनोमां सर्वांसें जैनदर्श
ननपामियें तेनीज्जनाठे केमके एकअंगेपामियें पणसर्वांगेनपामियें जेमसमुद्रमां
यावत्मात्र तटनीके० नदीओते सहीके० निश्चैथीपामियें पण नदीओमां समुद्रनी
जजनाजाणवी एटजेजेनदी समुद्रमांजलि तेमांसमुद्रनी वेलुनुंपाणीआवे एमनदीओ
मांसमुद्रते एकदेशेंसंजवेठे तेरीतेंसमुद्रोपम जिनवरना एददर्शनते अंगकहियें ॥ ६ ॥

जिनस्वरूपथइजिनआराधे ॥ तेसहीजिनवरहोवेरे ॥ जूं

गीईलीकानेचटकावे ॥ तेजुंगीजगजोवेरे ॥ पट० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंसर्वदर्शनोनुं एकज्जावरूप जिनेश्वरदेवतुंस्वरूपके० आकारतेआका

प्रेमकरेजगजनसदुरे ॥ निरवाहैतैओर ॥ म० ॥ प्री
तकरनिबोझिदेरे ॥ तेसुनचालेजोर ॥ म० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ संसारीजीवमात्ररागीने माटेप्रीततोकरे केमकेसरागीपणुंते प्रीतरूपका
र्थतुंकारणले परंतुहीनाधिकवचन नविचारतां प्रीतनोनिरवाहकरे तेवाप्राणी ओर
के० बीजाजाणवा पणतमेतेवानथी एटलेतमेप्रीतकरवामांठो परंतुप्रीतनुं निजावत
मथीनथाय दोहा ॥ प्रीतरितअतिकठिनहे समजकरइयोकोय जांगनखंतासोहली
जहिरांमुसकलहोय ॥ १ ॥ तोहेवह्नजजेप्राणी प्रथमतोअत्यंतप्रीतबांधे फरीतेजप्री
तनेठोडी त्रोडीनाखे तेप्राणीसाथेजोरनचाले जेमप्राणेप्रीतिनथाय एवीकैवतठे ॥ ७ ॥

जोमनमांएहुंहुंतुरे ॥ निसपतिकरतनजाण ॥ म० निसप
तिकरनिबंभतारं ॥ माणससदुयेनुकसाण ॥ मन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जोआपनाचितमां प्रथमथीजएहुंहुंतुंजे तोरणथीज रथनेपाठो फेरवसुं
एटले प्रथमथीजमने ठोडवानीइडाहतीतो जाणके० तेइडातमारासनमांजाणीने
निसपतिकरतनके० संबंधनकरता एटलेतमोने मारीसाथें संबंधकरवुंयोग्यनहंतुं ते
तमेपोतेजविचारो पणस्त्रीमात्रनी जिहांसुधीसगाइनथयी तिहांसुधीसर्वजनथी संबंध
ले अने जेवारेंसगाइथयी तेवारें तेपुरुषथीसंबंधरह्यो पढेतेपुरुषजेवारेंठोमिआपे
तेवारें तेस्त्रीनेबीजोपुरुषतो रांधेलीहांमीप्रायेंजाणीने नजवांठे अथवाकोइकवांठे तेने
बीजापुरुषकहेके अहोजलाआदमी तमनेएविना बीजीकोइस्त्रीजगतमानथीमजती
सुं केमकेएनीतोसगाइथयीहती तेणोसूकीदीधी तेथीविषकन्यादिदूषणविना सगाइथ
यापढे कोणमूके माटेसगाइथयापढेठोमहुं तेतो माणसनुं नुकसानठे तेहनेअठतुंठो
षप्रगटकरिने कलंकितकरवुंठे ॥ ८ ॥

देतांदानसंवत्सररि ॥ सदुलहेवंबितपोष ॥ म० ॥ सेवे
कवंबितनवीलहेरे ॥ तेसेवकनोदोष ॥ मन० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हेस्वामीरथफेरीने घरेपहोतासुं एवेअवसरें लोकांतिकदेवतायें दीक्षानो
अवसर नजीकजाणीने हेपरमेश्वरतुंबूज एवावचने अवसरजाणवतांज प्रभुसंवत्स
रदान देवालागा तेथीसर्वप्राणीमात्र मनोवांबितनीपुष्टतापामें एटलेएकदानदीधुंतेज
नोना घरनरीजदीधा एवीदाननीवर्षा वरसतांठतापण मुणजेवो परमसेवक तेकांइ
पणवंठीतनपामें यथा पेडाखावेदूरका नूखामरेहजूरका अथवाघरनाठैयांघरटीचादे

तेप्राणीनो आत्मस्वरूपरूप चिंतामणीरत्नते रागादिके अथवा छुष्टमतममत्वीरगो
थीनवंचिजेके० उग्योजायनही तेप्राणी अवंचकक्रियानुं जोगीथाय एटलेजेष्टु६सर
ल स्वजाविक करणीनुंजोगीथाय तेमायावीवचनोथी उगायनही इहांकोइकप्रतमां
जेथ्यावेनेतेकापोजेसाधे एवुंपातळे तेनोअर्थ मुझाबीजधारणादिकेंजे समयपुरुषने सा
धे तेक्रियाअवंचकनोजोगीहोय एपदनुंरहस्यकर्त्ताजाणे मुजनेतो नजास्यो ॥ ९ ॥

श्रुतअनुसारविचारीबोलुं ॥ सुगुरुतथाविधिनमिलेरे ॥ किरिया
करिनिविसाधिसकीयें ॥ एविषवादचित्तसधलेरो॥षट० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेहेष्टु६चेतना एकालेंजेप्रवर्त्तने मारोकालहेपथायठे तेमतुजनेकहुंहुं
तेसांचल एजैनदर्शननुं श्रुतके० सिद्धांतनुं नैगमादिक नयानुजायीकथनठे तेवचन
वर्गणायें कहेतांबतां किहांनुंकिहांनिसरीजाय माटेअनुसारके० तेपातने नजरआग
लराखी अर्थकर्त्ता विचारीविचारीबोलुं परंतुसिद्धांतमां यथाविधगुरुनो लक्षणकथुंठे
जेविष्टु६अश्रद्धावंत ज्ञानी आत्मार्थि परोपकारी निरमायी निरममत्वी कथनीकरणी
सम ससनयानुंजायी जिनप्रवचन विष्टु६जाषी तथाविधके० तेवोसोजनगुरुनी जो
गवाइमुजनेनमिले तेथीसुत्रमर्यादायें विचारीनेबोलुंतोसुंथयुं परंतुतेमर्यादामारहीनेसा
धुसंबंधी क्रियाकरी प्रवर्त्तताने उदयआव्युंजे साधुपणुंते नविसाधीसकीयेंके० सिद्ध
करिनिशकीयें केमकेश्रुतमर्यादायेंपण चारित्रसाधवी अतिकठिनठेमाटे एक अनेवी
जो तथाविधगुरुनी योगवाइनमिले तेथीतेवीक्रियानकरीशकुं माटेढतो जेपधारीहुं तो
पणकोइपुढेतुंकोणतो तिवारेंमहाहीनवचने पोतानामुखथीकहुंजे हुंजैननोजंदोहुं ते
थीसमस्त चिचनेविषेप्रदेशेप्रदेशे विषवादके० उदासीनतालागीरहीठे ॥ १० ॥

तेमाटेनुजाकरजोमी ॥ जिनवरआगलकहीयेंरे ॥ समयचर
णसेवाशुद्धदेजो ॥ जेमअ्यानंदघनलहीयेंरे ॥ षट० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेष्टु६चेतनातुं तथाहुंअने त्रीजीष्टु६अश्रद्धा आपयेत्रये परमेश्वरआ
गल बेहाथजोडी अजाथकाकहियें जेहेपरमेश्वर तमारोनाषित समयके० सिद्धांतसं
बंधी शुद्धचारित्रतेनी सेवाके० सेवतुंप्रवर्त्ततुंतेदेजो जेमअमेपणअ्यानंदनासमूह ल
हियेंके० पामियें अथवा हेपरमेश्वर मारे चरमावर्त्तन चरमकरण नवपरिणतिना प
रिपाकसमयें शुद्धआगमोक्त चारित्रनीसेवादेजो अथवा चरमावर्त्तनादिककालें शुद्ध
आगमोक्त तमाराचरणकमलनीसेवादेजो जेमअ्यानंदघनपदपामियें ॥ ११ ॥ इति
श्रीनमिजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

अर्थ ॥ हेस्वामी सर्वलोकमुजने आवीकहेजे जेएताराजचारीनी सीवालजेजे तोर
 पोआव्या तुंजनेमूकीगयां तेवारेंअमे सर्वलोकेंजाणुजे नेमनाथी कामरूपीथो रो
 गगयुं तेमाटेब्रह्मचारीते परंतुराजेमतीएकरहितोसुं पणतेंतो अनेकांतिकजोगवेते ने
 फरीब्रह्मचारी कहेवायते तेथीतुंजनेसमजाव केजोब्रह्मचारीनामकहावोतो दुंअर
 जकरुंबुं जे एकगुह्यघटतुंनथी एटलेलोकजाणीशके एशानोगुह्यबुपावतुं सुंलोकसर्व
 जाणेजे एअनेकजोगवेते नेफरीब्रह्मचारी निःकामीनामधारतुं एतोअघटतुंगुह्यते घटतुं
 गुह्यतो तेनेकहियें जेनेलोकनजाणीशके अनेजोलोकेजाणीलीधु तोशानोगुह्य चतुर
 नोगुह्यतो जन्मारोवहिजाय तोपणकोइलोक जाणीशकेनही परंतु तमारोगुह्यतो
 हवेरद्युंजनही लोकमां प्रगटथयीगयुं जे अनेकनेजोगवोजठो तोएक मनेजोगववा
 मां सुब्रह्मचर्यनो जंगथयीजायते अनेजो ब्रह्मचर्यने अखंफपात्याचाहोठो तो अने
 कांतनेजोगवतुं मूकीयो पणतमेतो बेयोडेचडोठो अनेकांतनेजोगवोठो नेफरी ब्रह्म
 चारी नामधरावोठो ॥ १३ ॥

जिणजोणीतुमनेजोनुरे ॥ तिणजोणीजोवोराज ॥ म० ॥

एकवारमुजनेजुओरे ॥ तोसीजेमुजकाज ॥ म० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हेस्वामीदुं जिणजोणीके० जेजोवानीरीतें तुमने जोठके० देखुं एटलेस
 रागवर्तियें एकाग्रतदाकारें सजुणेनेत्रे दुंतमोने निरखणकरुंबुं तेमारानेत्रोथी निरखवा
 नुंसराग मारामनथी ठिप्युंनथी माटेदुंआपथी अरजकरुंबुं केजेरीतें दुंतमोने निरखुं
 बुं तेवीजरीतें तमेपण मुजनेरात्रदीवस रुदयनेत्रंजुओ तोमोटीरुपाकरो कदाचितरात्र
 दिवसनजुओतोरद्युं पणएकवारतो मुजनेजुओ तोपणमारोवांबितकार्य सिद्धयाय १३

मोहदशाधरीजावनारे ॥ चित्तलहेतत्वविचार ॥ म० ॥ १४ ॥

तरागताआदररि ॥ प्राणनाथनिरधार ॥ म० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एटलासुधीतो राजेमतिरियें पोतानी सखिओसंघाते श्रीनेमनाथ संघातें
 मोहदशानी विवस्थासंबंधी मोहनीना वचनजाण्या हवेचित्तमां मोहदशाथें बधाणो
 मन तेजमननेविषे जावनाके० बारजावनामांथी इहांप्रस्तावें एक एकत्वजावनाज
 उचितते फरिएजजावनानेआशयें सूत्रकर्तारियें पाठलीगाथाना उत्तरपदमां एकवारमुज
 नेजुओ एमकेहेवाथी राजेमतीजीथियें जेटलामोहमथी वचनकह्या तेकेहेताठतांजचित्त
 मां एकत्वजावनाआवी एटलेमारोआत्मइव्यतेमारोआत्मप्रदेशोने आधारेंहोठे तो
 मारेतेओने शोसंबंधते एवो आत्मतत्वनो विचारके० जेदते राजेमतीजी पाण्याथका

ने केमधारीलीधुं नकरवायोग्यकार्यकखुं तमनेतोतेमकरवुंनथी पणस्तगाइकरिने पा-
शिग्रहणतो सर्वजगतकरेबे अनेतमेमुजने हाथेनहीजातो करपीमनतोकरो ॥ ३ ॥

पसुजननीकरुणाकरि ॥ आणीकदयविचार ॥ म० ॥

माणसनीकरुणानहीरि ॥ एकुणधरआचार ॥ म० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हेप्रभुतमेपसुजननी करुणानोविचार रुदयमांआण्यो जे एटजापसुओ
नो संहारथसे माटेधिःकारपडोमारापरणवाने तोएवाअविवेकी प्राणीओनीदयाकरिने
थपाडोफेरव्यो तोतेथीअसंख्यातयुण पुंख्यप्रबल एवामुजतरिखा माणसनीदयानथी
आवती एक्याघरनोआचार एटलेजगतमां हीनमांहीन अधिकमांअधिक जातोना घ
रोमात्रमां एदुंप्रवर्त्तननथीजणातुं ॥ ४ ॥

प्रेमकलपतरुबेदीयोरे ॥ धरियोजोगधतूर ॥ म० ॥ च

तुराइरोकुणकहारे ॥ गुरुमिलियोजगसूर ॥ म० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हेस्वामी तमे जेमकल्पवृद्ध आजवसंबंधी मनोवांठकळे तेमप्रेमरूपकल्पत
रुपण आजवसंबंधी मनोवांठितनो पूरनारोबे एटलेखीओना जलारूप हावजाव दु
खविकार मंदहास्य वक्र तीक्ष्णकटाक्ष तेमजमनजावता पटरसजोजन तथाअंतर पु
ष्पादिकनीसुरजि इत्यादिकमनोवांठित प्रेमकल्पतरु वहेदीने योगरूपधतुरो धारणक
खो केमकेकुधापिपास्ता शीतवभदंशमशक तेशरीरनीसाताने विषप्रायळे अशाताना
कारकमाटे धतुरप्राय तोहेमनवद्वज एवोतमोने जगतमां सूरके० यावत्मात्र चंड
मायहनद्वत्रतारास्थाने चतुराइनोसीखवनारोगुरु कहोनेस्वामीकोणमिल्युं आपने
हाथें रत्नप्रायेंकिहांथीचढयो ॥ ५ ॥

मारुंतोएमांक्युंहीनहीरि ॥ आपविचारेंराज ॥ म० ॥

राजसजामेंबेसतारि ॥ किसडीबिधसीलाज ॥ म० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हेराजन् मनेयूकीनेतमेजाओबो तेमांमारीतो बदनामोसी किंचितमात्र
नथी केमकेतमे पोतानीइड्याथें रथपाडोफेरव्यो तेथीमेंअकार्यकखुं एमकोइकेसेनही
पणतमेमुजने परिद्वारोबो तेतमेंपोतेतमारा चित्तमांजविचारो जे तमेंतमाराबरोबरिया
राजांनिसजामां जथीबेसशो तेवारें किसडीके० केवीशोचापामशो एटलेघणातोनकहे
शे पणकोइकबहुबोलोदुशे तेतमनेसजामां आवतादेखीने कहेसेजेजूओ आपुरुषत्व
धर्मवंत पुरुषआव्या तेवारें केवीलाजवधशे, घणीसरमजेवीवातळे माटेह्जीकांइवग
ड्युंनथी तेथीरथपाडोफेरवो ॥ ६ ॥

कारणरूपीप्रज्जुज्योरे ॥ घण्योनकाऊअकाऊ ॥ म० ॥

कृपाकरीमुण्डीजीयेरे ॥ आनंदघनपदराज ॥ म० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अहोनेमनाथ परमेश्वर मंतमोने ज्योके० सेव्यो तेकारणस्वरूपीसेव्यो एटजे मारामनमां परमेश्वरना स्वरूपरूप कारणप्रवर्त्ति प्रवर्त्तेशे तेवारंमारं आत्म स्वरूपरूपकार्य सिद्धथासे निश्चैथीएमजाणीने ज्यो परंतुतमारोसेवनकरतेढते मंकार्यअकार्य गण्योनही एटजेजेम संसारीनेशब्दादिकुं सेवनतेकरणीय अनेदीहानुंसे वनते अकरणीय तेबेहुनेगण्योनही एकपरमेश्वरने स्वरूपेजसेव्यो माटेहेपरमेश्वर हवेमाराउपर कृपाकरीने अथवा कृपाके० प्रसन्नथयीने आनंदघनके० निरवाणपद संबंधी राजके० ठकुराइ तेमुजने दीजीयेके० बह्नीये ॥ १६ ॥ इतिनेमनाथजिनस्त वन संपूर्ण ॥ इतिश्रीआनंदघनकृत बावीसीसंपूर्ण एबावीसतवनोनोटबो ज्ञानसार जीये श्रीकृष्णगढेरहीने सवंत १०६ दना जादरवासुद १४ नादीवसंकेखुंढे तेनोचावार्थे जहीनेठाप्युंढे तेमांजूलचूकरहीहोयते वाचनारसङ्गनोए शुद्धारीवांचतुं हवेफरी आनंदघनजीना पोतानाजकरेजा ठेलाबेतवनोहता तेबेप्रतउपरथी जडथा तेबेप्रत नाजखनारं एवुंजखुंढतुंजे एतवनोआनंदघनजीनास्वरुतठे माटेतेबेतवनलिखीये बैयेअनेएबेस्तवननोटबो ज्ञानविमलजीकृतठे एवुंएकप्रतमांजखुंढतुं ॥

॥ अथश्रीपार्श्वजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागसारंगरसीआनीवेशी ॥

ध्रुवपदरामीहोस्वामिमाहरा॥निकामीगुणाराया॥सुग्यानी॥ निजगुण

कामीहोपामीतुंघणी ॥ ध्रुवआरामीहोथाय ॥ सुग्यानी ॥ ध्रु० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ध्रुवके० निश्चलपदजेसिद्धतापणुं तेना रामिके० रमणहारजेप्रभु तेमारा स्वामीठे वली कामकदपना अजिलापरहितठे माटेनिःकामीठे तथा अष्टगुणेकरीत हित माटेगुणारायठे अथाबाधसुखना जोगोठे केवलज्ञानेसहितमाटे सुग्यानीठे पो तानागुणना अजिलाषीठे एटजेस्वस्वनाव प्रगटयोतेनाअर्थीने माटेसम्यक्दृष्टीजीव ते तमाराजेवो धणीपामीने ध्रुवपदआरामीके० अचलसुखी नित्यआत्माराामीथाय केमकेजे परमात्मानेसेवे तेपरमात्माथाय ॥ १ ॥

सर्वव्यापीकहेसर्वजाणंप्रणे॥परपरिणमनसरूपासु०॥प
ररूपेकरितवपणुंनही॥स्वसत्तात्रिदरूप॥सु०॥ध्रु०॥१॥

पाडोसएनेपेडा एकेवतहेप्रभुतमे साचीकरीबतावी पणतेसर्वहुं तमारीसेवकनोजडो
पढे एटलेतेसर्वना जोगकर्मनो उदयदतुं तेपोतमथीइव्यपामी अनेमारेआजर्वें तमा
रीसाथें जोगोपजोग कर्मनाउदयनो असंनव माटेवंडीतपोषनपामुं तेमारापूर्वकृतना
उदयतुंदूषणढे ॥ ए ॥

सखीकहेएसामलोरे ॥ हुंकहुंलक्षणेसेत ॥ म० ॥ इणल

द्वणसाचीसखरि ॥ आपविचारेंहेत ॥ म० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आजसुधी जेटलापुरुषमेंपारख्या ते तेमजनिवड्या परंतुतमनेहुं परखीश
कीनही केमकेजेटापो सगाइथयी तेटापो मारी सखीनावर्गे मने कड्युंजे एतमारोजतार
बाहिरतेमजअंतरपणश्यामढे तेवारेंमेकड्युं एबाह्यतोश्यामढे पणअंतरथीलक्षणे से
तके० उच्चल निष्कपटीढे परंतु जलाराजनी पुत्रीयोथी प्रथमसंबंधकरिने पढेते
नेकालीधारे धसकाइदेवी एलक्षणेपोत सखीओनावर्गनुंकेहेहुं साचुंथयुं मारीपरीक्षा
सर्वनिरर्थकथयीएरीतेंजे हेतके०कारणकह्या तेमांअसत्यहोयतोतमेंविचारिनेदेखो? ०

रागीसुरागीसदुरे ॥ वैरागीस्थिरोग ॥ म० ॥ रागविना

किमदाखवारे ॥ मुगतिमुंदरीमाग ॥ म० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेप्रभु हुंसुरागणीहुं तेमतमनेपण सुरागीथयुं योग्यढे केमके जग
तनीएनीतढे जेपोताथी रागराखे तेथीसदुरागजराखे पणजेपोते वैरागीके० रागर
हितहोय तेनेकोइथी शानोरागहोय तेमहुंतमाराकपर रागवंतहुं माटेतमारामांपण
जोरागहोयतो तमेसुजथीरागराखो पणतमारामां रागवस्तुजनथी तेथीतमारेकोइथी
रागतेहेहुंनही तो माराथी शानोरागहोय हवेराजेमती पोतानामनमां स्वामीनेस्थापन
करी मनवचनयोगथी उलंजारूप वीनतिकरेढे हेस्वामी पोतानावलजथीपण यथा
स्थितवात बताववानोनीतीनापहुं अटकावनथी तेमाटेजोतमें रागीनथी तोरागनेअ
जावें जेमार्गेप्रवर्त्तिने मुक्तिस्त्रीपामियें तेनेमुगतिमुंदरीमार्गकहियें तेमार्ग बारेपरखदामां
सर्वने सांजजताकेम दाखवोके०देखाडो तेमाटे कोठेंहोयतेहोठें तेथीएमजणायढे जेत
मारो तेमुक्तिस्त्रीथीरागढे माटेजसर्व समह लक्षाअवगणीने स्मरोढो तेथीढेतेरागेंसु
जनेकेमपरिदूरोढो अनेजेना अनेकजत्तारिढे एवीमुक्तिनेवांढोढें एक्याधरनोआचार ११

एकगुह्यघटनुंनर्थरि ॥ सघलोईजाणेजोके ॥ म० अने

कांतिकजोगवारे ॥ ब्रह्मचारीगातरोग ॥ म० ॥ १२ ॥

यातेपेसीशकेनही एटलेआत्माना आठरुचकप्रदेशतिहां कर्मग्रहणरूपयोगक्रियानथी वलीयोगनी ध्रुवताके० निश्चलताळे तेनोक्षेजिहां होय तिहांआत्मशक्तिप्रतेंकोश्क मखसावीशकेनही एटलेतेप्रदेशें आवरणजावनकरे ॥ ४ ॥

कामवीर्यवशेंजेमजोगी ॥ तेमआतमथयोजोगरि ॥ सूरप
एआतमनुपयोगी ॥ थायतेहनेअयोगरि ॥ वी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेमकामके० अनिलाषीवीर्यनेवसेंजेमजोगीपुरुष सर्वपरजावनेवांळे तेम
आत्मापरजावनो जोगीथयो अनेतेहिज आत्मा सूरपएपरिणमे जेमारास्वरूपविना
परजावमांपेसवुंजनही एवीप्रतिज्ञापालतो आत्मोपयोगीथातो अयोगीपणुं प्रगटकरे
एवोसूरवीरपणुं हेवीरपरमेश्वर तमारुंधणुंठळष्टोळे ॥ ५ ॥

वीरपणुंतेआतमठाणे ॥ जाण्युंतुमचीवाणेंरे ॥ ध्यानविनाए
शक्तिप्रमाणे ॥ निजध्रुवपदपदिचाणेंरे ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एवुंवीरपणुंते आत्मानेस्थानकेंळे एटलेआत्मानांहेजळे तेमेंतुमारीवाणी
थीजाणुं तैहवे ध्यानने विज्ञाने तथाशक्तिनेप्रमाणे जेमजेमआत्मानुं मूलवीर्ये वी
रपणोचितवीर्ये जाणीये तेमतेमजीवतेमारमीने पोतानो ध्रुवपदके० निश्चलपरमानं
दपदने पदिचानेके० उलखे ॥ ६ ॥

आलंबनसाधनजेल्यागे ॥ परपरिणतिनेजागेरे ॥ अह्यद
शनज्ञानवैरागें ॥ आनंदघनप्रचुजागेरे ॥ वी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ परंतुते परनेअविलंबनकरी जेसाधनकरवुं तेनेत्यागें एटलेपरालंबनपणुं ठां
ने परपरिणति जागेके० जाय तेथीअह्य अप्रतिपाति ह्याधिक केवलदरीन केवलज्ञान
अनेवीतरागताते घ्याख्यातचारित्रें लयलीनथयोथको आनंदघनशब्दें परमानंदमय
प्रभुताजागे ॥ ७ ॥ इतिश्रीमहावीरजिनस्तवनसमाप्त ॥ इहां श्रीज्ञानविमलसूरियें
तथापंमित देवचंडजीयेंपण एचोवीस्तीना पाठलावे स्तवनकखाळे तेमांज्ञानविमल
जीयेंतोचोवीसेस्तवननो टबोपणकखाळे अनेदेवचंडजीकृतटबोनथी कदापिहसेतो
पण मारेजोवामां तथा सांजवामां आब्युनथी तोपणइहां बावीस्तवननो वा
जबोध ग्यानसारजीना करेला बालबोधपरथी संक्षेपीनेलखुं माटेएमनालकरेला
पाठलाबेस्तवनो अर्थसहितनीचें लखियेठैये ॥

पोतानीआत्माने कहेडे केहेआत्मा प्राणनाथके० प्राणोनानाथजे नेमनाथ स्वामी ते
पो निरधारके० निश्चैथकी वीतरागता आवरीके० ग्रहणकरी तोहेआत्मा तारोराग
एह्नुनेकेमनेदीशके तेमाटे एह्नुनेमारो शोसंबंध एमएकत्वनेविचारताहुवा ॥ १४ ॥

सेवकपणतेआदरेरे ॥ तोरहेसेवकमाम ॥ म० ॥

आशयसार्थेचालीयेरे॥एहीजरूडूंकामा॥म०॥१५॥

अर्थ ॥ हवेराजेमतीजी नीतीनापद्धें सन्मुखदृष्टीयें एकत्वजावना जावनकरेडे
हेमाराआत्मा तने नेमनाथजीसार्थे स्वामीसेवक संबंधकरतुं योग्यहंतुं केमके ते
संबंधकखा उपरांत परवशवर्त्तिपणे प्रवर्त्तवुंपडे अनेजे परवशवर्त्तिपणे प्रवर्त्तवुंते
स्वेहाचारीने नरकप्रायडे परंतुएवात प्रथमथीविचारवी योग्यहती हवेपाठजथी विचा
रकरेशीसिद्धी तेमाटे स्वामीयें वीतरागता आवरी तेज सेवकपण निश्चैथीअंगीकार
करे तेवारें सेवकनो मामके० धर्मस्थिररहे माटेअहो माराआत्मा स्वामीनामननो
आशयके० अजिप्राय तेनीसार्थेचालीयें एटले अजिप्रायातुंजाथी चालियें स्वामीना
आशयसार्थे प्रवर्त्तवुं तेजरूडूंकामडे एटले सेवकनोसेवकत्वधर्म तेएहिजळे जेपोताने
दित अदितनजुए पणस्वामिनी आझाप्रमाणेवर्त्ते एजसेवकपणातुंजकणजे ॥१५॥

त्रिविधयोगधरीआदरचोरे ॥ नेमनाथजरतार ॥ म० ॥धार

एपोषणतारणोरे ॥ नवरसमुगताहार ॥ म० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ माटेअनेमनाथ स्वामियें त्रिविधधरीके० त्रणप्रकारनेधरी योगआदखो ए
टले मनथी वचनथी अनेकायथी योगआदखो तोतेजआशयलेइनें मुजनेपण तेज
योगधारतुं रूडूंकामडे परंतुमारामननो वल्लजथी नेमनाथ जर्त्तारकेहेवोडे माराआ
त्मिकगुणानो धारणके० आधारडे वलीमारा आत्मिकगुणानो पोषणके० पुष्टतुंकर
नारपण एहिजळे तेमज मारेसंतारसमुद्धी तारनारपण एहिजळे वलीशृंगार हा
स्य करुणा रौड वीर जयानक बीजत्स अद्भुत शांत एनवरसरूप मुगताके० मो
तीनोहार माराकंठनोशृंगाररूप तेएहिजळे एटले निरुपम आत्मिकस्वरूपते अद्विती
यशृंगार अनादिकनकोपलीनीपरें प्रकृतपुरुषनी जोडीथीवियोग तेथीअतींद्रियनो ह
र्षोत्कर्षतेथयुं परमहात्परस्य सर्वजंतुनें अजयदानदेतुं तेकरुणारस कर्मनेविदारतुं ते
रौडरस इत्यादिक सर्वरसोनोसंजव यथातथ्यविचारीजेजो आइंलिखतां वधीजाय मा
टेनलखुं एनवरसोना शुजशुजंतरजाव तरंगरूप घणामोती तेमाटेहारसंज्ञाबांधी ॥ १६

यातेपेसीशिकेनही एटलेआत्माना आतरुचकप्रदेशतिहां कर्मग्रहणरूपयोगक्रियानशी
वलीयोगनी ध्रुवताके० निश्चलताढे तेनोलेशजिहांदोय तिहांआत्मशक्तिप्रतेंकोइक
मैरलसावीशिकेनही एटलेतेप्रदेशें आवरणजावनकरे ॥ ४ ॥

कामवीर्यवशेंजेमजोगी ॥ तेमआतमथयोजोगरि ॥ सूरप
णेआतमनुपयोगी ॥ थायतेदनेअयोगरि ॥ वी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेमकामके० अचिलापीवीर्यनेवसंजेमजोगीपुरुष सर्वपरजावनेवांढे तेम
आत्मापरजावनो जोगीथयो अनेतेद्विज आत्मा सूरपणेपरिणमे जेमारास्वरूपविना
परजावमापेसबुंजनही एवीप्रतिज्ञापालतो आत्मोपयोगीधातो अयोगीपणुं प्रगटकरे
एवोसूरवीरपणुं हेवीरपरमेश्वर तमारुंघणुंउत्कृष्टोढे ॥ ५ ॥

वीरपणुंतेआतमठाणे ॥ जाण्युंतुमचीवाणेरें ॥ ध्यानविनाणे
शक्तिप्रमाणे ॥ निजध्रुवपदपदिचाणेरें ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एतुवीरपणुंते आत्मनेस्थानकेंढे एटलेआत्मामांहेजढे तेमंतुमारीवाणी
शीजाणुं तेद्वे ध्यानेने विज्ञाने तथाशक्तिनेप्रमाणे जेमजेमआत्मालुं मूलवीर्ये वी
रपणोचितवीर्ये जाणीये तेमतेमजीवतेमारमीने पोतानो ध्रुवपदके० निश्चलपरमानं
दपदने पदिचानेके० उंलखे ॥ ६ ॥

आलंबनसाधनजेल्यागे ॥ परपरिणतिनेजागेरे ॥ अक्षयद
शनज्ञानवैरागें ॥ ध्यानंदघनप्रचुजागेरे ॥ वी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ परंतुते परनेअविलंबनकरी जेसाधनकरतुं तेनेत्यागें एटलेपरालंबनपणुं ढां
ने परपरिणति जागेके० जाय तेथीअक्षय अप्रतिपाति ज्ञाथिक केवलदर्शन केवलज्ञान
अनेवीतरागताते यथाख्यातचारित्रें लयलीनथयोथको ध्यानंदघनशब्दे परमानंदमय
प्रभुताजागे ॥ ७ ॥ इतिश्रीमहावीरजिनस्तवनसमाप्त ॥ इहां श्रीज्ञानविमलसूरियें
तथापमित देवचंडजीर्येपण एचोवीस्तीना पाळलावे स्तवनकळाढे तेमांज्ञानविमल
जीर्येंतोचोवीसेस्तवननो टबोपणकळाढे अनेदेवचंडजीकृतदबोनथी कदापिहसेतो
पण मारेजोवामां तथा सजिलवामां आयुंनथी तोपणइहां बावीसस्तवनोनो बां
लवोथे ग्यानसारजिना करेला बालबोधपरथी संक्षेपीनेलख्युं माटेएमनाजकरेला
पाळलावेस्तवनो अर्थसहितनीचें लखिथेठैयें ॥

अर्थ ॥ हे प्रच्युतमने सर्वज्ञपणामाटे केटलाक सर्वव्यापिके हेते तेतो आरोपें घटेने परंतु जो वस्तुधर्म सर्वव्यापिके हेतो दोषउपजे केमके जे परमाव्यापे तेपरपणपरिणामे अनेपरपरिणामन स्वरूपथयेतो इव्यंतुं अस्थिरस्वभाव तथा अजव्यस्वभावरूप दूषणथाय वलीपररूपे एटले अन्यइव्यरूपें थयो तोतत्वपणुंनलहे माटेपोतानीसत्ताज चिह्नपज्ञानस्वरूपे तेणेकरी तत्वपणुंकहियें ॥ ३ ॥

ज्ञेयअनेकेंहो ज्ञानअनेकता ॥ जलजाजनरविजेमा ॥ सु० इव्यए
कत्वपणेगुणएकता ॥ निजपदरमताहोखेमा ॥ सु० ॥ ध्रु० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वलीज्ञेयजे सर्वइव्यते अनेकते तेनेज्ञानेकरीजाणे तेणेकरी आत्मानुंज्ञान अनेकते एटलेज्ञेयनाजेदें ज्ञानपणअनेकरूपे यद्यपिसूर्यएकते तोपण जलजाजन मां प्रतिबिंबपडवेकरी अनेकजणायते तेमज ज्ञानगुणाधिकरणचूत सर्वआत्मजावतुं अस्थलीचूतजे जीवइव्य तेनेएकपणे गुणनोपणएकपणो जाणवो केमके पर्याय अविनाग अनेकता पणज्ञायकरूपकार्यअजेदें ज्ञानगुणएकते तेथीसर्वगुण पोतपोता तुं खेत्रजेइव्य तेमां रमतां हेमकव्याणते एटलेकोइगुण परपरिणामीनथी ॥ ३ ॥

परहेत्रेंगतज्ञेयनेजाणवे ॥ परहेत्रेंययुंज्ञाना ॥ सु० ॥ अस्तिप
णुंनिजहेत्रेंतुमेकह्यो ॥ निर्मलतागुणमाना ॥ सु० ॥ ध्रु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ स्वअवगाहनाथी परके० अन्यहेत्रेंरंघुंजे जीवइव्य तथाअजीवइव्यरूप ज्ञेय तेनेमात्रजाणवेकरीने एज्ञानपरहेत्रीथयुं पणजेगुणीहोयते गुणथीअजेदपणोहो य तेथी ज्ञानते निजहेत्रेंके० पोताना असंख्याताप्रदेशें आत्मानाम्ये व्यापकपणेरंघुंते तेमाटेतुमेएने अस्तिपणुंकह्युं तेज्ञानमां निर्मलतास्वभावते तेथीएज्ञानमां इव्यआरी सानीपरें जातेने परंतुज्ञाननेहेत्रें ज्ञेयजातो नथी अनेज्ञानते ज्ञेयमांआवतुंनथी ॥ ४ ॥

ज्ञेयविनासेहो ज्ञानविनिश्चरू ॥ कालप्रमाणेरेथाय ॥ सु० ॥
स्वकालेंकरीस्वसत्तासदा ॥ तेपररतिंनजाय ॥ सु० ॥ ध्रु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ कोइकेहेसेजे ज्ञेयघटपटादिकने विनाशें ज्ञानपणविनाशीकते अतीतअता गत वर्त्तमानने परावर्त्ते जे अनागतपर्यायतेवर्त्तमानपणुं पामे वर्त्तमानपर्यायते अतीतपणुंपामे तेसर्वपर्यायनो जासनधर्मज्ञानमध्येते तेनासनपर्याय एरीतें परिणामेते तेथीज्ञानमध्ये विनाशीकधर्मते तेनेउत्तरकहेतेजे स्वकालेंकरी पोतानाउत्पादव्यय

नयाश्रयीसोयके ० आत्माते तेजआत्मा निश्चैनयविचारियेंतो आठरुचकप्रदेशथीएआ
त्मानुं स्वरूपत्रणोकालें अखंडितते अणाइअपक्कवसिए एजंगमाटेअनादिठे आत्मा
नेसर्वथा ज्ञाननोअजाव नथयोमाटे अचल त्रणोकालें अनाशअपेह्यार्येनित्यठे अबाधि
तते अनादिसरूपनी अपेह्यार्ये बाधापीडानहीमाटेअव्याबाधएरीतें सोयके ० आत्माते

अन्वयहेतुव्यतिरेकथी ॥ अंतरोतुजमुजुरूपरे ॥ अंतरमे
टवाकारणे ॥ आत्मस्वरूपअनूपरे ॥ पास ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हेप्रभु अन्वयहेतुथी तथा व्यतिरेकहेतुथी एटले स्वरूपनेअजावें परमा
त्मानोअजाव तेथीतारारूपथीतुं रहित तेनेव्यतिरेक कहियें तेव्यतिरेकहेतुथी तारा
मारारूपपमा अंतरके ० जेवपदद्योठे तेतारेमारे अंतरमिटाववाने अन्वयहेतु का
रणठे अनूपके ० निरुपम एवोजेताराआत्मानुं आत्मस्वरूपते अन्वयहेतुथीठे एटले
जेठते तेठतुंते अन्वयकहियें ॥ ४ ॥

आतमतापरमात्मता ॥ शुद्धनयजेदनएकरे ॥ अवरआ
रोपितधर्मठे ॥ तेहनाजेदअनेकरे ॥ पास ० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हेप्रभु माराआत्मानेविषेरह्यो जे आत्मत्वधर्म तेनेविषेरहीजे आत्मताते
मां अने परमात्मानेविषेरहीजे परमात्मतातेमां जेदकिंवाअजेद तेतुंउत्तरजे हेअनं
दघन ताराआत्मा अने मारापरमात्मामां शुद्धनयके ० निश्चैनयथीकोयजेदनथी के
मके अवरके ० स्वरूपथी व्यतिरिक्त थावन्मात्र जेटलासंयोगजन्य आरोपितधर्मठे
कर्मआरोपितठे तेनाअनेकजेदठे यथा कबहुंहाटककबहुंनाटक काटककबहुंक
हुं कबहुंसाटककबहुंफाटक चेटककबहुंरहुं करमकीकैसीवातकहुं एमअनेकजेदठे ॥ ५ ॥

धरमीधरमथीएकता ॥ तेहमुजरूपअजेदरे ॥ एकसत्ता
लखएकता ॥ कहेतेमूढमतिखेदरे ॥ पास ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हेअनंदघन आत्मत्वधर्मसहिततेआत्मा तेनारूपमां अनेमारारूपपमां
अजेदपणुंठे केमके आत्मत्वधर्म सहितहुंहुं तेमजबीजोजेआत्मत्वधर्म सहितथयो
तेमांअने मारामांजेदकांइनथी परंतुपरमात्मानी सचाजेमनिर्मलठे तेमहुंशरीरमारह्यो
थको त्रणोकालें कर्मलेपरहित निर्मलहुं एहुंजे एकताके ० एकतापणुंते अद्वैतपह्नी
लखके ० जिखेठेकहेठे तेनेविषे मूढमतिके ० मूर्खबुद्दीनो खेदके ० प्रयासठे एट
ले हठग्राहीपणे अतालिकपणुंठे ॥ ६ ॥

॥ अथश्रीमहावीरजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागधन्यासरी ॥

वीरजनिचरणेलागुं ॥ वीरपणुतिमागुरि ॥ मिथ्यामोह
तिमिरजयजागुं ॥ जितनगारुवागुरि ॥ वी० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हुंश्रीमहावीरजगवान चोवीसमांतीर्थकरनेपगेलाग्नि हायकवीर्यपणुंमां
गुं जेवीर्यनाउल्लासथकी मिथ्यात्वते कुश्रुद्वारूप तथामोहतेमूढतारूप तद्रूपजे ति
मिरके० अंधकारनुंजय तेदूरगुंते एवा हेप्रच्युतमेअनादिकर्मशत्रुजीतिने जीतनोन
गारुंवजाव्यो तेवीर्यमांगुं जेवीर्यथीहुंपण कर्मशत्रुनेजीतुं ॥ १ ॥

उमध्यवीरयलेस्यासंगे ॥ अजिसंधिजमतिअंगेरे ॥ सु
हृमथूलक्रियानेरंगे ॥ योगीथयोनमंगेरे ॥ वी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हेप्रच्युतद्वस्यवीर्यते ह्योपशमीवीर्य तेलेस्यायें जेपरिणाम्योते अजिसंधि
जवीर्ये अनेककर्मग्रहणकरे जे मतिपूर्वक उपयुक्तवीर्य तेअजिसंधिजवीर्यकहियें ते
सूक्ष्मक्रियाकंपनरूप स्थूलक्रिया आकुंचप्रसारणरूप एटले नावयोग तथा इव्ययो
गरूप सूक्ष्मतथास्थूल क्रियानेरंगे योगवंतथयोथको आत्मासंसारमध्ये उमंगपामिर
ह्योते एविचार कम्मपयडींध्रयमध्येते ॥ २ ॥

असंख्यप्रदेशेवीर्यअसंखे ॥ योगअसंखितकरंखेरे ॥ पुजल
गणतेपोलेसुविशेषे ॥ यथाशक्तिमतिलेखेरे ॥ वी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ आत्माना असंख्याताप्रवेशते तेएकेकाप्रदेशे असंख्याता वीर्यविजागते
एकम्मपयडीमथ्ये योगस्थानकेकहाते एरीतेंजीवने योगपणोअसंख्यातोते एटलेजेह
योपशमीवीर्य असंख्यातोतेते योगरूपते तेषेकरीजीव कर्मपुजलना समूहनेलोयें
योगविशेषे विशेषकर्मनेलीयें यथाके० जेहवीयोगबलशक्ति तेवाकर्मनादलजीवलीयें
एमतिजाणवी ॥ ३ ॥

उत्कृष्टेवीरयनेवेसे ॥ योगक्रियानवीपेसेरे ॥ योगतणीधु
वतानेलेसे ॥ आतमशागतीनखेसेरे ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अनेजिहां उत्कृष्टके० अनंतोअचलवीर्य तिहांकर्मनलागें अनेचलवीर्य
होयतिहांकर्मलागें जेप्रवेशोमां उत्कृष्टवीर्यहोय तिहांयोगक्रियाजे कर्मग्रहणरूप कि

अनेदने धनघातीया चारकर्मत्वर्षिने अघातीयाचारकर्म अवबोधरहिगया तेथी ते वाच्यात्माना प्रथमर्थीबेजेदयया एकसाकारी परमात्मा बीजोनिराकारी परमात्मा तेमांसाकारी परमात्माना वलीबेजेदने एकतीर्थकर नामकर्मोदयी साकारी बीजो अतीर्थकरनामकर्मोदयी साकारी तेमांतीर्थकर साकारीपद उत्कृष्टपदे १४० अने अतीर्थकरसाकारी उत्कृष्टपदे नवकोडी केवली जेआकारसहित वर्ते तेसाकारी कहियें बीजो परमात्मानो जेद आकाररहित माटे. निराकारी ते अनंतसिद्धो ना एकरूप माटे निरजेद जेदरहित जाणवा केमके अनंतसिद्धोनो एकरूप माटे निरजेद जाणवा ॥ २ ॥

सुखनामकरमनिराकारजेरे ॥ तेहजेदेनहींअंतानिराका
रजेनिरगतिकर्मधरि ॥ तेहअजेदअनंतं ॥ चरम० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ फरीहेसुद्धचेतना आवचनकहुंतुंते जाहदुंवचनबे जेनिराकरनाबेजेद एकसूक्ष्मनामकर्मि निराकार एकनिर्गतकर्मिनिराकार एमतेअनोनाकथनतुं आइंथ्या नकारणीयतो प्रस्तावनथी परंतु निराकारनाममात्र जेदनाकथन केवाकारणे इहांप्र सचाव जे सूक्ष्मनामकर्मोदयथी पाम्युंजेणेनिराकारीपणुं तेनीजेदसंज्ञाकरियें तोतेनो अंतनही पारनही अनंताबेमाटे वलीनिरगतनाम सर्वथावपाव्याबेकर्मजेणे तेथी निराकारीपणुं सद्देसिद्धथयुंते तेनाजेदपणअनंतबे सर्वसिद्धोनोसत्ता असंख्यातप्र देशात्मक निन्नपणामाटे अनंतबे ॥ ३ ॥

रूपनहीकइयेंबंधनघटधुरे ॥ बंधनमोहानकोयाबंधमोस
विणसादिअनंतनुरे ॥ जंगसंगकेमहोय ॥ चरम० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीहेअनंदधनजो आत्माने रूपनहीतो बंधनकइयेंघटधुं एटलेकर्म पौंविधाइजातुं क्प्याजेसंजव्युं एटलेरूपविनाबंधनुं असंजव अनेजेवारेबंधनही आ त्मात्रपोकाजे अबंधकमानसो निरलेपमानसोतो पुस्यपापनाह्यथी जेमोह तेमोह कोयनही तेमोहनेअजावें सादिअनंतजंगानुसंगके० संजवकेमहोय ॥ ४ ॥

इव्यविनातेमसत्तानवीलहेरे ॥ सत्ताविणस्योरूप ॥ रूपवि
नाकेमसिद्धअनंततारे ॥ जावुंअकलसरूप ॥ चरम० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेमकोइमनुयें कोइनेपुढ्युंजे एनूतलमांघटने तेवारेतेणे नूतलसामुंजो यीने नूतलमां घटसरूपनदीतुं तेवारेकइजे नूतलजेवटइव्यनथी तेमजइव्यनेअजा

॥ अथश्रीपार्श्वजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ शान्तिजिन एकमुज्ज्वीनती एवेशी ॥

पासजिनताद्वारूपनूं ॥ मुज्जप्रतिज्ञासकेमहोयरे ॥ तुज्जमुज्जस
ताएकता ॥ अचलविमलअकलजोयरे ॥ पासण ॥ १ ॥ एआकणीति

अर्थ ॥ अहोपार्श्वपरमेश्वर तमारास्वरूपतुं मुज्जने प्रतिज्ञासके ० प्रकर्षणआज्ञास
एटलेसाहात्कार केमहोय केमथाय विचारीजोतांतो तारेमारे सत्ताएकठे माटेअ
जिन्नताठे एटले जिन्नजाविपणाविना तारास्वरूपतुं मुज्जनेप्रतिज्ञासकेमथाय वलीनि
श्वेनयथी हुंमारास्वरूपने संनारुंतो जेमतुंतारा स्वरूपथी त्रणोकालेंचव्योनही तेमहुं
पण मारास्वरूपथी चव्योनथी वलीजेमतुंनिर्मल तेमहुंपणकर्ममजरहित वलीजेम
तुज्जनेकालादिकें कव्योनही तेमनिश्चैकालादिकें हुंपणअकलतुं माटेएत्रणो व्युत्पत्ति
यें एकता जोयके ० देखीने अहोपार्श्वजिन तारुंरूपजिन्नपणो प्रत्यहकेमकरिखुं ॥ १ ॥

मुज्जप्रवचनपद्धथी ॥ निश्चयजेदनकोयरे ॥ विवहारेंल

खिदेखीयें ॥ जेदप्रतिजेदबहुलोयरे ॥ पासण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ह्वेपरमेश्वर उत्तरकहेठे के हेअनंदधन निश्चैनयनी अपेक्षाकरियेंतो ता
रेमारे एपरमात्मा एजीवात्मा एवोजिन्नजावीपणानो जेदकोयनथी अने व्यवहारन
यनो आश्रयकरिने देखीयेंतो एटले रुदयनेत्रें हेतुप्रतिहेतुयें अवलोकनकरियें तो
एजीवते जोयके ० लोकनेजविषे बहुके ० घणाजेदप्रतिजेदथाय एकदेवता एकमनुष्य
तेमावली देवतादेवतामां मनुष्यमनुष्यमां वलीतेजजीवने नरकप्राप्तथुं एप्रतिजेद
तेमांपणएक पेलीनरके एकसातमीनरकें एरीतेंप्रतिजेदमां प्रतिजेदघणाथाय ॥ २ ॥

बंधनमोखनहीनिश्चयें ॥ विवहारेंजजदोयरे ॥ अखंडित

अबाधितसोयकदा ॥ नितअबाधितसोयरे ॥ पासण ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वलीहेअनंदधन निश्चैनयेंजजो आत्माने अवलोकनकरियें तोआत्मात्र
णोकालें कर्मबंधनेनबंधाणुं केमकेनिश्चैथी जीवअरूपीजकथुं तोअवस्तुतुबंधसुं अने
बंधनहीतोमोहके ० सूकीजवुंजनथी एटलेनिश्चैनय बंधमोहनथी अने व्यवहारनथा
सरीबंधमोहएवे जजके ० अवधार एटलेव्यवहारनयें एआत्माअखंडितनही अहरनो
अनंतमोविजाग ज्ञानरहिगथुं तेमाटे अनादिनही पर्यायमरणमाटे अचलनही गत्या
गतकरवामाटे नित्यनही हीणविनश्वरकर्मपीडित माटे अबाधितनही एरीतेंव्यवहार

रे सुधारीवांचतुं तथा बेत्रणतेकाणे मनेपणचूकजेवुंलागेळे पणपरतएकजहति बी
 जीपरतो ज्ञानविमलजोनाटवानीहती माटेतेमनीसाथे एटबातुंबराबर मिलापनथ
 खुं तेथीसुधारीशक्योनथी फरीपेला श्रीरूषनदेवना स्तवनमध्ये कोइकहेलीजारेजल
 ख अलखतणी तेनेतेकाणे अलखअलखतणी एममूलपाठमांजखाणुंळे तथापांचमां
 श्रीसुमतिनाथजीना स्तवननी चोथीगाथातुं बीजोपद वरजितसकलउपाधिने ठेका
 णे वरजित सकलउपाधि नजरचूकथीथयीगयीळे तथाचौदमां अनंतपरमेश्वरना स्त
 वननीबीजीगाथामां फलअनेकांतलोचननदेखे तेतेकाणे लोचनदेखे एमपदलखायी
 गयुंळे फरीएजतवननी पांचमीगाथामां देवगुरुधर्मनी शुद्धिनेतेकाणे शुद्धकहोकेमर
 हे एमचूकथीथयुंळे इत्यादिकचूकथयेलीळेते मारीनजरमां पाठलथीआवी माटेआइ
 लखीळे जेनहीआवी तेतुंमिहाडुकमंळे ॥

इतिश्रीआनंदधनकृत चोवीसजिनस्तुति तथाश्री
 ग्यानसारकृत बे स्तवनमली ढवीसस्तवन
 बालाबोधसहितसमाप्त

॥ अथश्रीपार्श्वजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ शांतिजिनएकमुज्वीनतीएदेशी ॥

पासजिनताहरारूपनूं ॥ मुजप्रतिजासकेमहोयरे ॥ तुजमुजस
ताएकता॥अचलविमलअकलजोयरे॥पास०॥१॥एआकणीठि

अर्थ ॥ अहोपार्श्वपरमेश्वर तमारास्वरूपतुं मुजने प्रतिजासके० प्रकर्षणआजास
एटलेसाहातकार केमहोय केमथाय विचारीजोतांतो तारेमारे सत्ताएकठे माटेअ
निन्नताठे एटले निन्नजाविपणाविना तारास्वरूपतुं मुजनेप्रतिजासकेमथाय वलीनि
श्वेनयथी हुंमारास्वरूपने संजासंतो जेमतुंतारा स्वरूपथी त्रणोकालेंचव्योनही तेमहुं
पण मारास्वरूपथी चव्योनथी वलीजेमहुंनिर्मल तेमहुंपणएकर्ममजरहित वलीजेम
तुजनेकालादिकें कव्योनही तेमनिश्चैकालादिकें हुंपणअकलतुं माटेएत्रणो व्युत्पत्ति
यें एकता जोयके० देखीने अहोपार्श्वजिन तारुरूपनिन्नपणे प्रत्यक्षकेमकरीशकुं॥१॥

मुजप्रवचनपह्कथी ॥ निश्चयजेदनकोयरे ॥ विवहारेंल

खिदेखीयें ॥ जेदप्रतिजेदबहुलोयरे ॥ पास० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेपरमेश्वर उत्तरकहेठे के हेअनंदघन निश्चैनयनीअपेह्कारियेंतो ता
रेमारे एपरमात्मा एजीवात्मा एवोनिन्नजाविपणानो जेदकोयनथी अने व्यवहारन
यनो आश्रयकरीने देखीयेंतो एटले रुदयनेत्रें हेतुप्रतिहेतुयें अवलोकनकरियें तो
एजीवते जोयके० लोकनेजविषे बहुकें० घणाजेदप्रतिजेदथाय एकदेवता एकमतुज्य
तेमांवली देवतादेवतामां मनुष्यमतुष्यमां वलीतेजजीवने नरकप्राप्तयुं एप्रतिजेद
तेमांपणएक पेलीनरके एकसातमीनरकें एरीतेंप्रतिजेदमां प्रतिजेदघणायथी॥३॥

बंधनमोखनहीनिश्चयें ॥ विवहारेंजजदोयरे ॥ अखंडित

अबाधितसोयकदा ॥ नितअबाधितसोयरे ॥ पास० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वलीहेअनंदघन निश्चैनयेंजजो आत्माने अवलोकनकरियें तोआत्मात्र
णोकालें कर्मबंधनेनबंधाणुं केमकेनिश्चैथी जीवअरूपीजकधुं तोअवस्तुनुबंधुं अने
बंधनहीतोमोह्कके० सूकीजवुंजनथी एटलेनिश्चैनय बंधमोहनथी अने व्यवहारनया
सरीबंधमोह्कएबे जजके० अवधार एटलेव्यवहारनयें एआत्माअखंडितनही अहरनो
अनंतमोविजाग ज्ञानरहिगयुं तेमाटे अनादिनही पर्यायमरणमाटे अचलनही गत्या
गतकरवामाटे निखनही ह्रीणविनश्वरकर्मपीडित माटे अबाधितनही एरीतेंव्यवहार

एवाह्यदृष्टीना चित्तमावसेनही उक्तंच चरणकरणप्यहाणा ॥ ससमयपरसमयमुक्त
वावारा ॥ चरणकरणसंसारं ॥ शिष्टयसुद्धनयाणत्ति ॥ १ ॥ वलीतेहीजदढकरेते ॥ १ ॥

शुद्धाहारादिकतनुयोग ॥ मोटोकेहिजुंजव्यअनुयोग ॥ एउप
देशपदादिकग्रंथे ॥ सांखलहीचालोशुचपंथे ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ बेतालीसदोषरहित शुद्धआहारखेवुं इत्यादिकयोगते पणतेसर्व तनुके
न्हानायोगकहिये अने स्वसमयपरिज्ञानजे इव्यअनुयोगते मोटोयोगकह्योते केमके
शुद्धआहारादिकेंतो स्वाध्यायजुंज साधनते एसांख उपदेशपद आददेइने ग्रंथोथीजे
इने शुचपंथेके उचममार्गंचालो पणवाह्यव्यवहार प्रधानकरिने ज्ञाननीगौएताक
रवी ते अशुद्धमार्गजाणवो अनेजिहांज्ञाननी प्रधानता राखवी तेजुच उचममार्ग
जाणवो जेज्ञानादिकगुणनोहेतु गुरुकुलवांसतेनेगामी शुद्धआहारादिकनी यत्नावंत
ने महादोषें चारित्रहानि कहीते यतः गुरुदोषारंजितयालब्धकरणयत्नतोनिपुणधी
निः ॥ सन्निदादेश्वतथाज्ञायतेयन्नियोगेन इतिषोडशके ॥ ३ ॥

एयोगेंजोलागेरंग ॥ आधाकर्मादिकनहिजंग ॥ पंचक
ल्पजाष्येइमजण्युं ॥ सदगुरुपासेइस्युंमेंसुण्युं ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ माटे इव्यानुयोगविचाररूप जेज्ञान तेनेयोगें जोअजंग सेवारूप रंगला
गे तो गुरुकुलवासें ससुदायमध्ये ज्ञानान्यासकरतां कदाचित्तुआधाकर्मादि दोषलागे
तोपण चारित्रजंगथायनही केमके जावद्युद्धि बलवंततेमाटे. एरीतें पंचकल्पजा
ष्यमांकहुंते तथा सजुरुपासेधीपण एमसांजळ्युं अतएव कल्पकल्पतो अनेकांत
शास्त्रेकहुंते ॥ आहागडाइंजुंजति अणमणेसक्कम्मुणा उवलितेवियाशिक्काअणुव
तलित्तत्तिवापुणोएतेहिंदोहिंणोहिं ववहारेणविक्कइ एतेहिंदोहिंणोहिंअणुआचारं
तुजाणए ॥ १ ॥ एमबीजाअंगनापहेजाअथ्यनमांकहुंते तथा किंचित्तुद्धकल्प्य
मकल्प्यंस्यादकल्प्यमपिकल्प्यं॥पिंडःशय्यावस्त्रपात्रंवाजेपजाद्यंवा॥१॥ देशं कालं पुरुष
मवस्थामुपयोगद्युद्धिपरिणामान्॥प्रसमीह्यजवतिकल्प्यं नैकांतात्कल्प्यतेकल्प्यं ए
मप्रशमरतिग्रंथमांकहुंते ॥ ४ ॥

बाह्यक्रियातेबाहिरयोग ॥ अंतरक्रियाइव्यअनुयोग ॥ बाह्य
हीनपणज्ञानविशाल ॥ जलोकह्योमुनिउपदेशमाल ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ आवश्यकादिरूपबाह्यक्रियातेतो बाह्ययोगते अनेइव्यानुयोगजे स्वसम

आतमधरमअनुसरी ॥ रमेजेआतमरामरे ॥ आनंद
घनपदवीलहे ॥ परमआतमतसनामरे ॥ पास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हेआनंदघन जेआत्मा आत्मधर्मेने अनुसरी अंगीकारकरीने तद्वत्ततो
रमेके ० प्रवर्ते तदाकारपणुंजजे तेआत्मानुंनाम अनिधेयरामकहियें फरीतसके ० ते
ज आत्मानुंनाम आनंदशब्द अनंतापदार्थोनुयोग्यता तद्रूपज्ञाननोजराव तेसंबंधनी
पदी जेमुक्तिपदवी तेतुंज लहेके ० निदर्शनकरे वलीतेजआत्मानुंनाम परमात्माप
एकहियें एरीतेंअहोप्रच्छ तमाराकेवाधी मुज्जने तमारारूपनो प्रतिजास करतजवत्थुं
॥ ७ ॥ इतिश्रीपार्श्वजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीमहावीरजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ पंथदोनिहालुंरेबीजाजिनतणोरेएदेशी ॥

चरमजिणोसरविगतस्वरूपनुरे ॥ जावुकेमसरूप ॥ साका
रीविणध्याननसंजवेरे ॥ एअविकारअरूप ॥ चरम ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेछुइचेतना चरमजिणोसर शासननायक तेतुंस्वरूपतुंचितव तेवारे छु
इचेतनाकहेजे जे तेतोविगतस्वरूपीं एटले मनपर्यायज्ञानीधी पण जेतुंस्वरूप
जाणुंजायनही तोहुंशीरीतेंजाणीशकुं वलीसिइतोमां सालंबनध्यानकहुंवे तारूप
विना आलंबनकेमसंजवे अने आलंबननेअजावे ध्याननोअसंजव तेमाटे साकारी
के ० आकारसहितविना ध्यानकेमकरिशकुं फरीएपरमेश्वर ज्ञानावरणादिक कर्मना
विकाररहित माटेअविकारी तथारूपआकाररहित माटेअरूपी तोएवाचरमपरमेश्वर
अजलस्वरूपीने स्वरूपकेमचितवीशकुं ॥ १ ॥

आपसरूपेंआतममारंमरे ॥ तेहनाधुरवेजेद ॥ असंखज

कोसैंसाकारीपरिदरे ॥ निराकारीनिरजेद ॥ चरम ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हेछुइचेतना तेंकहुंजे विगतस्वरूपीने शीरीतेंध्यायीशकुं तेतान्वचन स
व्यासतणे केमके ० अरूपीतुंध्यानसंजवे तेमाटेसख अनेतुंपण चेतनाचितववारूपतो
माटेधर्मरहित अनेहुंपण आत्माढतो अथरूपीतुं माराधर्मरहितहुं एटलेआपणवे
विगतस्वरूपीनोध्यानध्यायवाने निरर्थकतुं परंतुतुंज छुइचेतनाथयीचकी माराआत्मा
मारंम तेवारेंहुंपण आपसरूपजे मारोआत्मा तेमारंहुंजेआत्मा आपसरूपें आत्मा
मारंम तेआत्माने व्याताभ्येयपणुं फरिंकहुंवे केमके तेआत्माने तथापरमात्माने

तेकारणगुरुचरणआधीन ॥ समयसमयइणयोगेंलीन ॥ सा

धुजेकिरियाव्यवहार ॥ तेहिजअममोटोआधार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एडव्यानुयोगनी जेसमात्रप्राप्ति पोताना आत्मानें कृतकृत्यताकहेवे ते माटे डव्यानुयोगनी बलवचानेंहेतें गुरुचरणें आधीनतायेंकरी मतिकल्पनापरि हरीनें समयसमय एडव्यानुयोगें लीनके० आसकथका जेकियाव्यवहारसाधु ठैयें तेहिजअमनें महोटोआधारठे केमके एनाथी इहायोगसंपजे तेहनुंलक्षणकहेवे कर्तुमिहोःश्रुतार्थस्य ज्ञानिनोपिप्रमादिनः॥विकलोधर्मयोगोयमिहायोगउदाहृतः॥१॥ एमलजितविस्तारविग्रंथनेविषेकहुं एमइहायोगेंरहीनें हुंपरोपकारनेअर्थें डव्यानुयो गनो विचारकहुं पणएटजेज संतुष्टकरवोनही विशेषार्थें गुरुसेवामूकवीनही एहि तशिहाआगलीगाथामांकहेवे ॥ ८ ॥

संमतितत्वार्थमुख्यग्रंथ ॥ मोटाजेप्रवचननिग्रंथ ॥ तेहनो

लेशमात्रएलह्यो ॥ परमारथगुरुवयणेरह्यो ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ संमतितत्वार्थ प्रमुखग्रंथजे महोटानिग्रंथ प्रवचनरूपठे तेनोजेवजेसमात्र एलह्योके० आप्रबंधमांबाथ्योठे पणपरमार्थें गुरुवचनरहेजो थोरुंजाणीने गर्वकर शोनही अथनेनधनंप्राप्तं तृणवतमन्यतेजगत् एदृष्टांते माटेज कपरजाचारनथ ते अ तिगंजीरठे धणाने नपरिणमे एमजाणीने सिद्धांते पेहेलादेखाडधानथी अनेजेगंजी रदोयगुरुआधीनदोय तेहनेजदेस्वामवाकह्याठे ॥ ९ ॥

॥ ढालबीजोधनधनसंप्रतिसाचोराजाएदेशी ॥

गुणपर्यायतणुजेजाजन ॥ एकरूपतिहुंकाळेंरे ॥

तेहडव्यनिजजातिकहियें ॥ जसनहिजेदविचालें

रे ॥ जिनवाणीरिंगेमनधरियें ॥ १ ॥ एआकणीठि ॥

अर्थ ॥ गुणतथापर्यायनोजे जाजनके० स्थानक तेजेहनोअतीत अनागत त थावर्त्तमान एत्रएँकाळें एकरूपपैदोय पणपर्यायनीपरेकिरेनही तेहनें निजजातिके० पोतानी स्वजाति डव्यकहियें जेमज्ञानादिक गुणपर्यायतुं जाजन तेजीवडव्यअने रूपादिगुणपर्यायतुं जाजनते पुजलडव्य तथा रक्तादि घटादि गुणपर्यायतुं जाजन ते मृडडव्य वलीतंतुतेपटनीअपेह्यार्थें डव्य अनेतंतुअवयवनी अपेह्यार्थें पर्याय केम के पटनेविचालें पटावस्थामध्ये तंतुनोजेदनथी अनेतंतुअवयव अवस्थामध्ये अन्य

वै सत्तानवीलहेके० इव्यनुंठतापणुंनपाभियेँ अने सत्तानेअजावें रूपके० स्वरूपपण
 स्यो माटेहेअनंदघन रूपनेअजावें वस्तुनोअजावथयो अनेजो वस्तुनोजअजाव तेवा
 रेंएकवेत्रणचारनी गणनापणनसंजवे तोसिद्धनी अनंतताकेमसंजवे माटे चरमजिने
 सरनुं स्वरूपचितवन तमेकद्युपणते अकलस्वरूपनुं स्वरूपकेमजावुं तेतमेजकहो॥५॥

आत्मतापरिणतिजेपरिणम्यारे ॥ तेमुजनेदाजेद ॥ तदाका

रविणमारा रूपनुरे ॥ ध्यावुंविधप्रतिषेध ॥ चरम० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेद्युद्धचेतना तथा आनंदघन एवेप्रतें चरमजिनेश्वरकहेणे के आत्मा
 नेविषे रह्युंजे आत्मत्वधर्म तेनेविषे आत्मतानुंपरिणमवुं तद्रूपथावुं एटलेजेआत्मस्व
 रूपनेविषेधिरतानावें प्रवर्त्या रूपातीतनावें अनेदोपचारें ज्ञानदर्शनतेआत्मा आ
 त्मताते ज्ञानदर्शन एवीपरिणतीयें परिणम्या तेमुजनेदाजेदके० तेआत्माने तथामा
 रे एटलुंजनेद के तेसाकारीपरमात्मा अनेहुंनिराकारी परमात्मा माटेजो बहिरात्म
 पणुंमूकी अंतरआत्मस्वरूपवंतथयी मारोअजेद अठेदादिक स्वरूपधर्मते तेनेविषे
 तदाकारीठतो मारारूपनुं ध्यावुंके० ध्यानकरें तेतो विधके० ध्याननोविधिठे अ
 ने तेवातदाकारीपणा विणके० विना स्वरूपधर्मनेअजावें रहस्यार्थें बहिरात्मवंतठते
 करते प्रतिषेधके० निषेधविधिजाणवो ॥ ६ ॥

अंतिमजवगहणेतुजनावनुरे ॥ जावसुंशुद्धस्वरूप ॥ तद्दयें

आनंदघनपदपामसुरे ॥ आत्मरूपअनूप॥ चरम० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ माटेवीरपरमेश्वरथी हाथजोडीवीनतीकरेणे केअहोसामिअंतिमजवग
 हण्येके० आगलसर्वथा अजावीपणुं एवोजवते चरमावर्त्तन चरमकरण तथाजवप
 रिणति नेपरिपाक तेटाणो तुजजावनुंके० परमात्मस्वजावनुं शुद्धस्वरूपलेझे तारा
 परमात्मानो माराआत्मामां जावसुंके० चितवनकरसुं तेवारें उपमारहित आनंद
 घन पदपामसुं तेआनंदघनपद केहुंजे जेमां उपमाउपमेयरहित एवो आत्मानुंस्वरू
 पते एटले आत्मानुं आत्मत्वधर्मपणुंते ॥ ७ ॥ ॥ इतिमहावीरजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

आचोवीसीनो बालबोध ग्यानसारजीकृतते परंतुतेमाकेटलुंक पुनरुक्तिसिद्धि
 त घणुंविस्तारकरेहुंजे माटेतेमनालखवाथी काश्कन्यूनकरीने मेंनाप्युंते तोपणतेमनां
 जावार्थें सर्वजीधोणे कदापिउतावलमां कापीओलखतां किहांचूकथयीइतेतो वाचना

उरधतासामान्यशक्तिते ॥ पूरवअपरगुणकरतीरि ॥ पिंमकुसू
लादिकआकारें ॥ जेममाटीअणफिरतीरि ॥ जिन० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेआगलीगाथामां ड्यनेसामान्यकद्युं तेसामान्यना वेप्रकारठे तेदेखा
हेठे एकउर्ध्वता सामान्यरूपड्यव्यशक्ति ते तेहनेकहियें जे पूरवके० पहेला अनेअप
रके० आगले गुणके० विशेष तेनेकरती तेसर्वमां एकरूपेरीठे जेम पिंमके० माटी
नोपिंमो अने कुसूलादिके० कोठीप्रमुख एवामृत्तिकाना अनेक आकारफिरठे पणते
मां माटीफिरतीनथी तेपिंमकुसूलादिक आकारने उर्ध्वतासामान्यकहियें अनेजो
पिंमकुसूलादिक पर्यायमां अनुगत एकमृडड्यनकहियेंतो घटादिपर्यायमां अनुगत
घटादिड्यपणनकहेवाय तेथीसर्वविशेषरूपथातां हृणिकवादिबौद्धमतआवे अथवा
सर्वड्यमां एकजड्यआवे माटेघटादिड्य अनेतेमां सामान्यमूदादिड्य अनुजवने
अनुसारें परापरउर्ध्वतासामान्य अवश्यमानवा घटादिड्यतेरक्तादिकथोडापर्यायने
व्यापेठे अनेमूदादिड्यते रक्तादिक घटादिक घणापर्यायने व्यापेठे एमनरनारकादि
कपणुतेपणड्यनो विशेषजाणवो एसर्वनैगमनयनुमत अने शुद्धसंग्रहनयनेमतेतो
सददितवादे एकजड्यआवे एमजाणवुं ॥ ४ ॥

निन्नविगतमांरूपएकजे ॥ ड्यव्यशक्तिजगदाखेरो ॥ तेतिर्यकसा
मान्यकहीजिं ॥ जेमघटघटपणेराखेरे ॥ जिन० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेबीजोनेददेखाहेठे ते निन्नविगतमांके० निन्नप्रदेशीविशेषमां जेड्यपो
तानीशक्ति एकरूपएकाकारठेते देखाहेठे तेतिर्यकसामान्यठे जेमघटघटपणे घटत्वरा
खेठे इहांकोड्युठेजे घटादिकनिन्नव्यक्तिमां जेमघटत्वादिक एकसामान्यठे तेमज पिंम
कुसूलादिक निन्नव्यक्तिमां मूदादिक एकसामान्यठे तो तिर्यकसामान्य अने उर्ध्वता
सामान्यनो स्योविशेषठे तेनेकहियेंजे देशनेदें जिहांएकाकारप्रतीतउपजे तिहांतिर्य
कसामान्यकहियें अनेजिहांकालनेदें अनुगताकारें प्रतीतउपजे तिहांउर्ध्वता सामा
न्यकहियें कोशकदिगंबरासुसारी एमकहेठे जेषट्ड्यने कालपर्यायरूप उर्ध्वताप्रच
यठे अनेकालविना पांचड्यने अवयवसंघातरूप तिर्यकप्रचयठे तेनेमते तिर्यकप्र
चयनो आधार घटादिक तिर्यकसामान्यथाय पणपरमाणुरूप प्रचयपर्यायनो आ
धारनिन्नड्यजोड्यें माटेपांचड्यने खंध देश प्रदेशनावेंज एकअनेक व्यवहारउप
पादवो पणतिर्यकप्रचय नामांतरनकहेवुं ॥ ५ ॥

श्रीशान्तिनाथायनमः
अथश्रीमद्यशोविजयजीतिपाध्यायकृतद्व्यगुणपर्याय
नोरासवालाबोधसहितलिखियेवैयें

श्लोक

इदंश्रेणीनतंतत्ताजिनंतत्तार्थदेशिनं ॥ प्रबं
धेलोकवाचात्रलेशार्थः कश्चिदुच्यते ॥ १ ॥

॥ ढालपहेजोचोपाशनीदेशी ॥

श्रीगुरुजितविजयमनधरी ॥ श्रीनयविजयसुगुरुआदरी ॥

आतमअरथीनिनुपकार ॥ करुंद्व्यअनुयोगविचार ॥ १ ॥

अर्थ॥ श्रीजितविजयपंक्ति अने श्रीनयविजयपंक्ति एबेदुरुढायुरुने चित्तमांसजा
रीने आत्माअर्थि ज्ञानरुचि जीवना उपकारनेहेते इव्यानुयोगनो विचार करुहुं जेअ
नुयोगते सूत्रार्थव्याख्यान तेहना चारजेद शाल्केकहाटे ? आचारवचन आचारांग
प्रमुखसूत्र ते चरणकरणानुयोग ३ संख्याशास्त्र चंडप्रज्ञासिप्रमुखसूत्र ते गणितातु
योग ३ ज्ञाताप्रमुख आख्यायिकावचन तेकथानुयोग ४ षड्व्यादिविचारते सूत्रम
ध्येसूत्रकृतांग तथाप्रकरणमध्ये संमतितत्वार्थप्रमुख महाशास्त्र तेइव्यानुयोग एचा
रजेदमा इव्यानुयोग जे इव्यगुणपर्याय ते विचारेठे तनोमहिमाकहेठे इहांप्रथम
गुरुने नमस्कारकरीने प्रयोजनसहित अजिष्येयदेखाड्युं पेहलेबेपदे नमस्कारकरो
ते मंगलाचरणदेखाड्युं अने इहांअधिकारी आत्मार्षिजीवने तथाआत्मार्षिने अथ
बोधयसे ते उपकाररूप प्रयोजनजाणुं इव्यनो अनुयोगके कथन तेइहांआत्मा
र्थि ज्ञानरुचिजीवनाउपकारनेअर्थकरुहुं ॥ १ ॥

विनाद्व्यअनुयोगविचार ॥ चरणकरणनोदिकोसार ॥

संमतिग्रंथेंजाण्युइस्युं ॥ तेतोबुद्धजनमनमांवर्युं ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एइव्यानुयोगनो विचारकखाविना केवलचरणसितरी तथाकरणसितरी
प्रमुखनो सारकोइनेनही एहुंसंमतिग्रंथनेविषेकहुंते तेतो बुद्धजननामनमांवर्युं प

कार्यकारणचेदमानेते अनेनिश्चयनयथीडव्यना नानाप्रकारनाकार्यकारण तेएकशक्ति स्वजावज हृदयमांधरिये नहीतोस्वजावजेडेडव्यचेदथाय अनेव्यवहारनये ते तेका लादिकनीअपेहाये एकेअनेक कार्यकारण स्वजावमानता कोइदोषनथी कारणांत रनी अपेहापण स्वजावमाज अंतर्भूतते तेमाटेतेनोपण निष्फलपणुंनथाय त थाद्युनिश्चयनयनेमतेतो कारणकार्यतेमिथ्याते आदावंतेचयन्नास्ति वर्तमानेपित्त था इतिवचनात् कार्यकारणकल्पनारहित शुद्धव्यवचलितरूपडव्यजते एमजाण तुं एशक्तिरूपडव्यवस्वायुं ॥ ९ ॥

गुणपर्यायविगतबहुचेदे ॥ निजनिजजातिवरतेरे ॥ शक्ति

रूपगुणकोइकजाषे ॥ तेनहिमारगनिरतेरे ॥जिन०॥१०॥

अर्थ ॥ हवेव्यक्तिरूपगुणपर्यायवस्वायेते तेगुणपर्यायनीव्यक्ति बहुचेदेके० अने कप्रकारें निजनिजजाति सहजाविक्रमजावि कल्पनाकृत आपआपयेस्वजावेवतेते को इकदिगंबरातुसारी ते शक्तिरूपनेजगुण जाषेके० कहेते तेआवीरीतेजे जेमडव्यगुण पर्यायतुंकारणडव्यते तेमगुणपर्यायतुं कारणगुणते डव्यपर्यायडव्यनो अन्यथाजाव जेमनरनारकादिक अथवा दधणुक ज्यणुकादिक गुणपर्यायगुणनोअन्यथाजावनही जेममतिश्रुतादिक विशेष अथवा जवस्थसिद्धादि केवलज्ञानविशेष एमएकडव्य बी जोगुण एजातिशाश्वत अनेपर्यायथीअशाश्वत एमआयुं एमकहेते ते निरतेके० रुडे मार्गेनही केमके एकल्पनाशास्त्रथी तथायुक्तियेमिलेनही ॥ १० ॥

पर्यायथीगुणजिन्ननजाषीत ॥ संमतिग्रंथेव्यक्तिरे ॥ जेह

नोजेदविवहावशथी ॥ तेकेमकहियेंशक्तिरे ॥जिन०॥११॥

अर्थ ॥ तेहनेउत्तरकहेते जेपर्यायथीगुणते जिन्नके० जूदोजाष्योनथी एमसंम तिग्रंथनेविषे व्यक्तिके० प्रगटअद्वरेकयुंते गाथा ॥ परिगमणपङ्काठ अपेगकरणे गुणचित्तुल्ला ॥ तद्विद्यगुणजिजणइ पङ्कवणयदेशणाजहा ॥ १ ॥ अर्थ ॥ जेमक्रमजाविपणुं पर्यायतुंजहाणते तेमअनेकपणुंकरवुं तेपणपर्यायतुंलहाणते इ व्यतोएकजते अनेज्ञानदर्शनादिकजेदकरेते तेपर्यायते पणगुणनकहियें केमके डव्य पर्यायनीदेशना जगवंतनीते पणडव्यगुणनीदेशनानथी इतिगाथार्थ ॥ इहांकोइपुते जे एरीतेजो गुणते पर्यायथीजिन्ननथी तोडव्यगुणपर्याय एत्रणनानाम किमकहोबो तेमनेकहेतुंजे विवहाके० जेदनयनीकल्पना तेहथीजेम तैलस्यधारा इहां तेजने धारा जिन्नकहीदेखाड्या पणतेल अनेतेजनीधारा जिन्ननथी तेमसहजावी क्रमजा

यपरिज्ञानते अंतरंगक्रियाते माटेजे बाह्यक्रियायेंहीनहोय पणज्ञानविशालबहुभुत होय एवोमुनीश्वरते उपदेशमालामां नलोकह्योते यतः नाणाहिउवरतरं हीणोवि हुपवधणंपजावंतो ॥ नयडुःकरंकरितो सुंदुविअप्यागमोपुरितो ॥ १ ॥ हीणस्तविसुं षपरुवगस्त नाणाहियस्तकायवं तेमाटे क्रियाहीनतादेखीनेपण ज्ञानवंतनी अवज्ञा नकरवी तेहनेज्ञानयोगेकरिनेजप्रजाविकजाणवुं ॥ ५ ॥

इव्यादिकचित्तार्येंसार ॥ शुक्लध्यानपणलहियेंपार ॥ ते
माटेएहिजआदरो ॥ सदगुरुविणमतजूलाफिरो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ इहांकोइपुतेजे क्रियाहीन ज्ञानवंतनेनलोकह्योतेतो दीपकसम्यक्तनी अ पेक्षार्येंकह्यो पणक्रियाहीनतायें मात्रज्ञानशीज पोतानो उपकारनथाय एमकहेते नीशंकाटालवाने इव्यादिकज्ञान तेहिजशुक्लध्यानदरें मोहनुंकारणते माटेउपादेयते एइव्यादिकनी चित्तवणार्यें शुक्लध्याननोपण पारपामियें केमके आत्मइव्य गुणपर्या यजेदचित्तार्यें पण शुक्लध्याननो पहेजोपायोहोय अने तेनीज अजेदचित्तार्येंशुक्लध्या ननो बीजोपायोहोय तथाशुद्धइव्य गुणपर्यायनीजावनायें तिदस्तमासिथाय तेतो शुक्लध्यानतुंफलते एमप्रवचनसारोदारमथ्येकहुंते जोजाणइअरिहंते दवगुणपङ्क वंतेहिं ॥ सोजाणइअप्याणं मोहोखलुजाहितस्तलयं ॥ १ ॥ तेमाटेएहिज इव्यानुयो गने आदरो एहिजउपायते पणसद्गुरुविना स्वमतिकल्पनायें जूलाफिरसोनही ॥ ६ ॥

एहनोजेणोपाम्युंताग ॥ उघेएहनोजेहनेराग ॥ एबेविण
त्रीजोनहिसाध ॥ ज्ञाप्योसंमतिअरथअगाध ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेजेज्ञानविना मात्रचारित्रशीज संतुष्टथायते तेहनेशिखा कहेते एक तो एइव्यानुयोगनोजे तागके० पारपामी संमतिप्रमुख तर्कशास्त्रजणीने जेगीतार्थथयो तेतथा बीजो उघेके० सामान्यप्रकारें एइव्यानुयोगनो जेनेरागते तेगीतार्थनिश्चित एबेदुविना त्रीजोसाधुनही एवोअगाधअर्थ संमतिअर्थमांकह्योते तेमाटेज्ञानविना चारित्रजनहोय उकंच गाथा ॥ गीयज्ञोयविहारो बीउगीयज्ञनिस्तिउंजणीउं ॥ इतो तइयविहारो नाणुणाउजिणवरेहिं ॥ १ ॥ एटलोविशेषजे चरणकरणानुयोग दृष्टी निशीष कल्प व्यवहार दृष्टीवादीव्ययने जघन्यमध्यमोत्कृष्ट गीतार्थजाणवा इव्या नुयोगदृष्टीते संमत्यादिक तर्कशास्त्रपारंगामीज गीतार्थजाणवा अने तेनीनिभाचें ज अगीतार्थनेचारित्रकहेतुं ॥ ७ ॥

रूप तेथीजकेवलसंजवेते पणपरमाण्वेनही अनेइव्यगुणपर्याय एत्रणनामकद्वियेते
ये तेपणजेदोपचारेंजकद्वियेतेये एमजाणुं ॥ १३ ॥

एकअनेकरूपथीएणीपरे ॥ जेदपरस्परजावोरे ॥ आधा
राधेयादिकजावे ॥ इमजजेदमनजावोरे ॥ जिन० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एणीपरेके० एरीते इव्यएक अनेगुणपर्यायअनेक एरूपें परस्परके०मा
होमाहे जेदजावविचारो एमज आधार आधेयप्रमुख जावेंके० स्वजावेंकरीनेएनोजे
दमनमाजावो केमके परस्परअवृत्तिधर्म परस्परमांजेदजावे ॥ १४ ॥

इव्यआधारघटादिकदीसे ॥ गुणपर्यायआधेनुरे ॥ रूप
दिकएकेडियगोचर ॥ दोइघटादिकवेनुरे ॥ जिन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवेतेहीज विवरीदेखाहेजे जेघटादिकइव्यते आधारदेखायजे अनेएघटना
रूपादिकते एमजाणियेतेये जेगुणपर्याय रूपरसादिक तथांनीलपीतादिक तेआधेय इ
व्यरूपरेंह्याजे एमआधाराधेयजावें इव्यथीगुणपर्यायने जेदजे तथारूपादिकगुण
पर्याय एकेक इडियनो गोचरके० विषयजे जेम रूपते चहुरिंडियेंज जणायजे तथारसते
रसनैडियेंजजणाय इत्यादिक अनेघटादिकइव्यजेते चहुइडिय अनेस्पर्शीइडिय एदो
इके० बेंडियेंकरीजणायजे एनैयाधिकमत अनुसरिनेकहुं अनेस्वमते गंधादिकपर्यायते
घ्राणेंडियादिकेंपण इव्यप्रत्यहजे नहीकां कुसुमगंधुं इत्यादिक ज्ञानने चांतिपणोथा
यजे तेजाणुं एमएकअनेक इडिययाहकपणो इव्यथी गुणपर्यायने जेदजाणुं अने
गुणपर्यायने माहोमादेंजेदते स्वजावी क्रमजावीपणोथाय एकल्पनाथीजजावुं ॥ १५ ॥

संज्ञासंख्यालक्षणथीपण ॥ जेदएहोनोजाणीरे ॥ सुजश
कारणीसुजमतिधारो ॥ दुरमतिवेलिकपाणीरि ॥ जिन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तथासंज्ञाके० नाम तेथीइव्यनोजेद एटलेनामजेदेंजेद तेमावली एकइव्य
नामथीजेद बीजोगुणनामथीजेद त्रीजोपर्यायनामथीजेद तथासंख्यातेएकेबेत्रणानीग
एना तेथीजेद एटलेतेइव्यजे गुणअनेकजे पर्यायअनेकजे अनेलक्षणथीजेदतेनअनेक
पर्यायगमन इव्यलक्षण नएकथीअन्यने जित्तरण तेगुणलक्षण परिगमनसर्वतोव्या
सि तेपर्यायलक्षण एमइव्यगुणपर्याय एहोनोमाहोमाहेजेदजाणीने उक्तमयशनीकर
नारी जलीमतिनेधारो तेकहेवीजे जेदुरमतिके० इव्यादितपहनीमाठीमतितेरूपथीजेवे
ली तेदुनेविषे कृपाणीके० क्रीहाडीसमानजे एढालमां इव्यगुणपर्यायनोजेददेखाइयो ॥

त्वरूपचेदढे माटेपुञ्जलस्कंधर्मा इव्यपर्यायपणोतेअपेह्यार्थेजाणवो इहांकोइकेहेसेजे
एरीतेंइव्यत्वपणो स्वजाविकनथयुं पणअपेहिकथयुं तेनेउत्तरजे सवलवस्तुनो व्य
वहारते अपेह्यार्थेजहोयढे माटेइहांदोषनथी जेसमवायीकारणप्रमुखें इव्यलक्षण
मानेढे तेनेपणअपेहा अवश्यअनुसरवी गुणपर्यायवत्इव्यं इतितत्वार्थे एजिनवा
एरीनैरंगके० विश्वासें मनमांधरियें ॥ १ ॥

धरमकहीजिगुणसहजावी ॥ क्रमजावीपर्यायोरे ॥ निन्नअजि
नत्रिविधतियलक्षण ॥ एकपदारथपायोरे ॥ जिन० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सहजावीके० यावत्इव्यजावीजेधर्म तेनेगुणकहियें जेमजीवनोगुण
उपयोग अनेपुञ्जलनोगुण ग्रहणपणो तथाधर्मास्तिकायनो गतिहेतुत्वगुण वलीअध
र्मास्तिकायनो स्थितिहेतुत्वगुण अनेआकाशइव्यनो अवगाहनाहेतुत्वगुण कालइव्य
नोवर्चनाहेतुत्वगुण एरीतेंइव्यना स्वजाविकधर्म ते गुणजाणवा तथा क्रमजाविके०
यावत्इव्यजावीते पर्यायकहियें जेमजीवने नरनारकादिक पर्याय तथापुञ्जलनेरु
परसादि परावर्तिते पर्यायजाणवा एमइव्यादिक ते इव्य गुण पर्याय एत्रणारीतें
निन्नढे तथालक्षणादिकथी अनिन्नढे अनेप्रवेशना अविजागथी त्रिविधते केमके न
वविधोपचारें एकेकरां त्रणत्रणचेद आवे तेनवविधोपचारकहेढे १ इव्येइव्योपचा
र २ इव्येगुणोपचार ३ इव्येपर्यायोपचार ४ गुणोइव्योपचार ५ गुणोपचार ६
गुणोपर्यायोपचार ७ पर्यायेइव्योपचार ८ पर्यायेगुणोपचार ९ पर्यायेपर्यायोपचार
तथातियलक्षणके० उत्पादव्यय अने ध्रौवस्वरूपढे एहवाजावने एकपदार्थ जैनप्र
माणोपाम्यो थकोढे एक्षररूप पाठजावैपद जाणवा ॥ २ ॥

जेममोतीज्वलतादिकथी ॥ मोतीमालाअलगरी ॥ गुणप
रयायव्यक्तिथीजाणो ॥ इव्यशक्तिमेवलगरी ॥ जिन० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेआढालमांप्रथम इव्यगुणपर्यायनो चेदयुक्तिदेखाडेते जेममोतीयकी
तथामोतीना उज्वलतादिक धर्मथकी मोतीनीमाला अलगरीते तेमज इव्यनीगति
तेगुणपर्यायनी व्यक्तिथीअलगरीते तथाएकप्रदेश संबंधेवलगरीते एटलेएमजे मांतीते
पर्यायनेगामेंजाणवा अने उज्वलतादिकधर्मते गुणनेगामेंजाणवो तथामालाते इव्य
नेगामेंजाणवी एमदृष्टांतजोडवो एरीतेंघटादिइव्य प्रत्यक्षप्रमाणें सामान्यविज्ञापदप
अनुजवेढे तेसामान्यउपयोगें मृत्तिकादि सामान्यजासेढे विज्ञोपउपयोगें घटादिक वि
ज्ञोपजासेढे तेमांहेजे सामान्यते इव्यजाणवुं अनेविज्ञोपते गुणपर्यायरूपजाणवा ॥ ३ ॥

देशतेअवयव एहोनेजोनेद्वैजमानिये तो बमणोजार खंधमाहैथवोजोइये जेमाटे सोतंतुनोजेपढे ते सोतंतुआमाजेटलोजार तेटलोजजार तेनापटमांण थायढे तथा जेकोइनवानैथायिक एककहेढे जे अवयवनाजारथी अवयवीनो जार अर्थ तहीनढे तोतेहनेमते दिप्रदेशादिकखंधमाहे किहांपणउत्कृष्टयुरुता नथयीजोइये मा टेदिप्रदेशादिकखंधते एकप्रवेशादिकनीअपेह्यये अवयवीढे अनेपरमाणुमाहेजो उ कृष्टयुरुत्वमानिये तोरूपादिकविशेषपण परमाणुमाहेमानवाजोइये अनेदिप्रदेशादि कमानमानवाजोइये अनेनेदनयनो बंधनमानियेतो प्रवेशनोजार तेहिजखंधजारपणे परिणमे जेमतंतुरूपपटरूपपणे परिणमे तेवारैयुरुताउ-दीनोदोषकह्योतेनलागे ॥ ४ ॥

निन्नज्व्यपर्यायनेजी ॥ जवनादिकनेरेएक ॥ जार्थेकिम

दाखेनहीजी ॥ एकज्व्यमांविवेकरे ॥ जण ॥ धाण ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ बलीजेइव्यादिकने अनेदनधीमानता तेहनेउलंजोआपेढे निन्नज्व्यजे पा थाय काष्ठ पृथ्वी जलादिकतेनोपर्यायजेजवनादिक धरप्रमुख तेहनेतुंएककहेढे जे एकधरइव्यादिक लोकव्यवहारढे तोएकज्व्यमां इव्यगुणपर्यायनोअजेवहोय एहवो विवेक धावात्तेनधीकहेतो माटेजेआत्मइव्य तेहिजआत्मगुण अनेतेहिजआत्मप र्याय एहवो व्यवहारअनादिसिद्धे ॥ ५ ॥

गुणपर्यायअजेदधीजी ॥ ज्व्यनियतव्यवहार ॥ परिणति

जेढेएकताजी ॥ तेणेतेएकप्रकाररे ॥ जविण ॥ धाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बलीजीवज्व्य अजीवज्व्यइत्यादिक जे नियतके व्यवस्थासहितव्यव हारथायढे तेगुणपर्यायनाअजेदधीथायढे जेमज्ञानादिकगुणपर्यायथी अनिन्नतेजी वज्व्य अनेरूपादिक गुणपर्यायथी अनिन्नतेअजीवज्व्य नहीकांइव्यसामान्यथी गुणपर्यायनी विशेषसंज्ञानथाय । इव्य ३ गुण ३ पर्याय एत्रणनामढे पणसजाति त्रणनेएकलपरिणामढे माटेएत्रणेनोएकप्रकारकहिये जेमआत्मइव्य ज्ञानादिकगुण तथातेहनापर्याय एसर्वएकजआत्माकहिये तथा जेम । रत्न ३ कांति ३ ज्वराप हारशक्ति एत्रणेनेएकजपरिणामढे तेमइव्यगुणपर्यायनेपण जाणवुं ॥ ६ ॥

जोअजेदनहीएहनेजी ॥ तोकारयकिमहोय ॥ अबतिवस्तु

ननीपजेजी ॥ शशविषाणपरेंजोयरे ॥ जण ॥ धाण ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बलीजेअजेदनमाने तेहनेदोषदेखाढे जोएइव्यगुणपर्यायने अजेदनधी तो कारणकार्यनेपण अजेदनहोवोजोइये तोमृत्तिकादिक कारणथी घटादिकार्यकेम

शक्तिमात्रतेष्वव्यसर्वनी ॥ गुणपर्यायनीलीजिरे ॥ कार्यरूप
निकटदेखीने ॥ समुचितशक्तिकहीजिरे ॥ जिन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेऊर्ध्वतासामान्यशक्तिनाबेजेदेखावेते तेमांजे सर्वव्यनी पोतपोताना गु
णपर्यायनी शक्तिमात्रलीजे तेउधशक्तिकहिये अनेजेकार्यरूप निकटके० वहेसुंउपज
तुंदेखीयेतेकार्यनीअपेहाये तेनेसमुचितशक्तिकहियेसमुचितके० व्यवहारयोग्य ॥६॥

घृतनीशक्तियथातृणजावे ॥ जाणीपणनकहायरे ॥ दुग्धा
दिकजावेतेजनने ॥ जाणीचित्तसुहायरे ॥ जिन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ इहांदृष्टांतकहेते जेमपुजल इव्यमां घृतउपजवानीशक्तितृणजावेते न
हीकांतृणआहारथीधेनुइधआपेते तेइधमां घृतनीपजवानीशक्तिकिद्दीथीआवी एम
अनुमानप्रमाणें तृणमांघृतशक्तिजाणी पणकहेवायनही माटेतेनेउधशक्तिकहिये अ
नेजातृणने दुग्धादिकजावेके० दूध दहीप्रसुखने परिणामें घृतशक्तिकहियेते तेजाणी
थकी जनके० लोकनाचित्तमांसुहायते माटेतेनेसमुचितशक्तिकहिये एटजे अनंत
रकारणमां समुचितशक्तिकहेवी अने परंपरकारणमां उधशक्तिकहेवी एविवेकते एवे
नाज ! अन्यकारणता २ प्रयोजनता एवेबीजानामपणकहेते तेजाणवा ॥ ७ ॥

धरमशक्तिप्राणीनिपूरव ॥ पुजलनेआवेंतेरे ॥ उर्धेसमुचि
तजेमवलीकहिये ॥ बेहेलेतेआवेंतेरे ॥ जिन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवेएशक्तिते आत्मइव्यमांफलावेते जेम प्राणीके० नव्यजीवने पूरव
के० पहेलाअनंतापुजलपरावर्तविल्या तेमांपण उर्धेके० सामान्यधर्मशक्तिकहिये
जोनकहिये तो बेहेलेपुजलपरावर्ततेशक्तिआवेनही नासतोविद्यतेचाव इत्यादिवच
नात् अनेबहेलेपुजलपरावर्तधर्मनी समुचितशक्तिकहिये अतएव अचरमपुजलपराव
र्तजावबालकालकद्युंते अने बेहेलोपुजलपरावर्तधर्मयौवनकालकद्युंते अचरमपरि
अट्टेसु कालोनवबालकालमोर्णणउ ॥ चरमोउधममञ्जवण कालोतहचित्तनेउ
त्ति ॥ १ ॥ एयोगनीबीजीवीसीमथ्येकद्युंते ॥ ८ ॥

कारयजेदेशक्तिजेदइम ॥ व्यवहारेंव्यवहरियेरे ॥ निश्च
यनानाकारयकारण ॥ एकरूपतेधरियेरे ॥ जिन० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एमएकेकाकार्यनी उधसमुचितरूप अनेकशक्तिएकइव्यनीपामिये केमके
कार्यनाजेदेशक्तिनोजेदथायते तेव्यवहारनयेकरी विवहरिये केमके एव्यवहारनय ते

नाकारज ते बाह्यआकारअनादिअविद्यावासनार्थेअबताजजासेते जेमस्वप्नमांहे अ
बतापदार्थजासेते एहवोबाह्याकाररहितशुद्धज्ञानते बुद्धनेजहोय एमकहेतो योगाचा
रनामेत्रीजोबोधजजीपे तेमाटेअबतातुंज्ञाननहोय ॥ ११ ॥

हवणाजाण्योअर्थतेजी ॥ एमअतीतजेंजणाय ॥ वर्तमान
पर्यायधीजी ॥ वर्तमानताथायरे ॥ ज० ॥ धा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जोबतातुंज्ञाननहोय तोह्मणामेंअतीतघटजाण्यो एमकेमकहेवायतेअ
तीतघटमेंहमणाजाण्यो एमजेजणायते तिहांडव्यधीबताअतीतघटनेविषे वर्तमानजे
यथाकाररूपपर्यायधी ह्मणाअतीतघटजाण्योजायते अथवा नैगमनयधीअतीतने
विषेवर्तमानतानोआरोपकरियेठैयें माटेसर्वथाअबतिवस्तुनोज्ञाननथाय ॥ १२ ॥

धर्मिअबतेधर्मनोजी ॥ अबतेकालेंसुहाय ॥ सर्वकालनिर्ज
यपणेजी ॥ तोशशशंगजणायरे ॥ ज० ॥ धा० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ धर्मिअतीतघटअबते धर्मघटत्वअबतेकालें घटनेअजावकालेंजासेते अ
थवाधर्मिअतीतघटअबते धर्मज्ञेयाकारअबतेकालेंजासेते एरीतेंजोतुजनेचिचमांहेसु
हाय तो सर्वअतीत अनागत वर्तमानकालेंनिर्जयपणे अदृष्टशंकारहितपणे शशशुं
गपणजाणुंजोइयें एमतो नथी ॥ १३ ॥

तेमाटेअबतातणोजी ॥ बोधनजनमनहोय ॥ कारयकारण
नेसहीजी ॥ तेअजेदइमजोयरे ॥ ज० ॥ धा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेअबताअर्थनोबोधनहोय तथाजन्मपणनहोय एमनिर्दारिकार्यकार
एनोअजेदते तेदृष्टांते इव्युणपर्यायनोपण अजेदते एमसईहवुं एजेदपह्कनाढालव
परें अजेदपह्कनोढालकह्यो केमकेजेवनयपह्कनो अजिमानते अजेदनयटाले ॥ १४ ॥

जेदेंजणोनैयाधिकोजी ॥ सांख्यअजेदप्रकाश ॥ जैनजयवि
स्तारतोजी ॥ पामेंसुजशविलासरे ॥ ज० ॥ धा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवेएवेदुनयनास्वामीदेखाडीने स्थितपह्ककहेते जेजेदनयतेनैयाधिकजा
पेते जेथीते अस्तत्कार्यवादीदेखायते तथासांख्यमततेअजेदनयप्रकाशते अनेजैनते
वेदुनयस्या दार्दकरीविस्तारतोथको जलायसुनोविलासपामे केमके पह्कपातिवेदुनय
माहोमांहे धस्तातां स्थितपह्क अपह्कपातितेस्या दादिनोजदीपेते उक्तंच ॥ अन्योन्य
पह्कप्रतिपह्कजावात् यथापरेमत्सरिणः प्रवादाः ॥ नयानशेषानविशेषमिन्नपह्कपाती

वी कहीनें गुणपर्याय निन्नकहीदेखाइया पणपरमार्थनिन्ननथी एरीतें जेहनोनेद
उपचरितते तेहनेंशक्तिकेमकहियें जेम उपचरित गायदूजेनही तेम उपचरिततु
एतेपणशक्तिधरेनही ॥ ११ ॥

जोगुणत्रीजोहोएपदारथ ॥ तोत्रीजोनयलहीयिरे ॥ इव्या
रथपर्यायारथनय ॥ दोइजसूत्रेंकहीयिरे ॥ जिन० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवेजेगुणनेंपर्यायथीनिन्नमानेते तेहनेंदूषणआपेते के जोगुणएहवोत्री
जोपदार्थइव्यपर्यायथी जूदोचावहोय तोनयपणत्रीजो लहीयेंके०पामियें पणतेतोकि
हांकह्यानथी सूत्रमांहेतो १ इव्यार्थ ३ पर्यायार्थएबेदुजनयकह्याते अनेंजोगुणहोय
तोत्रीजोगुणार्थनयपणकह्योजोश्यें उक्तचसंमतौ दोउपणयाजगवया दवचियपऊ
वचियापिपया ॥ जइपुणगुणोविदुंतो गुणचियएठविच्छुक्तो ॥ १ ॥ जंचपुणजगव
या तेसुसुचेसुगोयमाईणं ॥ पऊवसणाणीयया वागरियातेपऊया ॥ २ ॥ रूपा
दिकनें गुणकहीनें सूत्रेबोलांव्यानथी पणवन्नपऊवा गंधपऊवा इत्यादिकपर्यायशब्दें
बोलाव्याते तेमाटेपर्यायकहियें पणगुणकहियेंनही अनें एगगुणकालए इत्यादिकगामें
जेगुणशब्दें तेगणितशास्त्रसिद्धपर्यायविशेष संख्यावाचीनें पणतेवचन गुणास्तिकन
यविषयवाचीनथी उक्तचसंमतिग्रंथे जंपइअडिसमए एगगुणोदसगुणोअणंतगुणो ॥
रूवाईपरिणामो नन्नइतम्हागुणवितेसो ॥ १ ॥ गुणसदमंतरेणावि तणुपऊवचि
तेससंखाणां ॥ सिद्धइनवरसंखाणो ॥ सन्नधम्मोणयगुणोति ॥ २ ॥ जहदससुदसगुणमिया ॥
एगमिदसत्तणंसंमंचेवा ॥ अहियंमिविगुणसदे तदेवश्यंपिदछवं ॥ ३ ॥ एमगुणतेपरमार्थ
दृष्टीयें पर्यायथीनिन्ननथी तोतेनेइव्यनीपरें शक्तिरूपकेवीरीतेंकहियें ॥ १२ ॥

जोगुणदलपर्यवनुहोवे ॥ तोइव्येंसुंकीजेरे ॥ गुणपर्या
यपटंतरकेवल ॥ गुणपर्यायकहीजेरे ॥ जिन० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवेजेपर्यायनुंदलतेगुणते माटेगुणनेजेशक्तिरूपकहेते तेहनेदूषणआपेते
जोगुणपर्यायचुं दलके० उपादानकारणहोय तोइव्येसुंकीजे इव्यनोकाभगुणोजकी
धो माटे १ गुण ३ पर्याय एबेजपदार्थकहो पणत्रीजोइव्यपदार्थनहोय कोइकहेते
जे इव्यपर्याय तथागुणपर्यायरूपकार्यनिन्नते तेमाटेएकइव्य बीजुंगुणरूपकारणनि
न्नकल्पियें एमकहेते तेजूतोते केमके कार्यमांकारणशब्दनाप्रवेशते तेथीकारणजेदेंकार्य
जेदसिद्धथाय अनेकार्यजेदसिद्धथायोहोय तोकारणजेदसिद्धथाय नहिकांअन्योन्या
अयनामेदूषणपजे माटेगुणपर्यायजेकहियें तेगुणपरिणामनोजे पटंतर जेदकल्पना

नहिप्रत्यहृष्टेष्विरोधोनाम तथामप्रत्यहृष्टेष्वे दृष्टान्तुपणकार्यनथी उक्तं च क्लेद
मन्यत्रहृष्टत्व महोनिपुणतातव ॥ दृष्टान्तयाचसेयत्वंप्रत्यक्षेप्यनुमानवत् ॥ ३ ॥ ३ ॥

श्यामजावजेघटभेपेहेला ॥ पभेजिन्नतेरातारे ॥ घटजावेन
विजिन्नजणाय ॥ सीविरोधनीवातारे ॥ श्रुत ॥ ४ ॥ ॥

अर्थ ॥ हवेजेदाजेदना प्रत्यहृष्टो अनिलाप तेपुत्रजड्व्ये देखाडेते जेघटपहेला
श्यामजावेते तेपठरातोथयो तेवारें जिन्नजणायते अनेबिहुंकालें घटजावे अजिन्नज
जणायते श्यामतथारक्त अवस्थानेजेदेंघटएकजते तोइहाविरोधतानीवातसीकहेवी ॥

बालजावजेप्राणीदीसि ॥ तरुणजावतेन्यारारे ॥ देवदत्त
जावेतेएकज ॥ अविरोधेनिरधारारे ॥ श्रुत ॥ ५ ॥ ॥

अर्थ ॥ हवेआत्मइव्यमां जेदाजेदना अनुभवदेखाडेते जेप्राणी बालकजावे देखा
पते तेजप्राणी तरुणजावे न्यारारे ॥ जिन्नते अनेदेवदत्तजावे एटलेमनुष्यपणाना प
थारियें तेएकतेतोएकपदार्थनेविषे बालतथातरुण जावेजेदते अनेदेवदत्तजावे अजेदते
एसअविरोधेनिरधारो उक्तं च पुरिसंमिपुरिससहो जम्माइमरणकालपङ्क्तो ॥ तस्स उवा
जाइया पङ्कवजेयाबहुवियप्पा ॥ १ ॥ इतिसंमतिग्रंथे ॥ ५ ॥

धर्मजेदजोअनुभवजासे ॥ धर्मिजेदनवीकहियेरे ॥ जिन्नध
मेनुएकजधर्मि ॥ जडचेतनपणलहियेरे ॥ श्रुत ॥ ६ ॥ ॥

अर्थ ॥ जिहाजेदहोय तिहाअजेद होयजनही केमके जेदव्याप्यवृत्तिं एहवी
प्राचीननैयायिकनी शंकाते तेटाळेते जे श्यामोनरक्तः इहां श्यामत्व रक्तत्वधर्म
नाजेदना अनुभवजासेते पणधर्मिजे घटपदार्थ तेनोजेद जासतोनथी माटेएमजो
कहियेतो जडचेतनना जेदजासेते तेपण जडत्वचेतनत्व धर्मनोजेदते पणजडचे
तन इव्यनोजेदनथी एरीतें अव्यवस्थाथाय धर्मिने प्रतियोग्यपणे उल्लेखतो बिहु
वामें सरिखोते अनेप्रत्यहृ सिद्धअर्थे बाधकतो अवतरेजनही ॥ ६ ॥

जेदाजेदतिहांपणकहेतां ॥ विजयजैनमतपावेरे ॥ जिन्नरूप
मारूपांतरथी ॥ जगअजेदपणआवेरे ॥ श्रुत ॥ ७ ॥ ॥

अर्थ ॥ तेजडतथा चैतन्यमांपण जेदाजेदकहेता जैननोमत विजयपामेते माटे जि
न्नरूपजे जीवअंजीवादिक तेमारूपांतर इव्यत्वपदार्थत्वादिक तेथीजगतमां पणअ
जेदपणोआवे एटलेजेदाजेदने सर्वत्रव्यापकपणुंकं ॥ ७ ॥

॥ गलत्रीजोशाजिनइजोगीरह्योएवेशी ॥

एकांतेजोचाषियेंजी ॥ इव्यादिकनोरिजेद ॥ तोपर इव्यपरेंहुएजी ॥

गुणगुणीनावनुहेदरे ॥ जविका ॥ धारोगुरुनुपदेश ॥ १ ॥ एआकणी

अर्थ ॥ हवैजेइव्यर्मा एकांतेजेदमानेते तेनेअजेदपक्ष अनुत्तरीने दूपणदीयेते इव्यादिकके ० इव्यगुणपर्यायनोजो एकांतेजेदजाषियें तो परइव्यनीपरें स्वइव्यनेविपे पण गुणगुणीनावनो उहेदययीजाय जेमजीवइव्यनागुणज्ञानादिकके तेनोगुणी जीवइव्य तथापुजलइव्यनागुणरूपादिकके तेनोगुणी पुजलइव्यके एव्यवस्था शास्त्रप्र सिद्धके तेमांजेदमानतातेलोपाय जीवइव्यने पुजलगुणधीजेमजेदके तेमपोतानागु एधीपणजेदके तोअमुकइव्यनो अमुकगुण अथवा अमुकगुणनोअमुकगुणी एव्य वहारके तेनोविलोपययीजाय माटेइव्यगुणपर्यायनो अजेदजसंजवे एहवो अजेद नयनाशुरुनोउपदेशके तेनेहेजव्यप्राणीतुमेधारो आदरो जेमआत्मइव्यगुइयाय ॥ १ ॥

इव्यंगुणपर्यायनोजी ॥ तेअजेदसंबंध ॥ निन्नतेहजो कल्पियेंजी ॥ तोअनवस्थाबंधरे ॥ ज० ॥ धा० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वलीअजेदकरपरयुक्तिकहेते इव्यनेविपे गुणपर्यायनोजेसंबंधते अजेदजके केमके जोइव्यनविपे गुणपर्यायनो समवायनामेसंबंधने निन्नकक्षियें तोअनवस्थादो षतुबंधनथाय जेथी गुणगुणधीअलगो समवायसंबंधकक्षियेंतो तेसमवायनेपण अन रोसंबंधजोइयें वलीतेसंबंधनेपण अनेरोसंबंधजोइयें एमकरतां किहांपणउहेरावन थाय अने जोसमवायनो स्वरूपसंबंधनेअनिन्नमानियेंतो गुणगुणीनेस्वरूपसंबंध मानतासुंविघटेके जेफोकटनवासंबंधमानोगे ॥ १ ॥

सुवर्णकुंमलादिकहुउंजी ॥ घटरकादिकजाव ॥ एव्यव हारनसंजवेजी ॥ जोनअजेदस्वजावरे ॥ ज० धा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वलीजेअजेदनमाने तेहनेबायककहेते जे सुवर्णके ० सोनुतेकुंमजघयुं तथाधमोप्रथमश्यामहृतो तेहिजरातोवर्णययो एहवोसर्वलोकनोजे अनुनवसिद्धव्यव हारके तेजोइव्यादिकत्रणने अजेदस्वजावनहोयतो तेव्यवहारपणघटेनहि ॥ ३ ॥

स्वंधदेशजेदेहुएजी ॥ बमणीगुरुतारिस्वंध ॥ प्रदेशगु रुतापरिणमेंजी ॥ स्वंधअजेदसंबंधरे ॥ ज० धा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीजेअजेदनहीमाने तेहनेबीडुंबायककहेतेजे स्वंधके ० अवयवी अने

इव्यनाजे गुणपर्याय तेष्वाविर्भाव तथातिरोनावेढे ३ अनुक्रमे जो इव्यर्थिक तथा पर्यायाधिक एवेद्बुनय आर्पयें तोकथंचित् निन्न तथाकथंचित् अजिन्नकहियें ॥ १० ॥

जो एकदानुजनयग्रहियें ॥ तो अवाच्यतेलहियेंरे ॥ एकेश
ढें एकजवारें ॥ दोयअर्थनवीकहियेंरे ॥ श्रुत० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ४ जो एकवारेंज बेद्बुनयना अर्थविवहियेंतो तेअवाच्यलहियें केमके एक शब्द एकजवखते बेअर्थकह्याजातानथी संकेतिकशब्दपण एकजसंकेतिकरूपकहे पण बेरूप स्पष्टकही शकीयेंनही जेमपुष्पदंतादिक शब्दपणाकोक्ति चंद्रसूर्यकहे पणजि न्नोक्ति कहीशकेनही अनेबेनयनाअर्थ मुख्यपणेतो निन्नोक्तिज कहेवा घटे इत्यादि कयुक्ति शास्त्रांतरथी जाणवी ॥ ११ ॥

पर्यायारथकल्पनउत्तर ॥ उन्नयविवह्यासंधिरे ॥ निन्नअवा
च्यवस्तुतेकहियें ॥ स्यातकारनेबंधिरे ॥ श्रुत० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ५ जेमाप्रथमपर्यायाधिकल्पनापणढे पढे एकदाउन्नय नयार्पणाकरियें ते वारें वस्तुने निन्नअवक्तव्य कथंचित् एककहियें ॥ १२ ॥

अव्यारथनेउन्नयग्रहाथी ॥ अजिन्नतेहअवाचोरे ॥ क्रमयुग
पत्नयउन्नयग्रहाथी ॥ निन्नअजिन्नअवाचोरे ॥ श्रुत० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ ६ प्रथमइव्यार्थ कल्पनापणढे अने एकदाउन्नयनय अर्पणाकरियें ते वारें कथंचित् अजिन्नअवक्तव्य एककहियें ३ अनुक्रमे बेद्बुनयनी प्रथमअर्पणाकरियें पढे बेद्बुनयनी एकवारें अर्पणाकरियें ते वारें कथंचित् निन्नअजिन्न अवक्तव्य एक कहियें ए एकजेद्वाजेद् पर्यायमां सप्तजंगी जोनी तेमजसर्वत्रजोडवी इहांशिष्यपुढे ठेके जिहांबेनयनाजविषयनी विचारणाहोय तिहांएकेक गौणमुख्यजावें सप्तजंगी थाठ पणजिहांप्रदेश प्रस्थकादिविचारें तो सात ठ पांच प्रमुखनयना निन्नजिन्नवि चारहोय तिहांअधिकजंगथाय ते वारें सप्तजंगीनो नियमकेमरहे तेनेगुरुकहेढे के तिहांपणएकनयार्थ मुख्यपणेविधि बीजासर्वनो निषेधेलेइ प्रत्येकं अनेकसप्तजंगी करियें अमेतोएमजाणियेंबैयेंजे सर्वनयार्थ प्रतिपादकता पर्यायाधिकरणवाक्य प्रमाण वाक्य एलक्षणलेइने तेवेगामें स्यात्कारलंबित सकलनयार्थसमूहालंबन एजंगेपण निषेधनथी तेमाटे व्यंजनपर्यायने तेकाणे वेजंगेपण अर्थसिद्धि संमतिग्रंथनेविषे देखाडीढे तज्जाथा ॥ एवसत्तविद्यप्यो वयणपद्दोहोइअठपक्षाए ॥ वंजणपक्षाए पुण सविद्यप्योनिविद्यप्योअ ॥ १ ॥ एगाथानोअर्थ ॥ एवंपूर्वोक्तप्रकारें सप्तविक

नीपजे अनेकारणमाहेकार्यनीशक्तिहोय तोजकार्यनीपजे पणकारणमाहे अतिका
 र्थवस्तुनीपरिणतिनीपजेनही जेम शशविषाण शशजानाशिंणडा माटेजोकारणमाहे
 कार्यनीसत्तामानियेंतो अनेदसहजेजथाव्यो ॥ ४ ॥

इव्यरूपबतिकायनीजी ॥ तिरोजावनीशक्ति ॥ आविरजा
 वेंनीपजेजी ॥ गुणपर्यायनीव्यक्तिरे ॥ ३० ॥ धा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेजोकारणमाहे कार्यउपनाअगाव जोकार्यनीसत्ताबे तोकार्यदर्शनकेमथ
 तुंनथी एद्वीशांकाकरनारने उत्तरआपेजे जे कार्यउपनोनथी तेवारेंकारणमाहे कार्य
 नीइव्यरूपेंतिरोजावनीशक्तिबे तेथीकार्यजणातुंनथी पणसामग्रीमजे तेवारें गुणपर्या
 यनीव्यक्तिथीआविरजावके० प्रगटजावथायबे तेथीकार्यवेखायबे तिरोजाव तथाआ
 विरजावपणे दर्शनादर्शन नियामककार्यनापर्यायविशेषजजाणवा तेथीआविरजाव
 नेसतुअसतुविकल्पेंदूषणहोयनही केमके अनुजवनेअनुसारेंपर्यायकद्विपर्यें ॥ ७ ॥

नैयायिकज्ञाषेइस्युंजी ॥ जिमअबतानुरेज्ञान ॥ हवेविषय
 अतीतनुंजी ॥ तिमकार्यसहिनाणरे ॥ ३० ॥ धा० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ इहानैयायिकएहदुंकहेबे के जेमअतीतविषयजे घटादिकअबताबे तेह
 तुंजेमज्ञानहोय तेमघटादिककार्यमृत्तिकादिकदलथकीपण अबताजबे सामग्रीमिजेनि
 पजसे अबतानीज्ञासिहोयतो अबतानीउत्पत्तिकेमनहोय घटनुंकारणदंभादिकअमे
 कद्वियेंबैयें तिहांलाघवबे तुंमारमतेघटानिव्यक्तिनुं दंभादिककारणकहेतुंतिहांगीरव
 होय बीजुंअनिव्यक्तिनुंकारणचहुप्रमुखबे पणदंभादिकनथी माटेजेदपहजघटेबे ॥९॥

तेमिध्यानहीसर्वथाजी ॥ अबतोविषयअतीत ॥ पर्यायार
 थतेनहीजी ॥ इव्यारथबेनित्यरे ॥ ३० ॥ धा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेनैयायिकमतनेइषवेबे जे अबतानीउत्पत्तिहोयएमकहेबे तेमत मि
 थ्याबे केमके अतीतविषयघटादिक सर्वथाअबतोनथी तेपर्यायार्थथीनथी अनेइव्या
 र्थथीनित्यबे जेम नष्टघटपणमृत्तिकारूपेंबे जोसर्वथानहोयतो शशजानागुंगपरेंथाय

अबतोज्ञाषेज्ञाननेजी ॥ जोस्वजावेंसंसार।कहेतोज्ञाना
 कारतोजी ॥ जीपयोगाचाररे ॥ ३० ॥ धा० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेसर्वथाअबतोअर्थज्ञानमाहेजासेबे एहदुंकहेबे तेहनेबाथकदेखाडेबे
 जोज्ञाननेस्वजावें अतीतघटप्रमुखनोअबतोअर्थजासेबे एहदुंमानीयेंतो सर्वसंसारज्ञा

मके नयवादीजे एकांशवादीतेपण मुख्यवृत्ति अनेउपचारें एकअर्थनेविषे त्रयरूपपणोजाणो यद्यपि नयवादिने एकांशवचने शक्तिएकज अर्थकहियें तोपणलक्ष्यारूप उपचारें बीजाअर्थपणजाणो पणएकदावृत्तिद्वयनहोय एणएतंतनथी जेमगंगायां मत्स्यधोषी इत्यादिस्थले एमबेवृत्तिपणमानीजे इहांपणमुख्य अमुख्यपणे अनंतधर्मात्मिक वस्तुजणाववाने प्रयोजने एकनयशब्दनी बेवृत्तिमानता विरोधनथी अथवानयात्मक शार्त्ते क्रमिकवाक्यद्वयेंपणएअर्थ जणाविषें अथवाएकवोधशब्दं एकवोधअर्थ एमअनेकजंगाजाणवा एरीतें ज्ञानदृष्टीयें जगतनाजाव देखीयें एअर्थकह्योते दिजस्पष्टपणे जणाववानेआगलीगाथाकहेजे ॥ १ ॥

मुख्यवृत्तिद्व्यारथो ॥ तासअजेदवखाणेरें ॥ जेदप

रस्परएहनो ॥ तेउपचारेंजाणेरें ॥ ग्यान० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मुख्यवृत्तिके० शक्तिशब्दार्थ केहेतो जे इव्यार्थनयते तासके० तेनेएटले इव्यगुणपर्यायने अजेदवखाणोजे केमके गुणपर्यायें अनिन्न एवो मृदुइव्यादिक तेनेविषेघटादिपदनी शक्तिजे पणएनो परस्परके० माहांमांहेजेदजे तेउपचारेंके० लक्ष्योजाणो माटे इव्यनिन्न कंबुग्रीवादिक पर्यायनेविषे घटादिकपदनी लक्ष्यामानेजेअनेमुख्यार्थसंबंधे तथाविधव्यवहार प्रयोजने अनुसारीयें तिहांलक्षणाप्रवृत्ति डुरघटनथी मुख्यवृत्तिथकोलेखवे ॥ पर्यायारथजेदरें ॥ उपचारें

अनुभववले ॥ मानेतेहअजेदरें ॥ ग्यान० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एमपर्यायार्थनयनीमुख्यवृत्तिकरीने सर्वइव्यनागुणपर्यायजेदें लेखवे केमके एनयनेमतेमृदादिपदनो इव्यअर्थ अनेरूपादिपदनोगुणज घटादिकपदनो कंबुग्रीवादिपर्यायज तथाउपचारें लक्ष्यार्थकरी अनुभवनेबलेकरी तेअजेदेंमाने जेमघटादिमृदुइव्यादि अनिन्नजजे एप्रतीतें घटादिपदनी मृदादिकइव्यनेविषे लक्ष्यामानियें एपरमार्थजे ॥ ३ ॥

दोयधर्मनयजेग्रहे ॥ मुख्यअमुख्यप्रकारेरें ॥ तेअनुसारेंकल्पियें ॥ तासत्रतिउपचारेरें ॥ ग्यान० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेदअजेदप्रमुख बहुधर्मते इव्यार्थिक अथवापर्यायार्थिकनय जेग्रहे कक्षारूपप्रमाणेधारे मुख्यअमुख्यप्रकारें साक्षात्संकेतें तथाव्यवहितसंकेतें तेअनुसारें तासके० तेनयनीवृत्ति अनेतेनयनो उपचारकल्पियें दृष्टांतजेम गंगापदनो साक्षात्संकेतते प्रवाहरूपअर्थनेविषेजे तेमाटेप्रवादेशक्ति तथागंगानेतोरें जेगंगासंकेतकरवो

समयस्तथाते ॥ १ ॥ यएवदोषाः किलनित्यवादे विनाशिवादेपिसमास्ताएवा॥ परस्पर
ध्वंसिपुकंठकेषु जयत्यधृष्यजिनशासनंते ॥ ३ ॥ ॥ १५ ॥

॥ ढालचोथी रागव्यासाउरी नंदनकुंत्रिसंजा हुजरावे एवेशी ॥
जेदअजेदनुजयकिममानो ॥ जिहांविरोधनिरधारोरे ॥ ए
कठामेंकहोकिमकरीरहेवे ॥ आतपनेअंधारोरे ॥ श्रुतधर्म
मनदृढकरीराखो॥जिमशिवसुखफलचाखोरे॥१॥एआकणी

अर्थ ॥ हवेजेदाजेदनोविरोध आशंकीनेटाजेजे इहांकोइपरवादी कहेजेजे इव्यादि
कनेविषे ? जेद ३ अजेद एवेहुधर्म किममानोणे जिहांविरोधताने निरधारोणे के
मकेजिहांजेदहोय तिहांअजेदनहोय अने जिहांअजेदहोय तिहांजेदनहोय एबिहुं
जावाजावरूपें विरोधीजे तोवेहुविरोधी एकगमेंरहेनही जेमआतपहोय तिहांअ
धारोरहेनही अनेजिहां अंधकारहोय तिहांआतपरहेनही तेमजेदाजेदपण एकत्रन
होय इहांश्रुतधर्में स्यादादप्रवचनमां मनदृढविश्वासवंत करीराखो जिनशासन अ
दादृढपणे मोहूरूप कल्पवृद्धना सुखरूपफलचाखो श्रुतधर्मविना चारित्रधर्म फल
वंतनहोय केमके शंकासहित चारित्रिउपण समाधीनपामे यहुंके वित्तिगणसमाव
नेणं अप्यापोषंनजनतेसमाहिं इतिआचारांगे ॥ १ ॥

एहवीशिष्यनीशंकाजाणी॥ परमारथगुरुबोलेरे ॥ अविरो
धेंसवीठामेंदीसे ॥ दोयधर्मएकतोलेरे ॥ श्रुत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एहवीशिष्यनी शंकाजाणीकरिने गुरुस्यादादी परमार्थबोलेजे जे घटघ
टाजावादिकने यद्यपिविरोधजे तोपणजेदाजेदने विरोधनथी केमके सर्वगामे जेद
अजेद एवेहुधर्म अविरोधें एकाश्रयवृत्तिपणेज एकतोले देवायजे पणकोइकएक
हेजेजे अजेदस्वाभाविक साचोते अनेजेदउपाधिकतेजुगे तेअनुनवतानथी केमके
व्यवहारेंपरापेह्यें बेहुनेगुणादिकनोजेद तथागुणादिकनोअजेद एवचननथी ॥ ३ ॥

एकठामेंसविजननीसांखे ॥ प्रत्यक्षेंजेजहियेंरे ॥ रूपरसा
दिकनीपरंतैहो ॥ कहोविरोधकेमकहियेंरे ॥ श्रुत ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एकठामें घटादिकइव्यनेविषे सर्वलोकनीसांखे प्रत्यक्षप्रमाणे रक्तत्वादिक
गुणपर्यायनो जेदाजेदजे जहीयेथैयें तेनोविरोधकहो केवारीतेंकहियें जेमरूपरसादि
कनो एकाश्रयवृत्तित्वाजुनावथी विरोधनकहियें तेम जेदाजेदनुपण जाणुं उक्तं

पहेलोड्व्यारथनयो ॥ दशप्रकारतसजाणोरे ॥ शुद्धअक
मोपाधीथी ॥ ड्व्यार्थिकधुरेआणोरे ॥ ग्यान० ॥ ९ ॥ ॥

अर्थ ॥ एकड्व्यार्थनय बीजोपर्याथार्थनय त्रीजनैगमनय चोथोसंग्रहनय पांचमो
व्यवहारनय षोडशसूत्रनय सातमो शब्दनय आठमोसमनिरूठनय नवमोएवंनूतन
यएनवनयनो नियमते तेमां पहेलोड्व्यार्थकनय तेना दशप्रकारजाणवा तेमां धुरेके०
पहेलो अकर्मोपाधीथी शुद्धड्व्यार्थिकनय मनमाहेआणोएटलेकर्मोपाधीथीरहित
शुद्धड्व्यार्थिक एप्रथमजेदजाणवो ॥ ९ ॥

जिमसंसारीप्राणीया ॥ सिद्धसमोवद्गणीयैरे ॥ सहेजनाव
आगलकरी ॥ जवपर्यायनगणीयैरे ॥ ग्यान० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेशुद्धड्व्यार्थिकनो विषयदेखाढेजेम सर्वसंसारीप्राणीमात्रने सिद्धस
मानगणिये एटले सहेजनावजे शुद्धात्मस्वरूप तेंआगलकरियें अने जवपर्यायजेसंसा
रनानाव तेगणियेंनही तेनीविवहानकरियें एअजिप्राय ड्व्यसंग्रहेकहाढे यतः मगा
एशुण्णगोहिं चउदसहिंदवतितदंअशुद्धयया विषोयासंसारी सवे शुद्धाहुसुद्धयया

उत्पादव्ययगौणता ॥ सत्तामख्यजबीजेरे ॥ जेदशुद्धड्व्या
रथे ॥ ड्व्यनित्यजिमलीजेरे ॥ ग्यान० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ उत्पादव्ययनी गौणतायें अनेसत्तानी मुख्यतायें बीजोजेद शुद्धड्व्यार्थ
नोजाणवो उत्पादव्ययगौणत्वेन सत्ताग्राहक शुद्धड्व्यार्थिक एबीजाजेदनेमते ड्व्य
ते नित्यपणोलेवी एटले नित्यते त्रिकालेंअविचलितरूप सत्ताने मुख्यपणोलेता एना
वसंजवे केमके जो पर्याय प्रतिरूपो परिणामीडे तोपणजीवपुत्रजादिक ड्व्यसत्ता
कदापिचलतीनथी ॥ ११ ॥

त्रीजोशुद्धड्व्यारथो ॥ जेदकल्पनाहिनोरे ॥ जिमनिजगु
णपर्यायथी ॥ कहीयेंड्व्यअजिन्नोरे ॥ ग्यान० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवेत्रीजोजेद तेजेदकल्पनायेंहीन शुद्धड्व्यार्थिकडे जेदकल्पनारहितशु
द्धड्व्यार्थिक इतिवृत्तीयजेद जेमएकजीव अथवा पुत्रजादिकड्व्यने निजके० पोता
नायुणपर्यायथी अजिन्नकहियें केमके जोजेदपणुंते तोपणतेनी अर्पणानकरियें
अनेअजेदनी अर्पणाकरियें तोअजिन्नेएत्रीजोजेद शुद्धड्व्यार्थिकथयो ॥ १२ ॥

जेहनोचेदअजेदजतेहनो ॥ रूपांतरसंयुतनोरे ॥ रूपां
तरथीजेदजतेहनो ॥ मूलहेतुनयसतनोरे ॥ श्रुत० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वलीएहिजविवरीदेखाहेते के जेहनोचेदतेहनोज रूपांतरसहितनो अने
दहोय जेम थास कोस कुसूल घटादिकनोचेदते अनेतेजमृडइव्य विशिष्टअनर्पिं
त स्वपर्यायनो अजेदते वलीतेनो जे रूपांतरथी जेदथाय जेम थास कोस कुसूलादिक
पर्यायविशिष्ट मृडइव्यपर्यो तेनोज जेदथाय एरीतेजेदनेअजेदजेते तेशेकडागमेनयनो
मूलहेतुके सातनयनाजे सातसेनयजेदते तेएरीतेइव्यपर्यायनीअर्पणाअनर्पणार्थेथा
यतेशतारनयचक्रादनयमां पूर्वहेता अनेहमणा दादशतारनयचक्रमां विधिविं
धिविधिरित्यादिरितें एकएकनयमां बारबारजेद उपजवाकहाते ॥ ८ ॥

खेत्रकालजावादिकयोगें ॥ थायजंगनीजोडरी ॥ संखेपे
एकठामेकहीये ॥ सप्तजंगनीजोडरी ॥ श्रुत० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ जेमइव्यादिक विशेषणे जंगथाय तेमज खेत्रादिकविशेषणे पण अने
क जंगथाय जेमघटइव्यने स्वकरीविवक्षियें तेवारे खेत्रादिकघट परथाय एमप्रत्ये
के सप्तजंगीपण क्रोडोगमेनीपजे १ घटःस्यादस्थेव २ स्यान्नास्थेव ३ स्यादवाच्यएव
४ स्यादस्थेवनास्थेव ५ स्यादस्थेवस्यादवकव्यएव ६ स्यादनास्थेवस्यादवकव्यएव
७ स्यादस्थेवस्यादनास्थेव स्यादवकव्यएवइतिप्रयोग तथापि लोकप्रसिद्धजे कंबुभी
वावि पर्यायेपितघटते तेनेजस्त्रैवहीने स्वरूपेअस्तित्व पररूपेनास्तित्व जेइनेसप्तजंगी
देखाहेते १ स्वइव्य स्वखेत्र स्वकाल स्वजावनी अपेक्षायें घटते अने २परइव्य परखे
त्र परकाल परजावनी अपेक्षायें घटनथी ३ तथाएकवारें वेपर्याय एकशब्द मु
ख्यरूपें नकहेवायमाटे उजयविवह्यार्यें अवाच्यते ४ एकअंशस्वरूपें अनेएकअंश प
ररूपें विवक्षियें तेवारें नेनेनथी ५ एकअंशस्वरूपें तथाएकअंश युगपत् उजयरूपें
विवक्षियें तेवारें अनेअवाच्य ६ एकअंशपररूपें अनेएकअंशयुगपत् उजयरूपें
विवक्षियेंतेवारेंनथी अनेअवाच्य ७ एकअंशस्वरूपें तथाएकअंश पररूपें अनेएक
अंश युगपत् उजयरूपें विवक्षियें तेवारें ने नथी अनेअवाच्य ॥ ९ ॥

पर्यायारथजिन्नवस्तुते ॥ ज्व्यारथेअजिन्नोरे ॥ क्रमेजुज
यनयजोअर्पिजे ॥ तोजिन्ननेअजिन्नोरे ॥ श्रुत० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेजेदाजेदमां सप्तजंगी जोडियेहेयें १ पर्यायार्थनयथी सर्ववस्तु इव्य
शुणपर्यायजक्षयें कथंचित्पणे जिन्नते २ इव्यार्थनयथी कथंचित्अजिन्नजते केमके

स्वध्व्यादिकग्राहको ॥ जेदआठमोजाप्योरे ॥ स्वध्व्यादि
कचारथी ॥ त्तोअर्थजिमदाख्योरे ॥ ग्यान० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ स्वध्व्यादिग्राहक नामेंध्व्यार्थिकनो आठमोजेदजाप्यो जेम अर्थजे घ
टादिकध्व्यतेस्वध्व्य स्वखेत्र स्वकाल स्वजाव एचारथोठतोकह्यो स्वध्व्यथी मृत्तिका
यें अनेस्वखेत्रथी तेपाटलिपुरादिकें अनेस्वकालथी विवहितकालें तथास्वजावथी र
कतादिकजावें जे घटादिकनी सत्ताते प्रमाणठे सिद्धठे इतिस्वध्व्यादिग्राहकध्व्या
र्थिक अष्टम एआठमोजेदथयो ॥ १४ ॥

परध्व्यादिकग्राहको ॥ नवमजेदतेमाहिरे ॥ परध्व्या
दिकचारथी ॥ अर्थततोकिमनाहिरे ॥ ग्यान० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेध्व्यार्थिकमां परध्व्यादिक ग्राहक नवमोजेदकह्योठे जेम अर्थजेघटा
दिक तेपरध्व्यादिकचारथी त्तोनथी परध्व्यजे तंतुप्रमुख तेथीघटअसत्कहियें अ
नेपरध्व्यजे काशीप्रमुख तथापरकालजे अतीत अनागतकाल परजावथी कालादि
जावें विवहितविषयें अठतापर्यायतेथी परध्व्यादिग्राहक ध्व्यार्थिकनवम

परमजावग्राहककह्यो ॥ दशमोजशअनुसारोरे ॥ ग्यान
सरूपीआतमा ॥ ग्यानसर्वमांसारोरे ॥ ग्यान० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ दशमो ध्व्यार्थिकनो परमजावग्राहकनामं जेदकहेठे जेनघने अनुसारें
आत्मानेज्ञानस्वरूपकहियेंठेयें अने दर्शन चारित्र वीर्य जेश्यादिक आत्माना अनं
तागुणठे पणसर्वमां ज्ञानते सारवत्कणठे केमके अन्यध्व्यथी आत्मानेजेदते ज्ञान
गुणोदेखाहेठे तेमाटे शीघ्रोपस्थितिक पणे आत्मानुंज्ञानते परमजावठे एमबीजाड
व्यानापण परमजाव असाधारणगुणजेवा परमजावग्राहकध्व्यार्थिकदशम ॥ १९ ॥

ठाजठठोएकवारदरिशनआपगुरुजीएवेदी

षट्जेदनयपर्यायअरथो॥पहेजोअनादिकनित्यरो॥पुत्र

लतणोपर्यायकहियें ॥ जिममेरुगिरिमुखनित्यरे ॥ २ ॥

बहुजांतफेलीजैनशौली ॥ साचडुंमनधाररे ॥ खोटडुं

जेकांइजाणे ॥ तिहांचित्तनिवाररे ॥ बहु० ॥ ३ ॥

अर्थ॥हवेपर्यायार्थनय ठजेदेंजाणवो तेमां पहेजोअनादिनित्य शुद्धपर्यायार्थिकक
हियें जेमपुत्रजनोपर्याय मेरुप्रमुख प्रवाहथी अनादीअने नित्यठे अतंख्यातकालें

ह्य सप्तप्रकारवचनपथ सप्तजंगीरूप वचनमार्गं तेअर्थपर्याय तेअस्तित्व नास्तित्वा
 दिकने विषे होय व्यंजनपर्यायजेषटकुंजादि शब्दवाच्यता तेहनेविषे सविकल्प विधि
 रूप निर्विकल्प निषेधरूप एवेजांगाहोय पण अक्कव्यादि जंगनहोय केमके अक्
 कव्य शब्दविषय कहियेंतो विरोधथाय अथवा सविकल्पशब्द समनिरूढनयमते
 अनेनिर्विकल्पशब्द एवंचूतनयनीमते एमबेजंगजाणवा अर्थनये प्रथमचारजे अ
 र्थनयने तेतो व्यंजनपर्याय मानेनही तेमाटे तेनयनीइहां प्रवृत्तिनथी अधिकुं अ
 नेकांतविवस्थाथी जाणवुं तदेवमेकत्रविषये प्रतिस्वमनेकनयविप्रतिपत्तिस्थलेस्यात्
 कारलांभिततावन्नयार्थप्रकारकसमूहालंबनबोधजनकएकएवजंगएष्टव्योव्यंजनपर्याय
 स्थले जंगद्वयवत् यद्विचसर्वत्रसप्तजंगीनिधमएवाश्वास्तास्ताचालनीधन्यायेनताव
 न्नयार्थनिषेधबोधको द्वितीयोजंग सान्मूलकाश्चान्येतावत्कोटिकाःपंचजंगाश्चकल्पनीया
 इत्यमेव निराकांक्षसकलजंगप्रतिपत्तिनिर्वाहादित्युक्तंपश्यामः एविचार स्याद्वाद पं
 नितं सूक्ष्मबुद्धीर्षे चित्तमाधारवो ॥ १३ ॥

सप्तजंगएदृढअन्यासी ॥ जेपरमारथदेखेरे ॥ जशकि
 रतिजगवाधेतेहनी ॥ जैनजावेंतसलेखेरे श्रुत ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ह्वेएनोफलितार्थकहेने एकह्याजेसातजांगा ते दृढअन्यासें सकलादेशी
 विकलादेशी नयसप्तजंगप्रमाण सप्तजंगइत्यादि जेदे घणोअन्यासकरी जीवाजी
 वादिपरमार्थसमजे देखे तेहनीजशकीर्त्तवधे केमके स्याद्वादपरिज्ञानेज जैनने
 तर्कवादनुं यशने अनेजैनजावण तेप्राणीनोज लेखेजाणवो केमके निश्चैनयथी
 सम्यक्त स्याद्वाद परिज्ञानजने ठकंचसंमती चरणकरणपहाणा सप्तमयपरसम
 यमुक्कवावारा ॥ चरणकरणसत्तरं नञ्जसुद्धनयाणचि ॥ १ ॥ एचोथाढालमां जे
 दानेददेखाहयो अनेसप्तजंगीतुं स्थापनकथुं ॥ १४ ॥

॥ ढालपांचमो ॥ आदिजिणंदमयाकरोएदेशी ॥

एकअरथत्रयरूपते ॥ देख्योजलेप्रमाणेरे ॥ मुख्यप्रतिउपचारथी
 ॥ नयवादिपणजाणोरे ॥ १ ॥ ग्यानदृष्टीजगदेखियें ॥ एआंकणी

अर्थ ॥ ह्वेनयप्रमाण विवेककरेने एकअर्थजे घटपटादिक जीवअजीवादिक ते
 त्रयरूपके ० इव्यगुणपर्यायरूपते केमके घटादिक मृत्तिकादिरूपेंडव्य अनेपटादिक
 पें सजातीयडव्य पर्यायरूपसत्त्वकपर्येगुण एमजीवादिकमां जाणवो एद्वेप्रमा
 णें स्याद्वादवचनेदेख्युं जेमाटे प्रमाणोसप्तजंगाल्मके त्रयरूपणो मुखरीतेजाणयें के

संसारवासीजीवने जन्ममरणनीव्याधिसे एमकहियें इहांजन्मादिक जीवनापर्याय जे कर्मसंयोगे तेअनित्य अद्युद्धे तेथीज जन्मादिपर्यायनो नाशकरवानेअर्थें मोक्षा र्थजीवप्रवृत्तेने एरीतेंइव्याधिक तथापर्यायाधिक नयकह्या ॥ ६ ॥

बहुमानग्राहिकह्योनैगम ॥ जेदतसठेतीनरे ॥ वर्त्त
मानारोपकरवा ॥ जूतअर्थेंलीनरे ॥ बहु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे नैगमनयकहेसे सामान्यत्रिशेषज्ञानरूप बहुमानके० घणाप्रमाण ते नोग्राही नैगमनयकहियें नैकैर्मानैर्मिनोतीतिनिगमः ककारलोपान्नैगमइतिव्युत्पत्तिः तेनैगमनयना त्रणजेदते तेमांप्रथमनैगमजूतार्थ वर्त्तमाननो आरोपकरवाने तत्परते

जूतनैगमकह्योपहेलो ॥ दीवालीदिनआजरे ॥ यथास्वा
मीवीरजिनवर ॥ लह्विशिवपुरराजरे ॥ बहु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेमांप्रथमजेदनुं उदाहरण देखाडेजे जेमआज दीवालीना दिवसनेवि षे श्रीमहावीरस्वामी शिवपुरनाराजपान्या इहांअतीत दिवालीनादिननेविषे वर्त्तमा न दिवालीना वीवसनो आरोपकरियेंठैयेंएमवर्त्तमान दिवसनेविषे जूतदिवसनो आ रोपकरियें देवागमनादिक महोटाकळ्याण जाजनत्व प्रतीतप्रयोजननेअर्थें जेमगंगा यांघोषः इहांगंगानातटनेविषे गंगानोआरोपकरियें शैल्यपावनत्वादि प्रत्यायन प्रयो जननणी तोएषटमानठे जो वीरसिद्धिगमननो अन्वय नक्तिनेवास्तेप्रतीतिकमानि यें एअर्जकारनाजाण पंफितहोय तेविचारजो ॥ ८ ॥

जूतवतकहेजाविनैगम ॥ जाविजेमजिनसिद्धरे ॥ सिद्ध
वतठेवर्त्तमाने ॥ कांइसिद्धअसिद्धरे ॥ बहु० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ जावीनुं जूतवडुपचारकरे एबीजनैगमनोजेद जेम जिननेसिद्ध कहियें ठैयें केमके केवलीनेसिद्धपणो अवश्यजावीठे माटे कांइसिद्ध अने कांइकअसिद्ध नेवर्त्तमानकहे तेवर्त्तमान नैगमकहियें ॥ ९ ॥

जाषीर्येजिमजक्तपचियें ॥ वर्त्तमानारोपरे ॥ करेकिरि
याजूतलेइ ॥ जूतवचनविलोपरे ॥ बहु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम जक्तके० रसोश्राधिसे एमकहियें इहांरसोइना केटलाकअवयव सि षययाठे अनेकेटलाक साध्यमानठे पणपूर्वापरजूतावयव क्रियासंतान एकबुद्धीयें आरोपियें तेने वर्त्तमानकहियेंठैयें एआरोप सामग्री महिमायें कोइअवयवनी जूत

ते व्यवहित संकेतते तेमाटे उपचारते तेमज इव्यार्थिकनयनो साहातुसंकेतते अ
 नेदते अनैशक्तिनानेवें व्यवहितसंकेतते तेथीउपचारते एमपर्यायार्थिकनयनापण
 शक्तिथाउपचार तेनेदअनेदने विषेजोडवा ॥ ४ ॥

जिन्नविषयनयग्यानमां ॥ जोसर्वथानजासेरे ॥ तोस्वतंत्र
 जावेंरहे ॥ मिथ्यादृष्टिपासेरे ॥ ग्यान० ॥ ५ ॥ ॥

अर्थ ॥ कोइकहेतेजे एकनयते एकजविषयने ग्रहेपणबीजानयनो विषयग्रहेनही
 तेदनेदूषवेते जोनयज्ञानमां जिन्नविषयके० नयांतरनो मुख्यार्थ ते सर्वथाके० अमु
 ख्यपणेपण नजासे तो स्वतंत्रजावें सर्वथानयांतर विमुख्यपणें मिथ्यादृष्टिपासेरेहे
 एदजेडुर्नयथाय पणमुनय आयनही एमजाणवुं ॥ ५ ॥

एदविशेषावश्यकें ॥ संमतिमांपणधारोरे ॥ एमनयथी
 सविसंजवे ॥ जेदअनेदुपचारोरे ॥ ग्यान० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एअर्थविशेषावश्यकें तथासंमतिग्रंथमांते एमधारो यतः दोहिंविणएहिं
 यीअ सङ्गमूलएणतद्विमिड्ढं ॥ जंतवित्तपहाण तपोणअणुणनिरवक्के ।
 स्वार्थग्राहीइतरांशाप्रतिहेपीमुनयइतिमुनयलक्षणं स्वार्थग्राहीइतरांशप्रतिहेपीडुर्नय
 इतिडुर्नयलक्षणं एम नयविचारथी जेदअनेद ग्राह्य व्यवहारसंजवे तथानयसंकेतवि
 शेषथी ग्राहकवृत्तिविशेषरूप उपचारपण संजवे तेमाटेजेदअनेद तेमुख्यपणे प्र
 त्येकनयविषय मुख्यामुख्यपणे उचनयनयविषयउपचारते मुख्यवृत्तिनीपरें नयपरिक
 र पणविषयनही एसमोमार्गते श्वेतांबरप्रमाणे शास्त्रसिद्धजाणवो ॥ ६ ॥

गामिमारगएसमो ॥ उपनयमुख्यजेकलपेरे ॥ तेदप्रपंच
 पणजाणवा ॥ कहियेंतेजेमजलपेरे ॥ ग्यान० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एसमोमार्गगामिकरीने जेदिगंबर बाल उपचारादिक ग्रहवानेकाजे उपनय
 प्रमुखकल्पेते तेप्रपंच शिष्यबुद्धी धंधनमात्रते पणतेसमानतंत्र सिद्धांतते माटे जाण
 वानेकाजे जेमते दिगंबरीथो जल्पेके० स्वप्रक्रियायेंबोलेते तेमजकहियेंतें ॥ ७ ॥

नवनयउपनयतीनते ॥ तर्कशास्त्रअनुसारोरे ॥ अघ्यातम
 वाचेंवली ॥ निश्चयनेव्यवहारोरे ॥ ग्यान० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेदिगंबरीअनेमते तर्कशास्त्रने अनुसारें नवनय अने त्रणउपनयते त
 था वली अघ्यातमवाचेंके० वौलीयें ? निश्चयनय ३ व्यवहारनय एवेजनयकहावो॥८॥

अर्थ ॥ जेशब्दनयते प्रकृतिप्रत्ययादिक व्याकरणव्युत्पत्तिथी सिद्धयथेलोशब्दमाने
 लिंगवचनादिजेदें अर्थनोजेदमाने जेमतटः तटी तटं एत्रणलिंगजेदें अर्थजेद त
 थाआपः जलं इहांएकवचन बहुवचनजेदें अर्थजेदमाने अनेकजुसूत्रनयने एश
 दनयं एकहेजे कालजेदें अर्थजेदतुंमानेते तोलिंगादिजेदें जेदकानधीमानतो अने
 ठगोसमजिरूढनय एकहेजे जिनशब्दते जिनार्थकजहोय माटे एनयते शब्दनयने
 एकहेजे तुलिंगादिजेदें अर्थजेदमानेते तोशब्दजेदें अर्थजेदकेममानतो नथी तेमाटे
 घटशब्दार्थजिन अनेकुंजशब्दार्थजिन एमएमाने एवेशब्दुं एकार्थपणुं तेशब्दादिनय
 नी वास्तनाथकी प्रसिद्धते ॥ १४ ॥

क्रियापरिणतअर्थमाने ॥ सर्वएवंचूतरे ॥ नवेनयना
 जेदएणीपरें ॥ अघावीसप्रचूतरे ॥ बहु० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ ह्वेएवंचूतनयते सर्वअर्थक्रियाने परिणतक्रियावेलायें माने पणअन्यदा
 मानेनही जेमठत्रचामरादिके शोचे परशवामाबेग चामरढलावे तेवारेज तेने राजा
 माने पण स्नानादिकवेलायें तेअर्थविना राजानकदियें एरीतेनवेनयना अघावीसजेद
 तेप्रचूतके० घणायया १० इव्यार्थिकना ६ पर्यायार्थिकना ३ नैगमना २ संग्रहना
 २ व्यवहारना २ कृच्छ्रसूत्रना १ शब्दतो १ समजिरूढनो १ एवंचूतनो ॥ १५ ॥

नवेनयएकह्याउपनय ॥ तीनकदियेंसाररे ॥ साचमोश्रुत
 अरथपरखी ॥ लहोजशविस्ताररे ॥ बहु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एमनवेनयकह्या ह्वेत्रणउपनय ते दिगंबरप्रक्रियार्येंकदियेंतैयें एमा
 साचोश्रुतनोअर्थ परखीकरिने बहुश्रुतपणाना यशनोविस्तारपामो ॥ १६ ॥

॥ ढालसातमोचक्रउपनुंसाररे ॥ एदेशी ॥

सन्नूतव्यवहार ॥ जेदप्रथमतिहां ॥ धर्मधर्मिनाजेदथीए ॥ १७ ॥

शुद्धअशुद्धविजेद ॥ शुद्धअशुद्धना ॥ तेहअरथनाजेदथीए ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ नयसमीपेंतेउपनयकदियें तेमांसन्नूतव्यवहारते उपनयनोप्रथमजेदते ते
 धर्म अने धर्मिना जेददेखाडवाथी होय ॥ १७ ॥ तेहनावलीबेजेदते एकशुद्ध बीजोअशु
 द तेमांपेजो शुद्धधर्मधर्मिनाजेदथी शुद्धसन्नूत व्यवहारथाय अनेबीजोअशुद्ध धर्म
 धर्मिनाजेदथी अशुद्धसन्नूत व्यवहारथाय इहांसन्नूततो एटलामाटेजे एकइव्यजडे
 अनेजिनइव्यसंयोगादि अपेक्षानथी तथा व्यवहार ते माटेजे जेददेखाडते ॥ १८ ॥

अशुद्धकर्मोपाधिधी ॥ चोथोएहनोचेदोरे ॥ कर्मजावम
यआतमा ॥ जिमक्रोधादिकवेदोरे ॥ ग्यान० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवेइव्यार्थिकनो चोथोनेद ते कर्मोपाधिधीडे माटेअशुद्धकहेतुं कर्मोपा
धिसापेहोअशुद्धइव्यार्थिक इतिचतुर्थनेद जेमक्रोधादिक कर्मजावमय आत्मावे
दोडो जाणोडो के जेवारेंजेइव्य जेचारेंपरिणमे तेवारें तेइव्य तन्मयकरीजाणतुं जे
मजोहअग्निपयो परिणम्युं तेकालोह अग्निरूप जाणतुं एमक्रोध मोहनीआदि क
र्मोदयनेअवसरें क्रोधादिजाव परिणतआत्मा क्रोधादिकरूप जाणवो अतएव आ
त्मानाचेदआत सिद्धांतमां प्रसिद्धते ॥ १३ ॥

तेहअशुद्धवलीपंचमो ॥ व्ययउतपतिसापेखोरे ॥ उत्पाद
व्ययध्रुवएकें ॥ समयेंइव्यजिमपेखोरे ॥ ग्यान० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेवलीअशुद्धइव्यार्थिकनामे पांचमोचेद तेव्यउत्पत्तिसापेहजाणवो उ
त्पादव्ययसापेह सचायाहकअशुद्धइव्यार्थिकपंचम जेमएकसमयें इव्यने उत्पा
दव्यय ध्रुवरूपकहियें जेकनकाधुत्पादसमय तेदिज केयूरादि विनाशसमय अने कन
कसत्तातो अचरुर्जनीयजळे एवंसति त्रैलक्षणग्राहकत्वेनेदं प्रमाणवचनमेवस्थान्तु
नयवचनमित्तिचेन्न मुख्यगौणजावेनैवानेननयेन त्रैलक्षणग्रहणान्मुख्यनपस्वत्वा
र्थग्रहणे नयानां सप्तजंगीमुखेनैवव्यापारात् ॥ १४ ॥

ग्रहतोचेदनीकल्पना ॥ ढोतेहअशुद्धोरे ॥ जिमआतमि
कबोलीयें ॥ ज्ञानादिकगुणशुद्धोरे ॥ ग्यान ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ नेदनीकल्पनाग्रहतो ढोतेहअशुद्धोरे अशुद्धइव्यार्थिक जाणवो जेमज्ञानादि
क शुद्धगुण आत्मानाबोलीयें इहांषष्ठीविनक्तिचेदकहेते निहोःपात्रमितिवत् अनेगुण
गुणीने नेदतोनी पण नेदकल्पनासापेह अशुद्धइव्यार्थिकषष्ठ ॥ १५ ॥

अन्वयइव्यार्थिककहुं ॥ सप्तमएकस्वजावोरे ॥ इव्यए
कजिमजाषियें ॥ गुणपर्यायस्वजावोरे ॥ ग्यान० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ सातमोचेद अन्वयइव्यार्थिक कहुंते जे एकस्वजावबोले जेमएकजइव्य
गुणपर्यायस्वजावकहियें एटलेगुणपर्यायनेविषे इव्यनो अन्वयते जेम इव्यनेजाणवा
धी इव्यार्थादिशें तदनुगत सर्वगुणपर्याय जात्याकहियें जेमसामान्यप्रत्यासत्ति पर
वादीनी सर्वव्यक्तिजाणी कहे तेमइहांजाणतुं एअन्वयइव्यार्थिक सप्तम ॥ १६ ॥

यत्ने तेऽत्मा एमगौरपणो उद्देशीने आत्मविधानकरियें एटलेए गौरतारूप पुञ्जगुण
उपरें आत्मइव्यनो उपचार तेगुणोइव्योपचार ब्रह्मोचेदथयो तथापर्यायें इव्योपचा
रः ते जेम देहनेआत्माकहियें इहां देहरूप पुञ्जपर्यायनेविषे आत्मइव्यनो उपचा
रकखो एसातमोचेदथयो ॥ १० ॥

गुणपङ्कवनुपचार ॥ गुणनोपङ्कवें ॥ जिममतितनुत
नुमतिगुणोए ॥ ११ ॥ असन्नूतव्यवहार ॥ एमउ
पचारथी ॥ एहत्रिविधह्वेसांजलोए ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ गुणोपर्यायोपचारः तेजेममतिज्ञानते शरीरजन्यते तेमाटे शरीरजकहि
यें इहांमतिज्ञानरूप आत्मगुणनेविषे शरीररूप पुञ्जपर्यायनो उपचारकखो एथा
उमोचेदथयो ह्वे पर्यायेगुणोपचारः ते पूर्वप्रयोगनेज अन्यथाकरियें तेआवीरीतें के श
रीरते मतिज्ञानरूप गुणजठे तोइहां शरीररूप पर्यायनेविषे मतिज्ञानरूप गुणनोउ
पचारकरायते एनवमोचेद ॥ ११ ॥ एमउपचारथी असन्नूतव्यवहार नवप्रकारनोकह्यो
ह्वेएना त्रणचेदतेकहियेंतैयें तेसांजलो ॥ १२ ॥

असन्नूतनिजजाति ॥ जिमपरमाणु ॥ बहुप्रदेशीजाषियेंए ॥ १३ ॥

तेह्विजातिजाणो ॥ जिममूरतमति ॥ मूरतइव्येंनुपनीए ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एकस्वजाति असन्नूतव्यवहार ते जेमपरमाणु ते बहुप्रदेशीषवानी जातिठे
माटे बहुप्रदेशीकहियें ॥ १३ ॥ तथा जेम मतिके मतिज्ञानने मूर्त्तिवंत कहियें मूर्त्तजे
विषयालोकनमस्कारादिकथी उपनोतेमाटे इहांमतिज्ञानते आत्मगुण तेनेविषे मूर्त्त
त्वजे पुञ्जगुण तेनेउपचक्षुं तेनेविजातीय असन्नूत व्यवहारजाणो एबीजोचेद ॥ १४ ॥

असन्नूतदोउजांता ॥ जीवअजीवने ॥ विषयग्यानजिमजांषियेंए ॥ १५ ॥

उपचरितासन्नूत ॥ करियेंनुपचारो ॥ जेह एकउपचारथीए ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ दोउजांतिके ० बेजाति तेस्वजाति अने विजातियें असन्नूत व्यवहारनो संबंध
कहियें जेमजीवाजीव विषयज्ञानकहियें इहांजीवतेज्ञाननी स्वजातिठे अनेअजीवते
ज्ञाननोविजातिठे एवेनोविषयविषयीजाव नामे उपचरित संबंधठे तेस्वजाति वि
जातिनामे असन्नूतकहियें स्वजातीयज्ञोकिंनार्यसन्नूतइतिचेत् विजातीयज्ञोविषयता
संबंधस्योपचरितस्यैवानुजावादितिगृह्याण एत्रणचेदकह्या ॥ १५ ॥ जेएकउपचारथी
बीजोउचारकखो तेउपचरित असन्नूत व्यवहारकहियें ॥ १६ ॥

अन्योन्यपुञ्जसंक्रमे पण संस्थानतेदिज्जे एमज रत्नप्रजादिकं पृथ्वीपर्यायपणं जा
एवा ॥ १ ॥ एमघणाप्रकारं जैननी शैलीफेलीजे दिग्बन्धमतेपणं जैनदर्शननाम
धरावी एवीनयनीअनेक शैलीप्रवर्त्तावेजे तेमांविचारतां जेसाचुं होयते मनमानिरधारी
राखतुं अनेतिहाजेकांइ खोदुंजाणे तेचिचमानधरतुं पणशब्दफेरमात्रं षेकरवोन
ही अर्थजप्रमाणे ॥ २ ॥

सादिनित्यपर्यायअरथो ॥ जेमसिद्धनोपज्ञानुरे ॥ ग्रहे
शुद्धअनित्यसत्ता ॥ गौणवयनप्यानुरे ॥ बहु ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ सादिनित्य शुद्धपर्यायार्थनय तेबीजोचेदजाणवो जेमसिद्धना पर्यायनी
आदिजे केमके सर्वकर्मकृत्यययो तेवारेंसिद्धपर्यायउपनो तेथीआदिथयी पणतेनो
अंतनयी केमकेपठे सिद्धजावसदाक्लाजेजे एरीतेंजपर्यायसरिखो सिद्धअव्यपर्यायजाव
वो हवेसत्तागुणवे उत्पादव्ययग्राहक अनित्यशुद्ध पर्यायाधिकं त्रीजोचेदकहियेंठेयें

जेमसमयमेंपर्यायनाशी ॥ बतिगहृतनित्यअशुद्धरे ॥

एकसमयेंयथापर्याय ॥ तृतीयरूपेंरुद्धरे ॥ बहु ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेमएकसमयमां पर्यायविनाशीजे एमकहियें इहां नाशीकहेता एनोप्रति
पट्टी उत्पादतोआव्यो पणध्रुवताने गौणकरीदेखाडीनही चोथो बतिके० सत्तानेअ
हता तेनित्यअशुद्ध पर्यायाधिकं कहियें जेमएकसमयमां पर्यायते उत्पादव्ययध्रुवज
कृण तृतीयरूपेंरुद्धरे एदुंबोलीयें पणपर्यायतुं शुद्धरूपतो तेनेकहियेंजे सत्ताने
खाडवी पणइहांतो मूलसत्तादेखाडी तेमाटेअशुद्धचेदथयुं ॥ ४ ॥

पर्यायअरथोनित्यशुद्धो ॥ रहितकर्मोपाधिरे ॥ जेमसिद्ध

नापर्यायसरिखा ॥ अवजंतुनानिरुपाधिरे ॥ बहु ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेकर्मोपाधिरहित नित्यशुद्धपर्यायाधिकं पांचमोचेद कहेजे ते जेमज
वजंतुके० संसारीजीवना पर्याय सिद्धनाजीवो सरिखाकहियें जोपणकर्मोपाधिजाव
बताजे तोपणतेनी विवहानकरियें अनेज्ञानदर्शन चारित्रादिकं शुद्धपर्यायनीज वि
वहाकरियें ॥ ५ ॥

पर्यायअरथअनित्यअशुद्धो ॥ सापेक्षकर्मोपाधिरे ॥ संसा

रवासिजीवने ॥ जेमजनमरणहृद्याधिरे ॥ बहु ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेकर्मोपाधि सापेक्ष अनित्य अशुद्ध पर्यायाधिकं उद्योचेदकहेजे जेम

अर्थ ॥ बली व्यवहारनयना बेजेदळे एकसद्भूतव्यवहार बीजोअसद्भूतव्यवहार ए कविषयके० एकद्व्याश्रितते सद्भूतव्यवहार अनेजे परविषयते असद्भूतव्यवहारा॥३॥

उपचरितानुपचरितथीजी ॥ पहेलोदोयप्रकार ॥ सोपाधि
कगुणगुणीजेदरे ॥ जेअनिमित्तनुपचाररे ॥ प्राणी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेमां पहेलोजे सद्भूतव्यवहारते वेप्रकारें० एकउपचरित सद्भूतव्यवहार बीजो अनुपचरित सद्भूतव्यवहार ते जे सोपाधिकगुणगुणीनो जेददेखाहे जेम जीव स्वमतिज्ञान एउपाधि तेहिजइहां उपचरित प्रथमजेदळे ॥ ४ ॥

निरुपाधिकगुणगुणीजेदरे ॥ अनुपचरितसद्भूत ॥ केवल
ज्ञानादिकगुणारे ॥ आतमनाअद्भूतरे ॥ प्राणी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तथानिरुपाधिक गुणगुणीजेदें बीजोजेदजाणवो यथाजीवस्यकेवलज्ञानं इहांउपाधिरहितपणो तेहिज निरुपचरितपणुं जाणवुं ॥ ५ ॥

असद्भूतव्यवहारनाजी ॥ एमजजेदढेदोय ॥ प्रथमअसं
श्लेषितयोगेंजी ॥ देवदत्तधनजोयरे ॥ प्राणी० ॥ ६ ॥ ॥

अर्थ ॥ बलीएजरीतें असद्भूतव्यवहारनापण वेजेदळे एकउपचरित असद्भूत व्यवहार बीजोअनुपचरित असद्भूतव्यवहार तेमांप्रथमजेदते असंश्लेषित योगें कल्पितसंबंधेदोय जेम देवदत्तधन इहांधनते देवदत्तनेसंबंध स्वस्वामीजावरूप कल्पिते तेमाटेउपचारथुं तथादेवदत्त अनेधनतेजाते बेद्दुएकद्वयनथी तेमाटे असद्भूत एमजावनाकरवी तेउपचरित असद्भूत व्यवहार जाणवुं ॥ ६ ॥

संश्लेषितयोगेंबीजोरे ॥ जेमआतमनुदेह ॥ नयनुप
नयनचक्रमरि ॥ कह्यामूलनयएहरे ॥ प्राणी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बीजोजेद संश्लेषितयोगें कर्मसंबंधेजजाणवुं ते जेमआत्मानुंशरीर आत्मातथादेहनासंबंध तेधनसंबंधनीपरें कल्पितनथी विपरीतजावनायें निवर्त्तेनहीं जावजीवरहे तेमाटे एअनुपचरित अनेनिष्ठविषयमाटे असद्भूतजाणवो एरीतेंनयतथा उपनय एबेमूलनयसहित तेदिगंबर देवसेनकृत नयचक्रमां कह्याळे ॥ ७ ॥

विषयजेदयअपिनहीरि ॥ इहांअमारेथूल ॥ उलटीप
रिजाषाइसीरि ॥ तोपषादाजेमूलरे ॥ प्राणी० ॥ ८ ॥

क्रियालेऽपचति एतेकाणो अपाङ्गीत् एप्रयोगनधीकरता जेनेयायिकादिक ते एमकहे
 ठे जे चरमक्रियाध्वंस अने अतीत प्रत्ययविषय तेहनेके चित्पक्कं किंचित्पच्यते एतुं
 कहेतेतो एप्रयोगनथवोजोऽर्थे तेमाटे एवर्चमानारोप नैगमनयनोचेदज जलोजाणवो

संग्रहेनयसंग्रहो ॥ तैधिविधनुघविशेषरे ॥ इव्यसविच्च
 विरोधियाजेम ॥ तथाजीवियशेषरे ॥ बहु० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेसंग्रहेते संग्रहनयकहिये तेना एकउघ बीजोविशेषए बेजेदठे तेमां
 एक उघके० सामान्यसंग्रह अनेबीजो विशेषसंग्रह एबेजेदजाणवा इव्याणिसबी
 णिअविरोधीनि एप्रथमचेदनुं उदाहरण तथाजीवाःसर्वेअविरोधिनः एबीजाचेदनुं
 उदाहरण सर्वेइव्यनेएकपणे बोलाववुंते सामान्यसंग्रह अने तेमांवली एकजीवइ
 व्यने जूदोकरा सर्वजीवने एकजीवइव्य कहिबोलाववुं तेविशेषसंग्रह ॥ ११ ॥

व्यवहारसंग्रहविषयचेदक ॥ तेमजधिविधप्रसिद्धरे ॥ इव्य
 जीवाजीवजाषे ॥ जीवन्नवियासिद्धरे ॥ बहु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेसंग्रहनयनो विषय तेनाचेदनोदेखाडनार तेव्यवहारनयकहिये तेना
 तेमज संग्रहनयनीपरं दिविधके० बेजेदठे १ सामान्यसंग्रहचेदकव्यवहार २ वि
 शेषसंग्रहचेदकव्यवहार एरीतें बेजेदजाणवा इव्यजीवाजीवो एसामान्यसंग्रहजे
 दव्यवहार अने जीवाःसंसारिणः सिद्धाश्च एविशेषसंग्रहचेदकव्यवहार एमउत्तरो
 त्तारविवद्धार्ये सामान्य विशेषपणुंजावुं ॥ १२ ॥

वर्ततोऽज्ञसूत्रजाषे ॥ अर्थनिजअनुकूलरे ॥ ह्यणिकपर्यय
 कहेसुषिम ॥ मनुष्यादिकस्थूलरे ॥ बहु० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ ऋच्छसूत्रनयते वर्तमाने वर्ततो अर्थनाषे पणअतीत अनागत अर्थनेन
 माने अनेवर्तमानेपण निजअनुकूलके० पोताना कामनोअर्थमाने पणपरकीयमाने
 नही तेऋच्छसूत्रनय बेजेदकहेवो १ सूक्ष्मऋच्छसूत्र ते ह्यणिकपर्याय जेउत्पादव्यय
 तेनेमाने अनेबीजोस्थूल ऋच्छसूत्रते मनुष्यादिपर्यायमाने एदलेमनुष्यतीर्थिचादिक नव
 नापर्यायग्रहे पणकालत्रयवर्ति पर्यायमानेनही अनेजे व्यवहारनयते तेत्रयोकालना
 पर्यायमाने तेमाटे स्थूलऋच्छसूत्र तथाव्यवहारनयने संकरदोषनजाणवो ॥ १३ ॥

शब्दप्रकृतिप्रत्ययादिक ॥ सिद्धमानेशब्दरे ॥ समनिरूढ
 विभिन्नअर्थक ॥ कहेनिन्नजशब्दरे ॥ बहु० ॥ १४ ॥

पञ्चनयतिअञ्चतमारे ॥ प्रथमद्व्यनयचार ॥ जिनञ्च
दिकजापियारे ॥ महाजाप्यसुविचाररे ॥ प्राणी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ ह्वेसातनयमध्ये इव्यार्थिक तथापर्यायार्थिक एवेनय नेव्यानी आचार्य
मत प्रक्रियादेखाडेजे अंतमाके० उहेलाजे शब्द समजिरूढ अनेएवंचूतरूप एत्र
एनयते पर्यायनयकहियें अनेप्रथमनाचारनय जे नैगम संग्रह व्यवहार ऋजुसूत्र
लक्षण तेइव्यार्थिकनयकहियें एरीतें जिनजइगणीखमाश्रमण प्रमुखसिद्धातवादि
आचार्यते श्रीविशेषावश्यकना महाजाप्यमध्ये निर्दरिंकहेहे ॥ १६ ॥

सिद्धसेनमुखएमकहेरे ॥ प्रथमद्व्यनयतीना ॥ तसऋजुसू
त्रनसंचवेरे ॥ द्व्यावश्यकलीनरे ॥ प्राणी० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ ह्वेसिद्धसेन तथामल्लवादीप्रमुख तर्कवादीआचार्य एमकहेहे के प्रथम
नात्रएनयजे ? नैगम ३ संग्रह ३ व्यवहार लक्षणते इव्यनयकहियें अने ? ऋजुसूत्र
३ शब्द ३ समजिरूढ ४ एवंचूत एचारनय पर्यायार्थिककहियें. इव्यार्थिकमते सर्वे
पर्यायाः खलु कक्षिपताः॥ सत्यंतेष्वन्वयिद्व्यं कुंजलादिषुहेमवत् ॥ १ ॥ पर्यायर्थम
ते इव्यं पर्यायेभ्योस्ति नोप्यक्त्वायत्नैरर्थक्रिया दृष्टा नित्यं कुत्रोपशुज्यते ॥१॥ इतिइ
व्यार्थपर्यायार्थनयलक्षणात् अतीत अनागत पर्यायप्रतिहोपीऋजुसूत्रः शुद्धमर्थपर्या
यमन्यमानः कथंइव्यार्थिकः स्यादित्येतेपांमाशयः तेआचार्यनेमते ऋजुसूत्रनय इ
व्यावश्यकनेविषे लीननसंचवे तथाच उक्तुमुअस्तएगे आपुउवत्तेएगंइवावस्तयंपुद्दु
संनडी इतिअनुयोग द्वारसूत्रविरोधः वर्तमानपर्यायाधारस्यइव्यांशपूर्वापरपरिणा
मसाधारण उर्ध्वतासामान्यइव्यांशसाहस्यस्तित्वरूपतिर्यक्सामान्यइव्यांशः एमांए
केपर्यायनमाने तो ऋजुसूत्रने पर्यायार्थिकनयकहेता एसूत्रकेममिले तेमाटेदृष्टिक
इव्यवादी सूत्रऋजुसूत्र तद्वर्तमानपर्यायापन्न इव्यादि स्थुलऋजुसूत्रते इव्यनयक
हेवो एमसिद्धातवादीकहेहे अनुपयोगइव्यांशमेव सूत्रपरिजापितमादायोक्तसूत्रता
किंकमततेनोपपादनीयमित्यस्मादेकपरिशीलितःपंचा. ॥ १३ ॥

इमअंतरजाविततणारे ॥ केमअलगोउपदेश ॥ पांचथकी
जेमसातमारे ॥ विषयजेदनहीलेशरे ॥ प्राणी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ इमके० एरीतेअंतरजावितके० माहेनेव्याजे इव्यार्थिक तथापर्यायार्थिक
नय तेनो अलगोउपदेश केमकखो कदाचित्तजो इमकहेसोजे मतांतरं पांचनयक
हियेनेये तेमावेनयनिल्याथका सातनयकहेता जेमअलगोउपदेशे तेमअमारे इ

जेमजगकेवलज्ञाना॥आत्मइव्यनुं॥मइनाणादिकतेहनुंए ॥३॥

गुणपर्यायस्वजावा॥कारकतन्मनो॥अरथजेदठेएहनोए ॥ ४ ॥

अर्थ॥ जेमजगतमां आत्मइव्यनुं केवलज्ञान षष्ठीयें प्रयोगकरियें तेष्टुइसन्नूतव्यवहारथयो तथामतिज्ञानादिकते आत्मइव्यनागुणठे एमबोलावियें तेष्टुइसन्नूतव्यवहारथयो ॥३॥ गुणगुणीनो पर्यायपर्यायवंतनो स्वजाव स्वजाववंतनोकारक अने तन्मयके० कारकी तेहनोजे एकइव्यानुगत जेदबोलावियें तेसर्वउपनयनो अर्थजाए वो घटस्वरूपं घटस्परकता घटस्थस्वजावः मृदाघटोनिष्पादित इत्यादिप्रयोगजाणवा

असन्नूतव्यवहार ॥ परपरिणतिजलें ॥ इव्यादिकनुपचारथीए ॥५॥

इव्येइव्यनुपचार ॥ पुजलजीवने ॥ जिमकहियेंजिनआगमैए ॥ ६॥

अर्थ ॥ परइव्यनी परिणति जलेंथके जेइव्यादिकने नवविधोपचारथी कहियें ते असन्नूत व्यवहारजाणवो ॥५॥ तेनवविधोपचारमां पहेलो इव्येइव्यनोउपचार कहेजे जेमजिनआगममां क्षीरनीरनेन्यायें जीवतेपुजलसाथें मिल्योठे माटे जीवनेपुजल कहियें एजीवइव्ये पुजलइव्यनो उपचार तेइव्येइव्योपचार पहेलोजेदथयो ॥ ६ ॥

कालीलेस्याजाव ॥ इयामगुणेजली ॥ गुणउपचारगुणेकहोए ॥७॥

पर्यायेंपर्याय ॥ नुपचारेंवली ॥ ह्यगयखंधयथाकह्याए ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेनावजेइयातेआत्मानो अरूपीगुणठे तेनेजे कलनीलादिक कालीलेइया कहियेंठैयें तेकळादि पुजलइव्यनागुणनो उपचार करियेंठैयें एआत्मगुणेपुजलगुणनो उपचारजाणवो एरीतें गुणेगुणोपचारथयुं ॥ ७ ॥ वलीपर्यायें पर्यायोपचारते ह्यके० थोडा गयके० हाथी रथप्रमुख आत्मइव्यना असमानजातीय इव्यपर्याय तेने खंधकहियेंठैयें तेआत्मपर्यायउपरें पुजलपर्यायजेस्कंध तेनोउपचारकरिने कहियें ठैयें एपर्यायोपचारनो त्रीजोनेदथयो ॥ ८ ॥

इव्येगुणउपचार ॥ वलीपर्यायनो ॥ गौरदेहहुंभोलतांए ॥९॥ गुणेइव्यनुपचार ॥ पर्यायइव्यनुं ॥ गौरदेहजिमआतमाए ॥ १० ॥

अर्थ ॥ इव्येगुणोपचारः चोथोनेदकहेठे ते हुंगौरवर्णतुं एमडोलताहुंतेआत्मा इव्य अनेजे गौरतेपुजलनो उज्वलतापणो उपचक्षुं एचोथोनेइ हवेपांचसु इव्येपर्यायोपचार ते जेमहुंदेहएमबोले तेंमां हुंतेआत्मइव्य अनेदेहतो पुजलइव्यनो सामान्यजातीय इव्यपर्यायउपचक्षुं एपांचमोनेदथयुं ॥९॥ गुणेइव्योपचारः जेम एगौरदेस्ता

निन्ननिन्न तत्त्व व्यवहारमात्र साध्यते तेतेमजसंनवे अने इहां इतरव्यावृत्तिसाध्य
ते तिहांहेतु कोटि अनपेक्षित चेदप्रवेशे वैयर्थ्यदोषहोय तत्त्वप्रक्रियायें एप्रयोजन
ते जीव अजीव एवेमुख्यद्वेषपदार्थजणीकहेवा अनेबंध मोह एवे मुख्यहेयउपादेयते
तेमाटे बंधकारण जेआश्रव ते हेयके० बांमंतुं अनेमोहमुख्य पुरुषार्थते तेनावेका
रण एक संवर बीजोनिर्झराकहेवा एसाततत्वकहेवानी प्रयोजनप्रक्रियापुण्यपापरूप
शुभाशुनबंध चेदविगति अलगाकरी एजप्रक्रियानवतत्वकथननीजाएवी ॥ १६ ॥

निन्नप्रयोजनविणकह्यारे ॥ सातमूलनयसूत्र ॥ तेषोअधिकुं
केमजाषीयेंरे ॥ राखीयेंनिजघरसूत्रे ॥ प्राणी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ माटेइहांइव्यार्थिक पर्यायार्थिकना निन्नोपदेशतुं कोइप्रयोजननथी केमके
सत्तमूलनयापणत्ता एहवुंसूत्रेंकशुंते तेउलंधीने नवनयकहियें तो आपणाघरतुं सू
त्रकेमरहे तेमाटे नवनयाः एकहेतोथको देवसेननामा बोटिकतेउत्सूत्रजाषीजाएवो
दशचेदादिकपणइहारे ॥ उपलक्षणकरीजाए ॥ नहीतोके
होअंतरनवेरे ॥ प्रदेशार्थकुणठणरे ॥ प्राणी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥इहां नयचक्रग्रंथमां दिगंबरं इव्यार्थिकादिक दशचेदादिककह्या तेपण
उपलक्षणोकरीजाणो नहीतो प्रदेशार्थ नयक्यास्थानकेंआवे तेविचारजो उक्तंचसू
त्रे द्ववच्याए पएसच्याए इत्यादि तथाकर्मोपाधीतापेहू जीवजावग्राहक इव्यार्थिक
नय जेमकह्यो तेम जीवसंयोगसापेहू पुज्जलजावग्राहकनयपण निन्नकह्योजोइयें ए
रीतेंकरियें तो अनंताचेदथाय तथाप्रस्थकादि दृष्टांते नैगमादिकना अशुद्ध अशुद्ध
तर अशुद्धतम शुद्धतर शुद्धतमादिचेद किहांसंग्रहाजाय उपचारते तेमाटे उप
नयकाहियेंतो अपसिद्धंतथाय एअनुयोदारसूत्रें तेनयनाचेद देखाड्याते ॥ १७ ॥

उपनयपणअलगानहीरे ॥ जेव्यवहारसमाय ॥ नहीतोचे
दप्रमाणनोरे ॥ उपप्रमाणपणधायरे ॥ प्राणी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ वलीएहिजवातदृढेते जेउपनयकह्या तेपण व्यवहार नैगमादिनयथी
अलगानथी उक्तंच तत्वार्थसूत्रे उपचारबहुलोविसृताथी लौकिकप्रायोव्यवहारइति
एमकरता नयनाचेदनेजो उपनयकरीमानसो तो स्वपरव्यवसाधि ज्ञानप्रमाणं एल
ह्येणें लक्षित ज्ञानरूपप्रमाणो एकदेश मतिज्ञानादिक अथवा देशव्यवहादिक
तेने उपप्रमाणपण केमनथीकहेता तस्मात्नय उपनय एबोटिकनीप्रक्रिया शिष्य
बुद्धीते धंधनमात्रजाएवी ॥ १९ ॥

तेहस्वजातिजाणोरो॥दुंपुत्रादिक ॥ पुत्रादिकेमाहाराए ॥१७॥विजा
तिथीतेजाणोरे ॥ वस्त्रादिकमुज ॥ गढदेशादिकनुनयथीए ॥ १८ ॥
उपनयनाध्याए ॥ अध्यात्मनय ॥ कहीपरिह्वाजशालहोए ॥१९॥

अर्थ ॥ तेस्वजाति उपचरित असङ्गत व्यवहारजाणो संबंधीकल्पनं जेदुंपुत्रादि
क इहांदुंमारा एवं जेपुत्रादिकनेविषेकेवुं तेपुत्रादिकने उपचखाबे ते आत्मानो जे
दाजेदसंबंध उपचरियेठैयें जेपुत्रादिकते शरीरआत्मपर्यायरूपें स्वजातिबे पणकडिप
तबे नहीतो स्वशरीरजन्य मतकुणादिकने पुत्रकेमनकहियें ॥१७॥तथाविजाति उप
चरित असङ्गत व्यवहारते कहियेंजे आबन्धादिक माहाराबे इहांवस्त्रादिक पुज्जनाप
र्यायें नामादिजेदें कडिपतबे नहीतो वल्कलादिक शरीराह्लादक तेनेवस्त्रकेम
नकहियें तेविजातिमां स्वसंबंध उपचरियेठैयें तेमज माहारागढदेश प्रमुखबे
एमकहेताथका स्वजाति विजात्युपचरित असङ्गत व्यवहार कहियें केमके गढदेश
दिकतो जीवअजीववचनय समुदायरूपबे ॥ १८ ॥ एरीतेंउपनयकह्या हवें आग
लीढालमां अध्यात्मनयकहिनै एमांशुणदोष परिह्वानो यश्यामो ॥ १९ ॥

॥ ढालआठमोजायानुजविणघडीरेठमासएवेरी ॥

दोयमूलनयनापीयारे॥निश्चयनेव्यवहारा॥निश्चयद्विविधकह्योरो॥शु
द्धअशुद्धप्रकाररे ॥१॥ प्राणीपरखोआगमजाव ॥ २ ॥ एआकणीबे

अर्थ ॥ हवेप्रथम अध्यात्मनाषार्येतो मूलबेजनयकह्याबे एकनिश्चयनय अने
बीजो व्यवहारनय तेमां निश्चयनयनावली बेजेदबे एकद्विनिश्चयनय अनेबीजो
अशुद्धनिश्चयनय हेप्राणीआगमना जावपरखीनेग्रहो ॥ १ ॥

जीवकेवलादिकयथारे ॥शुद्धविषयनिरुपाधि ॥ मइनाणा
दिकआतमारे ॥ अशुद्धतेहसोपाधिरे ॥ प्राणी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जीवते केवलज्ञानादिरूपबे माटेजे कर्मोपाधिरहित केवलज्ञानादिक शु
द्धगुणविषयजेइ आत्माने अजेददेखाडियें तेद्विनिश्चय नयकहियें अने जे मतिज्ञा
नादिक अशुद्धगुणने आत्माकहियें तेअशुद्धनिश्चयनय सोपाधिकबे एदले जेनिश्चय
नयते अजेददेखाबे अनेजेव्यवहारनयते जेददेखाबे ॥ २ ॥

दोइजेदव्यवहारनाजी ॥ सङ्गतासङ्गत ॥ एकविप
यसङ्गतबेजी ॥ परविषयासङ्गतर ॥ प्राणी० ॥ ३ ॥

जेहजेदवेविगतिनोरे ॥ जेमुक्तपर्याय ॥ कार्यनिमित्त
अजिन्नतारे ॥ एव्यवहारउपायरे ॥ प्राणी० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जेव्यक्तिनो जेदवेखाडिये जेम अनेकानिडव्याणि अनेकजीवा इत्यादिरीते
व्यवहारनयनोअर्थ तथा उक्तपर्याय जाणिये तेपणव्यवहारनयनोअर्थ अतएव
तिथ्ययणएणंपंचवन्ने नमरेववहारणएणंकालवणे इत्यादि सिद्धांतंप्रसिद्धे तथा
कार्यने निमित्तके० कारण एवेदुने अजिन्नपणुंकहिये तेपणव्यवहारनयनो उपायरे
जेमआयुधृत इत्यादिकहिये एमजगिरिर्दह्यते कुंभिकास्रवति इत्यादिक व्यवहारजा
पा अनेकरूपे कहियेथेये ॥ १३ ॥

एमबहुविषयनिराकरीरे ॥ करतांतससंकोच ॥ केवलबाल
बोधवारे ॥ देवसेनआलोचरे ॥ प्राणी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एहवानिश्चैनय तथाव्यवहारनयनाघणाअर्थ तेनेनिराकरीके० टालीने ते
नो संकोचकरता थोडोनेदवेखाडतां नयचक्रग्रथनोकचीजे देवसेननामादिगंबरी ते
नो आलोच ते पोतासरिखा केटलाक बालकनेज बोधवानोवेखायठे पणसर्वीथनि
रणयनो आलोच देवातोनथी अनेजे शुद्धनयार्थतेतोभ्वेतांबर संप्रदायना शुद्धनय
नाग्रंथ तेनाअच्यासथीज जणाय एजावार्थे ॥ १४ ॥

एमबहुविधनयजंगसुरे ॥ एकत्रिविधपयथ्य ॥ परखोहर
पोहैयडलेरे ॥ सुजशालहीपरमथ्यरे ॥ प्राणी० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एप्रक्रियांमपणअशुद्धटालीने जेशुक्तिसिद्धअर्थे ते उपपाद्युंठे तेमाटे ए
रीते बहुप्रकारनयेजंगे एकजअर्थ त्रिविधके० इव्यगुणपर्यायरूप परखो स्वसमय प
रसमयतु अंतरजाणीने रुदयनेविषे हर्षो परमार्थज्ञानयशपामीने ॥ १५ ॥

॥ टालनवमो इमथन्नोधणनेपरचावे एवेशी ॥

एकअरथतिहुंलक्षणे ॥ जेमसहितकहेजिनराज
रे ॥ तेमसहहणामनधारतां ॥ सीजेसघलासुज
काजरे ॥ जिनवाणीप्राणीसांजलो ॥ एआंकणीठे ॥ १॥

अर्थ ॥ हवेएकजअर्थ जीवपुजलादिक तथाघटपटादिक ते जेम उतादव्ययधौ
व्य एत्रणलंक्षणेकरी सहित एमश्रीजिनराजकहेठे उपन्नेवा विगमेइवा ध्रुवेइवा ए
त्रिपदीयेंकरीने तेमज सहहणामनमांधरतां सर्वकार्यसीजे एत्रिपदीने सर्वअर्थव्याप-

अर्थ ॥ इहायद्यपिअमारे श्वेतांबरने शूलके० महोटो विषयनेदके० अर्थनोफे
रनथी तोपणमूलके० प्रथमथी उलटीके० विपरीतपरिजापानी शैलीकरीतेदाजेढे खे
दकरेढे यद्यपि न जवति हानिः परकीयां चरतिरासजेडाहां॥असमंजसं तु दृष्ट्वा तथा
पि फेरिखिद्यते चेतः इतिवचनात् ॥ ७ ॥

तत्त्वार्थनयसातठेरे ॥ आदेशांतरपंच ॥ अंतरजा
वितनुद्धरिरे ॥ नवनोकिस्थोप्रपंचरे ॥ प्राणी० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ ह्वेतेबोटीकनी उलटीपरिजाषाढे ते देखाडोयेढेये तत्त्वार्थसूत्रें सातनय
कह्याढे अने आदेशांतरके० मतांतर तेथीपांचनयकह्याढे सप्तमूलनयाः पंचेत्यादे
शांतरं एसूत्रें एटले १ शब्द २ समजिरूढ ३ एवंचूत एत्रणनयने एकशब्द एवेनामें
संग्रहीये तो पहेलानैगमादिक चारनयसार्थें मेलवतां पांचनयकहियें तेवलीएकेक
ना सोसोनेदहोय तिहांपण ३०० तथा ५०० जेदथाय एरीतें बेमतकह्याढे तथो
कमावइयके इक्किकोयसयविहो सत्तणयसयाह्वंतिएतेव ॥ अणोविद्वुआएतो पंचेव
सयानयाणंतु ॥ १ ॥ एवीशाखनीरीत मूकीने अंतर्जावित सातनयमां जेब्याजे इ
व्यार्थिक पर्यायार्थिक तेउद्धरी अलगाकाढीने नवनयकह्या एसोप्रपंच हेचतुरमनु
ष्योतमे विचारीजुउं ॥ ९ ॥

पङ्कयथ्यइव्यारथोरे ॥ जोतुमेअलगादीड ॥ अप्पियण
प्पियजेदथीरे ॥ केमइग्यारनइठरे ॥ प्राणी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एमकरता पर्यायार्थ तथाइव्यार्थ एबेनयजोतुमे अलगादीडा अनेनवनय
कह्या तोअर्पित तथाअनर्पित एबेनयअलगाकरीने इग्यारनयकेमकह्यानहीं ॥ १० ॥

संग्रहव्यवहारादिकेंरे ॥ जोतुमेजेलोतेह ॥ आदिअंतनय
थोकमांजी ॥ केमनवीजेलोएहरे ॥ प्राणी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ह्वेजो एमकहेसोजे अर्पितानर्पितसि-वेइत्यादि एटले तत्त्वार्थसूत्रादिकमां
जे अर्पितानर्पित नयकह्याढे तेअर्पितके० विशेषकहियें अने अनर्पितके० सामान्यक
हियें जे अनर्पितते संग्रहनयमांजिले अने अर्पितते व्यवहारादिक विशेषनयमां
जिले माटे जूदाशीरीतेकहियें तो अर्पितानर्पित एबेनयजो जूदानथीकहेता तो आ
दियंतके० पहेला तथापाठनयना थोकहामां इव्यार्थिक तथापर्यायार्थिक एवे
नयकेमनथीजेजता जेथकीसूधीरीतें मूलनयसातजकहेवाय तेसर्वसुविधियेंरेहे ॥ ११ ॥

घटव्ययतेजुतपत्तिमुकुटनी ॥ ध्रुवताकंचननी एकरो ॥ दलएकें
वर्ते एकदा ॥ निजकारयशक्ति अनेकरे ॥ जिन ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे उत्पादव्यय ध्रुवतुं अचेदसंबंध जेदेखाडेहे हेमनाघटनोजेव्यथ ते
हिज हेममुकुटनी उत्पत्ति एककारणजन्यते तेमाटे विजागपर्यायोत्पत्ति संतानते ते
थीजघटनाश व्यवहारसंजवेते तेमाटे पण उत्तरपर्यायउत्पत्ति तेपूर्वपर्यायनो नाश
जाणवो अनेकंचननी ध्रुवतापणतेहिजते केमके प्रतिव्यपर्यायोत्पदें एकसंतानपणुं
तेहिजइव्यलक्षण ध्रौव्यते एत्रणलक्षण एकदलें एकदावर्तते एमअजिन्नपणे पण शो
क प्रमोद माध्यस्थरूप अनेकार्यदेखीने तत्कारणशक्तिरूपें अनेकपणे जिनतापणो
जाणवो जेम सामान्यरूपें ध्रौव्य अनेविशेषरूपें उत्पादव्यय एममानतापण विरोध
नथी व्यवहारतोसर्वत्र स्यादादार्थानुं प्रवेशेजहोय विशेषपरतापण व्युत्पत्तिविशेषेज
होय अतएव स्यादुत्पद्यते स्यान्नश्यति स्यादध्रुवं एमजवाक्यप्रयोगकरियेंउपपन्नेवा इ
त्यादौ वाशब्दोविवस्थायांसच स्यात्तदसमानार्थः अतएव कृष्णः सर्पः एलौकिकवाक्य
पण स्यात्शब्देलहीयें केमके सर्पने पृष्ठावहेदेश्यामताते पण उदरावहेदें श्यामता
नथी तथासर्पमात्रें कृष्णतानथी शेषनाग शुक्लकहेवायते तेमाटे विशेषणविशेष्यनिय
मार्थजो स्यात्शब्दप्रयोगते तोत्रिपदि महावाक्यपणे स्यात्कारनीजजनासंजवे ॥४॥

बहुकारयकारणाएकजो ॥ कहियेंतेइव्यस्वभावरे ॥ तोका
रणजेदाजावथी ॥ होयकारयजेदाजावरे ॥ जिन ० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेजोएमकहियेंजे हेमइव्यएकज अविरुतते अनेजेविकार तेमिथ्याते
अनेशोकादिककार्यत्रय जननैकशक्ति स्वजावतेते तेमाटे तेथी शोकादिककार्यत्रयथा
यते तोकारणनाजेदविना कार्यनोजेद केमथाय श्रेष्ठसाधनते प्रमोदजनक अने स्वा
निष्ठसाधनते शोकजनक तडुजयजिन्नते माध्यस्थजनक एत्रिविधकार्य ते एकरूपथी
केमहोय शक्तिपण दृष्टान्तानुसारे कल्पियेंतैयें नहीतो अग्निसमीपें जलदाह जनक
स्वजावें इत्यादिककल्पतां पण कोणनिषेधकते तस्मात् शक्तिजेद कारणजेद कार्यजे
वानुसारे अवश्यअनुसरवो अने जननैकशक्तिशब्दज एकत्वानेकत्व स्यादादसूचवते
शोकादिकजननेवासना ॥ जेदेकोईबोलेबुधरे ॥ तसमन
सकारनीजिनता ॥ विणनिमित्तजेदकिमशुधरे ॥ जिन ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ शोकके ० बौधमतवादि एमकहेते जे तुनानोमन्नोतमननीपरें उत्पादव्य

ध्याधिक पर्यायाधिकनो अलगोउपदेशे तदुत्तरजे शब्द समनिरूढ तथाएवंच
तने जेमविषयजेदते तेमद्व्याधिक तथापर्यायाधिकने सातनयथी निन्न विषयदे
खाडो जेमत्रणनयने एकसंज्ञायैसंग्रही पांचनयकहाते पणविषयजिन्नते पणइहां
तो विषयजिन्ननथी केमके जेद्व्याधिकना दशजेददेखाडया तेसर्वशुद्धाद्युद्धसंग्रहा
दिक नयमांआवेते तथाजे पर्यायाधिकना उजेददेखाडया तेसर्व उपचरितानुपचरित
व्यवहार शुद्धाद्युद्ध ऋजुसूत्रादिकमांआवे जोगोबलिवर्दन्यायें विषयजेवें जिन्ननयक
हियें तोत्यादस्थेव स्यान्नास्थेव इत्यादिक सप्तजंगीमांकोडोरीतें अर्पितानार्पित स
त्सात्सल ग्राहक नय निन्नजिन्नकरतां सप्तमूलनयप्रक्रियाजांजे एर्पमितेविचारतुं॥१४

संग्रहनेव्यवहारथरि ॥ नैगमकिहांएकजिन्न ॥ तेषेते
अलगोतेदर्थरि ॥ एतोदोयअजिन्नरो॥प्राणी० ॥ १५ ॥

अर्थ॥इहांजो विषयजेदनेनयजेदकहेतो तो सामान्यनैगमसंग्रहनयमांअने विशेष
नैगमव्यवहारनयमांजेजतांबाकीठनयजथयीजातेएहवी शिष्यनीआशांकाटालवानेअ
र्थकहेतेकेयद्यपि संग्रहनय तथाव्यवहारनयमांहेज सामान्यविशेषपर्यायेनैगमनय
जिजेते तोपणकिहांएकप्रदेशादिदृष्टांतस्थानेजिन्नथायते ठकंच ब्रह्मंतदयचउन्हं पंच
विदोतदयदोइजिष्णा ॥ तन्मयसोयपएतो सोचेवणचेवसत्तन्हं ॥ इत्यादिक तेमाटे
किहांएक जिन्नविषयपणार्थी नैगमनयजिन्नकहुं पणइहांतो इव्याधिक पर्यायाधिकके
बुनयतो नैगमादिकनयथी अजिन्नविषयते तोतेने अलगाकरीने नवजेद शरीतेकहियें

इमकरताएपामिणरे ॥ सर्वविजकविजाग ॥ जीवादिकप
रेंकोनहीरि ॥ इहांप्रयोजनलागरे ॥ प्राणी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एमकरता नवनयदेखाडतां तो विजकनो विजागथाय एटले बहिंच्यातुं
बहेचतुंथाय जोतमारे वेचणकरवीदोयतो तेवारें जीवादिधाः संसारिणःसिधाः
संसारिणः पृथ्वीकादिकादि षट्जेदाः सिधाःपंचदशजेदाः एमजनयादिधाः इव्याधि
क पर्यायाधिक जेदात् इव्याधिकास्त्रिधाः नैगमादिजेदात् ऋजुसूत्रादिजेदाच्चतुर्धा
पर्यायाधिकः एमकहुंते पणनवनया एमएकवाक्यनो विजागकीधो तेसर्वथा मिष्याला
एवो नहीतो जीवसंसारी सिधाः इत्यादि विजागवाक्यपण थावापामे हवेकोइक
हेतेजे जीवाजीवीतलं एमकहेता अनेरातलआव्या तोपणसात अथवानवतल जं
मकहियेंठेयें तेमजइव्याधिक पर्यायाधिको नयो एमकहेताथका अनेरानय सर्वथा
वेते तोपण अमे स्वप्रक्रियायें नवनयकहियुं एमकहेतेनेकहियेंजे तिहांप्रयोजनजे

अर्थ ॥ जेदधिद्वयते दुग्धद्वयनही केमके जेहनेदूधनुं व्रतते एतत्तेदूधजिमिदुं ए हवीप्रतिज्ञारूपते तो तेदहीजिमेनही माटे दूधपरिणामतेहिजदधि एमजोअजेदक हिथें तोदधिजिमता दुग्धव्रतचंगथवोनजोइथें एमाटे जे दूध तेदधिद्वयनही अने जोपरिणामीजे माटे अजेदकहिथें तो दूधजिमता दधिव्रतचंग नथवोजोइथेंअने जे हने दधिखावानुं व्रततेतेपण दूधजिमतोनी तथाअगोरसजजिमदुं एहवोव्रतवंत होय तेदूध तथादहीबिदुजिमेनहीएमगोरसपणे बेनेअजेदके इहांदधिपणे उत्पत्तिअने दुग्धपयोनाशतथागोरसध्रुवपणोप्रत्यक्षसिद्धते एदृष्टांते सर्वजगद्विचिनावने जह्णपत्र ययुक्तपणुं कहेदुं श्लोक पयोव्रतानदव्यत्तिनपयोत्तिदधिव्रतः ॥ अगोरसव्रतोनीजे तस्मादस्तुत्रयात्मकं ॥ १ ॥ जे अन्वयिरूप अनेव्यतिरेकरूप द्वयपर्यायथी सिद्धांत अविरोधें सर्वत्रअवतारीने त्रणलक्षणकहेवा केटलाएकजाव व्यतिरेकीज अने केट लाएकजावअन्वयीज एरीतेंजे दर्शनीकहेते तिहांअनेराजावस्थाद्वाद्व्युत्पत्तियें देखा हवा बीर्ज्वस्तुनीसत्ता त्रणलक्षणरूपजे उत्पादव्यय ध्रौव्युक्तं सद्वितितत्त्वार्थ वचनात् तोसत्ताप्रत्यक्ष तेहजत्रिलक्षणसाहाय्ये तथारूपें सद्वधवहार साध्य अनुमानादिकप्रमाणअनुसरियेंतैयें ॥ ९ ॥

उत्पन्नघटेंनिजद्वयना ॥ उत्पत्तिनाशकेमहोयरे ॥ सुणध्रु
वतामांपहेलाजलिया॥जेअनुगमशक्तिदोयरे॥जिन०॥१०॥

अर्थ ॥ हवेयावतकाल एकेकवस्तुमां त्रिणत्रिणलक्षणादिक केवीरीतेंहोय तेनिर धारेते उत्पत्तिथयीजेहनी एहवोजेघट तेनेविषे द्वितीयादिह्ण स्वद्वयसंबंध रू पोत्तरपर्यायोत्पत्ति तेहिजपूर्वपर्यायिनाश तेतुमेपूर्वथाप्योते एहदुंनिष्यंप्रभपुठयुं ते वारेंशुरुकहेते प्रथमरूपेथयाजे उत्पत्तिनाश ते ध्रुवतामांजिह्या अने अनुगमके ए कता तेशक्तिसदाइते अठतेपण आद्यरूपे उपलक्षणेथयीने आगलक्षणे इत्यरूपत त्संबंधकहिथें जेम उत्पन्नोघटः नष्टोघटः सर्वप्रयोगात् इदानींउत्पन्नघटः एमकहि थें तेवारें एतत्तुल्यविशिष्टता उत्पत्तिनाशनेजाणियें तेद्वितीयादिह्णनेथी तेमाटे द्वितीयादिह्णो इदानींउत्पन्न इत्यादिप्रयोगनथाय घटके इहांद्वयार्थदेशें मूळद्वय जेदुं जेमाटे उत्पत्तिनाशधरतां सामान्यरूपेंकहिथें तत्प्रतियोगिता तेविशेषरूपेंकहिथें

उत्पत्तिनाशनेअनुगम ॥ जूतादिकप्रत्ययज्ञानरे ॥ पर्याया
रथथीसविघटें ॥ तेमानेसमयप्रमाणरे ॥ जिन० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ निर्भेनयथी कळमाणोकडे एवचनअनुसरिने उत्पद्यमानते उत्पन्नएमक

व्यवहारनेनिश्चय्यकरि ॥ स्योत्पचारविशेष ॥ मुख्यवृ
त्तिजोएकनरि ॥ तोत्पचारिशेषरे ॥ प्राणी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ व्यवहारनेविषे उपचारते अनेनिश्चैनयमां उपचारनयी एणस्योविशेष
जेवारें एकनयनी मुख्यवृत्तिलहियें तेवारें बीजानयनी उपचारवृत्तिआवे अतएव
स्यादस्येव एनयवाक्यें अस्तित्वग्राहक निश्चैनयेंअस्तित्वधर्म मुख्यवृत्तिजेता कालादि
कथाते अज्ञेदवृत्त्युपचारें अस्तित्वसंबध सकलधर्मजेतांज सकलादेशरूप नयवाक्य
थाय एमआकरग्रंथेप्रसिद्धते स्वस्वार्थ सत्यपणानो अजिमानतो सर्वनयने माहो
मांहेजे अने फलधीसत्यपणुंतो सम्यक्दर्शनयोगेंजते ॥ १० ॥

तेणेएजाण्येजाण्युरे ॥ आदरियेंनिरधार ॥ तत्वअरथनि
श्रय्यग्रेदरे ॥ जिनअजिमतव्यवहाररे ॥ प्राणी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेनिश्चय तथाव्यवहारनुंलक्षण जाण्येके० विशेषावश्यकें कथुंते तेरी
तें निरधारने आदरो तत्वार्थग्राहीनयोनिश्चयः लोकाजिमतार्थग्राहीव्यवहारः जेत
त्वअर्थते युक्तिसिद्धअर्थ जाणवो अनेजेलोकाजिमतते व्यवहारप्रसिद्धते तेयद्यपि
प्रमाणोतत्वार्थग्राहीते तथापि प्रमाणस्य सकलतत्वार्थग्राही निश्चैनयः जते एटले
एकदेशतत्वार्थग्राही व्यवहार एजेदनिश्चें व्यवहारमांजाणवो अनेनिश्चैनयनी विष
यता अनेव्यवहारनयनीविषयताते अनुभवसिद्धनिश्चें अत्राज्ञाननयनिष्ठ जेमसवि
कल्पकतानिष्ठप्रकारी इत्यादिक अन्यवादिनिश्च मानेते एमरूढयमां विचारवुं ॥ ११ ॥

अन्यंतरताबाह्यनेरे ॥ जेबहुविगतिअज्ञेद ॥ निरमलपरि
णतिइव्यनरि ॥ एसवीनिश्चय्येदरे ॥ प्राणी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेबाह्यअर्थने उपचारें अन्यंतरपणुं करियें तेनिश्चैनयनो अर्थजाणवो
यथा समाधिर्नंदनधैर्यं दंजोलिःसमताशची॥ज्ञानंमहाविमानं च वासवश्रीरियंपुनः॥१
इत्यादि पुंनरीकाअथयनाद्यथोप्येवंजावनीयः जेघणीव्यक्तिनो अज्ञेददेखाडियें तेपण
निश्चैनयनयार्थ जाणवो जेम एगेआया इत्यादिसूत्रं वेदांतदर्शनपण शुद्धसंग्रहहनयादे
शरूप शुद्धनिश्चैनयनयार्थ एमसंमतिग्रंथेंकथुंते तथाइव्यनीजे निर्मलपरिणति बाह्य
निरपेक्ष परिणाम तेपणनिश्चैनयनोअर्थजाणवुं जेम आयासामाइए आयासामा
इयस्सअठे एमजेजेरीतें लोकातिक्रांत अर्थपामियें तेते निश्चैनयनो अर्थजेदथाय
अने तेथीलोकोत्तरार्थ जावनाआवे ॥ १२ ॥

हृणांतरजावैद्वितीयादिकूपो उत्पत्तिपामीजोइयं जोअकल्पित अनुत्पन्नता होयन
ही तोपणप्रतिहृणो उत्पत्तिविना परमार्थथी अनुत्पन्नताथथी जोइयं ॥ १३ ॥

एणेजावैजासिउं ॥ संमतिमांहेएजावरे ॥ संघयणादिकज
वजावथी ॥ सीजंताकेवलजायरे ॥ जिन० ॥ १४ ॥
तेसिद्धपणेवलीउपजे ॥ केवलजावैजेतेहरे ॥ व्ययजुत्पत्ति
अनुगमथीसदा ॥ शिवमांतियलक्षणएहरे ॥ जिन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एमपरिणामथी सर्वइव्यने त्रिलक्षणयोग समर्थित एजअनिप्रायें संमति
ग्रंथमां एजावजाव्युं जेसंघयणादिक जवजावथीसीजतां मोहूसमयें केवलज्ञानजाय
जवस्थ केवलज्ञानपर्यायें नाशथाय एअर्थतोसिद्धपणे सिद्धकेवलज्ञानपणे उपजे ते
हीजकेवलज्ञानपणे जावैठे ध्रुवठे एमोहगमनसमयजे व्ययउत्पत्तिथया तत्परिणत
सिद्धइव्यानुगमथी शिवमां मोहमां त्रणलक्षणहोय जेसंघयणाईयां जवडकेवल वि
सेपपद्धाया ॥ तेसिद्धमाणसमए एहोइविगयंतउहोइ ॥ १ ॥ सिद्धतणेणयपुणो उष्यणो
एसअडपद्धाउं केवलजावंतुपहुड केवलंदाइअसुतो ॥ १ ॥ एजावजेइने केवलनापोइवि
हेपन्नते जवडकेवलनापोय सिद्धकेवलनापोय इत्यादिसूत्रें उपवेशठे एत्रणलक्षण स्थू
लव्यवहारनय सिद्धनेआव्युं पणसूदनयनाव्युं केमके सूक्ष्मकृष्णसूत्रादिकनय तैसम
यसमयप्रतें उत्पादव्ययमानेठे तेलेइनें तथा इव्यांथीदिशना अनुगमजेइने जेसिद्धकेव
लज्ञानमां त्रैलक्षणकहियें तेजसूक्ष्मकहेवाय एमविचारिने पद्धान्तरकहेठे ॥ १४ ॥ १५ ॥

जेइयेकारेंपरिणमे ॥ ज्ञानादिकनिजपर्यायरे ॥ व्यतिरेकेंते
थीसिद्धने ॥ तियलक्षणइमपणधायरे ॥ जिन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेज्ञानादिकके० केवलज्ञान केवलदर्शन तेपोतानापर्यायें हेयाकारेंके०
वर्तमानादिक विषयाकारें परिणमे व्यतिरेकेंके० प्रतिहृणोअन्योन्यपणे सिद्धनेपरिण
मे तेथीपणत्रणलक्षणथाय तेआवीरितीजे प्रथमादिसमये वर्त्तमानाकारठे तेहनो
द्वितीयादिकूपोनाश अतीताकारेंउत्पादआकारेंजावै अनेकेवलज्ञान केवलदर्शनजा
वै अथवा केवलमात्रजावै ध्रुवठे एमजावना करवी ॥ १६ ॥

इमजेपर्यायेंपरिणमे ॥ हृणसंबंधेपणजावरे ॥ तेथीतियल
क्षणसंचवे ॥ नहीतोतेथायअजावरे ॥ जिन० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एमजेइये हृणकारसंबंधे केवलनेत्रैलक्षण कथुं हवेनिराकारजे सन्यक्त

कपणुं धारतुं तेजिनशासनार्थं पणकेटलाएक एकनित्यं ज केटलाएकएकअनित्यं ज
 एमनैयाधिकादिककहेते तेरीतिनथी केमके नित्यैकांत अनित्यैकांत पक्षतो लोकपु
 क्रिषीपण विरोधते माटे दीपथीमांमिने आकाशसुधी जेटलापदार्थतेतेमां उत्पाद
 व्यय धौव्य लक्षणमानतुं तेहिजप्रमाणते उकंच श्रीहेमाचार्ये आदीपमाव्योमस
 मखनावं स्यादादमुद्धानतिनेदवस्तु॥तन्नित्यमैवैकमनित्यमन्य दितित्वदाङ्गाद्विषतांप्र
 जापः ॥ १ ॥ एजिनेश्वरनीवाणी हेप्राणीतुंमेसांजलो ॥ १ ॥

उत्पादव्ययध्रुवपणे ॥ तेसमयसमयपरिणामरे ॥ षट्त्रय्य
 तणोप्रत्यक्षथी ॥ नविरोधतणोएठामरे ॥ जिन० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेएहिजनाव विवरीनेकहेते ? उत्पाद ४ व्यय ३ ध्रुव एलक्षणो षट
 षट्त्रय्यो समयसमय परिणामते इहांकोइकहेतेजे जिहांउत्पादव्यय तिहांध्रुवपणो
 नजोइये अनेजिहांध्रुवपणो तिहांउत्पादव्यय नजोइये एहवोविरोधते तोत्रणलक्ष
 ण एकगामेकेमहोय जेम ठाया तथाआतप एकगामेनहोय तेम ए त्रणलक्षणपण ए
 कगामे नहोवाजोइये तेनेकहियेजे शीत उष्ण स्पृशी जल तथाअनलके० अग्नीनेवि
 षे परस्परं प्ररिद्वारेंदीठाते तेने एकगामें उपसंहारे विरोधकहिये पण इहांतोत्रणल
 क्षण सर्वत्रएकगज प्रत्यक्षधीवेखायते परस्परपरिद्वारेंकिहांये प्रत्यक्षसिद्धनथी तोए
 विरोधनोठाम केमहोय अनादिकालनी एकांतवासनाये मोहितजीव तेएहोनोविरोध
 जापोते पणपरमार्थे विचारोजोता विरोधनथी समनियतताये प्रत्ययजविरोधजंकते

घटमुकुटसुवर्णहार्थिया ॥ व्ययउत्पत्तिप्रतिपेखंतरो ॥ नि
 जरूपेहोवेहेमथी ॥ दुखदर्षणुपेक्षावंतरे ॥ जिन० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेहिजवेखातेजे जे एकहेमइव्यनेविषे घटाकारेनाश अनेमुकुटाकारेंउत्प
 ति तथाहेमाकारेंस्थिति एत्रणलक्षण प्रगटदेखायते केमके हेमघटजांजी नेहेममु
 कुटथायते तेथी हेमघटार्थे दुषवंतथायते माटेघटाकारें हेमव्ययसत्यते अने हेम
 मुकुटार्थे दर्षवंतथायते तेमाटेहेमोत्पत्ति मुकुटाकारेंसत्यते अनेहेममात्रार्थे तेकालें
 नसुखवंत नडःखवंतथायते स्थितिपरिणामरहेते तेथी हेमसामान्यस्थिति सत्यते
 एमसर्वत्र उत्पादव्यय स्थितिपर्याय इव्यरूपेजाणवा इहांउत्पादव्यय जागेनिन्न
 इव्य अनेस्थितिजागे निन्नइव्य कोइवेखातुंनथी केमके घटमुकुटाद्याकारें स्पृशी हे
 मइव्यतेनही जेएकध्रुवहोय ध्रुवतानीप्रतितिपणते माटेतन्नाव्ययनित्यं एलक्षण
 परिणामेध्रुव अने परिणामेअध्रुव एसर्वजावतुं ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ संयोगविनाजे विश्रसात्त्वाद् ते एकत्विकाणवो ते इव्यविनागे । सिद्ध
के० उत्पन्नजाणवो जेमदिप्रवेशादिक स्कंधविनागे अणुपणुके० परमाणुइव्यनो उ
त्पादथाय तथाजेमजीवने कर्मविनागे सिद्धपर्यायनो उत्पादथाय अनेअवयवनासं
योगेज इव्यनीउत्पत्तिहोय पणविनागेनहोय एहदुजे नैपायिकादिक कहेवे तेनेम
तें एकत्वादिविनागे खंमपटोत्पत्तिकेमघटे प्रतिबंधकालनावसहित अवस्थित अव
यवनासंयोगने हेतुताकल्पतां महागौरवहोय तेमाटेकिहांएकसंयोग किहांएकविना
गे इव्योत्पादकमानवो तोविनागज परमाणुउत्पादपणे एणअर्थसिद्धययो एसंम
तिमांसूचयुंवे तडुक्तं ददंतरसंयोगाहि केइदवियस्सविंतिउप्यायं ॥ उपायथ्याकुशला
विनागजायणइर्थ्यंति ॥ १ ॥ अणुएहिंदवेआ इडेतिअणुअंतिववएसो ॥ ततोअणुए
विनतो अणुत्तिजाउअणुहोइ ॥ २ ॥ ॥ ११ ॥

विणखंधेत्संयोगजे ॥ परसंयोगेउत्पादरे ॥ वलीजेहि
एहिणपर्यायथी ॥ ते एकत्वज अविवादरे ॥ जिन० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ जेमपरमाणुनो उत्पादएकत्वजवे तेमजजेनासंयोगे बंधनीपजेनही एह
वोजे धर्मास्तिकायादिकनो जीवपुज्जादिकना संयोग तदारे जेसंयुक्ते इव्योत्पादअ
संयुक्ता अवस्थाविनाशपूर्वक तथाकञ्जसूत्रनयानिमतजे कृणिक पर्याय तेप्रथमदि
तीयसमयादि इव्यव्यवहारहेतुतदारे जेउत्पाद तेसर्वएकत्वउत्पाद अविवादपणे
जाणवो इहांकोइविवादनथी ॥ २३ ॥

परप्रत्ययधर्मादिकतणो ॥ नियमेजाण्योउत्पादरे ॥ निजप्रत्य
यपणतेहिजकहो ॥ जाणीअंतरंगनयवादरे ॥ जिन० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ धर्मास्तिकायादिकनो उत्पाद ते नियमेपरप्रत्यय स्वोपष्टयगत्यादिपरि
णत जीवपुज्जादिकना निमित्तेजजाण्युंवे तेउजयजनित तथाएकजनितपणहोय
तेमाटेतेने निजप्रत्ययपणेकहो अंतरनयवाद के० निश्चैव्यवहारजाणीने एअर्थ आ
गासाइआपंति न्हंपरपञ्चउनियमा एसंमतिनीगायामध्ये अकारप्रश्नेषे बीजोअर्थ वृ
त्तिकारंकेखोवे तेअनुसरीने तिल्लोवे ॥ २३ ॥

द्विविधनाशपणजाणीये ॥ एकरूपांतरपरिणामरे ॥ अर्थांत
रगमनजावगमनवली ॥ बीजोप्रकार अजिरामरे ॥ जिन० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ परिणामोह्यर्थांतरगमनंनचसर्वथाव्यवस्थानं ॥ नचसर्वथाविनाशः परिणाम
स्तद्विद्वामिष्टः ॥ सत्पर्यायेणविनाशः प्राडुर्भावोसताचपर्ययतः ॥ इव्याणांपरिणामः प्रो

यज एकदाते कृशिकस्वल्क्षणनेध्रुवतातोतेजनही हेमथीशोकादिक कार्यहोयते नि
 न्ननिन्नलोकनी निन्नवासनाते तेमाटे जेमएकजवस्तुवासनाचेदे कोनेअनिष्ट एप्रत्यह
 ते जेमसेलनीप्रमुख मनुष्यनेइष्टते तथाकरजजेवंट तेनेअनिष्टते पणतिहां वस्तुचेदन
 थी तेमइहांपणजाणवुं तेबौ-इने निमित्तचेदविना वासनारूप मनस्कारनीनिन्नता के
 मद्यु-इथाय माटे शोकादिकतुं उपादान जेमनिन्ननिन्नते तेम निमित्तपणनिन्न अथ
 इयमानतुं एकवस्तुनीप्रमातृचेदे इष्टानिष्टताते तिहांपण एकइव्यना इष्टानिष्टग्यान
 जननशक्तिरूपपर्यायचेदकहेवाज ॥ ६ ॥

जोनिमित्तचेदविणग्यानथी ॥ शक्तिसंकल्पविकल्परे ॥ तो
 बाह्यवस्तुनालोपथी ॥ नघटेतुजघटपटजल्परें ॥ जिन ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जो योगाचारमतवादि बौ-इ कहेसेजे निमित्तकारणनाचेदविनाज वास
 नाविज्ञोश्जनितग्यानस्वजावथी शोकरप्रमोदादिक संकल्पविकल्पहोयते तो घटपटा
 दिक निमित्तविनाज वासनाविज्ञोर्षे घटपटाद्याकार ग्यानहोवोज्ञोश्ये तेथी बाह्यवस्तु
 सर्वलोपाए अनेनिःकारण तत्तदाकारग्यानपण संजवेनही अंतरबहिराकारवि
 रोर्षे बाह्याकार मिथ्याकहिये तोचित्रवस्तुविषय नीलपीताद्याकार ग्यानपण मिथ्या
 यजोनाय तथासुखाद्याकार नीलाद्याकारपण विरु-इथाय तेथीसर्वे शून्यग्यानवादि
 माथ्यमिकबौ-इनो मतआवीजाय उक्तच किंस्यात्साचिन्नतैः कस्यांनस्यात्तस्यामता
 वपि ॥ यदीदंस्वयमर्थां रोचतेतत्रकोवर्यं ॥ १ ॥ तेशून्यवादपण प्रमाणसिध्यसि
 दिं व्याहृतते तेमाटे सर्वेनयद्यु-इस्यादादज वीतरागप्रणीत आदरवो ॥ ७ ॥

घटनाशमुकुटउत्पत्तिनो ॥ घटएकजरूपेहेतरे ॥ एकांत
 चेदनीवासना ॥ नैयायिकपणकेमदेतरे ॥ जिन ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एमशोकादि कार्यत्रयनेजेदे उत्पादव्ययधौव्य एत्रएलक्षण वस्तुमांसाथ्यापण
 तेअविजकते इव्यपणेअनिन्नते अतएव हेमघटनाशाजिन्न हेमसुकुटोत्पत्तिनेविषे हे
 मघटावयव विजागादिकहेतुते अतएवच महापटनाशाजिन्न खंरुपटोत्पत्तिप्रति
 कादि तंतुसंयोगापणमहेतुते खंरुपटं महापटनाशने हेतुताकद्विपर्ये तोमहागौरवथाय
 एमजाणतो एलाधवप्रियनैयायिक नाशोत्पत्तिना एकांतचेदनीवासना केमदीयेते ते
 हंतुंमतते जे कल्पनागौरवंचत्र तंपहंनसहामहे ॥ कल्पनालाधवंचत्र तंपहंतुसहामहे

दुग्धत्रतदधीजिमेनही ॥ नवीदूधदधीव्रतस्वायरे ॥ नवीदो
 इअगोरस्रत्रतजिमे ॥ तेषेतियलक्षणजगथायरे ॥ जिन ॥ ९ ॥

सविअर्थसमयमांजाषिया ॥ एमविधत्रिलक्षणाशीलरे ॥ जेजा
वेएहनीजावना ॥ तेपावेसुखजशलीलरे ॥ जिन० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ एरीतें समयके० सिद्धांतमां सर्वअर्थविविधप्रकारें त्रिलक्षणके० उत्पा
दव्ययध्रौव्य तत्शील तत्स्वजावनाप्याढे माटेजेपुरुषपदार्थमां एत्रणलक्षणस्वजावनी
जावनाजावे तेप्राणीविस्ताररुची सम्यक्त अवागाहीने अंतरंगसुख अने प्रजाविकप
षानोयश तेनीलीलाप्रतेंपामे ॥ १८ ॥

॥ ढालदशमो आजनहेजोरेविसेनाहलो ॥ एदेशी ॥

जिन्नअजिन्नतिविहतियलक्षणो ॥ जाषितुइममैअत्थ ॥ जे
दइव्यगुणपङ्कवनाहवे ॥ जाषीजेपरमत्थ ॥ १ ॥ समकि
तसुद्धोरेइणीपरेंआदरो ॥ समकितविणसविधंध ॥ समके
तविणजेरेहउमारगेंपमथ्या ॥ तेसविजातिरेअंध ॥ सम० ॥ १॥

अर्थ ॥ एरीतें जिन्नतथाअजिन्न अनेत्रिविध त्रीयलक्षणे अंठके० एकअर्थ
ते एकपदार्थढे एवुंजेपहेला बीजाढालमां ढाररूपकंघुंढतुं तेमेंविस्तारीने आगला
ढालेकंघुं हवेइव्यगुणपर्यायनाजे परमार्थजेदढे तेविस्तारीनेजाषुंढुं ॥ १ ॥ एरीतें
इव्यगुणपर्याय परमार्थविचारिने विस्ताररुची सम्यक्तनेआदरो जोकदाचित् ताह
शधारणाशक्तिहोय अने एइव्यगुणपर्यायनाजे विचार तेनेजजावर्थसहदे तथाज्ञा
नवंतनोरागीहोय तेनेपणयोग्यतायें इव्यसमकेतहोय एवेप्रकारढे तेसमकेतवंतनी
वानदयादिक तथाथोडीक्रिया तेपणसर्वसफलहोय उक्तंच विंसेकायांदाणाइं आउएयं
मिचेवसहलाउ ॥ दुंतिकिरियाउंएआउं विद्वजह्यामोरकफलाउंपराउंअ ॥ १ ॥ माटेसम
केतविना तेसर्वक्रिया धंधके० क्लेशरूपजाणवी अनेसमकेतविनाजेअगीतार्थ तथाअ
गीतार्थनश्रीत स्वस्वांजिनिवेशें हठकदाग्रहमार्गे पढ्याढे तेसर्वजातिअंधसरिखा जा
यावा तेजोरुंढुंजाणीकरे तोपणजलुंनहोय उक्तंच सुंदरबुद्धीइकयं बहुअंपिणसुंदरहो
इं माटेइव्यगुणपर्याय जेदपरिज्ञानेकरिने सुधूसमकेतआदरो एहितोपदेशढे ॥ १ ॥

धर्मअधर्महगगनसमयवली ॥ पुजलजीवजएह ॥ षटइव्य

कह्यारेश्रीजिनशासने ॥ जासनआदिनढेह ॥ सम० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ धर्मके० धर्मास्तिकाय अनेअधर्मके० अधर्मास्तिकाय तथागगनके० आ
काशास्तिकाय तथासमयके० कालइव्य तथाअष्टासमय जेहंढुं बीजुंनमढे वली

हियें पणव्यवहारनयथी उत्पद्यते उत्पन्नं उत्पत्स्यतेनश्यतिनष्टं नश्यति एविजक्त काल
त्रयप्रयोगे ते प्रतिरूप पर्यायोत्पत्तिनाशनयवादी जे ऋजुसूत्रनय तेणे अनुगृहीत
जे व्यवहारनयते जेइनेकहियें केमके ऋजुसूत्रनय समयप्रमाण वस्तुमानेते तिहां
जे पर्यायना वर्त्तमान उत्पत्तिनाश विवक्षीयें तेजेइने उत्पद्यते नश्यतिकहियें अने अ
तीतजेइ उत्पन्नोनष्टः एमकहियें वली अनागतनेजेइ उत्पत्स्यतेनश्यति एमकहियें
व्यवस्थासर्वस्याह्वदप्रयोगेंसंजवे ॥ ११ ॥

जोतुजउत्पत्तिविशिष्टनो ॥ व्यवहारनाशनोऽष्टरे ॥ व्यवहा
रेंउत्पत्तिआदरो ॥ तोपहेलाअठतिविशिष्टरो॥जिन०॥११॥

अर्थ ॥ जोउत्पत्तिधारारूप नाशनेविषे नूतादिकप्रत्ययनकहियें अने नशधानु
नोअर्थ नाश ने उत्पत्ति एवेजेइ तदुत्पत्तिकालत्रयनो अन्वयसंजवतो कहियें एरीतें
कहेता नश्यसमयें नष्टःएप्रयोगनहोय केमके तेकाजेंनाशोत्पत्तिनुं अतीतत्वनथी ए
म व्यवहारनोजो समर्थनकरोतो तोव्यवहारें उत्पत्तिरूपसंबंध मात्रकहो तिहां
प्रागजावध्वंसनाकालजावथी कालत्रयनोअन्वय समर्थनकरो अनेजोएमविचारसो
जेघटने वर्त्तमानत्वादिकें जेमघटवर्त्तमानत्वादि व्यवहारनहोय अने पटधर्मवर्त्तमा
नत्वादिकें पटवर्त्तमानत्वादिकव्यवहारनहोय तेमनाशोत्पत्ति वर्त्तमानत्वादिकें नाश
वर्त्तमानत्वादिव्यवहारनहोय तोक्रियानिष्ठा परिणामरूप वर्त्तमानत्वने अतीतत्वजे
इ नश्यतिनष्टः उत्पद्यतेउत्पन्नः एविजक्ति व्यवहारसमर्थन करो अतएव क्रियाका
ल निष्ठाकालयौगपय विवक्षायें उत्पद्यमानं उत्पन्नं विगह्वद्विगतं एसिद्धांतिक प्रयो
गसंजवे अनेपरमतें इदानीं ध्वस्तोघटः एआद्यरूपे व्यवहारसर्वथा घटेनही पण
अमारेनयजेदेसंजवे उक्तंच संमतौ स्वाधिकरणरूपत्वव्यापकस्वाधिकरणरूपध्वंसा
धिकरणताकलं अनुत्पन्नं ॥ उष्णमाणकालं उष्णंति विगयंविगह्वंतं ॥जेदवियप
न्नवंतो तिकालविसयंविसेसेइ ॥ १ ॥ ११ ॥

उत्पत्तिनहीजोआगलें ॥ तोअनुत्पन्नतेथायरे ॥ जिमनाश
विनाअविनष्टे ॥ पहेलातुजकेमसुहायरे ॥ जिन० ॥१३॥

अर्थ ॥ आगलेंके० द्वितीयादिद्वयोजो उत्पत्तिनही तोघटादिक द्वितीयादिकह
यो अनुत्पन्नथाय जेमध्वंसथयापहेला नाशविना अविनष्टकहियेंतैयें तोएतर्कतुज
ने केमसुहातुंनथी तेमाटेप्रतिरूपोत्पाद नाशपरिणामदरें मानवा इव्यार्थदेवें
द्वितीयादिद्वयो जोउत्पत्ति व्यवहारकहियें तोनाशव्यवहास्पण होवोजोइयें तथा

अनंतालोकाकाशप्रमाणं एक अलोकाकाशे तेमांलोकाकाशने गतिहेतुपणुंजे तेथीअ
 लोकमां सिद्धगतिनहोयएमतो कहुंजायनही पण धर्मास्तिकायविना लोकाकाश विव
 स्थाजनहोय धर्मास्तिकायविशिष्टाकाशएवहि लोकाकाशस्तस्यच गतिहेतुत्वेघटादाव
 पि दंमविशिष्टाकाशसत्त्वेनैवहेतुतास्यादितिनकिंचिदेतत् बीजुं अन्यस्वभावपणे कल्पि
 तआकाशनेस्वजावांतर कल्पनाते अयुक्तं माटेगतिनिबंधप्रसुख धर्मास्तिकायइव्य
 अवश्यमानवुं ॥ ६ ॥

जोधितिहेतुअधर्मनजाषीयें ॥ तोनित्यथितिकोइठाण ॥ गतिवि
 णहोवैरेपुजलजंतुनी ॥ संजालोजिनवाण ॥ सम० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे अधर्मास्तिकायनेविषे प्रमाणदेवाढेजे जोसर्वजीवपुजलने साधारण
 थितिहेतुत्व अधर्मास्तिकायइव्य नकहियेंतो किंतुधर्मास्तिकायानावप्रयुक्त गत्यजा
 वे अलोकेस्थित्यजाव एमकहियेंतो अलोकाकाशे कोइकस्थाने गतिविना पुजलजी
 वइव्यनी नित्यस्थितिपामिजोइयें बीजुंगतिस्थिति स्वतंत्र पर्यायरूपे जेमगुरु
 त्वं लघुत्व एकने एकाजावरूप कहेतां विशेषग्राहक प्रमाणनथी तेमाटेकार्येचेवें अपे
 ढाकारण इव्यचेद अवश्यमानवो धर्मास्तिकायानावप्रयुक्तगत्यजावें स्थित्यजावक
 ही अधर्मास्तिकाय अपलापियेंतो अधर्मास्तिकायानावप्रयुक्त स्थित्यजावेंगत्य
 जावकही धर्मास्तिकायनोपण अपलापथाय जेमनिरंतर गतिस्वजावें इव्यनकहेवो
 जोइयें तोनिरंतर स्थितिस्वजावेंपण केमकहीयें तेमाटेथीजिनवाणीनो परमार्थ तां
 जलीने धर्मास्तिकाय अधर्मास्तिकाय एवेइव्य असंकीर्णस्वजावेंमानवा ॥ ७ ॥

सर्वइव्यनेरेजेदियेसर्वदा ॥ साधारणअवकाश ॥ लोक
 अलोकप्रकारेंजाषितुं ॥ तेहइव्यआकाश ॥ सम० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे आकाशइव्यनुं लक्षणकहेजे सर्वइव्यनेजे सर्वदासाधारण अवकाश
 आपे तेअनुगत एकआकाशास्तिकाय सर्वाधारकहियें इहपद्धीतेहपद्धी इत्यादिव्यवहा
 रयदेशजेदेहोय तदेशीअनुगतआकाशज पर्यवसन्नहोय तदेशोर्ध्वजागावन्नमूर्त्तजा
 वादिनात दधवहारोपपत्तिरिति वर्द्धमानाद्युक्तं नानवद्यतस्याजावादिनिष्ठत्वेनानुच
 यमानइव्याधारांशापलापप्रसंगात्तावत्प्रतिसंधानेपि लोकव्यवहारेणाकाशदेशप्रतिसं
 धेयोक्तव्यवहाराच्च एमआकाश लोकालोकनेवें द्विविधजाषुंजे यतःसूत्रं इविदेआगा
 सेपन्नतेलोआगासेय अलोआगासेय ॥ ८ ॥

वीर्यादिकज्ञाव तेने तथा सिद्धादिक शुद्धव्यने कालनासंबंधधी त्रैलोक्यदेखाडेजे
 एमजेजाव ह्मणसंबंधेपण पर्यायधीपरिणामे एप्रथमपदार्थःतेधीत्रयलक्षण- संज्ञवे
 जेमद्वितीयह्मणेजाव अने आद्यह्मणे संबंधपरिणामें नाशपाम्यो अनेद्वितीयह्मणे
 संबंधपरिणामे उपनो वलीह्मणसंबंधमात्रें ध्रुवठे तेकालसंबंधधी त्रयलक्षणसंज्ञवे
 नहीतोतेवस्तुनो अज्ञावधयीजाय उत्पादव्यय ध्रुवयोग्यज नावलक्षणठे अनेतेरहि
 त जे शशविषाणादिक तेअज्ञावरूपठे ॥ १७ ॥

निजपरपर्यायेंएकदा ॥ बहुसंबंधेबहुरूपरे ॥ उत्पत्तिनाश
 एमसंज्ञवे ॥ नियमेंतिहाध्रौव्यस्वरूपरे ॥ जिन० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ एमपोतानापार्यायें जीव तथापुञ्जने अनेपरपर्यायें आकाश अनेधर्मास्ति
 काय अधर्मास्तिकायएत्रणव्यने एककालें बहुके० घणासंबंधे बहुप्रकारें उत्पत्ति
 नाशसंज्ञवे जेटलास्वपर्याय तेटला उत्पत्तिनाशहोय तेधी तिहाध्रौव्यस्वरूपपण तेटला
 निरधारठे पूर्वापरपर्यायानुगतआधारांशतावन्मात्रहोय तेवति अत्रसंमतिगाथा एण
 समर्यमीएण ववियस्तबहुआविर्होति॥ उपायसमाविगमा विर्यउस्तगोणियमा

द्विविधप्रयोगजवीससा ॥ उत्पादप्रथमअविशुद्धरे ॥ तेनिय
 मेंसमुदयवादनो ॥ यतनेसंयोगजसिद्धरे ॥ जिन० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ उत्पादद्विविधके० बेप्रकारेंठे एकप्रयोगज बीजोवीससाके० स्वभावज
 नित तेमापहेलो उत्पादते व्यवहारनोठे तेमाटेअविशुद्धकहियें तेनिर्दार समुदयवा
 दनो तथायत्नेकरी अवयवसंयोगें सिद्धकहियें अत्रसंमतिगाथा ॥ उपाउडविअ
 प्यो पठगजणीउअवीससाचेव ॥ तत्रपठगजणीउ ॥ समुदयवाउअपरिसुद्धो ॥ १९ ॥

सहजेंधायतेवीससा ॥ समुदयएकत्वप्रकाररे ॥ समुदयअ
 चेतनखंधनो ॥ वलीसचित्तमिसनिरधाररे ॥ जिन० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ अनेजे सहजें यत्नविनाउत्पादधाय तेविभ्रसा उत्पादकहियें तेएकसमु
 दयजनित अनेबीजोएकत्विक उक्तंच साहाविउविसमुदय कउवएणचितठहोळाहिं॥
 जेसमुदयजनित विभ्रसाउत्पाद तेअचेतनस्कंध अत्रादिकनो तथासचित्तमिभ्रशरीर
 वर्यादिकनो निरधारजाणठो ॥ २० ॥

संयोगविनाएकलनो ॥ तेअव्यविजागेंसिद्धरे ॥ जिमखं
 धविजागेंअणुपणुं ॥ वलीकर्मविजागेंसिद्धरे ॥ जिन० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ तथाबीजाचार्य एमनापेठे जेज्योतिषचक्रनेचारें परत्वापरत्व नवपुरा
णादिजावस्थितिठे तेहनुं अपेहाकारण मनुष्यलोकमां कालइव्ये अर्थनेविषे सूये
क्रियोपनायक इव्यनुं चारके० फिरनुं तेहेत्रप्रमाणज कल्पवुंधटे माटेएहवुंकालइ
व्यकहियें तोज श्रीजगवतीसूत्रमां कइणंजंतेदवापन्नता गोयमा ढविहादवापन्नता ध
म्मन्निकाए जाव अ-दासमए एववनठे तोतेनुंनिरुपचरितज व्याख्यानघटे अनेकालइ
व्यवर्तनापर्यायने साधारणापेहा इव्यनकहियेंतो गतिस्थित्यवगाहनासाधारणापे
हा कारणपणे धर्माधर्माकाशास्तिकाय सिद्धया तिहांपण अनाश्वासथावे माटेए
अर्थयुक्तिग्राह्यठे तेथीकेवलआज्ञायें ग्राह्यकथुं पणतेथीकेमसंतोषधरायें ॥ ११ ॥

धर्मसंग्रहणीरि एदोयमतकह्या ॥ तत्त्वार्थमरिजाण ॥ अत्र
पेक्षितइव्यार्थिकनयमते ॥ बीजुंतासवखाण ॥ सम० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ एवेमत धर्मसंग्रहणीग्रंथमां श्रीहरिजइसूरियें कह्याठे तथाचतज्ञाया ॥
जंवत्तणाइरूवो कालोद्वस्सचेवपज्जाउ ॥ सोचेवततोधम्मो कालस्सवजस्सजोलो
एत्ति ॥ १ ॥ तथातत्त्वार्थसूत्रंपण एवेमतकह्याठे कालश्चेत्येके इतिवचनात् बीजुंम
तते तत्त्वार्थनेव्याख्याने अनपेक्षित इव्यार्थनयनेमते कथुंठे स्थूललोकव्यवहार
सिद्ध एकालइव्य अपेक्षारहितजाणवुं अन्यथा वर्तनापेहाकारणपणेजो कालइव्य
साधियें पूर्वापरावि व्यवहारविलक्षण परत्वापरत्वादि नियामकपणे दिग्इव्यपणे
सिद्धयाय अनेजो आकाशमवगाहाय तदनन्यादिगन्यथा ॥ तावप्येवमनुंहेदात्तान्यां
चान्यइदाहृतं एसिद्धसेनदिवाकरकृतनिश्चयदात्रिशिकार्थविचारी ने आकाशशीथ
वि कार्यसिद्धहोय एममानीयेंतो कालइव्यकार्यपणेकथंचित्तेहशीज उपपन्नहोयत
स्मात्कालश्चेत्येकेइतिसूत्रंअनपेक्षितइव्यार्थिकनयें नैवेतिसूत्रकृष्टयाविजावनीयं ॥

मंदगतेअणुयावतसंचरे ॥ नहप्रदेशएकेठोर ॥ तेहसमय
नारेजाजनकालाणुं ॥ इमजापेकोइठर ॥ सम० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवेकालइव्यधिकारें दिगंबरप्रक्रिया उपन्यासेठे जेएकनजप्रवेशने ठोर
के० मंदगति अणुके० परमाणुजेठेजेकालें संचरे तेपर्यायनेसमयकहियें तदनुरूपते
कालपर्यायसमयनुं जेजाजन तेकालाणु कहियें तेएकेके आकाशप्रदेशें एकेकपरमा
णु एमकरतां लोकाकाशप्रदेशप्रमाण कालाणुहोय एरीतें कोइक उरके० जैनानास
दिगंबरजापेठे उक्तचइव्यसंग्रहे रयणाणरासीइव तेकालाणुअसखदवाणि ॥ १४ ॥

क्तः खलुपर्यवनयस्य एवचन संमति तथाप्रज्ञापनावृत्तिमां कथं कथंचित्सत्तुरुपांतरपामे पणसर्वथाविणसेनही तेइव्यार्थकनयनो परिणामकह्यो पूर्वसत्पर्यायैविणसे अनेउत्तर असत्पर्यायैवपजे तेप्रयायार्थिकनयनो परिणामकह्यो एअनिप्रार्थेजोता एकरूपांतरपरिणाम विनाशअनेएकअर्थीतरगमनविनाशएरीतेविनाशना बेजेदजाणवा

अंधारानेउद्योतता ॥ रूपांतरनोपरिणामरे ॥ अणुनेअणु
अंतरसंक्रमे ॥ अर्थीतरगतिनोठामरे ॥ जिन० ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ तिहांअंधारो अनेउद्योतता तेअवस्थित इव्यनो रूपांतरपरिणामे रूपनाशजाणवो अने अणुके० परमाणु तेजेवारैअणुअंतरसंक्रमे तेवारै दिप्रवेशादिकजावथायते तिहांपरमाणुपर्यायमूलगोटव्यो अनेस्कंधपर्यायउपनो तेपोकरिने अर्थीतरगतिरूप नाशनो ठामजाणवो ॥ २५ ॥

अणुनेठेयद्यपिखंधता ॥ रूपांतरअणुसंबंधरे ॥ संयोगवि
जागादिकथकी ॥ तोएणेएजेदप्रबंधरे ॥ जिन० ॥ २६ ॥

अर्थ ॥ यद्यपि अणुनेअणुसंबंधे खंधताते तेरूपांतर परिणामजठे तोपणसंयोगविजागादिकरूपे इव्यविनाश द्विविधतुंजठे एउपलक्षणजाणवुं केमके इव्योत्पादविजागेंज जेमपर्यायोत्पादविजागथाय तेमइव्यनाशविजागेंज पर्यायिनाशविजागह्योय तेसमुदयविजाग अनेअर्थीतरगमन एबेप्रकार व्यवहारिये पहेलोतंतुपर्यंत पटनाश अनेबीजोघटोत्पत्तिये मृद्धपिमादिकनो नाश उक्तंचसंमती विगमस्सविएसविहा समुदयजाणीयमितोवडुविअण्यो ॥ समुदयविजागमितं अहंतरजावगमणंच ॥ १ ॥ २६ ॥

ध्रुवजावथुलरुजुसूत्रनो ॥ पर्यायसमयअनुसाररे ॥ संग्रह्नो
तेहत्रिकालनो ॥ निजइव्यजातिनिरधाररे ॥ जिन० ॥ २७ ॥

अर्थ ॥ ध्रुवजावपण स्थूलतथासूक्ष्मनेदें बेप्रकारनोठे तेमां पहेलो स्थूलते रुद्धसूत्रनयने अनुसारे मनुष्यादिकपर्याय समयप्रमाणजाणवो अनेबीजो सूक्ष्मते संग्रह्नयनेसंमत्त तेत्रिकालव्यापकजाणवुं पणजीवपुजलादिक निजइव्यजातीते जेमआत्मइव्यं गुणपर्यायतुं आत्मइव्यानुगमजध्रुव तेसामान्याधिकरणत्वे नान्वयानुगमज ध्रौव्य अनेपुजतइव्यं गुणपर्यायतुं पुजलइव्यानुगमज ध्रौव्य एमपोतपोतानी जातिये निरधारजाणवो ॥ २७ ॥

तोसर्वजीवाजीवनापर्यायरूपजकालकह्योते तेमांविरोधनधी तोडव्यकालपण केमक
होतोमाटेकालने डव्यत्ववचन तथालोकाकाश प्रदेशप्रमाणव्यपुवचन एसर्वउपचारें
जोडीयें मुख्यवृत्तीते पर्यायरूपकालज सूत्रसंमतते अतएव कालश्वेत्के इहाएकवच
नते सर्वसंमतत्वाजावसुचव्यो ॥ १८ ॥

पर्यायेजेमजाण्योडव्यनो ॥ संख्यारथउपचार ॥ अत्रप्रदेश
तारेयोजनकारणें ॥ तेमअणुतानोरिसार ॥ सम० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हवे उपचारप्रकारज देखाडेते षडेवडव्याणि एसंख्यापूरणनेअर्थें जेमप
र्यायरूप कालनेविषे डव्यपणानोउपचार जगवत्यादिकनेविषे करियेंठियें तेमसूत्रें
कालडव्यने अत्रप्रदेशताकहियेंठियें तथाकालपरमाणुपण कह्याते तेयोजननेकारणे जो
काकाशप्रदेशस्थ पुत्रजाणुनेविषेज योगशास्त्रनाअंतरश्लोकमां कालाणुनो उपचार
कह्याते तेजाणवो मुख्यकालइत्यस्यचानादिकालीनाप्रदेशत्वव्यवहारनियामकोपचा
रविषयइत्यर्थः अतएव मनुष्यहेत्रमात्रवृत्तिकालडव्येवर्णयंतितेषामपिमनुष्यहे
त्रावह्निनाकाशादौकालडव्योपचारएवशरणमितिदिड्मात्रमेतत् ॥ १९ ॥

वर्णगंधरसफासादिकगुणे ॥ लिखियेंपुदगलजेद्र ॥ सहज
चेतनारेगुणवलीजाणियें ॥ जीवअरूपअवेद ॥ सम० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हवेपुत्रज तथाजीवडव्य संक्षेपेकहेते जेवर्ण गंध रस स्पर्शादिकगुणे पु
त्रजडव्यनो अन्यडव्यधीजेदलखियें तेपुत्रजडव्य अनेजीवडव्य ते सहज चेतनागु
णते तेजगुणेजसर्व अचेतनडव्यधी जिनते ते व्यवहारनयतो रूप तथावेदसहितपणे
ते अनेनिश्चयनयधी रूपतथावेदरहितते उक्तंच अरसमरुवरसगंध अवन्नचेयणागु
णमसई ॥ जाणअलिंगगहणं जीवमणीदिष्ठसंताणं ॥ १ ॥ २० ॥

एमएजाण्यारिसंखेयेंकरी ॥ डव्यतणाषट्जेदा ॥ विस्तारेतेजा
णिश्रुतयकी ॥ सुजशलहोगतखेद ॥ सम० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ एरीतें डव्यनासंक्षेपधी जेजेदजांण्याते तेविस्तारें श्रुतके० सिद्धांतयकी
जाणीने खेदरहितयका प्रवचनदाह्णिणपणानो सुजशके० सुबोध तेपामो ॥ २१ ॥

ढालइग्यारमो सोवनगिरिजुषणत्रिसलानंदनएवेशी
हवेजेदगुणनाजाषीजे ॥ तिहांअस्तिताकहियेंजी ॥ सश्रुत
तावस्तुताजाति ॥ व्यक्तिरूपतालहियेंजी ॥ डव्यजावड

पुञ्जके० पुञ्जस्तिकाय अनेजीवके० जीवास्तिकाय एषट्द्वयश्रीजिनशासननेविये कल्याणे जेनोड्वयजाति तथापर्यायप्रवाहं आदितथा ठेहके० अंतनथी एठमध्ये एककालवर्जने बाकीपांचद्वयते अस्तिकायकहियें अस्तयःप्रवेशास्तिःकार्यतेशब्दार्थते इतिव्युत्पत्तेः एरीतेप्रवेशनोसंबंधे माटेअस्तिकायकहियें अनेकालद्वयने प्रवेशसंघातं नथीमाटे अस्तिकायनकहियें केमके जे एकसमयते बीजासमयने मिलेनहीमाटे. ए मजीजापण धर्माधर्माकाशाद्यैकमतःपरंत्रिकमनंतकालंविनास्तिकाया जीवमृतेचा प्यकर्तृणि इत्यादिकसाधर्म्यं वैधर्म्यप्रशमइत्यादिक महाग्रंथयी जाणवुं ॥ ३ ॥

गतिपरिणामीरेपुञ्जलजीवने॥जषनेजलजेमहोय ॥ तासअ
पेहारेकारणलोकमां ॥ धरमद्वयठेरेस्योय ॥ सम० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेमांप्रथम धर्मास्तिकायद्वयतुं लक्षणकहेठे गतिपरिणामीजे पुञ्जल तयाजीवद्वय ते लोकके० चतुर्दशरज्वात्मक आकाशखंमतेमांठे तेनुंजेअपेहकारण परिणामव्यापाररहित अधिकरणरूप उदासीनताकारण जेसगगनगमनादि क्रियापरिणत जषके० मस्यतेनेजेम जलअपेहकारणठे तेहनीपरेंअपेहकारणते धर्मास्तिकाय द्वयजाणवुं स्थलेजषक्रिया व्याकुजतयाचेष्टाहेखिज्ञानावादेव नचवति ननुजलानावाविति गत्यपेहकारणोमानानाव इतिचेन्न ॥अन्वयव्यतिरेकान्यालोकसिद्धव्यवहारादेवत-हेतुत्वसिद्धेरन्यथात्यकारणेनेतराखिलकारणान्यथासिद्धिप्रसंगादितिदिग् ४

धितिपरिणामीरेपुञ्जलजीवनी ॥ धितिनोहेतुअधर्म ॥ सवि.
साधारणगतिस्थितिहेतुता ॥ दोयद्वयनेरेधर्म ॥ सम० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेअधर्मास्तिकायद्वयतुं लक्षणकहेठे तेस्थितिपरिणामीजेपुञ्जल तथाजीवद्वय तेहनीस्थितिनोहेतुके० अपेहकारणजेद्वय तेअधर्मास्तिकायजाणवुं गतिस्थितिपरिणत सर्वद्वयतुंजे एकद्वयलाघवं कारणसिद्धहोय तेएवेद्वयजाणवा तेथी जखादिगत्यपेहकारण जलादिद्वयनेविषे धर्मास्तिकायादिक द्वयलक्षणनी अतिव्याप्तिनहोय एमगतितथास्थितिना हेतुतानोधर्म सर्वसाधारणपणें वेदुद्वयतुंठे ॥ ५ ॥

सहेजनुध्वगतिगामीमुक्तने ॥ विनाधर्मप्रतिबंध ॥ गगनेअ
नंतैरेकहीधेनविटले ॥ फिरवारसनोरेधंध ॥ सम० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेधर्मास्तिकायनेविषें प्रमाणकहेठे जोगतिनेविषे धर्मास्तिकायनो प्रतिबंधके० नियमनहोय तोसहज उध्वगतिगामीजे मुक्तके० सिद्धजीवतेएकसमयें लोकाग्रंजाय एहवेंस्वनावें अनंतैगनेजता हजीलगें फिरवानारसनो धंधटलेनही केमके

इत्यादौव्यञ्चिचारेणपरेणपरेषामप्यज्ञावत्वानियामकत्वाद्भावांतरमज्ञावोद्विकयाचित्तु
व्यपेक्षयेतिनयाश्रयणेनदोषाज्ञावाच्च ॥ एदशसामान्यगुणेषु तेमां १ मूर्त्तत्व २ अमूर्
त्तत्व ३ चेतनत्व ४ अचेतनत्व एचारगुणते इव्योनेविषे परस्परपरिहारं बेबेगुण
रहे तेमाटे प्रत्येके एकएकइव्यनेविषे आठआठगुणपामिये एमविचरनेज्ञावो ॥३॥

ज्ञानदृष्टीसुखवीर्यफरसरसागंधवर्णरजाणोजी ॥ गति
थितिअवगाहनावर्तना ॥ हेतुज्ञावमनआणोजी ॥ चेत
नादिचारेजेला ॥ विशेषगुणएसोलेंजी ॥ षटपुञ्ज
आतमनेतिनह ॥ अन्यइव्यनेटोलेंजी ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ १ ज्ञान २ दर्शन ३ सुख ४ वीर्य एचारआत्मानागुणते १ स्पर्श २ र
स ३ गंध ४ वर्ण एचारपुञ्जलना विशेषगुण शुद्धइव्यअविकृतरूप अविशिष्टरहे ते
माटेएगुणकह्या विकृतस्वरूपते पर्यायमांजिले एविशेषजाणवुं १ गतिहेतुता २
स्थितिहेतुता ३ अवगाहनाहेतुता ४ वर्तनाहेतुता एचारगुणतेधर्मास्तिकाय अध
र्मास्तिकाय अनेआकाशास्तिकाय तथाकालइव्यना प्रत्येकेप्रत्येकेविशेषगुणजाणवा
एरीतेबारगुणथया तेमां १ चेतनत्व २ अचेतनत्व ३ मूर्त्तत्व ४ अमूर्त्तत्व एचारगु
णजेलीये तेवारें सोलविशेषगुणथाय तेमध्ये पुञ्जलइव्यने वर्ण गंध रस स्पर्श मूर्त्त
त्व अचेतनत्व एगुणहोय अनेआत्मइव्यने ज्ञान दर्शन सुख वीर्य अमूर्त्तत्व चेतन
त्व एगुणहोय बीजासर्वइव्यने टोलेके ० समुदाय त्रणगुणहोय एकपातानो अचे
तनत्वगुण बीजोअमूर्त्तत्व त्रीजोगतिस्थित्यादि एमफलावीनेधारवुं ॥ ३ ॥

चेतनतादिकचारस्वजाति ॥ गुणसामान्यकहायजी ॥ वि
शेषगुणपरजातिअपेक्षा ॥ ग्रहताचित्तसुहायजी ॥ विशे
षगुणतेसूत्रेजाषिया ॥ बहुस्वभावआधारोजी ॥ अर्थते
हकिमगणिआजावे ॥ एहंधूलव्यवहारोजी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेजेचेतनत्वादि चारगुणते सामान्यगुणमां पणकह्या अनेविशेषगुण
मांपणकह्या तेनुंकारणकहेजे चेतनत्वादिचारगुण स्वजात्यपेक्षया अनुगत व्य
हारेंजे तेथी सामान्यगुणकहिये अनेपरजातिनी अपेक्षायें चेतनत्वादिक तेअचेतन
त्वादिकइव्यथी स्वाश्रय व्यावृत्तिकरेजे तेमाटे विशेषगुणकहिये परंपरसामान्यवत्सा
मान्यविशेषगुणमेषामितिभावः तथाज्ञानदर्शनसुखवीर्य एचारआत्मविशेषगुणअने

धर्मादिकसूरेसंयुतलोकते ॥ तासवियोगअलोक ॥ तेनिर
विधरेअविधिअजावने ॥ वलगीलागेरेफोक ॥ सम० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ धर्मास्तिकायादिकथी संयुक्त जेआकाश तेलोकाकाशते अनेते धर्मास्ति
कायादिकतो जिहावियोगते तेअलोकाकाशकहिये तेअलोकाकाश निरविधते एटजे
तेहनेतेहनथी कोइएमकहेतेके जेमलोकनेपाई अलोकनोतेहते तेमआगलपणह
जे तेहनेकहियेजे लोकतोजावरूपते तेमातोअविधिघटेते पणआगल अलोकमा के
वलअजावते माटेतिहा अलोकाविधिपणोकेमघटे शशशुंगकुणनो अविधियोय अनेजो
जावरूप आत्मामानियेतो तेअन्यइव्यरूपनथी आकाशदेशस्वरूपनेतो तदंतपणोकेहे
तां वद ६थाघातहोय माटेअलोकाकाश अनंतोजाएवुं ॥ १० ॥

वत्तणलक्षणसर्वइव्यहृत्तणो ॥ पऊवइव्यनकाल ॥ इव्य
अनंतनरिइव्यअनेदथी ॥ उत्तराध्ययनेरेजाला ॥ सम० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवेकालइव्यने लक्षणोकरिकहेते जेकालते परमार्थथीइव्यनथी तोसुंत
वेइव्यनो वर्तनालक्षण पर्यायजते तेपर्यायनेविषे अनादिकालीन इव्योपचारअनु
सरीने कालइव्यकहिये अतएव पर्यायइव्यनेदथी अनंतकालइव्यनेदनीजाल तेथी
उत्तराध्ययनेते तथाचतत्सूत्रं धम्मोअधम्मोआगासं दवंइकिक्कमाहियं ॥ अणंताणिय
द्वयाणि कालोपुगलजंतवो ॥ १ ॥ टीकाएतइपजीव्यान्यत्राप्युक्तं धर्माधर्माकाशाद्ये
कैकमतःपरंत्रिकमनंतमिति तेमाटे जीव अजीवइव्यजेअनंतते तेहनीवर्तनापर्याय
नथीज कालइव्य सूत्रनेविषे अनंतकहाजाएवा ॥ १० ॥

जीवअजीवजसमयेतेकहुं ॥ तेणेकेमजुदोरेतेह ॥ एकव
खाणेरेआचारयइस्युं ॥ धरतांसुजमतिरेह ॥ सम० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कंठथीपणसूत्रं जीवाजीवथी अजिन्न कालकहाते तेदेखाहेते समयके०
सूत्रंतेकालने जीव तथाअजीवरूपजकहाते तेकारणे कालने छुदोके० निन्नइव्यरु
प केमकहिये तथाचोक्तं जीवाजिगमादिसूत्रे किमथंजंतेकालोत्तिपञ्चइ गोयमा जी
वाचेवअजीवाचेवथी एकआचार्यतो सिद्धातिनापावने अनुसारे छुजमतिनिरिखाधर
तां कालइव्यने एरीतेखाणेते ॥ ११ ॥

बीजाजषिरेजोइसचकने ॥ चारेंजेथितास ॥ कालअ
पेहारेकारणइव्यते ॥ षटनीजगवइजास ॥ सम० ॥ १३ ॥

जावकहिये परजावैपण सत्ता अस्तिस्वजावकहेता संवेस्वरूपे अस्तिथयुं तेंवारे जंग
 त्रएकरूपथाय तेतोसर्वशान्ध व्यवहारविरुद्धते माटेपरापेकार्ये नास्तिस्वजावते जेसत्ता
 तेस्वजावें वस्तुमाहेजजाणायते माटेसत्यते जे अस्तत्तातेस्वज्ञाने परमुक्ताविनीकरणकरे
 तेथीकल्पना ज्ञानविषयपणे असत्यते एहजुंबौद्धमतते तेनेस्वडवानेकहेते जेसत्ता
 नीपरें तत्काल असत्ताजेनधीस्फुरति तेव्यजक अणमिव्यानावशथी जाणवी पण
 शून्यपणाथी तुहपणाथकीनही जेमठतो माटीनुं सरावके घटते तेहनोजेगंधते नी
 रके पणानीनास्पर्शविना जाणायनही एतावता असत्यनथी केटलाएकवस्तुनाशुण
 स्वजावैजजाणायते अनेकेटलाक प्रतिनियत व्यंजननाव्यंग्यते एवस्तुमावैचित्र्यते प
 णएकेनीतुहताकहियेंतो घणोव्यवहार विलोपाय उक्तचास्मानिर्जाषारहस्यप्रकरणे
 तेदुंतिपरावेस्का वंजपमुहदसिणोत्तियतुह्वा॥ दिग्मिणंवेचितं सरावकपूरगंधाणांति

निजनानापर्यायेतेहज॥ इव्यएहएमकहियेज॥ नित्यस्वजावअ
 नित्यस्वजावें॥पङ्कयपरणतिलहियेज॥भतिवस्तुनेरूपांतरथी॥ना
 शेधिधानासेज॥विशेषनेसामान्यरूपथी॥स्थूलअंतरनाशेज॥७॥

अर्थ॥निजके पोतानाजे क्रमजावी नानाप्रकारनापर्याय श्यामत्व रक्तत्वादिकतेने
 दकतेतेदुंते पणएइव्यतेहिज जेपूर्वेअनुजव्युंहतु एजुंज्ञानजेहथीथायतेनित्यस्वजाव
 कहिये तज्जावाव्ययंनित्यमितिसूत्रं प्रध्वंसाप्रतियोगित्वंनित्यत्वमित्यस्याप्यत्रैवपर्यवसा
 नंकेनचिद्रूपैवतत्तद्व्यवस्थितेः एनित्यस्वजावत्रीजोथयो अने अनित्यस्वजावते
 पर्यायनीपरिणतिलेइयें जेरूपेंउत्पादव्ययते तेरूपेंअनित्यस्वजावते जेमठतिवस्तुनुं रुपां
 तरथी पर्यायविशेषथीनाशते तेथीकरीएद्विधाआरूपें नित्यआरूपेंअनित्यएवैचित्रिजा
 सेते विशेषअनेसामान्यरूपथी अनित्यताजेमघटनाशें पणमूडइव्यानुवृत्ति तथासामा
 न्ये मृदादिकनेपण स्थूलार्थांतर घटादिकनाशेंअनित्यताते नेघटरूपेणमूत्रष्टेतिप्रतीतेः

जोनित्यतानेतोअन्वयाविनाकार्यहोवेज॥ कारज
 कालेंअभनुकारणपरिणतिरूपविगोवेज॥अनित्यता
 जोनहीसर्वथा॥ अर्थक्रियातोनघटेज॥दलनीकारय
 रूपपरिणति ॥ अनुत्पन्नतोविघटेज ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जोनित्यता इव्यनेविषेनथी अनेएकांतहणीकज स्वस्वलेहणते तोकारण
 ना अन्वयविना कार्यनीपजेनही केमके कारणहण कार्यहणोत्पत्तिकालें निर्देतुक

योगशास्त्रनारे अंतरश्लोकमां ॥ एषामतरे ६६ ॥ लोक
प्रदेशैरे अणुआजुआ ॥ मुख्यकालेतिहादि ॥ सम ० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ ते योगशास्त्रना अंतरश्लोकमां एदिगंबरमतपणइष्टे केमके तेश्लोकमां
लोकप्रदेशे चूजुआ कालनाअणुआ तेनेमुख्यकालकचुंठे तथाचतत्पातः लोकाकाशप्र
वेशस्था चिन्नाकालाणवस्तुये ॥ जावानांपरिवर्त्तये मुख्यकालः सवच्यते ॥ १५ ॥

प्रचयऊर्ध्वतारे एहनोसंजवे ॥ पूर्वअपरपर्याय ॥ तिर्यक
प्रचयघटेनहीखंधनो ॥ विणप्रदेशसमुदाय ॥ स ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एकालाणुइव्यनो उर्ध्वताप्रचयसंजवे जेममडुइव्यने स्थास कोस कुसुला
दि पूर्वापरपर्यायठे तेमएहने समयावलीप्रमुख पूर्वापरपर्यायठे पणखंधनोप्रदेश स
मुदाय एकालइव्यनेनथी माटे धर्मास्तिकायादिकनीपरें तिर्यकप्रचयसंजवेनही तेति
र्यकप्रचयनथी तेषीजकालइव्यने अस्तिकाय नकहियें वलीएहने परमाणुपुज्जलनीप
रें तिर्यकप्रचय योग्यतापणनथी माटेउपचारेंइव्यठे तेषीपण कालइव्यने अस्ति
कायपणोनकहेवाय ॥ १६ ॥

एमअणुगतीनीरेलेइहेतुता ॥ धर्मइव्यअणुथाय ॥ साधार
णतारेलेइएकनी ॥ समयखंधपणथाय ॥ सम ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एदिगंबरपह प्रतिवादेइपेठे एमजोमंदाणुगतिकार्यहेतु पर्यायसमयजा
जन इव्यसमय अणुकल्पियेंतो मंदाणुगतिहेतुतारूप गुणजाजन तेधर्मास्तिकाया
णुपण सिद्धहोय एमअधर्मास्तिकायादिक अणुनोपण प्रसंगघाय अनेजो सर्वसा
धारण गतिहेतुतादिकजेइ धर्मास्तिकायादिक एकस्कंधरूपज इव्यकल्पियें देशप्रदेश
नीकल्पना तेहनीव्यवहारानुरोधे पठेकरीतो सर्वजीवाजीवइव्य साधारणवर्त्तना
हेतुतागुणजेइने कालइव्यपण लोकप्रमाणे एककल्पवोजोइयें धर्मास्तिकायादिकने
अधिकारें साधारणगति हेतुताद्युपस्थितिकल्पकठे अनेकालइव्यकल्पकते मंदाणुव
चना हेतुलोपस्थितिजठे एकल्पनार्येंतो अग्निनिवेशीविना बीजोकोइकारण दिग्व
रीयोमांजणातुंनथी ॥ १७ ॥

अप्रदेशतारेसूत्रेंअनुसरी ॥ जोअणुकहियेंरेतेह ॥ तोप
र्यायवचनथीजोनीये ॥ उपचारेंसवीएह ॥ सम ० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवेजोएमकहेसोजे सूत्रेंकालप्रदेशकह्योठे तेहनेअनुसारे कालाणुकहियें

अर्थ ॥ गुणगुणीने पर्यायपर्यायीने कारककारकीने संज्ञा संख्या तथा लक्षणादि
क जेदेकरिने सातमोजेदस्वजाव जाणवो अने अजेदनीजेवृत्ति ते जहणवत आरामो
अजेदस्वजाव जाणवो हवेजोडव्यनेविषे जेदस्वजाव नमानीयेतो सर्वेडव्यगुणपर्या
यने एकपणोथाय तेथीकरि इदं डव्यं अयंगुणः अयंपर्यायः एव्यवहारनो विरोधथा
य अनेजो अजेदस्वजाव नकहियेतो निःकवेल निराधार गुणपर्यायनो बोधथवोजो
इयेनही केमके आधाराधेयनो अजेदविना बीजोसंबंध घटेजनही अत्र प्रवचनसा
रोधारनीगाथा ॥ पवित्रतपदेशत पुधतमितिसासणं हिवीरस्त ॥ अन्नचमतप्रावो
एतप्रवंचनवदिकथमेगति ॥ १ ॥ १० ॥

शक्तिअवस्थितनिजरूपांतर ॥ जवनेजव्यस्वजावोजी ॥
त्रिहुंकालेमिलतापरजावे ॥ अजव्यनअजव्यस्वजावोजी ॥
शून्यजावपणजव्यस्वजावे ॥ कूटकार्यनेयोगेजी ॥ अज
व्यजावेविणडव्यांतरता ॥ थायेडव्यसंयोगेजी ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ अनेककार्य कारणशक्तिकजे अवस्थितडव्यठे तेहने क्रमिकविशेषता आ
विजावे अतिव्यंग्यते नवमोजव्यस्वजाव कहिये त्रिहुंकालें परडव्यमांमिलतांपण प
रस्वजावे नपरिणामवुं तेदशमोजव्यस्वजावकहिये अन्नोन्नंपविसंता वेतागणसमण
मणस्त ॥ मेलंतावियणीचं सगसगजावणविजहंति ॥ १ ॥ हवेजव्यस्वजाववि
ना कूटके ० खोटाकार्यनेयोगे शून्यपणोथाय परजावेनहोय अनेस्वजावेहोय तेवारेंज
व्यहोय अनेतेजो परजावेपणनहोय अने स्वजावेपणनहोय तेवारें होयजनही ए
वुंथयुं तथाजोअजव्यस्वजाव नमानीयेतो डव्यनेसंयोगे डव्यांतरपणं थयुंजोइये के
मके धर्माधर्मादिकने जीवपुत्रजादिकने एकावगाहनावगाढ कारणें कार्यसंकर अ
जव्यस्वजावेज नथाय तचडव्यने तत्कार्यहेतुता कल्पनपणे अजव्यत्वस्वजाव गने
जठे आत्मादेः स्ववृत्त्यनंतकार्यजननशक्तिर्जव्यतातत्तत्सहकारिसमवधानेनतत्तत्कार्यो
पथायकताशक्तिश्च तथानव्यतेति तथानव्यतयैवानतिप्रसंगइतिवु हरिजडाचार्याः

परमजावपरिणामिकजावा ॥ प्रधानतायेलीजेजी ॥ एवि
णामुख्यरूपकेमडव्ये ॥ प्रसिद्धरीतिंदीजेजी ॥ एसामान्यस्व
जावइग्यारह ॥ सकलडव्यनेधारेजी ॥ आगमअर्थ
विचारीनेजग ॥ सुजशवादविस्तारोजी ॥ १२ ॥

व्यवप्रमाणे ॥ परिच्छेद्यजरूपजी ॥ प्रमेयत्वव्या-
णागमसुधीम ॥ अगुरुलघुत्वरूपजी ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेगुणान्नेद सामान्यतंत्रप्रक्रियार्थं कर्हियैतैयें तिहां अस्तित्वगुणतेक
हियें के जेहर्था सद्भूततानो व्यवहारथाय ३ वस्तुत्वगुणतेकहियें जेहथी जातिव्यक्ति
रूपपणो जाणियें जेमषटतेहिज सामान्यथी जातिरूपठे अनेविशेषथी तक्षकिकरू-
पठे अतएव अवग्रहें सामान्यरूप सर्वत्रजासेठे अपायें विशेषरूप जासेठे पूर्णोपयो-
गें संपूर्णवस्तुग्रहणथायठे तथा ३ इव्यजावजे गुणपर्यायाधारतानिब्यंग्यजातिवि-
शेषठे इव्यत्वएजातिरूपठे माटेगुणनहोय एहवीनैयायिकादिवासनायें आशंका
करवीनही केमके सहस्रुवागुणाः क्रमस्रुवःपर्यायाः एहवीजजेनशास्त्रनी व्यवस्थाठे
इव्यत्वंचेजुणःस्याद्रूपादिवडुत्कर्षापकर्षजागिस्यादितिउकुचोद्यमेकत्वादिसंख्यायां प-
रमतेपि व्यञ्जारेण तथाव्याप्त्यजावादेवनिरसनीयं ४ प्रमाणेपरिच्छेद्यजे रूपप्रमा-
ण विषयत्वते प्रमेयत्वगुणकहियें तेपणकथंचित् अनुगत सर्वसाधारणगुणठे परंप-
रासंबंधें प्रमाणत्वज्ञानेपण प्रमेयत्व व्यवहारथायठे तेमाटेजे प्रमेयत्वगुणते स्वरूप-
थीअनुगतठे ५ अगुरुलघुत्वगुण ते सूक्ष्माज्ञाग्राहीठे सूक्ष्मजिनोदितंतत्वं हेतुनि-
नैवहन्यते ॥ आज्ञासिद्धंतदग्राह्यं नान्यथावादिनोजिनाः ॥ अगुरुलघुपर्यायाः सूक्ष्मा-
अवागोचराः ॥ १ ॥

प्रदेशत्वअविजागीपुञ्जल॥स्वेत्रजावजेव्यापिउज्जी॥चेत-
नताअनुस्रुतिअचेतन॥जावअननुजवध्यापिउज्जी॥मूर-
ततारूपादिकसंगति ॥ अमूर्त्तातादजावोजी॥दशसा-
मान्यगुणाप्रत्येकें ॥ आठआठएजावोजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ६ जेअविजागीपुञ्जल यावत्खेत्रेरेहे तावत्खेत्रव्यापीपणुं तेप्रदेशत्वनामा
वृक्षोयुणजाणवो ४ चैतन्यत्वगुण तेआत्मानो अनुजवरूप गुणकहियें जेसुख
दुःखादिचिंतियें एव्यवहारथायठे जेहथीजाति वृक्ष जग्न हृत संरोहणादि जीवन
धर्महोयठे ७ एथीविपरीत जेअचेतनत्वगुण तेअजीवमात्रनोयुणठे ८ मूर्त्तातागुणते
रूपादिक सन्निवेशानिब्यंग्यंपुञ्जलइव्यमात्रवृत्तिठे १० अमूर्त्तातागुणामूर्त्तत्वाजावस-
मनियतठे अचेतनत्वामूर्त्तत्वयोश्चेतनत्वमूर्त्तत्वाजावरूपत्वान्नगुणत्वमितिनाशंकनीयं
अचेतनामूर्त्तइव्यवृत्तिकार्यजनकतावहेदकत्वेनव्यवहारविशेषनियामकत्वेनचतयोर-
पि पृथक्गुणत्वात् नजःपर्युदासार्थकत्वात् नज्गर्नपदवाच्यताथाश्चानुभाषीतस्पर्शी

स्वपण अमूर्त्तनहोय तेथीमोदघटेनही माटेमूर्त्तसंचलितजीवनेपण अंतरंगं, अमूर्त्तस्वजावमानवो वलीएकप्रदेशस्वजाव तेहनेकहियेंजे एकत्वपरिणति अस्वमाकारबंधके० सन्निवेश तेहनो निवासके० जाजनपणुं तेएकप्रदेशस्वजाव जाणवो ॥ ४ ॥

जीहोअनेकप्रदेशस्वजावता ॥ लालाजिन्नप्रदेशस्वजाव
जीहोजोनहीएकप्रदेशता॥लालाजेदहुएबहुजावाचतु॥५

अर्थ ॥ अने अनेकप्रदेशस्वजाव तेहनेकहियें जेजिन्नप्रदेशयोगें तथा जिन्नप्रदेशकल्पनायें अनेकप्रदेश व्यवहारयोग्यपणुंहोय हवे जोएकप्रदेशस्वजाव नहोयतो अस्वख्याता प्रदेशादियोगें बहुवचनप्रवृत्ति एकधर्मास्तिकायळे तेमाटे एव्यवहारनहोयतो घणाधर्मास्तिकायळे इत्यादिक थयुंजोश्यें ॥ ५ ॥

जीहोकेमसकंपनिःकंपता ॥ लालाजोनअनेकप्रदेश ॥ जीहो
अणुसंगतिपणकेमघटे॥लालादेशसकलआदेश॥चतु॥६॥

अर्थ ॥ जोअनेकप्रदेशस्वजाव इव्यनेनकहियेंतो घटादिक अवयवी देशशीसकंप तथादेशशीनिःकंप देखियेंतैयें तेकेममळे अनेअवयवकंपे पणअवयवीनिःकंप एमकहियेंतो चलतिप्रयोग केमथाय प्रदेशवृत्तिकंपनो जेमपरंपरासंबंधळे तेमदेशवृत्ति कंपाजावनोपण परंपरासंबंधळे तेमाटेदेशशीचलेने अनेदेशशी नशीचलतो ए अस्वखलितव्यवहारेंअनेकप्रदेशस्वजाव मानवो तथाअनेकप्रदेशस्वजाव नमानियेंतो आकाशादिइव्यें अणुसंगतिके० परमाणुसंयोग केमघटे ॥ ६ ॥

जीहोदेशसकलजेदेंधिधा ॥ लालादीठीजगमांवृत्ति ॥ जी
होप्रत्येकेंदूषणतिहां ॥ लालाबोलेसंमतिवृत्ति ॥चतु॥ ७॥

अर्थ ॥ वलीएहिजयुक्ति विस्तारीदेखावेळे एकवृत्तिदेशधीळे जेमकुंमलइंइनेइहांकुंमलतो कानमांपसखाळे तेकानतोइंइनो एकदेशळे पणइंइकहिबोलायळे तथाबीजीवृत्ति सर्वधीळे जेमसामान्यवस्त्र धयनी एटजेजामो सर्वअंगमापेखाळे तेदेवदत्त ए सर्वधीजाणवी तिहांप्रत्येकेंदूषण संमत्तियंथनी वृत्तिबोलेळे परमाणुने आकाशादिकें देशवृत्तिमानतां आकाशादिकनाप्रदेश अनिहतापणुंआवे अनेसर्वधी वृत्तिमानतां परमाणु आकाशादिप्रमाण थयींजाय तथाउचयाजावेंतो परमाणुने अवृत्तिपणुंथाय यावदिज्ञोपाजावस्यसामान्यजावनियतत्वादित्यादि ॥ ७ ॥

स्पर्श रस गंध वर्ण एचार पुञ्जविशेषगुण एमजेकद्युं तेस्थूज्व्यवहारजाणुं जे मके अद्यौसिद्गुणाः तथा एकत्रिंशत्सिद्धादिगुणाः एकगुणकालकादयः पुञ्जलाञ्जनं ताः इत्यादिसूत्रार्थविचारणां विज्ञेयगुण अनंताथाय तेद्वयस्थकेमगणीशिके तस्माद्दमीस्तिकायानां गतिस्थित्यवगाहनावर्तनाहेतुलोपयोगग्रहणाख्याः षडेवास्तित्वादयः सामान्यगुणास्तुविवक्ष्याथपरिमिताइत्येवव्याप्यं षण्णालक्षणावतां लक्षणाणि षडेवेतिद्विकोनभ्रदधाति। नाणं चर्दसणंचेव चरिचंचतवोतहा ॥ वीरियंउवउगोय एवं जीवस्सलक्षणं ॥ १ ॥ सदर्धअरउक्कोय पजावायातहेवय। वण्णरसगंधफासा पुग्ग जाणंतुज्जक्षणं ॥ २ ॥ इत्यादितुस्वजावविजावलक्षणयोरन्योन्येनांतरिधकत्वप्रतिपादनायेत्यादिपंडितैर्विचारणीयं ॥ ४ ॥

धर्मअपेक्षार्येइहांअलगा ॥ स्वजावगुणार्थिजाण्याजी ॥

निजनिजरूपमूर्यतालेइ ॥ स्वजावगुणकरीदाण्याजी ॥

अस्तिस्वजावतिहांनिजरूपे ॥ जावरूपतादेखोजी ॥ परं

अजावपरेंनिजजावेंपण ॥ अरथअनुजविलेखोजी ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ अनुवृत्ति व्यावृत्तिसंबंधं धर्ममात्रनीविवक्षाकरीने इहांस्वजावनेगुणथकी अलगाके० जूदा पंडितेंनाथाळे तेइव्यंना निजनिजके० आपआपणारूपनी सुख्यतालेइने अनुवृत्तिसंबंधमात्र अनुसरिने जेस्वजावळे तेनेजगुणकरीने दाख्याके० देखाड्याळे माटे गुणविजागकहिने स्वजावविजाग कहियेठेये तिलाप्रथम अस्तिस्वजावते निजरूपे एटजेस्वइव्य स्वखेत्र स्वकाज स्वजाव स्वरूपे जावरूपतादेखो जेम परअजावें नास्तिस्वजाव अनुजवियेठेये तेमनिजजावें अस्तिस्वजावपण अनुजवियेठेये तेमाटेअस्तिजावतेलेखेठे एप्रथमअस्तिजावकह्यो ॥ ५ ॥

नहीतोसकलशून्यताहोवे ॥ नास्तिस्वजावपरजावेंजी ॥

परजावेंपणसत्ताकहेता ॥ एकरूपसविपावेजी ॥ सत्ताजे

मअसत्तानफुरे ॥ व्यंजकअमिलनवसथीजी ॥ ठतोसरा

वगंधनवीजासे ॥ जेमविणनीरफरशथीजी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जोअस्तिस्वजाव इव्यनेविषे नमानीयेतो परजावापेक्षार्ये जेमनास्तिता तेमस्वजावापेक्षार्येपण नास्तिताथाता सर्वशून्यताथयीजाथ तेमाटेस्वइव्याद्यपेक्षार्ये अस्तिस्वजाव सर्वधामानवो एप्रथमगुण अनेपरजावेंके० परइव्याद्यपेक्षार्ये नास्तिस्व

अर्थ ॥ एदेशे विशेषस्वभाव नियतइव्यवृत्तिमाटे एमथ्ये पूर्वोक्तइग्यार सामान्य स्वभाव जेलियें तेवारें सर्वमिलिने एकवीस स्वभावथाय तेपुञ्जलतथाजीवने एकवीस स्वभावहोय तेएकवीसमाथो ढकाढियें तेवारें कालइव्यने पन्नरस्वभावथाय तेठस्व नावनानाम आगलीगाथामां कहते ॥ १३ ॥

जीहोबहुप्रदेशचित्मूर्त्तता ॥ लालाविजावअशुद्धअशुद्ध ॥ जीहो टालीआदिमसंजूआ ॥ लालासोलधर्ममुखबुद्ध ॥ चतु० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ १ बहुप्रदेशके० अनेकप्रदेशस्वभाव २ चित्के० चेतनस्वभाव ३ मूर्त्तत्व स्वभाव ४ विजावस्वभाव ५ शुद्धस्वभाव ६ अशुद्धस्वभाव एठस्वभावकाढीयें तेवारें बाकी पन्नरस्वभाव कालइव्यनेथाय वली १ धर्मास्तिकाय २ अधर्मास्तिकाय ३ आकाशास्तिकाय एत्रणइव्यने आदिमके० पहेलो अनेकप्रदेशस्वभाव तेणेंसंयुक्तकरियें अने बीजापांचटालियें तेवारेंसोलस्वभावथाय ए एकविंशतिजावाःस्युर्जीवपुञ्जलयोर्म ताः धर्मादिनाषोडशस्युः कालेपंचदशस्मृताः ॥ १३ ॥

जीहोप्रमाणनयतेअधिगमें ॥ लालाजाणीएहस्वभाव ॥ जीहोसुय शविबुद्धजिनसंगतें ॥ लालाधरोचित्तशुज्जनाव ॥ चतु० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एएकवीस स्वभावते प्रमाणनयने अधिगमेके० ज्ञानेजाणीने सुयशके० शोजन अनुयोग परिज्ञान यशवंतजे विबुद्धके० पंमितजन तेहनीसंगतकरी सर्वशं कादोषटालीचित्तमाहें शुज्जनावधरो ॥ १४ ॥

॥ ढालतेरमो वीराचंदलाएवेशी ॥

स्वइव्यादिकग्राहकेंरे ॥ अस्तिस्वभाववखाण॥ परइव्यादि कग्राहकेंरे ॥ नास्तिस्वभावमनआणोरे ॥ चतुरविचारियें ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवेस्वभावनो अधिगम तेनयेंकरीदेखाहेणे १ जेअस्तित्वस्वभाव इव्यनो ढे तेस्वइव्यादिग्राहक इव्यार्थिकनयें वखाणियें अनेजे २ नास्तिस्वभावढे तेपरइ व्यादिग्राहक इव्यार्थिकनयेंवखाणियें उक्तंच सर्वमस्तिस्वरूपेण पररूपेणनास्तिथा ॥ १५ ॥

उत्पादव्ययगौणतारें ॥ सत्ताग्राहकनित्य ॥ कोइकपर्या यार्थिकेंरे ॥ जाणोस्वभावअनित्योरे ॥ चतु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ३ उत्पादव्ययगौणत्वे अनेसत्ताग्राहक इव्यार्थिकनयें नित्यस्वभावक

नाश अनुभवतो अठतोळे तेकार्यरूप परिणतिकेमकरे अठतोयेंकारणरूप कार्यरूप
 एकरेतो चिरनष्टकारणयी अथवाअनुत्पन्नकारणयी कार्यनीपतुंजोइयें एमतोकार्य
 कारणजावनी विमंभनाथाय अथवावहितजेकारणरूप कार्यरूपकरे एमकहियेंतोयें
 रूपालोक मनस्कारादिरूप रूपादिकनेविषे उपादानआलोकादिकनेविषे निमित्त ए
 अवस्थाकेमघटे केमके अन्वयविना शक्तिमात्रें उपादानता निमित्तमांहेपण कहि
 शकीयें माटेजेउपादानते अन्वयीमानतुं अनेअन्वयीपणुं तेहीज नित्यस्वजावहोय
 हवेजोसर्वथा नित्यस्वजावज मानीयें अनेअनित्यस्वजाव सर्वथानमानीयेंतो अर्थकि
 याघटेनही केमके दलनेकारणेंअने कार्यरूपता परिणतिकर्यंचित् उत्पन्नपणुंजआव्युं
 अनेसर्वथा अनुत्पन्नपणुं विघटीजाय अनेजोएमकहियें केजेकारण ते नित्यजळे तथा
 त दृत्तिकार्य तेअनित्यजळे तोकार्यकारणने अजेदसंबंधकेमघटे जेदसंबंधमाने तो त
 त्सबंधांतरादि गवेषणायें अनवस्थाथाय तेमाटे कथंचित् अनित्यस्वजावपण मानवो

स्वजावनेएकाधारतें ॥ एकस्वजावविलाशोजी ॥ अनेक
 इव्यप्रवाहएहने ॥ अनेकस्वजावप्रकाशोजी ॥ विणएक
 ताविशेषनविलहीयें ॥ सामान्यनेअजावेंजी ॥ अनेकल
 विणसत्तानघटे ॥ तेमजविशेषअजावेंजी ॥ ए ॥

अर्थ ॥ स्वजावके सहजावीधर्म तेहनेआधारतें एकस्वजाव जेमरूपरसगंधरस्य
 शीनो आधार घटादिएककहियें तेमनानाप्रकारना धर्माधारतें एकस्वजावता नाना
 रूपानुगतत्वे नित्यस्वजावता एविशेषजाणवो एपांचमोएकस्वजावजाणवो हवे मृदा
 दिइव्यनो स्थास कोस कुयूलादिक अनेकइव्य प्रवाहते तेथीअनेकस्वजाव प्रकाशि
 यें पर्यायपणेआदिष्ट इव्यकरियें तेवारें आकाशादिकइव्यमांपण घटाकाशादिकजेदें
 एस्वजाव इर्द्धजनथाय एठो अनित्यस्वजावकह्यो हवेएकस्वजावविना सामान्यनो
 अजावथाय माटेविशेष नपामियें अनेविशेषाजावें अनेकस्वजावविना मूलसत्तापण
 घटेनही तेमाटे एकानेक एबेहुस्वजावमान्याजोइयें ॥ ए ॥

गुणगुणीनेसंज्ञासंख्यादिका ॥ जेदेंजेदस्वजावोजी ॥ अजे
 ददृत्तिसुलक्षणधारी ॥ होयेंअजेदस्वजावोजी ॥ जेद
 विनाएकलसर्वने ॥ तेणेव्यवहारविरोधोजी ॥ विण
 अजेदकेमनिराधारनो ॥ गुणपङ्कवनोबोधोजी ॥ २० ॥

असद्भूतव्यवहारधीरि ॥ जीवअचेतनधर्म ॥ परम
जावग्राहकनयेरे ॥ मूरतकर्मनोकर्मोरे ॥ चतु ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ असद्भूतव्यवहारनयथी जीवने १२ अचेतन स्वजावकहिये अतएव ज
डोयमचेतनोयमित्वादि व्यवहारले एतेनमानजानामीतिप्रतीत्या विलक्षणाज्ञान
सिद्धिर्वेदांतिनामपास्ता सद्भूतव्यवहारनयग्राह्येणाचेतनस्वजावेनैवतदुपपत्तेः परमस्व
जावग्राहकनये कर्मनोकर्मने मूर्तस्वजावकहिये ॥ ४ ॥

असद्भूतव्यवहारधीरि ॥ जीवमूरतपणहोय ॥ परम
नयेपुजलविनारे ॥ इव्यअमूर्ततुंजोयेरे ॥ चतु ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ असद्भूतव्यवहारनयथी जीवने १३ मूर्तस्वजावपणकहिये अतएव अ
यमात्माहश्यते अमुंआत्मानंपश्यामि एव्यवहारले एस्वजावेजे रक्तीचपन्नप्रनयासुपू
ज्यौ इत्यादिवचनले तथापरमजावग्राहकनये पुजलइव्यविना बीजासर्वइव्यने १४
अमूर्तस्वजावकहिये ॥ ८ ॥

उपचारेंपणपुजलीरि ॥ नहीअमूर्तस्वजाव ॥ उपचरि
येअनुगमवसेरे ॥ व्यवहारेंजेहजावोरे ॥ चतु ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ चेतननासंयोगे वेहादिकनेविषे जेमचेतनत्व उपचरियेंठैयें तेमअमूर्तव
पचरतानथी तेमाटेअसद्भूतव्यवहारथीपण पुजलने अमूर्तस्वजावनकहिये प्रत्यास
त्तिदोषे अमूर्तत्व तिहांकेमनउपचरिते उपचरितकहेले अनुगमवसे एकसंबंधदोषे जे
हजावविवहरियें तेउपचरियें पणसर्वधर्मनो उपचारनहोय तथाच आरोपेसतिनि
मिनानुसरणंननुनिमित्तमस्तीत्यारोपइतिन्यायोनाश्रयणीयइतिजावः ॥ ९ ॥

एजावेंसंमतिजणितरे ॥ अनुगतअर्थअशेष ॥ जलपयजे
मनविजंजीयेरे ॥ यावतअंत्यविशेषोरे ॥ चतु ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एजावेंके ० एअनिप्रायें संमतिग्रंथमांकद्युंले जे अनुगतके ० अत्यंतसंबंध
अशेषके ० सर्वअर्थे जलपयजेमके ० स्वीरनीरनीपरें विजंजेनही पृथक्करदेनही किहां
तायें अंत्यविशेषतायें अंत्यविशेषे शुद्धपुजलजीवलक्षणे विजंजीयें यथा उदारिकादि
वर्गैणानिष्पन्नाहरीरादेहानिधनासंख्येयप्रदेशआत्मानिन्नइति अत्रगाथा ॥ अनुना
पुगयाणं इमवतवत्तिविजयणमज्जुत्तं ॥ जहइइपाणियाणं जावतविशेषपजाया ॥ ११ ॥

अर्थ॥स्वलक्षणीनूत परिणामिकजाव प्रधानतार्थे परमजावस्वजावकहियें जेमहा
नस्वरूपआत्मा एङ्गधारमोनेदथयो जोपरमजाव स्वजावनकहियें तोइव्यनेविषेप्रसिद्ध
रूप केमदेवाय अनंतधर्मात्मवस्तुने एकधर्मपुरुषकारें बोलावियें तेहीज परमजाव
तुं लक्षणते एङ्गधारसामान्यस्वजाव सर्वइव्यनेधारवा एहवाआगमना अर्थविचारिने
जगत्रमां सुयश्विस्तारो ॥ १५ ॥ हवेआगलाढालमादशविशेषस्वजावकहेते.

ढालबारमोजीहोसंजवनामसोहामणोएदेशी

जीहोचेतनजावतेचेतना॥लालाउलटअचेतनजावा॥जीहोचेतनता
विणजीवने॥लालाआएकर्मअजावा॥चतुरनरधारोअर्थविचार॥१॥

अर्थ ॥ जेहथी चेतनपणानो व्यवहारथाय तेचेतनस्वजाव अनेतेथीउलटो तेअ
चेतनस्वजाव जोजीवने चेतनस्वजाव नकहियें तोरागदेष चेतनारूपकारणविना झा
नावरणादिकर्मनो अजावथाय यतः उक्तंच स्नेहान्यकशरीरस्य रेणुनाश्रिज्यतेयथा ॥
गात्रंरागदेषक्लिन्नस्य कर्मबंधोजवत्येवमिति माटेहेचतुरपुरुषोएरीतें अर्थविचारिनेधारो

जीहोजोचेतनतासर्वथा॥ लालाविनाअचेतनजावा॥जीहोध्यान
ध्येयगुरुशीष्यनी ॥ लालासीखपशुइस्वजाव ॥ चतु० ॥१॥

अर्थ ॥ जोजीवने सर्वथा चेतनस्वजावजकहियें अनेअचेतनस्वजावनकहियें तो
अचेतनकर्मनो कर्मइव्योपश्लेष जनितचेतनाविकारविना शुद्धसिद्धसदृशपणुंथा
य तेवारें ध्यानध्येय तथा गुरुशिष्यनीसीखपतीपडे एरीतेंसर्वशास्त्रव्यवहार फोकट
थयीजाय शुद्धने अविद्यानिवृत्तिपयो स्योउपकारथाय तेमाटे अजवणायवागूरितिव
त अचेतनआत्मा एमपणकोइकरीतें कहियें ॥ १ ॥

जीहोमूर्त्तजावमूरतीधरे ॥ लालाउलटअमूर्त्तस्वजाव ॥ जी

होजोमूर्त्ततानजीवने॥लालातोसंसारअजावा॥चतु० ॥३॥

अर्थ ॥ मूर्त्तिके० रूपरसगंधस्पर्शादिसन्निवेशते जेहथीधरियें तेमूर्त्तस्वजावकहि
यें अनेतेहथीजे विपरीत तेअमूर्त्तस्वजावजाणवो जोजीवने कोइकरीतें मूर्त्ततास्व
जाव नहोयतो शरीरादिसंबंधविना गत्यंतरसंक्रमविना संसारनो अजावथाय॥३॥

जीहोअमूर्त्ताविणसर्वथा॥लालामोक्षघटेनहीतासा॥जीहो

एकप्रदेशस्वजावता॥लालाअखंभवधनिवासा॥चतु० ॥४॥

अर्थ ॥ अनेजो जोकदृष्टव्यवहारें मूर्त्तस्वजावज आत्मानेमानीयें तोमूर्त्ततेहेतुसह

शुद्धाशुद्धव्यार्थिकेरे ॥ जाणोविज्ञावस्वजाव ॥ शुद्धेशुद्ध
स्वजावठेरे ॥ अशुद्धेशुद्धस्वजावठेरे ॥ चतुः ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ शुद्धाशुद्धव्यार्थिकनये संसुग्धे १ ७ विज्ञावस्वजावठे तथा शुद्धव्यार्थिकन
ये १ ८ शुद्धस्वजावजाणो अनेअशुद्धव्यार्थिकनये १ ए अशुद्धस्वजाव जाणवो ॥ १ ५ ॥

असन्नतव्यवहारधीरे ॥ ठेउपचरितस्वजाव ॥ एस्वजाव
नययोजनारे ॥ कीर्जेमनधरीजावठेरे ॥ चतुः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ असन्नतव्यवहारनयधी १० उपचरितस्वजावठे एजावचित्तमाधरीने स्व
जावनयनी योजनाकरिये ॥ १६ ॥

अनुपचरितनिजजावठेरे ॥ तेतोगुणकहेवाय ॥ एकव्या
श्रितगुणकह्यारे ॥ उजयाश्रितपज्ञानुरे ॥ चतुः ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एदिगंबरप्रक्रिया किहाकिहास्वसमयेपण उपस्कृतकरिजे एमाहेचिंत्यठे
तेदेखाठेठे स्वजावते गुणपर्यायधीनिन्न नविवक्षिये जेमांटे जेअनुपचरितजाव तेथु
एजजाणवो अनेजेउपचरितते पर्यायजजाणवो जेम इव्याश्रिततेगुण अनेउजया
श्रिततेपर्यायकह्याठे तथोक्तसुत्तराध्ययनेषु गुणाणुमासउदवं एगदवस्तिचायुष्णा
॥ लरकणंपङ्कवाणंतु उजउअस्तिअज्ञानवेत्ति ॥ १ ॥ १७ ॥

स्वजावजेदसहितकह्यारे ॥ एमएगुणहप्रकार ॥ हवेजेद
पज्ञायनारे ॥ सुणयोसुयशजंझारोरे ॥ चतुः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ यदिचस्वइव्यादिग्राहकेणास्तिस्वजावः परइव्यादिग्राहकेणनास्तिस्वजाव
इसुंयुगम्यते तदोनयोरपि इव्यार्थिकविषयत्वात्सप्तजंग्यामाद्यद्वितीययोर्जंगयोर्इव्या
र्थिकपर्यायार्थिकाश्रयेण प्रक्रियानज्येतेत्याद्यत्रबहुविचारणीयं ॥ स्वजाव एमएस्वजा
वजेदसहितगुणना प्रकारकह्या हवेअगलाढालंमां पर्यायनाजेदकहुंठुं तेहेनेसुयश
नाजंझार एहवाश्रोतापुरुषो तमेसांजलो ॥ १८ ॥

ढालचउदमो बोडीसीमंघरसामीया तेमुजमिन्नामिडकडंएदेशी
सुणोजेदपज्ञायनारे ॥ तेदोयप्रकारव्यंजनअर्थबेजेद
र्थी ॥ संक्षेपेंसार ॥ श्रीजिनवाणीआदरो ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेपर्यायना जेदसांजलो तेपर्यायनाजेद संक्षेपधी बेप्रकारनाठे एकव्यं
जनपर्याय बीजोअर्थपर्याय एसंक्षेपकह्या ॥ १-॥

जीहोनावस्वजावहअन्यथा॥लालाठेविजावडव्याधि॥जीहो

एविणनघटेजीवने ॥ लालाअनियतकर्मउपाधि ॥ चतु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ स्वजावयी जेअन्यथाजाव तेविजावस्वजावकहिये तेमहाव्याधिरूपठे ए
विजावस्वजाव मान्याविना जीवने अनियतके० नानाप्रकारना देशकालादिविपाकी
कर्मोपाधी नलागवाजोइये उपाधिसंबंध योग्यताये अनादिविजावस्वजावः ॥ ८ ॥

जीहोशुद्धजावकेवलपणुं ॥ लालाउपाधिकजअशुद्ध ॥ जीहोवि

एशुद्धतानमुक्तिठे ॥ लालालेपनविगरअशुद्ध ॥ चतु० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ केवलपणुंके० उपाधिजावरहितांतरजाव परिणमनते शुद्धस्वजाव अने
जे उपाधिजनित बहिरजाव परिणमन योग्यताते अशुद्धस्वजावठे जोशुद्धस्वजाव
नमानियेतो मुक्तिघटेनही अनेजोअशुद्धस्वजाव नमानियेतो कर्मनोलेपघटेनही इ
हांशुद्धस्वजावनेकदापि अशुद्धतानहोय अने अशुद्धस्वजावने पठेपणुशुद्धता नहोय
एवेदाख्यादिक मतनिराकरी उजयस्वजावमाने जेथकीकोइदूषणनहोयतेवति ॥ ९ ॥

जीहोनियमितएकस्वजावजे ॥ लालाउपचरियेपरठाण ॥ जीहोतेउ

पचरितस्वजावठे ॥ लालाएविणकेमपरनाण ॥ चतु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नियमितजे एकस्थाने निरधारुंजे एकस्वजाव अनेपरस्थानके उपाचरि
ये तेउपचरित स्वजावहोय तेउपचरितस्वजाव नमानियेतो स्वरव्यवसायी ज्ञानवं
तआत्मा केमकहिये जेमाटे ज्ञानने स्वविषयत्व तो अनुपचरितठे पणपरविषयत्व
ते परापेक्षायें प्रतीयमानपणे तथापरनिरूपित संबंधपणेउपचरितठे ॥ १० ॥

जीहोकर्मजसहजबेचेदते ॥ लालामूर्त्तअचेतनजाव ॥ जी

होप्रथमजीवनीसिद्धने॥लालाअपरपरङ्गस्वजावा॥चतु०॥११

अर्थ ॥ तेउपचरित स्वजाव बेप्रकारेठे एककर्मजनित बीजोस्वजावजनित तिहा
पुंजनसंबंधे जीवने मूर्त्तपणुं अनेअचेतनपणुंजे कहियेठेये तिहांगौर्वाहीकः एरीतें
उपचारठे तेकर्मजनितठे माटेकर्मतेहीज उपचरितस्वजावठे हवेजीवने अपरके०
बीजोजे सहजउपचरित स्वजाव तेसिद्धने परङ्गपणु तिहांकोइ कर्मोपाधिठेनही तड
कमाचारसूत्रे अकम्मस्सववहारोणविद्धइ कम्मणुणाववाहिजायतत्ति ॥ ११ ॥

जीहोदशेविशेषस्वजावए॥लालासर्वएकवीससंजाल ॥ जी

होसविहुंपुंजलजीवने॥लालापन्नरचेदठेकाल ॥चतु०॥१२॥

अर्थी॥ जेकेवलज्ञानादिकते शुद्धगुणव्यंजनपर्यायहोय॥ तिहाअर्थपर्यायनथी एह
वीकोइक दिक्पटाजासनी शंकाटालेजे जे षट्गुणहानिदृष्टिलक्षणाशुक्लधुपर्यायाः
सूक्ष्मार्थपर्यायाः एजेमकधुंठे तेमद्वणजेदथी केवलज्ञानपर्यायपण निन्ननिन्न देखा
इयाते ॥ पढमसमयसयोगिजवह्णकेवलनाणे ॥ अपढमसमयसयोगिजवह्णकेवलनाणे
इत्यादिवचनात् तेमाटेरुद्रसूत्रादेशे शुद्धगुणनापण अर्थपर्यायमानत्वा ॥ ७ ॥

शुद्धद्वयव्यंजनअणु॥ पुञ्जलपर्याया॥ अशुद्धद्वय
कादिकगुणा ॥ निजगुणपर्याय ॥ श्रीजिन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पुञ्जलद्वयनो शुद्धद्वयव्यंजनपर्यायते अणुके० परमाणुज्जाणवो के
मके तेपरमाणुनोकिवारें नाशनथी तेमाटेतथा द्वयणुकादिकद्वयते पुञ्जलद्वयना अ
शुद्धद्वयव्यंजनपर्याय संयोगजनितते तेमाटे एम गुणाके० पुञ्जलद्वयना शुद्धगुण
व्यंजनपर्याय तथाअशुद्धगुणव्यंजनपर्यायते पोतपोताना गुणाश्रितजाणवा जेप
रमाणुगुण तेशुद्धगुणव्यंजनपर्याय अनेदिप्रेदेशादिगुणते अशुद्धगुणव्यंजनपर्याय ०

सूद्धमअर्थपर्यायते ॥ धर्मादिकएमा॥ निजपरप्र
त्ययथीलहो॥ गंमिहठप्रेम ॥ श्रीजिन० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ धर्मास्तिकायादिकना शुद्धद्वयव्यंजनपर्यायजते एहवोजे हठकरेते तेह
नेकदियेंजे रुद्रसूत्रादेशे कृणपरिणतिरूप अर्थपर्यायपण केवलज्ञानादिकनीपरें ह
ठगंमिने तिहापणकेमनथीमानता ॥ ९ ॥

जेमआकृतिधर्मादिकनी ॥ व्यंजनभेशुद्ध ॥ लोकद्वय
संयोगथी ॥ तेमजाणीअशुद्ध ॥ श्रीजिन० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेधर्मास्तिकायादिकमां अपेहार्ये अशुद्धपर्यायपणहोय नहीतोपरमाणु
पर्यंत विश्रामेपुञ्जलद्वयपण नहोय एहवें अनिप्रायेंकहेते जेमधर्मास्तिकायादिकनी
आकृति लोकाकाशमान संस्थानरूपते शुद्धद्वयव्यंजन पर्यायकदियें परतिरपेकूप
णामाटे तेमजलोकवर्ति इव्यसंयोगरूप अशुद्धद्वयव्यंजनपर्यायकदियें पणतेह
नोपरापेकूपणे कहेताथका अनेकांतिकने विरोधनथी ॥ १० ॥

संयोगेआकृतिपरें ॥ पञ्जयकहेवाय ॥ उत्तराध्य
यनेजाषियां ॥ लक्षणपञ्जाय ॥ श्रीजिन० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेथ्याकृतिते पर्यायहसे अने संयोगपर्यायनहोय एहवीअशंकाटालेजे

द्विये तथा ४ कोऽकरीते पर्यायार्थिकनयेकरी उत्पादव्यय ग्राहकहोय तेषोकरीने ६
अनेविषे अनित्यस्वभावजाणो ॥ ३ ॥

जेदकल्पनारहितथरि ॥ धारोएकस्वभाव ॥ अन्वय
इव्यार्थिकनयेरे ॥ अनेकइव्यस्वभावोरे ॥ चतु० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ५ जेदकल्पनानी अपेकारहित शुद्धइव्यार्थिकनये एकस्वभावजाणो त
था ६ अन्वयइव्यार्थिकनयेकरी अनेकस्वभावजाणो कालान्वयेसत्ताग्राहको देश
न्वयेचान्वयग्राहकोनयः प्रवर्तते ॥ ३ ॥

सद्भूतव्यवहारथरि ॥ गुणगुणादिकजेद ॥ जेदक
ल्पनारहितथरि ॥ जाणोतासअजेदोरे ॥ चतु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ७ सद्भूतव्यवहारनयथी गुणगुणी पर्यायपर्यायीनो जेदस्वभावजाणवो
८ अने जेदनीकल्पनारहित शुद्धइव्यार्थिकनयथी अजेदस्वभावजाणवो यत्रकल्प्य
मानस्यात्तर्निर्गीर्णत्वेनग्रहस्तत्रैकस्वभावो यथाघटोयमिति अत्रविषयविषयिणोर्वैवि
त्त्येनग्रहस्तत्राजेदस्वभावो यथानीजोघटइति सारोपासाध्यवस्तानयोर्निरूढत्वार्थमयं
प्रकारजेदः प्रयोजनवलेजुतेयहृत्त्वानिमित्तकत्वेनस्वभावजेदसाधके इतिपरमार्थः

परमजावग्राहकनेरे ॥ नव्यअजव्यपरिणाम ॥ शु
द्धअशुद्धतेहथरि ॥ चेतनआतमरामोरे ॥ चतु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवे ए जव्यस्वभाव अने १० अजव्यस्वभाव एवेस्वभावते परमजावग्रा
हकनये जाणवा जव्यताते स्वभावनिरूपितठे अनेअजव्यता तेउत्पन्नस्वभावनी त
थापरजावनी साधारणठे तेमाटेइहां अस्ति नास्ति स्वभावनीपरं स्वपरइव्यादिक ग्रा
हकनय एवेप्रवृत्तिनहोय. शुद्धाशुद्धपणो संमुग्धजे परमजाव ग्राहकनय तेषोकरीने
आत्मारामने ११ चेतनस्वभाव कहिये ॥ ५ ॥

असद्भूतव्यवहारथरि ॥ चेतनकर्मनोकर्म ॥ परम
जावग्राहकनयेरे ॥ तेहअचेतनधमोरे ॥ चतु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ असद्भूतव्यवहारनयथी ज्ञानावरणादिककर्म तथानोकर्मते मनवचनका
थापणुं तेहनेचेतनकहिये चेतनसंयोगकृतपर्यायतिहांठे तेमाटे इदंशरीरमावश्यकं
जानातीत्यादिव्यवहारः अतएवजवति धृतंइहतीतिवत् अनेपरमजावग्राहकनये
तेकर्म नोकर्मने १३ अचेतनस्वभावकहिये जेम धृतअनुष्णस्वभाव ॥ ६ ॥

ये तथा इव्यबेमिलीएकइव्यउपनुं तेमाटे मनुजादिपर्यायते विजातीय इव्यपर्याय कहिये केमके तेवेइव्यमली परस्पर निन्नजातीय इव्यपर्यायउपनो तेमाटे. तथाके वलज्ञानते कर्मरहितपणामाटे स्वभावगुणपर्यायकहिये अनेमतिज्ञानादिकते कर्मपरतंत्रपणामाटे विभावगुणपर्यायजाणवा एरीते एचारजेदपण प्राधिकजाणवा केमके परमाणुरूप इव्यपर्यायते एचारमांहेन अंतरजवे पर्यायपणुंतेहने विजागजाति शास्त्रिकयुंते तइकं संमतौ अणुइअणुएहिंदवे आर-इइअणुअंतिअणुतिववएसो ॥ ततोअणुणविन्नतो अणुत्तिजाउअणुहोइ ॥ इत्यादिक ॥ १६ ॥

गुणविकारपङ्कवकही ॥ इव्यादिकहंत ॥ सुंजा

एमनमांहेते ॥ देवसेनमहंत ॥ श्रीजिन ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ गुणविकाराः पर्यायाः एमकहीने तेहनाजेदनेअधिकारे तेपर्याय द्विजे दः १ इव्यपर्याय २ गुणपर्याय इत्यादिककहेतोथको नयचक्रनोकती जे देवसेनदि गंबर तेमनमांहेसुजाणोठे अर्थात् पूर्वापरविरोधजाषणथी कांइजाणतोनथी तेमाटे इव्यपर्यायजकहेवा पणगुणपर्याय जूदानकहेवा एपरमार्थे ॥ १७ ॥

इमइव्यादिकपरस्वीया ॥ रास्वीगुरुआण ॥ जवेस्वी

बहुतनुमति ॥ अवगणीअअजाण श्रीण ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ एरीते इव्यगुणपर्यायते स्वरूपलक्षण जेदादिकेकरीने परस्व्या गुरुआणाके ० गुरुपरंपरानी आझारास्वीने तथाषणा तनुमतिके ० तुहबुद्धीनाषणी तेहनेजवेस्वीने अजाणजेहतकदाग्राही तेहनेअवगणी निराकरीने इव्यादिकनीपरीहामेकरी ॥ १८ ॥

जेदिनदिनएमजावसे ॥ इव्यादिविचार ॥ तेलहेसेज

शसंपदा ॥ सुखसघलासार ॥ श्रीजिन ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ जे अर्थदिनदिनप्रते इव्यगुणपर्याय विचाररूपजावसे तेप्राणी यशनीसंपदाप्रते पामसे तथा सघलासुखप्रते सारके ० निश्चैपामसे एगुरुनोउपदेश प्रमाणकरजो

दोहा

गुरुश्रुतअनुभवबलथकी ॥ कह्युंइव्यअनुयोग ॥

एहसारजिनवचननुं ॥ एहपरमपदज्ञोगे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ गुरुउपदेश श्रुतशास्त्राच्यास अनुभवबल सामर्थ्ययोग तेहथीए इव्यानु

अनञ्जितजिह्वामूर्त्ततारे ॥ अमूर्त्ततातिहानाहिं ॥ जिह्वंअ
निञ्जुतअमूर्त्ततारे ॥ मूर्त्तिअनंत्यतेमांदिरे ॥ चतु० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ एककहेता मूर्त्तता जोपुञ्जइव्य विभंजक अंल्यविशेषणे तोतेनोउपचार
आत्मइव्यं केमहोय अनेजोते अंल्यविशेषनहीतो अन्योन्यानुगमे अमूर्त्ततानो उप
चार पुञ्जइव्यं केमनहोय एहवीशंका कोइकनैहोयणे तेतालवानेकहेणे जिह्वंपुञ्ज
इव्यमूर्त्तता अनिञ्जुतनथी किंतुउञ्जुतणे तिह्वंअमूर्त्तता स्वजावनहोय तेमाटेअमूर्त्तता
अपुञ्जइव्यनो अंल्यविशेष अनेजिह्वंआत्मइव्य कर्मनहोय तिह्वंअमूर्त्तता अनिञ्जु
तणे तिह्वंमूर्त्तता अनंत्य अनुगमजनित साधारणधर्मरूपहोय तथाचान्योन्यानुगमा
विशेषेपिक्वचिदेवकिंचित्केनचित्कथंचिदनिञ्जुतइतियथागमव्यवहारमाश्रयणीयं ११

पुञ्जनेएकवीसमोरे ॥ एमतोचावेविलुत्त ॥ तेणेंअसङ्ग
तहनयेरे ॥ परोक्तअणुअअमूर्त्तारे ॥ चतु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जो उपचारेंपण अमूर्त्तस्वजाव पुञ्जनेनहोय एककहेतातो एकवीसमो
जाव जोपायेतेवारें एकविंशतिजावाःस्युर्जीवपुञ्जयोर्यमिताः एवचनव्याघातथी अ
पसिद्धांतथाय तेतालवानेअर्थे असङ्गतव्यवहारनये परोक्तते पुञ्जपरमाणुणे तेनेअमू
र्त्तकहियें व्यवहारिकप्रत्यक्षागोचरत्वममूर्त्तत्वं परमाणोः जाकंस्वीक्रियतइत्यर्थः ॥ १२ ॥

कालपुञ्जलाणुतणारे ॥ एकप्रदेशस्वजाव ॥ परमनयेपर
इव्यनेरे ॥ नेदकल्पनाअजावारे ॥ चतु० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ कालाणुने तथापुञ्जलाणुने परमजावग्राहकनये १५ एकप्रदेशस्वजावकहियें
एककालतथापुञ्ज एवेइव्यटालीने परइव्य जेबीजाचारइव्य तेहने नेदकल्पनारहि
त शुद्धइव्यार्थिकनये एकप्रदेशस्वजावकहियें ॥ १३ ॥

नेदकल्पनायुतनयेरे ॥ अनेकप्रदेशस्वजाव ॥ अणुविण
पुञ्जअणुतणुरे ॥ उपचारेंतेहजावारे ॥ चतु० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अनेनेदकल्पनानी सापेह्यये जेशुद्धइव्यार्थिकनये अणुके ० एकबुटापरमा
णुविना सर्वइव्यने १५ अनेकप्रदेशस्वजावकहियें अने पुञ्जपरमाणुनेपण अनेकप्रदेश
श्वानीयोग्यताणे तेमाटे उपचारें तेहनेपण अनेकप्रदेश स्वजावकहियेंतथाकालाणु
मां तेउपचारकारणनथी तेमाटे तेहनेसर्वथा एस्वजावनथी ॥ १४ ॥

ग्यानवंतहकेवली ॥ ज्व्यादिकअहिनाण ॥ वृह
त्कल्पनाजाप्यमां ॥ सरिषाजाप्याजाणं ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वृहत्कल्पगाथाचेयं ॥ किंगीयज्ञोकेवली चउद्विहेजाणणेयकहणेय ॥ तु
क्षेरागदसे अणंतकायस्सवक्कणवा ॥ ? ॥ ॥ ७ ॥

नाणपरमगुणजीवनो ॥ नाणजवार्णवपोत ॥
मिथ्यामतितमजेदवा ॥ नाणमहाउद्योता ॥ ८ ॥

॥ ढालपन्नरमो होमतवाजेसाजना एदेशिठे ॥

नाणसहितजेहमुनीवरा ॥ किरियावंतमहंतोरे ॥ तेमृगपतिजेमपाखरिया ॥ तेह
नागुणनोनअंतोरे ॥ श्रीजिनशासनसेवियें ॥ ? ॥ एआंकणीठे ॥ वशनिरुपक्रमक
स्मने ॥ जेपणज्ञानविहीनारे ॥ तेपणमारगमांकह्या ॥ ज्ञानीशुरुपदलीनारे ॥ श्रीजि
न० ॥ १ ॥ नाणरहितहितपरिहरी ॥ अज्ञानजह्वरांतारे ॥ कपटक्रियाकरतायति ॥
नदुयेनिजमतिमातारे ॥ श्रीजिन० ॥ ३ ॥ कपटनजाणेरेंआपणो ॥ परनागुह्यते
खोलेरे ॥ गुणनिधिगुरूशकीबाहेरा ॥ विरउनिजमुखेंबोलेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ४ ॥ बा
हिरबकपरेंचालता ॥ अंतरआकरीकातीरे ॥ तेहनेजेहजलाकहे ॥ मतिनवीजापोतेजा
तीरे ॥ श्रीजिन० ॥ ५ ॥ बहुविधबाह्यक्रियाकरें ॥ ज्ञानरहितजेहटोळेरें ॥ शतजि
मअंधअदेखता ॥ तेतोपडिआठेजोळेरें ॥ श्रीजिन० ॥ ६ ॥ निजउत्कर्षधीहरषि
या ॥ निजअवगुणनवीदाखेरे ॥ ज्ञानजलधीगुणअवगणी ॥ अवगुणलवबहुजांषे
रे ॥ श्रीजिन० ॥ ७ ॥ गुणप्रियआगेंअबुटता ॥ जेगुणअल्पज्ञानाषेरे ॥ तेपणअ
वगुणपरिणमे ॥ मायाशय्यमनराखेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ८ ॥ ज्ञानरहितजेएहवा ॥ जिन
शासनधनचोरेरे ॥ तेहशिथलपरेंपरिहूरूं ॥ गहाचारनेजोरें ॥ ९ ॥ एनवमीगाथा
नोअर्थ ॥ गहाचारवचनचेंदं ॥ अगीअबकुसीजेहिं संगतिविहेणवोसिरे ॥ मुस्कमग
स्सिमेविगर्थ पदंमितेणगेजहा इति ॥ ज्ञानीवचनविषअमृतठे उलटीमूरखवाणीरे ॥ आ
गमवचनएआदरो ज्ञानप्रहोजविप्राणीरे ॥ श्रीजिन० ॥ १० ॥ अर्थ ॥ गीयज्ञस्त
वयणेणं विसंहालाहलंपिबे ॥ अगीयज्ञस्तवयणेणं अमयंपिनघुट्टए ॥ ११ ॥ इत्यादिव
चनशाखेंठे तेमाटे हेधमार्यिनअप्राणी ज्ञानपहूहटआदरो केमकेहमणाज्ञानप
हूनोहटाधिकारठे ॥ १० ॥ चरणकरणगुणहीणडा ज्ञानप्रधानआदरियेंरे ॥ एम
किरयागुणअन्यसी ॥ इहायोगंथीतरियेंरे ॥ श्रीजिन० ॥ ११ ॥ अर्थ ॥ कर्तुमिज्ञोःशु
तार्थस्य ज्ञानिनोपिप्रमादिनः ॥ कालादिविकजोयोग इतीहायोगलक्षणं जलितविस्ता

अनुगतकालकलितकह्यो ॥ व्यंजनपर्याय ॥ वर्तमानसु
षिमतिहां ॥ अत्यहपकाय ॥ श्रीजिन० ॥ १ ॥

अर्थ॥जेजेह्नो त्रिकालस्पर्शपर्याय तेतेनोव्यंजन पर्यायकहिये जेमघटादिने मू
दादिपर्याय तेहमांसूक्ष्मवर्तमानकालवर्तितेअर्थपर्यायते जेमघटनेतत्क्षणवर्ति
पर्यायते अर्थपर्याय ॥ १ ॥

इव्यगुणेबिदुंजेदथी ॥ वलीशुद्धअशुद्ध ॥ शुद्धइव्यव्यं
जनतिहां ॥ चेतननेसिद्ध ॥ श्रीजिन० ॥ ३ ॥

अर्थ॥ तेप्रत्येके एकेकबेबेप्रकारे एकइव्यपर्याय बीजोगुणपर्याय जेदर्थीजाणवा
तथातेवली शुद्ध अनेअशुद्धजेदथी बेबेप्रकारेजाणवा तेमांशुद्धइव्यव्यंजनपर्यायते
चेतनइव्यने केवलज्ञाननां नावथी सिद्धपर्यायजाणवो ॥ ३ ॥

अशुद्धइव्यव्यंजनबहु ॥ मनुजादिकजेद ॥ गुणथीव्यं
जनएमदिधा ॥ केवलमइजेद ॥ श्रीजिन० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेअशुद्धइव्यव्यंजनपर्याय तेमनुष्य देवता नारकी तीर्थचादिक बहुजे
वैजाणवो केमके तेइव्यजेद पुजलसंयोग जनितते एमज शुद्धगुणपर्यायते केवलज्ञा
नादिरूप अने अशुद्धगुणव्यंजनपर्यायते मतिज्ञानादिरूपजाणवो ॥ ४ ॥

ऋजुसूत्रादेशेकरी ॥ क्वाणपरिणतएह ॥ कहोअर्थ
पकायए ॥ अन्यंतरजेह ॥ श्रीजिन० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एमऋजुसूत्रादेशे क्वाणपरिणतजे अन्यंतरपर्याय तेक्वाणार्थपर्याय अने
जेजेहथी अल्पकालवर्तिपर्याय तेतेहथीअल्पविविधायें अशुद्ध अर्थपर्यायकहेवाए
पुरुषशब्दजेमपुरुषने ॥ व्यंजनपर्याय ॥ संम

तिग्रंथेअर्थथी ॥ बालादिकहाया ॥ श्रीजिन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ इहांशुद्धवचन संमतिग्रंथदेखाहेजे जेम पुरुषशब्दवाच्य जेजन्मादि मरण
कालपर्यंत एकअनुगतपर्याय तेपुरुषनोव्यंजनपर्यायकहिये एसंसंमतिग्रंथेकह्युंते तथा
बालतरुणादि पर्यायते अर्थपर्यायकहाते एमसर्वत्रफलावीजेतुं अत्रगाथा ॥ पुरि
संमिपुरिससहो जन्माइमरणकालपङ्कतो ॥ तस्सउबालाईयापक्कवजेयाबहुविगप्पा

षट्गुणहाणीबुद्धीथी ॥ जेमअगुरुलदुत्त ॥ पक्कव
तेमक्विणजेदथी ॥ केवलपणेवुत्त ॥ श्रीजिन० ॥ ७ ॥

संततिगावे ॥ सुरकिन्नरनिसदीसोरे ॥ ह्रमं ॥ ६ ॥ गुरुश्रीलाजविजयवरर्षित ॥
 ताससीससोनागो ॥ श्रुतव्याकरणादिकबहुग्रंथे ॥ निर्व्यंजशमतिलागीरे ॥ ह्रमं ॥
 ॥ ७ ॥ श्रीगुरुजितविजयतससीसो ॥ महिमावंतमहंतो ॥ श्रीनयविजयविबुद्गुरु
 घ्राता ॥ तासमहागुणवंतोरे ॥ ह्रमं ॥ ८ ॥ जैगुरुस्वपरसमयअन्यासे ॥ बहुउपायकरी
 कासी ॥ सम्यग्दर्शनसुरुचिसुरजिता ॥ मुज्जमतिमुजगुणवासीरे ॥ ह्रमं ॥ ९ ॥ जशसे
 वासुपसार्येसहजे ॥ चिंतामणीमेलहिउ ॥ तसगुणगाइशकुंकेमसधला ॥ गावानेगह
 गहिउरे ॥ ह्रमं ॥ १० ॥ तेगुरुनीजकिमुजशक्ति वाणीएहप्रकाशी ॥ कवियशविज
 यज्ञोएमजणयो ॥ दिनदिनबहुअन्यासीरे ॥ ह्रमं ॥ ११ ॥

॥ कलश ॥

एमइव्यगुणपर्यायेकरी जेहवाणीविस्तीरी गतपारगुरुसंसारसागर तरणतारणवर
 तरी तेएहजाणीमुजनमधुकर रमणसुरतरुमंजरी श्रीनयविजयबुधचरणसेवक जश
 विजयबुधजयकरी ॥ १ ॥ सर्वगाथा ३८५ इयमुचितपदार्थोद्गापनश्रव्यशोना
 बुधजनहितहेतुर्जावनापुष्पवाटी ॥ अनुदिनमितएवध्यानपुष्पैरुदारै जैवतुचरणपूजा
 जैनवाग्देवतायाः ॥ १ ॥

इतिउपाध्यायश्रीयशोविजयगणिकतइव्यगुण
 पर्यायनोरासबालावबोधसहितसमाप्तः

जे संयोगतेपण आकृतिनीपरें पर्यायकहेवायळे केमके पर्यायनालक्षण जेदरूप श्री
उत्तराध्ययनसूत्रें एरीतेंकहाळे ॥ ११ ॥

एकतपृथकततेमवली ॥ संख्यासंवाण ॥ वलीसंयोग
विजागए ॥ मनमांतुआण ॥ श्रीजिन० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ उक्तंच ॥ एगत्तंचपुद्दुत्तंच संखासंवाणमेवय ॥ संयोगायविजागाय पङ्कवाणं
तुलस्करणं ॥ १ ॥ एगाथातुंमनमांथाण एमदिगंबरनयचक्रनाकर्त्तदिवसेननेकहेळे १ २

उपचारीनयशुद्धते ॥ जोपरसंयोग ॥ असन्नूतम
नुजादिका ॥ तोनयशुद्धयोग ॥ श्रीजिन० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवेजोएमकहेसोजे धर्मास्तिकायादिकने परद्वयसंयोगळे तेउपचरित प
र्यायकहियें पणअशुद्धपर्यायनकहियें इव्यान्यथात्वहेतुनेविषेज अशुद्धत्व व्यवहार
ळे तेवतीतो तेमाटे मनुष्यादिकपर्यायपण अशुद्धनकहो असन्नूतव्यवहारनयग्राह्य
माटे असन्नूतकहो ॥ १३ ॥

धर्मादिकपरपङ्कयें ॥ विसमाइएम ॥ अशुद्धताअ
विशेषथी ॥ जिअपुजलजेम ॥ श्रीजिन० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ द्वित्तुकादिक पर्यायनीपरें एद्वयजनकअवयवसंघातनयेंज अशुद्ध इव्यव्यं
जनपर्यायपणुंज कहेतारुहुंजागे तस्मादपेक्षानपेक्षान्यांशुद्धाशुद्धानेकातव्यापकत्वमे
वश्रेयः तेहिजदेखाहेळे धर्मादिकने परपर्यायें एटल्लेस्पर्यायथी विषमायीके० विल
कृत्यताएमजाणवी केमके परापेक्षायें जेमजीवद्वय पुजलद्वयनेविषे अशुद्धतानो
विशेषनथी ॥ १४ ॥

एमजसजातिविजातिथी ॥ ज्व्येंपङ्काय ॥ गुणोस्व
जावविजावथी ॥ एचारकहाय ॥ श्रीजिन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे प्रकारांतरे चारप्रकारनापर्याय नयचक्रमांकहाळे तेदेखाहेळे एमज
स्वजातीयद्वयपर्याय तथाविजातीयद्वयपर्याय वलीस्वजावगुणपर्याय अनेविजा
वगुणपर्याय एरीतेंचारजेद पर्यायनाकहेवा ॥ १५ ॥

द्व्यणुकमनुजकेवलीवली ॥ मतिमुखदिदंतता ॥ एप्रायि
कजेणद्वयथी ॥ अपुपङ्कवसंत ॥ श्रीजिन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवेउदाहरणदेखाहेळे द्विप्रदेशादिकस्कंधते स्वजातीय इव्यपर्यायकहि

दिपदतौख्यप्राप्ति सकलप्रवचन परिज्ञाप्राप्ति इत्यादिकसर्वनो साहायताजकारि एषो गढे एसामर्ष्ययोगना बेजेदढे एकधर्मसन्यास बीजोयोगसन्यास.

धर्मसन्यासते मोहादिकहृयोपशमरूप तथायोगसन्यासते कायादिकव्यापार का योत्सर्गकरणादिक एबेप्रकारनुं सामार्ष्ययोगते समस्तजानप्राप्तिहेतुथाय प्रथमतो धर्मसन्यास सामार्ष्ययोगते बीजेअपूर्वकरणेहोय एटलेप्रथम अपूर्वकरणे यथाप्रवृत्ति करणानीसंज्ञाते तेथीअधिकृत धर्मसामार्ष्ययोगनहोय अनेबीजेअपूर्वकरणेते ग्रंथि जेदनुंनिबंधनढे तेमाटेप्रथममूकी बीजुकुं यतःजागंतीतापठमं गंतीसमइकमेजवेबी यं ॥ अनिअट्टिकरणंपुण सम्मत्पुररकडेजीवे ॥ १ ॥ इतिवचनात्

अपूर्वकरणते आत्मवीर्यं गुणपरिणाम अपूर्वअपूर्व अनाविकाले जेजेगुणगुण तर परिणाम धर्मस्थानकनेविषेहोय तेधर्मसन्यास बीजेअपूर्वकरणे ग्रंथिजेदफलते सम्यक्दर्शन समसंवेगादिकद्विग आत्मपरिणाम यतः॥ शमसंवेगनिर्वेदाऽनुकंपास्ति क्यलहृष्टैः ॥ पंचनिःपंचनिःसम्यक् सम्यक्त्वमुपलक्ष्यते॥ १ ॥ इतियोगशास्त्रे तत्त्वार्थभ्रंशान सम्यक्दर्शनं तैवारपठितथाविध कर्मस्थितिने उढीकरे संख्यसागरोपमातिक्रम यावत् तैवारंप्रथम धर्मसन्यास सामार्ष्ययोगहोय यतःगंठितिसुदुप्रेठं करकडघण रूढगूढगंठिव ॥ जीवस्सकम्मजणितं घणरागदोसपरिणामो ॥ १ ॥ तन्मत्तमिउलक्षे प लियपदुत्तेणसावउडुळा ॥ चरणोपसमखयाणं सागरसंखंतराहुंति ॥ १ ॥ माटे स्थितिजेदथीकपर जेमजेमवधे तेमतेम आयुजीकरणते जेमजेम आत्मवीर्योह्लासं गुण स्थानकजनन तेसर्वधर्मसन्यास सामार्ष्ययोगकदिये तैपारमार्थिक तात्विककदिये ते माटे प्रथमकह्यो अनेकोइकवेलाये प्रब्रज्याप्रतिपत्तिकाले अतात्विककदिये केमके प्र ब्रज्यासन्मुखतोढे पणप्रब्रज्याआदरीनथी माटे तिहांज्ञानरूप प्रतिपत्तिविशेष होय पणधर्मसन्याससामार्ष्याधिकारी नवविरक्तिजोइयेतेयुक्तढेकेमके सिद्धांतमांकहुंढे.

प्रब्रज्याधिकारी आर्यदेशोत्पन्न विशिष्टजाति कुलमर्यादोपेत अगुणकर्म मलबुद्धि प्रपंच तेप्रायेद्वीणढे अने मनुष्यपणानुंनिमित्तडुर्जनढे संपदातेचपलढे विषयतेइखीय हेतुढे जेसंयोगते वियोगमिलितढे शरीरते प्रतिहृष्टे मरणयुक्तढे दारुणविप्राक एवा संसारनुं अनेकप्रकारे निर्गुणपणुजावीने सहजपणे तेसंसारथी विरम्योथको अल्प कषाय अल्पहास्यादिके निरविकारपणे वेदोदयादिकतइ विनीतपरवास पणे राजामात्यादिबहुजन मान्य अज्ञोदकारी सुंदरअंग भ्रंशवंत एवोजेहोयते प्रब्रज्या आराधक ज्ञानयोगनोआराधनार इत्यादिकगुणोपेत धर्मसन्याससामार्ष्ययोगजाणवो.

योगकह्यो ए सर्वजिनराजना वचनसुंसारते एजपरमपदके ० मोहृतेहनोजोगते केम
के एडव्यादिकविचारें शुक्लध्यानसंपदार्ये मोहृपामिये ॥ १ ॥

मध्यमकिरियारतहुए ॥ बालकमानेलिंग ॥

षोडशकेंचाण्युंधरे ॥ उत्तमज्ञानसुरंग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एडव्यानुयोगमां जे रंगधरे तेहनेजपंमितकहिये एहदुं अनियुक्तसारखेंसम
थेंते षोडशकवचनंचेदं ॥ बालःपश्यति।लिंगं मध्यमबुद्धिर्विचारयतिवृत्तिं ॥ आगमत
त्वंतुबुधः परीहृतेसर्वयत्नेन ॥ २ ॥

नाणरहितजेशुचक्रिया ॥ क्रियारहितशुचनाण ॥

योगदृष्टिसमुच्चयकह्यो ॥ अंतरखजुआजाण ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ज्ञानरहितजे शुचक्रिया अनेक्रियारहित जे शुचज्ञान तेनेयोगदृष्टिसमुच्चय
मां खजुआ अनेसूर्यजेटलो आंतरोकह्ये ॥ ३ ॥

खजुआसमीक्रियाकही ॥ नाणजाणसमजोय ॥

कलियुगएहपटंतरो ॥ विरलाबूजेकोय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तात्विकः पक्षपातश्च नावश्याचयाक्रिया ॥ अनयोरंतरंज्ञेयं नातुखद्योतयो
रिव ॥ इत्यादिकयोगदृष्टि समुच्चयं कथ्यते ॥ ४ ॥

क्रियामात्रकृतकर्मस्वय ॥ दहुरचुन्नसमान ॥

ग्यानकिर्तुपदेशपदे ॥ तासठारसमजाण ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ मंमुक्तचुन्नकप्यो किश्याजाणितकलकिलेसाणां।तदहुरचुन्नकप्यो नाणकठ
तंचआशाए ॥ १ ॥ इत्युपदेशरहस्ये एतदर्थसंग्रह ॥ ५ ॥

मिथ्यात्वादिककर्मधिति ॥ अकरणनियमेंजाण ॥

अप्रतिपातिज्ञानगुण ॥ महानिशीथहसाप ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेज्ञानते सम्यक्दर्शनसहितजआवे तेपाम्यापति मिथ्यात्वमांआवेतोप
ए एककोडाकोडी सागरोपम उपरांत कर्मबंधजीवनकरे बंधेंखनवोलेयकयावितिवच
नात् एअनिप्रायें नंदिपेएनेअधिकारें महानिशीथे ज्ञानगुण अप्रतिपातिकह्योते व
चराध्ययनेप्युक्तं ॥ सूइजहालसुजा एणस्तस्फ्रियवरंमिपडिआवि ॥ इयजीवोविसमुक्तो
एणस्तस्गठविसंसारे ॥ १ ॥ ६ ॥

दर्शनजेषयाजूजूच्या ॥ तेऊधनजरनेफेररे ॥ जेदधिरा
दिकदृष्टीमां ॥ समकेतदृष्टीनेहेररे ॥ वी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ उधनजरनाफरने अनुसारं षटदर्शननाजेद जूवाजूदाधया तेउधदृष्टीं
इहां अधिकारनथी इहांतो मित्रा तारा बला दीसा स्थिरा कांता प्रजा परा॥नांमानियो
गदृष्टीनां लक्षणेतुनिबोधत॥१॥ एआतयोगनीदृष्टीना अधिकारणे तेमांबोधज्ञानप्रकाश
कहेवोहोय तेकहेते तृणगोमयकाष्टाग्नि कणदीपोपमप्रजा ॥ ताराकंचंनारत्नसदृष्टे
दृष्टिरष्टधा ॥ १ ॥ इतियोगदृष्टिसमुच्चये ए आत्मापहेली चारदृष्टीजणें मिथ्यादृष्टी
अने पावली धिरादिकचारदृष्टी ग्रंथिजेदधीहोय एटजेधिरादिकधी सम्यक्तरे माटेस
दृष्टी योगदृष्टीएवुंबिरुदधते पणआतेनेयोगदृष्टी केमकहियें एवुंकोइप्रश्नकरे तेनेउ
त्तरकहेजे पहेलीचारदृष्टीमां सतसंगनायोगणे तेमांपण बीजाध्यानकरेते तेमाटे
सददृष्टि कहियें एशब्दार्थयोगदृष्टीकही ॥ ३ ॥

दर्शनसकलनानयग्रहे ॥ आपरहेनिजजावेरे ॥ हितक
रीजननेसंजीवनी ॥ चारोतेहचरावेरे ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेधिरादिकदृष्टीवंतप्राणी समस्तबेदर्शनना नयग्रहणकरे तेने अदेषु
राखे अनेपोतानास्वभावमां स्यादनित्यानित्यपणे जगत्त्वचने एजावमावनें छु-दृष्टीना
जंगकरेनहीहितकारी जब्यजननेछु-दोपदेशरूप संजीवनीके औषधीनांचारोचरावीने
आपस्वरूपप्रगटकरावे तेनुंदृष्टांतउपनयें करीकहेते कोइकनगरें कुलवंतपुत्ररहेतेनी
बेस्त्रीकेएकवृ-दसुशीलविनीताढे बीजीवकळे तेवकस्त्रीपोतेपोतानापतिसार्थें कामक्रीडा
करी दिवसेवृषजनीविद्यार्थें वृषजकरी जर्तारनेखेत्रमांमूकीआपे अनेवृ-दस्त्री धणीनास
गपणनेमाटे दिवसनुतेवृषजपासेरहिने चारापाणीनी खबरकरे एमकरताकेटलेक
दिवसे तिहांविद्याधरदंपतिविमानेबेसीआव्या तेवृषजदेस्त्री विद्याधरपोतानीस्त्रीनेकेह
वालागोके आवृ-दस्त्रीयें जर्तारनीसेवाकरवामांभीढे लघुस्त्रीयेंजर्तारने वृषजकल्योढे
एमसर्ववातसांजली विस्मयचित्त आनंदपामीथकी तेविद्याधरनीस्त्रीपोतानाजर्तार
ने कहेढेके एवृषजपुरुषथयीजाय एवोकोइयोगणे विद्याधरेकहुं असुकवटसमीपेंजे
औषधीढे तेचरावेतोपुरुषथइजाय एमकहीविद्याधरगयो वृ-दस्त्रीए तेविद्याधर
नीसर्ववातसांजलीने तेवचनप्रतीते प्रयत्नकरी तेसर्ववटसमिपवर्ति औषधीग्रहीते
तेनोचारोवृषजनेचराव्यो तेथीवृषजतेपुरुषथयो स्त्रीनीसेवाजक्ति जर्तारजाणी एद
ष्टांते इहां उपनयपुरुषतेआत्मा तेमजेपोपद्युप्रार्थेंकल्यो तेअद्यु-दचेतनास्त्री अनेजेशो

शदौग्रंथे ॥१॥ चरणपतितवलीश्रावको ॥ तनुयर्माविलीजेहोरे ॥ तेहनेज्ञानप्रधान
 ठे ॥ मुनीनेठेगुणगेहोरे ॥ श्रीजिन० ॥ १३ ॥ आवश्यकमांहेजाषिठ ॥ तेयोगही
 ज्ञानप्रधानोरे ॥ आचरणापथचालतां ॥ जेइयेंजशबहुमानोरे ॥ १३ ॥ अर्थ ॥ अत्र
 आवश्यकगाथा ॥ दंसणपरकोसावय चरित्तन ठेयमंदधम्मये ॥ दंसणचरित्तपरको सम
 एपरलोगकंखंमि ॥ १३ ॥

॥ ढालशोलमो समविसारदाए वरदायकदेवीएदेशी ॥

आत्मअर्थिनेअर्थप्राकृतवाणी ॥ एमएमेंकीधीहीघडेवलटआणी ॥ मिथ्यादृष्टी
 नेएहमांमतिमुजाणी ॥ सम्यकदृष्टीनेलागेसाकरवाणी ॥ १ ॥ गुरूपासेंसीखीअर्थए
 हनाजाणी ॥ तेहनेएदेजोजेहनीमतिनवीकाणी ॥ लघुनेनयदेताहोएअर्थनीहांणी ॥
 योगदृष्टिसमुच्चयएहवोरीतिवखाणी ॥ ३ ॥ सामान्यमजाणोएतोजिनब्रह्माणी ॥ ज
 लीपरेंसंजालोतत्वरयणीखाणी ॥ एष्टजमतिमाताडुरमतिवेलिकुपाणी ॥ एशिवसु
 खसुरतरुफलरसत्वादनिशाणी ॥ ३ ॥ एहनेसुपसायेंउजाजोडीपाणी ॥ सेवेनरकि
 न्नरविद्याधरपविपाणी ॥ एअमियदृष्टीथीजहेनीमतिसीचाणी ॥ तेमांहेवन्नसेसुरुचि
 वेलीकरमाणी ॥ ४ ॥ बहुजावएहनाजाणेकेवलनाणी ॥ संखेपेएतोगुरुमुखथीकहेवा
 णी ॥ एहथीसंजारीजिनगुणश्रेणीसुहाणी ॥ वचनांनुष्ठानेसमापत्तिपरमाणी ॥ ५ ॥
 एहथीसवीजांएपापश्रेणीठजाणी ॥ गुणश्रेणीचिढतांलहेमुक्तिपटराणी ॥ घनघातिक
 र्मनेपीलियेंजेमतेलघाणी ॥ निर्मलगुणएहथीपामियाबहुजविप्राणी ॥ ६ ॥ खलज
 नजोएहमांदेशधरेअजिमानी ॥ तोपणसक्कनथीएहनीख्यातिमचाणी ॥ गुणमणिर
 पणायरजगठचमगुणठाणी ॥ जशदियेगुणीसक्कननेसंघअनंतकव्याणी ॥ ७ ॥

॥ ढालसतरमोदेशीहमचडीनीठे ॥

तपगठनंदनसुरुतरुप्रगटथो ॥ हीरविजयसूरिंदो ॥ सकलसूरिमांजेसोजागी जेम
 तारामांचंदोरे ॥ हमचडी० ॥ १ ॥ तासपाटविजयसेनसुरेश्वर ॥ ज्ञानरयणनोदरि
 ठं ॥ साहिंसनामांजेशपाथ्यो ॥ विजयवंतगुणजरिठरे ॥ हम० ॥ २ ॥ तासपाटे
 विजयदेवसूरिस्तर ॥ महिमावंतनिरीहो ॥ तासपाटेविजयसिंहसूरिस्तर ॥ सकलसू
 रिमांलीहोरे ॥ हम० ॥ ३ ॥ तेगुरुनाठत्तमठयमथी ॥ गीतारथगुणवाथ्यो ॥ तस
 हिततिखतपोअनुसारे ॥ ज्ञानयोगएसाथ्योरे ॥ हम० ॥ ४ ॥ जशठयमठत्तममार
 गनो ॥ जजेजावथीजहिंयें ॥ जसमहिमामहिमायेंविदीतो ॥ तसगुणकेमनगहिंयेंरे ॥
 हम० ॥ ५ ॥ श्रीकव्याणविजयवरवाचक ॥ हीरविजयगुरुसीतो ॥ उदयाजशगुण

धारते इन्द्रियनेविषयायै नजोडे ६ धारणाते एकशुद्धवस्तुचिंतन ७ ध्यानते ध्येयचिंतन
रे ८ समाधीते जे अर्थचिंतव्या ते तुंजतन्मयपणे अनुभव एवमंगयोग प्रवृत्तिज्ञाएवी

योगनाबीजइहांग्रहे ॥ जिनवरशुद्धप्रणामोरे ॥ जा
वाचारजसेवना ॥ नवनद्वेगसुठामोरे ॥ वी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वलीबीजी पणअष्टयोगांगीनी प्रवृत्तिकहिडे १ अक्षेप २ जिज्ञासा ३ सु
श्रुषा ४ श्रवण ५ बोध ६ मीमांसा ७ परिशुद्धि ८ अग्रप्रतिपत्ति प्रवृत्तिरष्टांगकीतही
इत्यादिकसर्वयोगनालक्षणजे वली १ जिननाम २ स्थापना ३ इव्य ४ जाव ५ मुष्ट
इत्यादिक योगनाबीजजे तेनेइहांसंग्रहे तेनेप्रणमनकरे जावाचार्य सूत्रोक्तप्रवृत्तिये
जावणकरनार स्ववीर्यपंचाचारमां गोपवेनही तेवाआचार्यनीसेवना पर्युपासनाकरे
तथाजवउद्वेगजे संसारनोत्यागतेज शुनस्थानकनीप्राप्तिजे एवुंजाणे ॥ ८ ॥

उच्यअग्निग्रहपालवा ॥ उषधप्रमुखनेदानेरे ॥ आदरआ
गमआसरी ॥ लिखनादिकबहुमानेरे ॥ वी० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ ग्रंथिचेदविना जावाग्निग्रहकहेवायनही तोपणइव्याग्निग्रहतो हर्षशीपाजे
तेऔषधप्रमुख वस्त्रपात्रादिकदेवाना अग्निग्रहते आदरसहित आगमनाविधिने अ
नुसारें साधुजनने उचितहोयतेआपे तथाबहुमानपणे पुस्तकलिखनादिक उद्यमक
रावे इहासिद्धांतादिकमां सन्मार्गजेमाटे तेतुंजखनसमजवुं ॥ ९ ॥

लेखनपूजनआपवुं ॥ श्रुतवाचनानुदग्राहोरे ॥ जाववि
स्तारसंज्ञायथी ॥ चितनजावनचाहोरे ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ सिद्धांतोना लखवादिकमां तथा वीतरागनाबिंबोनी पूजनमां तेनाइव्य
मसारादिकना आपवाने सावधानहोय तथासन्मार्गपरूपक श्रुतके ० शास्त्रनीवाचना
नो उदग्राहोके ० उद्यमयोगमेलवे वली संज्ञायवाचनादि पांचप्रकारना विस्तारसांजनी
जावविस्तारते जावआस्थादिकना प्रत्ययवधारे तेनीचिंतना जावनानी चाहनापरे

बीजकथाजलीसांजली ॥ रोमांचितहुयेदेहरे ॥ एहअ
वंचकयोगथी ॥ लहियेधरमसनेहरे ॥ वी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ संवेगजावनी यथास्थितता समसंवेगसत्प्रवृत्ति अज्ञानिराशय परोपका
रकरण इःखितानुकंपा सत्शोभानुचरण औदार्य धैर्य गांभीर्य सहजप्रसुखादिक
बीजकथी योगांगकथासांजलीने रोमांचित हर्षोत्कर्ष कंटकितशरीरिथाय एहवाप्रश

श्रीपार्श्वनाथायनमः

अथश्रीमद्यशोविजयजीवपाध्यायकृतआठदृष्टी
नीसशावालाबोधसहितलिखियेँठैयें

ऐंछश्रेणीनतंपार्श्व श्रीशंखेश्वरनामक॥लिखा
मियोगदृष्टिस्वा ध्यायार्थलोकजाषया ॥ १ ॥

अर्थ ॥ इंदनासमुदायके जेनेविषे एवीश्रेणीपरंपरा तेनम्याकेजेने एवाश्रीशंखेश्वर
पार्श्वनाथप्रते प्रणामिने यमनियमादिक तथाअष्टांगयोग प्राणयामादिकके जेनेविषे
एवाजे योगनाशास्त्रपातंजलादिक तेमांपोचवानेनजोक एवोश्रीहरिजइस्वरिकृत यो
गदृष्टिसमुच्चयग्रंथके तेनाजावआणीने सकलतार्किकशिरोमणीवाचकराजश्रीयशो
विजयजीवपाध्याययोगदृष्टीनो सशायरच्योके तेतज्ञानोक्षेशमात्र जावार्थजाएवाने
अर्थे प्राकृतजाषायें टवार्थलिखियेँठैयें.

तिहांप्रथम योगशब्दतेसुं तिहां मन वचन कायाएत्रणयोगकेतथाअष्टांगयोगके त
थाज्ञानदर्शनादियोगके अथवाजेजेवस्तुनायोग युंजनकरियेंतेयोगकहियें एमबहुप्रका
रनायोगके पणइहांतो शास्त्रनीआदे पातंजलादिक ग्रंथानुयायी त्रणयोगकह्याके ते
ग्रहवा तेनानामकहेके १ इहायोग २ शास्त्रयोग ३ सामर्थ्यप्रतिज्ञायोग.

१ तेमां तथाविधपोताना ज्ञानावरणादिककर्मने ह्योपशम विशेषें सांजव्याभ्रुत
तुं अर्थज्ञानलेइने करवावांठतापुरुषने पणप्रमादयी धर्मव्यापारयोगें विकलरहित अ
नेअंतःकरणेविषे सूत्रार्थनो इहकपणोहोयपण यथार्थबोधनही तेइहायोगकहियें.

२ यथार्थस्वरूपें विकयादिकनोत्यागी अप्रमादिधर्मव्यापारयोगवंत अश्रवांत तीत्र
बोधेंकरी वचनतुं वितथ जाषणनकरे तथाविध मोहनाअपगमयी सत्यप्रतीतवं
त तथा कालादिविकलपणानोबाधायें अतिचारादिकदोषने जायेतोखरो पणतथा
प्रकारेंटालीनशके तेवापुरुषने शास्त्रयोगकहियें.

३ शास्त्रमादेखाडयाजेठपाय तेनेअतिक्रमिने शक्तिनाअधिकपणायकी धर्मव्यापा
रयोगआदरे तेसामर्थ्याख्ययोगकहियें सिद्धिपदप्राप्तिनाविशेषण एमांवंहुंके तेनेअ
तिक्रमेनही शास्त्रयकीजसर्व अर्थांतजायो एसामर्थ्याख्ययोगयी सर्वज्ञपदप्राप्ति सि

सके० गुणतेतुं टाणुके० स्थानकहोय एटलेसुकधुं जे अजव्यने इर्नव्यने बहुगुजल
परावर्त्तवालानेतो थोडाजवनहोय जे सठहठ कदाग्रही अत्यंतअजिनिवेशी गुरुआ-
शातनावालाने एट्टीनहोय ॥ १५ ॥ एरीतेंप्रथममित्रादृष्टीनोविचारकह्यो.

॥ ढालबीजोमनमोहनमेरेएवेशी ॥

दर्शनतारादृष्टीमां ॥ मनमोहनमेरे ॥ गोमयअगनिसमान ॥

म० ॥ शौचसंतोषनेतपजला॥म० ॥ सस्त्रायईश्वरध्यान॥म० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवेतारादृष्टीनो विचारकहेढे तारादृष्टीनेविषे मित्रादृष्टीथी मिथ्यादर्शन
शीरीतें मंदहोय तथातिहाबोध कवोहोय तेकहेढे गोमयके० ढालानीअग्निसरिखो
जेमढालनामोराथी अग्निवधे तेमबोधवधतोजाय कांइककार्यसाधकथाय तिहांशौ
च एटलेमननिर्मलरहे अने संतोषतेप्राप्तवस्तुथी आगलतज्ञानवधारे वली तपते
इह्वारोधकरे एवोतपसस्त्रायते सुकथा सांजलवानुंतथा श्रुतजणवादिकनुंहोय अने ई
श्वरध्यानते आत्मानेहितचिंतवनकरे जेरखेकोइ अकार्यसेवीसतो इर्गतिपामिसा॥ १२ ॥

नियमपंचइहासंपजे॥म०॥नहीकिरियाजुधेग ॥म०॥ जिज्ञासा

गुणतखनी ॥ म० ॥ पणनहीनिजहठटेग ॥ म० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ वलीएट्टीनेविषे पूर्वेकह्याते पांचनियमसंपजे महोटीक्रियापामे तेमांअखे
दहोय एटले परलोकहितारंज कार्यकरतां उधेगनपामे वलीजिज्ञासाते जाणवानी
वांढाहोय तत्वगुणनेविषे तत्वसत्कथायोगनी जिहां प्रीतिहोय तथाकरणकरावण
अनुमतिरूप. निरविकारपणुंहोय पणविशिष्टपणो पोतानाहठकदाग्रहनोटेकराखेतही

एट्टीहोयवरततां ॥म०॥ योगकथाबहुप्रेम ॥म०॥ अनुचि

ततेहनआचरे ॥ म० ॥ वाल्योवलेजेमहेम ॥ म० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एट्टीमांवर्त्ततोप्राणी अष्टांगयोगादिकनी कथामांबहुप्रेमधरे योगशुद्धी
क्रियाशुद्धीमां सफलप्रसिद्धकार्यसाधे जेथकीपरलोकनेविषे अहितारंजफलपामियें
एवुंअनुचितकार्य आचरेनही तेप्राणीने हितसिखामणकहेढते जेरीतेंसोनुंवाव्योवले
तेवीरीतें सरलपणुआदरे ॥ १४ ॥

विनयअधिकगुणीनोकरे ॥ म० ॥ देखेनिजगुणहाण ॥ म०

त्रासधरेजवजयथकी ॥ म० ॥ जवमानेदुखखाण ॥म० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ जेपोताथीअधिक गुणवंतप्राणीहोय तेनोविनयकरे अनेपोते विशेषशु

बीजोयोगसंन्यास सामर्थ्ययोगते पारमार्थिक तात्त्विककेनेकहियें कृपकश्रेणीगत योगीने क्वांतादिकगुणसर्वे कृत्योपशमपणे नीपनाने यावत्केवलज्ञानलाज जोगशील लगे तथातेहिजलाचवेलायें शैलेसीश्रवस्थागत योगनिर्हंधनकाजें पण परमार्थिक योगसंन्यास सामर्थ्यकहियें तेमाटेएत्रणयोगमां प्रथमयोगते चरमाकहियें पणचंभ्य मिथ्यादृष्टीनेहोय अनेबीजोयोग सम्यकदृष्टिअधिचेदपठें देशविरतिप्रमुखनेहोय तथा त्रीजोयोगते पण वीहानेसन्मुख जंवविरक्तअप्रत यावत् अयोगश्रवस्थालगेजाणतुं एमएत्रणयोगकहाळे तेंतुंविचार योगदृष्टिसमुच्चयमंथयी विशेषजाणतुं इहांजे शमात्रलख्युंते तेयोगतुंदृष्टिदर्शन सामान्यमात्र ज्ञानावरणीयना कृत्योपशमंजाणतुं इहादिविचारणायेंवेखतुं तेनेदृष्टिकहियें तेदृष्टिस्वरूप सर्वआगळेंकेसे तेथीजाणतुं.

॥ हालपहेलोचतुरसनेहिमोहनाएवेशी ॥

शिवसुखकारणउपदिशी ॥ योगतणीअडदि ठरि ॥ तेगुणयुणी
जिनवीरनो ॥ करसुंधर्मनीपुठरि ॥ वीरजिनेसरदेशना ॥ २ ॥

अर्थ ॥ शिवके० निरुपडव उत्तरोचरजेआव्याो निर्विघ्नसुखतेना कारणके० हे तुयें श्रीवीरस्वामीयें योगनीआवहृष्टीउपदेशी तेश्रीवीरतुंगुणस्तवीने धर्मनीपुष्टीकरसुं यतःविदारयतियत्कर्म तपसाचविराजते॥ तपोवीर्येणयुक्तश्च तस्मा वीरइतिस्मृतः॥ १ ॥ तथा इर्गतिप्रपत्तत्राणि धारणाधर्मश्च्यते॥संयमादिदशविधः सर्वज्ञोक्तोविमुक्तये॥ १॥ अथवा अपरजाव व्यतिरिक्त केवलवस्तुस्वजावपणुं निरावरणपणे सादिअपर्यवसा नपणेतेधर्म एतामान्यपणे एवीश्रीवीरनीदेशनाके० वाणीजे ॥ १ ॥

सघनअघनदिनरयणिमां ॥ बालविकलनेअनेरारे ॥ अ
रथजोयेजेमजुजूआ ॥ तेमजुघनजरनाफेरारे ॥ वी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जेम सघनके० मेघसहितदिवस अने अघनके० मेघरहितदिवस एट ले केटलाक मेघघटासहितदिवस अने केटलाकमेघघटारहितदिवस एरीतें जेमदिव सदिवसोमांजेद तेमज रात्रिनापणजेदळे वलीतेजेदनादेखनाराजेळे तेपण एकबा लदृष्टि एकविकलदृष्टि एकअनेरा तेमांतरुण वृद्ध रोगीदृष्टी इत्यादिकअनेक तेजेम पदार्थनेजुए पणतेमां ज्ञानावरणीयादि कर्मविचित्रतायें सामान्य विशेषणादिदृष्टीमां अनेकफेरपडे जूदाजूदाअर्थदेखे तेसर्वउघदृष्टिकहियें तेउघदृष्टिबहुजातिनीजे ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एदृष्टीनागुणते बोधज्ञानप्रवाहनी सरिसमानढे जेमकूपवापीप्रसुखे पाणी नीकलवानी सेरिहोय तिहांवणएकरतां पाणीतुरतपामियें तेनीपरें सिरीढे जेमरा जा शय्यायेंसुतोहोय अनेकोइक याचकादिक आशाशींगीतगाय अनेराजा पोता नाविषय कषायमां एकबेशब्दसांजले तेजेमनिर्धक तेमएदृष्टीरूपगुणविना जेटलुंसां जलडुं तेबोधनकरे तेसर्वथलकूपसमानजाणवुं ॥ ३ ॥

मनरीजितनुउल्लसेजी ॥ रीजिबुजेएकतान ॥ तेइहावि
एगुणकयाजी ॥ बहिराआगलगानरे ॥ जि० ॥ घ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जिहांमनमां रीजपामें शरीररोमांचितथाय तथारीजअने बुजके० बोध तेएकतानेमिले तेकथासांजलीजेरवामांढे अनेतेवीइहानागुणविना जेतलकथासांजल वीतेतो जेमबहिराआगल गीतगानकरवा निःफलतेरीतेंनिःफलजाणवी ॥ ४ ॥

विघनइहांप्रायेंनहीजी ॥ धर्महेतुमांकोय ॥ अनाचारपरि
हारथीजी ॥ सुयशमहोदयहोयरे ॥ जिन० ॥ घ० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एदृष्टीनागुणमां धर्मनुंकार्यकरतायका प्रायेंकोइविघन अंतरायथायनही केमके अनाचारनोपरिहारथाय तेथीजलोसुयश महोटाउदयनोलान प्राप्तिनोविस्तारपणुं इत्यादिकगुणनो हेपहोय एदृष्टीनेविषे अज्ञयोगनाप्रारंजहोय सुकथाश्रवणसंमोहा थिरकार्यकर्ताइत्यादिकगुणनोहेपहोय ॥ ५ ॥ एबलानामेत्रीजीदृष्टीकही

॥ ढालचोथोजांजरीयासुनिवरधनधननुमअप्रतारएवेशी ॥

योगदृष्टीचोथीकहीजी ॥ दीप्तातिहांनउथ्यान ॥ प्राणायामतेजावथी
जी ॥ दीपप्रज्ञासमज्ञान ॥ मनमोहनजिनजी ॥ मीठीताहरीवाण ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेदीप्तानामे चोथीदृष्टीकहेढे एदृष्टीमां १ समान २ उदान ३ व्यान ४ अपान ५ प्राणायाम एपांच तेमां १ समान तेहृदयनाजिनोवायु २ उदानते हृदयअने मस्तकवचें ३ व्यानते सर्वत्वचावर्ति वायु ४ अपानते अंगवर्तिवायु ५ प्राणायामते श्वासोत्वास एअनिलके० वायुनापांचजेद जाणवा १ रेचक २ पूरक ३ कुंजक पवनसाधे तेथीप्रशांतवाहितानोलानथाय तिहां एकक्रियामां अपरक्रिया उपयोग तेउजानदोष लागेढे तेयद्यपिइहांअंशियेदनथी थयो तोपणप्रशस्तयोगवंत ने जावथीप्राणायामकहियें एदृष्टीमां दीपप्रज्ञासरिखोबोधजाणवो एटले तत्वश्रवण सुश्रूषाफलवती यमनियमादिकफलवति पणसूक्ष्मबोध जाणवो हेमननाप्यारा हेजिनजीतारोउपदेशे अनेतारीजेवाणीढे तेअत्यंतमीठीढे ॥ १ ॥

सेवान्तिकरीते शुद्धचेतनास्त्री अनेविद्याधरगुरुमल्यो तेविद्याधरनीस्त्रीते दयाधर्मकरणी तेपोहितोपदेशरूप मनुष्यगतिसमानवट तेसकलसामग्रीवंतने संजीवनीनोचाराचरावीथ्यास्थितनर्तारकीथो केमकेशुद्धचेतनाने अनुवर्चतो सर्वगुणतुं जाजनथाय तेमउपनयेथिरादिक चारदृष्टीनोषणीसर्वजीवनेहितकारीउपदेशआपे ॥४॥

दृष्टीधिरादिकचारमां ॥ मुगतिप्रयाणनजाजेरे ॥ रयणि
सयनजेमश्रमहरे ॥ सुरनरसुखतेमढजेरे ॥ वी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वलीधिरादिक चारदृष्टीमां मुक्तिनो प्रयाणके० गमनतेनाजेनही केमके एदृष्टीवंतप्राणीते प्रायेप्रतिपातिनहोय जेमवांठितनगरेजाता विचमारात्रेविश्रामकरिये तेथीजेमश्रमहाराय पणतेथीइठितपुरेजतां बाधकनथाय तेमसम्यक्तदृष्टीने मोक्षेजताथका विचमांकिहांएक सुबाहुकुमर तथा श्रीपालादिकनीपरें देवता तथामनुष्यनाजवकरवापडे तेथीमोक्षप्रयाणनो बाधनथाय ॥ ५ ॥

एहप्रसंगथमिकहुं ॥ प्रथमदृष्टीहवेकहियेरे ॥ जिहांमि
त्रातिहांबोधजे ॥ तेतृणअग्निसोलहियेरे ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एदलीवात प्रसंगथीजाणवाने योगदृष्टी तथाउगदृष्टी सर्वसंसारीजीवमात्रनीकही देखतुं जाणतुं ज्ञानावरणीयना कृपोपशमआश्रीठे पणतेनोइहांअर्थनथी इहांतोमित्रादिक आठदृष्टीनोअधिकारठे तेमांपहेली मित्रादृष्टीतुंलक्षणक्रियाबोधकहियेतेथी जिहांसतुअदावंतना संगथकी असतुप्रवृत्तिनकरे सतुप्रवृत्तितुं पदकहे इत्यादिकसंबोधज्ञानहोय तेमाटेदृष्टिकहिये हवेजिहां मित्रादृष्टीहोयतिहांजेबोधहोय तेकहेठे तृणस्पर्शना अग्नीतरिखो मिथ्यादर्शन मंदस्थिति रसादिकहोय बोधअल्पहोय ॥ ६ ॥

व्रतपणइहांयमसंपजे ॥ खेदनहीशुचकार्जेरे ॥ द्वेषन
हीवलीअवरसुं ॥ एहगुणअंगविराजेरे ॥ वी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एदृष्टीनेविषे थमादिक ? अहिंसा १ सत्य २ अस्तेय ३ मैथुनविरमण ४ अपरिग्रहता एपांचव्रतपणसंपजे वलीशुचकार्यजे दान दया देवगुर्वादिकनी कार्यप्रवृत्तिमां खेदअलस्यादिकनउपजे वलीअपरदर्शनना तथाविधदेखीने द्वेषनउपजे एवाजेसत्यप्रवृत्तिनागुण ते असत्यवृत्तिनिवारणार्थे ? पांचमहाव्रतते पांचयम नियम शौच संतोष स्वाध्यायादिक ३ योगासन ४ प्राणायामते पवनरोधतुं ५ प्रत्या

आत्मपंक्तिवैर्यनुं स्फुरणमिथ्यात्वादिकनाह्येऽप्रीहोय ॥ १ ॥ एवेपदनोअर्थलेशमात्रे
वेद्यबंधशिवहेतुजे ॥ संवेदनतसनाण ॥ नयनि
हेपेअतिजलुंजी ॥ वेद्यसंवेद्यप्रमाण ॥ न० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेवेद्यपदनोबंधते शिवके० मोहनीहेतुजे अनेसंवेदनपदते तेतुंज्ञानजा
एतुं नैगमादिकसप्तनय नामादिकचारनिहेपा तथा सप्तजंगादिक तथागमाजेसरि
खापाठ इत्यादिकेकरि निर्मलते प्रमाणेकरि वेद्यसंवेद्यपदते ग्रंथिजेदेंप्रमाणे ॥ ६ ॥

तेपदग्रंथिविजेदथीजी ॥ बेहलीपापप्रवृत्ति ॥ तप्तलोहपद
धृतिसमीजी ॥ तिहांहोयअंतनिवृत्ति ॥ म० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेवेद्यसंवेद्यपदनुंदर्शन मोहनीनानाशथी ग्रंथिजेदेंउपजे तेथीअनादिनी
अतत्ववासनामिटे संसारमांडहेली पापप्रवृत्तिते अग्रियेंतप्तलोहउपर पगमान
वानाधैर्यसरिखी समस्तअनर्थनी करनारी एवीपापप्रवृत्तिलागे तिहांअंतेएपापप्रवृ
त्तिनीनिवृत्तियाय एवेद्यसंवेद्यपदनुं लक्षणजाएतुं ॥ ७ ॥

एहथकीविपरीतिजेजी ॥ पदतेअवेद्यसंवेद्य ॥ जव
अजिनंदीजीवनेजी ॥ तेहोयवज्जअजेद्य ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अनेएवेद्यसंवेद्यपदथी विपरीतलक्षणते ठतेमिथ्यात्वे तूझबोध नहोय
तेअवेद्यसंवेद्यपदते एचारदृष्टीमां ग्रंथिजेददर्शनमोहनथीनो ह्योपशमनहोय मा
टेजेजवाजिनंदी संसारनासुखमां षणुराचेतेप्राणीने अवेद्यसंवेद्यपदहोय तेवज्जनीप
रेंअजेद्य अनादिपदने शिरेंते ॥ ८ ॥

लोकीकृपणदयामणोजी ॥ मायीमहुरठाण ॥ जवअजिनं
दीजवज्जयज्जथोजी ॥ अफलआरंजअयाण ॥ म० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एकलोकीसर्वत्र याचनशील बीजोठतेथने निजोगी कृपणतेतुंउप्रकृतिकरे
अजोदयामणोते सर्वनेअकल्याणवांजे चोथोमाथीते सर्वकाममांकपटमयहोय पां
चमुंमहुरते परनेसुखें पोतेडुःखीयाय ठघेजवके० संसारतेनोज आनंदीहोय जव
विरक्तताकेवारें नजावे सातमुंसदायसद्दुथी जयपामतोरहे आठमुंअयाणते अज्ञानम
मतत्वअतात्विकहोयकिस्थुंनजायेएआठदोषठताजे अनेटव्यानथी तिहांसुधीजेप्राणी
धर्मनोप्रारंजसाथे तेजोसाचोहोय तोपणफलेनही कुशलादेवीनीपरें निःफलारंजयाय

स्त बाह्यनासंयोग सद्व्यन्यासकरण करावणमलेथके योगनुअवंचकपणुं तेसफल
एटलेतेप्राणी विषक्रियावंचेनही क्रियानिःफलनकरे तेअवंचकयोगकहियें तेअवंचक
योगपामिने परमोत्कृष्ट धर्मस्नेहपामें मनमांजाणोजे एजाजडुष्करपयोपाम्योडुं ११ ॥

सदगुरुयोगेंवंदनक्रिया ॥ तेहथीफलहोयेजेहोरे ॥ योग
क्रियाफलजेदथी ॥ त्रिविधअवंचकएहोरे ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ रूढायुरुसुसाधुनो योगपामिने वंदनक्रिया व्यवहारविधिपूर्वकपणोसाचवे
तेथीजेफलथाय ते कहेहे एकमननेविशुद्धपणोराखवुंते योगअवंचककहियें तथा वच
नअनेकायातुं निरवंधपणोवतावुं सकलविधिप्रवर्चतावुं ते क्रियाअवंचककहियें
तेणोकरी मिष्यात्वादिक तथाविषयकषायादिकनी हीनतायें शुजगत्यादिकफलपामे ते
फलावंचक एत्रणप्रकारना अवंचकयोग तेप्राणीनेहोय यद्यपिएत्रणअवंचकयोगते सा
धुउदेसनेहोय पणअवक्रलामागिकें तथाजावसमाधि अमह्वरपणो इव्यथीएकहोते

चाहेचकोरतेचंदने ॥ मधुकरमालतीजोगीरे ॥ तेमजविस
हजगुणेहोये ॥ उत्तमनिमित्तसंयोगीरे ॥ वी० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जेमचकोरपह्नी चंडमंमलनेदेखी चाहनाकरे जेमचमर मालतीनाफूल
नोजोगीहोय तेमजव्यप्राणीने यद्यपिमोहनो क्योपशमनथी तथापि उत्तमके० प्र
धानजेशुजनिमित्त तेनोसंगीथाय एवोसहजगुणीहोय ॥ १३ ॥

एहअवंचकयोगते ॥ प्रगटेचरमावर्तरे ॥ साधुने
सिद्धदशासमो ॥ बीजनुंचितप्रवर्तरे ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एवाअवंचकयोगते जेवारें चरमपुजलपरावर्त संसारथाकतोहोय तेवारें
नीपजे तेपणकेटलाकप्राणीजेक्रियायोगीहोय तेहोने तथासाधुनेतो सिद्धदशासखिखो
परमानंदपणुंजजे तथामित्रादृष्टीवर्चताप्राणी बीजयोगनाजेअंग समता औदार्यादिक
ग्रहणकरवाने चित्तप्रयत्नवंतकरे ॥ १४ ॥

करणअपूर्वनानिकटथी ॥ जेपहेलुंगुणठाणुरे ॥ मुख्यपणे
तेइहांहोये ॥ सुयशविलासनुंटाणुरे ॥ वी० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ इहांबहेजोयथाप्रवृत्तिकरण तेना निकटके० समीपपणाथीजे स्थिति
रसें मंदपणे मिष्यात्वगुणगारो वचें शिवराज तापसादिकनी पूर्वजेदिशाहती
तेनीपरें मुख्यपणोतेजाणवुं तेकहेवुंजाणवुं जलायश शिष्टवखाणे एवा विला

अर्थ ॥ तिहावलीविचारेजे सर्वज्ञदेवकोइ ज्ञादाज्ञानधी वीतराग अघितहवा
दीएकजठे तेनाजे दासके० किंकरतेएकसर्वज्ञशासनाठे तेदेवनीजक्तिपणकहिठे ते
मांएकचित्रजक्ति बीजीअचित्रजक्ति एबेदुनोप्रकाशके० विस्तारघणोठे तेकहेठे॥ १४

देवसंसारिअनेकठेजी ॥ तेदनीजक्तिविचित्र ॥ एक
रागपरदेषजी ॥ एकमुगतिनीअचित्र ॥ म० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ जेवीतरागजाव नथीपाम्या अने संसारमादेवनामधरावेठे एवाअनेकदेव
ठे तेनीजक्तिपण विचित्रके० अनेकप्रकारनीठे एकरागधीहोय परके० बीजीदेषधी
होय तेसर्वविचित्रजक्तिमांजाणवी अनेएककेवल वीतरागनीजक्ति मुक्तिनेअर्थतेअ
चित्रजक्तिकहिठे ॥ १५ ॥

इंझियार्थगतबुद्धिठेजी ॥ ज्ञानठेआगमहेत ॥ असंमोह
शुचकृतिगुणेजी ॥ तेणेफलजेदसंकेत ॥ म० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंजक्तितोबेप्रकारनीठे अनेतेनाफलजेदतो घणापढेठे तेकहेठे कोइ
कप्राणीनीबुद्धिते इंझियमांहेजपोचेठे कोइकप्राणीतुं ज्ञानते आगमप्राप्तिनोहेतुथायठे
ज्ञानान्यासीविशेषणे कोइकनेअसंमोहपणथायठे तेणेकरीशुचकृतिगुण निपजावेठे
एनाप्रकारेंकरी फलजेदना पणबहुसंकेतथायठे ॥ १६ ॥

आदरकिरियारतिघणीजी ॥ विघनटलोमिलेलहि ॥ जि
ज्ञासाबुद्धसेवनाजी ॥ शुचकृतिचिन्हप्रत्यहि ॥ म० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवेशुचकृतिगुणतेसुं तेकहेठे विधिपूर्वकक्रियानो आदरपणोउपजे शुच
क्रियानेविषे अत्युद्यमहोय तथा रतिके० हर्षघणोहोय एवागुणधीसुंथाय कर्मावर
णनाविघनटलीजाय अनेअह्यजावनीमोहूरूपलक्ष्मीमिजे तथा तत्वज्ञानजाणवा
नी जिज्ञासाके०इहा तथा बुद्धके०ज्ञानीतत्वीपुरुषना चरणसेवानीइहा सत्संगति
प्रत्यरूपणे शुचकृतिना चिन्हलक्षणजाणवा ॥ १७ ॥

बुद्धिक्रियाजवफलदीयेजी ॥ ज्ञानक्रियाशिवअंग ॥ असं
मोहकिरियादियेजी ॥ शीघ्रमुगतिफलचंग ॥ म० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवेएनाफलकहेठे जेइंझियार्थगतबुद्धि एवीक्रियाते जवके० संसारफल
आपे अनेज्ञानक्रियातुंफलतेशिवके० मोहनुंअंगठे तेज्ञानपूर्वकअसंमोहक्रियारूपजे

एहीहोयतोपण पोतामांहीनपणुंजावे सामान्यपणुंजावे एटलेअहंरुति उत्कर्षनकरे वली चतुर्गतिरूपसंसार दुःखनीखाणवेखीने तेनाजयथी त्रासपामे यतः जम्मडुखं जराडुःखं रोगाणिमरणाणिया।अहोडुःखेदुंसंसारो जडुकिंसंतिजंतुणो ॥४॥

शास्त्रघणामतिथोमली ॥ म० ॥ शिष्टकहेतेप्रमाण ॥ म० ॥

सुयशालहेएजावथी ॥ म० नकरेजूठमफाण ॥ म० ॥ ५ ॥

अर्थ॥शास्त्रतोषणते अनेपोतानीबुद्धिथोडीठे माटेजे शिष्टके० महोटागुरुकहेतेवचन प्रमाणकरे सम्यक्प्रकारें मन वचन कायार्थें करण करावण अनुमतिरूपें निर्विकारपणुं होयतेविशिष्टजावना जावतोथको सुयशके० निर्मलकिरतीपामें तेप्राणीअबतागुणानो जूठमफाणकरेनही अज्योगकथानेविषें प्रीतिबांधे॥५॥ एटलेतारानामेंबीजीदृष्टीकही

॥ ढालत्रीजोप्रथमगोवालातपेजवेजीएवेशी ॥

त्रीजीदृष्टीबलाकहीजी॥काष्ठअगनीसमबोध॥हेपनहीआसन सधेजी॥श्रवणसमीहासोधरे॥जिनजी॥धनधनतुऊनपदेश॥१॥

अर्थ ॥ हवे बलानामे त्रीजीदृष्टीकहेते इहांसुखासने वेतेलानीपरें थिरचित्त होय देववंदन गुरुवंदन आवाश्यकारिकार्य अनुकूलपणकरे यद्यपि मिथ्यादर्शनते तोपणतेमिथ्यात्वदृढपणेनहोय एटलेमिथ्यालीयाना ज्ञातिरूपचमत्कारिक ज्ञानवे स्वीचपलपरिणामिनहोय इहांशास्त्रमांसांजलवाने दृढतरबोधते काष्ठनाअग्निसरिवो होय वलीएकेकक्रियानो अन्योन्येनेजेलकरे तेनेहेपदोषकहियें तेहेपदोषनहोय वली पर्यंक्रासन पद्मासनादिक त्रीजायोगनेसाधे सिद्धांतादिकसांजलवानी समीहाके० इ हाहोय तथातेनासांजलवानी साधनेसाधवाचाहे हेजिनजीतमाराठपदेशने धन्यते एरीतेंआदरकरे पोतानीआत्माने धन्यमाने ॥ १ ॥

तरुणसुखीस्त्रीपरिवरयोजी ॥ जेमचाहेसुरगीत ॥ सांजल वातेमतलनेजी ॥ एदृष्टीसुविनीतरे ॥ जिन० ॥ धन० ॥ १॥

अर्थ ॥ जेमकोइक तरुणअग्निनववय युवान सुखी धनाढ्य अजुनतरुणीयें पर वखाते जेमदेवतागांधर्वना गीतगानसांजलवानेचाहे तेरीतें तत्वसांजलवानी इहाथ रे एमएदृष्टीनाजेथणी तेसुशोजन विनयवंत विनीतपुरुषजाणवा ॥ १ ॥

सरिएवोधप्रवाहनीजी ॥ एविणश्रुतथलकूप ॥ श्रवणस मीहातेकिसीजी ॥ शयितसुणेजेमजूपरे ॥ जि० ॥ ध०॥३॥

अग्निनिवेशसघलौत्यजीजी ॥ चारलहीजेणेदृष्टी ॥ तेलेसे
हवेपंचमीजी ॥ सुयशअमृतघनदृष्टी ॥ म० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ अग्निनिवेश कदाग्रह मन्त्रीपणुं इत्यादिकदोषसर्वव्यजिने जेणेमित्रा
तारा बजा दीक्षा एचारदृष्टिपामि तेप्राणीपांचमी थिरानामेंदृष्टिपामे तेदृष्टिकहेवीठे
सर्वदिशेंप्रवर्त्ततो जलोयस्य तद्रूपअमृत वधारवाने घनके० जलधारासरिखीठे गौत
मस्वामिना शिष्यपन्नरसेतापसनापारणानीपरेंदृदिनीकरनारते ॥ १३ ॥ एचोथीदीक्षा
नामेंदृष्टिकहि एचारदृष्टीमां ग्रंथिजेदपणुंतोनही पणसत्संगति सदाचारप्रवृत्तिहोय

॥ ढालपांचमोधनघनसंप्रतिसाचोराजाएदेशी ॥

दृष्टीधिरामाहेदर्शननित्यें ॥ रतनप्रज्ञासमजाणोरे ॥ त्रं
तिनहीवलीबोधतेसुद्धम ॥ प्रत्याहारवखाणोरे ॥ १ ॥
एगुणवीरतणोनवीसारूं ॥ संज्ञारूदिनरातरे ॥ पसुटाली
सुररूपकरेजे ॥ समकेतनेअवदातरे ॥ एगुण० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेपांचमीधिरादृष्टिकहेठे तेधिरादृष्टीमां ग्रंथिजेदकरी सम्यक्दर्शन नित्यें
होय तेनोबोधके० प्रकाशते रत्ननीकांतिसरिखोहोय वलीतेनेकोज्ञातनीत्रांतिनहोय
अपर्याप्तपणाधीष्टथककरीने सूक्ष्मबोध तत्त्वार्थरूप यथार्थज्ञानहोय अज्ञानमिथ्यात्व
नापुज्जल वेदातानहोयतेठेदाय सरलबुद्धिहोय सकलइंद्रियार्थविषयटलीने तत्वसुज्ञा
नेनेविषेप्रवर्त्तेविषयार्थमटे तेप्रत्याहारकहियें ॥ १ ॥ एममहोदोश्रीमहावीरनोगुणते
चित्तधीविसारूंनही दिनरात्रनित्यप्रतेंसंज्ञारूं केमके एप्रभुनाउपदेशथी माराइंद्रिया
दिकनागुण विषयादिकार्थें पशुप्रार्थेंहता तेटालीने सुररूपके० तत्वबोधवंतकीथा
दर्शनमोहविनाशथी उपजुंजे समकेतगुण तेणेकरीमननिर्मलकीधुं ॥ १ ॥

बालधुलिघरलीलासरिधी ॥ जवचेष्टाइहांजासेरे ॥ रिद्धिसि
द्धिसविघटमांपेसे ॥ अष्टमहासिद्धिपासेरे ॥ एगुण० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जेमवर्षाकालें नानाबालकधुलिनाघरकरी लीलामानेठे पणपरमार्थनजा
णे तेसरिखीएसंसारनीचेष्टारूप सर्वपुज्जलनाविलास इहाके० आदृष्टीमांजासेठे एरीतें
संसारने अनित्यपणेजाणेथके पोतानाअतरंगगुणनी रुद्धितेसर्व तेनाघटमांपेदा
थाय एवोसंतोषसुखउपजे वलीअष्टमहासिद्धिपण तेनीपासेजठे तथासमस्त ल
ब्धिनीसिद्धिते योगरूपकल्पवृक्षना कुसुमरूपठे एमकरीमाने ॥ ३ ॥

बाह्यजावरेचकइहांजी ॥ पूरकअंतरजाव ॥ कुंज
कथिरतागुणेकरीजी ॥ प्राणायामस्वजाव ॥ म० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एकबहिरात्मार्थेवर्त्तवुंते बाह्यजावते इहां रेचकपवनादिरोधजाणवुं बीजो
अंतरजावें पवननेरोकवुंते पूरक अनेत्रीजो जेगुणआव्या तेनेधिरजावेंकरे तेकुंजक
पवनरोध प्राणायाम श्वासप्रवेश रोधवानाएस्वजावळे ॥ ३ ॥

धर्मअरथिइहांप्राणनेजी ॥ गंभेपणनहीधर्म ॥ प्राण
अरथेंसंकटपडेजी ॥ जूतएदृष्टीनोमर्म ॥ म० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एदृष्टीनेविषेवर्त्ततोप्राणी धर्मेअर्थें पोतानाप्राणनें तृणनीपरेंगंभे पणप्राण
नेअर्थें संकटपडेतोपण धर्मेनेगंभेनहीएवीरीतनोएदृष्टीनो स्थिरतातुंमर्मजूतकेपदेखो
तत्वश्रवणमधुरोदकेंजी ॥ इहांहोएबीजप्ररोह ॥ खारजुद
कसमजवत्यजेजी ॥ गुरूजगतिअज्ञोह ॥ म० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एदृष्टीनेविषे सिद्धांतादिकोमांथी तत्वश्रवणरूप मधुरोदकने सेववेकरीबी
जके० संसारनी अनाशांता विरक्तादिक प्ररोहके० अंकुराळे तेषीखारोदकसमान जवा
जिनंदीपणुं तेनेत्यजे तेप्राणीस्तरलमने गुरुजकिनोअज्ञोहीहोय एदलेगुरुनोचकहोय
सुहृमबोधतोपणइहांजी ॥ समकेतविणनविहोय ॥ वे
द्यसंवेद्यपदेंकहितुंजी ॥ तेनअवेद्येंजोय ॥ म० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ यद्यपिसूक्ष्मबोध परिज्ञान एदृष्टीनेविषेनथी केमकेग्रंथिजेद समकेतविना
होय माटेजेसूक्ष्मबोधते वेद्यसंवेद्यपदरूप समकेत तेइहांनथी इहांतोअवेद्यपदळेमि
ष्यात्वळेतेमाटेसूक्ष्मबोधनथी एविस्तारयोगदृष्टीसमुच्चयमाळे पणइहांसंक्षेपेंलखियेंतैर्थें
मित्रादिचारदृष्टीयद्यपि क्रियादिकें सत्संगत्यादिकगुण तथाधर्मनाबीजसंग्रहे प
णएचारदृष्टीते अवेद्यपदळे एदलेसूक्ष्मतत्वबोधनथी जेमपह्नीनीगायापाणीमांपडती
देखी पाणीपणतेबीजप्रवृत्तिकरे तेनीपरेंप्रवर्त्तिकरे पणतत्वबोधनही तेमाटेअवेद्य
पदते अपदळे जिहांअंतरमुहूर्त्तप्रमाणमात्रमां दर्शनमोहनीयनो ह्योपशमग्रंथि
जेदनकरे एवोआत्मतुंपंफितवौर्यस्फुरेनही तेमाटेअवेद्यपदकहित्यें.

अनेधिरादिक आगलीचारदृष्टीमां वेद्यसंवेद्यपदळे जे वेद्यते जेसूक्ष्मबोध सन्धक्
वेदनरूपळे एदलेमिष्यात्वह्येपणो यद्यपि ढहेलीपापप्रवृत्ति नरकादिकगमन श्रेणीका
दिकनीपरें तप्तलोहपदस्पर्श प्रवृत्तिसरिखीहोय पणतेवेद्यसंवेद्यपद सूक्ष्मबोधसहित

ढालढछोचोलीढाहंसारेविषयनराचीयेदेशी ॥

अचपलरोगरहितनिदुरनही ॥ अल्पहोयदोयनीति ॥
गंधतेसारेरेकांतिप्रसन्नता ॥ सुस्वरप्रथमप्रवृत्ति
॥ १ ॥ धनधनशासनश्रीजिनवरतणु ॥ एआकणी

अर्थ ॥ वलीतेप्राणी इंद्रियार्थना चपलपणारहितहोय सम्यक्तनायोगे शिरहोयत
था रोगादिकेंरहित शरीरहोय नदुरके ० कठणरुदयनहोय एटलेकोमलपणु होय
वली लघुनीति वडीनीति ए दोयके ० वेदु शरारादिकमां अव्यहोय तथामलादिकनो
गंधते नलोसुरजीवतहोय वली कांतिलावण्यादिक सुंदरहोय तथासर्ववचनादिकें
प्रसन्नता प्रसादपणुहोय सुशोचनस्वर गंभीरहोय अतिगंभीर मधुरधर्मोपदेशरूप व
चनहोय एरीतेंप्रथम एदृष्टीतुंप्रवचनहोय ॥ १ ॥ एतुंश्रीवीतरागंतुं शासन आझारु
पप्रवचनते धन्य प्रशंसनीयते ॥ १ ॥

धीरप्रज्ञावीरेआगलेंयोगधी ॥ मित्रादिकयुत्तचित्त ॥ लाज
इष्टनोरेइंद्रअधृष्यता ॥ जिनप्रीयताहोयनित्या ॥ धन ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आगलेकालें योगधी धैर्यतानायुण विशेषपणोजावे ॥ जेमअप्रमत्ततावधे
तेमयोगथाय १ मेत्री २ प्रमोद ३ कारुण्य ४ माथ्यस्थादिभुक्त जेमतुंचित्तहोय इ
ष्टज्ञानादिकनोलाजथाय इंदनीअधृष्यता एटलेएकपणु असहायीपणुंवांते जनप्रिय
के ० लोकवल्लजंतादिकगुण सदाइहोय इहामैत्र्यादिक चारजावनाते धर्मध्याननी
पुष्टिकरेते यद्यपिध्याननी एकाग्रता सुहूर्त्तमात्रते तोपणतेध्याननी जावना बहु
कालसुधीते माटेज्ञाननी चिंतवणापण बहुकालनीते तेपण धर्मध्यानकहियें तेशी
मैत्र्यादिकजावनाते धर्मध्यानतुं रसायनते जेमजराअवस्थामां जर्जरितशरीरने र
सायनखाधायी दृढशरीरथाय तेमएजावनारूप रसायनपण ध्याननेदृढकरेते तेजाव
नाजाववी एतुंविशेषस्वरूप नवजावनाग्रंथ तथायोगशास्त्रादिकग्रंथोधी जाणतुं ॥ २ ॥

नाशदोषनोरेत्पतिपरमलहे ॥ समतावचित्तसंयोग ॥ ना
शवयरनोरेबुद्धिशतंजरा ॥ एनिष्पन्नहयोग ॥ धन ० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ क्रुडादिकआतदोष तथारागदोष कामक्रोध मदहर्ष तेनोनाशकरे तथा
अतलबुद्धिनाहेयपणाथकी परमप्रकृष्टरुचिमागें तत्वश्रद्धानादिकें तृप्तिपामें कृतापरा
धजनतवपरपण तीव्रातुंबंधीक्रोध नहोय पिशुनतानहोय तेप्राणी समतातथा त

एहवाअवगुणवंतनुजी ॥ पदभेअविद्यकठोर ॥ साधुसं
गआगमतणुजी ॥ तेजील्योधुरेंघोर ॥ म० १० ॥

अर्थ ॥ एवापूर्वोक्त अवगुणवंतने अवेद्यपदते कठोरके० आकरुंजहोय तेप्रा
णीने ग्रंथिजेवनथाय अनेतिहालगे सूक्ष्मबोधपणनथाय मिथ्यात्वेंवर्चे अवेद्यसंवेद्यप
देंवर्चे पढेसाधुनोसंग अने आगमके० सिद्धांतनीसंगत एवेहेतुर्येंकरितेजीतेतेजीतवा
ना धुरके० प्रथमएबेप्रकारे ॥ १० ॥

तेजीतेसहजेंटलेजी ॥ विषमकुतर्कप्रकार ॥ दूरनिक
टहाथीहणैजी ॥ जेमएबठरविचार ॥ म० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तेमोहनीयजीतेथके विषमके० आकरामातातत्वनाजेविकल्प तेविचाररू
पकुतर्कसहजेंटलीजाय जेमवेदुबठरअज्ञानीहता तेनेहाथीऊपर वेसनारभावतेंकहुंजे
तमेंदूरहो नहीतोहाथीतमनेहणसे तेसांजलीबठरें कुतर्कपणेविचारकहुंजे हाथीप्राप्त
अथेलानेहणोळे किंवाअप्राप्तनेहणोळे जोपान्यानेहणेतोभावतनेहणो जोअणपान्याने
हणेतो आवनारनेहणो एमविचारकरेळे एटलामांतेहाथीआव्यो तेणेवेबठरनेउपा
बिहणीनाख्या एवाकुतर्कप्रमुखनाविचारते सहजेंटलीजाय ॥ ११ ॥

हुंपान्यांसंशयनहीजी ॥ मूरखकरेएविचार ॥ आलसु
आगुरुशिष्यनोजी ॥ तेतोवचनप्रकार ॥ म० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हुंतत्वपान्यांहुं एमांकांसंशयनथी एवोविचारतोजे मूरख आपमतिहोय
तेकरे जेमआलसुगुरु तथाआलसुशीष्यना विचारें वचननाप्रकारघणाथया तेजेम
पोतानी सशायें आविज्ञक्यानही तेमतेपणजाणुं ॥ १२ ॥

ईजेतेपतिआववुंजी ॥ आपमतेअनुमान ॥ आग
मनेअनुमानथीजी ॥ साचुलहेसुज्ञान ॥ म० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ साटेजेप्राणी ईके० पोतानीबुद्धियेंकरिनेपतिआववुंके० प्रत्ययउपजावुं
तेपण अनुमानप्रमाणे आपके० पोतानीमतेजकरे तेकाइनपामे अनेजे आगमप्रमा
ण प्रवीणगुरुनीमते आगमनाअनुमानथी प्रत्ययउपजावे तेहिजसाचु सुज्ञान न
लीतत्वबुद्धिपामे एमजाणुं पणस्वमतिकल्पनायेंनही ॥ १३ ॥

तहीसर्वज्ञजुआजी ॥ तेहनाजेवलीदास ॥ जगतिदे
वनीपणकहीजी ॥ चित्रअचित्रप्रकाश ॥ म० ॥ १४ ॥

थी अने दोषपणनथी तेप्राणीविषयादिकनेविषे मनजोडवुंते अवगुणवुंतेत्रकरीमानेते
तेथी विषयार्थनेविषेमननजोडे ॥ ७ ॥

मायापाणीरिजाणीतिहने लंघीजायअमोल ॥ साचुंजाणी
रेतेबिहतोरहे ॥ नचलेमामामोल ॥ धन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेप्राणीमायारूपपाणीना जेविविधतरंग तेना विलासदेखीने तेमायानेउ
लंघीजाय केमके सम्यकश्रदान सम्यकज्ञानेकरी तेप्राणीअमोलने नवप्रपंचमां मु
जाववुंनही एमतेसत्यपणेजाणोठे माटेनवप्रपंचथी बिहितोरहे संसारमांअविद्या
प्रपंचमायादेखीने तेहोचपामेनही अंबपरिव्राजिक तथासुजसानीपरंचलेनही ॥ ८ ॥

जोगतत्वनेरेएमजयनवितले ॥ जूगजाणैरेजोग ॥ तेएह
ष्टीरेनवसायरतरे ॥ लहेवलीसुयशसंयोग ॥ धन० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ जेसंसारनाजोगने तत्वकरीजाणे तेनेसंसारनुंनयटलेनही एरीतेंविचार
करीने जोगजे इंदियार्थसुखते जूगजाणे एजोगथी नवप्रपंचवधे पणमोहपंचनसि
ले एरीतेंजेप्राणीजाणे तेप्राणीएहष्टीयेवर्चतोथको नवसमुझनो पारपामे वजीकर्म
हितपणे सुशोचनयश सिद्धपणानोसंयोग आत्मिकअद्वयसुखनी लीलाविलासपा
मे ॥ ९ ॥ एठ्ठीकांतानामे दृष्टीकही

॥ ढालसातमोएठ्ठीकिहाराखीएवेशी ॥

अर्कप्रजासमबोधप्रजामां ॥ ध्यानप्रीयाएदिष्टी ॥
तत्वतणीप्रतिपत्तेइहावली ॥ रोगनहीसुखपुठरी ॥
नविकावीरवचनचित्तधरियें ॥ १ ॥ एआकणी ॥

अर्थ ॥ हवेप्रजानामें सातमीदृष्टीकहियेंतैयें एहृष्टीनोप्रकाशते अर्कके० सूर्यनीप्र
जासरिखो बोधहोय जेमसूर्यनीशक्ति तिमिरनोनाशकरे तेमइहां प्रशांतवाहितादि
कशुणते दुर्दरने एटलेकायरादिकनेडुःखे देखवायोग्यठे एवीपूर्णप्रजाकरठे एहृष्टीमां
ध्यानप्रियहोय एकाकीध्यानमांज वर्ततोरहे एहृष्टीमां तत्वनीप्रतिपत्तिके० स्वयंभे
अंगेयथाविधपणे चारित्रादिक त्रणतत्वनी आंदरणाहोष शरीरमांबाह्य अच्यंतरप
णे रोगआधिव्याधि असमाधिन्होय तेथीसुखनीपुष्टिहोय मनसमाधीमांरहे ॥ १ ॥
अहोजव्यां एहवाश्रीमहावीरना वचनतेमनमां तत्वपणेग्रहो ॥

चारित्रते शीघ्रके० तत्काल चंगके० मनोहर मुक्तिनाफलत्रापे यतः ज्ञानस्थफलविरति
विरतिफलसंवरबोधः॥संवरफलक्रियानिवृत्तिःक्रियानिवृत्तेरयोगित्वंइति ॥ १७ ॥

पुद्गलरचनाकारमीजी ॥ तिहांजशचित्तनीन ॥ ए
कमार्गतेशिवतणोजी ॥ जेदलहेजगदीन ॥ म० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जिहांसमस्त पुजलनी रचनाके० शोनाते कारमीजाणे एटजे जवनाट
कने शिद्युके० बालकनाकरेला धुलिग्रहनीपरं असारजाणी तेनेविषेजेनुं चित्तला
गेनही आसकनथाय तेहिजएकमोहूनोमार्गजे तेमार्गमाजेप्राणीजेदपणुं लहेके०
पामे तेप्राणीजगत्मा दीनके० दुःखीजाणवा ते जवदुःखपामे ॥ १८ ॥

शिष्यजणीजिनदेशनाजी ॥ कहेजनपरिणतिनिन्न ॥ क
हेमुनिनीनयदेशनाजी ॥ परमार्थशीअनिन्न ॥ म० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ जेमश्रीवीतरागजेदेशनाकहेजे तेशिष्यगणधर तीर्थआपनादिकार्यमाटे क
हेजे अग्निजाएधम्मवेसणाए तिहंकरनामकम्मचेंईइइ इतिआगमवचनात् तेदेशना
सकलजनसांजजे तेसांजजनारानीपरिणतिपण निन्ननिन्नहोय अने मुनिजननीदेशना
पण नयेंनयेंनिन्ननिन्नहोय अने देशनाआपनारानीपरिणतिपण निन्ननिन्नहोय पण
तेसर्वपरमार्थे एकस्या द्वादमुद्दार्थे अनिन्नजाणवा ॥ १९ ॥

शब्दजेदऊगडोकिस्योजी ॥ परमारथजोएका ॥ कहोगंगा
कहोसुरनदीजी ॥ वस्तुफिरेनहीबिक ॥ म० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ माटेशब्दजेदमां ऊगडोविवादकांइनथो विवादतेअनिनिवेशेजहोय पण
जोपरमार्थेएकहोयतो शब्दफेरेंविवादनथी जेमकोइकगंगाने सुरनदीकहे कोइकजा
न्हवीकहे एमजोपरमार्थेएकठेतोपर्याधनामेफेरसमजवुनही जेम घटने कुंन कलश
इत्यादिकें बोलबता काइवस्तुमाफेरसमजवुनही ॥ २० ॥

धर्मह्मादिकपणामिटेजी ॥ प्रगटेधर्मसंन्यास ॥ तोजगमा
जांटातणोजी ॥ मुनीनिकवणअन्यास ॥ म० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ तेमएहृषीमां ह्मादिधर्म तेनेपरशासनमां खंतीमद्वंद्वइत्यादिककह्योले
तेपणामटे केवलधर्मसंन्यासप्रगटे जेधर्मसंन्याससामग्रीते इव्ययोगतुंजघरठे तेधर्मसं
न्यासतो असठपंफितने अमाथीनेजहोय तोऊगडाकांटातुं मुनीनेअन्यासनहोय ॥ २१ ॥

॥ हाजआठमोलुजसाथेनहीबोलुंमारावाजातेमुजनेविसारीजीएवेशी ॥
 दृष्टीआठमीसारसमाधि॥नामपरातसजाणुजी॥आपस्व
 जावेंप्रवृत्तिपूरण॥शशिसमबोधवखाणुजी॥निरतिचार
 पदएहमांयोगी ॥ कहीयेनहिअतिचारीजी ॥ आरोहे
 आरूढेगिरिने ॥ तेमएहनीगतिन्यारीजी ॥ १ ॥

अर्थ ॥ जव्यलोकनाआत्मजाव जिहांअह्यपणेठे एवीआठमीदृष्टिते सारके० प्र
 धानआत्मसमाधिरूपठे तेदृष्टीनुंनाम पराठे एमजाणुं एदृष्टीमांपोताना आत्माना
 स्वजावमां पूर्णप्रवर्तनहोय इहां संपूर्णचंद्रमा सरिखो निर्मल प्रशांतवाहितादिक
 समानगुणवत बोधप्रकाशहोय एस्थानकमां प्रवर्ततोयोगी निरतिचारपदवर्ते पण
 केवारे अतिचारपदमां वर्तेनही १ अतिक्रम २ व्यतिक्रमइत्यादिक अनेअतिचार न
 हीतो अनाचारनो स्योआसरो जेममुनिराज उपशम रूपकश्रेणीरूप गिरिके० पर्व
 तउपरे आरोहेके० चढे तेमइहांपरिणामधाराये आत्मानापंक्तिवर्धना विलासेंपण
 गुणश्रेणीने आरूढेके० आरोहे०माटेएहनी गतिके०गमनते नवगतिथीन्यारीठे ॥१॥

चंदनगंधसमानखिमाइहां ॥ वासकनेनगवषेजी ॥ आ
 संगेवर्जितवलीएहमां ॥ किरियानिजगुणलोखेजी ॥ शि
 द्हाथीजेमरतननियोजन॥दृष्टीजिन्नतेमएहोजी॥तासनि
 योगेंकरणअपूरव ॥ लहेमुनिकेवलगेहोजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ इहांजेमशरीरादिकनो चंदनसरिखोगंध सहजहोय तेम सहेजथीवचनप
 ण चंदनसरिखोशीतल-ह्मायुक्तहोय तथाह्मादिकधर्मपण सहजथीहोय एवीसहेज
 वासनाहोय पणबीजाकोइह्म्यनी अपेहानकरे केमकेजेसहजथीगुणउपना तेप
 रंनगुण आब्बानेवांठेनही वलीएदृष्टीमां संसारनीआसंगता नहोय तथा मुमतिगु
 णादिके मूलोत्तरगुणानो अंच्यासतेथी क्रियासर्व आत्मानागुणनेलेखेथाय जेक्रियानेअ
 नुसरतोहोय ते क्रियाएवीहोयजे अक्रियागुणनेसाधे जेमहारादिक शतपुटादिक
 शिहानायोगेंकरी रत्ननीजातिने तादृशस्थानकेंजोडियें तेरत्नतोएकजजातिठेपणजेवा
 पुटदीधातेवो जोवावाजानीदृष्टीथी जिन्न जिन्न तेरत्नदेखाय तेमजएदृष्टीना जोवा
 वाला जिन्नजिन्नदृष्टीवंत केमकेबदस्थनुंज्ञान एकरूपीनहोय माटेतेनेनियोगें एदृष्टी

इहांअष्टमहा सिद्धिना नामकहेहे ? महिमाते शरीरादिकने मेरुपर्वतयकीपण महोटीकरवानी शक्तिहोय ३ लघिमाते वायुयकीपण शरीरादिकने लघुकरवानीशक्ति ३ गुरुताते वज्रयकीपण अत्यंतनारीकरवानी शक्ति ४ प्राप्तिते नूमिकार्येंरह्यो यकोपण अंगुलनोअग्रजाग मेरुप्रांतेंपोचाडवानीशक्ति ५ प्रकाम्यते पाणीनेविषेपण पृथ्वीनीपरें उन्मळून मळून प्रविशन गमनादिककरे तेजीवनी अनाबाधपणे एह वीशक्तिहोय ६ ईशिताते त्रैलोक्यरूढिकरण तथातीर्थस्वरादि रूढिविकुर्वणशक्ति ७ वशिताते सर्वजीवनेवशीकरणशक्ति ८ अप्रतिघातते पर्वतमांपण प्रवेश निर्गमन शक्ति एआठतथावली अंतर्धान अदृश्यकरणशक्ति तथाकामरूपीनामे एटजेसमकालें नानाप्रकारनारूपकरणशक्ति इत्यादिक अनेकप्रकारनी सिद्धि रूढ्यादिकपात्रोवते॥३॥

विषयविकारेंनईडियजोडे ॥ तेइहांप्रत्याहारोरे ॥ केवल ज्योतितेतत्वप्रकाशे ॥ शेषउपायआसारोरे ॥ एगुण० ॥ ४॥

अर्थ ॥ शब्दादिकत्रेवीसविषय तेनाविकारने ईडियनाकामजोगसाथें जोडेके ० मेलवेनही तेतुंनानामप्रत्याहारगुणकहिथें तेगुणइहांउपजे तेप्राणीनीज्योति निःकेवल तत्त्वस्वरूपनेजप्रकाशे तत्वज्ञाननेजलेखेकरीजाणे शेषबीजासंसारना सर्वउपाय प्रपंच तेने असारकरीजाणे ॥ ४ ॥ तेनेजदृष्टांते दारेंकरी आगलीगाथामादेखाडेहे शीतलचंदनयीपणउपनो ॥ अगनीदहेजेमवननेरे ॥ धर मजनितपणजोगइहांतेमा॥लागेअनिष्टतेमननेरे॥ एगुण०॥५॥

अर्थ ॥ यद्यपिचंदनतो शीतलने तोपणतेथीउपनुंजे अश्रितेजेमआखावनने वा लीनाखे तेमजधर्मजनित पतिव्रतादिक ग्रहस्थाधर्मसेवनादिकदेखाडी यद्यपिजोगादिकनीसेवनाकरेते तोपणतेनेमनमां अनिष्टलागे अवसरआवेथके तेजोगादिकने मूकीआपवाने वारजगाडेनही ग्रहस्थावासने पाशपरमाणेमाने ॥ ५ ॥

अंशेहोयइहांअविनाशी ॥ पुदगलजालतमासीरे ॥ चिदानं दधनसुयशविलासी ॥ केमहोयजगनोआसीरे ॥ एगुण० ॥ ६॥

अर्थ ॥ इहां अंशेके ० विनागेंअविनाशीथाय जेमजेमआश्रवनाहेतुओठा तेमतेम अविनाशी निरावर्षिंथाय जेटलोपुजलनोखेल तेसर्वतमासारूप बाजीगरनीबाजीकरी जाणे तेप्राणिज्ञाननोजेअनंदतेनो धनके ० निवडपणुं एवोजेजलोयश तेनोविलासके ० लीजातेमारहे पणतेप्राणीनेत्रणसुवनरूपजे जगततेमां कोइनीआसीनहोय सहज स्वरूपतुं विलासीहोय॥६॥ एहृष्टिदर्शनमोहनीनाह्योपशम अथवाउपशमादिकेंहोय

ते कोऽदर्शनोपर मत्सरनिहोय अवरवेदादिगुणउपनाहोय वलीशुरुके ० हितोपवेशक
होय तथा देवके ० रागदेषादिके विमुक्तहोय वलीदिजते ब्रह्मचर्यादिकगुणोयुक्त एवा
प्रियविलासेचिचनेराखे जीवनोदयावंत यत्नावंत श्ल्यादिकउपयोगमावर्त्ततोहोय तेने
प्रवर्त्तयोगीकहिये ॥ ४ ॥

शुश्रूषादिकअडगुणसंपूरण ॥ प्रवृत्तचक्रतेकहियेजी ॥
यमदयलाजीपरदूगअर्थी ॥ आद्यअवंचकलहियेजी ॥ चा
रअहिंसादिकयमइहा ॥ प्रवृत्तिथिरसिद्धिनामेजी ॥ शु
द्धिरुचैपालेअतिचारह ॥ टालेफलपरिणामेजी ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ १ शुश्रूषा २ श्रवणं ३ चैवग्रहणं ४ धारणं ५ तथा ॥ उहा ६ पोहो ७ ९
र्थविज्ञानं ८ तत्वज्ञानं चर्थागुणाः ॥ १ ॥ अथवा १ शुश्रूषा २ श्रुतज्ञान ३ विर
ति ४ आश्रवरोध ५ संवर ६ निरीहतप ७ निर्झरा ८ क्रियानिवृत्तिअयोगीपणुं
एआठगुण एकेकथीवधता वधतासाधेतेप्रवृत्तयोगी तथातेने चक्रयोगीपणकहिये ए
त्रणयोगीनालक्षणकहा फरिचक्रयोगीतुं लक्षणकहेडे प्रथम यमदयते १ अहिं
सा २ सत्यएवे यमतुं जानवंतहोय अने परदुगके ० आगला अशौचमैद्युननोत्याण ए
वेना अर्थीहोय एवाजेचक्रयोगीते आद्यअवंचकफलना धणीजाणवा केमके अवं
चकत्रणकहाळे क्रियाअवंचक फलअवंचक योगावंचक तेमांजेपुरुषनीक्रिया असंगा
नुष्ठाननीपरे निःफलनथाय तथाचारअहिंसादिनेवश्यकहोय तेनेयमकहिये तेचार
नानामकहेडे १ इहाते गुणीजननी सम्यक्कथाकरवानेमनथाय २ प्रवृत्तिते उत्कृष्टप
पोपालवानेमनथाय ३ थिरताते निरतिचारतापणे प्रवृत्ते ४ सिद्धिते स्वार्थे परार्थे
निष्पादन. एहवा अहिंसादिक चारयमतेने शुद्धरुचीपणे चारप्रकारेपाले अतिचार
टालीनेजेरीते फलीनूतथाय तेवापरिणामेसाधे तेचक्रयोगी सदासफलान्यासी जेमवि
गरफेरव्युचक्रतेजाजनने उतारें एमज फरेपण तेफरवानीक्रियानिःफलनथाय तेम
तेयोगीनाक्रियापणनिःफलनथायतेयोगीजाणवा ॥ ५ ॥

कुलयोगीनेप्रवृत्तचक्रने ॥ श्रवणशुद्धिपदपातजी ॥
योगदृष्टीग्रंथेहितहोवे ॥ तेणेकह्युं एवातजी ॥ शुद्ध
जावनेसूनिकिरिया ॥ बेहुमांअंतरकेतोजी ॥ जल
हलतोसूरजनेखजूउ ॥ ताशतेजमातेतोजी ॥ ६ ॥

त्वमार्गना धर्मव्यापारनो संयोगीहोय तेप्राणीने वयरनोनाशहोय अनेपापप्रवृत्तिनो
पश्चात्तापहोय तेप्राणीनीएवीबुद्धिहोय जे शतंनराके० शोकडागमेंपुरुषोने आजीवि
कादिकनीवृत्ति शंतनराहोय इत्यादिक योग आतदोषगयाथीसहजेनीपजे ॥ ३ ॥

चिन्हयोगनारेजेपरग्रंथमां योगाचारयदिष्ठ ॥ पंचमदृष्टी

यकतिजोमियें ॥ एहवातेहगरिष्ठ ॥ धन० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीयोगना चिन्हके० जहूणजे परग्रंथमांकह्याळे ब्रह्मचर्यकृतप्रतिज्ञानि
वाह् अपाय निराकरणादिसर्वांगें योगाचार्येजेदीठाळे पातंजलादिकते सर्वपंचमदृष्टी
सारथेजोदियें एटजे पूर्वलीदृष्टीथी अधिकगुणोकरी तेनीगरिष्ठबुद्धिथाय माटेमोहनो
द्वयोपशमजे ग्रंथिजेदतेथयोळे ॥ ४ ॥ एटजेपांचमीधिरानामें दृष्टीकही

बधिदिधिरेहवेकांताकहु ॥ तिहांताराजप्रकाश ॥ तत्वमिमां

सारेदृढहोयेधारणा ॥ नहीअन्यश्रुतवाश ॥ धन० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेबघीकांतानामा दृष्टीकदियेंतेथें तेबघीदृष्टीमां जेमआकाशेंतारादीपे ते
सरिखो तत्वज्ञानप्रकाशबोधदीपे तेसर्वतारासाथेजरहे पणजायनही जेमताराजाय
नही तेनीपरंनजाय तिहांतत्वनीज विचारणाहोय तत्वउपरेंदृढनिबद्धधारणाहोय
अन्यमिप्यालेप्रणीत श्रुतशास्त्रउपर वासनानहोय अर्हंतप्रणीत तत्वनीश्रद्धानहोय

मनमद्विलानुरेवाह्लाउपरें ॥ बीजाकामकरंत ॥ तेमश्रुत

धर्मैरेएहमांमनधरे ॥ ज्ञानाक्षेपकवंत ॥ धन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेमपतिव्रतास्त्रीतुंमन पोतानावह्मज नत्तारिउपरहोय बीजाधरसंबंधी स
मस्तकार्यकरताथकापण तेतुंचित्तनत्तारिउपरहोय तेम कांतादृष्टीवाला प्राणीने अ
र्हंतप्रणित धर्मउपरेंचित्तरे यद्यपिसंसारमांरह्यो सर्वकार्यकरे तथापितेनाउपर स्ने
हधरेनही अनेसम्यकज्ञाननो आक्षेपके० आदरवंतहोय ॥ ६ ॥

एहवेज्ञानेरेविघननिवारणा ॥ जोगनहीनवहेत ॥ नविगुणदो

षणविषयस्वरूपथी ॥ मनगुणअवगुणखेत ॥ धन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एहवेज्ञानेकरी धर्मनेविघनकारी एवाजेकारण तेनीनिवारणाजकरे व
लीअन्यकृमारादिकनीपरं परनेपण शासनप्रजावनादिककारण अनेकमेलवीआ
पे तोतेप्राणीथिद्यपि जोगादिकजोगवेळे तेनोगादिकपण नवके० संसारनाहेतुनहो
थ केमकेतेप्राणी एमजाणेजेजे स्वरूपथीविचारतां संसारनाजे विषयतेगुणपणन

सनात्रणश्रोतागुणश्रवण ॥ नंदिसूत्रेदीशेजी ॥ तेजा
णिएग्रंथयोग्यने ॥ देजोसुगुणजगीशेजी ॥ लोकंपूरयो
निजनिजइच्छा ॥ योगज्ञावगुणरयणेजी ॥ श्रीनयविज
विबुद्धपयसेवक ॥ वाचकयशनेवयणेजी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बलीसनात्रणकहिणे १ श्रोतानागुणतथा श्रवणुणदेखाडे तेमाहीराजहं
स सरिखीसजानंदिसूत्रमांकहीणे २ अजात्यापद्युमृग कुर्कटनाबालसरिखोखपकरतां
सीखे ३ जेधोरीगीतार्थनाश्रपमानीते अयोगसना एवीत्रत्यसनाजाणी योग्यविनय
हिताहितप्राप्तिपरिहारजाणीने एग्रंथनोहार्दकह्यो एवानेदेतां जलाप्रवचन शोचाका
रकादिक अनेकगुणतेहथी पोतेपोतानीमेले जली जगीसके ० लीलापामसे एम
इहायोग तथाशास्त्रादिकनाजेयोग तेरूपजे जावगुणतद्रूपमशिरत्नेकरी समस्तलोक
पूरयो विशिष्टआत्मयोग जावरत्नेकरी समग्रलोकजरीतृप्तिपामजो एग्रंथतुरहस्थपा
मि सदासंसारजावथीमूकाजो आपस्वजावमांरहेजो एअमारीप्रार्थनाडे एमश्रीनयवि
जयनामा पंमितनापदनोसेवक उपाध्याय श्रीयशोविजयगणि जेश्रीकाशीनेविषे न्या
यविशारद एतुंबीछेंबिरूदप्राप्त्या तेनावचनथीजाणुं तेहवुंमेलिख्युं ॥ ८ ॥ तेकि
हास्थानकेलिख्युं तेसर्वआगलेंकहियेंठैयें ॥

काव्य ॥ श्रीमद्यशोविजयवाचकराजराज विनिर्मितोदृष्टि
विचाररूपः ॥ स्वाध्यायएषप्रथमंततोयं ज्ञाषामयोलेशतया
टवार्थः ॥ १ ॥ श्रीस्तंजतीर्थेऽत्रतपागणिय नाम्नाचज्ञानादिमला
जिधेना ॥ श्रीसुरिणाञ्जरिसुखावबोधा र्थमेविलिखितोद्विजं ॥ २ ॥

अर्थ ॥ महोपाध्यायश्री यशोविजयगणिकृत दृष्टिविचार सशायहती तेनोसुखेअ
वबोधयवाने अर्थ श्रीमत्तपागण्डीयसंविज्ञजनपद्दीय जट्टारक श्रीज्ञानविमलसुरियें
लेशमात्रअर्थकरीने लिख्योडे श्रीखंभांतबंदरमां दोशीमेघजीउदेकरण तथावहनगरी
य शास्त्रमुलिकना अनुग्रहनेहेतें प्रथमादर्शेलिखितः एप्रकारें योगदृष्टिसिंशायटवा
र्थसंपूर्णथयीसर्वगाथा ४६ तथाबेश्लोकमली ४८

इति महोपाध्यायश्री यशोविजयगणिकृत योगदृष्टिस्वा
ध्याय तेश्रीज्ञानविमलसुरिकृतअर्थसहितसमाप्तः

सधनुंपरवशतेदुखलक्षण ॥ निजवशतेसुखलक्षिये ॥ एह
ष्टेऽप्रातमगुणप्रगटे ॥ कदोसुखतेकृणकदियेरे॥जवि० ॥९॥

अर्थ ॥ जेपरपुजजादिकोने वशवर्चबुं आशीपपुराखबुं तेहिजडुःखतुंलक्षणते अ
नेपोताना आत्मजावैवर्चबुं तेजीवनेमुकसुखकहेवाय तो एसातमीदृष्टीमां आत्मिक
परमानंद सहेजसुखप्रगटथाय तेसुखज्ञानीविना कोइशीकह्याजायनही ॥ ९ ॥

नागरसुखपामरनवीजाणे ॥ वद्वनसुखनकुमारी ॥ अनुज
वविणतेमध्यानतणुसुख ॥ कुणजाणेनरनारीरे ॥ ज० ॥३॥

अर्थ जेमनगरनावासी चतुरनागरलोक तेनासुखनी लीजानोविलास तेनीवात
पामरतुह अज्ञानीलोकनजाणे तेमजकुमारीकन्या तेवद्वननचरिना सुखनीवातन
जाणे तेमयथार्थआत्मना अनुजव बोधज्ञानविना धर्मध्यान बुद्धध्यानादिक सुख
नोअनंदते कोणजाणेअर्थात् स्त्रीअथवापुरुषकोइ अनुजवज्ञानविना जाणीशकेनही

एहदृष्टीमांनिर्मलबोधें ॥ ध्यानसदाहोयेसाचुं ॥ दूषणर
हितनिरंतरज्योति ॥ रतनतेदीपेंजाचुरे ॥ ज० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एहदृष्टीमांवर्चताप्राणीने निर्मलबोधनोप्रकाशषयेढते सदैव धर्मध्यान तथा
बुद्धध्यान एवध्यान तेसाचाजहोय तेध्याननोविचार आवश्यकनिर्यक्तिमां ध्यानशत
कडे तेनीदृष्टीविशेषजाणबुं जेम दूषणरहित निर्मलजातिनुंरत्न तेनीज्योतिनिरंत
र विशेषेदीपे तेमध्यानमांलीनपुरुष कर्मोपाधिनेअजावें वलीएहदृष्टीमांपोतो तेथी
विशेषपयोदीपे ॥ ४ ॥

विषजागद्वयशांतवाहिता ॥ शिवमारगध्रुवनाम ॥ कहे
असंगक्रियाइहांयोगी ॥ विमलसुयशपरिणामरो॥ज०॥५॥

अर्थ ॥ वलीएहदृष्टीनुं लक्षणकहेते विषजागके० रागद्वेष अहंकृति कामोडेकादि
कदोषनाह्यथीमोह एतुंबौद्धमतेमानेते वली निरापराधिनेविषे प्रशांतवाहिताते
निरंतरशांतपणुंतेने सांख्यमतमोहमानेते तथाध्रुवनाम शिवनुंते एतलेजिहां उत्पा
दविनाशनही तेध्रुवरूपमोह एतुंजैमिनीयमानेते अने इहांदृष्टीनेविषे एसर्वपदार्थअसं
गजावथी अलिप्तक्रियाहोय निर्मलजलायशरूप आत्मगुणानापरिणाम कर्मोपाधिवि
ष्टुइएसर्वमलीनेमोहते एमएहदृष्टीनो बोधजाणवो ॥ ५ ॥ एप्रजानामेसातमी दृष्टिकही

न्मथयो राजायें महोदामहोटा महोत्सवकरी छत्रवेलायें जव्यपुरुषएहदुंपुत्रतुं ना मदीधुं अनेवलीमातायें सुमति एहदुं बीजुंनामदीधुं.

हवे ते मनुष्यगतिनामे नगरीनेविषे एकअंगृहीतसंकेता अने बीजी प्रज्ञाविशाला एहवेनामे बेखीअरोहेडे तेबेदुनेपोतामां सखिपणोडे तेमांअंगृहीतसंकेतायें प्रज्ञाविशालाने पुठयुं जे हे सखि आपणीनगरीनोराजा निर्बीजकहेवातोहतो अने राणीपणवंध्याकहेवातीहती तोतेहोनेपुत्रथयो एमहोदुंआश्वर्यलागेडे तेसांजली प्रज्ञाविशालाबोली जेहेबेहेन तुंतो तारानामने अनुसारेज अबुजदेखायडे केमके सर्वजगतएराजाराणीतुं संतानरूपडे एराजाना अविवेकादिकजेप्रधानोडे तेमणे राजा राणीने दृष्टीदोषनलागे माटे निर्बीज वंध्यानोप्रवाद कसोहतो तेहवे राणीनाकहे वाथी प्रधाननेडुहवी पुत्रजन्मनो महोत्सवकरी ने निर्बीज अने वंध्यानो प्रवादटाब्यो

तेवातसांजली अंगृहीतसंकेतायेंकद्युंजे हेसखीएवात तें केमजाणी तेवारे प्रज्ञा विशालाबोलीजे एहिजनगरीनेविषे समस्तजीवोनेहितकारी एहवो सदागमनामे एक प्रधानपुरुष वसेडे तेहनीसाथेंमाहरेषणोस्नेहडे अनेतेराजातथाराणी बंदुनी एकांत वार्त्तासर्वजाणोडे वली तेप्रधान जव्यपुरुषने हितकारी गुणवंतोजाणीने में तेहनेमहारीपासेतेडावी परिचयकरावी स्नेहरी जणवाराब्योडे. ते सदागमप्रधानथी राजा नो तथा बीजाअविवेकादिकप्रधानोनो अने कामक्रोधादिक चौराटा विगेरेकोइनो जोरचाजेनही माटेतेसदागमना कहेवाथी हुंजाणुतुं इत्यादिकवार्त्तासांजली अंगृहीतसंकेताबोली जे हे सखिते सदागमनामा प्रधाननोमुजनेदर्शनकराव. तेसांजली प्रज्ञाविशाला अने अंगृहीतसंकेता एबेदुजणी जिहांणुसदागमनोनिवासडे एहवो महाविदेहरूप चढुटानीवस्तियें आवीनेछुवेडे तो सदागमप्रधान पोतानाराणी वंचननामाननारा एहवा अनेकजीवोने प्रतिबोधि कर्मपरिणामराजानी विटंबनाथीमूकावीने अनंतसुखतुंस्थानक एहवोजे मोक्षरूपनगर तिहांपहोचाडेडे अने जे पापिष्टसदागमनी निद्यानाकरनारा तथा सदागमनाउपदेशने नथीमानता तेवापुरुषो ने सदागम उवेखीमूकेडे.

पणकर्मपरिणामराजा तेअधमजीवोनासमुदायने निराधार अनाथजाणी ने कामक्रोध लोकादिक सुजटोपासें तेमने घणीविटंबनाकरावी महानरकादिकबंधीखा ने नाखी संतापेडे एरीतें तेबेदुसखिअोए सदागमनेदेखी परिणामकरी तिहबिती ने छुवेडे तो महाविनयवंत गंजीर अंगंज साहसिकादिक अनेकयुगे परिपूर्ण एहवों जव्यपुरुष ते सदागमपासेबेतोजणे अने सदागमपण तेहनेसाहसुं परमस्नेह

तत्रे पण्यथाप्रवर्तिकरण अपूर्वकरणादिकगुणस्थानकना करणसाधतो अनुक्रमेण
दृष्टये वर्त्ततो मुनिराज केवलज्ञानतुंघरपामे ॥ १ ॥

ह्रीणदोषसर्वज्ञमहामुनि ॥ सर्वलब्धिफलजोगीजी ॥ पर
उपगारकरीशिवसुखते ॥ पामेयोगअयोगीजी ॥ सर्व
शात्रुहयसर्वव्याधिलय ॥ पूरणसर्वसमीहाजी ॥ सर्व
अरथयोगेंसुखतेदर्थी ॥ अनंतगुणनिरीहाजी ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एदृष्टिवंतप्राणी सर्वदोषधीह्रीणथाय वलीलोकालोकजासन सर्वज्ञमहो
टोमुनी केवलज्ञानवंतोथाय समस्तलब्धीनाफल तेनोजोगीथाय वलीजव्यप्राणीउने
चारित्रधर्मपमाडतो परनेअत्यंत आनंदनोउपकाररूप निमित्तथाय तेपोते शिवके
मोहनासुखपामे तेरमांसयोगी गुणगणोवर्त्ततो चउदमांगुणगणें अयोगपदलेइ सि
दिपामे सर्वकर्मरूपशत्रुनो हयकरी सर्वव्याधिजे बाह्यान्तर रोगादिकतेहयकरे संपू
र्ण समीहाके ० बांठापूरीथयेथके तृप्तिप्रमोदेंकरी केवलआत्मरूपमां लयथयोथको
एकरूपतापामे सर्वअर्थनेयोगें संपूर्णसुखवंत सदातृप्तिवंतरहे तेथीकरीने निरीहाके ०
निस्तृष्टतापणेप्रगटथाजेअनंतगुण तेपोकरीसुखपणअनंतपणोवधता अतींद्रियसुख
होय एमअबाधनिर्मल सर्वोपाधिविच्छेद आत्मानंदसुखवंतथाय ॥ ३ ॥

एअडदिधीकहीसंक्षेपे ॥ योगशास्त्रसंकेतेजी ॥ कुल
योगीनेप्रवृत्तचक्रजे ॥ तेहतणेहितहेतेजी ॥ योगीकु
लेंजायातसधर्में ॥ अनुगततेकुलयोगेंजी ॥ अ
धेषीगुरुदेवधिजप्रिय ॥ दयावंतउपयोगेंजी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एआतदृष्टिते जव्यप्राणीना उपकारनेअर्थें योगनाशास्त्र अथात्मनाग्रंथ
उपमितजवप्रपंच जवजावनारुत्ति पातंजलशास्त्र तथा प्रवचनप्रबोधादिकग्रंथोने सं
केतेकरी संक्षेपेंकही केमके योगीत्रणजातनाकहाळे १ कुलयोगी १ प्रवृत्तियोगी
३ चक्रयोगी तेपोतपोतानाचिचमां अहंकारेकरीमानेजे अमेपणयोगीनाम धरुविथेंथें
तेवाप्राणीओना हितने हेतेके ० कारणेकही केमकेतेवायोगीयेंजो एयोगदृष्टीजाणी
होय तोपोतानुंस्वरूपविचारे हवेएत्रणजातनायोगी लक्षणेकरीउलखावेळे जेयोगीने
कुलेजएाहोय तथातेनाधर्माचार रुढिभार्गना अनुगतेंचालताहोय एमसामान्यबुद्धि
मात्रें वर्त्तता सर्वतापसादिक षट्दर्शनीउं तेकुजयोगीजाणवा वलीअधेषादिकगुण

एकेंडियनामे नगरआव्युं तिहां १ पृथ्वीकाय २ आपकाय ३ तेउकाय ४ वायुकाय ५ वनस्पतिकाय एपांचपाडाळे तेमां वनस्पतिनोपाडो बेप्रकारनोळे एकसाधारण अनेबीजोप्रत्येक हवे सूक्ष्म अने बादर एनामेजे साधारणवनस्पतिनोपाडोळे तेमां हेथीहुं संसारीजीव नीकलीने पृथिव्यादिकने पाडेआव्यो तेवारें दुव्यवहाररासीउ जीवकहेवाणो तिहांमने जवितव्यतायें एकजववेद्य कर्मसंचयरूप गोलीखवरावीने विविधप्रकारनारूपलेवरावी घणीविडंबनाकरतां तथातेबेदुअधिकारीयोने देखतां ते पांचेपाडामांघणोकालसुधीराख्युं.

एमकरतां ते जवितव्यता कांश्कमहाराउपर प्रसन्नथयी तेवारें तेनगरथकी मने चलावीने विकलेंडियनामे नगरमां आण्यो तिहां १ बेंडिय २ तेंडिय ३ चोरेंडिय एत्रणपाडाळे तेमांमुजने नवीनवी गोलीखवरावी अनेकप्रकारनारूपलेवरावी घणीरोतेंविडंबनाकीधी एम जखोगमेयोनी तथाकोडीकुळें फेरवतांफेरवतां केटलेक काळें तेजवितव्यता प्रसन्नथयी तेवारें तेहांथीमुजनेचलावीने प्रचेंडियपशुसंस्थान नामेनगरनेविषे आण्यो.

तिहांपणगुटिकानेप्रयोगें हरणी शृगाल व्याघ्र सिंह गजादिरूपें अपर्याप्त पर्याप्त पयो घणोविडंब्यो एमकरतांकरतांफरी जवितव्यताप्रसन्नथयी तेवारें मुजनेपुण्योदय सहचारीजलावीनेकसुं जेहे आर्यपुत्र घणाकष्टजोगवंता ताहरो अथ्यवसायसुंदरथ यो माटेहवेतुं मनुष्यगतिनामानगरीनेविषेचाल तेवारेंमेकसुंघणुंसारुं पळे मनुष्य गतिनगरीयें तरतनामेपाडोळे तेहां जयस्थलनामेनगरनो पद्मनामेराजा तेहनीनंदा नामेस्त्रीनी कुहूनेविषे जवितव्यतायें गुटिकाखवरावीने अवतासो तेहांअनुक्रमेम हारो जन्मथयो राजायें महोदोमहोत्सवकरी महारुंनामनदिवर्द्धन एहवुंदीधुं पळे पांचेधावे पाजतो तथामातापिताने आनंदवधारतो हुंत्रणवर्षनोथयो.

हवे हुंजेवारें असंख्यवहारनगरथीनिकळ्यो तेदिवसथी महारा बेपरिवारळे ए कबहिरंग बीजोअंतरंग ते अंतरंग परिवारमध्ये अविवेकला नामे मारीधावहति तेणेमनेजण्यो अनेतेजदिवसें तेणेबीजोपुत्रजण्यो तेहनुंनम वैश्वानरदीधुं ते वैश्वान रने वैर अने कलह ए बे चरण तथा ईर्षा अने चोरी रूप बे जंघा वली पश्चात्ता प अने अनुपशमतानामे बे शायल तथा चाडीरूप कटीतट तथा परममौदघटन नामें उदर अने अतिसंतापनामे रुदय तथा स्वार अने मत्सररूपहाथ वली क्रूरप रिणामरूपकोटी असत्यनाषणादिरूपदांत प्रचंद्रपणुं अने असहजपणुनामें बे कान तामसपणुनामें नासिका रौद्रपणु तथानिर्दयपणु ए बे नामें बे लोचन

अर्थ ॥ कुलयोगीने तथाप्रवृत्त चक्रयोगीने शुद्धमार्गं यमनियमादिक धर्मशास्त्र
 तुंश्रवणहोय तथा शुद्धाचारितुं पुरुषात् विनयादिककरणं सदासत्संगी एवागुणना
 धारकते योगी कहिये अनेजे दंजी विषयप्रसंगी एवादोषवतंतेने योगीनकहिये एवा
 तसर्वविस्तारें श्रीहरिजसुरिकृत योगदृष्टिसमुच्चयग्रंथथी विशेषेजोवी तेमांहितबुद्धीने
 हितथाय तेहेतेकहुंले माटे एवातनामर्म रहस्यसर्वतेग्रंथमांले तेमाटे शून्यमनेशून्या
 चारेंयोगीनहोय केमके शास्त्रमां शुद्धजाव सम्यक्दर्शन कृत्योपशमजाव तेनीक्रिया
 अनेबीजीजे मोहनाकृत्योपशमविना शून्यक्रिया एबेक्रियानाफजनो अंतर तेजेटलो
 सूर्यनासहस्रकिरणतुंतेज अने अंधारिरातेंप्रकाशकरतो खच्चुद्योतेनातेजमांजेटलुं
 अंतरलेतेटलुंजअंतर सम्यक्ज्ञान दर्शनसहितक्रियाअनेमिथ्यात्वजावें मिथ्याक्रिया
 मां एटलो पटंतरले ॥ ६ ॥

गुह्यजावएतेहनेकहिये ॥ जेहसुंअंतरजांजेजी ॥ जेहसुं
 चित्तपटंतरहोवे ॥ तेहसुंगुह्यानभाजेजी ॥ योग्यअयोग्य
 विजागअलहतो ॥ करसेमोटीवातोजी ॥ स्वमसेतेपं
 न्तिपरखदमां ॥ मुष्टीप्रहारनेजातोजी ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ माटेएहवा शास्त्रनाजे गुह्यजावतेतो शास्त्रनारहस्यें जेवर्त्तताहोय तेनेज
 प्रकाशियेके ० कहिये जेनीसंघातें अंतरजांगोहोय मिथ्यादर्शनटाली सम्यक्दर्शन ए
 कपरिणतिश्रद्धानहोय तेआगल शास्त्रनागुह्यप्रकाशिये अनेजेनीसाथें चित्तपटंतरव
 र्ततुंहोय तथाजेने सम्यक्श्रद्धान प्रवचनअनुसारे नथयुंहोय तेनीसाथेए गुह्यनीवात
 करवीघटतीनथी अनेजेप्राणीखोटाभाकममालचलावे योग्यअयोग्यना विजागके ०
 वहेंचणमांसमजतोनथी केमके गुरुनोविनयीनथी तेमाटे परंपराशुद्धाचारव्यवहार
 इत्यादिजावना विचारसमजतोनथी तेमढतांपोतें माहोषयीने एवीमहोटीवातोकर
 शेते पंढितोनीपरषडामां मुष्टीनाप्रहारजेवधबंधनादिक तथालातके ० पाटुप्राहारा
 दिकते आलोषणादिकना प्रहारस्वमसे निश्चितजे मुष्टिप्रहारते गह्वादिकथी निर्ग
 मकरवा तथानरकइत्यादिकना वधबंधनरवमज्ञे तथा अपयशअकीर्तिइत्यादिक जातो
 स्वमज्ञे थडुकें जंजायईअगीयडो जंचअगीयडनिस्तीयोजयई ॥ वट्टावेइयगडं अणंतसं
 सारियोजणियो ॥ १ ॥ इत्यावश्यकनिर्युक्तिवचनात् तेमाटेगीतार्थनेविहार तथा गीतार्थ
 नश्रीतनेविहारकह्यांले तेथीगंजीरअर्थनीवाणी योग्यजननेदेवी संजजाववी ॥ ७ ॥

दिवर्धनसार्थे विवाहस्थाय एवात सांजली राजाहीणथयोदेखीने फरीजैनमतहुंकरुं के हे राजन् जेअसाध्यकार्यतेनथाय तोफोकटविषादस्योकरवो अनेए नंदिवर्धनने जिहांसुधी प्रह्वनपएो पुण्योदयठे तेहांसुधी एनो पापमित्रजे वैश्वानर ते जेजेमातुंकरसे तेते एहने जलुंजपरणमसे.

तेसांजली राजार्थेचिचस्थिरकरी जैनमतइने सनमान सत्कारदेयी विदायकीधो बीजेदिवसें राजार्थे पुत्रनाप्रेमवास्ते जिहांहुंजणतोहतो तिहांविडरनेमोकलीने कयुंजे हे विदूरतुंजइने कोइक उपायकरी महाराठोकराने वैश्वानरनोसंगमुकाव तेराजातुंवचन प्रमाणकरी विदूरमहारीपासें आय्यो तेहने मेंपुठयुंजे हेमित्र तुंकाछेकेमनाय्यो ते वारें विदूरबोयुंजे फालेजैनमतइ राजापासेंआय्योहतो तेपोएक सुंदरघणीरमणी क वातराजानेकही तेहुंसांजलतोहतो माटेतारीपासेनाय्यो तेवारे में तेवार्चाविदूरनेपुठी एटलेविदूरेकहेवामांमी तेआवीरीते.

मनुष्यगतिनगरीयें नरतनामेपाडोळे तिहांहितप्रतिष्ठितनामेनगर तेहानो कर्म विलासराजानी त्रणस्त्रियोळे १ शृजसुंदरी २ अकुशजमाला ३ सामान्यरूपा ते मां पहेलीनोपुत्रमनीषी बीजीनोपुत्रबाल अने त्रीजीनोपुत्र मध्यम एवेनामेळे एकदा राजाने आवेशें मध्यमबुद्धि किहांकचाय्योळे अने बाल तथा मनीषी ए बे उद्याने क्रीडाकरवागयांते तेहांछुवेतेतो एकवृद्धमां पाशबांधीने एकपुरुष अपघातकरेळे ते देखीने तेबेदुक्कुर उतावला तेहांजयी तेपाशत्रोडीनाखी अने ते पुरुषनेडुखनी वातपुठी तेवारेंतेपुरुष डुखनीवातकहेळे अने ते बेदुक्कुरसांजलेळे.

तेकहेळे के महारुंनाम स्पर्शनळे अने महारे नवजंतुनामे एकमित्रहतो ते वर रोज विजेपनादिकें तथा मुकुमालवस्त्रादिकें मृडशय्यायें इत्यादिकअनेकउपायकरी मुजनेपोषणकरतोहतो एवामां महाराअनाग्यनेलीधे ते महारोमित्रजे नवजंतु ते संतोषसार्थेमिलीने संतोषनोनाइजे सदागम तेहनेमिल्यो अनेतेहनीसार्थे नवजंतु नी मित्राचारीययी तेवारपठिते व्रतलेइ लोचकरावी विषमजूमिकार्यें शयनकरे जीर्णवस्त्रपहरे इत्यादिकअनेकप्रकारें स्पर्शनकहेळे जेमुजनेघणोसंतापी वित्रोमकरी सदागमनीआज्ञायें ते नवजंतुनामे महारोमित्र मोहूपुरीनगरीयें गयो एमसंजला यंते तोहवेहुंनिराधारथयो माटेजीवीनेसुंकरुं.

तेसांजली ने बालबुद्धिनामाठोकरो बोळ्यो जे ते गयोतोजवादे हुं तुजनेमहारो मित्रकरीराखीश अने मनीषीयेंतो एमविचारुंजे सदागम अने संतोषतो परमउप गारीपुरुषळे अने तेपो ए नवजंतुने जे स्पर्शसार्थे मित्राचारिहती तेगोडावीहसे मा

ऐश्रीपंचपरमेष्ठिन्योनमः

अथ

श्रीनुपमितत्रवप्रपंचवार्तिकरूपंलिख्यते

श्लोक

वाग्देवीं प्रणिपत्य ध्यात्वाजैनंमतंसमृद्धिकरं ॥ नि
जगुरुचरणसरोजं हृदयेविनिधायजावेन ॥ १ ॥
उपमितत्रवप्रपंच मध्यस्थितजन्मिजीविसंबंधः ॥ प्रा
कृत्याचारंत्या विव्रियतेसरलबोधाय ॥ २ ॥

जिहां तीर्थंकर चक्रवर्ति प्रसुखने उपज्जवालुं स्थानक तथा सर्वधर्मतुं साधन
अने चतुर्विध संघने हर्षकारक एह्वी मनुष्यगतिनामे नगरी तेनेविषे इन्द्रादिकवे
वताओथी पण जीतायेनही एह्वो अनुख्यपराक्रमी कर्मपरिणाम नामे महानि
दयी राजा ते सर्वसंसारीजीवोने नरकादिरूपेनचावेढे.

तेराजाने कालपरिणति नामे खीडे तेहने राजाथी पणघणुंनाटकप्रियठे केमके ते
खी सर्वसंसारीजीवोने बाल युवान वृद्ध मृतिकादिक विशेष वेषलेवरावीने संसुष्ट
थायठे कोइकसमे ते कालपरिणतिखीये कर्मपरिणामनामे पोतानास्वामीने चिन
तीकरी के हेजचार ताहारापसायथी मने सर्वमनोवांडितठे पणएक पुत्रमहारेनथी
ते थायतोजलुं तेसांजली राजाबोव्यो जे महाराचित्तमांण एहिजवातठे अने ता
दरे चित्तमांण एवातआवीठे माटेहवेबेदुनो मनोवांडितथात्रे ते सांजली कालप
रिणतिराणी आनंदपामी सुकनगांठेबांधी राजासाथे सुखविलासकरेठे.

एकदासमें सर्वांगसुंदर पुरुष मुखेप्रवेशकरीनेउदरेनिकव्यो तेहने कोइकमित्रंली
थो एह्वो सुपन रात्रीनेविषे राणीयेदीतुं ते सुपनराजाने संजलाबुं तेवारं राजा
येकसुं जे हेखीतुजनेपुत्रथात्रे पणकोइक धर्माचार्यनेवचने प्रतिबोधपामीने पो
तानोसर्वअर्थ सिद्धकरइे तेसांजली कालपरिणतिराणीबोली जे जलेथाओ पठे ते
हनोमनमाने तमकरो. हवेराणीनेगर्जरहाथी अनुक्रमे धर्मकथोकवाना मोहोला
उपना तेमोहोला राजायें पूर्णकक्षा पठेगर्जकालसंपूर्णथयेथके शुजमूहूतें पुत्रनोज

तेवारेंमाताबोली के परीहाकरीजे प्रकृबलवतहोय तेतुंआदरजे पणहमणा मै
शुनयुगलनीपरें थोडोविलंबकर तेवारेंमध्यमबुद्धियें मातानें पुढ्युंजे तेमैशुनयुगल
कोणते हवेते सामान्यरूपा मैशुनयुगलनी वात्ताकहेते अनेमध्यमबुद्धि सांजलेते.

मनुष्यगतिनगरीतरिखुं एकनगरते तेहांरुछुनामेराजाते. तेहनीप्रयुणाराणीने
मुग्धनामेपुत्रते तेहनीअकुटिलानामेस्त्रीते एकसमे मुग्ध अने अकुटिला एबेस्त्री
नत्तारनोजोहुंउद्यानेरमवागयुंते तिहांचूदीचूदी पुष्पादिकनीक्रीडाकरते एटलामां आ
काशमार्गें कालज्ञानामेदेवता अने विचरूपानामेदेवीजायते तेबेदुने मुग्धतथा अकु
टिलासाथें जोगकरवानी वांढाययी तेवारें ते देवता देवीयें परस्पर कपटरचनाकरी
देवतायें मुग्धतुंरूपजेइ अकुटिलानेतेही कंदलिंगहनेविषे लङ्गयो एटलामां देवीप
णअकुटिलानुंरूपजेइ मुग्धनेतेही तेहीजकंदलीगृहनेविषेआवी.

हवेमुलगाजे मुग्ध अने अकुटिला तेबेदुजणाओ चाररूपदेखीने जाणवालागा
जे एवनदेवतायें आपणाबेबे स्वरूपकखाते हवेतेहांथीचारेजणराजमंदिरेआव्या ति
हांराजराणीबेदुयें बे मुग्ध अने बे अकुटिलामिली चारजणदेखीने विचारुंजे कां
इकदेवप्रयोगते एह्वंजाणीने पुत्र तथावधूते न्यायप्रवर्तते एमठेरायुं.

हवे एकदाकालइदेवतायेंजोयुंजे आ बीजीअकुटिलाकोणते अनेविचरूपादेवी
येंपण ज्ञानेकरीजोयुं जे आबीजोमुग्धकोणते तेवारें कालज्ञेदेवीतुंस्वरूपजाणुं अने
विचरूपयायेंपण देवतातुंस्वरूपजाणुं तेथी बेदुनेपरस्परें क्रोधउपनो पते देवतायेंमु
ग्धनेहणवानी वांढनाकरी अने विचरूपायें अकुटिलानेहणवानी वांढनाकरी बली
दूषेकवारें पोतेंपोतानो अन्यायजाणी तथा परस्परेंअनर्थथातोंजाणी बेदुजणा मो
हनपणोरहाते एटलामां मोहवलयनामा उद्यानेविषे बहुशिष्येपरवखां ज्ञानादिक
गुणे संपूर्ण एहवाप्रतिबोधकनामे आचार्यपथाखा तेवातसांजलीने राजादिकसर्वलो
क परिवारसहित आवीआचार्यने तथाअनुक्रमे सर्वसाधुनीमंजलीनेवांढीने धर्मस
जायेंबेता तेमने आचार्यधर्मोपदेश देवामांडयुं तेआवीरीते.

राधादेवनीपरेंडुःकर एहवो आमनुष्यनोअवतारपामीने संसारतुंस्वरूप अधम
जाणी विषयाजिलाषपरिहरी अनंतसुखपामवानोपदजे मोहमार्गें तेहनो उपायजे
ज्ञानमार्गें अनेक्रियामार्गें तेहनेविषे हेजव्यजीवोतुमेप्रवर्त्तां इत्यादिकधर्मदेशना सां
जलीने ते कालइदेवता अनेविचरूपादेवी सम्यक्पाया एटले एबेदुनांशरीरमांथी
रुंभरकपरमाणुघटीने एकपूतलीनिकली तेवारें ते देवता तथा देवी बेदुजणरुद्वन
करता गुरुनेपगेजागी.पोतपोताना अन्यायकहेवालागा तेवारेंगुरुयेंकयुंजे हेमहाउ

दृष्टीयें झुएळे एवीउत्तमरीतीजाणी ते बेदुसखिसदागमनी सेवाकरवारही अने नव्यपुरुष निरविघ्नपणेचणोळे तथा मतिज्ञान अर्वाधिज्ञान मनपर्यवज्ञान केवलज्ञान नरूप एचारप्रधानपुरुष मनुष्यगतिनगरीनाळे तेषण आनंदपामेळे.

एहवामां एकपुरुष जेहने रासजउपर स्वारीकरावीळे अनेषणीविटंबनाथाते का हजिफूकाते सदागमनाआगळें निकळ्यो तेहनेजोयी करुणारसेकरी प्रज्ञाविशाला बोली जे अरेपुरुष तुंसदागमनुंशरणकर तो ताहरीसर्वविटंबनाटळे एवोसांनजी ते पुरुषने ज्ञानोदयथयो तेथी तेपुरुषें सदागमनुं शरणकळुं तेवारें सदागमें तेपुरुष नेसनमुखजोयुं एटळेविटंबनाकरनार सर्वपुरुषनाठा तेदेखी सर्वलोकोविस्मयपाम्या अनेते पुरुषपण हर्षसहित सदागमनेसनमुखबेवो.

हवे अगृहीतसंकेतायें ते पुरुषनेपुळ्युं जे हेपुरुषतुंकोणबो अनेताहरो सुंअन्या पळे जेथकी तुजने आवीविटंबनाथयी एवुसांनजी तेसंसारीजीवबोव्योजे हुंतस्करहुं अनेमाहारा अन्यायनावातनीगम्य आ परमउपगारीसदागमनेळे तेवारेंसदागमें तेपुरुषनेकळुंजे अगृहीतसंकेताने ताहरोवृत्तांत सांनजवानुं कौतुकळे तोतुंएनेताहरीवितेलीवातकहे तेवारें तेसंसारीजीव एकातेजइ सदागम तथा नव्यपुरुष अनेते बेदुसखियो नेसांनजतां पोतानेवितेलीवातकहेळे.

असंबवहारनामे नगर तिहांअनादिवनस्पतिनामे अनंताजीवळे तेनगरनेविपे कर्मपरिणामराजाना एकअत्यंतअबोधनामे तथाबीजो तीव्रमोहोदयनामे एबेअधिकारीळे अनेतेनगरनालोक प्रार्थेमहाअज्ञानामूर्तिनाळे तिहांहुंपणरहेतोहतो एटला मालोकस्थितिनामे कर्मपरिणामराजानीबेहेने तन्नियोगनामे दूतमोकली तेबेअधिकारीनेकहेवराव्युं जे आपणाराजानो सदागमनामे एकशत्रुळे तेमनुष्यगतिनगरीथी लोकने मुक्तिनगरियें मोकलेळे तेफरीआइआवेजनही तेथीमनुष्यगतिनामेनगरी शुन्य थायळे माटे जेटलासुक्तिजाय तेटलालोकोने असंबवहारनगरथीतेडावो एममनेक द्योळे तेमाटे इहांथी केटलाकजोकोने तमेमोकलो अनेएनगररूडीपरेंजालवो.

एहवुंदूतनुंवचन सांनजी तेबेदुअधिकारीयें संसारीजीवनीखी जे जवितव्यताना मे तेसर्वकार्यनीकरनारीळे तेहनीसार्थेविचारकरी असंबवहारनगरें गोत्रक नामे अ संख्याताप्रासादळे तेएकेकाप्रासादें निगोदनामे असंख्याताओरडाळे तेएकेकेओरडे माहोमांहे परममित्र जे अहार निहारादिकसार्थेकरे एहवाअनंता अनंताजीव वसेळे पळेतेबेदुअधिकारीयें सर्वजीवोनेजोयी जवितव्यतानेपूढीने मुजनेवलाव्यो अने तेबेअधिकारी तथा जवितव्यतापण महारीसाथेथयां पळेअमेतिहांथी चाव्यां एटळे

थकों तेशय्यायें तडफडवालागो एटलामांते शय्यानोरहक व्यंतरदेवता आव्योते बालनेसुतेलोदेखीकहेवालागो के अरेपापिष्ट आकामदेवनीशय्यायें सुसुतोगो एम कही तेउपरेंक्रोधकरी लोहनीशृंखलायेबांधी महाविंडबनाकरी पढेसर्वलोकेदेखतां ते हनेधसडीने लोहनामुअरेंदणवामांमयो

तेवारें मध्यमबुद्धीयें बालनीएवीअवस्थाजोइ जाइनास्नेहवास्ते घणोवनयप्रति पत्तिकरी ने व्यंतरपात्रेथी बालनेमूकावी धरेंआवीमध्यमबुद्धीयें पूठधुंके जाइतुजने किहांकिहांदूखेते तेवारेंबालबोव्योजे मुफनेमात्र मदनकंफलीनो विरहथयो तेहिजइ खेते बीजुकांइपणइखतुंनथी तेवारेंमध्यमबुद्धीयेंवाखो जे एतोरारानीन्हीने माटेते हनोसंगतुं शावास्तेवांढेते तेवारेंबाल क्रोधकरीबोव्युंजे ताहरेसुंढे महारामांशकिह शे तो हुं अवश्य मदनकंफलीनो संगकरीस तेसांजली मध्यमबुद्धिमौनपणेरह्यो.

हवेरात्रीथयी तेवारें बाल मदनकंफलीनामेराणीना संगनीइह्योयें बाहिरनिकब्यो तेवारेंबालनेजातोदेखी मध्यमबुद्धिपण स्नेहवास्ते तेहनीपढवाडेथयो एटलामां ए कविद्याधर ते बालनेउपाडी आकाशमार्गेजेइचाव्यो तेवारें बाजें पुकारकखो पण मध्यमबुद्धि नीचेरह्योमाटे तेहनोजोर तेविद्याधरसाथें चाखुंनही पणनीचेपृथ्वीयें चालतो तेविद्याधरनी पढवाडेथयो आगलचालतो महाअटवीत्रटेपहोतो कुधायें तृ धायेंतथा कांटाप्रमुखें महाकष्टजोगवतो सातमें दिवसें कुशस्थजनगर पासेंआव्योपण बालनी तो शोधमिलीनही तेवारें मध्यमबुद्धि इःखनोमाखो एककुवामांपडवालागो

एटलामां जवितव्यतानेवसे एकनंदननामेपुरुष तिहांउतावलोआवीने मध्यमबुद्धीने कुवामांपडताथका वाखो अनेतेहनेइःखनीवातपूठी तेवारेंमध्यमबुद्धीयें बाल नोदरणथयो तेसर्ववार्त्ता कहीसंजलावी तेसांजली नंदनबोव्योजे आनगरनो हरि श्रंङ्गराजाढे तेहनोरतिकेलीनामे एकविद्याधरमित्रढे तेणे एराजानेकोइ शत्रुपराजव करीशकेनही तेमाटे घणीकूरविद्यासिखवीने ठमहोनाद्युथी तेविद्यानोसाधनकरी स धावीढे तेहनेसातदीवसथया हमणास्मशानजूमोयें तेहनोमित्रजेविद्याधरढे तेएक पुरुषनेलाव्योढे तेपुरुषना मांसे तथा रुधिरैकरीने विद्यानी अधिष्ठायकदेवीआगलें राजा आद्भुतिकरेढे हालतेपुरुषमूखुतुख्ये पणराजायें मनेसोप्योढे माटेजो तेहि जताहरोजाइहोयतो उंजख एमकहीनेते नंदने मृतकसरिखो पुरुषदेखाइयो तेहने मध्यमबुद्धीयें ओलख्यो तेवारें विनतीकरी नंदनपासेथीतेपुरुषमांम्यो तेवारें नंदने कहुंजे हजीआजनोदिवसराजाने एपुरुषनोकामढे पणपरउपगारमाटे आपुरुषहुंत

अन्याय आचरणरूप त्रिखुणीयुं मस्तक परसंतापरूप मस्तकनाकेश एह्वे शरीरें
सहित जे वैश्वानर तेहनीसाथे महारे प्रीतिययी तेवारें पुण्योदयें अमाराबेहुनो मि
लावेखीने चित्तरिसालकीयुं अने पुण्योदयें एहबुंविचारुं के जेजे महारावैरीजे तेहनी
साथें एनदिवर्द्धनमिलेजे माटे एथी ए नदिवर्द्धन घण्टुःखपामसे तोपणहालतुरत
हुं एहनेमूकूनही एमविचारी पुण्योदय महारेपासैं प्रहन्नपयोरह्यो पढेदिवसैं दिवसैं
महारेतोवैश्वानरसाथें प्रीतवधतीगयी अने सर्व नानामहोटा महारीआझामां चा
जवालागा एमकरताहुं अनुक्रमेंआठवर्षनुंथयो तेवारें महारेपितायें मने बुद्धिसमु
झनामे उपाध्यायपात्रों जणवामोकद्वयुं तिहांगुरुनीपासैं पुण्योदयेंकरीहुं थोडादिवस
मां समस्तकलाशीख्यो पण वैश्वानरनी सोबतहती तेथी गुरुनोउपदेश कांइपणमा
न्यूनही जोकोइदितशिहाआपे तेहनीसाथें चलटोक्केशकरुं एमवर्चतां सर्वविद्यावि
स्मृतथयी अने कोइमहारासासुं बोलीशकेनही एवामांमुजने वशथयोजाणीने वैश्वा
नरे क्रूरचित्तनामें वडा मुजनेखवराव्या तेथी बलो हुं घण्टुजवैश्वानरने वशथयो।

ह्वेएकादासमे एकविदूरनामे विश्वासीपुरुषने राजायेंमहारी विद्याजोवाने महा
रीपासैंमोकद्वयो तेथो जूतावेष्टतरिखुं महारुंशरीरजोथीने राजानेजयीकसुं पद्मराजाते
वातसांजली महाडुःखपामिने बुद्धिसमुझनामे उपाध्याय ने तेहीपुठथुं तेथोपणते
मजकसुं तेवारें राजायें उपाध्यायने फरीकसुंके जेमए वैश्वानरनोसंगमूके तेउपा
यकहो तेवारें उपाध्यायबोल्याजे आपणानगरनेविषे एकजैनमतनोजाण सिद्धपुरु
षजे तेहनेतेहीप्रभकरो तेतेमनेएनो उपायकहेसे तेसांजलीराजायें जैनमतना झा
नीने तेहीपुठथुं जे हेस्वामी आमहारो ठोकरो नदिवर्द्धनते वैश्वानरनीसंगतमूके तेवो
उपायकहो तेवारें जैनमतानुसारी ज्ञानप्रयुंजीने उपायकहेजे तेराजाप्रमुखसांजलेजे

चित्तसुंदरनामेनगर तेहांशुजपरिणामनामे राजा तेहनी निप्रकंपसानामेंस्त्रीने
सकलजननेहितनीकरनारी क्कमानामेंपुत्रीजे ते कन्यानीसाथे नदिवर्द्धनने पाणिग्रह
णकरावो तो वैश्वानरनो संगमूकसे तेसांजलीराजायें मतिधननामा प्रधाननेकसुं
जे तमेजइने तेकन्यानीसाथें विवाहमेजवीआवो तेवारें जैनमतकेकसुंजे हे राजन्
बाह्यनगरें तोतमारोजोरचाळे पण चित्तसुंदरनगरतो अंतरंगजे तेहांतो कर्मपरिणाम
राजानो सुनट शुजपरिणामराजानेमिजि कर्मपरिणामनो लोकस्थितनामेबहेनेजे ते
साथेविचारकरो कालपरिणतिजे महाराणीतेहनेकही स्वजावनामेजे कर्मपरिणाम
नो महाप्रधान तेहनेपूठी तथा अनादिसंसारनीचालिआवेजे एहवी जवितव्यताना
मे जे नदिवर्द्धननीस्त्री तेहनेमनावो तेवारपठी क्कमाकन्यानो तमारापुत्र नं

सित नामा उद्याननेविषे सकलगुणोसंपूर्ण एहवा प्रबोधन रतिनामे आचार्यपधाक्षा एटलेते गामनोराजा परिवारसहीत तथाप्रजालोकसहीत गुजसुंदरीयेंपरवत्सोपको मनिषी तथा मध्यमबुद्धीप्रमुखनेसाथेलेइवांदवाआव्यो बालपणतेदिवसों स्त्रीयुंना रूपजोवासाहू तेहांआव्यो हवेगुरुधर्मदेशनाआपेते.

हेजव्यप्राणीओ जेहनीआदिनथी एहवासंसारमां घणोडुल्लेज मनुष्यनवपामी १ स्पृशेनेंडीय २ रशनेंडीय ३ प्राणेडीय ४ चक्षुइंडीय ५ श्रोतेंडीय एरीतेएपां चेंइंडीउ वशकरवानेडुल्लेजते एइंडीओनापरवशपणे जीवअनंतडुःखपामेते तेमाटे ए इंडीयोनेजीतो तेवारैराजायें पुढयुंजे हेस्वामी इंडीयजयनाकरनारा आसंसारमांको इहरो तेसांजलीगुरुयेंकह्युंजेते केमके मनुष्यचारप्रकारनाते १ जघन्य २ मध्यम ३ उत्कृष्ट ४ उत्कृष्टतर तेमां जेसदागमनेसंबंधे सतोपरराखी स्पृशेनेंडीयादिकना अधम विपाकजाणी इंडीयनाजयनेअर्थप्रवर्त्ते तेने उत्कृष्टतमकहियें एवोगुरुनुवचनसांजली मनीषीयेंविचाखुं के जेजीवेसंतोषआणी सिद्धांतनेअनुसरी स्पृशेनेंडियजीखुं तेप्राणीउत्कृष्टतमजाणवा वलीगुरुबोव्याजे स्पृशेनेंडियादिकनी छुडीजोवरावी एने रागदेषनासंबंधीजाणी अवगणनाकरी इंडियनोपोषकरेनही तेहने उत्तमकहियें एवो गुरुनुवचनसांजली वलीमनीषेंविचाखुंजे तेरीतेतोमेकह्युंते माटेडुंउत्तमहुं.

फरीगुरुबोव्याके जेप्राणीपमितनावचनथी स्पृशेनादिकइंडियना अधमफजजां एांने जेपुरुषचित्तमांसंदेहआणे अनेस्पृशेनादिकना लोलपीजे मनुष्य तेहनीविम्व नादेखीने पठेतेकाणेआवे तेमध्यमपुरुषकहियें एवोगुरुनुवचनसांजली मनीषीयेंवि चाखुं के तेतोमारोनाइ मध्यमने मध्यमबुद्धीजकहियें केमके ते बालनुंकष्टदेखी पो तेंपणकष्टपामो कालविलंबकरी तेकाणेआव्यो.

वलीगुरुयेंकह्युंजे स्पृशेनादिकइंडियना माताफलनो जेआस्वादनकरे महाविम्वबना जोगवतोहोय तोपणतेइंडियनो जोगमूकेनही तेहने जघन्यपुरुषकहियें तेसांजली फरीमनीषें विचाखुंजे ते तो बाल जघन्यपुरुषकहियें केमके एटलीविटंबनाथथी तो पण ते बाल स्पृशेनेंडियनो संगमूकतोनथी एरीतें राजाप्रमुखेसर्ववात गुरुनामुख थी सांजली तथामदनकंमलीयें पणएसर्ववात गुरुमुखेसांजली पण बालेंतो मदन कंमलीनेदीगि तेहनो नखथीमांफीने केशाग्रछुडी वर्षवकरवांमांवाखतगयो तेथीकरी ने कांइपणधर्मोपदेश बालेंसांजल्युंनही.

एहवामां एशत्रुमर्दनराजानो एकसुबुद्धिनामे प्रधानते तेणेगुरुनेपुढयुंजे एचारप्र कारनापुरुषतमेकह्या तेहोमांसुंजेदथयो तेवारैगुरुयेंकह्युंजे उत्कृष्टतरतो सर्वइंडिय

टे एनोकांइक अन्यायहसे तोहवे महारे एनीतार्ये मिलवुंनही एहवोचिचमांजाणी
 ङानोरहो पठे उद्यानथी तेबेजाइ तथात्रीजो स्पर्शनपुरुष एत्रण्येजण घेरआव्या
 तेहां अकुशलमालातो स्पर्शनसाथें बालने मित्रताथयी एवंजाणीनेहर्षपामी अने
 शुनसुंदरीयेतो मनिषीनेवाखुं जे ए स्पर्शनमहाडुष्टे माटे एहनीसंगत तुंकरीसनही
 तथा ठोकरानो कर्मविलासनामेपिताळे तेंतो पोतानाचिचमां जाणीरह्योके जेठोकोरो
 स्पर्शनसाथें संगकरसे तेहनेहुं विपरीतफलदेखाडीत एरीतेंसर्वकोइप्रवर्त्ते.

हवे मनीषीये तो स्पर्शननी मूलशोधजाणवानेवास्ते बोध एवेनामे पोतानोअं
 गररुक पुरुषे तेनेतेडावीकहुंजे तुंस्पर्शननी उत्पत्तिजोइआव तेसांजली बोधेपोता
 नो प्रजावनामेदूतमोकली ते स्पर्शननीशोधकरावी पणबाह्यनगरेतो केहांपणतेह
 नी शोधमिलिनही तेवारे अंतरंग राजसिचिचनामेनगर तेहांमहामोहनोपुत्र राग
 केसरीनामेराजा तेहनो विषयाजिलाषनामे प्रधान तेणेराजानी आझायें इडादिक
 यीपण जेमनीआणलोपायेनही एहवोचपायकरवावास्ते ? स्पर्शन ३ रसन ३ घ्रा
 ण ४ चक्षु ५ कर्ण एपांचेंडुर्जयमानपुरुष ते राजानासेवावाचिंआ करीमूक्याळे तेथी
 सर्वलोकनेविषे ते राजानीआज्ञा अखंनप्रवर्त्ते इत्यादिकवृत्तांत ते विषयाजिलाष
 नोदूत विपाकनामेळे तेहनामुखथी बुधनोदूतजे प्रजावनामेळे तेणेसांजल्युं तथातेस
 मे रागकेसरीनामेराजा ते मिथ्याजिमानादिकरथ तथा ममतादिकहाथी अने अज्ञा
 नादिकअश्व बली चपलतादिकपायदललेइ महाकटकसहित स्पर्शनादिकनाजयनोक
 रनार एहवोजे संतोष तेउपरें विषयाजिलाषादिक प्रधानपुरुषें परवशोधको महा
 मोहसाथे रागकेसरीराजाचढेळे तेसर्ववात प्रजावेंदीठी अने पोतानास्वामी बोधनेक
 ही बोधेजइने मनीषीनेकही एरोलें मनीषीयेस्पर्शननी शोधकहडावी ने स्पर्शननो
 मूलथीसंगमूक्यो अने एनोजाइ बाल तेतोमूर्खेळे माटे घणुंज स्पर्शनसाथेसंगकरेळे

हवे बालनीमाता अकुशलमालाळे तेणेपणपोताना पुत्रने जेम स्पर्शनसाथें अं
 खंतप्रीतिथाय तेवोचपाय तेणेमंत्रशक्तियेकखो एमप्रवर्त्ताथका एटलामां मध्यम
 बुदिपण किदाकथोआव्यो तेणेस्पर्शननेदेखी बालनेपुठ्युं जे एकोणळे तेवारेबालें
 कहुंजे ए महारोमुखदायी परममित्रळे तेसांजलीने मध्यमबुद्धीये मनिषीनेपुठ्युं जे
 आस्पर्शनकोणळे तेवारेमनीषीयेकहुंजे एमहाइखःदायकडुरात्माळे जोतुंतारो जलुं
 वांठवानीचहनाराखे तो ए स्पर्शनसाथेकोइदाडे संगकरीसनही तेसांजलीने मध्यमबु
 धीये पोतानी सामान्यरूपानामे मातानेकहुं जे बाल तो स्पर्शननेसारुंकहेळे अने
 मनिषी तो स्पर्शननेनिंदेळे माटे हुं ए स्पर्शनने मजुंकेनहीमजुं.

लुपामी नरकादिकगतिना घणाङ्गः स्वपामसे एवातसांजली फरीराजायेंपुठयुंजे हेस्वामी
 एबालनी माता अकुशलामाला तथा एनो मित्र स्पर्शन एबेदुकिदांजसे तेवारेंगु
 रुयेंकयुंजे वलीइहांना लोकमध्येआवसे. फरीराजायेंपुठयुंजे ए अकुशलामाला तथा
 स्पर्शन शीरीतेंआपणनेसूके तेहनोउपायकहो तेवारेंगुरुयेंकयुंजे एनेअप्रमादरूपयं
 त्रथीपीलो तोसर्वसिद्धीथाय फरी सजायेंपुठयुंजे अप्रमादयंत्रतेकोनेकहियें गुरुबोव्या
 जे कोइपणजीवने लिगारमात्रपणपीनाकरियेंनही तथा जूगोबोलीयेंनही अदत्तची
 जकोइनीलहियेंनही नववाडेसहितब्रह्मचर्यपालवुं समस्तपरिग्रहनो त्यागकरवो घ
 र्मांपकरण तथाशरीरनीपण ममताकरवीनही रात्रीनोजनकरवुंनही मात्रविद्युद
 अहार संयमयात्रानेअर्थेंग्रहवुं पांचसुमति त्रणगुप्ति एआठप्रवचननीमाताजे तेपा
 लवी विविधप्रकारना अजिग्रहधारवा कुमित्रनोसंगपरिहरियें उचितमर्यादा उलं
 धीयेंनही लोकमार्गनीअपेक्षाकरियेंनही गुरुजननेमानियें तथा गुरुनीआज्ञायेंचालि
 यें सिद्धांतसांजलियें तथाइव्यादिपदार्थें धरिजपणोअवलंबियें चिन्तनेउन्मार्गें प्रवर्त्त
 वाथी तुरतपाहुंवालयें कोइपणदूषणलागतो तेहनप्रयत्नकरी निवर्त्तवियें निःसंग
 पणोचितराखियें परमात्मानुंथ्यानधरियें योगसाधनकरियें शुक्लथ्यानथाधियें आ
 त्मातथाशरीरने निम्नपणो चिंतवियें इत्यादिकनेअप्रमादयंत्रकहियें एवीगुरुनीवाणी
 सांजली मनीषीयेंकयुंजे हेस्वामी मुजने एअप्रमादयंत्रयोगहोयतो पसायकरो.

तेवामाराजायें मनीषीतांमुजोइने गुरुनेपुठयुंजे हेनगवन्जी एकोणजे तेवारेंगुरु
 येंकयुंजे हे राजन् जेमतमे एनगरनाराजाणे तेम तमाराथीअधिक तमारंराज्य
 लेवाने पण समर्थ एहवो अंतरंगनो कर्मविलासनामेराजाजे तेहनीछुजसुंद
 रीनामेस्त्रीनो आमनीषीनामेपुत्रजे तेमहारीपासेथी दीहालेवानोप्रार्थनाकरेजे ते
 सांजली मध्यमबुद्धीयें गुरुनेकयुंजे हे स्वामी ए अप्रमादयंत्रतो चारित्रनेकहियें
 तेतोमहाराथी लेवायेंनही माटेमुजने श्रावकनोमार्ग उपदेशो तेसांजली राजायेंप
 एकयुंजे हेस्वामी नलीवातजे तेश्रावकनोधर्मसुंजेतेकहो पजेगुरुयें बारव्रतरूप श्राव
 कनोधर्म उपदेशुंते श्रावकनुंव्रतराजायें तथामध्यमबुद्धीयें सांजलीने बेहुजणायें
 आदयुं पजे मनीषीने गुरु दीहादेवानेउठ्या तेवारें राजायें कयुंजे हेस्वामी महा
 रोमनोरथजे जे हुं मनीषीनो दीहामहोत्सवकरुं तेवातसांजली गुरुतो मौनपणेरह्यां
 तेवारें सुबुद्धिप्रधानबोव्योजे हे राजन् एमहोत्सवकरुं तेतो इयत्सवजे माटेगुरु
 उपदेशअपे अनुमोदनाकरे पणसाहात आदेशआपेनही तेमाटेतमे एप्रार्थनामनी
 षीनेकरो तेवारेंराजायें मनीषीने प्रणामकरी पोतानोमनोरथकयुं तेसांजली मनीषी

जावो तुमेतोनिर्मलजडो पणआपूतलोते जोगतृष्णाकहिये तेहने वशरह्याथकां तुमे ए अन्यायआचखो तेवारें तेबेडुबोव्याजे हेस्वामी एजोगतृष्णामिटे तेउपायकहो ते वारेंगुरुयेंकथुं जे तुमेस्त्रीलुंस्वरूप विपरीतजावेंविचारी विकारनेपरिहरोतो तेहथीआ नवेंतो एजोगतृष्णा मिटसेनही पणइर्बलथासें बाकीआवतेजवेंमिटशे तेमाटेसम्यक पालो कालविलंबेनलुंथासै इहां ऋजुकै० सरलस्वजाविराजासमजवो.

ऋजुराजातथा प्रगुणाराणीये एसर्ववातसांजलीने विचारवालागाजे एबेडुनेपुत्रप एो तथावहुपणेमान्या एमिध्याळे तथा मुग्ध अने अकुटिलार्येपणविचाखुं जेआ शी लखंडनकथुं तेमहोदोअन्यायथयो एमचारेजणा पश्चात्तापकरेळे एटलामांवलीते चारेनाशरीरथीएकतेजवंत आनंदनोकरनार उज्वल एकबालकनिकळुं फरीएककालुं बालकनिकळुं वलीतेकाजाबालकमांथी बीजुंएककालुंबालक निकलीने वधवाला शुं तेहनेउज्वलबालकें माथामांमारीनेनानुजराखुं तेवारें राजाप्रमुखने गुरुयेंकथुं जेहे महानुजावो आजे रुमबालकनिसखुंते अज्ञानकहिये अने तेमध्येथी वलीबी जुं रुमबालकनिसखुंतेपापकहिये तेअज्ञानेकरीपापनीवृद्धीथयी पणआउज्वल, बालकजे ठे तेसरलपणुंकहिये माटेएणे पापवधवादीधुंनही ह्वेधर्मकरोके जेथकोन लुंथाय तेसांजली राजाप्रमुख चारेजणे महाआर्नबरेंकरी दीहालीधी पोतानास्वार्थ नी साधनाकरी ह्वेतेकालज्ञादेवता तथाविचकृणादेवीयेंजोकालविलंबकखो तोशुरु मिव्या अने धर्मप्राप्तिथयी एवातकहीने तेसामान्यरूपाखी पोताना मध्यमबुद्धिपुत्र नेकदेळे जे तुंपणकालविलंबकरी परीहाकर एमसांजली मध्यमबुद्धिपरीहाकरेळे

ह्वेकोइकवेलायें वसंतऋतुनोओढवआव्योळे सर्वनगरनालोके कामदेवनीपूजायें जायठे तेवारें तेबालनामापुत्र पोतानोस्पर्शननामा सिन्ननीसाथें वसंतलुंकीतुकजो वा चाल्यो मध्यमबुद्धिपण तेहनीसाथेथयो.

ह्वे तेबाल लोकोनोवसंतोत्सवजोतोथको कामदेवनामंदिरेंपहोतो तेहांजेठेका पो माहेलीबाजुयें कामदेवनीसुकुमालशय्याळे तेहांगयो तेवारें शय्यानो स्पर्शीथयो तेस्पर्शननेप्रजावें बालने गुरुनीशिक्षाआक्रमोनही तेज्ञानतोविसरीगथुं अने इंद्रि यनेपरवशपणे मूर्खथयीसुतो अने मध्यमबुद्धितो बाहिर तेहनीवाटजोतोथकोठजो ठे एटलामां एदिज ह्तिप्रतिष्ठितनगरनो जेमकर्मविलासनामे अंतरंगराजाळे तेम एनगरनोबाहिरंग शत्रुमर्दननामेराजाळे तेहनीमहारूपवंत भदनकंमलीनामेस्त्रीळे ते राणीपणइहां कामदेवनीपूजायें आवीळे माटे अंदरजइ शय्यापूजवागथी तेवारेंते शय्याठपर बाल सुतोहोतो तेहनेते भदनकंमलीनोस्पर्शीथयोतेथीषणो विकलययो

पुरुष एहवीधर्मसामग्रीफिरीमिलवीडःकरते तेमाटेजो तमारुचित्त जावितहोयतो
 दीहाआदरो ते सांजली राजा तथा राजानीस्त्रीमदनकंमली तथा सुबुद्धिमंत्री अ
 ने मध्यमबुद्धिपण चैरांगपामी सुलोचनकुमरने राज्यआपी सर्वजणायें दीहालीधी
 तेमने आचार्यधर्म शिक्षादीधी अनेकद्युं के जे कुमित्रनोसंगकरे ते बालनीपरें दुः
 खनीपरंपरापामे अनेजेपंढितोनावचनेप्रवर्ते ते मध्यमबुद्धीनीपरें कालविलंबे धर्म
 पामें तथाजे मनीषीसरिखाहोय ते पोतानीबुद्धीयेंज दुर्जनमनुष्यजाणीने तेहनो
 संगपरहरे तेमाटेउत्तमपुरुषनो संगकरीयें जेथकी इहलोकें तथा परलोकें कल्याण
 नीपरंपराथाय इत्यादिकधर्मशिक्षायुरुयेंकही तथा घणोकालसुधी सदागमविधियें चारि
 त्रपाली मनीषीमोक्षेपहोतो अने मध्यमबुद्धिप्रमुख तो चारित्रपाली देवलोकें
 पहोताअनेबाल तोस्पर्शननामा पापमित्रने संगें घणोकालदुःखपाम्यो.

॥ इतिविदुरोक्तं स्पर्शन कथानकंसमाप्तं ॥

हवेविदुरकहेजे जेहेनदिवर्द्धन एकथानकजेजैनमतझेकद्युं ते में तमोनेकद्युं ते वा
 तं ह्मणा संसारीजीव अगृहीतसंकेता आगलें सदागम सांजलताकहेजे इत्यादिक
 वात विदुरपासेथी सांजलीनेमें विदुरनेकद्युंहुतुंजे एकथातो घणीसुंदरते तेवारें फरीवि
 डुरेंमनेकद्युंजे जोपापमित्रनोसंगनकरियें तोएकथासांजलवातुं परमार्थपामियें तेवारें
 संसारीजीवकहेजेमेंविदुरनेकद्युं केखरीवातते तेसांजलीविदुरहर्षितथयो थको अक्
 सरजाणीकेदेवालागो जेहेनदिवर्द्धनमेंलोकवार्त्तियें सांजल्युंजे जेएतारोमित्र वैश्वानरम
 दाडुरात्माते तेमाटेतुंएनीसोबत मूकीआप विदुरनेएवीशिक्षादेतोजोथी वैश्वानरेंसुजने
 क्रूरचित्तरूपवहुउपचायुं एटलेमेंक्रोधकरी विदुरनेकद्युंजे अरेडुरात्मा तुंसुजनेतेबालस
 मानगणोते अनेपरमहितकारकजे वैश्वानर तेहने साथेजेचपेटोदीधो माटेजाहवेइहां
 थीमित्रताकरीतेहनोमनेतें पठेतिहांथी विदुरनाश्रीने पद्मराजापाशेआवी सर्वमारीवा
 तकही राजातेवातसांजली असाताधरिरह्यो केटलाकदिवसवित्यापठे हुंकलाशिरयो
 जाणी तथायौवनअवस्था प्राप्तथयोजाणी राजायेंमनेतेही मंदिरमाराख्यो.

हवेएकदासमें मारोमामोजे कनकचूडतेनोपुत्र कनकशेखर तेपोतानापिताथी रीसा
 वीनेएनगरेंआव्यो एवार्त्ताजाणीहुंसामोजयीने कनकशेखरनेतेडीआव्यो मारोपिता
 पद्मराजातथा नंदामाताप्रमुख हर्षपाम्या इहांकनकशेखरने सुखरहेताथकां मेंएकदि
 वसैं कनकशेखरनेपुत्र्युं जेहेनाइतारेंपितासार्थे सावास्ते क्लेशथयो तेवारें कनकशेख
 रपोतानीहकीगतकहेजे.

नेआपुं पणतुंतावलो इहांधीजेइजा तेसांजली मध्यमबुद्धि तेबालनेखंधेउपाडी पोतानानगरेंआव्यो तेहनाशरीरने औषधादिकेकरी समाधीकरी.

मध्यमबुद्धियें पुत्रयुंजे जाइतें महाकष्ट जोग्युं माटेहवेपरखीनी वांढनाकरीसि नही तेसांजली बालकोधेकरीबोळ्युंजे तुंतो मनीषीनोपह्पातीबो माटेरे मूर्खकोणें तुजने कहुंहुतुं जे तुंआकष्टमांथी मनेमूकावजे महारेतो जिहांसुधी मदनकंमलीनो समागमनथाय तिहांसुधी एमाराप्राणनेपण शत्रुतुल्यजेखंधुं इत्यादिक बालनाव चनसांजली मध्यमबुद्धियें विचारयुंजे एछनेस्पर्शनेइथ मिव्यामाटे पापात्माथयो तोहवेहुंएनो संगमूळुं एमविचारी मध्यमबुद्धि मनीषीनेआवीमव्यो अनेबालनी सर्व वातकही तेसांजली मनीषीयेंकहुंजे एवातहुंपण सर्वजाणुं केमके जेवारेंबालने विचाररेंहयो तेवारेंबाजें पुकारकयो अनेतुंपणपोकारकरतो पठवाडेदोड्यो तेथीलो कसर्वजाग्या अनेपरस्परें वातोकरवालागा जे बालनेकोइक परउपगारीपुरुषेंहयो तेघणुसारुंयुं हवेजोएबालने हणवानीवातसांजलीयेंतो अत्यंतजलुंथाय वलीको इकएमबोळ्युंजे मध्यमबुद्धितो जलोजळे पणएचंमालना स्नेहवास्तेहेरानथायळे वली कोइकें एमकहुंजे मध्यमबुद्धिजोसाधुहोयतो मनीषीनेकामजतुंनंधी एवीएवीवातोलो कोकरताहाताते मेंसांजलीने एसर्ववातमें मारापिता कर्मविजासनकेही तेवारेंतेपणक हेवालागो के जे माणसए स्पर्शननीसोबतकरतो तेमाणसधीहुंघणोविपरीतचालीस.

हवे बालनीमाता अक्रुशलमाला तथाएनोमित्र स्पर्शन तेणेबालनेपुत्रयुं के जो अमारोप्रजावकहेवोळे तेवारेंबालहुंकारोकरनेबोळ्युंजे हातमारोडोप्रजावळे एम करता केटलाकदिवसवितेगयां इहांमध्यमबुद्धियेंतो सर्वथा बालनोसमागममूक्यो जळे वलीएकादासमयें ते बाल मदनकंमलीनीवांढनायें रात्रेंबाहिरिनकली राजमंदि रमांप्रवेशकरी जेहाराजानीशय्याळे तेहांआव्योदैवयोगेंकोइयें प्रवेशकरतांजाणुंनही अनेरात्रपणहजीघणीवितेनंधी मदनकंमलीतो शृंगारपहेरवागचीहती एटलामांबा लशय्यादेखो तेनाउपरबेगो अने राणीनीवाटजूवेळे एटलामां शत्रुमईनराजाआव्यो तेणेबालने देखी अन्यायीजाणी पोताना त्रिजीषणनामें शेवकनेतेडी तेनाहार्यें ते बालनेलोहयंत्रेंबंधावी आखीरात्रनारकीनीपरें विटंबनाकरावी प्रातःकाले गंधेडाउपर चढावी चोराशीचहुटेफेरवी हणवानीआझा राजायेंदीधी नगरनालोक परमंथ्यानंदपा म्या हवे बालने विटंबनाउपजावीगले पाशबांधी राजानासेवकपाढावव्या एटलामां न वितव्यतानेवशें पाशत्रुटो तेवारेंबालहेवोपडयो पडे सावधानथयी तुरतपोताना घरे आव्यो तिहांप्रबन्नपयो हवेकैटलाकदिवसपडि तेनगरना निजचित्तविल

यीने पोतानापितानेकद्युजे मारोपाणिग्रहणकरावोतो कनकशेखरसार्थेकरावो पण विजाकरनेहुं परणीशनही एवोपुत्रीनोअग्रहजाणी तेनापितार्येतेवातमानी एटला मां रत्नवतियेकद्युजे दुंपणकनकशेखरना कोडमित्रने परणीस केमकेमहारे विमला ननासार्थे वियोगनथाय अनेजोकनकशेखरने परणुंतो सपत्नीपणुंथाय इत्यादिकवा तसांजली रत्नवतीनुंवचनपण पितार्येमान्युं पठेराजायें बेदुकन्याने घणापरिवारसंहि त आपणेनगरे मोकलीठे तसांजलीआपणो कनकचूडराजा डःखाक्रांतथयोठे तेमा टे प्रधानकहेठे जेहेकनकशेखरजी तमारामातापिताने हर्षउपजाववामाटे तुर तंआपणानगरेपधारो एवातसांजली कनकशेखर पद्मराजानेपूढी तेसंसारीजीवकहे ठेजेमुजनेसार्थेलेइ घणापरिवारेंचाव्या हवेमार्गेजाता रौडचिचिनामे अंतरंगनगरआ व्युं तिहांडुष्टानिसंधिनामेराजा तेनीनिःकरुणतानामे स्त्रीनेहिंसानामेपुत्रीठे एवामां सचिचिनामेनगरथी महामोहनोपुत्र देशगजेंडराजा तेनीअविवेकतास्त्री तेगर्जवती थकांज कोडकप्रयोजने रौडचिचिनामानगरेआवी तेहनेडुष्टानिसंधिराजासार्थे परि चयअयो तिहांवैश्वानरनो जन्मथयो.

हवेसंसारीजीव अगृहीतसंकेताआगलकहेठे जे मुजनेमनुष्यगतिनगरीयें आ व्योजाणीने अविवेकतार्ये वैश्वानरसार्थे संबंधकराव्यो तेवैश्वानरें जेमकनकशेखर नंजाणे तेवीरीतें रौडचिचिनगरेंतेनीने मुजनेहिंसानामे कन्यासाथे प्रीतउपजावीने पाणिग्रहणकराव्यो अनेमने एहडुंकद्युंके जो आहडोकरोतो हिंसानामास्त्रीतमारें आधीनथासे एमकद्विवैश्वानरें मुजने मृगयारमवासीखव्युं हवेतेहांथीवली कनक शेखरअने हुं बनेजणचाव्या मार्गेमांएक विषमकूटनामा पर्वतआव्यो तेहांअमर्षना मे चोरटानीमंडलीवसेठे तेनेपूर्वेकनकचूडाराजायें घणापराजव्याठे तेवैरेलीधे क नकशेखरनेआवतोजाणी तेचोरटाघणा चोरें परबखाथकां संग्रामकरवानेआव्या ते हांयु-करतां कनकशेखरनुंकटक जागुं एटलेवैश्वानरें मुजनेकूरचिचिरूप वडाखवरा व्या अनेमारीहिंसानामेस्त्रीयेंमने उत्कर्षचडाव्युं तेहांप्रवरसेननामेंजे चोरटानोस्वामि तेणोघणाशत्रुआ माराउपरमूक्या पणपुण्योदयथी तेमुजनेपराजव करीशक्यानही अनेमैतेचोरटानोपति प्रवरसेननुं शिरठेद्युंतेवारेंजयजयकारशब्दथयो सर्वसैन्यआवि मद्युं अमर्षनामेचोरटापण सर्वमारा सेवकथयीरहा अनुक्रमेकुशलें अमेकुशावर्चनग रें पद्मोता कनकचूडराजाप्रमुख सर्वलोकआनंदपांभ्या महोटाआनंदवरें दानदेताथका नगरमांप्रवेशकराव्यो विमलानना तथा रत्नवतीपण आनंदितथयी राजार्येमहोटा

नोजयकारी केवलमोहपंथेजप्रवर्त्ते तेमाटेतेज्जुदोकहुं अने जघन्य मध्यम तथा उ
 ल्कृष्टनातो कर्मनेविचित्रपणेजेदढे तेमाटे एत्रणेनो जनककर्मविलासराजा अनेते
 कर्मनीजे शुनपरिणति तेहनेजशुनसुंदरिणीकहियें तेजेकांइ उल्कृष्टमनुष्योडे ते
 हनी जननीकहियें अनेजे अशुनकर्मनीपरिणतिते अकुशलमाला कहियेंते जघन्य
 पुरुषोनी माताकहियें अनेजे शुजाशुनकर्मनी परिणति ते कर्मनी सामान्यरूपा
 स्त्रीकहियें ते मध्यमपुरुषोनी माताकहियें एह्वाशुरुना वचनसांजली मनीषीयेंचं
 तव्युं जे गुरुयेंतोअमारो चरित्रपणकहीदेखाहयुं एमविचारेडे एटलामांते बालें स्प
 र्शन अने अकुशलमालाना परवशपणे राजादिकना जयअवगएीने सर्वलोकने
 उवेखीनिर्लेकपणे जेहां मदनकंमलीउनीडे तेहां कामांधययी दोडतो दोडतोआ
 व्यो तेदेखीलोकोयें हाहारवकखो राजायेंपणक्रोधदृष्टियें जोयीने ओलख्योके अरे
 एतो पापात्माबालडे तेजाणी राजायें हुंकारोकखो तैवारेंबालनाशीगयुं पणदोडवा
 नीगति जंगययी तैथी लांबोजयी पृथ्वीउपरपडयो तैवारेंमनीषीपोतानाजाइनो एह
 वो अधर्मचरित्रदेखी लज्जापाम्यो अने बीजो मध्यमबुद्धिजाइडे तेपणलज्जापाम्यो एट
 लामांतेबालना शरीरमध्येथी एकपुरुषनिकली दूरह्यो तैवारेंराजायें गुरुनेपुठयुंजे हे
 जगवन् एडरात्मायें आटलालोकदेखतां एहवोडराचार केमकखो तैवारेंशुरुबोल्या के
 हे राजा आपुरुषजे बालनाशरीरमांथी निकलीने वेगलोरह्योडे ते स्पर्शनडे एस्पर्शन
 ना वशपणाथकी एयो एअन्यायआचखोडे अनेअकुशलमालाजे अशुनकर्मनीपरण
 तिते एहनीमाताडे तेनेवशें एमूढथयोथको शत्रुनूतजेस्पर्शन तेहने मित्रकरीमानेडे.

तैवारेंफरीराजायें पुठयुंजे हेस्वामी तमारपसायें पण एधर्मपाम्योनही तेतुंकार
 एसुं तैवारेंशुरुयेंकहुंजे हे महानुजाव जे अत्यंतपुण्यना धरनार श्रीतीर्थकरदेवाधि
 देव तेहनाउपदेशथी समवरसणनेविषे पण नित्यविरोधी निवहकर्मनावशथकी घ
 णाजीवो धर्मपामतानथी तोहे राजन् इहाधर्मनपामे एमांस्योआश्वर्य तैवारें सुबु
 द्विप्रधाने कहुंजे सत्यडे गुरुजी जेमने सिद्धांतनावचनउपर आसताहोय तेए बा
 लप्रसुखनीवातोथी कांइपण आश्वर्यपामेनही.

बलीराजायेंकहुंजे हे जगवन् हमणा आसर्वसजा धर्मोपदेश सांजलवाआवीडे
 माटेहुंतो एगुनेगारनेमूकुंडुं पणआगलजातां एनाशाहवालथासैं तेकहो तैवारें
 गुरुबोल्याजे हेराजन् ए बालअहिंआथी नागे ते कोझागसन्निवेशें एक सरोवरडे
 तेमांकोइंचंमालणीने जीजतीवेखी जोगनीवांढायें चंमालणीनीपासैंजयी बलात्कार
 करसे तैवातसांजली तेचंमालणीनोचरतार चंमालआवीने एनेबाणोहणसे तिहांथीमु

रोनीपालजांगी सर्वचोरोनेबांधीलइगया तेनीसार्थेमनेपण बांधीनेजेइगया पठेनगरे जइ तेसर्वबंदीवानो विजाकरराजानेदेखाडया तेवारेंजोतार्थका मुजनेविजाकरें उलख्यो विजाकरेंमनेपुठयुंजे हेजाइनदिवईन तारीआअवस्थाकेमथयी तेवारेंमेंसर्वमाहरीवितेलीवातकहीसंजलावी तेसांजली विजाकरमहाडःखपामी मनेकहेवालागोजे हेजाइएअनर्थ तेशावास्तेकखो तेसांजलीमने क्रोधवपनुंपण माहारापाशे कोइशख हतुंनही जेणोकरी हुंविजाकरनेहणुं.

हवेएहवुंमाहर्चिच दिलगीरथतुंजाणी वातकरवीमूकीदेइने विजाकरेंमने बंधडो डावी मळनकरावी जलावख अलंकारपहेरावी अर्धासनेवेशाडी मुखनीवातकरवा मांमी एटलामांजोजनकरवानो वखतथयो तेहांमेंअने विजाकरें जलिविधियेंजोजन कखुं हवेतेविजाकरराजानो मतिशेखरनामेप्रधानडे तेणेमनेकखुंके जेदिवसधीप्रजाकराजा परलोकेंपहोता तेदिवसधी आजपर्यंत विजाकरराजानेअसाताजहति ते हे तंदिवईनजी तमेंमिळ्यामाटे राजाआजेमुखपाम्याडे हवेविजाकरें आष्टुपूर्ण नयणे करी मनेकह्योके हेजाइपितातो परलोकपहोता हवेअमारोतुंजपिताआराज्यताहर्चुं हुंतोतारोसेवक जेमनेबतावीसते हुंतारी सेवाकरीस इत्यादिकवचनकह्या पणमेंते वैश्वानरनेवशे सर्वकपटजाणुं एटलामां रात्रीनोसमयथयो सजासर्वविसर्जि राजाअनेहुं बत्रेजण एकशय्याथेंसुतां विजाकरनेनिडाआवी एटजेमें विजाकरेंमुखडूजेइ विजाकरनुंशिरडेदीनातो जंगलअटवीओलंपतां हुंकुशावर्त्तनगरआगलेंनिसखो तेहांमने लोकेंदीगे तेणे राजानेजइ मारासमाचारकह्या राजाकनकचूड अने कनकशेखर मारे सन्मुखआव्या मने पुठयुंजे तमेएकाकी आवेवेशेकेमआव्याडो तेवारेंमारी वितेली सर्ववातकही तेसांजली कनकशेखरेंकखुंजे जेहनेक्रोध अनेहिंसासमीपेंहोय तेनीएविज अवस्थाथाय तेसांजली मनेक्रोधचडयो अनेकनकशेखरनीज केडथकीबुरीजेइने एनेजहणुं एटलामां कोइकवेवताथें मुजनेथंजरीखावी तेहांथीउपाडी प्रवरसेनजील्लनी पालेंजइमूक्यो तेजिल्लेंमने ओलखी पहेलामारासेवकथयीरह्याहता माटेमने घणो आदरआपो सिंहासनेवेशाडी सर्ववातपुढी मेंसर्ववातकही एटजेसर्वजिल्ले मस्तकधुणाथुं अनेमातुथयुं एमकहेवालागा तेवारेंमने वैश्वानरदीप्यो पठेकोइकजिल्लनो शखजेइने केटलाकजिल्लोने तेहांहत्या पठेमनेडष्टजाणीपकडी बांधीने घणीकदर्थनाकरी रात्रें तेअटवी उलंघावीने शार्दूलपुरनगर आगलमूकीगया तेजिल्लोए एमविचाखुंजे अनेमारीनाखसुंतो स्वामिघातनो अपवादचालसे माटेएमजमूकीगया एवामांसुथीदयथयो जोयुंएटजे एकदिशें महोटाअतिशयेंकरीयुक्त एवाविवेकनामें केवलीते

ने उत्सवनीइहानथी तोहेपण महापुरुषना मनोरथनो जंगकरवो नही एहबुंजा एही मनीषीयेंआदेशआप्यो हवेराजायें महोटाआमंभरे मनीषीने देवपूजाकरावी पढेहाथीउपरचढावी उत्रथरी महोटादानदेताथका निर्घोषवाजीत्रवाजते सर्वलोक नेअनंदउपजावतां घरेतेमीलाव्या बंदीवांनोने मूकीदीधा वलीमदनकंमलीयें यथा विधे मनीषीने मज्जनकरावी आचरण विलेपन वखादिकें सत्कारकरी विधियेंसहि त नोजनकराव्या पढेराजायें पोताना सुबुद्धिप्रधाननेकहुंजे धन्यठे ए मनीषीने जे गुरुनेवचने संसारने अस्थिरजाणी चारित्र्यंगीकारकरेठे तिसांजली सुबुद्धीयेंकहुं हामहाराज जेलघुकर्मिदोय तेनेएहवोसामग्रीमिले.

तेवारेंराजायें सुबुद्धिप्रधानने एकांतेकहुंजे एमनीषीने स्त्रियो तथा धननो अने रा ज्यप्रमुखनो जोचनेखाडी केटलाकदीवसद्युद्धीराखो तोपढेहुंपणाएनीसार्थे दीहाआ वरुं तेसांजली सुबुद्धिप्रधानबोळ्युंजे हे राजन् एमनीषीउत्तमपुरुषठे ए संसारनामुख नेतो मृगतृष्णासमान गणेठे अनेहमणाएणे ताहरामनोरथमाटे आटलोकाजविलंब कसो तोहवे एहनेकेमअंतरायकरियें एवोसुबुद्धिप्रधाननो वचनराजायें मानीने.ज्यो तिषीतेढावी मुहूर्त्तजोवरायुं तेवारें सिद्धार्थनामा ज्योतिषीयें कहुंजे आजथी नवमें दिवसें उज्वलत्रयोदशीयें शुक्रवारें उत्तराजाडपदनकृत्रें शिवयोगें सवाप्रहूर दि वसचढते वृषजग्र निरविद्यमुहूर्त्तठे पढेतेनिमितीयाने राजायेंघणुंदानआपी विदा यकसो बीजादिवसथीमांडी जैनचैत्यमां राजायें महोटा महोत्सवमंमाव्या अष्टाशम होत्सव थयीरद्यापढे मुहूर्त्तदिवसआवेथके मनीषीने हाथीउपरचढावी राजायेंउत्रथ खुं चतुरंगीसेनासज्जकरी जैनशासननीशोजा वधारवानेअर्थें तथा बहुलोकोने मा गानुसारी करवावास्ते अने जव्यजीवोने बोधबीजनिर्मलकरवामाटे सर्वनगरसिएगा खुं एम महोटीकृद्धीयें महोटे आमंभरें घणालोकेंअनुमोदते श्रावकश्राविकायें आनं दाद्युजरेलोचने परवखोधको प्रमोदशेखर चैत्येंआवीदेवपूजाकरिनें पढेमनीषीप्रमु ख सर्वगुरुपासे आव्या तेहांमहोटा आनंदसहित वधतेतेजे प्रसादथाते संसारने असारजाणी मेरुपर्वतनीपरे थिरथथी मनीषीयें चारित्र्यआदखुं गुरुयेंधर्मदेशना आ पी जे हे महानुजावो आ अनंत सुखास्पद एहवाचारित्रमार्गने जाणीबुज्जी पढे कोणपुरुषसंसारउपरें रागधरे राज्यनोलाजठते चांमालपणुं कोणअधमपुरुषवांढे तो सर्वदुःखदालिडादिकनो विनाशकरनार एचारित्रठे अनें चोयुंरुपुपार्थ जे मोहू तेह तुं परमसाधनठे इत्यादिक सविस्तारपणे धर्मदेशनासांजली सुबुद्धिप्रधाने अवसरजा णी राजानेकहुं के हे राजन् एप्रबोधरति सरिखोआचार्य अनें ए मनीषीसरिखो उत्तम

जहोय पणकेटलाक अघोरकर्मिते त्रीजाकुटुंबने पोषवामाटे बीजुंकुटुंब आदरी प्रथमकुटुंबने आघुतेलीमूकेठे अनेजे आसनसिद्धिजीवहोय तेतो महाटापराक्रमे शूरवीरथयीने बीजातथा त्रीजाकुटुंबने मूलथील्यागी पहेलाज कुटुंबनेआदरी महाआनंदपामेठे इत्यादिक वातकेवलिनगवंतना मुखथीसांजली राजायेंपुठयुंजे हेस्वामिजेथकीप्रथमकुटुंबपामियें तेवोउपायकहो तेवारेंकेवलिनगवानकहेठे.

हेराजन् साधुनीपरें महानिर्दयथयी पहेलाकुटुंबनाजोरेंकरी अप्रमत्तथयीने बीजाकुटुंबने निरंतरहणे एटलेज्ञानेकरी महामोहनहणे तथावैरागयंत्रेकरी रागनेहणे तथा मैत्रीरूपवाणेकरी क्षेपनेहणे अनेकमारूप करवतेंकरीक्रोधनेहणे तथा नम्रपणारूप खड्गेंकरी माननेखंढखंढकरीने हस्तपणधोयनही वलीसरलपणारूपदंभेकरी मायानेहणे अने निर्लज्जितारूप कोहाडेकरी लोचनेहणे तथा कामरूपसुजटने वस्तुविचारणायेंकरी मंकोडानीपरें चोलीनाखे ध्यानरूप अभियेंकरी शोकनेबाले धैर्यरूपजालेकरी जयनेहणे तथाहास्य रति छुगुप्ताने विवेकरूप शक्तियेंकरीहणे तथापांचेंद्रियरूपजे पांचनाइतेने संतोषरूप खड्गेंकरीहणे एरीतेंनिर्दयीथयीने प्रथमकुटुंबेकरी बीजाकुटुंबनेहणे तेवारें प्रथमकुटुंबदीप्तथाय तेणेकरीसमस्तसिद्धिथाय एवातसांजली राजायेंपुठयुंजे हेजगवन् मुज्जने तेमार्गकहो तेवारेंजगवानबोव्याजे

त्रीजुंअनित्यजे कुटुंबे तेमूलथी परिहरियेंतो बीजुंकुटुंबमूकाय तेवारपठें प्रथमकुटुंब दीपावियें इत्यादिक धर्मदेशना सांजली संसारनुं स्वरूपअसारजाणी राजरूढिइत्यादिकपणाथी पणएधर्ममार्ग अधिकजाणीने पोतानाश्रीधरनामें पुत्रने राज्यदयी विमलमतिप्रमुख प्रधानसाथें विधियें राजायेंदीहालीधी हवेतेसंसारजीवकहेठेकेतेवेलायें राजायेंमुज्जने गोडावीमूक्यी हवेजेसमयें राजाप्रमुखें दीहालीधी तेसमयें केटलाकनारीकर्मि पापिष्ठ नीचविषयलंपटी कुटुंबमोही प्रमुखलोकेंतो एवुंविचाखुंजे रखेनेराजा आपणनेपण बलात्कारें दीहाअपावे एवोजयपामिने नासवालागा तथाकेटलाक नीचोमुखकरी बेसीरह्यापण दीहालीधीनही हवेए विवेकनामा केवलीयें राजरूषि प्रमुखने संवेगनीदेशनादयी विहारकखो परस्वदाप्रमुख पोतपोतानेंस्थानकेपहोता तेवारेंहे अगृहीतसंकेता मॅविचाखुंजे एडुष्टात्मा केवलीमारिनिंदाकरतोहतो तेजतोरह्यो माटेजलुंथयुं तेवारपठेंदुं ल्यांथीचाव्यो केटलोकमार्ग अतिक्रम्यो एटले विजयपूरनो शिखरीनामेराजा तेनोपुत्र धराधरनामे तेमाराजेवोज क्रोधी हिंसकठे तेनेराजायें बाहेराकहाडीमूक्योठे ते मनेमल्यो मॅतेनेमार्गपुठयुंपण तेपोतेंक्रोधीमाटे मनेजवाबआप्युंनही तेथीमनेपण क्रोधव्याप्यो मॅतेह

कुशावर्चनगरं कनकचूडराजातेनी अचूतमंजरीराणीयं लाडलडावीने मुजनेमहो टोकस्यो पठेएकदामाराभिन्नना समुदायेंदुपरवस्योथको वनकीडायेंगयोहतो तिहाए कवृहत्तलें योगिंदुमुद्रयें बेतेलासाधुनेजोयी तेमनेप्रणामकरी हुंतेहांबेवो साधुयें पणमने धर्मज्ञानवेइ धर्मदेशनादीधी तेमांसाधुधर्म अनेभावकधर्मवेदुकद्या तेवारेंमें साधुधर्म दुःकरजाणी श्रावकव्रतअदरी पाठोमारामंदिरेआव्यो तेदिवसपंढि हुंजेने श्रावकजाणुं तेनीसार्येंमित्राचारिकरुं अनेतेनाउपर कोइजातनोकर अथवादंमकरुं नही तेवुंजाणीधियालोक श्रावकथयां ह्वेतेराजाने डुरमुखनामेप्रधानठे तेणेएमा रीचालजोयीने राजानेजइकहुंजे हेराजन् तमेतोसर्वअधिकार पुत्रनेजलाव्योठे पण पुत्र-तोकोइनापासेथी कोइजातनोपणकर अथवादंडलेतोनथी माटेएरीतें तारुंराज्य चालेनही केमकेकरदंडविना कोइलोकमानेनही एवातडुरमुखप्रधाननामुखशीसांज ली राजायेंडुमुखनेकहुंजे तुंजजइनेमाराकुमरने शिखामणआप तेउपरथीडुरमुखेंआ वीने मुजने तेजरीतेंकहुं तेसांजलीमेंकहुंजे करतथादंडतो जेअन्यायीहोय तेनाउपर नाखियें पणन्यायवंतउपर दंडादिककरहुंसांजल्युंनथी इत्यादिकमारावचन डुमुखेंसां जलीने मुजनेकपटेवर्णवी प्रजालोकने एकांतेतेडावी जयदेखाडी सर्वपाशोथी करत थादंडलेवराव्या वलीतेप्रजालोकने एवीधमकीआपीजे कोइकुमरनेकेदेशोतो हुंतमो नेमदोटीशिखाआपीस एमकहीप्रजालोकनेविसर्ज्या ह्वेतेवातचतुरदूत ढारेंमेजाणी अनेमारापितार्येंपण एवातजाणीने डुमुखनेकाइकहुंनही तेमाटेहुंमारापिताथी रीसा वीआव्योहुं इत्यादिक कनकशेखरनीवातसांजली पद्मराजार्थे तथामें कनकशेखरने धणी आश्रासनादेश्राख्यो.

ह्वेएकदिवसें कनकचूडराजाना प्रणप्रधान १ समति २ वैराग ३ केशरीनामे एत्रणप्रधान तेजयस्थलनगरेआवी राजाने तथाकनकशेखरनेप्रणामकरी कनकशेखर नेकहुंजे हेस्वामितमें चाव्यापठे राजाराणीमहाडुःखपान्या अनेडुमुखनाप्रपंचथी ए कप्रकारतमारोजाणी डुमुखने कुटुंबसहित देशबाहेरकाढीभूक्यो अने चतुरदूतना वचनथी तमनेइहांआव्याजाणी राजायेंएवीप्रतिज्ञाकरीठे जेमहारोपुत्र इहांआवेतो ज हुंअहारकरुं एवीप्रतिज्ञाकरीवेता एटलामांवली एकवातबीजीथयी.

जेंविशालानगरीनो नंदननामेराजा तेनीएकप्रजावती बोजीपद्मावती एवेस्त्रीठे ते मनेएकेकपुत्रीठे १ विमलानना अने २ रत्नावतीनामे बेपुत्रीठे तेमां विमलाननाने प्र जावतीयें पोतानोचाइ प्रजाकरनामें कनकपुरनोराजा तेनोपुत्रविजाकरनामेठे तेनेदी धीठे केटलाकदिवसें विमलानना कनकशेखरनो वर्णनसांजली तेनाउपरसराणिणीथ

रें परवद्योथको मँदीगो पढे तेमृषावावसाथे मँमित्रताकरे तेवारपढेमारीप्रवृत्तिएवी
 थयीजे कोइयेमाहरोकुर्मप्रत्यह्दीगोहोय तेमनेआवीकहे तोपणहुंतेवातकबुलनही
 कहुंएक अनेकरुबीजो यद्यपि एकअहंकार अनेबीजो मृषावाद एबेदुपापमित्रना वश
 थकी कोडोगमेअनर्थ उपजे पणपुण्योदय सखायीहता तेथीतेअनर्थविलयथयीजता
 हता पणतेमँ अज्ञानपणाना वशथकीनजाणुं हवे मने कलाजणावाने योग्यजाणी
 नरवाहनपितायें महामतिनामाकलाचार्यपात्रें नणवामोकब्यो पितायें मनेकहुंजे
 हेवत्स दिनप्रतें गुरुचरणे परिणामकरी विनयपूर्वक विद्यानणजो एवुंसांजलीमेंक
 हुंजे हेपिता तुंतोमूढदेखायळे एकलाचार्यमां माराथीशाअधिकगुणळे केजेथकीहुं
 एगुरुनेनमस्कारकरुं तेसांजली राजायें कलाचार्यने एकांतेकहुं जे एरिपुदारण अहं
 कारीळे तेमाटे तमारोविनयादिकनकरे तोपण माहरोपुत्रजाणी नणावजो इत्यादिक
 वातो कलाचार्यें सांजली पढेहुंकलाचार्यनो विनयादिक नकरुं तोपणतेमने नणा
 वताहता पणसन्निपातिने जेमजेम छुध खवरावियें तेमतेमरोगवृदिपामे तेमहुंपण
 जेमजेमजणुं तेमतेम मने अविनयादिकनी वृदिथतिगयी.

हवेएकदिवसें गुरुयेंमनेकहुं जे हेवत्सकुपात्रनीपरें नणतापणतुं अविनीतकेमथा
 यळे तेसांजलीमें गुरुनीघणीज हिलनाकरी पणगुरुसांजलीरहा बीजाविद्यार्थियाने
 वारीमूक्याजे कोइएअधमने बोलावशोमां पढेकेवारेकहुं गुरुनेआसने जइबेसुं कोइ
 वारेंतो मृषाबोलुंजे कोणबेगेहता अथवागुरुनीनिंदाकरुं गुरुतेहवुंदेखीवारे तोगुरु
 नेपण खाटोठेरावुं इत्यादिकघणो माहरोअन्यायजाणी गुरुयेंमने हांकीमूक्या हुंरा
 जमंदिरेंआव्यो राजायें मनेपुढुंजे हेपुत्रतुं सुंसुंजण्यो तेवारेंमें मृषावशंकहुंजे व्या
 करण बंद तर्क गणित ज्योतिष धनुर्वेदादिक तथाबहुतेरकला चउसतकलाप्रमुखसर्व
 हुंजण्यो तेसांजली राजाघणोहर्षितथयो कलाचार्यनेघणुंइअथपय्यु वलीराजायेंम
 नेकहुंजे शास्त्रसुनिश्चितधियापरिचिंतनीयमारधितोपिनृपतिःपरिशंकनीयः॥अंकस्थ
 तापियुवतिःपरिरहणीया शास्त्रेनृपेचयुवतौचक्रुतःस्थिरत्वमितिन्यायात् माटेहेवत्स
 वलीपणगुरुपात्रेही जेविद्याजण्यो तेसांजारजो तेवारेंमेकहुंसारुं एमकहि राजमं
 दिरथी बाहेरआवीने में मारामृषावादमित्रने पुढुं जेहेजाइ ताहरीशक्ति अत्यंतबे
 एशक्तिंक्यांथीजण्यो हवेमृषावादपोताना शक्तिनीवातकहेबे राजसचिचनगरनो रा
 गकेसरीनामेराजा तेनीमूढतानामेखी नेमायानामेपुत्रीजे तेनेमेंमाहरीमहोटीबेहनक
 रीमानांजे तेमायाथीमेंएशक्तिजाणी जोताहरेए शक्तिशिववीहोयतो वेदयानेवांढे त
 था द्यूतकारादिक स्थानकेजयीशीखवातो उद्यमकर अनेहुंपण व्रततउपर मायाने

महोत्सवें विवाहकरी विमलानना कनकशेखरनेपरणावी अने संसारीजीवकहेळेके रत्नवतीमुजनेदीधी.

हवेएबेस्त्रीओ बीजेदिवसे कुतूहलेंवनक्रीमाकरवागर्थीं एटलामां नगरनेविषे कोलाहलथयो जेकोइपरकटकआवीने विमलानना तथा रत्नवतीदेहरीजायते तेसां जलीअमेपण लशकरलेइ तेनीपढवाडेथया तेनालशकरने जइमिव्या तेवारेंखबरप डोजे विमलाननानो जेनीसाथें विवाहमेलेव्योहतो तेविजाकरराजानो एलशकरले पढे तेनीसाथें महायुद्धयुं एटलामां विजाकरनो काको कलिंगदेशनोस्वामी सम रसेनराजाते अमारसैन्यने जांजतो शस्त्रधारावरसावतो आव्यो तेनेमैवैश्वानर तथा हिंसानेबलें तेसमरसेनने खुद्देहृष्योवलीबीजो विजाकरनोमामो व्यंगाधिपतिद्रुमराजां तेकनकचूडसाथें युद्धकरतोहतो तेनेपणमेंहृष्यो पढे कनकशेखरने सन्मुखयुद्धकर नार विजाकरराजा तेनेपणमेंघाहृष्यो तेथीविजाकर पृथ्वीयेंपद्मयो वली विजाकरने सक्करी कनकशेखरेंकथुंजे हेजलाशूरवीर फरीभारेसन्मुखथा तेसांजली विजाकरें कथुंजे हेकनकशेखर हवे तुंसाभिअनेहुंतेवक केमकेहुं पृथ्वीयेंपडयोहतो तेवारेंतेन हृष्यो तोहवेकेमसामुंथाठे एमसांजली सर्वनेहर्षथयो जयजयकारशब्दथयो विम लाननाने तिहांथी आश्यासनावेइ कनकचूडेंपोताने रथेंबेसाडी अनेरत्नवतीनेमारा रथमाबेसाडी जयपताकावरी महोटांमहोत्सवें नगरमांवेशकखो राजा तथा कनक शेखरप्रमुख पोताने स्थानकेगयां अनेहुंरथेबेठोथको राजमागेंजाठहुं एटलामां कनक चूडराजानी श्रीमलयमंजरी तेनीकनकमंजरीनामेपुत्रीनेमें गोखेबेठीदिती तेमहारूप वंतहती माटेमाहरीदृष्टितिहांजागीरही अनेतेनीदृष्टिपण माहाराउपरलागीरही एहुं देखी तेतलीनामेसारथी तेनीदृष्टिपणमाराउपरलागी पढेतेसारथियें मनेवाखो थको हुंमहारामंदिरेगयो पणतेरात्रियें मनेविरहनीवेदना नारकीनीपरें जोगवतांथयी प्रा तःकाजेते कनकमंजरीनी विरहनीवात तथामारासाथें कनकमंजरीनो विवाहमेलेव वानीवात तेकनकमंजरीनीधाव कर्पिजलानामे शुणिकाळे तेपासेथीमेंसांजलीने हुंघ एोहर्षवंतथयो एटलामांविमलनामे राजानोप्रधान तेणेआवीमने कथुंजेहेनंदिवर्धन जी तमनेशुणवंतजाणीनें राजायेंतथा कनकशेखरेविचारकरी कनकमंजरी तमनेदीधी ठे अनेकनकमंजरीनीबेहेनजे मणिमंजरी तेतोतमाराशीलवर्धननामाप्रधानने पूर्वंप रणावीळे एबचनविमलप्रधाननुंसांजली एवातमेंतथा तेतलीयेंकबुलकरी अनुक्रमेंवि वाहथयो पढेबेदुखीसाथें जोगविलासकरतां केटलाकदिवसवितिगया हवेविजाकररा जानेजे धालागोहतो तेथीतेराजा एजनगरमांरह्योहतो तेनेसमाधीथयेथके कनकचूडें

जेमतेम कष्टकरीतेदिवस ब्रोव्यो रात्रेंदुंसुतो एवामां मारो पुण्योदयते मनेतथा मारा पिताने चिंतातुरजाणी लज्जापाम्यो महारा मित्रनेविटंबनाथयी तोदुंसुखे सुं बेसी रह्योबुं एवुंविचारी तेपुण्योदय नरकेसरीराजा पासेगयो एटले नरकेसरीने एवीबु द्विउपनीजे नरसुंदरीनो रिपुदारणसाथें पाणिग्रहणथयुं एवातसर्वस्थले विख्याति पाभिगयीठे तोह्वेजोदुंनपरणावीसतो बेदुनिजाजरेसेनही इत्यादिकविचारी नरसुंदरीनेपणसमजावीने बीजादिवसें मारापिताने आवीकष्टुंजे रिपुदारणने विद्याबोलाव्या विनाज नरसुंदरीसाथें पाणिग्रहणमुखेंकरावो तेवातसांजली नरवाहनराजा हर्षपाम्या महोटाआमंत्रें विवाहकखो नरसुंदरीसरिखीस्त्रीपामि दुंपण परमहर्षपाम्यो नवानवा जोगविलासें विषयसुखजोगववालागो नरकेसरीराजा आनंदपामि पोतानेनगरे पहाता दुंअनेनरसुंदरी बेदुनेपरस्परेंस्नेहरागें सुखजोगवतां घणावर्षवितिगया.

एकतमे अहंकारें मृषावादानेकष्टुंजे हेमित्र आपणोपरमस्नेहीजे रिपुदारणतेतो नरसुंदरीसाथें रक्तयुंठे तेथीआपणे बेदुनेविसारीसुक्न्योठे माटेएदवो उपायकरियें के जेथकीएनरसुंदरीसाथें रिपुदारणनो विभोदथाय तेसांजली मृषावादेकष्टुंजे दुंपणएहिजविचारमांडुं ह्वेएकदिवसें नरसुंदरीसाथें विनोदकरतां नरसुंदरियें मनेपुठयुंजे हेस्वामिविवाहनादिवसें विद्यापुठतां तमेहोत्रपाम्यातेनुंकारण तेसांजलीमें कष्टुंजेतुंस्त्रीजातिबो तोतारासाथें विसंवादकरतां अमेहलकाकेहेवाथीयें तेमाटेदुं बोव्योनही तेवारें नरसुंदरियें महारुचित्त खोटुंजाणीकष्टुंजेरुं पणहेस्वामिजीहमणातो एकांतठे माटेहमणाजकोइकला कहीवतावो तेसांजलीदुं मारामनमां उत्तर आपवानीचिंतवनकरुंबुंएटलामांशैलराजायेंस्तब्धचित्तनामे औषधमाहरे हृदयेंचोपड्युं तेथीमेंअहंकारनेवज्ञोथयी नरसुंदरीनेपगेतेलीनेकष्टुंजे अरेंरंभातुंगर्वकरी मनेसूखजाणेठे तोजाह्वेजे पंफितहोय अनेजेहांताहरुंमनमाने तेनीपासेजा एमकही निर्नेर्त्सनाकरीने नरसुंदरीनें काढीमूकी.

तेवारेंनरसुंदरीमहाडुःखवंतथकि रुदनकरति महारीमातापासेजइएसर्व हकिगत कहि मातायेंपण एवातजाणी नरसुंदरीने आश्वासना आपी दुःखधारणकरी मनेसमजाववाआवी अनेकष्टुंजेदेवत्स एहवीचतुरगुणवंत स्नेहवंत स्त्रीनो शावास्ते अ पमानकखो इत्यादिकमाताना वचनसांजलीमेंअहंकारवज्ञें मातानेपणनिर्नेर्त्सनाकरी काढीमूकी तोपणमारीमातायें नरसुंदरीने समजावी मनावीने महारीपाशेंमोकली तेषोआवीमनेकष्टुंजे हेनाथ हेप्राणवल्जन हेचितेश्वर इत्यादिक जलितवचने तथा नयनजलेंकरी माहाराचरण प्रह्लाजनकरति प्रगेमस्तकनाकेसलगाडति दीनवचनेना

बीजीस्त्रीचारुतानामेते तैनीदयानामेपुत्रीते तमाराकुमरने परयावोतो एहिंसातथा भृगयादिकव्यसननेमूकीदेशे पणतेतो कृमानीपरं कालादिकसामधियें परणेशे इत्या दिकसांजनी राजापें मनेउवेखीमूकयो.

हवेएकदाराजायें शुजमुहूर्त्तें महाटेआरुंभरे मनेयुवराजपदवीदीधी तेजवखते शा र्वूलपुरनगरनो अरिदमनराजा तेनोस्फुटवचननामे प्रधानते तेतेहांआवी राजानेप्र णामकरी कहेवालागोजे हेस्वामितमारो नंदिवर्धनपुत्रते महागुणवंतते माटे अमारा राजानी मदनमञ्जुषानामे पुत्रीते तेनोनंदिवर्धन साथेंविवाह मेलववाआव्योहुं तेसां नली पद्मराजाप्रमुख आनंदपाय्या विवाहमेलवामांड्युं एटलामांमैते स्फुटवचनप्र धाननेपुठ्युंजे शार्वूलपुरनगर इहार्थीकेटलुंदूरते तेषेकहुं अहीसोयोजनदूरते तेसांज लीमिकहुं एकगाठवणा अहीसंयोजनते एमकहेता माहारेअने स्फुटवचनने माहोमां हेविवाहययो एटलेमें महाविकराल खड्गकाढ्युं तेवारेंपुण्योदयजे माहारेसनमुखहतो तेमनेनिर्गुणी अयोग्यजाणीनातो मंतेस्फुटवचननेहण्यो तेवारेंपद्मराजा सिहांसनथी ठवी मनेवारवाआव्यो तेवारेंमैंविचखुंजे जूठआमारो पिताते मारावैरिनोपह्करेते एमजाणी क्रोधवशें पितानेपणहण्यो एटलेसुनंदानामें मारीमाता तेमंदिरमांधीरुव नकरती पुकारकरती माहारेहाथेंआवी विलगी तेमातानेपणमें हणीनाखी एटलेमाह रोपरमित्रजे शीलवर्धन अनेतेनीस्त्रीजे मणीमंजरी तथामारीस्त्री रत्नवती एत्रपोज णामने वारवाआव्या तेपणमेंहण्यो तेवारेंमदनमंजरीजे महारीहृदयवल्लजाते वार वाआवी तेनेपणमेंक्रोधवशेहणीनाखी तथाबीजापण बांधव प्रधानादिकजेजे वार वाआव्या तेसर्वनेमेंहण्यो एमघणानेहणतां मारोपहेरवातुं वखनिसरीगयुं मस्तकना केअडूटा तेथीपिशाचसरिखोमने नग्रदेखीने बालक हशवालागा तेदेखीहुंक्रोधें तेबा लकोने मारवाडोडयो पठेघणेलोकेमने पृथ्वीयेंपाडयो माराहाथमांधी तरवारखेची लेइ पाबलथीबांधी महाकटेंअंधारे बंदीखानेनाख्यो तेहांएकमहीनासुधी कुधातृषा यें पीडयोथकोमस्तकें बंदीखानाना कपाटजांजतेपण केषोकाहयुंनही पठेघणुजआक्रां तथयी कृपेकनिडाआवी एटलेउंदरे मारोपाशत्रोडीनाख्युं पठेहुं जाग्योतेवारें माहा राहाथहुंटाजाणी कपाटठघाडी बाहेरनिकल्यो तेवखतरात्रीघणीहती लोकतो निडा मांहातातेवारेंहुंक्रोधवशें गमगंमअग्नीदेइ संपूर्णनगरदाहकरी नासीगयो अटवीमांज तां चोरमय्या तेपोषणीकदर्शनार्थें मनेपकडीने चोरनास्वामिपाते लेइगया तेपोकहुंजे आपुरुषदेखातो महाइष्टते तेमाटेसारीपठे कष्टआपीने बंदोबस्तकरीराखतुं केमके ब व्बरकुलें वेचवानेकामआवशे एमकरिराख्यो .एटलामां विजाकरराजानाकटकें तेचो

व्रत ग्रहणकस्यो तेसांजली आचार्यबोव्या जेहेराजन्एवृत्तांतकहेताथकां पोतानीस्तु
ति तथापरनीनिंदा अनेपूर्वेकीडाजोगवी तेतुंकहेवापणुथासे एटलोविरुद्धे तोपण
तमोने सांजलवानोविनोदढे माटेकहुंनुं तेसांजलो.

अनादितथा अंतरहित एहउं पृथ्वीतलनामेनगर तेअनेकलोकेंकरीपरिपूर्ण तेहां
मलसंचयनामेराजा तेहनीमलपंक्तिनामेस्त्री तेहना एकअनुजोदय बीजोअनुजोदय
एबेनामे बेपुत्र तेमांअनुजोदयनी आपजलाइनामेस्त्री अने अनुजोदयनी आपयोग्य
तानामेस्त्रीढे वलीअनुजोदयने विचक्षणानामेपुत्रढे अने अनुजोदयने जडनामेपुत्रढे.

तेमांविचक्षणपुत्रतो धर्मवंत सत्यवादी धीरजवान देवगुरुनोपूजनारो जितेंडिष
आचारतत्पर विनीत क्रमावंत इत्यादिक असंख्यगुणे संयुक्तढे तथाजडपुत्रतो वि
परीताचारी असंतोषी मृषाजाषणकरनार कपटी देवगुरुनोनिंदनिक कायर लोनी
क्रोधी अहंकारी परसंपत्तियेंडुःखी परआपदायेंसुखी इत्यादिक असंख्याता डुंगुणे
संयुक्तढे एरीतेंते बेदुपित्रांइनाइठ यौवनअवस्थापाम्या.

एटलामां सकलगुणाकर एहउंनिर्मलचित्तनामे अंतरंगनगरढे तिहांमलक्ष्य
नामेराजा तेहनेचित्तसुंदर्यता एहवेनामे स्त्रीढे तेहनीबुद्धिनामेपुत्रीढे तेविचक्षणकुम
रनेपरणावी तेबुद्धिनामास्त्रीसाथें सुखजोगवतोथको विचक्षणकुमर कालव्यतिक्रम
करेढे एकदिवसें मलक्ष्यराजायें पोतानीपुत्रीनो सुखजाणवानेअर्थे विमर्शीएहवेना
में पोतानापुत्रने खबरकाहाडवामोकल्यो ह्वेते विचक्षणने प्रकर्षनामापुत्रथयो ह
वेविमर्शीना बहेनबुद्धि तथा प्रकर्षनामाजाणेज तेनास्नेहने प्रसंगे माहोमांहे वातवि
नोदकरतां तिहांजरह्योढे एरीतेंप्रवर्त्ततां एकदिवसेंविचक्षणा अनेजड एबेदुपोताना
मुखबिह्वनामा उद्यानेगया तेहांदंतरूप कुंदवृहनीशोजा जुएढे एटलामां एकदासीयें
करीशुकलालवर्णि रूपवंतएहवीस्त्रीदीगी जडकुमरतो तेस्त्रीनेदेखी मोहपाम्योअने वि
चक्षणकुमरेविचाखुंजे एस्त्रीएकलीज एकदासीसाथें वनमांफिरेढे माटे एधूर्तीढे एह
उं विचारी जडकुमरने पोतानोहाथजाली आगलचाव्यो एटलेस्त्रीतो मूर्खपामि ते
स्त्रीनीदासीपोकारकरतिते बेजाइयो आगलआवी. मूर्खनीवातकही तेवारें जडकु
मर विचक्षणनेसाथेतेडी तिहांआवी दासीनेस्त्रीतुंनामपुठ्युं तेवारेंदासीयेंकसुंजे
हनुंनामजिव्हाढे अनेमारुनाम लोलताढे तेवारेंजडेपुठ्युंजे हेजोलता अमाराअप
रें एजिव्हाने एटलोबधो शोरागढे केजेथकी अमाराविरहथी एस्त्रीनेमूर्खआवी ते
वारेंस्त्रीना स्नेहनीवात लोलतादासीकहेढे.

असंख्यवहारनगरथी कर्मपरिणाम तथालोकमर्यादा प्रमुखनेबलेंनिकली एकेंडि

अनेकदेवतायें परवस्त्रा गोव्याघ्रादिकजीवोनेपण विरोधनीवात समावताथका सुव
 र्णकमलेवेताथका धर्मेनीवेशनाआपेळे.

तेहातेनगरनोराजाजे अरिदमनते महाआर्यभरें सपरिवारें वांदवाआवी धर्मदेश
 नासांजलेजे जेअनादिसंसारे जैनधर्मनीप्राप्तितेडुःकरते अनेजैनधर्मपामि साधुमार्ग
 तथा श्रावकमार्गाआदरे तेनेनिर्वाणमार्गतुं साधनथाय इत्यादिकधर्मवेशना सांजल
 तांराजायें पुढ्युंकेहेजगवन् महारीपुत्रीनो विवाहकरवाने मेंमारो स्फुटवचननामे प्र
 धाननें जयस्थलनगरें मोकव्योहतो तेनीपाठीकशी खबरआवीनही तेवारेंमेंबीजो
 माणसमोकली खबरकरावीतो तेणोकडुंजे जयस्थलनगरनाठेकाणेतो प्रज्वलितअ
 टवीदेखायते आगलापाठलागामतोसर्व ठध्वंसदेखायते तोएगामनोपद्मराजा अनेनं
 दिवर्द्धनप्रमुख सर्वकिहांगया एतुराजायेंपुढे थके केवलीकहेजे पेलाआइथोढेकदूरें
 मजबुत्तबंधेबांध्यो जेपुरुषदेखायते तेजुथो राजायेंजोयुं एटजेकेवलियेंकडुं जेएनं
 दिवर्द्धन अनेएने देशगजेंडराजानीस्त्रीजे अविवेकता तेनोपुत्रजे वैश्वानरबीजुंनाम
 अनंतानुबंधीक्रोध तेनीसाथेंमित्राडुळे तथा रौडचित्तनगरनोराजा छुट्टाजिप्राय तेनीस्त्री
 निःकरुणता तेनीपुत्रीजेहिंसा तेएनीस्त्रीजे तेनावशवर्त्तियेंरेह्वाषकी एनाएहालथयाळे
 एमकहिमारी सर्ववात तेराजाआगलें केवलियेंकही तेवारेंराजायेंपुढ्युंजे एनंदिवर्द्धन
 ने एनीसाथेंसंबंधथयें केटलाकदिवसथया तेवारेंकेवलियेंकडुंजे.

असंव्यवहारनगरथीमांदी अनंतकालनो संबंधते पणआजवेंतो प्रगटपणेजे तेठ
 परवली राजायेंपुढ्युंजे एनंदिवर्द्धन रूपवंत शूरवीर पराक्रमी इत्यादिक अनेकगुण
 वंतकहेवातो अनेजेहांतेहां एनोजयसंजलातोहतो तेकेम तेवारेंकेवलियेंकडुंजे एहनें
 जिहांसुधी पुण्योदय सखाइहतो तेहांसुधी जेमप्रवर्त्ततो तेमजलुंजथातुहतुं अने ते
 स्फुटवचनसाथें जेवारेंविवादथयुं तेवारेंतेपुण्योदयनहतुं तेथीएनी एअवस्थाथयी ते
 सांजली वलीराजायेंपुढ्युंजे एहिंसाअनेक्रोधसाथें बीजाकोइनोसंबंधते तेवारेंकेवलियें
 कडुंजे सर्वसंसारीजीवोसाथें एनोसंबंधते हवेकेवलिते संबंधनीवात विस्तारेंकहेजे.

हेराजन् जीवमात्रने त्रणत्रणकुटुंबते तेमां ह्मा सरलपणुं निर्लोचीपणुं ज्ञान
 दर्शन चारित्र सत्य शौच तप संतोषपणुं इत्यादिकतो स्वजाविक अंतरंग प्रथमकुटुंब
 ते तथा क्रोध मान माया लोच राग द्वेष अज्ञान शोक जयप्रमुख एबीजुंकुटुंब त
 या माता पिता पुत्र पुत्री स्त्री प्रमुख त्रीजुंकुटुंबते तेमांपहेलुंकुटुंबतो जीवने
 मोहूपमाडेजे अनेबीजुं कुटुंबते अजव्यनेतो अनादिअनंतकालहोय अनेजव्यनेतो
 अनादि अनेअंतसहितहोय तथात्रीजुंकुटुंबतो सर्वसंसारीजीवने जवोचवें नवुंनवुं

तो कालयुं पण हजीकटकपाठोव्योनथी हुंपणयागलते कटकसाथेगयोहतो प
 एनगरसाचववामाटे पाठोवालीमूकीने मनेअहिजरारव्योळे तेसांजली विमशेंपु
 थुंजे संतोषनीसाथें रागकेसरिराजाने शोवैरळे तेवारें मिथ्यानिमानेकथुंजे एराजा
 विषयानिलाषनामे प्रधानने तेणेस्पर्शन जिव्हा घ्राण चक्षु करणनामे पोताना
 पांचसंतान ते जगतवशकरवावास्ते राजानेजलाव्याळे हवेतेपांचेंद्रियरूप पांचसंता
 नेसंतोषनामाचोर ते कोइकोइवखते आवीने हणीजायळे तेमाटेअमाराराजासंतो
 कपरचडयोळे.

तेसांजली मामा तथाजापोज वेदुजपोविचाथुंजे जिव्हानीउत्पत्तितो मलीआ
 १ एतोविषयानिलाषनामे प्रधाननापांचेंद्रियरूप पांचसंतानमांहेली एकळे माटे
 वेचालो तेजिव्हानेजेवाजइयेंएम विचारी मिथ्यानिमानने पुढथुंजे तेमोहराजानुं
 शकरकिहांळे तेसांजली मिथ्यानिमानेविचाथुंजे रखेएकोइतपासकरनारुंहोयएम
 णीबोव्योनही तेवारेंमतिनुं उत्कृष्टपणुंजेजेहमां एहवोजेप्रकर्षतेपोपोताना मामा
 कथुंजे रूहुं हवेआइथीचालो आपयोगणीएनीशोधकरसुं एमकहीअनुक्रमें तामस
 रत्तनामानगरें आब्या तेनगरपण शून्यदीतुं तेहांछुएळे एटलामां एकश्यामवदनवंत
 रुपदीगो तेदेखीतेतुंनाम तथाएनगरशून्यशाथीथयो तेनोखोलासोपुढथो तेवारेंतेबो
 जे माहरुंनामशोकळे अनेएनगरनासर्वलोक ते देशगजेंडनामाराजानीसाथे सं
 षउपर कटकजयी युद्धकरवागयाळे तथा देशगजेंडराजानीस्त्रीजे अविवेकता तथा
 णीनीसासु महामूढता अने जेवाणीमूढता तेमने देशगजेंडराजा घणुवल्लजळे पण
 विवेकता सगर्जाळेमाटे कटकसाथेनिकलीतोपण राजायें तेमनेमार्गमाथी पाठी
 लोने रौडचित्तनगरें देशगजेंडनोसुनंतजे डुष्टनावनामेराजा तेहनेजलावी तेहां मूकी
 यो तेणेप्रथम वैश्वानरपुत्रजण्योहतो हवेवलीदेशगजेंडराजाना संयोगथी शैब्यरा
 णामेपुत्रजण्योसंजलायळे एटलीवात रिपुदारणनेजवें विचक्षणसूरिनामुखथी ते
 सारीजीवें सांजलीहती तेकही.

एटले प्रज्ञानाविशालाबोलीजे हेअगृहीतसंकेता तुंसंजारजे जे नंदिवर्द्धननेजवें
 सापरणवाने अधिकारें संसारीजीवेंकथुंहुतुं जे अविवेकता रौडचित्तनगरें कोइका
 नेवास्तेआवीहति तेवातसर्वमलि एटलेवलीप्रज्ञाविशालायेंपुढथुंजे हेसंसारीजीव वि
 ऋणसूरिनेवचने अविवेकतांनुं स्वरूपकहेवाणुं ते ताराजाणवामांकांइ आब्युंकेनही
 वारें संसारीजीवकहेजे मंतोअज्ञानेकरी विचक्षणसूरिनुंवचन मिथ्याकरीमानुं
 हवेफरी प्रज्ञाविशालाप्रमुखने संसारीजीव पाठडनीवातकहेजे जे मामे जापोज

नाज केमथीबुरीकाढो एटलेतेणोपण विकराल तरवाल जबीओकाढी मारासामे युद्ध करवामांडुं एमवेजएयुद्धकरता मृत्युपामि उचिनरकेगयां तेवारपठे तेहांथीनिकली केटलाकनचनमतां तीर्थचपणे तथानरकें कलहकरतांज कालगयो हवेमाहरीजे जवितव्यतास्त्री तेणें केटलेककालें कर्मरूप गुटिकाओखवरावी अनंतकालसुधी असं व्यवहारनगरें मूकी प्रायेंसर्वत्रस्थानकें नवेनवेरूपें वेषलेवराव्यां एमअनंतकालसुधी कष्टनोगवतां फरीजवितव्यता प्रसन्नथयी तेवारें मुजनेजविव्यतायें आहिरनो अवतारलेवरावी मध्यमगुणउपजावी कसुंजे हेअर्थपुत्रतें घणाकष्टनोगव्या हवेतु जने पुण्योदय सहचारी जलाडुंढुं माटेतुं मनुष्यगतिनामनीनगरीयें अवतारले तेवा रेंमैंकसुं जलुं एम नंदिवर्द्धनना क्रोध अने हिंसानाफल मागाजाणीने तथावाल अने मनिषीनासंबंधथी स्पर्शनेंदियनो अथमविपाकजाणी हेजव्यजीवो तमे क्रोध तथा हिंसापरिहरो स्पर्शनेंदियनो जयकरो जेमसर्वमनोरथसिद्धथाय.

इतिकोपेहिंसायांचनदिवर्द्धनकथाःसमाप्ताः

हवेअगृहीतसंकेताने संसारीजीवकहेळे जे सिद्धार्थपुरीनगरी तेनो नरवाहनराजा तेनीविमलमालास्त्रीनी कुह्नीनेविषे अनुक्रमेंदुं अवतखो पुण्योदय साधेहतो तेथीछ जमुहूचें मारुंजन्मथयुं राजायेंमहामहोत्सवकरी रिपुदारण एवुंमारुंनमदीधुं अनुक्रमेंदुंमहोदोथयो तेवारें मातापिता तथाप्रजालोकघणुं आनंदपान्या हवेजेअविवेकता नामें नंदिवर्द्धननाजवें मारीधावहती तेणोवली जाति लान कुल उक्राड बलरूप तप अनेश्रुत एआठमदरूप आठमस्तकेकरीशोजतुं एवोशैलराजातथामातानामें पुत्रजण्यो तेथीअविवेकताघणुं हर्षपामिपठे तेशैलराजासाथें माहरेप्रीतिययी तेथीदेवने तथा गुरुने तथामातापिताप्रमुखकोइने नमस्कारकरुंनही उंचीआंखे आकाशजोतोचालुं कोइनेजेखामांगणुंनही पोतानाज जाल्यादिकमदनी वातकरुं एहवोमनेमानसाथे मव्योजाणी पितायेंप्रधानादिक सर्वपुरुषोनेवारीमुख्योजे कोइएरिपुदारणनी आझा लोपसोमां तेसांजली प्रधानादिकलोकसर्व महारीआझामारह्या मनेदेखे एटलेप्रणा मकरें तेथीमैंजाणुंजे एमाहात्म्यसर्व मानमित्रजुंजे एमकरताकेटलाकदिवस विल्यापवें तेशैलराजायें मनेवशय्योजाणीने स्तब्धाचित्तनामे औषध महारेरुदयें चोपडुं ते थीडुं पथ्यरनास्तंजनीपरे स्तब्धथयो.

हवेएकदिवसेदुंअंतरंगक्लिष्टमानसनामानगरेंगयोहतोतेहांडुष्टजावनामेंराजातेनी जघन्यताहीनपरिणामनामेस्त्रीतेनोपुत्रमृपावादानामेतेकपटचाडीपरडोहादिकपरिवा

केसरीनीज मूढतानामेस्त्रीते एराजा तथाएत्रणपुरुष तथाएस्त्री तेसर्वजीवने असद्वस्तुनेविषे पण प्रीतिउपजावे तथामोहराजाने वामपासेजेबेवोळे तेदेषगजेडळे तेयद्यपि रागकेसरीनो नानोजाडळे तोपणतेनाथीएषणोजपराकमीते केमके घणादिवसनीप्री तिहोय तेहणवारमां त्रोडीनाखे तेथीएनोपिताजे मोहराजातेने एपुत्रतेपरमवल्हजळे अनेएनीस्त्रीजे अविवेकताळे तेतो तिहाशोकें आपणनेकद्युजे रौडचिचनगरमांळे ते नीआपणनेखबरजळे.

तेसांजली प्रकषेकद्युजेहा फरीविमर्श बोळ्युंजेआमोहराजाने पढवाडेवेगे जेमहा सुंदर पुरुषवेद स्त्रीवेद नपुंसकवेदरूप त्रणपुरुषे परवखो तथारतिरूपजेस्त्री तेपोसहित पंचबाणोयुक्त एनेकामदेवकहिये जेनावशथकी ईश्वरे पार्वतीनेआगले नाटककद्युं श्रीकृष्णगोपांगनाने पगेंलागा ब्रह्माथ्यानथीचूको एमईडचंडादिक सर्व एनावर्शो विडं बनापाम्या तथाएनेवशरह्योथको जोवृद्धहोयतोपण एकामसेवामाटे औषधकरे शरीरबलवीर्यने स्तंजनादिकवांळे तथास्त्रीओ कुलमर्यादाजोपि व्यञ्जिचारसेवे इत्यादिक महाशक्तिवंतळे तथामोहराजनीपढवाडेवली बीजाजे पांचमनुष्य बेगळे तेमांएकहास्य अनेह्यास्यनीस्त्री तेतोमस्ताई एहनेपासें बेठीळे तथाबीजोमनुष्यते अरतिळे जेने वशेरह्याथका लोकउद्देशगपामेळे त्रीजोमनुष्यजयनामेळे तेनेपासें तेनीस्त्री हीनसत्त्वपरिणाम एवेनामेळे तेबेठीळे तथाचोथोमनुष्यजेबेगेळे तेशोकनामेळे तेहनापासें तेहनीस्त्रीजावठनामे बेठीळे जेहनावशेरह्याथका लोकशिरस्फोटनादिक करेळे जेआपणने तामसचित्तनगरें मळ्योहतां तेशोकहमणज इहांआव्यो देखायळे तथापांचमो मनुष्यते डुगढाकहिये जेहनावशेरह्याथकालोक दुर्गंधवस्तु अथवाकोइपण हीनवस्तुदेखीने शिरधुपोळे नाकमरोडेळे एमएपांचेमनुष्य पोतपोतानाविपाकवेखाडी लोकने इहलोकें तथा परलोकेंडःखआपेळे.

तथाआबीजाजे आनीतरफ शोलबालकदेखायळे तेशोलेकषायळे तेमांपहेलाचारबालकते अनंतानुबंधी क्रोध मान माया लोन कहिये एहनावशेरह्योथको जीवसम्यक्तपामेनही तथाबीजावलीचारबालकते अप्रत्याख्यानिया क्रोधादिककषायळे एने वशेरह्योथकोजीव देशविरतिपणोनपामे तथावली आत्रीजाचारबालकते प्रत्याख्यानी आक्रोधादिकचारकषायळे एनावशेरह्योथको जीवदिक्कापामेनही तथाआ नाना चारबालकते संज्वलनाक्रोधादिक कषायळे एहनेवशेरजीवनेदीक्कापालताथकापण अतिचारंलागे एरीतें एशोलेकषाय मोहराजानापौत्राजाणवा तेमांचारप्रकारनोक्रोध अनेचारप्रकारनोमान एथाठबालकते देषगजेडनी अविवेकतानामेस्त्रीना पुत्रजाणवा तथा

तेडीतेहां आवीस तेसांजली संसारीजीवअग्रहृतीसंकेतानेकहेहे जेपठेहुं तेतेस्थानके जयी खुलाशाथी मृषावादचलाववापणानी शक्तिशीख्यो एमकरताकेटलाकवर्षवित्या.

एटलामां शेरपुरनगरने नरकेसरीनामेराजा तेणेमारी किर्त्तिसांजली जे नरवाहनराजानोपुत्र रिपुदारण महागुणपात्रने तेजाणीने तेपोपोतानीखीजे वसुधराते ने सर्ववातजणावीने महारूपवंत कलावंत घणीचतुरएवीजे नरसुंदरीनामे पोतानी पुत्रीने तेहनेकहुंजे रिपुदारणवरताहरेयोग्यने तेनीसार्थेविवाहकरिये तेसांजली नरसुंदरियेकहुं जलेकरो पणसजामां एकविद्यानीपरीह्वाकरीपणे पाणिग्रहणकरीश तेसांजली राजायेंकहुंयणुंसारुं पणे नरकेसरीराजा घणापरिवारें सहित सिद्धार्थपुरेंआवी नरवाहनराजानेंतेवातसंजलावी राजाप्रमुखसर्व हर्षपाभ्या ज्योतषीनेंतेडी मुहूर्त्तलेवरायुं राजायें महामंरुपादिक सामग्रीकरावी मुहूर्त्तनादिवसें मनेंतेडावी नरवाहनराजा परिवारसहित विवाहमंरुपें आवीबेठा एहवामां नरकेसरीराजापण परिवारसहित मंरुपेंआव्या सर्वलोकजोवानें एकतायया तिहां महामतिनामा कलाचार्यनेपण राजायेंतेडाव्यो तेपण मंरुपेंआवीबेठो.

एटलामां वसुधरामातायें सहित तथासखियें परवरीथकी सर्वलोकनाचित्तने रागठपजावति रूपेंकरी रंजा तिलोत्तमानेपण जीपति वदनरूपचंद्रमार्येंकरी वृत्रेदिशो ने दीपावति स्तनयुगुलेंकरी कनककलशना भ्रमनेठपजावति मधुरस्वरेकरी कोकिला नेपणजीपति विविधप्रकारना अलंकारवेषेकरी साधुजननेपण कौतुकठपजावति कामीलोकनाचित्तने, आकर्षणकरति एवी नरसुंदरीपण सजामांआवी मारासन्मुख बेठी तेवारेंमहारोपिता तथा विमलमालामाता अनेहुंपण परमहर्षितथयो तेवखते हर्षितवदने नरसुंदरीबोली जेहेराजपुत्रजी कोइकविद्यामनेसंजलावो तेहांलोकसर्व उत्सुकथयीजूएने अनेमनेतो जयथयो गलुबंधाङ्गयो केमकेविद्यानातोनामपण विस्मृतथयाहता तेथीहुं मृत्युप्रायेंथयीगयो नरसुंदरी तथा नरकेसरीप्रमुखतो मनेएवोदेखीने विलखाथया अनेमहारेपितायें महामतिनामा कलाचार्यने सन्मुखजोथीपुठ्युं जेआमारोपुत्र एवोपंमितकहेवातोहता तेनीआजे जीजपणकेमठघडतीनथी तेउपरें महामतियेंकहुंजे हेराजनु एताहरोपुत्र एकअहंकार अनेबीजोमृषावादएबेवा ते पंमितने पणविद्याथ्यननोतो जेसमात्र समजतोनथी इत्यादिकअवगुण कलाचार्यनामुखथी सांजली राजामहालज्जायमानथयी आवतिकासें विद्यानीपरीह्वाकरा वसुं एमकही सजाविसर्द्धनकरी राजाठगीगयो लोकतोसर्वतामोताम महारो हास्यकरवालागा सजानालोकगथापणे हुंपणसावधथयी श्याममुखकरी मंदिरमांगयो

३ निदानिडा ३ प्रचजा ४ प्रचलाप्रचजा ५ शीणदी एपांचजातनीनिडा तथा
१ चहु २ अचहु ३ अविधि ४ केवलदरीनावरणरूप एरीतें नवमनुष्ये परवखो
थको एपण सामान्यावबोधरूपज्ञातने आवरेते.

तथासाता असातावेदनीरूप बेपुरुषेपरवखो त्रीजो वेदनीकर्मनामे राजाबेगोळे
तेप्राणीने सुखअने असुखना विपाकप्रतें देखाडेते तथा चारेगतिनाआउषारूप
चारमनुष्येपरवखोथको जीवने हेडिनीपरें चारेगतिमां फेरवनारो आयुकर्मनामेरा
जाळे तथा १ मनुष्यादिचारेगति २ एकेंडियादिक पांच जाति ३ उदारिकादिकपांच
शरीर ४ उदारिकादि त्रणअंगोपांग ५ उदारिकादि पन्नरबंधन ६ उदारिकादिकपांच
संघातन ७ संघयण ८ संस्थान ९ वर्णपांच १० गंधबे ११ पांच रस १२ आठ
स्पर्श १३ मनुष्यादिकचारगतिनीआनुपूर्वी १४ हिंमवानीगतिबे तथात्रस बा
वर पर्याप्त प्रत्येक स्थिर अच अचुन सुस्वर आदेय यशनाम एत्रसदशकपुरुष तथा
थावर सूक्ष्म अपर्याप्त साधारण अथिर अचुन अचुनग दुःस्वर अनदेय अने अथ
श एथावरदशकपुरुषमज्जी २० थयातथा अगुरुलघु उपघात पराघात उसास
आताप उद्योत निर्माण अने त्रिजगत्पूज्य तीर्थकरनामकर्म ए १०३ प्रकृतिरूप
१०३ मनुष्येपरवखोळे तेनेनामकर्मराजाजाणवो.

तथा उच्चगोत्र अने नीचगोत्र एबेसुजटेपरवखोथकोळे तेहने गोत्रकर्मराजाकहियें
तेजीवोने नानाप्रकारनारूपेकरी नाटककरावेळे तेउंचगोत्रअने नीचगोत्रनामे बेसुजटे
युक्तथकोकुजादिकनेविषेप्राणीनेजोडेते तथा १ दानांतराय २ जाजांतराय ३ जोगां
तराय ४ उपजोगांतराय ५ वीर्यांतरायरूप पांचेपुरुषे परवखोथको आअंतरायक
मैराजबेगोळे एरीतें एसातेराजा मोहराजाना कुटुंबीळे ते मोहराजानी आझायें प्र
वर्त्तताथका सर्वसंसारीजीवने विविधप्रकारना विपाकदेखाडेते एसातेनेजो सामान्य
दृष्टीथेकरी विचारियेंतो सर्वेराजाजदेखायळे पणमोहराजाना सुजटदेखातानथी अ
नेजो विशेषरीतें विचारियेंतो मोहराजानासुजटदेखायळे पणराजादेखातानथी केम
के जिनराजे अनेकतिकवाद उपदेशुंळे तेसत्यळे जेमाटे सुमुदायमात्रें सामान्यवि
शेषरीतें कथंचित् निन्न कथंचित् अनिन्न जेम जूदाजूदातंतुनो ग्रहणकीधेठते पट
जेवखतेनोअजावथाय अने संपूर्णपटनीअपेहायेंकरी तंतुआजणातानथी तेमज एके
कवृह्णो ग्रहणकीधेठतें वननोअजावथाय अने सामान्यरीतें जोतां जूदाजूदा वृह
नोअजावथाय तेमकम्मोनी मूलप्रकृतिनो ग्रहणकीधेठते उचरप्रकृति जूदीनकदेवा

षण्णकरीमनेमनाववालाणी पणमेंअहंकारनावर्षों वलटोसामो तेहनेकखुंजे हेकपटी हेधूर्त्त तुण्टलो पंदितायीनोमोलमाहाराआगल सुंराखेडे इत्यादिकवचने निर्नेर्त्सना करी काढीमूकी.

तेवारें निराशययीथकी नरसुंदरी महाडःखीथयी जेम कमलनीने वखेडीनारवी होय अथवाजेम विद्यार्थीत्रुष्टयथली विद्याधरीहोय तेवीथकी महाचिंतातुरथयीथकी कृणोकरवारतो मंदिरना धारें सुनीथइजनीरही पठेचालवामांमधुं तेवारेंमें विचांखुंजे किहांजायठे एमविचारीहुंपण तेनीपठवाडेथयो एटलामां सूर्यपणअस्तथयो अनेअं धकारव्याप्यो नरसुंदरियेंतो एकशून्यधरेंजयी उंचोपाशबांधी पोतानागलामांघाली न गरदेवताप्रमुखने पोतानी हकीगतकदिने मारेदेखताज मृत्युपामि एटलामां विमलमा जानामे माहरीमातातेपण पठवाडेआवी तेणेनरसुंदरीनी एवीअवस्थादेखीने गलेपा शोदेइतेपणमृत्युपामि अनेहुंतो तेवेदुनोमरणदेखतोथको पणअहंकारमयीजयइरह्यो हतोतेथीमने पापात्मा अयोग्यजाणी मारोभिन्न पुण्योदयनामा तेड्वैलथयो एहवा मांकपिजला दासी ते मातानीतथावहुनी शोधकरति तेपणतिहां शून्यगृहपासंआ वी वेदुनीएहवी अवस्थादेखी तेणेपुकारकखो एटलामां चंडमानोउदयथयो लो कएकठाथया मनेपिशाचजेवोदेखीने अनेमातानी तथास्त्रीनी एरीतदेखीने लोकोर्यें माहरी घणीज निर्नेर्त्सनाकरी केटलाकएमकेहवालागजे एकागडाने एहवीहंसपीत रिखीकन्या अथवा गधेडाने घोडीयोग्यनहति एमकहेताथका लोकमारीनिंदाक रेठे तेसर्ववातराजासांजलीने महाडःखपाम्यो पठेतेवेदुना उचरकरव्यकरीमनेअ योग्यजाणी राजायें धरथीत्राहरे काढीमूक्यो.

केटलाकदिवसपठे राजाने शोकनिवृत्तिथयी तेथी उद्यानेक्रीडाकरवा निकळ्योठे एट लामां एकवृहनीचें धर्मभूरतितेजवंतमहाक्रियापात्र अनेकजव्यजीवोने तारवासमर्थ बहुसाधुनापरिवारें परवखाथका एहवाविचक्षणनामे आचार्यने राजायेंदीवा तेनेप रमअनदे प्रणामकरी राजाते आचार्य आगलवेता एटलेवीजापण सर्वलोक वंदनाक री आचार्यआगलवेता अनेहुंपण किहांकिहांपी जमतो जमतो तेसजामांआवीवेतो ह वेते विचक्षणनामा आचार्यें सर्वसजानालोक सांजलतां धर्मदेशनादेवानो प्रारंजकखो.

आसंसारते दावानजनीपरें प्रज्वलितथयीरह्योठे तेअग्निनेतो सिद्धांतवासनायें धर्मरूपमेधप्राप्तथयोहोयतो उपशमावी शकाय तेमाटेहेजव्योतमे धर्मनेविषे उद्यम करो इत्यादिकधर्मदेशना सांजलतां केटलाएकजव्यतो चारित्रमार्गने बांठवालागा ए टलामाराजायें आचार्यनेपुठुंजे हेमहाराज तमेएथौवनअवस्थामां शरीरितेंचारित्र

तथासमस्त समुद्रनापाणीथी धोताथकापणं मलमूत्रथी उपनोसजावथीजं अ
द्युचिवंत एहदुं शरीरतेपवित्रनथायं तोडुगडाशकरवी एहदुंजेविचारकरे तेहनीता
थं डुगडानोजोरचालेनही.

तथाजे संख्यज्ञाननी नक्तिये सक्षायध्यानादिक पांचप्रकारे ज्ञाननो अन्यासकरे
करावे अथवाअनुमोदे तेपुरुषने ज्ञानावरणीअने दर्शनावरणीथिनामे एवेदुराजा प
राजवकरीशकेनही वलीजेपुरुष सातदेत्रनेविषे धनखरंचतोथको तृष्णारहितथको ज्ञा
नाचारादिकनेविषे वीर्यबलपराक्रमफोरवेढे दानादिपराक्रमिंहोय तेहने सातमोअं
तरायराजाते पराजवकरीशकेनही इत्यादिक सर्वमोहराजाना मुजटोनेजीतवाना उ
पायढे अनेतेनाजीतनारपणढे पणजेम शैलेशैलेनमाणिक्यं मौक्तिकंनगजेगजे॥साध
वोनहिसर्वत्र चंदनंवननेवने इतिन्यायात् तेमजेनव्यजीवसाथे मोहराजानोपरिवार
सहित कांडजोरचालेनही तेवाजीवपणथोडाजढे ह्वेतेवातसांजली प्रकर्षबोव्योजे
हेमामाजी तेवाविधिवंतपुरुषकिहांवसेढे तेउपरें विमर्श पोतानाजाणेजने आंसन्न
सिद्धिआजीवनीवातकहेढे.

जेअनादितथा अंतरहित समस्तवृत्तांतने उपजवानुंस्थानक एहदुं महामहोदुं
जवचक्रनामे नगरढे ते समस्तबाह्यनगर अनेअंतरंगनगरनो आधारजुतढे तेनगरमां
ली बीजाघणानगरढे अनेघणापाडाढे घणाघर तथाघणावेहराढे तेहां अनंता
लोकवसेढे तेनगरने अंतरंगपणकहिये तथाबाह्यपणकहिये तेनगरमां मोहराजा
दिक सर्वनोजीपनार संतोषनामेमहासुजटपणतेहांवसेढे तेहनासन्मुख जेतुरत मो
हनां जनारंजव्यपुरुषतेवसेढे तेवारें प्रकर्षेपुठथुंजे हेमामा सुतेहांपणमोहराजादि
कढे तेवारें मामेकंधुंजे हा तेपणढे केमके मोहराजादिकसर्वे योगशक्तिवंतढे तेअने
करूपेकरी उत्कृष्टपणे नगरमां प्रवेशकरी सर्वलोकने जीपढे इत्यादिक मामानावचं
नसांजली प्रकर्षबोव्योजे मोहादिकनाजंथनोकरनारजे संतोष तेहने तथा जवचक्रनं
गरने तथाजव्यजीवोने जोवानोमनेमहोटाउल्लासढे माटेतेनगरमनेदेखाफो तेवारें
मामेकंधुंजे जिह्वांनी मूलद्युद्धीनेअर्थे आपणेनीकल्या हता तेहनीउत्पत्तितो आपणे
जाणी जेरांगकेसरीनोप्रधान विषयाजिलाषढेतेहनीपुत्री स्पर्शनादिकोनी न्हानीबेहेन
रसनढे एटलुंतोजाणुं तोह्वेलांबोजवानुंसुकामढे फोकटनोकालक्षेपकरवोनही ते
माटे जेकार्यकरवांआव्यातेथुं तोह्वेपोतानेनगरेंजइथें तेसांजली जाणोजबोव्योजे
हजीतो एकवर्षनीअवधिमां ठमहिनांथयाढे तेमाटेचालो कौतुकजोइथें एमजाणोज
नाआग्रह्यकी तेवेदुमामोजाणोज जवचक्रनगरजोवाने आंगलचाव्या.

यनगरेआवी. पढेविकर्जेइय नगरेआव्या तेदाबेइडियादिकत्रण पाहेरह्या तेदिवसनी एजिवाही कर्मपरिणामराजायें तमने परणावीढे तेमाटे घणाकालनोसंबंध केमवी सारीभूकोठो इत्यादिक वातसांजली जडकुमरतो परमहर्षवंतथयी लोलतादासीसाथें जिवाहीनिआदरी अनेविचक्षणकुमरतो कर्मपरिणामराजायेंज जिवाहीदीधीढे एमजाणीने मननारागविना एनेलौकिकरीतेंराखी पणलोलतादासीनेतो राखीनही अनेजडकुमरतो लोलतादासीनेवशथयोथको झाहू खजूरप्रमुख तथा डुध दधि घृत गोड सकर तथा मिष्टान्नजोजन शाक मद्य मांस मधु लविंगजाति फल तंबोल प्रमुखनी जालचनावर्शंकरी जिवाही पुष्टीकरी हर्षपामें अने विचक्षणतो लौ किकरीतें जिवाहीने शुद्धअहारपोषे पण सरसआहारप्रमुखतो कारणविशेषेजआपे नहिकानआपे एरीतेंलोलतानो सर्वथासंगकरेनही एमजिवाहीसाथें तेबेदुकुम रप्रवर्तताथका जोकतो विचक्षणनी प्रशांसाकरवालागा केजूओ एविचक्षणकुमर स्त्री पाम्याढेपण लुखेमनेढे लिंगारमात्र पण जिवाहीनेवशथतुंनथी अनेजडकुमरतो शु धोजडजेवोजे केमके जिवाहीवास्ते धर्ममार्गमूकी महाआदेडाप्रमुखेकरी पापक रेढे एमजडकुमरनी निंदाथवालागी.

द्वेएकदिवसे जडकुमरे जिवाहीनामेस्त्रीनी पुष्टिकरवानीवात पोतानीमाताआग लकरी तेवारेंमातायेंकहुंजे हेवत्स एस्त्रीजलीढे माटेजेमलोलताकहेतेरीतें जिवाही वहुतुंपोषणकरजे तेसांजली जडकुमरघणोज खाद्य अखाद्य पेय अपेयादिकेंकरी जिवाहीनेपुष्टकरेढे द्वेविचक्षणकुमर पण वहुनीइत्ताविनामात्र पेटजरवानेवास्तेजए जोवाहीने संतोषुंढे एटलीजवात पोताना मातापिता आगलकहि तेसांजली मा तापितायेंकहुंजे हेवत्स तुंजुंजकरेढे तथापि एवहुनी उत्पत्तिजोइकाहडजे तेउपरें विचक्षणकुमरें तेवचनप्रमाणकरी पोतानोसालोविमर्शी तथा प्रकर्षनामा पोतानोजे चतुरपुत्रेढे तेबेदुजणने एकवर्षनी अवधिकरी जिवाहीनी उत्पत्तिजोवामोकब्या बाह्य नगरंतो मामांजापोर्जेजोतुंण कहांजिवाहीनीउत्पत्तिमलिनही.

तेवारें अंतरंग राजसचिचनगरेंगया तेहांजोयुंतोतेनगर ऋदिसमृद्धियेंपूर्णढे पण कोइमनुष्यदीतुंनही तेवारेंमामेंकहुंजे मनुष्यविना एनगरखालीथयोथको ऋदिवंततो देखायढे माटेइहांकोइक जलोरखवालोहसेज एमकहेढे एटलामां दूरथकी एकपुरुष दीगो तेनीपार्लेजइ छुहारकरी तेतुंनाम तथाआनगर केमखालीथयुं तेनीहकीगतपु णी तेवारेंतेबोव्योजे मारुंनाम मिथ्यानिमानढे अनेमोहराजासहित मोहराजानो पुत्र रागकेसरीनामेराजाते सर्वकटकलेइ संतोषनामाचोरउपरें चढयोढे तेवातने अ

पुरुषोत्तम केटलाकवलीमद्यपानकरी पृथ्वीनेविषे जोटीरह्याडे केटलाकवली स्त्रीनेआश्रयिने गायनकरीरह्याडे एम मद्यपानकरता जमताजमता नगरनाजोक तेकापोटेकापो मानवेवेवादीवा एटलामांबली महोटापरिवारेंसहितमहोटीऋद्धियें महोटे आर्भवरें अनेकवाजित्रना निर्घोषथाते समुद्रनापूरनीपरें महोटाशब्दथाते ढत्रचामरादिकें शोचतोथको चतुरंगणीसेनायेंसहित वली ढत्रथखोडेजेहने चामरादिकराजचिन्हवंत थको तेनगरनोराजा वसंतनीशोना जोवानेआवतोदीगो तेदेखी विमर्श प्रकर्षनेकसुं जे हेजाणोज आजोजे जे महामोहें रागकेसरियें विषयाजिजाषें जोगतृष्णायें तथा मकरध्वजें अने हास्यादिकें जीत्याजेलोकतेतुंआजडपणुं अज्ञानकारीपणुं अकार्यकारीपणुं चिचविकजपणुं तेतुंजो कहेवोडे तेवारें प्रकर्षेंपुढुंजे एसर्वलोक मोहादिक नेवश्वर्चिथयिने चेष्टाकरेडे तेकेमजीताणाहसे तेवारें विमर्शमामो तेनेजीतवानी वातकहेवालागो अने प्रकर्षसांजलवालागो

कर्मपरिणामराजानीस्त्रीजे कालपरिणति तेहना १ हेमंत २ शिशिर ३ वसंत-४ ग्रीष्म ५ वर्षा ६ शरद एहवेनामे ढरुतुरूप ढसेवकडे तेवलीयथातुक्रमें कालपरिणतिदेवीनाआदेशें नवचक्रनामानगरे मानवावासहेत्रमांआवीने पोतानावारानी मर्यादानेविषे पोतपोतानीआज्ञाप्रवर्चावेडे जेवारें वसंतरुतुनोवारोहोय तेवारें म हादेवीपण तेहनेज इहांमोकजे पणजेवारें वसंत महादेवीनी आज्ञायें नवचक्रनगरमाहेला मानवावासनामे नगरें आम्हे तेवारें मोहराजातेपण वसंतनोवहज मित्रजे कामदेवतेहने पोतानाप्रतापनीवृद्धिनेअर्थ तेनगरेंमोकजे अनेपोते तथा स वैसैन्य कामदेवनीसाथेंथाय तेमाटेवसंत हमणाइहां आव्योडे अने मकरध्वजजे रा जाथयीआव्योडे तेपोएसर्वलोकने जीत्योडे अने मोहराजाप्रमुखनेवश्वर्चिकीधाडे वलीमोहराजादिक तेपण विचविचमांरूढीरीतेंआवीने पोतपोतानेअवसरें पोतानो व्यापार देखाइसे पणमोहराजाप्रमुखसर्वे योगशक्तिवंतडे तेथीसाक्षात् देखातानथी अनेमामेकसुंजे माहरीपासेंविमलालोकनामे योगांजनडे तेथीहुंएसर्वनेदेखुं अने हे प्रकर्षतुजनेपण एनादर्शननो जोअजिजाषहोयतो एअौषधतुं अंजनकर एमकही जाणोजेने अंजनकसुं तेहनाअनुजवथी जेहनुं मामेकसुंहनुं तेतुंजसर्वप्रकर्षेपणदीतुं तेदेखीप्रकर्षबोव्योजे हेमांमाजी तमेंतोविस्मयरूप महोदुं कौतुकदेखाइधुं तेवारें विमर्शबोव्योजे एतोथोहुंजकौतुकडे पणहजीतोए नवचक्रनगरें धणुंकौतुकदेखसुं हवेवली प्रकर्षबोव्योकें जेवारें वसंत मानवावासनगरेंआवेडे तेवारें मोहराजा कामदेवने तेहिज नगरंनुराज्यआपडे अनेपोतें तेहनो परिकरचूत थयिने कामदेव

बेहजपो शोकनी एटलीवातसांजलीपुढ्युंजे एनगरनो तुंअधिकारीठोके. तेवारें शोकें कहुंजे आनगरनो अधिकारीतो मतिमोहनामेठे पणतेमहारापरममित्रते तेमाटेह मणाय महाअटवीमां मोहराजातुं तथा रागकेशरीतुं अने ढेणजेंडप्रमुखतुं सैन्य सर्वमूकी मित्रनेमलवा आव्योठुं एरीतें ते मामाजाणोजें तेशोकनीवात सांजली शो कनेछुहारकरी तेहांथीपवनवेगें चाल्या मार्गमां चित्तव्यापाररूपणी अटवीदीठी तेअट वीनेजे मिथ्यारीतें सेवनाराजीवोतेने तो महाअनर्थनीदेवावालीठे तथा सम्यकरीतेंसे वताथका अनंतमुखनीदेवावालीठे तेअटवीमां निडातथातंझारूप जेभसोचति कषा थरूपजलनीवहेनारी तथाविकथारूपठे प्रवाहजेहनुं वली विषयरूपकछोलने उहाल ति अनेहास्य विभ्रमादिक जलचरजीवेंशोचति अज्ञानीजीवोने खेचीलेइजनारी एहवी प्रमादपणारूप महानदीदीठी तेएक राजसचिचनगर अनेबीछुं तामसचिचनगर एबेन गरथी निकलीने संसाररूपसमुद्रमांजयी जिलेठे तेनदीनातटें जोगसेवादिकनेवर्शें चि तशून्यपणे काईपण गुरुनीहितशिक्षाने नमानतो एहवो चित्तविकल्पनामें मंरुपदीठोते मंरुपें वृष्णारूपवेदिकादीठी तथा विपरीतमतिरूप सिहांसनदीतुं तेनाठपर महामोह नामेराजा बेगोहतो तेदेखी जाणोजें मामानेपुढ्युं जेहेमामाजी आमोहराजातुं सर्वसैन्य मने उलाखावो तेवारेंविमर्शकहुंजे हेप्रकर्षजाणोज हुंकहुतुं तुंसावधानअर्थीसांजलजे.

आमोहराजानेपासेजे कालेवरणेबेगोठे तेमोहराजानोवजीर मिथ्यात्वनामे आा सर्वसैन्यने जालवीराखनारोठे एमिथ्यात्वनेवर्शें जीवरागादिकदोषें संयुक्तथायठे जेई श्वरादिकदेवने देवकरीमाने अनेहिंसामृषावादादिक सर्वजेअढारदोष तेथीरहित एह वोजे अवितराघवदेव तेहनेदेवकरीनमाने तथा परिग्रही आरंजी उत्सूत्रजापी तेहने गुरुकरीमाने अने पंचमहाव्रतनापालक शु-क्षोपदेशनादेनार तेहनेगुरुकरीनमाने त थासुवर्णादिकदान पंचाग्न्यादिसाधन माघस्नानादिक जेअज्ञानकष्ट तेहनेधर्मकरी माने अनेपूजा प्रतिष्ठा सुतीर्थयात्रा संघवात्सल्य सम्यक्तमार्ग देशविरतिमार्ग सर्वविर तिमार्ग प्रमुखनेधर्मकरीनमाने तथाआ-६ संवत्सरीप्रमुख यागादिकें धनस्वरचेतेरुडा करीमाने अनेजिनबिंबादिक सातखेत्रेंधनवाधरेते रुडाकरीनमाने तथाजैनमार्गधी व्यतिरिक्तजे पांचेदर्शन तथानिन्हवमार्गआदरे अनेजीव अजीव पुण्यपापआश्रव संव र निर्झराबंध मोहूरूपजे नवतत्वते सहहेनही एसर्वमिथ्यात्व वजीरनावशरह्याथी थाय तथामोहराजाने जमणेबाछु जेबेगोठेते एमोहराजानो वृ-६पुत्र महाअतुल्यपरा क्रमी तथा कामराग स्नेहराग अने उन्मार्गग्रहणरूपजे हृष्टिराग एत्रयोपुरुषें परबखो यको रागकेशरिनामेराजाबेगोठे तथाएनीजपासेजे मूढपरिणामरूपस्त्रीवेठीठे तेएराग

तेवारेंमामें जाणोजनेकबुंजे हेपुत्र जोआप्रगटचूत देशजेंडनो महिमा कहेवो
 ठे तेसांजली-जाणोजेजोवामांडुं एटलामांज रिपुकंपने वृद्धजांने खडेकरिहल्यो ते
 थी कोलाहल हाहाकारअसुरह्यो तेवारें विमशेंकबुंजे जोआमद्यपाननीरीत कहेवीठे
 जेमद्यपानकरे तथापरदारवांठे एह्वाअनर्थकरनारने एह्वीएह्वी विटंबनाओथा
 य तेमाटे जलापुरुषें मद्यपान तथा परदासगमन परिहरवुं.

हवेरिपुकंपनपोतानांजांनेहणीने पोतेराजाथयो देशनेविषे पोतानीआज्ञाप्रवर्त्ता
 वी तेवारपठेतेजनगरमांते मामाजाणोजने कौतुकजोताज केटलेकदिवसें मिथ्यानि
 मान तेरिपुकंपनने आवीमद्यो एटलामां रिपुकंपननीबीजीखीजे मतिकलितातेणे
 पुत्रप्रसव्यो राजानेवधामणीआवी राजायें मिथ्यानिमाननेवशें मुकुटकुंमलादिक स
 र्वांजरण वधामणीनी देनासीदासीने आप्या राजमंदिरसमरायुं ठामगामें हर्षसहित
 महोत्सवमंदाव्या घणोअहंकारधरंवालागो अनेविचाबुंजेअहोमहारो जाग्योदयक
 हेवोठे जेसमकालें राज्यनोलाजथयो अनेवली पुत्रनोपणलाजथयो.

एसर्व मामोजाणोजेजुएठे एटलामां ह्णोकवारें वली मतिमोह अने शोकएवेहु
 सुनटने राजमंदिरमांप्रवेशकरतादेवीने प्रकपें पुढुंहेमांमा एमतिमोह अनेशोक ए
 वेहुकिहांजणे तेसांजली विमशेंकबुंके ह्मणाए राजमंदिरमां जेने सुंतमासोकोरेठे
 तुंजोजे एटलामां एकदासीयें राजानेआवीकबुं जेहेस्वामी पुत्रनेघणोरोगउपनोठे
 तेसांजली राजाजेहर्षधरतोहतो तेसर्वजतुरखुं अने मतिमोह तथा शोकएवेराजा
 ना शरीरमांपेग तेथीराजा दुःखाक्रांतठतो रुदनकरतो पुत्रसमीपेंआव्यो अने अनेक
 यंत्र मंत्र तंत्र औषधकराव्या तेसर्वउपायजेम कलरनीजमीनमां वर्षादिनिःफलथा
 य तेम निःफलथयां ह्णोकेंराजानेदेखतांज बालकमृत्युपाय्यो तेहथी राजा अने रा
 जानी स्त्रीबन्नेजणा मतिमोहनावशथकी इंटेनेविषे मस्तकतुंफाडवुं तथा रुदथनुंकुटडुं
 इत्यादिकेंकरी भूर्त्तितथयो मृत्युपाय्या तेथीराजानुंकुल सर्वशोकातुरथयुं तेवारेंमामें
 जाणोजनेकबुं के जोआजवचक्रनगरनाकौतुक कहेवाठे.

प्रकर्षपण अश्र्वकरी सहितशक्रो खेदवचनेकरी मोहसैन्यना माठाविजासनी
 वातोकरतां तेहांथीवली मामोजाणोज बन्नेजणा आगलचाव्या एटले जेहांहाटनी
 श्रेणीठे तिहांकौतुकजोवानेअर्थे आव्या तिहांएकमहोटा हाटनेविषे एकव्यापारी घणो
 व्यापार करतोथको हाटेंबेठोदीठो तेहनाआगल घणावाणीआनापुत्रो लखता वांच
 ता तोलतां वेचता लेताइत्यादिकव्यापारनीक्रियाकरेठे विविधप्रकारना रत्नमणि मा
 णिक्य सुवर्ण रुपंप्रमुखना अंबार एटले ढगला जन्नापड्याठेतेदेखीने प्रकर्ष विम

चारप्रकारनीमाया अनेचारप्रकारनोलोच एआठबालकते रागकेसरीराजाना पुत्रोळे
सूढतानामेराणीनी कुंखशीउपनाळे एरीतेए सोलेकषायतेमहामोहराजाना पोत्रा
जाणवा एरीते एनुंस्वरूपसामान्यप्रकारेंकडुं वली विशेषप्रकारें एहुनोअचिंतनीय शक्ति
पणारूपस्वरूपकहेते.

तथाआवलीरागकेसरीनामेराजानेपाज्ञेजे बेगोळे जेहंतुं मुखतंबोलेंकरीशोचिंतले
सुगंधिकमलनो गंधलियेळे तथापासेबेवलो जोगतृभानामेस्त्रीनाकंतनेविषे थापीळेबा
हुजेहने तथा आलिंगनआपेळे अनेजोगतृभानाज मुखनेसन्मुखजेथेपोताना लोच
नथाप्याळे तथास्त्रीना नेउर कंकणादिकना अवाजेकरीसर्वेदिशिनेजीतीळे तेहनेवि
षेजदीथाळे समकालें बेदुकानजेथे तथा हावजावादिकना मधुरस्वरसांजजेळे सम
कालें पांचेईडियना विषयने जोगवतो एहवोए विषयानिलाषनामेप्रधानळे अनेए
नापासेजे एनीस्त्रीबिठीळे तेजोगतृभानामेळे.

एविषयानिलाष पोतानीस्त्रीर्येकरीसहितथको जहानह्योग्य पीवानपीवायोग्य
हिताहित कार्य अकार्यादिकेंकरी सर्वलोकने विकलजावतं कखांळे यगत्यांधला
नीपरें चेष्टाकरेळे एहवोएअत्यंत शक्तिवंत जाणी रागकेसरीराजायें सर्वराज्यकारजां
रमां एनेमुख्यप्रधानकखांळे तथास्पर्शनादिक पंचेडियजे पूर्वैकह्या ते एविषयानिला
षनाज पुत्रोळे अनेजेप्राणी एविषयानिलाषने वज्ञंपडेतेप्राणी माह्योढतां मूर्खथाय
चारित्रवंतढतां अचारित्रिआंथाय धीरपुरुषनेकायरकरे एमएविषयानिलाषनो वर्ष
वसांजली प्रकर्षबोव्योजे हेमांमाजी एनेतोमैंतमाराकह्याविना एनावीर्येनुंस्वरूपदेख
तांजजाणीलीथो केमके नितिशास्त्रमांकडुंळे रूपतोज्ञायतेजाति जांतेःशीलंशुनाद्युमं॥
शीलाजुणाःप्रकाश्यंते गुणैःसत्त्वंमहाधियां ॥१॥ तेसांजली विमर्शबोव्योजेहे प्रकर्षतुं बु
द्धिनो तथाविचक्षणोपुत्रोळे माटेएनुंस्वरूपजाणीजाय तेमांकांइ महोटीवातनधी तो
पण एमोहराजाना सैन्यनास्वरूप बाकीरह्योळेते हुंकहुंळुं माटेसावधानथयी सांजजे.

आमंडपमांजे कुविकल्प अनेकुष्ठजावादिक उचारह्याळे तेसर्वेमोहराजाना गोत्री
ळे तोपणतेमोहराजाने पोतानाकुलमां उचमजाणीने स्वामीपयोकरी सेवेळे माटेसुज
टळे तथाआमोहराजानेपासे पोतपोताना परिवारसहित जेसातपुरुषवेवाळे तेमो
होदापराक्रमवंतदेखायळे तेमांप्रथम ज्ञानावरणीकर्मनामेराजाळे तेपोतानाअंग
नूतळे ते १ नतिज्ञानावरणी २ श्रुतज्ञानावरणी ३ अवधिज्ञानावरणी ४ मनपर्य
वज्ञानावरणी ५ केवलज्ञानावरणी एपांचेमनुष्ये परवखोथको पांचज्ञाननेआवरेळे
लोकने अज्ञानेकरीआंधलाकरेळे तथाआबीजो राजाते दर्शनावरणीकर्मते ते १ निडा

रिखोपण सोनापूर्वक जाशुर्वबोलादिकजेइने कोणपुरुषजायजेअने एकहाजतोहजे
तेसांजलीमामो तेपुरुषनीवातकहेजे जे.

एसमुद्दचनोपुत्र रमणनामे एनगरनी वसनारी गणिकानेघरेरहीने तेव्यसनमा
आधीनथयीने पोतानापितानो असंख्यइव्यहंतुं तेसर्वनुंएणे नाशकखुं फरीलोकना
घरे चाकरीकरतां आजीविकाचलावेजे आजतोकिहांकथी काइकइव्यपामिजे एटजे
वली तेइव्यखरची नवोपहेरवाशकरी शरीरनेशोजावी मदनमंजरीनामे गणिकानी
पुत्रीकुंमलतानामेजे तेहनीपात्रोजायजे तेंणेआगलएरमणनुं इव्यसर्व खरचाव्युंजे
पजे वलिइथियो तेवारेंसुआसरिखोजाणीने काढीमेव्यो तोपण वलीआजे नोगवांज
नायें कामेहणोथको तेहांजायजे तोचालोहवे आपणेपणतेहां एतुकौतुकजोवा ज
इयें एमकहिते बनेजेण तेनीपठवाडेथया गणिकानेघरें आब्या एटजे विमर्शनाक
मरडी माथुंधुणी नाकआहुं वखदेइ खेवेकरी प्रकर्षनेकहुंजे आगणिका अशुचिनी
कोठी विष्टायेपरिपूर्ण जेनाबारे धरथी अशुचिनीकलीरहीजे डुर्गधउज्जेजे विष्टामूत्र
क्रमियाजीव नस मांस हाम श्लेष्म गात्रआदिदेइने अपवित्रवस्तुयें व्यासजेअंतरजेहेतुं

पणकृत्रिम पुष्पगंधाविकें कृणिककृयरूप शोनाउपजावीने कामेकरीअंधययाएहे
वाजे कामीपुरुषतेने मोहउपजावेजे एहवुंसांजली प्रकर्षकहेजे अहोइतिआश्चर्य एड
गंध असहेवायोग्यजे ते आपणायी नखमाय माटेआपणेबाहेरजइयें पजेतेबनेज
ए मंदिरबाहेरनीकलीने कौतुकज्जएजे एटलामां रमणते वेदयानामंदिरमांगयो तेणे
मदनमंजरीनेदीठी मदनमंजरीयेपण पूर्वतोकाहाडीमूक्योहतो तथापिहमणाकांइक
वलीरुडीनोगवस्तु एनीपात्रोजोइने कपटवचनेकरीकहुंजे अहोस्वामिपधारो तमेजेवि
वसथीगयातो तेदिवसथीमांफीने महारीपुत्रीजे कुंमलतिलकाते तमारिविरहे जेमया
णीथी विठूटी मांजलीहोय तेहनीपरें महाडुःखपामिहति इत्यादिकवचनें घणोकंप
टरागवेखाडो कहुंजे हे रमण हमणाराजपुत्र चंफनामेंइहांआवसे तेमाटेइहां तमे
हाल एकमुहूर्त्तमात्र प्रब्रह्मपणे बेशिरहा एटलीवांतकरेजे एटलामांज राजानोपुत्र
चंफआव्यो तेथीरमणना शरीरमांजयनामेमोहराजाना सैन्यनोमनुष्यपेगे तेवारें चंफ
राजपुत्रेंरमणनेदीगो तेथीक्रोधेव्याप्यो हाथमांजुरीजेइने रमणना नाक तथा कानजे
दिनास्या एकआंखफोडीनाखी लातोमारी बाहेरकाढीमूक्यो मदनमंजरी अने कुंड
लतिलकापण विचित्रप्रकारनी उपहासकरी धरथीबाहेरकाढीने खडखडहसवालासी
हवेरमणनेवली तिहांपण चंफनीआझायें मुजटपुरुषोनीनिवडलाकडोमूठीप्रसुखेकरी
मारखातोथको मृत्युपाम्यो एहवोतेनोवृत्तांतदेखीने विमर्शकहुंके जोवत्स आगणिका

य अने उत्तरप्रकृतिनी विवहानेविषे मूलप्रकृतिनपामियें इत्यादिप्रकारें सामान्यविशे परीतें जैन सर्वपदार्थने ग्रहणकरेठते सर्वसमजावनेपामे एमकही.

विमर्शबोव्योजे हेनाएजे एसातराजामां त्रीजो चोथो पांचमो अने ढहो एचार राजातो केटलाकनेडुःखआपे अने वली केटलाकने सुखपणआपेजे जेमशरीरादिकना योगथी व्याघ्रादिकहिंसाकरेठे अने साधुजनते एजशरीरादिकना योगथी जीवरक्षा करेठे इहांकेटलाक अज्ञानी केवलीने जीवघात कायादिकने हालवेकरिमानेठे ते मिथ्याजाणवुं जोहालवा चालवाथी जीवघातमानियेंतो केवलीने जीवघात निरंतरपणे मानवीजोइयें तेवाततोमजतीनथी जो व्याघ्रादिकपण निरंतर जीवघातना करनार कहेवातानथी तोकेवलीने निरंतरजीवघातक शरीरितेंकहियें तेमाटे तचहिं गणोहिं केवलीजाणोझा तंजहा नोपाणोअइवाइत्ता इत्यादिक श्रीगणोसूत्रनावचन तथा जैनमतनी प्रक्रिया सांचववामाटे जे केवलीते निर्दोषजमानवा.

तथावली विमर्शबोव्योजे पहेलो बीजो अने सातमो एत्रणराजाते सपरिवारें मोहराजासाथें मलीने सर्वजीवने एकातें विडंबनाआपेठे एटले इचारमांशुणठा णामुथी मोहराजानीतत्ताठे तेहांसुधीतो जीवघातथायठे इत्यादिकमापाना वचन सांचलीने प्रकर्षबोव्योजे हेमामाजी एमोहराजातुं सैन्यजेहने पराजवकरीशकेनही एहवाकोइजवजंतुइशे तेवारें विमर्शबोव्योजे एहवापणठे जेजीव निर्मलचित्तवंतहोय तथाधीरपुरुषहोय तथा अनादि अने अंतरहित संसारसमुद्देजाणी दुर्जनमनुष्यचवपामि सद्भूतजावें अप्रमत्तपणे प्रवर्तें तेहनीसाथें मोहराजा तथारागकेसरी प्रमुख कोइनोजोरचालेनही तथाजेप्राणी पाणीनापपोटानीपरें जीवितव्यजाणी अनेअष्टुचि रोगादिकें ग्रस्त ङ्गीण विनासी एहवुंशरीरजाणी यौवन संध्यारागसमानजाणे अनेविपयसुखने किंपाकफलनीपरें पहेलातोसुंदरहोय अनेपठे अतिदारुणडुःखदायीजाणे वलीसङ्गनकुटुंबनोसंबंधते पद्दनीनामेलारिखोजाणीने जीवितव्यतथा शरीर धनादिकनेविषेजेपुरुष अनित्यपणोजावे तेजीवसाथें मोहराजातथा मोहराजानीस्त्रीजे महा मूढतानामेठे तेबन्नेनो कांइजोरचालेनही तथा शोक जय हास्यादिक अने रागदेषादिकनोपण कांइजोरचालेनही तथा जैनप्रक्रियार्थेजेणेअत्माद्युद्धकखोहोय तेहनी साथें मिथ्यात्वनामेप्रधानंतथा मिथ्यात्वनीस्त्रीजे कुदृष्टितेहनीशक्तिनोप्रचारचालेनही.

तथास्त्रीना शरीर ते मंजमूत्र रुधिर मांस हाकेकरी नत्याहोय एवुंजाणी स्त्री थीविपरीतअष्टुचि जावनायेकरी जावित्तमने प्रवर्तें तैपुरुषजोस्त्रीसहितहोयतोपण तेहनीसाथें कामदेव तथा तेनीस्त्री रतिनामेठे तेवेडुनोजोरचालेनही.

ठे हेपुत्रएनवचक्रमध्येज ललितांगपुरनामेनगरनो स्वामि ललनानामेराजाठे एनेष
 णोआहेमोप्रियठे एरात्रदिवस निरंतर आहेडोकरतोकरतोजफिरेठे एणोराजकार्य
 सर्वविशारीमूक्याठे प्रधानादिकें घणुंवाखोतोपण एणोआहेडोमूक्योनही तेवारें प्र
 धानादिकें राजकरवाने अर्थोग्यजाणी एहनापुत्रने राज्यथापी एहनेनगरबाहेर का
 ढीमूक्योठे तेथीएलननराजा खुखट्ठायें घणुडुःखीथायठे तथापि मांसनेलोर्जे आ
 हेडोमूकतोनथो आहिंपणकुटुंबधनादिकथी प्रष्टथयो वलीपरजवेपण नरकादिकग
 तिप्रतेंपामशे अनेजेपुरुषने मांसजह्णणीवांठाहोय तेहनेसर्वथाधर्महोयजनही ते
 इहलोकें परलोकेंघणुडुःखपामे एरितें मामोनाणेजवातकरेठे एटलामां ललनराजा
 जे शृगालनीपठवाडे अश्वदोडावतोहतो तेशृगालतोनासिगयो अने एनीहृष्टीसीया
 जउपरहती तेथी आगल एकखाडोआंब्यो तेनाउपर एनोथ्यानरह्योनही एटलामां
 घोडो अगाथउडांखाडामाजइपमथो तेहांललनराजा चंपायीने कृपेकमां मृत्युपा
 म्यो एटलेंविमर्शें प्रकर्षनेदेखाडधुंकेजो आहेनाकरवांना फल तेमाटेजे सदाइं परि
 णामें उत्तमपुरुषहोय तेंपोमांसजह्ण तथा आहेडोवर्जहुं धर्मतोआज्ञापूर्वकदयार्थेठे

एहवामां वली कोइकपुरुषने जमराजानादूतसरखा राजानामाणतोथे तेहनी
 जीजने उखेडीनाखीने गलामां तपावेलासीसानोरस पीवरावेठे तेदेखीने प्रकर्षें विम
 र्शेनेपुठधुंजे हेसामा आकोणपुरुषठे एतोकोइ अपराधिपुरुषजणायठे माटेज एह
 नागलामां तपावेला शीसानोरसढोलीने एनेपीडाउपजावेठे तेवारेंमामोकहेठेजे एच
 रणकपुरनगरनो वसनारो महाधनवंत सुसुखनामेव्यापारीठे पणतेबालावस्थार्थीज
 स्त्रीकथा देशकथा राजकथा नक्तकथा एचारकथारूपचारेंविकथानेविषे अतिआस
 क्तवंत महावाचाळ तेथीकरीलोकें एतुंनामडुर्मुखदीधुंठे एकदिवसे एनगरनोराजाती
 व्रनामेठे तेनेकोइकपोताना इंसमनसाथें संग्रामथयो तेराजावैरीनोजयकरी पोता
 नानगरमांआवेठे एटलामांएडुर्मुखें गाममांएहवी अफवाकरीठेजे राजाहारीगयो
 अनेवैरीजीतिगया माटे जेहथीनसाथ तेनासीजाओ नहीतोसर्वचूटासो एवातसां
 जली सर्वनगरनालोकेंनासवामांडयो नगरशून्यथयुं एहवामां तीव्रनामेराजा शत्रुने
 जीतीने जेवारें पोतानानगरमांआंब्यो तेवारें लोकोपणराजानाआववाथी हर्षवंत
 थका नगरनेविषेपाढाआंब्या अनुक्रमेराजाथें नगरमांजयपेशवानुं कारणपूठेथके को
 इकनामूखथकी बीकउपजवानुंमूलएडुर्मुखहतो एवुंजाणी क्रोधेंकरी राजाथें पोताना
 सेवकाने आदेशकथुंके जेजीनेकरी एडुर्मुखेकथुं तेजीनोमूलथी उन्मूलनकरीनाखो

मार्गचालता जाणजे पुढे हे मामासांजलिये तेजे कर्मपरिणामराजा महावीर्य वंत कहेवाच्ये तोते महामोहादिकधीपणबलवंतहो किंवा महामोहतेहिज कर्मपरिणामराजाचे एमएबेमांशोचेदळे तेवारे विमर्शबोव्यो के जे कर्मपरिणाम ते मोह राजानो वृद्धांइ सर्वकार्यनोअधिकारीचे पणतेकर्मपरिणामने घणु नाटकप्रियंते अनेमोहतो चोरटोके केमके संग्रामनेविषे रसिकथको जेहने तेहनेजीपंतोफिरे तेमा टेज चित्तवृत्तिरूप अटवीमांनिवासकरीने जगतनेफसावेळे पणमोहराजानुंजेसैन्य तेजसैन्य कर्मपरिणामराजानुं पणसमजनुं तथाकर्मपरिणामतो जीवनेजेमकष्ट्यापेळे तेमविचविचमांमुखनोलेशपणआपेळे सारुं अथवा मातुं एबेदुकार्यकरे अनेजेमोहराजातेतो निःकेवंनःखनोजेदेवावालोळे मातुंजकरे तथामोहराजा तेकर्मपरिणामनो न्हानोनाइथाय माटेतेसर्वप्रपंचकरतोफिरे अनेकर्मपरिणामराजा खींसेहित नाना प्रकारेजवजंतुना नाटकोप्रतें जोतोथको मुखेबेगेराज्यकरेळे अने राजसचिच तथा तामसचिचनामे जेबेअंतरंगनगरते मोहराजाने जोगववामाटे कर्मपरिणाम राजाये आप्याळे अनेचित्तवृत्तिनामेअटवीनो राजातोपोतेजव्यजीवजहंतो पणसकर्मकेजे संसारीजीव तेहने एमोहादिके बलवंतथयी दूरकरोने चित्तवृत्तिअटवीनोराज्य पोतानेदस्तककुंते तथाबीजा एबेनगरजोगवेळे पणएहोने राज्यजोगवतां केटलोका लथयो तेकेवलज्ञानीजजापो अने एमाजे कर्मपरिणामराजाचे तेतोलेवामां तथा आपवामां बेवातेंसमर्थे तथासर्वनाउपरचालनारोळे अनेमोहराजाते कर्मपरिणामराजायेदीधुंजेकटकतेजेइ लोकनेजीपी कर्मपरिणामराजानोजे जंमारवधारेंते.

इत्यादिकवातानाविनोदेकरी मार्गउलंधवानो श्रमपणतेनाजाणवामां आब्योन्हो एमजताथका मामोअनेजाणोजे बेदुजणजवचक्रनंगरेआब्या एहवामां कामदेवनोमि त्रजे वसंत तेपण तेहिजनगरेंआब्यो तेवारे उद्याननेविषेनवानवाउपनाजेकुंपल तेना विकस्वरवंतसमूह तेवलीअतिसूद्ध अनेअतिसुंदरळे वलीमुखकारीवायुये प्रबंलपये फलनासमूहनेकेपाव्युंते वलीआंबानीमांजरनेपामिने उन्नमतजे कोकिलानोसमूहते यो मधुरस्वरेंकरीने वन्नखंडनीजूमिनेवाचालकरीते वली वृहफल्याते वेंलडीओपुष्पव न्नीथयी वलीनहीमंदएहवोजेमकरंद तेहनाआस्वादेकरी हर्षवंतअनेउन्नमतथयीजेने मरानीश्रेणी तेहनोजे जंकारशब्द तेपोकरीमनोहरककुंते वन्नस्वंनजेणे तथावनवामी प्रमुखफलफूलनी ढायार्थेकरी गंजीरथयुंते इत्यादिक वसंतनीशोनादेखीमामेंकहुंजे हे प्रकर्षजाणोजे चालोआपण आवासंतनीशोनाजोइये तेवारेजाणोजेकहुंजनुं हवेतेबेदु जणाजुएते तोवन्नमां स्थानके स्थानकेबांधीते मद्यपाननी शोष्टीवंत एहवा केटलाक

वैपरिवारपण रुदनकरवालागो तेवारे प्रकषैपुढ्युंजे हेमामा नवचक्रनामानगरने
 एरूपस्थो जेहृणोकहर्षपामे अनेहृणोक विषवादपामे तेवारेमामोकहेळे ते हेप्रक
 र्षतुं एटलोआश्र्वर्यसुपामेळे एबाह्यलोक मोहनेवर्गो राज्य धन पुत्र मित्रादिक पामि
 हृणोकमां महोदोहर्षपामेळे विश्वने तृणसमानगणोळे अनेहृणोकमांवलीतेहिज वस्तु
 नाशपामेळे तेवारेवलीधिणो शोकअनेविषवादादिकधरेळे एसर्वसूढपणाना लक्षण
 ले अनेजे विवेकीपुरुषले तेतोधनादिकअनित्यवस्तुनेपामवाधी तथानाशयवाधी ह
 र्षअनेशोकपण नधीकरता एमकहीने वलीविमर्शैएहदुंकयुंजे हेवत्सतुजने प्रत्येकें
 प्रत्येकें नानाप्रकारना आश्र्वर्यमय एजवचक्रनगरना केटलाक कौतुकदेखाहुं तेमाटे
 संहृपैजवचक्रनगरनुं स्वरूपजाणवानो उपायतुजनेकहुंहुंतेसांजल.

यद्यपि एजवचक्रनगरते अनेकनगरेकरी संयुक्तले तथापि १ मानवावास ३ वि
 बुद्दालय ३ पशुसंस्थान ४ पापिपिंजर एचारनगरते महोटाळे बीजासर्वनगर एमां
 अंतरगतले तेमाटेएचारना देखवाधीजि सर्वजवचक्रनगरनुं स्वरूपजाणाले तेहमां
 प्रथमए मानवावासनगरनालोक तेहने मोहादिकें घणुंपीरुघोळे केटलाकसुखी
 अनेकेटलाकडु.खी केटलाक हर्षवंत अनेकेटलाकविषादवंत केटलाकारगेकरी आं
 सक्तले अने केटलाकडेपैकरी तप्याळे कोइकसोजागी कोइडुर्जागी इत्यादिक विविध
 प्रकारना लोकदेखायले तथाविबुधालयनगरना लोकोपण रत्नमयविमानो अने पु
 ष्करणीवाव्यो तथा कल्पवृक्षादिकनाजोग अने वैवांगनानाविलासेकरी तथा चिंत
 वितसमकालें उपनाजेवांढितजोग तेणैकरी सातावेदनियने अनुजवताथकाळे त
 थापि इषां शोक नय लोच क्रोधादिक तिहाघणाळे तेहनांप्रयोगेकरी तेनगरना लो
 कपणसर्व मोहराजायें विटंब्याथकादेखायले तथापशुसंस्थाननगरें तो ह्रुधा तृषां
 उद्वेग दाह नयप्रमुख तथामननुंपरवशपणुं इत्यादिक अनेकरीतिना डुःखेकरी स
 र्वजोक मोहादिकेपीड्याळे केमके तेनगर कर्मपरिणामराजायें अशातावेदनीयना
 सुजटने निरंतर जलाव्युंजे तथा पापीपिंजरनगरें अवतरेला लोकतो निरंतरनिवड
 डुःखें नित्येडुःखीजळे केमके तेनगरनालोकने परमांधामिओ तथाव्या त्राबानारस
 तुं पानकरावे तथा मुंजरेकरीमारोळे जोहनायंत्रेकरी पीडेले अग्रिमां पचावेळे वेतर
 णीनदीमां बहेरावेळे तरवारैकरी कान नाकप्रमुखेदेळे करवतादिकेकरी बहिरेळे
 तथाएनगरना उपराउपरें सातपांडाळे अनेतेसर्वपांडापांडाना लोकमोहादिकेपी
 ड्याळे एकपामाधी बीजापांडानीलोक अधिकअधिक डुःखेपीड्याळे तेडुःखकेवली
 विनाबोजोकोइ कहेवोनेसमर्थनथो एमजवचक्रनगरना वंसनारसर्वलोकतेणोसंतोष

नीपटवाडे आवेळे अनेवखत उपर पोतानोव्यापारकरतोदेखायळे तेम रागकेसरीनामे राजा अने विशयाजिलाषनामेप्रधान तथाजोगतृभानामे तेहनीखी इत्यादिकतो स वेंइहांपोतानाव्यापारं प्रगटदेखायळे पणदेषगजेंडादिक तथाशोकादिक केमदेखाता नथी तेसांजली मामोबोव्योजे हेप्रकर्ष तेदेषगजेंडादिक पणइहांजळे तेहमणायु सरह्याळे पणपोतानाअवसरें प्रगटथासे तेवारेंवली प्रकर्षेंपुढ्युंजे हेमांमाजी मोह राजाप्रमुखजो इहांआव्याळे तो चित्तवृत्तिअटवो खालीथयीगयीहरो तेवारेंमामेंकसुं जेएमोहराजप्रमुखसर्व इह्यारूपीळे जोचिंतवेतो अनंतरूपकरीशके माटेतेहांपण ए हिजळे अनेइहांपणएहिजआव्याळे.

एमामांजोयोज वातोकरेळे एटलामां अतिलोलारुनामेराजा आव्योळे तेहा थीथीउतरीने चंढिकानामेदेवीनामंदिरमां जइ देवीने मद्यादिकेंसीची तृसिर्वतकरी तेवारपळे मद्यपानमंरुपें आवीपरिवारसहितबेगो सुवर्णना रत्नजडितपात्रेकरी मद्य पानकरेळे अनेसर्वपरिवारपण मद्यपानकरी नवानवाप्रकारनी चेष्टाओकरेळे एटला मां लोलाहराजानो नानोजाइ जे रिपुकंपननामे तिहांबेगोहतो तेषो मद्यपानकसुंहु तुं तेषोकरी परवशथयीने पोतानी रतिललितानामे जेखीहती तेहनेकसुंजे तुं नाट ककर तेवारेंतेखीयें जेतनी तथा लोकनीलज्जामूकी निर्लेज्जथयीने जत्तारनाकेहे वावपरथी नृत्यकरेळे एटलामां रिपुकंपनप्रमुख मद्यपाननावशें प्रबलठाकवंतथयोथ को चेष्टारहितथयीने जूमिनेविषे लोटवालागो बीजापण कुटुंबनासर्वलोकतेमद्यपा नेकरी चैत्यनजाववर्जिततुव्यथयीपड्याळे एटलामां रतिलोलताने नाचतीदेखी जो लाहाराजा परवशथयोथकोमद्येउदतथयी चहुगेरायीगयीळे वली जोगवांडनायें व शीनूतथको रतिलोलताने जालवाउठ्यो स्वलितमानळे पगनूमूकबुंजेहनुं एहवीखी येंजेष्टनो छष्टअनिप्रायेजाणी रतिललितायेंनासवामांइयुं तेहने लोलाहे दोडीने पकडी फरीतेनाहाथमांथीबूटी ने मंदिरमां चंढिकानी मूर्त्तिपाठजजयी जरा इबेगो एटले देषगजेंडनो अवसरथयो तेराजानाशरीरमांपेगो एटलेराजायें खड्गका ढी चंढिकानीमूर्त्तिनेबेदी तेहांथीवली रतिललिता पुकारकरतिनाठी अने मद्यपा नी रिपुकंपनादिकजेहांपड्याळे तेहांआवी तेहनीपटवाडे राजापण खड्गलेइआ व्यो एटलामां रिपुकंपन सावधानथयो तेषोमहोटाजाइनो एहवो अन्यायजाणी रि पुंकंपनपण खड्गलेइउथयो तेवारेंतो कोलाहलथयो ठेकापोठेकापोथी मुजटोशस्त्रले इउठया मद्यनावशथयाथका पोतानातथापरना जागनेनथीओलखता एहवाथका प्रवर्त्या अने माहोमांहे युद्धयुं लोकतोसर्वत्रासपामि दिशोदिशेंनासीगया.

धननानाशयकी प्रगटथायते तेथकीउपजे दीनपणुं भूढपणुं प्रायहोय बहुसंतान
पणुं धणीकुधा उद्रेग संतापादिक चिचनोघहेज्ञापणो निरउद्यमपणो इत्यादिकधी
एखीनोपरिवारजाणवो अनेपुण्योदयथकीजे उकराइमले तेहनेएखीदूरकरे.

वली सातमी दुर्नगतानामेखीतेपणुं दुष्टनामकर्मनामं राजामोकलेते तेपुण्योदय
धीउपनुंजे जौग्यपणुं तेहनेदूरकरिने जिविनेदुर्नागी अनेसर्वलोकने तेअलखामणो
जागे एवुंकरेते एरीते एसातेखीयोते आजवचक्रनामानगरनालोकने विविधप्रका
रेंपीडेते यद्यपि सामान्यप्रकारेंतो कर्मपरिणाम कालपरिणति खजाव लोकस्थिति
नवितव्यता प्रसुखेंकरी कार्यमात्रनीपजेते तोपणुविशेषअपेक्षायेंकरी सातेखीअो
पणुपौतपोताना विपाकोना हेतुपणोते.

हेवेवली विमर्शकहेते जे हेप्रकर्ष निश्चैनयमतेतो एखीअोनेटालवाना कोइप्रति
कारनथी तोपणुव्यवहारनयथी एखीअोने टालवाना तपस्यादिकप्रतिकारोते केमके
सर्व लोकतेव्यवहारनयने अवलंबनकरीज प्रवर्तते माटेव्यवहारतेज बलवंतजा
णवो अने सम्यक्दृष्टीजीवे तेवेदुनय मानवा केमकेबेदुनयसंमत्त सर्वज्ञानोदर्शनते
रुडापुरुषेएहोना निवारणनो यत्न करवुं इत्यादिकवातसांजली प्रकर्षबोव्योजे हेमामा
एजरादिक सातखीअोजिहानहोय एहवोकोइस्थानकते तेवारें मामोबोव्योजे अनं
तसुखनो स्थानक एहवी निवृत्तिनामजेनगरोते ते एजराप्रमुख सर्वोपडवैरहितते
अने जेपुरुषतेनिवृत्तिनगरें जवानीवांठाकरे तेपुरुष ज्ञान दर्शन अने चारित्र एत्रण
तत्वनेविषे उद्यमकरे तोजतेनिवृत्तिनगरनेपामे.

वलीप्रकर्षेपुढधुंजे आ जवचक्रनगरतेसंपूर्ण मोहराजादिकेंकरी व्यासते तोपणु
मिथ्यात्वनामेवजीरनी कोइकोइस्थानकेंअधिकशक्तिते सांजली विमर्शबोव्योजे हेव
दस जवचक्रनाजे चारनगरपूर्वेकहां तिहांसर्वत्र मिथ्यात्वनी स्थितिघणीजते तेमांपणु वि
शेषप्रकारें तो नैयायिकादिक नगरतेतो मिथ्यात्वनी स्थितिघणीजते तेमां प्रथमने
याथिकपुर बीजुंवेशेषिकपुर त्रीजुंसांख्यपुर चोधुंबोदपुर पांचमो मीमांसकपुर षडुं
नास्तिकपुर तेमां बीजुंवेशेषिकपुरते पहेलाज नैयायिकनामा नगरमां अंतरजूत या
यते तेमाटे एपांचनगरज कहियें ठैयें. एमिथ्यामंत्रीने निरंतरनिवासना स्थानकोते
पणुं आविवेकपर्वतउपरनां अग्रमत्तनामं शिखर उपरेंजे महाशोचायमान देखा
यते ते जैनपुरकहियें तेजैनपुरनगरना वसनारलोकाने जैनीलोककहियें तेहने मि
थ्यात्वनामा वजीर परानवकरवानेसमर्थनथी अनेबीजाजे पांचपुरतेतेहनालोकाने
मिथ्यात्वे वंशकहांते.

श्रीनेकहेले जेहेमामा आवापारीआगलें लोकप्रणामकरेले कोइबोलावेले कोइमांगेले तोपणतेहने सामुजोतोनथी तथा सांजलतोपणनथी अथवाघणोकासेपण बोलतो नथी अनेउंचीजनजरकरीरह्योले पण कोइनेजोतोनथीतेसुं.

तेवारेंमामोबोव्यो जेएव्यवहारियाना अंगनेविषे मिथ्यानिमाननोनाइ धनगर्वना मंपेतोले तेषेकरी धनगर्वितले तेहनावशथकी एहवी एनीमाठी अचस्थायथीले पण ए एमजाणतोनथीजे एसवर्कणीकले एममामोनाणेजवातोकरेले एटलामां राग केसरीराजानो पांचमोबालकजे अनंतानुबंधीलोज तेव्यवहारीयानाअंगमांपेतो एटलामांकोइकपुरुषेआवीएक बहुमुलोरत्नजडितमुकुटते व्यवहारियानेएकांतेतेही नेदेखाड्युं व्यवहारियेंपणजाख्युंजे एमालचोरीनोले तोपणलोचनावडें तेव्यवहारियें थोडुं कइव्यआपीने वेचातुंलीधो पढेतेवेचनारपुरुषतोजतोरह्यो एटलामांपाठलथी पग नेअनुसारें बिजीषणराजातुं कटकआव्युं तेषेतमुकुटसहित व्यवहारियानेपकड्युं सर्वलोकदेखतांतेनी छकानलुंटीलीधी गधेचेडावी विचित्रप्रकारनी विटंबनाकरी फेरव्युं लोकमांबडु अपकित्तिचाली अपत्राजनाचाली तेवारें आश्चर्येआकुलचित्तवंत थकोप्रकर्षे विमशीनेकड्युंजे हेमामाआकेहेवो आश्चर्य एतेइंजालके स्वप्न आएक कृष्णवारमांआमकेमथयुं तेवारेंमामोबोव्यो जेहेप्रकर्ष एजेदेखायले तेलसर्वसत्यले धनविजवादिनीएहवीजगतिले केमकेजे उत्तमपुरुषहोय ते धननोगर्वकरेनही एधनते शरदक्षतुनावावजनीपरें चंचलले देखतादेखताजतोरहे धननालोनीपुरुषो शइकमा गमैकार्येकरी हीनलोकनीपण तेवाकरेले पोतानागुणनोनाशकरेले हजारोगमेकठ एउपायेंकरी महाकष्टेकरी धननेउपजावे तोपणएधन स्थिररहेनही तेवारेंचलीप्रक र्शेपुढ्युंजे हेमामास्वजावेंकरी चपलएहवुंएधन तेसीरीतेंस्थिरथाय तेहनोउपायक हो तेवारेंमामो धनस्थिरथयाना उपायकहेले.

जेपुरुषनीतिथीउपजावेलुं धनपामिने देवगुरुनीपूजाकरे शुद्धाचारेंप्रवर्त्ते अशरणादिक जीवोउपरेदथाराखे परनेपीडानकरे परोपकारकरे पोतानोचित्तवशराखे गुजस्थानकें धनखरचे धनउपरमूढानिराखे इत्यादिकमां जेतत्परहोय तेपुरुषने पुण्यानुबंधीपुण्येकरी धनस्थिरथाय एमए मामोनाणेज विचित्रप्रकारनी वातोमां हर्षेकरी तत्परथकां उचारेले एटलामां एकयुवानपुरुष जेहने घणामलिनदलिडीजेवा फाटेलात्रुटेला वस्त्रपहेखाळे तथापि कांइकइव्यखरचीमोदक तांबूलादिकजेइ सुगंधवंत तैल अने पुण्यादिकेकरी शरीरनेशोनायमानकरीने कांइकजाडुंआपो धोबीनाघरथी रूमांवस्त्रपहेरीने किहांकजतोहता तेहनेप्रकर्षेदीगो तेवारेंमामानेपुढ्युंजे आमूर्खस

वैद्यनेतेडीपुठयुं तेवारेवैद्यैकह्युंजे अरेमूर्ख मांदारोपुत्रनथीसांजलतो तेनेतोहुंजणों
 बुंठुं तोपणरमतना आवेशथकी मारुंवचनचित्तमां धरंतोनथी तेषीहुंतेनेमारीनेशी
 खामण आपतोहतो लोकेंपुठेथके वलीक्रोधनावशथकी मेलोंकोनेकह्युंजे एनथी
 सांजलतो पणजे बधिरहोय एटलेकानेबेरोहोय तेहनुंकांइएऔषधनथी इत्यादिक वै
 यनुंवचनसांजली लोकें शांतिशिवने घणुनिंद्यां माटेहेप्रकर्ष एनैयाधिकादिकपांचेदं
 र्शनते शांतिशिवनीपरें मूर्खते आपमतेंचाजेजे जिहांतिहांथीसांजलेलीवात अंगिका
 रकरीने उन्मागेंदोडताथका पराजवपामेजे तेषीमुक्तिपामतानथी अनेजैनदर्शन तो
 तत्वनाज्ञानथकीज मोहूपदकहेजे इत्यादिक शुद्धमतेंचाजेजे माटे जैनजमुक्तिपामेजे
 फरो प्रकषेंपुठयुंजे एनैयाधिकादिक पांचदर्शन तथा नहुंजैनदर्शनए सर्व कहेवीक
 हेवीरोते मुक्तिमानेजे तेसांजली विमर्शकहेजे

... नैयायिकदर्शनतो प्रमाण प्रमेय संशय प्रयोजन दृष्टांत सिद्धांत अवयव तर्क
 निर्णय वाद जल्प वितंडा हेत्वाज्ञास ब्रज जाति निग्रहस्थानकरूप ए सोलपदार्थना
 तत्वज्ञाननुंजाणवुंतेहथी मोहजे अने प्रत्यक्षप्रमाण अनुमानप्रमाण उपमानप्रमाण
 शब्दप्रमाण एचारजेदेंचारप्रमाणोकहेजे एहहुंमानेजे तथावैशेषिकतो इव्य गुण कर्म
 सामान्य विशेष समवाय ए बतत्वमानेजे अने प्रत्यक्षप्रमाण तथा अनुमानप्रमाण
 एवेप्रमाणमानेजे एमतनेनैयायिकमतसार्थं माहोमांहे तत्वनोविशेषणोठेपण एकदे
 वपणाथकी तथाईश्वरकृतजगतइत्यादिकप्रकारेतो नैयायिकमतनेविषेज अंतरचूतथा
 यजे तथा सांख्यदर्शनीतो सत्वगुण रजोगुण तामसगुण एत्रणगुण तेम प्रकृति मंद अ
 हंकार स्पर्शन रसना नासिका चक्षु कान पायू उपस्थ वाक् हाथ पग मन शब्द रूप
 रसं गंध स्पर्श पृथ्वी आप तेज वायु आकाश एलक्षणेचोवीसतत्वो पुरुष वलीपचीसमो
 गुणमानेजे तेहोनामतमां प्रमाणत्रणजे प्रत्यक्ष अनुमान ३ शब्द एलक्षणेप्रकृतिनुं
 वियोगपणुंतेमोह एहहुंकहेजे एसांख्यदर्शनमांवली केटलाकईश्वरकृतत्वपणुंमानेजे
 केटलाईश्वरकृतजगतनथीमानता केटलाकनारायणनामेदेवकबूलकरेजे तथाबौद्धशी
 चारप्रकारनाजे तेमां वैजाषिकते कृषिकवस्तुमाने बीजासौशातिकते रूप वेदनानी
 ज्ञान संज्ञा संस्कार एपांचस्कंधजमाने त्रीजो योगाचारनामाबौद्धते मात्रविज्ञाविननेज
 माने चोथोमाध्यमिकते सर्वस्वप्रोपममाने एचारेनोमुगतनामेदेवते सर्वपदार्थ कृणचं
 गुरजे एममाने तथा प्रत्यक्षप्रमाण अनुमानप्रमाण एवेप्रमाणमानेजे रागादिकनाज्ञा
 ननीसंततिनी वासनाना उदेवाथकी मोहउपजे एहहुंएमतनुंसिद्धांतजे तथामीमां
 सकमतवालातो जगतनेविषेसर्वज्ञसर्वदर्शीविशेषणादिक वस्तुगोचरकरनार कोइवेव

नो कृटिलपणो तथाकपटनुपंडितपणुंकहेवोते तथावली जोआकामदेवनीशक्ति पणक हेवीते जोआगणिकानाव्यसनमा आसकपुरुषोनो विमंनपणुं माटेहेवत्स गणिका नाआवा अधमपणाजाणी उचमपुरुषे जाति शील धन लज्जाइत्यादिक राखवाने अये अनेकअनर्थरूपपूरेकरीनरपूर एहवी नदीरूप एणिकातुं समागमराखवारूप व्यसनपरिहरतुं फरीविमर्शीबोव्यो जेहेप्रकर्ष हजीएनवचक्रनगरें घणुजोतुं बाकी रचुंते एतोअनंतकौतुकमयते पणआपणीअवधिमां थोडादिवसबाकीरह्याते तेमाटे महाखंचन मानीने चालतोहुंतने एकसामटुं कौतुकदेखातुं एमकही प्रकर्ष नाणे जने समजावी एकविवेकनामे महापर्वतते तेहनाशिखरउपरचढिने मामोजाणोज बत्रेजण नवचक्रनो कौतुकजुएते.

एटलामांएक नग्रपुरुष दीनरोकजेवो नयेकरीसहित जेनाकेशसर्वे बुटाथयीगया ते पिशाचनीपरें कुह्नीखेकरी ह्नीणथयीते वली आखचपलथयीते वज्ञेदिज्ञेजोतो थको घणापुरुषेविटथोथको नाशवावांततो खडीमाटीयिकरी धोयातेहाथजेहना एहवो पुरुषदेखीप्रकर्षेपुठयुंजे हेमामा एकोणपुरुषते तेवारेंविमर्शकहेते.

कुबेरनामेसार्थवाहनो महाधनवंत ए धनेश्वरनामेपुत्रते पणजुगटादिकनेविषे आशकतेमाटे एनेघणेलोके कपोत एटलेहोजो एहवुंयथार्थनामदीधुंते एणोजुवटाना व्यसनमां क्रोडोगमे रत्ननीराली खपावीने पितानुंघरसमस्तान जेहवुंकरिमूक्यो एवो अपलहणोजाणी पितार्येनेघरथीबाहेरकाढीमूक्योते वलीहाखोधन पाठोमेलववाने घणीचोरीठकरीपण राजार्ये एने रासजारोहणादिक कदर्थेनाओकरी वाणियानो पुत्रतेएहवुंजाणनेजीवितो मूक्योते तथापिएव्यसनमूकतोनथी आजेरात्रेवली एजु बटोरमतां पोतानो मस्तकहाखाते तेमाटे आसर्वधूत्त जुवानारमनारलोक हमणाए नो मस्तकलेवावांतेते तेवारें प्रकर्षेपुठयुंजे धनह्यादिक अनर्थनोकरनार अनेप्राण नोनाशकरनार इत्यादिकअनर्थनुंहेतुचूत जोजुवटुंते तोलोकएहवी धूतक्रीडाशावास्ते करेते तेवारें विमर्शकयुंजे मोहराजाय जेहनेपोतानेशक्तियें आंधलाकह्याते माटेदे स्वतीआखेंपणनधीदेखता एहवाजे लोकते आवामाठाव्यसनना अधमफलने बिलकु लजाणतानथी पणउचमपुरुषजेमोहराजादिकथी पराजववंतनथी एहवोजेहोयतेतो धूतव्यसन सर्वथानजकरे एहवी वातकरेते.

एटलामां प्रकर्षेजगलमध्ये एकअस्वारहाथमांतलवारजेइ शीआलनीपठवाडे दोड तोदेखी मामानेपुठयुंजे शाकारणे आबिहामणा श्रीमरुतुना तडकामां सुखतरसं थी व्याकुलथकोजीवनीपठवाडे अटवीमारजडेते तेकोणहसे तेसांजली विमर्शकहे

तरसुधी योगसेवेपण जेहांसुधी हेनगवंत तांहरं शासनपांभ्यानीची तिहांसुधीतेजी वसव्याप्रकारें मुक्तिपामेंजनही केमके जेमिथ्यात्वीना माघस्नानादिकने सकामनि. डारकहेवे अने मिथ्यात्वीनाधर्मनी अनुमोदनाकरेवे तेवाजैनाजासनासर्ववचन मिथ्याजाणवा.

यद्यपिक्रियावाद्यादिक पाखंतीओना ३६३ जेदळे तथापिमिथ्यात्वीने वलीन्ह नवादिकजेउत्सूत्रपरूपक तेपणसर्वजैनदर्शनची विरोधसार्गनाचालनारजाणवा ते घणाकालसुधी तपस्याप्रमुख क्रियाकरताथकापण मिथ्यात्वनामे प्रधानना पराजव थकी उलटासंसारनी वृद्धीकरनारथायळे अनेज्ञानसमन्वित चारित्रंकरीपवित्रजे जैनने तेहनीपाशें मिथ्यात्वनाकांश्जोरचालेनही इत्यादिक विस्तारसहित विमर्शनी वातसांजली प्रकर्षबोव्युंजे हेमामाजी हवेते जेलोकोने मोहादिकें पराजव्यानची ते लोकदेखाडो तेवारेंमामकच्युंजे हेवत्स आजैनपुरनगरें तेहवालोकवसेळे तेमाटे चा लोतेनगर जोइयें एकहजैनपुरनगरमां बेहुयेंप्रवेशकथी एटजेसाधुजननेदीवा.

तेमोहादिकने दूरकरतादेखी. विमर्शतेसाधुओना गुणवर्णवेळे जेएसाधुते त्रस थावरमात्रजीवने हितवांढकळे तथासत्यजाषणकरनारा चारप्रकारें अदत्तादानना ठांफनारातथा मनुष्य अनेदेवता तथातिर्यंचनीस्त्रीओने मातासमानमाने वलीबाह्य थी अनेअन्यंतरचीपरिग्रहना ठांफनारा पोताना शरीरनेविषेपण ममत्वधरेनही वे तालीसदोषरहित शुद्धमानआहारना ग्रहणकरनारा पांचसुमति त्रणगुप्तियेंकरी सहि तमोहादिकवैरीना घातकरनारा लोलतानात्यागी घणुंसुंवरवाणियेंजेजेएसाधुउनीकि. याळे तेतेमोहादिकने जीपनारीजळें तेमाटेचिचवृत्तिरूप अटवीमां प्रमादपणारूपन दीळे तेतोएसाधुओनीआगल शुष्कथयीगइ तथाजे मंफनीवेदिकाउपरनो सिंहास न तथातेनाउपर बिराजनार मोहराजा तथातेहनो सर्वपरिवार तेसर्वएसाधुओनी आगले शक्तिरहितळे तथा एमनीजेचिचवृत्तिनामेअटवीतेपण घणीसुंदर रुमाप्रका शवाली अनंतज्ञानादिकगुणरूपरत्नने उपजवानी जूमीसमानळे नित्यप्रतेंसुखमय प्रवृत्तेळे इत्यादिकसाधुओनोवर्णन सांजली हर्षपूर्वक प्रकर्षबोव्योजे हेमामातमे पू र्वेकच्युंहतुंजे तुजने संतोषराजा देखाडीस तेसंतोषराजाकिहांळे तेवारेंमामो क हेळेजे आउज्वलचित्त समाधाननामेदेहरो तेजैनपुरना लोकनेवल्लनळे तेहांअनेक राजवृंदे परिवस्थोथको संतोषराजा सिंहासने बेवोहरो एतुंविशेषवर्णनपहुंपळे देखा डीस तेजोथी प्रकर्षबोव्योजे धन्यए जैनपुरनगरने जेहनोए संतोषजेवाराजाळे फरीविशेषाकारें विमर्शकहेळे जे नवचक्रनगरमांज चिचवृत्तिनामेअटवी तेमांवि

वलीजेगर्दनरूपनालथकी एजीजनी मूलप्रवृत्तिनीकली तेगर्दनरूपनालनेविषे तपावे लासोसानोरसनाखो तेमाटेराजानादुकुमथी राजानासेवकोयें एहने एविटंबनाकरीठे.

तेसांजली प्रकषेंकद्युंजे हेमामाजीजेविकथाना करनारठे तेहने एहवीविटंबना थायठे तेवारेंमामेंकद्युं जेहनामोकलामुखहोय अणविचाखुंबोलनारा विकथासक्त होय तेहनेएमजहोयतेमाटेजे सत्यपुरुषहोय सर्वलोकने हितवंठकहोय तेवा प्रमा णोपेतपुरुषनेज सत्यकहेनाराकहियें तेमाटे हितवंठकपुरुषें सर्वथाविकथावर्जवी.

एटलामां राजमार्गेंजोतां प्रकषें एकउज्वलपुरुषदेखीपुठघुंजे हेमामाजी आपेलो घोलाशरीरवंत पुरुषदेखायठे तेकोणठे तेवारें मामोतेहनीवातकहेठे जे एपुरुष राग केसरीनामारजानो मुजट हर्षनामेठे अनेए मानवावासनगरनोवसनार वासवनामे महोटीव्यवहारीथो तेहनो घणाकालनोविरहयुक्त धनदत्तनामेमित्रनो आववूंथसे तेंपोकरीहर्षवंतथशे केमकेअर्थतवद्वन बालपणानोमित्रते ह्मणाघणादिवसेंआवि मळोठे तैथीएहर्षहमणा तेहांजायठे एटलामांतो हर्षतिहांगयो ह्वेवासवें घणाका लेआविमळुं एहवोपोतानो धनदत्तमित्रदेखीने हर्षनावशथकी आलिंगन आसनदे इने खेमकुशलादिकनीवातो पुठवार्थी व्यवहारीथो महाहर्षपाम्यो मित्रनीघषीन क्तिकरी हास्यविनोदादिककरेठे घरनामाणसपण सर्वहर्षयुक्तथयाठे एममित्रसंघाते विनोदक्रीडानीवातोकरेठे एहवामांवली एक वासवनाघरनोचाकर देशांतरथकीआ वीने मलानमुखथको कांश्कबोलवाने प्रवर्त्तवालागोतेवामांज एक श्यामपुरुष ते हिजव्यवहारियाना घरतरफजातो प्रकषेंदीगो तेवारें विमर्शनेपुठघुंजे एकोणपुरु षजायठे तेवारें मामेंकद्युंजे एशोकनोमित्र विषादनामेठे ए मोहराजानीसैन्यनुंमनुष्य अनेएव्यवहारियानाघरमांज जायठे केमके एव्यवहारियाने शैकडागमेदेवदेविआमा नतां वर्धननामेएकपुत्रथयोठे तेमहोटीथयो यौवनअवस्थापाम्यो तेवारें वासवें वाखोथको पण घणुंइव्यलेइने परदेशेंआपारकरवागयो तिहांवली केटलोक कालर होने क्रोडोगमेइव्योपार्जनकरी महोटासार्थसहितघरप्रतें आवतोहतो एटलामां मार्गें क्रूरचोरमळ्या तेंपोसर्वसार्थ लुंटीजीथो वर्धननेकुटुंबेकरीसहितपकडीलीथो ते मांथोएवासवनाळ घरनोदासलंबनकनामे बंदीवानतिहांथी नासोआव्यो तेइहांवा तकहेठे तेमाटेएविपादपण तिहांजजायठे एटलामांतो विषादपणते वासवव्यव हारियाना शरीरमापेगो तेवारेंते व्यवहारीथो हाइतिखेदे हेपुत्र हेवत्स हेवर्धन गुजनेमें परदेशजवानीमनाइकरी तोपण तेंमानीनही ह्वेहुंसुंकरं धनपणखोयुं ह्वे शोथपायकरी तनेमूकातुं इत्यादिक करुणाविलापेंआक्रंदकरवालागो तेदेखी घरनोस

छेते पात्रोरह्याथका मुक्तिनगरेपहोचाडे, एमविविधप्रकारनी वातोमां तत्परथकातेवे हुजणायें जैनपुरनगरमां चित्रसमाधाननामैमंपनेदीतो. तेमांनिस्पृहतानामें वेदिकां तिहांजीवपराक्रमनामे सिंहासन तिहांबेगोथको दान शील तप अने जाव एचारेमु खेकरी शोनायमान एहवोचारित्रधर्मनामेराजा देखीने तेहनादर्शनथीहार्षितथको प्र कर्षने विमर्शकहेडे हेपुत्र जोआचारित्रधर्मनामेराजा चारेमुखेकरी चारप्रकारना ध र्ममार्गनो उपदेशकरेडे तेमांपहेलासुखथीअजयदान सुपात्रदान प्रमुखदानदेवानो उपदेशकरेडे तथाअनुकंपादिकदानप्रतेपण निषेधकरतुंनथी पण, पृथ्वीदान कन्या दान मद्य जूण रथ घोडादिकनोमहाआरंजकारकदान तेहनेतोनिषेधे.

तथाबीजामुखेकरी अठारहजार शीलांगरथनेनेदे शोभित शीलपालवानो उपदेश करेडे तथात्रीजामुखेकरी बारप्रकारें वांगरहित. तपकरवानो उपदेशकरेडे अने पंचा प्रिसाधन तथामाघस्नान इत्यादिकलौकिकमागतपनोनिषेधकरेडे तथाचोथामुखेकरी अनित्यतादिक बारजावनाओकहेडे जेमएधनादिक सर्ववस्तु अनित्ये इत्यादिककहे डे वलीएचारित्रधर्मराजानाजे. सिंहासनादिक तथांमंडप वेदिकादिकब्रह्मास्था तेहाना पोतपोताना नामप्रमाणे प्रनाव पणतेहुंजुंजे वली एहनाप्रनावथी एजैनलोकनित्या नंदीजे वलीएहनाप्रनावथकीमोहादिकपण उपड्वकरीशकतानथीहीनकांतितंतथका दूरथकीजनासीजायजे हवे विमर्शप्रकर्षने चारित्रधर्म राजानो परिवारकहिदेखाडे.

एराजानेसन्मुखजे महारूपपात्रस्त्रीबेठीडे ते एचारित्रधर्मराजानी विरतिनामैपट राणीजे एजैनलोकोनेमुक्तिनगरीनी पमाडनारीजे तथाराजाने सन्मुख आ पांचपुरुष बेठाडे ते १ सामायक २ वेदोपस्थापनीय ३ परिहारविद्युद्धी ४ सूक्ष्मसंपराय ५ य थाख्यात एपांचेनामेपांचपुरुषते एराजानाअंगनूतमित्रजे एपांचेमित्र जैनलोकेने पा पथीनिवर्त्तावेडे तथाअराराजाआगल यतिधर्मनामे राजानोपुत्र महाधुरंधरबेठेजे.

वलीएयतिधर्मनो परिवारचूतते आदसमनुष्यबेठाडे तेमां एकहमा बीछुं आर्थ वतेसरलातपणुं त्रीछुं माईवतेनचपणू चोथुंमुक्तितेनिःसंगपणुं पांचमोतपोयोग तेव लीबारमनुष्यें परवखोडे १ अनशन २ उंनोदरी ३ वृत्तिसंक्षेप ४ रसत्याग ५ का यक्षेश ६ संलीनपणुं एठप्रकारेंबाह्यतप तथादसप्रकारें प्रायश्चित्ततप. चारप्रकारेंवि नयतप दसप्रकारें वैयावच्च पांचप्रकारें शिक्षाय बेप्रकारेंध्यान तथाकायोत्सर्ग ए रीतेठप्रकारनुंअन्यंतरतप मलिनेबारप्रकारनातपरूप बारपुरुषें परवखो तेपांचमो त पोयोगकहियें. एहनीशक्तिथी साधुविविधरीतनातपकरीने कर्मपरिणामराजानेजर्जरी नूतकरेडे तथाढोपुरुषते संयम जेमांप्राणातिपातादिक पांचआश्रवनी निवृत्तिडे.

नामा महासुनटतुं शरणकखोनथी तेमाटेहेवत्स एनवचक्रनामा आखुंनगरमोहा
दिकेपीडयुंते.

एममामोवातकरेते एटलामावली प्रकषैसातखीओ नवचक्रनगरमां देखीनेपु
ठुंजे हेमामाआखीओकोणते तेवारेंमांमोकहेते ? जरा ३ रोगपीडा ३ मृत्यु ४
डळ्ळनता ५ कुरूपता ६ दालिद्रता ७ दुर्नाग्यता एसांतनामे सातेखीओ तेयथा
संजवेकरी एटजेपोतपोताना नामप्रमाणे नवचक्रनगरना वसनार लोकोनेरुमीरीतें
जीपीने पोतपोताविपाको लोकोनेदेखाडेते.

तेमांपहेलीजरानामेखीतो कालपरिणतिराणीनीआज्ञायें युवान मदोन्मत संरि
खानेपणवृद्ध अशक्त पलित शरीरेशिथिल इंद्रियबलेंरहित एहवोक्तीणकरेते.

अनेबीजीरोगपीडानामे खीतो अशातावेदनीय पुरुषनीआज्ञायें बुद्धी शक्तयादि
कनो चंशकरेते वात पित्त कफादिकना विकारकरेते अतिसार कुष्ठ प्रमेह शूल व
मन श्वास त्रमर उदस खजुं जलोदर प्रमुख एसर्व बीजीखीनीपरिवार जाणवो
तेनिरोगतानेदूरकरिने लोकोनेपीडेते.

तथात्रीजीमृत्युनामेखीते आयुकर्मेराजाना क्यथीआवे विष अग्नि शस्त्र उदक
पर्वतथीपडवुं तथा अकस्मात् जयादिकेंकरी मृत्युकरेते एकलीथकीपण इंद्रचक्र
वर्त्यादिक महोटापराक्रमि पुरुषोनेकंपावेते धनवंत तथा दलिद्रि वृद्ध तथा युवा
न सबल तथा निर्बल पंडित अथवा मूर्ख राजा रांक इत्यादिकसर्वनेउपरें एसरिखी
समतुल्य प्रवृत्ते. केमकेएखी धन मंदिर बंधु कुटुंब पुत्रादिक सर्वठंभावी पापतथापु
ण्यरूप सबलसाथेलेवरावी जीवनेलेइ बीजीगतियेंजइमूके अनेपठवाडे कुटुंब परि
वारहोयते बेचारदिवसरुदनादिककरी पठे निचिंतपणेखाय एमएनीआण त्रणञ्ज
वननेविषे अखंभपणेप्रवर्तेते.

तथाचोथीडळ्ळनतानामेखीते तेपापनाउदयथी आवेते एखीथी कपट चाडीमित्र
झोडी निर्लेळापणुं ईषां मत्सरादिक जगतनेतगवुं कीधाणुणनुंहणुं इत्यादिकअपलह
णकरेते तेसर्वएखीनोप्रजावते अनेपुण्योदयेंकरी उपनुंजेसज्जनपणुंतेहनेएखीदूरकरेते

तथापांचमी जेकुरूपतानामेखी तेनामकर्मेराजानाडुकुमथी ड्रष्टपणेआवेते तेथी
दुंटा खोडा बोडा काणा आंधला खूंथा वामणा नाकनुवेसवुं माठोरूप हीनअंग
अधिकअंग प्रमुखजेलोकनेथायते तेएखीनोप्रजावजाणवो.

हवेठरीदलिद्रता नामेखीते अंतरायकर्मेराजानाआदेशेकरी पापनाउदयथी
आवेते एखी जल अग्नि चोर द्यूतादिव्यसन चोरइत्यादिक निमित्तकारणेकरी तथा

जज्ञान नामेपांचते एसद्वोषनाअंगनूतमित्रवेगळे हवेएसद्वोषते ज्ञानावरणीय कर्मराजानेकथें तथाह्योपशर्मउपजे एपांचेमित्रमांबीजो श्रुतज्ञाननामा जेमित्र तेह नेज सदागमकहियेंबैयें ते सर्वचारित्रधर्मराजाना समग्रराजनी स्थिति अने मर्यादा नोकरनारळे.

अने मतिज्ञानादिक चारमित्रते मूगासरिखाळे पोतानाज. अर्थकार्यने साधिशके ठे पणपरार्थसाधिनशके. तेकारणेजैनधर्मना लोकसदागमनीज आज्ञायेंक्रियादिक साधेठे योगउपधाननुं वहेवुं कालविनयादिक आठप्रकारें जखवुंवांचवुं इत्यादिक नक्तियेंकरी एनुंबहुमानकरेठे जेप्राणीसदागमनोपद अहूर मात्रा ने जोपेठे तेहनेनि श्रेंज मालीनीपरें अनंतसंसारजमवुंपडेठे एम एसदागमपोतेंजकहेठे के. बारअंग रूपगणीनोपेटीनेजेविराधसे. तेअनंतिवार जवचक्रमां रखडसे डुःखपामसे यथा. इर येइगंडुवाल संगंगणपडिगंविराहेचातिकाले अणंताजीवाचारंतसंसारकंतरपरि अहेसु इत्यादिसमवायांगसूत्रे नदिसूत्रेच एमअनेकस्थान के सदागमबोलेठे तेमाटे एसदागमनीआज्ञाते उचमपुरुषे जलीरीतें आराधवी.

वलीजेजैनलोक मुक्तिनगरें पहाचेठेते केवलज्ञानरूप पांचमांमित्रनाबजे पहा चेठे वलीप्रकर्षेपुठधुंजेहे मामा आपणेइहां संतोष नामामहोदोसुजट जोवानेअ थें आब्याबैयें तेतोहमणा किहांपणदीगोनही तेहनोकारणसुं तेवारें विमशेंकसुं जे आचारित्रधर्मराजानें सन्मुख संयमआगलेजे बेठेठे तेसंतोषकहियें यद्यपि एसं तोषते चारित्रधर्मराजानो सेवकठे तथापिएपांचेंडियनो जयकरनारोठे अनेमहामो हनारें राजानापराक्रमने हणनारोठे तेमाटेचारित्रधर्मराजायें पोतानुंसर्वजशकर एहने. स्वाधिनकरीने सेनाधिपतिकखोठे एमए संतोषते अतुल्यपराक्रमीठे तेथीएहि जराजाकहेवायठे अनेएनाउपरमोहराजाजे सपरिवारेंचड्योठे तेकोइकोइवारें एह नेजीपेठे अनेकिवारेंक. एसंतोषपण मोहराजानेजीपेठे पणएबेहुने अनंतोकालसु इकरतांश्रयो पणहजीमाहोमाहें सु. ६चाब्याजकरेठे पणआगलेसुंथासेते जणातुंन थी. तथाएसंतोषनीपाशेंजेबेठीठेतेनिःपिपासा अतृप्तानामे एसंतोषनीजखीठे एसी लोकोने रागक्षेपरहितकरेठे वली जाजनावखते तथा अलाजनावखते सुखनीवे लायें डुःखनीवेलायें माननीवेलायें अपमाननीवेलायें तथासरसअह्वार निरसआहा रें पणजैनलोकोनो मनसंतुष्टराखेठे.

एरीतेंचारित्रधर्मराजा तथायतिधर्म अनेआवकधर्म एबेएनापुत्र तथासन्धकृदरीन अने सद्वोषनामे एबेहुप्रधानते राजनीचिंतानाकरनारळे तथा संतोषनामेसेनाधिपति

वलीप्रकषे पुढ्युंजे पांचपुरनालोकने मिथ्यात्व पराजवकरीशके अनेजैनपुरनालो
कने पराजवनकरीशके एटलोफेरशावास्तेतेसांजली विमर्शीबोळ्युंजे.

अनंताअनंदनुं स्थानक एहवी एकमुक्तिनामे नगरींते तेमां एवएपुरनालोकते
मुक्तिनोवातजाणी सर्वतिहांजवावांतेते पणपांचनगरनालोकतो स्वकल्पित विरुद्धमा
ने चालनारा दिगमूढबता खरामार्गनेअणजाणता उन्मार्गंचालेते मिथ्यात्वनामाप्र
धानेकरी घणाप्रकारे विटंबनापामेते तेथणोकाळेपण मुक्तिपामतानथी अने जैनन
गरनावसनारालोकतो सम्यक्दर्शननेपोतानोस्वामीकरीने तेहनाकहेजांमार्गनेजथा
अथीनेचालेते तेथीथोडाकालनेविषे तेमुक्तिये पंदोचेते माटेएदर्शनचूदोकह्योते हवे
एपांचेदर्शनना लोक समजविनानाज प्रवचेंते तेहनीकथाखोलासाथी विमर्शीकहेते.

कोइकनगरें सदाशिवनामे जौताचार्यते तेकानेबहेरोते एकदिवसें कोइधूचेंआवी
सदाशिवनेहाथनी संज्ञायें करीकांइकतेहनेजणाव्युंजे हेजइतमे वृद्धो पणएकवात
कहुंतेसांजलो जे जेणदार तथाशत्रुनीपरे व्याधीनेपण खवेखवाविना आगलजता
महाटाअनथीनीकरनारीथायते तेमाटे बधिरपणांनोकाइ औषधकरो अनेतमारोब
हिरापणुंटालो तेसांजली सदाशिवें तेधूर्तनुंवचन सत्यमानी शांतिशिवनामें पोता
नाशिष्यने कहुंजेतुं वैद्यनाथेरजयी बधिरपणुंटेले एहवुंऔषधपूढीआव पडे शांति
शिव वैद्यनेथरेंआव्यो तेवारें वैद्यपोतानापुत्रने मजबुतदोरडेबाधीने रोषेंकरी लाकमी
येंमारोते एहवुंवेखी शांतिशिवेंपुढ्युंजे पुत्रने शावास्तेमारोते वैद्यंकहुंजे एपुत्रसांजल
तोनथी तेमाटेमारआपुंते एटलामां वैद्यनीखी पुत्रनेमूकाववांआवी तेहने वैद्यंकहुं
जे हेराम तुंदूरवनीरहे एपुत्रकोइरीतें मारोकह्योसांजलतोनथी तेमाटे अवश्यएह
ने मारतोरहीश वलीधरनामाणसोयें वाखुंतेहनेपणवैद्यंकहुंजे एहनेमेंसेकडावसत
कहुंहेतोपण सांजलतोनथी तेमाटे एनेमारुंते तमेकोइप्रतिकारकरशोनही एमक
रीशतोज एहते बहिरापणुंजाणे एमकहीपुत्रने माखुं एटलीवांतधारीने शांतिशिव
नामाशिष्यपण परमार्थनेअणजाणतो तेवैद्यनुं बोलवुंजसांजलीने पोतानाआश्रमें
आवी महेश्वरना घरथी एकदृढदोरकुंजेइने वैद्यनीरीतेंज पोतानाशुरुने खांचेबाधी
वांशअनेलाकडीऔषीशुरुने कुटवामांडयो जेमजेमगुरुपोकारकरें तेमतेमवधारे मा
रथापे तेसदसांजलीनेलोकएकवाथयातेयो कहुंजे अरेपापिष्ट आसुंकरेते तेवारें शां
तिशिवंकहुंजे तमेसुंजाणोबोजे कानेसांजलतोनहोय तेनुंऔषधते एहवुंहुं वैद्यनाथ
रथी शिखीआव्योतुं हुंमहाराआचार्यनो बहिरापणुंटाजवाने एकार्यकरुंते माटे
तमेंदूरवजारहो अनेजोतमे वचमापडसोतोतमनेपणहुंमारोस तेवातसांजलीलोकें

पणमनुष्यनोमांस किवारेंखाधुंनथी तेच्याजेमने माहाराजाग्योदयथी मळ्युं माटेएमां सेंकरी रसनाने तृप्तिवंतकरुं एमविचारकरी मनुष्यनो मांसवावखुं तेथीलोलताबल वंतथयी. तेवारपढेते मनुष्यनामांसनो-लोनीथयो पढेएजनगरनाठोकराओने अंपहरी ने जहणकरवालागो एकदिवसें रात्रनेसमे शूरनामें हत्रीनाघरमांपेसांने तेनोस्तन नोधावनारपुत्रने सुतोलेइ धरथीबाहिर निकळ्यो एटलामां शूरजागीठग्यो तेणे जडने देखी दृढबंधनेबांधी सेकडागमे महाकदर्थनाकरी प्रजातेंसर्वलोकें जडनोवृत्तांतजाण्यो.

एटलेविचक्षणोपण पोतानोपित्राइजाइजे जड तेहनीअपत्राजना विटबनादेखी ने चित्तमांजळापाम्यो जेजूओ ए जडे जीव्हाखीनेवर्षो अमारो कुलजळाळ्युं तोडुं एअधमकुलनीउपनीजे जिव्हाखी तेहनेठांडवानो उपायकरुं एमविचारी पोतानो पिता शुनोदय तथा मातानेपुढो पोतानी बुद्धिनामेखी तथाप्रकर्षनामेपुत्र अने वि मर्शनामेसालो तेहनेसाथेलेइ विवेकपर्वत उपरचढीने अग्रमतनामें शिखरउ पर जैनपूरनगरठे तेहांआवीनेश्रीगुणधरनामें आचार्यनीपासेथी दीहालीधी तेवारें महारोपिताजे शुनोदय अने आपंजलाइनामेंमहारीमाता ते पणमाहारा साथेंआव्या जिव्हापणसाथेहती हेराजनतेजडुंविचक्षणसूरिडुं.

पढेगुणधरसूरिपासेथी दुंसर्वयतिधर्म सीख्यो वलीअनेकप्रकारनातपकखा तेणे करी रसनानामेइडियने अकिंचित्करी केटलाकदिवसें मनेगुणवंतगीतार्थ जाणीने गुरुयें सूरिपदआप्युं इत्यादिकवात विचक्षणसूरिनामुखथी सांजली नरवाहनराजा प्रतिबोधपाम्या.

अने हाथजोडी कहेवालागाजे हेजगवन् प्रमादरूपविषेंकरीलेपाणो एहवामा हराचिचने तमाराचरित्रना अमृतरूपपानेकरीने बोधवंतकखो एसंसारसर्व असा रठे माटेजो एटलीवात संजलावी मनेउपकारकखो तोहवेदीहाप्रसादकरी मनेसं पूर्णपसायकरो एहवाराजाना वचनसांजली विचक्षणसूरियेंपण राजाने योग्यता जा णीनेकधुंके जेमतमने सुखउपजेतेमकरो तेवारेंराजायें राज्येबेसाडवानें पुत्रसंजाओ.

हवेसंसारिजीव अग्रहीतसंकेताने कहेठेजे हेअग्रहीतसंकेता तेवखतेएवोमने माठाप्रकारनोडुखीदेखीने माहरोपुण्योदयलळापामि-काइकमारानजीकआव्यो ते हथीयचपिडुं दोषनोढगलोहतो तोपणपुण्योदयनाअनुजावथी राजायेंमने सजामां म्जानमुखवंतथको बेगोदेखीने स्नेहनेलीधे उत्संगेबेसाडी आचार्यनेपुढयुंजे हेमहा राज आरिपुदारणे पोतानीमाताजे विमलमाला तथानरसुंदरीनामेखी तेहनीपोता नादोषेकरीज पोतानानजरदेखतां मरणअवस्थाकेमकरी एमांएहवोनिर्लक्षपणुंकेम

नयी वेदनावाक्यधी अर्थतुंनिश्चयैकरतुं वेदतुंनणतुं तेपूर्वकधर्मनीइहापयोकरिकार्य
 ठे एहवुंकहेठे जेप्रेरणाकरवीतेहनेप्रर्मकहिये तेहनुंप्रवर्त्तकवेदवचनठे एदर्शन प्रत्य
 ह् अतुमान शब्द उपमा अर्थापत्ति अजाव एठप्रमाणेनेमानेठे आत्मानेविषेज ली
 नथतुं तेमुकिएहवुंएमतनोसि-दांतठे वलीनास्तिकवादीमतवालातो ? पुण्य १. पाप
 ३ परलोक ४ धर्म ५ अधर्म ६ जीव ७ स्वर्ग ८ मोहइत्यादिक सर्वपदार्थखोटाठे एहवुं
 कहेठे एटले जेटलोप्रत्यह्दृष्टीयेदेखे तेटलोज लोकठे एममाने पंचनूतात्मकदेहठे
 जेममद्यांगधी नीपनीजे मदशक्ति तेहनीपरे पंचनूतधीएचेतनपणोउपनो तेजीवकहे
 वामात्रठे जेवारेंपंचनूतरूप शरीरनोनाशथाय तेवारेंजीविनोपणनाशथयीजायएमजी
 वपदार्थजनधी माटेपरजवपणनधी तोप्रत्यरूपाम्याजेसुखतेहनी त्यागकरीअदृश्य
 मानजे-स्वर्गादिकनासुखनो प्रयत्नकरवोते निष्फलठे एनास्तिकमतघाला एकप्रत्यह्
 प्रमाणजमानेठे एषांचेदर्शन पोतपोतानामतनेविषे वचननाआइंबरनी स्फुरणाथकी
 पंडितपणुंमानताथका हाथीओनेलडाइकरवानी प्रमाणरूपजुमीनेउलंघतानधी.

अनेजैनमते जीव अजीव आश्रव संवर बंध निर्झरा अने मोहएसात तत्व
 माने तेमां पुण्यपापमिलवाथकी वलीनवतत्वथाय तेमांछुजाछुज कर्मनोकर्चाजोक्ता
 चेतनलक्षणवंत जीवतत्वठे तेथीविपरीतते अजीवतत्व साराकर्मनोविपाकतेपुण्य
 तत्व माठाकर्मनोविपाकतेपापतत्व वलीपांचमिथ्यात्व बारअविरति पचीसकषाय
 अनेपन्नरयोग एरीतेंसतावन्नजेद कर्मबांधवानाठे तेहनेआश्रवतत्वकहिये आश्रवतुं
 रोधतुंते संवरतत्वकहिये आत्मानेकर्मसाथेमलावतुं तेबंधतत्व तथा कर्मतुंसमस्त
 प्रकारेशांडतुं तेहने निर्झरातत्व कहिये अने निर्झरातुंफलते मोहूतत्व ते अत्यंत
 पणोवेहादिकनो वियोगलक्षणरूपठे तथाअज्ञानादिक अढारदोषेरहिततेदेव पंचम
 हाव्रतनाधारक सत्यपरुपणाना करनारतेयुरु ज्ञानदर्शनचारित्ररूप लक्षणवंततेधर्म
 तथाअनंतपर्यायमय नित्यानित्य उत्पत्ति ध्रुव अने व्यययुक्त इव्यमानवो ज्ञानक्रि
 यानायोगथकीमुक्तिठे सकलकलंकरहित जातिवंत मणीरत्ननीपरेशोजित एहवुंकेव-
 लज्ञानरूप अनुतजावेंसहित सर्ववसुंनास्वरूपनेप्रकाशनार जैनदर्शनठे.

एहवुंजैनमार्गमूकीने नैयायिकादिक पांचेंदर्शनने कोइपणरोते कृत्रिमकांतिनेधर
 ताथकां पणकाचतेमणिरत्ननीपरें परीहासहेनही तेम घणाकालसुधी क्लेशने सहे
 ताथकापण मुक्तिनहाय अने जैनदर्शनते स्यादादमानेठे माटेजैननेज इष्टसिद्धि
 होय. अतएव परःसद्वत्ताः शरदस्तपांसि युगांतरयोगमुपासतांवा॥तथापितेमार्गमना
 पतंतो नमोह्माणाअपियांतिमोहं ॥ १ ॥ अर्थ ॥ हजारोवर्षसुधी अथवायुगां

रते हुंकाइयावतोनथी इत्यादिक सांजली द्रुतपाठोवयो तेणेजइने प्रधानादिकनेक
 सुं तेसांजलीने प्रधानादिक हीणथया इत्यादिक महारोगवैकरी आचरेलुंजे मातुं
 लक्ष्ण तेसर्वचक्रवर्तिन्यें वेशवदलावीनेगानो द्रुतमोकब्योदतो तेदनामुखी चक्रवर्ति
 न्यें माहरीवात जाणीने योगेश्वरनामे एकमंत्रवादिनेसिद्धार्थपुरे मोकब्योतेवारेंमहा
 रोपुष्योदयनासीगयोळे तेणेमंत्रशक्तियेंकरी मनेविकलजखोयको हुंघस्त्रवर्जितथको
 बुटाकेरो माथाउपरधुलनाखीने थानकेंथानकें चहुटेचहुटे हाथतालीकरतो नाचतो
 थको मनेचक्रवर्तिना लशकरनेकिनारेआप्योवली जेकोइचक्रवर्तिनीसाथें गर्वकररो ते
 दनाएहवाहालथरो एहवी उदयोषणासहित सर्वस्थानकें समस्तप्रकारें जमावीने
 चक्रवर्तिनामाणसोये मुन्नरनाप्रहारादिकें शोकमागमेंविटंबनाकरीने मने मारीनाखुं
 हवेतेहांथीहुंमरणपामिने.

पापिपिंजरनगरना महातमतमप्रजानामा सातमेंपाडे तेत्रीससागरोपमने आ
 उषे नारकीपणे जयीउपनो पढेहे अगृहीतसंकेता तेहांमें जेजेडुःखजोगव्यां तेस
 र्वडुःखासदागम जाणोळे मनेकहेताथका आजपणशरीरकंपेजे त्रासउपजेळे तेम
 हाहंमनजाणोळे तेवारपठि तेहांतेत्रीससागरोपमआयु पूरणजोगवीने तेहांथीनिक
 व्यापळे महारीस्त्रीजे जवितव्यता तेणेनवीनवी कर्मगुटिकाओखवरावीने अनंतावा
 र नवानवा वेरों नचाव्यो बहुलतायें एकअसंख्यवहारनगरविना प्रायेंसर्वत्रस्थानके
 मुजनेजमाव्यो किंहांएकठेदनजेदनादिकेंकरी किंहांएकयंत्रमाहेपीलाव्यो किंहांएक
 नूख तरस टाढ ठस जोगवाव्या किंहांएकमूर्ख किंहांएकदालिडी तेमज हीनजातिप
 णुं हीनअंगपणुं कुटुंबवियोगपणुं दासपणुं दुर्जाग्यपणुं कुरूपपणादिक एमनाना
 प्रकारना जवजवनेविषे संसारमां डुःखजोगवतां तेमज स्वजनने अनिष्टपणुंजिह्वा
 ठेदनपणुं इत्यादिक नानाप्रकारना संसारनेविषे डुःखजोगवतां अनंतकालसुधी वि
 टंबनाकरता करता थाकीथकी कांइकमहाराउपर रहेमनजरकरीने एकदिवरों जवित
 व्यता महाराउपर प्रसन्नथयीने मनेकहेवालागीजे हेथार्थपुत्र तेघणाडुःखजोगव्यां
 हवेतुं मनुष्यगतिनामानगरीयेंजा अनेपुष्योदयनामामित्रनेपण तादरीसाथे जलाहुं
 हुं एहवातेदनावचननेमें अंगीकारकथा.

एवातसांजली - प्रज्ञाविशालाबोलीजे जूओमृषावाद तथा अहंकारअने रसना
 इंडी चोरीइत्यादिकनासंगथी उपतुंजेफलते सांजलीने एहनेविषे यंनितपुरुषकेवारें
 पण शक्तिफोरववीनही. तेमाटे उत्तमपुरुषें एरिपुवारणनो संबंधसांजलीने मृषावाद
 तथा अहंकारना माठाफलजाणी एवेवानापरिहरवा तथा विचक्षणसूरिनो संबंध

वेकनामापर्वतले एहनाउपरें सात्विकमानसनामा अंतरंगनगरले अनेनिर्मलचित्ता
दिकजे घणाकनगरोले तेसर्वएमां अंतरनूतथायले हवेजेप्राणी सम्यक्दर्शन अनेस
दागमजे शुचज्ञान तेहनेउवेखीने मोहादिकने वशवर्तिथयाले तेपुरुषकेवारेंपण
सात्विकमानसादिकनगरोप्रते अनेविवेकनामापर्वतप्रतें देखवानेपण समर्थनथाय वि
वेकपर्वत अने जैनपुरनगरना वसनारालोकोने धन्यले केमके कर्मपरिणामनामे रा
जातेपण एहोनेसमाधिनीकरनार सुखनोदेवावालोले.

जेसात्विक मानस नगरनावसनारा लोकतेने मार्गानुसारीकहियें अनेजे जैनपुर
ना वसनारालोक तेहनेजैनीकहियें

जेजैनी लोकते विवेकनामापर्वतउपर वेठाथका संपूर्णजवचक्रतुं स्वरूप जेम हा
अनेविषे आमलानुंफल प्रत्यह्देखाय तेहनीपरेंदेखी वैरागपामेले अनेकिवारेंक मो
हादिक पणअंतरकालदेखीने जैनलोकने जीतवाआवेले पणविवेक पर्वतनेबलें मो
हादिकनीशक्तिचालतिनथी तेहांथीपाठावलीजायले जैनपुरनगरते घणोकष्टलोकपा
मेले यद्यपि मानवावासादिकचारेनगरमां जैनलोकवसतादेखायले तोहेपण तत्वथ
की तेजैननगरमांज वझे.

वलीप्रकर्षेपुढंयुजे हेमामा जेममिथ्यामतिलोकने मोहादिकनी चेष्टाळे तेमजैनी
लोकोनेपण मोहादिकनी चेष्टातोदेखायले केमकेजिनबिंबदेखी मोहपामेले तथास्वा
ध्यायादिकउपरें रागीथायले साधर्मिकउपरें स्नेहधरेले जलीक्रियानेविषे प्रीतिवंतथाय
ले गुरुनादर्शनथकी हर्षवंतथायले व्रतनाअतिचारउपरें द्वेषधरेले सामाचारीलोप
नार उपरें क्रोधधरेले प्रवचनना प्रत्यनीकउपरें रोषकरेले कर्मनिर्कराउपरें हर्षक
रेले प्रतिज्ञापालवा उपर अहंकारधरेले देवादिकनाउपसर्ग उपरें विस्मयपामेले
व्रतेकरी मलिनपुरुषनीडुगठाकरेले इंद्रियरूपधूर्त्तने वंचेले तप तथा चारित्रउपरें
लोनधरेले वैयावञ्चनीवांढाकरेले परोपकार करीनेपण संतोषपामतानथी प्रमांदरूप
चोरने हपोले संसारत्रमणथी बिहेले माताआचरणथी शोकपामेले पोतानामाताच
रित्रनो निग्रहकरेले जिनाझारूपध्वलुं घणुंआराधनकरेले इत्यादिकरीतें विचारतां
जैननेपण मोहादिकनी चेष्टातो घणीजदेखायले अनेकहेवायतो एमडेजे ए मोहा
दिकनानाशकरनारोले.

तेसांजली विमर्शबोव्योजे हेप्रकर्ष जेमोहादिकते वेप्रकरनाळे तेमांजेमिथ्यात्वी
नेहोयते अप्रशस्त मोहादिककहियें ते कर्मपरिणामराजाना पद्दपातीहोय अने जै
ननेतोप्रशस्त मोहादिकहोय तेचारित्रधर्मराजाना पद्दपातीहोय जेप्रशस्तमोहादिक

थापितुजनेदेखी महारोऋदय तथा नयनप्रसन्नथायने तेथीजाणुंजे ताहरीवातस
र्वखरीजने अनेतुंमहारो उत्कृष्टमित्रगो माटे ताराजाशतथाबहेन सहितमाहारापाशे
बेश तेसांजती मृषावादेकधुंजे हेवत्स तुंपरमस्नेहपात्रगो तेमाटे हमणातो माह
रीबेहेन माया अने स्तेयने प्रगटपणें ताहरीपासेंमूकुठुं एबेदुनेतुंमित्रपणेजावजे ए
पणानुजने विचित्रप्रकारनी शक्तिआपशे प्रस्तावेदुंपण प्रगटयइश हमणातो प्रबन्न
पणोरदुंनुं एमकहीमृषावादतो अंतरचूतयइगुं अने मायातथा स्तेयतेप्रगटपणें र
ह्यादेखी दुंमहाआनंदपाम्यो शावास्तेके जूथोआअनंतोकालवहियो तोपण मि
त्रेमाराउपर केहवोउपकारकखोने.

हवेमायानाअनुजावथकी दुंमातापितादिकनेपणठगुं अनेस्तेयनेवशें चोरीकरं ए
हवामारालक्षणजोइनेकुठुंबनालोकोनेविषेतोदुं अवगणनानाघरतुव्यथयो हवेराजा
नीखी कमलसुंदरी अने महारीमाता कनकसुंदरी तेबेदुनेपोतामां सखीपणोहोतो
तेहनासंबंधथी महारे अने राजपुत्रविमलनेपण माहोमाहेंमित्रताथयी हवेतेविम
लकुंमरसज्जनमाटे महाराउपरउत्कृष्ट स्नेहधरेतो पणहुंतेहनीसाथें घणी उगाइज
करं एमकरतां केटलाकदिवसगया वलोअवसरें मातापितायेंअमने जणवामूक्या
पणे अमें बेदुजणा जेलागुरुपासेथीघणीकलाओजणा.

एकदिवसअमें कौतुकजोवानेअथें विविधप्रकारनाटुकेंशोजित क्रीडाकरवानेयोग्य
एह्वोनंदननामा उद्यानेगयाहता तेहांविविधप्रकारनाटुकानी शोनाजोइयेंठइयें ए
टलामां अमेबेदुयेंकोइअव्यक्त मधुरध्वनि दूरथीसांजती तेवारेंविमलें मनेपुठगुंजे
हेमित्रकिंकणीयेंकरी दशिनेजिते एहवोए शब्दथायने माटेनिश्चेंकरी वननासुखजो
वानाकौतुकि कोइक किन्नर अथवादेवता इहांकोइवेजनासमूहनेविषे विचरतोहसं
तेमाटेचालोजोइयें एमविचारी अमेबनेजण शब्दनेअनुसारेंचाव्या एटले मार्गमां
अंकुश चक्र उत्रादिलक्षणोपेत कोइकना पगलादेखी विमलकुंमरबोव्योजे हेमित्र
आपगलातोकोइक उत्तमपुरुषनादेखायने आकाशनाचालनार देवतानेतो धरतियें प
गथापवानो अजावने केमकेधरतिथी चारअंगुलउचाचाजेने माटे देवताना पगलाए
नथी एमकहिथोडेठेटे आगल चाव्या एटलेएकलतागृहमां सर्वांगेंसुंदरएहहुं स्त्रीपु
रुषतुंजोडलुंदीतुं तेनोदेवताथीपण अधिकरूपदेखीने विमल कुंमरबोव्युंजे हेवामदे
व एहनालक्षणजोतां एस्त्रीपुरुष महाउत्तमदेखायने मॅपुठगुंजे एहवाक्यालक्षणए
मांजे तेवारें विमलेंकधुंके.

जेहनानख आरसीसरिखा चलकाटकरताहोय वली स्निग्ध अने पुष्टचरण

तथापांचेंदियनोनिरोध अनेचारकषायनोजय तथामनोदंड वचनदंड अनेकाय दंड एत्रणदंडनी निवर्ति एरीतें सत्तरपुरुषेकरी परिवस्योथको एठघोसंयमनामापुरुष कहियें तथावली आ सातमो सखनामेपुरुष तथाआवमोद्व्य तथाजावनी छु दिनीपजावनार एद्वोशौचनामेपुरुषबेगोळे तथापरिग्रहने ठंभावनारोअकिंचनना मे पुरुषतेनवमोआबेगोळे तथादससुं ब्रह्मचर्यते मन वचन कायायेंकरी दिव्य तथावदारिकादिक कामनासंबंधथी ठोढावनारो वलीदससुं ब्रह्मचर्यपुरुषबेगोळे एरीतें दसमनुष्यें परवस्योथको यतिधर्मनामे महोटी राजपुत्रबेगोळे तथातेनेदावेपासेजेखी बेठीळे तेसजावसारितिनामे एयतिधर्मनीखीळे.

तथाआबीजो राजासमीपबेगोळेते ग्रहस्थधर्मनामें नाचोराजपुत्रळे तेप्राणातिपा तादिक बारमनुष्यें परवस्योळे ते बारमनुष्यनानामकहियेंतैयें ? स्थूलहिंसाविरमण व्रत १ स्थूलमृषाविरमणव्रत २ स्थूलअदत्तविरमणव्रत ३ परदाराविरमणव्रत ४ इहापरिमाण रूपपरिग्रहवंत ६ दिशिनापरिमाणरूपते दिशिब्रत ७ नोगोपनोगव्रत ८ अनर्थदंडनिवर्ति ९ सामायकव्रत १० देशावगाशिकव्रत ११ पोषधोपवासव्रत १२ अतिथिसंविनागव्रत एबारपुरुषें परवस्योथको ग्रहस्थधर्मनामा लघुराजपुत्रबेगोळे तथाएनी खी सजुणरत्नतानामें तेदनीपासेजबेठीळे.

वलीआसम्यक्तदर्शननामे जेपुरुषबेगोळे तेचारित्रधर्मराजानो प्रधानळे तेराजा नी तथाबेदुराजपुत्रनी परिपालनाकरेळे ते ? उपशम १ संवेग २ निरवेद्य ३ अ नुकंपा ४ आस्तिकता एपांचेपुरुषेकरी परवस्योथको जणायळे तथा १ परहित बुद्धि २ शुण्णजनउपरेपहपात तथा ३ परदोष विनाशकरवानीइहा तथा ४ अ साध्यदोषउपरे उपेहा एचारजावनारूप चारखीएनाआनूषणनी धरवावाली परिच यनीकरनारीळे तेणेकरीए सम्यक्तदर्शननामाप्रधानशोजतुंळे वली एसम्यक्तदर्शनना मा वजीरनीपासे जेसमस्तसुत्रहणोकरीसहित गौरांगीखीबेठीळे तेसुदृष्टिनामे एनी खीळे एवजीरते मिथ्यात्वनो जीपनारळे तथादर्शनमोदनीयकर्मनेहयेंकरी तथाउप शर्मेकरी अनेह्योपशर्मेकरी ? उपशमसम्यक्त १ ह्योपशमसम्यक्त २ ह्यायकस म्यक्त एत्रणजहणोकरी त्रणरूपधरेळे.

वलीआबीजोसद्बोधनामे राजानो महोटीप्रधानबेगोळे एनूत जविष्य तथावर्त मानकाजना समग्रद्व्यशुणपर्यायने जाणे एचारित्रधर्मराजाना राजमां जैननगरने विषे सर्वजैनलोकोने नीतिमार्गे प्रवर्तविळे तथाएनीपासे जाणपणाएहवेनामे एनी खीबेठीळे वली ? मतिज्ञान १ श्रुतज्ञान २ अवधिज्ञान ३ मनपर्यवज्ञान ४ केव

लेकरी बेदुवैरीनेजीत्या तोतेतेकाणेहुं सुंउपकारकरतोहूतो पणतमारादशीनथकीज
महारासर्वकार्यनी सिद्धियथी माटेतमारोवृत्तांतकहीने मनेसंतोषवंतकरो तेवारें
पुगलपुरुष पोतानीवातकहेते.

चंदनाकिरणनीपरें उज्वल एहवो वैताढधनामेंपर्वत तेहांदृक्पणश्रेणीनेविषें गग
नशेखरनामेनगर तेनो मणीप्रजनामेराजा तेहने कनकशिखानामेस्त्री तेहनोरत्नशिख
रनामाएकपुत्र तथारत्नशिखा अनेमणिशिखा एबेपुत्रीते तेमां रत्नशिखाते मेघनाद
नामेविद्याधरने परणी तेहनोपुत्रहुं रत्नचूडनामे तथा मणिशिखानामापुत्रीतो शित
प्रजनामाविद्याधरने परणी तेहना अचल तथा चपलनामेबेपुत्रते हवे रत्नशेखरनी
स्त्री रतिकांता तेहनी कुक्कीथीउपनी चूतमंजरीनामेपुत्री तेआमहारीस्त्री तमारापासें
उनीते हवेकुमारावस्थायें अमेसर्वएकठा रत्नशेखरनामां अमाराामामानाघरें क्रीडा
करताहता एकदिवसे चंदननामा सिद्धपुरुष अष्टांगनिमित्तनोजाण अने जिनमत
नोजाण बली रत्नशेखरनामे राजानोबालमित्रहूतो ते यंत्र मंत्रज्योतिषादिक सर्वशास्त्र
जाणते तथा जैनमतां घणो कुशलते तेहनासंयोगें रत्नशेखरपण जैनीथयो अतुक
में महारी माता रत्नशिखा महारोपिताजे मेघनाद तेहनेपण जैनधर्म समजाव्यो
बली रत्नशिखाने तथा मनेपण धर्ममार्गसमजाव्यो.

हवेएकदिवसे चंदने महारासन्मुखजोयीने रत्नशेखरने कसुंजे आताहरोजायेज
रत्नचूडनामे ते विद्याधरोनो चक्रवर्तिथाशे एमजणायते ते सांजली संसारीजीव
कहेतेजे में विमलना सन्मुखजोयीनेकसुंजे हेमित्रतेंएपुरुषनेछुज लक्षणवंतकसुंहुंहुं
ते ताहंरुंवचन मिलतुंथयुं एमकहिरंयो एटलेफरी रत्नचूमेकसुंजे हेविमल पते र
त्नशेखरविद्याधरें चंदननिमित्तियानावचनथकी उदयनोकरनार तथाजैनधर्मवंतमने
जोयीने पोतानीपुत्री चूतमंजरी मनेदीधीतेवारें अचल तथा चपल महारामाताविषे
असर्दहताथका मनमोडहवाणा तेदिवसथीमांमी महाराउपर मत्सरजावराखेंते प
णचूतमंजरीने हरवानेअर्थे तथा मनेउपड्वकरवाने असमर्थथका कालनामें डष्ट
विद्यानो साधनकरिने महारीस्त्रीहरणकरवानेविचासुं तेवातमें सूखरनामादूतथीजा
णीने विचासुंजे एहोनीसाथेंयुद्धकरतां महारीमासीनापुत्रने हणवानोपाप महा
राजपरपडेनही एटलामाटेहुं प्रथमथीज माहरीस्त्रीनेतेहीने इहांथी अन्यत्रस्थानेके
जतोरहुं एमविचारी हुंमाहरीस्त्रीनेजेइ आक्रीडा नंदनवनमांआव्यो एटलामां पा
ठलथी तेबेदुपण किहांकथीमाहरेइहांआववानी स्वबरजाणीने तमारेदेखतांज
इहांआव्या तेमांथी अचलेंमने युद्धकरवानेअर्थेबोजासुं अतुकमें मंतेहनेजियो

ते सर्वलोकनेहितनोकरनार रखंवालोडे इत्यादिक सर्वपरिवारसहितकह्या तेजेममो
हादिकसर्वने दुःखदायीडे तेमएराजमंडलते सर्वजीवनेअनंतसुखनो उपजावनारोडे
तथावलीआ चिचसमाधनामा मंडपमारहाजे शुजाशयेंकरीविद्युदथयेला अ
नेकसुजटोबेठाडे तेसर्वएराजाना सेवकजाणवा हवेविमर्शकसुंजे हेवत्स एराजानुं
वर्णन तथा सैन्यनुंवर्णन तेसर्वप्रकारेंकोणकरीशके तेमाटेचालोहवे आपणोआपणा
स्थानकेंजइयें तेवारेंप्रकपेंकसुंजलुं हवेतेहांधीचाल्या मार्गमां गांजीर्य धैर्यादिकरथ
तथा यश सुजनपणोप्रमुखहस्ति वली बुद्धिर्येंकरीचतुर अनेतत्वबोधादिक अथ त
था अचलपणुं विनीतपणुं इच्छिणपणो इत्यादिकपालोकटकजे चारित्रधर्मराजानुं
डे तेसर्वजोताजोताचास्या.

हवेप्रकर्षकहेडेजे हेमामातमेतो मनेजलुंजकौतुकदेखाड्युं मोहराजानुंसैन्य तथा
चारित्रधर्मराजानुंसैन्य अने नवचक्रनुंस्वरूप वली जैनपूरनुंस्वरूप तथाविवेक
पर्वत इत्यादिकसर्वनुंस्वरूप तमेंमनेदेखाड्युं माटेहुंकृतकृत्यथयो हजीपणथोडादिव
स आदिं विवेकपर्वतें रहिनेनवचक्रनगरनुं स्वरूपजाणियें तेवारेंफरी चारमहिना
सुधी तेहारहाजैनपुरादिकना अनेककौतुकजोवाने तत्परथका सर्ववातने जलीपरे
जाणी हवेतेहांधी प्रकर्ष अने विमर्श पोतानीअवधिनोकाल पुरोथयोजाणीने पो
तानाघरप्रतें चाल्या तेअनुक्रमें पोताने मंदिरेंआवी शुनोदय विचक्षण अने बुद्धिप्र
मुख सर्वनेसंतुष्टथयी परस्परें आलिंगनादिकेकरीमिथ्या बुद्धिपोतानाजाइ अने पुत्र
नेदेखी खुसीथयी अने प्रकर्षने विचक्षणपोताने खोलेवेसाडी माहोमांहे खेमकुश
जनी सर्वखबरकही विमर्श अने प्रकर्षें राजसचित तथा तामसचित प्रमुखनगरो
नी वीतेली सर्ववातकही संजलावी.

फरीकसुंजे हेविचक्षणजी एजिव्हाते रागकेसराराजानो प्रधानजे विषयानिला
ष तेहनीपुत्रीडे अने चारित्रधर्मराजानो मुख्यसेवकजे संतोषनामेडे ते ए जिव्हा
नो जीपनारोडे वली मोहराजानुंलशकर अने नवचक्रनगर तथाविवेकपर्वत जैन
पुरनगर तथाचारित्रधर्मराजाना लशकरादिकनासर्व वृत्तांतकह्या तेसांजली विचक्षण
हर्षयाम्योथको विशेषेंकरी रसनास्त्रीनीविषयजूतममतानो त्यागकरवालागो.

हवेजडकुमरतो जोजतादिकनेवशें रद्योथको मद्य भदिरा मांसादिकेंकरी जिव्हा
नेपुष्ट करतो एकदिवसें घेठानामांसनेलोजे घेठानीत्रातियें एकगोवाजियो सुतोह
तो तेहनेरात्रीनेवखतबाण्योकरांमारीने तेहनीपासेगयो अनेजोडुंतो मनुष्यसुवेजोदे
खीने मनमांविचासुंजे अहोमें रसनानी वृत्तिनेअर्थें विचित्रप्रकारना मांसखाधाडे

पतवने हजीजापुंनथी एहवा महारामातापिता आज्ञाआपेनही तेमाटे कोशरीतें पणमहारा मातापिता प्रतिबोधपामे तेवारेंमहारुंमनोवांठितसिद्धथाय.

एमसांजली रत्नचूडबोव्योजे हेमित्र जोहमणाकिहांकधीपण बुद्धनामे आचार्ये तेजोकादाच इहांआवेतो ताहारामातापितादिकने प्रतिबोधकरीसमजावे तेवारें विम लें पुठयुंजे हेमित्र तेआचार्येने तमेदीठाळे रत्नचूडेकडुंजे गइयष्टमीनादिवसें अने कमुनीनावुंदे परवसोथको इहांज आप्रासादनेविषे जिनराजनेवांदावा आब्योदतो तेवारेंमें एंप्रासादनादारे मेघनीपरें गंजीरस्वरें नव्यजीवोने धर्मदेशनादेतोथको दीठो हतो पणशरीर श्याम निष्ठरूप देखतोजयंकर त्रिखुणीओमस्तक चूसेलानेत्रो उंची नाशिका कोटलांबी पेटलांबो इत्यादिक महाकुरूपदेखीमें विचाखुंजे ज्युओशुरुना व चननुंअतिशयपणुं माटे एमने एहवोकुरूपपणुंनजोइयें एमविचारीहुं देरासरमांज थी नगवंतनीपूजा विधिसहित्थातप्रकारेकरिने शक्रस्तव मंगलादिकें वाजीत्रना नि र्घोषादिककळां पठेप्रासादथी निकळो एटलेते आचार्येने सुवर्णकमळें बेगासाह्यात् कामदेवसमान रूपवंत लह्मणोपेत अंगोपांगें विराजितदेखीने में विचाखुंजेएथाचा र्थदूषेकवारमां आवाजातितवंत सोनानीकांतिसरिखा केमथथा वलीविचाखुंजे महा तपस्वी मुनिराजोतो अनेकलब्धिवंत एहवाजहोय.

एरीतेंपूर्वमहारा चंदनधर्माचार्येपण मनेएमजकडुंहतुं जे तपस्वी तो परमाणुजे हवो सूक्ष्मशरीरकरे तेमज मेरुपर्वतथीमहोदुशरीरपणकरे वज्रथकीपणअत्यंतनारी थाय जूमिनेविषेरह्याथकापण अंगुलनेअग्रजागेकरी मेरुनेस्पर्शें जेवीरीतें जूमिनेवि षेचाले तेवीजरीतें अग्निज्वालानें विषेपणचाले बलोतेहनाआश्रितजीवोने बाधापी नाउपजेनही तेमजचक्रवर्ति अनेइंदादिकनी रुदिनेविकूर्वे इंड्रअनें उपइंदादिकोनें पणवशवर्तिकरे एमअनेकलब्धियेंशोनित विचित्रप्रकारना रूपवंतहोय सुवनपुराइ जाय एटलोमहोदोपण शरीरकरे इंड्रसरिखानेपण किकरगणे कठिणशिलामध्ये प्र वेशकरे एकघटना हजारघटकरे स्पर्शेंदियेंकरी सर्वरोगहरे अग्नि तथा जलादिकउ पुंजाणीने में सूरितथा सर्वयतिप्रतेंप्रत्येकेवांथा यतियेंपण स्वर्गादिकसुखनोदायक धर्मलाजरूप आशीरवाददीथो तेवारपठि वैरागनीउपजावनारी धर्मदेशनाआपी ते धीहुं माहाराचिचमां घणोआनंदितथयो अनेजैनमतनेविषे घणोदृढथयो पठेकोशक मुनाते आचार्यनोनामादिकपुठयुं तेवारेंतेणेकडुंजे एबुद्धनामाआचार्ये सर्वलब्धीना

आव्यो तेवारें शुरुबोव्याजे हे राजन् ए च्यपिताहारा कुलमांतो उपनो तोपणएहने मृषावाद अने शैलराजनामैवे पापमित्रते तेहनावशयकी जो एरुडोहोय तोपणनिर्ज कथयोतेथी एनीएवीबुद्धिथयी वलीराजायेंपुढुं जे हेस्वामि एपापमित्रकोइपणरीतेट ले एहवोकोइउपायते तेवारेंशुरुबोव्याजे. हेराजन्

उज्वलमानसनामेनगरनो शुद्धानिप्रायनामेराजा तेनीएकसौजल्यता अने बीजीश्रेष्ठ तानामे एरीतेंबेखीआठे तेमांपेहेलीखीनीपुत्री नम्रपरिणामनामे अनेबीजीखीनीपुत्री सखतानामें एबेकन्याआजेवारें एतमारोपुत्र परणसे तेवारें शैलराजा अनेमृषावाद एबेहु पापमित्रटजणे पणतेतोकाजांतरेंथशे पणहजीतो घणोकालशुधी एताहरोपुत्र एहवीज स्थितिमांचालसे तेसांजलीराजाने घणीअसाताथयी तथापि चारित्रलेवा वाने उतावलहती माटे मने अयोग्यजाण्योतोपण पुत्रनासेहमाटेमने राज्यआपी राजायें विचकूणाचार्यपातेथी वीहाजेइ गुरुसायें विहारकरी अन्यस्थानकेंगया.

हवेसंसारोजीवकहेतेजे हुंजेवारथीराजाथयो तेवारथी पापमित्रतो उलटावध वाजागा आखाजगतने तृणसमानगणतोहोतो मिथ्यात्वनी प्रशंसाकरुं एरीतें शैल राजातथामृषावादाने पुष्टिवंतकखा घणंखोदुंबोडुं एमकरतापण पुण्योदयनाजोरथी राज्यपालतां केटलाकदिवसवित्या एहवामांएक तपननामे चक्रवर्ति दिगविजयकरवा नेअर्थैनिकळो तेसांजलीपुरें मारानगरेआव्यो तेवारेंमने प्रधानादिकेंकळुंजे हेस्वामि एतपनचक्रवर्ति सर्वोपरिचालनार अतुल्यपराक्रमी आपणेसन्मुखआवेते माटे नेट याप्रमुखजेइ एहनासन्मुखजयी एहनीपूजाकरो जेथकीआपणाराजने कुशलथाय.

तेसांजली हुंतेचक्रवर्तिने सन्मुखजवानेइडुडुं एटलामां माहरेरुदयें शैल राजायें स्तब्धचिचिनामे औषध चोपडुं तेथी हुंगवेंकरीधमधन्योथको प्रधानने कहेवालागो जे एतपनचक्रवर्तिने महाराजुजानापराक्रम आगजें शीगणतीमांठे तमेंजीखारीठो जेएनाथकीजयपामांठो हुंतोएनासन्मुखजनारनथी अनेजो वारंवार म नेकहोठो तो एकवारतमें सन्मुखजाथो हुं पाठजथीआवुंहुं एममृषावादेहुंबोव्यो तेवारेंप्रधानादिक सुजटोनासमुदायसहित घणीनेटलेइने चक्रवर्तिनेजथी मिथ्या च क्रवर्तिनेतेमने मानदीधुं कुशलनासमाचारसहित माहरानआववानो कारणपुढुं तेवारेंप्रधानादिकेंकळुंजे हेस्वामिअमारोराजा आपनापगनी सेवानेविषे उडुकथको हमणाअमारीपडवाडेआवेते एमकहितेप्रधानादिकेंफरी मनेतेडवानेअर्थें दूतमोक ल्यो पणमैतो शैलराजानावशयकी प्रधानादिकने कहेवराव्युंजे अरेअरेअथमपुरुषो तमेमनेपुढयाविना कोहोनाहुकमथी एतपनचक्रवर्तिने मलंवागया एचक्रवर्तिसुंकरना

रत्नलेतां मनेदीगोहोशे तोहवेहुंइहांधी नार्सीजावं एमविचारी जेस्थानकें रत्नराख्युं हतुं तिहांआवीने व्याकुलपणाथकी रत्ननीत्रांतिये पन्नरनोकटकोलेइ वनमानासी गयो तेएहवोउतावलो चाल्योजे त्रणदीवसमां अठवावीसयोजन नूमिओलंधीगयो पठेतिहांकांइकविसामोखाइने गांठठोडीजोयुंतो रत्ननेबदले पन्नरोदेखीभूर्त्ताआवी फरी सावधानथयी वलीरत्नलेवाने तेहांथीपाठोफस्यो.

हवेपठवाडेविमलें प्रासादथीबाहिरनिकली मनेदीगोनही तेथीव्यग्रचिचकरीने सर्व त्रजोयी गांठामे महारीशोधकरवाने माणसोदोडाव्या तेमाहेजो एकपुरुष माहारात् न्मुखआव्यो तेदेखीहुंजयपाम्योथको नासवानुंमनकरुंढुं एटलामां तेपेआवीमनेक चुंजे हेवामदेवताहारेविरहें विमलमहाडुःखपामेठे माटेतुंवहेजोतिहांचाल तेसांज ली मंजापुंजे हजीमाहरोअपराध विमलकुमरें जाखोनथी एहवुंधैर्यआव्युंपठे हुं हर्षितथयोथको तिहांजयी विमलनेमळी विमलमहारेकंठेवजगी रुदनकरी मनेअ र्कआसने बेसाडी पुठयुंजे हेमित्रतुंकिहांगयोहतोतेवारें मंतेहनेअनुजवेंकरीनेकपट थी एककल्पितवातकहो जेजाइतुंतो देराशरमांगयो एटलामां एकविद्यारियें मुजने हरणकरी आकाशमार्गे केटलाकयोजन उचाजयीने मारीसाथें जोगवांठवानीथाच नाकरीपण ताहारासाथे विशेषंथाय. माटेमंतेहनुंवचन अंगीकारकखोनही एटला मांवली एकबीजीविद्याधरियेंदीगो तेपणजोगवांठनाथें तिहांआवीनेमाहारा हाथनेव लगी पठेतेबेदुविद्याधरियें परस्पर युद्धकरवामांडयुं एटलामांडुं तेमनाहाथथी स्वलि तथयोथको पृथ्वीउपरंपडयो मनेघणुंवाग्युं तेथीजळरितअंग थयो तोहे पण ताहाराप्रेमना परवशपणाथकी कोइकरीतें हलवेहलवेचालतोहतो एटलामां आ पुरुषमळ्यो तेवारेंसर्ववात एहनासुखंथी जाणीने हुंउतावलो आव्यो इत्यादिकमेंजे कपटज्ञावें वातकहीते सर्वविमलें स्वरीजाणी. केमकेते सरलस्वजावीहतो माटे.

इत्यादिकमें खोटावृत्तांतकह्या तेथीनिश्चेंमहारा शरीरमां महोटीवेदनाथयी ते वेदनानावशथकी चक्रुफूटवालागीनूमिनेविषेपडयो जानवर्जित थयो एहवोमनेजो थिने. महारेडुःखेपीमाणोथको विमलकुमरें हाहारवकखो धवलराजाप्रमुख सर्वएक गथया मंत्रतंत्रादि हजारोउपायकखापण तेसर्व निःफलथया कांइपण वेदना उपशमीनही. तेवामां विमलने रत्नसांजलीआव्युं केमकेचिंतामणी रत्नठे माटेतेह नाजलेकरी प्रह्वालनकरवाथी. एवेदनाजसे एमविचारी तेरत्नलेवानेअर्थें जिहारत्न दाटयुंहतुं तिहांजयीजोयुं पणरत्नदीतुंनही तेवारें विमलने चिंताथयीजे रत्नतोको इकहरणकरीगयुं, एमनिश्चेंकरीहाइतिखेहे तोहवेएमहारोमित्र वामदेव. केमजीवसे

सांजली जिह्वाईदियनो जयकरवो जेमसकलमनोरथनी सिद्धिहोय परमानंदथाय.
 इतिउपमितनवप्रपंचनीकथाना द्वारविषे शैलराजाजेमान तथासुपावाद मदि
 रापान मिथ्याजिमान धनगर्व गणिकानेघरेंजातुं छुगटानुरमतुं आह्नेडोक
 रतुं विकथानीशक्ति इत्यादिकोना विपाकनेदेखामवारूप बीजोअधिका
 रसंपूर्णथयो इतिमहामृषावादेच रिपु दारण कथानकःसमाप्तः

ह्वेसंसारजीव अगृहीतसंकेतापासैं सदागम तथा नव्यपुरुष अने प्रज्ञाविशा
 जा सांजलतांथकां पोतानेमनुष्यगतिनगरियें आव्यानीवातकहेजे जेपुण्योदयनेमित्र
 करीने वर्द्धमाननामेनगर तेहांन्यायादिकगुणोयुक्त बलीपोतानीकिर्त्तियेंकरी उष्वलक
 खोले पृथ्वीनोवलयजेणे एहवो धवलनामेराजा तेहने कमलसुंदरीनामेपटराणीजे ते
 नोविमलनामेपुत्रजे अनेतेहिज वर्द्धमाननगरें एकसोमदेवनामें व्यवहारीथो महा
 बुद्धिवंत धनवंतवसेजे तेहनेकनकसुंदरीखीजे तेहनीकुह्नीनेविषे नवितव्यतानेवशें
 गुटिकानाप्रयोगथी हुंअवतखो पठेअनुक्रमें पुण्योदयसंधाते महारुंजन्मथयुं पिता
 थेंमहोदो महोत्सवकरी महारुंजनाम वामदेवपाडयुं अनुक्रमें दिवशें दिवशें माता
 पितादिकें जाडलडाव्योथकोहुं महोदोथतोगयो.

एकदिवसैं इयामवणें बेपुरुषोतथा एक वक्रशरीरवंत अने वंचल न्नी एरीतंत्रणे
 जणनेआवतामेंदीठा तेमांथीएकपुरुष महारापाशेआवी मनेरुडीरितें आलिंगनदेइ
 पुंढवालागोजे हेमित्रतुंमनेओलखेजे तेवारेंमैंकसुंनानथीओलखतुं तेवारेंते शोकातु
 रथयोथको बोव्योजे हेमित्र असंब्यवहारनगरथीमांमीनेजेजे स्थानकेंतुंकीडाकरतो
 तेतेस्थानकेंहुंपण ताहरीसाथेंअलह्नीपरें ताह्राघरमांज हतो पणजेवारें सिद्धार्थ
 पुरनगरेंतुं रिपुदारणकहेवातोहतो तेवारेंतोहुंताहरीसाथें प्रगटपणेजमुषावादानामे
 ताहरोमित्र हतो तेवारेंतुंमहाराउपर उक्कष्टआसक्तहतो एमतेमहारीसाथें पूर्वें
 थिक्रीडाकरीजे अनेएकदिवशेंतुं महारीशक्तिथें रीज्योथको तेंमुजनेमहारीशक्तिपाम
 वानुं कारणपुठयुं तेवारेंमैं कसुंजे रागकेसरीनामैराजानीपुत्री माथानामे महारीअं
 गीकारकरेजीबेहेनजे तेहनीपासैंथी हुंशोख्योहुं अने वखतउपरतुजनेपण हुंदेखाडी
 स एहदुंमैंतुजने कसुंहतुं तेमाहरोबोलतुं सांचुकरवानेअथें तेमहारीमहोटीबहेन
 जेमाया तथावली स्तयके० चोरीपणोनामे महारोनानोनाइ एवेदुनेसाथेंलेइनेहुं
 ताहरीपासैंआव्योहुं.

एह्वामृषावादाना वचनसांजलीनेमैंकसुंजे हेमित्रयद्यपिहुंतने ओलखतोनथी त

केधरी सर्वथानंदितथया केटलाकदिवसतो विविधप्रकारना राजकार्यकरवेकरी व्यय चित्तथकागया पढेएकदिवसेमने स्मरणथयुंके ज्ञुओमाहरोप्रमादपणुंजेविमलनुंकह्यो कार्यविसारीने राजनीपीमारूपकादवमां मप्रथको निरंतररहुंनुं पढेमेघपोतेकाएँ त पासकरी बुद्धआचार्यने शोधीने हेविमल में तमारादीहाना अनिजाषनी याचनाकरी अनेकुटुंबने समजाववानीपण वातकही तेवारेंबुद्धसूरियें मनेकहुंजेघणुंसारुं अ मेप्रस्तावें तिहांवर्द्धमाननगरेंजासुं पणविमलपासैं दुःखीजननी खोलकरावजो हुंतो एवेजवेशें आवीस एहिजविमलनाकुटुंबने प्रतिबोधवानो उपायथासे तेसांजलीहुं तमारापासैं आब्योहुं एमकहीने रत्नचूमेकोइक संकेतनीवात विमलना कानमांकही एसर्ववातसांजलीने विमलकुमरदर्षवंतथको रत्नचूड तथाचूतमंजरीराणीप्रमुख ने पोतानानगरमां तेमीआब्यो तेमनीजलीरीतें जोजन वस्त्र आजूषणादिकें परो एागतकरी विविधप्रकारनी धर्मचरचार्येकरी सुखअनुभवतां विमलनास्नेहनेवशथ का पांचदिवसस्त्रीजतरतेदारह्या तेवारपढे रत्नचूड विमलनीरजालेइ पोताने नगरें पढोतो अनेविमलकुमरतो हलुकर्मिमाटे कर्मजालने अवगणी तेदिवसथीविशेषेकरी संसारने असारपणेजावतोथको दीह्यालेवानेघणो रागीथकोरह्योढे हवेएकदा धवलरा जायें तथाकमलसुंदरीयें विचाखुंजे आआपणोपुत्रविमलकुमर नवो यौवनपाथ्यो ढे महाशक्तिवंतढे तथापि साधुनीपरें इंद्रियनेसंवरिराख्योढे कांइपणविषयसुखने वांढतुनथी जोग्यतथा राज्यादिकने वांढतोनथी तोआपणेहवे विमलनेसमजावी रा ज्यवेइ विषयादिकसुख जोगवावियें.

एमविचारी विमलनेतेमी मातापितायेंकहुंजे हेवस्त तुंथमाराप्राणने आलंबन करवामां लाकमीसमान कुलनेविषेधोरी अमने तुंघणामनोरथें घणाउपायेंकरी प्राप्तथयोढो तोतुजनेजोगववायोग्य एसर्वराजनीसंपदा तेहथीतुं विरक्तनीपरेर हेढे तोअमनेशीरीतेसुखउपजे माटेहेकुमरतमे नवयौवनराजकन्यापरणो तेहनी सायेंमनोवांढितजोगजोगवो शब्दादिकपंचविषयने ग्रहणकरी आराज्यलक्ष्मीजो गवी अमारामनोरथ पूरणकरो इत्यादिक मातापिताना वचन सांजली विम लज्जोव्योजे हेपूज्यजी जगतनेविषे सुखतरसरूपडुःखेंपीमथा स्वजनकुटुंबनोवियो गइत्यादिक शेकडागमे दुःखेपीढित पोतानादेशना लोक बतेथके जेराजा राज्यजोगवें तेहनेनिःकेवल पेटनराकहियें पण राजानकहियें तोधिःकारपढो तेराजाना सुखने तेमाटेहुंतो हमंणा मित्रादिकें परवसोथको नगरनाउद्यानमांजइ रहुंनुं पण तमे ठेकाणे ठेकाणे मनुष्यमोकजी दुःखीजोकोने तेमावो तेसर्वना दुःखनोह

द्वोय तथालिंगन्हानो उदररुश नाजिगंजीर रुदयविशाल तथाकमलनापत्रस
रिखा विशालनेत्र मस्तकविस्तीरण मध्यस्थशरीरवंत उचीनास्तिका चुजाओलांबी र
कदस्त सर्वांगैस्तुलक्षणवंत इत्यादिक अनेकरीतनालक्षण जेपुरुषनेद्वोय तेवारेंजाणि
यें एमहानाग्यवंत पुरुषते तेमाटेपुरुष चक्रवर्तिशात्रो अने एहनी स्त्रीनापणपद्म
चक्रादिचिन्हयुक्त चरणशोजेते तथा वृत्तजंघा अने कण्ठस्तनवंत विपुलनितंबादि
कें शोजेते इत्यादिकरुढेलक्षणो शोजितसर्व अथयवदेखायते माटे एस्त्रीपणसाहा
तुलस्त्रीनीपरें महाजाग्यवंत जणायते एरोतेबेमित्रवातोकरोते.

एटलामां आकाशमार्गें कोइकबेपुरुषो ते लताग्रह उपरआव्या तेमांथी एकपुरुषें
युगलने तिरस्कारकरी पुढनेअर्थें बोलाव्यो केजोतुंपराक्रमवंतद्वोयतो आवमाहारी
सायेंयुद्धकर एटलेते युगलपुरुषपण वेलनाघरमांस्त्रीनेमूकी क्रोधेंवंतथयी विकरालनेत्र
करी तेहनेसन्धुखदोढयो पढेबेदुयेंयुद्धकरवामांढयुं एटलामांते बेमाहेजोएकपुरुष ल
तागृहमां प्रवेशकरी स्त्रीनेग्रहणकरवानेअर्थेंदोढयो एटलेस्त्रीजयपामिथकी तिहांथी
नासीने राजपुत्रविमलकुमरने कहेवालागी हेवीरपुरुष मनेराखराव एमकहेतिथकी
विमलनोशरणकरवालागी एहवामां वनदेवतायें विमलनापुण्योदयनेप्रजावें स्त्रीनेजा
जनारडुपुरुषने अंजीराख्यो एटलामां युगलपुरुषते पहेलायुद्धकरनार एकपुरुष
नेजीव्यो तेपुरुषनाठो युगलपुरुषपण तेहनीपढवाडेगयो पढेतेथंजेला पुरुषेदीगो ते
वारेंतेपोपण तेहनीपढवाडेनासीजवानी इष्ठाकरी एटलेतेने वनदेवतायेंमूक्यो तेवा
रेंतेपण तेहनीपाढल नासीगयो एमत्रणजण आकाशमार्गें उंचाचाव्यातेजेवारें वी
गामानआवे एटलाउंचागया तेवारें स्त्रीयेंजाणुंजे घणोवखतथयो हजीमहारो जर्त्ता
रआव्योनही तेथीएहने डष्टोयेपराजवपमाडयो अथवाहण्यो महोजो एमडुःखेपी
डाणीथकी तेस्त्रीरोवालागी तेहने विमलकुमरें रुमीरीतें आशवासनकरी तेहांवेशा
डीने तेहनाजघारनेजोवाजायते.

तेसमयें बेदुपुरुषनेजीति महाउत्साहवंतथको युगलपुरुष आकाशथीहेतेउत
खो तेवारेंतेहनी स्त्रीयें विमलकुमरना उपकारसंबंधी पाढलोवृत्तांत नचरिआ
गलकह्यो तेसांनली युगलपुरुषें पणहर्षपामि विमलनेकधुंजेआश्वर्य केहवीवातडे
जे तमेकारणविना महारीस्त्रीने घणीआशवासनाकरी डुःखिराखीनथी माटेमहाराव
परतमेंघणोउपकारकखो एमकही घणो सनमानदीयो अनेकहेवालागोजे हेविमल
हेपिता हेमित्रजे तुंकहेतेदुंतुजनेआपुं तेमाटे तमेकोइकपणकार्यकहो एटले प्रतिउ
पकारकरीदुंपण तमारोलेणोउतारुं एहदुं कहेबते विमलेंकधुंहेमित्र तमेपोतानाव

ही पणविमलेंतोविचाखुंजे आमहाक्रियापात्रसुरियें ज्ञानोमने संसारसमुद्धयी उडा
रकरवामाटे कहेवोप्रपंचकखोळे.

हवेवलीतेपुरुषे एमहाबीहामणी ग्रीष्मऋतुनातापमां राजगृहजेहदुं शीतलग्रह
मूकोने चालवामांहुं एटजेतेपुरुषने केटलाकलोक मूर्खकही हसवालागा केटलाक
नंदवालागा केटलाककोढीइत्यादिकवचने गालोदेवालागा इत्यादिकलोकोनो बोलवुं
सांजली तेपुरुषें उगतासूर्यनीपरें रातालोचनकरी तपाव्यासोनानीकांतिसरिखुं शरीर
वंतथयी लहयोधीथीजेम लोकजयपामिजाय तेहवो सर्वसजानेबीकनोकरनार थ
थीने नृकुटीचढावी बीहामणोमुखकरी सिंढनादकरी क्रोधेकरीसहितपुरुषनीपरें पो
तानोआत्मालोकोनेदेखाडीने महोटेस्वरेंकरीकखुंजे अरेपापिआ अरेअधमपुरुषो अ
रेइयात्माओ तमाराथीमने कुरूपवानगणोओ पणदुंतो एमजाणुंजे तमेमाहाराथी
रोगीकुरूपवंत कोढीआ खुमरवादलिडिओ समस्तडःखेकरी डःखीतओतोपणसुंमारीम
शकरीकरीनेतमाराथकीमनेअधिकदोषवंतकहोओ इत्यादिकवचनेसर्वलोकेनेनिःब्रठथा

एहवे क्रोधेकरीविकराल लोचनवंत स्वरूपदेखीनेराजायें विमलनेकखुंजे हेव
त्सएकोइकयुसवेशें महासुनीश्वरदेखायळे तोकदाचित्तेजुजेस्थायेंकरी समस्तदेशमां
हाहाकारशब्दकरावे महाटेपहेलाज आपणेएहने नमस्कारादिकेंकरी मनावियें ते
सांजली विमलेंपणहाकही एटजेराजाप्रमुख सर्वलोकें उगीने तेपुरुषने बेहाथजोडी
परणामकखो अनेकहेवालागाजे हेस्वामिअमेअज्ञानीठियें तमेमहोटाआत्मानाथ
णीओ तेमाटे अमारोउपरप्रसन्नथयी अमारोअपराथकृमाकरीने तमारोमूलरूपवे
खाडी अमनेअनुग्रहकरो इत्यादिजकिनावचनेकरी क्रोधनेसमावी आखमीचीउघा
डे एटलीवारमाराजाप्रमुखेंजोयुं तोमहारूपवंत तेजेकरीद्वयसमान सुवर्णकमलेवे
गे देदोप्यमान सर्वांगसुंदर एहवोमहासुनीश्वरदीओ तेवारेंराजाप्रमुखसर्वे हर्षवंतथ
का तेमहाकृषीने नमस्कारकरीने पुढ्युंजेहेजगवान पूर्वेंतमारापोताना अंगमांकुर
पपणुं कोढीआपणुं इत्यादिकदोषहतां ते सर्वे अमारोविषेज आरोपण कखा अने
तेतो प्रत्यक्षपणे अमारामदेखातानथीजे अकीतमारुंबोलवुं सत्यथातुंनथी अनेतमे
तोःसत्यबोलनारओ माटेअमारोसंशयनाशपमाडवोतमनेयोग्यळेतेवारेंआचार्यकहेळे

अहोचव्यपुरुषोतमानेमेंजे कुरूपपणोआदे कधुंतेहना कारण कदुबुं तेसांजली
सोनानीकांतीशरीखोजो संसारीजीवहोय तोपण पापरूपकादवेकरी लीपाणोळे
माटे कालाशरीरवंतजकहीयें अने साधुजोश्यामअंगवंतळे तोपणतेहना रूडापरि
णामळे माटे गौरवार्थिजकहियें.

तेवारें तेणेनाशवामांड्युं पणमेंतेहनीपाठलजयी पराक्रमेवर्जितकरीमूक्यो अनेमेंवि
चाखुंजे चपले खवेमाहरीस्त्री चूतमंजरीने हरणकरीहोय एमजाणीहुं जयेंकरीसहि
त आहिंआवतोहतो तेटलामां चपलपण मनेसन्मुखमव्यो तेनेपणतेमज हतवी
येंकरी हुंइहांआव्यो एमाहरोवृत्तांतकह्यो.

हवेतुंमहोदो उपकारीपुरुषढो माटेतुंपण ताहरो संबंधकहे तेसांजली में तेवि
द्याधरने विमलनोसंबंधसर्वे कहिसंजलाव्युं तेहथी रत्नचूडेहर्षितथयी एकमहाअमूख्य
घण्टतेजवंत एहवुंमहोदुं रत्नतेबजात्कारेंकरी विमलकुमरने आय्युं तेवारपळे
केटलीकवातोकरी रत्नचूडविद्याधरेंकखुंजे हेविमल आउद्यानमां एकप्रासाद महारा
पितायें कराव्योळे तेमांश्रीऋषजदेव जिनराजनीमूर्त्ति प्रतिष्ठितकीधीळे तेमाटेचालो
तिहांजयी परमेश्वरनो दर्शनकरियें पळेअमेसर्वे चारेजण दर्शनकरवागयां तिहां उ
चातोरणे विचित्रप्रकारना मणिरत्नेकरीबांधेलुंजे जूतलजेहनो तेहनीकांतियेंकरीश्वे
तकीधोळे दिशिओनावलयने वलोरुडोउद्योतकारीळे मंदिरनोमध्यजागजेहनुं एहवो
महोशोचायमान प्रासादवेखी रत्नचूडें श्रीऋषजदेवनी मूर्त्तिनी नानाप्रकारनीस्तुतिकरी
वलीविमलकुमरनेपण दर्शनथकी कहेवामांनआवे एटलोप्रेमनुंरसउपतुं तेहथीविशेषें
हर्षवंतथयोथको जगवंतनेनमस्कारकरीने सर्वजणबाहेरना मंमपेंआवीबेवा एटला
मांविमलने मूर्त्तीआवी तेहनेशीतलउपचारेंकरिरत्नचूडें सावधनकखो तेवारें विमलें
रत्नचूडनेपगेलागी कखुंजे हेसामि हेउत्तमपुरुष हेवंधु तुंमहारेकारणविनानो जाइ
ढो अने गुरुपणतुंजढो तथा महोदोउपकारनोकरनारढो केमके ताहाराउपदेशथी ज
गवंततुं बिंबवेखीमने जातिस्मरणज्ञानउपतुं तेजेजवथकी हुंपूवेंसमकेतपाम्योहतो
तेसर्वजवनीवातमने जाणवामांआवी मेंपूवेंनानांप्रकारें जगवंतनीपूजा जलीरीतेंक
रीळे वलीइहांपण ताहारापसायथकी आजथीमहारे जैनधर्मविषेप्रवर्त्तुंथयुं.

एवातसांजली रत्नचूडपण विकस्वरथयी साधर्मिकजाणीनक्तिरेंसहित विमलकुमर
ने प्रणामकरी कहेवालागोजे हेविमलतुं धर्मपाम्यो तेथी माहारासर्वमनोवांडित सिइ
थया केमकेतेंअरिहंतनोधर्मआदखो तेहथीसाधर्मिकसाथेंजेमित्रपणुंते सोनुंअनेसुगं
धसरिखुं तेतोविशेष पुण्डोदयेंकरीपामियें अनेजेमूर्खहोयतेतो स्त्री राज्य धन पुत्रादिक
पामिने हर्षपामे अनेतुजनेतोमें चिंतामणी रत्नआय्युं तेवारेंपणतुंकांइ हर्षनपाम्यो जे
टलोहमणा जातिस्मरणथी जैनधर्मपामिहर्षपामेळे माटेतुजनेधन्येळे तुं महोदो
धीरपुरुषढो एमसांजली विमलकुमरबोळुंजे हेरत्नचूड हमणामने संसारनुंस्वरूप
किंपाकफलना विपाकसरिखुंजासवामांआवेळे माटेआजेज संयमआदरुंपण धर्मरू

तानाकुटुंबने उवेखीनाखे पुरुखावानेपण आपेनही पळे अनुक्रमे तेधूर्तलोकोयें काम
 णानाप्रयोगथी सारगुरुनेवशकरीलीथो पळेजेमधूतारालोकोकहे तेमजकरै एमकरतां
 तेधूताराओये समस्तऋद्धिर्नरेलामने पोतानेसाधीनकरी एकमहोटाधूर्तने तेहनो
 नाथककखो अनेसर्वधूर्तो पोतानीइह्यार्ये तेहनीलक्ष्मीने जोगववालागा तेसारगुरुने म
 उमांपणपेसवाआपेनही एहबुंकौतुकज्जोथीने तेनगरना वसनारा व्यवहारीलोकोमजी
 ने सारगुरुने अनेकप्रकारनी शीखामणआपवालागा अनेकहेवालागाजे अरेतुपो
 तानाकुटुंबनेमूकी आधुताराओने सुंपुष्टकरेहे एहथीतुंहेरानथयीस एतोतारा सा
 ह्यातुडसमनढे तनेधणाप्रकारनी विटंबनाओकरसे इत्यादिक साहुकारलोकोयेंकधुं
 तोपणतेसारगुरु कामणेकरी बंधाणोथको तेथीव्यवहारीआना वचनतेणेमान्यानही
 पळेतेसाहुकारोचेलाथयीने तेगुरुनागुणप्रमाणे तेहतुं बरएहवुंनामथायुं.

हवेजेजेरीते तेधूर्तलोको बरनेनचावे तेतेरीतेंकरीने एगुरुहर्षवंतथाथ तेगाममां
 चारपाडाढे तेमांपहेलाप्राडानेविषे जांगेलाघडानोवीकरो हाथमांआपीने बरगुरुने
 तेधूर्तो जिह्वांमंगावे वलीतेपाडानालोको धूर्तसाथेमिलताढे माटेकठणवचनेकरी
 तर्जनाताडनादिकें तेबरगुरुने विटंबनाकरे हाथमांनुं वीकरुंजांगीआपे.

एटलेतेधूर्तोफरी एकसरावलो हाथमांआपी तेबरगुरुने बीजेपाडे जिह्वांमंग
 वामोकळे तेहानालोकपण तेहनुंसरावलुंजांगी संतापप्रमुखकरी काढीमूके.

वलीत्रीजापाडेमोकलतां त्रांबानोजाजन हाथमांआपे तेहांकांश्क निरसअन्ननी
 जिह्वापामे तेटलामां तेहानालोक तेहनी जिह्वालुंटीजेइ पोतेखाइजाय अने तात्र
 जाजनपण जांगीआपे.

एटलेवलीरूपातुं जाजनआपी चोथापाडामां जिह्वांमंगवामोकळे तेहांकांश्क
 वधारेजिह्वांपामे पणतेहांतेवीज जाजनजांगवा प्रमुखनीविटंबनापामे एरीते धूर्त
 लोकोते बरगुरुने घणाप्रकारें नाटककरावेढे स्थानकें स्थानकें निखमंगावे पोतानाम
 उमांपोते पेशीपणशकेनही पोतानाकुटुंबने उवेखीमूके अनेतेधूर्तो एनीलक्ष्मीखाय लो
 कसर्व एनीहासीकरे पणबरगुरुकामणे वशकखोथको धूर्तोसाथेज मित्राइकरे अ
 नेतेधूर्तोनीकरेली विटंबनानेपण सुखजाणी सहनकरे.

तेमहेराजनु इहांपण एजउपनयढेजे संसाररूपगाम तेमांआत्मस्वरूप ज्ञानादिकर
 ल्हेकरोपरिपूर्ण एहबुंएकशिवनुंमंदिर रूपमठजाणबुं अनेआत्मारूपबरगुरु तिहांआ
 उकर्मरूपधूर्तायें मोहनो उन्मादादिकरूपकामणना प्रयोगेंकरी आत्मानेघहेलोकखोढे
 तेहथीस्वजाविकगुणरूप पोतानाकुटुंबने उवेखीनाखेढे अनेमोहनीयते धूर्तोनी

पात्रवे एहवुंसांजली साक्षात्पण्ये तपनोप्रजावदेखीने हुंजैनमतनेविषे निवडजक्तिवंत थयो फरीलाधुथोने नमस्कारकरिनेघरेआव्यो.

हवेतेसुरियेपण मुनीनासमूहें परवखाथका बीजेस्थानकें विहारकस्यो माटेहे विमलकुमर जोतेआचार्यमजेतो अर्थसिद्धिथाय एमसांजली विमलें रत्नचूडनेकसुं जे हेजाइते आचार्यकदाच तमोनेमजेतो तेहनेमहारेअर्थे एहवीथाचनाकरवी के तेगुरुइहापधारे एहवावचनसांजली रत्नचूडनेमाहोमाहें स्नेहधर्मदृढकरवानेअर्थे वा तोनाआलापेंकरो रत्नचूडतेविमलनोजाइ अने घृतमंजरीते विमलनीबहेन पणोकरिने तेवेहुखीनचार पोतानानगरेंचाव्या तेहनेघणीकनुमिसुदीवोलावीने दर्शनआपवाने कोइवारेंमनेसांजलजो इत्यादिक आसुजरेनेत्रें घणाप्रीतिना वचनबोली घृतमंजरीनेपण प्रेमानावचनेबोलावी विमलतेहांशीपाठोवळ्यो अने रत्नचूडतथा घृतमंजरीपण घणास्नेहनावचन तथा धर्मनीस्थिरतापणानावचनकही घणाकष्टें तेहांशीचाव्या.

हवे संसारीजीवकहेजे जे देअग्रहीतसंकेता एविमलेंतथा रत्नचूडने अनेककथाठ महारासमिपेंकहि पणमेंतो तेविमलनेजे रत्नचूडने चिंतामणीरत्नआभ्युदतुं तेहरणकरवानी चिंतायें करीआकुलथको कांइपणसांजळुंनही हवेतिहांशीघरजणी चाव्या एटलेमार्गमां मंकेहुंजे हेमित्र एरत्ननेइहांजसूकीयें तेवारेंविमलतो सरलस्वजाविमाटेतेपो कसुंजेथणुंसारुं पळे तिहांजुमिखोदीनेमें रत्न एकत्रस्थानकराखीने अमेवेरगया पणते रत्नहरवाना उपायचिंतववामाटे रात्रनीएककृष्णवारपण मनें निद्राआवीनही प्रजात समयमेंमनें स्तेथनामे कुमित्रेंप्रेस्वोथको रत्नलेवानेअर्थे हुंवनमांगयो एटलामां विमल कुमरपण जिननेवांदवानेअर्थे तेवनमांजवानिमिसेंमाहरे घरे मनेतेडवाआव्यो एटले कोइकेंकसुंजे एतो उद्यानेगयोळे तेसांजली विमलपण उद्यानेआववामहारेपठवाडे चाव्यो जेस्थानकेंरत्नराख्योहतो तेस्थानकेंजयीहुंवेवो एटलामांदूरशीविमलने आवतो देखी हुंआकुजव्याकुलथयो थकोमेंतेरत्नलेइने रत्ननेस्थानके एकपडरनोकटकोसूकी रत्नने विमजनीवीकथी बीजीजुमिनेविषेभूक्यो एटलामां विमलें आवी पुठयुंजे हेजाइतुंइहां केमआव्योहतो तथाआमविलखानीपरें केमदेखायळे तेवारेंमेकसुंजे हेजाइमें कोइनामुखथी एवुंसांजळुंजे विमलआहिं आव्योळे माटेहुंतारापठवाडे इ हांआव्यो अनेताहरोमुख जोवाविना हुंविलखोदेखाउंहुं तेसांजलीविमल हर्षितथयी मनेकसुंजेजलुं हवेचालोजिनमंदिरे जइयें.

एमकहीदेहरेआव्या विमलतो प्रासादमांगयो पाठलथीमें विचहुंजे रखेविमलें

हुं तेतमाराआदेशथकीज इहारहुंहुं तेमाटेछुनो खेहसंजालीने मने तथातमारो मित्रनासिकाने आदरो:

एहवातेहना वचनसांजलीने हर्षवंतथयोथको मंदकुमरतो घ्राणअने छुजंगताने जलीआशवासनाकरिने तेबेदुनीसाथें अतिस्नेहधरवालागो अनेबु-दकुमरतो मध्यम जावेंकरी घ्राणनामामित्रने पालवालागो अनेछुजंगतानेतो अधमस्त्रीजाणीने माहं रेएनीसाथे सोबतकरवायोग्यनथी एहुंविचारी तेहनोसंगतो सर्वथाकीधोजनही.

हवेमंदकुमरतो छुजंगतायें प्रेस्योथको कपुर केशर मुगंधिपुष्पादिक सुरजिड्यं करी घ्राणेंडियने पोषणकरवालागो कांश्पणमाठीगंधनी वस्तुदेखीने नाशिकानेआ मोवखआपे अने डगहाकरे अनेबु-दतो मुगंधिडुर्गंधिड्यनेविषे समचितपपोवचें ए मकरताकेटलाकदिवस वितिक्रम्या.

हवेबु-दकुमरनोपुत्र धिषणानाअंगथी जन्मेलो विचारनामेढे तेषुवैकीतुक जोवाने अर्थें समस्तदिशाअनेविषेगयोहतो तेकेटलेकदिवसें बाह्यतथा अंतरंगवैगरे नगरो जोयीने पाठोफरीआव्यो तेषेपोतानापिता बु-दनेसमीपें घ्राणेंडियनेजोइने कहेवाला गोजे हेपिताजी आघ्राणतेडुष्टमित्रने माटेतमारे एनीसाथें सोबतकरवीयोग्यनथी एघ्राणनीउत्पत्तिने रूडीरीतेंहुंजाणुं केमकेहुंइहाथीनिकळ्योपढे दिशोदिशेजमतोथ को हुंजवचक्रनामानगर पहातो तिहाजिहासुंधीहुंराजमार्गनेविषे रह्योहतो तिहाए कल्ली मनेदेखीने तत्कालपणे आनंदवंतथकी आसुंजरेलानेत्रे मनेकहेवालाजीजे.

अहोपुत्रहुं मार्गानुसारीतानामे तारीमात्ताधिषणानी प्रीतिवंतनानी बहेनहुं तो तुमने उलखतोनथीसुं तुंतोमाहरोजाणोजठो माटेहेपुत्रतुं सुखेथीमहारापाज्ञेबेश अनेहुंतुजने नानाप्रकारना जवचक्रनाकौतुकप्रतेंदेखाहुं तेचरित्र तने जोवायुकजठे केमकेतुं धिषणानोपुत्र माटेविधप्रकारना देशोदेशना चरित्रजोवारूप चतुरास्पण ताहामाहोवोजजोइयें एहुंसांजलीने हर्षवंतथको हुंतेहनीसमीपेंरह्यो.

पढेतेषोमने विविधप्रकारना आश्चर्यमय जवचक्रनामानगर संपूर्णदेखाड्युं तेहा थिविवेकनामा पर्वतउपरजवानेअर्थें अमेंचाळ्या मार्गमां निवडप्रहारेकरीजाजरु थ येखुने अंगजेहुंतुं केटलाकमनुष्यें खांधउपरउपाड्योढे वलीषणामनुष्यें विटवोथ को एहवोएकसुजटनेदेखी मँपुठ्युंजे हेमाताजी एकोणपुरुषढे तेवारें मार्गानुसारी ताबोजीजे हेपुत्र आपर्वतउपर चरित्रधर्मराजाढेतेहनो महोटोपुत्रजे यतिधर्मनामा कुमार तेहनोए संयमनामासुजटढे तेकीडाकरवानेअर्थें बाहेरनिकळ्यो तेहने मो हराजाना सैन्यको जे मिथ्यात्वादिक तेषोहएथोढे माटेहवेपोतानाधरें जइजायढे तो

एमचिंतायेंपीडयोथको पाठोफरीजेवारें महारीपात्रें आब्यो तेवामां महाविकराल रूपें वल्लदेवता प्रगटथयो सर्वलोकने सांजलातांकहुंजे अहो ए वामदेव विश्वासघातक ठे केमके प्रथमरत्नहसुं वलोळुतुंबोलीने विमलनी साथें उगाडकरोठे माटे एकर्मचंदा लनी में आवी मातीदिशाकीधीठे हजीहुंएनेषणी विटंबनाथ्योकरीस एहवुंसांज लीने रुपायें जित्तोचित्त एहवोविमलकुमरने मिएवचनेकरी वल्लदेवताने प्रसादवंत करी मनेरोगें वज्रित कराब्यो तेवारपठेसर्व लोकोयें एहवो महारोमागोचरित्रदेखीनेम नेघणो धिःकारकस्यो वली स्वजन कुटुंबादिकनावर्गेंमने घेरथी बाहेरकाढीसूक्यो तो पणविमलकुमर माहरोस्वजन माटे आश्वासनादयी कांइपणमहारीसायें मलीनमन राख्युंनही चलटा एकहुंजेहेमित्र लोकतोबोकनीपरें उधाडेमुखेदोय माटेरखेतुं लो कनाबोलवाउपर अशातापामतोदोय.

हवे एकदिवसें फरोहुंअनेविमल बनेजण क्रीडाकरवानाउद्याने श्रीऋषजदेवना प्रासादेगयाहता तेहांविमलकुमरें जगवंतने आगजें विविधजावेंसंयुक्त नवाकाव्य नाप्रबंधेकरी अनेकप्रकारनी स्तुतिकरवामांडी एटलामां रत्नचूड तेपोतानीखी चूत मंजरीसायें तेहांआब्यो तेपण उत्कृष्टजकिसमोहेकरीने विमलनीस्तुतिसांजली महो टोआनंदपाम्यो थको पोतेपण जगवंतनीस्तुतिकरीरह्या पठे वेदुधर्ममित्र बाहेरनामं रुपमांआवी आनंदनरेंलोचने आलिंनदेइ एकस्थानकेंवेग परस्परकुशलना स माचारपूढ्या.

रत्नचूडेकहुंजे हेजाइविमल तुंतोमहारा रुदयमांजठे हणोकविसखोनथी तोहे पणकार्यनाव्यग्रचित्तपणे आजसुधीतने मलवाआब्योनही तथा बुद्धस्वरिने तें तेमा व्योदतो तेहनेपणतेमीआब्योनही केमके हुंताहरीपासेथी निकळ्यो तेजदिवसें वै ताढयपर्वतेंगथो मातापिता हर्षपाम्या हवेतेजदिवसनी पाठलीरात्रें रोहणीप्रमुख सोलविद्यादेवीप्रगटथयीने मनेआवोकहुंजे हेवत्स ताहरेपुण्योदयेंकरी अमेंप्रसन्नथ थाळुं अनेतुं विद्याधरनोचक्रवर्त्तिआइश तेमाटेआजथीअमेसर्व ताहाराशरीरमां प्रवेश करसुं अनेप्रजातेसर्वविद्याधरपण ताहरीआज्ञामानवा आवडो तेवारेंमेंविचाहुंजे एवि द्यादेवीओ तथाचक्रवर्त्तिनीतक्रुाइ तेसर्वपुण्यानुबंधी पुण्यनुफलठे पणएपुण्यानुबंधी पुण्यते वीतरागनेलेखे सुवर्णशंखलासमानठे अनेएरीतेंतो महारेविमलकुमरनीसायें दीक्षापणलेवायनही एमविचारुंठुं.

एटलामांसर्वविद्यायें महाराशरीरमां प्रवेशकस्यो अनेसूर्योदय थये सर्वविद्याधरेंम होटामहोत्सवेंसहित मनेराज्याजिपेककस्यो तेदिवसथीमाहरीआज्ञासर्वविद्याधरेंमस्त

कहीनसत्वकरिने तेतुं राजग्रहणकसुंठे तेपणअमे कांइकहेतानथी तेमठतातमें उठीउठीने अमारासुनटोने कदाग्रहकरोबो तेवातयुक्तनथी इत्यादिक सत्यनामादूत नो बोलबुंसांजलीने मोहराजानीखीजे महाभूढतानामे ते अत्यंतक्रोधवंतथयीने दूतनेकहेवालागीजे अरेदूततुं अधमपुरुषबो एहबुंअसमंजस सुंबोलेजेमोहराजादिकते जवजंतुनाकिंकर एउंबोलताकांइ एनेशरमआवतीनथी माटेएनेशिहाआपो.

इत्यादिक कठणवचन कहेवालागी तेसमयें सर्वमोहराजानासुनटो जूकुटीचहा वीने क्रोधेंकरी धमधमताथका सत्यनामादूतने हणवानेअर्थेंउठथा तेवारें सत्यना मादूतनो शरीरजयेंकरीकिंपायमान थयोथको कोइकरीतें तिहांथकीनाशीने तुरतचारित्रधर्मराजा आगलआवी कहेवालागोजे हेस्वामिमोहराजातो मदेकरीउन्मत्तथ योठे माटेतमने तृणनीपरंगयोठे पणतमारोकसुंमानतोनथी इत्यादिकवृत्तांतसांज ली चारित्रधर्मराजापण क्रोधायमानथयोथको रणजंनावजावी सर्वपोतानोलशकर लेइ मोहराजासाथें युद्धकरवानेअर्थें चाब्यो एटलामां मोहराजापण महोटाजश करें परवस्योथको चारित्रधर्मराजाना सैन्यनेसन्मुखआब्यो ह्वेतेवेदुसैन्यनो चित्तवृ त्तिनामा आटवीनेविषे माहोमांहे विविधप्रकारना शस्त्रेकरी महायुद्धथातेथकेडुष्टा निप्रायादिक मोहराजानासुनटोयें शुजानिप्रायादिक चारित्रधर्मराजाना सुनटोने प्र हारेंकरी. शिथिलअंगवंतकरताथका समस्तसैन्यनुं निर्मथनकसुं.

एमपोतानोलशकर जांगीयुंदेखीने चारित्रधर्मराजा जशकरेंसहित ओशरीने पाबो जैनपुरनगरमांआब्यो अने मोहराजापण जीतवंतथको पोतानालशकरेंस हित तेचारित्रधर्मराजाने चोमेरविंटीरह्योठे एवीतेंरीमने तेमार्गानुसारीतायें सम ग्रपणे चारित्रधर्म अनेमोहराजानालशकरनुं स्वरूपदेखाड्युं तेदेखीनेतिहांथी पा ढावली अनुक्रमेइहांदुंआब्योतुं अने मार्गानुसारीतापण महारेपठवाडेआवेठेतोति हांएघ्राणेंडीते विषयानिलाषनामा प्रधाननापांचेंदियरूप पांचपुत्रमांहेलोएकपुत्रठे एहबुंमने मार्गानुसारितायें ओजखाब्योहतो माटेएतमनेवर्जवायोग्यठे.

एहवाविचारनामापुत्रना वचनथकी सर्वथाप्रकारें जिहांसुधीबुद्ध घ्राणेंदियना संगनो त्यागकरवाना उपायनेचिंतवेठे तिहांसुधीमार्गानुसारीतापण तिहांआवीप होती तेहनामुखथकीपण तेवीजरीतें घ्राणेंदियनी उत्पत्तिसांजलीने बुद्धअत्यंतप पो तेघ्राणेंदियनो त्यागकरवामां उक्कथयो.

अनेमंदकुमरतो शुजंगताने अनुरक्तथयी जिहांतिहांसुगंधनो लोलपीथको नम तोफिरेठे एकदिवसें देवराजनीखी लीलावतीतेमंदनीउहेनथाय तेहनेघरेगयो तिहां

य करी पढेतमेजे आदेशआपसोतेहुं कबूलकरीस एहवाधिमलना वचनसांजली
 राजातथा कनकसुंदरी हर्षपाम्था अने पोतेनानाप्रकारना वृद्धनासमूह तथावेल
 सेलोरवाव्य इत्यादिकरमणिक वन्ननीजूमिनेविषे तंबुआपीने विमलकुमरनीसंधाते
 परिवारसहित सजापूरीने वाजिन्ननाटकनेविषे तत्परथकारह्या गामगाम मनुष्यमो
 कलीनेकधुंके जेजेडुःखीलोकदेखो तेहनेतेडीलावो पढेसेवकलोको गामगामजइ जि
 हांजिहांडुःखीलोकनेदेखे तेहांतेहांथीतेडीआवे हवेएक अटवियें एकमनुष्य उधाडे
 पगें अत्यंततापपढते कुथायें तृषायें ह्रीणथयेलोत्रयामवर्षें कोढी कंपायमानशरीर
 गलतेलोचने जरार्येकरीजाजखंडेअंग नाशिकामेजेकरीसहित बेसंगर्यीढे हाथपग स
 डीगयलाढे मस्तकेंलोचकखोढे समस्तप्रकारें सडीगयेलाजे लुगडानाकटंका तेणे
 करी शरीरहाक्युंढे एकांबली एकदंढ बेतुंबडा एकउननीपेंठीनोरजोहरण तेहार्थेध
 खुंढे ग्रीष्मकतुनामभ्यानकालनो सूर्यतेनातापेकरी तप्युंढेमस्तकजेहनुं जांबीढेएक
 साथजजेहनी नवो द्ववदग्ध काष्ठतेहनाखीलालसरिखीगईनढेजेहनी परसेवोअनेमेजे
 करीमलीनढे शरीरजेहनुं एहवोपुरुष रखडतोथको देखीने राज्यपुरुषेविचाखुंजे
 आपुरुषमहाडुःखीढे माटेएने राजापासेतेडीजइयें एहनुंविचारिने तेपुरुषपासेज
 यीपुठुंजे हेमनुष्य आउनाजानेतावढे आवावेडें उधाडेपगेंचालवानुंजनेसुंकारणढे
 तेवारेंते मनुष्यबोव्योजे महारेसिरआठकर्मरूप छेणदारढे तेहनाथीबुटवामाटे
 हुंमाहारायुनी आझायें एरीतेंफिरुंढे तेमाहारायुनापसायथकी जेणामांथीबूटोस ए
 मकहीफरी चालवामांमधुं तेवातसांजजी राजपुरुषेतेहने डुःखीजाणी हाथपकडथो
 तेवारेंतेपोकधुं माहरोवृथाकालक्षेपथायढे तथामहाराकार्यनीहाणोथशे एमकहीफ
 रीचालवामांमधुं तेवारेंबलात्कारेंराजानासेवकोयें तेहनेराजानीसजामांआएथो धवल
 राजा तथा विमलाराणीपासें तेडीआव्या एकुरूपवानहतो कुष्ठरोगवंतहतो माटेआ
 मोपडदोबांधीने तेपुरुषनीसर्ववात राजानाचाकरेंकहीसंजलावी एटलामां विमलकुम
 रेंपडवो उचोकरीजोयी तेपुरुषनेदेखी मनमांविचाखुंजे मनेरत्नचूडेएकांते कधुंहंतुंजे
 आवेवेडें बुद्धनामाआचार्यआवसे अनेतुंछखीजननो शोधकरावजे तेमाटे माहारा
 धारवाप्रमाथो एबुद्धआचार्यजढे एमजाणी विमलहर्षपाम्थोथको विचारवालागो
 जे अहोमहापुरुषोतुं रुपालुचिचवंतपणुं कारणविनाउपकारनुंकरवापणुं इमविस्म
 यकरीसहित विकस्वरमनेकरी तेपुरुषने नमस्कारकखो पुरुषेपणमनेकरी धर्मलाजरूप
 आशीरवाददीथो एरीतेबेहुजणानो नमस्कार तथा धर्मलाजथयो तेकोइयेंजाएथोन

यमग्रहणकरावसे एहवीबीकथकी नाशीगयोढे फरीविमलकुमरेंपुढ्युंजे एडुष्टमित्रो
नो त्यागशीरीतेंथाय तेवारेंगुरुबोव्याजे.

निर्मलचित्तनामा नगरनोस्वामी श्रेष्ठानिप्राय नामेराजा तेहनी एकछुदता अ
ने बीजी पापचीरुतानामे बेखीओढे वलीतेमनीअनुक्रमें एकसरलता बीजीअचोरी
ता नामे बेकन्याओढे तेजेवारेंएपरणसे तेवारें मायाअने स्तेयनोसंगसूकरो एहहुंसां
जली अयोग्यजाणी विमलकुमरेमने उवखीभूष्यो पढेधवलराजा अने विमलकु
मरादिक गुरुनीसाथें अन्यस्थानकें विहारकरिगया तेपढेहुंनगरमांआव्यो पणमेंपूर्वैध
णीचोरीओकीधीहती तेअपराधोनेलीधे हुंनगरनालोकोषी उपडवपाम्योथको स्वामि
वर्जितपणोकरा तेनगरमारहेवाने असमर्थथको देशांतरेचाव्यो मार्गमां कोइनगरे स
रलनामे वाणीआनीडकानेबेठो तेणेमने मारानामादिको सर्वपुढ्या तेवारेंमैपण
मारो यथास्थितस्वरूपकही तेसरलने कपटेकरीहुंपगेलागो पढेतेवाणीआयें माह
रापितानेनामे मनेकुलवंतजाणीने कहुंजेहेपुत्रतमें इहांमहाराघरनेविषे सुखेरहो.

मैपणकपटे करीने कहुंजे आजतमारादेखवाथीमने माहारापिताहुं दरीनण्युं
इत्यादिककपटनावचनेकरी वाणीआनेवशकहुं पढीमनेघरेतेमीगयो तिहांपोतानी
खी बंधुमतिनेकहेवालागोजे हेखीआपणे पुत्ररहितैयें माटेजाग्योदयथी आवाभदे
वपुत्रआप्युंजे एनेपुत्रनीपरें संजालजो एहहुंकहीने मनरेख्यो पढेते सेठनाघर
मां समस्तजेकांइ धनादिक पदार्थहता ते सर्वमनेदेखाड्या केटलाकदिवसपढे तेस
रलसेठनीबेहेन बंधुजानामे तेढीजागरणना ओहवनेअर्थें सेठनेतेडवावास्तेआवी
तेवारेंसरलसेठें मनेकहुंजे हेपुत्रतुंसावधानथयीने हाटमांशयनकरजे हुंजागरणकर
वानेअर्थेंजाउंते तेवारेंमैकहुंहुंतो एकलोइहांबीहुंहुं माटेघेरजयी शयनकरीश एह
हुंकहिनेहुंघेरगयो सरलसेठमित्रनेघेरगयो हवेमथ्यरात्रगथेथके महारास्तेयमित्रे म
नेप्रेखोथको हलबेहलवेघरथकीउठीने हाटउपरगयो तिहांधीधनजेइ किहांकबीजा
स्थानकनेविषे दाटीआवीने पाढोवयो तेसमयें पोरायतपुरुषेंमनेदीतो तेणेंमनेचो
रदाखलपकडयो तिहांघणाकलोकनो कोलाहलशब्दसांजलीने सरलसेठपण आव्यो
तेणेमनेपुढ्युंजे हेपुत्र एनुंसुंकारणढे तेवारेंमैकहुंजे हेपितातमाराविना घेरसुते
थके मनेनिडाआवीनही तेवारेंमैविचाहुंजे हाटेजयीने पितानीसुवानीपथारीनेविषे
जोकोइरीतेंनिडाआवेतो घणुंसारुं एमचितवीने घेरथीनिकली इहांसुथीआव्यो ते
वारेंहाटनाकमाडउघाडाज पडयाहता तेदेखीने विजलखोथकोबेसीरह्यो.
पणदैवयोगे एपोरायतलोकेआवीने चोरनीबुधीयें मनेजपकडयो एहहुंसांजलीने

संसारी पुरुषजो निरोगीहोय तोपण मिथ्यारूपमहाकोढरोगेकरी ग्रस्तबेमाटे को ढीआजजाणवा अनेसाधुजो बाहिरंगे गलित कुष्टीवंतहोय तोपणमिथ्यात्व रूपकोढ ना नाशपणाथकी निरोगीजजाणवा:

संसारीपुरुषजो नित्यप्रते मिष्टान्नवस्तुना नोजनकरनाराहोय तोपण विषयरूपमाग अनाजेकरी सदासर्वदा अतुसबे माटेतेनेचूखवंतजजाणवा अने साधुतो बा द्यदृष्टीये चूखेकरीहीणबे तोपण समतारूप अमृतना आस्वादेकरी हर्षवंतथका निरंतर तृप्तिवंतजाणवा.

संसारीजीवो यौवन अवस्थायें मदीनमस्तथकापण पंक्तिवीर्यिनो उल्लासपाम्या नथी तथाबेला पुत्र परावर्त्तरूप स्वजावरूप यौवनअवस्थाने अणपामताबे तथा ज्ञानादिक रत्नत्रयीउपजाववानेविषेविकलपणामाटे जरायें करीजर्जराथयेला शरीरवंतजाणवा अने साधुतो बाहेरअंगें जरायेंकरीजर्जरितबे तोपण आत्मस्वजावरूप यौवनअवस्थाने पाम्याबे माटेयौवनअवस्थावंतजजाणवा.

संसारीजीवना रुढानेत्रबे तोपण तत्वज्ञानजोवाने मीचेलीआखोजेहवा जाणवा अनेसाधुजो गलितचक्षुवंतबे तोपण तत्वनादेखवावालाबे माटेरुढानेत्रवंतजाणवा संसारीजीव घरमांफीरह्याबे तोपण दुःखेतरवायोग्य एहवीजवरूपअटवीमांथी अणनिवर्त्याथकाबे माटे निरंतर परित्रमणकरवाना आचारवंतज जाणवा अनेसा धुतो नित्यहर्षवंतथका विहारनाकरनार देशोदेशना विचरनार तोपण अप्रमत्तना मानगरना आशयपणाथकी निरंतरमुखआचारवंतज जाणवा.

एमसर्वबीजापण चारित्रादिकनाविशेष पणाथकी रुढीरीते विशेषेकरिजावितबे म नजेहनो माटेसाधुओनेज उत्तमउत्तमपदवीसंजवे पणसंसारीजीवोने संजवेनही केमके लोकोचरस्वस्वजावरूप लक्ष्मीवीठकुराड् तेरूपजेमुख तेनेविषेहर्षवंतपणो तेसा धुनेविषेजसंजवेबे.

इत्यादिक संसारनेसन्मुखपुरुषो तथासंसारथीपराइमुखपुरुषोनो स्वरूपते आ चार्यनामुखथकी सांजलीने राजादिकसर्व हर्षवंतथका आचार्यप्रतेकहेवालागाजे हे स्वामितमे कुरूपपणादिकनास्वरूपतुं घणोरुढो निरुपणकथुं पणहेस्वामिजो एहवोसं सारतुं स्वरूपअतिबिद्वामणोबे तोपणलोकतेहना आसकजावने केमनथीमूकता

हवेआचार्यकहेबे केहेराजन् एकविशालनामा गामनेविषे विचित्रप्रकारना खाद्या दिकवस्तुतथा धन रत्ननीखाणेतुंपूर्ण एहवुंमहादेवतुंमंदिरबे तेहांएकसारशुरुना मा मठनीस्वामीवसेबे तेनिरंतर तेजगामनारेहेवासी धृताराओनीसाथेंमले अनेपो

हवे संसारी जीव अग्रहीत संकेताने कहेते जे हवे माहारे मनुष्यगतिनगरीने विषे आ ववानो वातकडुंबुं तेसांजल आनंदपूरनामानगर तिहां अहंकारप्रबलना वंठकरूप अन्यराजारूपदाहीनीघटा तेहनामदने उन्मूलवामां केसरीसिंहसमान एहवो केसरी नामेराजाहतो तेहनी जयसुंदरीनामेराणी तेनगरमां धनोपार्जननामे शोठवसेते तेहनी धनमंजरीनामेस्त्रीनी कुह्नीने विषे तेजवने विषे जोगववायोग्य कर्मरूपगुटिकाआपीने जवितव्यताये मने अवतराव्यो.

हवे जवितव्यताये जे वारें पुण्योदयनामे मित्रमने दीधुं ते वारें बीजोपण लोचसमुद्ररूपमित्र मने दीधुंहतो ते वारपठे गर्जकालपुरोधये मने पुण्योदय अने लोचसमुद्र ए बेमित्रं करीसहित प्रसव्यो महारापिताये महोटा महोत्सवसहित धनशेखर एहडुं माहूरनामदीधुं हवे अनुक्रमें हुंमहोदोषयो ते वारें सागरमित्रना अनुजावथकी मनमां एवाविचाररूप विकल्पउपजेके संसारने विषे धनतेहिज सर्वथीअधिकवस्तुबे माटे कोइपणउपाय करी धननोसंचयकरवुं एहिजश्रेष्ठे केमके धनमजे जोगादिकसर्वमिले तथा धनरहित पुरुषते तृणधुलीसमान कहेवाय तेमाटे गमेते उपायकरवुं पण धनउपार्जवुं इत्यादिक चिंतवतोथको हुंसर्वकलाजण्यो व्यापारनाकाममां चतुरथयो.

एकदिवसें महारापिताने कडुंजे हेपिताजी तमारी आज्ञाहोयतो हुंव्यापारकरवा नेअर्थे देशांतरजाठं तेसांजली महारापिता दुःखितथको कहेवालागोजे हेपुत्रतुं ए कजअमाराप्राण अविर्लबनने जाकनीचूतपुत्रबो अने परदेशोजावुंतेतो सेकनागमदोषतुं हेतुचूतबे माटे हुंतुजने परदेशजवानी आज्ञाआपुंनही बलीदेशांतरजथीने धनकमावीआववानी कांइआपणने जरूरनथी केमके आपणाघरमां घणोडव्यहालविद्यमानबे माटेस्वेठायें धनखरची दान जोगादिक करीने इहांजरहो.

फरीमेंपिताने कडुंजे हेपिताजी धनउपाय्यांविना खरचकरताथकां समुद्रसरि खार्जमारहोय तोपणकूपामिजाय तोआपणीपाशेवली केटकुं कधनबे बलीजेपुरुष युवानअवस्थापामिने पोतेकमावतोनथी अनेपोतानापितानीज उपार्जनकरेली लक्ष्मी जोगवेठे तैप्राणीपोतानी मातानेजजोगवेठे एहवीलोकोक्तिबे तेमाटेमने परदेशजवानी आज्ञाआपो तोहुंनानाप्रकारनाउपायें धनउपार्जनकरी थोडादिवस मांपाबो घरेआवीस इत्यादिकवचनें करी माताअनेपिताप्रतें समजावी कोइकरितें तेहनी आज्ञालेइने दक्षुणदिशिनासमुद्रने विषे रद्याजेदेशोतेहांहुंगयो तेसमुद्रनाकिनारे जयपूरनामानगरनेसमीपें गयेथके हुंविचारकरवालागोजे हवेवाहणउपरचडी रत्नदीपेंजाजं अथवा चंद्रिकादिकदेवीअने रुधिरादिकना बलीदाने प्रसन्नकरी थ

स्वामि तेपोऽथात्मस्वजावरूप शिवमंदिरने पोतानास्वाधीनकरीलीधुंते तेहांसदगुरुरूप
 व्यवहारियानो प्रतिबोधअणपामतोथको जेआत्मातेहिज बठरगुरुजाणवो हवेते
 कर्मरूपधूर्त्तो नरक तीर्थच मनुष्य अनेदेवतानाआयुरूप चारजाजनआपीने चारगति
 रूप चारपाडानेविषे विषयादिकनी जिह्वाकरावेळे तेहथी हजारागेमेपीडाने अनुज
 वतोथको उद्देशपामेळे तोपणजीवनेसारुंजागेळे अनेरागादिक चोर नानाप्रकारनी
 विटंबनायेजीवनेफेरवेळे माटेहेराजन् सर्वसंसारीजीव मोहना उन्मादादिक कामणे
 करी परवशयका संसारनाडुःखने जाणताथकापण अजाणनीपरेंजटकेळे जोजैनगु
 रुरूप व्यवहारिओ आसंसारीजीवने संगतमूक्यानो तथा ज्ञानादिक कुटुंब पोषण
 करवानो धर्मोपदेशआपेळे तथापिमोहोन्मादरूप कामणेशीलथयोथको तेविह्व
 नाउनेज इष्टकरीमानेळे अनेते हितोपदेशनमाने माटेज्ञानीथको अज्ञानीकहेवायळे.

तेमांकोइक जधुकर्माजीवहोयते गुरुनोउपदेश रुमीरीतेजाणी मोहादिकधूर्त्तोनो
 तिरस्कारकरी स्वजाविक कुटुंबनो पोषणकरे तेपोतानी आत्मसंपदारूपलक्ष्मीनी
 समृद्धियें सहितसुखीथाय इत्यादिकदेशनासांजलीने वलीराजाकहेळे हेजगवन् तमारा
 जेवाजिह्वा बोधनाअपनारहोय तिहांजव्यजीव बोधपामेज एमांकांसंशयनथी पण
 हेगुरुजोतुमेकोनाउपदेशथी शाहेतुथी व्रतआदयुंतेसर्ववृत्तांतकहीनेअमने पवित्रकरो
 हवेआचार्यकहेळेजे हेराजन् तुमेंसांजलो पृथ्वीतलनामा नगरनेविपें शुजविपाक
 नामेराजा तेहनी निजसाधुतानामेस्त्री तेहनोबुद्धनामापुत्र तेथणोशुणपात्रळे हवे
 शुजविपाकनोनाइ अशुजविपाकनामेराजा तेजगतनेघणोचयंकरळे तेहनोपुत्र समस्त
 दोषतुंघर एहवोर्मदनामेळे हवेते बुद्ध अने मंदवेद्दु पित्राइनाइते क्रीडाविनोदकरतां
 अनुकर्म वधतावधतामहोटाथथा एकदिवसें बुद्धतो निर्मलमानसनामा नगरनोस्वा
 मी शुजानिप्राय तेहनीपुत्री धिषणानामे तेहने बुद्धनीसाथेपरणावी तेहनासाथें
 सुखजोगवताथका विचारनामापुत्रथयो. हवेएकदिवसें बुद्धअने मंदवेनाइ पोताना
 क्षेत्रनेविषे ललाटके कपालनामापर्वतेंगया तेहांबेविवरेंसहित नाशिकानामे शुफा
 प्रतेदेखीने तेमानजरकरवालागा एटलामां ते शुफामांथी निकलतिएक कन्यादीवी
 पळेते कन्यानोनामादिक पुढवालागातेवारें तेकन्याकहेळे.

हेउत्तमपुरुषो जेवारेंतमो असंव्यवहारनामा नगरथीनिकलीने एकेंडियनामा
 नगरें घणोकाजरहीने विकलेंडियनामानगरना तेंडियनामापामानेविपेआव्या तेवा
 रेंकर्मपरिणामनामनाराजायें प्राणनामाचाकर तमारासाथेजेजो चालनार तम
 नेसोप्योहता तेतमारोघणाकालनोमित्र आयुफामारहेळे हुंतेहनीशुजगंतानामे दासी

लेकदिवसे दशहजार सोनामोरपेदाकरी वलीकेटलेकदिवसे जाखसोनामोरथयो ते मजदशलाखपणथयी.

तेमजवली क्रोडसोनामोरोथवाना जाजनेअर्थे महारासागरमिने मनेप्रेरणाकरी तेवारंप्रवहणोलेइ मालथीनरी परदेशमोकब्या मांमवीनाकामचलाव्या नपुंसक त थागणिकाओनापोपकखा महाआरंजमय माठाव्यापारो प्रवर्त्ताव्या वलीपुणोदय तुं साह्यहतो तेहनाबलथकी क्रोडसोनामोरपणमेजवी.

वलीसागरमित्रेकहुंजे हजीतोरत्ननीरासी मेजववीजोइयें आक्रोडसोनैयाते वी गणतीमांठे तेवारंप्रवर्द्धमानजे तृष्ठा तेषेकरीमें बकुलनामा महाराससरानेकहुंजे हेपिताहुं रत्न दीपे रत्ननासमूहमेजववानेजाउंहुं तेसांजलीबकुजेकहुंजे हेपुत्रतुं कोटिध्वजथयो हजीतनेसुंओहुंजे जेवली रत्न दीपजवानोविचारकरेते इत्यादिकथणुं तेषेवाहुंपण मेकहुंजे हेपिताकाटीभरनेपण लक्ष्मीनाजाजनेअर्थे उद्यमकरतुं केम के उद्यमनेवशलक्ष्मीजे मयगुणाढ्यहोय सर्वांगसुंदरहोय तोपणनपुंसकहोयतोतेह नेजेम स्त्रीजोकपरिहरेते तेदृष्टांते निरुद्यमीने लक्ष्मीमूकीजाथते इत्यादिकवचने स सराने निरुत्तरवंतकरीने वलीबलात्कारंस्त्रीनी अनुज्ञाजेइने नानाप्रकारना क्रियापो करी समस्तप्रकारें वाह्यजरीने चाब्योथको रत्न दीपेंजइपहोतो तेहांनो निलकंठना मेराजाने खेमकुशलकेकरी प्रसन्नकखो राजापणमहाराठपर प्रसन्नथयो.

पढेअनेकप्रकारेकरी रत्ननाव्यापारनो प्रारंजकखो एकदिवसेकोइक अर्द्धगरठी स्त्री मारेघरेंआवीने मनेकहेवालगीजे हेधनशेखरशेव आनंदपुरनो केशरीनामेरा जानी जयसुंदरी अने कमलसुंदरीनामे बेछीओते पणतेनगरनेराजायें राजनीवां बावंतथको एहबुंविचाखुंके जोकादाच महारोकोइमहोटीपुत्रथसे तो मनेहणीने तेराज्यगादिनोवारेशथाओ एमविचारिने जेजेपुत्रतेहनाथरें जन्मेते तेहनेहणीनाखेते एकदिवसे गर्जवंति कमलसुंदरीराणी पुत्रहणवानीवीकेकरी हुंवसुमतिनामेसखीने शार्थेजेइ रात्रने समर्थेनातो तेदैवयोगें विषमअटवीनेत्रिषेजइपडी तिहांथापद जना वरादिकना पुकारशब्दसांजलीतेहने बीकेंकरी तेषेपुत्रजन्म्योपढे तेराणीपुत्रजन्म्याने अनंतरे तुरतमरणपामि तेवारेंहुंहुं:खवंतथकी रत्ननाकरंडिआनीपरे घणोयत्नेकरी पुत्रनेजेइ सख्यारानेसंयोगेअलुकमें इहांआवीने कमलसुंदरीनोजाइ निलकंठनामे राजानेआगल सर्ववृत्तांतकहीने पुत्रतेदनेआप्युं: . . . . .

हेननुंमरणसांजलीने राजाहुं:खपांथ्यो पणवेत्तकुमरनी उपमासरिखो जाणेज देखीने: हर्षवंतथयोथको तेहनुंदरिहवोनामआपीने तेपुत्रनेप्राणथी अधिकयत्नेक

चालोआपणोपण तिहांजइ कौतुकजोइयें जेहवेचारित्रधर्मराजासुंकरेठे एमकहीने
अमेवेहुजण तिहांगया तिहांविवेकपर्वतनाउपरेंरह्यो एह्वो अग्रमत्तनामानगरअमे
दोगे तिहांचिचसमाधाननामं मंडपनेविषे चारित्रधर्मनामेराजा बेवोहतोते परिवारें
सहित मने मारीमातायें उंलखाव्यो वलीसजाना सर्वलोकनोसमूह तेपणजुदाजुदा
नामोलेइने मार्गानुसारितायें उंलखाव्या.

तेवामां संयमसुजटपण तेहवीज अवस्थावंतथको आणीने चारित्रधर्मराजाने
सुजटोयेदेरवाडयो वलीमोहराजानी सैन्यनोआकराइपणुं तेसर्वचारित्रधर्मराजाने
सुजटोयेकसुं हवेतेसंयमसुजटनेराजा सजामांसंजालीनेजुएठे तेसमये घणाआयुध
वंत संतोषनामे दयानामे कृमानामे ब्रह्मचर्यनामे इत्यादिक सुजटठरीने संनिधबइ
थयी हुंकारशब्दमूकताथका राजानेकहेवालागाजे हेदेव आपणासंयमसुजटनेमोहा
दिकेंकवर्थनाकरीठेमाटे मोहराजाने सन्मुखलडवानेअर्थें अमानेआवेशआपोतो अमे
एककृणमात्रमां सर्वमोहराजाना सैन्यने कृणीकरीनाखियें माटेइहांहुकुमआपवाने
विलंबकरवुंनही केमकेवैरीने शिहाआपशोनही तोतमारीअखंमआज्ञाशीरीतेप्रवर्त्तसे
इत्यादिकपराक्रमना वचनसांजनीने राजायें सद्बोधनामे प्रधानने सन्मुखनजरकरी
पडेसद्बोध अने सन्मुखदर्शन एवेहुमाहोमांहेवातकरीने राजानेकहेठे जेहेस्वा
मि प्रथमतोराजाना सातअंगकह्याठे १ राजा २ प्रधान ३ मित्र ४ जंमार ५ वेश
६ गढ ७ लशकर एसातअंगराजानाकह्याठे तेमज एकठकुराइपणानीशक्ति बीजी उ
त्साहपणानीशक्ति त्रीजी मंत्रपणानीशक्ति एत्रणशक्तिनोबलाबल चिंतवीने पढेते रा
जानीसाथें जीतवानीइज्ञाकरियें साम दाम जेद दंन एमांहेथी जेयोग्यहोयतेउपा
यकरियें वली संधि विग्रह यान आसन वेधा आश्रय एरूपडगुणते राजानाअंग
चूतठे तेमांथीजेगुणे वर्त्तवायोग्यहोय तेगुणेविचारिने वर्त्तवो.

एहवीनीतिनी स्थितिठेमाटे सहसाकारीजलडवुंते युक्तनथी तोएनीसाथें संधी
करवासारुं कोइकदूतने पहेलाएनीपाशेंमोकलियें एमसांजलीनेराजायें तेवातप्रमाण
करी सत्यनामेदूतने मोहराजापाशेंमोकल्यो तेदूतचालतोथको अनुक्रमे सचिचवृत्ति
नामे अटवीनेविषे प्रमत्तनामानदोने किनारे मोहराजाना लशकरनोपडावठे तिहां
चिचव्याकृपनामामंरुपनेविषे परखदासहित मोहराजाबेवोहतो तेहने पोतानास्वा
मितुं कहेलोकार्थप्रगटपणे दूतेंआवीनेकसुं जे हेमोहराजा आचिचवृत्तिनामे अटवी
तेपहेजातमारीनथी तेमअमारीपणनथी एहनोस्वामितो जवजंतुजठे वलीआपणे
कर्मपरिणामादिकसर्वे जवजंतुनाजसेवकठैयें एवातसाचीबता तमेतेजवजंतुने कांइ

प्राणथीपण वल्लभएहवी मारी मयूरमंजरीनामंपुत्रीते तेआजजेमपिशाचवलगुंठो य तेममुखनाचालाकरति नीसासामूकतीथकी व्यग्रचिचकरीने बेठीहती तेहनीचिंता येहुंपीढाणीहुं तेवारेंमें तेहनेजप्रजोयीकथुंजे एहनामनमां परणवानीचिंताठे एहहुं सांजली मनेनमस्कारकरीने राणीबोलीजे हेतापसणीजी एवातसाचीठे केमके मयूरमंजरीनीवल्लभसखी जेजीजावतितेणे मनेकथुंहुंतुंजे मित्रनासमूहें परवखो हरिकुमरने एणोआजदीठोठे तेवखतथी एम्लानमुखवंतथकी विलखीथयीबेठीठे तेवारपठे राणीनाकहेवाउपरथी हुंमयूरमंजरीनो चित्रपटमांआलेखी कुमरनेआपीजाउंहुं.

हवेहेअशुहीतसंकेता तापसणीनामुखथी सर्ववृत्तांतसांजली हुंघणोहर्षवंतथको कुमरपासेजयीने सर्ववृत्तांतकह्योतेअणसदहतो हतोतोपणमेंसोगनखायीनेप्रतीतवंत कखो तेवारेंकुमर कांइकस्वस्थथयीने मित्रनासमूहें परवखोथको पोतानाघरेंआव्यो हवेराणीयेंपण पुत्रीनोअनिप्राय राजानेसंजलाव्यो पठे राजायेंमहोटा महोत्सवंकरी मयूरमंजरीने हरिकुमरसाथें परणावो तेवारें हरिकुमरते पुण्यनाप्रागजर्वेकरी उ पनोजेमयूरमंजरीनो समागम तेपामिने नानाप्रकारना जोगविलासने विलसतोथकोर ह्योठेतोपणमनेकृणवार वीसारतोनहतो अनेहुंतोलोचनसमुद्रनामे मातामित्रनावशथकी एमविचारुंजे इहांपणव्यापारमां अंतरायनीकरनार एहवी आकुमरनीसाथें मा हारे केहांथीसोबतथयी केमके एहनीसाथेंगोष्टीकरवाना विग्रहचिचथकी कोइपण जणसवेचवी जेवीइत्यादिक कार्यमां सामर्थवंत थयीशकतो नथी एमचिंतवतोथको थोडेथोडेतेकुमरनीसाथें मित्राचारानी समागममूकीने पोतानाकार्येमां आसकथयो थकोरत्नउपार्जनकरीहुंहर्षपामुं कोइनो विश्वासकरुंनही तथा रात्रेमुखेनिडापणकरुंनही एमउद्यमकरतां में नानाप्रकारना रत्ननीजातिनासमूह एकठाकखा.

एहवामां कर्मपरिणामनामेराजानीखी कालपरिणति तेणे एकथौवन अने बीछुं मैथुन एबेसुजटोमोकव्या तेमाहरापासेआव्या मेंतेबेहुसुजटोने आदरसत्कारें करीसहित थौवननामेसुजटने देहरूपघरनेविषे निवासआप्यु अनेमैथुननेकृदयने विषेथाप्युं पठेथौवननामे मित्रना अनुनावथकी हुंवांकीनजरकरीने मुखअनेआस नाविकाररूप अहंकारकरुं अने मैथुननामे मित्रनावशथकी सेकमागमे स्त्रीयोना जोगेकरीपण तृप्तिपामुंनही तेमचकुइंइयना परवशपणायकी जेजेस्वरूपवंतस्त्रीने देखुं तेतेस्त्रीसाथें रमवानीइहायें नवानवाप्रकारनी चेष्टाकरुं जोपण लोचनसमुद्रमित्र नाउपदेशथी इव्यखरचवाना जयथी मैथुननोसंग निषेधकरुं तोपणतेमैथुनना स्ने हनापरवशपणायकी हुंथोहुंइव्यआपीशकु तेणेकरी बालविधवा जीवारण नर्तार

लीलावतीनीशोकें लीलावतीनो पुत्रमारवानेअर्थे एकविषमिश्रितसुगंधिकवस्तुनापडि काने धरनावारणाना बारसांखउपरमूक्युंठे तिहांमंदकुमरें आवताज छजंगताना प रवशपणाथकी तेसुगंधनापुडीकाने सुंगवालानो तेदधीएहनेविषव्याप्यो तेपोकरी मं दकुमर एकदूषणमात्रमांहे मरणपाभ्यो एममंदनामरणनुंकारण घ्राणेंडिनासंगनो मागोविपाकदेखीने विरक्तथको बुदकुमरते पोतानीसाधुतानामेमाता अने छुजवि पाकनामेपिता तथाधिषणानामेस्त्री बली विचारनामेपुत्र अनेमार्गानुसारितानामे शाली तथाबीजोपण समस्तकुटुंबनेसाथेजेइने रुडागुरुपात्रोधीदीक्षाजेइ थोडाकाल मां समस्तसिद्धांतनोपारंगामीथयो तेथीगुरुयेंमने आचार्यपदवीदीधी.

तेमाटेहेधवलराजा एमहाराव्रतग्रहणनुंकारणकथं तेजहुंहुंइनामाआचार्यहुं इ ल्यादिकवेशनासांजली वैरागअने संवेगादिक दृष्टीवंतथको धवलराजा पोताना वि मलनामाकुमरने कहेवालागोजे आराज्यनोजार तमेग्रहणकरो अनेहुंसंसारथी सु क्तथवानेअर्थे चारित्रनेग्रहणकरीइ तेसांजली विमलकुमरबोव्योजे देपिताजीजोत मेमाहारावपर प्रेमनजरराखोबोतो धर्मनोविघ्नचूत तथा पापनुंकारणचूत एहवोजे राज्य तेहनेग्रहणकरवातुं मनेकांइपण प्रयोजननथी राज्यआपवाथी पुत्रनोहितवां ढकपणुंथाय एहवोतमे विचारताहशो पण हुंतोआगलथीज चारित्रव्रत ग्रहणकर वानी उक्तंतावंतहुं एहहुंसांजलीराजायें विमलकुमरनोजाइ कमलकुमारनेराजआ पी नगरमां चैत्यनेविषे अछाइमहोत्सवकरीने राजाअने विमलकुमरें तथाबीजापण घणानगरनालोकें बुद्धाचार्यपासेंथी दीक्षालीधी.

हवेसंसारीजीवकहेतेजे हेअगृहीतसंकेता तेबुइनामे आचार्यनीवेशनासांजलीने हुंचोरीनावशथकी कांइपणप्रबोध पाभ्योनही उलटोविमलकुमरने व्रतग्रहणकरवा नेअवसरें मेंविचाशुंजे रखेविमलकुमरमने बलात्कारेकरी दीक्षाग्रहणकरावे एहहुंजा एी तिहांथीनाशीगयो पठेविमलकुमरें सेवकोमोकली महारीशोधकरावी पण हुं किहयेंमथ्योनही तेवारेंविमलकुमरें गुरुनेपुठयुंजे हेस्वामि तमारीवेशनासांजलीने कोइसर्वविरति कोइदेशविरति कोइसम्यक्तिइत्यादिक सर्वलोकथथाशक्तियें प्रतिबोध पाभ्या धर्मेविषेउद्यमकरताथया पणमहारोमित्रवामदेवतो कांइपणप्रतिबोधपाभ्यो नही बलीहमणाते शाकारपोकिहांकजतोरह्योदेखायठे एहहुंपुठेथके आचार्यज्ञान प्रयुंजी कहेवालागाजे हेमहानाग्य जिहांसुधी एनीपात्रें मायाअने चोरीनामे बेडुष्ट मित्रांते तेहांसुधीए धर्मनोबोध पामशेनही हेमणापणएविमलमने बलात्कारें सं

रें हरिकुमरदेवतानेकछुंजे अपराधहमाकरो अपराधहमाकरो एहहुंसांजली देवता मने मारतोहोतेमूकीने समुद्रमांनाखीदोषो.

हवेहरिकुमर खेमकुशलेकरी घोडादिवसमां समुद्रनोपारपाभ्यो तेह्नालोकनामु खथी पोतानापितातुंमरण सांजली आनंदपूरेजयीने पोतानापिताना राज्यनेअंगि कारकछुं अनेमाहरो रत्नथीनरेलोवहाणतेमहारापिताने हरिकुमरेंदीधुं हुंतोचपलस मुद्रना कल्लोलेकरी ह्याणोथको जलचरजीवें नरकरतोथको सेकडागमे असाता ने अनुनवतोथको जवितव्यतानावशयकी मुआसरिखो सातमेदिवसें समुद्रनोपारपा भ्यो पठेवंदावायुना स्पर्शीथी सचेतनावंतथयो खुल अने तृष्णायेंपीमितथको इहा तिहांजमवालागो तेवारपठेकांइक वनफलादिकखातोथको धीरेधीरे फिरतो फिरतो कोइकनगरेंजइपहोतो.

तेहांमिष्याजिमानना वशयकी मेंविचास्युंजे एहवी माठीअवस्थायें पोतानेधरें अथवा ससरानेधरें केमजाउं माटेइहांजरही धनउपार्जनकरीने माहरेधरेजइश एह हुंविचारी वलीसागरनामा कुमित्रेंप्रेष्योथको विचित्रप्रकारना धनउपार्जनकरवाना उपायनेविषे प्रवर्त्यो पणपुण्योदयनाअज्ञावथी विशेषें धननीप्राप्तिकिहांपणथयीनही जोकरसणोना कर्मकरवाजाउंतो अट्टिषयाय जोकिहांचाकरीकरुतो प्रहारेकरी जाजरा अंगवंतथाउं अने गामादिकवाहनकार्यनेविषे प्रवर्तुंतोबलदप्रमुखमरणपामे एरोतेजेजे उपायने आलंबीप्रवर्तुं तेतेकार्य अनर्थनाकरनाराथाय तेथीकंटाजीने दैव उपरआसरोकरी पगपसारीनेबेसीरह्यो.

फरीसागरमित्रेकछुंजे अहोएमनिश्रितथको सुंवेसेठे धननाअर्थिपुरुष पोताना मातापितादिकनेपण मरणप्राप्तकरे सइकडागमे अकार्यकरे एमविचारी में गलेफा सोआपीलोकानेमारीनाखवो इत्यादिक अकार्यकत्वा पंथीलोकानेजुटीजेवुं एमनाना प्रकारें चोरीनाकर्मनी क्रियाकरवामांटी तथाजुवटुकछुंएमसेकमागमें माठाकर्मकरता पण एकफुटकलकोडी पाम्योनही तिहांवधबंधनादिक असातायेंकरी इःखनेवि षेरह्योथकोपण विचविचमां मैथुननीप्रेरणायें नीचजातिनीस्त्रीआसाथे वचननीचतु राइतोषणीजकरुं पणएटलोविशेषजे महारीपासेंइव्य जिलकुलनहुंतुं माटेमहारी अनिलाषाकोइ डेड चमरादिक नीचजातिनी स्त्री पणकरेनही

एकदिवसें आनंदपूरनगरना वन्नखंमनेविषे उत्तमसूरिनामेआचार्य समोसखा तिहांहरिनामेराजा परिवारेंसहित वांदवानेअर्थेगयो गुरुयेंधर्मदेशनाआपी तेवारप ठेराजायें गुरुनेपुठयुंजे हेसांमि हुंधनशेखरउपरअत्यंतप्रेमराखतोहोतोपणतेषोम

सेठेसर्वपोरायतनेवाखा तेथीपोरायतपुरुष ब्रह्मथया तोपणपोरायतेंकंधुंजे धनएषो जलीधुंजे तेंजिहांदाटधुंजेतेपण अमेदीतुंजे अने अमेसारीपेठेजाणुंजे एहिजचोरठे माटेप्रजाते एनीचोरीप्रगतकरसुं एमकहीमहारेसन्मुखजोधी बराबरमने ओलखीने जतारह्या पठेमेंविचाखुंजे एपोरायततोमने प्रजातेंजरूपकडसे माटेहमयाज ना सीजाउं एमविचारीरात्रतेदाटेकुंधनजेइनेनाठो.

द्वैवयोगेंरस्तामां तेहिजपोरायततेणे मने देखीनेपकडघो पठे खासडा अने ला कमी तथा सुष्टिप्रहारेंकरो जाजरोकरी निवढबंधनेबांधी चोरीनामुद्दासहित राजा नेसन्मुखजेइगया राजायें शूलियेंचमाववानो आदेशआपवामांड्युं तेटलामां ति हां सरलसेठेंआवी राजानेकंधुंजे हेस्वामी एमहारोपुत्र इत्यादिक विनतीकरी मने मूकाव्युं पण राजायें सरलसेठनेकंधुंजे हेसरलएताहरोपुत्र इष्टठे ताह्राघरमां राख वायोग्यनथी माटेताह्राकहेवाथीजीवतोमूकठुं पणअमेजएनेराखसुं एहकुंकही रा जायेंपोताना मंदिरमांदासकर्म कराववानेवास्तें मनेंराख्युं.

एकदिवसेमें कोइकविद्यानाबजेकरी राजानाजंमारमांथीधनचोखुं पणनिश्चंथकी स वर्षाप्रकारें महरोपुण्योदय खालोथयीगयो पठेपगनाजोनारपुरुषें कोइकरीतें मनेपक डीघणीविटंबनाकरीने मनेमारीनाख्यो.

हवेतेजव वेदवायोग्य कर्मरूप गुटीका कृत्यथयेथके जवितव्यतायें वलीबीजीगुटि काआपिने पापिष्ठनिवासनामानगरें मनेमोकव्योतेहांघणोकालसुधीरही सेकडागमेडुः खो अनुजवीने वलीतेहांथीनिकलीने स्त्रीवेदपणे नपुंसकवेदपणेकिहांकवली पुरुषवे दपणे विविधप्रकारनी जातिकुजादिकनेविषे अनंताकालसुधीं जवितव्यतायें मनेघणी रीतें विटंबीने एकदिवसेवली काइकमहाराठपर प्रसन्नथयी कहेवालागीजे हेआर्य पुत्रतेंघणाकठो अनुजव्या माटेहमयातहारोपुण्योदयनामा मित्रजुजनेआपुठुंतेहनेजे इनेमनुष्यगतिनामानगरियेंतुंजा तेसांजलीडुंचाव्यो एरीतेहेजव्यजीवो एवामदेवनो सं बंधसांजली माया चोरीपरहरो तथाबुद्धसूरिनोसंबंधसांजली घ्राणेंडियनोजयकरो अने घ्राणेंडियनासंगथकी उपमोजेअनर्थ तेनेजाणीनेसुखनीवृद्धिनेअर्थ एमाया दिकोठपर आसक्तथावुंनही.

एमउपमितिनवप्रपंच कथादारनेविषे माया चोरी अनेघ्राणें डियादिकनो विपाक देख्वाढवारूप त्रीजोअधिकारसंपूर्णथयो.

अनेपोतानो आत्माज सर्वने उपरवर्चमानपणेमानीनेएकांतपणे संसारीजीवनेपीडा
आपेढे चारित्रधर्मादिकोने त्रासपमाढेढे.

फरीअप्रबोध शिष्ये पुढ्युंजे हेस्वामि हमणासंसारीजीवकेवाप्रकारनोढे तेसांजली
सिधांतनामे आचार्यकहेढे जेहमणातोए उल्कष्टवैरीनूतजे मोहादिकोढे तेहने हि
तनाकारणकरीमानेढे वलीचारित्रधर्मादिकजे हितनाकरनार तेहने शत्रु पणेगणेढे
तेमजसागर अने मैथुननुंआसकठते जवचक्रमां जमेढे एमसामान्यप्रकारंतेहनेकथुं.

वलीहेपुत्र हेअप्रबोधतुजने विशेषप्रकारेकहुंढुं तेसांजल कर्मपरिणामराजाना जो
पणअनंतापुत्रोढे तोपण ढपुत्रोतो जगतनेविषे प्रसिद्धे तेहने नामो सहितवखाणेढे
पहेलो निरुष्टनामापुत्रे एकदिवसेकर्मपरिणामें तेहनेराज्यविधुं तेप्रकृतियेंकूढे
पापात्माढे दुर्जगढे कुरूपस्त्रीनासमूहेंपणजेहने नापसंनकखोढे सर्वथाद्युजअध्यव
सायेंकरी वर्जितढे शुजलेदयाने जाणतोनथी पांचप्रकारना विषय सुखनेजाणतोनथी
केवलपृथ्वीनेजारजूत एहवाप्रकारनो तेहनेदेखीने हर्षनेपाम्याथकामोहादिकोयें ए
मविचारुंजे अथमारोपाषनार एमचितवताथया तेमज चारित्रधर्मादिकोयें जाणुंजे
एथमारोशत्रुढे एमविचारीनेनासींगया वली राजसचिचादिकनगरना वसनारालोकह
र्षवंतथयाअने सात्त्विकमानसादिकनगरनालोकते शोकेकरीसंकुजितथया तेमाटे नि
रुष्टपुत्रनेमोहादिकेंविकलकखो तेथी विडंबितमानथयोथको राजनेविषे प्रवेशपण
पामे रुष्टमानथयो कर्मपरिणामनामनेराजा तेणेपापिष्ठनिवासानामानगरंमोकळ्यो ए
मनिकुंराजने माठीविधयें पाळ्यो तेथकी उल्कष्टकष्टनो स्थानकथयो हवेजे निरुष्टतेवा
हिरलोकें पारधी माळिमार सौकरिक वायुरिक जालनाखनार इत्यादिक कूरकर्मि जी
व जेहनोसर्वलोकोयें तिरस्कारकथुंढे तेसर्वअधमकर्मनाकरवाथकी आलोकने विषे
शोकडागमेंडुःखअनुजवीने पढे तेपुरुषानरकनाजानार होय एहनुंदेखाडनुंढे.

एकदिवसें कर्मपरिणामराजायें बीजाअधमनामापुत्रनेराज्यसोप्युं तेपुत्रपणखजा
वथकीनिरुष्टसखिजोढे पणकांइक धन अनेकामजोग तेणेकरी सहितढे धर्मिपुरुषो
नीरुडीरीतेंउपहासकहेढे अने देव गुरु धर्मेनीअवगणनाकरेढे पुण्यपाप अनेपरजो
कादिकनेमानतोनथी केवलसंसारिकसुखनेज सारपणेगणेढे पंचेंडियनापरवशपणा
थकी चांमालणीस्तरखी स्त्रीसाथें पणजोगसेवाकरेढे वलीनखावायोग्यने तथानपीवा
योग्य अगम्यादिकोनेइहेढे एमतेपुत्रपण मोहादिकोप्रतें पोषीने तथाचारित्रधर्मादिको
नेविटंबीने पोतानाराजानासुखनी गंधपणनपाभ्यो माटेरुष्टमानथयो कर्मपरिणामरा
जातेणे आदेशआप्योथको पापिष्ठनिवास्त नगरनेपाभ्यो एबाहिर लोकोनेविषे नट

ननीयाचनाकरं अथवा कोइकराक्रमे करी कोइकराजानेहणी तेहनुं राजलेजं अथवा कोइपर्वतनीगुफादिकमांप्रवेशकरीनेरसकुंपिकादिकलेइआहुं अथवा कोइसाथें वातचितकरं अथवा पातालखोदी इव्यकाहुं इत्यादिक नानाप्रकारेधन उपार्जनकरवा ना उपायनेविचारतोथको आगलजाउंनुं तोमार्गमांएक केसुडानोवृक्षकुंपजेसहित देखीने कोइधातुरवादिना वचनथकी निश्चेथी इहाधनहरो एवुंजाणीने उंनमोधरणें डाय नमोधनपालाय इत्यादिकमंत्रजणीनें जमीनखोदवामांमी तेष्ट्वीनातलामांथी हजार सोनामोरकरीनरेहुं एकत्राबाहुंपात्रनिकळुं तेहनें ग्रहणकरीने हुंघणोह र्वंतथयो.

वलीजोचनामाससुडजे महारोमित्रते बलवंतथयो पढेहुंजयपुरनगरमांगथो तेदां रहेताथका बकुलनामाव्यवहारीसाथें महारोपरिचयथयो तेणोकुलशीलादिकगुणोकरीसहित मनेजाणीने कमलिनीनामे पोतानीपुत्रीते मनेपरणावी तेहनासंघाते जो गनोगवता मनेषणादिवसो व्यतिक्रम्या एकदिवसें लोचसागरनामामित्रेंमनेकथुं तेथीमेंपणविचारुंजे अहोचुओतोखराजे हुंनिश्चितथको उदरपूरणाजकरहुं अनेधन उपार्जनकरवामां अंतरायनीकरनार एहवीएजोगनी विटंबनाते शाअर्थनी जिहांसुधीधनना ढगला जेलाकखानथी तिहांसुधीतो एसंसारादिकते मनेधनउपार्जवामां अंतरायनाकरनाराढे एहवोमहारो विलखोवित्तदेखीने महारेससरे बकुलेंमने कथुंजे हेपुत्रएमहारोधनादिक सर्वपदार्थ ताहाराजढे तेमाटेयथायोग्य सुखनानो गप्रतेंजोगव एधनउपार्जनकरवानी चिंताकरवेथीसखुं आपणनेकांइ धनखपतुंनथी तेसांनलीमेंकथुंजे हेपिताजोएमढेतोपणहुं छुदोमाहरोव्यापारकरीस तोमनेसंतोष उपजे एहुंकहीने मेंतिहांचुदाव्यापारनो प्रारंजकखो.

पढेलोचेआसकहतो तेणोकरीमाहारीधर्मवृद्धिनाशपामि इयाचावदूरथयो अने पापथीदरवापणुंपणदूरथयुं तेथीमें रशनाव्यापार केशनाव्यापार विपनाव्यापर दंतना व्यापार तथालाखनाव्यापार इत्यादिक व्यापारोप्रते एमपन्नरेकम्मदानोमाहुं प्रवर्थी एमनानाप्रकारना व्यापारेंकरी हजारसोनामोरपेडाकरी तेवारें बेहजारसोना मोरनी वांढायथी वलीसागरमित्र वृद्धिपाम्यो तेवारेजेथकी घणापापथाय एवाअर्हटा दिक अथमजातिनाव्यापारकरवामांइया तेमां जोजनादिकना स्वादतज्या वस्त्र अनेधर आचूषणादिकनाउपजोगने विशारीमूक्यो तथास्त्रीना स्नेहनेअणगणतोथको दिवसअनेरात्रे व्यापारनेविषेज श्रमकरतो व्याकुजथको पर्यटनकरं एमकरता केट

वानेअथै हितकार्ये अने अहितकार्येनो रुडोउद्यमवंतथयो तेवारें मोहादिकचोरोकेपा
यमानथयीने क्कोजनापास्या वलीराजसचिचादिकनगरोना वसनारलोकते हर्षवंतथ
या चारित्रधर्मादिकोना रोमराय उल्लसितथया सात्विकमानसनामेनगरादिकोमां महो
टोअोबवप्रवर्त्यो वलीएकदिवसें एराजायेपोतानुराज्यपामवाना उपायने वास्ते यथा
थेनोबोजनारसिदांतनामे महोटाउत्तमपुरुषनेपूढ्युं तेवारें तेषोकद्युजे हेमहाजाग्यवं
तसांजलजेजवससुद्धयी विस्तथयाळे विषयसुखयी पराङ्मुखथयाळे वलीजेहुं
चित्त मोहनासुखमांएकाग्रथुंते तेहवापुरुषनेपोतानाराज्यपामवाना उपायनुंपुढुं
युक्तजे तेमाटे तुंअतरंगराज्यनासुखनो इन्नारबो तोतुजनेउपायकहुंते तेसांजल.

प्रथमतोसद्गुरुनीसेवाकरवी वलीतेगुरुनोउपदेश रुढीरीतेविचारुं शास्त्रनाजा
वार्थमां सदाइंप्रवर्तुं शास्त्रोक्त क्रियाकरवी सज्जनपुरुषनी सोबतअंगीकारकरवी दू
ज्जनपुरुषनी सोबतढांमवी हिंसा मृषावाद अदंतदान अने मैथुननो त्यागकरवो
बाह्यअने अन्तर एबेजेदें परिग्रहनेढांमवो साधुनोवेशधारणकरवो नवकोटियें
विशुद्धआहार उपधि अने शय्यादिकेंकरी शरीरने कृणकृणोथापवो अने संसारनाकहु
आविपाकळे एहवुंचिंतव्रतुं पांचविषयनेजीततुं तथा सीक्षांय सत्य संतोष अने तप
इत्यादिकनी वृद्धिकरवी एहमांजअहर्निश उद्यमकरवो एरीतेंकरतां तुजने पोताना
शंज्यामां प्रवेशपणुंथासे तेमाटे अन्यासनामे स्वांगिकअंतरंगतुं सहाय ग्रहणकरवो ते
मज चारित्रधर्मराजातुं सैन्यतुजनेमिलशे अने बीजोताहरो वैरागनामेमित्रथासे तेबे
हुयेंसहितथको तेषोकरीपूर्वदिशिनां धारेंथयीने पोतानाराज्यमां प्रवेशकरतुं.

तेहमांवली मावेबाजु महामोहादिकोना सैन्यने आधारजुत ग्राम नगर आकर
पर्वतादिकोळे तेमूकीनेदृक्कणदिशिनाजागनेविषे चारित्रधर्मेनी सेनांनेरहेवानुत ग्रामा
दिकळेवलीएसर्वने आधारजुत चित्तवृत्तिनामा अटवीळे तेहनेठहडे पश्चिमदिशिना
विजागनेविषे निवृत्तिनामेनगरीळे त्यांगयाथीएपूर्वनाराज्यनुंफलथाशे तेमाटेताहरेचा
रित्रधर्मराजांनी सेनांने अतिवद्वजंकरी अने महामोहना सैन्यनेतजवेकरी उदासीन
तानामे राजमार्गेंचालवो जेपोकरीं अविद्विन्नप्रयाणथाशे तिहांवचमांएक अथ्यवंसाय
नामे इहआवशे ते कलुषितजावशकीथायळे तेस्वजावेंज मोहराजानालशकरने पुष्ट
करेळे अने चारित्रधर्मराजांना लंशकरनेपिडानेअथें थायळे वलीतेहिज अथ्यवसा
यनामेइहजो निर्मलहोयतो चारित्रधर्मराजांना लंशकरनेपुष्टकरेळे अने मोहराजाना
लंशकरने पीडाकरेळे तेमाटेतारे अथ्यवसायनामाइहने निर्मलकरवानेअथें ? मैत्री
जावना ३ अमोदजावना ३ करुणाजावना ४ उपेक्षाजावना ५ चारराणीअने थापवी

री तेहनेमहोटीकरवालागो हमएानेपुत्र यौवनअवस्थापाम्योळे एहरिकुमरते तुज ने आनंदपुरथको आव्योसांजलीने पोतानानगरनो वसनारजाणी अतिनम्रतापूर्वक तुजने तेडवानेअर्थे मनेताहरीपासेंमूक्योळे तेमाटेतमेतुरतचाजो एह्वोसांजलीनेहुं कुमरपासेगयो तेपोपणबहुमानपूर्वक पोतानानगरनीवातपूढवाथी मनेतेहनेतेहानो सर्ववृत्तांतकह्यो पढेतेकुमरनीसाथे माहरेनित्यपरिचयथयाथकी मित्रताथयी तेथी मनेजाइतुव्यकरी मानवालागो.

एकदिवसें वसंतऋतुयें मनेतेहीने हरिकुमर मित्रनासमूहपरवस्योथको क्रीडा नेअर्थे वनखंडेआव्यो तेहांअमेनानाप्रकारना विनोदजोवाने तत्पररह्याथैयें एहवा मां एकबुढोतापसणीतिहांआवी आशीरवादपूर्वकें कोइकस्त्रीनो चित्रितलेख हरिकुम रने हार्थेदेइने किहांकजतिरही तेचित्रितस्त्रीनारूपने जोतोथको हरिकुमरपण चि त्रलेखनीपरें स्तब्धथयीगयो तेवारें मन्मथनामामित्रेंकथुंजे हेकुमर सुंएकतानेकरी विचारकरेळे तेवारेंकुमरनुंआनतोतेचित्रमांजहुंतथापिते आकाररूपचित्रलेखने बुपावीनेपोतानोअनिप्रायकोइने संजलाव्योनही.

पण एचित्रकरनारानी चतुराइते आश्चर्यउपजावेइत्यादिक प्रत्युत्तरआप्या तेवारेंम न्मथ पयकेशर विभ्रमकपोलादिकमित्रोये विचित्रप्रकारनी परोलीथो अने संमस्या दिकनी वातोनारसेंकरी कोइकरों तेवातकुमरने विस्मृतजावेकरी

एटलामांवली एकमुहूर्त्तपढे चक्रवाकिनेजोइ तेदृथीतेचित्रितस्त्रीनास्तननीसमृति तेहनाइदयमांथयी पढेतेकुमरकिहांपणआनंदपामतोनथी तेथी सर्वमित्रोनेविस र्जिकरी मनेसाथेलेइ एकस्थानकें वेलीनाघरमांजयी शयनकरवालागो थांपणउभ रेतोमांजेममाढलीतडफडेतेनीपरें जोटतोथको माहरोकरेलो शोतलउपचार तेथीप ण कृणामात्र रतिपाम्योनही हवेते मन्मथादिकपणक्यांएक प्रबलवेसीरह्याहता तेपोयुग्नपर्यें तेसर्वव्यतिकरदीतुं पढेतिहांआवीने उपहांसेसहितकहेहेजे हेकुमर स्त्रोनेसेवेकरी आताहरोताप उपशमसे इत्यादिक चिकित्सानाउपदेशरूप मीसते एोकरो घण्टास्यविनोदकरवालागा तेवारपढे तेकुमरतिहां सर्वमित्रोनीसमूह पो तानोजेअनिप्रायहतोते प्रगटकरी तापसणीनेजोवानेअर्थेमनेमूक्यो हुंतेनगरने सन्धु खजाउंडुंएटलामां अर्थमार्गनेविषे तेतापसणी मनेमली में तेहनेनमस्कारकरीने चित्रनारूपनुंकारणपुढ्युं तेणेकथुं आजहुं निहालेवासारुं नीलकंठनामेराजाना-म दोजमांगइहती तिहांसिखरणीनामे राणीने चिंतायेंपीडितजोथीनेमेंतेहने चिंता उंकारणपुढ्युं तेवारेंतेणेकथुंजे

एवरिष्टपुत्रनागर्णकालथकीज मतिश्रुत अवधिरूपत्रयज्ञानेकरीशोजित अजरामरहृतो तोपण श्रीतीर्थिकरंदेवें ते अजरामरसिद्धांतनी लोकनेविषेख्यातिकरी प्रसिद्धकखो.

वलीएजगवान गर्णकालथकीज समस्तजावें मतिज्ञान श्रुतज्ञान अवधिज्ञान ए त्रयज्ञाने शोजित वली जन्मथकीज चारअतिशयेंकरिसहित लोकोचरगुणनासमूह नो समुद्र समस्तआश्रयनोकरनार एहवोसौजाग्यठेजेहतुं समस्तसुर अने असुरनाइ इदिकेंपूजित वली व्रतलीधाथीउपतुंठे चोथोमनपर्यवज्ञानजेहने धातिकर्मनोनाश करीने पांचमाकेवलज्ञाननेपाम्याठे कर्मनाह्ययथकी इग्यारअतिशयउपना वलोदेव तायें अोगणिश अतिशयकखा तथा आठप्रातिहायेंकरी त्रयसुवननी साम्राज्यनेप्र काशकरीठे वली पांत्रीसगुणोसहित योजनगामिनी सर्वनयनीउपजावनारीवाणीठे तेवाणियेंकरी धर्मउपदेशकरताथका पोतानेविहारेंकरी पृथ्वीतलने पवित्रकरेठे एह वाजगवानने नमस्कारकरवाधी मिथ्यात्वरूप अंधकारनोनाशथायठे मुक्तिमार्गनोरु डोप्रकाशकरीने धर्मरूपतीर्थनेस्थापेठे एपूर्वोक्तप्रकारने अतुक्रमेंकरी निवृत्तिनामेनग रीने पाम्योथको शाश्वतपोतानीसाम्राज्य सुखनेजोगवे एसां अतीत अनागत वर्तमा नएत्रणोकालना तीर्थिकरोतुंदेखाइतुंठे.

हवेएठपुरुषनो दृष्टांतसांचलवाथीपण अत्रबुद्धते परमार्थपाम्योनही तेवारें तेह नेसिद्धांतनामागुरुयें विचाररूपमनुष्यआपीने अंतरंगनगरेमूकीने एठएनी राज्यस्थि ति साहातदेखाइने प्रबोधवंतकखो.

तेमाटेहेराजा जेमनिकृष्ट अधम विमथ्यमोयें राज्यनेमातुंपाल्युं तेराज्यतेहनेकेवल उल्कष्टःखसहेवायोग्यजथयुं अने मथ्यमतोपालवाने सन्मुखपणाथी थोडाडःखनो देखनारथयो वली उत्तम तथा वरिष्ठ एवेदुयें रुढीरीतें राज्यपालवाथकी अनंतसुख नोदेवावालोथयो तेमज सर्वजीवोनेपोतानुंराज्य जेणेजेणेरुहुंपाल्युं तेनेतोसुखनो आपनारथयुं अने जेणे मातुंपाल्युं तेहनेडःखदेवानुंज कारणथयुं एरीतेंजगतमां जेप्राणी नानाप्रकारना सुखीडःखीठेतेहनुंकारणएहिजठे.

इत्यादिकदेशनासांचलीने हरिनामेराजाते यथायोग्यें पोतानाचावरूप राज्यपा लवानेविषे सन्मुखथयो पठेपोताना शार्दूलकुमरने राज्यथापी मयूरमंजरीआदेवे इ पोताना कुटुंबना अनेक समूहसहित संयमव्रतलीधुं.

हवेहेअगृहीतसंकेता हुंतोलोच अने मैथुनने परवशजमतोथको एकदिवसें को इकवन्नमांगयो तिहाअकूरेंसहितबिल्लीनोवृद्धदेखीने धननीवांढायेंकरी जूमीनेखोद वालागो. तेवृद्धनामूलमांथी एकनयंकरसर्पनिकळो तेषोमनेदंस्तो. तेथीतेनववेदेवारू

वर्जितस्त्री इत्यादि स्त्रीश्रोत्रेणोक्तं एमश्चकार्यकरतोयको लोकमाहलकास्पणानो धानकनूतदुंथयो.

तोपणहरिकुमरनेबलेकरी मनेकोइ परानवकरीशकेनही एवामासर्वदेशनेविषे था प्युंठेपराक्रमजेहंतुं वलीमहाबलवंत एहदुंहरिकुमरप्रतेंदेखीने नीलकंठनामैराजा चिंतातुरथयो के आश्चर्यजेहवीवातळे जेनगरनासर्वलोकने हरिकुमरें वशकखाळे व लीएहनोप्रताप दिनदिनप्रतेवथतोजायळे एहवोएहरिकुमरते मनेअपुत्रीश्रोत्रेणोने जोमाहुरंराज्यजेइमूकेतो दुंमुंकरुं एमविचारकरी पोतानासुबुदिनामेप्रधानने ठानोवो लावीने पोतानाऋदयनीवातकही वलीएहदुंकंठुंजे कोइकरीतें एहरिकुमरनेमारदुं एहवोदुकमप्रधाननेदीधो हवेप्रधानेपण अज्ञानना परवशपणाथकी तेराजानावच नने कबुलकरी घरेंआवीने विचारकरवालागोजे हाइतिखेदे धिःकारथाओ आराज नालोनेने केमकेएनीजकंतराजायें पोतानो पाजेजोपुत्रजेवो जाणेज वलीतेहने ज माइपणकखाळे एहवाहरिकुमरनेपण रागवर्जितथको हणवानेइहेळे एअसमंजस सरिखुंकरेळे जोपणलोनेकरीअंधथयो एहवोएराजा ते एमजाणतोनथी जेहुंअनर्थक रुंहुं तोहेपणमाहरेतोएकुमरने जीवतोजराखवो एमधारीने राजानोमागोअनिप्राय जेहतोतेप्रबन्नपणे हरिकुमरनेजइप्रधानेकह्यो.

तेवारपळे कोइनाखुदासायें मसजतकरी सुवर्णरत्नादिकेंकरी वाहणोजरीने मयूर मंजरीने साथेजेइ कोइपणनजाणे तेवीरीतें रात्रनेसमै वाहणेचडीने हरिकुमर पोतानादेशतरफजवालागो तेअवसरें व्यापारनालोचथकी हुंमहारादेशतरफजवाने अणइत्ततोथको पणहरिकुमरेंमने अत्यंतआग्रहथकी तेढाव्यो तेहांहुंपण एकव हाण रत्ने जरीने कुमर संघातेचाव्यो वायुसरस्वी गतिवंतवाहणे बेठाथका अने विचित्रप्रकारना कौतुकप्रतेंदेखताथकां जिवारेंअमे अर्धपंथेआव्या तेवखते सागरअने मैथुनएबेमित्रें मनेप्रेस्त्रोथको मंविचाखुंजे आश्चर्यकारी हरिकुमरनीए प्रमाणरहितरुई तथा साङ्घात इंजाणीनीपरें एनोमयूरमंजरीनामेखीळे माटेजोएहरि कुमरनेमारीनाखुंतोसर्वस्व माहरेस्वाधिनथाय एहवीमावीखुंधीयें ठजेकरीने महासमु द्रमांमै तेहरिकुमरनेनाखीदीधुं तेथीवाहाणमांहे लोकोनोकोलाहजशब्दथयो एहवोम नेअनर्थनोकरनारजाणीने महारोपुण्योदथ महाराथीदूरथयो अनेहरिकुमरनेतो पो तानापुण्योदयना महात्म्यथकी समुद्रदेवतायें उपाडीनेवाहाणमां मृक्यो अनेहुंतो क्लोणपुण्योदयमाटे तेसमुद्रदेवतायेंज अतिक्रोधथकी घणोमार आपवामांडधुं तेवा

तुरोधयकी तेहोबेवो हर्वेअकलंकें साधुनेपुठ्युंजे हेस्वामि तमोनेशोवैरागतुं कारण हतुं जेयकीतमो आवायौवन अवस्थामां व्रतअंगीकारकथुंजे तेसांजली मुनिराजबो ब्याजे हेकुमरं हुं तुजने महारो वैरागउपजवानुं कारणकहुंहुं ते सांजल.

हुंलोकोदरनामे गामनोवसनार कुलपुत्रहतो तिहांएकवारात्रें अग्निनीजायलागी तेहथीविकराल ज्वालाओप्रगटथयी तेहनाधुमाढाथी नगरसर्वढकाङ्गुं तेणेकरी नगरनासर्वलोक आकुलब्याकुलथया अने खिबालकादिकोनो कोलाहलशब्द प्रवर्त्यो तिहांपांगला आंधला नपुंसकादिक घणाकमनुष्यबलताथका पोकारकरवालागा.

लोकोनोधनजेइने चोरलोकोये घणालोकोने मुसाडया धूताराअने जुंटनाकरना र घणाहर्षवंतथया तेअवसरें प्रधाने पोतानावचननी शक्तिर्येकरी चोतराविषे एकमं फलआप्तेखीने नगरनासर्वलोकनेबोलावी कथुंके अहोनाइयो तमेआमंफलमांआ वीवेशो इहांतमनेबलवानीधास्ती बिलकुलनथी तेसांजलीने केटलाकलोकतोते मंम लमांजइबेवा.

अनेबीजातो उपना उन्मादनीपरें प्रधानतुंवचन अवगणीने तृण काष्ठयुता दिकेरी अग्निसमाववानेअर्थे प्रवर्त्या जेमजेमतेसमाववाना उपायकरे तेमतेम घृतादिकनेप्रयोगें अग्निअधिक वृद्धिनेपामे तेदेखीवली प्रधानेकथुंजे हेमुखों पाणियें करी निवारवायोग्यअग्नितेहने घृतादिकनुंसीचिचुंकरीने सीरीतेसमाविसकशो तोपण उ न्मत्तनीपरें तेप्रधाननावचनने निंदताथका फरीतेमजकरवालागा एहवामांहुंपण म हाराजाग्यनाबलथकी मंत्रीनोवचनप्रमाणकरी बलताधरनेभूकीमंफलमांपेवो एमजे पुरुषें मंमजनो आश्रयकसो तेतोबब्यानही अनेजे प्रधाननावचनअवगणीने मंमल थीबाहेररह्या तेपुरुषसर्वे बलीने नस्मनूतथया तेदेखीने मनेवैरागउपनुं तेहथीव तआदथुं एकारणहतुं तेतुजनेसंजलाथुं.

एहवासाधुना वचनसांजलीने लीधोतेपरमार्थजेणे एहवोअकलंककुमर हर्षवंत थको तिहांथीठरीने बीजामुनिराजने सन्मुखजाताथकां मार्गीमामनेपुठ्युंजे हेधनवा हन आसाधुनावचनथी तेंकांइपणजावार्थजाणुं मंंकथुंहुंतो कांइपणतत्वपांम्यो न थी तेवारेंअकलंकेंकथुं हेमित्र हुंएहनोजावार्थकहुंहुं तेतुंसांजल.

आसंसाररूपनगर तेहांमोहमयरात्रजाणवी तेमांराग अने क्षेपणापरिणामरूप अग्निजाणवी वलीतामसजावरूप धुमाफजाणवा रजोगुणस्वजावरूप अग्निनीज्वा लानो समूहजाणवो सोलकषायरूप बालकोजाणवा माणिलेदयारूप स्त्रीउजाणवी अने अत्रति अज्ञान संत्ववर्जितपणुं तेरूप पांगला आंधला नपुंसकरूपप्राणीजाण

ने समुद्रमंकेमनाख्युं आचार्यैकंयुंजे धनशेखरतो स्वजावेसारोजे पण एहना सागर अनेमैथुन एबेकुमित्रना परवशपणाथकी एणेअकार्यआदखुं तेजेवारें शुद्धचि चनामानगरनो शुजाशयनामेराजा तेहनी प्रधानतानामेराणीनी कुह्नीनेविषे निर्जो जता अने ब्रह्मव्रतीनामे बेकन्याओळे तेहनेपरणसे तेवारें सागर अने मैथुन एबे कुमित्रोनासंगथीमूकासे.

एमसांजलीने वलीकुमरेंपुठयुंजे हेमहाराज एहवा विचित्रप्रकारनाजीवहोयळे तेहनुंसुंकारण तेसांजली गुरुबोव्योजे हेराजन् कर्मपरिणामनामेराजा तेहनीकालपरिणतिनामेराणीळे तेबेदुने यद्यपि आसर्वजगतते संतानरूपळे परंतु अविवेकादिक प्रधानोएमजिने तेखीनरतारबन्नेजणने दुर्जन दृष्टिदोषनो प्रवादनजागेतेमाटे निर्बीज वंध्याना प्रवादनुंप्रवर्चनकखुंटे.

हवेएकदिवसें सर्वलोकनेहितकरनार यथार्थबोलनारा समस्तवस्तुना तत्वनाजाण एहवासिद्धांतनामेआचार्यने अप्रबोधनामाशिष्यें सर्व जीवोनेसुखदुःखनी प्राप्तिनुंकारणपुठयुं तेवारेंगुरुयेंकखुंजे हेवस्तुं सांजल जेजीव ज्ञानादिक शक्तियेंसहित चित्तवृत्तिनामे अटवीनेविषे पोतानाजावनी साम्राज्यलक्ष्मीनेजोगवे तेहने चारित्रधर्मनामे राजा हितनोकरनारथाय तेमाटेतेजीवनी सात्विकमानसनामानगर अने जैनपुरादिकनगरें वशवर्तिळे वली एक यतिधर्म अनेबीजांगृहस्थधर्म एबेचारित्रधर्मराजाना पुत्रोळे तथा एकसन्धकृदशन बीजो सद्बोध एबेप्रधानळे तथा सत्य अने संतोषादिक चारित्रधर्मराजाना सुनटोळे इत्यादिक जेकांइ परिवारळे तेसर्व तेसंसारी जीवने हितनुंसुठकथायळे.

हवेतिहां घातिकर्म अनेविषयकषायादिकचोर तथाप्रमादरूपधूर्त्तेपणवशेळेतेमां कर्मपरिणाम अनेमोह एबेलुंटनारोनानायकोळे तेमणे एकदिवसें विचारुंजे आपणा पराक्रमआगल संसारीजीवते सीगणतिमां तथा चारित्रधर्मराजातेपण सीगणतिमांळे एमविचारी संसारीजीवने पोतानास्वजावरूप महोटाइनावथकी विकलरूपकरीने चित्तवृत्तिनामेअटवीप्रते पोतानेवशकरी तिहां राजसचिचादिकनगरो वसावीने तेनगरो नोमहामोहपोतेराजाथयो अनेकर्मपरिणामराजायेंतो राज्यनोजारपोतानाज्ञानेविषे आपीने पोते संसारीजीवोकोरेजुंनाटक तेजोवाने तत्पररह्योळे पणकर्मपरिणामराजायेंतोसंसारीजीव तथाचारित्रधर्म राजादिकोते निश्चंकीबलवंतळे एहवीआवांकाकरीनेकोइकोइवखते संसारीजीव अने चारित्रधर्मराजादिकोने अनुकूलपणेप्रवर्त्ते पण मोहराजातो गर्वधमधम्योथको पोताना अहंकारेकरी जगत्नेपण तृणनीपरेमानेळे

कुमर जातिस्मरण ज्ञानपात्रो पढेकथुं हे जाइधनवाहन एउपदेशसांजलीने तेंकांइ एनो जावाथीजाणुं तेवारेंमेंकथुं हुंतोकांइपण जावाथीसमज्योनही.

तेवारें अकलंककहेते सांजल हेजाइ संसाररूप मंहोटीमदिरानी शालाजाणवी तेमांअनंतासंसारजीव मदिरानापीवावालाजाणवा अनेआठप्रकारना कर्मनासमूह तेरूपमदिरानाअंगजाणवा तथाकपायरूप तेमदिरानोरसजाणवो तेमां धातिकर्मनी प्रकृतिरूपमदिरा अनेआयुरूप पात्रजाणवुं तथाशरीररूप ध्यालाजाणवा पढिते मदिरापीधाथकी तेप्राणी विविधप्रकारनी कुचेष्टाकरेते एकेंडियादिकथी पंचेंडियना नवपर्यंत एकनीआदिथी मांदिने पांचविषयोलगण यथासंजवपयोसेवेते.

हंवेतिहां मद्यशालामां तेरप्रकारनालोकते तेहनानामकहेते ? असंब्यवहार सूक्ष्मनिगोदीनामें बीजा व्यवहार साधारणवनस्पतिरूप बादरनिगादनामें एणण सूक्ष्मवनस्पतिकाय जाणवा त्रीजा पृथ्वी अण्य तेउ वाउ अनेबादरवनस्पतिरूप जाणवा चोथाबेंडियजाणवा पांचमातेडियजाणवा उछाचौरेंडियजाणवा सा तमां असंझीपंचेंडियजाणवा आठमांनारकीजाणवा नवमांसंझीपंचेंडी तीर्थचजा एवा वसमांमनुष्यजाणवा झ्यारमांवली निःकायधीउपना चारनिकायना देवता जाणवा बारमां ब्राह्मणतेसाधुजाणवा तेरमां मदिरायेंवर्जित सिद्धनाजीवजाणवा.

इहांएसाधुते तेरप्रकारनालोकमाहेजा पहेलालोकनेमांहे अनंताअनंतकालसुं धी जवितव्यतानावशथकीत्रमणकरी तेवारपढि तेहांधी निकलीने बीजाइसप्र कारनालोकनेविषे अनंतोकालरही घणाप्रकारनी विटंबनाओ अतुजवीने वली तिहां थीनिकलीने बारमाजेदनेविषे चारित्रना अय्यवसायपामिने तेवारपढि एसाधुतेपोता नी अजदशानेवज्ञें बारमाजेदनाजीवजे साधुतेएहनेमब्या तेणेएसाधुने संसाररूपम दिरानी शालानास्वरूपने रुमीरीतेसमजावीज्ञानमार्ग तथाक्रियामार्गदेस्वामीने दीक्षा दीधी अनेसमजावरूप औषधनासेववाथी शेषघातिकर्मरूप मदिरानुं अजीर्णपणुंहेसे एएहनेजावाथीजाणवो हेअगृहीतसंकेता तुसांजल एरीतें जातिस्मरणज्ञानावसथकी तात्पर्याथीजेइने अकलंककुमरें मुजनेरुहीरीतेंसमजाव्यो तोपणमेंकांइ सर्दह्योनही.

वलीत्रीजामुनिराज पासेगया तेहनेनमस्कारकरी अकलंककुमरेंपुठुं जेहेस्वामि तमारावैराग्यनुंकारणमनेकहो तेवारें मुनिराजबोल्या जेअरहदुंदेवसुं तेमंहाकवै राग्यनुंकारणजाणवुं एहवुंसांजलीकांइकहसितथइ फरी अकलंककुमरें तेहनेजावाथी पुठेथके मुनिराजकहेते हे कुमरतुंसांजल.

संसाररूप अरहदुंतिहां राग द्वेष चिन्तनो जाव अनेमिथ्यात्व एचारकर्षणीजाणवा

पुरुष विटपुरुष जूवटानारमनार चोरीनाकरनार वेद्यादिक जेलोकोळे बहुलतायें
इहां तेवापुरुषोनो देखाडवुंटे.

तेवारपळेकर्मपरिणामराजायें त्रीजा विमथ्यमनामापुत्रने राजआप्युं तेवलीमोह
राजादिकनेविषे निरंतरआसकळे पणकोइकोइवारें चारित्रधर्मादिकोनेपण रुडीरितींजा
वेळे प्रकृतियेंजइकळे देवनीबुद्धियेंकरी सर्वदेवनेसेवे वलीसरलपणोदानादिककरेळे पुण्य
अनेपाप तथापरलोकादिकमानेळे धर्मनेवांळेळे पापयकीदरतोरहेळे तोपणामिथ्यात्वद
र्शननामा प्रधानादिकोथी त्वाणोथको पोतानेजोगववानी जूमिमांप्रवेशकरी शकतोन
थी एपुत्रनेसामान्यगुणवंतदेखीने कर्मपरिणामराजा किवारेक पशुसंस्थाननगरे तियें
चमांमोकळे वलिकेवारेक मानवावासें मनुष्यमांमोकळे केवारेक विबुधालयनामान
गरें देवतामांमोकळे एबाहिरलोकनेविषे राजाथो कृत्रियो ब्राह्मणो अथवावीजा
पणजे प्रकृतियेंजइकहोय धर्माथीहोय पणसजुरुनो संयोगपाम्यानथी तथासर्वज्ञदे
वनो आगमलेशमात्रनथीजाण्यो वलीसदगुरुनेसंयोगेंपण माठाग्रहनाग्रस्तपणायकी
यथास्थितधर्मना तत्वोप्रतें असर्दहताथका सावद्यदान चांझायणव्रत होम यज्ञादि
क कर्म धर्मबुद्धियेंकरीकरे इत्यादिक पुरुषानोइहां बहुलतायेंदेखाडवुंटे.

पळेकर्मपरिणामराजायें चोथो मथ्यमनामापुत्रनेराजाकीथो तेवलीप्रकृतियेंकरी हि
तकारक विवेकनोजाण अने चारित्रधर्मराजादिकोने पोतानाहितकारीजाणीं ते
होने आगेवानकरी मोहादिकोने शत्रुसरिखाजाणीने कांइकपीडेळे तेवारें मोहादि
को कांइकम्लानमुखवंतथया अने चारित्रधर्मादिको उल्लासवंतथया जोपण धर्म अ
र्थ अने कामनेसेवेळे तोपण धर्मनेजबहुमानकरेळे मोहनेजपरमार्थपणुंजाणोळे ते
द्वीशक्तिनाअजावेंपण यथाशक्तियें मोहादिकोप्रतें ताडनाकरेळे इंधिनासमूहने
धीरेधीरेदमेंळे कषयादिकोतुं जीतवापणुंकरेळे तेहांसिद्धांतनामा महोदोउत्तमपुरुष
सर्वराजनीस्थितिनोजाणोळे तेहनेपूढी निर्णयकरीने केटलीक पोतानीराज्यनीस्थि
तिमां प्रवर्चमानथयोळे पराक्रमरूपवीर्यिनी शिद्धाने अनुसारेकरी एपुरुषें केट
लीकपोतानी आत्मसचारूप जोगववायोग्यष्टध्वीपामिने कांइकपोतानाराज्यमां
सुररूपवर्षिकाने वशकस्यो एरितींते मथ्यमगुणेकरी कांइकसंतुष्टमानेळे तेहने कर्म
परिणामराजायें विबुधालयनगरें देवतानीगतिमां मोकळ्यो इहांसम्यक्दृष्टीश्रावको
जेपोयथाशक्तियें व्रतानेअंगीकारकसाळे एहवारूडापुरुषोतुं देखाडवुंटे.

हवेकर्मपरिणामराजायें पांचमा उत्तमनामपुत्रने राज्यदीधुं तेस्वजावथकीज मो
हादिकोनोअर्थसकरनारोळे अनेचारित्रधर्मादिकोनो पक्षपातीळे पोतानुंराज्य पाळ

एकांशक अजीर्णशीतपत्रं सन्निपातबे तेमाटेमहारुकहेतुं औषधसेवतोरहेजे एहदुं
शुरुनुवचनसांजली वैरागपामिने मंत्रतत्रंगिकारकसुं एहदुंसाधुना मुखशीसांजलीने
तेहनोचावार्थे अकलंककुंमर मुजने कहेवालागो.

संसाररूपमठ तेमांलोखदनाखीजानीपरें माहोमांहेअसंबंधेमिलेला सर्वजीव तेरू
पठोकरा तेमां १ प्रमाद ३ अवरिति ३ मिथ्यात्व ४ कषाय ५ योगएनामे एपांच
मनुष्य कुटुंबीजाणवा जोएपांचेवैरीजुतबे तोहेपणमोहनावशथकी जीवएहने हित
कारीकरीमानेने तेहनुंदीधुंजे कर्मरूपजोजन तेणेकरी स्वजावैविकलकखा अने
अनाजिगृहीतमिथ्यात्व तेरूपसन्निपातें पीमाणाथकां एकेंडियादिकनेविषें त्रमणक
रवुंते. विविधप्रकारनी चेष्टाजाणवी.

केटलाकवली माठोआजिनिवेशक मिथ्यात्वनाउन्मादे पीड्याथका उत्सूत्रप्ररूप
णारूप धर्षरादिकेंपीडायबे एहवाप्रकारनुदुं तेहने जवितव्यतानावशथकी शुरुरूप
वैद्य तेपोसम्यकरूप औषधनाप्रयोगेंकरी सचेतनावंतकरीने सर्वप्राणीना कर्मनाउ
न्मादनुं यथार्थस्वरूपकसुं वलीकर्मरूपअजीर्णनो नाशकरनार एहदुं संयमरूप
औषधदीधुं एजावार्थेअकलंके कसुंते सांजलीने मतेमांशीकांइपण अवधासुंनही.

हेवेषांचमांसुनीने आगलजश्नमस्कारकरीने अकलंकेवैरागनुंकारणपुठुं तेवारेंते
मुनि कहेबे जेहेराजपुत्र सांजल शुरुनीकहेली विचित्रप्रकारनी देखामुवामयीएककथा
सांजलीने हुंवैराग्यपाम्यो तेथीमें व्रतग्रहणकसुं तेकथाहुंतुजनेकहुंतुं.

वसंतपुरनगरनारहेवासी १ चारू ३ योग्य ३ हितज्ञ ४ मूढनामेंचारवाणिया
हता तेडुःखेंतरवायोग्यसमुझे रूमीपरेंओलंगीने रत्नउपार्जनकरवानेअर्थें रत्नदी
प्रप्रतेंपाम्या तिहांचारूतोपोतें रत्नपरीहानेविषे निपुणहतो निरंतरउद्योगेकरीनेघणा
बहुपूजा रत्नने उपार्जनकरवालागो अनेजे योग्यनामावाणियोहतो तेतो रत्ननीप
रीह्याप्रतें जाणतोथकोपण क्रीडानोविनोदपणुं तेहनाउपर आसक्तथको घणोका
जतेहमांज हेपकरतोहतो तेहथी थोडाकरत्नोउपार्जनकरतोहतो अनेहितज्ञनामा
जीजेवाणीयोतेंतो प्रोतेरत्ननीपरीह्यानजाणे तथावलीक्रीडामां आसक्तथको थोडो
जउद्यमकरे पणपरीह्यानजाणे तेहथी धुतारादिकेंकरी उगाणोथको केटलाककाच
नेज मशिरत्ननीबुद्धियेंकरी जेवालागो अनेचोथोजे मूढनामेंवाणियोहतो तेतोपोते
परीह्यापणबिजकुल करीशकेनही वलीव्यापाररूप उद्यमपणकरेनही केवलपूता
रादिकोसाथें नेलोथको काजगमावतोहतो.

हेवैचारुयेंतो थोडाकाजमां घणारत्नउपार्जनकरवानी प्रेरणापाम्योथको कौतुका

पठेद्योनेराख्याथी सुप्रसन्नचूतथयाथी तेदहनेविषे चारित्रधर्मादिकस्वांगिकराजाञ्चो
पुष्टीचूतथयाठे अनेमोहादिक चोरोना जेसमुदायते डुर्बलथयाठे.

वलीतिहांथी आगलेजाइश तेवारेंतेहिजमहाइहमांहेथीनिकलेली एकधारणारूप
महा नदीआवशे तेहनेस्थिरतारूप सुखनोकरनार वाहण तेरूपआसनेबेतेथके अ
तिशीघ्रगतिथेंकरी कोइकर्मादिकतनेहणेनही तेमाटे सावधानथयीने उलंघवी तेह
थीआगलवली एकधर्मध्यान एहवेनामे अत्यंतसरल दंभोदेखीश तेदंभेंकरी आगल
चालीसतेवारें बीजेंकरीसहित योगनामें महापंथमार्गपामिश्र तेमार्गेंथयीने आगल
जताथकां तुजने मोहादिकवैरीञ्चो सर्वअंतरिहूथाशे अने समस्तचारित्रधर्मादिकमि
त्रोते प्रकषेंकरीबलवंतथाशे तेहथी समस्तराज्यचूमि प्रगटथाशे वलीआगल शुक
ध्याननामेदंभोआवशें तिहांजताथकां तुजनेनिर्मल केवलज्ञानरूप प्रकाशथाशे ते
पठे बीजवर्जितयोगनामे महोदोमार्गपामिने विषमशत्रुने समाकरवानेअर्थे जेकेव
लीसमुद्धातनामे कर्तव्य तेप्रयत्नविशेषेंकरी मन वचन अने कायरूपयोगनामे त्रण
माठावैतालानेहणवा तेवारपडि शैलेसीनामेश्रेणीने आश्रयिने निवृत्तिनामेनगरनें
विषेजातुं एसर्वव्यतिकरो उदासीनतानामे राजमार्गने नही मूकवाथीज तुजनेथसे.

वलीतिहांजता यथावस्थित सर्वपदार्थने अर्थेंकरिसहित देखाडवावाली एहवीस
मतानामें योगनालिकाआवशे तेप्रतेंहृष्टीथापेथकेतुजनेसर्वपदार्थतुंज्ञानथाशे तेहथी
पगेंपगें पोतानीमेलेज यथायोग्यकार्यनेजाणीश इत्यादिक सिद्धांतनीकहि अवधार
वायोग्य हितशिद्धा तेहिज शिद्धानीरीतें प्रवर्चताथकां अनुक्रमें मोहादिक शत्रुनेह
थी तथाकर्मपरिणामनामें पितानेपणजीतिने मोहूरूपनगरप्रतें गयाथकां पोतानाआ
त्मस्वरूपरूप राज्यनीसारचूत शाश्वत आनंदरूपसुखप्रतेंजोगवी इहांविशेषेंकरी संयम
नाआराधकसाधु जेणेमोहमांजवांठांवांधीठे एहवा गणधरादिकतुंदेखाडवुंठे.

हवेठोवरिष्टनामा कर्मपरिणामनोपुत्र राजाथयो तेहनाआववाथी मोहादिको
हतपराक्रमवंतथया वली चारित्रधर्मादिको हर्षवंतथया जोपण उच्चमनीपरेंज एहनो
सर्ववृत्तांतठे तोपणएटजोविशेषठेजे एहनेप्रथमथीज सिद्धांतनीसार्थें परिचयहूतोमाटे
एसिद्धांतने पुढथाविनाज समस्तराज्यनी स्थितिने साधतोआव्यो वलीएहनाशुणेकरी
खेंचाणाथका बहिरंगजे गणधरनामेराजाते एनापगनीसेवाकरवानाजावनेपामे तेग
णधरने एचपकारीजाणीने एवरिष्टनामाराजाते सिद्धांतनेप्ररूपेठे पठेतेगणधरो सिद्धां
तप्रतेंपामिने पोतानीशकियेंकरी तेहना अंगोपांगने रुढीरीतेरचेठे यद्यपिएसिद्धांत

तोपदेश आपनार उपरें. देशधरे तेअणे कर्मपरिणामनामेराजाते दुःखंतरवायोग्य संसारसमुद्गमांनावे.

जोपणएहवाजीवोने किवारेक कोइकरीतें इव्यसाधुपणुं अथवा इव्यभावकपणुं उपजे तोपण तत्वनीसदहणानहोय माटेसमस्तप्रकारें जवानिनंदियका मोह रूपपुरुषार्थनेनसाधे एहवोनावार्थसांजलीने मेकांइकपरमार्थलीधो पठेहणमात्र तेहना आस्वादाने आस्वादनकरिने वली शून्यचिचनीपरेंवेतो.

तेवारपठिअमें ठाणुनीश्वरपाशेजयी नमस्कारकरितेमने अकलंककुमरें वैराग्य पामवातुं कारणपुढुं तेवारेंमुनियेकहुं हाटनीश्रेणीतुंदेखवुं तेहिजमाहारुं वैराग्यतुं कारणते फरीअकलंककुमरें तेहनावार्थपुढुं तेवारेंमुनिकहेवाजागा सांजलदेम हाजाग्यवंतपुरुषः

संसाररूपनगरमां जन्मनीपरंपरारूप हाटनीश्रेणीजाणवी तेमांनवजंतुरूप वाणीजोजाणवो वलीमुखअने दुःखनाजैवेंकरी जूदाजुदा विचित्रप्रकारना क्रियाणाजाणवा पुन्यअने पापरूपक्रियाते क्रयवक्रयपणुंजाणियें एमं पुन्यपांपरूप क्रयवक्रय करतथके केटलाकलाजनेपामेठे केटलाकजेटलो गांमोडव्येतेटलोजराखेठे जाज खोटपामतानथी अने केंटलाकहारीजापठे तेनगरनोमाहामोहनामे रंखवालोठे अनेकामक्रोधादिक तेहनासेवकठे तेकारणविनापण लोकोनेविटंबनाकरेठे.

हुंपणतिहानोज रेवासीवाणीयोहतो तेएकदिवशें एमहारोशुरुं तेणेसंम्यकरूप योगार्जनने प्रयोगेंकरी मार्गदेखाडीने मने पोतानामउनेविषे जाव्यां अनेहाटनीश्रेणीतुं असारपणुंमनेजाणव्युं पठे अनंतमुखनाधरसरिखी मोहरूपमदिरेंपदोचाड नारी एहवीदीहामने गुरुयेंआपीने कहुंजे पंचेंडियरूप गोखनीजारीने रुडीपरेंराख वाथी एदीह्याते तुजने महाअ्यानंदनी करनारीथाशे माटेएदीह्याते जेम कषायरूप उंदरेकरी मंसायनही अने नवनोकषायरूप विठियेंकरीपीडायनही तथाआहार संज्ञा विकरूप बिल्लाडीयेंकरी एहनोपराजवनथाय वली रांगदेषरूपसुअरेंकरी (हुकरेंकरी) उपडवनथाय महामोहरूप जंगलीबिल्लाडो (जंगबिल्लाडो) तेणेकरीनखवाय परिसह रूप दांसा अनेमह्वर तेणेकरीनदंसाय कुष्ठजिप्रायादिक मांकण तेणेकरीपीडायन ही चिंतारूपगरोलियेंकरी व्याकुलवंतनथाय श्रमादरूपसरडायेंकरी पराजवनपामें वली अविरतिरूपजुं (लीख) तेणेकरी विटंबनानपामे तथा मिथ्यात्वरूपतिमिरेंकरी आंधलीनथाय एहवीरीतें यत्नाकरीएदीह्यानेतुराखजे

एपूर्वेंकहाजेउपडव तेउपडववंतथकोजेहोयते वेदनायेंव्याकुलवंतथयी पंचेंडि

प शुटिकांनाहयथकी जवितव्यतायें बीजीशुटिकाखवरावीने पापिष्ठनिवासनामानगरना सातमां पाडानेविषे मोकळ्यो तिहांघणाडःखोअनुजवीने तेंत्रीससागरोपमाद्युपूरणकरी तिहांधीनिकलीने वली अनंतोकालद्युद्धी एकेंडियादिक नगरमांजम्यो तिहांअनंताडःखनोगव्या वलीपण महाराठपर जवितव्यता कांइकसुप्रसन्नथयी पुण्यो दयनामे मित्रआपीने मनुष्यगतिनामा नगरियेंजवानो आदेशकखो मॅपणतेहनासन्मुखें एवातअंगिकारकरिने मनुष्यगतिनगरियेंचालवामांइद्युं एरीतें लोननुंफल मैद्युननुंफल चहुंइडियादिकनेविषे आसकनुंफल रुनेप्रकारेंजाणीने बुडिवंतपुरुषें एह्नो जयकरवानेदृढपण्ये प्रवर्त्तुं.

एरीतेंउपमिति जवप्रपंच कथा धारनेविषे लोन मैद्युन चहुं
इडिनोविपाकवर्णन एह्वेनामें चोथो अधिकारसंपूर्णथयो

हवेवली सदागम जव्यपुरुष प्रज्ञाविशालानेसमह संतारीजीव अगृहीतसंकेताने संबोधनकरीकहेळे के हेअगृहीतसंकेता सांजल मानवावासनामा नगरनेविषे कर्मरूपशुटिकानुंदेवुं तेनाप्रयोगेंकरीने साह्वादानामानगरें जीमूतनामेराजानी जी लावतीनामे राणीनी कुह्नीनेविषे जवितव्यतायें मुजनेअवताखो तिहांसंपूर्णनवमास पूरे थयेथके पुण्योदयेंकरी सहितहुंजन्म्यो पितार्येंमहोदोमहोत्सवकरी घनवाहन एहनुंमारुंनामपाडहुं. हवेजीमूतनामेराजाने नारदनामान्धानोनाइळे तेहनीपद्मावती स्त्रीयेंपण माराजन्मनाअवसरेंज पुत्रनेजन्मआप्यो तेहनुंनाम अकलंकदीधुं पळेअमॅबेहुंजाइ अनुक्रमें वधताथका आठवर्षनाथया तेवारें कलाचार्यनीपासें समस्त शास्त्रनीकला जण्या पळेअनुक्रमे धौवनपाण्या.

हवेअकलंकतो हलुकर्मपण्याथकी प्रकृतियेंदयालु क्रमा सत्य संतोषादिकेंयुक्त परउपकारी गुणीनोरागी इत्यादिक अनेकगुणेकरीसहित हतो अनेहुंतो स्नेहवर्जित सत्केरिरहित पारकाडिडिनोजोनार एरीतेंनानाप्रकारना दोषनोआश्रयनूतहतो तोपणअकलंकते माहाराठपर घणोविशेष स्नेहराखतोहतो.

एकदिवज्ञेंअमें नंदनवननेविषे ऋढाकरवागयाहता तिहांएक जैनप्रासाद देखी मथ्यानसमयें बन्नेजणायें देवयात्राकरी तेवारपडिबाहरमंयेंआव्या तिहां जेणेअछमतिथीना उपवासकखाळे एहवाअनेकसाधुओ अमॅदीगा तेसर्व चूदाजू दाबेसीनेसिंदांतनी सिंशायथ्यानकरताहता एहवासाधुओजोइ अकलंककुमरें तेमनेनमस्कारकरी एकसाधुनेपासें धर्मसांजलवानेअर्थबेगो अनेहुंपण अकलंकना अ

पमाकडोपण उपड्ववर्जित शुक्लव्यानरूप चंदननेटाटणेकरी कर्मरूपरोगने नाशप
माडे पडेसुखेकरी उंचापगतीआउपरसीध्रपणेचडेढे तेमांटेएकहेलामार्गेकरी मनरूप
मरकटनेयलेकरी उंचपदप्रते पामतोथको तेहनीसाथेंतुंपण तेस्थानकप्रते आरोहिस.
तेवारपडे तेमनरूपमर्कट तथातेवानरानायूथनेवली तिहांजभूकीने शैलसीकर
एनामैं तेंकडेकरीतेंकीने अनंतआनंदमय शिवालयनामे मठमांजइयें एहवोशुरुयेंमने
मार्गकह्योढे माटेहमणाहुं मनरूपमर्कटनो राखवुंकुरुंबुं एहवुंसाधुपासेथी सांजली
ने अकलंककुमरें मने अनुग्रहबुद्धियेंकरी रुढीरीतें तेहनो जावार्थजणाव्यो हवेएवख
तेजेथयुंते हेअगृहीतसंकेतातुं उपयोगदेइने सावधानअइ सांजल.

पूर्वैवामदेवनाजवनेविषे बुद्धनामाआचार्यना चरित्रमांहे बुद्धिनापुत्र विचारें क
हुंहतुंके संयमनेघातकरवाना वैरअकी मोहराजा अने चारित्रधर्मराजा ए वेदुनेधुइ
अयुं तेवारपडे मोहराजायें चारित्रधर्मराजाने पराजव्योतेथी चारित्रधर्मराजानाशी
ने जैनपुरमांजइवेठो पडे पोतानापराजयपणाथी इःखपामीने चारित्रधर्मराजानी
साथें सद्बोधमंत्रीयें विचारकरवामांइधुंजे हवेआपणने शोउप्रायकरवो पडे
पक्कोविचारकरी सद्बोधनामा प्रधानबोव्योजे हेस्वामि संसारीजीवजेढे ते आपणो
स्वामीडे तेजिहांसुधी आपणाथीदूरडे तिहांसुधीशत्रुओ आपणने पीडाकरशे पण
तमेंकांइविषादकरशोनही केमके हमणाआचिचतृत्तिनामाजे अटवीडे तेथणीस्वहृद
खायडे माटेआपणो स्वामीपणहवे इहांथिनजीकजहशे एमजणायडे.

तोहवेकर्मपरिणामनामेराजानेपुढी कोइकमनुष्य तेहनेसन्मुखमोकलियें केमके
तेहनीपासेंघणो जावा आववाविकना परिचयेंकरी तेआपणने रुढीरीतेउजखसे एह
वोसद्बोधनुंवचन अंगीकारकरीने चारित्रधर्मनामैं राजायेंकथुंके आपणा एकसम्य
कदर्शन बीजोसदागम, नामा महोटोउत्तमप्रधान एबेप्रधान घणानीतिमानिपुण ना
ह्याडे तेमांप्रथमसदागमनेज मुकियें.

जोसदागमनावचनेकरी आपणाविषे रागवंतथाय तोपडेसम्यक्ततो महोटोडेते
हनेपणमूकवो पणहालतो सदागमनेज तिहांमोकलवोयोग्यडे एहीवोविचारकरी क
र्मपरिणामनामैं राजानेपुढीने मुजने धनवाहननाजवसां रह्योजाणने सदागमने म
हारापासेंमूक्यो पडेतेसदागमआवीने महारापासेरह्यो.

हवेसांजलहेजडे सदागमना सान्निध्यपणाना अनुजावथकी तेबघोसाधुनी कहे
लीवातसांजलीने अकलंकमने तेहनो जावार्थकह्यो तेजावार्थरुढीरीतें जाणीनेहुं श्रुत
ज्ञानपास्यो तेथीघणुंहर्षवंतथयो पडे अकलंककुमरें मुजनेसदागमने आश्रितजा

वा इन्द्रिारूपचोरजाणवा तेसुकतरूपइव्यनेमुसाडेडे पारखंमादिकोरूप धूर्त्तजाण
वा तिहांतीर्थकररूप प्रधानजाणवो ते तीर्थरूपमंजुलबनावी, देशनारूप शब्देकरी
लोकोने बोलाविने तीर्थरूपमंजुलमां बेसवानो आग्रहकरेडे तेमांकेटलाएक कव्या
णनावांठनार एहवा साधु साधवी श्रावक श्राविकारूप तेतो तीर्थरूपमंजुलने आ
श्रयीने अग्रियेंकरीरहितथायडे अनेबीजातो मोहनो उन्माद तेहनापरवशपणाय
की रागरूपअग्निने कामनोगादिक धृतनीधारार्येंकरी सिंचेडे तेवापुरुषरागरूप अग्रि
येंकरी जस्मनूतथायडे.

एहवाअकलंकना वचनसांजलीने मँतेहनेकद्युहेमित्र मुनितो वांकीश्रुक्तियेंकरीक
हेडे तेताहराकहेवाप्रमाणेजदशो एमतें शरीरिंतेंजायुं तेवारेंअकलंकेंकद्युं हेजाइ मु
नितोरुडीरिंतेंकहेडे पणतुं अज्ञाननाबलथकी एहनोनावार्थजाणतोनथी इत्यादिक
वात करताथका बीजासुनीने पासंगया तेहनेनमस्कारकरीने अकलंके वैरागपाम
वानुं कारणपुठयुं तेसांजलीमुनिराज बोल्या हेकुमर महारावैरागनुंकारण सांजल.

हुंमदिराशालामां मदिरानोपानकरतोहतो तेहांमने एकब्राह्मणें समजाव्योथको
वैरागपामिने व्रतआदयुं एमसांजली अकलंकेकद्युंजेहेजगवान एतमारोव्यतिकर
अमनेविस्तारसहितकहो तेवारेंमुनिकहेडे.

अनंतामदिरार्येंकरी संकीर्ण एहवी कामांधनामेशाला तेविचित्रप्रकारना मदिरा
येंकरीपरिपूर्ण तेमांलोकमदिरापिषेथके केटलाक पृथ्वीयेंलोटेडे केटलाकवलीजीने
करी कांइक आस्वादनकरेडे केटलाक नाशिकार्येंकरी कांइकसुंगेडे केटलाकनेत्रेकरी
कांइकदेखेडे केटलाकवलीकानेकरी कांइकसांजलेडे एमकेटलाक एकजविषयप्रतेंसे
वेडे केटलाकवली बे त्रण चार अथवाकेटलाकवली पांचेविषयोने समकाळेंसेवेडे
एरीतेंते मदिरार्यें विटंबितथका केटलाकखीनेकंठेवलगेडे केटलाकनाचेडे केटलाक
दंतेंते केटलाककूवेडे एमविचित्रप्रकारनी चेष्टाकरताथका जमताहता.

तेमांहुंपण विविधप्रकारनीचेष्टाकरतोहतो मदिरानापरवशपणायी चोरीकरुं प
रखीहरण इत्यादिक अनेक अन्यायोप्रतें करतोथको विचित्रप्रकारनी कष्टरूपकद
र्थना अनुभवतोहतो एकदिवसें ब्राह्मणेमने करुणानापात्रजेवोदेखीने प्रतिबोधदी
धो महोटाप्रयत्नेकरी प्रतिबोधीने ब्राह्मणकखो तेवारपठि अनुक्रमेवलीहुं साधुथयो
हजीपणतेमदिरानुं अजीर्णपणुं मनेविद्यमानडे पणगुरुनोकहो औषधसेववाथीते
नाशपामसे एमहारावैरागनुं कारणडे.

एवृचांतमुनीनासुखथी सांजलीने वैरागनोविकस्वरपणोउपनो तेहथी अकलंक

संघनीपूजा साधर्मिनीवात्सल्यता इत्यादिकसर्वशुभकार्यसूचीने हुं केवल अर्थ अनेकाम एबेवर्गमां लुब्धयथो एकदिवसें अकलंककना द्वाकाशिश्यकरी परवखा श्री कोविदनामात्राचार्य तिहांत्राव्या अकलंकना द्वाकणपणाथकी हुंवांदवानेअर्थे ति हांगयो तेवारें मोहअने परिग्रहकरीआसक्त तथा सदागमकरी वार्जित एहवो देखीने अकलंकेमने प्रतिबोधवानेअर्थे गुरुनेदेशनाविषे प्रेरितमानकस्यो तेवारें गुरुपोताना चरित्रनेकहेवेकरी सदागमनुवर्णन करवालागा.

निश्चयजुतनामा नगरनेविषे मलनिचयनामाराजा तेहनी मलानुजुतिनामेखी तेहना एककोविद अनेबीजो बालिश एहवेनामेबेपुत्रो तेहमां कोविदतो जातिस्मरण ज्ञाननाबलथकी पूर्वपरिचयवंत सदागमने जलीपरें उंजखीने परमवांठित बुद्धियेकरीसेवे तथापोतानाजाइ बालिशनेपण सदागमनागुणकहे पणतेमानेनही हवेएहोने कर्मपरिणामराजायें पूर्वजवनेविषे श्रुति(बिकान)नामे कन्यापरणावीहति.

एकदिवसें तेकन्यासंगदासेसहित एटलेसांजलवापणारूप दासजेचाकर तैणेकरी सहित मोकलीथकी स्वदेहनामापर्वतना मस्तकनामे शिखरनेविषे बेठिडरहाडे तेमाते श्रुतिनामाखीनेतोरखी पणसदागमनावचनथकी संगदासने अधमजाणी कोविदतो संगदासने दूरकस्यो पण बालिशायेंतो संगदासनेपणराख्यो तेवारपठि कोविदतो शुभ अशुभशब्दनाजेवनेविषे संतोष तथा द्वेषपणुराखेनही अनेबालिशतो संगदासने आसक्तथको अनिष्टशब्दउपरद्वेषराखे तथाइष्टशब्दउपरप्रीतिराखे.

एकदिवसें तुंगशिखरनामे बाह्यपर्वतनेविषे कोविद अने बालिश एबेहुकीमाकर वानेगया तिहांएकगुफामां किन्नरदेवतानायुगलतुं गीतसांजलीने कर्णेंडिनापरवशपणाथकी कोविदेंतेहने घणोवाख्यो तोपणतेहनी शिखमणअणमानतो बालिशते सांजलवानेअर्थे गुफामांपैठो तेवारेंकिन्नरदेवताना युगलेजाणुंजे अमारजेवानेअर्थे एत्राव्यो पठेक्रोधेकरीतेइष्ट किन्नरें बालिशनेहस्यो तेदेखीने कोविदेंतोवैराग्यपामि सदागमनेपूठी चरित्रलीधो माटेसांजलहे घनवाहनराजा तेजहुंकोविद पोतानाआत्मस्वजावथी उपनुंजे परमसुखते सदागमनी सेवनाथीहुंपाम्यो माटे बीजापण सुखनावांठनारें सदागमनीसेवा तत्परपणेकरवी इत्यादिकगुरुनावचनथी तथा अकलंकना आग्रहथी हुंचैत्यवंदनादिक कांश्कश्रुत जणीनेइव्यभावकनी कि यात्रादरी एरीतेंसुजने मार्गेंस्थापीने अकलंकादिक मुनीयें शोणित एहवाकोविदनामा आचार्य बीजेस्थानकें विहार करिगया.

केटलाकदिवसपठि वली मोह तथा परिग्रहना आसक्तथी में सदागमनोत्थाग

अने महामोहनामे राजाते पोतेकर्षणीनो स्वामिहजनोधणीजाणवो हवेते अरहद्दने फेरववावास्ते चारापाणी इत्यादिकें वर्जितथका सोलकषायरूप सोलबलदो निरंतरव हेढे अने तिहांहास्य शोक जयादिकते कामनाकरनारजाणवा तथा रति अरतिइत्या दिक अत्रतिजलेरूप परिपूर्ण तेअसंयमनावेंकरी जीवितव्यरूप कुवोजाणवो तेमां जीवनासमूहरूप घटीतुंयंत्र जाणवुं तथा इष्टयोग अनेप्रमाद एवेतुंवा जाणवा अनेसंवित्रमपणुं तथाविलासपणुं इत्यादिकएहना आराजाणवा मरणनामे पा णीनोकाढनारोजाणवो एदूथीपण विवेकिपुरुष जाणेढे मिथ्याजिमान एहवेनामे रेंटनीकुंडीजाणवी आत्माने अज्ञानरूपजे मलिनतानाव तेजलनीग्रहणकरना री परनालिकाजाणवी क्लेशकरीसहितचिच तेरूपस्वालजाणवी जोगनीवांढातेरूप पाणीनीनीक जाणवी जन्मनीपरंपरा तेखेत्रजाणवुं एकजन्मथी बीजुंजन्मपामुं ते रूपकीयाराजाणवा तिहांजीवपरिणाम नामें धानतुं वावनारोपुरुषजाणवो कर्मरूप बीजजाणवुं वली असत अने अज्ञाननामेचारकते पाणीपीवरावेढे तेथकीडुःखरूप धाननीपजे एहवाप्रकारना क्षेत्रमांडुंसुतोहतो तेवारेंएसूर्यसरिखामारायुर्यें मनेजा अतकरीनेकसुं जेहेअजाणतुंह्रिजआखेत्रथीउपतुं जे डुःखरूपधान तेहनाफजलो जोगवनारथयीस तेमाटेसावधानथयीने तावमतोब एअरहद्दनास्वामिपणानो त्याग कर तेसांजलीने मनेवैरागउपतुं तेथीकरी मेंतेहनो ममत्वजावमूकीने व्रतआदसुं ढे एहदुंसाधुनामुखथी सांजलीनेहुंतो शून्यचिचवंतथयो अने अकलंककुमरतो उ ल्लुष्टवैरागनेपाम्यो.

वलीचोथासाधुने नमस्कारकरी तेहना वैरागनुंकारणपुठपुं तेवारेंसाधुकहेवा लागा के जिहां अनंताढोकराओवशेढे तिहांडुंपणवशतोहतो एकदिवसें महाराकुं टुंबनूत पांचमाणस तिहांआव्या पणतेतो साक्षात् वैरीसरिखाहता पणमेंतेमने हि तनाकरनारकरीमान्या पढेएकदिवसेंते कुटुंबीपाचेंजणना आग्रहसहित सर्वेढोकरा आने जोजनकराव्युं तेजोजननावशथकीअमेंसर्वें चैतनेकरिविकलथया घहेलानीमा फक्त प्रवर्त्या वलीविचित्रप्रकारनी कुचेष्टाकरवारूपजे सन्निपातते वृदीजावनेपाम्यो घरघरो ताप सीतादिकथया सर्वनागलारुंधाश्रया जीव्हार्येंकंटकथया तेवारपढे जवितव्यतानेबलेकरी तथाविधमाठी अवस्थावंत मुजनेवेखीने आमहात्मामहा रायुरुतेणे औषधवेइने मनेसद्धकस्यो वलीकसुंके जेमणगरिबो विषरूपजोजनथकी सर्वेकष्टने अजुजवेढे तेमतुंपणएहवीज हालतमांहतो पणमें औषधनावलेकरी जुजने सावधानकस्यो तेमाटे आजथीमांदीने एकुटुंबनो विश्वासकरजेनही हजीप

इव्यस्तवनाउपदेशशकी घणाइव्यनोव्यय में कखोअनेकरुं माटे कोइकउपायकरी हुंएहनेविहारकराहुं एहहुंअ्यानकरी अकलंकमुनीने मंजइकहुंके हेसामि तमेंमुज ने शोकरूपकादवथी उइखो तेदानेकरी अनुग्रहोमुजने अनेहमणा तमारोमास कल्प संपूर्णथयो माटेसुखें विहारनोकार्यकरो नहीतो गुरुअमने उलंजोदेशे एहवोमेंक हुं तिवारें महारीकलुषतानो अजिप्रायेंजाणीने अकलंकनामेमुनि विहारकरीगया.

तेमनागयाथीज मंसदागमने विस्मृतकहुं तेथी मोह अने परिग्रह पराक्रमवंत थया तेपोकरीवली तेवीजरीतें महाआरंज महापरिग्रहमां आसक्तथयो तेसांजली ने अकलंकमुनिफरी मनेप्रतिबोधवानेअर्थे गुरुनीआज्ञामांगेथके गुरुकहेवालागाजे हे अकलंकमुनी एधनवाहनने ताराज्ञोकडामे उपदेशलागवानानथी जेमकानेबहिरो ह्योयतेनाथीकोइ वातसंजलायनही तथा आंधलाने नाटकदेखाइहुंतेजेमव्यर्थेथाय तेहनीपरे एहने प्रतिबोधकरवानां भ्रमपण निःफलथवानोडे:

एहहुंगुरुनामुखथी सांजलीने फरीपणअकलंकनामा मुनियें मनेप्रतिबोधकरवानो उपायपुत्रेथकेगुरुयेंकहुं जे सम्यक्तनामाप्रधाननी पुत्री विद्यानामाकन्याने जेवारें ए धनवाहन परणज्ञे तेवारें मोह अने परिग्रहनेत्यजी प्रतिबोधपामवाने योग्यथाशे एकामतो कर्मपरिणामराजा अने कालपरिणति स्त्री इत्यादिकने आधीनडे माटे कालना परिपक्वेशे तोहमणाए चिंतायेंकरीसहुं माटेहेसाधुतुं पोतानाअर्थेनेसा अ्यकर एहवागुरुनावचन सांजलीने अकलंकनामामुनियें मनेउवरेवीनाख्यो.

ह्वेसांजलहे कव्याणकारणी अगृहीतसंकेता पूर्वे रिपुंदारणना जवमां विच कृणानामे आचार्यना चरित्रनाअवसरें चित्तवृत्तिनामें अटवियें चित्तव्याहेपनामा मंनपनेविषे रहुंजे मोहराजाहुं सैन्य तेसमस्तप्रकारेंविमर्श अने प्रकषें वर्षेव्युंह तुं तेसर्वसैन्यआवीने महारेपाशेंरहुं तेवारपठि महामूढताना अनुजवथी हुंसंसा रनेविषेज आसक्तथयो अने मिथ्यादर्शनना वशथकी धर्मबुद्धियेंकरी पापकर्मकरुं वांढित शब्दरूपादिक विषयनेविषे हुंरागीथयो अनेअवांढितपदार्थउपर देशधरुं त था अजिमानगर्वअने हर्ष तथाविषादादिको पण पोतपोताना विषयनेविषे वीर्थ फोरववालागा शोलेकषायघणादीसथया इष्टाजिप्रायनामे राजानामोकलेला आ र्थेअ्यान रौड्अ्यान ते निरंतर एकठेकार्यें समाश्लिष्टपणोरहा ज्ञानावर्णादिक सातेराजाओ पराक्रमें वध्यायका व्यापीरहातेवारें कामदेवपण रतिविषयनो अजिलाष अने जोगतृष्णापंचेंडियादिक परिवारेंसहित मनेघणीविटंबनाकरे ते हनावशथकी में बजात्कारें परस्त्रीअोनेग्रहणकरी तीव्राजिलाषेंकरी पांचेविषयसेव्या

दिकंनी आसक्तिजावमूकीने आर्जवरूप उद्यमकसो तेपोतोकेटलेककाजें रत्ननाढग लाउपार्जनकरीने महानंदनगरेजथीने सुखजोगववालागो.

वलीयोग्यनामाबीजोवाणियो तेपोपणरत्नतो मेलव्यापण क्रीमादिकमांगमाव्या फरीचारुनाकहेवाउपरथी सारीपठेव्यापारनो उद्यमकरी रत्नपेदाकरी तेपणमहानं दनगरेपहोतो अनेहितझेपण घणाककालसुधीतो कांचमणिनेसंग्रह्या पणअंतेंकां चतुंस्वरूपजाणवाथी अणकरवायोग्यकार्य मॅकचुंएमविचारी तेपोकरी खेदवंतथ योथको चारूपासेथीकोइकरीतें रत्ननीपरीह्वासीखीने वलीमहोडोउद्यमकरी रत्नउपा र्जनकरीने महानंदनगरेजथी पहोतो तिहांसुखजोगववालागो.

अनेमूढनामा चोथोवाणीयोतो धुतारादिकोनीसोबतमां आसक्तथयी चारूनीहि तशिह्वाणे नमानतोथको विचित्रप्रकारना अकार्यकरवालागो तेहनेराजायें घणीवि टंबनाओकरी जेहनोपारपामियेंनही एह्वासमुडमांहेनाख्यो तेहथीघणाकालसुधी डुःखनोजोगवनारथयो एह्वासाधुनीकहेली कथासांजलीने अकलंकमनेकहेवाला गोजे हेजाइधनवाहन एकथानोजावाथीसांजल.

सूक्ष्मनिगोदरूप वसंतपुरनगरजाणवुं तिहांविचित्रप्रकारनी जवितव्यतायें यथा धीनामं चारप्रकारनाजीवोकसां तेचारवाणीआजाणवा अनेसंसारनोविस्तारतेरूप स मुडजाणवो अनेमनुष्यनवरूप रत्न ढीपजाणवुं नानाप्रकारनाविषयते कौतुकोनास्था नकजाणवा तेमांधूतारारूप कुतीर्थजाणवा अनेकुधर्मरूपकांचमणीजाणवा अनेत त्वज्ञानते रत्ननीपरीह्वाजाणवी वलीज्ञानदर्शनचारित्रादिकोने जिनोकधर्मरूप वाह णजाणवुं अने मोहूरूपनगरते महानंदनगरजाणवुं वलीकर्मपरिणामतेराजाजाणवो तेमां चारुनामेव्यापारीतेरूप स्थानकवंतसाधुजाणवा ते तत्वज्ञानेकरी ज्ञानादिकर र्त्नउपजावे अनेजिनधर्मना आश्रयथकी मोहूरुप्रतेपामे तेमज योग्यनामाव्यापारी रूप स्थानकवंत ते श्रावकजाणवा तेविषयप्रमादादिकनेविषे आसक्तडे पणसाधुने वचनेकरी तत्वज्ञानपामि विषयादिकनो आसंगोमूकीने महाआनंदनगरनेपामेठे.

अनेजेजइकपुरुषो तेतोहितइरूप स्थानकवंतजाणवाते विषयादिकें आसक्त थका किवारेंक धर्मरूपउद्यमने कोइकरीतेंपामे पणकुतीर्थियेंठग्याथका तत्वज्ञान थीविकलथका माठाधर्मनेउपजावी अणकरवायोग्यकार्यनाकरनारथका कोइवारेंपण साधुनेवचनेकरी तत्वज्ञानपामिने घणोकालेपणपोताना अर्थनेसाधेठे तथावली अ नव्यजीवो अने बद्धुलजविजीवोते मूढस्थानकियाजाणवा तेकेवल विषयादिक नेविषे आसक्त व्यसनादिकमां तत्परहाय तेपोकरी शेकडागमें अकार्यकरे अने हि

एरीतें आववाजाववानी परंपरायेंकरी कांस्कमहारी चित्तवृत्तिनामे अटवीनिर्मे लथयी तैवारपठिपोतानुं अवसरदेखी चारित्रधर्मनामैराजा तथा सद्बोधदिकने पू ठीने सम्यक्तदर्शननामै प्रधान महारापासैआववामाटे सद्बोधमंत्रिनी विद्यानामै कन्यानेसायें जेइ समययोग्यताजाणीने हुंजइश एहवोविचारकरीनेरह्यो:

एहवामाहुं जनमंदिरपुरनेविषे आनंदनंदननोपुत्र वैरोचननामैथयो यौवनअ वस्थामां धर्मघोषआंचार्यनी देशनासांजलीने सदागमनो परिचयकखो तैपोकरी जी वअजीवादिक तखनेवीर्योद्धासैकरी जाण्वा तेथी मनेकर्मपरिणामराजायें अपूर्वकर णनामै कुहामोदीधो तेकुहाडेकरी कर्मनीगांठचेदीने सम्यक्तदर्शननामा प्रधाननेजो युं तेहनादर्शनथी मने समस्तसंसारमां पूर्वकोइवारंपण अनुजबुंहुतुंही एहवो सम्यक्तप्रगटयो तेथी में कोइकलोकोत्तर प्रमोदेकरी शु-इदेव शु-इगुरु अमै शु-इधर्मप्रते साह्यात् उंजख्या तैपोकरी मोहादिकनारीगया.

तैवारमै श्रावकधर्म अंगीकारकरीने श्रावकनाकेटलाक व्रतग्रहणकखा जेपूर्वधन वाहनादिकना जवोमां अकलंकादिकने वचनेकरी मेंसदागम अने श्रावकपणुं इत्या दिकनी आराधनाकरीहति तेतो श्र-इशुव्यपणोकरीहति अनेइहांतो निश्चयथीश्र-इवं तहतो एरीतेंतेजवमां सम्यक्तनोमूलरूप जेश्रावकधर्म तेहने आराधिने तेजवरूपगो लीनो ह्ययथायथे वलीबीजीगोलीजेइकरीने सौधर्मनामादेवलोकें महोटीइदिवंत देवताथयो तिहांजयजयनिदा जयजयजहा इत्यादिक देवीनावचन सांजलीने ज्ञानो पयोगदीधो तेहथी वैरोचननो जवदेखीने सम्यक्तदर्शन अनेसदागम बेदुप्रगटया.

तैवारपठि शाश्वताअरिहंतना बिंबोनीपूजा जिनराजनाकव्याणिकोना उत्सवादि कइव्यस्तवप्रतें करवालागो बेसागरोपम कांइकउणा देवतासंबंधोजोग जोगवीने गुटी कांह्यथयथकें तिहांथी चवीने मानवावासनगरें मदननामैपुरुषनी रेणानामैस्त्री तेहनो कुंदलनामैपुत्रहुं आहेरजातिमांउपनुं प्रकृतिर्येजइक तथापापधीदरहुं इत्या दिकगुणो सहितथयो वली तिहांथी चवीने ज्योतिषिदेवताथयो तैवारपठि सम्यक्त अने सदागम एबेदुयेंमनेतज्यो अने मोह तथापरिग्रह एबेदुयें विंदिताथयो वली तिहांथीचवीने पंचेंद्रिय पशुसंस्थान नगरें देमकापणुंपाम्यो चलीजवितव्यतायें घणा कांजसुधी विचित्रप्रकारनारूपकरीने विटंबितकखुं.

एकदिवसें वलीमानवावासनगरें जवितव्यतायें सुजनेलावीने कांपिलपूरनो वंसु बंधराजा तेहनीधरानामैराणीनीकुखें पुत्रपणोउपजाव्युं तिहांवासव एहदुंमारुंनोमवी धुं अनुक्रमेहुं यौवन अवस्थानेपाम्यो पठे शांतिसूरिनामा आचार्यनीपासैथी विधि

यरूपगोखना बारणाथीनिकलीने रौड्ध्यानरूप अग्रिङ्कुमनेविषे अथवा आर्त्तध्यान रूप महोटाखामामांजयीपढे ,

वलीआशरीररूप आरमाने पांचेंडियरूपगोखने तेएकेकागोखनाबारणामां एके कविषनोवृद्धे तेजेजेवारें जीव वृद्धने सुंगेळे अथवादेखेळे स्पर्शकरेळे सांजलेळे ते तेवारें एजीव तेहनाविषयकी मूर्च्छितथको महोटीआपदानेपामेळे माटेविषवृद्धय की जीवने दूरजराखडुं एहडुंसांजलीने अकलकेंकडुं हेस्वामितमे एमनरूपवांदराने राखवानोउपाय घणुंरुडोकड्यो केमके जवांतरेंपणमुजने महारागुरुराजें मनरूपवां दराने राखवानोउपाय एमजकडुंहुतो एहडुंकहिनेवली जातिस्मरणज्ञानेकरीजे पूर्व ज्ञेजवेंचारित्रनोमार्गआवसोहतोते सर्वेनेजाणवामांहुतुं तेप्रमाणेसर्ववृत्तांत गुरुआ गलेकहीसंजलाव्यो मुनिराजेपण एजरीतेंप्रमाणकरीने फरीगुरुकहेवालागाजे.

हेमहाजाग्यवंत वलीपणमहारेगुरुयें मनेकडुंतेप्रमाणे तुजनेकडुंहुं तेसांजल आ शिवालयनामामठनेमार्गे शरीररूपधरनेविषे रुमलेस्या नीजलेस्या कापोतलेस्या एत्रणदासीळे तेमनरूप मांकडाने डुःखनीदेवावालीळे अनेएत्रणो जो मनरूपमांकडा नी परिचर्याकरनार करियें तोएमांकडानेंसर्वउपडवना धरसरिखीथाय तेमजवली तेजुपद्य अने शुक्ल एत्रणलेस्यानामे त्रणदासीथोते एमनरूपमांकडाने हितनीकरना रीळे तेमाटेएहिज एहनारङ्गणनेअर्थे थापवी.

हवेतेलेस्यारूप दासियेंज शिवालयनामामठना स्वामिपणानेअर्थें देहूरूपअच्यंत रघरमां परिणामनामा एकनिश्रेणीकरीळे तेपोकरीउपरचडायळे तेदाभराना वली ते ज्ञेश्यायेंज चित्तअध्यवसायस्थानक एहवेनामे असंख्यातां पगठीआरूप पाटीआक खाळे तेमांप्रथमनीत्रणलेस्यानाकरेला पगठीआनीश्रेणीयें चडतेथके एमनरूपवांद राने पूर्वोक्त विविधप्रकारनाउपडवेंकरी पराजवथायळे तेउपरेंवली तेजुलेस्यादिक त्रणलेस्यानीकरेलेली पगठीआनीश्रेणीनेविषे जेमजेमउपरेंचडे तेमतेम विषयरूप वि षयप्रवेशनो चपलतापणुं निवर्त्तिपामे ह्यथाय.

वलीपूर्वनाउपना कर्मरूपरोग तेरूपसमस्त उपडवो तैधर्मध्यानरूप शीतलवायु ति हांआवेळे तेहनाफरसवायकी रुष्यथाय वलीतिहां शम दम संतोष संयम सद्बोधादि क बांदरायेंशोजित एहवी धृति श्रद्धा सुखाशिका विवेदिषा जाणवानीइहा विज्ञप्ति स्मृ तिबुद्धि ह्यमादिक वांदरियें शोजित धैर्य वीर्य सौर्य गांजीर्य ज्ञान दर्शन तप सत्यादिक अनेकनानामर्कट तेणेकरी संकीर्ण एहवोविद्युद्धर्मनामे एकमहोटेवांदरे रूडोमहो टो घषावांदरांतुं एकयूथराखेजुंते तेयूथआवे तेवारें तेहनीसायेंजातोथको एमनरू

सत्प्रवर्तते आराधि देवतासंबंधीसुखअनुजवीने तिहांधीचवीने मनुष्यपणुंपाम्यो वली
तिहांपण देशविरतिपणुं पालीने चोथेंदेवलोकेंगयो एम सत्यक अनेसदागम तथा
देशविरतिना प्रजाव्यकी बारेदेवलोकोनेविपे देवतानामुखोने अनुजव्या तेवारपठि
जवितव्यतायें तेजववेदवायोग्य गोलीदेइने मुजने मानवावासनामा नगरनेविपे पुण्यो
दयकरीसहित मोकव्यो एम मोहनीयकर्म अने परिग्रह तथा श्रोतेंदियनुं संगल्यजी
ने वलीसद्दर्शन एकांतसुखनुं देवावालोजाणीने हेनव्योतमे सद्दर्शननेनजो सेवो.

इति उपमति जवप्रपंच कथा धारनेविपे मोह परिग्रह श्रोतें
दियादिकनाविपाकवर्णनरूप एपांचमो अधिकारसंपूर्णथयो.

हेकव्याणकारी हेअग्रहृदितसंकेता हवेआगल माहुरुंचरित्रकहुंनुं तेसांजल संप्र
मोदनामानगरनो मधुवारणनामेराजा तेहनी सुशालिनीनामैराणीनी कुंखनेविपे हुं
गर्जकालपूर्णेथये पुण्योदयें सहितजन्यो महारापितायें महारोगुणधारणएहहुंनुं
मदीधुं वली तेहिजनगरमां विशालनामे महारापितानुं मित्ररहेते तेहनोपुत्रकुलंधर
नामें तेहनीसाथें बालअवस्थाथीज मनेमित्रताथयी अनुक्रमें अमेवेदुमित्र यौवनअ
वस्थायें कलाचार्यनीपासेंथी समस्त कलाओसीख्याः

एकदिवसें आल्हादमंदिरनामा उद्यानेक्रीडाकरवाने अथेंगया तिहांस्वरूप अने
सौंदर्य वडेतिरस्कारकखोले देवांगनानासमोहनारूपने एहवीकोइकलीसखीसहित चा
लतिथकी अमेंदीठी तेहनारूपथी महारोचिचहणायो तेहथी तरलितदृष्टीयें फरीफरी
तेहनासन्मुखजोउं अनेतेहनेपण माराउपर रागउपणुं तेयोकरी वारंवार महारामुखने
विकारसहितनेत्रें जोतिथकी कटाहनाखतिहति तिवारेंकुलंधरें मनेविकारसहित
जाणीने महारामुखउपर दृष्टीकरी तेहथीहुंलजापाम्योथको आकृतिगोपवीने कुलं
धरनीसाथें धरेंआव्यो पणमहारुंचिच तेखीनेविषेमुकाणुं तेयोकरी अनेकविकल्पें
आकुलथको किहांपण साताउपनीनही एककष्टेंकरी तेरात्रमने युगरूपथइविति.

प्रजातें में कुलंधरनेकहुं केहेमित्र हमणाहुं वनमां जाउंनुं तेसांजली विस्मित
थको कुलंधरबोळुंजे हुंताहुरुंकुचेष्टितपणुं जाणुंनुं तेवारेंमेंपण महारामननो जा
वकहुंजे हेमित्रजो तेखीपरपोलीहसे तेवारंतोतेंपरखी एउसरखी अनथेनीखाण ते
हनेतोहुं स्वप्नमांपण इहुंनही अनेजोकुमारिकाहसे तिवारेंतो शेकडागमे उपायकरी
पण हुंतेहनेपरणीस माटेतिहांजयी निर्णयकरियें पठेअमें उद्यानमांगया तिहांचारे

एनि तेपणहर्षवंतथयो पढे सर्वसाधुनानायकनूतं कोविदनामा आचार्य सातमांम
हानुनावने नमस्कारकरीधर्मपुत्रवालागा तेवारैरुख्यै विस्तारसहित धर्मनुस्वरूपकहुं.

तेसांजलीने अकलंकमनेकहुंजे हेजाइधनवाहनएशुरुपासै समस्तप्रकारैसदागमवसे
ढे तेमाटेएमनामुखथकीकांइकपणश्रुतनोअन्यासकरियैतोमहारुद्रदय हर्षवंतथायः

एहवाअकलंकना अनुरोधथकी हुंकांइकनमस्कारादिक श्रुतप्रतैजण्यो अनुक्रमैकां
इक इव्यश्रावकना मार्गीनोजाणथयो अने अकलंककुमरतो जातिस्मरणेकरी उत्कृष्ट
वैरागपाम्यो पढेमातापितानेकहीने श्रीकोविदनामा आचार्यपासेथी संयमआदखुं.

ह्वेसदागमेकरीसहित मनेदेखीने ज्ञानावर्णनामेराजा ह्योचपाम्योथको महामो
हराजापासेजयीकहुंजे नव्यजीवितो सदागमनीसाथै मलीगयोढे इत्यादिकवात सां
जलीने मोहराजामहाक्रोधवंतथयो वली रागदेषादिक तथातेहनी सैयानामाणस
दोषेकरीपीडित सर्वक्रोधवंतथया ह्वेसंग्रामनेविषे उद्यमवंत एहवामोहराजाना स
र्वमाणसोने निवारिकरीने पोतानोपुत्र रागकेसरीनामेराजा अनेजोसगणरनोनाइ प
रिग्रहनामे एवेदुनेसाथेजेइने मोहराजापोतै महारीपासैआव्यो मँपणतेहने पूर्वना
परिचयथकी अत्यंत स्नेहनाधरकरीराख्या.

एहवामां जीभूतनामै महरोपिता परलोकैपद्दतो तेहनाप्रेतकार्यकरीने पढेहुंरा
जाथयो महारीआज्ञाप्रवर्त्तावी ह्वेसदागमतो मनेएहवुंकहेजे एसर्वपुजलिकसुखते अ
नित्यढे धन यौवन राजलक्ष्मीप्रसुखते सर्वरुणवारमां ह्यथथाय माटेएनावपरमोहकर
दुंनही इत्यादिक उषदेशमनेकहे अनेवली मोहराजातो एहवोउपवेशकरेजे हेजाइ
धनवाहन इहांतो मनगमता विषयसुखजोगववा कोपोपरलोकदीठोढे वली पुख्य
पापादिकोपणनथी जेमचारवाकमतवाला नास्तिक कहेढे.

पिवखादचचारुलोचनेयदतीतंवरगात्रितन्नते॥नहिर्जरुगतनिवर्त्ततेसमुद्रयमात्रमि
दंकलेवरं॥१॥ तथा॥ कालिंगनंशुजनिपीडितबाहुमूलो सुप्रोन्नतस्तनमनोहरमायात
ह्याः॥निह्योपवासनियमार्कमरीचिदाहैर्वैहोपशोषणविथःकुधियांकचैषः ॥१॥ एरीतै
नास्तिकमतनेविषे प्रेरणाकरे तेमजमोहराजानीसाथेआवेलो परिग्रहपण जंमारइत्या
दिकनी वृद्धिनेअर्थे प्रेरणाकरे एमतेत्रयोना जूडाजूडावचनो सांजलीने घणापरिचयप
णाथकीमोहअने परिग्रह एवेदुनोवचन प्रमाणकहुं अनेसदागमनुवचन अणवण्युंपढे
तेदिवसथीमांहीने मँ नमस्कार जाप देवपूजादिक जेसुकृतअनुष्ठानहताते मूकीदीधा.

तेवारपढे ज्ञानावर्णिकर्मनामै राजार्थेपण मनेआवीआश्रयो तेवारै मातामि
त्रोसां आसक्तथयोदेखी मने अयोग्यजाणीने सदागमदूरजतोरह्यो पढे सुपात्रदान

एहवीथकी धरप्रतें आवी तेवारपठि जवजिकासखीना मुखथी तेवातजाणीने हर्षपामतिथकी मेंराजानेजइकथुं राजापणतेसांजलीने हर्षवंतथयो तेवारपठि कुमरीने आश्वासनाद्यापीने हुंतमारीशोधकरवानेअर्थे इहांआवीहुं माटे एकुमरने एमा हारीपुत्रीनो पाणिग्रहणकरावो

एहवातेहना वचनसांजलीने कुलंधरेंआवी मनेकथुं मेंपणतेहनावचन अंगीकारक्या तेवारें कामलता हर्षवंतथयीने पोतानेस्थानकेगथी पठेंअमेंवनेजण पणप्रीतिवंतमनेथका धरेंआव्या हवेबीजादिवडें अमेवेहुजण उद्यानेगया तेसमेंयेंतिहां रत्नादिकलक्ष्मीयेंपूरित वैमाने करीसहित वलीमदनमंजरीना विवाहनीसामग्रीजेइने कामलतादिक कुटुंबीपुरुषोयें सहित कनकोदरनामे विद्याधरनोस्वामी तेपणपूर्वेंअवगया विद्याधरोथी इहांकार्यनेविषे कोइविग्रमथाजो एहवी आशंकाकरी सुरतसुरत विवाहानो आरंजकरी मने मदनमंजरीसाथें पाणीग्रहणकराव्यो अनेपणुं रत्नादिकइअनुंदायेंजो पण आण्युं.

एतलामां रूपेकवारमां पूर्वे अपमानपामेला एहवाघणाक विद्याधरोनाराजाओ तिहां युद्धनेअर्थे आव्या पणमहारा पुणोदयना अनुनावथी तेसर्वमनेदेखीने कहेवालागाजे एराजहंसयोग्यठे एहवीयुक्तिसहित क्रोधनिवारिने मने तथा कनकोदरने आश्वासनादेइने अनारह्या पठेंएसर्ववृत्तांत जाणीने मधुवारणनामाराजाजे महारोपिता तेपण सैन्यसहित तिहांआव्यो सर्वकुटुंब हर्षवंतथयो पठेंते. कनकोदरादिक राजाओपण माहारापिताने तथामने जणावी रजाजेइने पोतपोताने स्थानकेंगयां अमेपणमहाटे महोत्सवेंकरी पोताना नगरमांआव्या तेवारपठिहुं मदनमंजरीसाथें मनगमता देवतासंबंधी जोगजोगवतोथको विचरंहुं.

एकदिवसें महारामित्र कुलंधरने स्वप्नमांत्रणपुरुष अनेबेखीआआवीनेकहेठे के अहोकुलंधर गुणधरकुमरजे विचित्रप्रकारना सुखजोगवेठे तेसर्व अमेपांचजणना अनुकूलताना अनुनावथकी जोगवेठे एहवोस्वप्ननो जावार्थते मने कुलंधरेंकथुं तेवारेंमेंविचारुंजे अहोइतिआश्चर्य पूर्वे कनकोदरराजायें चारमनुष्योदीता अनेहमणालो कुलंधरेंपांचदीता माटेएमांसुंविजेदठे एहवासंदेहवंतथको कुलंधर अनेमदनमंजरीयें युक्त क्रीडाकरवानेअर्थे अब्हादमंदिर उद्यानेगया तेवखतें तिहांएककंदनामा महाकृषिदीतो. तेहनेनमस्कारकरीने परिवारसहित हुंधर्मसांजलवानेअर्थे तेसुनिराजपालेंबेठो तेवारेंसुनिराजेपण धर्मदेशनादीधी तेसांजलवाथी सभ्यक अनेसवागम एवेहुमाहरें पासेआव्या तेहथीमाहरो चित्तवृत्तिनामा अटवी निर्मलज

कखो अने सेकडागमे स्त्रीओपरएयो राजनीवृद्धिनी तृष्णयैकरी कर्मलावशयकी म
होडामहोटापाप प्रवर्त्ताव्या एहवामां मनेप्राणयकीपण अतिवद्वज एहवी मदनमं
जरी नामेमाहरीपटराणी मरणपामि तेवरें मोहराजाना शोकनामेसुजटेकरीहुंध
एोपीढाणो वलीतेशोकनावशयकीमस्तकपीटन रुदन विलापादिककरवाने प्रवत्यो
खानपानआजरणादिकसमस्तजोगवस्तुनोत्यागकखुं नीसासेकरी दिवसनिगमताहतो.

एवीरीतेंमने शोकैकरीपीमायमानथयो सांजलीने अकलंकनामंमुनि गुरुनेपुढी
मनेप्रतिबोधकरवाने अर्थेआव्या तेणेअनित्यजावनामय विचित्रप्रकारना उपदेशदी
धा पयजेमआखें आंधलाहोय तेहनेदीपकशाकामनुं तेन्यायनीपरें विफलनूतथया
फुरीमुनियैकखुं हेधनवाहन पंफितपुरुषोएमकहेढे के शरीरवंतनोजे जीवितव्यपणोढे
तेमरणनीजप्रकृतिढे केमके मरखुंसर्वनेढे माटेजेजेमाथी उत्पन्नथाय तेतेहनीप्रकृति
कहेवाय तोप्राणीमात्रनो जिहांसुधी आसोआसढे तिहांसुधीतेहने महोडोलाजवं
तकहियें माटेएअनित्यवस्तुनेविषे शोककरतुंयुक्तनथी इत्यादिक अनेकउपदेशना सां
जजवाथीमें शोकनेमंदकखो तथा मोह अने परिग्रहएवढेदुने दूरकखा तेथी महारा
पासैं सदागमआव्या तेहनासंयोगथी पूर्वजणेलो श्रुतसंजाखुं वली जिनराजनामंदि
रें बिंबोनी प्रतिष्ठाकरावी अने तीर्थयात्रा स्नात्रमहोत्सवादिक इव्यस्तवना कारणा
कराव्या वलीपरनेनयकरवो क्रोध करवो हीनपुरुषनीसोबत करवी मृषावाद्बोलवुं
चोरीकरवी खोटुं अनिमान धरवुं परस्त्रीनुंवांढवुं तथा परनाअवर्षवादबोलवा इ
त्यादिकमाठाकार्यनुंमें समस्तप्रकारें त्यागकखुं.

तथा दया अनुकंपादिक गुणनेविषे अनुरागपणं सुरुतनुंअनुमोदवुं परनोउपकार
करवुं देवगुरूनी पूजाकरवी स्वजनलोकोनी वर्तणुक परमाणें वर्तवुं शासननीप्रजा
वना करवी दान शील इत्यादिकगुणरुत्थोआदखा.

वलीकुलनीमर्यादानुं अतिक्रमणकरुंनही तथालोकविरुद्धकार्य आचरुंनही पर
नामर्मादिक उपाहुंनही साधुनीसेवाकरुं श्रुतज्ञाननुं अन्यासकरुं पुस्तकनीपूजा शा
स्त्रसांजलवुं इत्यादिकमां प्रवर्त्तोरहुं तथा पंचपरमेष्टोमंत्र नवकारनुंजापजपूं इंधि
यनेजीतवाना उद्यमनुं आचरणकरुं मिथ्यालङ्घनतनी निदाकरुं तथासुरुतनी अ
नुमोदनकरुं पोतानादेशमां न्यायतथानीतिने प्रवर्त्तावुं एरीतेंहे अगृहीतसंकेता हुं
आवकपणुंपाभ्यो तेदेखीने अकलंकनामामुनि संतुष्टथया.

एहवामां वली जवितव्यताना वशयकी मायाअने सागरके० लोच तेणेआवीने
मने आलिंगनकखुं तेहोनाअनुजावथी मंचितव्युंजे अहो अहो अकलंकमुनीना ए

रीसाधुतेहनेज तत्वथी सुखीकहिये तेसुखप्राप्तितुंकारणतो चारित्रधर्मनामाराजाडे
माटेहितनाअर्थिपुरुषे संसारथकोपराडमुखथयी तेह्नोजसरणकरवो.

इत्यादिक धर्मदेशनासांजलने अमृतेंसोच्यानीपरेंडुं प्रीतिवंतथयो पढेदेशनापूरीथ
याथी मँस्वप्रनाअर्थ गुरुनेपुडया तेवारें आचार्यबोव्या हेराजन् एस्वप्रनोधणो वृत्तांत
डे माटेएस्वप्रनुमूजकडुंबुं तेएकचित्तैथइ सांजल डुंपण तेहवीजरीतें सांजलवाबेवो.

पढेगुरुयें असंब्यवहारनामा नगरथीमांडीने महारोमूलथी विस्तारेंसहित पूर्व
जवनुंचरित्रकह्युं सांजलहेराजन् ताहरी चित्तवृत्तिनामा अटवीमां अनेकनगरेंयुक्त
महोदुंअंतरंगराज्यडे पणतेराज्यतो बलवानजे महामोहनामा लुटनारलोकोतो
स्वामी तेणेतुजनेतथाताहरा हितवांबुजे चारित्रधर्मादिकोतेहने पराजवीने प्रकथ
पणें पोतेंग्रहणकखो तेवारें कर्मपरिणामनामैराजापण ताहराउपर प्रतिकूलहतो
अनेहमणांतो ताहराउपर अनुकूलडे तेमज कालपरिणतिनामें तेहनोराणी तथा
स्वजावनामैप्रधान तथा जवितव्यतानामें अनादिकालनी जेताहरीस्त्री तेचारेताहरा
उपर अनुकूलपणंधरेडे जोपूर्वपण एहिजचारजणनीसाथेंतुं मळ्योतेवारें पणएतुज
ने पुण्योदयजजावी सुखोपार्जनकारीहता वलोजेदिवसथीतुं सदागमादिकसाथें म
ळ्यो तिहांथीमांडीतो एचारेजण ताहाराउपरविशेषथी अनुकूलथयाडे माटेज पूर्व
जवविषेपेतुजने स्वर्गनासुखदीधा वली आजवमां कनकोदरनेस्वप्नेआवी ताहरापासें
मदनमंजरीने मूकी अनेवली पुण्योदयपण शुजकार्यनेविषे कारणताधरेडे तेमाटेते
हनेपण प्रगटकरवाने अथें कर्मपरिणामादिकें कुलंधरने स्वप्नांहे पांचमनुष्यदेखाडया
केमके नंदिवर्धननाजवमां कनकमंजरीनीप्राप्ति तेमज रिपुदारणा जवमां नर
सुंदरीनीप्राप्ति वली वामदेवनाजवमां विमलमित्रनीप्राप्ति अने धनशेखरनाजवमां
रत्नादिकनुंउपार्जन तथा हरिकुमरसाथें मित्रतापणुं वली धनवाहननाजवमां अक
लंकनीसाथें मित्रता अने आजन्ममां मदनमंजरीनो समागम तथासंध्यामनेविषे
जोपण विद्याधरो उन्मूलहतातोपण एनाप्रजावथकी सुंदरनघतावंतथया तथा ए
सीवाइबीजापण अंतरें अंतरेंजेजेसुखनाकारणोथयां तिहांसर्वत्रपुण्योदयज कारण
चूतहतो पण तेंतो विवेकविकलपणकरी पुण्योदयने विसारीने हिंसा तथा वैश्वान
रकेप क्रोध मूषावाद मान माया चोरी लोभ मैथुन मोह परिग्रहादिक महाअन
र्थनाकरनार तेहनेज तेंकारणपणोमान्या.

हवेसांजलहे जडे हेअग्रहृतीसंकेता वलीएवामां मँपुठथुंजे हेजगवान जोप्रथम
पण एपुण्योदय महारासन्मुखहतो तोशावास्ते विचित्रप्रकारनी विटंबनामने उप

जुगटुं आहोडो इत्यादिक सातेव्यसनसेव्या वली अत्यंतकठोर दंभेकरी समस्तप्रजालो कने पीडघा इत्यादिकरीतें महाअनर्थनोकरनार मनेदेखीने महारोपुण्योदयनामा जेमिन्नते महाराधीदूरथयो तेषेकरीमहाराठपर सर्वराजमंफल अने प्रजालोक विरक्तथया तेथीएकदिवसें महारा प्रधानादिकें माहोमाहें विचारकरीने हुंकुलनेकलंकनो करनारहुं एहवाडोषनोमहाराठपर आरोपकरी मनेबंदीखानेनाख्युं अने महारापाटे महाराजाइ नीरदवाहननेथाप्यो.

पढेहुंबंदीखानामा पडघोथको नूखतुभायें पीडघोथको शेकमागमेंडुःख अनुजवी तेजववेदवायोग्य गोलीनुंनाशथयेथके तिहांथीमरोने पापिष्टनिवासनामा नगरना सातमांपाडेगयो तिहांतेंत्रीस सागरोपम सुधीमहाडुःखोनोगवीने तिहांथीनिक व्यो वलीजवितव्यतायें घुअड बिज्जाडो गरोली कानकीडादिक विचित्रप्रकारना हिं सकोनाजवमा अनंतकालसुधी नचाव्यो.

एकदिवसें मोहादिकोकांइक ह्रीणथयाथी जवितव्यतायें मने मानवावासनामा नगरना जरतनामंपाडामां सांकेतपुरनामा नगरनेविषे आनंदनामा वाणीआनेधरें धनसुंदरीनामास्त्रीनी कुह्नीनेविषेमने पुत्रपपोठपजाव्यो तिहांमहारुंनाम अमृतोदर राख्युं पढेहुंअनुक्रमें यौवनअवस्थापाम्यो वलीतिहां सदागम महारेसन्मुखआव्यो तेहनावशथकी सुदर्शननामा साधुपासेंथी हुंनमस्कारादिकश्रुतसोख्यो तेवारपडि कां इक इव्यआवकपणुं आराधीने गुटिकानोह्यथथेथके मरणपामिने विबुधालयना मा नगरेंदेवताथयो.

हवेतेविबुधालय नगरनेविषे जवनपति व्यंतर ज्योतिपी अने वैमानिक एचारनि वासनामें चारपामाढे तेमां पहेलाजवनपतिनामे पामानाप्राणी दशप्रकारना अने बीजाव्यंतरनामे पामानाप्राणी आठप्रकारें त्रीजाज्योतिषिनामा पामानाप्राणी पांचप्र कारें चौथावैमानीकनामेपामानाजीव बेप्रकारनाढे तेमांहुंपहेलापामामां दोढपव्योप मनेआरुपें देवतापपोठपनुं वलीतेहांथी चवीने मानवावासनामें नगरें बंधुदत्तनामें वाणीआनेधरें प्रियदर्शननामेस्त्रीनीकुह्नीयें पुत्रपपोठपनुं महारुंनाम बंधु पाडघुं यौवनअवस्थापामेथके सुंदरनामा सुनीनेपासेंथी इव्यसाधुपणोपामि तिहांथीमर णपामिने व्यंतरदेवतापपो ठपनुं एरीतें अनंतकालसुधी अनंतामनुष्य देवता ति र्थंचादिकना जवकखा तेमां किहांकसदागमपणुं किहांक इव्यआवकपणुं किहांकइ व्यसाधुपणुं तेषेकरीदेवतापणुं मनुष्यपणुंपाम्यो किहांकवली कुतीर्थि. पाखंडादिक मतोने सेवीने संसारमां घणानवन्नमण कखा.

हारीअपेहाळे किंवा नथी फरीआचार्यबोव्या हेराजन् सर्वार्थनेविषे तुंहिजसुख्यप्रधानां केमके ते कर्मपरिणामादिकोपण ताहरीयोग्यताना वसथकीकामकरेळे तेमाटेसर्व शुनाशुनकार्यनोकरनार तोनवजंतुजळे एहवुं अमेकहियेंठैयें फरीमेंपुठुं हे स्वामि एटलाजकारणळेके कांइकबीजापण कारणळे.

तेवारेंगुरुबोव्या जेमकर्मपरिणामादिकचारळे तेमपांचसो नवजंतुपोते मली एहिजपांचकारणळे तथावलीबीजुंपण एकउल्कृष्टकारणळे तेसांभल मोहनगरें अनंतज्ञानादिकेंयुक्त परमऐश्वर्यताजावेंकरीशोचित एहवो सुस्थितनामाराजा चक्रवर्तीळे तेहनांअनेकरूपळे पणएकरूपपणे गवायळे तेमज बुध विष्णु महेश्वर निःकलजिन ब्रह्मादिकं विचित्रप्रकारनानामेपण तेहनेजकहियेंठैयें.

जोपणएवीतरागळे माटेपोतें किहापण रागकरतोनथी तेमज वेषपणकरतोनथी तोपणपोतें नवजंतुने एवीरीतें आज्ञाआपेळे केअहोचव्यां तमेचितवृत्तिनामाअटवीमां हेयवस्तुखजीने उपादेयवस्तुने अंगीकारकरी गोहरीपरेंठज्वलकरो तेमज मोहादिकशत्रुनो समागममूकीने आत्मानाहितकारकजे चारित्रधर्मादिक तेहनीसेवाकरो इत्यादिरूप हेंय अनेउपादेयें करीप्रगट एहवजिआज्ञातेज सर्वप्राणीने समस्तसुखदुःखनो कारणनूतथायळे केमके तेप्रचुनआज्ञा आराधवाथी सर्वसुखनुंकारणथायळे अनेतेहनी आज्ञा विराधियकी दुःखनीकरनारथायळे आज्ञाआराधियकी मोहने अर्थेथाय अने विराधियकी नवनेअर्थेथायळे माटेदादशांगी लक्षणरूप आज्ञानो जेकोइप्राणी अह्नमात्रापण विरोधकहेळे तेअनंताकालसुधी नवत्रमणकरेळे.

हेराजन् तेंपणपूर्वें एदादशांगीनी आज्ञाविराधीळे तेहनावसथकीज घणाकष्टअनुजंब्या अनेदमणातो तुंतेहनी आराधनाने अजिसुखठो तेहथीतुजने एटेलोसुखनो जेशययी एरीतें आज्ञानुंस्वरूप सांजली संदेहरहितथको.

वलीमेंपुठुंहेजगवान जोहजीपणतमे मनेसुखनोलेख कहांठो तोशुंएथकीपण वधारेसुख जगतमांकोइहरो तेवारेंकेवलीबोव्याहेराजन् संसारमांकोइपणस्थान केतेतुंसुखनथी अनेजे तें मनुष्य देवतादिकनाजवमां तथावली आजन्ममां सुखअनुजंब्या तेसर्वेनेजेलाकरियें तोपणसदागमनी आज्ञाथीउपजुंजेसुख तेहनेअनंतमें जागेपण एताहंरुसुख योग्यथायनही पणतेंसुखतो जेवारेंतुं ह्यांत्यादिकदश कन्याओ परणीस तेवारेंमहाराकह्याविना पोतेंजजाणीजिइश.

एहवामां कंदनामासुनियेंकहुं हेजगवान तेदशकन्यानानामसुंळे तेकदो तेवारें आचार्यकहेळे चित्तसौंदर्यनामानगरें शुनपरिणामनामाराजा तेहनी निप्रकंपता तथा

येंसहित धर्मसांजलीने सम्यक्त तथा सदागम बेड्डुनेपाम्यो तिहांथी वलीदेवताप
 णुंपाम्यो देवतानोआयुह्येथयाथीवली कांचनपुरनगरें मनुष्यपणुंपाम्यो तिहां मोह
 छने परिग्रहते वृद्धिजावने पाम्या तथा सम्यक्त अने सदागम एबेड्डुदूरगया वलीहुं
 घणाजवसुधी संसारमां जम्यो तिहां सम्यक्दर्शन अने सदागम एबेड्डुमाहरापातें
 असंख्यातिवार आवीआवीने पाठोगयां अनेकेवल एकलो सदागमतो अनंति
 वारआवीने पाठोगयो ते जिवारेंजिवारें सम्यक्त अने सदागमआवे तिवारें तिवारें
 मोहादिकदूरथाय अनेवली पुण्योदयपण प्रगटथाय तथा जेवारेंजेवारें मोहादिक
 बलवानथाय तेवारें तेवारें सम्यक्दर्शन तथा सदागमएबेड्डु दूरथाय अने पुण्योद
 यपण नाशपामें एरीतें अनंतकाललगण संसारसंबंधी सुखडःखप्रतें अनुजविने.

एकदासमें सोपारकपुरनेविषे शालिजड्नीस्त्री कनकप्रजानीकुट्टीनेविषे डुंबिजीष
 णनामे पुत्रपण्येउपतुं अनुक्रमें यौवनअवस्थापाम्यो तेवारें कोशकआचार्यना वचन
 सांजलीने सम्यक्त अने सदागमबेड्डुपामि ड्यब्यथकी साधुजावपणपाम्यो एटलामां
 वली मोहादिकप्रबलथया तेवारें सम्यक्दर्शनतो दूरगयो तेथीतीर्थकरनी निंदादि
 कमहोटी अशाताओकरिने फरीअनंताजव संसारमांजम्यो.

एरीतें विचित्रप्रकारना जवेंकरीगुहिर अनेविस्वम एहवोसंसारिजीवनो व्रतांत
 सांजलीने अगृहीतसंकेता ते सम्यक्के० जलीरीतें लाधुंठेपरमार्थे माटे विस्मयवंत
 थका थंजाणाठे नेत्रोजेहना एहवीथयिरही एवखतें प्रज्ञानविशाला विचारकरवा
 जागीजे हाशितखेदे एजवप्रपंचते महाबिहामणोउे निश्चयकी डुःखेजीतवायोग्य ए
 हवाएमोहादिकोठे केमके नंदिवर्द्धनादिकनेजवेंतो सम्यक्तदीतुंजनहतुं माटेमोहादि
 क अवश्यपीठाकरे पणएतो विज्ञेजजे वैरोचनादिकनाजवमांतो सम्यक्तप्राप्तथयुं तो
 हेपणएमविटंबनाकरी तेमाटेएमोहादिकोनी शक्ति अचिंत्यठे इत्यादिकविचारमांभेठीठे
 तेहनेफरीजन्मपुरुषकहेडे जे हेमाताजी सुंआवीरीतें विस्मृतिजावपामेठे हवेआग
 जतुं संबंधकहुंहुंते सावधानथयिने सांजल तेवारें प्रज्ञाविशाला बोलीजे हेपुत्र
 हुंविस्मृतीजावपामतिनथी हुंतोएसंसारना स्वरूपतुंविचारतुं तेहनेविषे एकतानथयीहुं

एमसांजली फरीसंसारिजीवकहेडे सांजलहेजडे तेवारपठिहुं नदिलपुरनेविषे
 स्फटिकनामेराजानो विमलानंदनामे पुत्रथयो तेयौवनअवस्थामां सुप्रबुद्धनामा
 आचार्यनावचनेकरी सम्यक्त अने सदागमने उलखी में आवकनोधर्म ग्रहणकखो
 तिहांआवकनोधर्मपालीने गोलीनाप्रयोगेंकरी त्रीजादेवजोकेंदेवतापणे हुंउपनो ति
 हांपणमुजने सम्यक्त अने सदागमबेड्डुमव्या शाश्वताजिनमंदिरनी अर्चादिक ड्य

नबोजवानुवजंतुं तथापरमर्मे अनेवाकुबोजतुं इत्यादिकनेवर्जे अनेपरनेहितकारी प्र
माणोपेतयथार्थकहे इत्यादिकप्रकारें सत्यतास्त्रीपरणवानो उपायजाणवो.

तथाजेपुरुष अकुटिलतापणुं आदरे अनेपरनेवगवानुवर्जकुं पुंकरे विचनिर्मजराखे
सरलस्वभावआदरे तेपुरुष सरलतानामास्त्रीपरणे.

तेमजपरने पीडाकरेनही बीकणपणुं वळ्ळें परघोहनकरे परद्वयमां वांढानकरे
तथाचोरीनामागाविपाकचित्तवी मागीगतिमांपडतुं तेहथीजयपामिने चोरिनकरे
इत्यादिकअचौर्यतास्त्रीने परणवानाउपायजाणवा.

तथा बाह्य अने अच्यंतर परिग्रहथी आत्मानेजूवोचित्तवे अर्थकामधीओसरे
पोतानीआत्मानुजाव अनेपरपुजलादिकनोजाव एबेदुनाजेवजाणीने परपुजलादिकना
जावतुं उडवुंकरे एरीतेंमुकिनामास्त्रीनेप्राप्तिनोउपायजाणवो.

तेमजजेपुरुष सर्वस्त्रीओने मातांसमानजाणेंवे स्त्रीपद्य पदगादिकयुक्तस्थानमां
वसेनही स्त्रीनीसाथे आलाप संलापकरेनही तथास्त्रीना मुख नयन स्तन साथल नि
तंत्रादिक अवयवोनेनजुए पूर्वकालेंकरेजा स्त्रीओसाथें सुखविजासंनो स्मरणेनक
रे रससंहितआहार तथा घणोआहारकरेनही शरीरनीशोचानकरे इत्यादिकगुणोस
हितजेहोय तेपुरुषने ब्रह्मचर्यनामाजेस्त्री तेपोतेंजवरे.

तथाशरीरधन विबंधादिकोने अनित्यतापणुं अने अशुचीपणुं चित्तवे तथापोतातुं
एकवपणुं चित्तवे समस्तमागाविकल्पनो त्यागकरे तथा जेवस्तुजेवाप्रकारनीहोय तेव
स्तुनातखनेतेजरीतेंजाणे एरीतें विद्यानामास्त्रीने परणवानोउपायजाणवो.

तेमजजेदुःखनाहेतु नूतनोगनो अजिजाषाजाणेंवे तथाविचित्रप्रकारना चित्तसंता
पअने अनर्थतुं कारणजुत तेविषयसुखनी तृष्णाबे मरणतुं कारणजन्मबे अने विधोगतुं
कारणतेसंयोगबे एमजेजेवांठितपणुं ग्रहियेंबैथें तेंतेअनिष्टरूपजबे तेंमाटेजेसंसारने
विषे प्रवृत्तिबे तेदुःखनी कारणजुतजाणवो अनेजे संसारथी निवृत्तिजावबे तेसुख
नोकारणजुतबे इत्यादिकजेपरिणामते निरीहूतानामास्त्रीनी प्राप्तिनोउपायजाणवो.

एमजेजवजंतु जेवारेदशकन्याओपरणुं तेवारेज चारित्रधर्मराजांतुं सैन्यबलवंत
थाय तथामोहराजांतुं सैन्यद्वयपामे वली एहिजउपायकरवाधी कर्मपरिणामराजां
पण अतुकूत्रथाय इत्यादिकवातलानलोने वलीकेंवसुनियेंपुत्रतुं हेस्वामि एकन्या गुण
धारणनामाराजा केटलाककालपठि परणसे तेवारेगुरुबोळा ठमहिनापबे एकन्याओ
परणसे तेंसांजली मॅकडुंजे हें नगवानहुंतो हंमणांजसंयम ग्रहणकरवानी वांढावंतहुं
तोतंमेशावास्ते एटलाहालतो विलंबकहोवो.

दिशायेंजोयी पणतेखीने किहां दीतीनही तेह्नीहुंघणुं डुःखेपीडितथयो कुंजंधरपण चिंतातुरथयोथको अमेबेहुजणा एकवृद्धनीचेंजइवेता.

एटलामांएकस्त्री तिहांआवी आशीसिआपी कुंजंधरनेएकांते तेडीने कहेवालागीजे हेसुनग वैतादघपर्वतें गंधसमिद्धनामे नगरनोस्वामी कनकोदरनामाराजा विद्याधरोनो चक्रवर्ती तेह्नीहुं कामलतानामेंखीहुं अमनेअनेक उपायकरेथके समस्तकला विलासना धरसरिखी एकमदनमंजरीनामें अमारीपुत्रीथइवे.

एकदिवसें तेकुमरीने उत्कृष्ट यौवनअवस्थामांदेखीने तेह्नारूपसरिखो वरपामवानी चिंतार्येपीमितथको किहांपणयोग्यनर्तारने अणदेखतोथको राजार्ये स्वयंवर मंरुपकरी सर्वविद्याधरोना राजाने एकठाकखा तेसर्वराजाओने जूदाजूदाजोतांथ का कोइपणराजाते कुमरीनाचित्तमां आकर्षथयोनही तेह्नीतेकुमरी ह्रीणथइथ की पुरुष वेषणीथइ सर्वराजाओपण अहोइति आश्चर्ये अमेसर्वने एणोअवगण्णा ए मवेषधरताथका जेमआव्या तेमपाठा पोतपोतानेथेर जतारह्या तेवारेंकनकोदररा जातो वज्रेंकरीह्याणा पुरुषनीपरें विलखोथयो तेमजमनेपण उत्कृष्टडुःखउपतुं तेथोरोवालागी तेवारेंकुमरीनी वज्रजसखी लवलिकानामें हति ते आवीनेअमने कहेवालागीजे शावास्ते एटलोबधोखेदकरोठो हुंपोतेज एकुमरीनामननो अजिप्राय ग्रहणकरीस इत्यादिकवचने आश्वासनाकरी.

हवेतेजदिवसनीरात्रीनेविषेरारायें स्वप्नदोतुं तेमां बेपुरुष अने बेखीओ मली चारेजणे आवीराजानेकधुं केहेराजन् अमेचारजणजेलाथयीने महाजाग्यनानिधान सरिखी एह्वीजे ताहरोपुत्री मदनमंजरीजे तेह्नी वर निरधाखोठे माटे तुमारेकांइ आपुत्रीनावरनी सोचनाकरवीनही एह्वोस्वप्नदेखवांधी राजाकांइक स्वस्थता नेपाम्यो हवेएकदिवसें लवलिकानामेंसखियें मदनमंजरीनेपुठुं जेहेसखी जो कोइ पणपुरुषतुजने रुचतोनथी तोताहरोशो अजिप्रायजे तेवारेंकुमरीबोलीजे जेह्नी साथें महारुमन स्नेहपामें एह्वोकोइ श्रेष्ठपुरुषहुंदेखतीनथी तेवोपुरुष जेवारें हुं जोइश तेवारें तेह्नेपरणीस एमसांजली लवलिकायें मनेआवीकधुं मेलीराजाने कधुं तेवारेंराजार्येकह्योएमजथायो कुमरीपोतेज वरनेजोइजेसे.

तेवारपडि पितानाआदेशथी मदनमंजरी लवलिकासखीने साथेंजेइ विद्यावलेकरी आकाशमार्गनी चालनारी अनेकनगरने जतोथकी गइकालें आउद्यानमां आवीहती तेवारेंताहरोमित्र एकुमरप्रतेदेखीने एनेतत्काल स्नेहनीउग्रतापणो प्रगटथो तथा मिलवानी उत्कंठावृद्धिजावनेपामि वलीकामदेवेंपीमितकधुं रुदथजेहुं

वली सद्बोधे विवेकपर्वतउपररह्या जैनपुरनगरना वसनारा एहवाद्युजाशयनामा राजादिको जेचारित्रधर्मराजाना सैन्यनाढे तेसर्वमनेदेखाडयो अनुक्रमे तेहनीसाथें माहारेपरिचयथयो तेषोंकरी तेसर्वमने हितकारीथया एरीतें सद्बोधनी शिक्षायें प्रवर्त्तता मनेपांचमहिना वितिक्रम्यां तेवारपठि योग्यतानेजोइ महाराठपर कर्मपरिणामादिको अनुकूलथया तेहनीप्रेरणायेंकरी शुजपरिणामादिकराजायें कृमादिक कन्याआयो देवानेअर्थे लग्नलेवरावी निश्चेकछुं.

एटलामां विषयाजिजाषनामा प्रधाने मोहराजानेकछुं कें हमणाअमने उद्यम करवानो अक्सरठे माटेपंगपसारी बेसीरहेतुं योग्यनथी केमके कर्मपरिणामादिकसर्व एकवाथइने जवजंतुने कृमादिक कन्यापरणावेठे तेपरस्थापिततो एसमूलथी अमाराकुलने उन्मूलीनारवसे एहवोसांजलीने कंपायमानथयोथको मोहराजापोते कर्मपरिणामने सन्मुखजइ कहेवालागोजे हेजाइतुंगोत्रनेविषे वृद्धअइने आपणोशत्रुजे जवजंतुनामाठे तेहनोपह्पातकरी पोतानागोत्रनो ह्यकरावेठे एतुजने निश्चैथीघटतुं नथी तेवारेंकर्मपरिणामेंकछुंजे हेजाइसुंकरियें हमणातो जवजंतुते अणओलंगवायो ग्य वीर्यवंतथयोठे माटेवखतविना विरोधकरवो युक्तनथी तोहमणातमें मौनपणे ज रहो तेसांजली मोहादिकसर्व मौनपणे रह्या पठेदुंतो निरंतर सद्बोधनी शिक्षायेंकरी वृद्धिजावनेपामतो पोताना वीर्योह्लासैंकरी कृमादिकदशकन्याआयो परणीने पठे चारित्रधर्मनामा राजानी सेवाकरीसएहवा विचारमां दुंतत्परथकोवेठे.

एटलामां जवितव्यताना वशथी कृणेकवार माहारासमीपथकी सद्बोधनामा प्रधान जुदोरह्यो तेवारेंमेंविचाछुंजे चारित्ररूपकष्टनिश्चैथी डुःकरठे वलीआमनुष्य लोकनेविषे कामजोगनासुख तेडुःखेंलजवायोग्यठे तेमाटेहमणातो मदनमंजरीसाथेंज संसारीक जोगजोगवूं पठे चारित्रग्रहणकरीस एहवाविकःपमां व्याकुलतुं एटलामांवली सद्बोधमित्रआव्युं तेषोसुजनेकछुंजे हेमित्र सुंआवीरीतें माठाविचारो चिंतवेठे एतोपापरूपवेताल तेमाठामनोयोगरूप पिशाचादिकेंकरी समयपामीने ताहरीसाथें कृमादिककन्याना विवाहमां विग्रकरेठे इत्यादिक शिक्षायें फरीमनेस्थिरकरी चित्तसमाधाननामामंडपमांआणीने सद्बोधेमने चारित्रधर्मनामाराजा परि करेंसहितदेखाडयो अनेतेचारित्रधर्मादिकेंपण घणुंलत्कारेंसहित मनेबोलाव्युं.

तेवारेंमोहादिक नाशपाम्या माहरीचित्तवृत्तिनामे अटवीछुंइथइ वली सद्बोधे दशकन्यापरणाववानो विवाहमहोत्सव प्रारंभ्यो तेमांपहेली आठप्रवचनमाताने निमंत्रणाकरीने सुजने सद्बोधेकछुंजे हेमित्र प्रथमआ ईर्यासुमति पामेथके जैनध

यी अनेमोहादिको सर्वहोजनेपास्या तेवारपठि चारित्रधर्मराजायें संद्वोधनामा प्रधाननेकधुं के विद्यानामा कन्यानेलेइतमें हमणा जवजंतुपासेजाओ एदुंसांजली सद्बोधेकधुंजे देस्वामि हमणापणजवजंतुनेपासें पुणोदय अने शातानोउदय ठे तेमाटे कालविजंबकरवुंयोग्यठे तेटलासुधी गृहस्थधर्म अनेतेहनी गुणरक्तानामास्त्री एवेदुस्त्रीनर्तारने एजवजंतुपासे मोकलीयें.

एदवाप्रधानना वचनसांजलीने राजायें तेस्त्रीनर्तारने आदेशआप्युं तेवारें ते गृहस्थधर्मनामापुरुष पोतानापरिवारजुत बारमनुष्येंसहित महारापासेंआव्यो ते वारें कंदमुनीनामुखयी सम्यक्तठे मूलजेदुं एदवाबारव्रतरूप श्रावकनाधर्मने में अंगीकारकधुं अने मदनमंजरी तथा कुलंधरपण सम्यक्तपास्या.

पठेमें मुनिराजने स्वप्नो जावार्थपुठयो तेवारें कंदमुनि कहेवालागाजे हेराजनु एस्वप्नोअर्थ गंजीरठे माटे निर्मलाचार्यनामे केवली महारागुरुठे तेमनेपूढीनेहुंक दिश अथवातो जगतनेउपकारना करनार केवलीपण निश्चैविहारकरतां इहांजया वरें एदुंसांजली परिवारसहित हुंमहारेघरेंआव्यो कंदमुनिपण विहारकरीगया.

हवेमनेराजेंथापीने महारोपिता मधुवारणनामैराजा परलोकेंपहोतो तेवारपठि हुं उल्कटीराज्यलक्ष्मीने जोगवतोहतो पण सम्यक्त अने सदागमना सजावथकी हुं६धर्म रुढीविधियेंपालुं एमकेटलाकदिवस विल्यापठे एकदिवसें अनेकसाधुसहित श्रीनिर्मलाचार्यकेवली नगरनावद्यानें समोसखा तेवारेंकल्याणनामा उद्यानपाल कें आचार्यनुआवतुं कदेशके हुंदुर्धवंतथयीने तेहनेलाखसोनोमोरनुं दानआप्युं प ठेहुंमहोटी रुदियेंसहित वादवानेअथैंगयो पांचअजिगमपूर्वकेंसहित त्रणप्रदहृ णाकरी गुरुनेवांद्यापठे यथायोग्यस्थानकें सर्वसजालोकवेठा तेवारें सुवर्णकमलेवे गा एदवाश्री निर्मलाचार्यनामा केवलीतेणे देशनाआपवानोप्रारंजकस्यो.

हेनव्योतमेसांजलो आजवचक्रनामामगरमां जीवमात्रने धर्मविना बीजाकोइनो शरणनधी केमके जिहांजन्म तिहांनिश्चैथी मरणपणठे वलीजिहां संयोगतिहां वि योगपणनिश्चैहोय तथाजिहांसंपदा तिहांविपदापणहोय अने जिहांजोगहोय ति हांअवश्य रोगपणथाय तथाजे यौवनअवस्थाते जरायेंहणापलीजहोय वली हर्ष पणशोकेसहितहोय एटलेजिहांहर्ष तिहांशोकपण अवश्यआवे. एमजगत्तमां प्रा णीमात्रजेहनेजेहने सुखनाकारणपणेमानेठे तेहिजसर्व परमाथेंजोतां दुःखनाकार णजठे तेमाटे एसंसारते सुखथीउपरांगेजाणवो तोजे पोतानाआत्मस्वजावनासुखें हर्षवंत एदवाजे संसारथीपराइसुखथयलापरमात्मा तथा उपशमादिकें युक्तवेदहा

खाकरी तेजववेदवायोग्य गोलीनेह्ये वलीबीजीगोलीने प्रयोगेकरी हुंपहेलायैव्यक
 नेविषेगयो तिहांत्रेवीससागरोपमसुधी सुखअनुजवी तेहांथीचवीने सिंहपुरनगरनो म
 हेंडनामेराजा तेनीवीणानामेराणीनीकुह्निनेविषेपुत्रपणेउपनो यौवनअवस्थामां जा
 तिस्मरणनावशयकी सुधोषनामनाआचार्यपासे दीहालेइविधियें पालीने बीजा ग्रै
 व्यकनेविषे देवताथयो एम पांचवारग्रैव्यकने विषेजातुंआवतुंकरीने तेवारपठी धात
 कीखंडनाजरतकेत्रमां शंखपुरनगरनो माहागिरिनामेराजानी नडानामेराणीनीकुह्नी
 नेविषेपुत्रपणेउपनो मातापिताए सिंह एहवुंमारुनामआप्युं यौवनअवस्थामां धर्मबं
 धुनामेआचार्यनी देशनायेंचारित्रपाम्यो हुंथोडाकाजमां चौदपुरवनयो उग्रक्रिया
 पात्रयंयो गुरुयेंयोग्यताजाणीमने आचार्यपददीधुं पठीमाहारी कीर्त्तिसर्वस्थान
 केंविस्तर्री ठेकाणेठेकाणेमने बहुश्रुतजाणी माहारी लोकोस्तवनाकरे विचित्रप्र
 कारेंकरी मने पूजे पर्युपासनाकरे वस्त्रपात्रआहारादिक जक्तिकरे चतुर्विध संघमा
 हारेगुणैरीज्योथको अहोअज्ञानरूप अंधकारनेहरवामां सूर्यसमान सकलसाधु
 नागुणरूपरत्न तद्रूपसमुद्भतेआचार्यठे इत्यादिकस्तुतिर्येंकरी माहारीस्तवनाकरे
 तेवार पठीमेंसमस्तकुत्सितवादीना अहंकारनोनाशकीधो अनेक महर्धिकोने प्रबोध
 वंतकर्यां अनेकविधियेंजिनशासननी उन्नतिकीधी.

एवासमयनेविषेसांजलहे अगृहीतसंकेता माहारीमोहोटाइअणसहतीषकी न
 वितव्यतायेंमोहादिकने कहुंजे हमणाकोइकपण पराक्रमकरोतोघणुंसारुं केमके
 एसमयठे नहीतोजवजंतुतमने परिकरसहितउन्मूलीनास्वशे इत्यादिकजवितव्यतांना
 वचनोसांजलीमोहादिकोने उत्साहवय्यो तैथीपापोदयने आगलकरीभारेसामोचाव्या
 चारित्रधर्मादिकतो शत्रुनेउत्साहसहितदेखीने विजखाथया हवेविषयाजिलापना आ
 देशयकी मिष्यात्व ज्ञानावर्षि मान रुदिगारव शातागारव रसगारव इत्यादिक मोह
 राजानामाणस मारीपासेंआव्या तेवारेंतोआर्त्तध्यान अने रौडध्याननामनाबेसुजटप
 एआव्या तेवारपठी तेमनी कृष्णलेश्या नीललेश्या कापोतलेश्यानामे त्रणदासीओप
 ए आवी एमधीरेधीरे मोहराजानो सर्वलशकरआवी मुजनेरोकीरहुं तेवारपठी प्रम
 त्ततानामे नदीपणपूरेकरी इःखेतरवायोग्यथइ तेवारपठी विषयाजिलापें चित्तव्याहं
 पादिक मंडपोने सक्ककर्यां पठी हेजडेहुं माननावशयकी एहवोविचारुंके अहोमा
 हारुं पंडीतपणुं अहोमारुं गुणधारणपणुं हुंयुगप्रधानहुं समस्तगुणअनेज्ञानविद्या
 दिक कला अतिशयोमुजनेज आश्रितठे हुं पूर्वेपण जगतनेविषे उत्कृष्टतौजाग्यवं
 तराजाहंतो अनेकनेमान्यहंतो अनेहमणापणउत्कृष्ट माहात्मानीप दीने पाम्योहुं इ

नी एमपुठवाथी आचार्यकसुंजे हेराजन् जोपण चित्तवृत्तिनामा अटवीनोस्वामीतुं
 दिजबो तोहेपण तिहाएक मोहराजानुंतैन्थ अने बीछुं चारित्रधर्मराजातुं सैन्यएके
 दु अनादिक, लना माहोमाहे वैरजावेंसदांरहेते तेहांवली कर्मपरिणामराजाते इ
 मरूकमणिन्यायें बेहुपद्ममांहेवचें जेवारेंजेपद्म बलवंतदेखे तेवारेंतेपद्मनेआसरे ते
 कर्मपरिणामराजानावली एकपुण्योदय अने बीजोपापोदय एवेप्रधानते तेमांपापो
 दय ताह्रासाथें उल्कृष्टवैरजावेंरहेते अनेपुण्योदयतो ताह्रा हितनोकरनारते ते
 मांपापोदय तेअसंब्यवहारनगरथी मांडीने ताहरेपासेंजहतो पण जेवारें जेवारें
 ताह्रामोहादिकवैरीनी प्रबलताहति तेवारें तेवारें तेपणतुजने अशरणदेखीने वि
 टंजनाकरतोहतो, वली पुण्योदयतो जेवारें जेवारें मोहादिकोनो शिथिलपणुं अनेचा
 रित्रधर्मादिकनो प्रबलतापणुं देखे तेवारेंतेवारें ते उल्लासपाम्बोथको ताहरीपासें
 हे अने ताहरुंनखुंकरे अने पापोदयतेविलख्योथकोरहे पणअसंब्यवहारथी मांडी
 पापोदयते अनादिनुं ताहरीसाथेंजते माटेतेहनुंरूपनदेखाड्युं अनेपुण्योदयते कि
 वारेंक प्रगटेतेमाटे नविव्यतायेंदेखाडयो तथा नंदिवर्धनादिकना जवमांपण जवित
 व्यता नित्यसहचारीहतीमाटे तुजने पापनोउदयतोदेखाड्युंनही पणकदाचित् नवि
 तव्यतायें पुण्योदयनीज मात्र अवगणनाकरी पण ताह्राहितनाकरनारजे चारित्रध
 र्मादिक तेदने दूरकरीने मोहराजायें तहारी चित्तवृत्तिनामा अटवीनुंजेराजलइलीधुं
 इत्यादिक सर्वजेमाठाविलासथयाते सर्वपापोदयनुंज फलजाणजे.

वलीमेंपुठ्युं हेस्वामि तोहमणा एमाठाआत्मनोधणी पापोदयते महाराथीदूरशी
 रीतेंगयो तेवारेंआचार्यबोल्या हेराजन् एपापोदय तेपोतानेस्वाधीननथी पराधीनते
 एतो ! कर्मपरिणाम शकालपरिणतिइस्वभावतथाथ जवितव्यता एचारनेवशतेवलीहम
 णाते चारेतहाराउपर सुप्रन्नथयी पुण्योदयने ताह्रापासेंमूकीने पापोदयनेदूरकीधोते.

बीछुंवली नंदिवर्धनादिकोनो जवमां विचक्षणआचार्यादिकनीसाथें जेसदागमा
 दिक हतातेहनेजेतें उंजख्यानही तेपण एचारनाज प्रतिकूलपणाथी अने पापोदयनो
 सानिध्यपणोथयोतेथीजाणुं तथा हमणाजे सदागमादिकसाथें ताहरोपरिचयथ
 यो तेपणएचारनीज अनुकूलताथी अने पुण्योदयना सानिध्यपणाथीथयुंते माटेहे
 राजा जेजेकांइ शुनकार्यनीपजे तेसर्व एहिजचार अथवा पांचमो पुण्योदयनी अ
 नुकूलताथी रुंनुंनपजे तथाएहनीज प्रतिकूलताथी अशुननीपजे.

एहंनुंसांजलीने फरीमेंपुठ्युं हेस्वामि जातमेएरीतें शुनअशुनकार्यमां कर्मपरिणा
 मादिकनेज कारणपणेकहोबो तेवारेंहुंतोकांइपण करनारनथयो तोसुंएमांकांइपण म

तुंनामथकी अने परमार्थकीपण अगृहीतसंकेताहती वलीहमणातो तेंपरमार्थ जाणुं तेमाटेतुं नामथकीज अगृहीतसंकेतागे पण परमार्थथीतोतुं विचरूणागे एह्वाप्रकारें सर्वज्ञानीआज्ञानुंओलंघतुं तेविषे ज्वलंतुनाविपाकनेजोऽ निर्मलआज्ञा पाजवानेविषे पंमितपुरुषें रूडोयत्नकरवो.

इतिउपमिति नवप्रपंच कथारूपधारनेविषे आज्ञानोविराधवो अने श्रुतनामदादिकनो विपाकदेखामवारूप ठोअधिकारसंपूर्णथयो.

हवेसंसारीजीवकहेठे सांजलहे अगृहीतसंकेता माहरुंचोरनी अवस्थातुं स्वरूप तुजनेकडुंतुं तेमजहुं नवमांग्रैव्यकथकी तेनववेदवायोग्य गोलीनादेवाथकी जवित व्यतायें मुजने मानवावासनामा नगरेंमोकव्यो तिहां महाविदेहनामा चौवटामां सुकंठानामाविजयें हेमपुरनगरें युगंधरनामाराजा तेहनी नलिनीनामाराणीनी कु ह्नीनेविषे हुंपुत्रपणेश्रावी अयतस्यो तेहिजरात्रिनेविषे तेनलिनीराणियें हाथी वृष नादिक चौदसुपनदीगे मातापितायें तेहनाफलपुठवाथी सुप्रपाठकेंकडुंजे तमारेष रे चक्रवर्तीपुत्रथसे इत्यादिक फलकडुं तेसांजलीने माहरामातापिता आतंदपाम्या पठेगर्नकालपूरोथये हुंपुण्योदयेंकरी सहितजन्यो पितायें जन्ममहोत्सवकरी अनु सुंदर एह्वुंमारुनामदीधुं अनुक्रमें पांचधावमातायेंकरी जालतोपाजतोथको हुं विद्यान्यास करवायोग्यथयो.

पठेकलाचार्यनीपासें हुंथोमाकालमां समस्तकलाओ सीख्यो अनुक्रमें थीवनअ वस्थापाम्यो तेवारेंमाहरोपिता मरणपाम्यो पठेमहारा पितानापाटे बेसानवासारुं सामंतपुरुषें मुजनेराज्याजिषेक करवाने महोदोत्सवकखोतेसमयें आयुधशालामां चक्ररत्नप्रगटथयुं पठेतेचक्रनी उत्पत्तिनिमित्तें अछाश्महोत्सवकरीने हुंदिग्विजयकर वा निकव्यो ढएवंमष्ट्वीसाथी अनुक्रमें चउदरत्न नवनिधाननो अधिपतिथयोतेवा रें खेंचर अनेनूचर सर्वराजायें जेलाथयी बारवर्षलगण चक्रपदनो महोत्सवकखो एरीतेंअखंमपणो ढखंमष्ट्वीना सुखने अनुभवता मुजने चौरासीलाखपूर्वअतिक्रम्या.

पठेवृक्षावस्थामां पूर्वेसाधेजादेशोने फरीजोवानिकव्यो हुंजशकरेसहित अनुक्रमें नानाप्रकारना देशोनेजोतोथको शंखपुरनगरने समीपेंआव्यो तेवारें सैन्यनेपठवा डेभूकी थोमाकपरिवारें सहित त्रिचरमनामा उद्याने कौतुकजोवानेअर्थेंआव्यो.

हवेहेजोली पूर्वे गुणधारणना जवमां महारोधमाचार्यजे कंदनामामुनिहतो वली कुलंधरमहारोमित्र तथा मदनमंजरी महारीली एत्रपोनुवृत्तांत कडुंतुं ते सांजल.

चारुतानामे बेराणीडे तेहोनी अनुक्रमें एकहमा बीजीदियानामें बेकन्याओडे तेम जवली उज्वलमानसनामानगरें शुद्धनिप्रायनामे राजा तेहनी एकस्थिरता बीजीधैर्यतानामे बेखीओनी अनुक्रमएकनघता बीजीसत्यतानामे बेकन्याओडे तेम ज निर्मलचित्तनामानगरें श्रेष्ठानिप्रायनामेराजा तेहनीएकशुद्धता बीजी पापजीरुता एबेखीओडे तेहनीअनुक्रमें एकसरलता बीजी अचौर्यतानामें बेकन्याओडे तेमज शुद्धचित्तनगरें सदाशयनामेराजा तेनी एकवरेष्यता बीजीप्राधान्यता तेहनी अनुक्रमे एकब्रह्मरति बीजीमुक्ता एबेनामे बेकन्याओडे तेमज सम्यक्तनामा प्रधान नी सुदृष्टीनामेखी तेहनी विद्यानामेपुत्री तथाचारित्रधर्मराजानी विरतिनामेराणी तेहनी निरीहतानामापुत्री एदशकन्यानामकह्या.

बलीकंदमुनियेंपुठ्युंजे हेजगवान एतमारीकहेली दशकन्याओने एगुणधारणना माराजाते किवारेंपरणसे तेवारेंआचार्यकहेडे हेमुनिजेवारें कर्मपरिणामनामाराजा तेकाजपरिणतिनामा पोतानीखी तथास्वजावनामाप्रधाननीसाथें विचारकरी जवित घतानी अनुज्ञाने ग्रहणकरी पुण्योदयने आगलकरी कन्यानामातापिताने अनुकूलताकरीते कन्याआपसे तेवारेंनिश्चैपोतानीयोग्यताने आश्रयिने एराजातेकन्याओपर एते माटेजो एसजुरुनाअन्यासेकरी पोतानीयोग्यताने उपजावेतो कर्मपरिणामना मा राजापण सर्वसामग्र्यीमेलवी एदशकन्याओआपसे एहदुसांजलो कंदमुनिबोव्या जे हेस्वामि तमारापसायथीज एराजायोग्यतापामसे तेमाटेकृपाकरीने जेमएराजा तेकन्यापरणवाने योग्यथासे तेहनोउपायकहो ह्वेसांजलहेनडे हेअग्रहृतीसंकेता श्रीनिर्मलाचार्य तेहनोउपायकहेडे तेहुंएकाग्रचित्तें सांजलुंहुं.

जेपुरुष समस्तप्राणीनेविषे मैत्रतापणोविचारे अनेबीजानाकरेला परानवसहन करे उपसर्गसहेतोथको पणएमविचारेजे एमहाराकर्म निर्झराकरवानुं साह्यकरेडे परो पकारचिंतवे परनेपरानवकसा होयतेनिंदे मननेस्थिरतापणेकरीने मैत्रीजावनेधरें तेपुरुषने ह्माखीते पोतानीमेलेज वांढावंतथयीने परणो.

बलीजेपुरुष परनेसंताप करतानथी तथा परोपकारकरेडे जेहवीपोतानीआत्मा तेहनीपरें सर्वजीवोप्रतें देखेडे परनेडुःखीदेखीने पोतेंडुःखवंतथाय समताआदरे ते पुरुषदयानामाखी परणवानेयोग्यथाय तोतेहनेपोतानीमेले दयाखीआवीपरणो. —

बलीजेपुरुष जातीमदआवेदेशने आठमदवर्जितपणुं आदरेडे तथाविनीतपणुं माखणनीपरें चित्तसुकुमालतापणुं इत्यादिकउपायेंकरी नघताखीनेपरणो:

जेपुरुष परनामर्मप्रकाशवाने तथा परनीनिंदाकरवाने शुन्यचित्तराखे कठोरवच

हवेसांजलहेजोली शंखपुरनगरनोखामी माहरोमामो श्रीगर्जनामाराजा तेहनी कमलिनीनामेखी तेवलीमहानज्ञानीमातानीबेहेनथाय तेखीनरतारें संतानपामवा नेअथें अनेकउपायोक्खां एअवसरें कुलभरनोजीव घणानवनेजमवेकरीने संतुष्टय थी एहवीनवितव्यताना वशथकी कमलिनीना कुद्दीनेविषे पुत्रपणेअवतखो तेहज रात्रे कमलिनीयेंस्वप्नदीतुं जे कोइकसुंदरआकारवंतपुरुष महारामुखमां प्रवेशकरी ने पेटमांथयीनिकव्यो तेवारपठि कोइकनीसाथें जतोरह्यो पढेतेस्त्रपनो जावार्थपुढे थके राजाकहेढे हेदेवीतुजने पुत्रथासे पणतेबालकअवस्थामांज कोइकगुरुनाउप देशथी दीक्षाजेसे एहदुंसांजलीने कमलिनीराजीथयी.

अनुक्रमेगर्जवधतेथके त्रीजामहिनाथी मांढीने कमलिनीना मनमां गर्जना अतु जावथकी जेजे उचमउचममदोहलां उपना तेतेसर्वराजायें संपूर्णकखा पढे गर्जकालपू रणथये रुढेमुहूर्तेपुत्रजन्मथयुं तेहनो महोत्सवकरी पुंढरीकएहदुंनांमवीथुं.

एहवामां श्रीसमंतजज्ञनामा आचार्यने केवलज्ञान उपनुढे ते चित्तरमनामा उद्याननेविषे समोसखा तेवारे कोइकरीतें सुललितानहीजाणे तेवीरीतें महाजज्ञा नामा प्रवर्तिनी वांदवानेअथेंआवी तेवामांसनामां कोइकें राजपुत्रनो जन्ममदो त्सवादि क वृत्तांतकह्यो तेवारेकेवलीबोव्याजे एराजपुत्र जघुकर्मवंतढे माटेतुरतथोडा कालमांचारित्रव्रतग्रहणकरी सदागमने आराधसे इत्यादिकवातसांजली गुरुप्रतेनम स्कारकरी महाजज्ञासाध्वी अपासरेअगवी.

तेवामां सुललितापण चित्तरम उद्यानें कौतुकेंतत्परथकीगथी तेषेपण तेराज पुत्रनागुण वर्णवताथकां समंतजज्ञनामा गुरुनेदीता वलीगुरुयेंकह्युं जेकर्मपरिणाम राजाअनेकालपरिणती राणियें अनुकूलथयीने एपुंढरीकने मनुष्यगतिनगरियें आ एयोढे तेमाटेएहनो जव्यंपुरुषसुमतिएहदुंबीछुंनामपणकहियें एमहागुणवानथवाहुं ढे इत्यादिकसांजलीने सर्वसंघहर्षवंतथयो अनेसुललितातो तेहना जावार्थने अ एापामतिथकी चिंतवणाकरवालागीजेएतो शंखपुरनगरढे माटेअगुरुयें मनुष्यग तिनामा नगरकेमकह्युं तेमज एनगरनोश्रीगर्जनामेराजा अने कमलिनीनामेराणीढे ते हनेठेकापो कर्मपरिणामराजा अने कालपरिणतिखी एबेने एराजकुमरना पितामा तापणोगुरुयेंकेमकह्या वलीराजपुत्रनोपणजव्यंपुरुषसुमति एहदुंअन्यथा बीछुंना मकेम गुरुयेंकह्युं वलीएगुरुजाविगुणने शीरीतेंजाणोढे

एरीतें सुललिता संदेहेपीडितथकी महाजज्ञासाध्वी पासेआवीने तेहदुं कारण पुढवालागी तेवारे सुललिताने घणी मुग्धाजाणीने महाजज्ञायें चिंतव्युंजे एहिजएह

तेवारैकेवलीजगवानबोल्या हेराजा अनंतीवार तमेंपूर्वैड्यजिंगोआदखा तोपण तेथीकांड अर्थसिद्धिनथयी माटेअमाराकहेलामार्गप्रमाणे हमणातमे गुणनोअन्यास करो पढे योग्यताजोइने चारित्रधर्मराजानो सद्बोधनामाप्रधान आवीनेपोतानीमेले जतुजने विद्याकन्या परणावसे तेथीतमनेसर्वतत्वनोपरिज्ञानथसेतेपोकरी जावद्युद्धथ येथके सर्वदशकन्याओतुजनेमलशे माटेहमणाकाल विलंबकरतुं तेहिजतुजने कव्या एकारीढे एहहुंगुरुनोवचन प्रमाणकरी गुरुनेवांदी परिवारसहितहुं महारेघरेंआव्यो.

ह्वेजेगुरुनोकह्योमार्ग तेपोकरीहुंगुणनो अन्यासकरतोथको केटलाकदिवसवि तिक्रम्या एकदिवसें शेषथोडीरात्री रहथके हुं गुरुनीकहेलीदेशनाने रुढेप्रकारेंविचारुं तिलांसद्बोधनामा प्रधानेंआवीने आस्तिक्यता तेनिश्चैतत्वतुंजाणुं तथा संवेग उपशमादिक अनेकसुंदरीयेंशोजित विद्यानामा कन्यामनेपरणावी तेवारपढि प्रजातकाजें गुरुने सन्मुखजइ नमस्कारकरीने धर्मदेशनासांजलुं तेटलामां वली गुरुबोल्याजे हेराजन् गयादिवसें कर्मपरिणामादिकना अनुकूलपणाथकी तुंविद्याकन्याप्रतें परणो तेसांजलीमेंपणकहुं खरीवातढे माटेहेस्वामि तमारोप्रसाद तेहिज इहांकारणढे तेवारैवलीकेवलीकहेढे हेराजन् एहहुंव्यतिकरकहुं तेंसांजल.

विद्यास्त्रीनेलेइने सद्बोधप्रधान ताहरेपासेंआवतोहतो वचमां ज्ञानावरणीनामाराजायें महांदुगुद्धकहुं पढेज्ञानावरणीने जीतीलीथाथी तेपोमोहराजापासें आवीपो कारदीधी तेवारें क्रोधायमानथयोथको मोहराजापोतातुं सैन्यजेइने ताहरेसन्मुख आवतोहतो पणकर्मपरिणामराजानी अनुकूलतानहती तेथीचारित्रधर्मराजानो पराक्रमवथ्यो माटेतेपोवचमांज मोहराजानुंसमस्तसैन्यने मथनकहुं वली राग द्वेष अने पापोदयादिकना सुजटोनेप्रहारेकरी जर्जरीतकखा तेवारपढि निरविघ्नपणे तेविद्यानामाकन्या परणी हमणाते मोहराजादिकसर्व जीवितव्यने बांढता नासीने कोइक दिशयें बुपीरहाढे तोपणतेमोहराजादिकबिडना जोनाराहुर्जनो कांइकआंतरोपामीने तुजनेउपध्वकरवाने अर्थेआवसेपणते ताहरे सद्बोधप्रधानना वशथकी चारित्रधर्मतुं सैन्यआगलकरीने नासपमाडवा इत्यादिक शिहाअवधारी देशना पूरीथयाथी गुरुनेनमिने हुंमाहरेघरेंआव्यो ह्वेमनेधर्ममांढढकरीने पूर्णमासकवपथयेथके निर्मलाचार्यनामाकेवली अन्यस्थानकें विहारकरीगया.

एकदिवसें सद्बोधमंत्रियें धर्मध्यान अनेदृक्कव्याननामा सुजटोमनेदेखाड्या वली तेहनीपरिचर्यानीकरनारी तेचुलेस्या पद्मलेस्या अने शुक्ललेस्यानामे एत्रणस्त्रीओदेखाडी वलीमने कहुंजे एहनीतुं निरंतरसेवाकरजे तेवारपढिमें तेहोनीसेवा आरंजी

एहदुंसांजलीतें कहुंजे हेनगवत्र एतोमनुष्यगतिनगरीनथीपण एतोशंखपुरते वलीआ चोवटुंनथीपण चित्तरमनामा उद्यानते तेमजइहांतो श्रीगर्जनामाराजा ते पणकर्मपरिणामनामा राजानथी तेमाटे तमे एमकेमकहोते एहदुंकहेशके गुरुयेंकहुंजे तुंतो अगृहीतसंकेताढो माटेएवचननो परमार्थजाणतिनथी.

वलीतें चिंतव्युं जेअहोजगवंते तो महारुंषण बीजुंजनामकहुंजे एम विस्मयनेपा मिरही तेवारें महानडायें विचाखुं जे कोइकमहापापीजीव नरकगतिनो जवावालो हरो तेहंतुं एहदुंस्वरूप जगवतेंप्रकास्युं तेवारेंकरुणाकरीगुरुनो आदेशलेइने मुजनेप्र तिबोध करवानेअर्थें महानडासाध्वी महारासमीपेंआवीने मुजनेकहुं केअहोजइतुं सदागमनुं शरणकर जेथकी तुजने चोरीनाअपराधथी उपनीजे विटंबनाते थायनही अने विकस्वरपणुंपामें एहदुंकहिनेमुजने इहांआण्युं तेवारें हुंजगवंतने देखीने अ एकहेवायोग्य आनंदनाबहुलपणाथकी मूर्ध्नापान्यो वली चैतन्यवंतथयो तेवारेंगुरु येंकहुं हेमहानाग्यवंततुं कोइनोजयराखीसनही इत्यादिक वचनेकरी गुरुयेंमहारी आश्वासनाकरी तिवारेंडुष्टाशयादिक विटंबानानाकरनार ते मुजनेतजनीने वेगलारह्या तेहथीहुंस्वस्थथयो:

तेवारेंतें माहरुंस्वरूप पुढ्युं तेथयपि सदागम अनेप्रज्ञाविशाला एवेहु महारुंस्वरूपजाणेते तोपणामेंतुजने तथापुंरुकीने प्रतिबोधवानेअर्थें महारोमूलथी वृत्तांतकह्यो.

वलीसांजलहेजोली माहरुंअंतरंग चोरीपणानुंस्वरूपकहुंहुंतेमज हुंनवमां ग्रैव्यक थकी सुकहनामा विजयनेविषे केमपुरीनगरियें जुगंधरराजानी नलिनीराणीना कुंखेपु त्रपणे उपतुं तेवारें नवितव्यतायें मोहादिकनेजणाव्युं जे संतारीजीवहमणा सम्य क्थकी जूदोथयोते तेमाटेतमारो बलफोराववानोअवसरते एहदुंसांजली मोहादि केमुजने बालपणाथकीज मांसादिकव्यसनमांप्रवर्त्ताव्योहतो वलीथीवनअवस्था मांताो चक्रवर्त्तिनीपदवीहती तेमांताो महाआरंज महापरिग्रहें करीविटाणोथको हिं सा क्रोध मृगयादिक व्यसनकरुं एरीतें महारी चित्तवृत्तिनामा अटवी मलिनथथी डुःखेंतरवायोग्य प्रमत्तनामानदीपूरेंजरीआवी एमअनुक्रमे सर्वमोहराजातुंलशकर महारीपासंआव्युं अने चारित्र्यमनामाराजातुंलशकर सर्व दूरथइगुं तेवारें मो हरजायें फरीराजसंचित्त अने तामसचित्तनामा नगरतुं स्थापनकहुं.

पढेमोहराजातुं अविद्यामयशरीरते पुष्टयुं अने पोतानापरिवारने कहेवाला गोजे अहोनाईयो आपणजाग्योदयथी घणाकालें जवजंतु आपणोवशआव्योते पू र्वेंआपणने एनवजंतुयें घणानिर्बलकखाते तेहजीसुथी वीसरतुंनथी तेमाटेहवे त

म्बेवाला ने जूमिप्रमुखजोवानीशुद्धितुं करवुंथायंठे बीजीजाषांसुमतिते वचनशुद्धीप्र
 तेकरेठे त्रीजीएषणासुमतियें अहारनीशुद्धिकरे चोथी आदानजंफपात्र निखेवणासु
 मतिते वस्त्रपात्रादिक प्रमार्जनादिकनी शुद्धिकरेठे पांचमी पारिछावणियासुमतिते
 मलमूत्रादिकनी परितवणाकरवाने शीखावेठे ठळमिनोगुप्तिते मननेरूढेप्रकारें राखी
 स्थिरकरेठे सातमीवचनगुप्तिते सावद्यवचनबोलवानुं निषेधकरेठे आठमीकायगुप्ति
 ते असंवरित अंगोपांगनी चेष्टानेनिषेधेठे एरीतें एआठप्रवचनमाताते जैननगरनी
 स्वामिनीठे माटेएहोनीतुं सेवाकर एमपहेलादिवसें आठप्रवचनमाताओ सदबोधेमा
 हारापासेंयथाविधियेंपूजावी एम आठप्रवचनमातानेपूजी पठेउत्कृष्टवीर्यरूप कुंमने
 विषे धर्मध्यानरूपअग्नीबालीने तेजलेइया पद्मलेइया शुक्ललेइयारूप कुलवंतस्त्रीयेंम
 ने स्नानअंगरागादिक संस्कारकछुं तेमजसमस्तधर्मराजाना सैन्यनापुरुषोये मनेविवि
 धप्रकारें शोचावंतकखो एरीतेंअलंकृतथयेलो मुजने कुंमनेसन्मुखबेसामी सदबोधप्र
 धान पोतेंपुरोहितथथीने कर्मरूप लाकडानाखवाथी धर्मध्याननामैं अग्निदीप्तवंतथ
 यो तेमांजावनारूपकडढीएटलेधृतहोमवानोसरवोलेइ अने कुवासनारूप यव तिला
 दिक आहुतिनाडव्यने होमतेथके पठेसदागमनामा ज्योतिषियेंकछुं एहवुं वृषलप्र
 नो अंश आवेथके कृमानामे कन्यासाथें माहरेपाणियग्रहणकराव्युं तेथीशुचपरिणा
 मादिक परिकरसर्व हर्षवंतथया निःप्रकंपतादिक प्रमोदवंतथया मंडलप्रते जमा
 इया एमअनुक्रमे तेहिजलग्रनेविषे दयादिकसमग्र आठेकन्यापरणी पढिदुंतोतेस्त्री
 ओसहवर्चमान निजवीर्यनामे आसनउपरवेठो चारित्रधर्मादिक हर्षवंतथया ह्वेय
 थपि विद्यानामाकन्यानां मात्रपाणियग्रहण करेथकेज महामोहादिक प्रह्वननीपरेंथ
 याहता पणदग्धर क्रुसमानरह्यावली कृमादिकना विवाहथकी तोलशकरेंसहित वैश्वा
 नरादिक तेपापोदयेंसहित प्रव्रतापाम्या एटलेधृतिअक्षादिक तेपण मने आविमव्या
 पठे तेकन्याओनामिलापथी जेसुखनुंअनुजवउपनुं तेणेकरीपोतानुंज्ञान प्राप्तथुं
 तेज्ञाननायोगे उत्कृष्टसुखना प्रागजारेंकरीने श्रीगुरुनावचन अंगीकारकसा.

हवेएकदिवसें श्रीनिर्मलाचार्यनामा केवलीआव्या तेहनेवांदवानेअर्थें दुंगयो ध
 र्मदेशनासांजली मंत्रतलेवानी याचनाकरी गुरुयेंकछुं हेराजन् जोपणकृमादिकना वि
 वाहपठि जावथकीतुं साधुनासरिखोजबो तोपणलोकमां व्यवहारज बलवानठे मा
 टेहवे इव्यदीक्षाआपियें तेवारें पोतानापुत्रने राज्यआपी सातखेत्रेंधनखरची मंदन
 मंजरी अनेकुलंधरादिक घणानव्यलोकें सहित श्रीनिर्मलाचार्यनामा केवलीपासेंथी
 मंदीहालीथी पठेदुअनुक्रमें इथारअंगजणी यथाविधियें संयमपालीने अंतेसंलेष

वैवृचांतदीगो वलीतेहिज शुभअथ्यवसायना प्रबलताथकी अंधिज्ञानउपतुं तेह नाबलथकी गुणधारणना जवनीसीमांसुधी महारुपण जवचरित्र एणेदीतुं तेवारें मनेकद्युके हेराजन् तुजनेनिर्मलाचार्यनावचन अने कृमादिककन्याना विवाहनुंसु ख तथाग्रैव्यकादिकनासुख सांजलेळे केनही.

इत्यादिकवचनसांजली मनेपंडितवीर्येखास उपनो तेहनाअनुजवथकी मोहरा ज्ञाने पराजवकरी सम्यक्त अने सदागम एबेहु महारेसन्मुख आब्या तेवारें चित्त वृत्तिनामा अटवीमां बेदुसैन्यतुं युद्धथयुं पणमहारी प्रबलताथकी मोहराजाना. तै न्यने वीर्यैरहितकरी चारित्रधर्मनामा राजा जयरूपलक्ष्मीपाम्यो तेहथीमने गुण धारणनाजवनी सीमालगण जातिस्मरणज्ञान प्रगटथयुं वलीविशेष शुभअथ्यवसा यना योगथी असंख्याता दीपसमुद्रना विषयजाणवारूप अंधिज्ञानउपतुं तेणे करीमें असंख्याताजवना प्रपंचदीगा वली सिंहाचार्यनाजवमां जणोलुंजे चवदपूर्व श्रुतते मने सांजलीआब्यं.

तथा निगोदथी मांमीने जवनोविस्तारजे निर्मलाचार्ये कद्योदतोते सर्वसांजव्यो प ठेमने उत्कृष्टवैरागउपतुं तेथी गुरुनीकहेली चोरनीअवस्था साचीकरवाने अर्थे वैक्रिय शक्तिनाबलथी चोरतुंस्वरूपकरी प्रज्ञाविशालाना साथेइहांआब्यो तेवारपठि तुज ने अने पुंमरीकने प्रतिबोधवानेअर्थे गुरुयें महारासुखथीज महारो वृचांतकहेराब्यो बमहिनासुधी कहेवायोग्य एवृचांतहतो पण आजगवंतना प्रसादथकी मेत्रणपहो रमा हेजोलीएमाहरा अंतरंगनी चोरीनुंजेस्वरूप हतुंते ताहरा आगल कदिसंजलायुं तेमजवली बद्दुलतायें सर्वसंसारीजीवोनेविषे पणहुंदेखुळुं एरीतें संसारीजीवो कहेलोवृचांत सांजलीने सुललिता जावितचित्तवंतथइ तेमजराजपुत्र पुंमरीकपण ह र्षवंतथको फरीपुठवालागोजे हेअर्थे हमणाताहरी चित्तवृत्तिनामा अटवीमां शोच चांतले तेवारें अनुसुंदरबोळ्युं जेसांजलहे सुमति जेवारेंहुं सदागमतुं शरणकरीने सं वेगेंपूखोथको पोतानोवृचांत कहेवानेप्रवर्त्यो तेवारेंज चारित्रधर्मराजा पोतानो अ वसरजाणीने सैन्यसहित महारीपासं आववाने प्रवर्त्यो तेथी सात्विकमानस ना मानगरते आनंदवंतथयो वली विवेकनामापवर्त निर्मलथयो तथा जैनपुरनगरव स्थुं वली चित्तसमाधानमंमपइत्यादिक स्थानको वृद्धिपाम्या अने महारादेखतांजचा रित्रधर्म अने मोहराजानो माहोमांहे महोदुंयुद्धथयुं पणसम्यक्त अने सद्बोधसहित महारा पराक्रमना अनुजावथकी चारित्रधर्मराजायें तेमोहराजाने सैन्येसहित वीर्यैरहितकथुं हमणा चारित्रधर्मराजा सर्वलशकरसहित महारापातेरह्योळे ह

त्यादिहुं शैलराजानेवज्ञो माहारीआत्मस्तुतिकरवाने प्रवर्त्यो. पठीज्ञानावर्णिकमें आश्रितथयोथकोगवेंकरी एकअर्थने बीजीरीतेकहुं जेमतेमविरुद्ध परूपणाकरूं.

एरीतेंप्रवर्त्तमानथकोहुंरद्यो पठेमिष्यात्वना सान्निध्यथकी चउदपूर्वमाहेला ठहे जासाडाचारपूर्व मने मूलथीअर्थसहितविशरीगयां एटले . प्रमजनामानदीपूरेंसहित महारी चित्तवृत्ति अटवियें वहेवालागी तेवारेंमें विचारुंजे अहोइतिआश्चर्य जेजुवो तोखरा केवामहारा शिष्योठे तथामाहाराश्रावकपण कहेवानक्तिवंतठे तेमज इदि गारवादिकना वशथकी वरू पात्रउपधी शय्या आसनादिकना सुखनो गर्वकरवालागो तेमज रसगारवनावशथकी अहारादिकनी लोलताकरी आधाकर्मादिकदोष उपाज्या.

एहवाप्रकारनो मनेरहेतोथकोदेखीने चारित्रधर्मादिकतो महाराथी दूरथया तेथी यतिनालिंगने धरतोथकोपणहुं मिष्यादृष्टिथयो तेवारें कर्मपरिणामादिक क्रोधवंत थयीने पापोदयनामेएकपुरुष आगलचालनारो महारीसाथेआपीने गोलीनाकृयथ वाथी फरीमने एकेंडियनगरेंमोकळ्यो तिहांवलीमने एकअत्यंतअबोध अनेबीजो ती ब्रमोहोदयनामें बेहुमळ्या तेरोकरी अनंताकालपर्यंत सूक्ष्मवनस्पत्यादिकमां जवितव्य ताथें तथाआशुकर्मराजादिकेंमने अत्यंतविटंबनाकरी.

वलीअनुक्रमें बीजीगुटीकांना आपवाथी पंचेंडियपशुसंस्थाननामानगरें मुजने आणुं तेवारपठि व्यंतरादिकनेविषेआणुं तेवारपठि मनुष्यनोजवपामि सम्यक्तमूल ग्रहस्थनोधर्म आराधीने सौधर्मादिकदेवलोकोनेविषेगयो तेवारपठि किवारेंक अकर्म जूमिनेविषे युगलीयांपणे उपतुंवलीकर्मजूमिनेविषे मनुष्यपणेउपतुं तिहांअज्ञानना वशथकी विषजक्षणकरतुं पर्वतउपरथी जंपापातखातुं हाथरूपपात्रमां जिह्वातुंजेतुं माघमहीनातुं स्नानकरतुं इत्यादिक कष्टोप्रतें अनुजवीने किद्विपिथ्यो देवताथयो.

वलीमनुष्यपणुंपामि तापसादिक अवस्थाप्रतेंसेवीने ज्योतिषिदेवताथयो वली मनुष्यपणे इष्यसाधुपणुंग्रहीने केवल क्रियानापालवाथकी नवमांथ्रैव्यकसुधुं ग यो एमहेनोली सिंहाचार्यनाजवमां अहंकारनाकरवाथकी अनेक्रियानी शिथिलता थकी हुंअनंतोसंसार जम्यो तेमांविचित्रप्रकारें दुःखनी परंपरा अनुजवी अनेजोते जवमां ज्ञाननोमद नकखोहतो तोतेहिजजवें मोहेजात.

इत्यादिकवात सांजलीने अगृहीतसंकेताकहेठे के जो सिंहाचार्यनाजवमां निर्मलस्थिरपणे मोहुराजानीआज्ञा पालीतमानथयी तेथीज एटलीकष्टनी परंपराजोग वी तेमाटेतेंतिहां जेजे ज्ञाननामदेंकरी सदबोधनी आज्ञानेविराथुं तेकामतेंरुहुंक खुंनही तेवारें संसारीजीवकहेठे जलुंजलुं हेनोलीतेंजेकथुंते रूहुंरूहुं तेमाटेपूर्वेंतो

धनकथुं तेहनेपणकेम संजाजतीनथी. इत्यादिक प्रचोरणावचनेकरी अनुसुंदरें वारंवार पूर्वे अनुनूतवृत्तांतनुं फरीफरी. संजलाववेकरीने सुजलिताने प्रतिबोध कखो तेसांजलीने पुंढरीककुमरने जातिस्मरण ज्ञानउपनुं तेथीमूर्च्छापाथ्यो तेवारें डुःखें व्यग्रचित्तवंत एहवा श्रीगर्जराजादिकें शीतलउपचारेकरीने सावधानकथुं पठेतेकुम रबोव्यो हेपिता एसर्वसाचीवातठे हुंताहरापसायथी जातिस्मरण ज्ञानपाथ्यो तेथी हुंपूर्वे कुजंधरनामा गुणधरनो मित्रहतो तिहानिर्मलसूरिना वचनरूप अंशसांज लीने मंत्रतग्रहणकखो तोहवेपण संसारठांढीने व्रतआदरुं एहवुंसांजलीने पुंढरीक नीमाता नजिनीराणीरोवालागी तेवारेंश्रीगर्जराजा कहेवालागोजे हेस्त्रीकारणविना शावास्तेरडेठे एतोप्रथम ताहराज स्वप्ने अनुसारेकरी अमेएरीतेंजाणुंठे तोतेस्वप्ने तुं केमसंजाजतीनथी तेमाटेआपणे बेदुनेपण चारित्रव्रतछेडुं सारुंठे एमकहिनेते बेदुस्त्रीजचारि संयमग्रहणकरवामां एकचित्तवंतथया.

हवेसुजलिता आंसुयेंकरिसहित नेत्रवंतथकी गुरुनेकहेठे हेजगवानमेंपूर्वे केह डुंडुःकर्म कथुंहजे केमके सेकडागमें उपदेशेंप्रण मुजनेज्ञानोदयथतोनथी वलीविरा गना संवेगजाव पणप्रबलथतोनथी तेवारें समंतजसूरिनाकहेवाथी आगलज अनु सुंदरकहेठे हेजोली पूर्वेतें मदनमंजरीनाजवमां दीक्षाछेइने ज्ञाननाअन्यासमां शिथलतापणुकथुंहतुं तेहनाविपाकथो इहाएरीतें डुबोधवंतथडो तथावलीतेजवमां तुंपुरुषवेषणीहति तेमइहांपण जविपुरुषना संगनेइहतिनथी.

एहडुंसांजलीने सुजलिताखेदेसहितनेत्रथी आंसुमूकति अज्ञानने नाशकरवानो उपाय गुरुनेपुठवालागी तेवारें अनुसुंदरेंकथुं हेराजपुत्री हमणातुजनेते कर्महथ रूपठे माटे विषादनेमूक अने सदागमनी नक्तिकर एहनी नक्तिज प्रायें सर्वप्रा णीअने तत्वज्ञाननो हेतुठे इत्यादिक वचनेकरी संवेगनीवृद्धीथी अनेएहिजसदा गमठे एहवीबुद्धीयेंकरी मगवंतश्रीसमंतजसुना पदकमलनेविषेपनीने कहेवालागी.

हेनाथ हुंहमणाअज्ञानरूप कादवमांबूडीतुं माटेमहारो उदारकरो उदारकरो एमघणीक नक्तिना प्रागजारवशथकी घणीककर्मनी जालखपयी तेथीतेसुजलिताने गुरुनेपणेंपडवाथकीज जातिस्मरण ज्ञानउपनुं तेहनाप्रजावथी साहातुं मदनमंजरी इत्यादिकना कारणदीतुं तेवारें हर्षवंतथकी अनुसुंदरना पणकमलेपडीनेकहेठे हेतात तुंमहारोमहोदोजाइ तथागुरुठो माटेतातकथुं तारावचनेनेविषे मुजनेनिशेथकी प्रतीतथइ केमकेजातिस्मरणना उपजवाथी साहातुंमेंसर्वे तमारुंकहेडुं वृत्तांतदीतुं माटेहमणाहुं संसाररूप बंदीखानाथी मूकाणीतुं जोप्रणहुंमूर्खहति तोपण एजगवाने

तिहांकदमुनि जवितव्यंताना वशथकी जवचक्रनगरमां जमतो किहांक स्त्रीवेद उपार्जनकरी इहां सुकहनामा विजयनेविषे हरिपुरनगरें जीमरथनामाराजानी सु नजानामेराणीने कुंसे पुत्रीपणे अवतरीने तेहनापिता मातायें महाजडाएहवुंनाम दीधुं हवेमहाजडानो वली समंतजडनामे महोटोजाइले तेएकदिवसें सुयोषनामा आचार्यनी देशनासांजली वैराग्यपाम्योथको मातापितानी आझालेइने व्रतअंगीकारकछुं अनुक्रमें चवदपूर्वजणी गीतार्थथयो तेवारपठि योग्यतादेखीने गुरुयेंआचार्यपददीधुं पळे अनेकसाधुयें परिवख्योथको समंतजडनामा आचार्य अनेकप्राणीनाचि नरूपपृथ्वीनेविषे बोधरूपबीजने वावतोथको पृथ्वीनातलनेविषे विहारकरतोफिरेले हवेमहाजडानो यौवनअवस्थापामिथकी गंधनामानगरना दिवाकरराजाने एना पितायें परणावी जवितव्यतानावशथकी तेदिवाकरराजा मरणपाम्यो.

तेवारें महाजडाघणाशोकेकरी आकुलथयी एहवामां समंतजडनामा आचार्यतिहांआव्या.तेणेपोतानी बहेनने शोकेपीडितजाणी देशनाआपी बोधपमानी दी द्याआपी अनुक्रमे इग्यारअंगनी जणनारीथयी तेवारेंगुरुयें प्रवर्तिनीनेपदेंथापी.

एकदिवसें अनेकसाध्वीओनासमूहें परवरीथकी विहारकरती रत्नपुरनगरेंआवी तिहांमगधसेननामैराजा तेहनीसुमंगलानामाराणीनीकुह्नीयें जवितव्यतानावशथकी तेमदनमंजरीनोजीव पुत्रीपणेआवीउपनो मातापितायें सुललिता एहवुंनाम दीधुं अनुक्रमें यौवनअवस्थापामि पण विवाहनी वांठनाकरेनही केवल पुरुपदे पणीथइ पळेतेहना मातापिताबेदु चिंतायें पीमितथया तेवामां महाजडासाध्वीउं आववुंसांजलीने तेबेदुराजाराणी परिकरेसहित रूडीसुललितानामापुत्रीयेंसहित वां दवानेअर्थें गथां महाजडासाध्वीयें धर्मनीदेशनाआपी.

हवेसुललिताते देशनानाचार्यने अणजाणतीथकीहति तोपणमहाजडाना दर्शनथीज स्नेहनुं प्रबलपणुंउपनुं तेहथी उपनुंजेसुख तेहनेविषेंज पोतानारुढा जो चनथाप्याळे पळे पोतानामातापिताने कहेवालागीजे तमेंआझाआपोतो हुं प्रवर्तिनीना चरणनीसेवाकरुं तेसांजलीने सुमंगलानामाराणी तेपुत्रीनाविरहथकी रोवालागी तेवारें मगधसेनराजायें आश्वासनादेइने पुत्रीप्रतें महाजडानेविषे स्नेहआसकजाणीने. गृहस्थनेवेशेंज तेहने महाजडासाध्वीपासेमूकी हवेमहाजडाते सुललितानेविविधप्रकारना उपदेशनीशुक्तियेंकरी धर्मनोउपदेश अने धर्मनुंस्वरूपजणा वे तोहिपणते जावार्थप्रतेकांइजाणोनही एमअनुक्रमेंकरी महाजडानेसाथें विविधप्रकारना नगरोजोतीथकी शंखपुरनगरेंआवी.

वि एकदिवसे समस्तार्थने सारजूतपणुं जाणवानेअर्थे विनयसहितं गुरुनेनमस्कार करीने पुढेचुंजे हेजगवन् आगमरूपसमुद्गो सारमुजनेकदो तेवारे आचार्यबोव्या हेअर्थजेध्यानयोग तेहिजसमस्तआगमोनो सारजूतपणुं केमके साधुने अनेश्रावक नाजेकांभूलोचरगुणते तेसर्व बाह्यक्रिया अनेध्यानयोगना फलजूतते तेमाटे ध्यान तथाक्रियाना अंगजूतजेमूलोचरगुण तेणेकरी चैतन्यनी शुद्धिकरीने साधुये ध्यानयो गसाधवो एहवुंसांचली पुंढरीकमुनिबोव्या.

योगनाअंगतेपूर्वेअज्ञान अवस्थामां पणहुंमोहमार्गनो कौतकीहितो माटेघणा कुतीर्थिने पुढेथके तेणेयथार्थ पोतानामतनुं आलंबनकरी तत्वकहुं हतुं.

तेमांएककहेते के सर्वजगतनेहणीने पण बुद्धिकांश्लेषातिनथी एटजे जेमकाद वर्थी आकाशंश्लेषातोतथी तेनीपरें एआत्मा गमेएटली हिंसाकरेसमस्त जगतनेह णीनाखेतोपण पापेंकरीश्लेषातोतथी.

बलीकोइक एहवुंकहेतेजे जीवमात्रनेढेदीजेदी तथासेकडागमे पापोकरीने पण एक विरूपाहू जेशिवतेहनुंस्मरणकरेथकेज तेप्राणी सर्वपापथीमुक्तथायते.

बलीकोइकएककहेतेजे अपवित्रहोय अथवा पवित्रहोय इत्यादिक पण सर्वअ वस्थानेविषे प्राप्तथकांजे कमलसरिखानेत्रवंत एहवा श्रीजगवंतने समरेते तेप्राणी बाह्यथी तथा अच्यंतरथी पवित्रजजाणवा.

बीजावली पापनाशननामामंत्रनुं जापजपवुं तेहजपापनानाशनुं करनारतेएमकहे ते केटलाकतो वायूनेजीतवुं पवनतुरोधवुं समाधीकरवी तेहनेज मोहसाधनकहेते केटलाकवलीरुदयमारहुं जेरुदयकमल तेहनुंचितववुं तेनेज मोहनुंकारणमानेते बीजावली रेचककुंजकादिकवायुनेजमोहनुं कारणजाणते तथाकेटलाक नादाबिंडुचं इकला ज्योतिनाडी प्रणव शून्यादिकनुंध्यानकरनुं इत्यादिक योग्यपणोमुक्तिकहेते ए रीते नानाप्रकारेकरी ध्यानयोग वहेवानुंसारकहेते पणएकजमोह साधननेविषे अ पर अपरजे जोगीते तेहनावली थ्येपणनानाप्रकारनाते अनेसाधनतो सर्वेकमो कनुंजकहेते एमहोटोमने संशयते एहवुंपुढेथके.

हवेआचार्यकहेते हेनोलातुंतो सामान्यगीतार्थते केमके जिनागमनुं रहस्य वि शेषथकीजाणतोतथी माटेएसर्व परतीर्थिते खोटावैद्यजाणवा मात्रजिनराजरूप स वैद्यना पद्मानापकडनारते तेहनुंदृष्टांतकहुंहुं.

जेमएकनगरमां सर्वलोकरोगेकरीप्रस्तते तेहांवली एकमहोटावैद्यते तेदिव्यज्ञान वंत सर्ववैद्योना शास्त्रोनोउपजावनार समस्तरोगनोहरनार सर्वलोकोने उपकारनोके

ने प्रतिबोधकरवानो उपायते पळे युक्तियेकरी तेसर्वे वृत्तांतकह्यो वलीहेजडे जेतेस जांमांभ्याख्यानकरतायका सदागमनेदीगते पोते जगवानते एथतीत अनागत वर्चमान त्रणकालना समग्रपदार्थनोजायते हुंपणतेहना प्रसादधीजाणुं माटेतुं पण तेहनीसेवाकर जेथकीगुणनीवृद्धिथाय इत्यादिकवचने तेहने सदागमउपर स रांगणीकरीने महाजडासाध्वी तेहनेगुरुनीपासेतेडीआवी तेवार पठिसुलजितायेपण हर्षेकरी समंतजडनामा आचार्यनी पर्युपासनाकरवा प्रारंभी.

हवेपूर्णमास कल्पथये सदागमगुरु महाजडानेकहेवालागाजे हेजडे तुंचालवामां स्त्रीणजंघाठो तेमाटेतुजने इहांजशंखपुरनगरेंहेवुं केमके साध्वीये आश्रितक्षेत्रमां बद्दुलताये साधुनेरहेवुं योग्यनथी अप्रीत्यादिकदोपनेअणथवाथकी अमेअहिथी विहारकरसुं वलीकालांतरें लाजजाणी आवीसुं तिहांसुधीतुं जेते उपायकरी राज पुत्रनी साथेपरिचयकरीप्रतिबोधकरजे एहवुंकहिने आचार्य विहारकरिगया.

हवेमहाजडासाध्वी पुंडरीकनामाराजपुत्रने स्नेहेकरीसहितबोलावे अनेराजपु त्रपण महाजडानेदेखी हर्षवंतथाय एमकेटलेकदिवसें तेबालकसम्यक्प्रकारेंथयो तेहवोसमयजोइने समंतजडकेवली तिहांआव्या तेवारें महाजडापणते राजपुत्रने साथेलेइ वांदवानेअथेंआवी अनेकधुंके हेपुत्र आसदागमनामागुरुडे तेसांजली पुं नरिकेकधुं हेमाता एसदागमनेदेखी मनेमहोठो हर्षनोउदयथाचते माटेएगुरुनीपा से हुंश्रुताच्यासकरीस एमकही पठितेपुंडरीककुमर सामाथिकादिक श्रुतजणवाला गो परीतेंहेजडे एमहाजडाते कंदमुनीनोजीवजाणवो एनुवली प्रज्ञानाविशाला एह वुंबीजुंनाम गुरुकहेते तथा तुंवली सुलजिताते पूर्वेमदनमंजरीनो जीवठोते तुं पर मारथ अणजाणंवाथकी अगृहोतसंकेता एहवुंताहसंनाम गुरुकहेते एवलीपुंडरीकना माराजपुत्र कुलंधरनोजीवितेहने जव्यपुरुष सुमति एहवुं बीजुंनाम गुरुकहेते हवे महारीचोरीनी अवस्थानोवृत्तांत कहुंतेसांजल.

आजेंजइहां चित्तरमनामा उद्याने प्रासादनेआगल श्रीगुरु धर्मउपदेशआपेते एट जांमां हुंवनजोवानेअथें इहांआव्यो अने महाराजशकरनो कोलाहल शब्दशरह्यो हतो तेवारें गुरुयें तुजने अने पुंनरीकने प्रतिबोधवानेअथें महाजडांतुं संबोधनकरी नेकसुं के अहोप्रज्ञाविशाले आसंसारीजीवचोरते तेहने चोरीनामुद्दासहित उष्ट्रा शयादिक राजानापुरुषेबांधीने सर्वलोकनावेरवतां मनुष्यगतिनगरीना महाविदेहूरूप चउटामां जमावीने कर्मपरिणामनामे राजानीआज्ञार्थेकरी पापीपिंजरनरकमां ना खवानेअथें विधकरवानी पृथ्वीयेलइजायते तेहनोए कोलाहलथायते.

न अंगीकारकरे ते अने कर्मरूपरोगी निश्चेषकी मूकावतुंथायते जेवलीअधम्यपणे कुतीर्थरूप खोटावैद्यनी सेवामांतलपरने तेअने कर्मरूपरोगी मूकावतुंथायनही केमके विपरीतआचरणाथकी जलटीरोगनी वृद्धिथाय.

वलीअन्यतीर्थिनेविषेपण किहांक सांख्यादिकमत आस्तिकमां कर्मरूपरोगनेहज काइथवापणुं देखायते केमके तेहनामतना ग्रंथयुथवावाजामां सत्य संतोष ह्यमा धृति आर्जवइत्यादिक सर्वज्ञानावचनतुंज माहात्म्यजाणतुं वलीतेहनापोतानाकल्पित अज्ञ होम पशुवधादिक उपदेशोमां तत्परोनो कूटवचनपणोते तेमां कर्मतुं हज वाथवापणुंथी जलटीकर्मरूपरोगनी वृद्धिकरेते एपरमार्थेते माटेजिनशासन तेहि ज कर्ममूकाववानुं कारणजाणतुं.

ह्वेजे सर्वज्ञरूप सदैवनावचनथी केवलविपरीतजते एहवाजे चावीकादिक नास्तिकते तेहनाआश्रयजातो एकांतथी कर्मरूपरोगनी वृद्धिनाकारणचूतजते ते माटेहे महानाग्यवंत सर्वशासनते वीतरागना कहेजावचनथीज निकळ्याते तेमाटेए जिनशासनते सर्वमतव्यापककहिये एमढते जेकांइपण सत्य अहिंसा ब्रह्मचर्य शौच इंडियनिग्रह तथावलीजेकांइ निराशीनावें तप ज्ञान ध्यान देवगुरुनीजक्ति इत्यादिक रूनापणाना स्वभाव परतीर्थिअोमां देखायते.

पणतैयाग होमादिकना उपदेशरूपवचनेकरी मिश्रितते माटेरुमीसंगतिप्रतेपाम तानथी तेथीतेजुदाजदेखायते तेमाटे जिहांतिहां सर्वदर्शिनोमां पणजावथकी सर्व ज्ञानावचन आचरवाथीज मोहते पणतेमां कोइपणदर्शननालिंगतुं कांइकारणनथी.

जेवलीसर्वज्ञनाकहेला ज्ञानथीविपरीत एहवामाठाआचारवंतते अनेकहेतेकेअमें ध्यानीठिये एतुंमानेते तैतोबोलवामात्रज जाणवा पणविवेकीने आस्थाना करनार जा एवानही एहवुंजाणीने सर्वज्ञनावचनोमां जेकांइमनने निरोधकरनाराहेतुने देखामना राजेउपाय तेसर्वस्वार्थसाधकजते जेमएथंथतुंमूलकरनार सिद्धिर्षिणीयेपोतेजकथुंते.

जेजिनशासनमां कहेलानावतीर्थिमां रक्षाज्येयनाजेद तेकांइदूषीतथतानथी यतः संवपावार्थं मूलं डुवालसंगजउंसमस्वायं रयणारतुंजखलुतो सर्वसुदरचमि इति

वलीपुंमरीककहेते हेजगवंत जेमआपणे जिनशासनने सर्वव्यापककहियेठिये ते मज अन्वतीर्थिपण पोतपोतानादर्शनने सर्वदर्शिनव्यापिः कहेते किंवानथीकहेता ए

मपुठवाथी गुरुबोवाजे देआर्य जेसम्यकदृष्टितेहिज जावथकी जैनदर्शननेजाणोते तेथी मोहनामल्लथकी उपनीजे जेदरूपबुद्धिते पोतानीमेलेज नाशपामेते केमके स

मस्तः कलुषताजावैरहितः अढारदोषैरहितः सर्वज्ञ सर्वदर्शी परमात्मा तेएकजसमथे

मारेदृढ उद्यमैहृदीपठवाडेप्रवर्चतुं जेमएकिवारें चारित्रधर्मादिकोने स्वप्नमां पणदे खेनही एवरीतेप्रवर्चजो पठिमोहराजानी आझायेंकरीअनादिकालतुं मोहराजातुरा जस्थिरकरवामाटे रागकेसरीप्रमुखें कर्मपरिणामराजानीजअसत्कर्म तथाअकुशल कर्मनीवर्गणाना समूहरूपइव्यनीचोरी महारेंहाथेकरावीने पठेतेरागकेसरीप्रमुखइष्टा शयादिकें तेचोरेतुं इव्यनामुहासाथेंजमनेबांधीने कर्मपरिणामनामा राजानेजइदेखा इयुं तेवारें क्रोधवंतथयोथको कर्मपरिणामराजा कहेठेकेजूओजूओ हुंएनाकेटलोका जथयोपकृपातकरुं तुंपणएमहारीज चोरीकरवाने प्रवर्त्यां माटे विटंबनापूर्वक एह नेवधकरवानी जूमियेआणिने पापिपिंजरनगरमां नाखीयो इत्यादिकराजानोआदेशपा मिने माताइष्टाशयादिक मुजटहर्षवंतथयीतेणेंमुजने कर्ममलरूप जस्मअंगेचोपडीने अने राजसगुणरूप सोनागेरुनाहाथहाथावेइने वली तामसगुणरूप शाहिनाति लककरी तथा रागनीपरंपरारूप कणोयरनाफूलनीमाला तेणेकरी महारागलाने शोजितकखुं वली कुविकल्परूप शरावलानीमालाथेंकरी महाराऊदयस्थलने विटंबना वंतकखुं एरीतेंवधकरवासारुं मनेशोजावंतकरी हीणाआचाररूपमहोटा गधेडानीपीठ उपर चमाव्यो तेवारपठि पापोनोउद्वेगरूप नागेलोकूंडो मस्तकेवेइनेअकुशलकर्म रूप अपहरेतुंधन तेंमहारे गलेबांधीने.

शब्दादिक त्रेवीसविषयरूप विस्तारवंत पडहवजावते कोलाहलादिक वाजित्रवा जतेथके बहिरंगरूप अंगलोकनेजोतेथके विवेकिपुरुषोने नंदवाचोग्यथको साध्यके० मथ्यमपुरुष तेहनेअनुकंपा दयाउपजावतोथको राजानापुरुषजे इष्टाशयादिक चो कीदारेंविटापोथको कषायरूप बालकें उपहास्यकरावतोथको माहारापोतानादेश ना दर्शनकराववानी वांगना मीसथकी महाविदेहरूपहाटनीश्रेणीमां जमावीने जिहांजगणमुजने वधकरवानी जूमिने सन्मुखलेइ जवामांडयुं एटलामां हुंआस्थानकें आव्यो एटजेमहाजडापणगुरुपातेंआवी अनेहुंपणतेसमयें हाथीनाखंथाथीउतरीने राताअशोकवृद्धतलेंवेतोथको वननीशोजाजोयंहुं तेवारें महाजडा महारेनजरेआवी एणोपण पूर्वस्नेहनावशथकी स्नेहसहित मुजनेजोयो मंप्रणामकखो तेवारेंमहाजडा येंपण धर्मजानरूप आशीरवाददीधो अनेकखुंकेहे राजा एष्टाशयादिक राजपुरुषते कर्मपरिणामनामाराजाना आदेशथकी वधकरवाने शोजावंतकरी तुजने वधजूमियें लेइजायठे तेंतुंकेम नथीजाणतो.

जिहांसुधीहुं महाजडानोकहेलो जावार्थविचारुंहुं एटलामांवली रुमीरीतें महारा जोवाथकी महाजडा जातिस्मरणज्ञानपामि तेवारेंतेणे कंदमुनीनाजवथी मानीनेस

श्योंतो तेआचार्यपदतो जे उचमपुरुषहोयतेहनेजमिळे अने तेहिजतेपदनो पारंग
मीथाय माटेतुजने जाववैद्यसरिखासाधुना संघेआसखुंठे तेहनेरुढीरीतेनिजावतुं इ
व्यादिक शीखामण कही नेवलोबीजा शिष्योनासमुदायनेपण कथुंके हेजोलाठ तमोने
संसाररूपसमुद् तरवाने आआचार्यते वाहणसरिखाणे माटेएमनो संगकिवारेपण
तमारेमूकवोनही कुलवंतिस्त्रीनां न्यायनीपरें जोशोकमागमे निघ्ननाकरेतोपण एह
नापंगरूपमूलने किवारेंत्यजतुंनही।

इत्यादिक शिक्षाकहीने श्रीपुंडरीकनामासूरिते गुफामां निर्मलशिलाना तलाउप
ररहीने चौसरणादिकपूर्वकेंसहित पादोपगमनआदरी रूढाध्याननी धारणायेंकरी
समग्रकर्ममलना समूहनेधोताथका कृपकश्रेणी आरोहि केवलज्ञानउपजावी शै
लेकीकरणरूप तलवारेंकरी समस्तकर्मप्रकृतिदेदीने परमपदनेपास्या तेमजवली म
हानज्ञा तथा सुलजिता एबेदुसाध्वीयें उग्रतपस्थाकरी कर्महयकरीने मोहपदप्रतें
पास्या वली श्रीगर्जराजातथा सुमंगलादिकसाधु तेपणचारित्र आराधी देवलोकेंगया।

हवे सुंघणुवखाणकरियें तिहांचिचरमनामा उद्यानमां जेटला जव्यजीवें ए
अनुसुंदरतुंचरित्र जोकौतुकेकरीपण सांजखुं तेसर्वेना मन संसारथी विरक्तथया ते
वारपठि कोइक सर्वविरति कोइकदेशविरति केटलाकसत्यक केटलाकसवेगपणुं पास्या।

तेमजहेजव्यलोको तमेंपण यथाशक्तियें धर्मनोउद्यमकरीने एउपदेशनाश्रमने स
फलकरतुं केमके बहुलतायें सर्वसंसारीजीवना वृत्तांततुंकारण एअनुसुंदरसरिखुंज
ठे तोजेमएपुंडरीकने जाविकव्याणपणाथकी गुरुयें जव्यपुरुष सुमति एहहुंनामदी
धुं तेमज बीजापण जाविकव्याणवंत एहवाजे जव्यजीवो तेहनानामजाणवा केम
केते जव्यपुरुषपणुं अने सुमतिपणुं अंगीकारकरेठे एरीतेंसदागमतुं प्रगटपयोकेहेतुंठे

जेमवली महानज्ञायें समंतजज्ञनामा आचार्यनावचनेकरी तलनेजाणीआदरीने
जाणथइ तेहथी तेहुं प्रज्ञाविशालानाम सदागमैकसुं तेमबीजापण उचमप्राणी
जे जिनराजनो सिंहांतसांजली तलनेजाणे तेतो प्रथमथोज संसारथी विरक्तहोय
तेहनेतलथकी प्रज्ञाविशालाजकहियें।

तथाजेम सुलजिताने महानज्ञासायें पूर्वअन्यासना स्नेहवशथकी संबधउपनो
ते गुणप्रगटकरवाने अर्थैथयो तेमजबीजा जारीकर्मिजीवोनेपण सत्संगतेगुणप्राप्ति
करवानेअर्थैजथाय।

वलीजेम महानज्ञाने सुलजिताने पुंडरीकने समंतजज्ञनामा आचार्यना उपदे
शथी सदागमंनी चक्रिउपजावी तेमआजपण जेरूमासाधुहोयते परनादितकरवा

वेदुं जैनलिंगग्रहणकरीने तेहतुंपोषणकरीस इत्यादिक अनुसुंदरें चोरीनुंस्वरूपक
हिनेचोरनुंरूपउपसंहासुं पढेदेवतानीकांतिसमान पोतानुंमूलरूप प्रगटकसुं एट
जामां ते अनुसुंदरनुं जशकरण तिहांआवीपहोतुं एतवेदेखीने पुंडरीकादिक विस्म
यवंतथथाथका विचारवालागाजे अहोआपणे एहनेपूर्वे चोरजाणताहता पणए
तो महोटीविस्तारवंत क्खिनोधणी चक्रवर्त्तिसरिखोळे.

पढेअनुसुंदरें पोतानोपुत्र पुरंदरने राज्यदेशने तथावली राज्यनांजेचिन्हहतां तेप
एदीथां श्रीजिनराजनीपूजाकरी चारित्रलेइने वलीसुलजिताने प्रतिबोध आपवाला
गोजे हेसुलजिता मॅएटलोसंसारनोविस्तार तने कह्यो तोपण तुंहजीसुधी केम
शून्यचित्तनीपरें देखायळे असंव्यवहारनामा नगरधीमांफी एकेंडिय तिर्यंचादिक न
बोनेविषे माहरीअनुजवेलो विटंबनासांजली तोपण केमसंवेगवैरागनेनथीपामति.

तेमज नंदिवर्धनादिकना जवमां हिंसा क्रोध मान माया चोरी लोच मैशुन अने
मोहपरिग्रहादिकना संगथीमने अनेकप्रकारना कष्टथया तेसांजलीपणतुं हजीतत्वने
एतिनथी तो हेअगृहीतासंकेता तुंतो ताहरानामप्रमाणेज यथार्थतो.

वली बाल मंद जड अने अधम बालिशनास्पर्शनेंई रत्ननेंई घ्राणेंई चक्रुंई
श्रोतेंईना परवशपणातुं अधम फल तेमज मनिषीनाचरित्र तेमज विचकूण
नामाआचार्य बुद्धनामाआचार्य कोविदनामाआचार्यना चरित्रोनीदेशनासांजलीने प
एजो तत्वनाअर्थमां विकलतो तोमनुष्यपणो धारणकखाढतांपण पशुसरिखीतो.

वलीचित्तवृत्तिनामा अटव्यादिकनुं स्वरूप मोहनासैन्यनुंस्वरूप जवचक्रनुंस्वरूप
तथा सात्त्विक मानसनगर विवेकपर्वत जैनपुरनगर तथा चारित्रना सैन्यादिकनुं स्व
रूपसांजलीने जोताहंरुचित्त जिनोनही तोतुंपन्नसरिखीदेखायळे.

वली कनकशेखर नरवाहन विमल हरिराजा अकलंक प्रमुखोतुं सुज्जनतापणुं त
था कोविदनामाआचार्यना बशिस्थोना वैरागनाकारणो सांजलीनेपएजो संसारथकीबू
टतीनथी तोतुंसर्वथा कोरफूसरिखीदेखायळे तेमज जेकांइहुं पुण्योदयना साहायकी सु
खपाय्यो जेकांइमने तथापापोदयनासाहाय्यी दुःखनी प्राप्तिपाय्यो वलीसिंहसूरिनाज
वमां श्रुतनामदादिकेकरी सुस्थितराजानी आझाविराधीने अनंताजव जमवारूप कष्ट
नेपाय्यो तेसांजलीनेपण जोतुंप्रतिबोधपामतिनथी तोहवेकहेजे एथकीवधारे किहो
ताहरे प्रतिबोध पामवानो उपायळे.

वलीहेसुलजिता पूर्वैशुणधारणनेजवेतुंमहारी मदनमंजरीनामास्त्रीहतीते जव
मांजतें श्रीनिर्मलाचार्यनी अमृतोपम देशनासांजलीहति वली तेजवेदीहानुंआरा

जरती तद्रूपग्रंथमांथीः महाराजेवा अल्पशक्तिवंतप्राणीनाः अनुग्रहनेअर्थेः लेशमात्र उदारकरिने केवलवाचीरूपकधालखीठे जेमनी वाणीरूपमहोदी जलधाराना बिडु मात्रथी नविप्राणीनारुदयरूप क्यारामां मैत्र्यादिक सद्भावनारूपवेली नवपल्लवथा यठे अनेएकरूपवारमां डुःखेकरीचिंतन करवायोग्य एहवा डुर्ध्यानरूप उभतानोजे तीव्रतापतेहनासमुदाय तेह्रीशथयीजायठे एमसंपूर्णदोषनोनाशकरत्तार एहवोजेश्री सिद्धर्षिगणिरूपअमृतनोमेघ तेसर्वत्रउत्कृष्टपणोवचेंठे.

स्वस्तिश्रीगुणरागिणी च यदनुध्याना हृणीते स्वयं प्रोहृताहृतसाध्वसा इव जवाहूरं ब्रजंत्यापदः ॥ यस्य ज्ञानमनंतवस्तुविषयं शकेश्च संसूयते श्रीमान् पार्श्वजिनः स वः प्रज वताभ्रव्याजवाचिह्विदे ॥ १ ॥ वागासारजरेण यस्य सततं मैत्र्यादिसद्भावना वक्ष्यः पल्ल वितानवन्ति नविनां स्वांतालवालावनौ ॥ डुर्ध्यानातपतीव्रतापपटली संह्रीयते चं हृ षात् श्रीसिद्धर्षिसुधाधनः स जयतान्निःशेषदोषापहः ॥ २ ॥ आकर्षं सुमतेर्वशीकृति मय स्वर्गापवर्गाश्रिया मुञ्चाटं मदनादिहृष्टसुहृदां विदेषणं डुर्धियः ॥ स्तंजडुर्गतिपाततो ऽधिकतरं मोहस्य संमूर्धतां वाङ्मंत्राः प्रथयंतु वः प्रतिदिनं सिद्धर्षिवक्रोद्भवाः ॥ ३ ॥

आउपमिति नवप्रपंचग्रंथं तेप्रथम श्री सिद्धर्षिगणीयें १६००३ श्लोकसंख्या नो संस्कृतजाषामां रचेलोठे तेमांथीशोडुकजावाषेज्जेने हंसरत्नमुनियें संस्कृतगद्य मारच्युं तेनुंप्राकृतजाषांतर अमृतसागरगणियेंकखुं तेनाउपरथी अमेप्रथमठापवा मांडयुं पणसवाचारफारम ठपाइरह्यापठे हंसरत्नना करेलोसंस्कृतगद्यसाथें मेलवी जोतां एमांकेटलोकसंबंध ओठोलिधेलो मालमपडवायकी पाठिलीसर्वकथा हंसरत्न मुनिकृत संस्कृतगद्यउपरथी प्राकृतकरीठापीठे उतावलनेलीधे एनीनाषाबराबरसुध रीनथी तथा केटलेकठेकाणे करेकशनकरनारनीचूकथी अने नजरदोषथी-ह्रस्वदीर्घि अक्षरमात्राप्रमुखठापवामां फेरफारथयुंहसे ते सज्जन पुरुषोये सुधारीवांचवुं.

इतिश्रीउपमिति नवप्रपंचग्रंथतर्गत
लेशमात्रकथावाचिकरूपःसमाप्तः

अनेतमेंसुंजने उदरी एहवामां सुलजितानामातापिता सुमंगलाअने मगधसेन ए बेखीनचार परिचारसहित पुत्रीनेमिलवाने उच्चकवंतथका आख्या.

तेवारें सुलजितायें पोतानीमातापितापासेथी व्रतलेवानी आझामागी तेसांज लीने तेखीनचारने शोकउपनो तेणेकरी आकुलथया तेहनेसुलजितायें अनेकजा तिना उपवेशनाजेवेकरीने तेबेदुनेप्रतिबोधपमाडी व्रतलेवानेउजमालकखा तथापो तेपण व्रतलेवाने सन्मुखथइ वली श्रीगर्जेराजा मगधसेनराजा तेणेपण पोतपो तानुंराज्य अनुसुंदरचक्रवर्तिनापुत्र पुरंदरनेआप्यो तेवारपठि अनुसुंदरादिक साते जणाने महोटाउत्सवेंसहित श्रीसमंतजडनामासूरिये विधियेंसहित वीह्वादीधी वलीसंवेग तथा वैराग्यनीवृद्धिकरनार एहवीधर्मदेशनाआपी.

तेवारपठि गुरुप्रमुखसर्व मुनीआने नमस्कारकरीने मनुष्यदेवतादिक जेवीरीतें आख्याहता तेवीरीतें सद्गुपोतपोताने स्थानकेंगया एटलामां संध्यासमयथयो तेवा रें आवश्यकादिककार्यमां सर्वसाधुओ प्रवल्यातेसर्वसाधुओमां स्वाध्यायनाध्याननेवि षे अनुसुंदरमुनि अयेसरयइने ध्यानमांज मननेसीचतोथको तेह्जिरात्रीयें उपशमश्रे णीयें चढीने उपशांतमोहयुणवाणे पोतानुंआयु पूरणकरी उदारिकशरीररूप पांज रुंभूकीने सर्वार्थसिद्धिमाने तेंत्रोससागरोपमने आउपे देवतापणोउपनो तेवुंकारण जाणोने श्रमणसंयें तेहनाशरीरने बालवारूप संस्कारकखो मनुष्यदेवतायें ओढवकखो

हवेधर्माचार्यना स्नेहेंकरी सुलजितानामा साध्वीनेशोकेपीडाणी जोइनेगुरु येंकधुं हेआर्या महात्मापुरुषें शोककरवोनही एषोतो एकदिवसमात्र चारित्रपा लवाधी नरकेंजवायोग्य पापनेखपावीने सर्वार्थसिद्धिना सुखउपजाव्या वलीति हांथीचवीने पुकरार्थना नरतक्षेत्रमां गंधारराजानी पद्मिनीराणीनो अमृतसागरना मा पुत्रयशे तेयौवनअवस्थामां विपुलाशयनामासूरिना वचनेकरीने सदागम तथा सम्यकादिकने ओलखी मातापितानी आझालेइने जेरीतेंगुणधारणना जवमांकधुंठे तेरीतें निरंतररुमादिकना विवाहमांअयेसरीनूत थकोऐश्वर्यवंत एहवी वीह्वाप्रतेपा मिनेनीयाणवर्जित तप अने संयमेंकरी सर्वकर्मनामलथोइ केवलज्ञानपामि मो हेजसे तेमाटेएहपुंज कारणबे एहनुंमरणपणुंते मुकुरतरूपकार्यनकरवुं जाणवुं.

इत्यादिकवचनेकरी सुलजिता शोकनेभूकी पोतानाआत्मानी शुद्धीनेअर्थें ब्रह्मच म दशम द्वादश रत्नावली मुक्तावली लघुसिंहनीकीमत नडादिकप्रतिमा चांडायण थ थमध्य वज्रमध्य इत्यादिक घणोडःखेकरी तपवायोग्य तपोनेतपितीथकी विचरवाला गी हवेपुंडरीकनामासुनीते ज्ञाननोअन्यास करताथका अनुकर्म गीतार्थथया तेवारप

अर्थ ॥ जगतनेअनंदनाकरनार बलीजेहनी अमृतसरिखीवाणीने हजीसुधी पं
मितलोको सेवेळे अंगीकारकरेळे एहवां ज्ञानंदनजेश्रीवीरजिन तेजयवंतावर्तो ॥
एपांचेपरमेश्वरने तथा बीजापण जिनाने तथापोतानागुरुने नमस्कारकरिने अथ्या
त्मनो सारजेरहस्य तेप्रगटकरवाने ह्दधेवडाहकरुं ॥ ६ ॥

शास्त्रात्परिचितां सम्यक् संप्रदायाच्च धीमतां ॥ इहानुभवयो
गाच्च प्रक्रियां कामपिब्रुवे ॥ ७ ॥ योगिनां प्रीतये पद्य मध्या
त्सरसपेशलं ॥ जोगिनां जामिनीगीत संगीतकमयं यथा ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ घणाशास्त्रोथीजलीरीतेंपरिचितनकरिने बलीपंडितलोकोना संप्रदायथकी
जेअथ्यात्मशास्त्रनेविषे अनुभवयोग्यथयुंतेथकी हुंकांश्क संह्येपमात्र प्रस्तावनाकरुं
हुं ॥ ७ ॥ जेरीतेंजोगीपुरुषने स्त्रीनागोतसंगीत प्रियकारीजागेळे तेरीतें योगीश्वरपुरु
षने प्रीतिनाअर्थे आ अथ्यात्मरसैकरिने मनोहरकारी एहवोपद्यबंधतायेंकरुंहुं ॥ ८ ॥

कांताधरसुधास्वादा द्यूनां यजायते सुखांबिंडुः पार्श्वं तदध्यात्म
शास्त्रस्वादसुखोदधेः ॥ ९ ॥ अध्यात्मशास्त्रसंचूत संतोषसुख
शालिनः ॥ गणयंति न राजानं न श्रीदं नापि वासवम् ॥ १० ॥

अर्थ ॥ स्त्रीनाअधररूपअमृतना स्वादथीजे जुवानपुरुषने सुखवपजेळे तेसुखनो
स्वादतो अध्यात्मशास्त्रनास्वादनो जेसमुड्ढे तेनोएकबिंडुमात्र स्वादळे ॥ ९ ॥ जेप्रा
णीनेअध्यात्मशास्त्रथी मनोहर संतोषरूपसुख प्रगटथयुं तेप्राणी राजाने तथाधनदने
अनेइंडुसरिखानेपण जेखामांगणतानथी ॥ १० ॥

यः किलाशिक्षिताध्यात्मशास्त्रः पांडित्यमिच्छति ॥ उत्कृष्टपत्यंगुली
पंगुः सस्वर्द्रुफललिप्सया ॥ ११ ॥ दंजपर्वतदंजोलिः सौहार्दी
बुधिचंद्रमाः ॥ अध्यात्मशास्त्रमुत्ताल मोहजालवनानलः ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेमकल्पवृक्षना फलनेजेवानी इहाये पांगलोपुरुष आंगलीउंचीकरेळे ते
जेमव्यर्थेळे तेमजेप्राणीनिश्चैअध्यात्मशास्त्र नेपाभ्यानथी अने आचार्यपंडितपणुं इ
हेळे तेपणव्यर्थेळे ॥ ११ ॥ कपटरूप पर्वतनेजेदवाने वज्रसमान मैत्रताभावरूपसंछु
इनी वृद्धिकरवाने चंद्रमासमान एहहुं अध्यात्मशास्त्रते वृद्धिपामेजुंएहहुंजे मोहजा
लजुंवन तेहने बालवानेअर्थे दावानलसमानळे ॥ १२ ॥

रनार एहवोढतांपण तेहानगरनालोक निर्दनपणाथकी तेहनावचनने अंगीकारक रतानथी वलीजेहनेकव्याणथवातुंढे तेहवालोकतेहनेअंगीकारकरेढे तेवैद्य वलीनिं रंतर पोतानाशिष्यनेनणावेढे.

एकदिवसेतेनगरमां कोइकप्रसंगथकी केटलाकधूंताराआव्या तेपोते सदैद्यतुं कांइकजेशमात्र व्याख्यानसांजलीने तेहनाअंशमात्रें संतुष्टयका पोतामां पंमितप णोमानवालागा पढेतेमांथीकेटलाकधूत्तये पोतानीपूजानेअर्थे तेअंशमात्रज्ञानने अनुसारें पोतेंपोतानी संहिताअ्योरची वली केटलाकपोताना मनकल्पित बीजाव चननी रचनाकरी कोइकेंतो वली तेसदैद्यनाशास्त्रोना अंशजेहने पोतानाकल्पित विरुद्ध वाक्यतेमांणालनाख्या अने संहिताअ्योरची.

बीजाअ्योयेंतो अतिपंमिततानेअनिमानेकरी वली ते सदैद्यना वचनथी विप रीतजवचनयुंथ्या एमते चिकित्साना करवावालानेविषे नानाप्रकारनीरुचिवंत तेनग रनालोकतेहने तोतेखोटावैद्यमांथी कोइकज कोइकनाचित्तनेगमे बीजोगमेनही ते वारपढि प्रसिद्धतानेपाम्याथका तेसर्ववैद्योनीशालावंतथया वलीतेपोपण सद्दुयें पो तपोतानाशिष्योने पोतपोतानी रचेली कल्पित संहिताउजणावी वलीतेनणनारप ण वाचालपणाथकी लोकमांमहोटावैद्यनी प्रशंसानेपाम्या.

पढेतेमूल महावैद्यनेतो कोइकजनगरनालोक उजखे एमढतापण तेहनेआश्र यासर्व लोकोना रोगने ढेढवावास्ते तेहनीसंहितानानणनारानी परंपराचाली.

तेमजवली कूटवैद्यजेथया तेहोनीरचेली संहिताअ्योना जणवावालानीपरंपरापण चाली पणते सर्वोयें असत्कल्पनाना मूलनेग्रहणकरनाराहता माटेआश्रयकरनार लो कोनेउलटीरोगवृद्धिकरवाने अर्थेथया तेमांपणवली तेहनाआश्रयला कोइकलोकने रोगतुंमूकावतुंपणथयुं तेतोतेहोनी संहिताअ्योमां गुंथेला सदैद्यनावचनना अनुजाव थकीजाणवा पणतेहोना पोतानाकल्पित विरुद्धवचनना अनुजावथकी जाणवानही.

तथाजेवली माठीबुद्धिनाघणीयें सर्वथा सदैद्यना वचनने विपरीततापणोज संहि ताअ्योरचेलीहती तेहना आश्रयेंजे रोगीपुरुषलागा तेतोसर्वथाप्रकारें रोगनीवृद्धिनेज पाम्या तेरीतें इहांपण उपनयजाणवो जे आसंसाररूपनगरजाणतुं तेमां रोगीआ पुरुषते सर्वनवजंतुजाणवा अने सर्वज्ञरूपसदैद्य जाणवो सिद्धतरूप संहिताअ्यो जाणवी तेकर्मरूपरोगने हणनारढे.

अनेकुतीर्थरूप कूटवैद्यजाणवा तेहनाशास्त्रते कूटसंहिताअ्योजाणवी तेमांथो माज जेकोइने कव्याणथवातुंढोय एहवाजे नव्यजीवोतेतो सर्वज्ञरूप सदैद्यनावच

जाणजे पुरुषते तेतो अविकारिनेत्रनाधणी इन्द्रियनाविकाररहितते ॥ १९ ॥ अथात्मशास्त्ररूपजे हेमाचलपर्वत तेणे मध्योजे आगमरूपसमुद्-तेथकीतिकव्या घणाशुणरूपीयां जेरत्नतेतो विबुधजे पंडितलोकतेपामेते ॥ २० ॥

रसो जोगावधिः कामे सद्ब्रह्मे जोगनावधिः ॥ अथात्मशास्त्रसे
वाया रसो निरवधिः पुनः ॥ ११ ॥ कुतर्कग्रंथसर्वस्वगर्वज्वरवि-
कारिणी ॥ एति दृङ्मिमीजाव मथात्मग्रंथनेषजात् ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कामनोजेरस तेजोगवतां सुधी मधुरते ज्ञानां जे ननोजेरस तेजमवानी वखत सुधी मधुरपणे वचेंते पण अथात्मशास्त्रनीसेवानोजेरस तेतो निरवधिते केमके प्रारंजकालथीमांमीने सदा इवधतो जेरसते पण किवारे विरसनथाय ॥ ११ ॥ कुतर्कशास्त्रना सर्वरहस्यनो जे अहंकारतेरूपीताव तेहना विकारवाली यज्ञहवीजे दृष्टिते अथात्मशास्त्ररूप औषधनायोगथी निर्मलपणाने पामेते ॥ १२ ॥

धनिनां पुत्रदारादि यथा संसारवृद्धये ॥ तथा पांश्वित्यदृष्टानां
शास्त्रमथात्मवर्जितं ॥ १३ ॥ अथेतव्यं तदथात्मशास्त्रं जाव्यं
पुनः पुनः ॥ अनुष्ठेयस्तदर्थश्च देयो योग्यस्य कस्यचित् ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ धनवंतजनने जेमपुत्रअनेखी तेसंसारनीवृद्धीना कारणते तेम अनिमाने जरायला पंडितलोकने अथात्मशास्त्रविना मात्रसंसारनी वृद्धीते ॥ १३ ॥ तेमाटे अथात्मशास्त्रनेनणतुं वलीवारंवार हृदयने विषेजावतुं एना अर्थतुं वारंवार चिंतनकरतुं अनेजे पुरुषयोग्यद्वोय तेने जशीखवतुं पुस्तकआपतुं ॥ १४ ॥ एरीते अथात्मशास्त्रनामहात्म्यनो पहेलो अधिकार पुरोषयो.

जगवन् किं तदथात्मं यदि त्वमुपवर्णते ॥ शृणु वत्स यथाशास्त्रं
वर्णयामि पुरस्तव ॥ १ ॥ गतमोहाधिकाराणां मात्मानमधि-
कृत्य या ॥ प्रवर्तते क्रिया शुद्धा तदथात्मं जगुर्जिनाः ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेशिष्ये पुढंशुके हे जगवंत अथात्म ते शुकेके जे तुं तमे आतुं वर्णन कीशु ल्यारे शुरुक हेके हेशिष्य शास्त्रमरियादाये तनेकहुं तेसांचिल ॥ १ ॥ जेसुनिराजनोमोहनो अधिकारनाशपाम्योते अनेजे अथात्माने आश्रीने शुद्धक्रियाये अंतरआत्माने विषे प्रवर्तते तुं नाम परमेश्वर अथात्मकहेते ॥ २ ॥

ते एहवोपरमार्थजाणीने जेकोइ ब्रह्मा विष्णु शिव बुद्ध जिनादिकनानाममांहेला को
इपणनामैकरी ने तेहनेध्यावेळे तेपुरुषतेहिजनामना ध्यानेकरी सिद्धिनोकरनारथाय-

वलीजेणे परमात्मानुंस्वरूप जाणुंनथी अने कदाग्रहमां प्रवेशकसोळे तेहनेको
इवारेंपण. अर्थसिद्धिथायनही तेमज कृमा माईव शौच तप संयम निर्लोच सत्य
ब्रह्म आर्जव अकिंचनरूप दशप्रकारनोर्धम तेकोइएकलाना बापनोनथी तथा वली
इहांकोइनो संबंधनथी केवलजे एहनेजाणेळे सेवेळे तेहनोजएधर्मळे केमके लोक
नीपण एहवीयुक्तिळे जे गंगानामानंदीते कोइनाबापनीनथी एजावार्थजाणवो.

तेधर्म जैन अथवा वैष्णव अथवा बौद्ध अथवा ब्रह्मसंबंधी अथवा महादेव
संबंधी इत्यादिक गमतेकहोपण तेतत्वार्थ जाण्वाथीज प्रसन्नथायळे माटेजे पंमित
होयते शब्दमात्रेंकरी धर्मजाणेनही जो अन्यतीर्थीओपण एरीतेंज वेचनुंस्व
रूप धर्मनुंस्वरूपजाणीने पोतानादर्शनने जोसर्वव्यापीकहेतो तेमांकांइविरोधतानथी
अनेजो एपूर्वोक्तीतथी अन्यथाजकहे तो कुग्रहेंग्रहणबुद्धियेंकरी जातिअंधसरिखो
थयो ते विवादरूप अनर्थनुंजकारणथाय माटेतेहथी उदासी रहवुंते रूढजाणवुं.

तेओनेजो ब्रतिशक्तियें कोइकरीतें तत्वसमजावे तेहनेजरूढोपुरुषजाणवो केमके
तत्वज्ञानानादानथी उपरांत बीजोकोइ महोटाउपकारनथी बीजुंवली हेमहाजाग्य
वंत जेवारें सर्वनयनुंसमुडरूप एहवुंजे दृष्टिवादानामाअंग तेहमांथी सर्वनयदृष्टिवं
तरूपनदी पमतिथकीदेखीस तेवारें समस्तताहारासंदेहजेळे तेपोतानीमेलेज नाशथ
इज्जे अने सर्वथकीउत्तम तेएकसर्वज्ञाना शासननेज जाणीस इत्यादिक श्रीगुरुराज
नाकहेलावचन तेणेकरी समस्तप्रकारेंतज्योळे संदेहनोसमूहजेणे एहवाश्रीपुंमरी
कनामासुनि तेविशेषेंकरी सिद्धांतना अन्यासमां तत्परथका अनुक्रमें द्वादशांगीना
पारंगामी उल्कृष्टगीतार्थथया पठिसमंतनामाकेवलियें पुंमरीकमुनीने सर्वआगममां
विशारदयोग्यजाणी गडनानायककरी पोते संज्ञेषणाआदरी शरीररूपपंजरने सूकी
मोहूरूपमहोलने अंगीकारकसो.

हवेपुंडरीकसुरि अवधिज्ञानपांथ्या पळेअनुक्रमें मनपर्यंचज्ञानउपतुं तेणेकरी सूर्य
नीपरें शासनरूपआकाशने प्रकाशकरतां ग्राम आकर नगरादिकनेविषे विचरवा
लागा एरीतेंघणा कालसुधीं लोकोने उपकारकरी जगतमां मोहरूप अंधकारनो ना
शकरीने अनुक्रमे अधिकगुणवंत शिष्यनोसमूहनीपजावीने शेषयोतुंआपुपरहेथ
के धनेश्वरनामासाधुने पोतानापाटेथापी तेहनेकथुंजेहे महाजाग्यवंत तें जिनरा
जनो सिद्धांतजाणो ते माटेतुजनेथन्यळे वलीतुंअतिउत्तमएहवा आचार्यनापदनेपा

श्रावकतथा यतितेत्रणप्रकारना १ उपशमसमकेति २ कृत्योपशमसमकेति ३ ह्याप
कसमकेति तेअनंतानुबंधीनो अंशखपाय्युंजेजेणे ॥ १० ॥ बलीजेणोदर्शनमोहनीय
खपावीडे अथवा मोहनीयने उपशमावीडे एहवाजे उपशांतमोही तथा रूपक
श्रेणीने विषेवर्तेडे तथा जेणोमोहनोक्तय कसोडेते संयोगीकेवली तथाअयोगी के
वलीनगवंतजाणवा ॥ १० ॥

यथाक्रमममी प्रोक्ता असंख्यगुणनिर्जराः ॥ यतितव्यमतोध्या
त्मवृद्धये कलयापि हि ॥ ११ ॥ ज्ञानं शुद्धं क्रिया शुद्धेत्यंशौघावि
ह संगतौ ॥ चक्रे महारथस्येव पद्माविव पत्रिणः ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अत्रनुक्रमेजेकह्या तेसयजा एकएकथकी असंख्यातशुणीनिर्जराना कर
ताडे एक कलायेकरिनेपण अथात्मनीवृद्धिने अर्थ उच्यमकरवो एहिजहेतुडे ॥ ११ ॥
जेम रथनाबेचकते रथनीसाथे संलग्नजडे तथा पद्मीनीबेपाखोते पद्मीनीसाथे संलग्न
जे तेमएक शुद्धज्ञान अनेबीजीशुद्धक्रिया एवेअंशते अथात्मनीसाथे संलग्नजडे ॥ १२ ॥

तत्पंचमगुणस्थाना दारज्यैवैतदिच्छति ॥ निश्चयोव्यवहार
स्तु पूर्वमप्युपचारतः ॥ १३ ॥ चतुर्थेपि गुणस्थाने शुश्रूषा
या क्रियोचिता ॥ अप्राप्तस्वर्णजूषाणां रजताजरणं यथा ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पूर्वतो निश्चयनय अने व्यवहारनयनो आरोपणमात्र उपचार
थीडे पण पांचमांशुणगाणाथी मांमिनेएनयशेडे ॥ १३ ॥ अने चौथेगुणगाणेपण
शुश्रूषादिक क्रियाते उचितडे जेमकोइनेसोनाना घरेणानमलताहोय तेनेरूपाना
मजेतेपण रूढामनाय ॥ १४ ॥

अपुनर्बंधकस्यापि या क्रिया शमसंयुता ॥ चित्रा दर्शनजदेन ध
र्मविघ्नहृत्पाय सा ॥ १५ ॥ अशुद्धापि हि शुद्धायाः क्रियाहेतुः स
दाशयात् ॥ तासं रसानुबन्धेन स्वर्णत्वमधिगच्छति ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ शमजावेकरिनेसहित विचित्रप्रकारना दर्शनजेवेकरिने अपुनर्बंधजिंचो
थोगुणगाणुंतेहनी जे क्रियातेजोपण धर्मनाविघ्नने करनारीडे ॥ १५ ॥ तोपण न
नुबंधकसाथी अशुद्धक्रियाकरे तेपण शुद्धकेवाय जेम त्रांबुजेडे तेनेगालीतेमां रसा
॥ १६ ॥

ने रक्तयका हलुकर्मि तथा जारकर्मि प्राणीने कोष्कपणउपायेंकरिने जिनराजना
आगमनी नक्तिनेअवश्यउपजावे.

वली अनुसुंदरं सुलजिता तथा पुंडीरक एबेदुने संवेग उपजवानेअर्थे प्रपंचें
सहित पोतानाजवन्नमणुं स्वरूपकष्टं तेबहुलतायें सर्वसंसारजीवोने सरिखुंजळे.

जेम सुलजिताते जारीकर्मिहतीतेथी पूर्वतत्वने अणजाणतिथकीहति माटेतेह
ने अगृहीतसंकेताकहि अनेवलीतेपेज जेवारें सदागमनी शुभ्रूषाशिक्षिकरीनही
तेवारेंतेहने सर्वसिद्धिथयी तेमबीजापण नव्यप्राणी जारीकर्मिपणाथकी गुरुवचन
ना तत्वने अणजाणताथकाहोयते गुरुनावचननो संकेतग्रहणकरीशकेनही माटेते
वाजीवोने अगृहीतसंकेताजकहियें तथाजोवलीतेवाजीवोते सिद्धांतसांनव्यानो आ
इरनमूके तो तत्वज्ञानने अवश्यपार्जेज एमनिःसंशयपणेजाणुं.

तेमाटेअहोजव्यो एकलोकस्थिति बीजीकालपरिणति त्रीजोर्कर्मपरिणाम थो
थो खनात्र अने पांचमीजवितव्यता तेपोतानी नव्यतादिक माहोमांहें अपेक्षायेंस
हित कारणनाउदयथी उपनोएह्वोजे जवोनोप्रपंचतेहोने परिपाकलापो अने तेहना
नाशनोकारक तेवली परमेश्वरनो अनुग्रहणे तेप्रतेंजाणीने तेमज वस्तुतत्वेतो जिन
राजनीआज्ञा आराधवाचीमोहू अने आज्ञाविराधवाची संसारनीवृद्धिथाय एहवुंरु
ढीरीतेंजाणीने जिनराजनी आज्ञापालवाविषेज प्रवर्चतुं अनेजिनराजनी आज्ञाविरा
धवापणानुं वर्जतुं तथा विषय कषायादिक अंतरंग परिवारनेजीतवा अतिआश्रवना
दारनेरोकवा इंधियनासमूहनो निग्रहकरतुं जेथकी समस्तकर्ममलना समूहनाशपा
में अने रूमागुणरूप कदंबप्रगटथाय तथाशीघ्रपणेवली जवडुःखनाक्यथकी अनं
तानंतसुखतुंपर एहवुंजेमोहूपद तेप्रतेपामो.

माटेहेजव्यो एरीतें संसारनाडुःखनाक्यनो उपायरूप जेरुहुंतत्व जेहनोकोश्व
रें नाशजथवानोनथी परमानंदनो जिहांऐक्यजावळे एहवामोहूपदना रुडासाधनने
आलसरूप कदाग्रहमूकीने उद्यमकरो जेथकी थोमाकालमांसवैअर्थनी सिद्धिथाय.

इथ्यंइंसरत्नेन स्वल्पबुद्धिहितेह्या॥उपमित्याकथोःदारो जिलिखेलेशमात्रतः१॥

अर्थ ॥ एरीतेश्री इंसरत्ननामासुनीतेणे अल्पबुद्धिवंतजीवोना हितनीइहायें उ
पमितिप्रमाणनी कथानोऊदार लेशमात्रलिख्यो.

एमअध्यात्मरूप अमृतनासमुद् एहवाजेथ्रीसिद्धिर्षिगणी नामुखथीनिकली वैरा
गअनेसंवेगादिरूपअनेक तरंगेकरी गहनगंजीर अनेअल्पशक्तिवंतजीवने दुःखेअव
गाहवारूप एहवीजे उपमिति जवप्रपंचनामा समुदनीमर्षादारूप वेलाके०पाणीनी

अर्थ ॥ अज्ञानीने आत्मशुद्धिनामे बीजीशुद्धिचाय ते लोकदृष्टिये पांचयम त्रण नियमप्रमुखपालेढे एबीजोचेद त्रीजोआत्मानुबंध तेकहिये जेशांतवृत्तियेतखतु संवेदनकरेचिंतनकरे ॥ ३३ ॥ पेहेलीशुद्धिमां अज्ञाननीबहुलता घणीढे तेषेकरिने मोक्षना साधननेबाधकरे अनेतेनासज्ञावथकी शुभाशयनोजेशमात्रहोय तोतेथी जन्ममरणनी परंपराकांइच्छुटेनही एहवोजोगान्यासीपुरुषकहेढे ॥ ३४ ॥

द्वितीया दोषहानिः स्या त्वचिन्मंमूकचूर्णवत्॥ आत्यंतिकी तृतीया तु गुरुलाघवचिंतया॥ ३५ ॥ अपि स्वरूपतः शुद्धा क्रिया तस्मादिशुद्धिकृत्॥ मौनींइव्यवहारेण मार्गबीजं दृढादरात्॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ आत्मशुद्धिनामे बीजाजोगथकी कांइकलवलेशमात्र दोषनीहानितो थाय पणपरंपरायें घणादोषथयेलाते डेकानाचूर्णनीपेते एकडेकानो नाशथायपण तेथीबीजाघणा डेकानवत्पन्नथाय त्रीजीशुद्धि आत्यंतिके तेथीकर्मनीहानिथाय केमकेतेगुरुतानाव अनेलघुतांजावनी विचारणाकरवाथीप्रगटे एवीढे ॥ ३५ ॥ स्वरूपथकीजेक्रियाशुद्धे तेजनिश्चयपणे आत्मानेविशुद्धतानी करनारीढे तेमाटेशुद्धक्रियाकरवी मुनींइजेपरमेश्वर तेषेबताव्योजे व्यवहारतेतुं संवेदनकरवेकरिने घणाआदरसहित क्रियाकरतो मार्गजेरत्नत्रयी तेतुंबीजप्रगटथायढे ॥ ३६ ॥

गुर्वोद्गापारतंत्र्येण इव्यदीहाग्रहादपि॥ वीथींल्लासक्रमात्प्राप्ता बहवः परमं पदं॥ ३७ ॥ अध्यात्मान्यासकालेपि क्रिया काप्ये वमस्ति हि॥ शुचौघसंज्ञानुगतं ज्ञानमप्यस्ति किंचन ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ गुरुनीआज्ञाने आधीनरेहेवाथी इव्यदीहालीधीहोय तोपण वीथींल्लासनी अनुक्रमेवृद्धिकरीने घणाजीव परमपदने पाम्याढे ॥ ३७ ॥ एरीतेंअध्यात्मनाअन्यासकालनेविषेपण क्रियाकांइक लेशमात्रनिश्चैवतेंजेढे अनेशुद्धिकारी उघसंज्ञाने सहचारीपणे तिहांज्ञानपणकांइकवचेंढे ॥ ३८ ॥

अतोज्ञानक्रियारूप मध्यात्मं व्यवतिष्ठते ॥

एतत्प्रवर्द्धमानंस्यान्निर्देजाचारशालिनां ॥ ३९ ॥

अर्थ ॥ एजकारणमाटे ज्ञाननेक्रियारूप ते अध्यात्मपणुं वरतेढे जे ज्ञानक्रियारूपतेअध्यात्मे एजज्ञानक्रियानिर्देजाचारेंकरिने मनोहरएहवोजे प्राणीतेनेविषे उचरोत्तरवृद्धिनेपामेढे ॥ ३९ ॥ एबीजो अध्यात्मनास्वरूपनो अधिकार संपूर्णथयो ॥

॥ श्रीआदिनाथायनमः ॥

अथ

श्रीयशोविजयजी उपाध्यायकृत अध्यात्मसार ग्रंथ
अर्थसहित प्रारंभ करियेँबैये

॥ श्लोक ॥

ऐंङश्रेणिनतः श्रीमान्नंदतान्नाजिनंदनः ॥ उद्धार युगादौ
यो जगदज्ञानपंकतः ॥ १ ॥ श्रीशांतिस्तांतिञ्जियाञ्जिनां
मृगलांढनः॥गावः कुवलयोद्धासं कुर्वते यस्य निर्मलाः॥१॥

अर्थ ॥ इंसंबंधीजे श्रेणीतेपो नतके० नमस्कारकरोडे अने अष्टमहाप्राति
हार्यरूपलक्ष्मीयेकरीयुक्त तथा युगनेआदें जगतने अज्ञानरूप कादवमांथी उद्धार
नाकरनार एहवाजे श्रीरुषभदेवजगवान तेजयवंतावर्तो॥१॥ श्रीशांतिनाथ जगवंतते
नव्यप्राणीओप्रतें संतापना जेवनाराथाओ मृगलुं लांढनठेजेने जेमचंडकिरण निर्मल
थका क्लमुदनीनेविकसितकरेडे तेमजेनीगावःके० वाणीते पृथ्वीनेविषे उद्धासकरेडे३

श्रीदिवेयं जिनं स्तौमि ज्वनं यशसेवयः॥मारुतेन मुखोढेन
पांचजन्यमपूपुरत् ॥ ३ ॥जीयात् फणफणप्रांत संक्रांततनु
रेकदा ॥ उद्धर्तुमिव विश्वानि श्रीपार्श्वोबद्धरूपजाक् ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ शिवाराणीनापुत्र श्रीनेमनाथजी तेमनेस्तबुंठुं जेजगवंतेपोताना यशंकरिने
जेम जगतनेचुंठुं तेमजपोतानामुखथी प्रगट्योजेवायु तेणेकरिने पांचजन्य नामे शं
खनेपूरीने तेनोनादकीधो ॥३॥ फणीके० शेषनागतेनी फणनाप्रांतजेमणीतेनेविषे
संकन्युजेशरीर तणेकरिने त्रणजगतनो उद्धारजजाणेकरताहोयनी एवाजे श्रीपार्श्व
नाथबद्धस्वरूपनाकर्ता तेजयवंतवर्तो ॥ ४ ॥

जगदानंदनः स्वामी जयति ज्ञातनंदनः ॥ उपजीवति यथा
च मद्यापि विबुधाः सुधाम् ॥५॥ एतानन्यानापि जिनान्नम
स्कृत्य गुरुनपि॥अध्यात्मसारमधुना प्रकटीकर्तुमुत्सहे॥६॥

अंसतीनां यथा शीलमशीलस्यैव वृद्धये ॥ दंजेनाव्रतवृद्धयर्थं
व्रतं वेषन्नृतां तथा ॥ ८ ॥ जानानां अपि दंजस्य स्फुरितं वा
लिशा जनाः ॥ तत्रैव धृतविश्वासाः प्रस्खलन्ति पदेपदे ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ जेमकुलदानारीतुंशील जेआचारते कुशीलनी वृद्धिनेअर्थेज होय ते
मकपटेवेषधरनार व्रतवंताने जवनीवृद्धिथाय तेअव्रतनी वृद्धिनेअर्थेजथाय ॥ ८ ॥
कपटना विपाकनेजाणताथंकापण मूर्ख आझानीप्राणीतेज कपटनेविषे विश्वास
करताथका पगलेपगले खलनापामेळे ॥ ९ ॥

अहो मोहस्य माहात्म्यं दीक्षां जागवतीमपि॥दंजेन यद्विलुपंति
कज्जलेनेव रूपकं॥१०॥अब्जे हिमं तनौ रोगो वने वन्दिदिने नि
शा ॥ ग्रंथे मौर्य्यं कलिः सौर्य्ये धर्मे दंज उपप्लवः ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ अहांइतिखेदेवृत्त मोहराजानोमहिमा जेजगवंतसंबंधीदीक्षातेपणजेम
काजलेकरीने चित्रामणतुं लोपथायळे तेहनीपरे कपटेकरीने लोपीनाखेळे जेमकम
जनेविषे हिम शरीरनेविषेरोग वनेविषेअग्नि दिवसनेविषेरात्री ग्रंथनेविषे सूर्य
ता सुखनेविषे कजेश तेउपप्लवनाकरताळे तेमधर्मेनेविषेकपट तेडुःखकर्ताळे ॥१०॥

अतएव न योधर्तुं मूलोत्तरगुणानलां॥युक्ता सुश्राद्धता तस्य
नतु दंजेन जीवनं ॥११॥ परिहर्तुं न योर्लिंग मप्यलं दृढरा
गवान्॥ संविज्ञपादिकः सस्यां निर्दंजः साधुसेवकः ॥१३॥

अर्थ ॥ एहिजहेतुमाटे मूलगुणपंचमहाव्रत अनेउत्तरगुण करणसित्तरीप्रसुर
धरवाने जेप्राणी समर्थनहोय तेणेआवकनाव्रतपालवा तेउक्तजळे पणकपटचारिः
जीवतुं तेरुहुंनथी॥११॥ हवेजेप्राणी व्रतनेमूकवाने समर्थनथी केमके जेनेव्रतउप
दृढरागलाग्यो होय तेमूकीशकेनही तोतेनेसंविज्ञपहू अंगीकारकरवो श्रेष्ठे केम
निरदंजीताधुनी सेवनाकरवाथी घणोगुणथायळे ॥ १३ ॥

निर्दंजस्यावसन्नस्या प्यस्यशुद्धार्थजाषिणः॥ निर्जरां यतना दत्ते
स्वल्पापि गुणरागिणः ॥१४॥ व्रतचारांसहलं ये विदंतोप्यात्मनः
स्फुटं ॥ दंजाद्यतिलमाख्याति तेषां नामापि पाप्मने ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ निष्कपटीहोय शुद्धसिद्धातना अर्थेनाजाषकहोय तेगुणेकरीने ते

अध्वा धर्मस्य सुस्थः स्यात्पापचौरः पलायते ॥ अध्यात्मशा
स्त्रसौराज्ये न स्यात्कश्चिदुपप्लवः १३ ॥ येषामध्यात्मशास्त्रार्थतत्वं
परिणतं हृदि ॥ कषायविषयावेश क्लेशस्तेषां न कर्हिचित् ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अध्यात्मशास्त्रानो जलोरजप्रवर्ततेथके कशोएउपड्व थायनही धर्मनो
मार्गसुगमथाय अने पापरूपचोरटानासीजाए ॥ १३ ॥ जेप्राणीना हृदयनेविषे अध्यात्म
शास्त्रनाअर्थतुं तत्वत वृत्त्ययुंढे तेनेकषायरूपविषनावेगनो क्लेशतेकदीएनथाया ॥ १४ ॥

निर्दयः कामचंडालः पंथितानपि पीडयेत् ॥ यदि नाध्यात्मशा
स्त्रार्थबोधयोधकृपा नवेत् ॥ १५ ॥ विषव ह्यसिमां तृष्णां वर्धमा
नां मनोवने ॥ अध्यात्मशास्त्रदात्रेण बिंदंतिपरमर्षयः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जोअध्यात्मशास्त्रनां अर्थनाबोधनी कृपापंडितजेवाने पएनहोयतो निर्द
यएवोजे कामरूपचंडाल तेपंथितनेपणपीडाकस्त्राविना रहेनही ॥ १५ ॥ जेपरमर्षी
श्वरडेते अध्यात्मशास्त्ररूप दातरडेकरीने मनरूपीवननेविषे वृद्धिपामती एहवी
तुस्त्रारूप जेहेरनीवेली तेनेडेदीनाखेडे ॥ १६ ॥

वने वेदम धनं दौस्ये तेजो ध्वांते जलं मरौ ॥ इरापमाप्यते धन्यैः
कंलावध्यात्मवाङ्मयं ॥ १७ ॥ वेदान्यशास्त्रवित् क्लेशां रसमध्या
त्मशास्त्रवित् ॥ जाग्यनृजोगमाप्नोति वहते चंदनं खरः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेमवननेविषेधर दरिद्रनेधन अंधारामांउद्योत तथा मरुदेशनेविषेजे
पाणीतेडःखेपामवायोग्यडे तेमजेधन्यप्राणीहोयडे तेनेजअध्यात्मशास्त्र कलियुगने
विषे प्राप्तथायडे ॥ १७ ॥ वेदनाजाणतथा बीजाशास्त्रना जाणनाराते क्लेशनाजोक्ताडे अ
नेरसनानोक्ता तेअध्यात्मशास्त्रना जाणनाराडे तेएसनोजोगतो जेजाग्यवंतहोय
तेज पामे अनेजेगडेहोय तेतोमात्रचंदनना नारनेउपांनेएटलुज ॥ १८ ॥

जुजास्फालनहस्तास्यविकाराजिनयाः परे ॥ अध्यात्मशास्त्रवि
द्वास्तु ॥ वदं त्यविकृतेक्षणः ॥ १९ ॥ अध्यात्मशास्त्रहेमाजिमथिता
दागमोदधेः ॥ नृयांसि गुणरत्नानि प्राप्यंते विवुर्धैर्नकिम् ॥ २० ॥

अर्थ ॥ जुजानाअस्फोटकरवेकरीने वलीहायने तथासुखनेविकारेकरीने इत्यादि
कनाटिकना अजिनयंकरवेकरीने जोगीपुरुषसुखकरीमानेडे अनेअध्यात्मशास्त्रना

दंजलेशोपि मङ्ग्यादेः स्त्रीत्वानर्थनिबंधनं ॥

अतस्तत्परिहाराय यतितव्यं महात्मना ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेम मङ्गीनाथजीने कपटनोलेशपण स्त्रीवेदनोकारणीकथयो माटे महा नपुरुषे कपटतजवाने घणोयत्न करवो ॥ ११ ॥ इति श्रीअध्यात्मसार ग्रंथनेविषे दंजल्यागनामा त्रीजोअधिकार समाप्तथयो ॥

तदेवं निर्दंजाचरणपटुता चेतसि जवस्वरूपं संचित्य क्षण
मपि समाधाय सुधिया ॥ इयं चिंताऽध्यात्मप्रसरसरसी
तीरलंहरी सतां वैराग्यादिप्रियपवनपीना सुखकृते ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एतलामाटे निरदंजआचरणकरवाने हेचेतन तुं सावधानथा आत्मस्वरूपतुं चिंतनकर केमके क्षणमात्रपण सद्बुद्धिक्रयमांधरीने आत्मस्वरूपनीचिंता करवी तेदिज आत्मदिशारूप सरोवरनीलहरीने तेशीतलताकरेएवीने एदिजसङ्गन लोकने वैराग्यदिशारूप पवमपूर्णपुष्टताकारीने माटेते आत्मिकसुखनेअर्थेसाधवी ।

इतः कामौर्वाग्निर्ज्वलति परितोडःसह इतः पतंति ग्रावा
णो विषयगिरिकूटाघिघटिताः॥इतःक्रोधावर्तोविकृतितटिनी
संगमकृतः समुद्रे संसारे तदिह न जयं कस्य जवति ॥१॥

अर्थ ॥ एकतरफकामरूप बहवानलनो अग्निबलीरह्योने तेडःखेसहनथाय ए वोने अने एकतरफ पंचप्रकारनाविषयरूप पर्वत तेहथीपद्मघाजे उन्मादरूपपथरा तेषोकरिजयंकर एकतरफ विकारदिशारूपनदीना संगमथकी क्रोधनाआवर्त्तपडभाडे एवोजेआसंसारसमुद्रतेनेविषे कहो कयातेकाणे प्राणीनेजयनथी सर्वत्रजयजवर्तेने ।

प्रिया ज्वाला यत्रोद्गमति रतिसंतापतरला कटाहान् धूमो
घान् कुवलयदलयामलरुचीना ॥ अथांगान्यंगारा कृतबहुविका
राश्च विषया दहंत्यस्मिन्बन्धौ जववपुषि शर्म क सुलजं ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जेसंसारनेविषे रतिनासंतापेकरिने तरलाके ० चपलाएवीजे प्रियाके ० नार्पाते कटुकज्वालावर्त्तेने बली नीलकमलदलना सरस्वी जेनीकांतिने एहवानेत्र नात्रिकोणमांथीजेजोतुं तेनुंनमकटाह तेरूपपूचना समूहचालेने तथास्त्रीनाअंगते

सामाधिक्ययासर्वं चारित्र्येष्वनुवृत्तिमत् ॥ अध्यात्मं सर्वं
योगेषु तथानुगतमिष्यते ॥३॥ अपुनर्बंधकाद्याव ह्युपस्थानं
चतुर्दशं ॥ क्रमशुद्धिमती तावत् क्रियाध्यात्ममयी मता ॥४॥

अर्थ ॥ सामाधिक्यचारित्र्येण सर्वचारित्र्येणैव अनुगतकारणपणे वर्चते तेमस
र्वजोगनेविषे अध्यात्मपण सहचारीपणेवर्चते ॥३॥ अपुनर्बंधी जेचोयोगुणगणो ल्यां
थीमांतीने चउदमां गुणगणालगें अनुक्रमेजेआत्मानी विद्युदता प्रगटथाय ते
सर्व अध्यात्मक्रियाजाणवी ॥ ४ ॥

आहारोपधिपूजार्द्धि गौरवप्रतिबंधतः ॥ नवाजिनंदी यां कुर्यात्
क्रियां साध्यात्मवैरिणी ॥५॥ क्लृप्तो ज्ञानरतिर्दीनो मत्सरी जयवा
न् शतः ॥ अज्ञो नवाजिनंदीस्था त्रिफलारंजसंगतः ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अनेजेअहारोपधीनेअर्थे तथा पूजापामवानीरुद्धि तेनीगौरवतायें बं
धाणाथका नवाजिनंदीजे क्रियाकरेतेसर्व अध्यात्मक्रियानीवैरीणीजाणवी ॥ ५ ॥
१ क्लृप्ता २ जोन ३ रति ४ दीनता ५ मत्सरीपणुं ६ जय ७ शतता ८ अज्ञानता
एनवाजिनंदिपणाना संगथकीजेक्रियाकरे तेक्रियानोआरंज त्रिःफलथायते ॥ ६ ॥

शांतोदांतः सदागुप्तो मोहार्थी विश्ववत्सलः ॥ निर्दंजां यां क्रियां
कुर्यात् साध्यात्मगुणवृद्धये ॥७॥ अतएव जनः पृष्ठोत्पन्नसंज्ञः
पिष्टिष्ठिषुः ॥ साधुपार्श्वे जिगमिषु धर्मं पृच्छन् क्रियास्थितः ॥८॥

अर्थ ॥ १ शांतगुणं २ दांतगुणं ३ सदागुप्तीडियपणुं ४ मोहार्थिपणुं ५ वि
श्वनुवात्सल्यतापणुं इत्यादिकनिरदंजीपणेजेक्रियाकरे तेक्रिया अध्यात्मगुणानी वृद्धि
कर्ताथाय ॥७॥ तेमाटेजेनेतत्वपुढवानीसंज्ञा उपनीते तथापिष्टिष्ठिषुके ० तत्वप्रतेह्वे
पुढवाने सन्मुखथयोडे साधुनेपासे तत्वसांचलवानेअर्थे जवानुंशीलतेएम क्रियायोग
नेविषे रहोथको धर्मानातत्वने पुढेते ॥ ८ ॥

प्रतिपित्सुः सृजन् पूर्वं प्रतिपन्नश्च दर्शनं ॥ श्राद्धोयतिश्च त्रि
विधोऽनंतांशकूपकस्तथा ॥९॥ दृढमोहकूपकोमोहशमकः
शांतमोहकः ॥ कूपकः क्लीणमोहश्च जिनोऽयोगीच केवली ॥१०॥

अर्थ ॥ एमतत्वनेअंगीकार करतोथकोजेने पूर्वेप्रतिपन्नथयोडे सम्यक्तदर्शन एवा

सिद्धः खजने माटे जे प्राणी वारंवार सुखने मदेन खाथका सुखमाने ते फोकेटे ए संसारतो केवल-कपटरचनायें जखोटे तेने विषे विवेकी प्राणी ये प्रीती करवीनही ॥ ४ ॥

प्रियास्नेहोयस्मिन्निगन्सदृशो यामिकजटोपमः स्वीयो
वर्गोधनमजिनवं बंधनमिव ॥ महामेध्यापूर्णं व्यसनविल
संसर्गविषमं जवः कारागेहं तदिह न रतिः कापि विडुषां ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ स्निहोस्नेहते बेडीसमानते बीजासगासंबंधी लोकोक्ते पोरियातसमानते धनसंपत्तीते नवाबंधनसरखीते अनेमहा अमेथ्येकरीसहितते सातप्रकारना व्यसनरूप बिल्लेसहितते दुंकारांकहियेतो आसंसारते बंदिखानाजेवोटे माटे पंडितलोकने एवस्तु माहेली एकेवस्तु उपर रतिके ० मरजीयतीनथी ॥ ५ ॥

महाक्रोधो गृध्रोऽनुपरतिश्रुगाली च चपला ॥ स्मरोलूको यत्र
प्रकटकटुशब्दः प्रचरति ॥ प्रदीप्तः शोकाग्निस्ततमपयशोच
स्म परितः श्मशानं संसारस्तदतिरमणीयत्वमिह किं ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे पंडितलोकोक्ते आसंसारने स्मशानसरखोकहेजे केमके स्मशानमारेहेना रीचीजो सर्वसंसारमांटे तेकहीबतावेजे मस्मशानमां गीधपक्षीजे तेमसंसारमां महाक्रोधते गीधपक्षीजे अतिरूपघणीचपल शियालणीजे घुवडपक्षीरूप कामते प्रंगटपणे कडवाशब्दथी रुदनकरते वेदीप्यमान शोकरूपी अग्निप्रज्वलेते निरंतर अथ यशरूप राखते माटे संसारते स्मशानते एमारमणीक चीजको इत्तथी ॥ ६ ॥

धनाशा यज्ञायप्यति विषममूर्धं प्रणयिनी विलासो नारीणां
गुरुविकृतये यत्सुमरसः ॥ फलास्वादोयस्य प्रसरनरकव्या
धिनिवहस्तदास्थानो युक्ता जव विषतरावत्र सुधिया ॥ १० ॥

अर्थ ॥ धननीजे इज्ञा ते अतिशय विषयरूप विषममूर्धनी विस्तारनारीजे स्त्रीधोने विलासते महाविकारकारी कुसमनोरसते जेना फलनोस्वाद विस्तारपामतो नर्कनीपिना ना समूहदुख्याय एवुंसंसाररूप विषयवृद्धते एनीहेतल विश्रामकरवोयुक्तनथी ॥ १० ॥

क्वचित् प्राज्यं राज्यं क्वचन धनलेशोप्यसुलजः क्वचि ज्जातिस्फा
तिः क्वचिदपि च नीचत्वकुर्यात् ॥ क्वचिद्भावण्यश्रीरतिशयवती
क्वापि न वपुः स्वरूपं वैषम्यं रतिकरमिदं कस्य नुजवे ॥ ११ ॥

अतोमार्गप्रवेशाय व्रतं मिथ्यादृशामपि॥ इव्यसंम्यक्त्वमारो
प्य ददते धीरबुद्धयः॥१७॥ योबुद्ध्या जवनैर्गुण्यं धीरः स्याद्व्रत
पालने ॥ सयोग्योच्चावच्चेदस्तु दुर्लभ्यो नोपयुज्यते ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ एहिजकारणमाटे धीरबुद्धिनाथणी रत्नत्रयनामार्गनेविषे पेसवाने मिथ्या
दृष्टीवालानेपण इव्यसंमकितनो आरोपकरीने चारित्र्यापेठे॥१७॥जेप्राणी संसारतुं
निर्गुणपुं जाणीने व्रतपालवानेविषे धीरथाय तेप्राणी धर्मनेजोगजाणवो अनेअंत
रंगजाववो चेदतोडुःखेकरीने समजायठे माटेतेउपयोगमानकरवो ॥ १८ ॥

नोचेजावापरिज्ञाना त्तिद्यसिद्धी पराहते॥ दीक्षाऽदानेन जव्या
नां मार्गोद्धेदः प्रसज्यते ॥१९॥ अशुद्धनादरेण्यासा द्योगान्नो
दर्शनाद्यपि॥ सिद्धिनैसर्गिकी मुक्ता तदप्यन्यासिकं यतः ॥२०॥

अर्थ ॥ कदापिकोइक एमकहेसेजे जावजाण्याविना चारित्रदेवाधी सिद्धिअसिद्धि
सर्वहणाइजाय तेवारं जव्यनेपणदीक्षानआपवी केमके तेनेअंतरंगनी खंबरनधी अने
एरीतें दीक्षानआपवाधी तो सम्यकमार्गनो उठेदथाय ॥ १९ ॥ एमअशुद्धनोअना
दरकरे अने शुद्धजोगनोअन्यासनकरे त्यारेदर्शनजेसमकित तेपणशुद्धनथाय केमके
एकनिसर्ग समकितटालीनेशुद्धकरतुं तेपणअन्यासधीज थइशके ॥ २० ॥

शुद्धमार्गानुरागेणा शठानां यया तु शुद्धता॥ गुणवत्परतंत्राणां
सा न कापि विहन्यते ॥ २१ ॥ विषयात्मानुबंधैर्हि त्रिधा शु
द्धं यद्योत्तरं॥ ब्रुवतेकर्म तत्राद्य मुक्त्यर्थं पतनाद्यपि ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ शुद्धमार्गने अनुरागेकरीने अशठतानावेजे आत्मानी शुद्धताके० निर्म
लतायें गुणवंतप्राणीने आधीनअशने वरतेतो तेप्रवृत्ति कोइतेकाणे ह्यायनही॥२१॥
विषयंकरीने आत्मायेकरीने अनेअनुबंधेकरीने एत्रणप्रकारनी विच्छुद्धिठे ते एकेकधी
निर्मलठे एत्रणोकेर्मठे तेमां जेडुखधी पोताना आत्माने मुकाववाने ऊपापातप्रमुख
करे तेहनेविषयशुद्धिकहियें ॥ २२ ॥

अज्ञानिनां चितीयं तु लोकदृश्या यमादिकं॥ तृतीयं शांतवृत्त्या त
त्त्वसंवेदनानुगं ॥२३॥ आद्या नाज्ञानबाहुल्या न्मोहाबाधक
बाधनं ॥ सजावाशयलेशेनो चितं जन्म परे जगुः ॥ २४ ॥

पणेः पाणिं गृह्णात्यहह महति स्वार्थ इह यान् त्यजत्युच्चैर्लोकं
स्तृणवदघणस्तानपरथा॥ विषं स्वाति वक्त्रेऽमृतमिति च विश्वा
सहतिकृञ्चवादित्युद्देगोयदि न गदितैः किं तदधिकैः ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एमस्वार्थने वक्ष्यइनेप्राणी चंडालनो हाथपकमी चाले अहोइतिआ
श्रयं जेस्वार्थपणुंतेएहबुंते वलीजेउचमकुलथी उपजेजातेहनेतजेने अने तरणा
जेवोनिरलङ्कथइने हैयामांतो जेरजर्थुहोय पणमोडे अमृतजेबुंमीतुंबोलेने एवाथनेक
प्रपंच स्वार्थमाटेप्राणीकरेने नेविश्वासघातीथायने एवाप्राणीआसंसारमावसेने ते
जोइनेपण आसंसारथी जेबुंमनउद्देगपामतुंनथी तेनेघणुंछुंकहियें ॥ १५ ॥

दृशां प्रांतैः कांतैः कलयति मुदं कोपकलितैरमीभिः खिन्नः
स्यादघनधननिधीनामपि गुणी ॥ उपायैस्तुत्याद्यैरपनय
ति रोषं कथमपीत्यहो मोहस्येयं जवजवनवैषम्यघटना॥ १६ ॥

अर्थ ॥ स्त्रीनीदृष्टीना प्रांतके० खुणातेमनोहरने माटेतेनाजोवाथी हर्षउपजेने
अने स्त्रीनीकोपयुक्तदृष्टीस्वराबने माटेतेदेखीनेखेवउपजेने तथाघणधनवालापुरुष
ने गुणीजनोखुतीआदीकरिरीजवेने ने कष्टसहीनेतेमनोरोषउतारेने एतघणुंमोहय
कीथायने माटे जुओमोहरूपीराजाबुं केबुंविषमतापणुंने केजेतजवायोग्यने तेनो
आदरकरावेने अने जेनोआदरकरवोजोइये तेनोत्यागकरावेने ॥ १६ ॥

प्रिया प्रेक्षा पुत्रो विनय इह पुत्री गुणरति विवेकारव्यस्तातः
परिणतिरनिद्या च जननी ॥ विशुद्धस्य स्वस्य स्फुरति हि कु
टुंबं स्फुटमिदं जवे तन्नोदृष्टं तदपि बत संयोगसुखधीः ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जीवनेतत्त्वविचारणाकरवीतेस्त्रीने विनयकरबुंतेपुत्रने गुणनेविषेजेरतिक
रवीतेपुत्रीने त्या दादपणेस्वपरिवेचनकरबुंतेपिताने अनिद्याजेपारकीनिंदातजवीते
आत्मान्नी माताने एबुंजेअंतरंगकुटुंबने तेतोजेवारें आत्माछुडथाय तेवारेंप्रगटरीतेपे
दाथाय पणतेनेजेपुरुषसंयोगीसुखमां मग्नयइरह्योने तेतोकारेपणदेखतीनथी ॥ १७ ॥

पुरा प्रेमार्जे तदनु तद्विभेदघटने तज्ज्वेदे इः खान्द्यथ क
ठिनचेता विषहते ॥ विपाकादापाकाहितकलशावतापबहु
लात् जनोयस्मिन्नस्मिन्कचिदपि सुखं हंत न जवे ॥ १८ ॥

दंभोमुक्तिलतावन्दि दंभोराहुःक्रियाविधौ ॥ दौर्भाग्यका
रणं दंभो दंभोध्यात्मसुखार्गला ॥ १ ॥ दंभोज्ञानाधिदं
भोलि दंभः कामानले हविः ॥ व्यसनानां सुहृदंभो
दंभश्चौरौव्रतश्रियः ॥ २ ॥ दंभेन व्रतमास्थाय योवांभति
परं पदं ॥ लोहनावं समारुह्य सोब्धेः पारं यियासति ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ मुक्तिरूपवेलीने दहनकरवामां कपटतेअग्निस्मानने नेक्रियारूप चंदनेया
सकरवाने कपटतेराहुने अनेकपटजहुर्जाग्यतुंकारणने अथात्मसुखनेगलीजनार खुंग
लीपणकपटजणे ॥ १ ॥ ज्ञानरूपपर्वतने तोमवानेकपटते वज्रसमानने कामरूपी
अग्नीनीवृद्धिकरवाने घृतजोइयेंतेपणकपटने व्यसननोमित्र तेकपटने अने व्रतरूप
लक्ष्मीनो चोरपण दंभजणे ॥ २ ॥ कपटराखीव्रतनेविपेरही जेप्राणी परमपदजेमोहू ते
नीवंबनाकरेने तेप्राणीलोढानीनावर्मा वेसीसमुद्धतरवानी इगाराखेनेतेवोजाणवो ॥ ३ ॥

किं व्रतेन तपोनिर्वा दंभश्चेन्न निराकृतः ॥ किमादर्शनं किं दीपै
र्यथांध्यं न दृशोर्गतं ॥ ४ ॥ केशलोचधराशय्या जिह्वा ब्रह्मव्र
तादिकं ॥ दंभेन दुष्यते सर्वं त्रासेनैव महामणिः ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेतपेपणखुं तेव्रतेपणखुं जोकपटदिशाने तजीनही तोतेसर्वनिष्फलने
ते आरसीएपणखुं अनेदीवेषणखुं जोदृष्टीएअंधनेतोतेहनेसर्वतेकाणेअंधकारजरेहसे
॥ ४ ॥ केशलोचकरवो खुमीउपरसयनकरखुं जिह्यामागवी शीलव्रतादिकपालवा ए
सर्व धर्मकरणीमात्र कपटेकरीने इखाइजायने जेमसुंदरमणीहोय नेतेउपरएकदाग
जागवाथी तेनीकांतिमंदथायने तेहनीपरेंजाणखुं ॥ ५ ॥

सुत्यजं रसलांपटयं सुत्यजं देहचूषणं ॥ सुत्यजाः काम
जोगाद्या इंसुत्यजं दंभसेवनं ॥ ६ ॥ स्वदोषनिन्हवोलोक पूजा
स्याजौरवं तथा ॥ इयतेव कदर्थ्यते दंभेन बत बालिशः ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ रसतुंलौलीपणुं तेसुखेंतजीशकाय देहनीशोनापणसुखें तजीशकाय का
मनोगादीनेपण सुखेंतजाय पणकपटनो त्यागकरवोघणुज विकटने ॥ ६ ॥ पोता
नादोषने हांकीराखेतेथी लोकमांपूजनाथाय तथामोटाइथाय एहिजपूजाप्रमुखनी
जालचमाटे पोतानाआत्माने मुखप्राणीकदर्थना उपजावेने ॥ ७ ॥

प्रजाते संजाते भवति वितथा स्वापकलना द्विचंद्रज्ञानं वा
तिमिरविरहे निर्मलदृशां ॥ तथा मिथ्यारूपं स्फुरति विदि
ते तत्त्वविषये चवोयं साधूनामुपरतविकल्पः स्थिरधियां ॥११॥

अर्थ ॥ जेम प्रजातसमयस्वप्नरीचना निष्फलथइजायते जेमकोइनाआखमां
जाकलआवीहोय तेहनेआकाशमां बेचंद्रमाजासे पणनिर्मलदृष्टीयतां बेचंद्रमातुं
प्रांतिज्ञानमटीजायते तेमसंसारथीन्यारारह्या एहवाजेस्थीरबुद्धिवाला तत्वज्ञानसम
जेजासाधु तेनेआसंसारते मिथ्यारूपजासेते ॥ ११ ॥

प्रियावाणीवीणाशयनतनुसंवाधनसुखे चवोयं पीयूषैर्ध
टितइति पूर्वं मतिरचूत् ॥ अकस्मादस्माकं परिकलितत
लोपनिषदामिदानमितस्मिन्न रतिरपितुं स्वात्मनि रतिः ॥१३॥

अर्थ ॥ स्त्रीनीवाणीयेंकरीने तथा विणानादेकरीने शक्यायेंकरीने बलीशरीरनेचोलतुं
चापवुंतेपोकरीने जे सुखउपजेते ते अमृतेकरीनेघुटेलुंहोयतेतुंते एतुपूर्वबाजकाले
वर्ताद्युंहतुं पण हवेसहसात्कारेंअमने तत्वदिशानारहस्यनी परिकलनाथइ जाणपणुं
थयुं तेथीसंसारनेविषेतत्वरुचिबर्चतिनथी पणआत्मतत्वमांरुचिथइते ॥ १३ ॥

दधानाः काठिन्यं निरवधिकमाविद्यकचवप्रपंचाः पांचाली
कुचकलशवन्नातिरतिदाः ॥ गलत्यज्ञानाश्वे प्रसुमररुचावा
त्मनि विधौ चिदानंदस्यंदः सहजइति तेज्योस्तु विरतिः ॥१४॥

अर्थ ॥ संसारनासमस्तप्रपंच तेअतिशयकठिणताने धरतायकाबे माटे सुजने
काष्टअनेपाषाणानी पुतलीनास्तननीपेरे रतिकारीनथीजागता केमके अज्ञानतुंवादे
लगलीगयुंते अनेआत्मिकज्ञानरूप चंद्रोदयथयो तेथीसहजचिदानंदरसनी शीतलता
प्रगटीतेपोकरी विषयतापनीअरतिमटीगइ ॥ १४ ॥

चवे या राज्यश्रीर्गजतुरगगोसंग्रहकृता न सा ज्ञानध्यानप्र
शमजनिता किं स्वमनसि ॥ बहिर्याः प्रेयस्यः किमु मनसि ताना
त्सरतय स्तः स्वाधीनं कस्यजति सुखमिह्वत्यथ परं ॥१५॥

अर्थ ॥ संसारनेविषे हाथी घोडा बलद प्रमुखजेराजलक्ष्मीते तेषुअंतरंगआ
त्मानेनथी ? अर्थात् ते ज्ञानहाथी ध्यानघोडा समतातेबलद एलक्ष्मीआत्मानीते

सन्नाप्रमुखसाधुजो थोडीपणजतना करेढे तोपण तेगुणनारागीपणाथी वर्तताथका तेनेनिर्झाराथायढे ॥ १४ ॥ व्रतनोचारनथी उपफतो पोताथीएवुंजाएवाढता पणजेपोता नाआत्माने प्रगटरीते कपटेकरीने यतीपणुंठरावेढे संयमीपणुं स्थापेढे तेलिंगीमुंनाना मलेतांपण पापथाय तोतेनीसेवनातो पापकारीथायज तेमांछुकेहेडुं ॥ १५ ॥

कुर्वते ये न यतनां सम्यगालोचितामपि॥ तैरहो यतिनाम्नैव
दांभिकैर्वैच्यते जगत् ॥ १६ ॥ धर्मातिरथ्यातिलाञ्जेन प्रवृ
दितनिजाश्रवः॥ तृणायमन्यते विश्वं हीनोपि धृतकैतवः ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जेलिंगीजलीरीते इव्यक्षेत्रकालनावजोऽने यत्ननथीकरता तेलिंगीधतिए वेनामेकरीनेकपटीथइ लोकनेठगताफरेढे ॥ १६ ॥ जेहीनाचारीथको कपटनोधरनारो लिंगीहोय अनेतेयतिधर्मीढे एवीप्रसिद्धिथइहोय तेनालोजेकरीने तेणेपोताना आश्रवनेढाक्याहोय एहवाजे यतिते समग्रजगतते तृणतुल्यजाणेढे ॥ १७ ॥

आत्मोत्कर्षा ततोदंजा त्परेषां चापवादतः ॥ बध्नाति कठिनं
कर्म बाधकं योगजन्मनः ॥ १८ ॥ आत्मार्थिना ततस्त्याज्योदं
जोऽनर्थनिबंधनां॥ शुद्धिः स्यादजुञ्जुतस्येत्यागमे प्रतिपादितां ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ पोतानाआत्मानी वडाइकरे घणुंकपटधरे अनेपारकाअवरणवादबोजे तेणे करीने कठिणकर्मबांधेढे तेवापुरुषोतेयोगीनाजन्मने बाधककरनाराढे तेछु ६चारित्रने पामीक्षकेनही ॥ १८ ॥ माटेअनर्थनुंकारणजेकपट तेनेधर्माधिप्राणीथें तजडुं केमके आत्मानीछुडीतो सरलतानावेंथायढे एवुंआगमनेविषेकहुंढे ॥ १९ ॥

जैनैर्नानुमतं किंचि त्रिषिद्धं वा न सर्वथा ॥ कार्ये चाव्यमदंजेने
त्येषाङ्गा पारमेश्वरी ॥ २० ॥ अध्यात्मरतचित्तानां दंजः स्वल्पो
पि नोचितः ॥ बिडलेशोपि पोतस्य सिंधुं लंघयतामिव ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ तीर्थकरेंएकांतने आज्ञापणनथीकरी तेमसर्वथा निषेधपणनथीकीधो तो पणजेकार्यकरडुं तेकपटरहितकरडुं एहिजपरमेश्वरनी आज्ञाढे ॥ २० ॥ जेस वाहाणमां बिडनो लेशहोयतेपण समुद्र तरवामांयोग्यनही तेम अध्यात्मनेविषे जेनुंमनरंगा सुंढे तेनेजरापण कपटकरडुं तेयोग्यनथी ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ ज्वरुंस्वरूपजात्यायकी संसारउपरदेषथयाथकी संसारनेनिर्गुणपयोदेख
वाथकी शिघ्रपयो संसारना विभेदनोवैराग्य आत्मानेविषे प्रगटथाय ॥ १ ॥ विष
यसुखनीसिद्धि निष्पत्तिप्राप्तितेवढे जेवैराग्यनुवर्णनकरेढे तेनुमतघटमाननथी जि
हांसुधी अर्थके ० इव्यतेतिहांसुधीविषयते एवीप्रसिद्धिढे अर्थसत्वेविषयसत्वंइति.

अप्राप्तत्वत्रमाहुचै रवाप्तेष्वप्यनंतशः॥ कामजोगेषु मुढानां
समीहा नोपशाम्यति ॥३॥ विषयैः क्षीयते कामो नेधनैरिव
पावकः ॥ प्रत्युत प्रोद्धसञ्चक्ति र्जय एवोपवर्धते ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेएमजाणोढे जेहुंकोइकाले संसारनेविषेआव्योजनथी जोअनंतिवारवि
षयसेव्याढे तेढतांआविषयनवापाभ्यो एवोत्रमजेनेउपजेढे एवाजेकामजोगने विषे
मुंजाइरहाढे तेनीअजिलापानोनाशयतोजनथी ॥ ३ ॥ जेमइंधनेअग्निघटेनही
पणउलटीवृद्धिजपामे तेमविषयसेवतां कामजोगपण कदापिह्यपामेनही उलटी
शक्तिउल्लासपामतीजाये वारंवारवधतीजजाए ॥ ४ ॥

सौम्यत्व मिव सिद्धानां पन्नगानामिव ह्रमा॥विषयेषु प्रवृत्ता
नां वैराग्यं खलु दुर्वचं ॥५॥ अकृत्वा विषयत्यागं योवैराग्यं
दिधीर्षति ॥ अपथ्यमपरित्यज्य स रोगोद्धेमिञ्चति ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेमसिंहनेसोमपणुंनथी सर्पनेजेमशमतानथी तेमविषयमां जेप्रवर्त्यां
तेमने वैराग्यदोहिजोढे पणसुगमनथी ॥ ५ ॥ जेविषयनोत्यागकखाविना चित्तमां
वैराग्यनी धारणाकरेढे तेकूपथ्यतज्याविना रोगटालवानी इडाकरेएवुंढे ॥ ६ ॥

न चित्ते विषयासक्ते वैराग्यं स्थातुमप्यलां॥अयोधन इवोत्तप्ते
निपतन्बिंडुरंजसः ॥७॥ यदीडः स्यात् कुदूरात्रौ फलं यद्यव
केशिनी ॥ तदा विषयसंसर्गिचित्ते वैराग्यसंक्रमः ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेम जोढानो घण तयोहोय तेपाणीनाबिंडने शोषीजायढे तेमजेतुंवि
त्तविषयासक्ते तेनारुदयमां वैराग्यरहीशकतुं नथी ॥ ७ ॥ जो.अमासनीरात्रीयें चं
इवगे अने जोवांजीआवृद्धने फलआवे तोविषयीजीवना रुदयमां वैराग्यसंक्रमे॥८॥

ज्वहेतुषु तदेषा द्विषये ष्वप्रवृत्तितः॥ वैराग्यं स्यान्निरावाधं
ज्वनैर्गुण्यदर्शनात् ॥९॥ चतुर्थेपि गुणस्थाने नन्वेवं तत्
प्रसज्यते ॥ युक्तं खलु प्रमातृणां ज्वनैर्गुण्यदर्शनं ॥ १० ॥

अंगारासमाने जे अंगवनेषणाप्रकारना विकारप्रगटथायते तेमाटेसंसाररूप अग्नीमां बलीरहाजे प्राणीतेने जवमांपणसुखनथी तेमजशरीरमां पणकइजसुखनथी ॥३॥

गले दत्ता पाशां तनयवनितास्त्रेहघटितं निपीभ्यंते यत्र प्र
कृतिकृपणाः प्राणिपशवः ॥ नितांतं दुःखार्ता विषमविषयै
र्घातिकर्तैर्भवः सूनास्थानं तदहह महासाध्वसकरं ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेनागलानेविषेपुत्र तथा स्त्रीरूपस्नेहानोफांसो नखायोळे तेनास्नेहपाशमां पद्घातुहस्वजावनाधणी तेअतिशयपणे पीढापामेळे आकारविषयरूपजे घातकी सु
जट तेणेकरिनेसंसारते खाटकीलुंस्थानकळे माटेहाहासंसारतेकेवलदुःखतुंमूलने४॥

अविद्यायां रात्रौ चरति वहतो मूर्ध्नि विषमं कषायव्यालौघं
क्षिपति विषयास्थीनि च ग्लोमहादोषान् दंतान् प्रकटयति
वक्रस्मरमुखो न विश्वासाह्वीयं जवति जवनकंचर इति ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ अज्ञानदिशारूप रात्रिनोचालनार जेनामाथाउपर विषमकषायरूप सर्प
नोसमूहहोळे जेनागलानेविषे विषयरूपहाहकांवांध्याळे जेमहोटादोषरूप दांतप्रग
टकरेळे जेतुंमुख कामनीचेष्टाकरेळे एवोसंसाररूपीराहस तेविश्वासकरवानेयोग्यनथी.

जना लब्ध्वा धर्मज्ञविणालवजिह्वां कथमपि प्रयांतोवामा
क्षीस्तनविषमज्जर्गस्थितिकृताः ॥ विलुप्यंते यस्यां कुसुमशर
जिह्वेन बलिना जवाटव्यां नास्यामुचितमसहायस्य गमनं ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेप्राणीधर्मरूपधनना लवलेशनेपाम्योळे तेणेजिह्वाभागवाने एकला
विचरतुंनही केमके जवाटवीनेविषे बलवत्तरजील एवोजेकाम तेस्त्रीनास्तनरूप वि
षयीकोटमारहीने तेप्राणीमात्रना धर्मरूपधनने लुटीलीयेळे माटे सहायविना तेप्रा
णीयेँएकलुं विचरतुं (चालतुं) योग्यनथी ॥ ६ ॥

धनं मे गेहं मे मम सुतकलत्रादिकमतो विपर्यासादासादि
तविततदुःखा अपि मुहुः ॥ जना यस्मिन् मिथ्यासुखमद
भृतः कूटघटनामयोयं संसार स्तदिह न विवेकी प्रसजति ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ धन घर पुत्रने स्त्रीआदी सर्ववस्तुमारीळे एवाविपर्यासपणाथी विशेषप्र

लसमान देखतोथकोअनुदेशदिशामावर्त्ते - जेहनेकामजोगमा उदेशनथी नेरागपण
नथी ते तेपोकरीतेमां तन्मयपणुंनकरे तेनिरविघ्नपणे यथायोग्येमोहेंजजायते ॥ १६ ॥

जोगान् स्वरूपतः पश्यं स्तथा मायादिकोपमान् ॥ जुंजानोपि
ह्यसंगः सन् प्रयात्येव परं पदं ॥ १७ ॥ जोगतत्वस्य तु पुन न ज
वोदधिलंघनं ॥ मायोदकदृढावेश स्तेन यातीह कः पथा ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेप्राणी शब्दादिकजोगने परमार्थदिशार्थे जोतोथको इंडजालसमानजाणते
विषयादिकने जोगवतोपण तेमांलोपातोनथी तेनिश्चयपरमपदजे मोहूतेनेपामेडे
॥ १७ ॥ अनेजेजवाजिनंदीप्राणी तेसंसारना जोगनेजतत्वकरीमानेते तेप्राणीसंसारसह
इने उलंघनशके केमके मायारूपउदकनाआवेशे तेप्राणीकुपंथनेविषेजायते ॥ १८ ॥

स तत्रैव जवोधिमे यथा तिष्ठत्यसंशयं ॥ मोहमार्गेपि हि तथा
जोगजंबालमोहितः ॥ १९ ॥ धर्मशक्तिं न हंत्यत्र जोगयो
गबलीयसीं ॥ हंति दीपापहोवायु ज्वलंतं न दवानलं ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तेप्राणीजोगने जंबालके कलिमलतेपोमोहितथयोथको मोहमार्गना
साधनेविषेपण जवोधिग्रतापणेनिश्चयथकीरहेते ॥ १९ ॥ धर्मेनीतामर्थताने का
मजोगनोसंयोग हणीशकतोनथी केमके धर्मेनीतामर्थता घणीबिलवचरते दीपकत
मानअल्प धर्मेनेतोकदापि वायुसमानविषयअोलवीनाखे पणजाजुलमान दावान
लसमानजे महाधर्मेनीवासना तेनेवायुनडीशकतोनथी ॥ २० ॥

बध्यते बाढमासकौ यथा श्लेष्मणि मक्षिका ॥ शुष्कगोलवद
श्लिष्टो विषयेज्योन बध्यते ॥ २१ ॥ बहुदोषनिरोधार्थं मनिवृत्तिर
पि क्वचित् ॥ निवृत्तिरिव नो दुष्टा योगानुभवशांलनां ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ जेम श्लेष्मनेविषे माखीलेपाइ फसाइजायते तेम विषयनेविषे गाढपणे
आसकथतां प्राणीबंधाइजायते सुकीमृत्तिकानागोलांजेम माखीफसातीनथी तेम
आसकीरहितउदासीन एवाजेजीव तेविषयनेविषे बंधातानथी ॥ २१ ॥ जेम रोग
नेकाढवाने औषधीनीजरुते तेमघणादूषणनो रोधकरवानेअर्थे क्वचित्अनिवृत्तिप
णोपण दुष्टनथी जेमकामजोगनी त्यागबुद्धिदुष्टनथी तेमअनुभवजोगेकरीने सहित
जेवर्त्ते तेनेक्वचितमात्र अनिवृत्तिने तेपण निवृत्तिनीपरेंज दुष्टनथी ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ कोइनेतोविस्तारवाजुंराज्यते कोइनेधननोजेशपण दोहेलोढे कोइनीठ
तमजातीढे कोइनीनीचजातीढे कोइनेअपयशते कोइनेलावण्यलीजानी लक्ष्मीधणीढे
कोइनुंशरीरपण रुहुंनथी एवुंसंसारनुंस्वरूपविषमते तेकोनेरतिकारीधाय ? ॥ ११ ॥

इहोद्वामः कामः खनति परिपंथी गुणमही मविश्रामः पार्श्व
स्थितकुपरिणामस्य कलहः॥ विलायंतः क्रामन्मदफणनृ
तां पामरमतं वदामः किं नाम प्रकटञ्चवधाम स्थिति सुखं ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ इहांवदामकामदिशाढे तेजपरिपंथीके ० शत्रुढेतेगुणरूपजे महीके ० पृथ्वीते
नेखणेढे अनेपासेरद्वोजे कूपरिणामते विश्रामलीधाविना निरंतर क्लेशकरेढे एक्केश
वने खरडाया एवाजेप्राणी तेअष्टमदरूपसर्प तेणेकरीपुक्तढे एवुंपामरलोकने मानवा
योग्य आसंसाररूपजेघर तेनुंशुंस्वखकहियें ॥ १२ ॥

तृषार्ताः खिद्यंते विषयविवंशा यत्र चविनः करालक्रोधाका
ञ्चमसरसि शोषं गतवति ॥ स्मरस्वेदक्लेदग्लपितगुण
मेदस्यनुदिनं चवग्राम्भे जीष्मे किमिह शरणं तापहरणं ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ संसारनेविषे प्राणीमात्र पुज्जनी तृष्णारूपतरसेकरीने पीडाणाढे अने
विषयनीआशायेंकरी परवशयथाढे एहवाप्राणीयो विहामपानाक्रोधेंकरीपीडायाढे केम
केतेमनेमाटे शमतारूपसरोवरतो सुकाशगुंढे अनेकामदिशारूपजे परस्वेद तेनीजे
ग्लानता तेणेकरीनिरंतर गुणमेदाखरडायाढे ज्यां एहवोविहामणो आसंसाररूपवळ
काल तेनातापनेहरे एवोकोइनथी ॥ १३ ॥

पिता माता चाता प्यजिलषितसिद्धावजिमतो गुणग्रामज्ञाता
न खलु धनदाता च धनवान् ॥ जनाः स्वार्थस्फातावनिशमवदा
नाशयन्तः प्रमाता कः ख्याताविह चवसुखस्याशु रसिकः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ आसंसारनेविषे पितामातानेचातके ० जाइआदी तेसर्वचितितअर्थनी अ
जिलाषापुरे खालगीअजिमतके ० संमतकरीमाने तथागुणनासमूहनोजाण एहवो
धनवंतप्राणीहोयतेपण रूपणपणेकरीने गुणीजनने धनदेइशकेनही एम सर्वप्राणी
पोताना स्वार्थसाधनकरवाने सावधानपणेवर्तेढे पणपरमार्थथी वेगलावसेढे एवान
वसुखना रसियाजेजीवतेहना स्वरूपनेकेहेवाने कोणसमर्थयइशके ॥ १४ ॥

बलेन प्रेर्यमाणानि करणा नि वनेजवत् ॥ न जातु वशतां यां
ति प्रत्युतानर्थवृद्धये ॥ ३७ ॥ पश्यति लक्ष्या नीचै इर्यान्
च प्रयुजते ॥ आत्मानं धार्मिकाज्ञासाः क्षिपति नरकावटे ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ बलात्कारे प्रेखाथकापण चननाहाथीनीपेते इन्द्रियो कदापिवशयतीनथी
उलटीअनर्थनी वृद्धिकरनारीथायते ॥ ३७ ॥ लाजेकरीनीबुद्धये अनेमनमांडुष्ट्य
नधरेते एवाधर्मधुताराप्राप्तीते पोतानाआत्माने नरकनाकूपमां नाखेते ॥ ३८ ॥

वंचनं करणानां त दिरक्तः कर्तुमर्हति ॥ स भ्रातृविनियोगेन स
दास्वान्यविजागवित् ॥ ३९ ॥ प्रवृत्तेर्वा निवृत्तेर्वा न संकल्पो
न च श्रमः ॥ विकारोद्दिश्यते ह्याणा मिति वैराग्यमद्भुतं ॥ ३९ ॥

अर्थ ॥ शुचजावनेअर्पणकरीने सदास्वपरिवेचन ज्ञानशुक्त जावनावालाज्ञाता वि
रक्तप्राणी इन्द्रियोनेतगवानेसमर्थथायते पणबीजानथीथाता ॥ ३९ ॥ प्रवृत्तिनेविषे
अथवा निवृत्तिनेविषे जेनेसंकल्पनथी अनेथाकपणनथी एवासमजावैवतनारना सर्व
विकारदूरथायते अनेएनुंजनामअद्भुतवैराग्यपणते ॥ ३९ ॥

दारुयंत्रस्थपांचाली नृत्यतुल्याः प्रवृत्तयः ॥ योगिनो नैव बाधा
यै ज्ञानिनो लोकवर्तिनः ॥ ३३ ॥ इयं च योगमायेति प्रकटं गीयते
परैः ॥ लोकानुग्रहहेतुत्वान्ना स्यामपि च दूषणं ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ जेमकाष्ठनीपुतलीने दोरीनासंचारैकरी नाचनारीनामाफकनाचती जोइ
येंठइयें पणतेनेकर्मबंधननथी तेमलौकिकव्यवहारनेविषे वर्त्तताज्ञानी जेयोगीश्वरपुरु
षतेहनेसंसारनी प्रवृत्तिपीढाकरतीनथी ॥ ३३ ॥ एवैराग्यदिशाने परदर्शनीजोगमाया
नेनामप्रगटपणे बोलावेते एपणलोकनेउपकारकरताते एनेविषेदूषणनथी ॥ ३४ ॥

सिद्धति श्रूयते चैव मपवादपदेष्वपि ॥ मृगपर्षत्परित्रास नि
रासफलसंगता ॥ ३५ ॥ औदसीन्यफले ज्ञाने परिपाकमु
पेयुषि ॥ चतुर्थेपि गुणस्थाने तदैराग्यं व्यवस्थितं ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ सिद्धांतमांपणसांजलीयेंठइयेंके अपवादानेविषे मृगलासरखीपरखदाने प
ण निरासकरची एजवृषजतुव्यगीतार्थनी शुद्धज्ञानदिशाजाणवी ॥ ३५ ॥ परिपक्
यइयकी एवीजेज्ञानदिशाअने जेतुंफलउदासीनताते तेथकीचोथेगुणस्थानके पणवै
राग्यदिशा प्राप्तथायते इतिवैराग्यसंनवाधिकारपंचम समाप्तः ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ प्रथमप्रेमकरताडुःखे तेपढीतेनेनिश्चलपणेराखवाने पणघण्टुंडःखे व लीतेप्रेमपात्रनो विहेदथायतो मरणथाय अथवाप्रेमत्रुटे ब्यारेसउथीवधारे डुःखउप जेनेते सहनकरवाने ठातीघणीकठणराखवीपडे निमादानापाकनेविषे आरोंपितकस्यो एवोजेघट तेनासरखीतापनी बहुलताजेज्यां तोएवोजे आसंसाररूप नीमाडोतिहासु खतो काइजनथी समग्रडुःखमयजळे ॥ १८ ॥

मृगाक्षी दृग्वाणै रिविद्वि निहतं धर्मकटकं विलिप्ताहदेशा
इह च बहुलैरागरुधिरैः ॥ त्रमंत्यूर्ध्वं क्रूरा व्यसनशतगृ
ध्राश्च तदियं महामोहद्वोणीरमणरणचूमिः खलु जवः ॥१९॥

अर्थ ॥ आसंसारनेविषे धर्मराजाना कटकनेतोमृगनयनीना दृष्टीरूपीबाणेदृष्टी नाख्युंजे रागविशारूपरुधीरवमे लोपाइगयाळे रुदयप्रदेशजेनाते उपर अनेकप्रकारना मन तनसंबंधीकष्टरूपीगीधपद्द्वीयो जमीरहाळे एवोमहामोहरूप द्वोणीरमणजे राजा तेनीरणचूमिसमान आसंसारजे ॥ १९ ॥

हंसंति क्रीडंति ह्यणमथच खिद्यंति बहुधा रुदंति क्रंदति ह्य
णमपि विवादंविदधते ॥ पलायंते मोदं दधति परिनृत्यंति
विवशा जवे मोहोन्मादं कमपि तनुजाजः परिगताः ॥२०॥

अर्थ ॥ ह्यणमांहसे ह्यणमांकीडाकरे (रमे) ह्यणमांखेदकरे ह्यणमांबहुप्रकारें रडे ह्यणमांविजापकरे ह्यणमांअनेकप्रकारनो विवादकरे ह्यणमांनासीजाए ह्यणमां हर्षितथइ नाचवामाडे इत्यादीउन्मादसंसारनेविषे देहधारीप्राणीयोकरेजे तेसर्व मोहराजानेआधीनथकाकरेजे ॥ २० ॥

अपूर्णा विद्येव प्रकटखलमैत्रीव कुनयः प्रणालीवा स्था
ने विधववनितायौवनमिव ॥ अनिष्णाते पत्यौ मृगदृशइव
स्नेहलहरी जवक्रीडाव्रीडा दहति हृदयं तालिकदृशां ॥२१॥

अर्थ ॥ असंपूर्णविद्याजेमपंडितने तेमज खलमाणसनीमित्राइ वलीराजसनामां अन्यायनी प्रणालिका एटजेअन्यायनोमार्ग तथा विधवास्त्रीसुंयौवन वलीसूर्खचरतार नेआगलस्त्रीनास्नेहनीलहरी तेजेमखेदनोपात्रथायजे तेमजसंसारनीक्रीडा जेजळा मणीजे तेथी तत्वदर्शीप्राणीडुःखपामेजे ॥ २१ ॥

गृहेत्रमात्रदौर्लभ्यं लभ्यते मोदका व्रते ॥ वैराग्यस्यायम
 योहि दुःखगर्भस्य लक्षणं ॥ ७ ॥ कुशास्त्रान्याससंज्ञत ज्व
 नैर्गुण्यदर्शनात् ॥ मोहगर्भं तु वैराग्यं मतं बालतपस्विनां ॥ ८ ॥

अर्थ अहोघरमातो पुरुअन्नपणनथीमलतुं नेदीहालीधायकी तोलामवामलेते
 तेमादेदीहालेवामां शुंडःखटेएवुंजाणीने जेदीहालियेतेतेनुंनाम दुःखगर्भित वैराग्य
 जाणवुं ॥ ७ ॥ एरीतेंप्रथम दुःखगर्भितवैरागपणुंवेखामयुं हवेमोहगर्भित वैराग्य
 कहेते कुशास्त्रनाअन्यासथी प्रगट्युंजेसंसारतुं निरगुणीपणुं तेथीमोहगर्भित वैराग्य
 थायते तेबालतपस्वी प्रमुखजाणवा ॥ ८ ॥

सिद्धांतं मुपजीव्यापि ये विरुद्धान्नाषिणः ॥ तेषामप्येतदेवे
 ष्टं कुर्वता मपि दुष्करं ॥ ९ ॥ संसारमोचकादीना मिवैतेषां न
 तात्विका ॥ शुचोपि परिणामोय जातानज्ञान रुचिस्थितिः १०

अर्थ ॥ जेसिद्धांतनुंउपजीवन करीनेपण सूत्रविरोधि अर्थकेहेते तेप्राणीजो दुष्कर
 करणीकरेते तोपणतेनेएवोजजाणवो ॥ ९ ॥ संसारना दुःखथीमूकाववाना हेतुथीजे
 सुंसलमानते घोडाप्रमुखने दुःखीदेखी तेनेदुःखथी गोमववाने दयाजावेकरीमारीना
 खेते तेपणअज्ञपरिणामनी बुद्धिराखेते तेठतांपरमार्थेपापजते तेममोहगर्भितने पर
 मार्थजमेनही जोएनो परिणामअज्ञहोय तोपणपरमार्थे ज्ञाननीरुचिआयनही ॥ १० ॥

अमीषां प्रशमोप्युच्चैर्दोषपोषाय केवलां अंतर्निर्लीनविषम
 ज्वरानुज्वसन्निजः ॥ ११ ॥ कुशास्त्रार्थेषु दह्मलं शास्त्रा
 र्थेषु विपर्ययः ॥ स्वहृदता कुतर्कश्च गुणवत्संस्तवोश्चनं ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेअंतरंगमां लीनअशरहा एहवोहामवेदीन्वर दुःखदाइथायते तेमएने
 पणजेप्रशमादिकगुण थायतेपण घणुकरीने केवलदूषणनलीजथाय पणगुणनलीन
 हीजथाय केमकेअंतरंग सिध्यात्वगयाविना वैराग्यतेदुःखदाइते ॥ ११ ॥ कुशास्त्र
 नाअर्थने विषेडाहाथाय नेशास्त्रनाविपरीत अर्थकरे स्वहृदपपोवरते कोइसाथेह
 माराखेनही अनेगुणीनी प्रशंसानकरे ॥ १२ ॥

आत्मोर्कषः परजोहः कलहो दंजजीवनं ॥ आश्रवाच्चादनं श
 त्तयुद्धंघने न क्रियादरः ॥ १३ ॥ गुणानुरागवैधुर्यं मुपकारस्य
 विस्मृतिः ॥ अनुबंधाद्यचिंता च प्रणिधानस्य विच्युतिः ॥ १४ ॥

अनेतुंजो मनवडेबाह्यसार्थे प्रेमकरेते तोपोतानाआत्मासार्थे रतीकेमकरतो नशी
आत्मिकसुखतजिने पुजलिकसुखने कोणइडे एवोमूर्खकोणहोय ॥ १५ ॥

पराधीनं शर्मं ह्ययि विषयकांक्षौघमलिनं जवे जीतिः स्थानं त
दपिकुमतिस्तत्र रमते ॥ बुधास्तु स्वार्थिनि ह्ययिणि करणौत्सुक्य
रहिते निलीनास्तिष्ठति प्रगलितजयाव्यात्मिकसुखे ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पौजलिकसुखकेबुंढे एकतोपराधीनते स्वजावेह्यथवालायकडे विषयनी
वंढनावडेमलीनते एमसंसारनेविषेजयनास्थानघणाडे तेढताकुमतिनाधणी संसारमां
रमेते अनेपंडितलोकजेते तेस्वाधीनसुखमांरमेते तेसुखकेबुंढे केजेकोइकाजेह्यपामे
नही इंधियोनीउत्सुकतायेरहितते जेप्राणीआत्मज्ञानमां जयपाम्याथकाडेतेप्राणी स
कजजयविशा रदितथका परमानंदनेविषे मग्नपणोरहेते ॥ १६ ॥

तदेत ज्ञापते जगदजयदानं खलु जवस्वरूपानुध्यानं शमसु
खनिधानं कृतधियः ॥ स्थिरीजुते ह्यस्मिन्विधुकिरणकपूरवि
मला यशःश्रीः प्रौढा स्याज्जिनसमयतलस्थिति विदां ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आजगतप्रत्येपंडितलोक एमकहेते जेपोतानाआत्मजावना स्वरूपतुंजिं
तनतेजशमताना सुखतुंकारणते अनेजगतनेअजयदानतुं देवावालोडे जेयोकारकता
जावेबुद्धिकरीते तेनेआत्मस्वरूपज्ञान स्थिरथयेथके चंद्रकिरणकपूरसरीखी उज्वल
यशजकीतेप्रौढपयो विस्तारपामे एवातत्वज्ञानी तेजिनेश्वरप्रणित सिद्धांतनातत्वनी
मर्यादायेवर्ते ॥ १७ ॥ इतिजवस्वरूपचिंताधिकारःचतुर्थःसमाप्तः ॥

इतिश्रीनयविजयगणेशिष्य श्रीयशोविजयेनविरचिते अध्यात्मसा
रप्रकरणे प्रथमः प्रबंधः ॥ १ ॥ सर्वश्लोक १७१ तेमां पेहलाना
१४ बीजाना १९ त्रीजाना २२ तथा चोधाअधिकारना १४

जवस्वरूपविज्ञाना द्वेषान्नेर्गुण्यदृष्टिजात् ॥ तदिद्धोडेदरू
पं जगत् वैराग्यमुपजायते ॥ १ ॥ सिद्धा विषयसौख्यस्य वैराग्यं
वर्णयंति ये ॥ मतं न युज्यते तेषां यावदर्थोप्रसिद्धितः ॥ १ ॥

एतुं नाम निश्चयसमकितकहिये कारकसमकेतीनी एवीदृष्टिहोय एटलामाटे निश्चय
नयनीरतिके० प्रीतितेद्युच्चारित्रवंतनेजहोय ॥ ३० ॥

बहिर्निवृत्तिमात्रं स्या च्चारित्र्या द्वावहारिकात् ॥ अंतःप्रवृत्तिः
सारं तु सम्यक् प्रज्ञानमेव हि ॥३१॥ एकाति नहि षट्काय श्रद्धा
नेपि न शुद्धता॥संपूर्णपर्यायालाजाद यन्न याथात्म्यनिश्चयः ॥३२॥

अर्थ ॥ बाह्यधीधन कण कंचन कामिनीप्रसुख बाह्यवस्तुनोज त्यागीथाय एव्यव
हारचारित्रना पालवाधी तेप्राणीव्यवहार दृष्टियेज्जाजेने अनेजेने समकितसहित
ज्ञाननी प्रवृत्तिहोय तेदनेजअंतरंग प्रवृत्तिनुं सारकहिये ॥ ३१ ॥ समस्तनयनी
वास्तनारहितथाका एकातेठकायनारिहानी श्रद्धाकरताथकां समकितनीदृष्टता नके
वाय पणसंपूर्णनयनीअपेहाये इव्यार्थिकपर्यायाथिकनयना लाजविना यथाथपणा
नो जाजनहीज्जाय माटेद्युद्धनयनी अपेहायेवर्त्तवुं ॥ ३२ ॥

यावंतः पर्याया वाचां यावंतश्चार्थपर्यायाः ॥ सांप्रता नागताती
तास्तावद्भव्यं किलौककं ॥ ३३ ॥ स्यात्सर्वमयमित्येव युक्तं स्व
परपर्यायैः ॥ अनुवृत्तिकृतं सत्त्वं परत्वं व्यतिरेकजं ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ जेमजगतमावर्त्तमान अनागत तथाअतिकालना जेटलाशब्दपर्याय, वचन
नाडे तथापदार्थनाजेटला अर्थपर्यायडे तेसर्वपर्यायनिश्चैधी एकजइव्यडे ॥ ३३ ॥
जेसत्वके० पदार्थते सर्वस्वपरपर्यायमयीहोय तेआवीरीतेंजे अनुवृत्तिसहचारी द्यु
णपणोसत्वके० स्वणुजाणुं अने परपणुते व्यतिरेकपणोकीजाणुं ॥ ३४ ॥

ये नाम परपर्यायाः स्वास्तित्वायोगतोमताः ॥ स्वकीया अप्यमी त्या
ग स्वपर्यायविशेषणात् ॥ ३५ ॥ अतादात्म्येपि संबधो व्यवहा
रोपयोगतः ॥ तेषां सत्त्वं धनस्येव व्यज्यते सूक्ष्मया धिया ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ जेटलापरपर्यायडे तेसर्वपोतानीआस्तित्वताना अजोगधीजाणवा तेयद्यपि
पोतानाडे तोपणगतजावेंडे अनेपोतानापर्यायतो सामान्यतापणोडे ॥ ३५ ॥ परपर्याय
जोपणतादात्म्यजावेंधी तोपण व्यवहारनयना जोगधीतेहनो संबंधडे जेमधननोय
एी अनेधनते जूदाजूदाडे तोपणसूक्ष्म बुद्धियेविचारतां तेमनोसंबंधजाणायडे ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ जज्ञनी वृद्धिनाहेतु उपरजेनेक्षेपहोय विषयनेविषे जेनीप्रवृत्तिनहोय तेप्रा
णीने संसारनीनिर्गुणताना चिंतनथकी निराबाधपणे वैराग्यउपजे ॥ ए ॥ चोथागु
णताखानेविषेपण समकेतवंत ज्ञातापुरुषनिश्चयपणे संसारनीनिर्गुणताज छुएतेतो
तेने वैराग्यनीप्राप्तिथायठे तेयुक्तजठे ॥ १० ॥

सत्यचारित्रमोहस्य महिमा कोप्ययं खलु ॥ यदन्यहेतुयोगे
पि फलायोगोत्र दृश्यते ॥ १ ॥ दशाविशेषे तत्रापि नचैदं ना
स्ति सर्वथा ॥ स्वव्यापारहतासंगं तथा च स्वव्यापितां ॥ १ ॥

अर्थ ॥ चारित्र मोहनीनोमहिमा साचोजठे केमके निश्चयकी अन्यजोगहेतुयेपण
फलतुं अयोग्यपणुं तेथकी जोवामां आवेठे ॥ ११ ॥ समकेतनीदिशाविशेषेकरीने
तेचोथेगुणतायेपण सर्वथावैराग्यनजहोय एमनजाणतुं तिहांपणपोताना आत्मिक
स्वजावनी रमणताये क्लृप्तगणुं ह्यायठे एअर्थ वीतरागस्तोत्रनेविषे श्रीहेमाचार्य
जीये करेजोठेमाटे चोथेगुणताये वैराग्यपणुं होय ॥ ११ ॥

यदा मरुन्नरेंद्रश्री स्वया नाथोपभुज्यते ॥ यत्र तत्र रतिर्नाम
विरक्तत्वं तदापि तो ॥ २ ॥ जवेह्य यस्य विह्विता प्रवृत्तिः कर्म
जावजा ॥ रतिस्तस्य विरक्तस्य सर्वत्रशुचवेद्यतः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जेकाजे देवतानाराजानीजकी हेनाथतमेजोगवी तिहांपणजिहांजिहां
रतिमोहिनीउपजेते तमेकरीनथी त्यांपणतमेविरक्तपणुं कळुंठे पणरंगायानथी ॥ १२
माटे जवनीइहाजेहनेविह्वेदथायठे तेनेजेअवश्यवेदवायोग्य जावकर्मनी प्रवृत्तीप्रमुख
जेविरक्तआत्मानेरतिपणुंठे तेसर्वत्र शुचवेदनीजवचेठे ॥ १४ ॥

अतश्चाक्षेपकज्ञानात् कांतायांजोगसनिधौ ॥ न शुद्धिप्रद्वयो
यस्मा क्षरिजमिदं वचः ॥ १५ ॥ मायाजस्तत्ततः पश्यन्ननु
दिग्गस्ततोद्भूतां तन्मध्ये न प्रयात्येव यथा व्याघातवर्जितः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एहिजकारणमाटे स्वरूपज्ञाननाअन्यासेकरी अथवा अन्यवस्तुयेकरी अन्य
वस्तुनुंपुरवुं तेक्षेपककेवाय तेक्षेपकपणुंजेनेनथी तेनुंनामअक्षेपककहिये एहवोअक्षे
पकज्ञानवंत निश्चेजावनुं ग्रहणकरनारो ते पुरुषजोकांता जेस्त्रीतेनाजोगनेसन्मुख प्रव
र्ततोहोय तोपणतेहनी शुद्धिनोप्रकर्परिते ह्यनथाय एटसे ज्ञानशुद्धिते कर्मह्यनुं
कारणठे एवुंहरिजडसूरीनुंवचनठे ॥ १५ ॥ परमार्थविशायकी सर्वसंसारने इंडजा

अर्थ ॥ आगमनाअर्थेनुं उपनयनजेचापवुं तेथकीप्राज्ञजे बुद्धिवंत तेतुंज्ञान स
र्वव्यापकपणेप्रवर्त्ते कार्यादिकजेव्यवहारजे तेतोनिश्चयपणे चित्रामणनीरेखासखोते.
श्रेष्ठरूपकरवाने जेमआजेखकरे तेसरिखोव्यवहारजे अनेसमग्ररूपकरवा समानतेनि
श्चयनयजे ॥३३॥ तेमाटेएकांतनय अंगीकारकरिनेप्रवर्त्तनारा वैराग्यवंतनेपण कुग्रहो
कहिये तोबीजामात्र नामधरावनारहोय तेनीतोसीवार्ता एकनयवालोशास्त्रना अर्थ
नोबाधककरता जाणवुंतेजोपण जैनाजासजे तोपण पापकारी जाणवो ॥ ३४ ॥

उत्सर्गे चापवादेपि व्यवहारेथ निश्चये ॥ ज्ञाने कर्मणि वा
यं चेन्न तदा ज्ञानगर्जता ॥ ३५ ॥ स्वागमेन्यागमार्थानां शत
स्येव परार्थके ॥ तावताप्यबुधत्वं चेन्न तदा ज्ञानगर्जता ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ उत्सर्गमार्गमां अपवादमार्गमां व्यवहारमार्गमां निश्चयमार्गमां ज्ञान
यनेविषे अनेक्रियानयनेविषे जोकदाग्रहनथी तोतेनेज्ञानगर्जितपणजे अनेतेज्ञानी
पणजे ॥ ३५ ॥ स्वस्तिदांतनाजाणवाथी अन्यशास्त्रुं जाणवुंते तेमांसमायीजायजे
जेमपरार्थनामे उत्कृष्टगणितजे तेमांसोतुगणितपण समाज्ञायजे अनेतेदजो ज्ञा
नपामिनेपण जोअज्ञानपणुरहेतो तेनेज्ञानगर्जिताबिलकुलनथी एमजाणवुं ॥ ३६ ॥

नयेषु सार्थसत्येषु मोघेषु परचालने ॥ माध्यस्थ्यं यदि नायातं
न तदा ज्ञानगर्जता ॥ ३७ ॥ आज्ञयागमिकार्थानां यौक्तिकानां
च युक्तितः ॥ न स्थाने योजकत्वं चेन्न तदा ज्ञानगर्जता ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ पोतपोताना स्वार्थनेविषे सघलानयसत्यजे नेपरमार्थनी चालनानेविषे
निष्फलजे अनेतेनयना विवादमांजो मध्यस्तानध्यावी तोतेनेज्ञानगर्जताजेजनही
॥ ३७ ॥ जेआज्ञायाद्यअर्थने आज्ञायें ग्रहेनही आगमप्रमाणेग्रहवायोग्यने आगमें ग्रहे
नही अनेयुक्तिग्राह्यनेयुक्तीवहेग्रहेनही एमसदुने पोतपोतानेठेकाणे जोडीजाणेनही
तोतेने ज्ञानगर्जिता मूलथीजनथी एमजाणवुं ॥ ३८ ॥

गीतार्थस्यैव वैराग्यं ज्ञानगर्जततः स्थितं ॥ उपचारादगीतस्या
प्यंजीष्टं तस्य निष्ठया ॥ ३९ ॥ सूक्ष्मैहिका च माध्यस्थ्यं सर्वत्र
हितचिंतनं ॥ क्रियायामादरोन्नयान् धर्मे लोकस्य योजनं ॥ ४० ॥

अर्थ ॥ उपरकह्या मुजबतो गीतार्थनेजे ज्ञानगर्जितवैराग्यजे पणअज्ञानीनेन
थी एमठवुं तोपणतेनाउपचारथकी अगीतार्थने पणगीतार्थनीनिष्ठायें ज्ञानगर्जितवे

यस्मिन्निषेव्यमाणेपि यस्याशुद्धिः कदाचिना॥ तेनैव तस्य शुद्धिः
 स्यात् कदाचिदिति हि श्रुतिः ॥ १३ ॥ विषयाणां ततोबंध जनने
 नियमोस्ति न॥ अज्ञानिनां ततोबंधो ज्ञानिनां तु न कर्हिचित् ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जेमशत्रुनी सेवनाकरनारोपुरुष दुःखीयोथइने कालांतरेसुखीथाय तेम
 कदापिं विषयनेसेवनारो कर्मकरिने तेहिजविषयादिकथीशुद्धथाय एवीपण कोइकनी
 श्रुतीडे ॥ १३ ॥ जेविषयतेएकांतकर्मबंधनुंजकारणडे एवोएकांतनियमनथी पण जेअ
 ज्ञानीडे तेनेजकर्मबंधनु कारणडे पणजेतत्वज्ञानी समतारसमां मगडे तेनेनथी ॥ १४ ॥

सेवते सेवमानोपि सेवमानो न सबते॥कोपि पारजनो न स्या
 यन्न परजनानपि ॥ १५ ॥ अतएव महापुण्यं विपाकोपहि
 तश्रिया ॥ गर्जा दारज्य वैराग्यं नोत्तमानां विहन्यते ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ केटलाकप्राणी विषयनेइव्यथी अणसेवताथका पणजावथी विषयनेसेवडे
 केटलाकप्राणी इव्यथीसेवडे पणजावथीनथीसेवता पारकीसेवनाकरतोथको पण
 तेहनो परमार्थपरप्रतेनदेतोथको एहवोजेज्ञानीते कर्ममथीजनथीथतो ॥ १५ ॥
 एमाटेवत्तमपुरुषं महापुण्यविपाकनायोगे प्राप्तकरी एहवीजे तीर्थकरादिकनीलक्ष्मी
 तेनेगर्जथकीमांमीनेपण वैराग्यधारात्रुटतीनथी. ॥ १६ ॥

विषयेज्यः प्रशांताना मश्रांतं विमुखैः कृतो॥करणैश्चारुवैरा
 ग्य मेषराजप थः किल ॥ १७ ॥ स्वयं निवर्त्तमानैस्तै रनुदीर्णै
 रयंत्रितैः॥ तृप्तै ज्ञानवतां तस्मात्स्या दसावेकपदी मता॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेहनेविषयथकी प्रशांतचित्तथयोडे अनेविश्रामरहित इंडियोनाविषयने
 विमुखकरवो तेणेकरिने मनोहरवैराग्यमार्गसेववानुंबने अनेविषयनोपणत्यागथायते
 तोनिश्चैयथकी वैराग्यदिशानो राजमार्गडे ॥ १७ ॥ अनेजेइहाविना सहेजेकोइकार
 णयोगे पोतेइंडियविकारथकीनिवर्त्ते पण प्रशांतनेअणउदीरवेकरिने अनियंत्रणा
 येंकरी एटलेइंडियनोनिरोध ह्जीकखोनथी पणसहेजचारित्रप्रमुखना योगेइंडियनि
 रोधथयोडे एहवातृक्षिवंत ज्ञानीपुरुपतेनुंवैराग्यते पूर्वोकराजमार्गनावैराग्यनी एक
 पदीडे एटलेएकदंडीडे जेमगाडाचालवानामार्गने तोमहोदोमार्गकहियें पणमाण
 सोनेपगेचालवानुरस्तो न्हानोथायडे तेवुंतेवैराग्यपण न्हानोकहियें. ॥ १८ ॥

दिकनेविषे आसक्तिकरेनही जेविरक्तचिचवालाते अविकारीयकाजहोय केमकेजेअ
ध्यात्मरूप अमृतधारानेविषे मज्जनकरताहोय तेहनेविषनीधारासुकरनारणे अर्थात्
तेहनेकांशविषनीधारापीमाकरीशक्तिनथी ॥ ३ ॥

सुविशालरसालमंजरी विचरत्कोकिलकाकलीजरैः ॥

किमु माद्यति योगिनां मनो निजृतानाहतनादसादरां॥३॥

अर्थ ॥ जेयोगीश्वर अनहदनादेसहितते तेनेयोगमारगेंकरीने सर्व देहरंधपुरी
ने अर्हपद अथवा सोहंपद अथवाउँकारध्वनि मनमांधरेते तेनोब्रह्म धारेजेनाद
उठेते तेतुनाम अनहदनाद कहियें तेणेकरीजेयुक्तते तोतेवायोगीश्वरतुंमन जलीवि
स्तारवंती आंबानीमंजरीनेविषे विचरतीजे कोकिला तेना मनोहर शब्दसांजलीने
शुंमग्रयते अर्थात्नहीजयते ॥ ३ ॥

रमणीमृडुपाणिकंकण कणनाकर्णनपूर्णघूर्णनाः ॥ अ
नुजृतनटीस्फुटीकृत प्रियसंगीतरता न योगिनः ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ स्त्रीनासुकुमल हाथमारहाजेकंकण तेनोशब्दसांजलीने पूर्णपणे घुम्याते
लोचन तेनीअनुजवनदिसारूप नाटककरनारीत्वीयें प्रियकारीसंगीतबंध कीथातो
तेमां योगीश्वरतुंमन रंगायनही एटजेजोनायनही ॥ ४ ॥

स्खलनाय न शुद्धचेतसां ललनापंचमचारुघोलना ॥

यदियं समतापदावली मधुरालापते न रोचते ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ स्त्रीनीपंचमरागनी घोलनाते समतापदनीश्रेणीना मधुरआलापनी रती
वालाशुद्धचेतनावंत जोगीनेरुचेनही एटजेशुद्धचेतनावंतने खलनाकारीनथाच ॥ ५ ॥

सततं ह्यथ शुक्रशोणित प्रजवं रूपमपि प्रियं नहि ॥

अविनाशिनिसर्गनिर्मल प्रथमानस्वक रूपदर्शिनः ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अविनाशी सहजनिर्मल अनेविस्तारपामतुं एहवोजे पोतातुंस्वरूप तेह
नाजोनार योगीश्वरतेनेतोजेतुं निरंतर शीलह्यथायते अनेवीर्यरुधिरथी उपतुंएतुंजे
स्त्रीआदिकतुं रूपते प्रियकारीलागतुंनथी ॥ ६ ॥

परदृश्यमपायसंकुलं विषयो यत्खलुचर्मचक्षुषः ॥

न हि रूपमिदं मुदे यथा निरपायानुजवैकगोचर ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेवोनिरपायके० जेहनोनाशनथी एहवोअनुजवदिशाने जोवानोरसते

तद्वैराग्यं स्मृतं दुःख मोहज्ञानान्वया त्रिधा ॥ तत्राद्यं विषयाप्रा
प्तैः संसारोद्देशगलक्षणं ॥ १ ॥ अत्रांगमनसोः खेदो ज्ञानमाप्याय
कं न यत् ॥ निजाजीप्सितलाभे च विनिपातोपि जायते ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तद्वैराग्यत्रणप्रकारनोढे दुःखगर्जित मोहगर्जित अने ज्ञानगर्जित तेमां
प्रथमकह्योतेविषयादिकने नयामवाथकी संसारशीउद्देशपामवातुं लक्षणढे माटेतेह
नेदुःखगर्जितवैराग्यकहियें ॥ १ ॥ देहसंबंधी मनसंबंधी जेखेदतेशीउपज्युं जेज्ञा
नतेअव्यापकके० वृद्धिकारीनथाय आत्मानीपुष्टिकर्त्तानथाय केमके तेप्राणीपोता
ने अनिलाषकरवायोग्य धनादिकवस्तुनेपामिने तापसादिपणुंढोमीने पातुंग्रहस्थप
णुंअंगीकारकरे ॥ २ ॥

दुःखादिरक्ताः प्रागेवे हंतिप्रत्यागतेः पदं ॥ अधीराइव संग्रा
मे प्रविशंतो वनादिकं ॥ ३ ॥ शुष्कतर्कादिकं किंचिद्वैद्यका
दिक मप्यहो ॥ पठंति ते शमनदीं नतु सिधांतपद्मति ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ दुःखथकीजेवैराग्यपामेढे तेतोप्रथमथीज पाढाग्रहस्थावास्तनी इलाकरेढे
जे दुःखटलेतो धरेजइये जेमअधीरपुरुष जेकायरते संग्रामनेविषे जतोथको वननी
गलीमांजराइ बेसवानीइलाकरेढे तेदनीपरें ॥ ३ ॥ प्राणीयोवादविवाद करवाने
शुष्कतर्क ग्रंथनपोढे आजीविकानेअर्थ वैद्यकप्रमुखना ग्रंथनपोढेपण शमनारसनी
नदी एवी सिधांतनी जेपद्मति तेनणतानथी ॥ ४ ॥

ग्रंथपल्लवबोधेन गर्वोष्माणं च बिभ्रति ॥ तत्त्वांतं नैव गच्छति
प्रशामाभृतनिर्जरं ॥ ५ ॥ वेषमात्रचृतोप्येते गृहस्थान्नाति
शेरते ॥ नपूर्वोढायिनोयस्मा न्नापि पश्चान्निपातिनः ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेशमताअमृतना जरणनेपाम्यानथी तेग्रंथनापल्लवमात्रके० खंमखंम
मात्रंकरिने गर्वनीगरमीनेधरीनेज वचेंढेपणतत्वना रहस्थने पामताजनथी ॥ ५ ॥
जेसाधुनावेषमात्रंकरिने पोतातुं जीवितव्यपणुंराखेढे तेपणग्रहस्थतुल्यजढे पण
ग्रहस्थथी न्यारानथी जेपोआगलउहाह धखोनथी जेगुणपामिने पढवाइ पण
थयानथी केमकेजे गुणपामिने तजेतेतोपढवाइकेवाय पणएतोकोइवारें पढवाइ
पणथयानथी एहवाजे ढे तेतोगुणनेपाम्यानथी ॥ ६ ॥

मधुरं रसमाप्य निःपते घसनातोरसलोचिनां जलं ॥ परि
चाप्य विपाकसाध्यसं विरतानां तु ततोदृशोर्जलं ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ एकअचरत जुवाके रसना जालचीजेप्राणी तेमधुररसने जोइने अथवा
खाधानीवात सांजलीने केहेढेके मारामुखमांपाणीनरायणे एटलेजीनचीपाणीपसेढे
अनेसर्वविरतिजे मुनिराजते मांसादिकमधुररसखाथे आगुलमाताविपाकआवत्रे ते
नाचयनेविचारी बेवथांखेपाणीआणेढे एटलेआंखमांथी आंसुपाढेढे ॥ १३ ॥

इह ये गुणपुष्पपूरिते धृतिपत्नीमुपगुह्य शरते ॥ विमले सु
विकल्पतल्पके क्व बहिःस्पर्शरता भवन्तु ते ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ इहांचरणकरणादिकजे गुणतेरूपफुल्लंपुरीएवी निर्मलजे सुविकल्पके०म
नकुशलतारूपशय्या तेहनेविषे संतोषरूपस्त्रीने आलिंगन देइनेसुएढे तेवामुनिराज
ते बाह्यस्त्रीना स्पर्शविषेरतकेमथाय ॥ १४ ॥

हृदिनिवृत्तिमेव बिभ्रतां न मुदे चंदनलोपनाविधिः ॥

विमलत्वमुपेयुषां सदा सजिलस्नानकलापि निःफला ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ इदयनेविषे निवृत्ति सुखनेधरनारा जेप्राणी तेनेबावनाचंदनना लेपनी
विधि तेहर्षआपतीनथी तथासदैवनिर्मलनावने धरताजेप्राणी तेनेजलस्नानविधि
तेनिष्फलजाणवी ॥ १५ ॥

गणयन्ति जनुः स्वमर्थवत्सुरतोद्भाससुखेन योगिनः ॥

मदनाहिविषेयमूर्धना मयतुल्यं तु तदेव योगिनः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जोगीप्राणीस्त्रीसाथे विलाससंजोगना सुखेकरी जन्मारोसफलमानेढे अ
ने योगीश्वरपुरुषतोमदनजेकाम तेनीचेछानेसर्पनाविषनी आकरीमूर्धास्तुअमानेढे १६

तदिमे विषयाः किलौहिका न मुदे केपि विरक्तचेतसां ॥ पर

लोकसुखेपि निःस्पृहाः परमानंदरसाजसा अमी ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वेराजोगीवने आजवमांरूपेकसुखआपे एवाजेविषय तेनिअयथकीकाइय
एहर्षकारीनथी केमकेत्यागीप्राणीतोपरलोक जेस्वर्गादिकनासुख तेनेविषेपण निस्पृ
हीढे तेतोमात्रमोहसुखनाजअजिलाषीढे ॥ १७ ॥

मदमोहविषादमत्सर ज्वरबाधाविधुराः सुरा अपि ॥ विष

मिश्रितपायसान्नवत् सुखमेतेष्वपि नैति रम्यतां ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेपोतानीमोटाकरे पारकोडोहकरे कलेशकजीआकरे कपटराखे पोता नापापढाके पोतानोसामर्थ्य उलंधीने क्रियानोउद्यमकरे तेआर्त्तध्यानिकेवाय ॥ १३ ॥ वलीजेगुणीपुरुषोनो रागीनहोय बीजानाकरेजाउपकारने विसरीजाय तीव्रकर्मबंधनी चिंतासहितवर्त्ते अनेछुनअध्यात्मना अध्ववसाय रहितपणेवर्त्ते ॥ १४ ॥

श्रद्धा मृदुत्वमौद्गत्य माधुर्यमविवेकिता ॥ वैराग्यस्य द्वितीयस्य स्मृतेयं लक्षणावली ॥ १५ ॥ ज्ञानगर्जं तु वैराग्यं सम्यक् तल परिच्छिदः ॥ स्याद्वादिनः शिवोपायस्पर्शिनः स्तवदर्शिनः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ श्रद्धा मृदुता उदतता मधुरता अविवेकतापणु एमोहगर्जित वैराग्यनी परंपराजाणवी ॥ १५ ॥ एरीतेंमोहगर्जितवैराग्यनुं स्वरूपकछुं हवेज्ञानगर्जितवैराग्यनुंस्वरूपकहेजे जेसम्यक्करीतेंतलनीओलखाणकरे स्याद्वाददृष्टियेवर्त्ते मोहनुंचिंतनकरे मोहनाउपायनेफरसे अनेतलदिशा देखवातुंअर्थीथाय तेज्ञानगर्जितवैराग्यजाणतुं ॥ १६ ॥

मीमांसा मांसला यस्य स्वपरागमगोचरा ॥ बुद्धिः स्यात्तस्य वैराग्यं ज्ञानगर्जं मुदंचति ॥ १७ ॥ न स्वान्यशास्त्रव्यापारे प्राधान्यं यस्य कर्मणि ॥ नासौ निश्चयसंशुद्धं सारं प्राप्नोति कर्मणः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेहनोविचार पुष्टकारीहोय अनेस्वसिद्धांत तथापरसिद्धांतसंबंधी बुद्धि होय तेने वैराग्यनीवातकहियें अनेएवानेज ज्ञानगर्जित वैराग्यप्रगटथाय ॥ १७ ॥ जेनेस्वशास्त्र परशास्त्रना व्यापारनुं प्राधान्यपणुनथी तेमज क्रियानेविषेपण प्राधान्य तानथी तेनिश्चयकीक्रियानो निरमलसारनूतजफल तेनेक्यारेपणपामेनही ॥ १८ ॥

सम्यक्त्वमौनयोः सूत्रे गतप्रत्यागते यतः ॥ नियमोदर्शित स्तस्मात् सारं सम्यक्त्वमेव हि ॥ १९ ॥ अनाश्रवफलं ज्ञान मच्च्युत्तानमनाश्रवः ॥ सम्यक्त्वं तदन्निव्यक्ति रत्येकत्वविनिश्चयः ॥ २० ॥

अर्थ ॥ जेसमकिततेमौनचारित्रकहियें अनेचारित्रते मौनसमकितकहियें एतुंश्री आचारंगमध्ये गतप्रत्यागतेकरीने कछुंजे जंसम्मतिपासहा तंमोषंतिपासहाजम्मो तेमाटे नियामकतापणुंजाणतुं सिद्धंतिचरणरहिया दंसणरहियानसिद्धंति इतिवचनात् तेमाटेसमकितते सारनूतजाणतुं ॥ १९ ॥ आश्रवनोत्याग तेज्ञाननुंफलजे अनेअनाश्रवनुंफल तेअच्युत्तान एटलेविषयमां उज्जमालनथाय विषयनोत्यागीहोय

कलितातिशयोपि कोपि नो विबुधानां मदकृष्णांत्रजः॥ अ-
धिकं न विदं त्यमी यतो निजजावे समुदंचति स्वतः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पंडितते कोइ मोटा अतिशयादिगुणना समूहेंसहितहोय तोपणमदकरे
नही अनेतेथीकांइ अधिकतापणनगणे मात्रपोताना शु-स्वजावमांज आनंदपामे
हृदये न शिवेपि लुब्धता सदनुष्ठानमसंगमंगति ॥

पुरुषस्यदशोयमिष्यते सहजानंदतरंगसंगता ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ पोतानाकृदयनेविषे मुक्तिमुखपरपण लुब्धतानथी एकसदअनुष्ठानरू-
प सहजानंदना कलोलने मलतीअसंगानुष्ठानरूपपुरुषनी जेदज्ञातेने बंधेने पामेने

इति यस्य महामतिर्भवे दिह वैराग्यविलासचृन्मनः ॥ ७

पर्यंति वरीतुमुच्चकै स्तमुदारप्रकृतिं यशःश्रियः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वैराग्यविलासीपुरुषने एवीबुद्धिउपजेने नेतेवाउदारप्रकृतिवालाने य-
शरूपजेजझी तेहर्षधरीने वरवानेइहेने इतिश्रीवैराग्य विषयाधिकारःसप्तमः ॥ १६ ॥

इतिमहोपाध्यायश्रीयज्ञोविजयेनविरचिते अध्यात्मसारप्र-
करणोदित्तीयप्रबंधः संपूर्णः पांचमांअधिकारमांश्चतथा
उष्ठामांश्च अनेसातमांमांश्चकुजमजिनेश्लोक ॥ १०६ ॥

निर्ममस्यैव वैराग्यं स्थिरत्वमवगाहते ॥ परित्यजेत्ततः प्राज्ञो

ममतामत्यनर्थदां ॥ १ ॥ विषयैः किं परित्यक्तैर्जागर्ति ममता

यदि ॥ त्यागात्कंचुकमात्रस्य जुजंगो नहि निर्विषः ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ममतारहितप्राणीनेज वैराग्यस्थिरपपोरहेने तेसाटे बुद्धिवंतप्राणीयें अ-
नर्थदायकजे ममतातेनेतजवी ॥ १ ॥ जेमसर्पकांचली काहवाथी विषरहितयतोन-
थी तेमजेनेममता जागेने तेविषयने त्यागकरे तोपण त्यागीयतोनथी ॥ १ ॥

कष्टेन हि गुणग्रामं प्रगुणीकुरुते मुनिः ॥ ममता राक्षसी सर्वै

चक्षयत्येकहेलया ॥ ३ ॥ जंतुकांतं पशुकृत्य जागविद्यौ

षधीबलात् ॥ उपायैर्बहुभिः पत्नी ममता क्रीडयत्यहो ॥ ४ ॥

पर्यायाः स्युर्मुनेर्ज्ञानं दृष्टिचारित्रगोचराः ॥ यथा जिन्ना अपि
तथो पयोगाघस्तुनोद्ग्रमी ॥ २७ ॥ नोचेदज्ञावसंबंधा न्वेषणे
का गति र्भवेत् ॥ आधारप्रतियोगित्वे द्विष्टे न हि पृथग् घयोः ॥ २८ ॥

अर्थ ॥ तेमञ्जिन्नपणे ज्ञाननातथा चारित्रसंबंधीपर्याय मुनीनेपण होय जोपण
तेअजिन्ने तोपणउपयोगपणेविचारतां निश्चयनयपोतपोतानाजळे पणव्यवहारेंएक
आत्मानाळे एमकेवाय ॥ २७ ॥ एमजोनकहियें अने अज्ञावनासंबंधथी गवेषणाक
रियेंतो केवीगतीथाय आधारांतरनिरूपकतानेनावें विचारतां द्विष्टेविनष्टेदयात् ए
टलेपृथक्ज्ञावताना द्वेषकरवाथी विणसेअने तेबेद्दुथीआत्माजिन्नथी ॥ २८ ॥

स्वान्यपर्यायसंश्लेषात् सूत्रेप्येवं निदर्शितं ॥ सर्वमेकं विदन्वेद
सर्वं ज्ञानं तथैककं ॥ २९ ॥ आसक्तिपाटवान्यास स्वकार्यादिजि
राश्रयन् ॥ पर्यायमेकमप्यर्थं वेत्ति ज्ञावाद् बुधोऽखिलं ॥ ३० ॥

अर्थ ॥ स्वपर्यायअने परपर्यायना संबंधथी सूत्रनेविषे पणएमदेखाडुंठे के सध
लुंएकतानावें जाणता एगेआया इत्यादिक सधलुंज्ञानते संग्रहनयकरीएकजळे ॥ २९ ॥
माटेचित्तनीआसक्तिथें अने बुद्धिनीपाटवतायें अन्यासकरवाथी पोताना कार्यपणादि
कनेआश्रयतोथको पर्यायना एकअर्थनेजाणीनेपण बुधजेपंडित तेसर्वज्ञावनेजाणे
जेएगंजाणइ सेसवंजाणइ इतिवचनात् ॥ ३० ॥

अंतरा केवलज्ञानं प्रतिव्यक्ति न यद्यपि ॥ क्वापि ग्रहणमेकांश
घारं चाति प्रसक्तिमत् ॥ ३१ ॥ अनेकांतागमश्रद्धा तथाप्यस्व
लिता सदा ॥ सम्यग्दृशस्तथैव स्यात् संपूर्णार्थविवेचनं ॥ ३२ ॥

अर्थ ॥ यद्यपिकेवलज्ञाननेविषे तोकांइपणप्रतिव्यक्तिनथी तोपणकोइतेकाणे एक
अंशलुंज ग्रहणकलुंठे नेकोइस्थानकें सर्वांशग्रहणकीधोळे ॥ ३१ ॥ तोपणअनेकांत आ
गमनी श्रद्धातेअस्वजितपर्यं सदाप्रवर्त्ते माटेअनेकांततापणोअंगीकारकरतांज स
मकितपणुंठे तथाउत्सर्गअपवाद निश्चयव्यवहारतेनासंपूर्णअर्थनोनिश्चयथायळे ३२

आगमार्थोपनयनाद् ज्ञानं प्राज्ञस्य सर्वगं ॥ कार्योदेर्व्यवहा
रस्तु नियतोह्येखशेखरः ॥ ३३ ॥ तदेकांतेन यः कश्चि विरक्तस्या
पि कुग्रहः ॥ शास्त्रार्थवाधनात्सोयं जैनाज्ञासस्य पापकृत् ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ पोतेएकलो धनमेलवीने ममत्वेंकरीने घणालोकने पुष्टिकरेते पणपरज
वमां आकरानारकीनांडुःखआवसे तेवारेएकलोजनोगवसे ॥ १ ॥ जीवतोआंधलोनथी
पणममतायेंकरी नास्तिकपदार्थने खरुंकरिमानेते तेहनेमिथ्यादृष्टि अंधकहियें के
मके तेनीचर्मचहुंते तोपणतेचहुंयेंकरी आत्मिकअर्थने नथीवेखतो माटेएनेदेख
तो पणआंधलोजजाणवो अनेजेजातिअंधतोते पणज्ञानिनेसंयोगे आत्मारथने छुए
ते माटेएवेप्रकारना अंधमांधणोअंतरते ॥ १३ ॥

प्राणाननित्यताध्यानात् प्रेमचूम्ना ततोधिकां॥ प्राणापदां त्रि
यां मत्वा मोदते ममतावशः॥ १३ ॥ कुंदान्यस्थीनि दशनान् मुखं
श्लेष्मगृहं विंधुं॥ मांसग्रंथी कुचौ कुंजौ हेम्नोवेति ममत्ववान्॥ १४ ॥

अर्थ ॥ रागदिशायेंकरीने प्राणनेअनित्यमाने पणप्राणनी जेनारीजेस्त्री तेनेमम
ताने वशयइ वल्लजजाणने हर्षपामेते ॥ १३ ॥ तेस्त्रीनादांतयद्यपि दाढकानाते
तोपणतेने कुंदफुलनी कलीनेजेवाजाणे अनेश्लेष्मजेलाज तेणेकरीनरेखु मुखहोय
तेनेचंडतुल्यवखाणेते अनेस्तनमांसनागंठाते तेनेसोनाना कजशसमान जेखेते एवा
तो सर्वममत्वनेजीधे घायते ॥ १४ ॥

मनस्यन्यघचस्यन्यत् क्रियायामन्यदेव चायस्यास्तामपि लो
लाह्नीं सार्धो वेत्ति ममत्ववान्॥ १५ ॥ या रोपयत्यकार्येपि रागि
णां प्राणसंशयो॥ छट्टंतां स्त्रीं ममत्वांध स्तां मुग्धामेव मन्यते ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वलीतेस्त्रीकेवीते जेनामनमांकोइकहोय अनेवचनमां वलीबीजो कोइक
होय अनेजोगतोवली कोइत्रीजानी साथेजकरे एवीते तेनेवेरागीपुरुषकहेते जेएस्त्री
थकी सर्वसखुं एटलेस्त्री सर्वथीछुडीगणेते पणजेप्राणीममतावंतते तेतोएवीचंचल
नेत्रवालीस्त्रीने सतीमानेते ॥ १५ ॥ स्त्रीपोतानारागी धर्षानेमरणथाय एवांकाम
जलावे अनेतेपण ममत्वेंआंधलोपुरुष तेकार्यकुटाइ पीटाइनेकरे वली स्त्रीव्यजिचा
रणीहोय तोपणतेनेजोलीकरीमाने तेउपरएक दृष्टांतते लालीकेतीबापडी अवला
खेलमखेल ज्यांथीलाब्योलाकडी त्यांनीत्यांजइमेल ॥ १६ ॥

चर्माब्जादितमांसास्थि विष्मूत्रपिठरीष्वपि ॥ वनितासु ममत्वं
य तन्ममत्वं विजृजितं ॥ १७ ॥ लालयनबालकं ताते त्यवं ब्रूते
ममत्ववान् ॥ वेत्ति च श्लेष्मणा पूर्णा मंगुलीममृतांचितां ॥ १८ ॥

राग्यते ॥ ३९ ॥ तेमाटेसूक्लदृष्टिये मथ्यस्तपणुं अंगीकारकरीने अनेपरदूषण तजी
नेवक्तुं सर्वजगतनाजीवतुं हितचित्तवतुं मैत्रीनावधरवो क्रियानेविषेषणा आदरक
रवो उपयोगधरवो अनेधर्ममार्गीमां लोकनेजोडवा एहिजश्रेष्ठे ॥ ४० ॥

चेष्टा परस्य वृत्तांते मुकांधबधिरोपमा ॥ उत्साहः स्वगुणान्यासे
दुःस्थस्येव धनार्जने ॥ ४१ ॥ मदनोन्मादवमनं मदसंमर्द
मर्दनं ॥ असूयातंतुविहेद समतामृतमजनं ॥ ४२ ॥

अर्थ ॥ मुगाने तथाआंधलाने अनेबेहराने बोलवामां देखवामां अनेसांचलवामां
इत्यादिकपारकावृत्तांतनेविषे जेणेचेष्टातज्जिणे अनेपोताना गुणनाअन्यास करवामां
जे उत्साहवंतं जेमदरिडोधनकमाववानो उद्यमीहोयतेनीपरं उजमालथकोवर्ते
॥ ४१ ॥ कामनाउन्मादतुं वमनकरनारा मदनसमूहने टालनारा ईर्षारूपतंतुनातो
डनारा अनेसमतारूपअमृत कुंडमांजनकरनारा ॥ ४२ ॥

स्वजावात्रैव चलनं चिदानंदनयात्सदा ॥ वैराग्यस्य तृतीयस्य
स्मृतेयं लक्षणावली ॥ ४३ ॥ ज्ञानगर्भमिहादेयं द्योस्तुस्वो
पमर्दतः ॥ उपयोगः कदाचित् स्या त्रिजाध्यात्मप्रसादतः ॥ ४४ ॥

अर्थ ॥ तथाचिदानंदमयपणाना स्वजावथी सर्वदा चलायमाननही एहवावर्त
लुकवंत जेहोय एत्रीजा ज्ञानगर्भित वैराग्यनागुणनी लक्षणावलीकही ॥ ४३ ॥
इहां ज्ञानगर्भितवैराग्यतेग्रहेवायोग्यते अने मोहगर्भितवैराग्य तथा दुःखगर्भितवै
राग्यतुं उपमर्दनकरीने पोतानाअथात्मजावनाप्रसादथकी कदाचित् ज्ञानगर्भित
वैराग्यनो उपयोगथाय ॥ ४४ ॥ इतिश्रीवैराग्यजेदाधिकारः षष्ठःसमाप्तः

विषयेषु गुणेषु च द्विधा नृवि वैराग्यमिदं प्रवर्तते ॥

अपरं प्रथमं प्रकीर्तितं परमध्यात्मबुद्धौर्ध्वितीयकं ॥ १ ॥

अर्थ ॥ पृथ्वीनेविषे विषयमांअने गुणमांपेबेहुप्रकारे वैराग्यप्रवर्तते तेमांविषयवै
राग्यतो अमुख्यपणेकहुंते बीजुंअथात्मजावयुक्तगुणवैराग्यतेमुख्यपणेजाणुं ॥ १ ॥

विषयानुपलंजगोचरा अपि चानुश्रविकाविकारिणः ॥

न जवंति विरक्तचेसां विषयारेव सुधासु मज्जतां ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जेविषयवैराग्यतेते प्राप्तिगोचरपणे वर्तते पणनिश्चैथी ज्ञातापुरुषतेरूपरसा

अत एव हि जिज्ञासा विष्टंजति ममत्वधीः ॥ विचित्रान्नि
नयाक्रांतः संघ्रांत इव लक्ष्यते ॥१५॥ धृतो योगो न ममता
हता न समताऽऽ हता ॥ न च जिज्ञासितं तलं गतं जन्म निर
र्थकम् ॥ १६ ॥ जिज्ञासा च विवेकश्च ममतानाशकावुञ्जौ ॥
अतस्ताज्यां निगृह्णीया देनामप्यात्मवैरिणीं ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एकारणमाटे तत्वजाणवानी इहार्थेकरी ममतानीबुद्धिजेपोदबावीडे ते
प्राणी विचित्रप्रकारनी नय गम जंग रचनायें व्याप्योथको संसारना सर्वपदार्थ
ने संघ्रांतजाणे एटलेइंज्जालवत्जाणे ॥ १५ ॥ जेणेजोगपणधर्योनही अनेममता
पण हणीनही तथा समतापणआदरीनही बलीशास्त्रजाणवानी इहापणनकरी ते
नोनरजन्मनिष्फलगयो एमजाणवुं ॥ १६ ॥ एकजाणवानीइहा एनेबीजोविवेक ए
बेममताने नाशकरनाराडे तेमाटेएवेदुथकी ममतानो निग्रहकरवो कारणके ममता
ते अथात्मनी इश्मनडे ॥ १७ ॥ इतिममता त्यागाधिकार अष्टमसमाप्तः

त्यक्तायां ममतायां च समता प्रथते स्वतः ॥ स्फटिके गलितो
पाथौ यथा निर्मलतागुणः ॥१॥ प्रियाप्रियत्वयोर्थाथे व्यवहार
स्य कल्पना ॥ निश्चयात्तद्बुदासेन सौमित्ये समतोच्यते ॥२॥

अर्थ ॥ हवेसमता आववानो अधिकारकहेजे जेमफटकनेविषे उपाधिपणुंटेजे
तेवारें निर्मलतापणुंवघेडे तेमजेवारें ममतानोत्यागथाय तेवारेंपोतानीमेजेज सम
ताविस्तरे ॥ १ ॥ संसारनेविषेपोताने अर्थकोइकामपडे तेवारें एमजाणेजेआमाह
रो वहालोडे अनेआइश्मनडे पणएसर्व व्यवहारकल्पनाडे निश्चयथकीतो तेव्यवहा
रनाशेकरी मध्यस्थपणुंपामे तेवारेंज तेसमतावंत केहेवाय ॥ १ ॥

तेष्वेव द्विषतः पुंस स्तेष्वेवार्थेषु रज्यतः ॥ निश्चयात्किंचिदि
ष्टं वाऽनिष्टं वा नैव विद्यते ॥३॥ एकस्य विषयो यः स्यात्स्वान्निप्रा
येण पुष्टितः ॥ अन्यस्य द्वेष्यतामेति स एव मतिजेदतः ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ व्यवहारकल्पनावालोतो जेनेविषेदेशलावे तेनेजविषे पोतानाअर्थसाथ
नेकरी राजीथाय पणजोनिश्चयथकीविचारे तोएमांकांइ इष्टनथी तेमअनिष्टपणनथी

तेवो रूपते परपदार्थके ० बीजानेजोवायोग्यते तथानाशवंतलेऽनेचर्मचक्षुनोविषयते
एहवो जेरूप तेजोवायकीतेनोजेरसते निश्चयनयथकी हृषकारिनीथाय ॥ ४ ॥

रतिविभ्रमहास्यवेष्टिते ललनानामिह मोदते ऽबुधः ॥

सुकृतादिपविष्वमीषु नो विरतानां प्रसरंति दृष्टयः ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ रतिसुखनेदेखीने तथास्त्रीनानेत्रविभ्रमनी चेष्टायेंकरिने अबुधजेअज्ञानी
प्राणी तेवणोहृषयामेते पणए विभ्रमविलासादिकतो सुकृतरूप पर्वतनेवजअइ जेदेए
बांते माटेयोगीश्वरनी दृष्टितेमारमतीनथी ॥ ७ ॥

न मुदे मृगनाजिमल्लिका लवलीचंदनचंद्रसौरजं ॥ वि

डुषां निरुपाधिबाधित स्मरशीलेन सुगंधिवर्ष्णां ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ कस्तुरी मालतीनापुष्प लवलीके ० एलचीचंदनतथाचंद्रके ० कपुरनीसुगंधीते
पंडितलोकाने मग्नकरतीनथी तेमनेतो निरुपाधिक अनुजवगोचर स्वरूपचिदानंदने
विषेज मग्नपणुवचेंते पणरूपादिकनेविषेमग्रतापणु नथी ॥ ९ ॥

उपयोगमुपेति यच्चिरं हरते यत्नविजावमारुतः ॥ न ततः

खलु शीलिसौरजा दपरस्मिन्निह युज्यते रतिः ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जे घणाकालसुधी उपयोगमांआवे जेनीसुगंधीने विजावदिशारूपवाडु ह
री शकतोनथी एवीजेशीलिसुगंधीतेनेमूकी योगीश्वरते चित्तअन्यसुगंधीमां लोजातुंनथी
मधुरैने रसेरधीरताः कच नाप्यात्मसुधालिहां सतां ॥ अ
रसेः कुसुमैरिवालिनानां प्रसरत्पद्मपरागमोदिनां ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेम विकस्वरथतां जे कमलतेना स्वाद सुगंधयुक्त रसेमग्रथया एवाजे
भ्रमर ते निरस कुसुमउपररतीपामेनही तेम अथात्मरूप अमृतरसनजोगी जेप्रा
णी तेने बीजाशर्करादिक मधुररसनी अधीरजताउपजतीनथी गृधतापणुं करनेही

विषमायतिर्जिर्नु किं रसेः स्फुटमापातसुखैर्विकारिभिः ॥

नवमे नवमे रसे मनो यदि मग्नं सतताविकारिणि ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जे आगल कडवा विपाकआपे एवामधुररसेशुंसारुं वलीप्रगटपयो रोज्य
कृदि स्त्रीविषयादिक सुखपाप्याअनेतेपाढांजतारहे तेथोविक्रियाप्रगटे तोतेवासुखधी
शुंसारुं जोसदायअविकारी एवोपूर्णनवमोजेशांतरस तेनेविषे मनमग्नते तो पूर्वकह्यां
एवारसेशुंफायदोथाय अर्थात्काइजनही ॥ १२ ॥

करवाने समताआइरी एहवासुनीते. समतारूपपरमारहेताथका आजवनातथा आ
गलाकइकजवतेसर्व जवनावैरजावने टालीनाखेठे जेमनित्थपासेवसताथका कुतरा
अने मांजरके० बलामीतेमनावैरपण शमीजायठे तेहनीपरेंजाणवुं ॥ ११ ॥ कपटी
वेशधारणकरवाथीशुंथाय तथाषणीतपस्थार्येपण शुंथाय वलीमौनधारी अतीतनीपेरे
इंद्रियदमनकीधेशुंथाय अने व्रतधारणकरेपणशुंथाय मात्रएकसमताजे संसाररू
पसमुइतरवामां नौकाजेवीठे तेनुंजसेवनकरवुंतेहिजश्रेष्ठे ॥ १२ ॥

दूरे स्वर्गसुखं मुक्ति पदवी सा दवीयसी ॥ मनःसंनिहितं दृष्टं
स्पष्टं तु समतासुखं ॥ १३ ॥ दृशोः स्मरविषं शुष्येत क्रोधतापः
हृद्यं ब्रजेत् ॥ औद्दत्यमलनाशः स्यात् शमतामृतमज्जनात् ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ देवलोकासुखतोदूरठे वलीमोहपदवीतेतोमोटीठे अनेजवस्थितनेहा
षठे तेवारे मननीपासे प्रगटपणेदेखीये एवीसमतानुंसुखते सुखोदुंठे ॥ १३ ॥
समतारूपअमृतकुंममां स्नानकरवानाप्रनावथी आंखपकी कंदर्परूपदपुं विषसोषाइ
जायठे क्रोधरूपतापते नाशपामेठे उदताइरूपीओमेज तेपणदूरकरे ॥ १४ ॥

जरामरणदावाग्नि ज्वालिते जवकानने ॥ सुखाय समतैकै
व पीयूषघनवृष्टिवत् ॥ १५ ॥ आश्रित्य समतामेकां निर्वृता
जरतादयः ॥ नहि कष्ट मनुष्ठानमजृत्तेषां तु किंचन ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जन्मजरामरणरूप दावानलेकरीबलतुंएवुं संसाररूपवनसुखं तेमांसमतानुं
जेसुखठे तेअमृतनावरसादसरखुंजाणवुं ॥ १५ ॥ चित्रशालीमध्ये एकजसमताने अ
वलंबता जरतराजाआदि आतपाटकेवलपामिने सिद्धथया पण तेमने कष्टक्रियाकां
इपण करवीपडीनही एहवीएसमताठे ॥ १६ ॥

अर्गला नरकधारे मोक्षमार्गस्य दीपिका ॥ समता गुणरत्ना
नां संग्रहे रोहणावनिः ॥ १७ ॥ मोहाह्लादितनेत्राणां माल्मरूपम
पश्यतां ॥ दिव्यांजनशलाकेव समता दोषनाशकृत् ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ वलीसमता तेनरकनेबारपो जोगलजेवीठे अनेमोक्षमार्गनीदीविठे वलीशु
णरूपरत्नानो संग्रहकरवाने रोहणाचलपर्वतनी जूमिकासरिखीठे ॥ १७ ॥ जेनानेत्र
मोहवडेढंकायाठे अनेजेपोतानास्वरूपने जोइशकतानथी तेनेदिव्यअंजनआंजवाने
समताते शलाकारूपठे अनेअज्ञाननापमलने ठेदनारीठे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ गर्वद्विज्ञानविषादश्चने मत्सरतेरूपज्ञावनी पीडार्थैरहितएवाजे देवतातेहना
जेविषयादिकसुख तेपणविषमिश्रितडुधपाकनानोजननीपरं मनोहरकारीनथी ॥ १७ ॥

रमणीविरहेण वन्दिना बहुबाष्पानिलदीपितेन यत् ॥ त्रिद
शौर्दिवि डुःखमाप्यते घटते तत्र कथं सुखस्थितिः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ केमके स्त्रीनावियोगरूपअग्नी तेअंशुरूप वायरेकरी देदीप्यमानअथो
एह्वोजे शोकरूपअग्नी प्रगटयोतेथी स्वर्गनादेवतानेपण पीडाथायळे तेवारेस्वर्गमां
देवतानेपणसुखनीस्थितिळे एह्वुं केमकहेवाय ॥ १८ ॥

प्रथमानविमानसंपदां च्यवनस्यापि दिवोविचिंतनात् ॥
हृदयं न हि यद्विदीर्यते द्युसदां तत्कुलिशाणुनिर्मितां ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ जेनेविमान संपदामोटीळे एवादेवतानेपण चवनवेलायेंजे डुःखप्रगटेळे
तेडुःखथीदेवतातुं रुदयमात्रफाटतुंनथी तेतुंकारणजे तेमनोरुदयतेवजानापरमाणु
येंकरी वसन्नकरेलुंजे तेथीषणोकवणळे माटेजफाटतुंनथी ॥ १९ ॥

विषयेषु रतिः शिवार्थिनो न गतिष्वस्ति किलाखिलास्वपि ॥
घननंदनचंदनार्थिनो गिरिभूमिष्वपरद्रुमेष्विव ॥ २० ॥

अर्थ ॥ जेमनिबिड नंदनवनना चंदननाविलेपनवालाने परवतनीचूमियें अथवा
बीजाकोऽपणवृद्धैरतिथातीनथी तेममोहार्थिने विषयउपर प्रीतिथतीनथी तेमजम
नुष्य तथा स्वर्गप्रसुख समग्रगतिनेविषे पण प्रीतिथतीनथी ॥ २० ॥

इति शुद्धमतिः स्थिरीकृता ऽपरवैराग्यरसस्ययोगिनः ॥
स्वगुणेषु वितृष्णतावहं परवैराग्यमपि प्रवर्तते ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ एमविचारी शुनबुद्धिस्थिरकरिने जेनेबीजावैराग्यनो गुणप्रगटयोळे तेवा
योगीने आत्मगुणनेवधारे एवीतृभानुं आगमरूप परमवैराग्यप्रगटथाय ॥ २१ ॥

विपुलांश्चिपुलाकचारण प्रबलाशीविषमुरव्यलब्धयः ॥
न मदाय विरक्तचेतसा मनुषंगोपनताः पलालवत् ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ विपुनलब्धि पुलाकलब्धि चारणलब्धि महोटीआशीविषलब्धि प्रसुख
अनेक लब्धिओजोपणउपजे तोपण तेवैरागीशुनीने अहंकारनशीथायनही मात्रए
कमुक्तिसुखविना पलालना पुंजरूपतेमानेळे ॥ २२ ॥

पढी तेनामृतकार्यनोवत्सव पाथरणास्नानसूतक वगैरे करवानेजाणियेंएलोको दो
 ऋादोडकरेते एमसमजडुं ॥ ३५ ॥ जेमउखरद्वेत्रमां बीजवायुं तेकष्टेफलेनही ते
 मएकसमतानेढोमी जेप्राणीकष्टक्रियाकरेते तेनेरूडुंफल आगलमलतुंनथी ॥ ३६ ॥

उपायः समतैवेका मुक्तेरन्यः क्रियाजरः ॥ तत्तत्पुरुषभेदेन तस्या
 एव प्रसिद्धये ॥ ३७ ॥ दिङ्मात्रदर्शने शास्त्रव्यापारः स्यान्न
 दूरगः ॥ अस्याः स्थानुजवः पारं सामर्थ्याख्योवगाहते ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ मुक्तिनोउपायतो एकसमताते बाकीक्रियाकष्ट सर्वआमंभरते तेपुरुषने
 जेदेकरी एटलेतपजप सर्वसमतानी प्रसिद्धिने पुरुषभेदते गृहस्थ अने मुनीने शक्तिने
 एटले क्रियाकरवामां गृहस्थ तथामुनीनो व्यवहारजुदोते पणतेवेउनीक्रिया समतार्थे
 वखाएवी एवीशास्त्रनीआज्ञाते ॥ ३७ ॥ शास्त्रनाउपदेशतो जेमकोइआंगलीवडे मार्ग
 बतावे पणपोतेकांइसाथेंआवेनही तेमदिशिमात्रने बतावेएवाते पण जेशास्त्रसांजलीने
 पोतानाअनुभवमांलावी पोतानेसामर्थ्येकरी पंथअवगाहेतो जचवाटवीनोपारपामे ३८

परस्मात् परमेषा य त्रिगूढं तत्तमात्मनः ॥

तदध्यात्मप्रसादेन कार्योस्यामेव निर्जरः ॥ ३९ ॥

अर्थ ॥ परपुत्रलादिक वस्तुतेआत्मानानथी अने देखवाथी आआत्मापरमपवि
 त्रते आत्मानेविषेआत्मतत्व गुप्तते माटेअध्यात्मने प्रसादेकरी समतानेविषे हर्षठ
 ह्वासकरवो ॥ ३९ ॥ इतिसमताधिकार नवमसमाप्तः ॥

परिशुद्धमनुष्ठानं जायते समतान्वयात् ॥ कतकक्षौदसंक्रां

तेः कलुषं सखिलं यथा ॥ १ ॥ विषं गरोऽननुष्ठानं तक्षेतुर

मृतं परं ॥ गुरुसेवाद्यनुष्ठान मिति पंचविधं जगुः ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जेम कतकफलना चूर्णनेयोगें मोहलुंपाणिनिर्मलथायतेम समतानाथो
 गथी शुद्धअनुष्ठानप्रगटथायते ॥ १ ॥ विषयानुष्ठान गरलानुष्ठान अन्योनानुष्ठान
 तक्षेतुअनुष्ठानने अमृतानुष्ठान एपांचअनुष्ठान गुरुसेवादिक करलीमांकाहाते ॥ २ ॥

आहारोपधिपूर्जार्धि प्रभृत्याशंसया कृतं ॥ शीघ्रं सञ्चितं हं

तृत्वा द्विषानुष्ठानमुच्यते ॥ ३ ॥ स्थावरं जंगमं चापि तत्क्षणं

नक्षितं विषं ॥ यथा हंति तथेदं सञ्चितमैहिकजोगतः ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेगुणसमूहनेसुनिराज घणीकष्टेकरीप्रगटकरेते तेने ममतारूपराक्षसी एककोलोर्येखाइजायते ॥ ३ ॥ केतुंआश्वर्यतेके खियाराज्यनीपरे ममतारूपस्त्रीते जी वरूपनचरिने पशुजेमर्कट तेरूपेकरीने शीघ्रपणेअज्ञानरूप जडीबुटीनाबलथकी घणेप्रकारेनचावीने रमाडेते ॥ ४ ॥

एकः परजवे याति जायते चैकएव हि॥ ममतोऽेकतः सर्वं सं
बंधं कल्पयत्यथ ॥ ५ ॥ व्याप्नोति महतींभूमिं वटवीजाद्य
था वटः ॥ तथैकममताबीजा त्प्रपंचस्यापि कल्पना ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एककुंचेतन परजवेजायते अनेएककुंज आज्ञवेआवेते पणममताने वश थइने रत्नादेवीनीपरें मिथ्यासगपण न्यातजातवगरेनी कल्पनाकरेते ॥ ५ ॥ जेमएक वरुना बीजथकी घणीधरतीथें वडव्यापीनेविस्तारपामेते तेमएकममताना बीजथकी घणाप्रपंचनी कल्पनाउतेते ॥ ६ ॥

माता पिता मे त्राता मे जगिनी वल्लजा च मे॥ पुत्राः सुता मे मि
त्राणि ज्ञातयः संस्तुता श्र मे ॥ ७ ॥ इत्येवं ममताव्याधिं वर्द्धमा
नं प्रतिक्षणं ॥ जनःशक्नोति नोहेतुं विना ज्ञानमहौषधं ॥७॥

अर्थ ॥ मातापिता जाइ बेन स्त्री एसर्वमाहरांते पुत्र पुत्री मित्र एणमाहरांते न्याति परिचित एमाहरांते ॥ ७ ॥ एप्रकारेंममतारूपरणे दिवसेंदिवसें वधतोजायते तेनेमटारुवाने कोइपणज्ञानरूप औषधविना समर्थथातोनथी ॥ ७ ॥

ममत्वेनैव निःशंक मारंजादौ प्रवर्तते ॥ कालाकालसमुच्चायी
धनलोभेन धावति ॥९॥ स्वयं येषां च पोपाय खिद्यते ममता
वशः ॥ इहामुत्र च ते न स्यु स्त्राणाय शरणाय वा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेमवेलाकवेलाउठीने विप्रवेमासासोतुं लेवानेगयो तेनीपरेंएक ममता र्येकरीनेनिःशंकपणे आरंभमाप्रवर्तते ममणसेवपरें धननेलोभेकरीदोडेते ॥९॥ परजव मांइहांकुंडुंब शरणआधारनथी तोपणकुंडुंबनेपोषवानी ममतामां खेदपामेते॥१०॥

ममत्वेन बहून् लोकान् पुष्पात्येकोर्जितैर्धनैः ॥ सोढा नरक
दुःखानां तीव्राणामेक एव तु॥११॥ममतांधोहि यन्नास्ति तल्प
श्यति न पश्यति॥जात्यंधस्तु यदस्येत जेद इत्यनयोर्महान् ॥१२॥

शुद्धस्यान्वेषणे तीर्थोद्भेदः स्यादिति वादिनां ॥ लोकाचारादर
श्रद्धा लोकसंज्ञेति गीयते ॥ ११ ॥ शिक्षितादिपदोपेत मध्या
वरयकमुच्यते ॥ इव्यतो जावनिर्मुक्त मशुद्धस्य तु का कथा ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जो अत्यंत शुद्ध मार्ग खोलवा जइयें तो तीर्थनो उद्भेद थाय माटे लोकना आ
चार उपर आदर श्रद्धा करवो जेम चाले तेम चालवा दीजे एह वाचन बोलता जे लौकिक
का आचार प्रवृत्त तें तुं नाम लोकसंज्ञा ठे ॥ ११ ॥ अने शिक्षा ग्रहण आते वन तथापद
संपदायें सहित जाव शून्यपणे जे आवश्यक करे तेपण इव्य आवश्यक कसुं ठे तो जे
अशुद्ध ज करे तेनी तो शीवात कहियें ॥ १२ ॥

तीर्थोद्भेदजिन्या हंता विशुद्धस्यैव चादरे ॥ सूत्रक्रियाविलोपः
स्या ज्ञतानुगतिकलतः ॥ १३ ॥ धर्म्मोद्यतेन कर्तव्यं कृतं बहुजि
रेव चेत् ॥ तदा मिथ्यादृशां धर्मो न त्याज्यः स्यात्कदाचना ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जे तीर्थनो उद्भेद थाय तेना जयथी अशुद्ध क्रियाने विषे गाडरी घा प्रवाहनी पे
रें गतानुगतिकपणे आदर करतां कां इपरमार्थ जाये नही अने ज्ञानक्रियानो नाश करे ॥
१३ ॥ जे धर्म्मना अर्थी अइने एमक हेतो के जे घणाजन करते आपणपण करवुं तो मिथ्या
व्रता धर्म्मनापण घणासे वना ठे माटे तेपण कोइ काले उद्भेद नही एमते सुं ॥ १४ ॥

तस्माज्ज्ञतानुगत्या यत् क्रियते सूत्रवर्जितं ॥ उघतो लोकतो
वा त दननुष्ठानमेव हि ॥ १५ ॥ अकामनिर्जरा कलं कायच्छेदा
दिहोदितं ॥ सकामनिर्जरा तु स्यात् सोपयोगप्रवृत्तितः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ माटे सूत्रनी शैली रहितपणे गतानुगतिकपणे उघसंज्ञायें अथवा लोकसंज्ञायें
जे करवुं तेने अन्या न्यानुष्ठानके वुं ॥ १५ ॥ जे अज्ञानपणे कायकक्षेप करे तेने अकामनिर्ज
राकहेवी अने उपयोगसहित ज्ञानक्रिया करवी तें तुं नाम सकामनिर्जरा ठे ॥ १६ ॥

सदनुष्ठानरागेण तद्धेतुमार्गगामिनां ॥ एतच्च चरमावर्ते नो
जोगादेर्विना ज्वेत् ॥ १७ ॥ धर्मयौवनकालोयं ज्वबालद
शापरा ॥ अत्र स्यात्सक्रियारागो न्यत्र चासत्क्रियादरः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ मार्गानुसारी पुरुष शुद्धक्रियानुष्ठानने रागे करी जे करेते तद्धेतु अनुष्ठानके
वाय तेजे वारे ठे लुं पुज्जलपरावचैरहे ते वारे जे क्रिया करे ते अना उपयोगेन करे माटे अशु

अर्थ ॥ जेममत्वनी चेष्टाते धूलजीजा सरखीळे तेनेवशयश्चरह्यो एवोजेपुरुषते
हांमनांसविद्यामूत्रतथा चर्मथोमळेली हांमलीजेवीखीठपरप्रेमकरते ममत्वधरेळे ॥ १४
वलीममत्वेंकरीने पोतानापुत्रनेरमाडे तेवखतेतेनेबापबापकरीकहे अने तेबालकना
हाथनीआंगलीयो भ्रजेष्मथीनरीहोय तेनेअमृतसमानजाणे ॥ १५ ॥

पंकार्जमपि नि.शंका सुतमंकात्र मुंचति ॥ तदमध्येपि मेध्यत्वं जा
नात्यंवा ममत्वतः ॥ १६ ॥ मातापित्रादिसंबंधो नियतोपि म
मत्वतः ॥ दृढभूमि र्जमवतां नैयत्येनावजासते ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ मोह्यकी बालकनीमाता पोतानाबालकने कादवेंजखोहोय तोपणनिः
शंकपणे खोजामांथी मुक्तीनथी वलीविद्यार्थेअच्छुचिहोय तोपणतेबालकने तेनीमा
ता मोहनावशयकी तेहनेपवित्रगणोळे ॥ १६ ॥ जेमधरतो शाश्वतदृढे पणधतुरा
नाफलनहकरनार प्राणीनेफेरआवेळे थ्यारेतेनेधरतीफरतीजणायळे तेममातापि
तादिकनो संबंधसंसारमां अनादिनो शाश्वतळे पणमोहवडेमुजाणोप्राणी एककहेळे
जे मातामरीगड ह्येकेमथशे शीरीतेंचालसे ॥ १७ ॥

जिज्ञाः प्रत्येकमालानो विजिज्ञाः पुत्रजा अपि ॥ शून्यसंसर्ग इ
त्येवं यः पश्यति स पश्यति ॥ १८ ॥ अहंताममते स्वत्व स्वीयत्वत्र
महेतुके ॥ जेदज्ञानात्पलायते रज्जुज्ञानादिवाहिजिः ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ तेमप्रत्येकेंजीवपण छुदाछुदाळे अनेतेकइगतीथीआव्या अनेकइगतिथें
जसे तेमजपुत्रलपणछुदाळे तथाशरीरनो संगपणशून्यळे एरीतेजेदेखेळे तेनेदेखतो
जाणवो ॥ १८ ॥ जेमदोरदारुं ज्ञानथये सर्पनीनीति नाशपामेळे तेमहुंअनेस्त्रीआदि
क मादरीळेएवो ममत्वथायळे तेचमहेतुळे तेचमचेद ज्ञाननजरेंजोवाथी नाशपामे

किमेतदिति जिज्ञासा तत्वाजिज्ञानसंमुखी ॥ व्यासंगमेव नोऽन्नातु
र्दत्ते क्व ममतास्थितिः ॥ २० ॥ प्रियार्थिनः प्रियाप्राप्तिं विना क्व
पि यथा रतिः ॥ न तथा तत्त्वजिज्ञासो स्तत्त्वप्राप्तिं विना क्वचित् ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ एसंसारनोसंबंधछुंळे एमआत्मतत्त्वने सन्मुख ओजखवानी इहाथइ ए
टलेममता तरतनाशपामे आत्मज्ञानीआगल ममताकिहातेकाणेरहे ॥ २० ॥ जेमका
मीपुरुष स्त्रीनोअर्थीययो तेस्त्रीपाम्याविना कोइपणतेकाणो रतिनपामे तेमतत्त्वनो
जाण पुरुषपण तत्वपाम्याविना क्यार्थैरतिनपामे ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ सहजस्वभाविकजे जावधर्मते तेतोचंदननी सुगंधसमानते तेसहितजेय
नुष्ठान क्रियाकरवी तेनुं नाम अमृतानुष्ठानते ॥ १५ ॥ प्रखनीआहावडे मनशुद्धिये
प्रवृत्ते अनेअत्यंतपणे संवेगगुणोसहितहोय तेनेगणधरादिक अमृतानुष्ठानकहेते १६

शास्त्रार्थालोचनं सम्यक् प्रणिधानं च कर्मणि॥कालार्थंगा
विपर्यासो मृतानुष्ठानलक्षणं॥१७॥ ध्यं हि सदनुष्ठानं त्रयम
त्रासदेवच ॥ तत्रापि चरमं श्रेष्ठं मोहोयविषनाशनात् ॥१८॥

अर्थ ॥ नलीरीतेशास्त्रना अर्थनेविचारें क्रियामध्येवीर्यवह्नासधरे पंचमकालना
दोषनगणे अथवाजेकालेजे उचित क्रियाहोयतेक्रियाकरे एलक्षणअमृतानुष्ठानना
जाणवा ॥ १७ ॥ एपांचअनुष्ठानमांडेला बेअनुष्ठानतेरुडांते अनेप्रथमनात्रण अनुष्ठा
न ते रुडांनथी तेमांपणसर्वथा श्रेष्ठतोअमृतानुष्ठान जाणवुं केमके मोहके अज्ञान
तेनुं आकरुंजेविषतेएअनुष्ठान वडेनाशपामेते ॥ १८ ॥

आदरः करणे प्रीति रविग्रसंपदागमः ॥ जिज्ञासा तत्ज्ञसे
वा च सदनुष्ठानलक्षणं ॥१९॥ जेदैनित्तं जवेदिज्ञा प्रवृत्ति
स्थिरसिद्धिनिः॥चतुर्विधमिदं मोक्ष योजनाद्योगसंज्ञितं ॥२०॥

अर्थ ॥ क्रियायेंआदरकरतारागधरे तथाआगमने अतिमोटीसंपदानुमाने वली
जाणवानीइज्ञाकरे जाणनोसंगकरे एवुं क्रियानालक्षणते ॥ १९ ॥ तेनापण छुवाछुदा
जेदते ॥ इज्ञा १ प्रवृत्ति २ स्थिरता ३ सिद्धियोग एचारयोगमोक्षनेजोडे माटेयोगकहियें ३ ०

इज्ञा तद्वत्कथाप्रीति युक्ता विपरिणामिनी ॥ प्रवृत्तिः पालनं
सम्यक् सर्वत्रोपशमन्वित्तं ॥२१॥ सत्कथोपशमोत्कर्षाद
तिचारादिर्चितया ॥ रहितं तु स्थिरं सिद्धिः परेषामर्थसाधकं ॥२२॥

अर्थ ॥ जेगुरुनोउपदेशसांजली गुरुउपर अनेकथाउपर परमप्रीतिधरे गुणपरणमे
तेनेपहेलो इज्ञायोगकहियें पडेगुरुनाकह्या प्रमाणोसमतार्थें सहितव्रतपाले क्रियायें
सहितप्रवर्ते तेबीजोप्रवृत्तियोगकहियें ॥ २१ ॥ जेरुडाह्योपशमना उत्कर्षथी अति
चारनलगाडे अने मनस्थिरपणेप्रवर्ते एत्रीजोस्थिरयोगकह्या अनेनिरतिचारवुं कि
यामांबीजा प्राणीनेजेजवीने तेनोपणअर्थसधावे तेचोयो सिद्धियोग जाणवो ॥ २२ ॥

॥ ३ ॥ एकविषयजे एककार्येते एकजएने पोतानीरुचीयेपुष्टकारीडे अनेबीजाने
तेथीज देषउपजेडे एमतिकल्पनानाचेदडे एमजाणुं ॥ ४ ॥

विकल्पकल्पितं तस्मा ह्युमेतन्न तालिकं ॥ विकल्पोपरमे
तस्य द्विधादिवड्यपक्षयः ॥५॥ स्वप्रयोजनसंसिद्धिः स्वायत्ता
चासते यदा ॥ बहिरर्थेषु संकल्प समुद्धानं तदा हतं ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ इष्टअनिष्टए विकल्पनीकल्पनाथकीडे एबेनेजरागदेषजाणवा पणएमां
कांइ तत्वनथी जमनथीविकल्पजाय तोरागदेष एबेदुदूरथाय ॥५॥पोताना प्रयोजन
नीसिद्धि जेवारेंपोताने स्वाधीनथाय तेवारेंबाहारना अर्थसंकल्पनो उठावनाशपामे

लब्धे स्वजावे कंठस्थ स्वर्णन्यायाद्धमक्षये ॥ रागदेषानुप
स्थाने समता स्यादनाहता ॥७॥ जगज्जिविषु नो ज्ञाति दैविध्यं
कर्मनिर्मितायदा शुद्धनयस्थित्या तदा साम्यमनाहतं ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेमकंठउपररहेलुं सुवर्ण साक्षातदेखायडे तेमस्वजाविकगुण पामेथके
विजाविकप्रमणादूरजाय तेवारें रागदेषवरीदूरथाय अनेसमताविशेषेवधे ॥ ७ ॥ ज
गतनाजीवनेविषे कर्मनुंविचित्रपणुंडे माटेतेविजावपणुं सारुंनरतुंकेवानीरीते जेवारेंन
जासे तेवारेंशुद्धनयमां रह्योथको प्रबलसमतानेपामे ॥ ८ ॥

स्वगुणेभ्योपि कौटस्था देकलाध्यवसायतः ॥ आत्मारामं म
नो यस्य तस्य साम्यमनुत्तरं ॥९॥ समतापरिपाके स्या द्विषय
ग्रहशून्यता ॥यया विशदयोगानां वासीचंदनतुल्यता ॥ १० ॥

अर्थ ॥ पोतानागुणथकी पोतानोआत्मासाक्षीकरीने पोतानाएकद्वयअध्यवसा
यथकी आत्मनेविषे जेनुंमनरमेडे तेनीसमताअनुत्तरकहियें ॥ ९ ॥ एमजेनेपाकीस
मताथइ तेनोविषयरूपघरसुतुंथयुं एमजेसुनिनेनिर्मल समतायोगप्रगट्यो तेमुनीने
वासलेकरी कोइडे अथवा चंदनेकरिकोइपूजेते बेहुतुल्यडे ॥ १० ॥

किं स्तुमः समतां साधौ या स्वार्थप्रगुणीकृता ॥ वैराणि नित्य
वैराणा मपि हंत्युपतस्थुषां ॥११॥ किं दंजेन तपोजिर्वा यमैश्च
नियमैश्च किं ॥ एकैव समता सेव्या तरिः संसारवारिधौ ॥१२॥

अर्थ ॥ एवा साधुनीसमतानी शीवस्वाणकरियें जेषेपोतानाआत्माना सिद्धि

उचितमाचरणं शुद्धमिच्छतां प्रथमतो मनसः खलु शोधनं ॥
गदवंतां ह्यकृते मलशोधने कमुपयोगमुपेतु रसायनं ॥ १ ॥

अर्थ ॥ अथात्मनी शुद्धिकरवामाटे प्रथमथीतो उचितपणे शुद्धमाचरणनीइ
ह्याकरवानेमननी शुद्धताकरवी जेमरोगवंतप्राणी मलशोधनकरवाने रेचलीधाविना
रसायनखायतो तेथीतेनेकांइगुणथायनही केमकेमलजाय तेवारपठिरसायणखाय
तोगुणकरे तेमप्रथममनशुद्धिशुद्धोय तोजअथात्मनी शुद्धीथाय ॥ १ ॥

परजने प्रसन्नं किमु रज्यते द्विषति वा स्वमनो यदि निर्मलं ॥
विरहिणामरतेर्जगतोरते रपिच काविकृतिर्विमले विधौ ॥३॥

अर्थ ॥ हेचेतनजो तारुंमननिर्मलजे तो लोकताहराउपर रागधरसे अथवा द्वेष
करसे तेथकीतांहरे कुंलगामयवानोजे जेमचंडमानिर्मलजे पणतेनाउदयथी विरही
जीवो अथवाचोरलोकोने अरतिउपजेजे अनेजगतनाबीजाजीवोने तेथीआनंदथाय
जे पणतेथीचंडमाने गुणअथवा अवगुणकांईजयतुंनथी ॥ ३ ॥

रुचितमाकलयन्ननुपस्थितं स्वमनसै वहि शोचति मानवः ॥
उपनते स्मयमानमुखः पुनर्जवति तत्र परस्य किमुच्यतां ॥३॥

अर्थ ॥ रुढीवस्तुमनमांचितवी मनोरथकीथो अनेतेमनोरथ निपनोनही तेवारें
तेप्राणीपोतानामनमां शोकधरजे अनेजेवारें तेधारेलीवस्तुमलजे तेवारें खुसीथायजे
एहशोकनोकरता आत्मानेएकमनजजे तो बीजायेंमहारुंशरुंनरसुकुं एमसुकुंहेवुं

चरणयोगघटान्प्रविलोठयन् शमरसं सकलं विकिरत्यधः ॥
चपलं एष मनःकपिरुच्चकै रसवणिग् विदधातु मुनिस्तु किं ॥४॥

अर्थ ॥ जेमनतेमांकडाजेवुंजे केमकेतेचारित्रना योगरूपघृतनाघडाने उंधावालेजे
तथासमतारूपीअमृतरसनाघमाने ढोलीनाखेजे एतुंएचपल मनते खरेखरुंवाइरुंजे
तेनीआगल्लुनिरूप रसवाणीजनुंकरनार वाणीयुंविचारोयंकरे ॥ ४ ॥

सततकुद्वितसंयमचूतलो स्थितरजोनिकरैः प्रथयंस्तमः ॥
अतिदृढश्च मनस्तुरगोगुणै रपिनियंत्रित एष नतिष्ठति ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वलीमुनियेंचारित्रिकरी कर्मरूपीधूलने दाबीनाखीइती पणमनरूपीधोका
यें निलकुदीकुदीने संयमरूपनूमीनोतलियुं उखेइयुं तेथीकलुपतारूप रजउनीते

हृणं चेतः समाकृष्य समता यदि सेव्यते ॥ स्यात्तदा सुखम
प्यस्य यद्वक्तुं नैव पार्यते ॥ १७ ॥ कुमारी न यथा वेत्ति सुखं दयित
भोगजं ॥ न जानाति तथा लोको योगिनां समतासुखं ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेप्राणी एकहृणमात्र मननेखेचीने समतानेसेवे तोतेप्राणीने एहदुंसु
खप्रगटे जेहदुंसुखेकहेताथकां पारआवेनही ॥ १७ ॥ जेमकुमारिका जरतारनासुखने
जाणतीनथी तेम लोकोपणमुनिराजनी समतानासुखने जाणतानथी ॥ १८ ॥

नतिस्तुत्यादिकाशंका शरस्तीव्रः स्वमर्मजृत् ॥ समतावर्मगुप्ता
नां नार्त्तिकृत्सोपि जायते ॥ १९ ॥ प्रचितान्यपि कर्माणि जन्मनां
कोटिकोटिभिः ॥ तमांसीव प्रजा जानोः क्षिणोति समता कृपात् ॥ २० ॥

अर्थ ॥ जेषोसमतादुं बरुतरपेहुंढे तेनेनमस्कार स्तुति पूजा लाज परइव्यनी
इहादिरूप जेपोतानाजं मर्मनेलागनारा एहवाजेतीहृणबाणो तेपीढाकरीशकतान
थी ॥ १९ ॥ जेमसूर्यकिरणप्रकाशथी अंधकारनाशपामेढे तेमकोटीकोटी जवना प्राणी
ना निवदसंचितजे पापकर्मढेते समतावडे एकहृणमांनारुपामेढे ॥ २० ॥

अन्यलिङ्गादिसिद्धाना माधारः समतैवहि ॥ रत्नत्रयफलप्राप्ते
येथा स्यान्नावजैनता ॥ २१ ॥ ज्ञानसाफल्यमेषैव नयस्थानाव
तारिणः ॥ चंदनं वन्दिनेव स्यात् कुग्रहेणतु जस्म तत् ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ जेअन्यलिङ्गीसिद्धयथा तेपण इव्यथी मोहफलसाधताथका रत्नत्रयना
फलनीप्राप्तिवडे जावथीजैनपणुंपाभ्या माटेतेअन्यलिङ्गीओनेपण समताते एकआधा
रजुतहति ॥ २१ ॥ जोनयस्थानके उतारीजोइथेंतो एसमताजज्ञानतुंफलढे नेजेमज्ञा
नवडेजवतापशमेढे तेमसमतारूपचंदनेकरी जवतांपशमोजायते पण कुग्रहके क
दाग्रहअज्ञानरूप अग्नीवमेतो समतारूपचंदनबली जस्मथायडे ॥ २२ ॥

चारित्रपुरुषप्राणाः समताख्या गता यदि ॥ जनानुधावनावेश
स्तदा तन्मरणोत्सवः ॥ २३ ॥ संत्यज्य समतामेकां स्याद्यत्कष्ट
मनुष्ठितं ॥ तदीप्सितकरं नैव बीजमुत्तमिवोषरे ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ आसंसारूपगामनेविषे सर्वलोक क्रयविक्रयकरता दोडादोडकरेढे तेसुंढे
तेकहेढे केजेवारेंचारित्ररूपीपुरुष मरणपाभ्यो तेवारें समतारूपीप्राणपण जतारह्या

मनसि लोलतरे विपरीततां वचननेत्रकरंगितगोपना ॥

ब्रजति धूर्त्ततया ह्यनया खिलं निबिम्बदंजपरैर्मुषितं जगता ॥१२॥

अर्थ ॥ जोमनचपलते तोवचनगुप्तिकरेतथानेत्रनेगोपवे इंगितआकारचेष्टाविना काउसंगकरे तेसर्वविपरीतजाणतुं तेसर्वधूर्त्ततापणानेपामे अनेएवीरीतेधूर्त्तपणे कपट क्रियानाकरनारा तेमोटाचोरते तेजगतनेलुटनाराढे ॥ ११ ॥

मनस एव ततः परिशोधनं नियमतोविदधीत महामतिः ॥

इदमन्नेषजसंवननं मुनेः परपुमर्थरतस्य शिवश्रियः ॥१३॥

अर्थ ॥ तेमोटेमननेजलिरिते निश्चयथकी शोधनकरे तेजपंडितनेमनोद्युक्तिरूपचू णेढे अनेपरमपुरुषार्थनेविषे राताजेमुनि तेनेमुक्तिस्त्रीने वशकरवातुं औषधते ॥ १२ ॥

प्रवचनाब्जविलासरविप्रज्ञा प्रशमनीरतरंगतरंगिणी ॥

हृदयशुद्धिरुदीर्णमदञ्जर प्रसरनाशविधौ परमौषधं ॥१३॥

अर्थ ॥ सिद्धांतरूपकमजने विकसितकरवाने मनद्युक्षिते सूषकांतरूपते उपश मरूप जलकल्लोलवधारवाने मनद्युक्षितेनदीरूपते वलीपसरतोथको एहवो मदरू पजेताप तेनेटालवाने मनद्युक्षितेपरमसुंदर जडीबुटीतुं औषधते ॥ १३ ॥

अनुजवामृतकुंडमनुत्तर व्रतमराजविलासपयोजिनी ॥ स

कलकर्मकलंकविनाशिनी मनस एव हि शुद्धिरुदाहता ॥१४॥

अर्थ ॥ वलीमनद्युक्षिते अनुजवनो मोटोअमृतकुंडते तथाचारित्ररूपहंसने रम वाने कमजनीढे अनेसर्वकर्मकलंक हरवाने अग्निसमान मनद्युक्षितेकहीढे ॥ १४ ॥

प्रथमतो व्यवहारनयस्थितो शुभ्रविकल्पनिवृत्तिपरो भवेत् ॥

शुभ्रविकल्पमयव्रतसेवया हरति कंटक एव हि कंटकं ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ प्रथमथी व्यवहारनयेरद्यो एहवोजेपुरुषते अद्युजविकल्पनी निवृत्तिजे नाशकरतुं तेनेविषे तत्परथइने शुभ्रविकल्पमयजेव्रत तेनीसेवाकरे तेथीअद्युजपणुं टलीजाय जेमकांटावडे कांटोनीकलीजायते तेनीपरं ॥ १५ ॥

विषमधीत्य पदानि शनैः शनैर्हरति मंत्रपदावधि मात्रिकः ॥

भवति देशनिवृत्तिरपि स्फुटा गुणकरी प्रथमं मनसस्तथा ॥१६॥

अर्थ ॥ जेममंत्रवादीपुरुष मंत्रपदसमाप्तीसुधी मंत्रनाशधे धीमेधीमे मनमार्जणे प णसर्पनाविषनेटाले तेमजेदेशधी निवृत्तिकरेतेपणप्रगटपणेप्रथम मननेयुणकारीयाय

अर्थ ॥ मिष्टान्नजोजननी लालचें वस्त्रनीलालचें पूजानीलालचें दौलतनीइहायें
जेतप जप कष्टक्रियाकरे तेक्रियापोताना शुजचिचनीहणनारीढे एतुंनाम विषअनु
ष्ठानजाणुं ॥३॥ स्थावरविषते सोमलजाणुं अनेजंगमविषसर्पादिकनुंजाणुं एवेठ
माथी एकविषखाथाथी तरतमरेढे तेमजोगानिलाषेंक्रियाकरवी तेजुजचिचनेहणेढेथ

दिव्यजोगानिलाषेण काळांतरपरिक्थ्यात् ॥ स्वादिष्ठफल
संपूर्ते गैरानुष्ठानमुच्यते ॥५॥ यथा कुडव्यसंयोगजनितं ग
रसांझितं ॥ विषं काळांतरे हति तेथेदमपि तलतः ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेदेवेंडादिकना सुखपरजवें पामवानीइहाकरी नेतपस्याकरेतेप्राणीकाला
तरें तरकगतिपामे कष्टकरिने अणदीठाफलनीवांठाकरे तेनेगरलानुष्ठानकेवुं ॥ ५ ॥
जेमबंगडीचूर्णप्रसुखनिर्वलडव्यने संयोगेंप्रगटथतुंविष तेगरलनामाविषकहियेंते घणा
दिवस कष्टपमाडीमारेढे तेमएपणतत्वथी नर्कफलनीप्राप्तिकरेढे ॥ ६ ॥

निषेधायानयोरेव विचित्रानर्थदायिनोः ॥ सर्वत्रैवानिदान
त्वं जिनेडैः प्रतिपादितं ॥ ७ ॥ प्रणिधानाद्यजावेन कर्म्मा
नव्यवसायिनः ॥ संभूर्भिन्नप्रवृत्त्याज मननुष्ठानमुच्यते ॥७॥

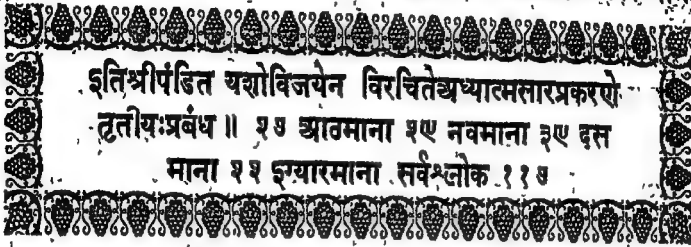
अर्थ ॥ अनेकप्रकारें महाअनर्थउपजावे एवाएपूर्वोक्तवेअनुष्ठाननो निषेधकरवाने
समस्ततीर्थकरें नियाणुंवर्जवानुकसुंढे ॥ ७॥ प्रणिधानादिकनेअजावें कर्मजेक्रियाते
मां अथ्यवसायरहितके० शून्यपणेसंभूर्भिन्मनीपरें शून्यमननी प्रवृत्तियें अथवा दे
खादेखीयेंजे क्रियाकरे तेअन्योन्यानुष्ठानकहियें ॥ ७ ॥

उधसंज्ञात्र सामान्यं ज्ञानरूपानिबंधनां॥लोकसंज्ञा च नि
र्दोषसूत्रमार्गानपेक्षाणी॥८॥ न लोकं नापि सूत्रंनो गुरु
वाचमपेक्षते॥अनथ्यवसितं किंचि त्कुरुते चौधसंज्ञया॥१०॥

अर्थ ॥ इहांसामान्यप्रकारें ज्ञानरूपनुंकारणनगवेषे तेउधसंज्ञा प्रवाहरूपकहियें
तेथी निर्दोषिसूत्रनामार्गनीअपेक्षाविना लोकदेखादेखीयें क्रियाकरे अथवा उपयोग
शून्यथकाजेक्रियाकरे तेअन्योन्यानुष्ठानढे॥८॥एटलेलोकनीरीतविना अने सूत्रनी तथा
शुरूनावचननीअपेक्षाविना उपयोगशून्यपणे जेकांशकरुं तेनुंनाम उधसंज्ञाढे ॥१०॥

अर्थ ॥ जेषे माताविकल्पनी श्रेणीटालीने अनेजेणेविद्युदतातुं ग्रहणकीधुने
ते मनोशुद्धिनेपामे अनेतेवली संतोषीपणानेपामिने तेषंहितपुरुष उच्चलयशरूपज
की अथवा यशशोचनेपामे ॥३३॥ इतिमनशुद्धिनामा एकादशोधिकारः समाप्तः

इतिश्रीपंडित यशोविजयेन विरचितेअध्यात्मसारप्रकरणे

तृतीयःप्रबंध ॥ २४ आठमाना ३ए नवमाना ३ए दस

माना २४ इग्यारमाना सर्वश्लोक ११४

मनशुद्धिश्च सम्यक्त्वे सत्येव परमार्थतः ॥ तद्दिना मोहगर्जा सा
प्रत्यपायानुबंधिनी ॥ १ ॥ सम्यक्त्वसहिता एव शुद्धा दानादि
काः क्रियाः ॥ तासां मोहफले प्रोक्ता यदस्य सहकारिता ॥१॥

अर्थ ॥ एपूर्वेमनशुद्धिकही तेजोसमकितगुणहोयतो निश्च मनशुद्धि केवाय प
एंसमकितविनाजे मनशुद्धिमाने तेमोहगर्जितहोय एटलेअज्ञान सहितहोय तेतो
उलटीकष्टबंधन करनारीने माटेह्वेसमकेतनुं अधिकारकहेने ॥ १ ॥ दानादिक
क्रियापण समकितसहितहोय तोजशुद्धे तेक्रिया मोहफलेवाने सहायकारक

कुर्वाणोपि क्रियां ज्ञाति धनजोगांस्त्यजन्नपि ॥ दुःखस्पोरोददा
नोपि नांधोजयति वैरिणं ॥३॥ कुर्वन्निवृत्तिमप्येवं कामजोगां
स्त्यजन्नपि ॥ दुःखस्पोरोददानोपि मिथ्यादृष्टिर्न सिध्यति ॥४॥

अर्थ ॥ जेमअंधलो वैरीनेजीतीशकतोनधी तेमक्रियाकरेने न्यातिधननो जोग
तजेने दुःखसहेने कायानेकष्टआपेने पणएसर्व समकितविना अर्थजायते ॥ ३ ॥
जोसंतोषधरे कामजोगढोडे कायानेकष्टआपे पणमिथ्यात्वीशको मुक्तीनेपामेनही४॥

कनीनिकेव नेत्रस्य कुसुमस्येव सौरजं ॥ सम्यक्त्वमुच्यते सारः
सर्वेषां धर्मकर्मणां ॥५॥ तत्त्वश्रद्धानमेतच्च गदितं जिनशास
ने ॥ सर्वे जीवा न हंतव्या सूत्रे तत्त्वमितीष्यते ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेमअंधवमा कीक्रीसारजूतने फूलमांसुगंध सारजूतने तेमसर्वधर्मक्रिया

ष्ठानपलतेवारैर्जहोय ॥ १७ ॥ लेलेपुञ्जलपरावर्त्तेजेवारै तदेतुअनुष्ठानप्रगटेतेवारैए
धर्मनोयौवनकाल प्रगटथो अनेसंसारमांबालदिशाहतितेमटिगइ एमजाणवुं-एअनु
ष्ठानेद्युद्धक्रियानोरागउपजेठेअनेपूर्वनात्रणअनुष्ठानेअद्युद्धक्रियानोआदरउपजेठे १८

जोगरागाद् यथा युनो बालक्रीडाखिला द्विये ॥ धर्मयूनस्त
था धर्म रागेणासक्रियाद्विये ॥ १९ ॥ चतुर्थे चरमावर्त्ते तस्मा
द्धर्मानुरागतः॥ अनुष्ठानं विनिर्दिष्टं बीजादिकमसंगतं॥२०॥

अर्थ ॥ जेमधुवानपुरुष जोगनोविलासी थायठे नेबालक्रीडाथी लजवायठे ते
मधर्मयौवन कालवंतपुरुष धर्मनारागेकरी द्युद्धक्रियाथी लजवायठे ॥ १९ ॥ तेमाटे
तेधर्मनाअनुरागथी चरमपुञ्जलपरावर्त्तेजवली तदेतुनामंचोयोअनुष्ठानकद्युठे पणबी
जादिकजेसमकित तेतो असंगके० अप्रासठे ॥ २० ॥

बीजं चेह जनान् दृष्ट्वा शुद्धानुष्ठानकारिणः॥बहुमानप्रशंसा
न्यां चिकीर्षा शुद्भगोचरा ॥२१॥ तस्याएवानुबंधश्चा कलंकः
कीर्त्यतेऽकुरः॥तद्भलन्वेषणा चित्रा स्कंधकल्प्याच वर्ण्यतां॥ २२॥

अर्थ ॥ इहांसमकेतरूपबीज तो तेवारैथाय जेवारै द्युद्धक्रियाकरतांप्राणीने दे
खीने बहुमानप्रशंसाकरे अनेआगमविधिरागेपोतेपण ज्ञानेद्युद्धविधिगोचरहोय तेवा
रैसमकितउपजेठे ॥ २१ ॥ एतदेतुअनुष्ठाननोअनुबंधजे द्युद्धप्रणमनते कलंकरहि
तथंकुरकहिये अने तदेतुअनुष्ठाननी खोलकरवी तेनानाप्रकारनो स्कंधकहिये॥ २२ ॥

प्रवृत्तिस्तेषु चित्रा च पत्रादिसदृशी मता ॥ पुष्पं च गुरुयो
गादि हेतुसंपत्तिलक्षणं ॥ २३ ॥ जावधर्मस्य संपत्ति र्या च
सद्देशनादिना॥फलं तदत्र विज्ञेयं नियमान्मोक्षसाधकं॥२४॥

अर्थ ॥तेमध्येप्रवृत्तनुंतेरूप विचित्रप्रकारनापानडा जाणवांअने सज्जुरुना योगवडे
स्वर्गमांसुखसंपदापामवी तेरूपफूलजाणवा ॥ २३ ॥ जेवारैगुरुपासें देशनासांजलीने
जावधर्मरूप संपदापामे तेफलकहिये तेफलमोक्षसाधनरूपठे एमजाणवुं ॥ २४ ॥

सहजो जावधर्मोहि शुद्भचंदनगंधवत् ॥ एतज्जन्मनुष्ठा
न ममृतं संप्रचक्षयते॥२५॥ जैनीमाझां पुरस्कृत्य प्रवृत्तं चि
त्तशुद्धितः ॥ संवेगगर्जमल्यंत ममृतं तद्विदोविद्भुः ॥ २६ ॥

बतावेढे ॥ १३ ॥ दया सत्यवचन अचोरी बाह्यकल्पना अनेब्रह्मचर्य एपांचयम तथाअक्रोध सरलता शौच संतोष गुरुसेवा एपांचनियमजाणवा ॥ १४ ॥

संतोषो गुरुशुश्रूषा इत्येते दश कीर्तिताः ॥ निगद्यति यमा सांख्यै

रपिव्यासानुसारिभिः ॥ १५ ॥ अहिंसा सत्यमस्तेन्यं ब्रह्मच

र्यं तुरीयकं ॥ पंचमो व्यवहारश्चेत्येते पंच यमाः स्मृताः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एदशधर्मदशाकेवाय हवेवेदव्यासना मतानुसारी सांख्यमतवालापणयम नियमएमकहेढे ॥ १५ ॥ दया सत्य अचोरी ब्रह्मचर्य व्यवहार एपांच यमजाणवा ॥ १६

अक्रोधो गुरुशुश्रूषा शौचमाहारलाघवं ॥ अप्रमादश्च पंचेति

नियमाः परिकीर्तिताः ॥ १७ ॥ बौद्धैः कुरालधर्माश्च दशोप्यंते य

जुच्यते ॥ हिंसास्तेयान्यथाक्रामं पैशुन्यं परुषानृतं ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ अक्रोध गुरुसेवा शौच अल्पआहार अप्रमाद एपांचनियमकहाढे ॥ १७ ॥ अनेबौद्धदर्शनमाजेकुरालढे तेधर्मवाला पणदशप्रकारेकहेढे तेमकहियेढेहिंसा अचोरी क्रूरप चाडी कगोरवचन अने जुतुबोलुं ॥ १८ ॥

संनिभ्राजापव्यापाद मज्जिध्यादृग्विपर्ययं ॥ पापकर्मैति दश

धा कायवाङ्मनसै स्त्यजेत् ॥ १९ ॥ ब्रह्मादिपदवाच्यानि ता

न्यादुर्वैदिकादयः ॥ अतः सर्वैकवाक्यत्वा धर्मशास्त्रमदोर्यकं ॥ २० ॥

अर्थ ॥ जेमतेमबकतुं मारतुं अब्रह्मसेवतुं दृष्टिविपर्यास एदशप्रकारे पापकर्मते मन वचन अनेकाया एत्रपोयोगेकरीत्यजवा ॥ १९ ॥ अने वैदिकादिकमतवालाजेढे तेपणब्रह्मादिपद बोलेढे जेसर्वत्रब्रह्मपदढे एथीएसर्वधर्मवालाता एकवचनढे माटे सार्थकपणे सर्वेधर्मशास्त्रकहिये ॥ २० ॥

कचैतत्संज्ञवोयुक्त इति चित्तं महात्मना ॥ शास्त्रं परीक्षमाणेना

व्याकुलेनातरात्मना ॥ २१ ॥ प्रमाणलक्षणादेस्तु नोपयोगो

त्र कश्चना ॥ तन्निश्चये ऽनवस्थाना दन्यथार्थस्थिते र्यतः ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेएसर्वदर्शननोसंज्ञवकिहां ठेकाणेढे एममोटा गुरुचिंतवतुं तेशा खनी परीक्षावालाये विचारतुं तेवलीअव्याकुलपणे अंतरात्मावडे विचारतुं ॥ २१ ॥ इहाप्रमाणलक्षणादिकथकी कशोएउपयोग कार्यकारीनथी जिहाअन्यथा अर्थठपजे एदजेतधर्मे जुदायज्ञाय अनेधर्मता एकस्वजावरुपढे ॥ २२ ॥

जेदा इमे विचित्राःस्युः ह्योपशमजेदतः ॥ श्रद्धाप्रीत्यादियो
गेन ज्ञव्यानां मार्गगामिनां ॥३३॥ अनुकंपा च निर्वेदः संवेगः
प्रशमस्तथा ॥ एतेषा मनुजावाः स्यु रिद्धादीनां यथाक्रमं ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ इह्वादिकयोगनावली विचित्रजेदते ह्योपशमजावना जेदथीढे ते
श्रद्धाप्रीतिप्रमुखयोगेकरिने मुक्तिमार्गपामनार ज्ञव्यजीवने होय ॥ ३३ ॥ १ करुणा
२ वैराग्य ३ संवेग ४ उपशम एअनुक्रमे इह्वादिकनाचारप्रकारे ॥ ३४ ॥

कायोत्सर्गादिसूत्राणां श्रद्धामेधादिजावतः ॥ इह्वादियोग
साफल्यं देशसर्वत्रतस्पृशां ॥ ३५ ॥ गुडखंडादिमाधुर्यजेद
वत् पुरुषांतरे ॥ जेदपीह्वादिजावानां दोषो नार्थान्वयादिहा ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ कायोत्सर्गादिक आवश्यकसूत्रनुं श्रद्धापणुंजोजावथीथाय तोभावक त
थासाधुने इह्वादिकयोग सफलथाय ॥ ३५ ॥ कोइनेगोलमीगोलागेढेअने कोइनेखां
इमीठीलागेढे एरीतेमीठासनास्वादमां जेमजिन्नताढे तेमजपुरुषोनी प्रकृतिजिन्नजिन्न
माटे इह्वादिकयोगनाजेजाव तेनापणजेदते तोपणतेमांकांइ दूषणनथी केमके जे
मशर्करादिकनोमीठास जुदोजुदोढे तोपणमिवाशपणानो अर्थेकजढे मिवासगमे
तेनीहोयपण तेषी मिवाशपणानो अर्थेसरेढे तेमज इह्वादिकयोगना जोपणजेदते
तोपणतेथकी अर्थजेफल तेएकजमजेढे माटेदूषणनथी एमजाणवुं ॥ ३६ ॥

येषां नेह्वादिलेशोपि तेषां लेतत्समर्पणे ॥ स्फुटोमहामृषावाद इ
त्याचार्याः प्रचक्षते ॥ ३७ ॥ उन्मार्गोत्थापनं बाढ मसमंजसकारणे ॥
जावनित्यमिदं तलं जनानैर्योगविंशिकां ॥ ३८ ॥ त्रिधा तत्सदनुष्ठान
मादेयं शुद्धचेतसा ॥ ज्ञात्वा समयसंज्ञावं लोकसंज्ञां विहाय च ॥ ३९ ॥

अर्थ ॥ पणजेने शुद्धअनुष्ठानने विषे इह्वादियोगनो लेशपणनथी तेवाअयोग्यनरने
जेइह्वादियोगआपे तेनेप्रगटमृषावादनुं पापलागेढे एतुंप्रवाचार्यकेहेढे ॥ ३७ ॥ जेअ
तियसमंजस कारणेतेनेविषे उन्मार्गस्थापनथायढे माटेयोगविंशिका ग्रंथना जाण
पुरुषे एतलचिंतवीने सदअनुष्ठानकरवुं एटलेजेमतेमकरियेंतो उन्मार्गनुं स्थापनथइ
जाय ॥ ३८ ॥ माटेशुद्धचेतनायें मनवचनकायार्येकरिने सदनुष्ठानसेववा तिद्धतिना स
ज्ञावजाणी लोकसंज्ञातजीने शुद्धक्रियाकरवी ॥ ३९ ॥ इतिसदनुष्ठानाधिकारदसम ॥

ग्रहणं केमथाय वली संयोगवियोगादिकनी कल्पनापणकेमघटे ॥ ३१ ॥ एमसांजली
ने कोइबोव्योके हरकोइकर्मथी पूर्वसंस्कारदिवाविना शरीरनोसंयोगथायते तेनोउत्तर
आपेते एमजन्मनी उत्पत्तिते जीवनाव्यापारविना वेचणविनाथायनही इतिजावार्थ

कथंचिन्मूर्त्तापैति विना वपुरसंक्रमान् ॥ व्यापारयोगतश्चैव
यत्किंचित्तिदं जगुः ॥ ३१ ॥ निःक्रियोऽसौ ततोहति हन्यते वा
न जातुचित् ॥ किंचित्केनचिदित्येवं न हिंसास्योपपद्यते ॥ ३२ ॥

अर्थ ॥ शरीरनेसंयोगेतो जीव कांइकरूपीपणुंयामेते जोशरीरनो संक्रमनहोयतो जे
कांइते तेइहांकहेते ॥ ३१ ॥ जेणेआत्मात्यागीकीधोते तेएमकहेतेके आत्माक्रिया
रहितते माटेकोइनेहणतोनथी तेमकोइकाजे कोइधीहणतापणनथी एवुजेनाचित्त
मांते तेहिंसानहीमाने ॥ ३२ ॥

अनित्यैकांतपक्षेपि हिंसादीनामसंभवः ॥ नाशहेतोरयोगेत्
क्षणिकत्वस्य साधनात् ॥ ३३ ॥ न च संतानभेदस्य जनकोहि
सकोभवेत् ॥ सावृतत्वाद्जन्यत्वात् नावत्वनियतं हि तत् ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ एमएकांते अनित्यवादिनेपहें हिंसानथीमनाती केमके तेसर्वपक्षी
हणरूपमानेते माटेआत्माहणमां नाशरूपते तेपोतानीमेजेजमरेते तेवारंमारनार
हेतुकोइनथी माटेहिंसानथीज ॥ ३३ ॥ पुत्रपुत्रीप्रसुखनो कोइबापनथी तेमकोइ
मारनारपणनथी एजगतसर्वहृषिकनावनोनियमते अनित्यते माटेकोइ प्रगटकरना
रनथी तेवारंपिताकोनो अनेपुत्रकोनो ॥ ३४ ॥

नरादिःक्षणहेतुश्च सूकरादेर्न हिंसकः ॥ सूकरांत्यहणेनैव व्य
ञ्चिचारप्रसंगतः ॥ ३५ ॥ अनंतरहणोत्पादे बुधलुब्धकयो
स्तुला ॥ नैवं तद्विरतिः कापि ततः शास्त्राद्यसंगतिः ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ मनुष्यहणमात्रते अनेपतेसुअरनामरणे अंतकालनाहणमां तेमनु
ष्यनथी माटेसुअरने मारनारकोणते एहवाबोलनारनेपणप्रसंगथी व्यञ्चिचारआवे
ते ॥ ३५ ॥ तथासुअरनेमां अनेमरणेबीजेसमये झानीतथाआहेडी एबेसरिखाते
सुअरमरणपाम्थुं तेएबेजणैजाणुं माटेहवे एबेमांथीकोइने मारवानीमतिनथी ते
माटे मारनारतथामरनार सर्वनीहणोहणो उत्पत्ति तथा मरणेपण कोइहणी कांइ
विरतिनथी एमकहेते एमतवालाना शास्त्रपणुंते ॥ ३६ ॥

हनासमूहंकरि अज्ञानरूपअंधकारथयो एवोअतिआकरो एमनरूपधोमोळे तेश्रुतरूप
पीदोरेडेअंधाचोडतो तोफानकरेळे पणसमोरहेतोनथी ॥ ५ ॥

जिनवचोधनसारमलिम्लुचः कुसुमसायकपावकदीपकः ॥

अदृह कोपि मनःपवनो बली शुभ्रमतिद्रुमसंततिजंगकृतं ॥६॥

अर्थ ॥ एककौतुकछुवोके मनरूपीवायुमहाबलवानळे केमके रुडीबुद्धिरूपवृक्षने
जांगीनाखेळे तथा जिनवचनरूप बरासनोचोरळे वली कंदर्परूपअग्नीनोदीपावनारळे द

चरणगोपुरजंगपरः स्फुर त्समयबोधतरूनपि पातयन् ॥ ब्रम

ति यद्यतिमंतमनोगजः क कुशलं शिवराजपथे तदा ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बलीमनरूपहाथीळे तेचारित्ररूपनगरना दरवाजाजांगतोथको पसरले
सिद्धांतनाबोधरूपीवृक्षनेपण पाडतोथकोजमेळे एवोमदोन्मत्त मनरूपीहाथी दोना
दोनकरेळे तेचारेसाधुने मोहमार्गेजता कुशलतातेक्यांथीहोथ ॥ ७ ॥

व्रततरूनप्रगुणीकुरुते जनो दहति इष्टमनोदहनः पुनः ॥

ननु परिश्रम एष विशेषवान् क्व जविता सुगुणे पवनोदये ॥८॥

अर्थ ॥ जेसाधुळे तेव्रतरूपीवृक्षे फलीवाडीने चेतनज्ञानअमृतरसवडे सींचीने
नवपल्लवकरेळे पणइष्ट मनरूपजेअग्नितेवली वाडीनेबालीनाखेळे तोरुडागुणरूपवा
मीमां गुणरूपवायरानेउदये मुनीनीमेनततेकेमकरीने सफलथाथ ॥ ८ ॥

अनिगृहीतमना विदधत्परां न वपुषा वचसा च शुभ्रक्रियां ॥

गुणमुपैति विराधनया नया बत इरंतजवभ्रममंचति ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एकमननो निग्रहकखाविना वचनेतथाकायायें जेटलीछुजक्रियाकरे ते
उपयोगशून्यतायें अविधियेकरे अनेतेअविधिनोकरनारो तोअवश्यसूत्रनेविषेठकायनो
विराधककह्योळे माटेतेगुणनकरे जेमनशून्ये क्रियाकरनारो तेविराधकळे माटेशून्यक्रि
याकरतो विराधकपणे संसारनेविषेणो जवजमसे ॥ ९ ॥

अनिगृहीतमनाः कुविकल्पतो नरकमृहति तंछलमत्स्यवत् ॥

इयमजह्णजा नहि जीर्णतां ऽनुपनतार्थविकल्पकदर्थना ॥१०॥

अर्थ ॥मनवशकिधाविनाजे तपजपकरे वलिमनमां कुविकल्पघणाथाथ तेथीतेतंड
लमहंनोपरें नरकंपडे एकविकल्पकरतोथको जो उपवासकरे तपकरेतेथीतेनेमात्र
अजीर्णथाथ केमकेअणपान्याअर्थनो विकल्पकरे तेनीकदर्थनाअजार्णतुंकारणळे

नाकर्मविपाकपण तेनेजठे जोवैद्यनेऔषधकरतां इष्टचित्तहोय तोतेऔषधशत्रुसारखुं
थाय अनेतेवैद्यनेपणहिंसकपणुंलागे अनेजोवैद्यतुंमननिर्मलठे तोवैद्यनेहिंसकपणुं
नलागे ॥ ४३ ॥ एवासजुरुना उपदेशसांजलवाधी हिंसांनीनित्तुत्तिप्रगटपणेथाय नि
र्मलचित्तना आशयनीवृद्धिपकी सोपक्रमीजे निकाचितबांधेलापाप तेनोनाशथायठे.

अपवर्गतरोबीजं मुख्या हिंसेयमुच्यते ॥ सत्यादीनि व्रतान्यत्र

जयते पल्लवा नवाः ॥४५॥ अहिंसासंज्ञवश्रेष्ठं दृश्यतेऽत्रैव शा

सने ॥ अनुबंधादिसंशुद्धि रप्यत्रैवास्ति वास्तवी ॥ ४६ ॥

अर्थ ॥ जेअहिंसाते मोक्षरूपवृद्धतुंबीजकहियें अनेसत्यादिकजेव्रतठे तेमोक्षरूप
पवृद्धना नवपल्लवअंकुराठे ॥४५॥तेतोआजिनशासनमां जीवदयानो अहिंसकपणा
तुं संज्ञवजोवामांआवेठे अनेवलीअतुंबंधहिंसा तथा हेतुहिंसा अनेस्वरूपहिंसा एत्र
एजातनीजे हिंसातेनीशुद्धि तेपणआजिनशासनमांज वसीरहीठे ॥ ४६ ॥

हिंसाया ज्ञानयोगेन सम्यग्दृष्टेर्महात्मनः ॥ तप्तलोहपदन्यास

तुल्याया नानुबंधनं ॥४७॥ सताम्यस्याश्च कस्याश्चिद् यतना न

किशालिनां ॥ अनुबंधोह्यहिंसाया जिनपूजादिकर्मणि ॥ ४८ ॥

अर्थ ॥ मोटाप्राणीजे सम्यक्दृष्टितेने ज्ञानयोगेंकरीवरतेठे पणअविरतें हिंसा
लागेठे तेकेवीठे जेमतपाव्युंएवुंजेलोहुं तेउपरपगमुकीकोइवाळे पणबलवानेजयें नि
शंकपणें पगठरावेनही तेमसमकेतिपण निशंकपणेंहिंसानकरे अनेतेमाटेज नरक
नोबंधपणकरेनही ॥ ४७ ॥ तेमरुडाजयणावंत जीवनेज्ञानयोगेंकरी जिनपूजाकर
ता अहिंसाजेदया तेनोअनुबंधठे केमकेएपूजातेपरंपरायें मूक्तिफलनी आपनारीठे

हिंसानुबंधिनी हिंसा मिथ्यादृष्टेस्तु दुर्मतेः ॥ अज्ञानशक्तियोगे

न तस्याहिंसापि तादृशी ॥ ४९ ॥ येन स्यान्निन्द्वादीनां दिवि

षहुर्गतिः क्रमात् ॥ हिंसैव महतीतिर्यङ् नरकादिजवांतरैः ॥५०॥

अर्थ ॥ पणनरकगतिनोबंधपडे एवीजेहिंसाते मिथ्यालीडुर्मतिनेहोय अज्ञानने
योगेंकरी तेमिथ्यालीजो जीवदयापाळे तोतेपण हिंसाजेवीजजाएवी ॥ ४९ ॥ जे
कारणमाटे निन्द्वादिकं जन्मालीप्रमुखेपण जीवदयापालीठे तोपणअज्ञानोदय
नायोगें स्वर्गमांपण दुर्गतिपाण्याठे अनेहेमरूपठे माटेनिन्द्वादीनेजे अहिंसाते परमा
यें हिंसानाजफलआपे केमके जवांतरें तेमने तिर्यचनरकादिकनीगति प्रगटेठे ॥५०॥

स्फुटमसद्विषयव्यवसायतो लगति यत्र मनो ऽधिकसौष्टवात् ॥

प्रतिकृतिः पदमाल्मवदेव वा तदवलंबनमत्र शुभं मतं ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जेदेखतो ज नबलोअनेछंडो एहबुंजेविषय तेनाव्यापारथी जेनरतुंचित्तघणी चतुराइथी जेवस्तुनेविषेलागे तेवस्तुआत्मानेसार्थे जोडीये तेवारें तेतुंप्रतिविंबनासे पणते आत्मथमेनही तोपणअव्यात्मरीतें तेतुंजअवलंबन रुहुंकहुंते ॥ १७ ॥

तदनु काचन निश्चयकल्पना विगलितव्यवहारपदावधिः ॥

न किमपीति विवेचनसंमुखी भवति सर्वनिवृत्तिसमाधये ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पढीकांइक निश्चयकल्पनाथइ अने व्यवहारपदनीमर्यादागलितथयी एगो हंनथिमेकोई एवीवेचणनेचेतनासन्मुखथयी तेवारें सर्वनिवृत्तिरूपसमाधिथयाय ॥ १८ ॥

इह हि सर्ववर्हिर्विषयच्युतं हृदयमाल्मनि केवलमागतं ॥

चरणदर्शनबोधपरंपरा परिचितं प्रसरत्यविकल्पकं ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ जेवारें सर्व बाह्यविषयथीरुदयखस्तुं तेवारेंपोताना आत्मानेविषे केव लएकज ज्ञान दर्शन चारित्रनाबोधनी परंपराजे आत्मकुटुंबते तेनोमिलापते निर्विकल्पपर्ये पत्तरे ओलखाणथयाय एमजाणवुं ॥ १९ ॥

तदिदमन्युडपैत्यधुनापि नो नियतवस्तुविलास्यपि निश्चयात् ॥

क्षणमसंगमुदेतिनिर्गंधी हतवह्निग्रहमंतरुदात्ता ॥ २० ॥

अर्थ ॥ निश्चयनयथकी एअत्माते खरीछुडवस्तुनो विलासीडे तेमाटे हंमणा अ न्यजे रागदेषादिजाव तेनेनपामे वलीक्षणमात्रपण जेपरपुज्जादिकनोसंगनकरे एवी स्वजाविकबुद्धि जेनेथइ तेथीबाह्यजाव हण्यो अनेअंतरंग उल्कृष्टजावने पाम्यो ॥ २० ॥

कृतकषायजयः सगर्जीरिम प्रकृतिशांत मुदात्तमुदारधीः ॥

समनुगृह्य मनोनुभवत्यहो गलितमोहतमः परमं महः ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ एहवोजेगंजीर स्वजाववालो जेपोकषायनो जयमेलव्याडे अनेजेनीबुद्धि मोटीडे अनेस्वजावें शांतडे तेजोसम्यक्प्रकारें मननोनिग्रहकरे तोतेथीमोहांथ कारनेगालीने परम महातेजस्वीपणाने तेप्राणीजरु अतुजव पामे ॥ २१ ॥

गलितछष्टविकल्पपरंपरं धृतविशुद्धिमनो भवतीदृशं ॥ धृतिमु

प्रेत्यततश्च महामतिः समाधिगच्छति शुचयशांश्रियं ॥ २२ ॥

समता संवेग निवेद्य अनुकंपा एतद्गुणो रुमीरीतं अविभिन्नपणे धरतांयकां सम
कितजेठे तेस्थिरतापणानेपामे ॥ ५८ ॥ इतिसम्यक्ताधिकारः द्वादशसमाप्तः

मिथ्यात्वत्यागतः शुद्धं सम्यक्त्वं जायतेऽग्निना॥ अतस्तत्परिहारा
य यतितव्यं महात्मना ॥१॥ नास्ति नित्यो न कर्ता च न ज्ञोक्ता
त्मा न निर्वृतः॥ तद्गुणायश्च नेत्याहु मिथ्यात्वस्य पदानि षट् ॥ १॥

अर्थ ॥ तेजेवारें मिथ्यातनोनाशथाय तेवारेंजीवने समकेतप्रगटे माटे मिथ्यात
टाजवानो रुडाप्राणीयें उद्यमकरवो ॥ १ ॥ आत्मानथी आत्मानित्यनथी कर्तानथी
ज्ञोक्तानथी सिद्धनथी तेसिद्धताप्रगटकरवानो उपायनथी एउपदमिथ्यातनाढे ॥१॥

एतैर्यस्मान्नवेदुष्य व्यवहारविलंघनं ॥ अयमेव च मिथ्यात्व
ध्वंसी सद्गुणदेशतः ॥ ३ ॥ नास्ति त्वादिग्रहैर्नैवो पदेशो नोप
देशकः ॥ ततः कस्योपकारः स्यात्संदेहादिव्युदासतः ॥४॥

अर्थ ॥ एउपदवेकरी पूर्वाचार्यनाव्यवहार उलंघायठे जोपायठे एजमिथ्यात्वठे
अनेतेसद्गुरुना उपदेशकी नाशपामेठे ॥३॥ एउपदरूपीकुग्रहनेइचायका जेउपदे
शआपे तेउपदेशनकहियें तेथीकोनेउपकारनथाय मिथ्यात्वीनाउपदेशेंसंदेहटलेनही

येषां निश्चय एवेष्टो व्यवहारस्तु संगतः ॥ विप्राणां म्लेच्छजा
षेव स्वार्थमात्रोपदेशनात् ॥५॥ यथा केवलमात्म नं जना
नः श्रुतकेवली॥ श्रुतेन निश्चयात्सर्वं श्रुतं च व्यवहारतः ॥६॥

अर्थ ॥ जेमब्राह्मणने म्लेच्छजाषाबोलवानीमनाइठे माटेपोतानास्वार्थजेटलीज
बोले तेमजजेहने एकनिश्चयनयजइष्टठे तेहनेव्यवहारनयतो ब्राह्मणनेम्लेच्छनीजाषा
नाउपदेशनीपरें स्वार्थवास्तु संगतमात्रठे ॥ ५ ॥ जेमश्रुतकेवली व्यवहारथीश्रुतजाषे
अनेसर्वनिश्चयनयवठे श्रुतज्ञानेकरीश्रुतकेवली केवलअत्मानेजाषे ॥ ६ ॥

निश्चयार्थोत्र नो साक्षाद्भक्तुं केनापि पार्यते ॥ व्यवहारो गु
णधारा तदर्थ्यावगमह्वयः ॥७॥ प्राधान्यं व्यवहारचे तत्तेषां

निश्चये कथं ॥ परार्थस्वार्थते तुल्ये शब्दज्ञानात्मनोर्धयोः ॥८॥

अर्थ ॥ इहांनिश्चयअर्थ प्रगटपणेकेवाने कोइसमर्थनथी देखीतोशुणप्रगटे तेरू

मां समकितते सारजूतकसुंढे ॥ ५ ॥ जिनशासननेविषे जेतखनीश्रद्धाकरवीतेहने
समकितकसुंढे अनेकोइपणजीवने हणवोनही तेनेसूत्रमां तत्वकसुंढे ॥ ६ ॥

शुद्धोधर्मोयमित्येत धर्मरुच्यात्मकं स्थितांशुद्धानामिदमन्या
सां रुचीनामुपलक्षणं ॥ ७ ॥ अथवेदं यथातत्त माङ्गयैव तथा
ऽखिलं ॥ नवानामपि तत्वाना मितिश्रद्धोदितार्थतः ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेसुद्धधर्मते एधर्मरुचिनामा समकितनेज कहियें अनेएमथ्ये उपलक्ष
णथी बीजीपणसुद्धपदार्थनीरुचिठप्रगटे ॥ ७ ॥ अथवाएसमकितते जेमप्रसुद्धाङ्गा
रूप तत्प्रगटे तेतत्वतोजीवादिकनवप्रकारें तेनीजेश्रद्धा तेसमकितजाणवुं ॥ ८ ॥

इहैव प्रोच्यते शुद्धा ऽहिंसा वा तत्वमित्यतः ॥ सम्यक्त्वं दर्शितं
सूत्र प्रामाण्योपगमात्मकं ॥ ९ ॥ शुद्धाऽहिंसोक्तित्सूत्र प्रामाण्यं
ततएव च ॥ अहिंसा शुद्धीरेव मन्योन्व्याश्रयजीर्नितु ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वलीइहां तत्वते अहिंसारूप सुद्धतत्वते तेतत्वसुद्धाचारप्रमाणे विचा
रियें तेवारें आत्माने अनिन्नस्वरूपें समकितदेखाहयुंढे ॥ ९ ॥ अने सुद्धिअहिंसाकही
ते सूत्रप्रमाणे एबेदुनीमात्रवचनेजसुद्धाइते माटेकअहिंसा तथाबीजीतत्वसु
द्धि एबेदुने माहोमाहें मेजवतां दूषणनथी एकस्वरूपें ॥ १० ॥

नैव यस्मादाहिंसायां सर्वेषामेकवाक्यता ॥ तद्बुद्धतावबोधश्च
संज्ञादिविचारणात् ॥ ११ ॥ यथा ऽहिंसादयः पंच व्रत धर्म
यमादिभिः ॥ पदैः कुशलधर्माद्यैः कथ्यन्ते स्वस्वदर्शने ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ केमके अहिंसानेविषे सर्वनी एकवाक्यतानथी तोपणविचारीजोता सुद्ध
अवबोध जणायते ॥ ११ ॥ जेमअहिंसादिक पांचव्रततेधर्मते तेमसर्वपोतपोताना
दर्शनेविषे कुशलधर्माद्यैः यमादिकपदैकरिने व्रतकहेते ॥ १२ ॥

प्रादुर्भावव्रतास्तत्र व्रतोपव्रतपंचकान् ॥ यमांश्च नियमान् पाशु
पतान् धर्मान् दशाज्यधुः ॥ १३ ॥ अहिंसा सत्यवचन मस्तेन्यं वा
प्यकल्पना ॥ ब्रह्मचर्यं तथा क्रोधो ह्यार्जवं शौचमेव च ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेमांजावव्रतवाला एमबोलेके पांचव्रतअने पांचउपव्रत मलीनेदस
ते एमपाशुपतमतवाला दसप्रकारें धर्मेदिशा मानेते तेयमनियमादिक दस कही

अर्थ ॥ माटेआंजवमां पाव्याजेसुखजोग तेतजवानही अने अचताजवमां सुख
 पामसुं एवीवांठानकरवी केमके पंचनूततुंपुतलुं बलीनिराखचरो एटलेपरजवनी इहा
 सर्वफोगटजरो ॥ १५ ॥ एरीतेंत्रावाक दर्शननुमतकधुं पणएदर्शनखोटुंके केमके
 प्रत्यक्षपणे संशयादिकजेगुण तेजीवनेने माटेजीवप्रत्यक्ष अजेदपणेने ॥ १६ ॥

नचाहंप्रत्ययादीनां शरीरस्यैव धर्मता ॥ नेत्रादिग्राह्यतापत्ते
 नियतं गौरवादिवत् ॥ १७ ॥ शरीरस्यैव चालत्वे नानुचूतस्मृति
 र्जवेत् ॥ बालत्वादिदशाजेदा तस्यैकस्यानवस्थितेः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेमकोइआदरआपे तेपणआत्माठे तेमअहंकारादिकप्रत्ययजेठे तेआत्माठे
 तेकांइशरीरनोधर्मनथी अहंकारादिनेत्रमांजणायठे तेदेखवारूपठे ॥ १७ ॥ शरीरनेजो
 आत्माकहिये तोआत्माजडथयो तेवारेंपूर्वनी अनुजवेजीवात आत्माविनाकोनेसां
 जरेठे शरीरनेतोसांजरतुंनथी अने बाल यौवनतथाष्टइत्यादिकजे शरीरनीदशाना
 जेदठे तेथीआत्मापण बलत्वादि दशावंतथायठे पणनिश्चैनथथी आत्मानीएकदिशा
 ठे अने शरीरनीअवस्था एकनथी केमके अनवस्थितदोषनो प्रसंगठे माटे ॥ १८ ॥

नात्मांगं विगमेप्यस्य तल्लब्धानुस्मृतिर्यतः ॥ व्यये गृहगवाह
 स्य तल्लब्धार्थाधिगंतवत् ॥ १९ ॥ न दोषकारणात्कार्ये वासना
 संभ्रमाच्च न ॥ भ्रूणस्य स्मरणापत्ते रंबानुचवसंक्रमात् ॥ २० ॥

अर्थ ॥ शरीरनोतोनाशथाय अनेआत्मापरजवमांजाय पणजातिस्मरणेकरी पूर्वज
 न्मादिकतुं स्मरणठे जेमघरनागोखमांवेशीने नगरनापदार्थदीठा अने पढीतेगोखप
 णीगयो तोपणजोयातुं स्मरणजतुनथी ॥ १९ ॥ कारणथकी बाव्यावस्थानी वासना
 ना संक्रमणथकी जेकार्यआत्माकरेठे तेकार्यनी जोस्मृतिनरही तोपण तेनेदूषण
 नथी जेममाताये पोतानाअनुजवना संक्रमणथकी बालकनेबोलतुं चालतुं सीखवुं
 होय तेनीबालकने स्मृतिनहोय तेहनीपरेंजाणतुं ॥ २० ॥

नोपादानाद्युपादेय वासना स्थैर्यदर्शने ॥ करादेरतथात्वेन यो
 ग्यत्वाक्षेरणुस्थितौ ॥ २१ ॥ मद्यंगेभ्यो मदव्यक्ति रपिनो मेल
 कंविना ॥ ज्ञानव्यक्तिस्तथा जाव्याऽन्यथा सा सर्वदा जवेत् ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ उपादाननायोगेकरी स्थिरतानादर्शननेविषे उपादानवासनानहोय
 जेमहस्तादिकजेठेते उपादेयठे अने तेतुंउपादानते हस्तादिकतुं परमाणुठे माटे

प्रसिद्धानि प्रमाणानि व्यवहारश्च तत्कृतः ॥ प्रमाणलक्षणस्यो
क्तौ ज्ञायते न प्रयोजनं ॥१३॥ तत्रात्मानित्यएवेति येषामेकांत
दर्शनं ॥ हिंसादयः कथं तेषां कथमप्यात्मनोव्ययात् ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अनेचारप्रमाणतो प्रसिद्धे व्यवहारपणतेजकखोळे माटेप्रमाण तथा
लक्षणनीयुक्तीविषे प्रयोजनजणातुंनथी ॥ १३ ॥ तेमध्येबेनयेंकरी आत्मानित्यजळे
एतुंएकांतमतवालातुं कहेतुंळे तेनेमतेतोहिंसादिकनथी केमके आत्माअविनाशीळे
तेकोइवारेंमरेनही अनेमरेनही तेवारेंहिंसापणशानी ॥ १४ ॥

मनोयोगविशेषस्य ध्वंसोमरणमात्मनः ॥ हिंसा तच्चेन्न तत्त्वस्य
सिद्धेरार्थसमाजतः ॥१५॥ नैति बुद्धिगता दुःखो त्यादरूपेयमौ
चिती ॥ पुंसि जेदाग्रहात्तस्याः परमार्थोऽव्यवस्थितः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ सधलेमरणे मनोयोगनाशपामेळे तेवारेंलोककहेळेके जीवमुवो पण आ
त्मातो मरंतोनथी माटेतत्वथकी आत्मानिहिंसानथी एअर्थघटमानळे एमकहेळे
॥ १५ ॥ कोइजाणशेजे अगल दुःखउपजावानीजेबुद्धितेहनेहिंसाकहियें पणएवात
योग्यनथी केमकेतमे बुद्धिनेतो पुरुषजेदआग्रहथकी आत्माथीजिन्नमानोळो तैथी
पण आत्मानिहिंसानथइ केमकेपरमार्थें बुद्धिने आत्मासाथें व्यवस्थानथी ॥ १६ ॥

न च हिंसापदं नाशपर्यायं कथमप्यहो ॥ जीवस्यैकांतनित्यत्वे
नुजवाबाधकं ज्ञेवत् ॥ १७ ॥ शरीरेणापि संबन्धो न तद्योगावि
वेचनात् ॥ विजुत्वेनैव संसारः कल्पितः स्यादसंशयं ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ एकांतनित्यपणे जीवनोनाशथवानोजे पर्याय तेहिंसापदकहेवाय तेहने
अहोइति आश्चर्य अनुजवअबाधकपणेनहोयसुं होयजइतिकाकोक्ति ॥ १७ ॥ नि
त्यपणे शरीरेकरीने पण संबंधनथी केमके तेनायोगनी वेहेंचणनथी माटेसंशय
हितपणें ईश्वरवमेकरीनेज ईश्वरकर्ता इत्यादिकसंसारकल्पोळे ॥ १८ ॥

आत्मक्रियां विना च स्या न्मितानुग्रहणं कथं ॥ कथं संयोगजेदा
दि कल्पनाचापि युज्यते ॥ १९ ॥ अदृष्टादेहसंयोगः स्यादन्यत
रकर्मजः ॥ इत्तं जन्मोपपत्तिश्चेन्न तद्योगविवेचनात् ॥ २० ॥

अर्थ ॥ एकआत्मक्रियाविना एटले आत्माना व्यापारविना परिमितपरमाणुतुं

यै तोते असत्पदार्थनो निषेधदेखातुंनथी ॥ ३० ॥ माटे संयोगसमवायसामान्य इत्या
विकपदार्थतुंविशेषपणुं तेनास्तिकमतवाला निषेधकरेते पणतेसर्वथानिषेधथायनही

शुद्धं व्युत्पत्तिमज्जीवपदं सार्थं घटादिवत् ॥ तदर्थस्य शरीरं नो पर्या
यपदनेदतः ॥ ३१ ॥ आत्मव्यवस्थितेस्त्याज्यं ततश्चार्वाकद
र्शनं ॥ पापाः किलैतदाज्ञापाः सद्वापारविरोधिनः ॥ ३० ॥

अर्थ ॥ शामाटेद्युद्धनिर्मलएवीव्युत्पत्ति तेजीवप्राणधारणे एवेअर्थैयुक्त एवुंजीव
पदसाचुंते घटादिकनीपेरेठतुंते पणनवानवा पर्यायना जेदथकी जीवनेमूलअर्थे श
रीरनथी ॥ ३१ ॥ एरीते आत्मानुंस्थापनकरिने चांर्वाकदर्शननेठांडतुं एवर्शीनीसाथें
आज्ञापकरवो तेपणपापरूपते केमकेएसत्यवादीसाथें विरोधकारकते तथीतजनुं३०

ज्ञानद्वणावलीरूपो नित्योनात्मेति सौगताः ॥ क्रमाक्रमान्यां
नित्यत्वे पूज्यतेर्थाक्रिया न हि ॥ ३१ ॥ स्वजावहानितो ध्रौव्यं क्र
मेणार्थाक्रियाकृतौ ॥ अक्रमेण च तज्जावे युगपत्सर्वसंभवः ॥ ३१ ॥

अर्थ ॥ ह्वेवौद्धमतवालाबोव्याके आत्माज्ञानरूपते पणद्वण आवलीकाप्रमाणे
स्थितिते माटेआत्मानित्यनथी एटलेजीवते द्दणकमांक्रोधकरे द्दणकमांमानकरे ए
मजिन्नअवस्थाथायते एकअवस्थानित्यरेतीनथी परंपरायें क्रमअक्रमपणोजो नित्य
आत्माकोइवेजायेंहोय तोअर्थक्रियाकलाप घटेनही माटेनित्यआत्मानथी ॥ ३१ ॥
एनोस्वजावहणाय तेवारेध्रुवपणुंपामे अनुक्रमे अर्थक्रिया आकृतिनेविषे अक्रमेकरी
ने तेजावनेविषे समकालेविचारतां सर्वसंभवहोय माटेअमारोद्दणिकमतसाचोठथो

द्वणके तु नदोषोस्मिन् कुर्वद्रूपविशेषिते ॥ ध्रुवद्वणोनुत्तुण्णाया
नित्यत्तेश्च गुणोमहान् ॥ ३३ ॥ मिथ्यात्वद्विकृन्नूनं तदेतदपि
दर्शनं ॥ द्वणिके कृतहानिर्यं तत्रात्मन्यकृतागमः ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ वलीआद्दणिकमतमां दोषनथी केमके नवनवारूपकरेते पणजेसमयें
जेरूपहोय तेसमयेंतेरूपनालद्वणैकरीध्रुवते तेमांतुंआनो अनेनित्यत्तिनो मोटोदुण
ते जेथीध्रुवतारूप महागुणपामियें एमबौद्धकहेते ॥ ३३ ॥ एउपरथी खरेखरं
एवर्शीन मिथ्यात्वनीवृद्धकरनारंते केमकेआत्मानेद्दणिक माननारनामुकृतनीहा
णीथायते जो कदीपापनकरे तोपणजुठाबोलवातुं पापतोपरजवेजोगवडुंपडे माटे
अकृतागमकहियें ॥ ३४ ॥

घटेन विनाऽहिंसां सत्यादीन्यपि तत्ततः॥ एतस्यावृत्तिचूतानि
तानि यद्भगवान् जगौ ॥३७॥ मौर्निधिं च प्रवचने युज्यते सर्वमे
व हि ॥ नित्यानित्ये स्फुटं देहा जिन्नाजिन्ने तथात्मनि ॥ ३७ ॥

अर्थ ॥ केमकेअहिंसाविना सत्यादिकधर्मपण घटेनहीं अनेसत्यादिक धर्मजेठे ते
जीवदयारूपहेत्रनी वाढीठे एडुंकेवलीकहेठे ॥ ३७ ॥ जिनशासननेविषे तोएसर्वघट
मानठे शरीरधी प्रगटपणेनित्यठे वलीअनित्यपणठे तेमज जिन्नाजिन्नपणुंठे तथा
एकपणुंठे अनेअनेकपणुंणठे वलीआत्मानेविषेपण तेमजकहेठुं ॥ ३७ ॥

आत्मा इव्यार्थतो नित्यः पर्यायार्थांश्चिनश्चरः ॥ हिनस्तिहन्त्यते
तत् त्फलान्यप्यधिगच्छति ॥ ३८ ॥ इहचानुभवः साक्षी व्यावृ
त्यान्वयगोचरः ॥ एकांतपक्षपातिन्यो युक्तयस्तु मिथोहताः ॥४०॥

अर्थ ॥ आत्माइव्यार्थिकनयेनित्यठे अनेपर्यायार्थिकनये अनित्यठे एजीवकोइ
नेहणेठे अथवा कोइएजीवनेहणेठे तेनाफलपरभवमा आत्मानोगवेठे ॥ ३८ ॥ ए
जैननेशीलें अन्वय अनेव्यतिरेक एवेगुणोसहित एवोजेअनुभव तेसाक्षीकरताथका
एकांतमतवाजानी युक्तीओ माहोमाहे हयाइजायठे ॥ ४० ॥

पीमाकर्तृत्वतोदेह व्यापत्या इष्टजावतः ॥ त्रिधा हिंसागमे प्रो
क्ता न हीतमपहेतुका ॥ ४१ ॥ हंतुर्जायति को दोषो हिंसनी
यस्य कर्मणि ॥ प्रसक्तिस्तदजावे चान्यत्रापि तु मुधावचः ॥४२॥

अर्थ ॥ पीमाकरवाथी देहपीमाथी इष्टजावथी एवात्रणप्रकारनीहिंसा सिंघांत
मांकहेठे तेकाइच्छुवीनथी ॥ ४१ ॥ जेप्राणीनु स्वरुतकर्मनो उदयथयेथके मृत्युथ
युं तोतेनाहणनारने शोडोषठे एटलेहिंसानथइ अनेजेहणाणो तेनाकर्मउदयआव्या
तेतेणेनोगव्यातो तेमांशोहिंसाठे केमकेजेजीवने मरणनोउदयहालनथी तेनेमारिथें
तोपण तेकांइमरतोनथी माटेहिंसाकोइनीथतीनथी एडुंजेमानेठे तेमिथ्याठे ॥४२॥

हिंस्यकर्मविपाकेस्य इष्टाशयनिमित्तता ॥ हिंसकत्वं न तेने
दं वैद्यस्य स्याद्विपोरिव ॥४३॥ इहं सङ्घपदेशादे स्तन्नित्यति
रपि स्फुटा ॥ सोपक्रमस्य पापस्य नाशात्वाशयवृद्धितः ॥४४॥

अर्थ ॥ केमकेजेप्राणीनामनमा इष्टआशयनोनिमित्तठे तेनेहिंसाठे अनेहिंसा

षे इहणनेविषेण एटलेलोचननेविषेण उपलुवमाटे निवृत्तपणेप्रेमनजोश्ये जे
मग्राह्याकार ज्ञाननेविषेणुणठे तेमआदर्शनमांगुणनथी ॥ ४२ ॥

प्रत्युतानित्यजावे हि स्वतः कृणजबुद्धिया ॥ हेतुनादरतः सर्व
क्रियाविफलता नवेत् ॥ ४३ ॥ तस्मादिदमपि त्याज्य मनि
त्यलस्य दर्शनं ॥ नित्यसत्यचिदानंद पदसंसर्गमिच्छता ॥ ४४ ॥

अर्थ ॥ उजटोअनित्यजावनेविषेण पोताथी कृणनीबुद्धियेकरी हेतुनाअनादर
थकीसघलीक्रिया निःफलथाय ॥ ४३ ॥ तेमाटेए अनित्यदर्शनपणठोडुवुं सदैव
नित्यसत्यपणे मुक्तिपदना संसर्गने इहताप्राणीये जरूरत्यजवुं ॥ ४४ ॥

न कर्ता नापि ज्ञोक्तात्मा कापिलानां तु दर्शने ॥ जन्मधर्माश्रयो
नायं प्रकृतिः परिणामिनी ॥ ४५ ॥ प्रथमः परिणामोस्या बुद्धिर्
माष्टकाऽन्विता ॥ ततोहंकारतन्मात्रे जियजूतोदयः क्रमात् ॥ ४६ ॥

अर्थ ॥ हवेकपिलदर्शनवाला बोव्याके आत्माकरतानथी तेमजोक्तापणनथी
आत्माप्रगटधर्माश्रय वालोनथी मायापरिणामवर्तेते ॥ ४५ ॥ एमायानो प्रथमप
रिणाम शुश्रूषा श्रवणचैवग्रहणइत्यादिक आतप्रकारनी बुद्धिरूपधर्मेकरीसहितते
अथवातेथी अहंकारतन्मात्र इडिय पांचजूतोदय एअनुक्रमेजाणवुं ॥ ४६ ॥

चिद्रूपपुरुषोबुद्धेः सिद्धौ चैतन्यमानतः ॥ सिद्धिस्तस्या अविष
या वृद्धेदनियमाच्चितः ॥ ४७ ॥ हेतुतेषु प्रकृत्यर्थे जियाणामत्र
निर्घृतिः ॥ दृष्टादृष्टविजागाश्च व्यासंगश्च न युज्यते ॥ ४८ ॥

अर्थ ॥ बुद्धिनीसिद्धिनेअर्थे आत्माचिद्रूपते बलीचैतन्यतेतोपण निश्चयसहित
अविच्छेदपणे तेबुद्धिनीजेसिद्धि तेअविषयीते ॥ ४७ ॥ हेतुतेकरी आत्मानेप्रकृतिअ
र्थनेविषे इडियोना निवृत्तिपणानो दीगअणद्विगाना विजागथी प्रसंगघटतोनथी ॥ ४८

स्वप्ने व्याघ्रादिसंकल्पा न्नरत्नानजिमानतः ॥ अहंकारश्च नियत
व्यापारः परिकल्प्यते ॥ ४९ ॥ तन्मात्रादिक्रमस्तस्मात्प्रपंचो
त्पत्तिहेतवे ॥ इहंबुद्धिर्जगत्कर्त्री पुत्रघोन विकारजाक् ॥ ५० ॥

अर्थ ॥ जेमस्वप्नेविषे व्याघ्रादिकना संकल्पथी अनेपुरुषार्थना निरनिमानथी
अहंकारनेनिश्चे व्यापाररूपकद्विपर्येठिये ॥ ४९ ॥ तेप्रपंचनी उत्पत्तिनाहेतुनेअर्थतन्मात्रा
दिकनो क्रमते एरीतेंजगतनीकरनारी बुद्धिठेठे माटेविकारनोजननारआत्मानथी

साधूनामप्रमत्तानां सा चाऽहिंसानुबंधिनी ॥ हिंसानुबंधवि-
भेदा क्रुणोत्कर्षो यतस्ततः ॥५१॥ मुग्धानामियमज्ञतात् सानुबं-
धा न कर्हिचित् ॥ ज्ञानोच्चेकाप्रमादान्या मस्या यदनुबंधनं ॥५२॥

अर्थ ॥ अप्रमत्तसाधु जेसातमांगुणताणावाला तेनेजेहिंसाबे तेअहिंसानुबंधीबे
केमके हिंसानोअनुबंध विभेदयथायकी जिहांतिहांथकी गुणनोत्कर्षथायबे ५१
पण एअहिंसाते अज्ञानपणे जोलाप्राणीने कदापिकाळें सुखदायकनथी एटजेएअनु-
बंधसहितनथाय पणअप्रमत्त साधुने ज्ञानसहितजेअहिंसा अथवाहिंसाते अनुबंधें
अहिंसाजकहियें केमके एपरंपरायें मोक्षसुखरुंकारणबे माटे ॥ ५२ ॥

एकस्यामपि हिंसाया मुक्तं सुमहदंतरं ॥ जाववीर्यादिवैचित्र्या
दर्हिंसायां च तत्तथा ॥५३॥ सद्यः कालांतरे चैत विपाकेना
पि चिन्नता ॥ प्रतिपद्धानंतरालेन तद्य शक्तिनियोगतः ॥ ५४ ॥

अर्थ ॥ एकजीहिंसानेविषे पण जेममोटोअंतर देखाडधोबे तेमजाववीर्यना
वैचित्रपणाथकी अहिंसानेविषेपण तेमजजाणुं ॥५३॥ प्रतिपद्दपणे अंतरालेंकरी
अथवातेशक्तिनेयोगेंकरी तत्काल अथवाकालांतरे एविपाकेकरीने पणचिन्नताबे ५४

हिंसाप्युत्तरकालीन विशिष्टगुणसंक्रमात् ॥ त्यक्ताविद्यनुबंध
त्वा दर्हिंसावातिचकितः ॥ ५५ ॥ इदृग्जंगशतोपेता ऽहिंसा य-
त्रोपवर्ण्यते ॥ सर्वशिशुपरिशुद्धं तत्प्रमाणं जिनशासनं ॥ ५६ ॥

अर्थ ॥ जेहिंसाबे तेपणजो उत्तरकालें विशिष्टगुणप्रगटे तथाअविधिनो अनुबं-
ध तज्याथी एहेतुमाटे अत्यंतचकितकी प्राणीने अहिंसारूपज फलदायकथायबे
॥ ५५ ॥ एरीतेंसेकडागमे जंगजालसहित जिहांअहिंसानेवर्णविषे ततोसर्वांशें शुद्ध
एवुंजेजिनशासन तेमांजप्रमाणबे ॥ ५६ ॥

अर्थोयमपरोनर्थ इति निर्धारणं हृदि ॥ आस्तिक्यं परमं चिन्हं
सम्यक्त्वस्य जगुर्जिनाः ॥ ५७ ॥ शमसंवेगनिर्वेदा नुकंपाप्तिः
परिष्कृतं ॥ दधतामेतद्विन्नं सम्यक्त्वं स्थिरतां व्रजेत् ॥५८॥

अर्थ ॥ एहिंसा तेजअर्थबे अनेबीजासर्वअनर्थबे एप्रकारेंजेना मनमांधारणाबे
एहवी परमआस्ताप्रगटे तेआस्ताअक्षरूप समकितरुंचिन्हबे एवुंप्रभुयें कथुंबे ५७

कृतिजोगौचबुद्धेश्चे द्वंधो मोक्षश्च नात्मनः ॥ ततश्चात्मानमुद्दि-
श्य कूटमेतद्युच्यते ॥ ५९ ॥ पंचविंशतितत्वज्ञो यत्रतत्रा-
श्रमे रतः ॥ जटी मुंडी शिखी चापि मुच्यते नात्र संशयः ॥ ६० ॥

अर्थ ॥ जोकरतुंजोगवतुं बुद्धिनेने तोबंधमोक्षआत्मानेनधी तेपणबुद्धिनेजजोइ
ये माटेआत्मानेउदे शिने नहीसमजवामांआवे एरीतेंकूटकरीकहेते ॥ ५९ ॥ पंचवीस
तत्वनोजाणजेपुरुषते ते कोइपणआश्रममांरतहोय एटजेजटाधरहोय अथवामुमावे
अथवाचोटीरखावे तोपणतेसंवेद्विना संसारथीमुकाय एतुंकपिलमतवालाकहेते

एतस्यचोपचारत्वे मोक्षशास्त्रं वृथाखिलं ॥ अन्यस्य हि विमो-
क्षार्थे न कोप्यन्यः प्रवर्तते ॥ ६१ ॥ कापिलानां मते तस्माद्दस्मि-
न्मैवोचितं रतिः ॥ यत्रानुचवसंसिद्धः कर्ता ज्ञोक्ता च लुप्यते ॥ ६२ ॥

अर्थ ॥ एरीतें एआत्मानेविषे मोक्षनेउपचरित्वपर्ये अंगीकारकरसे तेतुंसकल
मोक्षशास्त्र फोगटथायते केमकेकोइने मोक्षआपवा कोइबीजोप्रवर्तथायनही ॥ ६१ ॥
जिहांअनुचवसिद्ध आत्मानुकर्तापणुं तथाज्ञोक्तापणुलोपेते एटजेमानतानधी तेमाटे
एहवा कपिलनामतमां प्रीतिकरवीते ठीकनथी ॥ ६२ ॥

नास्तिनिर्वाणमित्याहु रात्मनः केप्यबंधतः ॥ प्राक्पश्चाद्युगप-
द्वापि कर्मबंधाव्यवस्थिते ॥ ६३ ॥ अनादिर्यदि संबंध इष्यते
जीवकर्मणोः ॥ तद्दानं त्याज्य मोक्षः स्यात्तदात्माकाशयोगवत् ॥ ६४ ॥

अर्थ ॥ केटलाकअबंधमतवालाते तेएमकहेतेके आत्माने मोक्षनिर्वाणनधीकेमके
प्रथमकेअथवापठी समकालें आत्माने कर्मबंधनथी तोमुक्तिशेनीहोय ॥ ६३ ॥ जोजीव
ने तथाकर्मने अनादिसंबंधमानियें तोआदिनही तिहांअंतपणकेमथाय माटेअनंतप
णानाप्रसंगथी कोइकारेमोक्षनथायजेमआत्माथके आकाशयोग कदापिनिन्ननथाय

तदेतदत्यसंबद्धं यन्मियोहेतुकार्ययोः ॥ संतानानादिता बीजां
कुरवत् देहकर्मणोः ॥ ६५ ॥ कर्ता कर्मान्वितो देहे जीवः कर्मणिदेह-
युक् ॥ क्रियाफलोपनुकले दंभान्वितकुलालवत् ॥ ६६ ॥

अर्थ ॥ एहचुंबोलेते एवचनपणजुतुंते केमके कारणकार्यनेमाहोमाहे संबंध
ते जेमपुत्रपौत्रादिकनो अनादिसंबंधथायते तेबीजनाअंकुरानीपेरेंते तेमजशरीरनेत

पदार्थे निश्चयार्थनीप्राप्तिं ह्ययत्नव्यवहारकेहेवाथ ॥ ७ ॥ जेनेकेवलव्यवहारने
विषेज प्रधानपणुडे तोतेनेनिश्चयमाकेमहोय वलीशब्दनयअने ज्ञाननयरूपप्राणी
ने स्वार्थनेपरार्थी बेतुल्ये जेशब्दतेव्यवहारके अनेज्ञानतेनिश्चयके ॥ ८ ॥

प्राधान्याद्यवहारस्य तलमुद्धेदकारिणां ॥ मिथ्यात्वरूपतैते

षां पदानां परिकीर्तिता ॥ ९ ॥ नास्त्येवात्मेति चार्वाकः प्र

त्यहानुपलंभतः ॥ अहंताव्यपदेशस्य शरीरिणोपपत्तितः ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेव्यवहारनाप्रधानपणाथकी सर्वनोउद्धेदथाय तेवाप्राणीने मिथ्यात्वरूप
व्यपदमां मिथ्यात्वजावथयो एमजाणवुं ॥ ९ ॥ चार्वाकदर्शनवालाकहेजे जेआत्मा
नथी केमकेजो आत्माहोयतो प्रत्यक्षजणाय तेतोकांज्ञणतोतनथी अने अहंकारं
एटलेआकार्यहुंकरुहुंतेनोजे व्यपदेशके तेतोशरीरं करीनेजणायके ॥ १० ॥

मद्यांगेन्योमद व्यक्तिः प्रत्येकमसती यथा ॥ मिलितेन्योहि जूतेन्यो

ज्ञानव्यक्तिस्तथा मता ॥ ११ ॥ राजरंकादि वैचित्र्य मपि नात्मबला

हितं ॥ स्वात्माविकस्य जेदस्य ग्रावादिष्वपि दर्शनात् ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेममहुडातथाप्राणीप्रसुख मदिरानाअंगके पणतेप्रत्येकमां मदिरानीश
क्तिनथी जेवारंजेगांमले तेवारंजशक्तिप्रगटे तेमपंचजूतेजेगांमलेतेवारं ज्ञानशक्तिप्रग
टथायके ॥ ११ ॥ जेमएकशब्दाअथवा एककांकोरोएसर्व पथरानाजेदके तेमआ
राजाके आरांके एतुंविचित्रपणुंतेआत्मानथी एतोस्वजावेंजेदपड्याके ॥ १२ ॥

वाक्यैर्न गम्यते चात्मा परस्परविरोधिभिः ॥ दृष्टवान्न च कोप्ये

नं प्रमाणं यद्यचोचवेत् ॥ १३ ॥ आत्मानं परलोकं च क्रियां च वि

विधां वदन् ॥ जोगेन्योभ्रंशयत्युच्चैर्लोकचित्तं प्रतारकः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वलीसर्व मतवालांना माहोमाहें विरोधीवचनहोवाथी आत्मानीप्रती
तिनथीथती केमके कांइयेंआत्मादीगोनथी के जेथकी एकेतुंवचन प्रमाणथाय १३
आत्माने परलोकने अर्थे एमविचित्रप्रकारनीक्रियाकरावेके एहवुंकहेनारा बीचारालो
कने सुखनोगथीचष्टकरेके एम जेलोकोनाचित्तेने फेरवेके तेधूर्त्तगुरुजाणवा ॥ १४ ॥

त्याज्यास्तत्रैहिकाः कामाः कार्या नानागतस्पृहा ॥ जस्मीजूतेषु

जूतेषु वृथा प्रत्यागतिस्पृहा ॥ १५ ॥ तदेतद्दर्शनं मिथ्या जीवप्र

त्यक्त एव यत् ॥ गुणानां संशयादीनां प्रत्यक्षाणामजेदतः ॥ १६ ॥

अमेमकहेता नथीके सधलाजव्यजीवो सिद्धिपामे पणजेसिद्धिवरे तेनेनिश्चय न
अकहिये एअमारोमतळे ॥ ७३ ॥

ननु मोक्षपि जन्यत्वा विनाशिनी चवस्थितिः ॥ नैव प्रध्वंसवत्
स्या निधनत्वव्यवस्थितेः ॥ ७३ ॥ आकाशस्येव वैविक्ता मुञ्जरादे
र्घटद्वये ॥ ज्ञानादेः कर्मणोनाशो नात्मनो जायते ऽधिकं ॥ ७४ ॥

अर्थ ॥ मोक्षनेविषे प्रगटयवापणुनथी माटेजव्यस्थिति नाशवंतीळे पणमो
क्षमां अनंतपणानी स्थितिळे माटेमुक्तीनोनाशनथी ॥ ७३ ॥ जेममोगरंकरी षडो
जांग्यो अनेधमानेह्ये आकाशजुडयथुं पणवच्युंनही तेमज्ञानथी कर्मनोनाशथाय
पण आत्माअधिकथायनही ॥ ७४ ॥

नच कर्माणुसंबंधा न्मुक्तस्यापि न मुक्तता ॥ योगानां बंधहेतूना
मपुनर्भवसंज्ञवात् ॥ ७५ ॥ सुखसत्तारतम्येन प्रकर्षस्यापि सं
ज्ञवात् ॥ अनंतसुखसंवित्ति मोक्षः सिध्यति निर्णयः ॥ ७६ ॥

अर्थ ॥ जिहांमूलथीजकर्मपरमाणुनो संबंधनथी अनेजेमूकाणा तेनेकांश्मुकाववा
पणुनथी तथामिष्यात अविगत कषाय योग एचारबंधहेतुनायोगनेतेतुं फरीथवापणुन
थीतेहनेसिद्धिकहिये ॥ ७५ ॥ सुखतुंतारतम्य तथाज्ञाननीउत्कृष्टता प्रगटयथेथी एट
जेअनंतसुखजाणवाथी निर्णयपणेजे सिद्धिवरे तेतुंनाममोक्षकहिये ॥ ७६ ॥

वचनं नास्तिकाज्ञाना मात्मसत्तानिषेधकं ॥ त्रान्तानां तेन नादे
यं परमार्थगवैषिणा ॥ ७७ ॥ न मोक्षोपायइत्याहु रपरे नास्तिको
पमाः ॥ कार्यमस्ति न हेतुश्चे त्थेषां तेषां कदर्थना ॥ ७८ ॥

अर्थ ॥ माटे नास्तिकमतवालाना वचन आत्मसत्ताना निषेधकळे तेन्नमचित्तवा
लाये आदरवानही अथवानास्तिकमतवालाना जयनावचनळे एमजाणीआदरवान
ही जेपरमार्थनो गवेषकहोय तेणेनांनवां ॥ ७७ ॥ हवेवलीबीजा नास्तिकमतने
मजताज मतवालाळे तेतुंकेतुं एमळे के मोक्षनोउपायनथी एटजेकार्यजेमोक्षतेतो
ळे पणतेतुंकारणजे उपाय तेनथी एममानेळे तेमनेपण विटंबनाळे ॥ ७८ ॥

अकस्मादेव चवती त्यलीकं नियताबंधः ॥ कदाचित्कस्य दृष्ट
त्वा इजाषे तार्किकोप्यदः ॥ ७९ ॥ हेतुचूतनिषेधानां स्वानुपा
ख्यविधिर्न च ॥ स्वभाववर्णना नैव मवधेर्नियतत्वतः ॥ ८० ॥

परमाणुरूप सूक्ष्मस्थितिमां स्थिरदर्शन नसंनवे ॥ ३१ ॥ जेममदिरानाअंगथकी
मदशक्तिप्रगटपणेनथी जेगेमलवेथायळे अथवापीधापळे आत्मानेसंयोगेथायळे तेम
ज्ञाननीप्रगटतापण आत्मानेयोगेथायळे नहीतोसदाय एकलुं ज्ञानरखुंजोइये ॥ ३२ ॥

राजरंकादिवैचित्र्य मप्यात्मकृतकर्मजं ॥ सुखदुःखादिसंवित्ति
विशेषो नान्यथा जवेत् ॥ ३३ ॥ आगमाज्जम्यते चात्मा दृष्टेष्टा
र्याविरोधिनः ॥ तद्वक्ता सर्वविच्चैनं दृष्टवान्नीतिकरमलः ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ आराजाळे अने आरांकाळे एवोजीवनेविचित्रनावउपजेळे एवीलोकवा
लीळे तेसर्वपोताना कीधेलाकर्मथकी जाणवी सुखदुःखसर्वकर्मथकी प्रगटथायळे
अन्यथाबीळुं विशेषकारणकांइनथी ॥ ३३ ॥ जेदृष्टियेदीतुं तेप्रत्यक्षप्रमाण अनेइश्ट
र्थतेअनुमानप्रमाण तथा उपमाप्रमाण ते अनुमानमांजलेळे माटेएत्रणप्रमाणने अ
विरोधिएहदुंजे आगमप्रमाण तेणेकरी आत्मानेजाण्योजायळे तेआगमतो जेनास
वैपापगयाळे एह्वात्सर्वज्ञदेवें देखाडयुंळे ॥ ३४ ॥

अत्रांतानां च विफला नामुष्मिक्यः प्रवृत्तयः ॥ परबंधनहेतोः कः
स्वात्मानमवसादयेत् ॥ ३५ ॥ सिद्धिः स्याएवादिवद्भक्ता संशयादे
व चात्मनः ॥ असौ खरविषाणादौ वस्तार्थविषयः पुनः ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ अत्रांतजे ज्ञानीपुरुष तेनेह्मणानीप्रवृत्तिते निःफलतानहोय माटे पर
बंधननाहेतुयेकरी पोतानीआत्माने कोणखेदमांनाखे ॥ ३५ ॥ आत्मानीप्रगटपणे
संशयशीसिद्धिळे एवीवाततोवगडामां जाडनातुंवाजेवी देखाय पणसंशयकरताथका
जेखरुंवृद्धते नजणाय तेमज संशयवडे आत्मानेनजाणियेअनेजेविपरीतअर्थे आ
त्माने माने तेनेगधडाने शिंगडामाननारजेतुंसमजवा ॥ ३६ ॥

अजीवइति शब्दस्य जीवसत्तानियंत्रिता ॥ असतो न निषेधोय
त्संयोगादिनिषेधनात् ॥ ३७ ॥ संयोगः समवायश्च सामान्यं च
विशिष्टता ॥ निषिध्यते पदार्थानां तएव नतु सर्वथा ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ अजीवशब्दमां जीवशब्दनीसत्ताबलगेलीळे पणनिषेधअठतोळे जेथी ना
स्तिकमतवाला संयोग समवाय अनेसामान्य तथा विशेषने निषेधेळे तेपणसर्वथा
पणे वस्तुस्वरूपने निषेधिशकतानथी केमके संयोगसमवाय अने सामान्यनही मा
नवाथकी पणअजीवशब्दबोलतुं तेयद्यपिअजीवपदार्थसतुळे तथापिशब्दअसत्मानि

तथा जव्यतया क्तेपा दुणा न च न हेतवः ॥ अन्योन्य सहकारित्वात्
दं चक्रभ्रमोदिवत् ॥ ८७ ॥ ज्ञानदर्शनचारित्रा ल्युपायास्त
जवक्षये ॥ अतन्निषेधकं वाक्यं त्याज्यं मिथ्यात्ववृद्धिकृत् ॥ ८८ ॥

अर्थ ॥ तेमजव्यपणानातिरस्कारथकी पुनर्हेतुनूत गुणनहोय केमके परस्पर स
हकारीते माटे दंडचक्रभ्रमणनीपेरे जव्यतापणे ज्ञानादिक गुणप्रगटथाय तेगुण
मोहनाहेतुते एउत्तरकह्योते ॥ ८७ ॥ माटेसंसारनाह्यरूपजेउपाय तेज्ञानदर्शन
अनेचारित्रते तेनोजेनिषेधकरे अने मिथ्यातनीवृद्धिकरे तेनुवचनत्यागकरवुं ॥ ८८ ॥

मिथ्यात्वस्य पदान्येता न्युत्सृज्योत्तमधीधनः ॥

जावयेत्प्रातिलोम्येन सम्यक्त्वस्य पदानि षट् ॥ ८९ ॥

अर्थ ॥ एपूर्वकहाजे सर्वशास्त्रना मतवाद तेमिथ्यातनाठेकाणाते तेनेतांमिने बु
द्धिरूपधननुं ग्रहणकरीने मिथ्यातनेप्रतिकूलपणेजे समकितना उपदतेतेनेजाववा
॥ ८९ ॥ इति मिथ्यात्वत्यागाधिकारः त्रयोदशः समाप्तः

मिथ्यात्वदावानलनीरवाह मसद्ग्रहत्यागमुदाहरति ॥

अतोरतिस्तत्र बुधैर्विधेया विशुद्धनावैः श्रुतसारवद्भिः ॥ १ ॥

अर्थ ॥ मिथ्यात्वरूप जेदावानल तेनेसमाववाने मेघसमान एहवोमिथ्यात्व कदाग्रह
रूपप्रसारनो त्यागपंडितेकह्योते जेकदाग्रहनात्यागनेविषेरतिकरवी तेतोजेपंडितहोय
वलीवृद्धताजाववालोहोय अनेसिद्धांतनासारनो जाणहोयतेमणेकदाग्रहने ठांमवो

असद्ग्रहाग्निज्वलितं यदंतः क तत्र तत्वव्यवसायवद्भिः ॥

प्रशांतिपुष्पाणि हितोपदेशं फलानि चान्यत्र गवेषयंतु ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जेनुंअंतःकरण अठतापदार्थना कदाग्रहरूप अग्निबल्युंते तेनाऋक्षमां
तत्वव्यापाररूप वेलीकेमकरीउगे ? अनेसमत्तरूपफुल केमफुटे तथाहितउपदेश
रूप फलव्याधीहोय तेमाटे कदाग्रहनेतजीने बीजेठेकाणे तत्वनीखोल करवी ॥ २ ॥

अधीत्य किंचिच्च निशाम्य किंचि दसद्ग्रहात्पंडितमानिनोये ॥

मुखं मुखं चुंबितमस्तु वाचो लीलारहस्यं तु न तैर्जगाहे ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ कांश्चजणीने तथा कांश्चशास्त्रसांजनीने आत्मानेपंडितपणुं मानता

एकद्रव्यान्वयात्तवा दासनासंक्रमश्च नापौर्वापर्यं हि ज्ञावानां
सर्वत्रातिप्रसक्तिमत् ॥ ३५ ॥ कुर्वद्रूपविशेषे च न प्रवृत्तिर्नवाऽनु
मा ॥ अनिश्चयान्न वाध्यहं तथा चोदयतो जगौ ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ जेम एकद्रव्यं सापेक्षपणे एकजावनथी माटेवासनां संक्रमणनथाय
अनेजावतुं पूर्वापरपणुसर्वत्रशक्तिरूपे परिणमेते ॥ ३५ ॥ रूपविशेषकरताढतां प्रवृ
त्तिकरवी अथवा वारवीतेतोनही पणहृणिकमतवालायेंतो अनिश्चयथकी आत्मा
नेउदयथी हृणिकपणुकुंठे ॥ ३६ ॥

न वैजात्यं विना तत् स्यान्न तस्मिन्ननुमा जवेत् ॥ विना तेन न तस्मि
न्निर्नाध्यहं निश्चयं विना ॥ ३७ ॥ एकतः प्रत्यभिज्ञानं हृणिकत्वं
च बाधते ॥ योहमन्वजवं सोहं स्मरामीत्यवधारणात् ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ विजातीविना तेनहोय एमांकांश्चानुमान घटतुंनथी केमकेतेविना तेनी
सिद्धिपणनथी निश्चयविना प्रत्यहृज्ञानपणनथीथातुं ॥ ३७ ॥ तथाहुंआअनुजुंठुं
तेहुंसंजारुंठुं एअवधारणथकी आत्माने त्रैकालिक एकताज्ञान तेहृणिकपणे बा
धकारी-थायते ॥ ३८ ॥

नास्मिन्विषयबाधोयत् हृणिकेपि-यथैकता ॥ नानाज्ञानान्वये त
द्यत् स्थिरे नानाहृणान्वये ॥ ३९ ॥ नानाकार्यैक्यकरण स्वाज्ञा
व्ये च विरुध्यते ॥ स्याद्वादसन्निवेशेन नित्यान्वर्थक्रिया न हि ४०

अर्थ ॥ एनित्यात्मानामतवहे विषयबाधकपणुं नहोय हृणिकमतनेविषेपण
एमजजेम ज्ञानान्वये एकत्वतापणुंते तेमस्थिरआत्मानेविषे नानाहृणनेसंयोगे एक
ताजाणवी ॥ ३९ ॥ बहुकार्यना एकीकरणस्वजावने अंगीकारकरेढते विरोधपडेढे
अनेस्या दादशैली थापनाकरवाथी नित्यापेक्षपणे अर्थक्रिया विरोधपामतीनथी के
मके बेदुनये प्रकृतिअर्थ अनुसारेढेमाटे ॥ ४० ॥

नीलादावप्यतद्भेद शक्तयः सुवचाः कथं ॥ परेणापि हि नानैक
स्वभावोपगमं विना ॥ ४१ ॥ ध्रुवे हृणेपि न प्रेम निवृत्तमनुप
स्रवात् ॥ ग्राह्याकारश्च ज्ञाने गुणस्तन्नात्र दर्शने ॥ ४२ ॥

अर्थ ॥ नीलादिवर्णनेविषे नेदशक्तिनहोय एमसुखेकेम केवाय परपुजलवनेकरी
नेपण एकस्वजावने टाल्याविना नानाविधपणु संजवेनही ॥ ४१ ॥ ध्रुवतापणानेवि

स्थालं स्वबुद्धिः सुगुरोश्च दातु रूपस्थिता काचन मोदकाली ॥ अ
सद्ग्रहः कोपि गले ग्रहीत सत्यापि चोक्तुं न ददाति इष्टः ॥ ९ ॥
अर्थ ॥ पोतानीबुद्धिरूप स्थालमांकाइक बुद्धिज्ञानरूप मोदकने गुरु परितवावठ्या
पणकदाग्रहेखावी गलुंपकड्युं तेथीजमायुनही एवोकदाग्रहइष्ट ॥ ९ ॥

गुरुप्रसादिक्रियमाणमर्थं गृह्णाति नासद्ग्रहवांस्ततः किं ॥

जाह्ना हि साहाज्यपीयमाना क्रमलेकः कटकजुह् न जुक्ते ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जोगुरुप्रसन्नयज्ञने अर्थउपदेशआपेते तोपणकदाग्रहीपुरुष तेउपदे
शनेग्रहतोनथी तेथीअष्टयुं उपदेशतोकांस्वोटोनथी एतोजेमप्रगटपणो मीठीइष्टवट
आगलमुकिर्ये तोपणतेनेतजीनेवट काटानेखायठे ॥ १० ॥

असद्ग्रहात्पामरसंगतिं ये कुर्वति तेषां न रतिर्बुधेषु ॥ वि

ष्टासु पुष्टाः किल वायसा नो मिष्टान्ननिष्ठा प्रसन्नं चर्वति ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेप्राणीकदाग्रहेकरी मूर्खनीसंगतकरेते तेनेपंक्षितनीसोबत गमतीनथी
जेमकागडा विष्टानाजोगीठे तेनेमधुरअहारनीइष्टायतीनथी तेनीपेरे ॥ ११ ॥

नियोजयत्येव मतिं न युक्तौ युक्तिं नमो यः प्रसन्नं नियुक्ते ॥ अस

द्ग्रहादेव न कस्य हास्यो जले घटारोपणमादधानः ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेमकोइमूर्ख नदीनाजलउपर घमोजरीनेमुके तेनेजोइने कोणहंशेनही
केमके अगाधनिर्मलजलना विस्तारआगल एकतुल्लमात्रजजेनरेलोषढो तेरीगणती
मांठे तेमगुरुनाम्रखथी शास्त्रयुक्तिसांजलीने तेमांपोतानी मतिजोडेनही अनेपोता
नीयुक्तिवडे उलटुंबोले जेतमारीयुक्तीने नमस्कारहोजो एवाकदाग्रहीनेदेखी कोणहां
सीनकरे इहां गुरुनोउपदेशतेनदीनाजलतुल्यठे तेनाआगलकदाग्रहीघट केमनिजे

असद्ग्रहो यस्य गतो न नाशं न दीयमानं श्रुतमस्य शस्यं ॥ न

नाम वैकल्पकलंकितस्य प्रौढा प्रदातुं घटते नृपश्रीः ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ जेमकोइयेलाआदमीने महोटीराज्यलक्ष्मी आपवीघटेनही तेमजेदनेकदा
ग्रहगयोनथी तेवाप्राणीने धर्मोपदेश आपवोयोग्यनथी ॥ १३ ॥

आमे घटे वारि घृतं यथा स द्विनाशयेत्सं च घंट च सद्यः ॥ अस
द्ग्रहग्रस्तमतेस्तथैव श्रुतात्प्रदत्ताहुनयेर्विनाशः ॥ १४ ॥

पुरुषार्थोपरागौघौ व्यापरावेदाएव च ॥ अत्रांशोवेद्यहं वस्तुं क
रोमीति च धीस्वतः ॥ ५१ ॥ चेतनोहं करोमीति बुद्धिर्नेदाग्रहा
त्मयः ॥ एतन्नाशो ऽनवच्छिन्नं चैतन्यं मोक्ष इष्यते ॥ ५२ ॥

अर्थ ॥ सर्वप्रवृत्तिव्यापारनेविषे एकपुरुषार्थअने बीजोत्पराग एवेव्यापारजले
तेवारें हुंअंशोजाणुहुं हुंवस्तुकरुंहुं एवीकदाग्रिबुद्धिथायते ॥५१॥ हुंचेतनहुं हुंकरुंहुं
एवोर्गवहुंदिनाहेतुथी प्रगटेने एवागर्वनोनाशकरी स्वजावेरहुं चैतन्यपणुमुक्तिनेपामेने
कर्तुबुद्धिगते दुःख सुखे पुंस्युपचारतः ॥ नरनाथे यथा नृत्यगतौ
जयपराजयौ ॥ ५३ ॥ कर्ता जोक्ता च नोतस्मा दात्मा नित्यो
निरंजनः ॥ अध्यात्मादन्यथाबुद्धि स्तदाचोक्तं महात्मना ॥५४॥

अर्थ ॥ आत्मानेविषे दुःखसुखपामसुं एहवीकर्तापणानाबुद्धिजेथायते तेउपचा
रथीने जेमसेवकनोजय अथवा पराजयते राजाहोवाथीजणायते ॥ ५३ ॥ इत्या
दिकमाटे आत्माकर्ताजोक्तानथी पणनित्यनिरंजनने अनेजेबुद्धिनेतेतो अध्यात्मथी
जुदीने एहुंमहात्माकपिलमुनियें कहेलुंने ॥ ५४ ॥

प्रकृतैः क्रियमाणानि गुणैः कर्माणि सर्वथा ॥ अहंकारविमूढा
त्मा कर्ताहमिति मन्यते ॥ ५५ ॥ विचार्यमाणं नोचारु तदेतद
पि दर्शनं ॥ कृतिचैतन्ययोर्ब्यक्तं सामानाधिकरण्यतः ॥ ५६ ॥

अर्थ ॥ प्रकृतिनाणुणेकरी क्रियमाणजेकर्म तेनोहुंकर्ताहुं एमसर्वप्रकारें अहंकारें
मूढआत्मानेने ॥ ५५ ॥ एवोविचारकरेथी एदर्शनपणरुहुंनथी केमकेप्रगटबुद्धि
प्रकृतिअनेचैतन्यनो सामानाधिकरण्यें विचारकरतारुहुंनथीजणायतु ॥ ५६ ॥

बुद्धिः कर्त्री च जोक्त्री च नित्याचेन्नास्ति निर्दृष्टिः ॥ अनित्या चेन्न सं
सारः प्राग्धर्मादेरयोगतः ॥ ५७ ॥ प्रकृतावेव धर्मादिस्वीकारे
बुद्धिरेव का ॥ सुवचश्चघटादौस्था दीदृग् धर्मान्वयस्तथा ॥ ५८ ॥

अर्थ ॥ वलीतेमेजो कर्ता जोक्तापणे बुद्धिमानशोपणजोतेबुद्धिनित्यनेतो मोक्ष
नथी एदलेमोक्षतेरेसेनही अनेजोबुद्धिने अनित्यमानशोतो पूर्वधर्मनाथयोग्यथकी
संसारतेरेसेनही ॥ ५७ ॥ प्रकृतिनेविषेधर्मादिकने अंगीकारकीथाथी बुद्धिनेसुंकेहेवी
जोइयें अनेघटादिकनेविषेएवाधर्मनो अन्वयतेसुखेकहेवो इतितर्कवादः ॥ ५८ ॥

अर्थ ॥ जेमकेलबुं वृद्धतेकथेरादिक वृद्धनेसंगे कांटायेकरीकोरायणे तेमजेप्राणीकि
दाप्रहीसार्थेनिजीरीते मित्राइकरेते अंतःखनाविपाक पामेणे ॥ १९ ॥

विद्या विवेको विनयो विशुद्धिः सिद्धांतवाङ्मन्य मुदारता च ॥

असद्ग्रहाद्याति विनाशमेते गुणास्तृणानीव कणाहवाग्नेः ॥ २० ॥

अर्थ ॥ जेमअग्नीशी घासनासमूह जस्मनूत थायणे तेमविद्याविनय विवेक
शुद्धि अने सिद्धांतउपर वल्लजतापणु गंजीरता एतर्व कदाग्रहथीनाश पामेणे ॥ २० ॥

स्वार्थः प्रियो नो गुणावांस्तु कश्चि न्मूढेषु मैत्री न तु तत्रवित्सु ॥ अस
द्ग्रहापादितविश्रमाणां स्थितिः किलासावधमाधमानां ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ जेकदाग्रहीनी सोबतेरह्या तेने स्वार्थप्रियनहीते प्राणीअवगुणवंतं भूर्ख
सार्थेमित्राइकरे अने पंडितसार्थे मित्राइकरेनही एवाकदाग्रहीनी सोबतेरह्या जेअ
धममाअधम नीचप्राणी तेहनीएस्थितिणे तेकही ॥ २१ ॥

इदंविदंस्तलमुदारबुद्धि रसद्ग्रहं यस्तृणवज्जहाति ॥ जहा
ति नैनं कुलजेव योषि कुणानुरक्ता दयिता यशःश्रीः ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ एमजाणीने तत्वनेओलखनार मोटीबुद्धिवालाप्राणी कदाग्रहने तृण
जानीपेतेठामें तेने जेम कुलवंतीस्त्री जरतारने अजतीनथी तेमगुणरागीएवीजे यश
किर्त्ति रूप लज्जातद्रूपस्त्रीयो ठंडतीनथी ॥ २२ ॥ इतिकदाग्रहत्यागाधिकारचतुर्वश

इति महोपाध्याय श्रीयशोविजयगणि विरचितेअध्यात्मसार
प्रकरणे चतुर्थःप्रबंधः बारमाअधिकारमां ५७ तेरमा
नां ७९ चउमाना ३३ सर्वमली १६९ काव्यथया

असद्ग्रहव्ययाद्यांत मिथ्यात्वविषयीप्रुषः ॥ सम्यक्त्वशांलिनी
ध्यात्म शुद्धे योगः प्रसिद्धति ॥ १ ॥ कर्मज्ञानविभेदेन सद्धिधा
तत्र चादिमः ॥ आवरयकादिविहितः क्रियारूपः प्रकीर्त्तितः ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेकदाग्रहनानाशथी मिथ्यातरूपअधिकारनो विषयगयोणे जेमांथीएह
वासमकेतेंकरी उज्वलअंतःकरणथयाणे जेहना एहवाजेप्राणी तेमने अध्यात्मनीष्ट

आकर्मनेपणअनादिसंबंधे ॥ ६५ ॥ कर्मसहितजीव कर्त्तापणोदेहमारहोते एवुंजेकहे
तेतेपणजुहुंते जेमदंडसहितकुंजारनीपरें क्रियानोफलनोगवे तेपण असंबंधेतेनीपरे

अनादिसंततेनाशः स्याद्बीजांकुरयोरिव ॥ कुकुम्यंभकयोः स्वर्ण
मलयोरिव चीनयोः ॥ ६७ ॥ जवेषु च व्यवस्थेयं संबधोजीवकर्म
णोः ॥ अनाद्यनंतो जव्यानां स्या दात्माकाशयोगवत् ॥ ६८ ॥

अर्थ ॥ तमेकहोठोके अनादिसंतति नाशनथाय तेनोतोनानाशयतो देखीयेतइये
जेमबीजवणसे अंकुरनाथाय अने अंकुरानाशयये बीजनहीनाथाय कुकमीनाशयये इ
हुंनाशपामे अनेइमानानाशयये कुकहीनाशपामे वजीअनादिनो सुवर्णथी मेलजुदो
षायते तेमआत्माथकी कर्मजुदाथायते ॥ ६७ ॥ एरीतेंअनादिसंतति जीवकर्मनोजे
संबंधते नाशथायते तेजव्यजीवोआश्रयीते अनेजेहने अनादिसंतति टलतीनथी
तेअजव्यजावो आश्रयीते आत्मातोआकाशना योगनीपरेंते ॥ ६८ ॥

इव्यजावे समानेपि जीवाजीवत्वजेदवत् ॥ जीवजावे समानेपि ज
व्याजव्यत्वयोर्जिदा ॥ ६९ ॥ स्वाजाविकं च जव्यत्वं कलशप्राग
जावतः ॥ नाशकारणसाम्राज्याद्विनश्यन्न विरुद्धते ॥ ७० ॥

अर्थ ॥ जेमइव्यनीरीतें तोसर्वइव्य एकइव्यपणें तुल्यते पणतेइव्यमां जेदकरि
यें तोजीवअजीवए बेथाय तेमज जीवपणेतो सर्वजीवसरिखाते पणजेदकरतां
जव्यतथाअजव्य एवेजेदथायते ॥ ६९ ॥ जेमघटउत्पत्तिपेहेला माटीइव्यस्वजावि
कपणोते अनेमाटीनानाशथी घटप्रगटेते तेविरुद्धनथी तेमस्वजाविकजव्यपणो कर्मनी
अनादिसंततीनो नाशरूपकारणना सामर्थ्यथी परमात्मापणुप्रगटे तेपणविरुद्धनथी

जव्योहेदोन चैवं स्या जुर्वानंत्यान्नर्जोशवत् ॥ प्रतिमादलवत् का
पि फलजावेपि योगतः ॥ ७१ ॥ नैतद्व्यं वदामोय ऋवः सर्वोपि सि
ध्यति ॥ यस्तु सिध्यति सोवश्यं जव्यएवेति नोमतं ॥ ७२ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंजव्यपणानो उहेदनथाय मोटाअनंतपणाथकी आकाशनाअंश
नीपरें घटआखे आकाशपणआखुं अनेघटजागे आकाशखंडइययो पणआकाशकांइव
घुनही तेमकर्मनानाशथी आत्माअधिकथतोनथी जेमकोइतेकाणो प्रतिमानादल
नीपरें प्रतिमादलपापाणथो बिबरूप फलउपजे तेममोहनुं उपजतुं थाय ॥ ७१ ॥

नूतनेविषेकांइप्रयोजननथी ॥ ९ ॥ एतेकाये अरतिनो अनेअ्यानंदनो अवकाशनथी
केमके ध्याननीस्थिरताथी तेक्रियानोविकल्पपण केमहोय ॥ १७ ॥

देहनिर्वाहमात्रार्था यापि जिह्वाटनादिका॥क्रिया सा ज्ञानिनोसं
गा न्नैव ध्यानविधा तनी ॥ ११ ॥ रत्नशिखादृगन्याहि तन्नियोज
नहृग् यथा ॥ फलजेदात्तथा चारक्रियाप्यस्य विजिघ्रते ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ देहनिर्वाहरूपे सुनीने गोचरीप्रमुखजे क्रियातेक्रिया ज्ञानीनीअसंगानुष्ठा
नथी ध्यानमाविघ्नकरेनही ॥ ११ ॥ रत्नमाणिकपरिह्वाना ग्रंथजुदा अनेनजरपरि
ह्वापणजुदी ग्रंथजणीने जेमनजरपरिह्वामाफल जेदधीप्रवर्तेते तेमआचारक्रिया
पण फेलजेदेकरी निन्नजिघ्रते एटले जेदवंतीते ॥ १७ ॥

ध्यानार्था हि क्रिया सेयं प्रत्याहृत्य निजं मनः ॥ प्रारब्धा जन्मसं
कल्पा दात्म ज्ञानाय कल्पते ॥ १३ ॥ स्थिरनूतमपि स्वांतं रजसा
चलतां व्रजेत् ॥ प्रत्याहृत्य निगृह्णाति ज्ञानी यद्विदमुच्यते ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जोपोतानामनने पाहुंवालीने जन्मसंकल्पथीमांडीने आत्माज्ञाननथी क
ल्पिये तोतेक्रियाध्यानरूपते ॥ १३ ॥ स्थिरथयेलुंजेमन तेपणरजोगुयोकरी चपल
तानेपामे तेहनेपाहुंवाली तेनोनियदकरे तेनेज्ञानीकेहवो ॥ १४ ॥

शनैः शनैरुपरमे ह्युध्या धृतिगृहीतया ॥ आत्मसंस्थं मनः कृत्वा
न किंचिदपि चिंतयेत् ॥ १५ ॥ यतोयतोनिःसरति मनश्चंचलम
स्थिरं ॥ ततस्ततो नियम्यैत दात्मन्येव वशं नयेत् ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हेअर्जुन मननेधीरेधीरेधीरजवडे अनेबुद्धिवडे स्थिरकरबुं पढेतेमनजेवारें
आत्मानास्वरूपनेविषेजाय तेवारें काइबीजो चिंतनकरवानी जरूनथी॥ १५ ॥ मनचं
चलनेअस्थिरते तेनेज्याज्यां जायत्यात्यांथीपाहुंवालीने आत्मानेसाथें वशकरीराखुं

अतएवाहदस्वांतः कुर्यान्नास्त्रादिना क्रियां ॥ सकलां विषयप्र
त्या हरणाय महामतिः ॥ १७ ॥ श्रुत्वा पैशाचिकीं वार्तां कुलव
ध्वाश्च रक्षां ॥ नित्यसंयमयोगेषु व्यापृतात्मा चवेद्यतिः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ एमपरदर्शनमापण कथुंते माटेजांसुधी मनस्थिरनहोय त्यांसुधी शास्त्रो
क्तक्रिया जेटलीकरियें तेटलीसर्वसफलनथाय जेवारेंविषयत्याग थाय तेवारेंजसफ

अर्थ ॥ कोऽकतो अणचिंतव्यो एकस्मात्मोक्षथायते एमकेहेते एणञ्जुंते नि
यत अविधिमर्यादाजते तेमाटीनापिंडधीघटनिपजेते तेकदाचित्दीतुंते एमतेहेनेता
किंकाशाखवालाकहेते जेअमुकवखतमांजपुरुंथाजे एवंकांइनियमनथी ॥ ४९ ॥ हेतुञ्च
तमोह्नोनिषेधनथी पोतानोअनुपकथनीय एटजेपोतानेबोलवुंनही एह्वीजेविधिते
पणनथी अनेस्वजाववर्णनकरवुं स्तुतिकरवीतेनथी केमकेएसर्वनीअवधिते एटजेअ
वधियेज मोह्थाजे तेमाटेमोह्नुं साधनकरवुंतेञ्जुंतेएमकेहेते ॥ ५० ॥

नच सार्वत्रिकोमोहः संसारस्यापि दर्शनात् ॥ नचेदानीं न तद्य
क्ति व्यैजकोहेतुरेव यत् ॥ ५१ ॥ मोहोपायोस्तु किलस्य निश्चयो
नेति चेन्मतं ॥ तत्र रत्नत्रयस्येव तथा जावविनिश्चयात् ॥ ५२ ॥

अर्थ ॥ सर्वत्रमोह्नथी केमके जेहमणानथी तेनीप्रगटतापणनथी अनेसंसा
रतो प्रत्यह्देखायते माटेजेहनोजेहेतुते तेजप्रगटनथी तोतेहनोसंशयते ॥ ५१ ॥ मो
ह्नोउपायते किंवानथी एवातनो निश्चयनथी माटेएमतपणञ्जोते मोह्नुहेतुतो
रत्नत्रयनीपरं तेमज्जावें निश्चयथीजाणियें ॥ ५२ ॥

जवकारणरागादि प्रतिपक्षमदः खलु ॥ तद्विपक्षस्य मोहस्य
कारणं घटतेतरां ॥ ५३ ॥ अथ रत्नत्रयप्राप्तेः प्राक्कर्मलघुता
यथा ॥ परतोपि तथैव स्या दिति किं तदपेक्षया ॥ ५४ ॥

अर्थ ॥ रत्नत्रयीजेते संसारना कारणजेरागादिक तेहनाशत्रुते अनेसंसाररूप
कार्यनोशत्रु मोह्ते माटेमोह्नुं कारणजे उपायतेघटेते ॥ ५३ ॥ केमकेरत्नत्रयनी
प्राप्तिथयाथकी पूर्वजवनाकर्मनी जेवीलघुताथाय तोबीजाथकीपणतेमजथायएअ
पेक्षायें जोअवधिनथी तोपणञ्जुंथुं ॥ ५४ ॥

नैवयत्पूर्वसेवातो मृधीतो साधनक्रिया ॥ सम्यक्त्वादि क्रिया
तस्मात् दृढैव शिवसाधनो ॥ ५५ ॥ गुणाः प्राङ्मूर्ध्वत्युच्चै रथवा कर्म
लाघवात् ॥ तथा जव्यतया तेषां कुतोपेक्षानिवारणं ॥ ५६ ॥

अर्थ ॥ जेपूर्वसेवाथकीते घचनाबोलनारूपथी ऋजुताथी साधनक्रियामंदरूप ते
वीनहोय, माटे समकेतादिकक्रिया तेमोह्लाधनमांडहेते ॥ ५५ ॥ अथवाकर्मना
लघुतापणायकी मोटाजेणुणतेप्रगटथायते तेप्रकारें तेनीजव्यतापणेकरीने मोह्ते
पणमोह्नीअपेक्षा वारीनथी इतिसंसङ्घः ॥ ५६ ॥

ज्ञानिनां कर्मयोगेन चित्तशुद्धिमुपेयुषां ॥ निरवद्यं प्रवृत्तीनां
ज्ञानयोगोचिती ततः ॥ १५ ॥ अतएव हि सुश्रद्धा चरणस्पर्श
नोत्तरं ॥ दुःपालश्रमणाचारग्रहणं विहितं जिनैः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कर्मयोगेकरिने मनशुद्धिपामेलाअने निर्दोषविहारी एहवाजेज्ञानी तेहने
ज्ञानयोग मुख्यपणेसेववो उचितठे एवोवीतरागनोमतठे ॥ १५ ॥ एमाटेरुमीश्रद्धा
येदेशविरतिरूप चारित्रनो स्पर्शकीधापठे दुखेपालिसकिये एवामुनीनोआचार जेस
वेविरतिपणुठेतेलेवो एटलेप्रभुये पठेसंयमलेबुंकबुंठे ॥ १६ ॥

एकोद्देशेन संवृत्तं कर्म यत्पूर्वजन्मिकादोषोद्धेदकरं त तस्या
द ज्ञानयोगप्रवृद्धये ॥ १७ ॥ अज्ञानिनां तु यत्कर्म न ततश्चि
त्तशोधनं ॥ योगादेरतथाज्ञावाद् म्लेच्छादिकृतकर्मवत् ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ कोइएकदेशआश्रिने पूर्वजन्मितेपूर्व जवरूपसंवृत्तपणे उद्देशीने एटलेवे
शयकी जेपेहेलांवृत्तआदखां एहवीजक्रिया तेपणदुःखने टालनारीठे बलीज्ञानयोग
नीवृद्धिकेत्ताथायठे ॥ १७ ॥ अनेअज्ञाननीजेक्रिया तेचित्तशुद्धि करवानेअर्थे नही
थाय केमकेतेहनेज्ञानयोगनो अज्ञावठेमाटे म्लेच्छनाकरेला कार्यसरखीतेजाणवो

न च तत्कर्मयोगेपि फलं संकल्पवर्जनात् ॥ संन्यासो ब्रह्मबो
धाद्या सावद्यत्वात्स्वरूपतः ॥ १९ ॥ नोचेदित्यं जवेबुद्धिर्गोहिं
सादेरपि स्फुटा ॥ श्येनाश्ववेद विहिता विशेषानुपलक्षणात् ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तोतेवाकर्मयोगेपण फलनथी फलतोसंकल्पवर्जे तेवारेंजथायठे आत्मज्ञा
नविना त्यागपणनथी अनेएनुस्वरूप सावद्यठे माटेब्रह्मज्ञेज्ञान तेनाबोधयकी फ
लंप्रगटे ॥ १९ ॥ जोकदापोएमबुद्धिनहोय तेवारेंतो गोहिसादिक थकीम्लेच्छादिक
नेपण प्रगटबुद्धिहोय तथासिंचाणानावधयवेदमां पशुयागकह्या तेथकीहिसकक
र्मनायोगें वेदीयाना अनेम्लेच्छना एकसरखांजलक्षणठे कांश्विशेषनथी ॥ २० ॥

सावद्यकर्म नो तस्मादादेयं बुद्धिविष्णवात् ॥ कर्मोदयागते त
स्मिन्नसंकल्पादबंधनं ॥ २१ ॥ कर्मोप्याचारतोज्ञातु मुक्तिं
ज्ञावो न हीयते ॥ तत्र संकल्पजोबंधो गीयते यत्परैरपि ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ एटलामाटे बुद्धिनाविषयशिंपणाथी सावद्यकर्मआदरवुंनही अनेजोवैव
योगें तेवाकर्मकरवावुंउदय आव्युं तेवारेंतेकर्मकरवावुं जोसंकल्पनथी तोतेकर्मवुं

एवामूर्खकदाग्रहनाथरनारते पोतानुंमुखचुंबितजेवाचा तेनेमुखमाने पणतेमुखेंकरी
लीलारूप रहस्यजेज्ञानते अवगाहेनही ॥ ३ ॥

असद्ग्रहोत्सर्प दतुञ्जदपैर्बेधांशतांधीकृतमुग्धलोकैः ॥वि
मंबिता हंत जडैर्वितंडा पांडित्यकंभूलतया त्रिलोकी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेनेकदाग्रहचकी घणोगर्वव्योढे अनेस्वकल्पितज्ञानने अंशेकरी जड
कजीवोनेजेणे आंधलाकीधाढे एहवाजडप्राणीये पंडिताइनी खरजेकरीनेहंतइतिखेदे
पाटुप्रहारेंथकी त्रणलोकने वितंडाके० माकमामल्लेविटंबनाकरीढे ॥ ४ ॥

विधोर्विवेकस्य न यत्रदृष्टि स्तमोघनं तत्परिविर्विलीनः ॥अ
शुक्लपद्मस्थितिरेषनून मसद्ग्रहा स्थूलमतिर्मनुष्यः ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेनारूढयमां विवेकरूपचंडनी दृष्टीनथी तेथीघणोअंधकारढे अनेतत्वरूप
सूर्य अस्तपाम्योढे तेथीतेकरूपरूढनी निशावत्स्थितिमाढेकेमकेतेने कदाग्रहेंढव्योढे

कुतर्कदात्रेण लुनाति तल वल्लीरसान्सिचति दोषवृद्धं ॥ द्वि
पत्यधः स्वाडुफलं शमास्थ मसद्ग्रहः कोपिकुहूविलासः ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेकदाग्रहदीढेते कुविचाररूपदातरमेंकरी तत्वरूपवेलानेढेढे अनेपापरूप
पवृद्धनेपाणीपायेढे तथासमतारूपअमृतफलने हेतुंभुलमानाखेढे एवोकोइ कदाग्रह
रूप अमावास्यानी रात्रीनोविलासढे ॥ ६ ॥

असद्ग्रहद्र्यावमये हि चित्ते न कापि सञ्जावरसप्रवेशः ॥इ
हांकुरश्चित्तविशुद्धबोधः सिद्धांतवाचां वत कोपराधः ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेकदाग्रहदीमाणसतुं चितपडरजेवुंढे जेमपडरमांपाणीजेदेनही तेम
जिनवाणीरूपरस तेकदाग्रहोमाणसमां प्रवेशकरेनही तेथीतेनाचित्तरूपवृद्धमां शुद्ध
बोधरूप अंकुरप्रगटेनही तोतेमांसिद्धांतनावाणीनो शोवांक ॥ ७ ॥

व्रतानि चीर्णानि तपोपि तप्तं कृता प्रयत्नेन च पिंडशुद्धिः ॥ अ
भूत्फलं यत्तुनं निन्हवाना मसद्ग्रहस्यैव हि सोपराधः ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जोपंचमहाव्रतपाढ्यां उग्रतपकीर्था उग्रमेंकरी बेतालोसदोपरहित अहा
रलीधो तेमठतापणजेनिन्हवादिक् मुक्तीरूपफलनपास्याते अपराधसर्व कदाग्रहनुंजढे

विषयादिकनेओलखीने तत्वपीलोकनास्वरूपनेजाणें ॥३९॥ तेअपूर्वअनुभवथी अ
नेज्ञाननाथानंदमयविनोदथी महाज्योतिवंतथायअनेतेनापापज्ञानेकरिबलोजाय ॥४०॥

तेजोलेइयाविवृद्धिया पर्यायकर्मवृद्धितः ॥ जाषिता जगवत्या
दौ सेठंजुतस्य जायते ॥४१॥ विषमेपि समेद्दीयः स ज्ञानी स च
पंथितः ॥ जीवन्मुक्तः स्थिरं ब्रह्म तद्याचोक्तं परैरपि ॥ ४२ ॥

अर्थ ॥ दीहापर्यायनीवृद्धिथी ज्ञातसुखनीवृद्धिथायते एमजगवतीआदेवेइने स
त्रोमांकसुठे तेएवाप्राणीनेप्रगटथाय ॥४१॥ विषमनेविषेजे समजावेजुए तेवाज्ञानीने
पंथितकहिये वली जीवन्मुक्त अनेस्थिर तथाब्रह्मपणतेनेजकहिये ॥ ४२ ॥

विद्याविनयसंपन्ने ब्राह्मणे गवि हस्तिनि ॥ शुनि चैव श्वपाके च
पंथिताः समदर्शिनः ॥ ४३ ॥ इहैव तौर्जितः सर्गो येषां साम्ये
स्थित मनः ॥ निर्दोषं हि समं ब्रह्म तस्मात् ब्रह्मणि ते स्थिताः ॥४४॥

अर्थ ॥ तेमजपरदर्शिनियेपणकसुठेके हेअर्जुन विद्याविनयसहितजे ब्राह्मण जे
गाय हाथी कुतरु चंडाल एसवेनेसमदृष्टियेजुएने तेनेपंडितकहिये ॥ ४३ ॥ एहवा
जीवेइहांबिठेयकेज जगतसृष्टिनेजीतिलइने तेजुमनसमतापान्यु तेनिदोषिपयोसम्यक्
जेआत्मस्वरूप तेनिदोषते तेनेपान्योतेब्रह्मज्ञानेरह्यो एमजाणवुं ॥ ४४ ॥

न प्रहण्येत्प्रियं प्राप्य नोधिजे त्प्राप्य चाप्रियं ॥ स्थिरबुद्धिर
संमूढे ब्रह्मविद्ब्रह्मणि स्थितः ॥ ४५ ॥ अर्वाग् दशायां दोषाय
वैषम्ये सम्यदर्शनं ॥ निरपेक्षं मुनीनां तु रागद्वेषद्वयाय तत् ॥४६॥

अर्थ ॥ जेरुहुंमलेद्वर्षनकरे अनेखुंमुप्रासथये शोकनधरे तेस्थिरबुद्धिवालो चतुरप्रा
णी ब्रह्मनोजाणते ब्रह्मज्ञानेरह्योने एमजाणवुं ॥४५॥ हेउलीदशावालांने तोजेविषमने
विषे समपणेजोवुं तेदोषतुंकारणते अनेजेनिरापेक्षीमुनि तेनेतोविषमने समपणेजो
वुं तेरागद्वेषनोद्वय करनारथायते ॥ ४६ ॥

रागद्वेषद्वयादेति ज्ञानी विषयशून्यतां ॥ विद्यते त्रिद्यते वा यं
हन्यते वा न जातुचित् ॥ ४७ ॥ अनुस्मरतिनातीतं नैव कांक्षत्य
नागतं ॥ श्रुतिोष्णसुखदुःखेषु समो मानापमानयोः ॥ ४८ ॥

अर्थ ॥ रागद्वेषनाद्वयथी ज्ञानीमुनि विषयनीशून्यतापणाने पामेने तेनेकोइनेदी

अर्थ ॥ जेमकाचाघडामां पाणीजरवाथी घडानो तेमजपाणीनोनाशथायडे तेमज
कदाग्रहीमाणसने शास्त्र सीखवतांशास्त्रनो तेमजतेपोतानोबनेनोविनाशथायडे ॥ १४

असद्ग्रहग्रस्तमते प्रदत्ते हितोपदेशं खलु यो विमूढः ॥ शुनी
शरीरि स महोपकारी कस्तूरिकालेपनमादधाति ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ जेमविषायेंजखुंमुखवेरवी कुतरीनेउपकारकरवा कस्तूरीनोजेपकरे तेमूर्खजा
एवो तेमकदाग्रहीप्राणीने उपकारकरवाने हितउपदेशआपेते पणमूर्खजाएवो ॥ १५ ॥

कष्टेन लब्धं विशदगमार्थं ददाति यो ऽसद्ग्रहदूषितायाः स
खिद्यतेयत्नशतोपनीतं बीजं वपन्नूपरञ्जुमिदेशे ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेमघणाउद्यमे अनाजनाबीज जेगांकरी उखरजमीनमांवावे तेआग
लजतांसदाय खेदपामेडे तेम पंडितप्राणी गुरुनोविनयकरी कष्टेंकरीनिर्मल आगमसि
द्धान्ताअर्थने पान्योहोय तेजो कदाग्रहेंकरी दुषीतप्राणीने तेहनो अर्थ शीखववानो
उद्योगकरे तोतेथी अंतखेद पामेडे ॥ १६ ॥

शृणोति शास्त्राणि गुरोस्तदाज्ञां करोति नासद्ग्रहवान् कदा
चित् ॥ विवेचकत्वं मनुते च सारग्राही ज्ञुवि स्वस्य च चालनीवत् ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जोगुरुपासेथीशास्त्रसांजजे तोपणकदाग्रहीजेहोय ते कोशकारें ते गुरुनी
आज्ञानमाने ते पोतानीमजे पोतानेएदुंमाने जेदुंज सर्वपदार्थनी बराबरवेचणक
रुंजे पणतेतोजेम पृथ्वीमां चालणीमांथी चारीनेसारजुतवस्तु काहाडीजेइने बाकी
असार धान्यरहेडे तेदुं ते ग्राहीडे ॥ १७ ॥

दंजाय चातुर्यं मधीयशास्त्र प्रतारणाय प्रतिज्ञापदुलं ॥ ग
र्वाय धीरलमहोगुणाना मसद्ग्रहस्ते विपरीतसृष्टिः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ माटे अहोइतिआश्चर्यं विधात्रायें कदाग्रहीमाणसमां विपरीतशुणसृज्या
डे जेवादेवतेवीपात्री अनेमेघजलसर्पनामुखमां जेमविषतुल्यथयीजायडे एकेवतने
विधात्रायें खरीपाडीडे केमके जे कदाग्रहीनी चतुराइतेकपटनेअर्थेथाय अने शास्त्र
जणुं ते मदनेअर्थेथयुं तथा बुद्धिमाहापण अने उपदेशतेजोकेने उगवानासाधन
नेअर्थेथयुंअने धैर्यपणु तेगर्वकरवानेअर्थेथयुं ॥ १८ ॥

असद्ग्रहस्थेन समं समंता त्सौहार्दं नृदुःखं भवति तादृगु ॥
उपैति यादृक्कदलीकुट्टकं स्फुटं त्रुटकं टककोटिकीर्णां ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ बलीजेअध्यात्मजावने देखतोथको पूर्णजावने पांमेलो अध्यात्मनी उकुवा
इने जागवतोथको अन्यपदार्थने नयीजोतो ॥ ५५ ॥ एउपरकह्यो तेउत्कृष्टज्ञानयोगडेए
अध्यात्मग्रंथनेविषे बंधमोक्षपण जगवंतेनिश्च आचारांगनालोकेस्तार अध्यायने कसुंटे

उपयोगैकसारत्वात् दाश्वसंमोहबोधनः ॥ मोक्षाप्ते युज्यते चैव
तथाचोक्तं परैरपि ॥ ५७ ॥ तपस्विभ्योधिको योगी ज्ञानिभ्यो प्य
धिकोमतः ॥ कर्मिभ्यश्चाधिको योगी तस्माद्योगी जवाजुन ॥ ५८ ॥

अर्थ ॥ मोक्षप्राप्तनेविषे उपरकहेजोज्ञानयोग घटेने केमके शीघ्रपणे ज्ञानजा
गृत एहवोउपयोगजमात्र एकसारने अनेअन्यदर्शनीएपण, एमजकसुंटे ॥ ५७ ॥
तपसीधी योगीअधिकने ज्ञानीधी अने राजाधीपण योगीनेमोटोकह्योने तेमाटे
श्रीकृष्णे अजरुनेकसुंटेके हेअर्जुन तुमेपणयोगीथायो ॥ ५८ ॥

समाप्तिरिद्व्यक्त मालिनः परमात्मनि ॥ अज्ञेदोपासनारूप
स्ततः श्रेष्ठतरोद्दयं ॥ ५९ ॥ उपासना जागवती सर्वेभ्योपि ग
रीयसी ॥ महापापक्षयकरी तथा चोक्तं परैरपि ॥ ६० ॥

अर्थ ॥ माटेइहां आत्मानिसमाप्तिप्रगटेने आत्मा तथा परमात्माए वेठनेविषे
अज्ञेदपणे सेवनरूपजेयोग तेजघणोजश्रेष्ठने ॥ ५९ ॥ माटेसर्वथीमोटी अनेमोटा
पापनेटालेएवीप्रचुनीसेवाडे अनेपरदर्शनीयेपण एवुंजकसुंटे ॥ ६० ॥

योगिनामपि सर्वेषां सज्जतेनांतरात्मना ॥ श्रद्धावान् जजते यो
मां स मे युक्ततमोमतः ॥ ६१ ॥ उपास्ते ज्ञानवान् देवं यो निरंज
नमध्वयं ॥ स तु तन्मयतां याति ध्याननिर्धूतकल्मषः ॥ ६२ ॥

अर्थ ॥ सर्वयोगीमांपण अंतरआत्माये जल्योएवो श्रद्धावंतप्राणी तोतेहनेकहि
येजेमुजनेसेवे तेमुजसंरखोपुरुषोमथाय एमश्रीकृष्णअर्जुननेकहेने ॥ ६१ ॥ ज्ञानवंत
निरंजन अने अविनाशीदेवजाणीने जेपुरुषमनेसेवेने तेतन्मयिपणेथायने अनेजे
योमहाराध्यानधी पापबालीनाख्याने हेअर्जुन तेपुरुषमाहरारूपथायने ॥ ६२ ॥

विशेषमध्यजातानो यः कुग्रहविवर्जितः ॥ सर्वज्ञः सेवते सोपि
सामान्यं योगमास्थितः ॥ ६३ ॥ सर्वज्ञो मुख्य एकस्तु प्रतिप
त्तिश्च यावता ॥ सर्वेपि ते तमापन्ना मुख्यं सामान्यता बुधाः ॥ ६४ ॥

द्विचकीयोगप्रसिद्धरीते प्रगटे ॥ १ ॥ तेयोगनावेनेद्वे एककर्मयोग अनेबीजोज्ञान
योग तेमांकर्मयोगते आवश्यकादिकजे क्रियाकरवीतेरूपकह्यो ॥ २ ॥

शारीरस्पंदकर्मात्मा यदयं पुण्यलक्षणं ॥ कर्मातनोति सञ्जे
गा त्कर्मयोगस्ततः स्मृतः ॥ ३ ॥ आवश्यकादिरागेण वात्स
ल्याद्भगवज्जिरां प्राप्नोति स्वर्गसौख्यानि न याति परमं पदं ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ शरीरचेष्टारूप तेकर्मात्माकहियें एयोगपुण्यरूपते तेरुडानोगथकी कर्म
नेविस्तारेते तेमाटेएनेकर्मयोगकहियें ॥ ३ ॥ आवश्यकादिकक्रियानेरागे तथाजिन
वाणीने विजासेंकरिने स्वर्गनासुखनेपामे पणएयोगेंमुक्तिपदनेनपामे ॥ ४ ॥

ज्ञानयोगस्तपः शुद्ध मात्सरत्येकलक्षणं ॥ इन्द्रियाद्यौन्मनीजा
वात्समोक्तसुखसाधकः ॥ ५ ॥ न परप्रतिबंधोस्मिन्नल्पोप्येका
त्मवेदनात् ॥ शुचं कर्मापि नैवात्र व्याहृतेपायोपजायते ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बीजोज्ञानयोगतेहनेकहियें जेतपष्टुद्विपणे आत्मानेविपेरतिपामे तेएक
लक्षण अने इन्द्रियोनाविपयथीदूरदेवुं तेबीजुंएवाज्जरोपुक्तजेयोग तेनेपामेलोपुरुष
तेमोक्तसुखनेसाधे ॥ ५ ॥ एकआत्मज्ञानयोगना ज्ञानमां बीजोप्रतिबंधनथी अने
जेकर्मथीमोक्तमांजतां वारलागे तेज्जकर्मपणनथी ॥ ६ ॥

नह्यप्रमत्तसाधूनां क्रियाप्यावश्यकादिका ॥ नियता ध्यानशु
द्धता धदन्यैरप्यदः स्मृतं ॥ ७ ॥ यस्त्वात्मरतिरेव स्यादात्मतृ
प्तश्च मानवः ॥ आत्मन्येव च संतुष्टस्तस्य कार्यं न विद्यते ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अप्रमत्तसाधुने आवश्यकप्रमुखजेक्रिया तेनोपण करवानेविपे प्रतिबंधन
थी केमकेतेनेध्यानरूपष्टुद्विने माटे ॥ ७ ॥ वलीअन्यदर्शनमां पण श्रीरुसकहेते
के हेअर्जुन जेआत्मसुखमांनृसते तेनेआत्मानेविपेज रतिने अनेसंतोपते जेआत्म
सुखमां संतुष्टतेएहवोजीव तेहनेकोऽपणकर्तव्यनथी ॥ ८ ॥

नैव तस्य कृतेनार्थो नाकृते नेह कश्च नाना चास्य सर्वचूतेषु कश्चि
दर्थव्यपाश्रयः ॥ ९ ॥ अवकाशो निषिद्धोस्मिन्नरत्यानंदयोर
पि ॥ ध्यानावष्टंभतः कास्तु तत्क्रियाणां विकल्पनं ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेप्राणीनेकार्यकरवे अर्थनथी तेमजनकरवाथी खोटपणनथी तेहनेसर्व

विशेषस्यापरिज्ञानाद् युक्तीनां जातिवादिनः ॥ प्रायोविरोधतः
श्वेव फलाज्ञेदाच्च जावतः ॥ ७१ ॥ अविद्या क्लेशकर्मादि यतश्च
जवकारणं ॥ ततः प्रधानमेवैत त्संज्ञाज्ञेदमुपागतं ॥ ७२ ॥

अर्थ ॥ केमकेजे विशेषनेनहिजाण्याथी उक्तिपुक्तीनाजातिवचनथी अने प्रायेवि
रोधथकी जावथीफलनोअज्ञेदने एहेतुमाटे ॥ ७१ ॥ जेअविद्या क्लेशअने कर्मइत्यादिकजे
संसारनाकारणप्रगटे तेकेटलाएक दर्शनीओज्जुदाजूदाकहेने एटलेकोइअविद्या कोइ
क्लेश कोइकर्मएमसंज्ञायें करीजेदकहेने पणएत्रणेप्रधानपणे एकजने ॥ ७२ ॥

यस्यापि यो परोज्ञेद श्चित्रोपाधिस्तथा तथा ॥ गीयतेऽतीतहेतु
न्यो धीमतां सोप्यपार्थकः ॥ ७३ ॥ ततःस्थानप्रयासोय यत्
ज्ञेदनिरूपणं ॥ सामान्यमनुमानस्य यतश्च विषयोगतः ॥ ७४ ॥

अर्थ ॥ एअविद्यादिकत्रणतावली बीजाज्ञेद कल्पनायेअनेकथायने तेथीअनेकप्र
कारनी उपाधिनीपजे तेमतेमजाणियेजेहेतुनोअजावथायने पणतेठपाधिजेद पंठि
तनेनिरथकेने एमजाणवुं ॥ ७३ ॥ तेथीआस्थाननोजेप्रयास तेजेदनुनिरूपणकर
वाने अनुमाननोविषय तेसामान्यजाणवो केमके ज्याअनुमान प्रमाणकरियें आसा
मान्यपणे उपयोगीहोयतेवारें अनुमानविषयनो अजावथाय ॥ ७४ ॥

संक्षिप्तरुचिजिज्ञासो विशेषान्न बलं बलं ॥ चारिसंजीविनीचा
र ज्ञातादत्रोपयुज्यते ॥ ७५ ॥ जिज्ञासापि सतां न्याय्या यत्प
रेपि वदंत्यदः ॥ जिज्ञासुरपि योगस्य शब्दब्रह्मातिवर्तते ॥ ७६ ॥

अर्थ ॥ जेम संजीविनीनामाचारोजे घासबुटीतेने ओलखनारी एकमोटीस्त्रीयें ते
बुटीनेयोगें बीजीनानीस्त्रीनाजतरने पणुअवस्थामाथी पुरुषबनाव्योतेम सहेपरुची
वालो विशेषबलवानकेवारेंकेवाथ जेवारेंतेनीप्रीति साचेसाचीहोय तेवारेंकहेवाच प
णसाचीप्रीतीविनातुं विशेषबलतेबलमानगणाय ॥ ७५ ॥ माटे एत्रणजेकामादियोगते
नेविषे सत्पुरुषेजाणपणुराखवुं उचितने परदर्शनीतुं केवुंपणएवुंजने हेअनुंन जे
पुषज्ञानयोगनेजाणवाइने तेपुरुषपरमात्मानि दिशानेपामेने ॥ ७६ ॥

आतो जिज्ञासुरर्थार्थी ज्ञानी चेति चतुर्विधाः ॥ उपासकास्त्रयस्त
त्र धन्या वस्तुविशेषतः ॥ ७७ ॥ ज्ञानी तु शांतविक्षेपो नित्यज
किर्विशिष्यते ॥ अत्यासन्नो ह्यसौ नर्तु रंतरात्मा सदाशयः ॥ ७८ ॥

लपाथ माटेजेप्राणीमननेविषयधीवालवामां उजमाजरहे तेमहामति धालाजाणवा
 ॥ १४ ॥ जेमएकशेतनोपुत्र देशांतरगयो तेनाघरनीसामेना एकवृक्षुपर एकनूतरे
 तो हतोतेबलपामि पुत्रनोरूपधारणकरी तेनीघरनी बायडीसाथेलागुपड्यो एम
 करतांतेशेतनोदीकरो पोतानेघरेंआव्यो तेवारेंघरमां लडाइवालवाजागी पढेराजदर
 बारें इनसाफनेवास्तेगया तिहांथी नूतनेघरमांथी काढवालुंठुं पणतेनूतनिकळ्यो
 नही नेकेवालाग्योकेहुं जवानोनथी दुपणपुत्रहुं एवातसांजलोवडुने लाजलागी ठे
 सेशेतनूतने वैरीसाथें शुद्धकरवानोकामजलाव्यो अनेवडुने घरनोधंघोजलाव्यो ए
 रीतेंअनाचारटाळ्यो अनेवडुनेराखी तेममुनीधेंपण संयमनायोगें आत्मानेराखवो

या निश्चयैकलीनानां क्रिया नातिप्रयोजना ॥ व्यवहारदशास्था
 नां ता एवातिगुणावहाः ॥ १९ ॥ कर्मणोपि हि शुद्धस्य श्रद्धामेधा
 दियोगतः ॥ अद्धतं मुक्तिहेतुलं ज्ञानयोगानतिक्रमात् ॥ २० ॥

अर्थ ॥ जेतुंमननिश्चयमां लीनठे तेनेक्रियातुं प्रयोजननथी व्यवहारदशावाजा
 ने क्रियाते अतिगुणकारीठे ॥ १९ ॥ शुजकर्मधीअने श्रद्धाबुद्धिनायोगधी अखंडप
 णो जोज्ञानयोगने उलंघेनहीतो तेहनेमुक्तिनोहेतु प्रगटथाथ ॥ २० ॥

अन्यासे सत्क्रियापेक्षा योगिनां चित्तशुद्धये ॥ ज्ञानपाके शमस्यै
 व यत्परै रप्यदः स्मृतं ॥ २१ ॥ आरुरुद्दो मुनेर्योगं कर्मकारण मु
 च्यते ॥ योगारूढस्य तस्यैव शमः कारण मुच्यते ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ जेरुहीक्रियानीअपेक्षायें अन्यासकरेठेते योगीश्वरने चित्तशुद्धिनेअर्थें ज्ञान
 परिपक्करवाने उपशमकथुंठे एमअन्यदर्शनीठ पणकहेठे ॥ २१ ॥ हेअर्जुन योग
 पामवानेइहताजेयोगीठे तेहनेकर्मतो एककारणठे जेवारेंसर्व संकल्पशमिजाय तेवा
 रेंतेनेज्ञानयोगी कहियें तेमाटेज्ञानारूढने समतातेजकारणठे ॥ २२ ॥

यदा हि नैंदियार्थेषु न कर्मस्वनुषज्यते ॥ सर्वसंकल्पसंन्यासी
 योगारूढ स्तदोच्यते ॥ २३ ॥ ज्ञानं क्रियाविहीनं न क्रिया वा
 ज्ञानवर्जिता ॥ गुणप्रधानजावेन दशाज्ञेदः किलैनयोः ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ जेवारेंविषयधीविरमें कर्मनेविषे संलग्नथाय जेवारेंसर्व संकल्पशमीजा
 य तेवारेंतेहने योगारूढकहियें ॥ २३ ॥ क्रियाविना ज्ञाननथी अनेज्ञानविना क्रि
 यानथी एबेमांक्रियातेगौणठेअनेज्ञानतेमुख्यठे एवोएबेनो दिशीजेदकह्योठे ॥ २४ ॥

स्थिरमध्यवसानं यत्तद्व्यानं चित्तमस्थिरं ॥ जावना वा ध्यनुप्रे
हा चिता वा तत्रिधा मतां ॥ १ ॥ मुहूर्त्ततीर्त्तवेद्व्यान मकार्थे मन
सः स्थितिः ॥ बह्वर्थसंक्रमे दीर्घाप्यङ्घ्रिना ध्यानसततिः ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेचित्तचपलते पणतेचित्तनेजेस्थिरपणे चित्तनाअध्यवसायने प्रगटकरेतेवा
रें तेनेध्यानयोगीकदियें एकजावना बीजाधनुप्रेहा अनेत्रोजो चिंतानुध्यानएत्रणप्र
कारें चित्तचपलथायते ॥ १ ॥ अंतमुहूर्त्तध्यानहोय पणजिहां एकठामें एकअर्थनेवि
षे घणाअर्थनुं संक्रमणथाय एवीमननी स्थितिहोय तिहाध्याननी अविच्छिन्नदीर्घप
णे परंपराथाय तिहाकांइअंतमुहूर्त्तनो नियमनथी ॥ ३ ॥

आर्त्त रौडच धर्मं च शुद्धं चेति चतुर्विधं ॥ तत्स्याद्भेदाविद् द्वौ
द्वौ कारणं नवमोक्षयोः ॥ ३ ॥ शब्दादीनामनिष्ठानां वियोगा
संप्रयोगयोः ॥ चिंतनं वेदनायाश्च व्याकुलत्वमुपेयुषः ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आर्त्तरौडधर्मनेशुद्ध एचारध्याननाचेदते तेमध्येप्रथमनाबेध्यानते संसा
रनाकारणीकते अने पाठलाबेध्यानते मुक्तीनाकारणवाचीते ॥ ३ ॥ तसांप्रथम
आर्त्तध्यानना चारचेदकहेते प्रथमअनिष्टजेशब्दादिक तेनोवियोगवाते केरखेअनि
ष्टनोसंयोगवने तेमअनिष्टमलेजे पीडाथायतेतुं चिंतनकरेतेथीव्याकुलथाय ॥ ४ ॥

इष्टानां प्रणिधानं च संप्रयोगवियोगयोः ॥ निदानचिंतनं पाप
मार्त्तमिदं चतुर्विधं ॥ ५ ॥ कापोतनीलकृष्णानां लेश्यानामत्र
संभवः ॥ अनतिक्लिष्टजावानां कर्मणां परिणामतः ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बीजोचेद इष्टनुंचिंतनकरे एटलेरखेइष्टवस्तुना संयोगनोवियोगथइजाय
त्रीजनियाणाकरे चोधुरोगनाअौषधीचिंताकरे एचारआर्त्तध्याननाप्रकारते ॥ ५ ॥
एमथे कापोत नील कृष्ण एत्रणलेश्यानोसंभवते केमके जेसाअतिक्लिष्टजावानानथी
कोइककर्मनीपरिणतीना परिणामेकरी एत्रणलेश्यानोसंभवते ॥ ६ ॥

क्रंदनं रुदनं प्रोच्चैः शोचनं परिदेवनं ॥ तापनं लुंचनं चेति लि
गान्धस्य विडुर्बुधाः ॥ ७ ॥ मोघं निदन्निजं कृत्यं प्रशोसम् परं
संपदं ॥ विस्मितः प्रार्थयन्नताः प्रसक्तश्चैव दुर्जनः ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बकोरकरवो उंचेस्वरेरडतुं शोचनाकरवी नामदस्वरेरडतुं मारतुमाथाना

बंधनपणनथी ॥३१॥ संसारिकक्रियानोजो आचारबे तोपणज्ञानीने शुक्तिजावनी हा
पणनथी केमकेसंकल्पथीबंधनबे एवुंअन्यदर्शनवालातुंपणकेबुंढेतेजुओआगलकहेबे

कर्मण्यकर्म यः पश्ये दकर्मणि च कर्म यः ॥ स बुद्धिमान्मनुष्ये
षु-स युक्तः कृतकर्मकृत् ॥३३॥ कर्मण्य कर्मवा कर्म कर्मण्य
स्मिन्नृचे अपि ॥ नोचे वा जंगवैचित्र्या दकर्मण्यपि नो मते ॥३४॥

अर्थ ॥ जेकर्मनेविसर्जे अकर्मपणुदेखेबे अनेकर्मनथीकरतो अनेजाणेबे जेंदुंकरं
बुं तेनेमाणसमा बुद्धिवंतकहिये तेकरवापणानाकर्मने अकरवापणुदेखेबे ते पोतेपोता
नेस्वरूपेबे एमषणीजंगजाल प्रगटेबे ॥ ३३ ॥ निःकर्ममार्गनेविषे नहीमान्युं तेअकर
रबुंयुं अने अकरवापणेजेकरेबे तेनाबेजांगेबे एमकरवानाविचित्र जांगेबे ॥३४॥

कर्म नैःकर्मवैषम्य मुदासीनो विभावयन् ॥ ज्ञानी न लिप्यते जोगैः
पद्मपत्रमिवांजसा ॥ ३५ ॥ पापाकरणमात्राद्दि न मौनं विचिकि
त्सया ॥ अनन्यपरमात्मा स्यात् ज्ञानयोगी जवेन्मुनिः ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ उदासीजाववालो विचित्रपणैकर्मनुं विषमपणुचिंतवे जेमकमजपत्रजल
मालेपातुनथी तेमज्ञानीपुरुष जोगमालेपातोनथी ॥ ३५ ॥ पापनकरवाथी कांडमुनि
पणुआवतुनथी संशयरहितपणे पोतेजज्ञानयोगमय परमात्माथाय तेनेमुनिकहिये
विषयेषु न रागी वा द्वेषीवा मौनमश्नुते ॥ समं रूपं विदंस्तेषु
ज्ञानयोगी नलिप्यते ॥३७॥ सतलचितयायस्या निसमन्वा
गता इमे ॥ आत्मवान् ज्ञानवान्वेद धर्मब्रह्ममयोहि सः ॥३८॥

अर्थ ॥ विषयनेविषे जेनेरागनथी तेमदेषपणनथी तेनेमुनिकहिये मथ्यस्थपणे
रूपादिकनेजाणतो जेज्ञानीयोगीतेने जेपलागतोनथी ॥ ३७ ॥ जेपोतखनीओलखा
एवढे समताधारणकीथी तेनेज आत्मानिओलखाएणइ अनेतेजज्ञानी तथातेजध
र्ममय तथाब्रह्ममयकेहेवाय ॥ ३८ ॥

वैषम्यबीजमज्ञानं निघ्नंति ज्ञानयोगिनः ॥ विषयांस्ते परिज्ञाय
लोकं जानंति तत्ततः ॥३९॥ इतश्चापूर्वविज्ञाना च्छिदानंदविनोद
तः ॥ ज्योतिष्मंतो ज्वल्येते ज्ञाननिधूतकल्मषाः ॥ ४० ॥

अर्थ ॥ संसारनुंविषमबीज जेअज्ञानबे तेबीजनेज्ञानयोगीबालीनाखेबे तथा

अर्थ ॥ एप्रार्ये घणादोषतुंकारणने नानाप्रकारना जीवनेमारवाना दोषेंकरी हिं सादिकमां प्रवृत्तिथाय पापकरीने खुशबकीपणुंमाने ॥ १५ ॥ निर्दयपणुं पश्चात्ता पपणुं परआपदायें राजीपणुं अनेमहाविषयीपणुं एचिन्हेकरी एध्याननरकना दुःख नोआपनारोते माटेएध्यानने गंडवो ॥ १६ ॥

अप्रशस्ते इमे ध्याने झरंते चिरसंस्तुते ॥ प्रशस्तं तु कृताच्या सो ध्यानमारोढुमर्हति ॥ १७ ॥ जावनादेशकाले च स्वासत्तालं बनक्रमात् ॥ ध्यातव्यध्यानानुप्रेक्षा लेश्यालिंगफलानि च ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ एवांएवेध्यानते महानिर्बलने एनोधणो परिचयकरियें तोतेथीकमवा विपाकप्रगटे माटेडाहापुरुषें अन्यासकरतां उज्वलाध्याने चढवोयोग्यते ॥ १७ ॥ हवेधर्मध्यानकहेते देशकालजोशने शुजनावनाकरवी पोतानीत्तचाना आलंबनना क्रमशी ध्येय ध्याता अनेध्याननी अनुप्रेक्षातें शुजलेध्याना चिन्हतुंफलते ॥ १८ ॥

ज्ञात्वा धर्मं ततोध्याये चतस्र स्तत्र जावनाः ॥ ज्ञानदर्शनचारि त्र वैराग्याख्याः प्रकीर्तिताः ॥ १९ ॥ निश्चलत्वमसंमोहो निर्जरा पूर्वकर्मणां ॥ संगशंसा जयोद्धेदः फलान्यासां यथाक्रमात् ॥ २० ॥

अर्थ ॥ धर्मेनेजाणीपळे ज्ञानजावना दर्शनजावना चारित्रजावना अने वैराग्य जावना एचारजावनाने धर्मजाणी ध्याववी ॥ १९ ॥ तेमां ज्ञानजावनाथी निश्चलपणुंथाय अनेदर्शनजावनाथी असूढपणुंथाय वलीचारित्रजावनाथी पूर्वकर्म नीनिर्जराथाय अने वैराग्यजावनाथी स्त्रियादिकनोसंग तथा पुजलनीइहा अनेनच तेनोउद्धेदथाय एरीतेंएचारजावनाना फलजाणवा ॥ २० ॥

स्थिरचित्तः किलैताभि र्योति ध्यानस्य योग्यतां ॥ योग्यतैव हि नान्यस्य तथाचोक्तं परैरपि ॥ २१ ॥ चंचलं हि मनः कृष्ण प्रमा थि बलवत् दृढं ॥ तस्याहं निग्रहं मन्ये वायोरिव सुदुष्करं ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ एजावनामां जेतुंचित्तस्थिरहोय तेनेध्यानमांस्थिरतारहे माटेतेप्राणी ध्याननी योग्यतापामे पणबीजोकोशनामे तेंमजपरदर्शनसांपणकसुंते तेकहेते ॥ २१ ॥ अर्जुनपुढेते हेकृष्ण मनतोचंचलते अनेशत्रुना सैन्यसरखुंदढे तेमनना निग्रहदुंशीरितेकरुं केमके पवननीपेतेमनडुष्कर अनेअग्राहते ॥ २२ ॥

शकेनही कोइनेहीशकेनही कोइहणीशकेनही केमके तेपोतानो आत्माआत्मस्वरूपे
मानेने॥४॥केमकेतेज्ञानीपुरुष गइवस्तुनेसंजारेनही अनेअनागतवस्तुनेइहेनही शी
तअने उभतथासुख अनेइसख वलीमानअनेअपमान एसर्वने समपणेमानेने॥४॥

जितेंजियो जितक्रोधो मानमायानुपद्रुतः ॥ लोचसंस्पर्शरहितो
वेदखेदविवाजितः ॥ ४९ ॥ संनिरुध्यात्मनात्मानं स्थितः स्वक
तकर्मजित् ॥ हठप्रयत्नोपरतः सहजाचारसेवनात् ॥ ५० ॥

अर्थ॥जेक्रोधरहित तथा मानमायानाउपडवे रहित अने लोचनस्पर्शरहित वेदो
वरहित खेदरहितजेहोय तेनेजितेंइकहिये ॥ ४९ ॥ तेआत्माएकरी आत्मानेरो
धीरहो पोतानाकसा कर्मनेजेवतो कदाग्रहथीविरम्यो स्वजाविकथाचारने सेवतो॥५०

लोकसंज्ञाविनिर्मुक्तो मिथ्याचारप्रपंचहत् ॥ उल्लसत्कर्मक
स्थानः परेण परमाश्रितः ॥ ५१ ॥ श्रद्धावानाज्ञया युक्तः श
स्त्रातीतोद्दरास्त्रवान्॥गतो दृष्टेषु निर्वेद मनिन्दुत पराक्रमः॥५२॥

अर्थ ॥ लोकसंज्ञाथी मुकाणो मिथ्यात्वआचारनोटाजनार योगस्थानके उल्लसि
तयथोडे एवोजेउत्कृष्टजावे आत्मानोआश्रितयथोडे ॥ ५१ ॥ तथाश्रद्धावंत आज्ञा
युक्त अने मागअभ्यवसायरूपजे शस्त्र तेथीवेगलोरहेलो अनेबाह्यशस्त्रधीरहित
वेखइतापदार्थनेविषे वैराग्यवान बली बलवीर्यनेअणगोपवनार ॥ ५२ ॥

निह्निप्तदंभो ध्यानाग्नि दग्धपापेधनव्रजः ॥ प्रतिस्त्रोतानुगलेन
लोकोत्तरचरित्रजित् ॥ ५३ ॥ लब्धान्कामान्बहिः कुर्वे न्नकुर्वे
न्बहुरुपतां॥स्फारीकुर्वन् परं चक्षु रपरं च निमोलयन् ॥ ५४ ॥

अर्थ ॥ अने त्रणदंडरहित जेणे ध्यानरूपअग्नीएकरी पापरूपकांष्टनासमूहने वा
बोडे जे सामेप्रवाहे चालवेकरीने लोकोत्तरचरित्रनो धरनार ॥ ५३ ॥ तथा विषय
सुखपामीने तेसुखदूरकरनार तथा मायाकपट अनेक्रोधादिकने अणकरतोषको
तेज्ञानचक्षुने त्रिकसरकरतो अज्ञानरूप चक्षुने बंधकरतोषको ॥ ५४ ॥

पश्यन्नंतर्गतान् जावान् पूर्णजावमुपागतः ॥ भुंजानोध्यात्मसा
स्त्राज्य मवशिष्टं नपश्यति ॥५५॥ श्रेष्ठोहि ज्ञानयोगोय माध्यात्म
न्येव यज्जगौ ॥ बंधप्रमोहं जगवान् लोकसारे सुनिश्चितं ॥ ५६ ॥

वाचना चैव पृष्ठा च परावृत्त्यनुचितं ॥ क्रिया चालंबनानीह स
धर्मावश्यकानि च ॥ ३१ ॥ आरोहति दृढप्रव्या लंबनोविषसं
पदं ॥ तथा रोहति स ध्यानं सूत्राद्यालंबनाश्रितः ॥ ३२ ॥

अर्थ ॥ वाचना पृष्ठना परावर्तना अनेअनुप्रेक्षा एधर्मना आलंबन इहांकदा ते
अवश्यकरीणते ॥ ३१ ॥ जेप्राणी खरीवस्तुनो आलंबकळे तेप्राणी कठणतेकापोप
एजेमचडे तेमजेजैनसूत्रादिकनो जेआलंबकळे तेप्राणी रुढेध्यानेपण चढे ॥ ३२ ॥

आलंबनादरोहूत प्रत्यूढ्दययोगतः ॥ ध्यानाद्यारोहणश्रंशो
योगिनां नोपजायते ॥ ३३ ॥ मनोरोधादिको ध्यानप्रतिपत्ति
क्रमां जिने ॥ शेषेषु तु यथायोग समाधानं प्रकीर्तितं ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ आलंबनना आदरथी प्रगटघोजे विघ्ननोहय तेनायोगथी ध्यानरूपपर्वत
उपरचढतां योगीश्वरने प्रष्टपणं यतुंनथी ॥ ३३ ॥ योगिनरोधध्यानतो केवलीनेढे मन
रोधकरण इत्यादि अनुक्रमं जिनमतमांढे बाकी बीजादर्शनमांतो जेम नजरमांअवे
तेमयोगजुंसमाधानकसुंढे ॥ ३४ ॥

आज्ञापायविपाकानां संस्थानस्य च चिंतनात् ॥ धर्मध्यानोपयु
क्तानां ध्यातव्यं स्याच्चतुर्विधं ॥ ३५ ॥ नयजंगप्रमाणाढ्यां हेतुदाह
रणान्वितां ॥ आज्ञां ध्याये जिनेंजाणा मप्रामाण्याकलंकितां ३६

अर्थ ॥ आज्ञा अपाय विपाकअने संस्थान एचारजेदना चिंतनथकी धर्मध्यान
वालाये धर्मध्यानकरतुं ॥ ३५ ॥ सातनय सप्तजंगी चारप्रमाणसहित तथाहेतु उदा
हरणोसहित अनेअप्रमाणरूपदूषणोहितएवीजिनेश्वरनीआज्ञाध्याववीएप्रथमजेद

रागद्वेषकषायादि पीडितानां जनुष्मतां ॥ ऐहिकामुष्मिकांस्तां
स्तां न्नानापायान्विचिंतयेत् ॥ ३७ ॥ ध्यायेत्कर्मविपाकं च तं तं यो
गानुजावजं ॥ प्रकृत्यादिचतुर्भेदं शुचाशुचविजागतः ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ जेजीव राग द्वेष कषायवडेपीडायाळे तेने आलोकने परलोकसंबंधीक
छतेबीजेपाइये चिंतवे ॥ ३७ ॥ जेयोगनाअनुजवथीयतुं अने प्रकृतिस्थिति रस
प्रवेशनाबंधथी नीपतुं एहवोजेकर्मनोविपाक तेने शुचाशुचवैद्वेषणयोभावे ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ जे विशेषने अणजाणतो ते तोपणजे कदाग्रहैरहिते अने जे सर्वज्ञने सेवे ते पण सामान्ययोगे आश्रिते ॥ ६३ ॥ सर्वप्रमाणमां एकसर्वज्ञतोमुख्ये तेहनी सेवाना करनारजेतला ते सर्वैतेहि सर्वज्ञानावावनेपामे पणसर्वज्ञमुंमुख्यपणुं पंदि तो सामान्यथकीकहे ॥ ६४ ॥

न ज्ञायते विशेषस्तु सर्वथा सर्वदर्शिभिः ॥ अतो न ते तमापन्ना विशेष्य भुवि केचन ॥ ६५ ॥ सर्वज्ञप्रतिपत्त्यंशा तुल्यता सर्वयोगिनां ॥ दूरासन्नादिभेदस्तु तन्नृत्यत्वं निहंति न ॥ ६६ ॥

अर्थ ॥ ते सर्वथाप्रकारें सर्वज्ञ सर्वदर्शीतेवहेपण विशेषतो जाणतो नथी तेथीते कोइ विशेषभूमिकाने पाम्यानथी एटले पृथ्वीमांकोइ विशेषजाणपणे सर्वज्ञपणुं पाम्यानथी ॥ ६५ ॥ सर्वज्ञपणानां जे प्रत्येक अंशे ते सर्वयोगिने सरिखावे माटे हुकडा अने वेगजापणाना जेदथी तेहनुं सेवकपणुं कांइहणातुं नथी ॥ ६६ ॥

माध्यस्थ्यमवलंब्यैव देवतातिशयस्य हि ॥ सेवा सर्वैर्बुधैरिष्टा का लातीतोपि यजगौ ॥ ६७ ॥ अन्येषामप्ययं मार्गो मुक्ताविद्या दिवादिनां ॥ अजिधानादिभेदेन तत्तरीत्या व्यवस्थितः ॥ ६८ ॥

अर्थ ॥ माध्यस्थ्यपणुं अवलंबीने एटले देवताना अतिशयनुं माध्यस्थ्यपणुं धारी ने सर्वपंभितें सेवामानीते कालथी अतीतते तोपण एमकहे ॥ ६७ ॥ बीजापणमु क्त्वादीनां अने अविद्यादिकवादी जे परदर्शनी तेनोपण आमार्गते एटले पूर्वेकह्योतेमा गीते जोपण नामादिकभेदेकरी कदापिचूदाते तोपणतत्तरीतें जोतां एकजव्यवस्थाते

मुक्तो बुद्धेर्हृश्चापि यदैश्वर्येण समन्वितः ॥ तदीश्वरः स एव स्यात् संज्ञाभेदोत्र केवलं ॥ ६९ ॥ अनादिशुद्धत्यादि योभेदो यस्य कल्प्यते ॥ तत्तंत्रानुसारेण मन्ये सोपि निरर्थकः ॥ ७० ॥

अर्थ ॥ ते अवस्थाकहीवेखावेते कोइदर्शनी मुक्तिकेहेते कोइबुद्धकहेते कोइक अर्हतकहेते कोइकएश्वर्ययुक्त एटले ईश्वरकहेते एतसर्वसर्वज्ञानीसंज्ञानाभेदते बीजुंकांइ नथी ॥ ६९ ॥ तेमजवली अनादिशुद्धईश्वरते इत्यादिकभेदजे परदर्शनीओकल्पेते तेजेवसिद्धातने अनुसारेविचारीवें तौमानवा पणनिरर्थकते इतिजावः ॥ ७० ॥

अर्थ ॥ जेसमुद्द विविधजातिनाजेरोग तेनोजेसंबंध तेरूपीमङ्ग अने काचबायेंकरी आकुलते तथा जेमांचचलता शून्यता अने गर्वतेरूपजेदोषतद्रूप महोटापर्वतते एवो नवरूपसमुद्दनेचिंतवे ॥ ४५ ॥ हवेएवासमुद्दधीतरवानोठपाय तेसमकेतरूप दृढबंधनतेजिहां अने जेनेअठारहजार सिलांगरथरूपपाटीयां जड्याते तथा तेजि हाज ज्ञानरूपचलावनार निर्यामकजेनाखवा तेशेसहितते ॥ ४६ ॥

संवरास्ताश्रवण्डिं गुप्तिगुप्तसमंततः ॥ आचारमंढपोहीता प
वादोत्सर्गचूड्यं ॥ ४७ ॥ असंख्यै ऊर्ध्वरैर्योधै ऊःप्रधृष्यं सदाशये ॥
सद्योगरूपस्तंजाग्र न्यस्ताध्यात्मसितांशुकं ॥ ४८ ॥

अर्थ ॥ बलीतेजिहाजनापाटीआनेविपेरह्याजे षिडोतेहनेसंवररूपीकीचक तडु पतेजवडेपुंखाते तथा मनोयुक्तिरूप युक्तमुकानतेमार्गवतावेते तेषेकरीतेवाहण समा चालते तथा आचाररूपमंढपेशोनतोयको बली तेवाहाणमांडत्सर्ग अने अपवादरूप बेजाततुंमालजरेलुंते ॥ ४७ ॥ जेवाहणमां शुद्धअथ्यवसायरूप घणाबलवंतमुंन टो तेराग देशादिशत्रुने डःप्रधृष्यतेएवोते तथा जलोजेयोग तेरूपकुठजेथेज तेनाउपर अथात्मरूप उज्वलसमखेंच्योतेजिहां ॥ ४८ ॥

तपोनुकूलपवनो झुतसंवेगवेगतः ॥ वैराग्यमार्गपतितं चा
रित्रं वहनं श्रिताः ॥ ४९ ॥ सद्भावनाख्यमंजूषा न्यस्तसञ्चि
तरत्नतः ॥ यथा ऽविघ्नेन गच्छति निर्वाणनगरे बुधाः ॥ ५० ॥

अर्थ ॥ तेसमधी तपस्यारूप अनुकूल पवनप्रगटघोते अने तेपवनेकरी संवेगगुण रूपवेगप्रगटघोते तेषेकरी वैराग्यमार्गमां तेवाहाणचालतुंजायते एहबुंचारित्ररूप जे वाहाणतेमांवेगयका मुनिराजोते ॥ ४९ ॥ रुढीजावनारूप मंजूषामां गुप्तपणेशुंन चिक्तरूपीरत्नस्थापुंते जेषेएवामुनिनिर्विघ्नपणे मुक्तिरूपनगरनेपामेते ॥ ५० ॥

यथा च मोहपल्लीरो लब्धव्यतिकरे सति ॥ संसारनाटकोद्भेदा
शंकापंकाविले मुहुः ॥ ५१ ॥ सजीकृतस्वीयजटे नावं डुर्बुद्धि
नामिकां ॥ श्रिते डुर्नीतिनौटुंद रूढशेषनटान्विते ॥ ५२ ॥

अर्थ ॥ एवातनीखबर चोरनोराजाजे मोहरूपिशोपल्लीपति तेनेपडी तेवारेते मोहजेचोरनोराजाते तेषेविचाबुंजे रखेनेसंसाररूपनाटकनो उद्भेदयइजाय एवी शंकारूपजेकचरो तेमांजेपाणोयको ॥ ५१ ॥ तेमोहराजा पोतानामुंनटोने तडुक

अर्थ ॥ एकदुःखी बीजो जाणवानी इहावालो त्रीजोधननोअर्थी अने चोथो ज्ञानी एचारप्रकारना हेअर्जुन मारासेवकोळे पणतेमध्ये एकधनार्थीविनाजे बीजात्रण जातना सेवकतेवस्तुतखनाजाणते माटेधन्यते वखाएवायोग्यते ॥ ४४ ॥ एत्रएने धन्यकह्यातेमां पण जेनोविद्वेषशम्योळे अने नित्यजक्तिवंत एहवोज्ञानीपुरुषजे चो थो तेमोदोजाणवो तेज्ञानीअमारीपासे अत्यंतनजीकरहेते माटेश्रेष्ठते केमकेअंतरा स्मार्येवचेंते अनेतेनाआशयनिर्मलते तेमाटे ॥ ४७ ॥

कर्मयोगविशुद्धस्तद् ज्ञाने युंजीत मानसं ॥ अज्ञश्च श्रद्धधानश्च संशयानो विनश्यति ॥ ४९ ॥ निर्जयः स्थिरनासाग्र दत्तदृष्टिः व्रतैः स्थितः ॥ सुखासनः प्रसन्नास्यो दिशश्चानवलोकयन् ॥ ५० ॥

अर्थ ॥ हेअर्जुन कर्मयोगें विशुद्धको तेप्राणी ज्ञानमांपोतातुं मनजोडेते अनेहेअर्जुन एकमूर्खबीजो अक्षरहित अनेत्रीजो संशयजरेलोमाणस एत्रणोविनाश पामेते ॥ ४९ ॥ निर्जय नाशिकानाअग्रजागनेविषे दृष्टिराखीने स्थिररहेनार तथा निरंतर व्रतमारहेनार एहवोसुखआसनेवेगो वलीप्रसन्नसुखते जेहनो अने एकदृष्टिरा खनार आहुंअवलुंनहीजोनार ॥ ५० ॥

देहमध्यशिरोग्रिव मवक्रं धारयन्बुधः ॥ दंतैरसंस्पृशन् दंतान् सुश्लिष्टाधरपल्लवः ॥ ५१ ॥ आर्त्तरीडे परित्यज्य धर्मे शुक्ले च दत्तधीः ॥ अप्रमत्तो रतो ध्याने ज्ञानयोगी भवेन्मुनिः ॥ ५२ ॥

अर्थ ॥ केड मस्तकअने कोटनेने पांसराधरतो एटजे शरीरनी चपलाइवांकाइर हित एहवोवाह्यो दांतेकरीदांतने अणफरसतो एटजे स्पर्शकरतोनथी अने जेनाहोव पल्लववेठरुडीरीतेमलेलाहोय ॥ ५१ ॥ तथा आर्त्तरीडे ध्यानठांमीने धर्मेसुक्लध्यानमांबु डिदीधीते अनेजावेंअप्रमत्तपर्ये ध्यानमारतथको एवोजेमुनि तेनेज्ञानयोगीकेहेवो

कर्मयोगं समन्यस्य ज्ञानयोगसमाहितः ॥

ध्यानयोगं समारुह्य मुक्तियोगं प्रपद्यते ॥ ५३ ॥

अर्थ ॥ तेमुनिकर्मयोगनो अच्यासकरी चढवानेउजमालथइ ज्ञानयोगरूपदोरहुं ञालीसमाधिपणे ध्यानयोगनीशरणीचढीने मुक्तियोगरूपसंदीरनेपामे ॥ ५३ ॥ इतियोगाधिकारः पंचदशमोसमाप्तः

तेनेपण धर्मराजायें हल्यो ॥ ५९ ॥ तेवारपढी साधुरूपी व्यवहारिया धर्मराजानो
प्रसादजेपसाय तेथीकतार्थयइ आनंदपामी सुखेपोतानो व्यापारकरताथया ॥ ६० ॥

विचिंतयेतथासर्व धर्मध्याननिविष्टधीः ॥ इदगन्यदपि न्यस्त
मर्थजातं यदागमे ॥ ६१ ॥ मनस श्रेंडियाणां च जयाद्योनिर्वि
कारधीः ॥ धर्मध्यानस्य स ध्याता शांतोदांतः प्रकीर्तितः ॥ ६२ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंसर्वधारीखेवुं तेधर्मध्यानमां जेमुनिनीबुद्धिपेठीते तेणेएनेतथाएना
जेवा बीजापणजेआगमसिद्धांतमां पदार्थना समूहस्थाप्याते तेंदुंचिंतनकरवुं ॥ ६१ ॥
जेमननो अनेइंडियनोजयकरीने निर्विकारबुद्धिवालो थयो तेनेधर्मध्याननोध्याताक
होते वलीशांतदांतपणो पणतेहनेजहोय ॥ ६२ ॥

परैरपि यदिष्टं च स्थितप्रज्ञस्यलक्षणं। घटते ह्यत्र तत्सर्वं तथा
चंद्रं व्यवस्थिता ॥ ६३ ॥ प्रजहाति यदा कामान् सर्वान् पार्थ मनो
गतान् ॥ आत्मन्येवात्मसंतुष्टः स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते ॥ ६४ ॥

अर्थ ॥ परदर्शनीपण स्थितप्रज्ञतुंलक्षण एमकहेते अनेतेतवइहाघटेते तेमजइ
हांअवस्थितहोयतेजाणवुं ॥ ६३ ॥ हेअर्जुन जेवारेंकंदर्पनेगेहे अने मननासर्वका
मनेत्यागी आत्मसंतोषीथइने आत्मानेविषेरहे तेप्राणने तेवारेंस्थितप्रज्ञावंतकहियें

दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः सुखेषु विगतस्फुट्टा ॥ वीतरागजयक्रोध
स्थितधीर्मुनिरुच्यते ॥ ६५ ॥ यः सर्वत्रानजिस्त्रेह स्तत्तत्प्राप्य
शुचाशुचं ॥ नाजिनंदति न द्वेष्टि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥ ६६ ॥

अर्थ ॥ जेहनेदुःखमां उद्वेगनथी अनेसुखनीइहानथी तथाजेहना राग जय
अनेक्रोधगयाते तेमुनिने स्थितबुद्धिवालो कहियें ॥ ६५ ॥ जेनेविषयउपर स्नेहन
थी जेवुंतेवुं शुनअशुचन मजेतोपण रागद्वेषनथीहेअर्जुन तेनीबुद्धिरुमीते एमजाणवुं

यदा संहरते चायं कुर्मो गानीव सर्वशः ॥ इंडियाणीं डियार्थेज्य
स्तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥ ६७ ॥ शांतोदांतो जवेदीदृ गालाराम
तथा स्थितः ॥ सिद्धस्य हि स्वजावोयः सैव साधकयोग्यता ॥ ६८ ॥

अर्थ ॥ हेअर्जुन जेमकाचवो अंगनेसंहरी संकोचीराखे तेमइंडियांनेविषयथी
पाठीवाळे तेनीबुद्धिमोटीते ॥ ६७ ॥ तेशांतगुणअने दांतगुणीहोय तेनेआत्माराम

वालतोडवा इत्यादिकने पंडितआर्चध्यानना लक्षणकहेते ॥ ४ ॥ अमेमंदबुद्धिबैये
 एमकहीने पोतानुंकार्यनिवे अमेगुंपालीष्टुं मुक्तिमार्गतोमोहोडोडे एमप्रशंसाकरे एम
 विस्मितथको लोकपाते मांगतोफरे इत्यादिकडुर्जननीरीतते ॥ ७ ॥

प्रमत्तश्रेंजियार्थेषु गृहो धर्मपराह्मुखः ॥ जिनोक्तमपुरस्कुर्व
 न्नार्चध्याने प्रवर्तते ॥ ९ ॥ प्रमत्तांतगुणस्थानानुगमे तन्महात्म
 ना ॥ सर्वप्रमादमूलला त्याज्यं तिर्यग्गतिप्रदं ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेप्रमादीहोय विषयमांजीनहोय धर्मशीतलटोहोय जिनवाणीनेगोपवे
 तेवोपुरुष आर्चध्यानमांप्रवर्ते ॥ ९ ॥ माटेएथ्यानउपला गुणगणापामताथका प्रमा
 दमापाडे अनेएथ्यान ब्रह्मगुणगणालगेंहे माटेमोटासुनियें सर्वप्रमादनुंमूल तथा
 तिर्यचगतिपमाने एवुंजाणीनेएथ्याननेबोडडुं ॥ १० ॥

निर्दयं वधबंधादि चिंतनं निबिडक्रुधा ॥ पिशुनासत्यमिथ्या
 वाक् प्रणिधानं च मायया ॥ ११ ॥ चौर्यधीनिरपेक्षस्य तीव्रक्रो
 धानिलस्य च ॥ सर्वाजिशांकाकलुषं चित्तं च धनरक्षणे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवेजेनिर्दयहोय जीवनोवध बंधनादिकचिंतवे आकरो क्रोधीहोय चाडी
 ओहोय जुगोबोले मिथ्यात्वुं वचनबोले मायाकपटधरे ॥ ११ ॥ चोरीकरनार प
 रमार्षरहित क्रोधरूपअग्नियें धमधमतोरहे धनसंचयकरनार धननेमाटीराखे पण
 शांकार्येमेलुमनराखनार एटखेरखेने कोशमारुंधनजुए अनेलेइजाय ॥ १२ ॥

एतत्सदोषकरण कारणानुमतिस्थिति ॥ देशाविरतिपर्यंतं रौ
 डध्यानं चतुर्विधं ॥ १३ ॥ कापोतनीलकृष्णानां लेशयानामत्र
 संभवः ॥ अतिसंश्लिष्टरूपाणां कर्मणां परिणामतः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंएथ्याननेकरवे कराववे अने अनुमोदवानीस्थितियें करीएथ्यान दो
 पनुंकारणते एथ्यानचोथा अविरतिगुणगणा अनेपांचमां देशविरति गुणगणासुधी
 होयएरीतेरौडध्यानना चारजेदकहा ॥ १३ ॥ कापोत नीलअनेकल एत्रणजेइश्याने
 इहांसंभवते अत्रति संश्लिष्टरूपजे कर्मतेनापरिणामधीहोयते ॥ १४ ॥

उत्सन्न बहुदोषलं नानामरणदोषता ॥ हिंसादिषु प्रवृत्तिश्च कृ
 त्वाद्यं स्मयमानता ॥ १५ ॥ निर्दयत्वाननुशयो बहुमानः परापदि ॥
 लिगान्यत्रेत्यदोधीरै स्त्याज्यं नरकदुःखदं ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ अर्थ अक्षर अने योग एनाजे विचार तेतुं माहोमाहे संक्रमण तेतुनाम एष
 क्व कदिये तेकेवुंठे केडव्यगुण अने पर्याय तेमांगतिठे जेनी एवुंठे एपेहेलोचेद ॥ ७५ ॥
 त्रणयोगे उपरम्या जेयोगी तेसाधुने वितर्कादिक थोडाचंचलतरंगठे जेमां एहवोजे स
 मुद् तेहोजे अजाव तेवी दशासरखुंठे ॥ ७६ ॥

एकलेन वितर्केण विचारेण च संयुतां निर्वातस्य प्रदीपाजं
 द्वितीयं त्वेकपर्ययः ॥ ७७ ॥ सूक्ष्मक्रियानिवृत्तारख्यं तृतीयं तु
 जिनस्य तत् ॥ अर्थरुद्रांगयोगश्च रुद्रयोगे द्वयस्य च ॥ ७८ ॥

अर्थ ॥ एकत्ववितर्कविचारनामेजे बीजोपायो तेपवनरहितजे दीवोः तेसरखो
 ठे एबीजोपायोते एकपर्यायरूपठे ॥ ७७ ॥ सूक्ष्मक्रियानिवृत्तिनामे त्रीजोपायो ते
 केवलीनेहोय तेमां बादरजे काययोगतेने अर्द्धरुंध्याठे अने मन तथावचन एवेयो
 गनेसमस्तरुंधे तेवारे त्रीजोपायोध्यावे ॥ ७८ ॥

तुरीयं तु समुच्चिन्नं क्रियमप्रतिपाति तत् ॥ शैलवन्निःप्रकंपस्य
 शैलेश्यं विश्वेदिनः ॥ ७९ ॥ एतच्चतुर्विधं शुक्लं ध्यानमत्र द्व
 योः फलं ॥ आद्ययोः सुरलोकान्तिरंत्ययोस्तु महोदयः ॥ ८० ॥

अर्थ ॥ हवेचोथापायामां क्रियाउठेदीठे अनेपोतेपर्वतनीपरे अतिपातिथयोठे
 एहवो विश्वेदी तेजगतना सर्वजावनो जाणजे केवली तेनिःप्रकंप पर्वतनीमाफ
 धनीनूतथयाते शैलेशीकरण करे ॥ ७९ ॥ एचारप्रकारतुं शुक्लध्यानठे तेतुंफल
 कहेठे इहांप्रथम बेपायामां जेकालकरते स्वर्गगतिपामे अने उपरना बेपायामां
 कालकरवाथी मोरूपामे ॥ ८० ॥

आश्रवापायसंसारानुजावन्नवसंततीः ॥ अर्थे विपरिणामं वा
 नुपश्येद्बुद्धविश्रमे ॥ ८१ ॥ द्वयोः शुक्ला तृतीये च लेश्या सा
 परमामता ॥ चतुर्थशुक्लजेदस्तु लेश्यातीतः प्रकीर्तितः ॥ ८२ ॥

अर्थ ॥ शुक्लध्याननेविश्रामे आश्रवनानाश्वेसे संसारनास्वरूपने चवनीपरपरा
 देखे अनेअन्यपदार्थे आत्मानुं विपरिणामपणुंछुए ॥ ८१ ॥ एशुक्लध्यानना प्रथमवे
 पायामां बेलेश्या तथा त्रीजोपायेतो परमउत्कृष्ट शुक्ललेश्याकदिते अने चोथोपायोजे
 ठे तेतो लेश्यापरेरहितकह्योठे ॥ ८२ ॥

असंशयं महाबाहो मनोर्द्धनिग्रहं चलां।अन्यासेन च कौंतेय वै
राग्येण चगृह्यते ॥ १३ ॥ असंयतात्मनो योगो दुःप्राप्य इति
मे मतिः ॥ वश्यात्मना तु यतता शक्योवाप्तुमुपायतः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ श्रीकृष्णकहेते हे महाबाहोके० मोटीबेबाहुजेनी एवाहेअर्जुन खरेख
हंमनचपलते तेनोनिग्रहकरवो तोकवणते तोपणहेकुंतीनापुत्र हेअर्जुन अन्यास
अने वैराग्येकरीने मनवशथाय एवुंते ॥ १३ ॥ हेअर्जुन जेनेपोतातुं आत्मावश
नथी एवोजेपुरुष तेनेध्यानयोगपामवो दुःकरते एवीमारीमतिते पणजेपेआत्माने
वशकीधोते तेनेवचमेंकरी अने अन्यासेकरी ध्यानयोगपामवो सुलजने ॥ १४ ॥

सदृशप्रत्ययावृत्त्या वैतृण्याद्बहिरर्धतः ॥ एतच्च युज्यते सर्वं जा
वनाजावितात्मनि ॥ १५ ॥ स्त्रीपशुस्त्रीबहुःशील वर्जितस्थान
मागमे ॥ सदा यतीनामाङ्गलं ध्यानकाले विशेषतः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ सरखोप्रत्ययजे विश्वासतेपोसहित अनेबाह्यपदार्थनी तृषायेंरहित तथा
शुद्धजावनार्येजावितपुरुषने एआत्मावशकरवुं सर्वप्रकारेंधेते ॥ १५ ॥ स्त्री पशु नपुंसक
दुःशीलाइ रहित एहवीवस्तीमुनियें तेववी एमआगममां मुनिनेसदाय प्रभुएआङ्गा
करीते तेमांपण ध्यानवेलायेंतो विशेषपयो कहिंते एमजाणवुं ॥ १६ ॥

स्थिरयोगस्य तु ग्रामे विशेषः कानने वने ॥ तेन यत्र समाधानं
स देशो ध्यायतां मतः ॥ १७ ॥ यत्रयोगसमाधानं कालोपीष्टः
स एव हि ॥ दिनरात्रिद्विणादीनां ध्यानिनोनियमस्तु न ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ स्थिरयोगवालायें गाममां अने विशेषेकरीने वगमां तथा वनमांजिहां
चित्तसमाधानीमारहे तेस्थानकेंध्यानकरवुं ॥ १७ ॥ जेवखतयोगस्थिररहे तेकाल
रुडोसमजवो पणध्यानवालाने दिवस अथवा रात्रीनो नियम नथी ॥ १८ ॥

यैवावस्था जिता या तु न स्याद्धानोपघातिनी ॥ तथा ध्यायेन्निष
सो वा स्थितो वा शयितोथवा ॥ १९ ॥ सर्वासु सुनयोदेशकाला
वस्थासु केवलं ॥ प्राप्तास्तन्नियमो नासां नियता योगसंस्थिता ॥ २० ॥

अर्थ ॥ ध्यानवंतमुनिने जेअवस्थायेंजेतेकापो अने जेवेलायें ध्याननेविवधातन
लागे तेतेकापो तेवेलायें तेरीतेंबेठा उजा अथवा सुताध्यानकरवुं ॥ १९ ॥ सर्वदेशकाल
अवस्थानेविषेरहाजे मुनिनेतेकांइनियमनथी केमकेतेनियतपयोयोगमांस्थिररहाते

या निशा संकल नूतगणानां ध्यानिनो दिनमहोत्सव एषः ॥
यत्र जाग्रति च तेजनिविष्टा ध्यानिनो भवति तत्र सुषुप्तिः ॥३॥
अर्थ ॥ सर्वप्राणीने निद्रामाजे रात्रीजायते तेथ्यानदिशावालाणे एरात्रीते जागृतमहोत्सवनो दिवसते अनेसंसारीजीव विषयमांलीनथका जेवेजायेंजागेते तेवेला ध्यानवालासुनिराजने शयनरूपते ॥ ३ ॥

संभ्रुतोदकश्वांधुजलानां सर्वतः सफलकर्मफलानां ॥
सिद्धिरस्ति खलु यत्र तड्भवै ध्यानमेव परमार्थनिदानं ॥४॥
अर्थ ॥ जेमअवढकुवातुं पाणी मोहोखुरहेते तेमजेमांसर्वथकी सकलकर्मनाफ लनीसिद्धिएहवाजे ध्यानरूपघट जेजलमां रमतोहोय त्यांजलनिर्मैलहोय माटेसक लक्रियाफलनी सिद्धिध्यानथीते ध्यानतेपरम अर्थतुं कारणते ॥ ४ ॥

बध्यते नहि कषायसमुहै र्मानसैर्नततनूपनमद्भिः ॥
अत्यनिष्टविषयै रपि दुःखैर्ध्यानवान्निजृतमात्मनि लीनः ॥ ५ ॥
अर्थ ॥ जेध्यानवान पुरुषते कषायजनित मनेकरी बंधातोनथी तेहनेजोराजानीश्रे णी आवीनमस्कारकरेत्तोपणतेतुंचित्तडोहोलायनही अनेअनिष्टविषयनीप्राक्षिनाडः लेकरीपणनिश्चलपणु बोडेनहि तेनेआत्मानेविषे लीनकहिये ॥ ५ ॥

स्पष्टदृष्टसुखसंनृतमिष्टं ध्यानमस्तु शिवशर्म गरिष्ठं ॥ना
स्तिकस्तु निहतो यदि न स्या देवमादिनयवाङ्मयदंभाता ॥६॥
अर्थ ॥ जेनेप्रगटदीतुं अनेमोहसुखेनखुं एवुंजेध्यान तेइष्टते एटजेमोहसुखथी पणध्यान मोटुंते पणजिहांसुधी शास्त्रनादंडथकी नास्तिकजावने अतिशयपणे ह ल्पोनथी तिहांसुधीनथी पणनास्तिकजावैरहित जेज्ञानतेमोटुंते ॥ ६ ॥

यत्र नार्कविधुतारक दीपज्योतिषां प्रसरतामवकाशः ॥ ध्यान
निन्नतमसामुदितात्म ज्योतिषां तदपि ज्ञाति रहस्यं ॥ ७ ॥
अर्थ ॥ जेनीआगल स्वर्गुंतेज तथाचंडमा अनेतारातुंतेज वलीदीपकनातेजो प्रकाशअल्पते एवुंजेध्यान तेणेकरीने जेदाणुंतेअज्ञानरूप अंधकारजेप्राणीतो एहवा मुदितआत्मावालातुंतेज तेसुप्तपणे पणआत्मानेविषे शोचेते ॥ ७ ॥

योजयत्यमितकालवियुक्तां प्रेयसीं शमरतिं खरितं यत् ॥
ध्यानमित्रमिदमेव मतं नः किंपरैर्जगति कृत्रिममित्रैः ॥ ८ ॥

उत्पादस्थितिजंगादि पर्यायैर्लक्षणैः पृथक् ॥ जेदैनानामादिजिह्वो
क संस्थानं चितयेद् नृतं ॥ ३९ ॥ चितयेत्त्र कर्तारं चोक्तारं नि
जकर्मणां ॥ अरूपमव्ययं जीव मुपयोगस्वलक्षणं ॥ ४० ॥

अर्थ ॥ उत्पाद व्यय अने ध्रुवकालतथाजंगादि पर्यायलक्षणेकरी छुदाछुदाजेदें
नामस्थापना इव्यजावचेदेंकरी नेचउदराज्यलोकनुं संस्थानधारीनेचितवे ॥ ३९ ॥ ति
हांपोतानां कर्मनो कर्त्तानोक्ता आत्माते एमचितवें एजीव्यरूपी अविनाशी अनेउ
पयोगलक्षणेयुक्तते एमचितवें ॥ ४० ॥

तत्कर्मजनितं जन्म जरामरणवारिणा ॥ पूर्णं मोहमहावत्तं का
मौर्वानलजीषणं ॥ ४१ ॥ आशामहानिलापूर्णं कषायकलशो
ञ्जलत् ॥ असदिकल्पकल्लोल चक्रं दधतमुद्धतं ॥ ४२ ॥

अर्थ ॥ हवेकर्मजनितरूप समुद्रवखाणोळे तेजन्मजरा अने मरणरूप जळें
पूर्णजखोळे तथा मोहरूपमोटा आर्च तद्रूपजमरी अने कामरूपवडवानलें करीज
यंकर ॥ ४१ ॥ आशारूप प्रचंडवायुयें जरपुर कषायरूप चारकलशायेंयुक्त अने मा
ठाविकल्परूपमहाउद्धत कल्लोलजिहांजळलेळे एवोजवसमुद्र जयंकरते ॥ ४२ ॥

हृदिश्रोतसिकावेला संपातश्रतिक्रमं ॥ प्रार्थनावह्निसंतानं
दुःपूरविषयोदरं ॥ ४३ ॥ अज्ञानर्द्धिदिनं व्याप द्विद्युत्पातोभव
भयं ॥ कदाग्रहकुवातेन हृदयोत्कंपकारिणं ॥ ४४ ॥

अर्थ ॥ वलीतेसमुद्रमां मनमां श्रोतसिका एटलेजे हर्षतथाशोकतुंजरवावुं तेरूपवें
लाएटलेजरतिकहियें माटे जोएमांपडयोतो पढीनिकलतुंघणुकवणते अने याचनारूप
सेवालनो समूहते जेनेविषे तथादुःखेपूर्णथाय एवोविषयरूप मध्यजागळेजेतुं ॥ ४३ ॥
जिहांअंधकारेव्याप्युं एतुंअज्ञानरूपवादतुंते तथा जेमांआपदारूप वीजलीपडवानो
जयते अने कदाग्रहरूपपवन उद्भवथयोळे तेणेकरीने देखताज्ञान नजरवालातुंतो है
तुंधुजेएहवो कर्मजनितसमुद्रबिहांमणोळे ॥ ४४ ॥

विविधव्याधिसंबंध मत्स्यकल्पसंकुलं ॥ चितयेच्च जवांजो
धि चलहोषादिर्गमं ॥ ४५ ॥ तस्य संतरणोपायं सम्यक्त्व
दृढबंधनं ॥ बहुशीलांगफलकं ज्ञाननिर्यामिकान्वितं ॥ ४६ ॥

तेमजखीनाअधरजेहोठ तेमांपणजेरसनथी तेरसध्यानथीप्रगट्यो अनेसंतोषथी वि
त्ताखो एद्वोजेकोइकअपूर्वरस तेनेतोकोइक पंडितजजाणो ॥ १३ ॥

इत्यवेत्य मनसा परिपक्व ध्यानसंभवफले गरिमाणं ॥ तत्र य
स्य रतिरेन मुपैति प्रौढधामभृतमाशु यशः श्रीः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एप्रकारें मनेकरीनेपरिपक्वजे ध्यानतेथीप्रगट्युंजे फलतेहनेमोटाइपणे
जाणीनेतेमांजेरतिपामे तेमहातेजवंत कांतिवानपुरुषे अनेतेनेज यशजखीवरजे
॥ १४ ॥ इतिश्रीध्यानस्तुत्यधिकारः सप्तदशःसमाप्तः

इतिश्रीमहोपाध्याय श्रीयशोविजयगणि विरचिते अध्यात्म
सारप्रकरणे पंचमपरिच्छेदः तेमां पनरमांना ७३ सोल
मांना ७६ अने सतरमाना १४ मलीने ७३ काव्ये

आत्मध्यानफलं ध्यान मात्मज्ञानं च मुक्तिदं ॥ आत्मज्ञानाय
तन्नित्यं यत्नः कार्यो महात्मना ॥ १ ॥ ज्ञाते ह्यात्मनि नो भूयो
ज्ञातव्यमवशिष्यते ॥ अज्ञानं पुनरेतस्मिन् ज्ञानमन्यन्निरर्थकं ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आत्माने ध्याननुंफलतेध्यानने पणआत्मज्ञानहोय तेवारेंजतेनेमुक्ति
आपे माटेज्ञानतेमोटुंजे तोमोटापुरुषें आत्मज्ञाननणी उद्यमकरवो ॥ १ ॥ जेणे
आत्मानेजाणो तेनेफरीबीजुंकइजाणवानुरखुंनथी अनेजिहांसुधी आत्मानेजाणो
नथी तिहांसुधी बीजुंसर्वजाणुं तेनिरर्थकने ॥ २ ॥

नवानामपि तत्वानां ज्ञानमात्मप्रसिद्धये ॥ येनाजीवादयो ज्ञावाः
स्वप्नेदप्रतियोगिनः ॥ ३ ॥ श्रुतोह्यात्मपराज्ञेदो नुचूतः संस्तुतो
पि च ॥ निसर्गाङ्गपदेशाद्वा वेत्ति जेदं तु कश्चन ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नवेतत्वनुंपणजे जाणपणुंकरदुंजे तेपणआत्मज्ञान प्रगटकरवानेअर्थेने
कारणके अजीवादिकजेनाव तेपणआत्मज्ञानवडेशमायने ॥ ३ ॥ पोतानोअनेपा
रकोजेजेद तेदेनेजेदरूपेंसांनयो अनुजव्यो परिचयययोषको तेदेजे अथवा उप
देशयकी कोइकजेदनेजाणो ॥ ४ ॥

रिने दुर्बुदिनामे जेनावतेमां शोतेवेठोयको इष्टाचाररूपबीजाजेनावठे तेमां वलीवी
जाषणासुजटोने बेसारिनेपोते नवसमुद्रमांआव्यो ॥ ५२ ॥

आगहृत्यथधर्मेश जटौघे रणमंजुपं ॥ तत्वचिंतादिनाराच
सक्कीजुते समाश्रिते ॥ ५३ ॥ मिथोलग्रे रणावेशे सम्यग् द
र्शनमंत्रिणा ॥ मिथ्यात्वमंत्रिविषमा प्राप्यते चरमा दशा ॥ ५४ ॥

अर्थ ॥ तेवखते धर्मराजाना सुजटोनाजेथोकोते मोहनासैन्यनेजोइने रणमंडप
जुमीमांआवी तत्वचिंताप्रमुखजे वाहणतेलेइने सक्कथयाथका ॥ ५३ ॥ तेपढीवेठ
नामाहोमाहें युद्धचालवालागुं तेमांसम्यग्दृष्टिजेप्रधान तेपोमिथ्यात्वप्रधाननेविष
मंचरमवशाके मरणदशापमाडी एटले मृत्युप्रायकीषोढे ॥ ५४ ॥

लीलायैव निरुध्यंते कषायचरटाअपि ॥ प्रशमादिमहायोधैः
शीलेन स्मरतस्करः ॥ ५५ ॥ हास्यादिषट्कलुंटाक वृंदं वैरा
ग्यसेनया ॥ निजादयश्च ताडयंते श्रुतयोगादिभिर्जटैः ॥ ५६ ॥

अर्थ ॥ अने उपशमादिक महासुजटे लीलायेंकरीने कषायरूप चोरटानेरोक्या
तथा शीलसुजटे कंदर्परूपचोरनेजीव्यो ॥ ५५ ॥ वैराग्यनीसेनायेंकरीने हास्यादिक
जे बचोरतेने जीव्या अने ज्ञानयोगादिकजेसुजटो तेपोनिडादिकने मारीकाढ्या ५६ ॥

जटाज्यां धर्मशुक्लाज्या मार्त्तरीजानिधौ जटौ ॥ निग्रहेणैर्द्वियाणां च
जीयते जागसंयमः ॥ ५७ ॥ क्षयोपशमनश्चक्षु दर्शनावरणा
दयः ॥ नदयत्यशातसैन्यं च पुण्योदयपराक्रमात् ॥ ५८ ॥

अर्थ ॥ धर्मध्यानअनेशुक्लध्यान एवेसुजटे आर्चअने रौद्र एवेसुजटनेहण्यां तथा
पांचईंधियनानिग्रहरूपसुजटे उतावलेंकरी असंयमरूपसुजटनेजीव्यो ॥ ५७ ॥ दर्श
नावर्शिना क्षयोपशमसुजटे चक्षुदर्शनावरणादिक योदाओनेमाखा वलीपुण्योद
यनापराक्रमशी अशातारूपसैन्य नासीगुं ॥ ५८ ॥

सहद्वेषगर्जेण रागकेसरिणा तथा ॥ सुतेनमोहजूपोपि
धर्मजूपेन हन्यते ॥ ५९ ॥ ततः प्राप्तमहानंदा धर्म जूपप्र
सादतः ॥ यथाकृतार्था जायंते साधवो व्यवहारिणः ॥ ६० ॥

अर्थ ॥ हवे सेवटेद्वेषरूपहाथीयेंवेठो तथा रागरूपसिंहसहित एहवो मोहराजा

मन्यते व्यवहारस्तु भूतग्रामादि जेदतः ॥ जन्मादेश्च व्यवस्थातो
मिथोनानात्मना ॥ १३ ॥ नचैतन्निश्चये युक्तं भूतग्रामो य
तो खिलः ॥ नामकर्मप्रकृतिजः स्वभावो नात्मनः पुनः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जीवसमूहनाजेदधी तथाबालजुवान वृद्ध एतन्नस्थावहेमाहोमाहे वि
चित्रपणंजणायते एमव्यवहारनयवालोमानेते ॥ १३ ॥ पणएवातनिश्चयनयवालो मा
नतोनधी तेएमकेहेके एजीवनेसर्वथवस्था नामकर्मना स्वभावधीप्रगंटेते पणए
आत्मानोमूलस्वभावनधी ॥ १४ ॥

जन्मादिकोपि नियतः परिणामोहि कर्मणां ॥ न च कर्मकृतो जेदः
स्यादात्मन्यविकारिणि ॥ १५ ॥ आरोप्य केवलं कर्म कृतां विकृ
तिमात्मनि ॥ भ्रमंति भ्रष्टविज्ञानजीमि संसारसागरे ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जन्मजरादिक परिणाम कर्मनेवशते अनेआत्मातो अविकारीते तधी
कर्मनोजेद आत्मानेसंजवेनही केमकेएआत्मस्वभावनही ॥ १४ ॥ जन्मजरादिक
कर्मप्रकृतिहे अनेकर्मजनित जावनेकेवल आत्मानेविषे आरोपोने चष्टज्ञानी नयं
करसंसारसमुड्मां जमते ॥ १६ ॥

उपाधिजेदजं जेदं वेतइ स्फटिके यथा ॥ तथा कर्मकृतं जेदं मात्म
न्येवाजिमन्यते ॥ १७ ॥ उपाधिकर्मजो नास्ति व्यवहारात् स्व
कर्मणाः ॥ इत्यागमवचो लुप्त मात्मवैरूप्यवादिनः ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ स्फटिकमां जेमसूर्खप्राणी जेदमानेते तेमउपाधिजेदं आत्मानेविषे प्रग
टयोजे कर्मकृतजेदंते एमानेते ॥ १७ ॥ पोतानाव्यवहारधी कर्मजनित जेउपाधी
ते नधीएममानता आत्मविरूपवादी आगमतुं वचन लोपेते ॥ १८ ॥

एकक्षेत्रस्थितोप्येति नात्मा कर्मगुणान्वये ॥ यथा जव्यस्व
जावला बुद्धो धर्मास्तिकायवत् ॥ १९ ॥ यथा तैमिरकश्चंद्र मप्ये
कं मन्यतेदिधा ॥ अनिश्चयकृतोन्माद स्तथात्मानमनेकधा ॥ २० ॥

अर्थ ॥ धर्मास्तिकायनीपरं एकक्षेत्रमां रद्योतेतोपण कर्मगुणनासंयोगने पामतो
नधी एवोआत्मा रुडास्वभावधी बुद्धते ॥ १९ ॥ जेमतिमिरके चंद्रणयलो एक
चंद्रनेवेचंद्रमानेते तेमनिश्चयनयनी वातविनानोजे प्राणीते उन्मादममल्लंकरि अ
त्माने अनेकप्रकारं मानेते ॥ २० ॥

वहे आत्मामारह्यो कहियें सिद्धिनोस्वजावपण एवोजेबे अने एवाजेहोयतेनेजसाध
कतापणानी योग्यता कहियें ॥ ६८ ॥

ध्याता यमेव शुक्लस्याप्रमत्तः पादयोर्धयोः॥ पूर्वविद् योग्ययोगी
व केवली परयोस्तयोः ॥ ६९ ॥ अनित्यत्वाद्यनुप्रेक्षा ध्यानस्यो
परमेपि हि॥ जावयेन्नित्य मत्रांतः प्राणाध्यानस्य ताःखलु॥७०॥

अर्थ ॥ एषणीशुक्ल ध्याननाबेपायानो अप्रमत्तचको ध्यावनारथाय पूर्वधरपणे
योगीहोय अथवा अयोगीहोयपण केवलीपणेहोय पणेशेषबेपायाने ध्यावे ॥६९॥
ध्याननेविरामकालें अनित्यत्वादिजावना ठामेनही विघ्नमरहितपणे नित्यजावनाजा
वे तेध्यानना प्राण जाणवा ॥ ७० ॥

तीव्रादिजेदजाजः स्युर्लेश्यस्तिस्त्र इहोत्तराः ॥ लिंगान्धत्राग
मश्रद्धा विनयः सद्गुणस्तुतिः ॥७१॥ शीलसंयमयुक्तस्य ध्यायतो ध
र्ममुत्तमं ॥ स्वर्गप्राप्तिफलं प्राहुः प्रौढपुण्यानुबंधिनीं ॥ ७२ ॥

अर्थ ॥ इहांउत्तरजे पाबलीत्रणलेश्याठ एटले तेलो पद्म अने शुक्ल एत्रणलेश्या
जेबे ते तीव्र तीव्रतर अनेतीव्रतम एत्रणजेदनीनजनारीबे तेनाएचिन्हजे आगमनी
श्रद्धा विनय रुढागुणनीस्तवनाकरवी ॥ ७१ ॥ शील अने संयमयुक्तप्राणीने उत्तम
धर्मध्यान ध्यातेथके तेदने स्वर्गप्राप्तिफलकथुंजे तेमोटापुण्यानुबंधी पुण्यनेपामे॥७२॥

ध्यायेद्बुद्धमद्यक्षांति मृडुत्वाजीवमुक्तिजिः ॥ बद्धस्थोष्ठीमनो
धृत्वा व्यपनीय मनो जिनः ॥७३॥ सवितर्कं सविचारं सपृथ
क्त्वं तदादिमं ॥ नानानयाश्रितं तत्र वितर्कपूर्वकश्रुतं ॥ ७४ ॥

अर्थ ॥ जेसमतापणे तथानिष्कपटपणे अनेजीवनसुक्तपणे एवीस्थितिराखीने
शुक्लध्याननेध्यावे अनेबद्धस्थपणे आत्मांमां मनधरीनेरहे तेवारैरागदेषनेजीते॥७३॥
सपृथक्त्व सवितर्क सविचार तेमांआदनोंजेसवितर्क एनामेशुक्लध्याननो पेहलोपायो
तेनेनानाविध नयेसहित विचारपूर्वक श्रुतेंकरीध्यावडुं ॥ ७४ ॥

अर्थव्यंजनयोगानां विचारोन्योन्यसंक्रमः ॥ पृथक्त्वं इव्यप
र्याय गुणांतरगतिः पुनः ॥ ७५ ॥ त्रियोगयोगिनः साधो विंतकां
द्यन्वितं ह्यदः॥ ईषच्चलतरंगाब्धेः ह्योज्ञाजावदशानिजं॥७६॥

मध्याह्ने मृगतृष्णायां पयःपुरो यदेक्षते ॥ तथा संयोगजः सर्गो
विवेकरव्यातिविष्टवे ॥ १९ ॥ गंधर्वनगरादीनां मंबरेऽनंबरो य
था ॥ तथा संयोगजः सर्वो विलासो वितथाकृतिः ॥ ३० ॥

अर्थ ॥ जेममध्याह्ने मृगतृष्णायां पृथ्वीवपर जलपूरदेखायते तेमसंयोगेऽपनी जे
सृष्टितेविवेकनी रव्यातीयेनाशदेखायते ॥ १९ ॥ जेमगंधर्व नगरवर्नेआकाशे आनं
बरजयाय तेमसंयोगेऽप्रणटयाजे सर्वविलासते तेज्ज्वाले ॥ ३० ॥

इतिशुद्धनयायत्त मेकलं प्राप्तमात्मनि ॥ अंशादिकल्पनाप्य
स्य नेष्टा यत्पूर्णवादिनः ॥ ३१ ॥ एकआत्मेति सूत्रस्याप्यय
मेवाशयोमतः ॥ प्रत्यगज्योतिषमात्मानमाहुः शुद्धनयाः खलु ॥ ३१ ॥

अर्थ ॥ एरीतेशुद्धनयेजे एकत्वपणुंअद्युं तेआत्मानेविषे पान्युंएनेअंशादिकनीजे
कल्पनातेपूर्णवादिने वाहालीनथी ॥ ३१ ॥ सूत्रमांएगेआया एवोजेपाठे तेएजआ
शयेंकह्योते एकप्रणटज्योतिरूपजे आत्मातेजरूपते एमद्युद्धनयवालाकेहेते ॥ ३१ ॥

प्रपंचसंचयक्लिष्टान्मायारूपाद्भिजेमि ते ॥ प्रसीदं जगवन्नात्म
न् शुद्धरूपं प्रकाशय ॥ ३३ ॥ देहेन सममेकलं मन्यते व्यव
हारवित् ॥ कथंचिन्मूर्ततापत्ते वेदनादिसमुद्भवात् ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ निश्चयनयकहेतेके प्रपंचसंचयवहे संक्लिष्टएटले इःखरूपएवुं जेए
मायारूपते तेथकी हेजगवन् हेआत्माहुं बीहुंहुं माटेप्रशन्नथाओ अन्येद्युद्धरूप
प्रकाशकरो ॥ ३३ ॥ कोइकप्रकारेरूपीपणुं पान्योजे आत्मातेनेवेदनादिक वपजेते
माटे व्यवहारनयवालो शरीरसार्थे आत्मानुंएकत्वपणुं मानेते ॥ ३४ ॥

तन्निश्चयो न सहते यदमूर्तो न मूर्ततां ॥ अंशेनाप्यवगाहेत
पावकः शतितामित्र ॥ ३५ ॥ उष्णस्याग्नेर्यथा योगाद् धृतमु
ष्णमिति भ्रमः ॥ तथा मूर्त्तागिसंबंधादात्मा मूर्त इति भ्रमः ॥ ३६ ॥

अर्थ ॥ पणतेवांतनिश्चयवालो संहेशिकतोनेथी जेमअग्निशीतलता पामतोनेथी
तेमजेअरूपीआत्माते तेअंशेकरिनेपणरूपीपणाने पामतोनेथी ॥ ३५ ॥ जेमबल
ताअग्निनेसंयोगे धृतवष्णयुं एवोभ्रमते तेमरूपीशरीरने संयोगे आत्मापणरूपीदी
सेते एपणभ्रमणाजदेखायते ॥ ३६ ॥

लिंगं निर्मलयोगस्य शुक्लध्यानवतोऽवधः॥ असंमोहो विवेकश्च
व्युत्सर्गश्चाजिधीयते ॥ ८३ ॥ अबंधाऽपसर्गेऽन्यः कंपते न वि
चेति च ॥ असंमोहान्न सूक्ष्मार्थं मायास्वपि च मुह्यति ॥ ८४ ॥

अर्थ ॥ शुक्लध्यानवालाने निर्मलयोगहोय तेनालक्षणकहेले अहिसकहोय मो
हरहित विवेकीहोय अनेत्यागबुद्धिचें युक्तहोय ॥ ८३ ॥ वलीअबंधीथयो माटे उप
सर्गअनेपरितह तेथीकंपेनही तथावीहेपणनही एअहिसकलक्षणहोय तथासूक्ष्मअ
र्थमांढे वलीमायामांमुजायनही एअसंमोहएटले मोहरहिततुं लक्षणकसुं ॥ ८४ ॥

विवेकात्सर्वसंयोगा जिन्रमात्मानमीकृते ॥ देहोपकरणासंगो
व्युत्सर्गाज्जायते मुनिः ॥ ८५ ॥ एतद्भानक्रमं शुद्धं मला जगव
दाज्ञया ॥ यः कुर्यादितदान्यासं संपूर्णाध्यात्मविभवेत् ॥ ८६ ॥

अर्थ ॥ सर्वसंयोगथी आत्मानेजूदोवेखे एविवेकतुंलक्षणढे वेदतथाउपगर
एनीत्यागबुद्धिचें असंगानुष्ठान बचेढे एव्युत्सर्गनुंलक्षणढे एचारलक्षण ६६मां
श्लोकमांकह्याढे तेनोएअर्थविवरीने कह्यो एलक्षणजेमुनिहोयते ज्ञानपणुपामे
॥ ८५ ॥ एरीतें ध्याननोजेअनुक्रम तेद्युद्धरीतें जाणीनेप्रश्नुनी आज्ञाप्रमाणे एनो
अन्यास जेकरतो तेसंपूर्णआध्यात्म ज्ञानीथासे ॥ ८६ ॥ इतिध्यानाधिकारःषोडशः

यत्र गच्छति परं परिपाकं पाकशासनपदं तृणकल्पं ॥
स्वप्रकाशसुखबोधमयं तद्भानमेव भवनाशिजजध्वं ॥ १ ॥

अर्थ ॥ माटेवत्कृष्ट परिपक्वध्यान पामेथके मुनिराजतेइंडनीपदवीनेपण तृणपलां
बरोवरगपोमाटे जेथकी आत्माने प्रकाशकारी सुखेज्ञानप्रगटे एवुं संसारतुं नाशक
रनारुंध्यानसेवतुं ॥ १ ॥

आतुरैरपि जडै रपि साक्षात् सुत्यजा हि विषया ननु रागः॥
ध्यानवांस्तु परमद्य निदर्शी तृप्ति माष्य न तमृच्छति चूयः॥१॥

अर्थ ॥ कामातुरजेप्राणी तथाजडजेप्राणीतेपण प्रगटपणे विषयसुखने सुखेणं
डे पणरागदिशा गंडवीडुधेटढे अनेध्यानवंतमुनितो मात्र परमात्मानुजवर्षनीनेते
तोध्यानमां तृप्तिपामिने फरीथीरागडेपने वांढेनही ॥ १ ॥

ज्ञानाख्या चेतना बोधः कर्माख्याद्विष्टरक्ता ॥ जंतोः कर्मफ
लाख्या सा वेदना व्यपदिश्यते ॥ ४५ ॥ नात्मा तस्मादमूर्तत्वं चैत
तन्म्यं चातिवर्तते ॥ अतोदेहेन नैकत्वं तस्य मूर्तेन कर्हिचित् ॥ ४६ ॥

अर्थ ॥ ज्ञाननामे चेतनातेबोधे अने कर्मनामेद्विष्टरक्ताते तेवहेजीवने कर्म
फलनामेवेदना व्यपदेशपामेढे ॥ ४५ ॥ तेमाटेअमूर्तिआत्माते चैतन्यपणाने उ
लंघेनही अनेमूर्तिमान देहसार्थेआत्माने कोइप्रकारे एकत्वपणुंजेनही ॥ ४६ ॥

सन्निकृष्टान्मनोवाणी कर्मादिरपि पुञ्जलात् ॥ विप्रकृष्टा इना देश्च
जाव्यैवं निन्नत्मनः ॥ ४७ ॥ पुञ्जलानां गुणोमूर्तिं रात्मा ज्ञानगु
णः पुनः ॥ पुञ्जलेन्य स्ततोनिन्न मात्मइव्यं जगुर्जिनाः ॥ ४८ ॥

अर्थ ॥ एरीते कर्मवर्गणाना मनोवर्गणाना वचनवर्गणाना जेआत्मानेसमीप
वर्ति एकत्वसंगतवर्ति एवातनधनादिक जेपुञ्जतेतोसर्वेआत्माथी निन्नके ० दूढे
॥ ४७ ॥ केमकेपुञ्जलानोशुणतोमूर्तिमाने अने आत्मातोज्ञानगुणमयते माटेपुञ्जथी
आत्मइव्यञ्जुडंटे एमप्रञ्चकहेते ॥ ४८ ॥

धर्मस्य गतिहेतुत्वं गुणो ज्ञानं तथात्मनः ॥ धर्मास्तिकाया तन्निन्न
मात्मइव्यं जगुर्जिनाः ॥ ४९ ॥ अधर्मे स्थितिहेतुत्वं गुणो ज्ञान
गुणोऽसुमान् ॥ ततोधर्मास्तिकायान्य मात्मइव्यं जगुर्जिनाः ५०

अर्थ ॥ धर्मास्तिकायनोगुण गतिहेतुते अनेआत्मानोगुणज्ञानते माटेधर्मास्तिका
यथी आत्माञ्चुदोढे एमप्रञ्चकहेते ॥ ४९ ॥ अधर्मास्तिकायनोगुण स्थितिहेतुते अने
आत्मानोज्ञानगुणते माटे अधर्मास्तिकायथी आत्मइव्यञ्जुडंटे एमप्रञ्चकहेते ५०

अवगाहो गुणो व्योम्नो ज्ञानं खल्वात्मनोगुणः ॥ व्योमास्ति
कायात्तन्निन्न मात्मइव्यं जगुर्जिनाः ॥ ५१ ॥ आत्म ज्ञानगुणः सिद्धः
समयोवर्तनागुणः ॥ तन्निन्न समयइव्या दात्मइव्यं जगुर्जिनाः ५२

अर्थ ॥ आकाशनोगुणअवगाहते अनेआत्मानोगुणज्ञानते माटे आकाशास्तिका
यथीआत्मइव्यञ्जुडंटे एमप्रञ्चकहेते ॥ ५१ ॥ आत्माज्ञानगुणोसिद्धते काल वर्तनाक
पते माटेकालथी आत्मइव्यञ्जुडंटे एमप्रञ्चकहेते ॥ ५२ ॥

अर्थ ॥ शमतारतिरूप स्त्रीनीसार्थे प्राणीनेषणा कालधीवियोगहृतो तेरूपेक
मां वियोगजांगीने संयोगमिलावे एहवोध्यानरूप परममित्रे तेध्यानमित्र अमा
रेप्रमाणे एमध्यान करनारप्राणी बोलेते माटेसंसारमां कृत्रिम परमित्रधीसुंथाय
तेकृत्रिममित्रोकरतांतो ध्यानमित्रघणुंश्रेष्ठे ॥ ८ ॥

वारितस्मरबलातपचारे शीलशीतल सुगंधिनिवेशैः ॥

उन्नितप्रशमतदपनिविष्टो ध्यानघाम्नि लजते सुखमात्मा ॥९॥

अर्थ ॥ हवे ध्याननेरंगमंदिरनी उपमाआपेते जिहांकामरूपतापनेटाव्योते अने
शीलरूप शीलसुगंधीपसररिहीते तेवीबेठकनेविषे शमतारूपमोटीतलाइते तेठपर
आत्मावेतोथको पूर्णध्यानदपामेते एवुंध्यानरूपमंदिरते ॥ ९ ॥

शीलविष्टरदमोदकपीठं प्रातिहार्यशमतामधुपकैः ॥ ध्या

नघाम्नि ज्वति स्फुटमात्मा हुतपूतपरमातिथिपूजा ॥१०॥

अर्थ ॥ ध्यानमंदिरमां शीलरूपसिंहासने इंदियदमनरूप जलनोबाजोडते अने श
मतारूप पोलीओ तेएवाध्यानभरमां पवित्रपये आत्मानेतेडीनेतेनी मधुपकैके ० प
रोषागतकरेते ॥ १० ॥

आत्मनो हि परमात्मनियोचू ऋदबुद्धिकृत एव विवादः ॥ ध्या

नसंधिकृदमुं व्यपनीय जागजेदमनयोर्वितनोति ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ आत्मा अने परमात्मानेविषे जेजेदबुद्धिनोविवादहृतो एटछेतेमांपंडित
ना विवादरूपजगडाहता तेनेध्यानरूपसंधीपालें एटछेध्यानियुरूपें तेविवादनेटाव्यो
अनेजलदीधी एबेठनुंअजेदपणुंकरिआप्युं ॥ ११ ॥

कामृतं विषजृते फणिलोके कृद्दयिष्यपि विधौ त्रिदिवे वा ॥

काप्सरौ रतिमतां त्रिदशानां ध्यानएव तदिदं बुधसेव्यं ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ विषथकीनरेलोजे नागलोकतिहां अमृतक्यांथीहोय तेमदिनदिनकृय पा
मतोजेचंडमा तेमांअमृतकिहांथीहोय अनेदेवलांकमांअप्सरानायोर्गे राताजेदेवता
तेमांपणअमृत किहांथीहोय माटेएमात्र ध्यानरूपअमृतसख्यते तेनेजपंमितेसेवुं

गोस्तनीषु न सितासु सुधायां नापि नापि वनिताधरविंबे ॥ तं

रसं कमपि वेत्ति मनस्वी ध्यानसंजवधृतौ प्रयते यः ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ गायनास्तनमांजेरसनथी जेसाकरमांरसनथी अनेजेरसअमृतमांपणनथी

नः ह्यायसस्य बंधस्य तपनीयमयस्य च ॥ पारतंत्र्याविशेषेण फ
लजेदोस्ति कश्चना ॥ ६१ ॥ फलान्यां सुखदुःखान्यां न जेदः पुण्य
पापयोः ॥ दुःखान्नञ्जियते हंत यतः पुण्यफलं सुखं ॥ ६२ ॥

अर्थ ॥ एकलोहनीबिन्नी अने एकसुवर्णबिन्नी तेपणपरवशपणुंते माटेविचारी
येतोफलजेदकांइनथी तेमअच्छकर्मते लोहनीबिन्नीअनेजे गुणकर्मते सुवर्णबिन्नी
॥ ६१ ॥ सुखनाफल अने दुःखनाजफलप्रगटेतेथीपुण्यपापमध्ये कांइजेदनथी जे
थकीपुण्यसुखविलसे एपुण्यनुंफलते तेपणदुःखरूपजते ॥ ६२ ॥

सर्वे पुण्यफलं दुःखं कर्मोदयकृतत्वतः ॥ तत्र दुःखप्रतिकारे
विमूढानां सुखत्वधीः ॥ ६३ ॥ परिणामाच्च तापाच्च संस्काराच्च
बुधैर्मतं ॥ गुणवृत्तिविरोधाच्च दुःखं पुण्यत्वं सुखं ॥ ६४ ॥

अर्थ ॥ माटेसर्वपुण्यनुंफल तेदुःखरूपते केमकेकर्मनाउदयथीथायते माटेदुः
खनाप्रतिकारनेविषे मूर्खनेसुखबुद्धिवपजेते ॥ ६३ ॥ परिणामथी तथाता
पथी अनेसंस्कारथी गुणवृत्तिविरोधी एहनुंजेपुण्यतेथीनीपनुंजेसुखतेदुःखप्रायते ॥ ६४ ॥

देहपुष्टे नरामर्त्य नायकानामपि स्फुटं ॥ महाजपोषणस्येव
परिणामोतिदारुणः ॥ ६५ ॥ जलुकाः सुखमानिन्यः पिबंत्यो
रुधिरं यथा ॥ जुंजाना विषयान् याति दशमंते ऽतिदारुणां ॥ ६६ ॥

अर्थ ॥ नरनेराजाने तथा इंद्रादिकनेपण जेसुखमांशरीरनीपुष्टिथायते तेमोटाबो
कडानीपेतेते एकथाउत्तराध्यायनमा कहीतेतिहाथीजाणवी जेवारें बधथयो तेवारें
परिणामेअतिदुःखते ॥ ६५ ॥ जेमजलोलोही पीतांथका सुखमानेते तेमविषयनो
गवतांथकाप्राणी सुखमानेते पणतेथीअतें मागीदशानेपामेते ॥ ६६ ॥

तीव्राग्निंसंगसंशुष्य त्ययसामयसामिव ॥ यंत्रौत्सुक्यात्सदाह्वा
णां तप्तता तत्र किं सुखं ॥ ६७ ॥ प्राक्पश्चाच्चरितस्पर्शा त्पुटपाक
मुपेयुषि ॥ इन्द्रियाण्येणे ताप व्यापएव न निवृत्तिः ॥ ६८ ॥

अर्थ ॥ आकरीअग्निमां बलतरार्येकरी जोहपाणीपीयेते तेमज्वांसदा इन्द्रियोनी
उत्कंठाथीधणीज बलतरारहेते त्यांनुंसुखते ॥ ६७ ॥ पेहेलांअथवापते पणजेथकी
अरतिवपजे तेनेअडकवाथी विपाकपामेथके इन्द्रियोनां समूहमां ताप व्यापेपणसु

तदेकलपृथक्त्वान्या मात्मध्यानं हितावहं ॥ वृथैवाग्निनिविष्टा
ना मन्यथा धीर्विम्बना ॥ ५ ॥ एक एव हि तत्रात्मा स्वभाव स
मवस्थितः ॥ ज्ञानदर्शनचारित्र लक्षणप्रतिपादितः ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेएकत्व पृथक्त्वेंकरी आत्मज्ञानहितकारीथाय नहीतो फोकटपणे
करी मिथ्यालीनीबुद्धिविटंबनाळे ॥ ५ ॥ तिहाएकजआत्मा स्वभावपणेंरह्योळे तेआ
त्मातोज्ञानदर्शन अने चारित्ररूपलक्षणेकर्योळे ॥ ६ ॥

प्रचानैर्मल्पशक्तीनां यथारत्नान्न चिन्नता ॥ ज्ञानदर्शनचारित्र
लक्षणानां तथात्मनः ॥ ७ ॥ आत्मनोलक्षणानां च व्यवहारो हि
चिन्नता ॥ षष्ठ्यादिव्यपदेशेन मन्यते न तु निश्चयः ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेमरत्ननीकांति अने निर्मलता एवेउनीशक्तिकांश्छुदीनथी तेमज्ञानदर्श
न अने चारित्रलक्षणे जेआत्मातेकांश्छुदोनथी ॥ ७ ॥ आत्मा अनेआत्मानुंलक्षण
एवेव्यवहारेंछुदाळे तेषष्टीआवेदइ विजक्तीनेव्यपदेशेंकरीमानियें पणनिश्चयथीनही

घटस्य रूपमित्यत्र यथाज्ञेदो विकल्पजः ॥ आत्मनश्च गुणानां
च तथा जेदो न तालिकः ॥ ९ ॥ शुद्धं यदात्मनो रूपं निश्चये ना
नुचूयते ॥ व्यवहारो जिदाघारा नुचावयति तत्परं ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेमघटनुंरूपतेनोजेदते विकल्पमात्रळे तेमआत्माने अने गुणनेपरमाथें
जेदनथी ॥ ९ ॥ जेआत्मारूपपुढळे तेनिश्चयनयकरी अनुजवायळे अने व्यवहारवर्में
परके० कायातेपणओलखायळे ॥ १० ॥

वस्तुतस्तु गुणानां तद्रूपं न स्वात्मनः पृथग् ॥ आत्मा स्यादन्यथा
नात्मा ज्ञानाद्यपि जन् भवेत् ॥ ११ ॥ चैतन्यपरसामान्या
सर्वेषा मेकतात्मनां ॥ निश्चिता कर्मजतिनो जेदः पुनरुपप्लवः ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वस्तुजावेतोगुणनुं अने आत्मानुंरूपपुढुंनथी जोछुडुंकहीयेंतो आत्माळे
तेअनात्माथाय ज्ञानादिकेंजडथाय ॥ ११ ॥ चैतन्यपरसामान्यपणें सर्वआत्मानी
एकताळे अनेनिश्चयथी तोकर्मप्रगट्याजेजेद तेतोविटंबनारूपळे ॥ १२ ॥

पेंकरी चोषीदशामांशोनेढे ॥ ४५ ॥ जागताजीवने इंद्रियोनीसुखवृत्तिओ नानाप्र
कारनीथायढे पणसामान्यजे चिदानंदस्वरूप तेनेतोसर्वदशामां संखुसुखढे ॥ ४६ ॥

स्फुलिंगैने रथथा वन्हि दिप्यते ताप्यते थवा ॥ नानुभूति परानू
ती तथैताभिः किलालनः ॥ ४७ ॥ साक्षिणः सुखरूपस्य सुषुप्तौ
निरहंक्रुतेः ॥ यथा ज्ञानं तथा शुद्धविवेके तदतिस्फुटं ॥ ४८ ॥

अर्थ ॥ तणपेंकरीनेजेम अग्नीदीपेनही तपायनही तेमअनुभवपराजवादिंके क
रीने आत्मानेकइंनथी ॥ ४७ ॥ निद्रावस्थामांजेम सुखरूपनोसाखीजे आत्मातेने
अहंकारेंहितसुखनो जासनथायढे तेमशुद्धविवेकनेविषे तोप्रगटपणोसुखजातेढे ४८

तच्चिदानंदज्ञावस्य चोक्तात्मा शुद्धनिश्चयात् ॥ अशुद्धनिश्च
यात्कर्म कृतयोः सुखदुःखयोः ॥ ४९ ॥ कर्मणोपि च जोगस्य स
गादेर्व्यवहारतः ॥ नैगमादिव्यवस्थापि ज्ञानीयाऽनया दिशा ॥ ५० ॥

अर्थ ॥ तेमाटेशुद्धनिश्चयनयथकी आत्माचिदानंदज्ञावनोचोक्ताढे अनेअशुद्धनि
श्चयनयथकीकर्मकथांजे सुखदुःखतेनोचोक्ताआत्माढे ॥ ४९ ॥ फुलनीशय्या तथा
फुलनानुषण प्रमुखनेविषेजोगकर्मनी व्यवहारथीप्रवृत्तिढे तेमनैगमादिकनयनी व्य
वस्थापण आवीरीतें जावियेंतेनीचेंलखाप्रमाणेढे ॥ ५० ॥

कर्तापिशुद्ध जावाना मात्माशुद्धनयादिभुः ॥ प्रतीत्यवृत्तिं यद्बुद्ध
क्षणानामेष मन्यते ॥ ५१ ॥ अनुपप्लवसाम्राज्ये विषजागपरि
क्षये ॥ आत्मा शुद्धस्वजावानां जननाय प्रवर्तते ॥ ५२ ॥

अर्थ ॥ शुद्धजावनोकर्ता आत्माशुद्धनयथी समर्थढे जेवारेंशुद्धपरिणामीढे तेस
मर्थवीर्यवृत्तिनेअश्रयिने शुद्धजावनोकर्ताढे एमशुद्धनयवालोमानेढे ॥ ५१ ॥ उपप्ल
व अंतरायादिकेरहित साध्याज्यपणानेविषे शुद्धजावनोनाशय्येढेते आत्माशुद्धस्व
जाव प्रगटकरवाने प्रवर्तते ॥ ५२ ॥

चित्तमेव हि संसारो संगादिच्छेदावासितं ॥ तदैव तैर्विनिर्मुक्तं ज
वांतइति कथ्यते ॥ ५३ ॥ यश्च चित्तक्षिणक्षिप्रो नासावात्मा
विरोधतः ॥ अनन्यविकृतं रूपमित्यर्थत्वं ह्यदः पदं ॥ ५४ ॥

अर्थ ॥ जेरागादिक क्षेत्रवर्मे चित्तवासितहाय तेसंसारकेवाय अने रागद्वेषथीशु

यथा नुच्यते ह्येकं स्वरूपास्तितमन्वयात् ॥ सादृश्यास्तित
मप्येक मविरुद्धं तथात्मनां ॥ ११ ॥ सदसदादपिशुनान् संगो
प्य व्यवहारतः ॥ दर्शयत्येकतारत्वं सतां शुद्धनयः सुहृत् ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेमअन्वयथी एकस्वरूपास्तिपणाने अनुजवियेठइयें तेमसरखापणे जे
विद्यमानपणुंढे तेथकीआत्माने एककहियें ॥ ११ ॥ व्यवहारनयथी सदसदाद्वा
दरूपजे चाडियो तेनेनुपावीने शुद्धनयरूपजे मित्रतेतेएकतारूप रत्ननेदेखाडेढे ॥ १२ ॥

नृनारकादिपर्यायै रम्यं तन्नविनश्वरैः ॥ जिन्नैर्जहाति नैकल
मात्मद्वयं सदान्वयि ॥ १३ ॥ यथैकं हेमकेयूर कुंमलादि
षु वर्तते ॥ नृनारकादिजावेषु तथात्मैको निरंजनः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ नरनारकादि पर्यायजेवपजेढे अनेविणजेढे तेजिन्नपर्यायकांइरम्यनथी माटे
तेपर्यायैकरिने सदाअन्वयिजे शुद्धवंशीआत्मतत्व तेएकत्वपणाने ढांडतुंनथी ॥ १३ ॥
जेमसुवर्णएकडे पणबाजुबंध कंठीकुंडलादिक पर्यायैवर्तेढे तेमआत्माएकडे पणन
रनारकादिकना जवैकरीजिन्नडे पणआत्मातो एकनिरंजनडे ॥ १४ ॥

कर्मणस्ते हि पर्याया नात्मनः शुद्धसाक्षिणः ॥ कर्मक्रिया स्वजावो
य दात्मातु न स्वजाववान् ॥ १५ ॥ नाणूनां कर्मणोवासौ भवस्व
र्गः स्वजावजः ॥ एकैकविरहे जावा भवतत्वांतरं स्थितं ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेनरनारकादिकजव तेतो सर्वकर्मना पर्यायडे पणशुद्धसाक्षी निश्चयन
येंआत्मपर्यायडे अनेकर्मक्रियारूपजे स्वजावतेकांइआत्मानो मूलस्वजावनथी आत्मा
तो अज अविनाशीस्वजावीडे ॥ १५ ॥ कर्मनाजेपरमाणु आतेआसंसार स्वर्गस्वजा
विक नथी एकेकज्वलतानेविषे जावथकी नवतत्वमां रचुंढे ॥ १६ ॥

श्वेतद्वयकृतं श्वेत्यं जित्तिजागे यथा द्वयोः ॥ चात्यनंतभवत्सत्यं
प्रपंचोपि तथेहतां ॥ १७ ॥ यथास्वप्नावबुद्धोर्थो विबुद्धेन न ह
इयते ॥ व्यवहारमतेस्वर्गो ज्ञानिना न तथेहते ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेमश्वेतद्वयं कीधेळुंजे चित्रामण तेबेजीतना जागमांशोचे तेमअनंतज
वसत्यतार्यें एंप्रपंचनेजाणवुंढे ॥ १७ ॥ जेमस्वप्नमां दीतेलोअर्थ जाग्यापठेदेखायनही
तेमव्यवहारें स्वर्गादिकमार्ग श्रेष्ठडे पणनियतप्रमाणी ज्ञानीपुरुषने संसार नजणाप

ने प्रकाशते ॥ ९१ ॥ एम आत्माने स्वप्रकाश अने शाश्वत अंगीकार करीएनही अने परप्रकाश तथा कर्तृत्व सिद्धमानीए तो पूर्वेअनात्मपणुं अंगीकार करतुं पडशे केमके क्रियावडे उत्पन्नथएलापदार्थतुं पूर्वतुं रूप छुंडज होयते एवोनियमते एवी रीतेअत्मानी उत्पत्तिनी पूर्वे आत्माने अनात्ममानतुं पडशे अने क्रियावडे आत्मातुं रूपांतरथाएते एममानीएतो आत्मानी आवृत्ति अंगीकारकरवीपडशे आवृत्ति अंगीकारकरीएतो संसारविषयक हजारोकृत्वरूप हेतुवडे हजारोरूप बदलाशे ल्यारें पूर्वे पूर्वुरूपअनात्म अने उत्तर उत्तरक्रियाजन्यरूप आत्मानानतुं पडशे अने एम कस्यथी ठेवटें अनवस्था दोष प्राप्तपशे ॥ ९२ ॥

नये तेनेह नोकर्ता किंवात्मा शुद्धजावजुत ॥ उपचारातु लोके
षु तत्कर्तृत्वमपीष्यते ॥ ९३ ॥ उत्पत्तिमात्रं धर्माणां विशेषग्रा
ह्मिणो जगुः ॥ अव्यक्तिरावृतेस्तेषां नाज्ञावादिति का प्रमा ॥ ९४ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेअनयनेविषे कर्तापणुंनथी केमके आत्माशुद्धजावनो धरनारडे अनेलोकमां उपचारथी तेनुंकर्तापणुकेहेते ॥ ९३ ॥ विशेषग्राही जेज्ञानीपुरुषोते तेपूर्वोक्तरीते आत्माने क्रियासिद्ध मानतानथी किंतु आत्मानाधर्मोनी उत्पत्ति मानेते आही कोझे शंकापशे केजेम आत्माअव्यक्तते तेमआत्मानाधर्मपण अव्यक्तते तोज्यारेआत्मानी उत्पत्ति मानतानथी ल्यारेतेनाधर्मोनी उत्पत्तिपण केममनाय तेनो समाधानजे केटलीएकअव्यक्त वस्तुअ आकाशनीपते जेमनीतेमरहेते अने केटली एक रूपांतरने पामेते आत्माशाश्वताव्यक्तते अने तेनाधर्मअशाश्वताव्यक्तते माटेते आनी आवृत्तिथायते केमके जेमआत्मानी अनावृत्तिमां घणाप्रमाणोते तेमआत्माना धर्मोनीआवृत्ति नथवामां कोइप्रमाणनथी तेथीआत्मानी पुनरावृत्ति अतीनथी पणआत्माना धर्मोनीपुनरावृत्तिथायते एतुंसिद्धथयुं ॥ ९४ ॥

सत्त्वं च परसंताने नोपयुक्तं कथं च न ॥ संतानिनामनित्यत्वा
त्संतानोपि न च ध्रुवं ॥ ९५ ॥ व्योमाव्युत्पत्तिमत्तत्त दवगाहात्मना
ततः ॥ नित्यता नात्मधर्माणां तद्दृष्टांतबलादपि ॥ ९६ ॥

अर्थ ॥ आत्मानुंउत्पत्तिरहितपणुं दृष्टांतवडेदृढकरेते जेमपितापुत्ररूप परिवा
रनी उत्पत्तिमां पूर्वपूर्वपितारूप कारणथी उत्तरउत्तर पुत्ररूपकार्यनी उत्पत्तिथया
थी पितापणानोअज्ञाव अनेपुत्रपणानोअज्ञाव थायते एमशुंखलाचालतां जेमपिता

न रूप न रसो गंधो न न स्पर्शो न चाकृतिः ॥ यस्य धर्मो न शब्दो
वा तस्य का नाम मूर्तता ॥ ३४ ॥ दृशादृश्यं हृदाग्राह्यं वाचा
मपि न गोचरः ॥ स्वप्रकाशं हि यद्रूपं तस्य का नाम मूर्तता ॥ ३५ ॥

अर्थ ॥ केमकेरूप रस गंध स्पर्श अने संस्थान एतलावानाआत्मानेनथी एतो
पुञ्जनेने तेमजबाह्यधर्मपणनथी शब्दनथी तेवारेंआत्मानेशरीरिंतेरूपीकहेवाय ॥ ३४ ॥
वलीआत्मानजरेदेखाय एवोपणनथी मनथीग्रहेवाय एवोपणनथी तथावचने
पणअगोचरते जेजुरूपपोताने प्रकाशेते पणबीजाने प्रकाशेनथी तेनेरूपीकेमकेवाय

आत्मा सत्यश्चिदानंदः सूक्ष्मात्सूक्ष्मः परात्परः ॥ स्पृश्यात्पि
च मूर्तत्वं तथा चोक्तं परैरपि ॥ ३६ ॥ इंद्रियाणि पराण्याद्बु रि
द्रियैर्यः परं मनः ॥ मनसोपि परा बुद्धि र्योबुद्धेः परमस्तु सः ॥ ४० ॥

अर्थ ॥ आत्मासत्यते चिदानंदमथीते सूक्ष्मथीपणसूक्ष्मते उत्कृष्टमांउत्कृष्टते ते
मूर्तीपणुंकेमफरते तेमजपरदर्शनमां ॥ ३६ ॥ श्रीकृष्णकहेते हेअर्जुनशरीरमां इंद्रि
योमोटीते अने इंद्रियोथीमनमोटीते मनकरतां बुद्धिमहोटीते अनेतेथीआत्मासोटीते

विकले हंत लोकेस्मिन्नमूर्ते मूर्तता घमात् ॥ पश्यत्याश्रयवद
ज्ञानी वदत्याश्रयवद्वचः ॥ ४१ ॥ वेदना येन मूर्तत्वं निमित्ता
स्फुटमात्मनः ॥ पुञ्जलानां तदापत्तेः किंलघुश्चस्वशक्तिजा ॥ ४२ ॥

अर्थ ॥ हंतइतिखेदे आविकललोकनेविषे अमूर्तिआत्मानेविषे मूर्तिपणानाअम
थकीजेज्ञानीपुरुषते तेअचंबोदेखेते अनेवचनपणअचंबानाबोलेते ॥ ४१ ॥ जेमाटे
जीवात्मानेमूर्तिनिमित्तवेदना प्रगटपणेते एमजोमानिएतो पुञ्जनेवेदनाअज्ञोइयें
तेमाटेवेदनातो आत्माने अद्युश्चक्तिथी अनुजवथायते ॥ ४२ ॥

अह्नद्वारा यथा ज्ञानं स्वयंपरिणामत्ययं ॥ तथेष्टानिष्टविषय
स्पर्शद्वारेण वेदनां ॥ ४३ ॥ विपाककालं प्राप्यासौ वेदना प
रिणामजाका॥मूर्ते निमित्तमात्रं नो घटे दंभवदन्वयि ॥ ४४ ॥

अर्थ ॥ इंद्रियद्वारेकरी जेम ज्ञानविशा पोतानीमेले परिणमेते तेमइष्टअनिष्ट
विषयस्पर्शद्वारेकरी वेदनापरिणमेते ॥ ४३ ॥ विपाककालपामीने आवेदनापरि
णामने जेमआत्मानजेते तेथी अमारमते मूर्तिपणुंतेनिमित्तमात्रथयुं अन्वयिके
सहचारीथयुं जेमघटनेविषे दंभवद्वहचारीते तेनीपेतेजाणुं ॥ ४४ ॥

फलशतुनथी तथापिपोतानेविषे रहेलुंजेकर्म तेपोतानाफलनेविषे प्रवर्त्ततुनथी
॥ १०१ ॥ बीजाकोइने कोइमारतोनथी तेमकोइनेकोइ रहणकरतोनथी आयुकर्म
नोनाश थायनही अनेमृत्युजीवन अन्यथाथायनही ॥ १०२ ॥

हिंसादयाविकल्पाज्यां स्वमताज्यां तु केवलं ॥ फलं विचित्रमाप्नोति
परापेक्षां विना पुमान् ॥ १०३ ॥ शरीरीस्त्रीयतां मांवा ध्रुवं हिंसां प्र
मादिनः ॥ दयैव यजमानस्य बंधेपि प्राणिनां क्वचित् ॥ १०४ ॥

अर्थ ॥ हिंसाअने दयानीपणमात्र कल्पना करवीडे पोतानामतेकरी तापरनी
अपेक्षाथी पुरुषकेवल विचित्रफलने पामेढे ॥ १०३ ॥ जीवर्नाघातथाय अथवान
थायतोपण जेप्रमादीजीवढे तेनेनिश्चयैकरी हिंसाथायढे अनेजे दयावानप्राणीढे
तेनाहाथे कदाचकोइजीवनी घातथइजाय तोपणतेने हिंसालागतीनथी ॥ १०४ ॥

परस्य युज्यते दानं हरणं वा न कस्यचित् ॥ न धर्मसुखयोर्यते
कृतनाशोऽदिदोषतः ॥ १०५ ॥ जिन्नाज्यां नक्तवित्तादि पुत्रला
ज्यां च ते कुतः ॥ स्वत्वापत्तिर्यतो दानं हरणं सखनाशनं ॥ १०६ ॥

अर्थ ॥ कोइबीजाने दानदेतोनथी अनेबीजानी पासैथीकोइकांइ हरणकरी ले
तोनथी धर्मअनेसुखनेविषे पणदानतथा हरणनो संजवनथी केमके कृतनाशअने
अकृतनोप्रसंग इत्यादिदोष प्राप्तथेजे जेमदानकथुं तेनुंनाराथाय तेनेकृतनाशकहेढे
अनेजेबीजाने आयुंनथी तेनुंहरणकरतुंते अकृतागम प्रसंगकहेवाय एवादोष
आत्मातेविषे प्राप्तथेजे ॥ १०५ ॥ केमकेजोजन तथाधनादिकजेपुज्ज ततोआत्मा
थीजिन्नढे तोतेमांकांथी पोतापणुंआव्युं माटेदानअनेहरणते पोतांथीजिनाशढे

कर्मोदयाच्च तद्दानं हरणं वा शरीरिणां ॥ पुरुषाणां प्रयासः
कस्ततोपनमति स्वतः ॥ १०७ ॥ स्वांगताज्यां तु जावाज्यां केवलं
दानचौर्ययोः ॥ अनुग्रहोपघातौ स्तः परापेक्षा परस्य ना ॥ १०८ ॥

अर्थ ॥ वलीतेदान अनेहरणप्राणीने कर्मनाउदयथकीढे त्यांपुरुषनेशीप्रयासढे
तेतोपोतानीमिजेज उदयपामेढे ॥ १०७ ॥ पोतामारहा एवाजेदानअनेहरणना जाव
तेथेकरनेएकथी उंपगारथाय बीजाथीउपघातथाय त्यापरनीअपेक्षापरनेनही ॥ १०८

आत्मनस्त दजीवभ्यो विजिन्नतं व्यस्थितां व्यक्तिभेदेन वादेशा
दजीवत्वमपीष्यते ॥ ५३ ॥ अजीवा जन्मिनः शुद्ध जावप्राणव्य
पेक्षया ॥ सिद्धाश्च निर्मलज्ञाना इव्यप्राणव्यपेक्षया ॥ ५४ ॥

अर्थ ॥ एप्रमाणे अजीवधी आत्मानुज्जदापणुं सत्यवखुं पणजेदेकरी देशयकी अजी
वपणुपणवंडीयेतइयें ॥ ५३ ॥ जेमनिर्मलज्ञानवंतसिद्धने इव्यप्राणनी अपेक्षारहितप
णे अजीवपणुकहियें तेमद्युद्धजावप्राणनी अपेक्षारहित जीवने अजीवकहियेठयें

इंद्रियाणि बलं श्वासो ब्रूसो ह्यायु स्तथा परां इव्यप्राणाश्चतुर्भेदाः
पर्यायाः पुञ्जलाश्रिताः ॥ ५५ ॥ जिन्नास्ते ह्यात्मनोऽत्यंतं तदेतै
र्नास्ति जीवनं ॥ ज्ञानधैर्यसदाश्वास नित्यस्थितिविकारिणिः ॥ ५६ ॥

अर्थ ॥ इन्द्रिय बल श्वासअनेआयुष्य एरीतें इव्यप्राण चारजेदेठे एनापर्यायतो
पुञ्जने आश्रीरहाठे ॥ ५५ ॥ तेआत्माधी अत्यंतछुदाठे माटे एवमें कांइआत्मा
नेजीववुंनधी एपर्यायतो ज्ञान धैर्य तेनास्वासनीजेकांइ नित्यस्थितितेणेकरी वर्जितठे

एतत्प्रकृतिज्जुताग्निः शाश्वतीऽग्निस्तु शक्तिग्निः ॥ जीवितात्मा स
देत्येषा शुद्धइव्यनयस्थितिः ॥ ५७ ॥ जीवो जीवति न प्राणै विना तै
रेव जीवति ॥ इदं चित्रचरित्रको हंत पर्यनुयुज्यतां ॥ ५८ ॥

अर्थ ॥ एप्रकृतिरूप शाश्वतीशक्ति तेणेकरीने आत्मासदैवजीवेठे एद्युद्धइव्यनय
नीस्थितिजाणवी ॥ ५७ ॥ जीवकांइप्राणेकरीने जीवतोनधी एजीवतोप्राणविनाजी
वेठे एअचंबानीवात विचित्रकारी चरित्रसांजजी कोणनहखें अनेएवातद्युद्धनयें
कोणनजोडे ॥ ५८ ॥

नात्मा पुण्यं नवा पाप मेते यत्पुञ्जलात्मके ॥ आद्यबालशरीरस्यो
पादानलेन कल्प्यते ॥ ५९ ॥ पुण्यं कर्म शुचं प्रोक्त मशुचं पाप
मुच्यते ॥ तत्कथं तु शुचं जंतून् यत् पातयति जन्मनि ॥ ६० ॥

अर्थ ॥ आत्मापुण्यनही तेमपापपणनही केमके पुण्यनेपापतो पुञ्जरूपठे प्र
थमबालकालें जेशरीरतेनेउपादानजावेंकल्पेठे ॥ ५९ ॥ जेद्युचकर्म तेपुण्यकहियें अ
नेजेअद्युचकर्मतेपापकहियें तेवारें तेद्युचकर्मजेठे तेजीवनेसंसारमाकेमपाडेठे ॥ ६० ॥

अन्योन्यानुगतानां का तदेतदिति वा त्रिदा॥यावच्चरमपर्यायं
यथा पानीयञ्जघयोः ॥ ११७ ॥ नात्मनो विकृतिं दत्ते तदेषा
नयकल्पना॥शुद्धस्य रजतस्यैव शुक्तिधर्मप्रकल्पना ॥ ११८ ॥

अर्थ ॥ परस्परमव्याएवाजेनय तेहने एवोनिर्णयथावत् चरमपर्यायतेपरंतुजातिने
इकेमजणाय जेमझुअनेपाणीनासंयोगनीपरसंग्रहमाने नैगमने अनेनैगममाने संय
हनेएवेनयमाहोमांहेजलेते एमव्यवहारपण जलेते ॥ ११७ ॥ वलीशुद्धनयवालो वो
लेतेजे आत्मानेविकारनथी आपतोएवीनैगम तथाव्यवहारनयनी कल्पनाते केहेनी
परं तेकहेतेजेमशुद्धरूपानेडिपनोधर्म कल्पेतेतेहनीपरं जाणवुं ॥ ११८ ॥

मुषितलं यथा पांशुगतं पथ्युपचर्यते ॥ तथा पुञ्जलकर्मस्था वि
क्रियात्मनि बालिशैः॥११९॥कृष्णशोणोपि चोपाधेर्नाशुद्धः स्फ
टिको यथा ॥ रक्तोऽच्छिष्टस्तथैवात्मा संसर्गात्पुण्यपापयोः॥ १२० ॥

अर्थ ॥ जेमपंथीजनने लुंटांलोककहेतेजे मार्गलुंटाणो एलोकवाक्यते तेममू
खंप्राणी पुञ्जलकर्ममारही जेविक्रियाकरे तेआत्मानेविषे मानेते ॥ ११९ ॥ जे
मकालो अथवारातो स्फटिकते तेउपाधिथीते माटेतेथीतेने अशुद्धनकहिये तेमपु
ण्यपापना संयोगथी आत्मारगीदिषी कहेवायते ॥ १२० ॥

सेयं नटकला तावद् यावद्विधकल्पना॥ यद्रूपं कल्पनातीतं
न तु पश्यत्यकल्पकः॥१२१॥कल्पनामोहितोजंतुः शुक्लं कृष्णं
च पश्यति॥ तस्यां पुनर्विलीनाया मशुक्लं कृष्णमीदृते ॥१२२॥

अर्थ ॥ जिहांसुधीविविध प्रकारनीकल्पनाहोय तिहांसुधीएसर्वे नटकलारूपते प
एकल्पनार्येअतीतजेरूप तेनेतो जेअकल्पकहोय तेदेखे ॥ १२१ ॥ पणकल्पनार्येसुं
जाणो जेजीव तेतो धोलानेकालुंदेखेअनेकालाने धोलुंदेखे अनेतेकल्पना जेवारंजा
य तेवारं तोकालानेकालुंजदेखे अनेधोलाने धोलुंजदेखे ॥ १२२ ॥

तद्भ्यानं सा स्तुतिर्भक्तिः सैवोक्ता परमात्मनः ॥ पुण्यपापवि
हीनस्य यद्रूपस्यानुचितनं ॥ १२३ ॥ शरीररूपलावण्य वप्र
भ्रध्वजादिभिः॥वर्णितैर्वीतरागस्य वास्तवी नो पवर्णना॥१२४॥

अर्थ ॥ पुण्यपापपरहित एहवाजेपरमात्माप्रभु तेनास्वरूपतुं चिंतवतुं तेनेजथ्यानक
हिये अनेस्तुतिपणतेज तथाभक्तिपणतेजकहिये ॥ १२३ ॥ पणशरीरनावयै रूपैकरिना

खनथाय एतले पेहेलाबांध्याजेकर्म तेजेवारें जोगववामांआवे तेवारेंपण अरतिजेइ
नेजआवे अनेपळे तेकर्मो-विपाकेपण दुःखआपे ॥ ६८ ॥

सदा यत्र स्थितो द्वेषोल्लेखः स्वप्रतिपंथिषु ॥ सुखानुभवकाले
पि तत्र तापहतं मनः ॥ ६९ ॥ स्कंधात् स्कंधांतरारोपे नारस्येव
नःतत्तः ॥ अद्वाल्हादेपि दुःखस्य संस्कारोपि निवर्तते ॥ ७० ॥

अर्थ ॥ जेहनेसदैवशत्रुउपर द्वेषरहोळे तेप्राणीजो घरमांसुखेंवेगोहोय तोपण
तेहनेसुखनहोय तेमविषयसुखमां अनुभवकालेंपण जेहनोविषयना तापेकरीमन
ह्याणोळे तेहनेसुख क्वांथीहोय ॥ ६९ ॥ जेमएकरवनाउपरथी बीजाखंजाउपर
नारलीधो पणतत्वथी नारउतखोनही एमइंधियोनेआनवे दुःखनोसंस्कारमटतोनथी

सुखं दुःखं च मोहश्च तिस्रोपि गुणवृत्तयः ॥ विरुद्धा अपि वर्तते
दुःखजात्यनतिक्रमात् ॥ ७१ ॥ क्रुद्धनागफणाजोगो पमोन्नो
गोभवोखिलः ॥ विलासश्चित्ररूपोपि नयहेतुविवेकिनां ॥ ७२ ॥

अर्थ ॥ सुखदुःखअनेमोह एत्रणे जोपणविरुद्धे तोपणगुणवृत्तीयेवर्तेळे के
मकेदुःखनीजातिने उर्लधनकरीशकतानथीमाटे. गुणवर्तिरूपळे ॥ ७१ ॥ क्रोधी
नागनीफणना विस्तारसरखो सर्वजोगविलासळे वलीतेजोगविलास यद्यपिविचित्ररू
पळे तथापि विवेकीजनने तेजयनोहेतुळे ॥ ७२ ॥

इत्थमेकत्वमापन्नं फलतः पुण्यपापयोः ॥ मन्यते यो न मूढात्मा नां
तस्तस्य भवोदधेः ॥ ७३ ॥ दुःखैकरूपयोर्जिन्न स्तेनात्मा पुण्य
पापयोः ॥ शुद्धनिश्चयतः सत्य चिदानंदमयःसदा ॥ ७४ ॥

अर्थ ॥ एरीतें फलनीअपेह्यें पुन्यपापनुं एकत्वपणुंतेरावुं पणजेमूर्खनमानज्ञे
तेसंसारमांजटकज्ञे अनेजेमानज्ञेतेभवसागरतरीजज्ञे ॥ ७३ ॥ पुन्यअनेपाप एवेदुए
कसरखादुःखरूपजळे.तेथकीआत्मानिन्नळे. शुद्धनिश्चयनयथी सदासत्चिदानंदमयळे

तत् तुरीयदशाव्यंग रूपमाचरणा न्वयात् ॥ ज्ञात्युष्णो द्योतशी
लस्य घननाशाज्वरेव ॥ ७५ ॥ जायंते जाग्रतो ऽद्वैतस्य श्रित्रा
धिंसुखवृत्तयः ॥ सामान्यं तु चिदानंद रूपं सर्वदशान्वयि ॥ ७६ ॥

अर्थ ॥ एवाततेचोधीदिशयें जाणवायोग्यळे जेमवर्पाकालमां मेघवरसीरह्या प
णे वादलनाशथायळे अनेसूर्यप्रनाशोनेळे तेमव्यंगरूपविचित्र एहवोआचरणविज्ञे

अर्थ ॥ आत्माज्ञानरूपेण माटेआत्माने आश्रवसंवरकांइनकहियें पणकर्मपुञ्ज-
 नुंयहेतुं तथारोधनुंते आश्रवसंवरणे ॥ १३१ ॥ जेजावेंकरी स्वाधीनपणे कर्मपुञ्जने
 आत्माग्रहेतेते मिथ्यात्वअविरति कषाय अनेयोगजेआश्रवतेषोकरीजाणवुं ॥ १३१ ॥

जावनाधर्मचारित्र परिषदजयादयः.. आश्रवोत्तेदिनो धर्मा आ-
 त्मनो जावसंवराः ॥ १३३ ॥ आश्रवः संवरो न स्या त्संवरश्चा-
 श्रवः क्वचित् ॥ जवमोक्ष फलात्तेदो न्यया स्यात्तेतुसंकरात् १३४

अर्थ ॥ अनेजावनाधर्मजेचारित्रते जेथकी परिसहनोजयथायते एआश्रवतो उ-
 त्तेदकधर्मते एआत्माने जावसंवरकहियें जेआश्रवतेसंवरनथाय अनेजेसंवर ते
 आश्रवनथाय हेतुसंकर एबेजोकदापि एकरूपथाय तोसंसारअनेमोक्ष एबेनाफल प-
 णएकथाय पणतेमांजेदरहेनही एटजेज्याआश्रवेंकरीसंवरनुं संक्रमणथाय त्यामोक्षफ-
 लजाणवुं अनेज्यासंवरेंकरी आश्रवनुंसंक्रमणथाय त्यासंसारफलजाणवुं ॥ १३४ ॥

कर्माश्रवश्च संवृष्ट्वा ज्ञात्मा जिज्ञैर्निजाशयैः ॥ करोति न परापेक्षा
 मलं जूष्णुः स्वतः सदा ॥ १३५ ॥ निमित्तमात्रजूता तु हिंसाऽहिंसा
 दयोः खिलाः ॥ ये परप्राणिपर्याया न ते स्वफलहेतवः ॥ १३६ ॥

अर्थ ॥ आश्रवजावने संवरकरतोथकोजे पोतानीआत्माधीजूदानथी एवाजे पोता-
 नाआश्रय तेषोकरी परअपेक्षानकरे केमकेतेपोताथी सदायसमर्थते ॥ ३५ ॥ जेहिंसाअ-
 हिंसादिकसधला परप्राणिनापर्याय तेआत्माने निमित्तजूते पणपोतानेफलहेतुनथी

व्यवहारविमूढस्तु हेतुस्तानेव मन्यते ॥ बाह्यक्रियारतस्त्वांत-
 स्तत्वं गूढं न पश्यति ॥ १३७ ॥ हेतुत्वं प्रतिपद्यंते नैवेति नियम-
 स्पृशः ॥ यावंत आश्रवाः प्रोक्ता स्तावंतोहि परिश्रवाः ॥ १३८ ॥

अर्थ ॥ व्यवहारमूढजेआत्मातेपरपर्यायने पोताना फलहेतुमानेणे माटेजेतुंम-
 न बाह्यक्रियामारंकरते तेवाप्राणीशुभतत्त्वने देखतानथी ॥ १३७ ॥ जेहिंसादिक त-
 थाअहिंसादिक परपर्यायहेतुपणुंते तेनेपडिवजे अथवानथीपडवर्जता एहवानिय-
 म तेतोनिश्चयनाजेफरसनाराते तेहेनेजेदलाआश्रवते तेदलासंवररूपथाया ॥ १३८ ॥

तस्मादनियतं रूपं बाह्यहेतुषु सर्वथा ॥ नियतौ जाववैचित्र्या-
 दात्मैवाश्रवसंवरो ॥ १३९ ॥ अज्ञाता विषयासक्तो बध्यते

विषयैस्तु सः ॥ ज्ञानादिमुच्यते चात्मानु शास्त्रादिपुञ्जलात् १४०

कावतुं तेतुं नाम मुक्तिं एमजाण्डुं ॥ ८३ ॥ रागद्वेषव्याप्यो जेमननोक्लिष्ट परिणाम
ते तेकांश्चात्मानोनथी आत्मानुंरूपतो सत्कार्यपणेअविकारीते ॥ ८४ ॥

श्रुतवानुपयोगश्चेत्येतन्मिथ्या यथा वचः ॥ तथात्मा शुद्धरूपश्चे
त्येवं शब्दनया जगुः ॥ ८५ ॥ शुद्धपर्यायरूपस्त दात्मा शुद्धस्व
जावकृत् ॥ प्रथमाप्रथमत्वादि जेदोप्येवं हि तालिकः ॥ ८६ ॥

अर्थ ॥ जेम आत्मानुंउपयोग श्रुतवंतते एखोटुंते तेमशब्दनयवालाकहेतेके आ
त्माशुद्धरूपनथी एणखोटुंते ॥ ८५ ॥ शुद्धपर्यायरूप आत्मापूर्वपश्चात्पणानो जे
जेद तेपणे शुद्धस्वजावनोकर्ताते एमतात्विकते ॥ ८६ ॥

ये तु दिक्पटदेशीयाः शुद्धज्व्यतयात्मनः ॥ शुद्धस्वजावकर्तृत्वं
जगुस्ते पूर्वबुद्धयः ॥ ८७ ॥ ज्व्यास्तिकस्य प्रकृतिः शुद्धा संग्रह
गोचरा ॥ येनोक्ता संमतौ श्रीमत्सिद्धसेनदिवाकरैः ॥ ८८ ॥

अर्थ ॥ दिगंबरएमकहेतेके शुद्धज्व्यार्थे वलीजेमउपयोगविना श्रुतजण्यो तेतुं
ए शुद्धस्वजावतुं कर्तापणुंजतुंनथी केमकेतेतेने स्वजावेजपरिणमेते एमअपूर्वबुद्धितुं
केतुंते ॥ ८७ ॥ ज्व्यास्तिकनयनीजे शुद्धप्रकृतिते तेसंग्रहनयउपरचाले केमकेसम्मति
ग्रंथमा सिद्धसेनसूरियेकबुंते ॥ ८८ ॥

तन्मते च न कर्तृत्वं जावानां सर्वदान्वयात् ॥ कूटस्थः केवलं तिष्ठ
त्यात्मा साक्षितमाश्रितः ॥ ८९ ॥ कर्तुं व्याप्रियते नायमुदासी
न इव स्थितः ॥ आकाशमिव पंकेन लिप्यते न च कर्मणा ॥ ९० ॥

अर्थ ॥ तेनेमते कर्तापणुंनथी केमकेसदैवजावनो अन्वयते माटेकूटस्थकेवल
निर्विक्रियजे आत्मा तेसाहीपणाने आश्रितेरेद्योते ॥ ८९ ॥ करवानोव्यापार करतो
नथी उदासीनीपतेरेद्योते जेमकूचरे आकाशलेपातुंनथी तेमकर्मआत्मा जेपातो नथी

स्वरूपं तु न कर्तव्यं ज्ञातव्यं केवलं स्वतः ॥ दीपेन दीप्यते ज्यो
ति नित्यपूर्वं विधीयते ॥ ९१ ॥ अन्यथा प्रागनात्मा स्यात्स्वरूपा
ननुवृत्तितः ॥ ननुहेतुसहस्रेणाप्यात्मता स्यादनात्मनः ॥ ९२ ॥

अर्थ ॥ पोतानारूपनेनवीनकरवुंनथी मात्रपोताना रूपनेपोताथकीकेवल जाणी
जेतुंते जेमदीपेथी ज्योतिदीपेते तेसनिव्यशाश्रितआत्मा स्वप्रकाशहोवाथी पोतेपोता

अर्थ ॥ जेपूर्वेकहेला तपयेतेसंयम स्वर्गहेतुने तेपणउपचारेकहिये सर्वपरिणामे
पण जेमधीबलेनेएउपचारेने पणअग्निबलेने एखरुंते ॥ ४९ ॥ जेअंगेकरी आत्मा योग
वर्तीथयो तेअंगेआश्रवकहिये अनेजेअंगेआत्माउपयोगी तेअंगेसंवरकहिये ॥ ४८

तेनासावंशविश्रांती बिभदाश्रवसंवरौ ॥ जात्यादर्श इव स्वहा

स्वहाचागद्वयः सदा ॥ ४९ ॥ शुद्धेव ज्ञानधारा स्या त्सम्यक्त्व

प्राप्त्यनंतरं ॥ हेतुचेदाक्षिणे तु योगधारा प्रवर्तते ॥ ४८ ॥

अर्थ ॥ तेमाटेआ अंशविश्रांतिनेविषे आश्रवसंवर धरेने तेमांएकने मलिन अ
ने एकनेनिर्मल जेमआरिशानापढवाडानो जागमलिनने अने आगलोजागनिर्मलने
तेहनीपरं सदाय निर्मलमलिन एवेजागेकरीआत्माशेजेनेआरिसानापेठे ॥ ४९ ॥ सम
कितपास्यापठी जेष्टुदजज्ञानधाराप्रगटे तेहेतुचेदयकी विशेषेकरी योगधाराप्रवर्तते ॥

सम्यग्दृशो विशुद्धं सर्वास्वपि दशास्वतः ॥ मृद्धमध्यादिचाव

स्तु क्रियावैचित्र्यतोचवेत् ॥ ५१ ॥ यदा तु सर्वतः शुद्धिर्जायते धा

रयोर्द्वयोः ॥ शैलेशीसंज्ञितस्यैर्या तदा स्यात्सर्वसंवरः ॥ ५२ ॥

अर्थ ॥ समकेतिने सर्वदशामां शुद्धपणुंने एमाटे लघु मध्यम उत्तम एजावजे
ने तेक्रियाविचित्रताथीने ॥ ५१ ॥ जेवारेसर्वधी मनवचनकायानायोग तथाउपयो
गएवेधारानी शुद्धिथाय तेवारेशैलेशीनामेस्थिरताथी सर्वसंवरहोय ॥ ५२ ॥

ततोर्वाग् यच्च यावच्च स्थिरत्वं तावदात्मनः ॥ संवरौ योगचांचल्यं

यावत्तावत्किलाश्रवः ॥ ५३ ॥ निर्जरा कर्मणोत्सादो नात्मा ऽसौ

कर्मपर्ययः ॥ येन निर्जायते कर्म स्वभावस्त्वात्मलक्षणं ॥ ५४ ॥

अर्थ ॥ अनेतेथीपेहेलाहेवला शुण्णार्णेतोजिहांसुधी आत्माने स्थिरतापणुंने ति
हांसुधीआत्माने संवरवर्तेने अने जिहांसुधीयोगनीचंचलताने तिहांसुधीनिश्चयेंथी
जाणीये जे आत्मानेआश्रवपणुंवर्तेने एमयावत् शैलेशीकरण सुधीसमजुं ॥ ५३ ॥
कर्मनुंजेशाडुं तेनेनिर्जराकहिये पणुंआत्मापोते कर्मपर्यायरूपनथी तेमाटे कर्मनिर्ज
रियेएवोजेस्वजाव तेआत्मानुंलक्षणने ॥ ५४ ॥

तत्तपो द्वादशविधं शुद्धज्ञानसमन्वितं ॥ आत्मशक्तिसमुद्धानां

चित्तवृत्तिनिरोधकत् ॥ ५५ ॥ यत्र रोधः कषायाणां ब्रह्मध्यानं

जिनस्य चा ॥ ज्ञातव्यं तत्तपः शुद्धं भवशिष्टं तु लंघनं ॥ ५६ ॥

नोनाश तेमपुत्रनो पणनाशथायवे तेमअनात्माथी आत्मानीउत्पत्तिरूप प्रवाह्शी
 पूर्वनोअजाव अनेउत्तरनो जावथतां पूर्वनीपते उत्तरनानाशनो पणसंजव सिद्धथा
 यवे एथीआत्मा अशाश्वत अनेनाशरूप उरते ॥ ९५ ॥ आकाशनादृष्टांतवडे आ
 त्मानुअचंजपणुं अनेआत्मानाधर्मोनु चलायमानपणुं सिद्धकरेवे जेमआकाशउत्प
 त्तिरहितवे तेथीतेनुंरूपांतर थतुंनथी तेमजआत्मापण उत्पत्तिरहित होवाथीतेनो
 रूपांतरथतुंनथी अनेआत्मानाधर्म उत्पत्तिवानवे तेथीतेनुं रूपांतरथायवे अंहीप
 ण आकाशनुंव्यतिरेकपयो दृष्टांतलेतुं जेवस्तुआकाशनीपते उत्पत्तिरहित नथीहोती
 तेनुंरूपांतर थायवे ॥ ९६ ॥

ऋजुसूत्रनयसूत्रः कर्तृतां तस्य मन्यते ॥ स्वयं परिणामत्यात्मा यं
 यं ज्ञावं यदा यदा ॥ ९७ ॥ कर्तृत्वं परजावाना मसौ नाज्युप
 गच्छति ॥ क्रियाधयं हि नैकस्य इव्यस्याज्जिमतं जिनैः ॥ ९८ ॥

अर्थ ॥ ज्यारेंआत्मानु रूपांतरथतुंनथी ज्यारेंपरिणामवादनो उल्लेखयते एवी
 आकाशकारिनेतेनुं उत्तरकहेवे यद्यपिरुजुसूत्रनयवालो ज्यारेज्यारे जेजेजावनापरि
 णामने आत्मापामेवे ज्यारेज्यारे तेतेजावरूप कर्मवडे परिणामरूप उत्पत्तिमानेवे
 ॥ ९७ ॥ तथापिआत्माने कर्तृत्वपणे बीजाजावनी प्राप्तिथतीनथी केमके एकइ
 व्यमां वेक्रियासंजवेनही एतुंजिननुं अजिमतवे ॥ ९८ ॥

जुतिर्यां हि क्रिया सैव स्यादेकइव्यसंततौ ॥ न साजात्यं विना च
 स्यात् परइव्यगुणेषु सा ॥ ९९ ॥ न चैवमन्यजावानां न चेत्क
 र्ता परोजनः ॥ तदा हिंसादयादान हरणाय व्यवस्थितः ॥ १०० ॥

अर्थ ॥ जुतिएटले जावअनेक्रिया एबन्नेनोएक अर्थवेते एकइव्यसंततिनेविषे
 सामान्यविना नथाय अनेइव्यनायुणनेविषे पणनथाय केमकेकोइपण इव्य अपर
 जावनो कर्त्ताहोतोनथी ॥ ९९ ॥ एमजआत्मानेविषे अन्यजावनुं कर्तृत्वपणुंनथी
 ज्यारेशिष्यपूजेवे के हिंसा दया दानवगैरेनी व्यवस्थाकेम रहेते ॥ १०० ॥

सत्यं पराश्रयं न स्यात् फलं कस्यापि यद्यपि ॥ तथापि स्वगतं
 कर्म स्वफलं नानिवर्त्तते ॥ १०१ ॥ हिंस्ति न परं कोपि निश्चया
 न्न च रक्षति ॥ न चायु कर्मणोनाशो मृतिर्जिवनमन्यथा ॥ १०२ ॥

अर्थ ॥ ज्यारेशुरुकहेवे यद्यपि ए तारुंबोलतुं सातुंवे केमके कोइनेपण पराश्रयें

स्थितिश्चो तेस्थितिश्चोनिश्चैथी ह्यथाय ॥ १६३ ॥ तेमाटेज्ञानमयी जेष्टुदतपसीते
नेनिश्चयथी शुद्धजावनिर्कराथाय पण्यज्ञानतपसीनेकांश्नथाय ॥ १६४ ॥

बंधः कर्मात्मसंश्लेषो ज्व्यतः स चतुर्विधः ॥ तद्धेतुध्ववसाया

त्मा जावतस्तु प्रकीर्तितः ॥ १६५ ॥ वेष्टयत्यात्मनात्मानं यथा सर्प
स्तथा पुमान् ॥ तत्तत्रावैः परिणतो बध्नात्यात्मानमात्मना ॥ १६६ ॥

अर्थ ॥ कर्मनीसाथेआत्मातुंजेमजतुं तेनेबंधकहिये तेबंधचारजेठे तेहेतुध्व
वसाये आत्माजावथीकह्योठे ॥ १६५ ॥ जेमसर्पपोतानीमेजे पोतेविंटायठेतेमआ
त्मापण तेतेजावे परिणम्योथको पोतेपोतानीमेजेज कर्मसाथेबंधायठे ॥ १६६ ॥

बध्नाति स्वं यथाकोश कारकीटः स्वतंतुजिः ॥ आत्मनः स्वगतैर्जा

वैबंधने सोपमा स्मृता ॥ १६७ ॥ जंतूनां सापराधानां बंधकारी न

हीश्वरः ॥ तद्बंधकानवस्थाना दबंधस्याप्रवृत्तिः ॥ १६८ ॥

अर्थ ॥ जेमरेशमनोकीडो पोतानीजाजेकरी पोतेजबंधायठे तेमआत्मा पोताना
रागादिपरिणामेकरी पोतेजबंधायठे एउपमाकही ॥ १६७ ॥ पणजेईश्वरकर्ताकहेठे
तेवातनिषेधठे अपराधीजीविनेकां ईश्वरबंधकर्तानथी तेईश्वरबंधकर्तापणाना निषेध
वाथकी अबंधनीय आत्मानेविषे अप्रवृत्तिठे एटजेस्वजावेज बंधनिवृत्तिआत्मानेठे
पणईश्वरकर्तानथी ॥ १६८ ॥

तत्वाज्ञानं प्रवृत्त्यर्थे ज्ञानवन्नोदना ध्रुवा ॥ अबुद्धिपूर्वकार्येषु

स्वप्नादौ तददर्शनात् ॥ १६९ ॥ तथा ज्व्यतया जंतु नोदितश्च

प्रवर्तते ॥ बध्नन् पुण्यं च पापं च परिणामानुसरतः ॥ १७० ॥

अर्थ ॥ ज्ञानवंतनी जेप्रेरणठे तेतत्वज्ञाननी प्रवृत्तिनेअर्थे ध्रुवठे केमकेस्वा
प्नादिक जेअबुद्धिपूर्वक कार्यठेतेनेविषे ए ज्ञाननी प्रेरणाकां देखातीनथी तेमाटे
॥ १६९ ॥ तेमज प्राणीज्व्यतार्ये प्रेस्वोथको परिणामने अनुसरैकरी पुण्यपापने
बांधतोथको प्रवर्तते ॥ १७० ॥

शुद्धनिश्चयतः स्वात्मा न बध्नो बंधशंकया ॥ जयकंपादिकं किंतु

रजावह्निपतेरिव ॥ १७१ ॥ रोगस्थित्यनुसारेण प्रवृत्ती रोगि

णो यथा ॥ ज्वस्थित्यनुसारेण तथा बंधोपि वर्त्यते ॥ १७२ ॥

अर्थ ॥ शुद्धनिश्चयनयथकीतो आत्माबंधकठे पणजयकंपादिकैकरी बंधनसांका

पराश्रितानां ज्ञावानां कर्तृत्वाद्यजिमानतः ॥ कर्मणा बध्यतेऽज्ञा
नी ज्ञानवांस्तु न लिप्यते ॥१०९॥ कर्तैवमात्मनोपुष्य पापयो र
तिकर्मणोः ॥ रागद्वेषाशयानां तु कर्तैश्चानिष्टवस्तुषु ॥ ११० ॥

अर्थ ॥ पराश्रितजेजाव तेनोदुंकर्त्तां एमअजिमानधीकहेतुं एवाकर्मैअज्ञानी
बंधायते पणज्ञानीतेवाकर्मै ज्ञेपातानाथी ॥ १०९ ॥ माटेआत्मातेपुष्यपापरूप क
र्मनोकर्त्ताते रागद्वेषआशयनो कर्त्ताते अनेइष्टअनिष्टवस्तुनेविषेपण आत्माकर्त्ताते

रज्यते द्वेष्टि चार्थेषु तत्तत्कार्यविकल्पतः ॥ आत्मा यदा तदा
कर्म भ्रमदात्मनि युज्यते ॥ १११ ॥ स्नेहाभ्यक्ततनौ रंगं रेषुना
श्लिष्यते यथा॥रागद्वेषानुविद्धस्य कर्मबंधस्तथा मतः॥११२॥

अर्थ ॥ जेवारेंतेतेकर्मनाविकल्पथी आत्माने कोइपदार्थउपर रागदिशा अथवा
द्वेषयपजेते तेवारेंआत्मानां कर्मनोभ्रमजोडायते ॥ १११ ॥ तेजलगाडेलाशरीरें जे
म रजनोजेपवलगेते तेमरागीअनेद्वेषी आत्माने कर्मनोबंधविलगेते ॥ ११२ ॥

आत्मा न व्यापृतस्तत्र रागद्वेषाशयं सृजन् ॥ तन्निमित्तोपन
क्षेषु कर्मोपादानकर्मसु ॥११३॥ लोहं स्वक्रिययाच्येति ध्रामको
पलसंनिधौ॥यथा कर्म तथा चित्रं रक्तद्विष्टात्मसंनिधौ ॥११४॥

अर्थ॥तिहांआत्मापोते कोइक्रियाकरतोनथी पणरागद्वेषकरतोथको तेनिमित्तेपा
न्या जेकर्म तेनानिमित्तैकर्त्तापणुंकर्मते पणतिहांआत्मातो रागद्वेषरूपकर्मनो मूकना
रोते एटले आत्माजावकर्मनो व्यापारवंतते पणइव्यकर्मनोव्यापारवंतनथी ॥११३॥
जेमचमकपाषाणते लोहने आकर्षे तेपोकरीलोह पोतानीक्रियार्थे चमकपासेआवीम
जे तेमरागद्वेषीआत्मानीपासै कर्मआकर्षणेंआवीमजेते ॥ ११४ ॥

वारि वर्षन् यथांजोदो धान्यवर्षीनिगद्यते॥जावकर्म सृजन्नात्मा
तथा पुञ्जलकर्मकृत् ॥ ११५ ॥ नैगमव्यवहारौ तु ब्रूतः कर्मा
दिकर्तृतां ॥ व्यापारः फलपर्यंतः परिदृष्टो यदात्मनः ॥११६॥

अर्थ ॥ जेमपाणीवरसेते तेलोकव्यवहारें धान्यवरसेते एमकहियें तेमजावकर्म
करतोथको अत्मापुञ्जल कर्मनोकर्त्ताकहियें॥११५॥ नैगमव्यवहारनयवाला तो कर्मा
दिकनोकर्त्ताआत्माने मानेते जेआत्मानो व्यापार तेफलपर्यंतदेखायते ॥ ११६ ॥

अथवा ज्ञानवहे प्रकाशनेपास्यो नहतो त्यासुधी तमरूपअज्ञान अनेबंधवानथयो
हतो पणअनुभवयापढी आत्मानेविषे बंधनयो ॥ १७६ ॥

इव्यमोक्तः कृत्यः कर्म इव्याणां नात्मलक्षणं ॥ जावमोक्तस्तु
तद्धेतु रात्मारत्नत्रयान्वयी ॥ १७७ ॥ ज्ञानदर्शनचारित्र्यै रात्मैक्यं
लभते यदा ॥ कर्माणि कुपितानीव चवंत्याशु तदा पृथग् ॥ १७८ ॥

अर्थ ॥ जेइव्यकर्मनो कृत्यतेइव्यमोक्तते पणतेकांइआत्मानुंलक्षणनथी मात्रतेइव्य
कर्मनोकृत्यतेमोक्तुं हेतुथायते पणआत्मातोरत्नत्रय परिणतिरूपते तेने इव्यकर्मनो
कृत्यतो उपचारथीमोक्तहेतुकहियें पणवस्तुथीतत्वबुद्धियेंकहेवाचनही ॥ १७७ ॥ तेज्ञानद
र्शनचारित्र्यएरत्नत्रयीवमंकरीने जेवारेंआत्माएकजावपणानेपामेतेवारेंजेकर्महतातेको
इकसंसारजीवजेम रीताइनेघरमांथीजूदोनिकजे तेमकर्मपणजीवथीजूदोनिकलीजाय

अतोरत्नत्रयं मोक्त स्तदजावे कृतार्थता ॥ पार्ष्णिगणालिंगैश्च
गृहलिंगैश्च कापि न ॥ १७९ ॥ पार्ष्णिगणालिंगेषु गृहलिंगेषु
ये रताः ॥ न ते समयसारस्य ज्ञातारो बालबुद्ध्यः ॥ १८० ॥

अर्थ ॥ एमाटेजेरत्नत्रयी तेथीजमोक्तते पणतेरत्नत्रयीनेअजावें पाखडीताधुनासमू
हने तथापाखंडी ग्रहीलिंगीने कृतार्थपणुं कांइनथी ॥ १७९ ॥ माटेपाखंडीसाधुना
समूहमां तथापाखंडीग्रहीलिंगीमां जेप्राणीरक्तते तेहनेवालमतिवाला समजवा प
णतेसिद्धांतनासार एटजेरहस्यना जाणनथी ॥ १८० ॥

जावलिंगरता येषु सर्वसारविदोहि ते ॥ लिंगस्था वा गृहस्था
वा सिद्ध्यति धृतकल्मषाः ॥ १८१ ॥ जावलिंगं हि मोक्षांगं इव्य
लिंगमकारणं ॥ इव्यं नात्यंतिकं यस्मा द्वाप्येकांतिकमिष्यते १८२

अर्थ ॥ अनेजेप्राणी जावलिंगेराताते तेहनेसर्वसारना जाणकहियें तेवेषधारी
साधुलिंगेहोय अथवाग्रहस्थलिंगेहोय तोपणपापकर्मथोइने मोक्षपामे ॥ १८१ ॥ के
मकेजेजावलिंगते मोक्षनुंगते अनेइव्यलिंगतोअकारणते इव्यलिंगतेकांइ आत्यंतिक
कनथी माटेजेजावलिंगीते तेइव्यलिंगने एकांतनथीइहता ॥ १८२ ॥

यथा जातदशालिंग मर्यादव्यञ्जिचारि चेत ॥ विपक्षबाधका
जावात् तद्धेतुत्वे तु का प्रमा ॥ १८३ ॥ वस्त्रावधारणेहाचेद्वाधिकात
स्य तां विना ॥ धृतस्य न किमस्थाने करादेरिव बाधका ॥ १८४ ॥

वण्यतायेंकरी संमोसरणो अनेढत्रेकरीतथा इंध्वजादिकेकरी जेपरमात्माने बखाण वा एहवीस्तुतिने वस्तुतखें करी साचीनकहियें ॥ १२४ ॥

व्यवहारस्तुतिः सेयं वीतरागात्मवर्तिनां। ज्ञानादीनां गुणानां तु
वर्णना निश्चयस्तुतिः ॥ १२५ ॥ पुरादिवर्णना राजा स्तुतः स्या
ह्युपचारतः ॥ तत्ततः शौचैर्गान्धीर्यं धैर्यादिगुणवर्णनात् ॥ १२६ ॥

अर्थ ॥ केमके एस्तुतितोव्यवहारें पणजेमां वीतरागनांज्ञानादिकगुण प्रशंसवा तेहनेनिश्चयस्तुतिकहियें ॥ १२५ ॥ जेमदेशनगरादिकेंकरी राजावखाणवो एउपचारेंस्तुतिजाणवी पणराजातुंबल गान्धीर्यताधैर्यतातुंबलवतुं तेनिश्चैस्तुतिकहियें ॥ १२६ ॥

मुख्योपचारधर्माणा मविज्ञागेन या स्तुतिः। न सा चित्तप्रसादा
य कवित्वं कुकवेरिव ॥ १२७ ॥ अन्यथाग्निनिवेशेन प्रत्युतान
र्थकारिणी ॥ सुतीक्ष्णखण्डधारेव प्रमादेन करे धृता ॥ १२८ ॥

अर्थ ॥ जेमकोकशास्त्रना कविनीकविताइथी पंडितरीजेनही तेमबाह्यउपचार देखी वेहेचणविना नीजेस्तुतिकरियें तेथकी चित्तप्रसन्नथायनही ॥ १२७ ॥ जेपोतानेंदूत कदा ग्रहेंकरी मुखउपचारें स्तुतिकरी गुणमानेवे पणतेउजटी अनर्थकारिजे जेमप्रमार्दे करीद्वाथमांजालेली तरवारनीधार तेजोकदाचूपडेतोउजटी अनर्थविघातकरेजे ते नीपरें तेस्तुतिपण अन्यथाजाणवी ॥ १२८ ॥

मणिप्रजामणिज्ञान न्यायेन शुभकल्पना ॥ वस्तुस्पर्शितयां
न्याय्या यावन्नान्यजनप्रया ॥ १२९ ॥ पुण्यपापविनिर्मुक्तं तत्तत
स्त्वविकल्पकं ॥ नित्यं ब्रह्म सदाव्येय मेघाशुद्धनयस्थितिः ॥ १३० ॥

अर्थ ॥ मणिरत्ननी कांतिदेखीने जेममणितुंज्ञानकेओलखाणथायजे एहृष्टां ते शुभकल्पनायेंकरी आत्मानुज्ञानहोयजे पडेवस्तुस्पर्शिकवडेकरी योग्यताथायजे प एजांसुधिनिरंजन प्रथानथीथयी त्यांसुधीकर्मजे ॥ १२९ ॥ माटेपुण्यपापरहितपणे त लयीनिर्विकल्पएवो शाश्वतोजे आत्मातेसदायथ्यावो एवीष्टुद्धनयनीस्थितिजे ॥ १३० ॥

आश्रवः संवरश्चापि नात्मा विज्ञानलक्षणः ॥ यत्कर्म पुजला
दान रोधावाश्रवसंवरः ॥ १३१ ॥ आत्मा दत्ते तु यैर्जावैः स्वतंत्रः
कर्मपुजलान् ॥ मिथ्यात्वाविरती योगाः कषयास्ते तदाश्रवाः ॥ १३२ ॥

॥ १७६ ॥ एहिजउत्कृष्टअध्यात्मते एहिजअमृतोपमते वलीएहिज परमज्ञानते अने
एहिजपरमयोगकहोते ॥ १७७ ॥

गुह्याशुह्यतरं तत्र मेतत्सूक्ष्मनयाश्रितं ॥ न देयं स्वल्पबुद्धि-
नां तर्ह्येतस्य विडम्बिका ॥ १७१ ॥ जनानामल्पबुद्धिनां नैतत्तल-
हितावहं ॥ निर्बलानां क्रुधातीनां भोजनं चक्रिणो यथा ॥ १७२ ॥

अर्थ ॥ ठानामाठातुं एतलवे माटेसूक्ष्मनयआश्रीने एतलवअल्पबुद्धिने नसंजलाव
तुं शामाटेकेजे अल्पमतिवाला तेएतलवनाविडम्बकते ॥ १७१ ॥ माटेअल्पबुद्धिवंत प्राणी
ने एतलवहितकरेनही जेमचक्रवर्तिनो खीरतुं भोजनते निर्बलजेक्रुधायेपीड्या प्राणी
होयतेनेपचेनही तेनीपरंजाणतुं ॥ १७२ ॥

ज्ञानांशुर्विदग्धानां तत्रमेतदनर्थकृतं ॥ अशुद्धमंत्रपाठस्य
फणिरत्नग्रहो यथा ॥ १७३ ॥ व्यवहारविनिष्णातो योद्गीप्सति
विनिश्चयं ॥ कासारतरणाशक्तः सागरं सतितीर्षति ॥ १७४ ॥

अर्थ ॥ तेमखंडखंड पंडिताश्येंकरिने अधबल्याएहवा जेप्राणी तेनेएतल अन-
र्थकारीते जेमअशुद्ध मंत्रनापाठवालो पुरुष सर्पनीमणिलेवाजाय तेतेनेअनर्थकारी
थाय तेनीपरंसमजतुं ॥ १७३ ॥ जेप्राणीव्यवहारनयमां कुशलनथी अनेनिश्चयनयने
समजवाजाय तेप्राणीतलावने तरवामाअसमर्थता समुद्रतरवां बांढेते ॥ १७४ ॥

व्यवहारं विनिश्चित्य ततः शुद्धनयाश्रितः ॥

आत्मज्ञानरतोन्मूत्वा परमं साम्यमाश्रयेत् ॥ १७५ ॥

अर्थ ॥ व्यवहार अनेनिश्चेंकरी शुद्धनयनेआश्रीने आत्मज्ञाने रतथइ जेप्रवर्ते
तेप्राणी परमपदनेपामे ॥ १७५ ॥ इतिआत्मनिश्चयाधिकारः अष्टादशसमाप्तः

उत्सर्पद्वयवहारनिश्चयकथाकल्लोलकोलाहल त्रस्यदुर्नयवादिक
हंपकुलं अश्यत्कुपक्ताचलं ॥ उद्यद्युक्तिनदीप्रवेशसुन्नगं स्या
द्वाद्मर्यादया युक्तं श्रीजिनशासनं जलनिधिं मुक्ता परं नाश्रयेत् ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेजिनशासनरूप रत्नाकरनीस्तुति करेतेमांप्रथम जिनशासनने समु-
दनीउपमाआपेते तेजिनशासनरूपसमुद्र केवोढेतकहेते पसरतीएहवी व्यवहारत
था निश्चयनयनीजेकथा तेरूपजेकल्लोल तेनोजेकोलाहल तेषोकरिने उद्यजननयवा-

अर्थ ॥ तेमाटे सदायबाह्यहेतुनेविषे अनियतरूपढे नियतिनेविषे जावना विचित्र
पणायकी आत्मातेज संवर आश्रवरूपढे ॥ १३९ ॥ जेअज्ञानीढे अने विषयासक्तढे
तेद्विजविषयमां बंधायढेते विषयतो आत्माने आत्मज्ञानथकी मूकाय पणशास्त्रा
विक पुञ्जलयकी नमूकाय ॥ १४० ॥

शास्त्रं गुरोश्च विनयं क्रियामावश्यकानि च ॥ संवरांगतया प्रा
हु व्यवहारविशारदाः ॥ १४१ ॥ विशिष्टा वाक्तनुस्वांतपुञ्जला
स्ते फलावहाः।ये तु ज्ञानादयोजावाः संवरत्वं प्रयाति ते ॥ १४२ ॥

अर्थ ॥ शास्त्रजणवुं गुरुनोविनयकरवो तथाआवश्यकविकक्रियाकरवी एनेव्यव
हारमां विचक्षणपुरुषोये संवरनाअंगकहांढे ॥ १४१ ॥ जेरुमामनवचनकायार्येकरी प्र
वर्तवुं तेहनाजेपुञ्जततेफलवाइढे पणजेज्ञानाविकजावढे तेसंवरपणानेपामेढे ॥ १४२ ॥

ज्ञानादिजावयुक्तेषु शुचयोगेषु तज्जतं ॥ संवरत्वं समारोप्य
स्मर्यते व्यवहारिणः ॥ १४३ ॥ प्रशस्तरागयुक्तेषु चारित्रादिगु
णेष्वपि ॥ शुचाश्रवत्वमारोप्य फलजेदं वदति ते ॥ १४४ ॥

अर्थ ॥ ज्ञानाविकजावयुक्त एवाजेशुचयोगतेनेविषे तज्जतजेसंवरत्वतेनेआरोपीने
व्यवहारें प्रवर्तकजेजीव तेहर्षपामेढे ॥ १४३ ॥ रुमारागेंशुक्त एवाजेचारित्रादिक
शुयतेनेविषे पण शुचआश्रवपणुं आरोपीने फलजेदकहेढे ॥ १४४ ॥

ज्वनिर्वाणहेतूनां वस्तुतोन विपर्ययः ॥ अज्ञानादेव तज्ज्ञानां
ज्ञानीतत्र न मुह्यति ॥ १४५ ॥ तीर्थकृन्नामहेतुत्वं यत्सम्यक्त्वस्य
वर्ष्यते ॥ यच्चाहारहेतुत्वं संयमस्यातिशायिनः ॥ १४६ ॥

अर्थ ॥ संसारतथामोहूनोहेतु तेनेवस्तुतलें कांइविपर्यासनथी पणअज्ञाननायोग
थकी तेजगायें विपर्यासपणुंथायढे पणतिहांज्ञानीपुरुष कांइमुजातानथी ॥ १४५ ॥
जिननामकर्मनोहेतु जेतमकितने वर्षवीएढैयें तेपणउपचारेंकहेवायढे अनेआहार
कशरीरनोहेतु जेअतिशयजब्धिवंत संयमिमुनि तेपणउपचारेंकहेवायढे ॥ १४६ ॥

तपःसंयमयोः स्वर्ग हेतुत्वं यच्च पूर्वयोः।उपचारेण तद्युक्तं स्या
द् घृतं दह्यतिविवत् ॥ १४७ ॥ येनांशेनात्मनोयोग स्तेनांशेना
श्रवामतः।येनांशेनोपयोगस्तु तेनांशेनास्यसंवरः ॥ १४८ ॥

धारुं ह्यथायः जेथकीमार्गेनिर्मलथायते वलीचकुमांथी प्रमाकरूपनिज्ञाजायते तथा
जेमंसूर्योदयथी द्विवसः उग्योएमसिद्धथायते तेमजैननागमनाः उदयथी प्रमाएनीसिद्ध
तारूपदिवसनीसिद्धताथायते तेजाणियेंदिवसनेप्रारंभे लोकप्रनातेमंगलीकबोलेते जे
मसूर्यउदये लोकन्यायमार्गेचाले न्यायनावचनबोले तेमजैनसूर्यउदये नयतथा गमा
नीवाणीते घणीरूमिरीतेप्रौढतापामेते एवोएजिनशासनरूपियो सूर्यतेजयवतोवर्चो

अध्यात्मा मृतवर्षेजिः कुवलयोह्लासं विलासैर्गवां तापव्यापविनाशि
जिवितनुते लब्धोदयोयः सदा॥तर्कस्थाणुशिरःस्थितः परिचृतः स्फा
रैर्नये स्तारकैः सोयं श्रीजिनशासनामृतरुचिः कस्यैति नो रुच्यता॥५॥

अर्थ ॥ हवेजिनशासनने चंडनीउपमाआपी बखाणेते अध्यात्मरूपः अमृतनो
जेवरसाव तेणेकरिने कुवलयजेष्टयवीरूपकमल तेनेविकस्वर करेते एहवो बलीग
वाके वाणीरूपकिरण तेनाविलासैकरिने संसारना तापनोजेसमूह तेनोनाशकरे
ते एहवो बली एचंडमाकेवोते जेतर्कविचार रूपियोजे महादेव तेनामस्तकेरह्योथ
को उदयपान्योते एवो बली दीप्ताजेनय तेरूपजेतारामंजल तेणेपरिवखोथको फिरे
ते एवोजिनागमचंड ते आजिनशासन रूपियोजेचंडमाते कोनेरुचिपणाने नउप
जावे अपितु सर्वनेउपजावेज ॥ ५ ॥

बौध्दानामृजुसूत्रतो मतमजुघेदातिनां संग्रहात्सारख्यानां ततः एव
नैगमनयाद् योगश्च वैशेषिकः॥शब्दब्रह्मविदोपि शब्दनयतः स
वैर्नयेगुंफिता जैनी दृष्टिरितीह सारतरता प्रत्यहमुघीदतः ॥६॥

अर्थ ॥ जेनाअनेकनयमांथी एकेकानयग्रहणकरिने एटले कजुसूत्रनयथी बौध
नोमतप्रगट्यो अनेसंग्रहनयथी वेदातिकनो मतप्रगट्यो तथासांख्यमतपणः संग्रह
नयथीजउपनो अनेनैगमनयथी योगमत अने वैशेषिकमत प्रगट्यो शब्दनयथकी
मीमांसकदर्शन उपनुं अनेजैनशासनतो सर्वनयेकरिने गुंफितते तेमाटेआ जिनशा
सनमां सारमांसारपणुं प्रत्यहपणे रुडीरीतेदेखीये ठेये ॥ ६ ॥

ऊष्मा नार्कमपाकरोति दहनं नैव स्फुलिं गावली नाब्धि सिंधुजल

स्रवः सुरगिरिं ग्रावा न वाच्यापतता॥एवं सर्वनयैकजावगरिमस्था

नं जिनेषागमं तत्तद्दर्शनसंकथांशरचनारूपं न हंतुं ह्यमाः ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ उकलाटजे बाफ तेनोजेताप तेसूर्यनेजीतीशकेनही अनेअग्निना कणि

अर्थ ॥ निर्जरानुंकारणते शुद्धज्ञानेसहित प्रगटप्रो अने चित्तनी चंचलवृत्तिनेरो कतो एहवो बारजेवतपडे ॥१५५॥ जिहां प्रभुनाभ्यानयुक्त कषायनोरोधते. ब्रह्मचर्यतुंघरतुंघे तेद्युद्धतपजाणवो एशिवाय बीजोतपतेमात्रलांघण करवा जेवोडे ॥१५६॥

बुजुहादेहकार्य वा तपसो नास्ति लक्षणं ॥ तितिह्वाब्रह्मगुप्त्या
दिस्थानं ज्ञानं तु तद्वपुः ॥१५७॥ ज्ञानेन निपुणेनैक्यं प्राप्तं च
दनगंधवत् ॥ निर्जरामात्मनो दत्ते तपोनान्यादृशं क्वचित् ॥१५८॥

अर्थ ॥ सुखेमरतुं शरीरनेडबलुंकरतुं एतपतुंलक्षणंनधीपण जिहांज्ञानयुक्तपणे
ब्रह्मचर्यनीशुश्रितथा तितिह्वाके श्रुतिहोय एतपतुं स्वरूपडे ॥१५७॥ जेज्ञानसार्ये एक
तानाज्ञनेपाभ्यो एवोजेतपतेनेतपकहिये जेमचंदनसाथे गंध एकतानावनेपाभ्योडे ते
नीपरेंएतपते ज्ञानेयुक्तथकोआत्मानेनिर्झराफलआपे पण बीजीरीते नआपे ॥१५८॥

तपस्वी जिनचत्त्या च शासनोभासनोढया ॥ पुण्यं बध्नाति बहु
लं मुच्यते तु गतरुष्टहः ॥१५९॥ कर्मतापकरं ज्ञानं तपस्तत्रैव
वेत्ति यः ॥ प्राप्नोतु स हतस्वांतो विपुलां निर्जरां कथं ॥१६०॥

अर्थ ॥ जेनिरासीजावेंतपनोकरनारो तपस्वीजिन तेज्ञानचकिएकरी शासननेदिपाव
वेकरीधुंपुण्यबांधे कर्मधीमुकाय ॥ १५९ ॥ कर्मनेतापवे एवुंज्ञानडे अनेतेज्ञानमां
जेधणी तपनेनजाणे तेतपसीनिर्झुद्धिनोधणी विपुलनिर्झराकेमपामे ॥ १६० ॥

अज्ञानी तपसा जन्म कोटिभिः कर्म यन्नयेत् ॥ अंतं ज्ञानतपोयु
क्तस्तत्क्षणेनैव संहरेत् ॥१६१॥ ज्ञानयोगस्तपः शुद्धमित्याहु
मुनिपुंगवाः ॥ तस्मान्निकाचितस्यापि कर्मणो युज्यते ह्ययः १६२

अर्थ ॥ ज्ञानविनाएककोटि जवसुंधी जेटजातपकरे तेतपमांजेटलांकर्मह्य न
थाय तेटलाकर्मोनेएकह्युमां ज्ञानसहित तपेकरीखपावे ॥१६१॥ माटेज्ञानयोगेंजे
तपकरवोतेद्युद्धडे एरीतेप्रभुकहेडे केमकेतेतपथी निकाचितकर्मनो ह्यथायडे ॥१६२

यदिहापूर्वाकरण श्रेणिःशुद्धा च जायते ॥ ध्रुवः स्थितिह्यस्तत्र
स्थितानां प्राच्यकर्मणां ॥१६३॥ तस्माद् ज्ञानमयः शुद्धस्तपस्वी
नावनिर्जरा ॥ शुद्धनिश्चयतस्वेषा शुद्धाशुद्धस्य कापि न ॥१६४॥

अर्थ ॥ जेतपथीइहांअपूर्वकरण श्रेणियुद्धथाय बलिपथीपूर्वकर्मनी रहिजेकर्मनी

पण जिनमतमानधी तेपदपदप्रत्यं जात्यंतरअर्थनी स्थितिचे माटे सामान्यअर्थनेवि
शेष जेवोपदार्थनुं यथार्थनिश्चय तात्पर्यअर्थतेने नजेचे माटेजिनमतमां संदेहरूप
खीजोनधी ॥ १० ॥

यत्रानर्पितमादधाति गुणतां मुख्यं तु वस्त्वर्पितं तात्पर्यानवलंबने
न तु नवेद्वोधः स्फुटं लौकिकः॥संपूर्णं त्वज्जासते कृतधियां कृत्स्नाधि
वद्वाक्रमात् तां लोकोत्तरजंगपञ्चतिपदं स्याद्वादमुडां स्तुमः ॥१२॥

अर्थ ॥ जेस्या द्वादरूपजैनमुडातेमां केवोशुण्ठे के जेमावस्तुने अनर्पणकरीढता
पण तेवस्तुगुणतानेप्राप्तिथायचे अनेवस्तुअर्पणकरीढतांते मुख्यताजावनेपामेचे अने
जेनातात्पर्यअर्थने अवलंबनेकरीने तोप्रगटपणे लौकिकबोधथायचे अनेसंपूर्णबो
धतो समग्रविवद्धाना अनुक्रमथकी महानिपुणबुद्धिवालाने प्रकाशथायचे तेमाटेए
लोकोत्तर जंगजालनुठेकाणुं एवीजेस्या द्वादशैलीरूपमुडा तेनेअमेस्तविषयैयें ॥ ११ ॥

आत्मीयानुजवाश्रयार्थविषयोप्युच्चै र्धेदधिक्रमो म्लेच्छानामिव संस्कृ
तं तनुधियामाश्चर्यमोहावहः ॥ व्युत्पत्तिप्रतिपत्तिहेतुविततस्याद्वा
दवाग्गुंफितं तं जैनागममाकलय्य न वयं व्याक्षेपजाजः क्वचित् ॥१२॥

अर्थ ॥ तेजैनागमकहेतुंजेमां पोताना आत्मानो अनुभवकरवाना आश्रयनो
विषयचे एहवोचंचपणेकरीने जेहनोक्रमचे एटजेपरिपाटीचे अनेम्लेच्छनेजेम सं
स्कृतजाषा आश्चर्यकरनारी अनेमोहउपजावनारीचे तेनीपरें अल्पबुद्धिवालाने अर्थ
बोपामी मुंजाववानुस्थानकचे माटेजैनागमतो व्युत्पत्तिनुं निरूपण करनाराजे हेतुते
णेकरी विस्तीर्णएहवोजे स्याद्वादमार्गतेणेकरी रचेलुंएहवुं जैनागमचे तेनेपामीने
महाराचित्तां बीजोकोइपण व्याक्षेपपणुं किवारंपणयतुंनधी ॥ १३ ॥

मूलं सर्ववचोगतस्य विदितं जैनेश्वरं शासनं तस्मादेव समुच्चितैर्नय
मतेस्तस्यैव यत्खंडनं॥एतत्किंचन कौशालं कलिमलज्जन्मनात्मनः स्वा
श्रितां शाखांश्चेतुमिवोद्यतस्य कटुकोदकाय तर्काधिपतः ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ माटेसर्ववचनगतसमूहनुंजेमूल एहवुंएजिनशासनकणुंजे एजिनशासन य
कीज प्रगटथा एहवाजे नयनयना मत तेवामतंकरीनेज छुष्टप्राणी तेज जिनआगमनुं
खंडनकरेचे तेपापिष्ठआत्माओनो आत्मापापरूपमेलेकरीढकाणोचे एवाडुष्टोनुंजेकोइ
किंचितमात्र डाहापणपणुंजे तेजेमकोइकमूर्ख जेवृद्धनीमालें वेगेंथको तेजमालकाप

रहेते जेमदोरकुंवेखी सर्पनीशंकाउपजेते. तेनीपरेंजाएवुं ॥ १७१ ॥ रोगनीस्थितिने अनुसारेरोगतेएटले जेविवशैशरीरउपनुंतेजदिवसथी सर्वरोगनीस्थितीओ शरीरमां उत्पन्नथयलीते अर्थातशरीरकेवल रोगनीस्थितिरूपजते पणतेरोगजेवारेंरोगीने कु पथ्यसेवेतेवारेंप्रगटथायते तेवारेंरोगीपुरुषजेम रोगनीप्रवृत्तिगणोते तेमजजवस्थितिने अनुसारे आत्माने बंधपणकहियेंतेयें ॥ १७२ ॥

दृढाज्ञानमयीशंका मेनामपनिनीषतः ॥ अध्यात्मशास्त्रमिच्छं
ति श्रोतुं वैराग्यकांक्षिणः ॥ १७३ ॥ दिशाप्रदर्शकं शाखा चंद्र
न्यायेन तत्पुनः ॥ प्रत्यक्षविषयांशंकां न हि हंति परोक्षधीः ॥ १७४ ॥

अर्थ ॥ दृढअज्ञानमय एहवीजेंशंका तेदनेटालवानेइहतो वैराग्यनो अजिजापी
थको अध्यात्मशास्त्र सांजलवानेइहेते ॥ १७३ ॥ जेमनिर्मलचकुठता ग्रहणयेलाजेवी
नजरथइजायतोतेपोकरी एकचंद्रनीपासे बीजोचंद्रवेखे एन्यायेंकरीजे अध्यात्मशास्त्र
ते तेपणदिशिशुंदेखामनारते पणपरोक्षबुद्धिकांइ प्रत्यक्षविषयनी आशंकांने टाली
नशके एटलेअध्यात्मनोविषय प्रत्यक्षपणोनी परोक्षपणोते माटेस्वजावेंजे अध्यात्म
शास्त्रते तेपरोक्षबुद्धिने पणअनुजवते साक्षात् प्रत्यक्षपणाने हणनिशके एटले आ
त्मानुजविपुरुषो पोतानाअनुजवेंकरी आत्मानोप्रत्यक्षअनुजवकरेते ॥ १७४ ॥

शंखश्चैत्यानुमानेपि दोषात्पीतलधीर्यया ॥ शास्त्रज्ञानेपि मिथ्याधीः
संस्काराद्बंधधीस्तेथा ॥ १७५ ॥ श्रुता मत्ता मुद्गुः स्मृता साक्षादनुजवं
ति ये ॥ तत्रं न बंधधीस्तेषा मात्मबद्धः प्रकाश्यते ॥ १७६ ॥

अर्थ ॥ जेममधुरानारोगवंतपुरुष तेयथपिशंखने उच्चलोतोजापोते पणरोगेकरीते
ने पीलावर्षनीबुद्धियायते तेमशास्त्रेंकरीआत्मानेनिर्मलतोजापोते पणमिथ्यात्वबुद्धि
नासंस्कारथकी बंधरूपबुद्धिने एटलेआत्मानेरागी देषीबंधरूपजेदेखेते तेअनुजवविना
देखेते एजावार्थते ॥ १७५ ॥ गुरुनामुखथी अध्यात्मशास्त्रतुं सांजलतुं तेनेअवणकेहेते
तेसांजलेलाविषयना अनुक्रमेपुनः पुनः अंतःकरणमां विचारकरवो तेनेमनकहेते अ
नेसांजलीनेविचारकरी संशयतथाविपर्ययजावरहित यइने उक्तअध्यात्मिक विषयरूप
स्वात्मतत्व अंतर्दृष्टिकरीने जेसाक्षात् अनुजवकरतुं तेनेनिविध्यासनकहेते एवास्वा
त्मज्ञातृत्व पुरुषनेबंधबुद्धि होतीनीथी केमके बंधनेप्रकाशकरनारतोआत्मा पोतेंज
ते तेअनुजवथयापठी अज्ञानरूपबंधनो आश्रयकेमकरे ज्यासुधी आत्माअनुजव

शास्त्रोपदर्शितदशा गलितासदग्रहकषायकक्षुषाणां ॥

प्रियमनुजवैकवेद्यं रहस्यमाविर्जवति किमपि ॥ १ ॥

प्रथमान्यासविलासा दालिनीगीव यत्क्षणात्नीनं ॥ च

चलतरुणीविभ्रमसमं सुतरलमनः कुरुते ॥ २ ॥

अर्थ ॥ शास्त्रे बतावीजदशा तेषुकरीने गलीगड्डे सारीनरिसी असदग्रहरूपक
षायनी कलुषताजेहनी तेने प्रियएहवोजे एकअनुजव तेषीजणातु एवुजेरहस्य ते
कौंश्कप्रगटथायठे ॥ १ ॥ प्रथमअन्यासरूपी विलासनायोगकरीने जेप्राणीप्रवोक्त
कौंश्क रहस्यमां लीनथायठे अनेफरीचंचलपणेरहेठे जेमचंचलस्त्री पोतानाविलास
नायोगकरी कौंश्कसुखमां लीनथायठे अनेपठे जेवीनेतेवी चंचलरहेठे तथाजेमकी
डानेजमरी ज्यारेचटकोजरावेठे त्यारेतेनाध्यानेकरीने तेतलीनथइजायठे अनेपठेजे
वारेंजमरीपोताना चटकानोवयोगसुकीथायठे तेवारेंतसर्वजुलीजइ पोतानोमूलहुं
स्वजाव धारणकरेठे तेनीपठे जाणीजेवुं ॥ २ ॥

सुविदितयोगैरिष्टं क्षिप्तं मूढं तथैव विक्षिप्तं। एकाग्रं च निरुद्धं च
तः पंचप्रकारमिति ॥ ३ ॥ विषयेषु कल्पितेषु च पुरःस्थितेषु च
निवेशितं रजसा॥सुखदुःखयुग्बहिर्मुखमायातं क्षिप्तमिह चित्तं॥४॥

अर्थ ॥ योगज्ञानियें पांचजेदें मनकद्युठे १ क्षिप्तमन २ मूढमन ३ तेमजविक्षिप्तमन
४ एकाग्रमन ५ निरुद्धमन एपांचप्रकारमननाठे ॥ ३ ॥ तेमांक्षिप्तनुंजकणकहे
ठे पोतानाचित्तनेसन्मुख कल्प्याजेविषय तेनेविषे रजोगुणेंकरीने थाप्युंजेमन अनेसुं
स्वतथादुःखयुक्त तेषुकरीयुक्त एवुंजेबहिर्मुखथयलुंचित्तने क्षिप्तएवुंमनकद्युठे॥४॥

क्रोधादिजिर्णियमित विरुद्धकृत्येषु यत्तमानु जागा॥कृत्याकृत्यविना
गासंगतमेतन्मनोमूढं ॥ ५ ॥ सलोडेकापरिहतदुःखनिदानेषु सु
खनिदानेषु ॥ शब्दादिषु प्रवृत्तं तदेव चित्तं तु विक्षिप्तं ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेमांबहुजतायें तमोगुणहोय एटलेक्रोधसहित विरुद्धकामनेविषे तत्प
रहोय अने विवेकरहितपणे कृत्याकृत्यनी बहंचणविना जे मन तेनेमूढमनकहीयें
॥५॥जेधैर्यनाबलथी दुःखनाकारणगतोनथी शब्दादिकविषयमां रूपरसादिकनाका
रणजाणी कगोरपणेंप्रवर्त्ते एवुंजेचित्तने विक्षिप्तमनकहीयें ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ इहाकोइकहेरोजे नगनपणोमोहूळे तेनेठकरकहेळे जोएअर्थथी वातख
रीतेतो आत्मानेमोहबाधकळे तेमोहनोअजावथात्रो अनेजोनगनपणो मोहूहोयतो
मोहू टालवातुं शुभ्रमाय तेवारेंतोमोहूटालवानी कांइजरूनरहे ॥ १७३ ॥ वस्त्ररह
णोएटले इहाविनापण जो वस्त्राखतां मोहूनीबाधकताळे तोइहाविनाजे करादिक
एटले हाथप्रसुखअंगथखाळे तेपणमोहूना बाधकथात्रो एटले दिगंबरलोककहेळेके
वस्त्राखवाथी मोहूनीबाधकताळे तेहनेनिरुपरकखां ॥ १७४ ॥

स्वरूपेण च वस्त्रं चैकेवलज्ञानबाधकं ॥ तदादिकपटनीत्यैव
तत्तदावरणं भवेत् ॥ १७५ ॥ इत्वं केवलिनस्तेन मूर्ध्नि क्षितेन के
नचित् ॥ केवलित्वं पलायंते त्यहोकिमसमंजसं ॥ १७६ ॥

अर्थ ॥ जोपरमार्थथी जेवखळे तेद्विजकेवलज्ञानने बाधकपणोहोयतो दिगंबरनी
रीतें केवलज्ञानावरणीने ठेकाणो वस्त्रावरणी एमथयुंजोइयें तेवस्त्रावरणी कर्मदि
गंबरीयो कहेतानथी एटलीएनीचूकळे ॥ १७५ ॥ एरीतेंतो केवलिनमाथे कोइकवस्त्रथो
ढाने तेवारेंकेवलज्ञानने नासीजयुंजोइयें पणकेवलीने वस्त्रथोढाढतां केवलज्ञान
नासीजायळे एमतोथयुंनथी माटे अहोइतिआभयं सुंजुतुअसमंजस वोलोढो ॥ १७६ ॥

जावलिंगात्ततोमोहूो जिन्नलिंगेष्वपि ध्रुवः ॥ कदाग्रहं विमुच्यै
तज्ञावनीयं मनस्विना ॥ १७७ ॥ अशुद्धनयतो ह्यात्मा बंधोमुक्त इ
तिस्थितिः ॥ न शुद्धनयतस्त्वेष बध्यते नापि मुच्यते ॥ १७८ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे जावलिंगथीमोहूळे वेषनोकांइनियमनथी कदापिइथी अन्य
लिंगीनोवेषहोय तोपणनिशेमोहूळे माटेकदाग्रहहंमीने बुद्धिचंतपुरुषें एरीतेंविचारुं
॥ १७७ ॥ अशुद्धनयथी आत्माबंधायळे अनेमुंजायपणळे पणशुद्धनयतो एआत्मा
बंधातोपणनथी अनेमुंजातोपणनथी ॥ १७८ ॥

अन्वयव्यतिरेकाज्या माल्मतलविनिश्चयां नवज्योपि हि तले
ज्यः कुर्यादेवं विचक्षणः ॥ १७९ ॥ इदं हि परमव्यात्म ममृतं ह्य
दएव च ॥ इदं हि परमं ज्ञानं योगीयं परमः स्मृतः ॥ १८० ॥

अर्थ ॥ अन्वयव्यतिरेकेंकरीने जेठतेतेठतुं तेहनेअन्वयकहियें अनेजेअठते तेअ
ठतुं तेहनेव्यतिरेककहियें तदजावेतदजावोअन्वयः तदजावेतदजावोव्यतिरेकः इमं
पटदृष्टांतेनजाभं विचक्षणपुरुषे एरीतेंआत्मतखनो निश्चयनवतलेंकरीने करवो

नप्रतिमां रुडांसिर्दातनापद वचन अहर ते पुरुषविशेषजे बहुभुतगीतार्थेषुनि हो
यतेहने एत्रणआलंबन प्रख्येकदाढे ॥ १४ ॥

आलंबनैः प्रशस्तैः प्रायोजावः प्रशस्त एव यतः॥इति सालंबनयोगी
मनः शुजालंबनं दध्यात् ॥ १५ ॥ सालंबनं क्लणमपि क्लणमपि कुर्या
न्मनोनिरालंबं॥ इत्यनुजवपरिपाका दाकालं स्यान्निरालंबः॥ १६ ॥

अर्थ ॥ रुडेआलंबनेकरीते प्रायेरुडोजावहोय माटेसालंबनयोगी जे रुमाजीव
होय तेपोछुदआलंबन धरवुं ॥ १५ ॥ अनेकृणैकमां सालंबनमनकरे अनेहृणैक
मां निरालंबनमनकरे एरीतेअनुजवनापरिपाकथी तेप्राणतिदाय निरालंबनथाय
आलंबनैकपदार्थं यदा न किंचिद्विचितयेदन्यत् ॥ अनुपनतैधनव
न्निवृत्तपशांतं स्यात्तदा चेतः ॥ १७ ॥ शोकमदमदनमत्सरकलहक
दाग्रहविषादवैराणि॥क्षीयते शांतहृदामनुजव एवात्र साक्षात् ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पढेएकपदार्थनेअवलंबीने जेवारंबीजुंकांइ चिंतवेनही तेवारं जेमका
ष्टविनानी अग्निउपशमेढे तेनीपरंउपशांतपणुंपामे ॥ १७ ॥ माटेशोक गर्व का
म मत्सर द्वेष हठ विषाद अनेवैर एटलावाना शमतावंतप्राणीनेनहोय एवातनो
साहीइहां अनुजवढे ॥ १८ ॥

शांति मनसि ज्योतिः प्रकाशते शांतमात्मनः सहजं ॥ नस्मीजवत्यवि
द्या मोहध्यातं विलयमेति ॥ १९ ॥ बाह्यात्मनोधिकारः शांतहृदामं
तरात्मनां न स्यात् ॥ परमात्मानुष्येयः सन्निहितो ध्यानतो जवति ॥ २० ॥

अर्थ ॥ शांतमननेविषे रहेताथका आत्मानोशांतस्वजाविक सहजानंदरूप जे तेज
ढेते प्रगटथायतेवारं जेकुविद्याढेते राखयइजाय अनेमोहांधकार नाशपामे ॥ १९ ॥
बाह्यथकी मननोजेअधिकार तेशांतपरिणामि अंतरआत्मावाला प्राणीने नहोय के
मकेतेहने ध्येयरूपी जेपरमात्मा तेध्यानथी हुकडोढेमाटे ॥ २० ॥

कायादिर्बाहिरात्मा तदधिष्ठानांतरात्मनामेति ॥ गतनिःशेषोपाधिः
परमात्मा कीर्तितस्तद्भैः ॥ २१ ॥ विषयकषायावेशः सत्ताश्रद्धा गु
णेषु च द्वेषः ॥ आत्माज्ञानं च यदा बाह्यात्मा स्यात्तदा व्यक्तः ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ कायाअधिष्ठित जेबाहिरात्मा तेनोअधिष्ठानजे अंतरात्माढे तेप्रतंपामे
अनेगइढेसमस्त उपाधिजेहने तेने ज्ञानियेपरमात्मा कह्योढे ॥ २१ ॥ जेनेविषयकषा

द्विरूपीया काचवानोकुल जेनेविषे त्रासपामेढे एवोढे वलीजेमाथी कुमतिरूपियाप
वैत तुटीगयाढेजागाढे वलीजेमामोहोटी उक्कियुक्तिरूपिणी नदीओनो प्रवेशेढे तेणे
करीसुजग एटले मनोहरढेवली स्या द्वादशैली रूपमर्यादायेंयुक्तएवो जिनशासनरूप
रत्नाकरजेसमुद्द तेनेतजीनेपरदर्शननेकोणसेवे ॥ १ ॥

पूर्णपुण्यनयप्रमाणरचनापुष्पैः सदास्थारसैस्तलज्ञानफलैः
सदा विजयते स्याद्वादकल्पद्रुमः॥एतस्मात् पतितैः प्रवादकुसुमैः
षट्दर्शनारामजू र्यैः सौरजमुद्गमत्यजिमतैरध्यात्मवार्तालवैः॥२॥

अर्थ ॥ हवेजिनमतने कल्पवृक्षकरीदेखाढेढे जेमापूर्णपवित्रजे सातनय अने
चारप्रमाण तेहनीजरचना तेरूपिया फुलमाहेथी सदैव श्रद्धारूपरसेकरीने तलज्ञान
रूपफल नीपनाढेजेमा एवोस्थाद्वादनामाजे कल्पवृक्ष ते सदाजयवंतोवर्त्तो एकल्प
वृक्षथी खरीपड्यांजे प्रवाहरूपिया फुल तेणेकरीने षट्दर्शनरूप वाडीनी जेधरतीते
नवनवीअध्यात्मनी जेवार्ताओ तेनाजेजव तेणेकरीने जूयः कहेतांफरीने सुगंधप
एाने प्रगटकरेढे ॥ २ ॥

चित्रोत्सर्गशुजापवादरचनासानुश्रियालंकृतः श्रद्धानंदनचंद
नद्रुमनिजप्रज्ञोद्भूतसौरजः॥ध्राम्यद्भिः परदर्शनग्रहगणैरासे
व्यमानः सदा तर्कस्वर्णशिलोन्नितो विजयते जैनागमो मंदरः॥३॥

अर्थ ॥ हवेजिनशासनने मेरुपर्वतनी उपमाआपेढे नानाप्रकारनो उत्सर्गमार्ग
अनेरुढोजे अपवादमार्ग तेनीरचनावंत रूपशिखर तेनीशोचायें शोचितढे वलीश्र
द्धारूपनंदनवनमा चंदननोवृक्ष तेरूपजेबुद्धि तेथकीप्रगटीढे सुगंधजिहां एवोमेरुतु
ळ्यढे वलीएमेरुपर्वतनीपडवाढे जमताजे परदर्शनरूपीया ग्रहनासमूह तेणेकरी
ने सदायसेवितढे तथातर्कजे शुद्धविचार तेरूपिणीसुवर्णशिला तेणेकरीने उंचोढे एवो
जैनागमरूपजेमेरु तेजयवंतोवर्त्तो ॥ ३ ॥

स्याद्दोषापगमस्तमांसि जगति क्षीयंत एव क्लृणादध्वानोविशदी
चवंति निबिम्बा निजादृशोर्गच्छति॥यस्मिन्नच्युदिते प्रमाणदिवस
प्रारंभकल्याणीनी प्रौढलं नयगीर्दिधाति स रविजैनागमो नंदतात् ४

अर्थ ॥ हवेजिनशासनने सूर्यनीउपमाआपी वखाणेढे जैनागमरूपसूर्यनाउद
यथकी चोरीजारीइत्यादिदोषटले वलीजेथकी क्लृणकेमा जगतनेविषें अज्ञानरूपअ

मोटासुनिर्नी नक्तिएकरिने तेहनीपदवीने पामद्युं ॥ ३० ॥ थोडीपणजयणा कपट
रहितथरो तोतेद्युनअनुबंधकारीढे पणअथात्माजावनीजेवेहेंचण तेंअज्ञाननेटालनारढे

सिद्धांततदंगानां शास्त्राणां यः सुपरिचयः शक्त्या॥ परमालंबनचू
तो दर्शनपक्षोयमस्माकं ॥ ३१ ॥ विधिकथनं विधिरागो विधिमा
गस्थापनं विधेरिच्छा॥ अविधिनिषेधश्चेति प्रवचनजक्तिः प्रसिद्धांतः ३२
अर्थ ॥ सिद्धांतनाअमेपद्धीतुं तेनाअंगजेशास्त्रतेनो शक्तिप्रमाणे अमारोपरिचय
ढे मोटेपरमअलंबनचूत एवोजेंसमकितपद्द तेअमारूरूमोढे ॥ ३१ ॥ अज्ञानपदुं
विधिशास्त्रनोरागकरवो अज्ञमार्गंतुं स्थापनकरवुं विधिमागर्गनीइहाराखवी अविधिटा
लवी अनेसिद्धांतनी नक्तिकरवी एअमारोसिद्धांतढे ॥ ३२ ॥

अध्यात्मजावनोज्वलचेतोवृत्त्योचितं हितं कृत्यं ॥ पूर्णक्रियानिलाष
श्चेतिद्वयमात्मशुद्धिकरः ॥ ३३ ॥ द्वयमिह शुभानुबंधः शक्यारंजश्च
शुद्धपक्षश्च॥ अहितो विपर्ययः पुनरित्यनुभवसंगतः पथाः ॥ ३४ ॥

अर्थ ॥ अध्यात्मनी जावनार्येकरी उज्वलएहवीजेचित्तवृत्तितेपोकरीने उचितकार्य
करवुं तथाहितकारी करणीकरवी पूर्णक्रियाना विलासनोअजिलाषधरवो एअमारोअ
त्मानी शुद्धिकारकढे एटजेएकअर्थतःकरणनी उज्वलताजे शुद्धिकरवीते अनेबीजोआ
यथीमांडीअंतपर्यंत पूर्णशुभक्रियोकरवानी अजिलाषा एबेवानाअत्मानी शुद्धिक
रनाराढे ॥ ३३ ॥ तथाएककरवायोग्यअरंजते शक्यअरंजअने बीजोशुद्धपद्द एबे
वानाशुभानुबंधीढे एबेजेहनेप्रारंजकार्जेसमर्थढे एमाजेनी शक्तिउद्यमअने शुद्धपंरुकप
णोढे तेहनेतोहितकारीमाने अने एथीविपर्यासजेढे तेने अहितकारीमाने एवीरितें
अनुभवज्ञानने मजवानो एपंथढे एथीमिथ्यात्वटले ॥ ३४ ॥

ये त्वनुभवविनिश्चितमार्गाश्चारित्रपरिणतिभ्रष्टाः ॥ बाह्यक्रियया च
रणाग्निमानिनो ज्ञानिनो पिन तो ॥ ३५ ॥ लोकेषु बहिर्बुद्धिषु विपणिका
नां बहिःक्रियासुरतिः॥ अश्रद्धां विना नचैताः सतां प्रमाणं यतोनिहितं ३६

अर्थ ॥ जेहने अनुभवतो निश्चयनथी अनेनिश्चयमार्गनोजे चारित्रतेथीभ्रष्टढे त
थाबाह्यक्रियानी आचरणाढे तेथीलोकमांअविहारीथइ आचारनोगवधरेढे तेनेज्ञा
नीनकहिये ॥ ३५ ॥ बाह्यदृष्टिवालजे मूर्खलोकं ते तैर्न बाह्यक्रियावंतदेस्वी प्रीतिधरे

याति दावानजने जीतीनशके तथासिंधुनदीतुंजल तेनोजेवेग तेजवणसमुद्रने ठेलीन शके पञ्चरनाजेखंड तेमेरुपर्वतने द्वाबीनशके एमसर्वनयना एकताजावनी मोहोटाइतुं स्थानक एहवो तीर्थकरजुजेआगम तेहने तेपरदर्शनीथो हणवानेसमर्थनही शामा टेजे एजैनतेसर्वदर्शनीने अनेतेदर्शनीथो जैननाएकेकअंशीने ॥ ४ ॥

दुःसाध्यं परवादिनां परमतद्वेषं विनां स्वं मतं
तत्क्षेपे च कषायपंककलुषं चेतः समापद्यते ॥

सोयं निस्वनिधिग्रहव्यवसितौ वेतालकोपक्रमो

नायं सर्वहितावहो जिनमते तत्वप्रसिद्ध्यर्थिनां ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ परदर्शनीजेटलाढे तेएकएकनामतने खंडयाविना पोतानामतने थापी सक्तानथी ए मतमतनोजेकदाग्रह तेनोप्रक्षेपकरतां कषायरूपकादर्वेकरिने मनम लिनथायढे एकदाग्रहनो व्यापारतेतो दरिडीनाघरनोनिधान हरवाने वेतालगयो तेप्रायजाणवो एउपक्रम सर्वजिनमतनेविषे हितकारीनथी माटे अर्थीजीवने ए जि नमत ते तत्वरूपे प्रसिद्धे ॥ ५ ॥

वार्त्ताः संति सदस्रशः प्रतिमतं ज्ञानांशबंधक्रमाश्वेतस्तासु ततः प्र
याति नतमां लीनं जिनेजागमे॥नोत्सर्पति लताः कति प्रतिदिशं पुष्पैः
पवित्रा मधौ ताज्योनैति रति रसालकलिकारकस्तु पुंस्कोकिलः॥१॥

अर्थ॥जेहनोअनुक्रमज्ञाननेमात्रअंशेकरिनेबंधायोढे एहवीपरदर्शनीथोनीवार्त्ताढे तेवामतममत्व हजारागेमेवत्तेढे पणतेवातोनेविषे माहारुंचित्तजातुंनथी शामाटेजेसिं द्वांतोनेविषे माहारुंमनलीनढे माटेचैत्रमासे दिशोदिशेजेफूल तेषोकरिने पवित्र एह वीजेजला तेकेटलीकविकस्वरथाय फुले पणपुंस्कोकिलजे कोइल तेआंबानीमंजरी शुं रक्तएवोथको तेलताओनेविषेरतिनपामे तेनीपरं महारुंचित्तपण सिद्धांतरूप आं बानीमंजरिये रक्तथयोथको अन्यदर्शनरूप लतायोमां जातुंनथी ॥ ६ ॥

शब्दोवा मतिरर्थ एव वसु वा ज्ञातिः क्रिया वा गुणः शब्दार्थः किमि
ति स्थितिः प्रतिमतं सदेहशं कुर्यथा॥जेनेडे तु मते न सा प्रतिपदं जा
त्यंतरार्थस्थितिः सामान्यं च विशेषमेव च यथा तात्पर्यमन्विच्छति १ ॥

अर्थ ॥ आशब्द के वा मतिने केअर्थके केगुणके के वस्तुके षड्व्यढे केजातिने के क्रियाके वलीएनो शब्दार्थकेमहसे एवोसंदेहरूपिओ खीजोते मतमतप्रत्यंरहोढे

त्मबोध तेमारहेतुं सघलेस्थले आगमसिदांतने आगलकरतुं कुविकल्पतांमवा जेमा
गैतृदचाले तेमार्गेचालतुं ॥ ४४ ॥

साक्षात्कार्यतलं चिद्रूपानंदमेद्धरैर्जाव्यं ॥ हितका
री ज्ञानवतामनुभववेद्यः प्रकारोऽयं ॥ ४५ ॥

अर्थ ॥ तत्वने प्रगटकरतुं ज्ञानरूपस्थानंदनरहेतुं ज्ञानवंतने हितकारीपद्मे र
हेतुं अत्रनुभववंतजीवोना प्रकारे ॥ ४५ ॥ इतिअत्रनुवाधिकारः विंशतिमसमाप्त ३०

येषां कैरवकुंदरुंदशशत्रुत्कपूरशुभ्रागुणामालिन्यं व्यपनीय चे
तसि नृणां वैशद्यमातन्वतो॥ संतः संतु मयि प्रसन्नमनस स्ते केपि
गौणीकृतः स्वार्थोमुख्यपरोपकारविधयोत्युबुंखलैः किं खलैः ॥१॥

अर्थ ॥ चंद्रविकासीकमलनाफूलनोसमूह चंद्रमा कपूर एतरषाठज्वला जेहना
शुण्ढेतथाजे मनुष्यनाचित्तनेविषे मलिनतापण्डालीने निर्मलताठज्वलतापणाने वि
स्तारेठे एवाजेसज्जन पुरुषोते माहाराठपर प्रसन्नमने सदैवरहेजो जेपोपोतानोअ
र्थ गौणकलोठे अनेजेनीमुख्यपरो परठपकारनी बुद्धिठे एवासज्जन जो महाराठप
रप्रसन्नठे तोउन्मत्तएवाखलजे दुर्जनलोक तेना अप्रसन्नतायें ह्युथवातुंठे ॥ १ ॥

ग्रंथार्थान् प्रगुणीकरोति सुकविर्यत्नेन तेषां प्रथामातन्वाति कृपाक
टाक्षलहरीलावप्यतः सज्जनाः॥माकंदद्रुममंजरीं वितनुते चित्रां म
धुश्रीस्ततः सौजाग्यं प्रथयंति पंचमचमत्कारेण पुंस्कोकिलाः॥२॥

अर्थ ॥ रूमाजेकविठे तेअर्थानुपत्तिए नवाग्रंथरचे पणरूपानजरनीजेहरी तेनुपर
एवाजे सज्जन तेअर्थनेवखाणीने विस्तारकरेठे तेठपरदृष्टांतकहेठे जेमवसंतलक्ष्मीजेठे
तेआंबानीमंजरीना मनोहरपणाने प्रगटकरेठे पणपोताना पंचम रागनाचमत्कारेक
रीएटलेरागनोटद्रुको तेणेकरिनेकोयलजेठे तेमंजरीतुं सौजाग्यपणुंजगमांविस्तारेठे

दोषोद्धोखविषः खलाननबिलाडुनाय कोपाज्वलन् जिव्हादि ननु
किं गुणान्नगुणिनां वा स ह्यं प्रापयेत्॥तस्मान्नेत्रबल प्रभावचवनं
दिव्यौषधी सन्निधौ शास्त्रार्थप्रतिपदिदां शुभहदां कारुण्यपुण्यप्रथाः

अर्थ ॥ दोषना विस्ताररूपविषेसहित एहंतुं खलप्राणीना मुखरूपजे सर्पनुषर ते
थीवरीने कोपेबलतोथको एवोदुर्जननीजीनरूपजे सर्प जेगुणिनाशुणने ननुके० नि

वानेउजमालथाय तेथीकमवाविपाकपामे तेमतेकुविचारवालाने आगलकमवाफल
प्रगटथशे ॥ १३ ॥

त्यक्लोन्मादं विन्नज्य वादरचनामाकर्ण्य कर्णामृतं सिद्धांतार्थरहस्य
वित्कलजतामन्यत्र शास्त्रे रतिं ॥ यस्यां सर्वनया वसंति न पुनर्व्यं
स्तेषु तेष्वेव या मालायां मणयो लुठंति न पुनर्व्यंस्तेषु तेष्वेव सा ॥ १ ॥

अर्थ ॥ उन्मादेंकरीनेविवेचनालक्षणजे नयनोवाद तेहनीजे रचना तेजेरोतज्योडे
एहवोयको वलीमाहोमाहें जगमोतजीने वली कानेअमृतरूप वाणीसांजलीने सिद्धांत
नाअर्थ रहस्यनोजे जाणपुरुष तेबीजाशास्त्रनेविषे रतिकेमपामे अर्थातनजपामे जे
जैनवाणिनेविषे सगलाएनय प्रवेशकरेडे पणतेजूडाजूदामतवालाना मतमां सर्वनय
नथी तेथीजैनवाणीकांइतेमारेहेतिनथी शामाटेजेतेसर्वे व्यग्रचित्तवालानेमाटेजैनमां
सर्वे नयडे जेममालानेविषे सर्वमणकारमेडे पणतूटामणकपडशाहोय तेनेमालानक
हियें अनेएकमणके सर्वेमणका समाणाएमपणनकहीए माटेतेमालासरखुंजैनमतडे

अन्योन्यप्रतिपक्षजाववितथान् स्वस्वार्थसत्यान्नयानापेक्षाविषय
ग्रहैर्विन्नजते माध्यस्थमास्थाय यः ॥ स्याद्वादे सुपथे निवेश्य हरते-
तेषां तु दिङ्मूढतां कुंदेंडप्रतिमं यशोविजयिनस्तस्यैव संवर्द्धते १५

अर्थ ॥ एमएकबीजाने वैरजावेंकरी जुगाजुगजेपोतपोतानाअर्थ तेनेसाचारकरता
एवामतवालाने दर्शनी तैपोतानानयनो विषयग्रहणकरी माध्यस्थपणानेस्वीकारी
सारामागानोविजागकरावीनेजे स्या द्वादरूपउत्तममार्गनेविषेलोकनुं चित्तस्थापनकरा
वीने जे माध्यस्थपणुं ग्रहणकरीतेमनीदिगमूढतानोनाशकरे तेविजयवंतप्राणी कुंदनुं
फूल तथाचंडमासरखो उज्वलोजेजश तैणेकरीवृद्धिवंतोयाशे आंहीकवियेंपोता
नुंनामपणसुचव्युंते ॥ १५ ॥ इतिश्रीजैनमतस्तुल्यधिकार एकोनविंशतिसमाप्त ॥

इतिश्रीमहोपाध्याय श्रीयशोविजयगणिना विरचिता
ध्यात्मसारप्रकरणेषुप्रबंधः अठारमां अधिकारनाका
व्य १५५ तथा अंगणीसमाना १५ मलीने ३१० काव्यडे

पूर्णाध्यात्मपदार्थसार्थघटना चेतश्चमत्कारिणी मोहब्रह्मदृशां जवे
तनुधियां नो पंडितानामिव ॥ काकुव्याकुलकामगर्वगहनप्रोहाम
वाक्चातुरी कामिन्याः प्रसन्नं प्रमोदयति न ग्राम्यान् विदग्धानिव ७

अर्थ ॥ जेमांपूर्णअध्यात्मपदार्थ तेसहितघटनाळे पण तेजेहनीदशाअज्ञानेंकरी
नें अवरणीळे एवाअल्पबुद्धिवालांना चित्तमांतोजेरीतें पंडितलोकआवाग्रंथशीरीज
पामे तेरीतनोचमत्कारनवपजावे तेहनोदृष्टांत जेमकामेव्यापीथकी अंतरंगमां
विप्रयसुखने इहतीथकी तथा बाह्यथी जयशोकधरतीथकी पुरुषनेवद्वजः इंद्र
पवती एमगर्वें जरीथकी रुढीवचननीचतुराइ करनारएहवीजे चतुरस्त्रीहोयतेपण गा
मडीआमूर्खने रीजवीनशके पणपंडितनेतोआनंदपमाडे तेनीपेरेंजाणुं ॥ ७ ॥

स्नात्वा सिद्धांतकुंडे विधुकरविशदाध्यात्मपानीयपूरैस्तापं
संसारदुःखं कलिकलुषमलं लोचनतृष्णां च हिला जाता ये
शुद्धरूपाः शमदमशुचिताचंदनालितगात्राः शीलालंका
रसाराः सकलगुणनिधिसंज्ञानांस्तान्नमामः ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ सिद्धांतरूपकुंडमां चंद्रसरखुंनिर्मल अध्यात्मरूपपाणीनापूरमांस्नानकरीने
जवदुःखरूपजेताप अने पापरूपजेताप तथालोच तृष्णानेपणतांमीने यथाष्टद्वरूपें
करी वलीसमतारूपइंद्रियदमनजे पवित्रतेरूपचंदनेकरी शरीरविलेपिततेजेजुं वलीशी
लरूपघराणेकरीशोजता सर्वगुणानिधानएवाजे सज्जनतेनेइंद्रसुंदुं ॥ ८ ॥

पाथोदः पद्यबंधे विपुलरसजरं वर्षति ग्रंथकर्ता प्रेम्णां
पुरैस्तु चेतःसर इह सुहृदां ह्लाव्यते वेगवद्भिः ॥ त्रुटयति
स्वांतबंधाः पुनरसमगुणधेषिणां दुर्जनानां चित्रं जावइ
नेत्रात् प्रणयरसवशाग्निःसरत्यश्रुनीरं ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ जेग्रंथकर्ता मेघसरखाळे तेपद्यबंधेकरीने बद्धरसजरे वरसतांथका तेथी
प्रेमरूपपूरते सज्जननाचित्तरूप सरोवरमां वेगेकरीनेनरायळे वलीअसाधारणगुणना
धेषीजे दुर्जन तेनातोअंतःकरणना बंधतुटेळे अने एवाविचित्रकारीजेग्रंथ तेनाजाव
नाजाणजेपुरुषळे तेविनयेंप्रणित रसेंउज्वलाळे तेनानेत्रथी स्नेहरूपध्यांसुंजते॥९॥

अधेषादिगुणवतां नित्यं खेदादिषट्कपरिहारात् ॥ सदृशंप्रत्ययसं-
गतमेकाग्रं चित्तमाप्नातं ॥ ७ ॥ उपरतविकल्पवृत्तिकमवग्रहादि
क्रमच्युतं शुद्धं ॥ आत्माराममुनीनां भवति निरुद्धं सदा चेतः ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ राग द्वेषादिकैरहित जेगुणवंतपुरुषते अनेसदाय खेदादिकनुंपरिहारकरना
रजेपुरुष तेसदैवरागद्वेषटालवाथी जेनुंमनसर्वकार्यमां सरखुंमध्युंते तेनेएकाग्रमनक
हियें ॥ ७ ॥ जेनीविकल्पवृत्तिशांतथईते वलीअवग्रहादिक्रमंथी पातुओसखुंते कष्ट
थीएहवुंछुंइमन तेआत्माराममुनीनुंजेअंतःकरणहोय तेनेनिरुद्धमनकहियें ॥ ८ ॥

न समाधायुपयोगं तिस्रश्चेतोदशा इह लज्जते ॥ सत्वोत्कर्षात् स्थै-
र्याङ्गिणे समाधिसुखातिशयात् ॥ ९ ॥ योगारंजस्तु भवे द्विक्षिते
मनसि जातसानंदे ॥ क्षिते मूढे वास्मिन् व्युत्थानं भवति नियमेन ॥ १० ॥

अर्थ ॥ चित्तनीत्रणदशा तेआसमाधिमांकांइ उपयोग पामतीनथीतेवारें पणते
मां बेदिशातो सत्वोत्कर्षयकी तथास्थिरतायकी अनेसमाधिसुखना अतिशयथी उ
पयोगपामेते ॥ ९ ॥ कदाचित्द्विक्षितचित्तनेविषे योगसमाधिमां आनंदितहोय तो
योगारंजसंभवे द्विसंभूढमनेतो योगनोविशेष विषयरूप उदयहोय ॥ १० ॥

विषयकषायनिवृत्तं योगेषु च संचरिष्णु विविधेषु ॥ गृहखेलह्य
लोपममपि चलमिष्टं मनोऽन्यासे ॥ ११ ॥ वचनानुष्ठानगतं याताया
तं च सात्विचारमपि ॥ चेतोऽन्यासदशायां गजांकुशान्यायतोऽड्यं ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ विविधप्रकारना योगनेविषें फरतुं अनेविषयकषायें नखुं एवुंघरमारमता
बालकनीपेरे चपलजेमनतेअन्यासेकरी रुहुंजाणवुं ॥ ११ ॥ वचनानुष्ठानमारखुं एवुं
जातुंआवतुं अतिचारसंहित मनहोयतोपण जोमनअन्यासदशायां वर्त्ततोथको हो
यतो जेम हस्तिते अंकुशेंकरीरुहुंथाय तेदृष्टांते तेमनपणरुहुंथाय ॥ १२ ॥

ज्ञानविचारान्निमुखे यथा यथा भवति किमपिसानंदं ॥ अर्थैः प्रलोच्य
बाह्यै रनुगृहणीयात्तथाचेतः ॥ १३ ॥ अजिरूपजिनप्रतिमां विशिष्टपद
वाक्यवर्णरचनां च ॥ पुरुषविशेषादिकमप्यतएवाखंबनं ब्रुवते ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ज्ञानविचारणानामुखथी जेमकांइक आनंदथाय एहवेवाह्यअर्थेंकरी लो
जावीने तेमांचित्तनेथोचावीराखीने ज्ञाननाविचारने सन्मुखकरीयें ॥ १३ ॥ रुडीजि

वानी दृष्टिरूप आगमनीज्वालानीश्रेणि तेषेकरी विकरालएवीपोतानी नजररूपअ
ग्नि बलीतेडुर्जननाजेवचन तेजाणिये निंदारूप अगनीनी ज्वाला तेषेकरीधडेलीजी
जातेबेदु अग्निनावचमां ग्रंथरूपघडो मूकीनेपाकोकरेते अनेनीमाडानीराखथाय
घटमूलपोसायते ॥ १२ ॥

इक्षुजाहारसौघः कविजनवचनं दुर्जनस्याग्रियंत्रात्रा
नाड्व्यप्रयोगात्समुपचितगुणो मद्यतां याति सद्यः ॥
संतः पीत्वा यद्दुर्घैर्दधति हृदि मुदं घूर्णयंत्यक्षियुग्मं स्वैरं
हर्षप्रकर्षादपि च विदधते नृत्यगानप्रबंधं ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ शेलनीअने झाषनारसनासमूह सरखुकवीतुंवचनते पणडुर्जनरूपीयो
अग्निनाजे यंत्रते तेमध्येनानाप्रकारना ड्व्यनायोगयकी रुढीरीतें गुणपुष्टिने पामतुं ए
हवुकवीतुंजेवचनते ताजी मदिरापणानेपामेते तेमदिरानेहर्षेकरी सज्जनपुरुषपानक
रीने हृदयमांहर्षधरेते तेषीबेअखांखोयुमायमानथायते स्वड्हायें हर्षनाकज्जोलधी पण
श्लोकनोजावार्थपामीने नाचेते गायते ॥ १३ ॥

नव्योस्माकं प्रबंधोप्यनणुगुणज्जतां सज्जनानां प्रजावा
दिरव्यातः स्यादिति सुहितकरणविधौ प्रार्थनीयान किंनः॥
निष्ठाताश्च स्वतस्ते रविरुचयइवांचोरुहाणां गुणाना
मुक्त्वासे पेक्षणीयान खलु पर रुचा कापि तेषांस्वजावः ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अमारोग्रंथनवोते तोपणमहागुणवंतजे सज्जन तेनाप्रजावयकी वि
ख्यातथाजो एरीतेंरुडाहितनेअर्थे अमारे एसज्जनने प्रार्थनाकरवायोग्यनथोतुं
अपितुजेज जेम कमलनागुणने उल्लासकरवाने सुर्थनाकिरणते एम पोताथकीजे
प्रविणते एवातेसज्जननाजे स्वजावते तेक्यायेंपररुचिजणि निभेंउवखवायोग्यनथी

यत्किर्तिस्फूर्तिगानावहितसुरवधूतंदकोलाहलेन प्रदु
ब्धस्वर्गसेतोः पतितजलनरैः द्वालितः शैत्यमेति ॥
अश्रांतश्रांतकांतग्रहणकिरणैस्तापवान् स्वर्णशैलो भ्रा
जंते ते मुनीन्ना नयविजयबुधाः सज्जनव्रातधुर्याः ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवेपोतानागुरुनो वर्षवकरेते जेनीपसरतीजेकीर्ति तेनेगावाने साबधाने

यतोप्रवेश होय तथा तत्वनीश्वरदाहोय अनेगुणीतपर द्वेषधरे अनेजेने आत्मा
नुंओलखाणनथी तेनेप्रगटपणे बहिरात्मा कहियें ॥ ३३ ॥

तत्वश्रदाज्ञानं महाव्रतान्यप्रमादपरता चामोहजयश्च यदा स्यात्
तदांतरात्मा जवेद्यक्तः॥१३॥ ज्ञानं केवलसंज्ञं योगनिरोधः समग्र
कर्महतिः॥सिद्धिनिवासश्च यदा परमात्मा स्यात्तदा व्यक्तः॥१४॥

अर्थ ॥ जेनेतत्वनीश्वरदाहोय ज्ञानपणुंहोय महाव्रतीपणुंहोय तथाअप्रमादीप
णुंहोय एमकरतां जेवारेंमोहनेजीते तेवारेंतेनेप्रगटपणे अंतरात्माकहियें॥ ३३ ॥
जिहांकेवलज्ञानहोय अने मनवचनकायाना योगनिरोधी आठकर्महयकरी सिद्ध
मावसे तेवारें तेनेप्रगटपणे परमात्माकहियें ॥ ३४

आत्मानंतो गुणवृत्ति विविच्य यः प्रतिपदं विजानाति॥कुशलानुबंध
युक्तः प्राप्नोति ब्रह्मभूयमसौ ॥ १५ ॥ ब्रह्मस्थो ब्रह्मज्ञो ब्रह्म प्राप्नो
ति तत्र किंचित् ॥ ब्रह्मविदां वचसापि ब्रह्मविलासाननुभवामः ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेप्राणीआत्मानेअने गुणवृत्तिने माहोमाहेवेहेंचणकरीने ठेकाणेजोडे
तेप्राणीकुशलानुबंधि पुण्यसहित मोक्षपदनेपामे ॥ ३५ ॥ जेब्रह्ममारह्यो ब्रह्मनो
जाण तेब्रह्मनेपामे एमांशोअचंबोडे माटेब्रह्मवेत्तापुरुषजेज्ञानी तेनावचनेकरी ब्रह्म
जेमोहविलासीसुख तेने अमे अनुभवियेंठियें ॥ ३६ ॥

ब्रह्माध्ययनेषु मतं ब्रह्माष्टादशसहस्रपदजावः ॥ येनासं तत् पूर्णं
योगी स ब्रह्मणः परमः ॥ १७ ॥ अध्येयं सेव्यं कार्यं जक्तिः सुकृत
धिया सैव ॥ अस्मिन्गुरुत्वबुध्या सुतरः संसारसिंधुरपि ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ ब्रह्मअध्ययननेविषे कसुंठेके अठारहजार शिलांगरथेकरी जेब्रह्मचर्य
नेपान्युं तेनेपूर्णयोगीअनेपरम ब्रह्मकहियें॥ ३७ ॥ माटेएनेजध्यावो एहनीजपुण्यवंते
जक्तिरवी अनेएनेविषे मोटाइपणानी बुद्धिधरीयें तो संसारसमुद्रतरवोसहेजळे ३८

अवलंबेच्छायोगं पूर्णाचारासहिष्णवश्च वयं ॥ जक्त्या परममुनी
नां तदीपपदवीमनुसरामः॥१९॥ अल्पापि यत्र यतना निर्दंष्टा सा
शुचानुबंधकरी॥ अज्ञानविषयं यत्तद्विवेचनं चात्मज्ञानानां ॥ ३० ॥

अर्थ ॥ इच्छायोगतो अमारनेर्बलळे पुरोआचारपणअमे पाजीशक्तानथी पण

सूचना.

आ अध्यात्मसार नामनो ग्रंथ श्रीवीरविजयजी उपाध्याये संस्कृतभाषाना पद्यमां रच्योडे. ए वाक्यमां आ ग्रंथतुं नाम, तथा तेना रचनारतुं नाम शाजलतां अथवा वांचिताज मुझ जनोनां मनमां प्रसन्नतायुक्त उत्कृष्टभाव उत्पन्नथयाविना रहे शे नही; केमके ग्रंथना नामप्रमाणे ते शब्दो अर्थ अध्यात्मनोसार थायडे; तेम ग्रंथना रचनारना नामप्रमाणे तेनो अर्थ यशनो विजयकरनार थायडे; एबन्नं नाम सार्थकडे, एम कहाथी कांइपण बाधा आवशे नही. आ ग्रंथमां जेवी रीतें अध्यात्मविषयना प्रकारोनो समावेश कखोडे, तेवी रीतें बीजे कचित स्थजेज दीतामां आवशे. उपाध्यायजीतुं पांमिल्य, कविताशक्ति, समयसूचकता, पूर्वपद्वखंडनता, निजपद्वखंडनता, वाक्पटुत्व पदजालित्य, अर्थगीरव, रस, अने अलंकारसहित एमना रचला हरेक ग्रंथमां विद्वत्ता जोतां कोइनेपण आश्चर्य उत्पन्न थयाविना रहेशे नही; केमके उपाध्यायजीए जेजे विषयोमां ग्रंथो रच्योडे, ते ते ग्रंथोमां एवी पुक्तिओ करीडे के, तेना यथार्थ सूक्ष्मावार्थने साधारण अन्याली मनुष्य समजी शके नही. तेम विद्वानोनी बुद्धि पण कांइक भ्रमवडे जाणां शके; माटे एतुं अनुमान थायडे के, ए महापंडित हता एमां संशयनथी. तेमणे आध्यात्मविषयकजे आ ग्रंथ रच्योडे, तेनी उत्कृष्टतातुं वर्णन न करतां ए ग्रंथज सज्जनोनी सनमुख राखीए लेये ते वांचिने विचारी लेतुं एटजे प्रत्यक्षप्रमाणवडे सिद्ध थजे. एवा ग्रंथनो यथार्थभाव टीकाविना समजवो महाकठिण पडेडे; तेथी टीकानो अमं घणो शोध कखो पण ते क्यांइ मली आवी नही; ने टीका थइडे एतुं पण कोइ ठेकाणोथी सांजळ्यामां आव्युं नही, खारे ते प्रयत्न रहेवा दइने बालाबोध अथवा टबाविषे शोध करतां मात्र श्रीवीरविजयजीनो करेजो टबो मली आव्यो; ते पण तेमणे पोता नी बुद्धि अनुसार साधारण करेजोडे. ए टबाउपरथी स्पष्ट दीतामां आवेडे के, अध्यात्म विषयविषे श्रीवीरविजयजीनो अन्यास घणो थोडो हतो, तेथी यथार्थ मूलग्रंथनो जाव प्रदर्शित करी शक्या नथी ए मोटी विलगिरीनी वात डे. पण एट बाथी बीजो सारो टबो कोइ अमने मळो नही, तेथी एमां कांइक सेजसाज अमारी मति अनुसार सुधारो करिने आ पुस्तकमां ठाप्यो डे.

तेतो जेमकोइकवाणीयो बाह्यक्रियाणानो व्यापारकरतोदेखियें तेनीपरेंजाणवी माटे
श्रद्धाविनातुं कशोयेप्रमाणनथी ॥ ३६ ॥

बालः पश्यति लिंगं मध्यमबुद्धिर्विचारयति वृत्तां॥आगमतलं तु बुधः
परीहृते सर्वयत्नेन ॥ ३७ ॥ निंद्यो न कोपि लोके पापिष्ठेष्वपि नव
स्थितिश्चिंत्या ॥ पूजा गुणगरिमाढ्या धार्योरागो गुणलवेपि ॥ ३८ ॥

अर्थ ॥ माटेजेबालजीवहोयते वेषसुद्धने परीह्वाकरे तथा मध्यमजीवते आचरणा
जोइपरीह्वाकरे अनेपंडिततोज्ञानतत्वदेखी परीह्वाकरे ॥ ३७ ॥ लोकनेविषे कोइनी
निंदाकरियेंनही पापीनेविषे महोटी संसारनीस्थिति चिंतवियें जेशुण्युकपुरुषहोय
तेनीपूजाकरीयें वडाइकरीयें तथाजेअव्ययगुणीहोय तेनाउपर रागधरीयें ॥ ३८ ॥

निश्चिंत्यागमतलं तस्माद्धृत्तज्य लोकसंज्ञां चाश्रद्धाविवेकसारं य
तितव्यं योगिना नित्यं ॥ ३९ ॥ ग्राह्यं हितमपि बाला दालापैड्जन
स्य न द्वेष्यं ॥ सत्या वाचः पराशापाशा इव संगमा ज्ञेयाः ॥ ४० ॥

अर्थ ॥ तथा आगमनोनिश्चयकरी लोकसंज्ञाढोडीने विवेकनुसारजेश्रद्धा तेनेवि
षे योगीश्वरें सदायउद्यमकरवो ॥ ३९ ॥ बालकथकीपण आलापेकरीने हितनीवात
जेवी दुर्जनउपर द्वेषनकरवो सत्यबोलतुं पारकीआशानेपाससरिखीजाणवी ॥ ४० ॥

स्तुत्या स्मयो न कार्यः कोपोपि चनिंदया जनैः कृतया ॥ सेव्या धर्माचा
यांस्तलं जिज्ञासनीयं च ॥ ४१ ॥ शौचं स्थैर्यमदंजो वैराग्यं चात्मनि
ग्रहः कार्यः ॥ दृश्या नवगतदोषा श्रित्यं देहादिवैरूप्यं ॥ ४२ ॥

अर्थ ॥ कोइवखाणेतो गर्वनकरवो कोइनिंदेतो कोपनकरवो धर्माचार्यनी सेवा
करवी तत्वनेजाणवानी इज्जाराखवी ॥ ४१ ॥ पवित्रपणुं स्थिरतापणुं अने निष्कपट
पणुं आदरतुं तथावैरागधरतुं अनेमननेवश्यकरीराखतुं तथासंसारनादोपदेखवा व
ली वेहनेविनाशीपणो चिंतवतुं ॥ ४२ ॥

जक्तिर्भगवति धार्या सेव्योदेशः सदा विविक्तश्चास्थ्यातव्यं सम्यक्त्वे
विश्वास्थोन प्रमादरिपुः ॥ ४३ ॥ ध्येयात्मबोधनिष्ठा सर्वत्रैवागमः
पुरस्कार्यः ॥ त्यक्तव्याः कुविकल्पा स्थैर्यं वृद्धानुवृत्त्या च ॥ ४४ ॥

अर्थ ॥ प्रसुउपरजक्तिधरवी पणुपंढकादिदोषरहित देशजेस्थानक तेसेवतुं सम
कित्तविशामांस्थिररहेतुं प्रमादरूपसत्रुनोविश्वासनकरवो ॥ ४३ ॥ ध्येयस्वरूपजे आ

अथवचनिकारूप तत्वानुबोध ग्रंथकहेते तिहाप्रथम नवपदार्थना नामकहेते
 गाथा ॥ जीवाजीवपुत्रपावो आसवोसंवरोतदा निहाराबंधमोकोथ नवतत्ताजिणे
 जणिया ॥ १ ॥ व्याख्या जीव अजीव पुण्य पाप आश्रव संवर निर्जरा बंध मो
 ह् एनवपदार्थ श्रीतीर्थिकरेंकहां पणएनवपदार्थनी श्रीगाणांसूत्रना बीजागणामां
 एकजीवरासी बीजी अजीवरासी एबेरासीकहिणे पणजेत्रीजीरासीकहे तेहने श्रीव
 ववाइसूत्रमां नन्हवकह्यांते वली जीवमजीवदंष्टं इतिव्यसंग्रह हवेए जीव तथा
 अजीव बेरासीमां नवपदार्थ केमसमावे तेविचारकहेते प्रथमसामान्ये इव्यबेकहि
 येँठैयेँ अने विशेषशब्दमां उडव्यकह्यांते तेसामान्यपदेँ बेडव्यमां उडव्यसमायते ते
 ठमांहे ! धर्म बीजोअधर्म त्रीजोआकाश चोथोकाल पांचसुंपुजल एपांचअजीवइ
 व्यते अनेएकजीवइव्यते तेमांवलीपूर्वोक्त पांचअजीवइव्यना बेजेदते एकअरूपी
 अजीवइव्य अने बीजोरूपी अजीवइव्यते.

एकधर्म बीजोअधर्म त्रीजोआकाश चोथोकाल एचार अरूपी अजीवइव्यते
 अने पांचसुं पुजलते रूपीअजीवइव्यते तेरूपी पुजलइव्यना वली बेजेदते एक
 चउफरसी रूपीपुजलइव्यते अनेबीजो आठफरसीरूपी पुजलइव्यते तेसां चउफर
 सी रूपीपुजलतो चक्रुइडियवनेँ देखायनही अनेज्ञानवतदेखे.

हवेतेचउफरसी पुजलकेटलाते तेकहेते आठकर्मना अठारपायस्थानकना
 कार्मणशरीरना मनवर्गणानापुजल तथा वचनवर्गणानापुजल ए सर्व प्रयोगसा च
 उफरसी रूपीपुजलजाणवा.

अनेआठफरसी रूपीपुजलजेते तेमांकेटलाक दृष्टिगोचरमांआवे अने केटलाक
 दृष्टिगोचरमानआवे एटले वायुकायनापुजल तथा अठारकशरीरना धुंधलाते
 विस्वसापुजल अने उपकारनीइव्यजेस्थाना इत्यादिकवस्तु आठफरसीजेते तेमांहेजा
 जेपुजलनाखंधमां करकश अने जारीफरसना पुजलघणाहोय तथासुकुमालमृडसुकु
 माल अने हलकापुजल घणाहोय तेदृष्टिगोचरमानआवे उपरांत उदारिकशरीरादि
 क प्रसुंखसर्वना जेदिगामांआवेते दृष्टिगोचरमांआवेते एमाटे आठफरसीपुजल दृष्टि
 गोचरमां आवे पण अनेनहीपणआवे

अनेजीवइव्य अरूपीते पणपुजलसार्थमळो आकारवंतरूपीदेखायते एरीतेँ प्र
 टडव्यते बेरासीमां समायते तेमज नवतत्वपण बेरासीमां समायते केमके इव्या
 थिकनयेँकरी बेडव्यते अनेपर्यायाधिकनयेँकरी बेडव्यना नवपदार्थथायते तेकहेते

श्रेयीक्यपणाने नयमादेसुं अपितुपमाडेज तेमाटे महाप्रजावतुंघर एह्वोजे शाख
नोअर्थ तेनीप्राप्तिनाजाण जेसज्जन तेनीजेकरुणातेपुख्यवारुपनीबुटी एटजेजडीते
दिव्यश्रीषधीकहियें तेनेपासेरहेताथका तेने जेरचढेनही ॥ ३ ॥

उतानार्थगिरां स्वतोऽवगमान्निःसारतां मेनिरे गंजीरार्थसमर्थने बत
खलाः कात्रिष्यदोषं दड्डः॥तत्कोनाम गुणोस्तु कश्च सुकविः किका
व्यमित्यादिकां स्थित्युत्तेदमतिं हरंति नियतां दृष्टा व्यवस्थाः सतां ४

अर्थ ॥ इर्जनमूर्खनीरीतओ तोजेवारें पोतानीमेजे पदवाचतां अर्थसुजे एवाअ
ह्यार्थने सुगमपदजो अमेजोडीयें तोखलमाणसएमकहेजेजे कांइअग्रंथमां सारनथी
एममाने बलीजोअमे गंजीरअर्थसहित पदबांधीएतो खलमाणस कहजेकेकठणप
दबांध्याजे एतुंअर्थकरियें एतोमुंगानीपारसीजे एवेअर्थकोइने गुणनथाय जे आगलबु
द्विचिारे एवाआजेकोणरुडाकविजे बलीसर्वनेजोगपडे एवाक्यांकाव्यजे एतुंइर्जनबो
जेमाटेअर्थमर्यादानी स्थितिनेउत्तेद करवानीमतिजे तेनेजेटाजे कविनागुणनेजाणे
एवाजेसज्जनपुरुष तेनीव्यवस्था रूढीदीती ॥ ४ ॥

अध्यात्मातृवर्षिणीमपि कथामापीय संतः सुखं गाहंते विषमुजि
रंति तु खला वैषम्यमेतत्कुतः ॥ नेदं चाद्भुतमिड्दीधितिपिवाः पीता
श्वकोरा नृशं किं न स्युर्बत चक्रवाकतरुणास्त्वत्यंतखेदातुराः॥ ५ ॥

अर्थ ॥ अध्यात्मरूप अमृतवृष्टि एवीवाची तेनोपानकरीने सज्जनपुरुषसुखमानेजे
अनेजेखललोकजे तेएवीवाणीने विषमपदकहीने विषरूपप्रगटकरेजे एमां अंध्याश्वर्य
जे तेउपरदृष्टांतकहेजे अओचंइकिरणनादर्शनथी अमृतपीने चकोरघणुंरीजपामेजे
तोअंअंधेधीनेचकवो चकवीधणोखेहनथीपामता अपितुपामेजे ॥ ५ ॥

किंचित्सांम्यमवेद्वय ये विदधते काचेंइनीलाजिदां तेषां न प्रमदाव
हा तनुधियां गूढा कवीनां कृतिः॥ये जानंति विशेषमप्यविषमे रेखो
परखांशतो वस्तुन्यस्तु सतामितः कृतधियां तेषां महानुत्सवः ॥६॥

अर्थ ॥ जेमकांइक सरखापणुंदेखीने काचमां अनेइंइनीलमणीमां अजेदरूपतें
एकपणुंजाणे तेवाअल्पबुद्धिवालाने मोटाकविनी गूढअर्थनीरचना तेहर्षजणीनथा
थ जेप्राणीअविषमवस्तुनेविषे एकरेखा उपरेखा अर्थरेखाइत्यादिक अंशयकी वस्तुनेवि
शेषपणुंजाणेजे एवाकुशलबुद्धिवालासज्जनने अर्थनजाजेनावजे तेमहाओह्ववरूपजे

तोखंडाजावनथी तेथीप्रत्यहदेखायतेजे एआतकर्म अनादिकालना जीवसाथें जोलित्तू
तडे तेजकर्मने ग्रहणकरेते जेमअग्नीना प्रयोगथी पाणीउभयायते पणतेउभता
नोकर्त्ताअग्निडे पणपाणीनथी तेमजखंडाजावनो कर्त्ताकर्मते. पणजीवनथी तेमाटे
एनोकर्त्ताकर्मते एमअजोखता तथाकार्यना कारणदेखतां तोआश्रव अजीवतत्वमां
समायते पर्यायतत्वते निश्चैनयदेखतांतो हेयपदार्थते कर्मथीनीपनोते परगुणते ते
माटेआश्रवने अजीवसहहणा धारवी.

वंलीकोइक शुनयोगने संवरकहेते तेपण सूत्रथीमिलतोनथी केमके इरियावि
हि क्रियाते शुनयोगथीयायते माटेयोगप्रत्ययते तेपणआश्रवमांते तथा पहेलागुण
वाणेशुनयोगते पणसंवरनथोकह्योमाटे शुनयोगने संवरकहेवोतेपण सूत्रथीमिलतु
नथी तत्वकेवलिगम्यं

कोइक संवरनेजीवकहेतां आश्रवनेपण जीवइहावेते तेपणपह्नीताणकरेते के
मके संवरतो अकंपअवस्थाते योगनिरुंधनते तेमादेशथीजे योगनिरुंधणते देशसं
वरते अने सर्वथी जे योगनिरुंधनते सर्वसंवरते अनेएसर्वजीवनो निजगुणते धर्मत
त्वते माटेसंवर आश्रवएबेहु एकनीपर्यायनथी तेमाआश्रवते अजीवनीपर्यायते अ
नेसंवरते जीवपर्यायते इति.

ह्वेजिनराजना वचनथी नवतत्वनी शुद्धसहहणाते सम्यकते अनेकोइक एम
पणकहेते जे नवतत्वना जाणपणाथी संसारतरेनही तेपणसत्यते पणतेजाणपणुं
श्रीउतराथ्यनसूत्रनां अठ्ठावीसमां अध्ययने एकसंक्षेपरुचि बीजीविस्ताररुचि
एबेप्रकारेकहुंते तेमांजेजीव प्रवचनशास्त्रनो अजाणते पणमिथ्यात्वीना वचननी
आसतानथी दृढपणेजिनवचननी आसताते अने जेश्रीतीर्थकरें तत्वकह्यातेहनेसत्य
करीजाणोते एह्वानेजे नवतत्वतुंजाणपणुंते तेसंक्षेपरुचिकहियें.

अनेजेणें नवतत्वने अनेकरीतें शास्त्रोक्त अजोख्याते तेविस्ताररुची थी जाणप
णुते उक्तंच उतराथ्यने अठ्ठावीसमें अध्ययने द्वाणसवज्ञावा सवप्यमाणोहि
जसउवलक्षा ॥ सवाहिनयविहिय विहाररुइत्तिनायवो ॥ ? ॥ इत्यादिक अनेकजातेक
हीते तेएकेक तत्वउपर पचीसपचीसबोल चिंतव्याथी विस्ताररुचीनी सहहणाथा
य तेपचीसबोलना नामकहेते.

१ निर्भेथी २ व्यवहारथी ३ इव्यथी ४ जावथी ५ सामान्यथी ६ विशेषथी ७ ना
मनिक्षेपाथी ८ स्थापनानिक्षेपाथी ९ इव्यनिक्षेपाथी १० जावनिक्षेपाथी ११ इव्य
थी १२ क्षेत्रथी १३ कालथी १४ जावथी एरीतेंइव्यादिकचारथी तथा १५ प्रत्यह

उहामग्रंथजावप्रथनचवयशःसंचयः सत्कवीनां क्षीरा
 विधर्मथ्यते यः सहृदयविबुधैर्मैरुणा वर्णनेन ॥ एतद्विंडी
 रपिंडीचवति विधुरुचेर्मंडलं विष्णुषस्तास्ताराः कैलास
 शैलादय इह दधते वीचिविद्वोज्जलीलां ॥ १० ॥

अर्थ ॥ रुद्राकविनी उहामके प्रौढएहवीजे ग्रंथनाजावनी रचनातेणेकरिनेउपलुं
 जेयशनोसमूहतेरूप क्षीरसमुद्र तेसज्जनपंक्ति वर्णवरूपिए मेरुएकरिने मथ्यो तेथी
 प्रगटथुंजे फीण तेनोवज्वलो चंद्रमाथयो वलीतेनेवलोवतांजे ढाटाउम्या तेनातारा
 मंडलथया तथा कैलासादिक पर्वतथया एरीतेंग्रंथनोज्ज लीलाएकरि पसखो ॥१०॥

काव्यं दृष्ट्वा कवीनां हतममृत मिति स्वःसदा पानशंकी खेदं
 धत्ते तु मूर्ध्ना मृडतरहृदयः सज्जनो व्याधुतेनाङ्गाला सर्वो
 पजोग्यं प्रसृमरमथ तत्कीर्त्तिपीयुषपूरं नित्यं रक्षापि
 धाना नियतमतितरां मोदते च स्मितेन ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ कविनाकाव्यदेखीने अमृतहरायुं एमविचारिने देवताओ सदायअसृ
 तपीवानी शंकाधरताथका खेदधरेढे शामाटेजे मृडसुकोमलढे हृदयजेहेतुं एवाजे
 सज्जन तेमस्तकधूणावीकरिने जेसर्वनेउपजोग्यपणे पसरतुएतुं ते कवीनीकीर्त्तिरूप
 अमृततुंपूर तथा जेनेनिरंतर रक्षारूप ढांकणुंअत्यंतपणे दीधुंढे तेनेजाणीने देखी
 ने हसीने हर्षपामेढे ॥ ११ ॥

निष्पाद्य श्लोककुंजं निपुणनयमृदा कुंजकाराः कवींषा
 दाढर्थं चारोप्यतस्मिन्न किमपि परिचयात्सून्यराहार्कजा
 सं ॥ पक्वं कुर्वति बाढं गुणहरणमिति प्रज्वलद्दोषदृष्टिर्जा
 लामालाकराले खलजनवचनज्वालजिह्वे निवेश्य ॥१२॥

अर्थ ॥रुडानयरूपमाटीवरुं कवीश्वररूपियांजे कुंजकारते श्लोकरूपघडो निपजा
 वे पढेजेमकुंजकारतेघटने परिचयते हार्थेजाली टपणेसमारीतमकेमूके तेमश्लोक
 घटने परिचय विचारिने पदअक्षर आघापाढाहोय तेनेसमारे एवीरीतें तमकेमूके
 पढेपंडितनेदेखाडी परिपक्करे तेजाणेनीमामोदेखाडेढे हवेडुर्जनजाणेजे एपंमित
 ढे तेथीमाहारा गुणहरणथशे एमबलतोथको पंडितनीजोडेली कलामां दोषकाढ

अथ्यवसाय अद्युजथाय तेआश्रवनुं निश्चैपणुंजाणुं अनेजे मिथ्यात्व अविरत्यादि कपांचेना प्रवर्तना गुणथी कर्मग्रहणथाय ते आश्रवनुं व्यवहारपणुंजाणुं.

ह्वेसंवरनो निश्चैव्यवहारपणुं कहेळे जेआत्माना योगरुंधवेकरी स्थिरपरिणा मथाय तेसंवरनुं निश्चैपणु अनेपांचमहाब्रल्यादिकनेवेणें प्रवर्तनुं ते व्यवहारसंवर.

ह्वेनिर्झरानुं निश्चैव्यवहारकहेळे जेसम्यक्तजावेंकरी शुद्धयोगथी इहानिरोधकर वुं आशावांढारहित तपेंकरीने जीवनाप्रदेशथी कर्मपुञ्जलनुंस्विरवुं जरतचक्रवर्तिनी परें तेनिश्चैथीसकाम निर्झराराजाणवी अनेबारचेदें तपनोकरवुं तेतपनीजे सम्यक्तस हित प्रवर्तनरूप करणीते व्यवहारसकाम निर्झराराजाणवी.

अनेजे मिथ्यात्वसहित बालतपेंकरवुं पणतेमां प्रगटपणे आशावांढानहोय ताम् जितापसनीपरें तेनिश्चै अकामनिर्झराराजाणवी एअकामनिर्झरानोकर्त्ता शुजयोगीळे पणशुद्धयोगीनथी केमके अंतरंगथी पुञ्जलनर्म गयोनथी आत्मानुं अनुजवरस चां ख्योनथी पणसंसारथी उदासीनताथीळे तेअकामनिर्झरानुं निश्चैपणुंजाणुं अ नेजे परवशपणे छुपटुषादिकनुं स्वमवुं तेव्यवहार अकामनिर्झराराजाणवी एथीजी वप्रदेश उज्वलथाय पणतेनापरिणाम कर्मबंधहेतुजाणवा इति

ह्वेबंधनुं निश्चैव्यवहारपणुंकहेळे जीवनाप्रदेशनेविषे जे पुञ्जलबंधथयी प्रयोग सापणे परिणामिने सत्तापणुंजीवनीसाथेळे तेसमुच्चयजीवआश्री शुज अशुज अथ्यव साथेंकरी जेशुजाशुजबंधतेनिश्चैबंधजाणुं तेमांपण सम्यक्तवंत व्रतनाथणीनो जें शुज अथ्यवसाय तेकर्मनिर्झरानुंकारणळे पणजेपपातलाकर्मजेरह्या तेशुजबंधजाणवो पण इदाबंधनुंहेतु सम्यक्तादिकनथीमाटे तेनेनिश्चैबंधकहियें अनेतेशुजाशुजबंधथयी आत्मा ना अथ्यवसायपणळे तेअथ्यवसायनुं प्रवर्तन तेणेकरीबंधजाणीयें जेममद्यपानी पुरु षने मद्यपानथी लहेरप्रवर्तें तेम गतिजात्यादिकें बंधनुंप्रवर्तनुं तेव्यवहारबंधजाणायळे

ह्वेमोहनो निश्चैव्यवहारपणुंकहेळे जीवनासर्वप्रदेशथी समस्तकर्मपुञ्जलनुं मू काववुं तेनिश्चैमोहजाणुं अनेसिद्धनेविषे प्रवर्तनरूप व्यवहारनथी अकम्मस्त वंधारो नविश्रुइ तेनिश्चैमोह अनेजे ज्ञान दर्शन चारित्रादिमोहमार्गी तेमांहे प्रवर्तनुं ते व्यवहारमोहदेखायळे जोपणमोहने व्यवहारदेखातुंनथी तोपणज्ञानादि कनुं प्रवर्तनरूप तेव्यवहारपणुं संजवेळे तत्वसर्वज्ञेयं जिनवचन अनंतनयात्म कळे माह्वराजेवा-मंदमतिजीवने समजनुंकठणळे ए नवपदार्थनुं निश्चैव्यवहार कळुं. एनिश्चैव्यवहारनुं लक्षणकहेळे जेपदार्थचिंतवियें तेपदार्थनुंजे अन्वंतरगुण एट जेतेपदार्थनोनिजस्वभाव तेनिश्चैजाणुं जेमजीव सिद्धसमानळे तेअन्वंतरगुणकहियें

एतल्लेस्वर्गमां देवतानी अप्सराओजेळे तेश्रीनयविजयजीना गुंणगायळे तेनागीतश
वना कोलाहलेंकरीने ह्योजनापामी एहवीजेस्वर्गनदी तेनीपाजजागी तेथीपमगुंजे
जल तेनासमूहेंकरी पखाब्योजेमेरुपर्वत तेणेकरीमेरुपर्वतपण शीतलतानेपाभ्योळे
नहितो अहर्नीश प्रदह्णायेंजमताजे ग्रहमंजल तेनाकिरणेकरी तापवंतमेरुहतो
तेहमणाशीतलथयोथको शोनेळे एवातेसुनींश् श्रीनयविजयनामा पंफितजे सज्जन
पुरुषोनासमूहमां वडेराहता ॥ १५ ॥

चक्रे प्रकरणमेतत्तत्पदसेवापरोयशोविजयः

अध्यात्मधृतरुचीना मिदमानं दावहं नवतु ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेनाचरणाना सेवकवपाध्यायश्रीयशोविजयजी एप्रकरणकरताहवा तेअ
ध्यात्मनेविषेजेणेरुचिधरीळे एवाप्राणीने रुचिसहित एप्रकरणआनंदसुषुप्तुंआपनार
ह्योजोइति सज्जनस्तुतिअधिकार एकविंशतितमःसमाप्तः

इतिमहोपाध्याय श्रीकल्याणविजयगणि शिष्यमुख्यपंडित श्रीजान
विजयगणि शिष्यमुख्यपंफित श्रीजितविजयगणी तच्छिष्यमुख्य
पंडित श्रीनयविजयगणी चरणकमलचंचरीकेण पंडितश्रीपद्म
विजयगणिसहोदरेण पंडित श्रीयशोविजयेनविरचिते अ
ध्यात्मसारप्रकरणे सप्तमप्रबंधःसमाप्तः सर्वकाव्ये ६ ।

इति श्रीमत्तपागळे जट्टारकश्रीविजयसिंहसूरीश्वरशिष्यपंफित श्रीसत्यविजयगणि
शिष्यपंडितश्रीकरपूरविजयगणि शिष्यपंडितश्रीह्रमाविजयगणि शिष्यपंडितश्रीयशो
विजयगणि शिष्यपंडितश्रीगुजविजयगणि शिष्यपंफितश्रीवीरविजयगणिनिरध्यात्म
सारग्रंथस्यवार्तिकरूपोमुनिकीर्तिविजयस्यानुग्रहाय अयंतबार्थःरुतःसंवत् १८८१
चैत्रशुक्लपक्षेपूर्णिमायामितिश्रेय.

सर्वमूलकाव्ये ६४४ नीसंख्यायेळे तेमां पेलाप्रबंधना १०३ बीजाप्रबंधना
१०५ त्रीजाप्रबंधना ११४ चौथाप्रबंधना १६६ पांचमांप्रबंधना १८३
ठगाप्रबंधना २१० सातमांप्रबंधना ६१ सर्वमलीने ६४४

जते शुभयोगाश्रवणुं इव्य इति इव्याश्रवकथुं तथा मिथ्यात्व अविरतादिक पांचने उदयैकरि जीवना जे नानाप्रकारना शुभाशुभ अथ्यवसायथाय तेजावाश्रवकहिये.

हवेसंवरना इव्यजावकहेते जेदेशथकी योगनुरुंधवुंते देशसंवरनोइव्य अने जे सर्वथी योगनुरुंधवुंते सर्वसंवरनोइव्य एमयोगनुंजेरुंधवुं ते संवरनोइव्यकहिये ए टलेयोगरुंधी नवाकर्मनबांधे ते संवरनुइव्य अनेयोगरुंधनथी जीवनीजे अकंपअव स्थाथाय स्थिरपरिणामपणोरहे ते जावसंवरकहिये तेमांपण देशथीअकंपअवस्था ते देशजावसंवर अनेसर्वथी अकंपमान शैलेसीअवस्थानोधरवोते सर्वजावसंवर.

हवेनिर्जरानो इव्यजावकहेते जेजीवनाप्रदेशथी कर्मनोखिरवोते इव्यनिर्जराक हिये अने कर्मनाप्रदेशखिरवाथी आत्मानेजेजे निजगुणनी लब्धि प्रगटथाय एटले कर्मप्रकृति खिरवाथी जेज्ञानादिकगुणनी लब्धिनुरुंणटथावुं आत्मानुंउज्वलपणुं प्र गटे तेने जावनिर्जराकहिये.

हवेबंधनाइव्यजावकहेते जेप्रकृतिबंधादिकचारनीवर्गणा एकेकआत्माना प्रदेशच पर रोजीनूतथयीरहीते ते इव्यबंध अने ते इव्यबंधथी जीवना परिणाम गतिजा ल्यादिपणे जेम अहंपुरुष अहंस्त्री इत्यादिकतेजावबंध जाणवुंइतिबंध.

हवेमोहना इव्यजावकहेते जेसकलकर्मदलरूप मल कलंक आत्माथीगंडवुं अने कर्मवर्गणाथी आत्माने निन्नकरवुं जेम हेमथीमलशोधवो तेम कर्ममजरहि तथावुं तेइव्यमोह अने कर्ममलखपाव्याथी अनंतचतुष्टयजे निजगुण स्वरूपते जावमोह इति एरीतेइव्यजावथी नवतत्वकह्या तेइव्यजाववुं लक्षणकहेते जेवा ह्यवस्तुतेइव्य तेइव्यथीजे वस्तुनोनिजस्वरूपते जावकहिये.

हवे सामान्यविशेषपणुकहेते तेमांप्रथम जीवनो सामान्यविशेषकहेते जीव नुंसामान्यपणुंते जेम गणार्गे एगेजीव इतिसामान्य अनेजीवाडुविहा तसाथावरा तथा सिद्ध संसारी वलीजीवा तिविहा इडि पुरसा नपुंसगा तथा जीवचउविहा पं चविहा उविहाइ इत्यादिक जीवनेविशेषपणाथीजाणवुं ते जीवनोविशेष अनेजेदां तर संक्रमणमां जेजेवचनबोलिये तेतेवचन सामान्य विशेष श्रीअनुयोगदारें कहुं जेमडुविहाजीवा एवचन ते एगेजीवे एवचनुंविशेषपणुं जाणवुं अने डुविहाजी वा तसाथावरा तेमां तसाएसामान्यशब्द अनेते तसा चउविहा बेइंदिया तेइंदिया चउरेंदिया पंचेंदिया एमकहेवुंते विशेषकहिये तेमज थावरएसामान्य अने थावरापं चविहा एमविवह्नाकरवीते विशेषजाणवुं एसामान्य विशेषनो घणोविस्तार श्रीअनु योगदारसूत्रथी जाणवो इहांअथनोविस्तार घणोवधे मांटे सामान्यपणोकथुं.

॥ श्रीसर्वज्ञायनमः ॥

अथ

श्रीतत्त्वानुबोधग्रंथ एतले नवतत्त्वपर पंचवीसबोल विचा
रवा आश्रयीसंक्षेपथी व्याख्यान लखियेठैये

॥ दोहा ॥

सासणपतिश्रीवीरजिन त्रिभुवनदीपकजाण ॥ नवउदधीतारणतारण वाहण
समजगवान ॥ १ ॥ अरणकमलयुगतेहना घडेइंददिनेंद ॥ चंदनरिंदफनिंदसुर सेवे
सुरनरवृंद ॥ २ ॥ तामुकुपासेंउदद्या जीवअसंखसुज्ञान ॥ लहिशिवपदजवउदधित
रि अजरअमरसुखयान ॥ ३ ॥ तसुमुखथीवाणीखरी जिनभावणवरसात ॥ अनं
तनयात्मज्ञानथी नविजनडुःखमिटात ॥ ४ ॥ तेवाणीसजुरुमुखें जेजविहृदयध
रंत ॥ स्वपरजेदविज्ञानरस अनुभवज्ञानजहंत ॥ ५ ॥ उन्नमनरजवपायकर शुद्ध
सामग्रीपाय ॥ जोनसुपोजिनबचनरस अफलजमारोजाय ॥ ६ ॥ तेमाटेजविर्जी
वकूं अवशयचितएकाज ॥ जिनबानीप्रथमदिश्रवण अनुक्रमग्यानसमाज ॥ ७ ॥ जि
नवाणीकेश्रवणविन शुद्धसम्यकूनहोय ॥ सम्यक्विणआतमदरस चारित्रगुणनहि
जोय ॥ ८ ॥ शुद्धसम्यक्साधनविना करणीफलद्युजबंध ॥ सम्यक्प्रज्ञसाधनयकी
मिटेतिमरसविधंध ॥ ९ ॥ सम्यक्तजेदजिनवचनमें जेदपर्यायविशेष ॥ पिएमुख्य
वोयप्रकारहे ताकोजेदअलेख ॥ १० ॥ निश्चैअरुव्यवहारनय एदोतुंपरिमाण ॥ इ
धिमंथनेधृतकाढवा ॥ तेतान्यायपिठाण ॥ ११ ॥ देवधर्मगुरुआसता तजेकृदेवकुध
र्म ॥ एव्यवहारसम्यक्तकहि बाह्यधर्मनोमर्म ॥ १२ ॥ निश्चैसम्यकनोसही कारणे
व्यवहार ॥ एसमकित्तआराधता निश्चैपणअवधार ॥ १३ ॥ निश्चैसम्यकजीवने पर
परिणतिरसत्वाग ॥ निजस्वजावमेरमणता शिवसुखनोएजाग ॥ १४ ॥ वेदुसम्यक्त
तदजहे समजेनवतत्वज्ञान ॥ नयनिक्षेपपरमाणुं स्यादवादपरमाण ॥ १५ ॥ इक्ष
क्षेत्रइणहीतया कालजावविग्याना॥सामान्यविशेषसमजतें होयनयात्मग्यान॥१६॥

जीवपणुदेखाडवुं ते स्थापनाअजीव जेजडरूपते अजीवइव्यपांचे ते इव्यअजीव अनेजे धर्मइव्यप्रसुरवना गतिसहाय स्थितिसहाय अवकाशगुण वर्तमानगुण पुजलना-वर्णगंधादिकगुणते जावअजीव एटलेइहां पांचइव्यना सद्भावगुण तेसर्वे अजीवना जावजाणवा इतिअजीव.

हवेपुण्यना चारनिहेपाकहेळे पुण्यएवुं नामते नामपुण्य अने अह्मरादिके कप्पदि कादिकेकरी स्थापियें ते स्थापनापुण्य अनेजे अजकर्मप्रकृतिनीवर्गणा जीवनाप्रदेशनी साथें परिणमि तेइव्यपुण्यकहियें तथा पुन्यतेअजकर्मप्रकृतिना उदयथी जीवआल्हा दपणुंपामे शातापणे जीवने आनंदपणे परिणमेते जावपुण्यजाणवुं इति

हवेपापना चारनिहेपाकहेळे जेपापएवोनामकहेवुंते नामपाप अने अह्मरादिके कप्पदि कादिकेकरी स्थापियेंते स्थापनापापकहियें तथाजे अजजप्रकृतिनीवर्गणा इव्यकर्मपणेपरिणमे तेइव्यपापजाणवुं अने अजजप्रकृतिना उदयथी जेविषवाद् पणेपरिणमे तेथीजीवना परिणामदूषितथाय डुःखपणे जावपरिणामें तेजावपाप.

हवेआश्रवना चारनिहेपाकहेळे प्रथमआश्रवएवुं नाम कहेवुंते नामाश्रव अनेजे अह्मर कप्पदि कादिक दशप्रकारें स्थापनाते स्थापनाश्रव तथा मिथ्यात्वादिकप्रकृति अप्रत्याख्यानीचतुष्क प्रकृतिआदिक मोहनी तथा नामकर्मनी प्रकृतिनाजेदल आत्मासाथें लोलीनूतथइरहाळे तेमांहे कर्मरूपपुजल ग्रहणकरवानी शक्तिबे ते प्रयोगसापुजलने इव्याश्रवकहियें तथा आश्रववंतजीवना शरीरनेपण इव्यनिहेपें आश्रवनुंइव्यकहियें एरीतेइव्याश्रवना नेदघणाळे अने मिथ्यात्वादिक कर्मप्रकृति नाउदयथी जेजीवनाजावपरिणमें तेजावने जावाश्रवकहियें इतिआश्रव.

हवेसंवरना चारनिहेपाकहेळे संवरएवुं नामकहेवुंते नामसंवर अने स्थापनासं वरते पूर्वआश्रववतजाणवुं तथा इव्यसंवरते सम्यक्देशव्रतिआदिकविषे जीवना प्रदेशने कर्मप्रकृतीनुंजे आगमन तेनेनिरुंधवुं तेइव्यसंवरकहियें अनेजे आत्मानुं अकंपतापणुं देशथी तथा सर्वथीथाय तेनेजावसंवरकहियें इति.

हवेनिर्जराना चारनिहेपाकहेळे तेमां नाम तथा स्थापना एवेतोपूर्ववतजाणवा अनेइव्यनिर्जराते जीवनाप्रदेशथी कर्मवर्गणावुं खिरवो तथाकर्मस्वपावे तेजीवनेप ण इव्यनिर्जराकहियें तथाजावनिर्जराते आत्माउज्वलथाय तेथीलब्धिउपजे झा नलब्धिह्योपशमलब्धि ह्यायकलब्धि इत्यादिकप्रगटे तेसर्वजावनिर्जराकहियें.

हवेबंधतत्वना चारनिहेपाकहेळे तेमांपणनाम तथा स्थापनातो पूर्ववतजाण वा अनेजे कर्मवर्गणानादल आत्मासाथेंलागाळे तेइव्यबंध तथा तेइव्यबंधथी जी

जीवतत्वतो जीवइव्येज अने अजीवतत्व अजीवइव्यमां कह्योजे शेषसात तत्वजेजे तेपर्यायाधिकेजे बेइव्यनापर्यायथी साततत्वनीपना तेवेप्रकारेजे एकसु ख्यताये बीजोगोणताये तेआवीरितेजे.

पुण्य पाप बंध आश्रव एचारतत्व मुख्यताये अजीवथी नीपनाजे केमकेएचारते कर्मथीनीपनाजे. माटेकर्मतत्वजे अनेकर्मनेतो जगवतिमां चौफरसी रूपीपुज्जकह्यो जे एन्याये एचारतत्व अजीवतत्वमां समायजे अने प्रयोगसापुज्जजे माटे व्यवहारनयनी अपेह्यये गोणतापणे जीवनापर्यायमां पणजजेजे तेथी पर्यायाधिकनये करी एनेपर्याय तत्वकहिये.

पणएचारतत्वनां निजस्वरूपविचारतां हेयपदार्थजे केमके कर्मवतनेजे माटेपरगुणजे जीवनोगुणनथी कर्मनोगुणजे अनेजेकर्मनोगुण ते निश्चयनयथकी अजीवजे माटेएवीरितेज्ञान विचारतांते अजीव पुन्य पाप आश्रव बंध एपांचतत्व अजीवरासीमां समायजे.

अने संवर निर्झरा मोह एत्रय धर्मतत्वजे जीवनोगुणजे पणपरगुणनथी माटेमुख्यताये जीवनापर्यायजे परंतुपुज्जने आत्माथी निन्नकरवानो स्वजावजे माटेसं ग्रहनयेकरी पुंज्जना पर्यायमांपणजजेजे तेथीएत्रयो पर्यायतत्वजाणवा परंतुमुख्यपणोवस्तुनी ओलखाणकरतां धर्मतत्वजे निजगुणजे अरूपीजे तेनिश्चयनयनी अपेह्यये जीवजे जीवनापर्यायजे तेमाटे एकजीव बीजोसंवर त्रीजोनिर्झरा चौथोमोह एचारजीवतत्वजे तेजीवतत्वमां समायजे इतिज्ञेयं.

हवेकोइक एकांतपद्मथाही आश्रवने जीवकहेजे तेकहेनारपण अजाणदेखायजे पजेतो केवलीवचन सत्यजे पणसूत्रमांजोतांते आश्रवनेजीवपणुं कहेवुं एमजणा तुंनथी जेकुहेतुजगाडी आश्रवनेजीवकहि जोलालोकोने जरमावेजे तेनीरीत कहेजे.

जीवनाजे अशुचजावते आश्रवजे एन्याये आश्रवने जीवकहिये एमतेकहेजे पण ते जिनमार्गना नयात्मज्ञानना अजाणदेखायजे माटेपहपातमूकीने जिनमार्गनी शैलीनी उलखाणकरसो तो आश्रवते प्रत्यक्षअजीवना पर्यायमांजिजेजे तेनोविचार एमजेजे आश्रवनोगुण कर्मग्रहणकह्योते तेकर्मग्रहणतोजीवविना मात्रकर्मपुज्जज नवाकर्मने केमग्रहणकरीशके तेमजवलीअरूपीवस्तु रूपीवस्तुने पणग्रहणके मकरे तेतोअनादिकालनी कर्मवर्गणासाथेजे तेकर्मवर्गणाथी जीवकर्मग्रहणकरेजे.

माटेजीवना चूडाजावनोकर्तापण कर्मजजे तेकर्मविनाजो जीवनाचूडाजाव थता होयतो सिद्धनाजीवोनेपण खंडाजावथवाजोइये पणसिद्धतो अकर्मकजे माटेतेना

आश्रवणद्वये तथा क्षेत्री लोकाकाशप्रमाण आश्रवणद्वये अनेकालक्षकी साइए सपक्कवसिए तथा जावथी जीवनाअध्यवसाय तेअरूपीने जावथीजाणवा.

संवरना इव्यथी अनंतासंवरद्वये केमके सिद्धनासर्वजीवोमां निश्चेसंवरसंज बेठे ते ह्यायकसम्यक्तनी अपेहायें सम्यक्ततेसंवरठे तेमाटे अनंताइव्यठे तथा सम्यक्तसंवरी अशांख्याताजीवद्वये देशसंवरनी अपेहायेंपण असंख्याताइव्यठे वली व्यवहार चारित्रसंवरनीअपेहायें संख्याताजीवद्वये एसर्वद्वयथी संवरजा एवुं अनेक्षेत्रथी त्रसनाडीप्रमाण संवरनोक्षेत्रठे तथा कालथी साइएसपक्कवसिए सिद्धनाभिश्चेसंवरनी अपेहायें साइएअपक्कवसिए ठे अने जावथी अरूपी इतिसंवर.

निर्जरी इव्यथीनिर्जराते जीवद्वय तथा निर्जखा जेकर्मपुज्ज तेप्रकारांतरपणे परिणम्यानही तिहांलगण तेनिर्जखापुज्जने इव्यथीनिर्जराकहियें क्षेत्रथीजीवप्रमा ए कालथी साइएसपक्कवसिए जावथीअरूपी तथा आत्माउज्वलपणेशाय ते.

बंधतत्वमां इव्यथीबंधते आतकर्मनीवर्णणानापुज्ज आत्मासाथें बंधप्रयाते इ व्यथीबंधकहियें क्षेत्रथी असंख्यातप्रदेशावगाहीबंध कालथी साइएसपक्कवसिए अ नेजावथीबंधरूप पुज्जलानुंसारजावथाय तेजावबंधकहियें इति.

मोहूतत्व इव्यथीसिद्धक्षेत्रमां बिराजमान आत्माचिद्रूप अनंताइव्य अनेक्षेत्रथी एकसिद्धआश्रयतो जघन्य एकदायने आतउंगुल तथा मध्यम चारहाथने शोलउंगुल उत्कृष्ट ३३ धनुष्यने ३३ अंगुल क्षेत्रजाणवुं तथासर्वसिद्धोनी अपे हायें पुस्तालीसलाखयोजनलांबो अने पडुजो तथा ३३ धनुष्य अने ३३ अंगु गुल उंचो एटजोमोहूक्षेत्रठे अनेकालथी साइएअपक्कवसिए तथासुक्तिक्षेत्रअपेहायें अणाइएअपक्कवसिए अनेजे ज्ञानदर्शनादिकगुण प्रगटथयाते जावथीमोहूजाणवुं.

हवेनवेपदार्थमाहेला एकेकापदार्थनेविषे ? प्रत्यह ३ अनुमान ३ उपमा ४ आगम एचारचारप्रमाणकहेठे जेप्रत्यहआगल वस्तुदेखियें तेप्रत्यहप्रमाण अने अ नुमानेकरी वस्तुनेजाणियें जेमधुमाहाथीअग्नि इत्यादिक अनेकहेतुयेंकरीजाणवुंते अनुमानप्रमाण अनेजेवस्तुने साधर्मिकवस्तुनी उपमाकरीजाणे जेमआसरोवर समुद्रसरिखोठे पाणीनुंबिंडु मोतीसरिखुं इत्यादिकउपमाप्रमाणजाणवुं पणउपमांबेप्रका रथीकहेवाय एकदेशोपमा बीजीसर्वोपमा तेमादेशोपमाजेमपुरिससिहाणं पुरिसव रपुंडरियाणं पुरिसवरगंधहृषिणं इत्यादिकदेशोपमा अनेबीजीसर्वोपमाते जेम संसा रसायरेघोरे जेणंपडइडुरुचरेः इत्यादिकसर्वोपमा अने आगमप्रमाणते जे इंदियत थामनथी परोहवस्तु ने आगमनावचनथीजाणवी जेमदेशप्रदेशना जांगपरमाणुं त

પ્રમાણથી ૧૬ અનુમાનપ્રમાણથી ૧૭ આગમપ્રમાણથી ૧૮ ઇપમાપ્રમાણથી ૧૯
 નૈગમનયથી ૨૦ સંગ્રહનયથી ૨૧ વ્યવહારનયથી ૨૨ રુદ્રસૂત્રનયથી ૨૩ શબ્દન
 યથી ૨૪ સમનિરૂઢનયથી ૨૫ એવંજૂતનયથી એરીતેં એપચીસબોલતે એકેકાતલ્વય
 પર શીસીરીતેં વિચારિયેંતેકહેહે તેમાંથીપ્રથમંજીવાદિકનવપદાર્થના નિશ્ચે વ્યવહાર
 એવેબોલકહેહે જીવનુંનિશ્ચેપણુંતે અસંસ્વાત પ્રવેશાત્મક ડ્વ્ય અનેકર્મકલંકરહિત
 શુદ્ધોપયોગી સત્ચિદાનંદતે નિશ્ચેજીવજાણવા તેજીવજે સિદ્ધાલયેપહોતા કર્મવ્યવ
 હારના અજાવથી અકમ્મસ્ત વિવહારોનવિક્લ્પ્ એમઅનુયોગ દારેં અકર્મકમાટે સિ
 ડ્વને વ્યવહારનથી તેનેનિશ્ચેથીજીવકહિયેં.

અનેજે સંસારીજીવ ચેતનાવંત એકેંડીથીમાંડીને પંચેંડિયપર્યંત વેદધારકજીવો
 પોતપોતાન્મ શરીરાનુસારેં આયુઅવગાહનાદિકમાં પ્રવર્તેં તે વ્યવહારજીવ વિવહર
 તિનિવ્યવહાર એવચનેકરીજાણું.

હવેઅજીવનો નિશ્ચેવ્યવહારપણુંકહેહે અજીવતલ્વના પાંચડ્વ્યહે તેપાંચેનોજે
 અચેતનપણો તેનિશ્ચેનયથી જાણું અને ધર્માસ્તિકાયમાં ગમનશુણ તેવ્યવહાર અ
 ધર્માસ્તિકાયમાં સ્થિરશુણ તેવ્યવહાર વલીઆકાશાસ્તિકાયનો અવકાશુણુંતેવ્ય
 વહાર અને કાલડ્વ્યતું પુજ્જલપરાવર્તન વર્તનાશુણું પ્રવર્તન જેપ્રવર્તવાતેં વ્યવહાર
 નયજાણવો જેમઅસંસ્વાતા લોકાકાશમાં અનંતિરાત્રીગિડ વર્તમાનેએકજાયહે અ
 નાગતેંઅનંતિજાસે એહવીજે પ્રવર્તનાતે વ્યવહારકાલજાણું વલીપુજ્જલનેવિષે પાંચ
 વરણ બેગંધ પાંચરસ અનેઆત્પરસ પાંચસંસ્થાન ડ્વ્યાદિકતું પ્રહણશુણ તેવ્યવહાર
 નયપુજ્જલહે એઅજીવનો નિશ્ચેવ્યવહારનયકહ્યો.

હવેપુણ્યતલ્વનું નિશ્ચેવ્યવહારપણુંકહેહે જીવનાપ્રદેશનેવિષેજે શુજપુજ્જલનુર્બંધ
 તેશુજપણાને નિશ્ચેનયથી પુણ્યકહિયેં અને તેનો અનુજાગજે જોગજોગવવારૂપ પ્રદે
 શનેવિષેતે પુણ્યનુંવ્યવહારનયજાણું.

હવેપાપનુંનિશ્ચે વ્યવહારકહેહે જેઅદત્તદલનીવર્ગણા એટલે અવિરતિને સંયોગેંમ
 બાજે કર્મ તથા અવ્રતિનેસંયોગેં વર્તમાનયકા અશુજપુજ્જલનોબંધ તેનિશ્ચેથી પ્રાપક
 હિયેં અનેપાપવર્ગણા ડ્વયાવલીમાંઆવે તદ્રૂપ વ્યવહારનું જેપ્રવર્તન તેવ્યવહારપા
 પપણુંકહિયેં એરીતેં પાપનું નિશ્ચેવ્યવહારપણુંકહું.

હવેઆશ્રવનું નિશ્ચેવ્યવહારપણુંકહેહે મિથ્યાત્વ અવ્રત પ્રમાદ વિષય કષાયના
 જે દલ તેનારસેંકરી અરમાસકંપમાનથાય અનેતે મિથ્યાત્વાદિકના રસેંકરી જીવનો

आवेनही मिलणविरवरण स्वभाव प्रत्यक्षदेखायते तेप्रत्यक्षप्रमाण अनेअनुमानप्रमाणशी नवजीर्णपणुं पलटणस्वभावपणुदेखीने जाणियेंजे एपुज्जले तथाजीवपुज्जलेने गतिसहाय स्थितिसहाय अवकाशदेवाना प्रमाणशी जाणियेंठैयेंजे एअजीव अरूपीणुणुणुं जेमजीवपुज्जलेने सकंपमानदेखीने अनुमानेशी धर्मइव्यनो स्वभावजणायते अनेअकंपमानदेखीने अनुमानशी जाणियेंठैयेंजे एअधर्मइव्यनो स्वभावते तेमज जीवपुज्जलमाहोमांहे मयादेखीने अनुमानेजाणियेंठैयेंजे एआकाशइव्यनोस्वभावते तेमजएकइंधनो वाटको किनारासुधीनरियें जेमांएकबुंदपणुबीजुंध समायनही एवोठासीनेनरियें पणतेमां साकरवाटीने नाखियें तो समाइजाय एआकाशनोगुण अनुमानेजणायते एमअनुमान प्रमाणशी सर्वअजीवइव्य जाणायजायते.

तथाउपमाप्रमाणते जेमइंधनुष्य संख्याराग पलटते तेमपुज्जलनोरंगे अस्थिरते पलटनस्वभावते जेमगजकर्ण अस्थिरते तेमपुज्जलपण अस्थिरते इत्यादिक अनेकउपमायेंकरी पुज्जलनो स्वभावदेखायते तेउपमाप्रमाणशी पुज्जलनुंस्वरूपजणायते पुज्जलनोरंगपलटयोदेखीने उपमाआपियेंते उपमाप्रमाणजाणवुं अनेचोथोआगमप्रमाणते जेमअजीवना खंध देश प्रदेश तेचारइव्यनाकह्या अनेपांचमा पुज्जलइव्यमां परमाणुंआदि खंधप्रवर्तना इव्यगुणपर्यायनाकसन जेमसूत्रमां परुष्या वली परमाणुनीअपेक्षायें एकवर्ण एकगंध एकरस बेस्पर्श अने परमाणुनीरासीमां पांचमर्ण बेगंध पांचरस चारफरस एसोलनापर्यायनी एकगुणशीमांतीने यावत् अनंतगुणपर्यंत व्याख्याकरवी तेनेआगमप्रमाणशी पुज्जलजाणियें.

पुज्जलनावर्णादिकनीपर्याय पुज्जलशीनिन्ननशी जेमसाकरइव्य अने साकरनो मी गोरसनिन्ननशी पणइव्यगुणपर्यायना व्याख्यानमां इव्यपर्याय वचनयोगशी निन्नकदेवामांआवेते जेमसाकरमिठी आंबलीखाटी एसंबंधवचनशी निन्नदेखायते पण आगम प्रमाणशी इव्यगुणपर्याय तेएकजवस्तुमांते पण चूदाजुदानशी एआगमप्रमाणनो विस्तारघणोते तेनोअधिकार श्रीजगवतिसूत्रना वीसमांसतकमां जांगाकह्याते तिहांशीजोवुं आगमप्रमाणजाणवुं.

ह्वेधर्मास्तिकायना खंधदेशप्रदेशना इव्यगुणपर्याय आगममांकह्याते जेमधर्मइव्यना एकप्रदेशमां अनंतपर्यायते केमके अनंताजीवपुज्जलेने गतिसहायअपेते तेमांषट्गुणहाणीवृद्धिते तथाउत्पादव्ययअनेध्रुवना पर्यायेंकरीसंयुक्तते धर्मइव्यनो आगमप्रमाणजाणवुं एमजअधर्मइव्य स्थितिसहायकारीते शेषधर्मइव्यवतजाणवुं तेमजआकाशइव्य सदाअवकाशनुदेवावाजुंते आकाशनो अरूपीपणुं अचेत

तेनिर्भे अनेतेहिज वस्तुनोजेबाह्यप्रवर्तन तेनेव्यवहारकहियें तेव्यवहार शुज त थाअशुज मलीवेप्रकारें अने शुद्धाशुद्धव्यवहारनो जेदअगल सातनयमांकहेसे.

हवेनवपदार्थना इव्यजावकहेळे तेमां प्रथमजीवनो इव्य असंख्यातुप्रदेशात्म क तेइव्यजीवकहियें अनेजीवनोजे ज्ञान दर्शन चारित्र वीर्यते जावजीवकहियें प एइव्यविना जावजीवते निन्ननथी इव्यजीवनोजेगुण तेजावजीव जेमशाकरमिश्रित इव्य तेनोमीगोस्वाद तेहनेजेमजावकहियें जेमशाकरथी मीगासपणुंनिन्ननथी ते मइव्यथी जावनिन्ननथी तेजावजीवनीगाथा श्रीउत्तराख्यनना अर्थावीसमांअथ्य थने कहीळे नाणंचदंसणंचेव चरितंचतवोतहा ॥ वीरियंघवठंगोय एयंजीवस्सक णं ॥ १ ॥ एजावथीजीवकह्यो एरीतेंजीवनोइव्यजावकह्यो

हवेअजीविना इव्यजावकहेळे तेअजीवइव्यपांचळे एकधर्म बीजोअधर्म प्रीजो आकाश चोथोकाल पांचमुपुजल एपांचइव्यनुं इव्यपणुं तेआवीरीतें जे धर्म अ धर्म अने आकाश एत्रणइव्य ते एकेकळे तथाकालइव्यएकळे अने अनंतापण कालइव्यळे तथापुजलपण अनंताइव्यळे एपांचेअजीवइव्यनुं अचेतनपणुंळे तेइ व्य अने जावथी चारइव्यअरूपी अनेएकपुजलइव्यरूपीळे एजावजाणवो तथाधर्मा स्तिकायनो गतिसहाय गुणएमइव्यना निजस्वजावनेपण जावअजीवकहियें.

हवेपुण्यना इव्यजावकहेळे जेशुजयोगसाथें शुजपुजल चौफरसी प्रयोगशाप णो परिणामिरह्याळे तेइव्यपुण्यकहियें अनेजे शुजपुजलनोरस जीवतथा शरीरनेपरि णमे तेवारेनोक्ता आल्हादपामे चित्तमांहर्षपामे शातामाने तेजावपुण्यकहियें.

हवेपापना इव्यजावकहेळे जेशुजयोगसाथें अशुजपुजल चउफरसी प्रयोग शापणो परिणामिरह्याळे तेइव्यथीपापकहियें अनेजे अशुजपुजलनुं रस जीवतथा श रीरने परिणमे तेवारेजीव विषादपामें दुःखमाने तेजावपापकहियें जेइव्यतेपुजल अने जावते पुजलनारसजाणवा.

हवेआश्रवना इव्यजावकहेळे इव्याश्रवते ? मिथ्यात्वमोहनीयकर्मना दलिया ते मिथ्यात्व आश्रवनो व्यवहार मिथ्यात्वइव्याश्रव अने १ अत्रत्याख्यानिया कषाय नादल तेव्यवहारइव्य अत्रतआश्रवकहियें २ विषय तथाप्रत्याख्यानी कषायनादल तेइव्यप्रमादाश्रवकहियें ३ कषाय आश्रवनोदलते संज्वलनीकपायनादल ५ यो गाश्रवनो तेइव्यनामकर्मथी नीपना जेमनवचनकायाना योगतेना प्रयोगज्ञ पुज लनादल तेमांहेमोहनीयकर्मना दलमिजे तेअशुजयोगाश्रवतुंइव्य ६ नामकर्मनाद

हवेअजीवना सामान्यविशेषकहेळे जेम एगेअजीवे इतिसामान्य तेमज अजीवाडु विद्वा तिविद्वा चउविद्वा पंचविद्वा इत्यादिकविशेषपणानोविस्तारजीवनीपरंजाणवो.

हवेपुण्यनासामान्यविशेषकहेळे जेम एगेपुणे इतिसामान्य अने पुन्ननवविद्वा ए मकहेवुं इत्यादिकतेपुण्यनुं विशेषपणुंजाणुं इतिपुण्यनुं सामान्य विशेषकहुं.

हवेपापनुं सामान्यविशेषकहेळे जेम एगेपापेइतिसामान्य अने पावघारसठाणा इतिविशेष एटजेपापने एकप्रकारेंमात्रपाप एटलुंजकहेवुंते पापनुंसामान्यपणुं अने पाप अद्वारप्रकारेंबंधाय एमविस्तारसहित कहेवुंते पापनुंविशेषपणुंजाणुं इति.

हवेआश्रवना सामान्य विशेषकहेळे श्रीठाणांगें एगेआस्सवेइतिसामान्य अने ठा णांगमांज पंचआस्सवद्वारा एमकहुंते ते आश्रवनुं विशेषपणुंजाणुं इति;

हवेसंवरनुं सामान्य विशेषकहेळे एगेसंवेरे इतिसामान्य अने पंचसंवरद्वारा एम कहेवुंते संवरनुं विशेषपणुंजाणुं इति.

हवेनिर्जराना सामान्यविशेषकहेळे एगेनिर्करें एसामान्य वचनजाणुं अनेनिर्करा अणुपणविद्वा सकाम अकाम इत्यादिक विस्तारसहितकहेवुंते विशेषपणुंजाणुं.

हवेबंधना सामान्यविशेषकहेळे एगेबंधे इतिसामान्यवचने बंधजाणुं अने बंधच उविद्दे जेम पग्गइबंधे अचकम्म प्पगडीउबंधे इत्यादिक वचने विशेषबंधजाणुं.

हवेमोहना सामान्यविशेषकहेळे श्रीठाणांगें एगेमोस्के इतिसामान्ये अने अच कम्मपयडीठ खवंति इतिविशेषवचनेकरी बंधनुंविशेषपणुंजाणुं एसामान्यपणावि शेषपणुं सुंजहणु जेएकवचनमां घणावचन अंतरनूत समावेते सामान्य अनेजे जेदप्रकाशरूपवचन तेविशेषवचनजाणुं एरीतें नवेतत्वनुं सामान्य विशेषपणुकहुं.

हवेएकेकापदार्थमां नाम स्थापना इव्य अने जाव एचारचारनिक्केपा लगाडवा नी रीतकहेळे तेमांप्रथम जीवनाचारनिक्केपाकहेळे जेजीवएवुंनामते नामजीव जे मकोइवस्तुजावीने तेवुंजीवएवुंनाम कहेवुंते नामजीवजाणुं तथा अजीववस्तुने जीवएवुंनामकहेवुं तेपण नामजीवजाणुं अने स्थापनाजीवते चित्रामणादिकेंक रीस्थापियें तेस्थापनाजीव तथा जीव अथवा अजीववस्तुनेस्थापिने जीवकहेवुं ते पण स्थापनाजीवजाणुं.

वज्जीइव्यजीवते उडव्यमाहेवुं एकजीवइव्य असंख्यातुप्रदेशात्मकरूप तेइव्य जीव तथाजावजीवते जेजीवना उदय उपशम ह्यायक ह्योपशम परिणामिक ए पांचजावपणे प्रवृत्तेतेजावजीव एमजीवनाचारनिक्केपाजाणवा.

हवेअजीवना चारनिक्केपाकहेळे अजीवएवुंनामकहेवुं तेनामअजीव थापिनेअ

वनाजावते कर्मनीश्रवस्थापयो परिणमें जेमड्व्यमद्यपानथी जीवनेठाकचढे तेठा कसमान बंधजाणवो तेनेजावबंधकहिये इति.

ह्वेमोहूना चारनिहेपाकहेढे तेमां नाममोहू तथा स्थापनामोहूतो पूर्ववत् जाणवां अने निर्मलजीवते ड्व्यमोहूजाणवुं वलीआत्माना निजगुणजेह्वायकज्ञान दर्शनते जावमोहूजाणवुं इति एरीतेनवपदार्थनेविषे चारनिहेपा संहेपथीकह्या जे जीवनुंव्याख्यान निहेपाथी वर्णनकरिये एटलेप्रथमनाम पढेस्थापना पढेतेवस्तुना ड्व्यबताविये पढेतेना निजगुणनो विवरोकहिये एमएकेकपदार्थ चारचारप्रकारे नि हेपिये तेनेनिहेपाकहिये केटलाकअन्यजेदथीपण निहूपाकहेढे तत्वसर्वज्ञगम्यं.

ह्वेनवपदार्थना ड्व्य हेत्र काल अने जावकहेढे तेमांप्रथम जीवड्व्यनो ड्व्य हेत्र काल जावकहेढे जीवड्व्य ड्व्यथीअनंताड्व्यढे हेत्रथीलोकप्रमाण कालथीअनादिअनंतढे तेनापर्यायजेदथी चारजांगाथायढे जावथी अरूपीजाव ज्ञानदर्शन चारित्र तप दीर्य उपयोगमयोढे इति.

ह्वेअजीवते ड्व्यथीसामान्यपदे पांचड्व्यढे अनेविशेषपदे धर्म अधर्म आकाश एत्रणएकेकड्व्यढे अनेकालपुजलएवे अनंता अनंताड्व्यढे अनेहेत्रथी चारड्व्यलोकप्रमाणढे तथा पांचसुं आकाशड्व्य लोकालोक प्रमाणढे कालथी अणाइए अपङ्कवसिए अणाइएसपङ्कवसिए एबेजांगा तथापर्यायापेह्वाये श्रेणीप्रतरापेह्वाये त्रीजोचोथोर्जांगोपणढे परंतु मुख्यव्यक्तव्यता कालथी अनादिअनंतढे तथा जावथी चारड्व्यतो अरूपी अचेतन अक्रियजावपणेढे अने एकपुजलड्व्य रूपी सवने स गंधे सरसे सफासे अचेतन सक्रियजावढे इतिअजीव.

ह्वेपुन्यते ड्व्यथी पुजलड्व्यढे तेसामान्यपदेतो एकड्व्यढे अनेविशेषपदे अनंताजीवोना पुण्यप्रकृतिनादल अन्योन्यढे एटलेजूदाजूदाढे तेमाटेअनंताजीवोना अनंतापुण्यड्व्यढे तथापुण्यप्रकृतिनारस जिनजिनढे तेमाटेविशेषपदे अनंताड्व्यढे अनेहेत्रथी एकजीवनीअपेह्वाये पुण्य असंख्यात प्रदेशीहेत्रावगाहीढे अनेसर्व जीवनी अपेह्वाये लोकाकाशप्रमाण हेत्रावगाहीपुण्यढे वली कालथी बंधनीस्थिति ने अपेह्वाये साइएसपङ्कवसिए तथा जावथीरूपी चौफरसी शुजपरिणामी इति.

पापड्व्यनेपण ड्व्यथी हेत्रथी कालथी तो पुण्यनीपरकहेढुं अनेजावथीरूपी पांचवर्णी बेगंध पांचरस तथाअशुजपरिणामी चारफरसकहेढुं इतिपापतत्व.

आश्रवने ड्व्यथी मिथ्यात्व अविरतप्रमाद कषाययोगनाजेदल जीवनीसाथेढे जे नवाकर्मने आकर्षणकरेढे तेआश्रवनुंड्व्यढे एमअनंताजीवोनी अपेह्वाये अनंता

जीवजीवादि नवपदार्थन सातनयकरी शरितितहे हिय ज्ञातास जगती विस्त
 तजाणवायी सातनयकरी जीवबालिय पणइहा एकनयनापचन हनारन ज्ञा
 जानयवालो भाननहीती पणतनेचुगोकहनही केमके नयात्मदाननु सादिकनरूप
 निजनिजनय पातपोतने अजिप्रायसखे कोइभातामाने कोइबांमाने इयादिकविकल्प तने
 बेनमाने कोइदिकरीमाने कोइभातामाने कोइबांमाने अने ज्ञानीअपदार्थ बेनपण
 बीमा संजवे केमके पुत्रनीअपदार्थ मातापणने अने ज्ञानीअपदार्थ बेनपण
 पितानीअपदार्थ पुत्रीपणने जतरनीअपदार्थ जायापणने
 एमजजीवादि नवपदार्थनविषय निजनिजअनिप्राय प्रत्यकप्रत्यकज विकल्प
 तनेयजाणवा एसातनयना सातसाजे अजिप्राय पुजननेन जीवकहाले तेकवीरतजे अजि
 जीवपदार्थन नयाजुसारवचनमा अजिप्राय पुजननेन जीवकहाले तेकवीरतजे अजि
 पाण समयातिवा आवलियातिवा जीवातिवा अजिप्राय पुजननेन जीवकहाले तेकवीरतजे अजि
 आवलिकाप्रमुखने जीव अजिप्राय तदनीनिश्रयजे वचनने ते नयअपदार्थ वचनने त
 एरतिबालनारना जे अजिप्राय तदनीनिश्रयजे वचनने ते नयअपदार्थ वचनने त
 यकरी सातनयकरी जीवबालियने तेकहेते.
 हवएसातनय जीवतलठपरकहेते तेमां नैगमनयनिमतं पर्याय प्राणसदि
 ते शरीरते त्रेप्रयोगशा पुजनने ते शरीरावगादी धर्मास्तिकाय अधर्मास्तिकाय आका
 शास्तिकायना देशप्रवेशनेपण अवगाहीरद्याले तेसर्वनापिमते तेदनेजीवकही बाणी
 येतेये जेधामनुष्यते आवृषनादिकने तेजीवने तेनैगमनयनो वचनने तेपकअश
 ने संपूर्णवस्तुमाने तथाकारणनेकार्यमाने तेनैगमनयकहिये.
 बीजोसंग्रहनयनेमतं असंख्यातप्रवेश अवगाहनावतने जीवकहेते इहापण धर्म
 अधर्म तथापुजनने जीवमांगणिलीध पण एकआकाशदाब्यो आकाशाना असंख्या
 तप्रवेशे जीवदेते तेआकाशखेत्रांते तेमांजीवने एवचनेआकाशदाब्यो
 अवधारनयनामतं इंदियनीवासनाने जीवकहेते पणमहोटा शरीरसंबंधी पुज
 ल तथा अधर्मास्तिकाय अने अधर्मास्तिकाय टालीनाख्या पणइयाजेगया इयापण
 जे मलप्रमुखतेसर्व पुजजास्तिकायने तेपुजजा इंदियाकारताते मणजीववातनानथी भा
 तीने जीवशरीरधीनीकव्यापने तेपुजजा इंदियाकारताते मणजीववातनानथी भा
 इंदियविकारने अवधारनयजीवकहेते पणनिश्रयतीयाचलरयायागइदिभात जीव
 पीन्याराते पणव्यवहारवहीने जीवकहेवासाध्यावते तेव्यवधारनयजाणणे

था साधारणवनस्पतिनो विचारजाणवो तेऽगमप्रमाण एरीतंचारप्रमाणाते एकेका पदार्थउपरजाणवानेकहेळे.

प्रत्यक्षजीवते चेतनालक्षणपणुं अने अनुमानप्रमाणाते बाल युवान वृद्धपणुप्र वचें जेमदशवैकालिके चतुर्थाध्ययने अनिकतं पडिंकंतं संकुचियं पसारियं रूप नं त तसियं पलाइयं आगइ गई इत्यादिकत्रसजीवोने जाणवानां अनुमानकह्यांते ते मज स्थावरना अनुमानपण श्रीआचारांगे प्रथमश्रुतस्कंधे शस्त्रपरिज्ञाअध्ययने व नस्पतिवृद्धादिकना जीवसद्वद्वानेअर्थे अंकूरादिकथीलेइ अनुमानप्रमाण गणधरें बताव्या तेअनुमानप्रमाणाथी जीवजाणियें तथाउपमाप्रमाण ते जीवअरूपीआका शवत् ग्रहोनजाय जीवअनादिअनंत जेमधर्मइव्यादिक सास्वता तेमजीवपणसास्व ता इत्यादिक उपमायेंकरी जीवतुंबतापणुकहेवुं तेउपमाप्रमाण अनेवली उपमायें करी जीवनोबतापणुं अनादिपणुं हेतुयेंकरी दृढावियेंतेनीरीतकहेळे:

ईश्वरवादीकहेळे जीवनोकर्ता ईश्वरळे सयंचुणाकमेलोए इत्यादिकवचनेकरी जी वनोकर्ता ईश्वरकह्यांते एमकहेवाथी जिनवचननी विरुद्धताइ केमके जिनराजें तो जीवनेअनादिकह्यांते माटेईश्वरवादीनेपुढवुंजेतमे ईश्वरकर्ताकह्यो तोईश्वरतुं पणकर्ताकहेवुंजोसे अने ईश्वरनुकर्ताजो परिब्रह्मानीज्योति कहेसोतो परिब्रह्मनुकर्ता पण कोइकजोइयें इत्यादिकवचनघणाळे तेलिखताग्रथवधे माटेतेबीजाग्रथोथीजा णिलेवा जेमपरिब्रह्मनी ज्योतिअनादिळे तेमजीवअपणनादिळे इत्यादिकउपमायेंक री जीवतुंसास्वतपणुंवेखाडवुं तेउपमाप्रमाणकहियें.

तथाउपमायेंकरी जीवतुंस्वरूपकह्युं जेमतिलमांतेल अने डुधमाघृत इहुमार स तेमकायामांजीव इत्यादिकउपमायें जीवतुंबतापणुकहेवुंते उपमांप्रमाणजाणवुं.

हवेजीवतुं आगमप्रमाणकहेळे जेमआगममां गणधरेंकह्युं कम्मकत्ताअयंजीवो कम्मठिताविजीवमुणेयवो अरूवीनिच्चअणाइठ अगुरुलदुगुणजीवाणं ॥ १ ॥ जी वकर्मनोकर्ताळे कर्मनोचोक्ताळे अरूपीळे निल्यळे अनादिळे अगुरुलघुगुणळे एरीतें जीवनांलक्षणकह्यां तेऽगमप्रमाणाथी जीवतुंस्वरूपजाणवुं तथाएकजीवनाप्रदेश जे आकाशप्रदेशमांअवगाह्या तेदांअनंताजीवना प्रदेशअवगाहे तथासाधारणवनस्प तिमां एकवालाग्रमात्रअंसमां अनंताजीवळे तेमएकशरीरमां अनंताजीवळे इत्या दिकआगमप्रमाणाथी जीवनेसहहिये तेऽगमप्रमाण जाणवुं इति.

हवेअजीवना चारप्रमाणकहेळे अजीवनुं प्रत्यक्षप्रमाण तोजडलक्षणथी जाणु जायळे तथा जीवथीविपरीत जमपुज्जलस्वनाव अनेवर्णगंधादिकदेखायळे पणहाथमां

नासिजनं तस्यनयं अनः चारप्रमाणतद्वाजने धर्मास्तिकायकदे होतावत्सुनमा
तयमास्तिकायकदे एजरीतः धर्मास्तिकायनोपरः अधर्मास्तिकायनप्रमाणतनयकवे
अनध्याकाशास्तिकायने नैगमनय एकआकाशप्रदेशे अनध्याकाशास्तिकायकदे तथा
संयहनय एगोलोए एगोअलोए एमकदेपण स्वयं वेद्य भवसनी विवकाकरनदे आकाशक
वहारनय ठधानिचा तथातिर्वालोकाकाय अनध्यालोकाकाय इत्यादिकने आकाशक
हेवलीः रूषुसूत्रनय आकाशप्रदेशे जीवपुञ्जलने अवकाशआप अनतमाजिपट्टयुषा
हानीशुद्धिपरिणामरूपक्रियाकरे तेआकाशइव्यकदियं तथासदनयः अवगाहलहाय
पालाहने आकाशकदे अने समनिरूढनय आकाशनां विकासयुषा जीवपुञ्जलनक
तेआकाशपट्टले आधेयवलुने आकाशकदे अनेएवनूतनयतो आकाशनां इव्ययुषा
यीय व्यय भुव उत्पादनाहायकने आकाशकदे अनेएवनूतनयतो आकाशनां इव्ययुषा

द्वेकालइव्यठपर तातनयकदे तैमानैगमनय तमयनेकालकदे केमकेत्रणोका
हवेकालइव्यठपर तातनयकदे तैमानैगमनय तमयनेकालकदे केमकेत्रणोका
जना तमयनोयुषाएकडेमाटे तथासग्रहनयनेमतं तमयादिकधीमानी अवतापिणी
उत्तापिणीपर्यंत कालवर्तण संज्ञावरूपएकडे अनेअद्वितीयो अनेअद्वितीयो बाहेरव्यवहारकालनयी के
पक्क मात संवत्सर प्रमुख अदीदीपमा अनेअद्वितीयो अनेअद्वितीयो बाहेरव्यवहारकालनयी के
मकेतिहादिवत्सरात्रीनी संख्यानयी अनेअद्वितीयो अनेअद्वितीयो बाहेरव्यवहारकालनयी के
नयकाल जाणवा.

कच्छसूत्रनयवर्चमान तमयनेकालकदे केमके अतीतकालविनाशपाभ्यां अनध
नागतकाल आध्यानयी माटेवर्चमाननेकालकदे अने समनिरूढनय जीवपुञ्जलनीस्थिति पूरणकरवा
तपयोरूपवर्तते तेनेकालकदे अने समनिरूढनय जीवपुञ्जलनीस्थिति पूरणकरवा
नेतन्मुखयथातेनेकालकदेएवनूतनय कालना इव्ययुषापर्यायना ज्ञायकनेकालकदे
द्वेवपुञ्जलइव्यठपर तातनयकदे तैमानैगमनय तमयनेकालकदे केमकेत्रणोका
बोले जेमएकयुषा काजापुञ्जल तैदा गंय रस स्वर्शपणवे परतुएकअसकरावा
सिये तेनेगमनय वलीसंयहनयनेमतं एकपुञ्जल एवुबोलदुंते संयहनयवावर्तने
जोपणपुञ्जलइव्य अततावे तोपणसंयहनयना वचनमा एकपुञ्जलइव्यबोलायने अ
ने व्यवहारनयनामतं एकविश्रशा बीजाभिश्रशा त्रीजाप्रयोगशा ह बाह्यव्यवहारव
खेते रीतकदे वलीकच्छसूत्रनय वर्तमानकाले पूरणलनहोय तेनेपुञ्जलकदे तथात
दनय पूरणगलननी क्रियानेपुञ्जलकदे तथासमनिरूढनय पुञ्जलनी शेटयुषाहानि
दितेउत्पादव्यय भुवमाते तेनेपुञ्जलकदे तमजे एव नूतनयतो पुञ्जलनासइव्य जिकन
चकाले संज्ञावना इव्ययुषापर्यायना माटे पुञ्जलकदे इति

द्वेवपुञ्जलइव्यठपर तातनयकदे तैमानैगमनय तमयनेकालकदे केमकेत्रणोका
बोले जेमएकयुषा काजापुञ्जल तैदा गंय रस स्वर्शपणवे परतुएकअसकरावा
सिये तेनेगमनय वलीसंयहनयनेमतं एकपुञ्जल एवुबोलदुंते संयहनयवावर्तने
जोपणपुञ्जलइव्य अततावे तोपणसंयहनयना वचनमा एकपुञ्जलइव्यबोलायने अ
ने व्यवहारनयनामतं एकविश्रशा बीजाभिश्रशा त्रीजाप्रयोगशा ह बाह्यव्यवहारव
खेते रीतकदे वलीकच्छसूत्रनय वर्तमानकाले पूरणलनहोय तेनेपुञ्जलकदे तथात
दनय पूरणगलननी क्रियानेपुञ्जलकदे तथासमनिरूढनय पुञ्जलनी शेटयुषाहानि
दितेउत्पादव्यय भुवमाते तेनेपुञ्जलकदे तमजे एव नूतनयतो पुञ्जलनासइव्य जिकन
चकाले संज्ञावना इव्ययुषापर्यायना माटे पुञ्जलकदे इति

नपणु अनंतपणु इत्यादिकआगमथीजाणियें तेआगमप्रमाणकहेतु वलीकालइव्य
नुंपणु एमजअरूपी अचेतनपणु अनंतपणु अग्रदेशीपणुळे पणवस्तुने नवजीर्णथ
वानुं साहाकारिळे तेएकसमयमां अनंतिपर्यायळे केमकेतेद्विजसमय अनंताजीव
पुजलउपरवर्तेळे इत्यादिकविस्तारें अजीवनाचेद आगमप्रमाणथीकह्या इति.

हवेपुण्यना चारप्रमाणकहेते जेमनोद्गणव्द मनोद्गरूप मनोद्गर्गंध मनोद्गरस
मनोद्गपरस मनसुख वचनसुख कायसुख एथाउप्रकारनी सातावेदनीते प्रत्यक्षप्र-
माणे पुण्यजाणुं तथा अनुमानप्रमाणेतो रुद्धि संपदा रूप बल जाति कुल ई
श्वरता अधिकदेखीने अनुमानथीजाणियेंजे पूर्वेणपुण्यघणाकखांळे जेम विपाक
सूत्रें सुबाहुकुमरनो सौभाग्यदेखीने गौतमादिकसाधुयेंजाणुंजे एकुमरेंपूर्वे महोटापु
ण्यकीधाळे तेपुण्यनुं अनुमानप्रमाणकहियें.

हवेपुण्यनो उपमाप्रमाणते जेमपुण्यवंतजीवनेपुण्यवंतनी उपमाआपियें तेउ
पमाप्रमाणथी पुण्यफलजणाय जेमउचाराथ्ययनना एकवीसमांअथ्ययने पासाएकी
लेईरम्मेदेवोदोगंदगोजहा तथा चंदोश्वताराणं जरहोश्वमणुयाणं इंद्रोश्वदेवाणं ए
वीउपमा जेहनेआपियें तेनाअधिकपुण्यजाणियें इति.

हवेपुण्यनो आगमप्रमाणते शुचप्रकृतिने शुचयोग्यीबांध्या पुण्यबंधथायळे जेम
ठाणागे चतुर्थस्थाने सुचिन्नाकमा सुच्चिन्नाफजानवति इत्यादिक आगमवचनथी शु
चबंधने पुण्यकहियें तेआगमप्रमाण तथाआगमवचनथी पुण्यनाचेदजाणियें जेम
पुण्यप्रकृति ते उंचगोत्र शुचवर्णादिक अनेस्थितपुण्यते बर्धदेवायु मनुष्यायु वलीअ
नुजाग तेपुण्यनारसनीहानिवृद्धि जेमपाणीमां मिश्रीयोमीनाखे तोपाणीथोडोमिठो
थाय अने घणीमिश्रीनाखे तोघणोमीठोथाय तेमपुण्यनापण अनुजाग तथारसमां
षट्शुणहानिवृद्धिळे तेपुण्यप्रकृतिमां अनंतिपर्यायळे पुण्यरूपदलनी वर्गणा अ
नंतिळे जेमदेवायुतेपुण्यप्रकृतिळे पणतेमांकाजापेह्यायें चौठाणवलिखाळे माटेजेमजे
म शुचयोगव्यापारनीवृद्धि तेमतेमपुण्यनीवृद्धि इत्यादिक आगमप्रमाणथी पुण्यजा
णुं तथापुण्यानुबंधीपुण्य जेमतीर्थिकरने अने पुण्यानुबंधीपाप हरीकैसीमुनिराजने
पापानुबंधीपुण्य जेमगोशालाने तथाअनार्थराजाओप्रमुखने तथा पापानुबंधीपाप
जेम नारकीमांनागभ्रीळे इत्यादिकचेद पुण्यस्वरूपना आगमप्रमाणथीजाणियें.

हवेपापना चारप्रमाणकहेते पापनाचारप्रमाणपुण्यथीविपरीतपणे जाणवा एटले
जेजीव आउप्रकारनी अशातमोगवतो देखायते प्रत्यक्षप्रमाणेपापजाणुं कोइनेक
षुद्धःखनोगवतो देखीनेजाणजे एणेंपूर्वेपापकीधाळे तेअनुमानप्रमाणेपाप तथाजे

त्वादिकचारकारणमात्रे शुजाशुजयोगवर्षे तेनो व्यापारते शुजाशुजआश्रवणे अने एक
लोशुजयोगनोव्यापारते शुजाश्रवणे तथा एकलोअशुजयोगनोव्यापारतेअशुजाश्रवणे
रुशुपुत्रनयासुरारं जे वर्चमानकाले शुजअथवा अशुजयोगनो वर्तवो तंव्यव
हाराश्रवणपण्यतीत अनगतना अशुजयोगवर्षताने शुजसूत्रनयनी अपेक्षार्ये आ
श्रवकहेनही मात्र वर्चमानकालना अशुजयोगवर्षताने शुजसूत्रनयनी अपेक्षार्ये आ
जे मात्रयोगनाव्यापारनेज आश्रवकहिये तो मिथ्यात्व अत्रत प्रमाद अने कषाय
एन्नारआश्रवकहेवानो शोप्रयोजनने तेनेयुरुवचरकहेने जे मिथ्यात्वादिकचारआश्र
वजेने ते तो निमित्तकारणने अने मनवचनकायाना योगजेने ते उपादानकारणने
केमके मिथ्यात्व अत्रत प्रमाद अने कषायमा जेवोजेवोयोगनो व्यापारप्रवर्षे तेवोते
वोआश्रवकहिये तेथी आश्रवते योगदारंजने मादसुख्यपणो योगनेजप्रहणकथुने
पण एकला मिथ्यात्वादिकचारधीज जीवकर्मपणो पुज्जाने आकर्षणकरीशकनेही
पणएमिथ्यात्वादिकचारमाहे योगनामजवाथी कर्मरूपपुज्जाने आकर्षणप्रायने

फरीशुष्यपुठेजे आत्मा योगदारं कर्मरूपपुज्जाने आकर्षणप्रायने
त्माथी अंतरालवर्षियेने तेहने आकर्षणे किवानथीआकर्षणे परतेपुज्जततो आ
त्माथी अंतरालवर्षियेने पुज्जाने विपदाइने संभवानीशक्तिथी पणआत्मावगाही
पुज्जलपरमाणुने तेहने आकर्षिनेप्रहणकरेने

इहांप्रस्तावे लिखियेथेयें शुजाशुजयोगमां षडगुणहानितुडिने जेशुजपणेतुडि
पामतायोगने तेहांमुख्यतामां शुजयोगिने पणअशुजयोगे मिश्रितने एमज अशुज
जमजेम शुजयोगना पणयिघटेने तेमतेम अशुजयोगनी मुखतावे पण शुजयोगेमिश्रितने इहां
अशुजयोगनी हानिप्राय तेमतेम अशुजयोगनी वृद्धिप्राय एरीते जिहांशुजाशुजनी
हानितुडिने तिहां एकातेशुजयोग अथवा एकाते अशुजयोगकिहापणदेस्वातान
थी केवलीनेशुद्धयोगने अने सकषाइने शुजयोगने तेदीर्विदृष्टिये विचारजो इहांकोइ
पूठेजे शुजाशुजबहुयोगकेमतेरे केमकेएकसमयमां वेयोगकहानथी तेसखने मुख्य
तामातोएकने पणअंशजन्वोने तैगौणतापणोने इहांहेतुषयावे विधिनिषेधपणषया
ने श्रीवाणांनी टीकाकारंपण त्रिजेतापोफलाभ्यांने तिहांभूजपाठमां तिविहेवस्ताए
धम्मिपववस्ताए अधम्मिपववस्ताए धम्मिपववस्ताए तथासुयगडांगमां अने
पन्नवसामां पण मिश्रयोगकह्याने इमसदीदियेथेयें तत्वताकेवलीवाक्यप्रमाणने इया
दिकशुजाशुजयोगना व्यवहारने व्यवहारनयेआश्रवकह्यो

सारीजीवना पोताना अनन्ताशुणते कर्मरूपमेलथी ढंकाणाळे तेबारजेदनी तपस्या रूप वायुनाप्रयोगथी कर्मरूपमेलना पढलमटीजाय तेवारेपोतानाशुण प्रगटथाय इत्यादिक उपमायेंकरी उपमाप्रमाणे निर्झराकहियें.

अनेजे निर्झराथी ज्ञानदर्शन चारित्ररूप पोतानाशुणनी वृद्धिथितदेखाय तथा देवायुप्रमुखनुंपामवुं तेविकर्षेडियादिकेथी उज्वलपणुंपाम्युंकहेवाय एमनिर्झराथी जेह्योपशम वृद्धिथाय तेअनुमानप्रमाणे निर्झराजाणवी.

तथाजेपुजलनी आशावांठारहित इज्जानिरोधन तपकरे ते आत्माने उज्वलपणे सम्यक्तसहित सकामनिर्झराथाय ते आगमप्रमाण निर्झराकहियें इति.

हवेबंधतत्वनाचारप्रमाणकहेजे तेमांजे जीव अने पुजल खीरनीरनीपरें लोळी नूतथयीरह्योळे जीव अजीव बेदुमव्या शरीराकार प्रयोगशा पुजलपरिणम्या देखा यळे तेप्रत्यक्षप्रमाण बंधकहियें.

तथातीर्थीकर गणधर केवलज्ञानी अने उद्वस्थ मुनिराजना उपदेशसांजले पण संशय व्यामोह भ्रम इत्यादिक अज्ञानजायनही तेथीअनुमाने जाणियेंजे एने मिथ्यात्वादिक कर्मप्रकृतिनोबंध अतिकठिनळे जेम ब्रह्मवच चक्रवर्तिने चित्तमुनीश्वरें कह्यो नियाणमसुदंढळ इतिवचनात् एम अनेक हेतुथी अनुमानप्रमाणे बंध जाणियें.

तथा सोलप्रकारथीआशु चारगतिनो बंध कह्योळे तेकृत्यविना अनुमानथी गति मांजावो तेपणअनुमान प्रमाणेबंधजाणियें तथा नरकादिकना आव्याना लहण देखीने जाणियें इत्यादिक विस्तारथी अनुमानप्रमाणे बंधकहियें.

हवेउपमाप्रमाण बंधकहेजे प्रकृतिबंधते स्वभावसरसनेन्यायें स्थितिबंधते कालम थादानेन्यायें अनुजागबंधते सुखदुःखविपाकपणानी षट्शुण हानिवृद्धि तेअनुजा गरसनी हानिवृद्धि जेमसेरपाणीमां अल्पमिथ्रीनाखियें तो अल्पमधुरपणुंथाय अ ने घणीमिथ्रीनाखियें तो घणुंमधुरपणुंथाय तेमद्युजकर्मनोरसपण तीव्रमंदपरिणा मनी हानिवृद्धिथी कर्मनारसनी तीव्रमंदपणुजणाय अनेअद्युजकर्मना रसपण हा निवृद्धियुक्तळे तेआवीरीतें जेमसेरपाणीमां थोमोनिंबनाखियेंतो थोडोकटुकपणुं थाय अने घणोनिंब नाखतां घणोकटुकपणुंथाय इत्यादिकहेतुथी अनुजागबंध र सजाणिये अनेप्रदेशबंधते जीवनाएकेक प्रवेशउपरें अनन्तिअनन्ति कर्मवर्गीणारही ळे जेमसोनारनीपासें जोढलजेथायळे तेनापढल परस्परमिजेलाहोय तेमन्यारापण होय तेमकर्मवर्गीणाते जीवनाप्रवेशें प्रवेशेंसंधातेंरहे तेप्रदेशबंध कोइजीवने अल्प होय कोइजीवने बहुत्वहोय इतिप्रदेशबंध एउपमाप्रमाणबंधकह्यो.

बंधकहेते संघहनये मोहनीयने बंधकहे जेम रागबंधन देषबंधन इत्यावश्यकवच
 नात् तथा व्यवहारनय जीवनीताये पुत्रजनोत्सयोग खीरनीरनीपरंथाय तथा राग
 देशादिकबंधनमां संसारीजीविसुतोहे तेनेबंधकहे वली कृच्छ्रप्रनयं मांसचहृयादि
 क तथा अशुचिकार्यनेविषे वर्चताने बंधकहे जेमएजीव पोतानाकर्मोयी सुलङ्गःस
 वेदेहे एमकहियेते बंध अने सुदनये अज्ञानतायी अधिजवत् आमाहृपथायी का
 र्याकार्यनेविचारे तेकर्मनोशुणने तेनेबंधकहे इहांजीवविपाकी प्रकृतिनेबंधगएषो व
 ली समजिरूढनय आत्मानानिजशुणने ढाव्यां तेनेबंधकहे इहांयातिकर्मी सुख्यता
 मांगएसा अने एवंजूननय ते आत्माना अशुद्ध अंध्यनताययी जावकर्मयी जेकर्म
 नो संचयययो तेनेबंधकहे इति.

इवेमोहृतल उपर तातनयकहेते सर्वमोहने व्यवहारनयी पणपवायाधिकनये
 नेवप्रकाररूप कहियेतेये नैयमनचातुसारेजे गत्यादिकबंधनयकी बुढातेने मोहकहेते
 अने संघहनयजे पूर्वकृतकर्मयीबुढाथया अनेदृश्ययी उच्चलयया तेनेमोहकहेते
 अने व्यवहारनये परितसंसारी तथासंश्लिने मोहकहे कृच्छ्रप्रनयवालो रूपकने
 ली व्यवहारनये एतिसंसारी तथासंश्लिने मोहकहे कृच्छ्रप्रनयवालो रूपकने
 एाचठथाने शुक्तिकहेते अने सुदनय सयोगकिवलीने मोहकहेते समजिरूढनय ए
 जोशीकरशुणने मोहकहेते एवंजूननय सिद्धकत्र पहाताने मोहकहेते.
 एरीतैएकेकातलउपर पचीसबोल चिंतव्यायी गुजस्थानकं आनयायहे इहाय

मैथ्यानतुं तथाशुद्धव्यानना पहेलापायातुं अंशपणजजेते तेमाटे एपचीसबोलानी
 सुद्धमनेकरी आलसायकरवी उचितते एपचीसबोलानो विसारयशुकीएते तेने
 थी हुंमदमति अव्यबुद्धि 'आलसु हिनाचारीकता काइकजेशमात्र माग्वताआडे
 माटेशुद्धिवंतपुरुषोए सुद्धकरीजेतुं ज्ञातापुरुषो एयंयनेसुधारिने शयाजअजीविने
 शीसावशे संजलावशे तेथेज्ञानशुद्धिनो कारणयसे.

दोहा: किमालिमबालककरे पसुनगरकरआप ॥ तेविषहृपणबालवत् कबोधय
 आलापा ॥ १ ॥ जिनवाणीनासादनो मतकरजोकोइहास्य ॥ स्यादादनयशुद्धकरो इहमे
 रीश्वरदास ॥ २ ॥ शुद्धकारिगिरसमकला शुणनिशिवपमाजोय ॥ श्रीहरजीमसिज
 दीपतां तासकरुपामुजदोय ॥ ३ ॥ रत्नचंद्रशिव्यतेहनो बुद्धियसश्वरदास ॥ एखने
 कांतपहने बुद्धजनद्वीपदिमास ॥ ४ ॥

इति श्रीमन्वतलउपरपचीसबोलचिंतवचानोविचारसमाप्तः

शक तेह ॥ १८ ॥ रूपके भ्रम तीपमें । ल्युं जड करे प्रयास ॥ देहात्म भ्रमते न
 यो । ल्युं तुज कूट अन्धास ॥ १९ ॥ मिटै रजत भ्रम तीपमें । जन प्रवृत्ति विम
 नाहि । नरमें आतम भ्रम मिटै । ल्युं देहादिक मोहि ॥ २० ॥ फिरे अबोधे क्रव
 गत । चामीकरके न्याय ॥ ज्ञान प्रकारै सुगति तुज । सहज सिद्ध निरुपाय ॥ २१ ॥
 याविन पूं सुतो सदा । योगे योगे जेषि ॥ रूप अतींद्रिय वृंगते । कही शकै कहु
 केषि ॥ २२ ॥ देखै जाखै औ करै । ज्ञानी सबहि अचन ॥ व्यवहारे व्यवहारसु
 निश्चयमें थिर थन ॥ २३ ॥ जग जाणै ठन्मस औ । ओ जाणो जग अंध ॥ ज्ञानी
 कूं जगमें रह्यो । पूं नहि कोइ संबंध ॥ २४ ॥ या परबोही ज्ञानकी ।
 व्यवहारे छं कदाइ ॥ निर्विकल्प तुणरूपमें । दिधा जाव न सदाइ ॥ २५ ॥
 पूं बहिरातम गडिके । अंतर आतम दोइ ॥ परमातम मति जावई । जहाँ विकल्प
 न कोइ ॥ २६ ॥ सोमें या हठ वासना । परमातम पद हेत ॥ इलिका जमरी था
 न गत । जिन मति जिनपदहेत ॥ २७ ॥ जारे नय पद सोइ है । जहँ जडकूं बी सा
 स ॥ जिनसुं ओ डरतो फिरे । सोइ अजय पद तास ॥ २८ ॥ इंद्रिय वृत्ति निरोध
 करि । जो खितु गलित विनाव ॥ देखै अंतर आतमा । तो परमातम जाव ॥ २९ ॥
 देहादिकते निन्न भें । मोथे न्यारे तेहु ॥ परमातम पथ दीपिका । शुद्ध जावना
 एहु ॥ ३० ॥ क्रिया कष्ट नी नहु जहँ । जेव ज्ञान सुखवंत ॥ या जिन बहु विधि
 तप करै । तो नी नहि नव अंत ॥ ३१ ॥ अजिनिवेश पुञ्ज विषय । ज्ञानीकूं
 कहेँ होता। गुणको नी मद् मिटगयो । प्रगटत सहज उद्योत ॥ ३२ ॥ धर्म क्लमादिक
 नी मिटै । प्रगटत धर्म सैन्यासा। तो कल्पित नव जावमें । क्युं नहि होत उदास
 ॥ ३३ ॥ रज्जु अविद्या जनित अहि । मिटै रज्जुके ज्ञाना। आतमज्ञान ल्युं मिटै । जाव
 अबोध निदान ॥ ३४ ॥ धर्म अरूपी इत्यके । नहि रूपी परहेता। अपरम गुन रावै न
 ही । पूं ज्ञानी मति देता ॥ ३५ ॥ नैगम नयकी कल्पना । अपरम जाव विशेष ॥ परम
 जावमें भगनता । अति विद्युद्ध नय रेखा ॥ ३६ ॥ रागादिक जब परिहरी । करै सहज यु
 एखोज ॥ घटमें जी प्रगटै तदा । विदानंदकी भोजा ॥ ३७ ॥ रागादिक परिणामयुत । म
 नहि अनंत सँसार ॥ तेहज रागादिक रहित । जानि परमपद सारा ॥ ३८ ॥ जानव प्रपंच म
 न जालकी । बाजी फूरी मूलाचार पांच दिन सुख लगे। अंत धूलकी धूल ॥ ३९ ॥
 मोह बायुरी जाल मन । तामें मृग मत होय ॥ यामें जे मुनि नहि परै । ताकूं
 अचुल न कोय ॥ ४० ॥ जब निज मन सनमुख हुए । चितै न पर गुणदोष ॥
 तब बहुराइ लंगाइये । ज्ञान ध्यान रस पोष ॥ ४१ ॥ अहंकार परमें अंत न

ક્રુષ્ણસૂત્રનયનેમતે ઉપયોગને જીવકહેહે इहां इंदिय जेइया तथायोगना व्यवहारी कपुञ्ज सर्वटालीनारव्या पणशुद्ध अशुद्ध एवेउपयोगने जीवकहेहे तेमां अज्ञानउपयोगते मिय्यात्वमोहनीयकर्मनी वर्गणानाप्रयोगधींहे तेअज्ञानीपणुतोउदैकहे तेमाटे कर्मनोपरिणाम मिश्रितथी अज्ञानीपणु जीवनेहे तेअज्ञानतो अशुद्धउपयोगहे पण कृष्णसूत्रनयानुसार कर्मवर्गणाना दलनेअनुसारेंजे उपयोगहेते जीवमांगणीलीधीहे.

शब्दनयनेमते जिहांजीवशब्दनो अर्थमजेतेने जीवकहेहे जेम जीवंजीवितजीव स्सइ एटजेपूर्वैजीवतोहतो ह्मणालीवेहे अनेआगजेजीवसे एहवोअर्थमजे तेनेजीवकहेहे एणोइव्यआत्माने जीवसईह्यो पण तेजस कार्मणाना प्रयोगशा सूक्ष्मपुंज जतेजीवने अनादिना संगीहे केमके अतीतकालें जीवनीसाथेंजरह्याहे तेनेपणजीवमां गणीलीधा तेशब्दनयजाणवुं.

समजिरूढनयनेमते शुद्धसत्ताधारक निजगुणरमणरूप सम्यक्दृष्टिवंत अनुभव रसआस्वादितने जीवसईहे एटजे श्वायकसम्यक्तिने जीवसईह्यो.

एवंचूतनयनेमते सिद्धनेजीवकरी सईहे निश्चैजीवते कर्मकલંકરહિત પરમાત્મા रूपનિર્મલજ્ઞાનદર્શનને जीवसईहे एरीतेंजीवनेसातनयेकरी अपेक्षायेंकहिंयेंठैयें.

हवेअजीव सातनयेंकरीबोलीयेंठैयें तेमानैगमनयानुसारें अजीवनाप्रदेशने अजीवकहे ते अजीवना पांचप्रकारहे तेमांप્રथમ धર્मास्तिकायना सातनयકહેહે इहां नैगमनयते कारणनेकार्यमाने તેથી ધર્મઇવ્યના एकप्रदेशने धर्मास्तिकायमाने કે મકેનૈગમનયવાલો एकअंसनेवस्तुमानेहे તેમાટે इहां धर्मास्तिकायना एकप्रदेशमां पण चलणसहायधर्महे તેમસર્વધર્માस्तिकायमांपण चलणसहायधर्महे माटेनैगमनय एकप्रदेशनेपण धर्मास्तिकायमाने.

સંગ્રહનયેં ધર્માસ્તિકાયનેપ્રયોગેં જઢચેતનચલણધર્મહે તેએકજધર્મઇવ્યહે इहांदे शप्रदेशनीविवह्नाकरिनीही तेसंग्रह वलीव्यवहारनयें चलणसहायधर्मइव्यथी जीवतथापुज्जलते गतिगमनकरेहे पणतेमां षडगुणहानिदृढिहे તેધર્મઇવ્યનોવ્યવહાર હે તથાક્રુષ્ણસૂત્રનયનેમતેં જીવપુજ્જલ જેવર્તમાનકાલેં ગતિગુણકરે તેનેધર્મઇવ્યકહે પણઅતીતઅનાગતકાલેં વિનાશથયા તથાનશીઆવ્યા તેને ક્રુષ્ણસૂત્રજેસ્વામાંગણોન હી અનેશ્બ્દનયનેમતેં ધર્માસ્તિકાયનાગુણને સ્વજાવને ધર્માસ્તિકાયકહે इहांदेशप्रदेशा दिकने मानेनही एमस्वजावनीमुख्यतालेइनेकहे તેશ્બ્દનયજાણવું વલીસમજિરૂढन यते गुणनेप्रवर्त्ततावेखीने जाणोजेए धर्मास्तिकायनोगुणहे एमज्ञानादिकना उपयोगने धर्मइव्य माने तेसमजिरूढनयजाणवुं अने एवंचूतनयनेमतें धर्मास्तिकायइव्य

आगे हठ अज्ञासते। पञ्च तृण अनुमान ॥ ६५ ॥ निम्न वेदते जाविये। लू
 आपहिमें आप ॥ ज्युं स्वपनहिमें नहि दुए। देहात्म ब्रम ताप ॥ ६६ ॥ पुण्य
 पाप व्रत अत्रते। मुगति दोगके त्याग ॥ अत्रतपरै व्रत जी तजे। ताते धरि कि
 वराग ॥ ६७ ॥ परम जाव प्रापति लगे। व्रत धरि अत्रत गोडि ॥ परम जाव र
 ति पायके। व्रत जी इनमें जोडि ॥ ६८ ॥ बहन समै ज्युं तृण इदी। लू व्रत
 अत्रत गेदि ॥ क्रियासकि इनमें नही। जा गति निश्चय जेद ॥ ६९ ॥ व्रत गुण धारत
 ॥ ७० ॥ लिंगवेद आश्रित रहे। नवको कारण वेद ॥ ताते नव वेदे नही। लिंग
 पद्म रत जेद ॥ ७१ ॥ जाति वेद आश्रित रहे। नवको कारण वेद ॥ ताते नव वेदे नही। लिंग
 वे नही। जाति पद्म रति जेद ॥ ७२ ॥ जाति लिंगके पद्ममें। जिनके है हठ रागा।
 मोह जालमें सो परै। न जेद शिव। सुख जागा ॥ ७३ ॥ लिंग इव्य गुण आवै।
 निश्चय सुख व्यवहार ॥ बाह्य लिंग हठ नय गती। करै मूढ अविचार ॥ ७४ ॥ जाव
 लिंग जाते नये। सिद्धा पनरस जेद ॥ ताते आत्मके नही। लिंग न जाति न बे
 ६ ॥ ७५ ॥ पंथु दृष्टि ज्युं अंधमें। दृष्टि जेद नहु वेत ॥ आत्म दृष्टि क्षरिमें। लू
 न धरे गुण हेत ॥ ७६ ॥ स्वप्न विकलतादिक दशा। ब्रम माने व्यवहार ॥ निश्चय न
 यमें दोष हूय। विना सदा ब्रम चार ॥ ७७ ॥ बूटे नहि बहिरातमा। जागत जी प
 ठि ग्रंथ ॥ बूटे जवयें अनुजवी। सुपन विकल निग्रंथ ॥ ७८ ॥ पढी पार कहे
 पावनो। मिटयो न मनको चार ॥ ज्युं कोषके बैलके। वरही कोत हजार ॥ ७९ ॥
 जिदा बुदि थिर पुरुषकी। तहे रुचि तहे मन जीन ॥ आत्ममति आत्म रुची।
 कही कोन आधीन ॥ ८० ॥ सेवत पर परमात्ममा। जेद नविक तस रूप ॥ व
 तिथां सेवत ज्योतिरू। होवत ज्योति सरूप ॥ ८१ ॥ आप आपमें स्थित दुए।
 तरुथें अगनि उद्यात ॥ सेवत आपहि आपके। लू परमात्म होत ॥ ८२ ॥ ए
 दि परम पद जाविये। वचन अगोचर सार ॥ सहज ज्योति तो पाइयें। फिरि न
 दि नव अवतार ॥ ८३ ॥ ज्ञानीके दुःख कहु नही। सहज सिद्ध निर्वाण ॥ सु
 ख प्रकाश अनुभव जये। सबही गौर कल्याण ॥ ८४ ॥ सुपन दृष्टि सुख नाशते
 ज्युं दुःख न जेद लोक ॥ यागर दृष्ट विनष्टमें। लू बुधके नहि शोक ॥ ८५ ॥ सुख
 नावित दुःख पायके। क्य पावै जग ज्ञान ॥ न रहे सो बहु तापमें। कोमल क
 ल समान ॥ ८६ ॥ दुःख परितार्ये न वि गले। ऊँख नावित मुनि ज्ञान ॥ वज्र
 गले नवि बहनमें। कंचनके अनुमान ॥ ८७ ॥ ताते दुःख सुनाविये। आप न

हवेपुण्यवर सातनयकहेहे पुण्यरूपकार्यनो कारणते शुचपुजलनो संयोगे जे मवन्नपुण्य गज अश्वप्रमुख देखीनेजाणिये बैयेजे एजीवपुण्यवंतळे एटलीवस्तुएने स्वाधीनळे तेकारणने कार्यमानता नैगमनयनुवचनजाणिये एशुचपुजलने पुण्यकहे.

संग्रहनयनेमते शरीरादिकसुंदरहोय जाल्यादिकउत्तमहोय उंचगोत्र शातावेदनी प्रमुख जेवगीणाळे तेप्रयोगशा पुजलळे तेनेपुण्यमाने इहांजीवपुजल जेलागणीलीधा व्यवहारनयनेमते शारीरी मानसी सुखमारमणळे अने आरोग्यता उत्कंठाप्रसु ख जे अवस्थाओ धारेळे तेपुण्यप्रकृतिनो व्यवहारळे जे इंडियना मनोज्ञविषय पूर एकरतावेखाय तेनेव्यवहारनयनेमते पुण्यकहिये.

रुद्रसूत्रनयानुसारें शुचकर्मना जोगवनारजीवने पुण्यकहिये जेम आजीव पुण्यने प्रजावें आवासुख जोगवेळे एट्टातेजाणवुं एटलेएनेसंपूर्ण मनोज्ञवस्तुतेपु ण्यने संयोगे एजिहांजिहांजायळे तिहांतिहांएनेस्वयमेव सुखमजेळे एहवो एपुण्यवं तजीवळे एमजेकहेवुं तेरुद्रसूत्रनयनुं वचनळे इहांजीवना कार्यएशरीरने पुण्यमानेळे.

शब्दनयानुसारें वर्चमानकालें साताजोगवताने पुण्यकहिये इहांकोइपुळेजे रुद्र सूत्रनय अने शब्दनयमां शोफेरळे तेनेकहेवुंजे रुद्रसूत्रनयवालो त्रणकालनासुखने पुण्यकहेळे अनेशब्दनयवालो वर्चमानकाल ग्राहीळे एटजेवर्चमान सुखने पुण्यकहेळे तेनुंघटांत जेमचक्रवर्त्यादिक कोइपुण्यवंतजीव वर्चमानकालेंनिडामांसुतोळे पणअ तीतकाले अनगतकालें सुखनुजोगवनारळे तेपुण्यवंतजीवसुतोळे एमरुद्रसूत्रनयनुं बोलवुंळे अने शब्दनयग्राही पुरुषतोसुतेलाप्राणने पुण्यवंतनकहे केमकेएनिडाव्या पितळे तेनिडातो पापप्रकृतिळे तोएशोपुण्यजोगवेळे तेमाटेसुखजोगववाने वखतेंज तेने पुण्यवंत कहे एमशब्दनयनुं बोलवुंळे एनयपण सुखजोगववाने समयें आत्मा पुजलिकसुखथीसातामानेळे तेनेपुण्यकरिमानेळे.

समजिरुद्रनयनामते पुण्यप्रकृति प्रयोगशापणे परिणमिने आनंदमालीनथयो ळे तेनेपुण्यकहे तथा एवंजुतनयनेमते पुण्यनाजोक्ताने ज्ञायकने पुण्यकहिये

हवेपापवर सातनयकहेहे पापनी सातेनयेंकरी वक्तव्यता पुण्यनीपरेंजाणवी पणएपापतेपुण्यनो प्रतिपद्दीळे माटेपापनी वक्तव्यता पुण्यथी विपर्यासपणेजाणवी.

हवेआश्रववर सातनयकहेहे नैगमनयानुसारें कर्मरूपपरिणमनयोगजे पुजल तेने आश्रवकहे वलीसंग्रहनय मिथ्यात्वादिककारणना पुजलप्रयोगशापणे परिणम नरूपदलने आश्रवकहेहे तथा व्यवहारनय अत्यागजावने आश्रवकहे एटले मि थ्यात्वादिकना उदयवर्चता अपञ्चवाणने आश्रवकहें एव्यवहारनयानुसारें मिथ्या

सहज जावमें लीनता । उवासीनता जेद ॥ ६ ॥ ताको कारन अममता । तामें म
 न विसराम ॥ करै साधु आनद धन । होवत आतम राम ॥ ७ ॥ ममता धिर सुख
 शाकिनी । निर्ममता सुख मूल ॥ ममता शिव प्रतिभूल है । निरममता अनुभूल ॥ ८ ॥
 ममता विष मूर्धित नये । अंतरंग गुण वृंद ॥ जागै जाव निरागता । लगत असु
 तके बिद ॥ ९ ॥ परिणति विषय विरागता । नव तरु मूल कुगर ॥ ता आगे
 क्युं करि रहै । ममता बेजि अंधता ॥ अंधकारको मूल ॥ १० ॥ दहा मोहकी वासना । बुधकूं जी प्र
 तिभूल ॥ याकेवलि श्रुत अंधता ॥ अंधकार परिणाम है । श्रुतके नामें तेह ॥ ११ ॥
 में जगै । याके उदय अण्डेह ॥ अंधकार परिणाम है । श्रुतके नामें तेह ॥ १२ ॥
 करै मूढमति पुरुषकूं । श्रुत नी मव जय रोष ॥ ज्युं रोगीकूं खीर घृत ॥ तन्निषा
 तको पोष ॥ १३ ॥ टालै दाह तृषा हरै । गालै ममता पंक ॥ लहरि जाव वैरा
 गकी । ताकूं जजो निराक ॥ १४ ॥ राग दुर्जंगम विष हरन । धारो मंत्र विवेक ॥
 नव बन मूल उठेवकूं । विजसै याकी टेक ॥ १५ ॥ रवि दूजो तीजो नयन । अं
 तर जाकि प्रकाश ॥ करै धंध सब परिहरी । एक विवेक अन्यास ॥ १६ ॥ प्रथम
 पुष्करावर्तके । बरषत हरख विशाल ॥ वेष दुतास बुणाइयें ॥ चिता जाल जं टा
 ल ॥ १७ ॥ किनके वश नव वासना । होवे वैसा घृत ॥ मुनि जी जिनके वश
 नये । हाव जाव अवधृत ॥ १८ ॥ जबलूं नवकी वासना । जगै मोह निदान ॥ तबलूं
 रुचै न लोककूं । निर्मम जाव प्रधान ॥ १९ ॥ विषम ताप नव वासना । त्रिविध दोषको
 जोर ॥ प्रगटे याकी प्रबलता । कांथ कषाए घोर ॥ २० ॥ तातें छुट कषायके । गेदैं हित
 निज चित्त ॥ धरौ एह छुन जावना । सहज जावमें निच ॥ २१ ॥ सिद्ध औषधी इक द्रुमा
 ताको करौ प्रयोग ॥ ज्युंमिटि जाए मोह घर । विषम क्रोध न्वर रोग ॥ २२ ॥ चेतनकूं कोम
 ल जलित । चिदानंदमय देहासुक नूक छुर जात हैं । क्रोध लुकतें तेह ॥ २३ ॥ द्रुमा
 सार चंदन रसै । सीचो चित्त पविच ॥ इया वेल मंडप तले । रहो जहाँ सुख मिच ॥ २४ ॥
 शाकों जालै समवधू । द्रुमासहजमें जोर ॥ क्रोध शोष क्युं करि करै । तो अप
 नो बल सार ॥ २५ ॥ वेत खेद वर्जित द्रुमा । खेद रहित सुख राज ॥ इनयें न
 हि संवेदकतु । कारन सरित्को काज ॥ २६ ॥ पर्वत गर्व शिखर चंडयो । पुरुकूं
 नी लघु रूप ॥ कहै तिहां अचरज कित्यो । कथन ज्ञान अनुरूप ॥ २७ ॥ आ
 व शिखर गिरिराजके । गर्में विमंजा लोक ॥ तौ प्रकाश सुख क्युं लहै । विषम
 मान वश लोक ॥ २८ ॥ मान महिधर गेदैं तूं । कर मूड ताप विघात ॥ ज्युं
 सुख सारंग शरजता । होवै चित विस्वात ॥ २९ ॥ मूडता कोमल कमजयें । व

अने ऋजुसूत्रनयनामते वर्त्तमानकालें पुण्याश्रवणे अथवा पापाश्रवणे तेमांहु ख्यतापणे योगव्यापारनीक्रियाने आश्रवकहियें.

शब्दनयें जेस्थानकथीआश्रवआवे तेनातेकाणाने आश्रवकहे एजीवना मिथ्या त्वादिक परिणामने आश्रवकहे तथासमजिरूढनय कर्मग्रहणकरवातुंजे गुणते ते ने आश्रवकहे अने एवंजूनतनयतो आत्माना सकंपपणाने आश्रवकहे इहांअंथना गौरवपणाथी विस्तारसंकोचीलख्युंजे गीतार्थसुधारसैं एरीतें आश्रवनासातनयकह्या.

हवेसंवरउपर सातनयकहेळे नैगमनयनेमतेजे शुजयोगते संवरनुंकारणते मा टे नैगमनयकारणने कार्यमानेळे तेन्यायेंशुजयोगने संवरकहे अने संग्रहनयस म्यक्तादिक परिणामने संवरकहे वलीव्यवहारनयें चारित्रनाव्यवहारजे पांचम हाव्रत तेनेसंवरकहे तथाऋजुसूत्रनयवर्त्तमानकालें नवाकर्मनद्यावे तेनेसंवरकहे व ली शब्दनय सन्ध्यादिक पांचनेसंवरकहे तिहां शब्दनयपोषता चोथागुणगणो व र्त्तनारो जीव देशसंवरीळे केमके संवरनापर्यायमांजे तेमिथ्यात्वसहचारणी प्रकृती नोअनाश्रवणे अणग्रहवोळे तेन्यायेंकरी शब्दनयें संवरकह्यो तथासमजिरूढनयवा जो सन्ध्यादिक पांचसंवरेंकरी जे कर्मवर्गीणायें अलिप्तपणोहोय अनेमिथ्यात्वादि क पांचकारणनी अग्रितामंदकरवी तथारूढपरिणामथी कर्मनीस्थितिनो अलिप्त पणो तेसमजिरूढनय संवरकह्यो अने एवंजूनतनयनामते शैलेशीअवस्था आत्मानो स्वैर्यरूप अकंपमानथावो एचउदमांशुणगणालुं संवरजाणवो इहांआत्माने संवर कह्योळे जेमजगवतिना पहेलाशतकना नवमाउदेशामां कालासवैसिय आयासंवर आयासंवरससअठे इतिवचनात् एम आत्माना शैलेशीपणाने संवरकह्योइतिसंवर.

हवेनिर्जराना सातनयकहेळे नैगमनय शुजयोगने निर्जराकहे संग्रहनय कर्मव र्गीणाखिरे तेहनेनिर्जराकहे इहांअकामनिर्जरा तथा सकामनिर्जरा सर्वगणीलीधी तथाव्यवहारनय बारजेदेंतपने निर्जराकहे केमकेतपते निर्जरानोव्यवहारतेमाटे व लीऋजुसूत्रनयें जेवर्त्तमानकालें शुजध्यानेकरी तपस्यामां प्रवर्तेळे तेनेनिर्जराकहे त था शब्दनयें तो ध्यानाग्निना प्रयोगथी कर्मरूपइंधणने वाळे तेनेनिर्जराकहे इहांसु ख्यतायें शुजध्यानने निर्जराकहे केमके शुजध्यानथी निश्चेंकरीसकामपणे कर्मनिर्जरा थायते अने समजिरूढनयेंजे आत्माना उज्वलपणाने सन्मुखपयो अनेशुक्लध्याना रूढथयो तेनेनिर्जराकहे इहांद्विणमोहगुणगणावर्चिनी प्रेरणाजाणवी तथा एवंजून तनयें सर्वकर्मकलंकरहित शुद्धात्माने निर्जराकहे इतिनिर्जरा.

हवेबंधतखना सातनयकहेळे नैगमनयनेमते बंधनाकारण पञ्चासीप्रकारेंतेने

कार ॥ ५२ ॥ ठगै कामके सुख गिनै । पाइ विषयकी नीस ॥ सहज रा
 त नही । जगी न तदगुरु सीख ॥ ५३ ॥ अप्रमाद पवि वंशधे । करी मोह
 चूर ॥ ज्ञानी आतम पद लई । विदानंद नरपूर ॥ ५४ ॥ जाके राज विचार
 अबला एक प्रधान ॥ सो चाहत है ज्ञान जय । कैसे काम अयान ॥ ५५ ॥
 और प्राति मिटि जात है । प्रगटत ज्ञान उद्योत ॥ ज्ञानीकुं नी विषय प्रम ।
 विशा मोह सम होत ॥ ५६ ॥ दाखि आप विलास करि । हृदय नो ताच ॥ ६
 इजाल परं कामिनी । तासुं तूं मत राव ॥ ५७ ॥ दसित फूल पलव अथर ।
 कुच फल कठिन । प्रिया बेखि मत राव ॥ ५८ ॥ या विष बेखि रसाल
 दा । परिहर सुनि गुरु सीख ॥ कामिनी । नाजन मृत पुरीव ॥ ५९ ॥ पातक बोष
 वितान ॥ जलाधि तरत नखि मरुं तर । विषय तजै सो सब तजै । जम निज रुचि अ
 जाला मिलित । शुष्क हाड ल्यूं श्वान ॥ तटिनी गंग समान ॥ ६० ॥ चाटै निज
 उमान ॥ ६१ ॥ जूखन बहुत बनावतें । चंदन बरचत देह ॥ वंचत आपदि आ
 पकूं । जड धरि पुदगल नेह ॥ ६२ ॥ दूर दमनके जय किये । इंदिय जन सुख हो
 त ॥ तातें मनजय करनहुं । करौ विचार उद्योत ॥ ६३ ॥ विषय ग्रामकी तीममें ।
 इडा चारि चरंत ॥ जिन आपा अंकुश करी । मन गज वरा करो संत ॥ ६४ ॥ एक
 जाव मन पौनको । फुल कहै थैषकार ॥ विरचै करि वित चार ॥ इष्ट अनिष्ट न विषयको ।
 र ॥ ६५ ॥ जामें राखै ताहिमें । केवल तामें करमको । राग द्वेषतें बंध ॥ परमें निज अ
 यूं निश्चय निरधार ॥ ६६ ॥ कहे फिरत हो अंध ॥ ६७ ॥ जैसें जलना जलितमें । जाव धरतु है
 निमान धरि ॥ कहा फिरत हो अंध ॥ ६८ ॥ जैसें जलना जलितमें । जाव धरतु है
 सार ॥ तेसें मैत्री प्रमुखमें । वित धरि करि सुविचार ॥ ६९ ॥ बाहिर बडुर कहा फिरै ।
 आपहिमें हित देखि ॥ मृग तृष्णा सम विषयको । सुख सब जानि उखेखि ॥ ६९ ॥
 प्रिय अप्रिय व्यवहार निज । रुचि रस साचौं नाहि ॥ अंगज वलन सुत नथो । यूका
 विक नहि काहि ॥ ७० ॥ होवत सुख नृप रंकहुं । वर्जित ज्ञान अंकुर ॥ ७१ ॥ गुन ममका
 गै इक नाहिसो । बढयो चित्त अनिमान ॥ ७२ ॥ जबको सुख संकल्प्य जव । कत्रि
 म जिसो कपूर ॥ रंजत है जन भुगधरुं । नोबत सुनतें समान ॥ ७३ ॥ गुन ममका
 रन वस्तुको । सो वासना निमित्त ॥ मानै सुतमें सुत अधिक ॥ ७४ ॥ दौरत है हित चित्त
 ॥ ७५ ॥ मनकत ममता फुल है । नही वस्तु परजाय ॥ नहि तौ वस्तु विकायथै । मरुं
 ममता मिटि जाय ॥ ७६ ॥ जन जनकी रुचि निज है । नोजन कर कपूर ॥

॥ श्रीजिनायनमः ॥

अथ श्रीसमाधिशतक श्रीयशोविजय उपाध्यायजीकृत प्रारंभः

॥ दोहरा ॥

समरी जगवति चारती । प्रणमी जिन जग बंधु ॥ केवल आतम बोधको । करशुं सरस प्रबंध ॥ १ ॥ केवल आतम बोध है । परमारथ शिव पंथ ॥ तामें जिनकूं म गनता । सोइ जाव निगरंथ ॥ २ ॥ जोग ज्ञान ज्युं बालको । बाह्य ज्ञानकी दौर ॥ तरुण जोग अतुजव जिस्थो । मगन जाव कबु और ॥ ३ ॥ आतम ज्ञाने मगन जो सो सब पुजल खेल ॥ इंजाल करि लेखवै । मिलै न तहें मन मेल ॥ ४ ॥ ज्ञान बिना व्यवहारको । कहा बनावत नाच ॥ रत्न कहाँ को काचकूं । अंत काच सो का च ॥ ५ ॥ राचै साचे ध्यानमें । जाचै विषय न कोइ ॥ नाचै माचै मुगति रस । आ तमज्ञानी सोइ ॥ ६ ॥ बाहिर अंतर परम ए । आतम परिणति तीन ॥ देहादिक आतम जरम । बाहिरात्म बहु दीन ॥ ७ ॥ चित दोष आतम जरम । अंतर आ तम खेल ॥ अति निर्मल परमात्मा । नाहि कर्मको जेल ॥ ८ ॥ नर देहादिक दे खिके । आतम ज्ञाने दीन ॥ इंद्रिय बल बहिरात्मा । अहंकार मन लीन ॥ ९ ॥ अलख निरंजन अकल गति । व्यापी रह्यो शरीर ॥ जखै सु ज्ञाने आतमा । खीर लीन ज्युं नीर ॥ १० ॥ अरि पुत्रादिक कल्पना । देहातम अनिमान ॥ निज पर त नु संबंध मति । ताको होत निदान ॥ ११ ॥ देहादिक आतम भ्रमी । कल्पै निज परजाव ॥ आतम ज्ञानी जग जहै । केवल शुद्ध स्वजाव ॥ १२ ॥ स्वपर विकल्पै वासना । होत अविद्या रूप ॥ तातें बहुरि विकल्पमय । जरम जाल अंध कूपा ॥ १३ ॥ पुत्रादिककी कल्पना । देहातम भ्रम जूल ॥ ताकूं जड संपति कहै । हहा मोह प्र तिकूल ॥ १४ ॥ या भ्रम मति अब गौंनि दौ । देखौ अंतर दृष्टि ॥ मोह दृष्टि जो गेडिये । प्रगटै निजगुण सृष्टि ॥ १५ ॥ रूपादिकको देखिवो । कहन कहावन कू ट ॥ इंद्रिय जोगादिक बलें । ए सब छटाछट्ट ॥ १६ ॥ पर पद आतम इव्यकूं ॥ कहन सुनन कबु नाहि ॥ विदानंद घन खेलही । निज पद तौ निजमाहि ॥ १७ ॥ ग्रहण अयोग्य ग्रहै नही । ग्रह्यो न बोमै जेह ॥ जानै सर्व स्वजावने । स्व पर प्रका

फूटी-क्रिया । करे नथापै-ज्ञान । क्रिया ब्रह्म इक ज्ञान मति ॥ वेदै क्रिया अपान
 ॥ ७७ ॥ ते दोनूयें दृष्टि शिव । जे निज बल अनुसार ॥ भाग्य रुचि भाग्य गदै ।
 तो शिव साधन द्वार ॥ १०० ॥ निवृत्ति जलनाकू तहज । अचिरजकारी कोउ ॥
 जो नहि शकू रुचत है । याकू देखे सोउ ॥ १०१ ॥ मन पारद भूषित जयो । सम
 ता औषधि आइ ॥ सहज-वेध-रस परम युन । तो वन सिद्धि कमाइ ॥ १०२ ॥ बडू
 त भंय नथ देखिके । महा पुरुषकृत सार ॥ विजय सिद्ध सूरि किउ । समता शतका
 द्वार ॥ १०३ ॥ जावत जाकू तल मन । हो समतारसजीन ॥ जू प्रगटै तुण तहज ॥
 सुख । अनुभवगम्य अहिन ॥ १०४ ॥ कवि यशविजय सुं सीवए । आप आपकूवेत
 साम्प्रसक्तउदारकरि । हेमविजयमुनिदेत ॥ १०५ ॥ इति श्री समता शतक समाप्तः

॥ अथ श्री दिगपट चौराशी बोल प्रारंभः ॥

॥ षण्णवंबं. सुगुण ज्ञान गुण ध्यान, दान विधि धर्म प्रकाशक; सुघटमान पर
 मान, आने जस सुगति अन्यासक; कुमत वृंद तमकंद, चंद परि वंद-निकासक; क
 वि अमंद मकरंद, संत आनंद विकासक; जस वचन रुचिर गंजीर नथ, दिगपट क
 पट कुंजर सम; जिन वर्द्धमान तो वंदिष्ये, विमल ज्योति पूरन परम ॥ १ ॥ कविच इ
 कर्तासा. सागरके आगे कहा गागरी धरैगी गर्व, सर्व कहा बेसकके आगे अर्ध
 इंदको; नाक वृष आगे कहा आकको अंकुर ठाजे, सूर तेज आगे कहा राजै धा
 म बंदको; कामधेनु आगे कहा कूकरी करैगी मान, जूषतिके आगे कहा जोरहै
 पुलिंवको; ऐसे सरवन छुड भंय जो सितंबरको, ताके आगे कौन दर्प डुमैतीके
 वृंदको ३ दोहरा. पहिलु दिगपटसुं सुनै, बोल सुरासी फेर, सर्व विसंवावे
 जयो, अबतो बहुत अंधेर. ३ निन्दव ये अधिको बुरो, कहा मिथ्याति तो
 इ; परिहरना अधिकार यह, आवश्यकमें जोइ. ४. खट शत नथ वरखे जयो,
 तस मत जम मृग पास; सहस मल वीह्या जइ, आर्य कृष्ण गुरुपास. ५ राजमा
 न्य तिपो अग्न्यदा, विद्वद्या कंबल-रज; भूगर्भिती संग्रह्यो, कियो न संवर यत्न. ६
 गुरुने कौने पूठने, टले सुं मूर्ख दोष; आइ देखि मनमें घब्यो, तिनि तापें बहु रो
 प. ७ धरिारकल्प खंमन कियो, बरयो जब जिन कल्प; नगन पंच तिथ आ
 दयो; अजि सदगुरुके जल्प. ८ तस जगनी देखी नगन, बेसी दीनो बेस; चरन
 निषेधे नारिकू, तव सो सुरि निरदेष. ९. जैन कदावै नामधे, तापें बडयो अंकू

लहै निज गुण गंध ॥ अहं ज्ञान निज गुण लगे । बुटै परहि संबंध ॥ ४१ ॥ अ
 र्थ त्रिलिङ्गी पद लहै । सो नहि आतम रूप ॥ तौ पद करि क्यूं पाइए । अनुभव
 गम्य स्वरूप ॥ ४३ ॥ आतम गुण अनुभवत जी । वेहादिकतें निन्न ॥ जूले विन्न
 म वासना । जो रहि फिरै न खिन्न ॥ ४४ ॥ देखै सो चैतन नही । चेतन ना
 हि दिखाय ॥ रोष तोष किनसूं करै । आपहि आप बुजाय ॥ ४५ ॥ त्याग ग्र
 हण बाहिर करै । मूढ कुशल अति रंग ॥ बाहिर अंतर सिद्धकूं । नही त्याग
 औ संग ॥ ४६ ॥ आतम ज्ञाने मन धरै । वचन काय रति ढोडि ॥ तौ प्रगटै गु
 न वासना । गुण अनुभवकी जोडि ॥ ४७ ॥ योगारंजीकूं असुख । अंतर बाहिर सु
 रूक ॥ सिद्ध योगकूं सुरूक है । अंतर बाहिर झूक ॥ ४८ ॥ सो कहिये सो पूडिये । तामें
 धरिये रंग ॥ यातें मिटै अबोधता । बोधरूप व्दै चंग ॥ ४९ ॥ नहि कबु इंडिय
 विषयमें । चेतनकूं हितकार ॥ जोनी जन तामें रमै । अंधो मोह अंधार ॥ ५० ॥ मूढा
 तमसूं तेप्रबल । मोहै ढोमी बुद्धि ॥ जागत है ममता जरे । पुङ्गलमें निज बुद्धि ॥
 ५१ ॥ ताकूं बोधन श्रम अफल । जाकूं नहि गुण योग ॥ आप आपकूं बूजवै । निश्चय
 अनुभव जोग ॥ ५२ ॥ परको किशो बुजावनो । तूं परग्रहण न लाग ॥ चाहै
 जे में बूजवो । सो नहि तुण गुण जाग ॥ ५३ ॥ जबलौं प्राणी निज मते । ग्रहै
 वचन मन काय ॥ तबलौं है संसार थिर । जेद ज्ञान मिटि जाय ॥ ५४ ॥
 सुखम घन जीरन नवै । ज्युं कपरे ल्युं देह ॥ तातें बुध मानै नही । अपनी परि
 णति तेह ॥ ५५ ॥ जैसे नाश न आपको । होत बन्धको नाश ॥ तैसे तनुके नाश
 तें । चेतन अचल अनाश ॥ ५६ ॥ जंगम जग थावर परें । जाकूं जातै निच ॥ सो
 चाखै समता सुधा । अवर नही जड चित ॥ ५७ ॥ सुगति दूरि ताकूं नही । जाकूं
 थिर संतोष ॥ दूर सुगति ताकूं सदा । जाकूं अविरति पोष ॥ ५८ ॥ होत व
 चन मन चपलता । जनके संग निमित्त ॥ जन संगी होवै नही । तातें मुनि जग
 मित्त ॥ ५९ ॥ बास नगर वनके विषे । मानै इविध अनुद ॥ आतम दरशीकूं वश
 ति । केवल आतम गुद ॥ ६० ॥ आप जावना देहमें । देहतर गति हेत ॥ आप
 बुद्धि जो आपमें । सो विदेहपद देत ॥ ६१ ॥ नवि शिव पद दे आपकूं । आपहि
 सनमुख होइ ॥ तातें गुरु है आतमा । अपनो और न कोइ ॥ ६२ ॥ सोवत है
 निज जावमें । जागै जे व्यवहार ॥ सूतो आतम जावमें । सदा स्वरूप अधार
 ॥ ६३ ॥ अंतर चेतन देखिके । बाहिर देह स्वभाव ॥ ताको अंतर ज्ञानतें । हो
 इ अचल दृढ जाव ॥ ६४ ॥ जातै आतम ज्ञान धुरि । जग उनमत्त समान ॥

लिथो नकार, जो संज्ञो उपजत नही, तो तुज जमको नार. ३६ जिनकू ई
 दिख विरहर्थ, तनु गत नहि सुख डखः कहै छु जीव विपाक तछ, उदो फले
 कृण रुख. ३७ खाइक सुख जिनकू कहै, केवल ज्ञान सूरूप, वेदनीयके खय ग
 ये, कुन गुन कहां पद्य रूप. ३८ उदय जाव खाइक गन्यो, जिनकू प्रवचनसार; अ
 के तूल परें तो फिरे, क्रियारहित निरधार. ३९ बठें उठें आसन, वेवै प्रेरित वेव
 ऐसो है क्यूं कल्पना, गोहि न मिथ्या टेव. ४० केवलनायो जो खगति, मननायो
 कबु होइ; करम विफल जो मोह बिनु, यश कोरति क्यूं जोइ. ४१ अतिशय नूल
 अचावको, कहै सुगुरु कुल हीन; जाव अघाती क्यूं मिटे, घातीगए जो खीन. ४२
 कविच इकतीसा. केवली आहार करे जागै अग्नि अंतरकी, वेदनी आहार शक्ति
 ताकी नाही हीनता; हेतुके समाजतें घटे छुं काज साज बुद्ध, जाजै तहां आज
 कुं क हानी कहां हीनता; अन्यथा न अष्ट वर्ष, बाल केवली विशाल; पूर्व कोटि
 आठ पाल ताकू वृद्धि खीनता; वृद्धि पोखवाइ जाइ वर्गणा कहांसु पाइ, ज्ञानर्थ
 छु आइ तामें सुकिकी प्रवीणता. ४३ दोहरा. विक पट जिन बोधें नही, शि
 रथे उठै नाइ; किरिया बिनु घट ध्वनि परै, तामै कौन तवाव. ४४ कहै शिला
 काः पुरुषकू, नही कबहुं नीहार; तपति लब्धि सबकू नही, एहु अष्ट प्रकार.
 ४५ खल पुजल तिनकू जजै, रस पुजल जलि जाइ; दोउ जलै तौ उदरमें, जसम
 क व्याधि ठपाइ. ४६ तेनरु कंक गहनि कहै, उर कपोत परिनाम; ए आगमके
 वचनमें, क्यूं न करो वितराम. ४७ कहै साधु अभमत्तकू, नही अहार विहार;
 खानी सिद्ध सिला जइ, जिहां न साधु प्रचार. ४८ बाहिर मातुष संजके, गइहां
 व्रत जंग; यूं कहते चारण बिना, क्यूं जलमें शिव संग. ४९ सोरज. हो
 इ घटीके फेर, केवल मानै जरतकू; बडो मोहको घेर, जाव प्रधान गनै नही.
 ४० हरिगीत बंद. झारहुं निखेपे एक इयें, कहै श्रीजिन आगमें; ज्युं नाम व
 ट संताण थापन, इय मृदगुन जावमें; यूं जीव इयह केवलादिक, गुनह इयत
 जावतें; हुइ नियम पुजल इयको, तौ तंत नहि व्यनिचारतें. ४१ जो समय
 तारे अय धारें; भुगति लिंग न वेदतें; निश्चय प्रमानै व्यवहरइ तें; वस्तु गुन
 गुनि जेदतें; अधिगम बिना सम्यक मानै, इय बिनु चारित नही; चारित बिना
 कहै समकितै; शिव हठें मति जो बदी. ४२ छुर कोइ शिर परि बल्ल डारै, जाय
 केवल तौ घटी; जो इय बिनु केवल नही, तौ केवला वरण पटी; जो जाव लिंग
 प्रमान कौजै, जेव पनरहुं तौ घटै; सिद्धति जालै सिद्धके नर, तासु निदक जव

कि अनुसार ॥ तौ दृढतर दुःख उल्लसे । ज्ञान चरण आचार ॥ ८८ ॥ रनमें ल
 रते सुजट ज्युं । गिनै न बान प्रहार ॥ प्रष्टु रंजनके हेत ल्युं । ज्ञानी असुख प्र
 चार ॥ ८९ ॥ व्यापारी व्यापारमें । सुख करि माने दुःख ॥ क्रिया कष्ट सुखमेंगि
 यो । ल्युं वंभित मुनि सुख ॥ ९० ॥ क्रिया योग अन्यास हे । फल हे ज्ञानअबंध ॥
 दोनूकूं ज्ञानी जज्ञै । एक मतीतें अंध ॥ ९१ ॥ इहा शास्त्र समर्थना । त्रिविध यो
 ग है सार ॥ इहा निज शक्ती करी । विकल योग व्यवहार ॥ ९२ ॥ शास्त्र योग
 गुण ठाणको । पूरन विधि आचार ॥ पद अतीत अनुभव कह्यो । योग तृतीय वि
 चार ॥ ९३ ॥ रहे यथा बल योगमें ॥ गहे सकल नय सार ॥ जाव जैनता सो
 लहे । चहै न मिथ्या चार ॥ ९४ ॥ मारग अनुसारी क्रिया । ठेदै सो मतिहीन ॥
 कपट क्रिया बल जग ठगै । सो जी नवजल मीन ॥ ९५ ॥ निज निज मतमें ल
 रि परै । नयवादी बहु रंग ॥ उदासीनता परिणमै । ज्ञानीकूं सरवंग ॥ ९६ ॥ दो
 उ लरै तिहां इक परै । देखनमें दुःख नाहि ॥ उदासीनता सुख सदन । पर प्रवृ
 त्ति दुःख ठाहि ॥ ९७ ॥ उदासीनता सुरलता । समता रस फल चाखि ॥ पर पेख
 नमें मत परे । निजमें गुण निज राखि ॥ ९८ ॥ उदासीनता ज्ञान फल । पर
 प्रवृत्ति हे मोह ॥ गुन जानो सो आदरो । उदित विवेक प्ररोह ॥ ९९ ॥ दोधिक
 शतकें उधखुं । तंत्र समाधि विचार ॥ धरो एह बुध कंठमें । जाव रतनको हा
 रं ॥ १०० ॥ ज्ञान विमान चारित्र पवि । नंदन सहज समाध ॥ मुनि सुरपति
 समता संची । रंगे रमे अगाध ॥ १०१ ॥ कवि जश विजयें ए रच्यो । दोधिक शतक
 प्रमाण ॥ एह जाव जो मन धरे । सो पावे कव्याण ॥ १०२ ॥ इति समाधि तंत्र समाप्त .

॥ अथश्री यशोविजयजी उपाध्यायकृत समता शतक प्रारंभः ॥

दोहा ॥ समता गंगा मगनता । उदासीनता जात ॥ चिदानंद जयवंत हो । केवल
 जानु प्रजात ॥ १ ॥ सकल कलामें सार लय । रहो दूर धिति एह ॥ सकल योगमें
 नी सकल । लय दे ब्रह्म विदेह ॥ २ ॥ चिदानंद विधुकी कला । अमृत बीजअन
 पाय ॥ जानि केवल अनुनवी । किनही कही न जाय ॥ ३ ॥ तो नी आ
 श्रव तापके । उपशम करण निदान । बरपत दुं ताके बचन । अमृत विंड अत्रु
 मान ॥ ४ ॥ उदासीनता परिनयन । ज्ञान ध्यान रंग रोज ॥ अष्ट अंग मुनि धो
 गको । एही अमृत निचोल ॥ ५ ॥ अनासंग मति विषयमें । राम देपको ठेद ॥

आगे पीछे देखिके, क्यूं जायो नहि अज्ञ. ६३ वधू नदः वसुदेवकी, बंधुतरि त
 हसं उदार; अधिक जयो कद चक्रिये, यूं संतो भत धारः ६४ बाहुबलीजू अधि
 क बल, नरतहिये निरधारः सोचांगी वसुदेव यूं, सबहीमें शिरदारः ६५ राल ज
 माली वीरको, कद्यो जमाई सुति; सो उल्याप्या कुमतये, वीर कुमर कदि धुति.
 ६६ चंडरुदके पीसिकू, मानै केवल नाहि; जानै नहि उपवाल; जानै नहि ति विहा
 र नाहि. ६७ सोविहार पचखान बिनु, मानै नहि उपास; जानै नहि ति विहा
 र नी, डबलको अच्यार. ६८ परम किया आगे करै, प्रथम कियाके आग; वप
 ल विभूतं मूढ नर; नदी बोधके लाग. ६९ कवित इकतीसाः—जाषायू मलेबकी
 न जाषे विप्र वेद वासै, ताके बोधके निमित्त जाषे सोठ पारसी; तैते अवधारकू न
 सुंदरंगी अंगी करै, जेवै सुध साधवेकू गथा अवधारसी; ऐसे कहे कोठ ताकू डहताके
 हेतु जानि, दुष्ट पुण्यतामै वेसै, कल्पनाकी आरसी; ज्याही परबाही ताकी लिंग सा
 धने बिबाही, ज्ञानीकू वगाही मानै क्यूं न जानै गारसी. ७० जैते कोठ मंड
 संल आपका ममल गदै, कदैं में नखू जो नखू तल चक्रवर्तिको; खायो सो अ
 धांयो पै न पायो घन तीव्रताये, जंघो न छुरायो आयो हायो ब्रह्म अतिको; तेसे
 सुंदरंगी अंगी ताहीको प्रसंगी दांत, मार्गको विजंगी हावै श्वान जन्म गर्भिको; ज
 रै ताकू सुध जाव याकू योगको सजाव, बाह्य हेतुको प्रजाव पूगै मार्ग वातिको.
 ७१ वाहराः—निश्चय नय पहिलू कदैं, पाठले अवधारः जाषाक्रम जानै न
 ही, जैन मार्गकोसार. ७२ नदी निश्चयमें शिष्यगुरु, कियाक्रियाफल योग; कर्त्ता
 नहि जोका नही; विफल सबै संयोग. ७३ तातें सो मिथ्यामती, जैनक्रिया प
 रिहारः अवधारो सो समकितो, कदैं जाष्य अवधार. ७४ जो नय पहिलू परि
 नमें, सोइ कदैं हित होइ; निश्चय क्यूं धुरि परिनिम, सुखम मति करि जोइ. ७५
 कवित इकतीसाः—उंची उंची बांतकू दिखावै; नतिखावै भग, अंतलू तिसावै
 सो चोकावै न सुखासिका; बोधये आरनै पै निवाहलू जो घने न अचने दंजको
 विजने ताको सिद्धि आसिका; भूलसो अमूल सुध निश्चयीको भूलपै सुगंधता
 को जानै अवधार वृत्ति नासिका; खोजन अगमम सोहै किरिया अलग जो है,
 पाग जैते नम्रकू विजकता प्रकाशिका. ७६ अडिल्लवंद.—इयारय नय संगत
 आपसनावमें; जे रावै सो माधै ससमय नावमें; पर्यायारय नयमें जे रंगी रमें;
 ते परसमयी नासै प्रवचन सारमें. ७७ पदपात यूं एकहु नयमें जे कदैं; स्याद
 वाद सरवंगी ते नहि चितधरै; एक पद वेदको दूजो बुधको; अप्पर बोधमें

ज्ञ साय अहंकार ॥ बेदत हैं इक पलकमें । अचिरज एह अपार ॥३०॥ विकशित
 माया बेलि घर । जब अटवीके बीच ॥ सोवत है नित मूढ नर । नयन ज्ञानके
 मीच ॥ ३१ ॥ कोमलता बाहिर धरत । करत वक्र गति चार ॥ माया सापिणि
 जग मंसै । ग्रसै सकल गुण साय ॥ ३२ ॥ ताके निग्रह करनकूं । करौ छुं चित
 विचार ॥ समरौ रूचुता जंगुली । पाठ सिद्ध निरधार ॥ ३३ ॥ लोच महा तरु शिर
 चढी । बढी छु तृषणा बेलि ॥ खेद कुसुम विकशित जइ । फलै डःख रूचु मेलि
 ॥ ३४ ॥ आगर सबही दोषको । गुन धनको बम चोर ॥ व्यसन बेलिको कंद है ।
 लोच पास चिहुं थोर ॥ ३५ ॥ लोच मेघ उन्नत जये ॥ पाप पंक बहु होत ॥ धर्म
 हंस रति नहु जहै । रहै न ज्ञान उद्योत ॥ ३६ ॥ कोठ सयंनू रमनको ॥ जे नर
 पावै पार ॥ सोनी लोच समुद्रको । जहै न मय्य प्रचार ॥ ३७ ॥ मन संतोष अग
 स्तिकूं । ताके शोष निमित्त ॥ नितु सेवौ जिनि सोकियो । निजजल अंजलि मिच
 ॥३८॥ थाकी लालच तूं फिरै । चितै तूं मममोल ॥ तालालच मिटि जात घट ।
 प्रगटै सुख रंग रोल ॥ ३९ ॥ धनमानत गिरि मृत्तिका । फिरत मूढ डुरध्यान ॥
 अखय खजाणो ज्ञानको । लखै न सुख निदान ॥४०॥ होत न विजय कषायको ।
 बिनु इंदिय वश कीन ॥ तातें इंदिय वश करै । साधु सहज गुण लीन ॥ ४१ ॥
 आप काज पर सुख हरै । धरै न कोसूं प्रीति ॥ इंदिय दुर्जन परिदहै । बहै न
 धर्म न नीति ॥ ४२ ॥ अथवा दुर्जनयें बुरे । इह परजब डःखकार ॥ इंदिय ड
 र्जन वेतु है । इह जब डख इकवार ॥ ४३ ॥ नयन फरस जनु तनु जगै । बहै
 दृष्टि विष साप ॥ तिनसूं नी पापी विषे । सुमरै करै संताप ॥४४॥ इहाचारी वि
 षयमें । फिरते इंदिय ग्राम ॥ बश काजै पगमें धरी । यंत्र ज्ञान परिणाम ॥४५॥
 उन मारग गामी अबश । इंदिय चपल तुरंग ॥ खैची नरग अरण्यमें । छेड़ जाय
 निज संग ॥ ४६ ॥ जे निजीक है अमरहित । आपहिमें सुख राज ॥ बाधत है
 ताकूं करन । आप अरथके काज ॥ ४७ ॥ अंतरंग रिपु कटक जट । सेनानी ब
 लवंत ॥ इंदिय कृष्णमें हरत है । श्रुत बल अतुल अनंत ॥ ४८ ॥ अनियत चं
 चल करण हय । पद प्रवाह रज पूर ॥ आशा गदक करतु है । तत्वदृष्टि बल
 दूर ॥ ४९ ॥ पंच बाण इंदिय करी । काम मुनट जग जीति ॥ सबके शिर पद
 वेतु है । गखै न कोसूं नीति ॥ ५० ॥ वीर पंच इंदिय जही । काम नृपति ब
 लवंत ॥ करै न संख्या पूरणी । मुनट सेणिकी तंत ॥ ५१ ॥ डःख सबहिं सुख
 विषयको । करम व्याधि प्रतिकार ॥ ताकूं मन्मथ सुख कहै । धूर्त जगत डख

विहारी. १७४ प्रातः समय प्रह्वजी नृशुः कबडः समवसरन वैते शुन अडडः पूरव
 नव कदिः अश्व प्रवांथो; तदां आरको. चित्त न सोंथो. १७५. प्रह्वपारो अनशन
 ले वाली; नयो देव तहस्तार समाजी; सुवरनकी प्रतिमा तिन कीनी; अश्वभूति-ते
 वकं करि दीनी. १७६ नाम अश्व अवबोध कदायो; तेडु तीर्थे जगमाहि गवायो.
 शत्रुंजय भादातममांही; नाव सुनो ए नव्य ठगदी. १७७ कुन गनधर इहां थोरो
 नाव्यो; पूवो आल सुगधने डाल्यो; आखिकु औखध काने बाहे; ताकां कुन गहि
 बाहे निवादे? १७८ तवैया तेस्ता:- गंगम तिल्य तुरंगम संगम, रंगम दानि धि
 कारन जानी; ताकें प्रयोजन योजन साठि निशाहिमें आय छु निर्मल ज्ञानी; अश्वमदी
 नृशु कब सुलज्जन, पावन कीनि सुथाखरिवानी; ताके नमो मुनिमुत्रतके पद संपद
 कारन तारनं प्रांनी. १७९ बोहरा:- महामंत्र नव पद कहै, कहे पंच पद आन;
 गोमुजसारादिक धुरे:- नव पद लिखे प्रमान. १८० ज्यू चूला. कितु शुत नदी
 स्यं न-सुंठ नवकार; जो संखेपहि आदरो, जपडु एक ठंकार. १८१ शुत तवही
 में पंच पद; नव पद शुत महमंत- शुद परंपर बुध जहै, ए जिन शासन तंत. १८२
 चूला वर्षे बतीशकी, कहैं छु तवहि अजान; अडस्त अकार कवचम, कहैं छु मंत्र
 मान. १८३ नव अकार पदयें नदी, तदां ठंडको जंग; एते वडु पद वेखिई, आ
 समाहि सुवग. १८४ देव देव उर देव सब; अर्ध मागधी बाणि; नाखे सत्यारथ
 वचन, पंचम अंगें जाणि. १८५ और कहै जिन जाखही, तर्थे मागधी वाणि.
 तामें ताखी कौन थो, कहा जाज कद हाणि? १८६ इंत रहित जिन मानतें,
 थाको नहि कडु जाज; सो माने नहि दैत; दंड तस, पूजे जे सुरराज; १८७ कहैं ज्यु
 तंत्र समाधितें; जाति लिंग नहि हेत; बंमालादिक जातिकां; क्यूं नहि मुकति सं
 केत; १८८ शुशधानक प्रत्यय-मिटे, नीच-गोत्रकी जाज; दर्शन ज्ञान धरित्तको, त
 बडूं तुष्य समाज; १८९ कौन जाति अधिकारिणी, नहि तौ कहौ प्रमान; ब्रह्म
 जाति ब्रह्मणवदे, कृत्रिय कृत्रिय मान; १९० प्राण नहा कुल जाति कडु, वि
 धाधरण विहीन; क्षणबांगको वचन पद, क्यूं न करौ मन लीन? १९१ करमना
 व प्रह्वको रद्यो; नीच गोत्र अवशेष; ताथें दिज धरि अवतरै; तदां करै जय दे
 व. १९२ दोष नही दो तातको; क्षेत्र बीजके व्याप; शील जंग नहि मातक;
 गर्न न-वीर्य-कहाय; १९३ अन्न-सात्र परिनाम है, पथ तृणको परिनाम; इव्य
 निज वै निज-शुन; गर्न न-वीर्य नाम. १९४ करम नाव प्रह्वकं कदी, जो
 आवै तुम्ह जाज; तदा-सिद्ध-तौ मानिजो, कहा जनमको काज. १९५ कथा

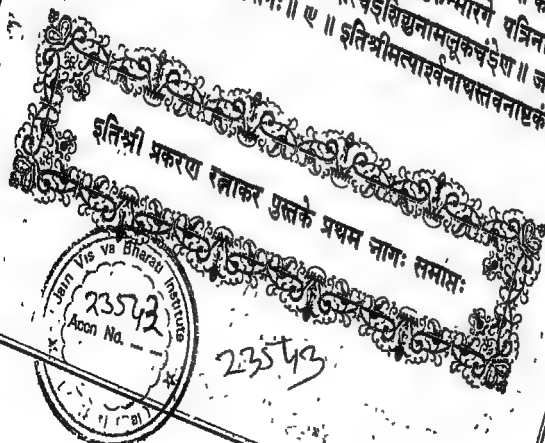
जोगवंतकूं जो रुचै । करज करै सो दूर ॥ ४५ ॥ करज हसै नृपजोगकूं । हसै कर
 जकूं नृप ॥ उदासीनता बिनु नही । दोनूंकूं रति रूप ॥ ४६ ॥ परमें राचै पर रुचि ।
 निज रुचि निज गुणमांहि ॥ खेलै प्रभु आनदधन । धरि समता गलि बांहि ॥ ४७ ॥
 माया मय जगको कह्यो । जहां सबहि विस्तार ॥ ज्ञानीकूं होवत कहां । तहां शोक
 को चार ॥ ४८ ॥ शोचत नाहि अनित्य मति । होवत माल मलान ॥ जांढे जी शो
 चत जगै । धरत नित्य अंजिमान ॥ ४९ ॥ कूट वासना मद्धितहै । आशा तंतु वितान ॥
 ठेदि ताकूं गुन मती । कर धरि बोध रूपान ॥ ५० ॥ जननी मोह अंधारकी । माया
 रजनी कूर ॥ ज्ञान जानु आलोकते । ताको कीजै दूर ॥ ५१ ॥ उदासीनता मगनहुइ ।
 अथातम रस कूप ॥ देखै नहि कबु और जब । तब देखै निज रूप ॥ ५२ ॥ आगे
 करी निसंगता । समता सेवत जेहु ॥ रमै परम आनंद रस । सत्य योगमें तेहु ॥ ५३ ॥
 दंजहि जनित असंगता । इह नवके मुख देत ॥ दंज रहीत निसंगते । कौन दूर मुख
 देत ॥ ५४ ॥ मतहो संग निवृत्तकूं । प्रेम परम गतिपाइ ॥ ताको समता रंग पुनि
 कीनही कह्यो न जाइ ॥ ५५ ॥ तिसना विडुम वलि धन । विषय घुमर बहु जोर ॥
 नीम नयंकर खेद जल । नव सायर चिहुं ओर ॥ ५६ ॥ चाहै ताको पार तौ । सज
 कर समता नाउ ॥ शील अंग दृढ पाटिए । सहस अठार बनाउ ॥ ५७ ॥ कूआ
 थंज गुन योग परि । बैते मालिम ज्ञान ॥ अथातम सह बजें चलै । संयम पवन
 प्रमान ॥ ५८ ॥ योगी जबहुं तप करै । खाइ जुरै तरु पात ॥ उदासीनता बिनु न
 सम । दुतिमें सोजी जात ॥ ५९ ॥ बूटै नवके जालखें । जेनही तप करि लोक ॥ सो
 जी मोहै काहुकूं । देत जनमकोशोक ॥ ६० ॥ विषय उपड्व सब मिटयो । होवत सु
 ख संतोष ॥ ताते विपयातीत है । देत शांत रस पोख ॥ ६१ ॥ बिनु जालच बश
 होत है । बसा बात यह साच ॥ याते करै निरीहके । आगे सम रति नाच ॥ ६२ ॥
 वे परिमल समता जता । वचन अगोचर सार ॥ नित्य बहिरि जा जिहां बसै । लह
 तु प्रेम महकार ॥ ६३ ॥ सेना राखस मोहकी । जीपै सुखै प्रबुद्ध ॥ ब्रह्म बानि
 कलेइके । समता अंतर गुह ॥ ६४ ॥ कविमुख कल्पित अमृतके । रसमें मूजत
 कांहि ॥ जजो एक समता सुधा । रति धरि शिवपदमांहि ॥ ६५ ॥ योग ग्रंथ ज
 लनिधि मथो । मनकरि मेरु मथान ॥ समता अमृत पाइके । हो अनुभव रस
 जान ॥ ६६ ॥ उदासीन मति पुरुष जो । समता निधि गुन वेष ॥ गोरत ताकूं
 क्रोध किधु । आपै कर्म असेष ॥ ६७ ॥ गुह योग अज्ञान धरि । नित्य करम
 को त्याग ॥ प्रथम करै जो मूढसो । उजय चष्ट निरजाग ॥ ६८ ॥ क्रिया मूढ

कुपात्र कोच कहै पात्रधारी नाहि, गत्रतो पढयो है कोपै गात्रकूं न मानही;
 पाठधारी नाहि लब्धि पात्र और पात्रधारी, एह रीति नीति ज्ञाता सूत्रचै प्रमान
 ही; ग्लानकूं आहार दान पात्र बिनु कैते होत, गृही पात्र जुजे तौ ग्रहस्थ नाव
 गानही; पादुनेकी नकि युक्ति पात्रहीथै करै साधु, पिंडकी संशक्ति पात्र विना कै
 से जानही. १४३ सवैया तेइता:-चौचकै कारन राखे कर्ममल्लु, पात्रकूं गोरि कहा
 उन पायो; वीविसि पीठि धरी लजि उपेकूं, औरसु मूढने वेष बनायो; तसलंघी
 लग जाहि कर्ममल्लु, पात्रलंघी लगि पात्रसुहायो; जैनको नूपन जैनको वेष है,
 और धरे कह हायमें आयो. १४३ दोहरा:-वाज अथ पुनल धरै, सुखि नाषत
 हों दोष; धरो कर्ममल पिडिका, कहा करौ कवसाष. १४४ उपधि लक्षित नहु
 बुद्ध है, जूं तंजुल तुपवंत; एकु पल्ल मन बुद्धता, कहै नाव नगवंत, १४५ कहै
 कोच पचखानको, उपकरनै औ नंग: वेदा ऽहाराविकविषे, तास न उचित प्रसंग.
 १४६ शौद्धधान मूर्ता प्रमुख, सब सरिखे तदैं दोष: यतनाचूं निर्दोषता, ए सुवचन
 सत कोष. १४७ इत्यादिक चोचंगसूं, धरै न मूर्ता साधु; ए चोविह पचखानको,
 एकहु अर्थ अगाधु. १४८ बुद्ध योग अपवावचै, कह उपकरण सु मंद; उपचारि
 ताउतुपचरितमें, साधनतासममंद. १४९ मूर्ता बाह्य प्रवृत्तिमें, जो तुम कहां कृप
 ल: जोजन लजि अनसनजो, ऐसे होत छु दलक. १५० ध्यानदीपको तैलजो,
 जोजन करी प्रमान; तौ निवात पद उपकरण, मानौ क्युं न अजान. १५१ क
 विच इकतीसा:- पापके कटैया निंदाचर्मके मटैया माया मानके बटैया जागै लोक
 साधुके वसनकूं; ब्रिडके कटैया निंदाचर्मके मटैया माया मानके बटैया जागै लोक
 ते हसनकूं; अंगके पटैया सत्य रंजनके गटैया नैया वल्ल पात्र हेत साचे काया जी
 असनकूं; पूठके जटैया सत्य रंजनके गटैया नैया वल्ल पात्र हेत साचे काया जी
 कसनकूं. १५३ दोहरा:- शीत त्राण कलके धरै, कंबल वर्षा त्राण; सुख वल्ल
 ते राखिये, जे संपातिम प्राण. १५३ सबसकनमें राखिये, चोल पट्टये जाज
 उचित धर्म आचारमें, नीलजकूं नहि लाज १५४ आठ जेद जिनकल्पके, एक
 कहै सो मूढ; नगन दिखावै सो लजे, वल्ल नाहि ए गूढ १५५ और सिद्धांत उ
 निन्न है, इतो कुमतको नाच; पै संवाद विनाकहा, पावौ प्रकरन तुम गुरु किये, तब जो दु
 सिद्धांत छु तुम कहै, पाठ दिखावो तास; जब प्रकरन तुम गुरु किये, तब जो दु
 ते प्रगाथ. १५७ हेमराज पादे किये, बोल बुरासी फेर; या विधि हम जाया व
 चन, ताको मत किय जेर १५८ है विकपटक वचनमें, और दोष सत तास; के

रः तनु मल ज्युं फुनि संतनै, कियो दूरिषे दूर. १० नसमक ग्रह रज नसममय,
 तार्थे बेसर रूप; उठे नाम अत्थातमी, जरम जाल अंध कूप. ११ कवित्त इकतीसा.
 जोगके जीखारी अधिकारी नही ग्रंथेनके, आपकी पथारीमें चलावै निंदा पारकी; खो
 जै जाति न्यारी न्यारी किरियाकूं दूरि मारी, कहै कोउ सीख सारी देवै गारी नारकी;
 फूटे मत नामधारी जांगकी खुमारीमें जो, लवै युक्ति जारी सोती, कूटे नीति गा
 रकी; ऐसे हैं जुआरी अब मूढनके पट्टधारी, आरी आरी जानै बात लात जैसी टारकी
 १२ दोहरा पल्लवग्राही लोककूं, समुजावै कुन जान; कोमल करतुनधनघटा, ज्युं
 सुगसेल पखान. १३ दृष्टिराग मदमत्तकूं, जो देवै ठव एस; सो कूकर मुखमें ठवै;
 आप कपूर अशोस. १४ शुष्क पयोधर नारि ज्युं, निदैं कंचुककार; गूढ हेतु
 बुद्ध गम्य ल्युं, निदैं ग्रंथगिमार. १५ ऐसे जडसू संतकूं, घटै न बाद विचार;
 तो जी परके बोधकूं, कहिये बोल. डुचार. १६ साचेकूं फूग कहै, फूटेकूं कहै
 साच; अनिनिवेश उनमत्तको, ऐसो बहु विधि नाच. १७ कवित्तइकतीसा
 दूटै अंतराय पंच रंचही न राग रोश, हास ठक काम कीनो अंचही न देखि
 इ; वंचना अज्ञानकी मिथ्यातको प्रपंच निह, आश्रवको संच सो तो, मूलथे
 विजेखिइ; एतैं जो अगार दोष घाति कर्म जाव पोष ताको परिशोष याके ज्ञानमें वि
 शेखिइ सोई शुद्ध नाम कोष घोषतैं अनंत तोष, मोष मग दाता प्राता देव देव जे
 खिइ १७ ठप्पयठंदा॥ हुआ तृषा जय शोग, रोग जर मरण जनम मद; मोह खेद
 परतेद, निदैं विषमय चिंता गद; रति विषाद ए दोष, कहे अष्टादश दिक् पट; सो
 लीक तिनमाहि, नही गुण दूषण. उदजट; जो जाव अघाती दोष दुइ, तो जिनकूं नर
 गति प्रमुख, दूखन अनंत विलगे रहै. शिव पद दूषक सुनि विमुख. १८ चौपड़ ॥ सप्तधा
 तु वर्जित जिन काया, परमौ दारिक कहै सुमाया; निदा नही वैकी परि ताकी; सं
 धयणादिक खंध विपाकी. १९ परमोदारिक जो जिनवरकूं; तो मथ्योदारिक ग
 णधरकूं; कहै कहा नहि कल्पन कारी; क्युं औरनि सरखे गणधारी. २० स
 सद् धातु गलै जिनवरके; केते धातु गलै गनधरके; सप्त धातु जिण नापें
 जावै; मन नापें सुनि कहा कहा पावै. २१ जिन तनु धिति नो कर्माहा
 रें; कहै मूढ तेफूठ विचारें; औदारिक धिति कबलाहारें; दृष्टि हानि होइअन्य प्र
 कारें. २२ दोहरा ॥ कहै केवली कर्मकूं, दग्ध रज्जु सम मूढ; आगममति जा
 नै नही, जोआठ नाम दृढ रूढ २४ तत्वारथ परिखह कहै, जिनको प्रगटइगार;
 ताको अरथ मरोरतैं, क्युं पामें जव पार. २५ सूत्रनमें परिखह कहै, वृत्ती

विनयः तस्मै हितं ध्यायिनः ॥ जङ्गीस्तस्य वशा वशेव गुणिनां ब्रह्मांडसंस्थायिनी श्रीचिं
तामणिपार्वनाथमनिशं संस्तौति यो ध्यायति ॥ १ ॥ इति जिनपतिपार्वः पार्श्वपार्श्वी
ख्यपदः प्रदलित इति तौ ध्यायितः प्राणिसंघः ॥ त्रिष्टुवनजनवाग्दानवितामणिः
शिवपदतुरुवीजं बोधबीजं वदातु ॥ १ ॥ इति श्रीचितामणिपार्श्वनाथजिनसोत्रं ॥

॥ श्रीमत्सुकुर्व्यानमः ॥ श्रियः संततेः कारकं श्रीजिनेशं महागोहृद्युहायनाशे वि
नेशं ॥ नतं नाकिर्जिर्जकिर्जीवनाथं स्तुवे देवचितामणिं पार्श्वनाथं ॥ १ ॥ महा
नागपारीं देवैश्वानराहिं प्रवातां बुधरीगसदानदाहं ॥ जितानेकपदं त्रिविधैकनाथं
स्तुवे देव ॥ २ ॥ कृमापार्वसेनस्य वशेऽवतंसं हतक्रोधशत्रुं च जङ्गीनिवासं ॥ जर्नाजो
जखंडस्फुटे शस्त्रनाथं स्तुवे देव ॥ ३ ॥ सतामोहपद्माप्रदानैकदेतुं महाकुरु
विभेदेन धूमकेतुं ॥ कर्मदोवराजिनीनागाकनाथं स्तुवे देव ॥ ४ ॥ सतरां बुद्ध्या
मशिष्टांगकान्तिं सुविस्तारिताविष्टपाशेषशान्तिं ॥ गतान्पूनदोषं वरं मुक्तिनाथं स्तुवे
देव ॥ ५ ॥ नरेन्द्राविवचं सदाजलव्ययोगं निशारत्नकञ्चाननं व्यक्तशोकं ॥ कृपाचाज
नं विश्वदेवाधिनाथं स्तुवे देव ॥ ६ ॥ जगत्कारकं दायकं सज्जनानां श्रियं वाञ्छिताथा
कं निर्दनानां ॥ सुरस्यस्य रुद्धनिर्जितानाधिनाथं स्तुवे देव ॥ ७ ॥ कृपायास्मिस्त
शो वारिदाचं जराजीरुमातंगपंचास्यशोकं ॥ विडष्टाष्टकम्भोरगे पत्रिनाथं स्तुवे देव
चितामणिं पार्वनाथं ॥ ८ ॥ इत्येवं श्रीमद्भिरचंडशिष्टनामलोकचंडेश ॥ जयतु चिरं नू
तः पार्वजिनवरो विजितसदरागः ॥ ९ ॥ इति श्रीमत्पार्वनाथस्तवनाष्टकं लिखितं

23543

अट्टै. ४३ श्री लिंग सिद्ध कहै न कुमते, तास चरण निवारण; जो संघ प्रवचन
 सारि चोविह, पढ्यो सो न विचारण; चोत्रेअ जोलिं अङ्किका करि, पंच होवै
 अङ्ककें; यूं संघ लोपै समय कोपै, कुर्मती न वधी सके. ४४ कवित्त इकतीसा:—
 पुण्यके कचोल रंग रोलके निचोल सोल, शीलथै अमोल याकी जातिमें महासती;
 यामें जग तातनकी मात अवदात गात, नमै जाकूं इंद जाति निचही महीपती;
 दानके स्वजाव साचे, तपके प्रजाव जाचै, नही जावकाचै नाचै माचै साधु संगती;
 धर्म अवलंबिनी जो दोषकी विलंबिनी नितंबिनी है ऐसी ताकूं क्यूं न पंचमी ग
 ती:—४५ दोहरा:—मछी सो कुमरी कही, मछ सु कुमर कहाइ; पुरुष स्वरूप देखिये,
 पुरुष स्वरूप न माइ. ४६ तित्थंकर श्री वेदको, क्यूं एकनको बंध; गुन ध्यानक आकर्ष
 थी, एहु हमारी संघ. ४७ तित्थ प्रणाम प्रदक्षिणा, ध्यानकी वरखि कहान; परहित
 करनी पुण्य फल, कपिल नृत्यको तान. ४८ दोहु कुमर जिनजी कहै, पंच कुम
 र कुन हेत; प्रिया पंचकी झोपदी, मानै नहि कुल केत. ४९ एकै धरि कजोजिमें,
 अवावीत गुनमूल; अंतराय कलपित कहै, ते सबही निरमूल. ५० कस्तुरी अ
 पवित्त कहै, वाद्य वजावै काहि; कहु कुंकुम कर्पूरकी, गति आवै मनमाहि. ५१
 प्रतिमा नगन न सोहियें, पट नूखन पहिराइ; स्नात्र विज्ञेपन धूप मुख, जगति
 हि हेतु कराइ. ५२ शिष्य करै ज्यूं जिन करै, तौ क्यूं दिखत शीश; क्यूं बोल
 त केवल बिना, न विराधौ जगदीश. ५३ नगन दशा जिनवर धरै, नगन दिखा
 वै नाहि; अंबर हरि खंधे धरै, उचित जानि मनमाहि. ५४ अरिल्लठंठ:— गौत
 म स्वामीगए, खँदककूं; मानै नहि मुनि जाइ, सुसनमुख जैनकूं; धर्मके कारन क्यूं
 अपवाद न मानही; ऐसिहि जातिसुं होवत बीजाधानही. ५५ दोहरा. कोरे
 कहै छु थापना, प्रतिमा क्यूं न परखाम; सप्रावा सप्रावतें, ताको द्विविध वखान.
 ५६ जिन विरहै जिन बिंबकी, ज्यूं थापना प्रमान; गुरुविरहै गुरुथापना, तैसे क
 रै सुजान. ५७ तैसी जमति न विमल गिरि, जैसी गढ गिरनार; तीरथ क्रम जा
 नै नही, को तस बोधन हार. ५८ छुज उपयोगी साधुकूं, शिष्य दिख
 उवण; ध्यान छुद उपयोगमें, नहि अपवाद अशेश. ५९ काय खेद जो
 धर्ममें, सो ग्रहि धर्म प्रकार; ताकूं करत यती नही, जावै प्रवचनसार. ६० ता
 परि हम यूं कहतु हैं, कह अपवादी साथ; पंचम गुन ध्यानक नजै, कै अधिकार
 हि बाध. ६१ प्रथम पढ अविरति नही, तौ व्रतको नहि जंग; दुतिय पढ जो
 पाप है, तौ गृहिकूं क्यूं रंग ६२ हिंसा दोष स्वरूप जो, तोलंपक मत रज;

जेद न शुद्ध अशुद्धको. ७८ निज निज वचने सत्य, असत्य नयंतरें; सबही न
 यहै सरखे वर्जित अंतरें; एक जाव निरधारै सो नहि पंथमें; सिद्ध सैन यूं जाखै
 संमति ग्रंथमें. ७९ दोहराः—कहै स्वजाव विजावयै, गुनके दो परयाउ; जहै न
 परिनिधि इवकी, जीव सिद्धके न्याउ. ८० गुन विनिन्न नहि इव्यर्थें, कुन ताके
 पर्याय; सह जावी परयायको, गुन अनिधान कहाय. ८१ जो गुन त्रीजो जाव है
 तौ त्रीजो नय होइ; सो तौ प्रवचनमें नही, संमत साथें जोइ. ८२ नवही नय
 नयचक्रमें, इव्यारथ सुखइह; तत्वारथमें सात हैं, देवसेन कहा दिह. ८३ तत्व
 सात नवजोकहे, खूं नहि नयकी बात; एहु विनक्त विजाग है, सो तौ कारन जात
 ८४ जो हउथें नव नय कहो, गहत इव्य परयाय; अप्यियणप्यिय जेवथें, एका
 दश हुइजाय. ८५ जो संग्रह व्यवहारमें, अप्यियणप्यिय इह; आदि अंत नय थो
 कमें, अक्लव इव्य निविह. ८६ उपनय नयको अंश है, कहै विनिन्न कुवंश; उ
 प प्रमाण मानै नही, क्युं प्रमाणको अंश. ८७ सबैया तेइसाः—काल अणुकुं क
 है यूं असंख्य असंख्य प्रवेश अगाशहि लोके; मंदगती अणु संक्रम गम्य समै प
 रयायकु इव्य विलोके; वस्तुविना थिर जन्म विनाशि समै परयाय सधै नहि थोके
 सो तूं न जानत काल सितंबर, यूं हि पुकारत दिक्पट फोके. ८८ सूखम वर्त्तन रु
 प समै सु तु, जीव, अजीवहिके परयाया; ताहिकें इव्य तु जीव अजीवहि, का
 लकें इव्य अनंत कहाया; सूखम वर्त्तन हेतु छु चाहु तु, क्युं गति हेतु न तैस सुहा
 या? जो गति हेतु है एक साधारण, एकहि खंघ समै तुल्य पाया. ८९ सारंग
 गति थिति हैं छु विजाव, ताको हेतु विलोकिइ; वर्त्तन सर्व स्वजाव, बाह्य हेतु
 ताको नही. ९० ज्यौ पक्कव गुन इव्य, त्रिविध अर्थे व्यवहारथें; ख्यौं कहियें ष
 ट इव्य, पक्कव काल प्रमाणथें. ९१ काल इव्य कहुं एक, तहै अनपेक्षित इ
 व्य नय; तत्वारथ सुविवेक; वृत्तिकार विगतें वदे. ९२ चौपाइः—जनम कब्यान
 क समय सुहाया; मेरु अचल जिनवीर चलाया; यातो वात न मनमें आवै; सु
 गधनकुं यूं कहि दिखजावै. ९३ देव बजें धरनी या कंपै; ताकुं शाश्वतकौन
 नजपै; देवबजें जावें जो सांसो; देवदेवबल कहा विमासो? ९४ मुनिमुंघ्रतको गन
 धर थोरो; एसो कहै सु जानै थोरो; बूजै नहि असमंजस बोलै; सो संतनमें त
 एके तोलै; ९५ सदा सत्य सेतंबर बानी; तहां कहै मुनि मुंघ्रत ज्ञानी; प्रतिष्ठा
 न पुरमांही आए; देव मिली मठ तीन बनाए. ९६ पूरव जवको मित्र प्रमा
 न्यो; अश्वमेधसे वधकुं आन्यो; देव्यो अश्व तास उपकारी; रातिहिमें प्रभु चलै

नक दो धरि किये, कल्याणक षट होत; सो दूषण हमकूं नही; तहैं दिन गणित
 उद्योत. ११ए सुरकृत कल्याणक नही, रूपन राज अजिषेक; वीर गर्न अपहार
 में, त्यूं न कल्याणक टेक. ११० नेगमेषिकी शक्ति है, रोम कूपमें गर्न; सं
 क्रम करतहि अपहरै, सो नहि मानत अर्ज. १११ कहैं बाहुबल केवली, नम्यो
 रूपनके पाय; बैगो देइ प्रदक्षिणा, कहौ न छूठ बनाय. ११२ अप्रमत्तता है
 जहां, तहां न बंधन जाव; उचित प्रवृत्ति न ठारही, तौ जी जिन सदजाव.
 ११३ ठीक न मानै वीरकूं, कर्म वेद्यको जाव; फरसनकूं दरसन कहै, सो तौ कु
 टिल खजाव. ११४ हरि हरिनी हरि वर्षके, युगल हरै सुर कोइ; मधुरा नगरी
 राज्य दिइ; करै वेह लघु सोइ. ११५ दिव्य शक्ति तबयें जयो, हरिको वंश वि
 शाल; ऐसो अचरय जाव ए, होत अनंतहि काल. ११६ काल अनंत अनंत
 थें, युगल युगल अपहारि; शून्य होत हरि खेत यूं, दूषण कहै विचारि. ११७
 तहां कहै सिद्धांत हम, जैसो युग अपहार; तैसो पूरन ताहिको, काल बहू निर
 धार. ११८ एक रूप अचरय नही, सदा कहै दश संख्य; काल अनंत अनंत
 थें, होत असंख्य असंख्य ११९ कहै चमरकी गति नही, शक्र लगै निरधार;
 ताहूं कोप कृतांतको, जगवइ अंग विचार. १२० देशअनारयमें नही, वीर विहा
 र अशुद्ध; मनुषिणि देव न जोगवै, कहै सु वचन विरुद्ध. १२१ सुदि वैशाख
 दशमि दिने, वीर उपन्नो ज्ञान; श्रावन सुदि पडवा दिने; आपुन कियो बखा
 न. १२२ ठासठ दिन मौनी रहै, जाखै एम अज्ञान; एकहु सजा अजाषितां,
 हम हैं वचन प्रमान. १२३ मौन अजावित जानिके, मानहु अधिक डमास; ए
 क सजा तैसी कहत. क्यूं जागत तुम पास. १२४ तवै देव जिन विचरिते; पा
 न कमल पग देवि; कहै जूमि परि गगनमें, ते देवनकी वेति. १२५ पाठ धरै
 जहैं धरनि परि, तहां कमलको काज; कमल गगन ऊपरि चलै, कहा बन्धो ए
 साज. १२६ सोल सुपन जिनमातकूं, सोल कहैं सुर लोक; इंद्र मिलत सत
 मानही, ते सबही मत फोक. १२७ बदले अतिशय तीस चउ, कहै छु गुरु
 कुल रीति; तौ अदृश्य आहार विधि, दाखत पावै जीति. १२८ छुगति रहित
 जिनवर कहौ, बलि ठौकत कुन हेत; चरम नीर घृत कुतपको, कौन दोष कहु खे
 त. १२९ मरुदेवी औ नाजिको; युगल धर्म नहि दोष; दशायु सनमुख धर्म
 की, करै धर्मको पोष. १३० सुर नर विहित विवाहको, जबखूं नहि व्यवहार
 प्रखूं नी तबखूं नही, शुभ धर्म अधिकार. १३१ कवित्त इकतीसाः— साधुकूं

तेकाजे मारिये, जुजत दधि उर माखः १५९ पंक्ति साचो सद्दहै, मूरख मिथ्या वंग; कहते सो आचार है, जन न ल्यजै निज ढंग. १६० सत्य वचन जो सद्दहै, ग है साधुको संग; वाचक जस कह सो जहै, मंगल रंग अचंग १६१ इति श्री यशो विजयजीउपाध्यायकृत विकूपट चोराशी बोल समाप्तः

॥ श्रीचिंतामणिपार्श्वनाथ जिनस्तोत्रं लिख्यते ॥

किं कर्पूरमयं सुधारसमयं किं चंद्रोचिर्मयं किं लावण्यमयं महामणिमयं कारुण्य केलीमयं ॥ विश्वानंदमयं महोदयमयं शोचामयं चिन्मयं शुक्लध्यानमयं वपुर्जिनप तेनूयाद्भवालंबनं ॥ १ ॥ पातालं कलयन् धरां धवलयन्नाकाशमापूरयन् दिक्चक्रं क्र मयन् सुरासुरनयश्रेणीं च विस्मापयन् ॥ ब्रह्मांडं सुष्ठुवन् जलानि जलधेः फेनबलाल्लो लयन् श्रीचिंतामणिपार्श्वसंजवयशोहंसशिरं राजते ॥ २ ॥ पुण्यानां विपशिस्तमोदिन मणिः कामेजकुनसृष्टि मोंद्वे निःसरणिःसुरेंडकरणिज्योतिःप्रजासारणिः॥दाने देवम णिर्नतोत्तमजनश्रेणीरूपासारणिर्विश्वानंदसुधाघृष्टिर्जवनिदे श्रीपार्श्वचिंतामणिः ॥३ श्रीचिंतामणिपार्श्वविश्वजनतासंजीवनं त्वं मया दृष्टस्तात ततः श्रियः समनवन्नाशक्र माञ्चक्रिणः ॥ मुक्तिः क्रीमति हस्तयोर्बद्धविषं सिद्धं मनोवाङ्मितं इद्वैवं इरितं च इर्विन नयं कष्टं प्रणष्टं मम ॥ ४ ॥ यस्य प्रौढतमप्रतापतपनः प्रोढामधामा जगङ्गघालः कलि कालकेलिदलनो मोहांधविध्वंसकः ॥ नित्योद्योतपरं समस्तकमलाकेलीगृहं राजते स श्रीपार्श्वजिनो जने हितकृतौ चिंतामणिः पानु मां ॥५॥ विश्वव्यापि तमो हिनस्ति तर णिर्बालोपि कल्पाङ्कुरो दारिद्र्याणि गजावलिं हरिशिशुः काष्ठानि वन्देः कणः ॥ पीयूषस्य लवोपि रोगनिवहं यदक्षया ते विज्ञो मूर्तिः स्फूर्तिमती सती त्रिजगतीकष्टानि हर्तुं ह मा ॥ ६ ॥ श्रीचिंतामणिमंत्रमोक्तियुतं ह्रींकारसाराश्रितं श्रीमहं नमिकणपासक लितं त्रैलोक्यवश्यावहं ॥ देधानूतविषापहं विषहरश्रेयःप्रजावास्पदं सोल्लासं वसु हां कितं जिनफुलिंगानंदनं देहिनं ॥७॥ ह्रींश्रींकारवरं नमोहरपरं ध्यायति ये योगिनो ह त्पद्मे विनिवेश्यपार्श्वमधिपं चिंतामणीसंज्ञकं॥जाले वामसुजे च नाजिकरयोर्नूयो सुजे दक्षिणे पश्चादष्टदक्षेणु ते शिवपदं द्वित्रैर्नैवैर्ज्ञात्यहो॥८॥नो रोगा नैव शोका न कलहक लना नारिमारीप्रचाराः नैवाथं नासमाधि नैच डुरडुरिते इष्टदारिद्र्यता नो ॥ नो शाकि न्योग्रहा नोन हरिकरिणव्यालवेतालजाला जायते पार्श्वचिंतामणिनतिवशतःप्राणि नांजकिनाजां॥९॥गीर्वाणदुमधेनुकुंजमणयः स्वस्यांगयैरंगीणो॥ देवादानवमानवाःस

